

Abubetri rasis filii zacharie liber incipit tra(n)s-
latus a magistro girardo cremonensi in toleto de
arabico in latinum, q(ui) ab eo almansori vocat(ur) eo q(uo)d regi
mansori ysaac filio precepto edit(us) fu(it). Verba abubetri.

In hoc meo libro regi cui nomen p(ro)roget
deus aggregabo summas et aggregationes et
flores doctrine medicinal(is) et h(ec) summa c(om)p(re)he(n)-
diose dicens quecu(m)q(ue) mea de (con)s(er)uatione sa(ni)-
tatum et curatione egritudinum et que scienti(e)
istius ea que sine intermissione su(n)t. ad q(ue) sa(pi)-
entia necessaria p(ro)uenit. et p(ro)p(ter) q(uo)d possibile acutum
habentibus ingenium et co(n)silium equipe(n)tem medicis
(con)siliis que in(ter) soleat accidere post p(ro)na(m) [illegible]
mittam ea in quibus est nimia doctrine p(er)fectio(n)is
[illegible] autem hunc aut(em) librum meum decem distinguam tractat(us).
et unicuique tractatui ipsi ponam capitula litteris
alfabeti s(ecundu)m suum quasi ordine(m) signatum ut q(uo)d q(ue)ri-
tur cito inveniri possit. Verbi aut(em) deum (con)ple-
[illegible] diuinum [illegible] ducentem et auxilium ut
et ipsi [illegible] domine [illegible] placeant eis(que) in(con)cessum ad
[illegible] possim. Intitulatio(n)es tractatuum huius lib(ri).

Capitula tractatus noni que sunt nonaginta quinque capitula.

Capitula tractatus decimi que sunt · xxxv · capitula ·

Sunt autem predicti capitula ducenta et quadraginta octo. Continetur primus de figuris membrorum et forma cuius capitula sunt .xxvi.

De collectionibus et agregationibus que necessario sunt premittende in prologo huius tractatus. Verba abubetri.

Creator omnium deus ossa condidit ut per ea corpus sustentaret et rectificaret. Et quia non unam eius partem sine alia aliquando moveri necesse fuit, non unum tamen os in toto corpore fecit sed multa, quibus diversas tribuit figuras ut ad modum quo aptum foret quod per ea fieret necesse. Cum autem necesse fuit ut quedam eorum cumque coniuncti cumque singillatim moverentur ea cum aliquibus sibi copulavit quam ex una unius ossis extremitate procedunt et cum alteri extremitate ossis coniungunt. Hoc autem sibi ligamentum vocatur quod est corpus album durum non habens sensum. Iuncturis et ossium extremitatibus additamentum rotundum fecit. In alterius autem ossis extremitate concavitatem predicto additamento capacem condidit ut in ea colligeretur et ex huiusmodi dispositione ossium provenerunt iuncture ex quibus apta fuerunt membra moveri quandoque simul quandoque separatim. Ossium enim ligamenta non prohibuerunt quin membra insimul ac si unum tantum esset membrum moverentur. Nam cum totam manum movere voluimus cum cum iunctura humeri ac si una tantum esset os motu uno movebimus. Ita quod in eo acon iuncturam cubiti non prohibebimus nec rascete nec digitorum. Unam autem ipsius partem si absque alia aliquam movere voluerimus cum iunctura illius partis propria illud faciemus. Obliquos duos motionis modos animal habet particularem videlicet et universalem secundum unumquodque quorum prout ei esset necessarium moveretur.

Sed quia ossa ex sua essentia non moventur sed per motorem et ad modum patientium continue fuerunt eis apponende sensus et motus et ipsarum origine scilicet cerebro continuitates quedam que sunt nervi. Nervi vero isti non possunt ut simplices sed ossibus coniunguntur sed prius cum carne et ligamentis miscentur. Nervus enim si per se grossior membro coniungeretur vel nullo modo vel debiliter ipsum moveret. Quia autem debite tumes aliquando adiuncta membra proveniat quod per ipsum moveri debeat dividitur et subtiles et minimi in partes carnis et ligamenti. In ipsis divisionibus contexuntur et ex extorquo proveniunt musculi vocantur. Et est huius corporis magnitudo secundum mensuram membri quod per ipsum moveri debet.

Sensus est passio ideoque nervi mollis sunt et neci. Motor vero actio est quia sunt duri et necessarium fuit ut membra quedam majora sint. Nervus dirigit multiplicem ut si fit impossibile esse sensibiles esse. Ideoque membra nervos sensibiles habent per se et motivos per se. Exemplum quia sensus longiores non motum nervos habent tamen sensibiles. Propria autem membra quorum sensus non magis subtilis est consequenter habent nervos sensibiles et motivos.

Et sit ei est in parte versus quam motor ipsi membri fuit. Postea vero extima ducat musculi extremitatum quod scilicet est versus partem membri quod movet. Quorum nascitur sibi quod corda vocatur. Ipsa est corpus compositum ex nervo quando adiunctus coniungitur et ligamento quod ex osse ortum fuit quod est

glosa [illegible]

[illegible] solitarie

sequuntur accidentia que [illegible] illa pro [illegible] cerebri enim [illegible] quousque [illegible] extremitatem [illegible] proprium debet moveri. [illegible] dispositione oriuntur extremitates quia [illegible] nervus parte sine [illegible] [illegible] cum sua [illegible]. Est enim [illegible] extremitatem eius [illegible].

¶ Cerebrum quidem fecit deus ut sensuum origo esset et motus voluntarii, et ab eo produxit nervos qui [illegible] continuant. [illegible] sensuum et motionum [illegible] nos non [illegible] nisi oriantur nervi cum [illegible] anathomia. Et quia partes corporis inferiores que a cerebro valde remote sunt sensu et motu indigent, motum autem et sensum [illegible] non possunt, nervi quoque si a cerebro tantum procederent ex longitudine vel [illegible] debilitarentur, [illegible] corporis protensio nec firma fieret nec fortis [illegible] propter quod [illegible] providit quod nucha [illegible] quia nobilis erat ad ipsius custodiam [illegible] spondiles et silentiam ossa fecit. Quemadmodum [illegible] custodiam continet ossa. [illegible] secundum quod longitudine [illegible] ex qua [illegible] cum talis membri [illegible] nervos produxit que [illegible] excellentes ipsis membris continuant sensum et motum. Cerebrum quidem si [illegible] accidentis [illegible] sensus auferret et motus. Nucha non si accidit membris que [illegible] ab illa [illegible] nuche procedentes [illegible] et que sub eis sunt motum auferret et sensus. Cerebrum enim [illegible] sensus et motus voluntarii. Nucha non sic [illegible] manans [illegible] [illegible] circuli [illegible] exeuntes [illegible] aliquid accidit [illegible] eveniet [illegible] ad quem [illegible] nuncius [illegible] mediante [illegible] sic inquisitis [illegible] lapsus [illegible] cerebri una [illegible] lesione [illegible] auricularis [illegible] movebant [illegible] exempla et alia [illegible] nullum [illegible] [illegible] nervus [illegible] supposuit [illegible] nervi quod

quod [illegible] cerebri [illegible]

in principio sui exit a cerebro vel nucha mollesunt [illegible] sunt, et ipsi cerebro vel nuche similes. Cum autem magis [illegible] incipiunt [illegible] donec perfectam nervorum formam susceperit. Iuvamentum [illegible] nervorum summa est quod ipsi sunt instrumenta et vie per que sensus et motus [illegible] tribuunt membris et transfundunt. Unde si ex incisio [illegible] au[t] sensus aut motus membris [illegible] destruitur a[d] quod ipsi [illegible] nucha vel si [illegible] [illegible] sensus et motus omnium membrorum quibus nervi [illegible] procedit a sub illa sunt [illegible] auferentur. [illegible] quamvis [illegible] licet ipsa [illegible] non multum [illegible] impediet. Cum [illegible] lesio [illegible] si accidit si magnam fecerit lesionem [illegible] at si evenit a cerebro [illegible] destruet secundum [illegible] qua lesio [illegible] et per [illegible] nervus ad quam [illegible] pervenerunt.

¶ Cerebrum autem [illegible] ipsum est origo sensus et motus voluntarii. Est et secundum Galienum sedes ymaginationis cogitationis et memorie [illegible]. Ymaginatio quidem in anteriori [illegible] cogitatio vero in medio [illegible] memoria autem posteriori [illegible] ventriculum. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] calefieret per arterias que ab ipso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

¶ [illegible] communis est medicorum [illegible] virtutem que vocatur sensus communis qua discernimus perceptibile ab uno sensu cum alio. Ut illud est dicimus corpus citrinum quod est mel est dulce. [illegible] color nigrum quod est aloes est amarum. Lingua est discernit sapores [illegible] cum [illegible] [illegible] bonum habet [illegible]. [illegible] oculus percipit quod autem lingua percipi debet. Hoc autem impossibile esset nisi omnes isti sensus in una cellula locarentur. Virtutem [illegible] formativam [illegible] que formam rerum sensu perceptarum [illegible] memoriam retinet. Virtus autem ymaginativa [illegible] qua [illegible] [illegible] fecerunt [illegible] sensu perceptis [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] componit et resolvit [illegible] possibilia et impossibilia [illegible] in homine ut cogitativa [illegible] a platone et socrate [illegible] [illegible] universale et colligit [illegible] [illegible] [illegible] virtutem [illegible] estimativam [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]. Ut autem memorialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] materia.

uentre consueuerunt. congelatur et moritur. Sensus siquidem tur prius deinde destruitur et postremo qui mortuum reddit. Cum musculi etiam et nerui nec non ipsum cerebrum ut in sua conseruentur natura et ut suas perficiant actiones quoniam innati caloris indigent instinctu. Quapropter arterie eis transmisse sunt. Et quia animal supra uegetabilia habet primum iuuamentum quod a corde oritur. Secundum autem a cerebro recipit. et similiter propter quod est perfectio et augmentum totius auctoris intentio et uoluntatis prima fuit. Corpus non ab epate suscipit iuuamentum. Et enim cum uegetabilibus commune. non est recipit ab epate nutrimentum et incrementum. Sed quia cordi ut in sua conseruaretur natura aeris attractio et fumositatis necessaria fuit et aeris in suis concauitatibus nimis calefacti expulsio. facta sunt ei aeris attrahendi instrumenta. pectus uidelicet et pulmo. et ipsa et cor continentes et foramina posita sunt per que aer attrahi et transmitti possit. quemadmodum cum de hiis membris disputabimus dicturi sumus. ¶ Epar autem ad sanguinis originem atque ipsius generationem factum est et uene ab ipso manantes ad omnia membra diriguntur ad ipsorum humectationem et sanguinis diuisionem. prout cuique necessarium est. Quapropter nutrimentum et corporis conseruatio quod sicut fuerunt remanent prouenit. et corporis itemque augmentum fit quod crescunt. nulla enim remanent ut fuerunt nisi ex quibus nichil dissoluitur. sicut est diuisio in lapidibus et ut in adamante auro et uitro. uel quia quod dissolutum est inde restituitur. sicut aqua maris que licet cotidie magnam patiatur dissolutionem tamen ab introitu fluminum singulis diebus restitutionem suscipit. unde semper eadem fere forma remanet bene custodita tanta quanta fuerit. Corpora igitur animalium quia ex eis que dissoluuntur composita sunt. non fuit possibile ut augmentarentur uel in suo statu permanere possent absque nutrimenti beneficio. Sed quia nutrimenta cum dissolutis non sunt speciei unius. in hiis corpore addere oportuit quod ipsa in dissolutorum similitudinem permutaret. Nutrimenta uero quia non totaliter conuertuntur si quidem eorum pars conuertitur et assimilatur. pars autem alia remanet quasi humor superfluus non suscipiens diuisionem in assimilationem eorum que dissoluta sunt quod si in corpore remaneret. grauium egritudinum materias generaret. oportuit fieri ei expulsionis instrumenta apta et canales. et quia nutrimenta omnis operando membris perficiatur loquimus. tria superfluitatum sunt genera. Una quidem est prime digestionis superfluitas. que scilicet in stomacho fit et intestinis et uocatur stercus siue egestio. Alia uero secunde digestionis est superfluitas que in epate procreatur quando sanguis generatur. et ipsa quidem est colera rubea et nigra et urina. Habet tamen aliqua

¶ Expositis quod nichil dicitur resol[uitur] in quia puritate sui sensibile non est.

ue separata et ab hac quibus suscipiuntur receptacula habent. sicut fel colere [illegible] nigre splen et urine renes et uesica. Uerum hec ut diximus manifestiora [illegible] superfluitatibus secundum legem. Digestionis uero [illegible] superfluitas que in [illegible] sit membris cum [illegible] delegatur est sudor [illegible] et ex superfluitatibus autem [illegible] ut muscillagines [illegible] similia. Preterea [illegible] in corpore [illegible] consistunt. [illegible] principalium [illegible] ualde sunt necessaria. quemadmodum nutrimentum [illegible] ut [illegible] et cor canales et uene [illegible] ad ipsum perueniunt ut [illegible] et reliqua [illegible] ut [illegible] na et instrumentum caloris [illegible] et conseruatoris ipsi quod prima sunt cor et arterie [illegible] uero pulmo et pectus et quecunque alia ualent ad [illegible] attractionem quemadmodum in suo loco dicturi sumus. Alia uero cerebri instrumenta sensus et motus et intellectualium actionum que sunt cerebrum et nucha et [illegible] et musculi et corde et que sunt similia hiis necessaria [illegible] entia ad complendam actionem et passionem [illegible] autem inter istorum instrumentorum unum est principale [illegible] alia ut fundamenta et in ipsis actionibus [illegible]. Instrumentorum uero nutricationis principale est epar. et innati caloris instrumentorum principale est cor. et instrumentorum sensus et motus et intellectualium actionum principale est cerebrum. Unumquodque autem istorum aliis duobus necessarium est et eis indiget. Epar enim nisi cordi et aliis membris nutrimentum transmitteret. dissoluerentur ipsorum quia non a corde calorem haberet. et non conseruaret substantiam suam compleret actio. Cerebrum etiam si non ab arteriis calefieret nec a uenis que ab epate procedunt nutriretur. ei non conseruaret naturam [illegible] aptum est perficere actiones. Musculi quoque pectoris nisi a cerebro mouerentur. aeris attractio foret impossibilis. nec cordis conseruaretur substantia quando calor innatus qui in corpore euentat.

¶ Quartum uero membrorum principale est instrumentum generationis. que sunt matrix [illegible] et testiculi et uasa spermatis. Hec autem instrumenta non sunt necessaria ut unumquodque poterit singularitate [illegible] speciei permaneat et conseruetur. Cum enim deus quod sit diuideret corpora hominum ex eo quibus fierent dissolubilibus. non durabilibus. ne stabilibus [illegible] non fuit [illegible] possibile ut unum singulare semper permaneret [illegible] generationis instrumenta. per que saltim speciei duratio [illegible] ut [illegible] que premisimus.

¶ Duos [illegible] res in conseruationis speciei [illegible]. Quorum unum est compositio mulieris. alterum uero amor [illegible] omne animal quod [illegible] alia nutriri debet [illegible] habere filios.

sunt e sunt [illegible] [illegible] ... [illegible]
et ipsorum unamquamque [illegible] ... clare dicemus
et secundum plures divisiones [illegible] summam tamen colligentes
dimittemus. huius enim [illegible] intentio non fuit.
Postrema omnia [illegible] **Capitulum de forma**
Craneum naturaliter [illegible] non ex toto tamen **ossium.**
rotundum est in quo [illegible] sunt foramina per que
multi egrediuntur [illegible] et veniunt [illegible].

Ipsum quoque anterius
in parte scilicet frontis et posterius
cuius in occipitio eminens est. In utraque vero
aurium parte est planum. Continuum autem non est
quia in ipso sunt multe
illud quod est in occipitio
per quod nucha egreditur.
Ipsum preterea ex multis
compositum est ossibus quorum
unum alii continuatur.
Locus vero ubi coniunguntur
serratura quamvis similis
appellatur. Craneo autem
superior continuatur mandibula in qua maxillares dentes eminent
superiores. Que est ex multis composita ossibus. Quorum unum alii adserit similitudinem continuatur. Post hanc autem
mandibula est inferior in qua inferiores existunt dentes,
cum quibus ossa non ad serre similitudinem
ut predicta sed solum continuantur iuncture.
Inferior namque mandibula movetur,
superior continuatur
mandibule. Illorum
qui plures [illegible] vocantur. Hi dentibus excepis. Ex duobus componitur ossibus que ad serre similitudinem in medio [illegible] continuatur. Est preterea sub craneo in parte posteriore quoddam magnum os quod
inter ipsum craneum et superiorem mandibulam positum est.
a quo diminutio quia mollius [illegible] figuris oplet.

Capud quidem ex multis est compaginatum ossibus ut ad multa valeret, quorum unum equaliter una illis possit sufficere. Si in aliquo eorum esset lesio. Aliud vero quod oportuit ut ossa iuxta que aures esse debuerunt, nullum esset durum eo quod percussionibus apta essent. Et ut os quod supponitur nuche durum esset ut ipsum custodiret quod totum corpus valde sunt necessarium. Et ut duo ossa que sunt in summo vertice essent mollia quia non adeo percussionibus sunt apta. Et ut ossa frontis inter predicta ossa mediocria forent. Que licet percussionibus sint apta oculorum tamen
visitatio qui ibi sunt munitur. Aliquibus autem iuvamen est. Preterea et ut os quod vocatur alguatid [illegible] ibi alius durum esset. Ad ipsum est omnis descendunt superfluitates et propter quod sunt ut tot divisa cum unum os aptum foret. Preterea necesse fuit ut inter unum os et aliud exirent vapores sive fumi ut exirent ab eo nervi et ingrederentur ipsum vene et ovenientie fierent ut inter os et os [illegible] que ut ipsum os perforarent.

paxillus
quod alguatid vocatur. Omnia ergo cranei ossa cum
mandibula fuerint. viginti et tria erunt. exceptis dentibus.
Quorum sex [illegible] ipsi craneo preparata sunt et viginti que vocantur alguatid. Super quod sex predicta sunt ossa et mandibule superioris quatuordecim et inferioris duo. In una
quoque autem mandibula sunt dentes sedecim. quorum duo sunt duales et duo quadrupli utrimque sequuntur. quadrupli nominantur.
post quos utrimque sunt duo qui vocantur canini. post quos sunt quinque molares dextri et quinque sinistri. quinque tamen de molaribus minuunt unum et non sunt nisi quatuor. Molarium autem superiorum quidam tres habent radices quidam quatuor. Inferiorum vero molares tres duas tamen habent radices. Alii vero dentes una tantum radice sunt contenti. Sunt itaque
omnia capitis ossa quinquaginta quinque. Sub capite autem iuxta magnum foramen per quod nucha egreditur. prima ex spondilibus colli continuatur. que quidem sunt septem. Hec autem ad duas
partes sunt perforate per quarum foramina nervi progrediuntur. qui ad dextrum et sinistrum diriguntur
latus. Post has autem dorsi spondiles sunt que
decem et septem numero sunt.
Quarum duodecim spondiles pectoris dicuntur
eo quod inde [illegible] inferior pectoris terminus finiatur. Reliqui
vero que secuntur sunt spondiles alcatim. Est
ergo omnis spondiles que ab exitu nuche usque ad
os alaiun existunt. xxiiii. Reliqui tamen ad
ditur unam vel minuunt quod pravum est. Ex hiis vero
loco os alaiun spondilibus continuatur. Aliud ex tribus

Sunt ossis cum alio continuatio quatuor fit modis. Una est que solum fit iuncturis ut manus ad brachium continuitas. Alia vero est que fit fixionibus ut dentium continuitas ad mandibulas. Tertia vero in
cunctatis tamen modo est continuitas. ut ossium que sunt in costis cum ossibus continuatio pectoris et continuatio unius ossis pectoris cum alio.
Alia vero est que ad serre similitudinem fit. secundum quam omnia capitis ossa continuantur. que est sicut quando unius serre dentes in alterius complerantur dentes.

Superiores quidem pendent plurimis [illegible] gerentem [illegible].

Ossa capitis preter viii. sunt. Preterea similiter duo ossa paris unius que a minori lacrima usque ad aures protenduntur et sunt duo ossa ab utraque parte quorum utrumque suo pari ad serre similitudinem continuantur ex transverso. Quod Galienus in libro suo quem fecit de iuvamentis ostendit.

i. substantia

i. renum

i. finis.

et os spondilis [illegible]

Alaiun enim est ne[illegible]ula que ad finem tendit et ideo hoc os vocatur sic quod ad finem tendit.

[illegible] dentes

et [illegible] spondilibus

7 · s · caude

4 · s · cauda

componitur partibus que sunt spondilibus similes. Cuius differentia ab alhosos continuatur. Quod ex eis similiter compositum est partibus. Harum autem tria que sunt inferiora et alhosos quod est cartillago ossuosa. Ab unaquaque autem duarum posteriorum spondilium iunctarum unaquaque duarum partium egreditur nervus qui ad illam corporis partem procedit et in ipsa dividitur. Ab extremitate vero alhosos unum tantum progreditur nervus quem illud dividit locus. Duo vero ance ossa quorum unum est in uno latere, alterum in alio. Ossi quod est alhaius continuantur, unum scilicet ab una parte et alterum ab alia, in quibus sunt ance pixides quas ossium capita que sunt in coxis ingrediuntur, que et ipsarum vocantur vertebra.

y vertebris

Iste autem sunt forme ossium et spondilium que sunt in posterioribus a dorsi micha usque ad alhohos.

· s · caude

Summe vero aliorum ossium formas que sunt sub collo nominare incipiemus. De quibus sunt duarum furcularum ossa et ossa spatularum et pectoris ossa et ossa manuum et os femoris et pedum ossa. Furcule vero os extrinsecus gibbosum est et intrinsecus concavum, cuius unum duorum capitum humero continuatur et capiti ossis quod adiutorium vocatur. Alia autem extremitas summitati pectoris continuatur ubi est pixis gule. Spatula vero a parte qua dorso supponitur lata est, cum qua capiti cartillaginoso continuatur. A parte vero qua furcule appropinquat est rotunda, in qua est pixis quam caput ossis quod nominatur adiutorium ingreditur.

Duo ossa que in rostro coracino assiliant nominantur razis que inter spatulas et furculas collocantur, unum scilicet ex una parte et alterum ex altera.

· elevitate

Pectoris autem ossa sunt torax qui ex septem componitur ossibus, in quorum capite est cartillago. Quorum principium est a pixide gule, finis vero est inferius parum sub mamillis. Gloe est angustior omnibus locis que sunt in pectore que cum palpantur mollia inveniuntur ossa non habentia. Coste vero in numero latere sunt xii que curve sunt. Quarum omnium longior est media. Quarum septem unaquaque duarum extremitatum quarum una scilicet est posterior dorsi spondilibus continuatur. Alia anterior est cum ex ossibus que in torace sunt cum capite cartillaginoso continuatur. Ex his quinque curtantur ita quod toraci non continuantur, quarum extremitates cum premuntur intus flecti reperiuntur, que posteriores nominantur coste. Quod vero sub torace de ventre existit totum molle est usque ad femoris ossa. Sunt autem

24 X costis

manuum et pedum ossa notabimus. Manus quidem os illud primum est quod adiutorium vocatur. Quod est os unum exterius gibbosum, interius concavum, cuius caput spatule pixidem ingreditur, prout diximus, que iam premonstrata est. Hec est una suarum extremitatum. Altera vero extremitas in cubito est in quo est tortula instrumento annexa atque simul quam superioris focilis ingreditur extremitas. Duorum vero focilium longitudo est a cubito usque ad mischetam. Quorum unum quod est minus superius vocatur focile, aliud vero quod est maius inferius vocatur. Quorum unumquodque in suis summitatibus que a parte mischete sunt additamentum quoddam habet per quod fit iunctura que existit inter mischetam et ipsa. Rasceta autem ex octo componitur ossibus quorum quattuor in duobus ordinibus disposita, alia quattuor eodem ordine disposita in longitudine coniunguntur, que cum inter dura sint medulla carent. Quorum figura est cava ex qua rasceta figuram aptam percipit. Post rascetam vero est pecten qui ex quattuor componitur ossibus que ossibus rascete quibusdam ligamentis valde firmis continuantur. Pectinis vero ossibus digitorum continuantur ossa que in numero quindecim sunt. Quorum cuiusque digiti tria. Est unum alii iuncturis confirmatis ligamentis continuatur. Omnia quoque manus ossa sunt xxx, os scilicet quod adiutorium nominatur et ossa duo que focilia vocantur, rascete quoque ossa que sunt octo et ossa pectinis que sunt quattuor et quindecim ossa

Manum vocat quod est ab humero usque ad extremitatem digitorum, pedem similiter quod est ab ancha usque ad extremitatem digitorum.

· sinistram

Utraque ossa que adiutoria vocantur ideo concava fuerunt ut aliquid magnum eis amplecti posset et item ideo quia multum simul totis ossibus medulla adhereret qua nutriretur et securiores sunt a fragura.

dubitatur

Huius coniunctionis figura valde est mirabilis. Extremitas enim adiutorii instrumento annexa atque simul habet sub similitudine predicti instrumenti concavitatem et super focile brachii habet summitatem semicirculo similem. Quod super predictum instrumentum comprehendit. Huius autem semicirculi summitate est rostrum quod concavitatem que sub predicto existit instrumento ingreditur cum brachium fuerit extensum et in predicta concavitate figitur. Ideo fit ne brachium in illius partem ulterius inclinetur cum aliquid elevaverit ponderosum.

digitorum quinque. Manus autem pollicis primum superius focilis extremitati continuatur. Ideo iuncture cum [illegible] laxe. Quod ideo factum est quia magis longiorem motum ut reliquis quatuor digitis coniungi posset. Ossium vero pedis primum est coxe, quod est unius extremitatis gibbosum, rotundum, latum, cuius superior extremitas est rotunda, que coxe vocatur vertebrum. Et quod anche pixide ingreditur a quibus prima iunctura fit pedis. Cuius vero inferior extremitas pixidem maioris duorum focilium cavitatis ingreditur. Duorum vero focilium canna a genu usque ad calcaneum protenditur. Illud autem ex his duobus maius est inferius vocatur focile, quod et altero longius est. Minor vero focile vocatur et superius. Horum autem duorum focilium summitates calcaneo continuantur a quibus tertia pedis oritur iunctura. Iuncture autem que in genu est supponitur os rotundum cartillaginosum super quod genu nominatur oculus, et a quibusdam vocatur est mola. Calcaneo vero in medietatibus os quod vocatur navicula coniungitur. Inferius autem cuboidi coniungitur ossi, quod a quibusdam vocatur. Quibus pedis rasceta que ex [illegible] composita ossibus continuatur. Ex quibus quinque ad modo quia hic est necessarium aptam perficit formam. Rascete pedis continuatur pecten qui ex quinque compositus ossibus, quibus digitorum continuantur ossa que in unoquoque sunt tria excepto magno digito in quo tantum duo sunt ossa. Omnia igitur pedis ossa viginti novem sunt: anche scilicet unius extremitatis duo, et os calcanei et os quod vocatur ab aliis, et os naviculare, et ossa tria ex quibus pedis componitur inserta, et alia quinque ex quibus pedis componitur pecten. Digitorum quoque ossa quatuordecim et os genu. Et cum omnia corporis ossa numerata fuerint preter Galenus numeravit ducenta et quadraginta octo erunt, excepto osse quod est in [illegible] que laude greci littere ossibus nuncupant cuius est figura Λ. Os quoque quod est in corde quod a quibusdam cartilaginis cartilago dicitur et ossa parva a quibusdam vocata intercessa que sunt in iuncturis replent et vocantur sisamales excipiuntur.

Hoc autem inditum est quot quatuor sunt ex quibus componitur.

Si enim esset ut hic numeratur non essent nisi ducenta qua[dra]ginta [illegible] cum sint quatuor ossium partes et duorum rostro cornino similium que secundum Galenum numeratio est. [illegible] gia ossa sunt in medio capitis lviii. Spondilium ossa cum his que supponuntur renibus et cum xxx ossibus que coste dicuntur et toracis xxxi. Manuum vero ossa que sunt ab humero usque ad ipsorum extremitatem lx. Pluriorum ossa et femoris duo. Pedum ossa que sunt ab ancha usque ad ipsorum extremitatem lviii. Coxarum enim ossa sunt duo. Crurium vero iiii. Genuum duo. Calcaneorum duo, et que vocantur ab aliis duo. Navicularum duo. Rascetarum octo. Ossa quoque grandini similia duo. Pectinum x. Digitorum vero xxviii. Et sic ducenta sunt et quadraginta octo.

Capitulum de musculis.

Musculi qui in toto reperiuntur corpore cum secundum Galenum numerati fuerint et divisi quingenti et viginti novem inveniuntur. De quibus propter nimiam operis tractatum loquimur. Musculum itaque ex nervo et ligamento compositum. Ipsi quoque voluntariorum motuum sunt instrumenta. Quorum figure secundum suorum diversitatem locorum propter eis necesse est diversificari. Plures autem ex eis intra carnem sunt involuti, protenduntur usque ad suas inferiores pervenerint extremitates. Ex quorum extremitatibus corda exoritur corpus quod corda vocatur. Que quousque illi membro quod propria moveri debet inferiori coniungitur extremitati porrigitur. Cum ergo ipse vero per illam movet sic colligitur et ad suum medias partem retrahit. Unde totum membrum ad illam retrahit partem ad quam colligitur musculus. Si autem membrum quod movetur magnum sit, musculus quoque ipsum movens magnus erit et crassus, a quo aut una aut plures oriuntur corde que in membro quod debet moveri continuantur. Plerumque et in unius membri motum multi musculi sibi invicem auxilium prebent. Musculus autem qui parvum membrum movet parvus est et subtilis. Musculus namque qui est in corde et totum movet cerebrum valde est magnus. Musculi vero superiores moventes palpebras multum parvi sunt et subtiles a quibus corde non oriuntur. Omne ergo membrum quod voluntario movetur motu musculum habet quo movetur. Et si ad partes movetur contrarias sibi contrarios musculos habet, ab utroque quorum ad suam trahitur partem quando talis movetur. Musculus vero ei contrarius a sua tunc quiescit actione. Cum autem quisque musculus in situ suo positus suam simul perfecerit actionem, membrum tunc erectum erit in neutram duarum declinans partem. Verbi gratia manus est a musculo qui est in domestica parte brachii trahitur interius curvatur. Cum vero a musculo qui positus in silvestri brachii parte trahitur exterius flectitur. Cum vero ab utroque simul trahitur equaliter inter illos duos manebit et erecta. Motus autem voluntarii qui in corpore fiunt hi sunt: motus scilicet qui est in cute frontis et oculorum motus et motus maxillarum et summitatis narium motus et labiorum et lingue et

·i·aseid

et epiglotis motus. et motus mandibule inferioris.
et capitis motus. et colli. et motus humeri. et
iuncture spatule. et adiutorii motus. et motus
iuncture que fit ex summitate adiutorii et brachii.
et motus iuncture focilium et rasete. et motus digi
torum et uniuscuiusque suarum iuncturarum. et motus membrorum
que sunt in gutture. et motus pectoris qui fit in attractio
ne aeris. et iunge motus. et motus vesice quando preti
nenda urina clauditur. et summitatis recti intes
tini motus qui fit ut stercus exire prohibeatur. et
motus virge ventris. et motus iuncture que fit
ab ancha et coxa. et motus genu. et motus iuncture
pedis cum crure. et motus digitorum pedis. Quorum
unusquisque musculos habet figuris contractioni et
extensioni aptas habentes quibus motus perficiuntur
sunt predicti. Quos omnes si numerare et distin
guere inceperimus augmentabitur liber et prolixior
ad id ex quo non magna proveniet utilitas. Non
est ergo possibile ut musculorum forma ita aliorum membro-
rum infigatur sermonibus quemadmodum in ossibus et
nervis et venis et arteriis. In hiis enim frequens
necessarius est visus testificatio et studium multum.
Quoque musculorum qui in membris sunt numerum tantummodo
comprehendimus. Dicimus itaque quod in summa sunt mus
culi quadraginta quinque. ex quibus ad oculorum et ip
sarum palpebrarum motus sunt viginti quatuor.
Ad mandibule vero motum duodecim. et faciei par
tibus que volumus movent novem. quorum unus est
sub extremitate cutis frontis. cuius auxilio fit
ut magna fiat oculi apertio. et alii duo a quibus
narium movetur extremitas. et alii duo qui superius
labium movent sursum. et alii duo qui labium in
ferius deorsum movent. Post hos vero sunt duo
musculi qui movent maxillas. Musculi vero
a quibus caput movetur et collum sunt xxiii. Ex
quibus solum modo caput movet ad partem unam
est musculus. alii vero cum capite movent collum.
et sunt alii qui ipsum movent sursum. et quidam eorum
movent ipsum anterius. quidam vero posterius. et alii dex
trorsum. et alii sinistrorsum. Linguam vero moventes
novem sunt. Qui autem gulam et epiglotum movent
sunt triginta duo. In cuiusque autem spatule motio
ne in omni latere sunt septem qui omnes ipsi perficiunt
motus. Ab unaquaque in parte sunt quindecim qui
adiutorium movent. adiutorio quoque ab una
quaque parte supponuntur quatuor. quorum duo qui sunt intrinsecus
brachium trahunt intrinsecus. et duo qui extrinsecus sunt per
ipsum extendunt. Sunt in unoquoque brachio
decem et septem. quorum decem in parte silvestri. et septem in parte
locantur domestica. a quibus manus intus et extra et ad partem

·i·muscul'

·sine guttur

pollicis et ad partem auricularis movetur. et omnibus
digitis et extendunt. In unaquaque vero manu ab una
quaque parte sunt triginta octo. a quibus digiti minus
pollice vel digitus auricularis movetur. Ad pecto
ris vero motionem centum et septem musculi sunt consti
tuti. quorum quidam dilatant. alii ipsum constringunt.
Qui vero omnes eorum perficiunt motus quadraginta oc
to sunt. et sunt alii octo qui superveniunt ab inferiore
parte tenerifiles loci. usque ad femur protenduntur. qui
in longitudine quidam. quidam autem in latitudine. quidam vero in
obliquum extendunt. a quibus omnis ventris motus quod
constringendo fiunt vel opprimendo perficiunt. horum in
auxilio alii fiunt motus. In masculorum quoque
testiculis quatuor inveniuntur musculi. preter quos sunt alii
quatuor moventes virgam. Est et unus qui ve
sice collum constringit ne involuntarie urina egre
diatur. In elongatione similiter sunt quatuor qui ipsi
orificium tenent ne stercus involuntarie exeat.
Coxis et sunt viginti sex a quibus coxe movetur.
quorum sit est superior coxis. Coxis vero viginti sup
ponuntur qui crura movent. ad pedis autem mo
tionem et quorundam suorum digitorum supponuntur sunt
cruribus viginti octo. ut reliqui autem pedis di
giti moveantur. supponentur viginti duo sibi locati.

·triusisu·

Capitulum de nervis.

Nervorum ortus aut
a cerebro est aut a nucha. Nucha autem a posteriori
cerebri parte egreditur. quod pluries involuit cerebrum. quod
cum de cerebro tractabimus anathomia nominabimus.
spondilibus quoque colligitur usque quo pervenit ad os quod
ut diximus alhosos vocatur. Ab hac autem nucha
per unamquamque duarum spondilium
iunguntur unum nervorum par ex
orit. quorum unus dextrorsum alter
sinistrorsum tendit. et talis ordo fit
quousque ad finem alhosos. a quo ner
vus par carens egreditur. quod ob
id impar dicitur. nervi similiter
a cerebro egredientes pares in
veniuntur. quorum unus dextrorsum
alius et dictum est sinistrorsum
dirigitur. Primum vero horum septem parium nervorum qui a ce
rebro procedunt. duos habent nervos qui in anteriori cerebri
parte exoriuntur et oculis videndi sensum visus eis
tribuunt. Quorum unusquisque
concavus est qui cum a cerebro orti
aliquantulum ab eo elongantur si
eius coniunguntur et exinde quod
concavitatibus una provenit con
cavitas. antequam quam egrediuntur
ex cranio separantur. Quorum unusquisque a cranio

paria nervorum xxxviii sunt et unum impar. quorum vii a cerebro oriuntur. xxx vero et unum par a nucha et unum impar oriuntur.

·i·cauda·

·pucit·

·i·ossis cauda

Concavum vero fuerit quod per eos transitum fit si visibile est.

[margin: .i. in loco ... post locum ... primum ... par ... in superioribus ...]

[margin: ... intelligendum est ut ipse dicit]

exiens ex oculo in parte sua existenti coniungitur. Par autem secundum post primum oritur par, quod per foramina que in sinu oculi sunt exit ac in eo et per oculorum musculos spargitur dans eis suos motus. Tertium siquidem par post secundi paris ortum exoritur ubi primus cerebri ventriculus ad secundum pervenit ventriculum. Hos autem ventriculos postea dicemus. Quartum quoque par, quod est post ipsum, admiscetur, a quo postea separatum in quatuor dividitur partes. Quarum una advenientem sub diafragmate descendit. Aliarum vero quedam per cutem faciei et auris et narium spargitur. Quintum autem par, quod sequitur, hoc par dividitur(?) nominatur. Par quoque quintum post tertium exoritur par et per palatum spargitur dans sensum sibi proprium. Quintum vero par est cuius per unam partem audiendi fit sensus, et per aliam moventur musculi qui faciem movent. Par quoque sextum est cuius una pars gutturi transmittitur et lingue, alia vero musculis qui in spatulis sunt et in membris que sunt circa ipsas coniungitur. Alia vero eius pars per collum descendit, que a se multos emittit ramos. Quorum quidam ad musculos qui sunt in epiglotto vadunt, qui cum ad pectus venerint dividuntur iterum. Quorum partes quedam sursum revertuntur quousque musculis qui sunt in epiglotto coniungantur. Alie vero partes per cordis cistulam spargunt et per pulmonem et meri et per loca his vicina. Quod vero ex hoc pari reliquum est, quod est et ei maior pars, quousque pervenerit diafragma pertendit, et eius maior pars ori continuatur stomachi. Alia vero eius pars panniculo epatis et spleni coniungitur et aliis visceribus. Ut et ceteris partibus quedam ei continuantur. Septimum autem par a posteriori parte cerebri atque oritur nucha generatur, quod per linguam et epiglotum dividitur musculos. A nucha vero triginta unum paria nervorum exoriuntur et unus nervus qui caret pari. Quorum septem a colli spondilibus oriuntur, duodecim vero paria a dorsi spondilibus usque ubi dorso opponitur pectus exoriuntur. Quinque vero paria que sunt post ista ex spondilibus [illegible] qui est inferior dorsi locus. Ab istorum costarum spondilibus nascuntur. Ab osse autem alhauius(?) tria alia oriuntur. Postque alia tria ab osse alahosos exortum recipiunt. Alhosos vero sub imitate nervus pari carens exoritur ex medio eius. Primum autem istorum parium nuche procedentium a prime spondilis colli foramine exoritur, quod capitis ascendens per ipsum spargitur musculos. Par autem secundum a foramine quod inter primam et secundam reperitur spondilem exortum, cuti continuatur capitis, dans ei tactum. Musculis quoque colli coniungitur et maxillarum dans ei motum. Et par tertium a foramine quod est inter secundam spondilem et

[margin: .a. renum]

[margin: .a. sab]

tertiam exortum in duas dividitur partes. Quarum una musculis qui movent maxillas transmittitur, alia vero per musculos dispergitur qui inter utrasque locantur spatulas. Par vero quartum inter tertiam et quartam exoritur spondilem, quod in duo dividitur. Quorum unum posterius per dorsi musculos pergit, aliud siquidem anterius protensum per musculos segregatur qui directo ei sunt et super ipsum. Quintum quoque par inter quartam et quintam egressum spondilem in tres dividitur partes. Quarum una diafragmati coniungitur, alia vero musculis qui caput movent et collum porrigitur, alia autem ad musculos pertendit spatularum. Et sextum similiter par inter quintam et sextam nascitur spondilem. Septimum quoque inter sextam et septimam spondilem oritur. Octavum vero inter septimam spondilem et octavam nascitur ubi colli spondiles finiuntur. Nervorum vero ab his omnibus paribus procedentium quedam per capitis et colli musculos pergunt, et quedam per dorsi musculos et diafragmatis, exceptis hiis que ab octavo procedunt pari, quorum nullus ad diafragma pervenit, et quidam ad adiutorium et ad brachium vadunt et manum. Sexti quoque paris partes quedam ad spatularum diriguntur musculos. Alie adiutorium movent, alie vero superioribus adiutorii partibus sensum prebent. Septimi vero paris partium quedam musculis mandantur qui sunt in adiutorio, alie brachium movent, alie quoque per adiutorii cutem dispergunt sensum ei dantes. Octavi quoque paris partes quedam per brachii cutem pergunt dantes ei sensum, alie vero ad brachium tendunt musculos maximi motum prestantes. Nonum vero par inter octavam et nonam egreditur spondilem ubi dorsi spondiles initium sumunt. Cuius quedam partes per musculos qui sunt in costis separantur, alie vero per dorsi musculos pergunt. Quedam vero ad manum descendentes per eam segregantur sensum ei dantes et quedam motum. Decimum quoque par inter nonam spondilem exoritur et decimam. Cuius una pars cuti transmissa adiutorii dat ei sensum. Reliqua vero pars dividitur, cuius quedam pars anterius progressa per musculos qui sunt inter costas et per musculos qui extant super pectus dispergitur, et alia eius pars per dorsi et spatularum musculos dividitur. Et ad hunc quidem modum progrediuntur et dividuntur reliquorum parium nervi usque ad nonum decimum. Par autem vicesimum est primum cuius nervi ab inferioribus dorsi spondilibus exeunt et inter nonam decimam et vicesimam egreditur spondilem. Et ad hunc modum inter spondiles quinque oriuntur paria. Quorum unum quidem vadit ante et per musculos qui supponuntur ventri dividitur.

i. uentre

i. s. partibus

i. cauce

In hoc loco musculum pro musculus posuit

alii autem per musculos partiuntur qui sunt super lumbos. Tria autem horum quinque paria superiora neruus qui descendit a cerebro miscentur. Reliqua vero duo paria que sub istis tribus existunt ramos ex se magnos mittunt. qui ad crura descendentes usque ad pedum extremitates perueniunt. Vicesimi autem quinti paris nerui. sunt primi qui a primo trium ossium alahanis egrediuntur. a secundo autem osse horum trium parium secundum exit. atque a tertio tertium procedit. Hec autem tria paria omnia. nimis miscentur quia ab interioribus dorsi egrediuntur. Quorum magna pars ad pedes descendit. Secundum tamen paria simul cum neruo paris currente ab ossibus alhosos exeuntia ad uirile membrum. et ad nucleum ani et ad uesicam. et ad musculum prope hos locos positum perducuntur.

Capitulum de uenis

Vene omnes a gibbosa epatis parte oriuntur. Epar enim intrinsecus concauum est. extrinsecus gibbosum. Super gibbosa vero ipsius parte. quedam magna oritur uena. Que quidem cum paruum elongata fuerit. in duas diuidit partes. Quarum una que maior est ad inferiores corporis partes deriuatur. ut omnia membra ibi reposita ipsa imbibant. Secunda vero ad superiora corporis membrorum imbibitione sursum uadit. Que usque adeo sursum tendit. quousque diafragmati coniungitur. ubi ipsa in duas diuidit uenas. que per diafragma ut uniuntur ipsum disgregantur. Que postea perforato diafragmate. post cuius perforationem uene subtiles ab eis disgregate panniculo qui pectus in duas diuidit partes et cordis casule. atque glandule que ameoi as uocantur mox. continuantur. et per pectora spargunt membra. quorum formas in sequentibus demonstrabo. Postea vero quidam magni ab eis separantur rami quorum duarum cordis auricularum dextre scilicet continuatur et in tres diuidit partes. Quarum una dextram cordis ingreditur concauitatem que est alia maior existit. Secunda vero ea que extrinsecus sunt in cordis superficie. currit. et per ipsum totum partitur. Tertia autem inferioribus pectoris partibus coniungitur. et membra que ibi sunt nutrit. Que postquam partim sit cor in rectitudine porrigit quousque in furculam directo sit. In hoc autem itinere innumeri sculi ab ea subtiles in unamquamque duarum segregant partium. que membra que in eorum locantur rectitudine uel circa ipsos imbibunt. Extrinsecus etiam a se ramos emittit qui musculos extrinsecus in pectoris torum membrorum rectitudine que intrinsecus sunt repositos humectant. Atque cum in rectitudinem ascelle fuerit. ramus quidam magnus extrinsecus egreditur. qui ad manum que est ex parte ascelle ille. protenditur. que

i. a dextro ilium et sinistro ilium

basilica nuncupatur. Hec autem cum in rectitudine fuerit medietatis que inter duas existit furculas que hinc uocantur in duas diuidit partes. Quarum una ad dextram partem. alia vero ad sinistram tendit. Harum autem unaquaque in duas iterum diuidit partes. Quarum una humero supposita ad manum apte satis tendit. et uocatur cephalica. Alia vero utrinque in duas diuidit partes. Quarum una per interiores colli ascendit partes. quousque cerebrum ingreditur. et partes membrorum colli et suorum panniculorum ibidem repositorum imbibit. et in transitu eius per collum usque quo ad cerebrum ingreditur. rami ab ea subtiles diuiduntur. que membra in collo occulta humectant. Hec autem uena guidez occulta uocatur. Alia autem manifesta ascendit quousque partem tiem tempus. et oculos et nares diuidit. et membra hec omnia nutriat. que est guidez manifesta uocatur. A uena vero humerali dum per cubitum transit. rami quidam subtiles separantur. a quibus ea que in adiutorio extrinsecus sunt manifesta. imbibuntur. Similiter quoque modo ab ascellam segregantur uena rami subtiles. qui occultas adiutorii caunes nutriant. et cum humeralis uena et ascellata prope cubitum in cetuum ueniunt. due ab eis separant partes. una scilicet ab ascellata. et altera ab humerali. et coniuncte descendunt quousque una exe fit uena que purpurea uocatur. Alia vero humeralis uene pars. protenditur per manifestas adiutorii partes. et super focile altum transit. et uocatur hec funis brachii. Ascellatis pars alia que est in inferioris loci parte brachii que est in profundo manet. que usque adeo protenditur. quousque ad caput inferioris focilis peruenit. et fit ex uno suorum ramorum uena que est inter medium et auricularem que saluatella uocatur. Pars autem que ad corporis inferiora descendit. super dorsi spondiles transit. que descendendo. inferius porrigit. A qua rami egrediuntur. qui ad renum fascias et suorum panniculorum et ad membra que his contiguntur. tenduntur. et ea nutriunt. A qua postea duo magni separantur rami que renum fascias et suorum panniculorum. et ad membra que his continguntur ingrediuntur concauitates. Post quos duo alii recipiunt qui ad testiculos uadunt. Deinceps etiam ab ea in directo cuiusque spondilis duo alii separantur rami. qui ad utrumque perdependente latera. membra que circa ipsos sunt. que uel occulta sunt ut matrix et uesica. uel manifesta sicut uenter et ylia humectant. Que cum ad ultimam peruenit spondilem. in duas separatur partes. quarum una ad dextrum pedem. altera ad

dub

i. interscutum

i. matrix uena

sinistrum tendit. et ab ipsis segregantur partes que coxam nutriunt musculos. Quarum quedam sunt occulte a quibus occulti nutriuntur musculi. quedam manifeste que manifestos nutriunt musculos. Cum iterum cum ad genu pervenit in tres dividitur partes. quarum una per medium transit. cui tamen omnes cruris nutriunt musculos. quam interiorem et exteriorem reperies. Alia vero ad partem cruris domesticam tendit que usque adeo taliter incedit. donec super cavillam interiorem apparere incipiat. et tunc ex ea fit vena que saphena vocatur. Postea vero tertia ad partem cruris silvestrem tendit. que similiter occultatur quousque ad cavillam perveniat exteriorem. que et vena dicitur sciatica. Ab unaquaque autem istarum cum ad pedem pervenit separantur partes que per pedem segregantur. Quarum ille que in partibus digitorum minimi scilicet et secundi ab eo reperiuntur vene sciatice partes sunt. Que vero in partibus reperiuntur pollicis vene et saphene sunt partes.

Venarum tamen que dextram cordis ingreditur concavitatem ab ea egressus ad pulmonem vadit. et fit ibi vena arterialis. Vene autem omnes una tantum velantur tunica. Arterie omnes vero duabus velantur tunicis. Unaqueque autem arterie tunica vene tunica grossior est. Abinuecal atque .G. magister fuit hec bene insinuavit. et tunice crossitudinem qua arteria velatur triplam crossitudinis tunice que est in vena invenit. crossitudo ergo arterie sexcupla ad vene crossitudinem invenitur. Preter hanc solam venam que a corde exiens ad pulmonem vadit. non duabus crossis velatur tunicis. et vocatur tunc vena arterialis. Arterie quoque que a dextra cordis concavitate exeunt in duas dividuntur partes. Quarum una est maior. alia minor. Et minor vero pulmonem ingreditur. ubi una subtili velatur tunica. quam ob rem venalis vocatur arteria. Hoc autem quia valde mirabile est. diligenti debemus intueri consideratione. In solo enim pulmone adeo factum est ut et vena in arteriam et arteria in venam transiret. Quod absque ratione ab eo nullo modo factum esse credendum est. dicemus itaque quod arteria ideo fuit vena crossior. quia semper moveri debebat. et quia sanguis qui est in ea multum est calidus. aptum genus erat ad findendum si eam non munisset deus crossitudine hac. Si ad pulmonem veniens transisset per membrum molle et lene. Ideoque securitatem ne findi possit. Quam ob rem oportebat arteriam hanc multum esse subtilem. ut ab ea multa sanguinis quantitas que a corde procedit in pulmone resudaret. pulmo

enim quia assidue movetur. sanguine multum leni et bene cocto indiguit. Refert enim Galienus quod corpus ita se habet ad pulmonem in hoc. sicut dominus ad servientem longo sibi tempore servientem remunerans. Vena autem que pulmonem nutrit a dextra parte procedit. que priusquam ad pulmonem veniat. dextram cordis concavitatem ingreditur. a qua egrediens statim ingreditur pulmonem. et quia sanguis qui est in ea nondum bene coctus est. neque subtiliatur. oportuit ut vena eum portans esset multum crossa. et ut esset duabus velata tunicis multum crossis. quia cum eius colatorium multum fuit crossum. non resudabit in pulmone de sanguine corporis nisi quod multum subtile fuit. Ob hoc ergo oportuit ut arteria in pulmone esset multum subtilis. quia ministrat ei sanguinem concavitatis sinistre qui est bene coctus et quem spiritus subtiliat. quo ipse pulmo in suo iuvatur motu. Et fuit necesse ut vena valde esset crossa que a dextra parte procedit. et ad dextram cordis concavitatem adhuc ut sanguis qui in ea continetur cum nondum sit bene coctus optime colaretur.

defectus.

Capitulum de arteriis.

Arterie omnes a corde procedentes. ab eius sinistra oriuntur concavitate. Ab hac autem due exeunt arterie. quarum una que minor est. una tantum velatur tunica. que et duabus aliarum arteriarum tunicis gracilior existit. Hec quoque in venam conversa transiens. pulmonem ingreditur et per ipsum partitur. Alia vero que multo maior est. in sua prima egressione duo separantur rami. Quorum unus qui minor est. ad dextram cordis tendit concavitatem. alter vero ad ea que circumquaque in corde consistunt superficie transmittitur. deinde ingreditur ipsum. et in ipso spargitur. Huius autem arterie pars que post duorum ramorum predictorum separationem ab ea remansit. in duas separatur partes. quarum una quidem ad inferiores corporis descendit partes. altera vero superiora petit corporis. Hec autem pars superiora petens. in ramos dispertitur ad utraque tendentes latera. qui in membris in ipsorum ramorum rectitudine existentibus continuantur ut calorem eis tribuant et nutrimentum. Huius autem rami tandem sic protenduntur donec in directo ascelle existant. Ut a predicta arteria unus egreditur ramus qui una cum vena ascellari ad manum vadit. et per ipsam dividitur. quemadmodum venam dividi diximus. Ab hoc autem ramo separantur rami ad occultos et manifestos adiutorii musculos tendentes. Ipse tamen semper coopertus est et occultus usque quo ad cubitum pervenit. ubi in multis

·s· que superiora petit

·i· manum·

cerebri ipsi apparet pulsus. Ipse quoque tendit sub vena vadit ascellam et continuatur cum sub cubito parum descendit. Dehinc vero intus penetrat magis et dilatatur, atque in ramos separatur ad modum capillorum subtiles, qui brachium continuant musculis. Quod tamen diu fit, donec magnam pertransit brachii partem. Post hec vero dividitur in duas partes, quarum una supra transiens focile ad medium[?] vadit. Et hec est arteria quam medici tangunt. Altera similiter est pars per focile transiens interius ad medium tendit, que est minor arteria. Hee autem utraque per volam perveniunt, quarum pulsus in dorso vole quandoque apparet. Hec item arteria que corporis superiori parte diximus cum ad locum qui dicitur medii est furcula venit, in duas separatur partes, quarum una quidem in duas similiter separatur partes. Quarum una gutturi vicinatur occulte et tamen diu ascendit donec caneum ingrediatur. In hac autem sui itineris ascensu tamen adeo separatur quod nobis occultis ibi existentibus continuatur, sicut in venarum diximus tractatu. Sed cum caneum ingressa fuerit, mirabiliter ibi dividitur et fit rete illud quod rete super cerebrum expositum vocatur. Et est corpus multis simile retibus, quorum unum alii suppositum. Post hanc vero rete divisionem adunantur et exeunt a predicto rete due arterie eque magne ut erant antequam in predictum dividerentur rete, que tunc subtus ingrediuntur cerebrum et per ipsum separantur. Alia autem istarum duarum pars que est minor est supra ad faciem et capitis superficiem tendit, ubi per membra dividitur manifeste. Sic gutturi manifesta, cum quidem pulsus aliquando post aurem apparet et in tympore. Pulsus autem qui iuxta gutturem apparet non est huius arterie pulsus, sed maioris partis que gutturi continuatur occulte. Et hee due arterie litargice vocantur. Pars autem alia duarum earum arteriarum ad inferiores cordis descendens partes super dorsi spondiles posita descendit inferius, atque iuxta unamquamque spondilem quidam separantur rami. Quorum quidam dextrorsum tendentes et alii sinistrorsum, in nobis qui in eorum locorum rectitudine continuantur. Primus autem ramus ab ea egrediens est ille qui ad pulmonem vadit. Post quem sunt alii qui ad musculos inter costas existentes tendunt. Post istos autem sunt alii rami ad diafragma pertendentes. Quos alii sequuntur qui ad stomachum et epar et splenem et omentum sive ventriculum et intestina et renes et ad matricem et testiculos et vesicam et ad virgam diriguntur. Quorum est quidam adeo protendunt donec extremis[?]

musculi qui in horum requirunt locorum rectitudine continuantur. Et cum omnes isti rami ad ultimam veniunt spondilem, in duas separantur partes ad pedes descendentes. Que cum [illegible] in duas dividuntur, et inde in membris alius [illegible] per membrorum profunditatem vadunt, quarum pulsus in inguinibus et sub cavilla interius et extra et in pedis dorso apparet magnarum[?] quandoque apparet.

Deciso[?] namque vadit arteria secundum superius transit vena, ut si aliqua mala contigerit per ipsum [illegible], melius cum vena pereat quam arteria.

Illud quod super spondiles vadit per locum transit securum. Idcirco necessarium fuit ut hec arteria super eas transiret, quod ad multum valet. Quapropter istos ad partem sinistram tendere fuit, ut spondiles melior se relinqueret. Ad partem vero dextram ideo non inclinatur quia solum in nobis pars dextra [illegible] sinistre, excepto epate, splene. Epar est multo maius, et si istos ad dextrum tenderet partem, magnum [illegible] provenirent pondus.

Capitulum de forma cerebri

Cerebrum non est solidum, sed quasdam habet concavitates que ipsius dicuntur ventriculi, et sunt secundum Galenum quatuor. Inter quos et quidam requirunt transitus quibus ab uno ad alium perveniri possit. Quorum duo in anteriori cerebri parte statuuntur, et unus in medio, alius autem in occipitio sistit. Quorum hec est figura: [figure] Verum apud istos transitus quos requirunt partes aptas habentes figuras ad hoc ut aperiat eos aliquando et aliquando claudat. Duo quoque habet ad dimittenda a nobis superflua in anterioribus excreta, que mamillarum capitis similia. Ad eos quoque assimilatur colatorio tendunt, quibus sensus qui dicitur odoratus perficitur. Hoc vero os multis perforatum foraminibus non equalibus sed seiunctis, in loco canei ubi nares figuratum positum est. Cerebrum quoque ut superius dicta duos habet panniculos, quorum unus grossus est, alter subtilis. Subtilis vero cerebro multum vicinatur et quibusdam locis ei miscetur.

Grossus autem cranio adheret, quod in quibusdam locis a cerebro fit multum vicinius, et in nobis locis multis perforatum est foraminibus, quorum unum est iuxta foramen ubi nares canneo iunguntur. Per eos quoque colatorium

Iste grossus panniculus si super cerebrum in medio caderet capite, gravaret multum adeo, et ideo continuavit cum dicto canneo, et insuper exuvierunt adeo in omni per locum que serre assimilatur, et in capitis extensus continuatur sutura[?]. Ab utraque autem tymporum parte multum vicinatur ei et non cadit super ipsum.

.s. que sunt inter istos ventriculos.

.s. cerebrum

.s. cerebrum

cerebri et huius [illegible] molle [illegible]

alius ad sinistrum descendit oculum [illegible] ad cristallinum [illegible] spiritibus ad visum splendidum, qui discurrit per duos humoribus et in tunicis. Primus est humor albugineus [illegible]

visibile veniens a vitreo humore claresat et in cristallino humore [illegible] tunica dicitur tela aranee [illegible]

noīat · 7 ali ē iuxta os ꝑforatū qd ē in palato ·
ꝑ primū uō os qd superiori nariū extremitati
ꝯiungit · anterioꝝ uentriculoꝝ superfluitates ad
nares descendunt · ꝑ sm aūt os qd ē i palato ·
medii uentriculi superfluitates 7 posterioris ad
os effluunt · hāꝝ aūt superfluitatū expulsione
cerebꝝ a multis mal' egritudinibꝫ illesū cō
suat · Sub cerebro quoqꝫ 7 sub ei pānicło
crosso · ē textum rete simil' q ex arteriis cap
ascendentibꝫ generat · a qua due ut iā intincen
tū arteriaꝝ due inī ante exeut · q panicułū ten
uis crossi · cerebro ꝯtinuāt · de qrū aū īuoꝝ
a cerebro pendentiū · sufficient' in minoꝝ trac
tatu diximus · Capitulū d' figura oculi ·
Oculus exceptis tunicis 7 tribꝫ ꝯponit humo
ribꝫ · cui quid ꝯponis modū aīuc dicti
sunt · Neruus namqꝫ oculus qui a cerebro ꝑm
egreditur · ad sinū oculi tendens · cinpeū effic
dit · hic aūt in suo exitu · duobꝫ cerebri uelatur
pannicł · Cui circinū egredientes · ad sinū o
culanis ꝑuenit ossis · ibiqꝫ abeo crossius sepa
tur panniculus qui inuestimentū 7 tori supfia
ei oculanis ossis trāsit pānicłū · hic aūt panni
lus ad humgeis tunica uocat' sclirotica · Sub
sequit' quaqꝫ a ꝑdicto nuo panniculus sepat'
subtil' q sub sclirotica ī aliud trāsit uestimē
tū 7 panniculū qui secūna uocat' eo q secūne
mulieꝝ simil' existit · dilatat' ꝑterea ner
uus ipē 7 sub ꝑdictis duobꝫ · fit ex eo panni
lus quidā qui retina uocat' tunica · In huiꝰ ā
tunice medio qddam ꝑtea molle generatur
coꝝ huiꝰ dū · q in colore uitro assimilatū ·
uitreus appellat' humor · Inter simulat' me
dio aliud ꝑtitur coꝝ cū rotunditate qdā ꝑti
cipans latitudine · & q in sua mediatione
grandini simile ē · grandineus uocat' humor ·
cui medietas ꝑdicto uitreo ꝯcludit' humori ·
alia aūt ipī medietas quadā circūdat' tuni
ca q multū luminosa cū arānei tele sit simi
lima · aranea nominat' tela · Sup hāc aūtq
dā locatur coꝝ liquidū · q qz albugini oui
assimilat' albugineus dictus ē humor · Cui
coꝝ supponit' subtile · in suis uidelicet apte
humoris albuginei rugosū · extus si tersū ·
Cui quid' color · in coꝝibꝫ diuisificent · aliqū
enī ē multū niger · qnqꝫ mini · aliqū 7 ē ua
rius · In huiꝰ aūt medio · in loco · s · ubi grān
dineo opponit' humori · ē foramū qd qnqꝫ
dilatat' qnqꝫ astringit' · ꝑut grandineo humo
ri cū luminis uisum fuit · Constringit' ē ium

ē multū · 7 dilatatur cū ē in obscuro · hoc ā fora
men · ē pupilla · ꝑdictꝰ uō pānicułus · uue
a noīat' tunica · huic uō tunice aliud qddā
supponit' coꝝ cū eboꝑies · spissū · 7 durū · albi
damū qꝫ · albi cornu frustulo simile · qd cor
nea noīat' tunica · Que scdm tunice albi sup
posite colorē · colorat' que uuea noīat' · quedā
modo uitro in anulo incluso ad suppōit' aq
colorē suscipit · 7 sup istud sic uestitū · ī tū
suptotū s; usqꝫ ad nigredinē oculi ꝑtingēs ·
aliud locat' coꝝ · qd ē durū 7 albi coloris · 7
ꝯiunctiua uocat' tunica · q ē id qd in oculo
albū apparet · Tunica aūt ista excitat' q ex
teri supponit' cranio · nascit' · Cornea ū ascli
rotica orit' tunica · Uuea aū nascat' a secūdā ·
7 aranea tela ex retina ꝑcrat' · Capitulū d'
Narium foramina ascendendo · figura nariū ·
in duas sepant' partes · Quaꝝ unū intus ad
oris tendit extremitatē · aliud ū supi usqꝫ
ad os qd simulat' colatorio ꝑtingit · Ex ante
duo cerebri additamēta · mamillaꝝ silia ad
diminutis · ꝑositū ē · ꝑ hunc aūt trāsitū fit odo
ratus · Sz ꝑ ꝑmū foramē qd oris ꝯiungit' ex
tremitati · solum aeris ꝑuenit attractio · ū
illa q qnqꝫ solet fieri ore · Capłm d' forma au
Auris foramē in osse duro qd uocat' rium auris ·
petrosum inuenit' · hoc aūt os · ualde tortuo
sū ē · 7 multas hēt reuolutiones · 7 talit' ꝑtendit'
usqꝫ ad finū gnti ꝑiris q · aeris exorit' ꝑ quē
fit auditus · Capitulū de figura lingue ·
Lingua ē coꝝ molle 7 albū · q multis ꝑuis circū
datur ueniis i quibꝫ existit sanguis · Cuia ob
rē ei color intrubeū mutat' · Subparte uō ei ī
feriori · uene sūt 7 arterie multe · 7 nui mlti ·
q2 omiū magnitudo lingue supat mensurā · Sūt
7 sub ea orificia duo a quibꝫ egredit' saliua · q
usqꝫ ad carnē glandosā 7 mollē ꝑpe lingue
positā ꝑtendunt' · hāc aūt eino · saliuā generans
noīat' · 7 duo ꝑdicta orificia saliuā emictē
tia uocant' · ꝑ ipsa enī duo · humor nāl' cun
ctia 7 mens que sunt circa ipsam remanet ·
Oris extremitas Capłm d' forma gutturis 7 o
ad duo tendit foramina · Quoꝝ unū qd ris ·
qd anterius locat' · trachea ē arteria · qd adiutur
generis pulmonis canal' dicit' · alteꝝ uō ꝑti ad
partē colli sup ei uidelicet spondiles positū ·
meri uocat' · ꝑ qd cibi trāsit 7 pot' · ꝑ tracheā
uō arteriā ū trāsit ū aer q attrahit' 7 emit
tit' ꝑ anelitū · Cui cooptoriū ipsam omittas
factū ē · qd cū cū cibꝫ imbuit' coopit · & ideo

Nervus d' moū oculoꝝ apte ꝑ doloꝝ 7 ꝯcauitate spine 7 cerebri · Spina d' spondili
caput in ꝯiunctura · ꝑ ipho spine oculoꝝ plus moū descendentes inptes totus inferiores ad mo[illegible]
faciendos ꝑ coꝝ · ꝑ ipe ꝑ doloꝝ cibis oculi media · 1 · spinal medulla ꝑ hec sen ꝑ dcaus
causas spond[illegible] duas inter mgas cibꝫ · s · pre 7 dire mais quibꝫ regit [illegible]
spondili ipsum cū inter moris ī cludentibꝫ 7 ablis desenda [illegible]

[illegible]

fractum est, ne aliquid eorum que transglutiuntur in ipsam ingrediatur. Nam cum in ipsam aliquid ingreditur, homini estuatio accidit, et nocibilis dispositio similis dispositioni que accidit alicui cum in naribus aliquid ponitur usque quo sternutatio incipiat. Eodem quoque modo estuat pulmo et fit inde tussis fortis quousque illud quod in trachea est arteria proiectum fuerit. Istam autem membrorum dispositionem utilis natura facta est, et quibus ipsis foraminibus ad pulmonem fit transitus. Cumque pulmo nutrimentationis instrumentum non sit sed attrahendi aeris, nec inferius perforatur, unde si in ipsum ad cadit(?), aeris attractio angustatur. Necesse fuit ut custodiretur. Fuit itaque satis congrue premunitum ne istud accidere posset in eo. Quod tamen scilicet accidit cum homo aut tussit aut clamat aut loquitur et transglutit cibum et simul attrahit aerem. Quod cum accidit non cessat tussiendo donec totum illud expellatur. In hoc quoque loco vocis instrumentum factum fuit. Vox enim exagitur(?) generatur attractio(?) qui est eius materia. Inde hec loco ad vocis generationem apta facta fuerunt, non ad unum solum vocis generationem sed ad omnes eius generandos modos. Quorum unum est instrumentum quod epiglotis vocatur, quod ex tribus talibus componitur cartilaginibus, quod ad vocis generationem fit aptum. Aliud vero est corpus quoddam quod lingue assimulatur fistule, quod omnibus aliis vocis instrumentis nobilius existit. Alia autem sunt musculi multi ad generandos motus apti, quibus loco sunt necessarii, per quorum diversitatem figurantur diversi vocis proveniunt modi. Communia autem membra hec, scilicet trachea arteria et canales pulmonis et totus pulmo, pectusque totum cum omnibus suis musculis suisque panniculis, et diafragma, ipsa aeris attractionibus facta sunt. Postea vero ab attractione aeris per epiglotum et corpus lingue fistule assimulatum provenit vox. Post hec autem tonum(?) auxilio lingue et labiorum et dentium et omnium eorum que sunt in ore perficiuntur.

Aeris attractio hic intelligenda est composita(?), que fit inspirando et respirando, et vocatur simpliciter anhelitus et spiritus, et sic intelligendum est ubicumque dicitur aeris attractio.

Capitulum de figura pectoris et pulmonis.

Concavitas totius ventris que a fine gule(?) usque ad duo anchas ossa invenitur in duas magnas separatur partes. Quarum una que superior est pulmonem continet et cor. Altera vero que est inferior stomachum continet et intestina et epar et splenem et fel et renes et vesicam et matricem. Has autem concavitates quod dicitur separat membrum quod diafragma nuncupatur. Diafragma quidem incipit a capite toracis et extensum tendit inferius ad utraque latera donec duodecime spondili continuatur dorsi, separans(?) ea que super ipsum sunt ab hiis que sunt sub ipso. Superior quoque concavitas in duas iterum distribuitur partes quas alii panniculi distinguunt diafragmati similes, tendens per medium eius quousque dorsi spondilibus continuatur. Et fit harum concavitatum figura talis [figure]. Tota vero superior concavitas pectus vocatur, cuius superior finis sunt furcule, inferior vero diafragma ventrem in latitudinem dividens. Et hec quam diximus est pectoris figura. Pulmonis autem canales a dorso(?) ut diximus extremitate incipiunt. Qui cum ad locum qui est sub furcula pervenerit in duas dividitur partes. Quarum unaquaque iterum in multas secatur partes, inter quas caro que est in pulmone texitur et solidatur, et existit canalibus qui sic dividuntur, et exeuntes(?) quam ad eos veniunt, nec in extremitatem(?) eos extendat. Corpus generatur pulmonis, cuius una medietas in concavitate pectoris dextra, altera vero in sinistra locatur. Arteria autem trachea ex cartilaginibus duas(?) imperfecti circuli habentibus partes componitur, quarum extremitates panniculus mollis secundum rectam incedens lineam continuat, ut in hac apparet figura [figure]. Inter istos vero anulos molles continuantur panniculi. Ipsi vero anuli duri sunt et cartilaginosi. Pars autem anulorum gibbosa exterius ipsi collo manifesta ponitur, que in manu tangi potest. Locus vero eius rectus meri coniungitur. Quod si tu ymaginaveris duas cannulas per longitudinem(?) ex ymaginatione, quarum tertiam scindendo auferens partem et pro ea sensus(?) sive locum pergameno claudas, cum longitudine cannam aliam integram adiciens, perficietur visio que trachee arterie et meri coniunctionis forma intelligi potest. Tota autem superior concavitas non ab alio unde est nisi ut aer attrahatur. Pectus enim cum dilatatur trahit pulmonem et ipsum dilatatur. Et cum pulmo dilatatur exteriorem attrahit aerem, et fit una duarum partium anelitus que est aeris attractio. Per illud vero constringitur pectus, cum quo constringitur et pulmo, et fit constrictione eius aeris expulsio, que est hanelitus pars secunda. Exterioris autem aeris attractio et ipsius expulsio ad cordis eventationem fuit necessaria. Pars enim attracti aeris performinata(?) inter pulmonem existit et cor. Ad cor vadit, quoniam cum calefactus fuerit necesse est expelli et mutari. Ideoque pectus constringit pulmonem, qui constrictus aerem expellit. Iterumque dilatatur pectus et dilatat pulmonem, qui dilatatus alium attrahit aerem, quemadmodum fit in follibus quibus excitatur ignis, qui cum dilatantur aere implentur, et cum constringuntur ab aere evacuantur. Iterumque pectus longitudine sua in duas divisum

sternutatio

i. ubi est panniculus recte tendens in ... partem

i. s. pergameno vel ...

i. inspiratio

i. respiratio

fiut concavitates. et in utraque earum pulmonis me
dietas locata fuit: ut bancelitus duo hinc et
instrumenta quatenus si uni aliquod malum contingeret
accidens: cum alio adiuvaque necesse est tempus possit.
Et similiter in oculis factum fuit. Actio enim h. s. ha
nelitus pro sue nobilitatis vehementiam et vehementia
necessitatis ipsi ut vita provideret. ut multum obser
varet. factum fuit. Et pro certo bene factum fuit.
pectori enim saepe accidit percussio ex qua una earum
partium concavitatis. si cum alia ad banelitum sufficere
dum sim quae ei necessarium est. tempatur. Duo vero ei latera
si fuissent perforata. animal non diu vivere potuit.
quam illud quod sufficeret. Et sic quae tenera arteria ap
te oculta meri adiuncta fuit quod est foramen per
cibis transit et potus. ideo panniculus mollis ap
te predicti meri positus fuit. ut cum meri cum pre
nimia complet replone. cedat ei et non angu
stetur meri. Tamen vellem huius libri missum obser
vare. in istorum membrorum formis et ipsorum iuvamen
tis. illa amplificaretur. Et de iuvamentis summa
complendendo. illorum brevitatem inistitum inquiren
tum possumus. **Capitulum de figura cordis.**

Cor in figuram sua. pinee assimilatur. Cuius quidem
capud conversum quoque quodam modo acutum est. ad in
feriora corporis tendit. Eius vero radix. superius est. Cor
autem cellulam habet quam ex spisso constat panniculo ipsam
circumdante. hic autem non totaliter sed tantum prope suam
radicem. ei continuatur. Cor autem in medio pectoris
positum est. Cuius quidem capud tornatile ad sinistrae
primum declinat partem. a qua magna tamen exoritur
arteria. Unde et pulsus in sinistra magis apparet par
te. Duos praeterea magnos habet ventriculos quorum
unus in dextro est latere. alter in sinistro. Invenitur et
iuxta originem illius radicis sue quiddam quod carti
lagini assimilatur. quod quasi toti cordis est basis.
Inter dextrum autem ventriculum ac sinistrum quidam
reperiuntur foramina. Dexter vero venter duo habet
orificia. quorum unum est per quod vene que oriuntur ab
epate ingrediuntur. et per quod sanguis ad dextrum
cordis transit ventriculum. Super quod et os. panni
culi existunt quorum incessus deforis incipiens.
intus complet. Et ideo fuit ut reflectantur
ad illud quod ingreditur. Alterum vero os ... est os vene
quae ab hoc ventriculo pulmoni continuatur. Quae et
cum sit vena et non arteria. sue tamen tunice grosse
sunt et spisse. Quam ob rem ab anathomicis vena
vocatur arteriata. Arteriarum enim tunice grossiores
sunt et duriores et spissiores tunicis venarum. quod
ideo sic esse debuit. quia arterie assidue moventur
quamdiu homo vivit. ex quo motu si contingeret

eas rumpi. maius sequeretur nocumentum. quam ex venarum
ruptura. Super hoc autem os. panniculi locantur quorum
incessus ab interioribus incipiens. foris finit.
adhuc ut recedat et reflectantur adiuvaque a corde
egreditur. Ventriculus item sinister. duo habet
orificia. Quorum unum. est os magne arterie. a qua toti
corporis oriuntur arterie. Super hoc quoque os. panniculi
reperiuntur quorum incessus ab interioribus incipiens.
foris finit. adhuc ut recedant et reflectantur ad id
quod a corde egreditur de spiritu et sanguine. Aliud vero
est os vene que ad pulmonem tendit. et in quo aeris
est penetratio per quod a pulmone aer ad cor transmit
mittitur. super quod et duo reperiuntur panniculi quorum in
cessus deforis incipiens intus complet. Adhuc
scilicet ut aperiantur et apti fiant ut aer per eos ad cor in
trare possit. Duo praeterea habet additamenta auri
culis similia. quorum unum est dextrum aliud sini
strum. Pulmo quoque cor est circumpiens. prohibens ne
ossa pectoris anteriora ipsum tangant. **Capitulum**

In precedentibus iam est ostensum. **de figuris meri**
meri extremitate duos esse meatus. **et stomaci**
Quorum unus ut aer ad pulmonem trahatur factus
est. qui et trachea est arteria. alter vero ut comestio
et bibitio per ipsum ad stomachum transeant que est meri. Ex
atus autem hic qui meri vocatur super colli spondi
les retro positus est. Qui inferius descendendo va
dit donec perforet diafragma semper existens
ligatus cum spondilibus panniculis quibusdam. Et post
quam perforat diafragma. dilatatur. et ibi illic membrum
quod vocatur stomachus quod est post predictam perforationem
diafragmatis in parte prope inclinatur sinistram.
Unde capud stomachi ad sinistram partem inclinatum re
perit. Ipsius vero fundus. ad dextram inclinatur par
tem. Et si tu imaginaveris cucurbitam rotun
dam longi colli superius. cum ab inferioribus aliud con
tinueris collum. erit sic videris stomachum et meri figuram.
Stomachus praeterea apte quae est in parte dorsi. est aliquan
tulum latus. Cuius unum capud quod est superius. est meri.
alterum vero quod est inferius. principium est intestinorum.
et est ligatus cum spondilibus et cum aliis visceribus li
gamentis firmis. quae eum firmiter tenent. firmitu
do autem ligationis et sinceritatis omnium membrorum interiorum
est propter corporis expetit nobilitatis. et eius necessarium fuit.
et timor super eam. Orificium autem stomachi quod est inferius. por
tonarium vocatur. Cum perquam cibus in stomacho decoquitur
est finit. contrahit et claudit ut nichil quod in eo habetur
in aqua egredi possit. donec digestio compleatur et cib
corrumpatur. deinde aperit donec quod in stomacho est ad
intestina currat. et locus quidem hic ut predictum est. or
tus intestinorum principium est. Stomachi quoque corpus.

.s. tres
aquo predicta perdit nervi
.4. ut apti fiant ad movendum sic ut a corde ad educant
.1. orthi
.s. tres
.1. ut apte moveri possint sic ut a corde spiritus et sanguis hic exire valeant
.1. vene arteriate
.1. ut ipsum defendat et prohibeat percuti ab ossibus pectoris
.s. generatur ex eo stomachus illic
.1. orthi
.s. tres
.s. ut apte moveri possit ad hoc ut ad predictum foramen hic adcor possit intrare
.1. per quod transit vena

extremis componitur tunicis. Quarum una villos suos in longitudinem habet transeuntes. Alia vero eos habet in latitudinem tendentes. Tertia vero habet eos obliquos ex transversis protendentes. Quarum iuvamenta longum est per singula narrare.

Villis quidem qui in longitudinem vadunt fit attractio. Illis autem qui in latitudinem tendunt fit expulsio. Sed eorum auxilio qui ex transversis protenduntur fit retentio.

Capitulum de figura intestinorum

Intestina ex duabus tunicis composita reperiuntur. Super inferiorem vero tunicam viscositas quaedam adherens reperitur sicut stagnatio. Intestina vero omnia sex tantum sunt. Quorum tria superiora sunt gracilia, et alia tria quae sunt inferiora sunt grossa. Gracilium autem primum est intestinum quod inferiori orificio stomachi continuatum invenitur, quod et duodenum nominatur. Hoc autem sequitur intestinum quod vocatur ieiunum. Quae duo erecta sunt et in longitudine extenduntur corporis. Orificia tamen per quae epatis venas habent innumera plurima in isto sunt intestino quam in aliis, quae reperiuntur tunc temporis notabiliter. Tertium vero intestinum sequitur quod dicitur aluus, quod minutum vocatur, quod multis involutionibus involutum inibi invenitur. Horum autem trium intestinorum amplitudo proportionata amplitudini et magnitudini reperitur aequari.

Refert G. in X. particula libri de iuvamentis membrorum duodenum ideo finisse dictum, ut ieiunum ab inferiori orificio stomachi elongaretur; inferius vero maior ventris est amplitudo. Quasi ieiunum inferiori orificio stomachi continuaretur sine multis revolutionibus, locum illum multum angustaret. Dicit G. quod ieiunum in multis habet obvolutiones, quod et oculis certum est cum ad animalium anathomiam intravit. G. in XII. quod cum dixit ieiunum stare rectum in longitudine corporis.

Post hoc vero aliud sequitur intestinum quod monoculum vocatur. Hoc autem est intestinum amplum, unum tamen habens foramen, ac si esset saccus vel marsupium. Habet quasi os unum per quod illud quod cibi una ingreditur alia egreditur hora. Quod est in dextro locatur latere. Post istud autem continuo sequitur intestinum quod colon vocatur. Cuius quidem principium in dextro existit latere. Sed ipsum per latitudinem ventris usque ad latus sinistrum porrigitur. Post hoc autem rectum sequitur intestinum. In quo cum amplam habeat concavitatem colligitur stercus quemadmodum in vesica adunatur urina. Huius autem intestini extremitas anus est. Super quem est musculus prohibens exire stercus donec desiderium adsit quod ipsum solvat. **Capitulum de figura epatis**

Epar in dextro latere positum sub costis superioribus quae sunt pectoris locatur. Cuius quidem figura est lunaris, quod in eius aperte stomacho concavum cernitur. Habet pennas ad diminutionem quattuor, quandoque quinque, quandoque quinque invenitur, quo dextrum latus stomachi complectitur. Apparet autem diafragmatis invenitur ei gibbositas, et est ligatum ligamentis quae continuant epar panniculo qui est super ipsum. Ex hinc autem concavitate canalis quidam nascitur qui porta vocatur epatis. Cuius figura vene tenet similitudinem, sanguinem vero non retinet. Hic autem canalis in multas separatur partes, quae iterum in multas dividuntur partes. Quarum multe divisiones ad inferiora tendunt stomachi, et multe istarum ad duodenum, et divisiones multe ad ieiunum vadunt, et sic in ad alia procedunt intestina donec ad intestinum perveniunt rectum. Et ista quidem sunt orificia quae meseraica per quae nutrimentum epatis tenditur, quae in suo transitu non cessat nec extinctioni ad locum ampliorem donec aggregetur in canali qui est epatis porta. Porro autem canalis in interiori epatis parte in partes ad modum capillorum subtiles dividitur, in quibus nutrimentum quod fuit tractum ad epar digeritur, et acutie epatis tamdiu coquitur donec sanguis fiat. A gibbo vero epatis quaedam magna exoritur vena, a qua omnes totius corporis vene originem sumunt, quemadmodum in venarum diximus anathomia. Huius quoque vene more in partes ad modum capillorum subtiles se segregant, quae partibus a fortitudine quae vocatur porta segregantis coniunguntur, et sic fit ut sanguis a divisionibus porte ascendens ad partes vene quae a gibbo oritur transeat, qui partibus in partibus a gibbo venientibus fuit, tamdiu de gradu altiori parte ad ampliorem transeundo elevatur donec totus sanguis in venam quae de gibbo egreditur epatis aggregetur.

Splen secundum suam figuram. **Capitulum de figura splenis.** Longus est, qui in sinistra parte post partem quibusdam tenetur ligamentis, quae panniculo qui est super eum continuatur, et ab una parte adheret stomacho. Ab altera vero costis dorsi continuatur. A quo duo exeunt pori, quorum unus ad os stomachi, alter ad epatis tendit concavitatem. **Capitulum de figura fellis.**

Fel super epar locatum duos similiter habet poros. Quorum unus ad epatis vadit concavitatem, alter vero in partes separatur quae ad superiora tendunt intestina et ad fundum stomachi. **Capitulum de figura renum.**

Renes circa epar ab utraque parte spondilium dorsi positi sunt. Quorum dexter altiorem tenet locum. Unusquisque autem eorum duo habet colla, quorum unum a latere in quo est ad magnam quae est in gibbo epatis venam tendit. Alterum similiter inferius descendit donec vesice mirabiliter continuatur. Istud autem quod ad vesicam descendit porus urinae

Marginal notes: c. s. quod fit mutatio · c. intestina · c. ieiuno · c. orificia · c. · c. s. epar · c. s. epatis · c. epar · c. s. vene illi

sunt. et vocatur

[U]simi [?]: et uocantur emulctoria. **Capitulum de figura** [?]

Vesica urine est uas et ipsi receptaculum. Et uesica
inter femur largum et anum. Ex duabus componitur tuni-
cis. Super os uero eius quidam sunt musculi qui ipsum
constringunt et prohibent ne urina a uesica inuolun-
tarie egrediatur, donec uoluntas eam dimittat.
Ad uesicam uero a renibus per duo colla perfluit urina,
que emulctoria uocari diximus. Que cum ad uesi-
cam peruenerint, unam suarum perforant tunicarum et
postea inter duas ipsius transeunt tunicas, donec
ad collum perueniunt uesice. Ubi aliam perforantia tunicam
cum ad uesicam descendunt, quiescunt [?]. **Capitulum
de nominanda aggregatione nutrimenti instru-
mentorum** [?]

[O]s super sensum tenet quod omnibus nutrimentorum
membris est communis. Gustandi sensum habet, propterea quod
ideo fuit, ut inter ea que suauitatem et delectationem
afferunt et ea que horribilitatem discernat. Res
enim delectationem afferentes plus aliis nutriunt
et pinguescunt. Lingua quoque prestat magnum iuua-
mentum, quod in masticatione [?] formande tenet, cibum enim ma-
sticatum [?] reuoluit per [?] et necesse, donec cibus
molatur. In quo molendinario maximam similitudinem re-
tinet, quam ea que molitura sunt necessario reuoluit. Den-
tes qui triplices sunt, eorum enim quidam sunt ad incidendum
apti, quorum quidam dicuntur duales, alii quadrupli.
Alii uero facti sunt ut ad aliquid confringendum apti essent,
et ipsi sunt canini. Alii autem ut apti fierent ad mo-
lendum, et sunt molares. Est preterea in dentibus quod admi-
rabile est ascribendum sapientie, scilicet quod incisores et
quadrupli sibi adinuicem obuiarent cum necesse fuit se
tangere. Quod tunc contingit cum ad fuit mordendum.
Quod nullo modo fieri posset nisi inferior mandibula
modicum procederet anterius, donec dentes inferiores
superioribus obuiare possint ut in rectitudine uigeant.
Cum autem cibus masticandus uel molendus fuit, man-
dibula inferior ad locum suum redit, et incisores et
quadrupli inferiores intus trahuntur, et superioribus
ut prius non occurrunt, et accidit cum habent molares su-
periores super inferiores cadant cum necesse fuit. Quod
tunc accidit cum masticandus fuit. Impossibile enim erat ut
duales et quadrupli superiores suis occurrendo in-
ferioribus iungerentur, tunc quod molares sibi inuicem
obuiarent, quod eis accidit cum ad fungitur [?]. Molarium
preterea radices aliorum dentium radicibus plures sunt,
quia ipsorum actio multum est elongata. Molares autem qui sunt
superius plures habent radices quia pendent. Epiglottis [?]
quoque adhibita est cautela, ne aliquid eorum que comme-
dunt tunc cibus ingrediatur arteriam, sicut superius fuit o-
stensum. In homine est [?] ... mentum descendit
inferius et epiglottis eleuatur superius et tunc libere arterie

suum optime adheret cooperculum, et talis quod est ...
glutinosum super porrectum [?] ... cooperculum
donec peruenit ad meri. Per quam a stomacho de-
scendit quod comedit. Stomachus ipsum excludit et
portonarium claudit. Quod et sic manet, donec
digestio compleatur. Iecur et stomachus apte a dextro ab
epate [?], et a sinistra a splene. Anterius uero a thora-
ce, et posterius a renibus eorum circumdatur. Que omnia ideo
sunt circumposita ut calorem retineat et ut ipsum ista
multum calefaciant. Cibus autem unusquisque talis moram
tandem digerit, donec sucum assimilet quod porrecta
orificia que ad epar tendunt, ad epar transsire
sit aptus. Que ideo multa fuerunt quia si unum tantum
esset, et ad unum solum ueniret
locum, contingeret ei quod ex alio
descendit aliquando tardius [?]
ter positum. Quam obrem per
dicta orificia multa fu-
erunt, quia maiori continui-
tati intestinorum parti con-
tinuantur ut quod unum de pre-
dictis orificiis perfecerit
ab alio trahatur. In in-

[Deficeret illud unum
orificium illi particu-
le, que deficeret sub eo [?]
inde orificio, et cum non
inueniret aliud orifici-
um per quod transiret ad
epar, egrederetur et
nullam utilitatem afferret
corpori et sic esset perditum.]

testinis quoque fuerunt multe reuolutiones, ut quod
comeditur tantum diu retineri posset, donec tota
succositas que est in ipso abstrahatur, et cibus non cito
elabatur. Actio uero hec, scilicet attrahendi in intestino,
ipse complet quod monoculus uocatur. Quod enim ab
isto egreditur intestino nichil in se retinet quod
ad nutrimentum ualeat, nam putredo multum in eo
preualet. Et quia quod ad epar trahitur ipsum cum ne-
tantum diu coquit donec in sanguinem transeat,
et necesse fuit ut quod attrahit tamdiu permaneat
donec pura ei quantitas a multa epatis carne
circumdetur, quatenus eius conuersio sit et finalis. Ideo ca-
nalis qui porta uocatur epatis cum corpore attrahit
ad nutrimentum adiungit. Propter minutas sepa-
tis concauitates recipiunt. Quod similiter factum est
ut quod attrahit in sanguinem uelocius et facile
conuertatur. Et quia membris nutrimenti et augmenti absque san-
guine misto et conueniente non proficit, cum sanguine
autem simul due generantur superfluitates, quarum non gene-
ratio tunc impossibilis est, eo quod in omnibus coctionibus
et digestionibus sic fieri contingit, quarum una feci
assimilatur, altera spume similis uidetur, necesse
fuit ut sanguis ab illis mundaretur. Quapropter factum
fuit fel habens collum quod tamdiu protendit donec
epatis ingreditur concauitatem, per quod colera trahitur
rubea, que simul cum sanguine generatur. Splen quo-
que factus fuit habens similiter collum ad epar tendens

Duales

s. ne euaporare possit

quo alia trahit superfluitates ex qua colera generatur nigra. Remanet ergo tunc sanguis mundus nichil in se de colera rubea vel nigra habens, non quod est necesse. Subtilior tamen quam necesse sit. Oportet ergo ut aquosa superfluitas que in eo remansit ab ipso expellat, quia tandiu faciendum est donec crossitudinem habeat quam ad eum generandam aptus fiat. Quapropter facti fuerunt renes. Ab utroque quorum collum longum protensum fuit tendens ad venam que est in gibbo epatis. A quo loco aquosum quod est in sanguine ante quam sanguis elevet et imbibat membra per predictum trahit collum. Cum vero sanguis a tribus predictis purgat fuerit superfluitatibus sua tunc completa erit mundificatio et erit aptus nutrire membra et augmentare ea, prout eis conveniens fuerit. Et tu scies magnitudinem iuvamenti quod habetur expurgatione sanguinis ab istis superfluitatibus cum accidentia que istis eveniunt instrumentis consideraveris. Fel enim cum colera rubea si forte diu dimittit donec ad membra vadit nutrienda, multe que ex colera rubea fiunt egritudines accidunt, sicut hictericia et pustule rubee parve et formica et rubedo que accidit cum pruritu et febres acute et his similia. Splen quoque cum coleram nigram non trahit, colere nigre egritudines accidunt, sicut hictericia nigra et morphea nigra et impetigo et lentigines et lepra et similia et his similia. ¶ Aquosa vero superfluitas si non transierit ad renes, una duarum specierum ydropisis, asclites videlicet vel yposarca generabitur. Si ergo tamen predicta forent intestina instrumenta predicte assidue accideret egritudines. Quod autem collum fellis et collum splenis ad epatis concavitatem venientia que expellenda erant ab eo trahunt, mirabiliter est actum ac sapienter.

Adeo fuit istud quia necesse fuit ut sanguis ad gibbum epatis per foramina ad capillorum subtilitudinem subtilia veheretur. Quod fieri non potuit, si in prima sua subtilitate remaneret. Oportuit ergo ut sua aquositas cum eo remaneret, cuius auxilio per predicta foramina cito transire possit. Quapropter predicta renum colla non ad concavitatem epatis protensa fuerunt, sed ad amplam que venam est propinquam, per predicta foramina sanguis ad eam penetravit que est in gibbo epatis, si sanguinem non subtilitas sed spissitudo et crossitudo necessarie fuerunt.

[margin: et cum sanguine]

[margin: et trahit]

Sciendum vero est quod humorum alii sunt naturales, per quos corpus existit vel generatur. Os enim non nutritur nisi nutrimento in quo colera superat nigra. Cerebrum quoque eo solo nutritur nutrimento in quo fleuma magis habundat. Cor similiter eo conservatur nutrimento in quo colera habundat rubea. Humores ergo isti corpori necessarii sunt. Alii vero non naturales quos vel a corpore sunt expellendi vel in ipso ita debent temperari ne nocere possint. Colere namque rubee quinque sunt modi. Est namque colera naturalis que humor in sua qualitate non multum acutus, in colore rubeus et in substantia subtilis. Innaturalis vero iiii. sunt species, quarum una est citrina que colera rubea cum admiscetur humor aquosus generatur. Que est naturali vicinatur, communionis tamen est acuitatis. Alia vero est vitellina que ex colera generatur nativa, cum adhuc [margin: adeo] ... quia eius substantia ... Due preterea sunt eius species, quarum una est viridis ut sucus porri et alia est viridis ut erugo. Que cum sint valde male, illa in erugini eius assimilatur deterior [margin: q] invenitur. Que ut generentur ... ¶ Flatis quinque sunt species [margin: quia isto], cuius una que naturalis insipida est et subtilis. In quo similiter prevalente frigiditas inveniatur ei sua ... fit [margin: erit] vitreum quod est innaturale. Alia vero eius species est acetosa que ex flatis naturalis et colere nigre commixtione nascitur. Salsum autem est eius alia species que ex flate in qua putrefacte caliditas prevalet. [margin: generatur] Fleuma interdum dulce est eius alia species que ex flegmate naturali quasi caliditas in eo dominatur naturaliter propinquatur, quod est natura sanguinis vicinum invenitur.

¶ Colere nigre due sunt species, una est ponderosa que et naturalis est, altera vero est innaturalis que est ad

¶ Sanguinis vero due sunt species, quarum una est naturalis, que est sanguis qui suam naturalem retinet qualitatem, qui scilicet a superfluitatibus quas nominavimus mundus existit. Alia vero species est innaturalis que est sanguinis species cum aliquid istarum admiscetur superfluitatum aut quia in se suas permutat qualitates.

¶ Renibus autem ad venam a b epate ascendentem duo diriguntur colla que inde aquosam trahunt superfluitatem. Quod est propterea quia sanguinem fuit necessarium ut adhuc elevaret locum in meatibus in subtilitate capillorum minutis. Tunc oportuit ut hec aquositas in ipso relinqueretur, quatinus sua subtilitas sibi remanet ad iuvandum ipsum super velocitatem ascensionis sue in istis meatibus. Quam ob rem instrumentum trahens ipsum non illic continuatum fuit, sed post quam ascenderit et in istis

subtilibus viis penetrantur et pervenit ad viam amplam· excusat est a sua subtilitate· et in digent constitutione sua· et inventum est illic· et quando ascendit ad istas venas sanguis mundus· per totum dividitur corpus· ut omnia corporis imbibat membra· et suam unicuique deleget particulam que secundum ipsius quantitatem ipsum vere contingit· que ad modum in venarum diximus divisione· Sanguis autem qui in fibris sic divisus est· mundatus ipsorum in ipsis convenientem naturam· et sic nutrit et auget ipsa. Si corpus adhuc indiget incremento· Si autem caro ab eo sint dissoluta restituunt· si non diminuitur corpus· Si autem iam minui incipit· minus eo restituunt quod dissolutum est· Actio autem quam modo diximus· finalis existit eorum quibus omnibus nutrimentoris instrumentis indiguit animal· et ne predicte superfluitates a quibus sanguis purgatur omnino inutiles in derent· fecit eas deus que sic ut dictum· alius magnis utiles iuvamentis· Fel est uno solo collo· sanguinem a colera rubea purgat ut predictum est· alio vero collo ipsum dirigit in testinis· ut ipsa colera acuitate et puncture sua intestina ad stercoris expulsionem commoveri faciat· et hec est causa qua cum stercore purgatur et secantur stercoris indurationes et ipsi retentione·

Splen quoque feculentiam trahit superfluitatem a qua sanguinem purgans· continet eam adhuc donec ipsa acetositatem sit adepta et ponticitatem· Postea vero omni stomachi exca aliquid cotidie mandat· ut sua acredine et ponticitate appetitum in eo excitet et commoveat· quod postea simul cum stercore eicitur· Renes autem aut ut predictum est· aquosam trahunt superfluitatem sanguinis· et ex parte que eis convenit in predicta superfluitate receptam nutriunt· Reliqua vero eius pars per duo foramina que nominavimus· ad vesicam transmittitur· Vesica vero ampla fuit· ut non sit necesse animal continue ad mingendum surgere· Super cuius os musculus quidam positus fuit qui ipsum adeo constringit· ne aliquid ab ea exeat· nisi prius plena fuerit· et estuare incipiat plenitudine urine et eius acuitate· et tunc voluntate solvatur· et urina extra expellatur· Duorum autem foraminum renum transitus· mirabilis ac sapientis factura est· Vides enim quod cum vesica inflatur· ventus tamen non ab ea egreditur· quamvis in ea duo sint foramina per que in ea ingreditur· per que et sanguinis aquositas que est urina a renibus ad vesicam delabitur· Quod ideo fit· quia duo colla predicta unam vesice perforant tunicam· et perforando inter duas ipsius tunice transeunt· donec collo adiungantur vesice· ubi in aliam perforant tunicam· Itemque omnia vesice concavitatem intrantia· eius inferiorem distendunt tunicam· et exteriori approximare finiuntur. Unde et quanto magis impletur· tanto magis ei tunice coniunguntur· Quamobrem foramen predictum adeo coartatur· ut nichil ex urina preterquam in vesica fuit· retro redire possit· Urina quidem facile emulgetur· et non cessat urina emulgendo ad vesicam fluere donec ab ea gravetur· Que propter estuationem istam presentit· laxat musculus os vesice constringens· et constringit vesicam· et elabitur urina· Stercore autem spisso preterquam illud quo aliquid nutrimenti post abstinentiam fuerit· quod relictum fuerit· ad rectum mittitur intestinum· quod amplam habet concavitatem· ut quod ibi congregatur ex stercore· colligere et retinere possit· ne semper ad egerendum sit necesse surgere· Quod preterquam ab eo quod ibi retentum est aggravari vel pungi incipit· sentit estuationem istam· et animal musculum voluntate laxat· qui ipsum claudebat· et egreditur stercus· et ad hunc modum nutrimentorum procedit regimen· ex quo aliquid nutriens ingreditur corpus· donec ipsum corpus ex eo quod ipsum nutrire debet· nutriatur· et superfluitas ab eo divisa expellatur· Capitulum de forma mirach ventris

Sub cute qua venter exterius cooperitur· interius octo inveniuntur musculi quos nominavimus· post quos in interioribus est panniculus quidam nervosus qui vocatur siphac· post quem est thirbus. post thirbum vero sunt intestina· Ruptura vero que in mirach accidit· est quando rumpitur hoc siphac· Capitulum de forma testiculorum et virge·

Ex osse femoris quoddam corpus nervosum exoritur· multa ampla habens foramina· sub quo multe ample existunt arterie· super id quod ei inheret insitum· et vene· Colli vero predicti utile est membrum· A siphac predicta duo descendunt canales· quod eis quoque arteriis ad gibbum ... istius procedunt foraminibus· ... simules conspiciunt· ex quibus postea dilatantur minores folliculi testiculorum tunice generantur· in quibus ipsi continentur testiculi· Veniunt quoque ad partes testiculorum a partibus inferiorum venarum ramum quoddam· qui multiplicatur circumvoluti a carne glandosa et alba comprehenduntur· quod genus ineis sanguis est· adeo immutatur· quod album fit· et fit tunc aliqua per suctuositatis spermatis· postea vero ab hac carne ad testiculos transmittitur· ubi sua completur ... et in sua transiens speciem perfectum fit sperma· Ibique duo generantur foramina que ad virgam vadunt· cum erectio fit· cum

· l' dispositio

· s. ligamento simile ·

· l' stilus

·s· uirge

ipsa que [illegible] sunt formmina · crossa rep
leta [illegible] grossitate · et ei sanguine uene sub
[illegible] fuerint · et non quiescit erectio sua quousque
extendit et replentur uasa ex quibus est sperma
et commouetur ad expellendum quod est in eis propter multi
tudinem et mordicationem suam · Que quidem in eis est ex
pellere appetunt · uel quia sperma quod est in eis est multum
tum uel quia est acutum · Vna autem extremitas ex quibus
contingit · est cum corpus uirge aliquod corpus sibi ob
uiam habuerit in ipsum se confricando uel scalpendo ·
Ex his est spermatis uasa tendunt · et ut eiciant quod
in eis est nituntur · Capitulum de figura mamillarum

Mamille ex carnibus uenis et neruis composite inueniuntur
que carnis glandose et albe speciem · solidam et spis
sam inuenit · et que ei naturam lactis assimila
re naturaliter · creauit eam deus qui sit benedictus · ut
ad lactis conuersionem et generationem · apta foret · Ve
ne autem iste et arterie · in mamillis subtiles diui
duntur · et iste arterie et uene in mamilla in diui
siones subtiles diuiduntur · et reuoluuntur et inuol
uuntur inuolutionibus multis · et comprehendunt illam
carnem lactis generatiuam · et conuertit quicquid est in con
cauitate sua de sanguine per suam assimilationem
cum natura sua · quemadmodum caro epatis per as
similationem illius secundum quod ad eam uenit et ab in
testinis trahendo conuertit · donec fit sanguis · Ca
pitulum de figura matricis.

Matrix inter uesicam et rectum · posita est intestinum · Superior est tamen quam uesica ·
que in uirginibus et que non dum pepererunt · parua est · In
eis autem que iam pregnantes fuerunt uel pepererunt ·
magna efficitur · Et ligamentis quibusdam ligatur
non ualde strictis et in se ipsa neruosa existit ut
extendi possit cum necesse fuerit et ampliari et colli
gi et constringi cum amplificatio necessaria non fuerit ·
propter hoc aliud et necessaria neruosa fuit · ut in partu
multiplicatum ampliari queat · cuius ligamenta non
multum stricta sed ampla fuerint · Que duos
habet uentriculos que ad unum perueniunt orificium ·
Duo preterea habet additamenta que ipsi cornua uocantur ·
preter ista autem duo additamenta · mulieris lo
cantur testiculi · qui uirorum testiculis minores sunt
et latiores · a quibus muliebre sperma ad concauitatem
matricis descendit matricis · Ceruicis preterea collum
ad mulieris porrigitur uuluam · quod in muliere
est sicut in uiro uirga · Vulue autem orificium in uir
gine constrictum est et rugosum · In rugis autem ipsius col
li uirginalis scilicet · uene contexuntur subtiles · que
quando corrumpitur uirgo · abrumpuntur · et proicere pi
lantur [illegible] · Cum autem mulier impregnatur · os
matricis intantum constringitur · ut in acus ipsum

ingredi non queat · Cum uero pariendi hora e
uenerit · ut nocumentum aliquod fetui accidentem
ex quo corrumpitur · predictum os adeo dilatatur ·
ut infantis corpus per ipsum transire possit · Fetus
autem primum substantia · est ex spermate generatur · et crescit
et augetur ex sanguine menstruo · Cuius forma si
masculus fuerit · prius completur quam femine ·
fetus et quedam continuantur uene · que ad matricem
uenientes ipsum fetum tamdiu nutriunt · donec com
pletur · Qui postquam completus fuerit ab eo quod ipsum
contingit · sufficienter foueri non potest · quamobrem
diutius mouetur et fortius · et abrumpit retinacula
quibus matrici alligatur erat · et consequitur partus ·

Explicit est tractatus primus cum dei auxilio cui gratie sint infinite · Tractatus secundus de cognitione complexionum corporis · Continet · lviii · capitula · Collectio aggregationis de cognitione complexionum · Verba abubetri ·

Corporis complexio ex colore et corporis habi
tudine · et contactu et ex operationibus · et ab
exeuntibus a corpore cognoscitur · Color
namque albus · et fuscus · et exalbedine
et glaucedine mixtus · et gypseus et plumbeus · fri
dam in unum complexionem · Rubeus uero et subrubeus et
ruffus et inopos · omnes isti complexionis demonstrant
calliditatem · et si claritas et subtilitas colori con
iungantur · humorum claritas declaratur et subtili
tas · Turbulentia uero si ei admisceatur et grossi
es · humorum significatur crossitudo · albus preterea color
cum eo subtilitate et claritate rubedo admisce
tur · complexionis demonstrant equalitatem · Quod si rube
do superauerit · et claritas fuerit minor · sanguinis
significabit dominium · Rubedo autem si adeo
fuerit diminuta · ut colori approximet albo
ius · sanguinis innuit paucitatem · Quod et si adhuc
magis diminuta fuerit · ita · scilicet ut ex ea fere nil
chil appareat · conuenit color qui gypseus a
medicis appellari solet · Qui utriusque colere ac san
guinis paucitatem · et flatis dominium in corpore por
tendit · Hoc autem si albedini cui uiriditas sit ami
mixta approximet · color perficitur qui a medicis
plumbeus appellatur · Quod sanguis ac colere rubee
diminutionem ostendit et colere nigre ac flatis indi
cat dominium · Fuscus si rubedini uicinetur vel ei
admisceatur · sanguinem cum colera demonstrat · Si citri
tas quoque ei approximatur uel que ei admisceatur rubedo ·
Color autem prius fuscus quam uiriditati appropinquat · colere
nigre ostendit dominium · Corpus uero rufo colore co
loratum · quod scilicet albedini magis iungitur preterquam · frigidus
sunt complexionis · uiriditati autem et glaucedini si magis

·sic

appropinquaverit. calidioris erit complexionis. ad
hunc modum. Contrarium vero alia sunt que albedini
propinqua subtilitate preponunt. que colorem con
valescentibus vel a quibus sanguinis multitu
do profluxit. invenitur et fit hic autem color is
species quia sanguis diminutus est. non vero cole dum
taxat. et corpora ista non sunt extrema sed accidenta
lia. Alia vero vere extrema sunt et per se clara. que
omni tempore talia perseverant. et ista sunt corpora co
lica. Sunt preterea corpora quedam que citrinitati rubi
ditati et fusco appropinquant colori. prava pertina
pertinacia pallentitudine. quibus utrumque dominatur
colera. quare complexio omnibus aliis deterior comprobatur. Epar
quoque et splenem habentium complexione plerumque sunt
egra. et horum corporum sanitas nec est firma nec
permanens. Corpora vero colorem mediocrem habentia que
citrinitati magis sunt propinqua. calidioris sunt complexio
nis et cole rubee vicina. Que autem nigredinem
habent admixtam. minus sunt calida et cole attingunt
nigre. Ex forma quoque corporis complexionum cognitio
habetur. Grossum namque et carnosum complexionem significat humi
dam. Gracile et macrum si fuerit corpus. complexio monstratur
sicca. Verumtamen quia grossitudo est extreme soliditatis (?)
dum et rubedo et sanguinitas apparet secundum co
lorem. complexio simul cum humiditate calliditatem obtine
bit ad hunc modum. Quod si grossitudo ex pingue
dine fuerit et caro fuerit mollis et sanguine diminu
tum. complexio frigida simul erit et humida. Contrarium (?) re
qualitatis et proportionum observantia sunt mensuris
quam unum alii oppositum fuerit. suam proprietatem complexio
num ostendit. Et si in his diversificatum invenitur quod eo
rum complexio nec una est nec propinqua. Largitas vene
foraminum que sunt in hiis habentibus et vene amplius cali
dam ostendit complexionem. Econtra autem angustia et parvitas
frigidam significant complexionem. Ex tactu quoque dignos
citur complexio. nam corpus quod semper tactu calidum invenitur
calidam videtur habere complexionem. Quod vero semper sentitur
frigidum. complexionem habet frigidam. Si autem caro cum tangitur
lenis sentiatur. complexionis erit humide. aspera vero sic
ce. Si autem caliditas tactus ipsi lenitati admixta fu
erit. complexionem calidam demonstrabit et humidam. as
peritati vero si adiungitur. complexionem calidam signa
bit et siccam. Frigiditas quoque quoque tactus lenitati
admixta. frigidam et humidam declarat complexionem. Et cum
eam asperitati admiscetur. frigidam et siccam portendit com
plexionem. In plurimis tamen corporibus tactus frigiditas lenita
ti admiscetur quam asperitati. Vix est corpus reperiri potest.
quod frigide sit complexionis et asperum. laxum autem et molle si
fuerit corpus. humidam monstrat complexionem. Solidum vero et
durum siccitatem prohibet esse complexionis. Operationes que

naturales sunt appetitus digestio et augmentum et pulsus si fuerint
fortes fuerint et velociores. calidam significabunt complexionem.
Debiles vero et minute si fuerint. frigidam demonstrabunt
complexionem. Et animales similiter operationes ut sensuum
acuitas et laesionum (?) velocitas et velox motus atque
audacia calidam significant complexionem. Hiis vero contraria
complexionem demonstrant frigidam. Superfluitates que a
corpore solent egredi ut sunt stercus et urina et sudor et cetera
pili et alia multa complexionum sunt declarative. Color
namque capillorum et eius et spissitudo et nigredo et
crispitudo et grossitudo atque asperitas omnia hec com
plexionem significant calidam. Contraria si hiis frigidam innuunt
complexionem. Sudoris et fetor et malus in corpore odor
caliditatem declarant complexionis. Sudoris quoque multitudo
complexionis significat humiditatem. Que vero hiis contraria sunt
contrariam ostendunt complexionem. Sordes quoque pruriente
sicca et urine tinctura ac ipsius fetor complexionem si
gnificant calidam. Hiis vero contraria contrariam decla
rant. De signis equalis corporis.

Color corporis habitus eiusdem albo cum rubeus admisce
tur. tactus vero eius non est frigidus nec in calore superflu
us. nec multum apparet lenis. lenitas tamen et cali
ditati magis quam siccitati et asperitati approximare
videtur. Habitus quoque corporis habitudo inter maciem et cor
pulentiam media existit. pinguis tamen plus carnosi
tati quam macie vicinatur. Sed parum (?) si regnum illi
est immobilitatis (?) regnum et quietis. Eius capilli inter
subtiles et grossos atque inter nigros et rubeos. et inter
lenes et asperos medii existunt. Corpus preterea huiusmodi
neque multum pilosum valde apparet nudum. Certe
tibi apparet. Operationes insuper eius omnes tam naturales quam
animales equalitatem tenent. adeo ut in multum
desiderium habeat nec sue cupiditates in tantum debili
tentur ut quasi mortue videantur. nec multum sit vi
gilans nec multum dormiens nec multum et velociter
mobilis nec multum quietus. Superfluitates que ab
ipso exeuntes corpore inter ponderatas mediocres exi
stunt dispositiones. et ad ultimum ei dispositio inter omnes
dispositiones equalitatem excedentes existit media.
Vene quoque eius nec occulte sunt et angustie nec
ample et manifeste. Vox est ei et ipsius hanelitus et ip
sius et eius motus omnia hec inter parvum et magnum et velox
et tardum mediocria sunt. De signis corporum

Hec certissime crescunt. Que in tangentibus calidorum
calida occurrunt et macra existunt et gracilia. Ve
ne quoque eorum manifeste sunt et motus velox. et omnia
que in eis oriuntur velocia. Obstinati preterea sunt
pauci sompni. multorum capillorum crisporum et in
nigredine intensorum. Eorum color rubeus atque ru
beus cum obscuritate quadam. De signis corporum frigidorum

Marginalia: vel — monstrat — neque — hic desiderium significat appetentiam alicuius rei tam naturalis quam non naturalis. — in plurimis tamen corporibus tactus frigiditas lenitati magis quam asperitati.

Hec tarde crescunt. capilli quoque tarde eis nascuntur.
hebetis existentes ingenii. et tarde opinionis.
pulsus eorum paruus. et lentus est. et a tangentibus
apparent frigidi. et huiusmodi homines coitum sunt impo-
tentes. et sunt pauca generantes filios. debilis di-
gestionis. et multi sompni. De significationibus corporum humidorum
Horum tactu multum inuenitur lenis. eorum quod
caro mollis. et membra laxa. iuncture eorum et ossa
occulta. Uenter similiter paruus. et parum patientes la-
boris. et cum laborant uelociter dissoluuntur. et uelocius
fit. et eis apparet ex labore dissolutio. corpulenti
frequenter sunt. et multum dormientes. et debiles. et
paucos habentes pilos. De signis corporum siccorum
Hec corpora aspera sunt et macra. et dura et fortia.
et multum rigida. et multam pacientiam laboris. quorum
iuncture et corde manifeste. contrario multorum presta
sunt capillorum. et pilosi. De signis corporum calidorum et siccorum
Hec corpora in ultimo plurimis
habundant capillis. nigris et spissis. et maxillenta
quoque ultime repiunt. Et contra tangentibus calida
occurrunt. cutis habentia spissitudinem et asperitatem
et neruos fortes. Et cordis quoque habent manifesti-
ores. et ossa et iuncturas. et sunt pauciores sompni
et pulsus eius sunt uelociores. et motus similiter. et
tractus calitus. et sunt audaciores et obstinaciores.
Hec in ultimo De signis corporum humidorum et siccorum.
tangentibus mollia sentiuntur. et capilli denudati
et capillos habentia lenes. et uenarum angustiam et iunc-
turas occultas. et sunt corpulenta. multum habentia
pinguedinem. et laxa. multum habentia sompnum.
pigri. motus eorum tardantes. Corpus autem frigidi
et sicci. et calidi et humidi dispositiones ex simplicium
dispositionibus mixte sunt. ex quibus oportet fieri
quemadmodum. scilicet uni earum appropinquant. aut inter eas
medie existunt. De signis complexionis cerebri et sue forme.
Forma cerebri. formam sequitur
capitis. paruum namque si fuerit capitis. cerebrum
quoque paruum erit. et si eius figuram corrumpit. cerebri
ipsa figuram corrumpet. Quapropter capud in paruitate
superfluum. nec non est malum. et cuius figura existit ro-
da sicut que palmarum est similiter est. et ipsi similiter ma-
la est. Capud autem melius est quod in magnitudine mo-
deratum existit. decentem habens rotunditatem. que scilicet
ante et retro parum emineat. et ab utrisque au-
tem lateribus paruam habeat compressionem. Complexionum autem
cerebri que calida est capitis et faciei micturam super-
flue calidus reddit. In oculis quoque rubor et ue-
ne eius apparent manifestiores. et capilli eorum
tempore cito nascuntur. et sunt spissi et fortes. et ni-
gri et aspri. et sompni eorum parui et leues. huiusmodi

frequenter habent complexionem. accidunt cito ledunt
odoribus. et eorum capita cito grauantur et replentur.
In cogitationibus quoque ueloces sunt et insta-
biles et multe mutationis. Superflue est sunt
acuti et ueloces in operationibus animalibus. Frigidi
autem cerebri complexio. hiis omnibus contraria operatur.
Est namque sompnolentus et hebes et tardi intel-
lectus. Capilli quoque capitis eius lenes et parum
nigri. uelociter canitiem patientes. cui detegitur
capud est nociuum. eius et palpebre tarde mouentur
et pigre. Quod si siccum cerebrum si fuerit. capilli
incipiunt cito nasci. et cito calui fiunt. et
uigilantes erunt. ex naribus quoque nichil de-
fluet nisi parum. et capitis reumatismi non eis ac-
cidet neque coriza. Humidum autem huic contrarium est
eius namque capilli subtiles sunt et tarde nascuntur.
nec calui fiunt. humor quoque ex naribus semper
defluit. et reumatismus ledit. et est sompno-
lentus. et eius sensus non sunt clari. Calidi
autem et sicci habens complexionem capillos incipit
habere in ultimo fortitudinis. et uelocis natiui-
tatis et ultime nigredinis et crispitudinis. et
calui citissime fiunt. et sunt in ultimo gradu
paucitatis sompni. et ideo parum profundi. Ani-
malium quoque operatione uelocitatem habent. et ue-
loces cogitationes. et sensuum clarorum. Superflu-
itates et pauce ab eis descendunt. Frigidum autem
et humidum huic dispositioni contrarium est. Est
namque multum habens sompnum. piger. tardus
et hebes. cui nullo modo accidit caluicium. Co-
riza tamen et reumatismus ualde molestatur
et frequenter ei accidunt. Calida uero complexio et
humida et frigida et sicca secundum hoc quod alteri ex suis
simplicibus appropinquat. suas ostendunt significa-
tiones. Si enim simplices equales fuerint. si-
gnificationes quoque erunt equales. De signis complexionis cordis
Cordis complexio si calida fuerit.
pulsus uelox erit et frequens. cum hanelitu si-
milis repente.
et super pectus mul-
ti pili sunt. et
spissi. quod in ca-
lidis tactu sen-
titur. huiusmodi
cordis complexionem
habens audax est

Pulsus est uelox quando tempus mo-
tionis eius est breue. frequens est cum
tempus quietis eius est breue. et quando calor
calor est multus. et uirtus debilis. ar-
teria non adtemptet moueri. unde
tempus quietis fit minus. et pulsus
fit frequens.

et obstinatus. et multe iracundie. habitudo pecto-
ris in magnitudine et paruitate sua considerata.
complexionem demonstrat cordis. pectus enim si magnum
fuerit. cordis caliditatem et magnitudinem ipse manifestabit.

Quod adhuc manifestius erit. Si cum hoc caput parvum fuerit, aut si non fuerit magnum, hoc est si ita fuerit, alia non oportebit signa attendere. Similiter quoque modo si pectus parvum fuerit et caput magnum aut mediocre, propter cordis parvitatis et sue complexionis frigiditas demonstrabitur. Quod si pectoris magnitudo capitis magnitudini aut pectoris parvitas capitis parvitati proportionaliter extiterit, alia attendere debes signa. Frigida autem cordis complexione parvus fiat pulsus aut anhelitus similiter invenitur. Pectus quoque paucos habebit pilos et subtiles et pectus tangentibus frigidum occurret. Qui huiusmodi cordis complexionem habuerit timidus et piger erit. Complexio autem sicca si fuerit, pulsus erit durus et totum corpus invenietur musculosum et fuscum. Pectus quoque paucam habebit carnem sed venas habebit manifestas et pilosum erit et autem costas et durum. Humida autem lenem fiat pulsum et pectus a pilis nudum, carnem quoque pectoris mollem ac suavem. Complexio vero calida et sicca pulsum reddit durum et velocem et frequentem et multos in pectore pilos et fortes et spissos et fetorem simul. Anhelitus quoque ex ea magnus provenit et frequens. Totum preterea corpus tactu calidum sentitur et musculosum atque manifestas habens venas. Huiusmodi vero complexionem cordis habens irascibilis erit et obstinatus. Frigida autem et humida complexio his omnia opponitur. De signis complexionis epatis.

Complexionis epatis caliditas ex venarum amplitudine et magnitudine et ex stercoris siccitate sepius (?) cognoscitur. Preterea appetitus est fortis et in corpore multa colera rubea generatur. Urina quoque et egestio tincte sunt et sitis multa et calida cibaria ei nociva sunt et sub ypocondriis pilorum invenitur multitudo. Epatis vero frigiditas ex omnibus signis que predictis sunt contraria cognoscitur. Siccitas ex sanguinis paucitate et ex hoc quod corpus est macrum et venas graciles et quod colera pauca provenit (?) pulentudine cognoscitur. Humiditas vero eius ex omnibus signis que ex his predictis contraria existunt deprehendi potest. Quod si calidum cum siccitate ei dominatur cognoscitur eo quod signa calide complexionis sunt manifesta et in ultimo existunt fortia. Sic quoque humiditas cum frigiditate cognoscitur ex hoc quod significationes complexionis fortes existunt et in ultimo sunt manifeste. Signa complexionis pulmonis.

Cum pulmo calidus fuerit, vox erit grossa et anhelitus magnus, pectus amplum et magnum. Cum minuitur nocumentum a frigidi aeris attractione et magis sentit (?) ipsi nocumentum aeris calidi attractione. Si autem pulmonis complexio frigida fuerit, omnia his contraria evenient. Cum autem sicca fuerit, vox erit clara et post paucas pluviam (?) superfluitates. Humida autem si fuerit, omnia his evenient. Significationes vero complexionum compositarum ex simplicium cognitionibus haberi possunt. De signis complexionis stomachi.

Cum stomachi complexio calida fuerit, digestio fortior erit appetitu et subtilia cibaria ut volatilium caro et edulina (?) in ipso corrumpuntur. Grossa vero cibaria ut vaccina caro et frumentum coctum bene in ipso digeruntur et sitit multum. Famem tolerare non potest. Accidunt enim huiusmodi hominibus stomachi exca (?), capitis dolor et vertigo. Irascibilis quoque est et tacitus. Frigida vero cum fuerit, his omnibus omnia evenient. Appetitus est maior quam digestio. Cibaria quoque grossa ideo corrumpuntur. Quamobrem apud ipsorum corruptionem acida sequitur eructuatio, quemadmodum apud ipsorum corruptionem in stomacho calido est fumosa. Ciborum preterea frigidorum appetitus erit, ex quorum multa comestione lesio proveniet. Cum autem stomachi complexio humida fuerit, sitis minuitur et saliue multitudo ab ore profluet. Nausiam quoque cito patietur et vomitum cito proveniet. Scothomiam quoque et vertiginem cito patientur. Sicca autem complexio est sicca (?), omnia his omnia opponuntur (?). Sitis namque est multa et stomachus est siccus. Preterea cum cibaria in stomacho moram fecerint et non cito ab eo descenderint, sed cum quedam duricie, et appetitus fortis non fuerit nec purus, stomachus debilis erit. Contraria vero his est stomachi ...

Dixit Alexander: quod dicit pulsus (?) hoc dixit quod quando cibus in stomacho corrumpitur cibus ex frigiditate acidus sequitur et ex calore excellente fumosus. Non semper evenit sic; contingit enim eundem calidum in stomacho esse superfluam et tunc proveniet acidi. Quod ideo contingit quia virtutum membri debilitas — ex qualibus male complexionis modis contingit. Et cum virtus digestiva sive cum nimie caliditatis sive frigiditatis vitium (?) gat, digestionis sequitur imperfectio, et cum digestio non completur cibi aliquando in stomacho fit acidus. Istud quod de stomachi debilitate vel fortitudine hic dicitur non possunt sequi ex aliqua eius mala complexione. Considerandum debet enim: nullum enim membrum aliarum virtutum patitur lesionem quando ex aliqua male complexionis specie proveniat, videlicet ubi ex una IIII simplicium vel ex una quatuor compositarum. Cum igitur aliquam debilitatem certam virtutem ad cognoscendam eam sue debilitatis et que mala complexio ipsam efficiat, verti debemus.

fuerit. stomachi fortitudo significabit. Si enim quis
comestione semel facta cum aliquis gravatur fuerit.
non autem ex multa comestione secundum horas facta
ledit. et facile et bene digeritur. significatur quod virtus stomachi
est fortis licet parvus sit. De signis complexionis testi-
Testiculi cum calidi fuerint. inguinis partes culorum
multis et spissis vestientur pilis. Virga quoque cito forti-
ter erigitur. Sperma erit crossum. coitus quoque velociter
explebitur. et repentine autem .s. pubertatis tempora adven-
tum festinans erit. Vene preterea que sunt iuxta superficiem
grosse sunt et manifeste. Ipsi quoque corde fortes et
prompti et grosse. Cutis autem et ypogastrium et testiculos cir-
cundantis crossa et spissa et aspera conspicitur. Frigi-
da autem cum fuerit complexio. omnia hiis contraria apparebunt.
Cum autem complexio sicca erit. sperma in quantitate pau-
cum invenietur et spissum. Virga vero non solum non
erigitur verum et debilis erit. Cum autem complexio humida
fuerit. sperma in quantitate multum et in qualitate sub-
tile erit. virga vero non erigitur. Est et laxa et non forti-
ter. et ei similes ei invenientur. Ipsi vero cutis le-
nis est. cum locus apilis nudus existit. Et cum complexio
calida fuerit et humida. multa erit virge erec-
tio. et sperma multum. et erit venereus. et multum in ve-
nere potens. Frigida et sicca cum fuerit. omnia hiis
accident contraria. Capitulum de nominandis signis
extrinsecus et naturalis quorum auxilio aliquis complexionem cognoscere potest.

Tocius corporis complexio. membrorum principalium et ipsius cordis
et epatis et cerebri et testiculorum complexionibus similis invenitur.
Corpora quidem in quibus istorum membrorum complexiones di-
verse inveniuntur. aliis sunt deteriora corporibus. Hec
namque corpora incessanter infirmantur. Etates quoque
et regiones non minima in complexionibus operari viden-
tur. Etas namque puerilis omnibus etatibus humidior
invenitur. Senilis autem omnibus aliis est siccior. hec enim
a maturitate usque ad senium descendens non cessat
donec nichil fiat. Senium namque non est aliud nisi
magnum in corpore siccitatis dominium. Superfluita-
tum autem multitudo que a senibus cum tussi et emunctio-
nibus profluunt. eo est quod foramina suorum membrorum
superfluitatibus et humoribus crudis plena sunt.
Ipsorum quoque venarum et suorum membrorum corporis inulti-
mo siccitatis existit. et siccitatis et fusce coloris et
pulentudinis ac tenuitatis et humiditatis mino-
ratio in eis manifesta sunt. Puerorum vero caliditas
secundum quantitatem maior est. iuvenum autem in qualitate
fortior. Senum preterea complexio respectu eorum que in se-
nio sunt constituti. calida est et humida. iuvenum vero
complexio frigida dicitur et sicca. Ex regionibus vero
que calide sunt. complexionem reddunt sicciorem. et corporis
superficiem adurendo incendunt. intestina vero et

membra interiora. frigida efficiunt. Regiones autem que
frigide sunt. humores in corpore conservant. corporisque
superficiem in lenitate et nuditate corporum sclavorum
dispositioni similem reddunt. Intestina et alia in-
teriora membra. superflue calida existunt. constituunt.
Vnde in nigris capillorum crispitudo. et in ambabus
color rubeus fuscus hiis contrarius. non absolute
significat quod eorum complexio sit calida. Levitas quoque
cutis partibus. et capillis nuditas atque albe-
do. non significat eorum complexionis frigiditatem. immo partibus
interiora. nigrorum interioribus multum sunt calidiora.
atque omnia nigrorum corpora partibus exterioribus valde
sunt sicciora. In regionibus autem que inter calidita-
tem et frigiditatem temperate existunt. significatio exterioris
superficiei habet notitia super ipsi interiori. verum
est et contraria. Consuetudo et in complexionibus diversa
operatur. Comedendi et bibendi et dormiendi lar-
gitas. complexionem facit humidam. hiis vero contraria.
siccam reddunt complexionem. Quapropter cum hominem crossum
et carnosum videmus. cuius preterea ample sunt vene.
intelligere debemus huius complexionis corporis magnitu-
dinem non naturalem. sed accidentalem fore. Cum autem vi-
derimus carnosum corpus et pingue dum de debemus.
Carnis est multitudo. sanguinis multitudinem et
caliditatem et humiditatem sequitur complexionem. Multa autem
pinguedo. humiditatis multitudinem. et frigiditatem et hu-
miditatem innuit complexionem. Capitulum de nominandis signi-
ficationum particularium et aliarum quibus iuvatur signis ex

Vox crossa caliditatem designat complexionis. [illegible]
Gracilis vero. complexionis innuit frigiditatem. Loquendi ve-
locitas. calidam significat complexionem. Velocitas aspiciendi
et claudendi os oculos. caliditatem significat complexionis.
Nasi acuitas et colli longitudo. et epiglotis foris
prominens. et vox acuta et pulcra. complexionis de-
monstrant siccitatem. Oculorum magnitudo foris
prominentium. humidam portendit complexionem. Oculi
in latitudine eorum tendentes. partibus oculis
similes. corporis humiditatem designant. Capillorum
crispitudo qui sursum elevantur. complexionis cali-
ditatem demonstrant. Narium amplitudo. et in ma-
xillis carnium multitudo. et segnis pilorum pra-
vitas. complexionis significant humiditatem. Similiter
et humiditatem innuit complexionis. Fetor corporis.
calidam demonstrat complexionem. Color citrinitati pro-
ximus propinquus. et facies parum tumida et pal-
pebre inferiores tumorem ordeolo similem ha-
bentes. omnia hec epatis innuunt debilitatem. Defectum 27
virtutis et eorum debilitatis. toci corporis imbecil-
litatem et vite brevitatem significant. Nasus quoque cur-
tus. et os parvum. et dentes curti et grossi. humidam

i. exposita sunt sterminentibus semper.

i. decrepita

i. senior.

declarant oppilationem et strictionem. Extremitatum ille
nitas et earum tenuitas atque equalitas. Subtilita-
tem demonstrant oppilationis. Crassities et spissitudo cum pulse
fuerint et premi. tocius corporis oppilationem esse debilem et ipsius
qualitatem forte paucam demonstrant. Signa debili-
Paucitas laboris laboris tollerantia. tatis neruorum
eorum fortis fit operatio. tremor. et debilitas
sensitiua atque ex aqua fide potius laxatio et uir-
tutis priuatio ac cordium subtilitatis et earum
et firme eius tenuitas. Que et humidas habitudines con-
Oppilationes magis accidit. De oppilatione membrorum et humorum
Cor omnibus corporis membris calidius est. Albedo nu-
tens caloris. totum recipit corpus. Unde ipsum quod fons
et minera caloris origo. nuncupatur. Epar uero post
cor. in caliditate secundum existit. post epar uero sunt
carnes. Adeps uero carne frigidior est. Cerebrum oppilatio
frigida est et humida. Ossis per totum oppilatio. silicet frigida est et
sicca. Cartillagines uero et ligamenta ac corde
et corpora uenarum atque panniculi. omnia hec oppilationes
habent frigidam et siccam. minus tamen quam os. Cutis com-
plexio temperata est. propter tamen eam que in uolis manu-
um temperati hominis reperitur. Neruorum oppilatio diuersi-
ficatur. nam qui a cerebro nascuntur humores sunt.
Qui uero a nucha oriuntur. siccam oppilationem cum
oppilationi uicinantur. Glandularum oppilatio que lac
et spermata et saliuam generant. frigida est et humida.
Carnis uero simplicis. membris diuisa inueniuntur quia in
neque membrorum proprium tenet oppilationem. Carnis est
pulchrius oppilatio. ac oppilatione carnis tenuium diuer-
sa est. Sermo tamen hic diffinies. ab hinc libro tercio
one de remotione inuenies. De humoribus autem
et humoribus sciendum est quod colera rubea omnibus ali-
is humoribus calidior. et cum hec flaue et sangui-
nis oppilationis est sicca. flegma uero omnibus aliis hu-
moribus frigidior inuenitur et humidior. Colera quoque
nigra respectu sanguinis est frigida. aliorum uero hu-
morum oppilationes est sicca. Propterea sanguis respec-
tu flaue et colere nigre calidior. utrique uero colere
oppilationes humidus est proprie. Cuius quatuor species di-
uerse sunt. sic et flaue. Quarum una frigidior alia
habetur. fellis similiter species quam alius est acutior et
siccioris qualitatis. Sanguis iterum quodam alio
temperatior est. ita ut sit per oppilationem adsignum
ne bonum. colicus et flaue et melancolicus. De
Signa que inueniuntur feminibus cognitione replexionis.
inueniunt tante sunt magnitudinis ac multitu-
dinis quod uenas extenuat et inflat. producet di-
spositio quam medici repletio secundum formamina
uel ex formaminibus uocant. et quam quod sensus est et ex
quo corpori nutrimentum debet missum adeo excedit.

colle

quod natura aliquid extra ut sensus nutrimento non
necessarium dimittit. quia conuertere illud non potest. nisi ad do-
minium ualet. prouenit inde dispositio quam medici se-
cundum uirtutem replexionem nominant. hec autem utraque dispositio
egritudinis sunt gignitiue. Replexionis autem ille que est
secundum formamina replexionis significatio. est coloris ru-
bedo et corporis caliditas cum eorum intensione. Alicui
quoque et oscitationum multitudo et sompni mul-
tus. et uenarum replexio cum ipsarum tensione. sanguis a
naribus exitus et gingiuis guttatim fluens. cum
utraque parum inde fuerint. et capitis grauitas atque ocu-
lorum et timporum grauitas et ingenii atque sensus
turbulentia et pulsus magnitudo. cum in dispositione sit
similis cause dispositioni ad lassus est. et quod autem multa
comestione et potatione fuerit usus et sompno super-
fluo ac multa quiete. Replexionis autem que secundum
uirtutem contingit significationes iste sunt. Appe-
titus cessus. et ad motiones grauitas et pigri-
tia. et dissolutio et lassitudo. Omnia enim hec si sine
coloris rubedine et membrorum extensione fiunt. p-
proprie predictam significant repleionem. pulsus quoque
in hac repleionis specie non est magnus. urina quoque
non est tincta nec rubea. De cognoscendo quis quatuor
Significationes omnis pene quatuor humorum ducetur.
replexionis speciem. Sanguinem dominari ostendunt.
pruritus propterea loca exquo sanguis solet minui
et oris dulcedo post solitum. et prius mortem uesice
et in corpore carbunculi atque urina rubea et spis-
sa. et si post ista etas sit iuuenilis. et corporis bone
sit habitudinis. multas habens carnes. et cibaria
quibus in precedenti tempore usus fuit. sanguinis
generatiua fuerint. procul dubio sanguis habun-
dare significat. De signe dominii colere ru-
Coloris citrinitas. et oris amaritudo. atque lin-
gue moris siccitas. et sitis multa. ac appetitus de-
bilitas. et nausia atque uomitus citrinus et uiri-
dis et amarus. et egestio mordicatiua ac lingue sicci-
tas. et ipsius asperitas. et etiam quod in albis oculorum appa-
rent citrinitatis. et urina tenuis ignea et clari-
quorumque hanc significationum appareant sicut hec tempus
estiuum fuerit. et etas iuuenilis. et cibaria quibus
assuetus fuit pauca uel calida. et labor processit
multus et sompnus paucus. atque corpus oppilatione calida
inuenitur. tunc fiducia habenda est de eius dominio.
Ardor stomachi. multitudo De signe dominii colere nigre.
caninus appetitus et fuscus color. et sanguinis nigredo
rubedo ac spissitudo. et urina nigra uel rubea
fusco propinquius colore. uel uiriditatis appropinquans.
corporis preterea talis sit inquo nigram generari solet
colera. in corporibus enim albis et macris et nudis

aprilis. colera nigra vel raro vel nullo modo generatur in corporibus; aut bruno colorum colore et macies atque colore habitudinis ex rubeo et fusco mixto, et musculosis, et in corporibus hirsutis et rubeis quando multum laborant vel male regunt(ur); et sicut hec cibaria quibus plus usus fuit colere nigre generativa fuerint, et ipsi regiones simile; et corpori preterea acciderint scabies et morphea nigra et pustule male et splenis augmentum; quando ista affuerint non est amplius dubitandum colam nigram dominari. **Significationes dominii flatus**

Multitudo viscose salive et sitis paucitas. et urina alba et pigritia et hebitudo et [illegible] sompni atque corporis mollicies et digestionis tarditas. Et preterea si annus hic fuerit complexione frigida et tempus hyemale. homo quoque ante hoc plus fuit usus motu et pauco exercitio et multa comestione ciborum, cibaria in quibus usus fuit secundum maiorem partem flatus generativa fuerint atque aque dulcis balneo usus fuit, tunc signa fortiora erunt et firmiora inflatus dominium significantia. **De signis sompniorum**

Sompniorum preterea significationes precedentes priorum multociens amisceri solent. Cum enim aliquis in sompno pluvias multociens videt et mare et fluvios, multam in eius corpore humiditatis adesse significat. Ignes vero et fulgora ac lites cum aliquis frequenter in sompnis aspicit, coleram rubeam in ipso habitare monstrant. Colores autem rubeos et tinctos ac nuptias et cibaria dulcia ac ventositates atque fluxum sanguinis et flebotomiam si aliquis sompniaverit, quod sanguinis multitudo sit declarat. Cumque multa fusco colore tincta atque nigredinem et timores ac pavores in sompno aliquis aspiciat, colere nigre operatio significatur. Et cum aliquis in sompno videt se mare quasi in loco [illegible] vel frigido aqua ledi, frigoris significant victoriam. Hec autem omnia si visa fuerint contrarie erunt significationes. Et si aliquis videt se quasi in balneo vel in sole vel quasi canicularibus exponatur diebus vel in igne, excessum significat caloris. Et cum aliquis sompniaverit se quasi volare et [illegible] siccitatis demonstrabit excessum atque humorum levitatem et subtilitatem. Si aliquis in se quasi ab aliquo gravari sompniat, repletione laborare ostendit. Qui aliquando in se [illegible] quasi cenosa incedere videt fetidorum humorum [illegible] putridos in corpore demonstrant habere humores. Hec vero omnia contraria habent significationem. Qui autem in sompnis videt quod quasi [illegible] pectus bonum habere [illegible] signat

equalitatis humorum. et quod apparet mihi valde sunt remoti. Per loca vero quasi angusta et [illegible] si quis se ambulare aspiciet, instrumentum anelitus gravius pati constrictionem demonstrant. Que vero ipsum tantum aeris quantitatem attrahere nequit quanta ei est necessaria. **De complexione capillorum**

[illegible] primis capillorum color cum summa intueri diligentia oportet. Color enim cum in rubedine minuitur epatis infirmitatem vel splenis vel stomachi significat vel quod emorroydas patiatur a quibus sanguinis effluit multitudo. Post hec vero totius corporis superficies in loco claro et luminoso ostendi debet, ne morphea subtilis si in corpore fuerit vel impetiginis initium occultum pretereat. Morphea enim in suo initio valde est occulta. Ipsa namque non est tunc nisi albedo vel nigredo subtilis que paulatim procedit cum sui additione completur. Impetigo quoque non est aliud in suo initio nisi asperitas que loco accidens cum additione semper de die in diem crescat. Preterea si in aliquo loco corporis nevum vel cicatricem similitudinem vel signum aliquod habuerit, cum summo studio considerandum est ne in illo loco forsitan habuerit [illegible] per quam [illegible] sit vel excoriatur vel [illegible] ut occultum possit. [illegible] senium vel longi fuerit temporis [illegible] debilem amittet et amplificabitur albaras ultra locum cicatricis et excoriationis. Cumque nevi dubitatio occurrerit, ipse in balneo ponatur et cum aliqua [illegible] fricetur et cum semine [illegible] atque aceto deinde consideretur, et si in loco in quo cicatrix vel excoriatio fuit non solet fuerit [illegible] vel excoriatur suspectum haberi debet [illegible] magis frictum debet. Preterea summitates et extremitates corporis cum magna inquisitione considerari debent [illegible] postea vero [illegible]. Deinde vero capitis pili atque totius cutis considerandi sunt an sit in eis furfur vel [illegible]. Auditus quoque acuitas requirenda est et ubi ipse et sensus attendendi sunt. pupille in attendende sunt an sint in magnitudine equales, et visionis acuitas et albedinis que in oculis est claritas considerande sunt. Cum enim in oculis est fuscus color turbiditate participans [illegible] designat, et quando in oculis est citrinitas, egritudo epatis significatur. Et quando vene rubee multe et manifeste sint in oculis [illegible] febrem. Palpebre quoque considerande sunt si humide sint et [illegible] mobiles. Grosse autem si sint plenique sint scabiose vel sint ad [illegible] Que vero [illegible] et [illegible] sunt

· sic accipiter

· scilicet egritudo

[illegible] fit alcali

· scilicet ab illo emendum

male. Oportet enim illum cui t[illegible] visio. fiat
quam a sompno excitatur tam [illegible] fuerit pal-
pebris. donec aperiantur. [illegible] male quoque
quod a parte naris est. exp[illegible] est. decurrit
cum forsitan a capite humor [illegible] fistule
sibi est. pili preterea palpebr[illegible] porre-
cti sunt. Si enim fuerint rar[illegible] significabunt.
et ipse sicut hircus fuerit. [illegible] rubea. te-
nde cum magna diligentia [illegible] pos et na-
res attendat. ne malus [illegible] odor. naris
quoque signum contineret. [illegible] si fu-
erint. fistulam inesse [illegible] itemque in sole
inspici debent. Itemque an [illegible] attendendum est si
sit facilis. dentium preterea [illegible] quantum est. vide-
licet si sunt recti et fortes [illegible]. et si aliqui cor-
moveant vel corrodunt [illegible] est fortes. Qui
permanent. Gingive vero vel [illegible] cito cadunt.
post hec quoque toti corporis [illegible] pernosc-
ant. deinceps eius collum [illegible] est equale. et con-
primat et videat si est ibi [illegible] locus tumid-
vel cicatrices habens. scrofule enim glandule ibi
erunt. exquibus [illegible] que dicuntur per-
tus preterea attendat [illegible] et multas habens
carnes. parvum enim si [illegible] et scapule
foris prominuerint [illegible] post hec
vero supinus iaceat [illegible] ei venter pal-
petur attendendo si tumor [illegible] color inveniatur
ibi cum comprimitur. et [illegible] epatis et sple-
nis et renis sedi. deinde [illegible] et ut sedeat.
cuius egressum attendat [illegible] deinde ad contr-
ahere iubeatur. et [illegible] fortitudo con-
sideret. debilis enim si [illegible] de-
bilitatem demonstrat [illegible] vero [illegible] ut
[illegible] et attendat [illegible] ipso
[illegible] vel tussis [illegible] ipsi et pectus
ad [illegible] una est fortis
et altera maior [illegible] quoque
[illegible] est [illegible] videlicet
[illegible] fuit [illegible] in
[illegible] magne [illegible] et ample inve-
antur. Ex his enim [illegible] et elephantia sepe
[illegible]. Alia vero [illegible] cognitione
[illegible] vel adiuvat
[illegible]. **Capillorum significationes.**

Capilli lenes. timorem [illegible] significant. Crispi
autem audaciam significant. [illegible] pilorum
multitudo repleta [illegible] demonstrant. Si
[illegible] vero si multi [illegible] audaciam indica-
bunt. [illegible] multitudo
[illegible] pilorum [illegible] significabunt.

Inveniatur quoque in pectore pilorum multitudo
repleta. sapientie tenuit parvitatem. pili in ca-
pite vel in toto corpore similiter repleti. timorem
significant. **Coloris significationes.**

Color rufus vel rubeus. sanguinis et caloris in-
nuit multitudinem. Color vero inter rubeum et album
medius. equalem significat complexionem. si cum hoc
cutis et pilus rubea fuerit. Cuius autem color est velut
flamma ignis. insanibilis est et maniacus. Cuius co-
lor rubeus et clarus conspicitur. verecundus est. Cuius per-
fecta color viridis apparet vel niger. insanabilis est.
Cuius oculi sunt magni. **Significationes oculorum.**

piger est. Cuius quoque oculi in profundo sunt positi
callidus est et deceptor. Cuius oculi foras prominent
inverecundus est et loquax ac stolidus. Cuius autem oculi
in corporis longitudine porrecti fuerint. callidum
et deceptorem demonstrabunt. Cuius vero pupille
multum participant nigredine. timidus est.
Cuius oculi in colore. caprinis oculis similes exi-
stunt. stolidus est. Cuius oculi cito mobiles sunt
et acute cernentes. deceptor est et callidus atque
latro. Cuius oculi adeo sunt immobiles ut quasi
lapides sint. callidus est. Cuius vero intuitus mu-
lieris intuitui assimilatur. luxuriosus est et in-
verecundus. Quando autem ita ac si puer esset intuetur.
atque tota eius facies et oculi quasi inde rident. letus
est et diuturna potietur vita. Cum oculi magni
sunt et tremuli. homo piger est et spaciosus.
et amator mulierum. Cuius oculi parvi sunt et tre-
muli ac naris valde est inverecundus et mulierum
amator. Cum oculi intuleris prune assimila-
tur. homo pessimus est et obstinatus. pupilla si est
nigra. pigrum portendit et hebetem. Oculi va-
rii suo colore citrinitatem habentes admixtam quasi
croceo tincti esse videntur. pessimos significant mo-
res. Oculi multi circa pupillam in oculo appa-
rentes. malum significant hominem. Quod si cum hoc
quod oculus est fuerit varius. erit deterius. Oculi si par-
vi fuerint. et foras prominentes ut oculi cancri.
stultitiam significabunt et stoliditatem. et similes
sequentem cupiditates. Cum oculi fuerint parvi et
multum mobiles. palpebre quoque frequenter
palpitantes. hominem significabunt pessimum. Pu-
pille inequalem circuitu marginis apparet si
multitudo. hominem demonstrant invidum et fu-
rem et timidum et pessimum. Oculi qui sunt vacce
oculis similes. amentiam portendunt. Cum pupilla
nigra existens talem habet circuitum circa quem
cerulea apparet. hominem malum. homicidam.
sanguinem fundentem declarant. Oculi sursum

i. pro fistula

i. erecti

i. carboni ignito

i. in circuitu pupille

i. hii arabice dicuntur asun

decentes sic oculi hominis qui et celi nubes sunt
et maximi invenit. hominem pessimum stolidum.
atque stultum et ebriosum significant. Oculi autem me
liores esse dicuntur quorum nigrum et varium me
dium sunt. si autem hic nec multum indigosi sunt. ut nube
de nulla citrinitas appareat. oculi enim isti bona de
monstrant natura. Oculi varii cum citrinitate ui
diantes aut color lapidis ferrum invicem. ho
minem significant malum. preterea homines cum hiis habentes
in oculis maculas rubeas ut sanguineas aut albas.
omnibus hominibus sunt deteriores et magis deceptores.
Qui autem pupillam foras prominentem cum toto oculi
sui latitudine habet. Demens. Cum oculi profun
di fuerint et parvi. callidum et deceptorem et invi
dum indicabunt. Et qui pili palpebrarum curvantur
inferius vel ad unam naturaliter partem tendunt. men
daces significant et callidum et stultum. homo habens ocu
los valde tremulos malus est. Cum oculi fuerint
parvi. homo erit malus et stultus. Oculus non si
fuerint magni. minor erit malicia et stulticia
maior. Cum oculos habet varios vel invidus? ma
lus est et latro. Oculi quorum palpebre cum magis
palpitant frequentia. hominem timorosum et mania
ticum declarant. **Superciliorum significationes**
Qui in supercilius pilorum habet multitudinem. inportunus
est cogitationum. et multe tristitie. atque eius loquela
fetida est et grossa. Cum supercilia longa sunt. arro
gantis est et invictus. Cum supercilia inferius desce
dunt apparente naris. et superius elevantur apte timo
ris. invercundus est et hebes. **Narium significa**
Cuius narium extremitas est subtilis. homo est **tiones.**
cupiens litis. Cum nares magne sunt et eros
se. pauce sapientie homo est. Cum narium extremi
tas longa est et subtilis. festinus est et stultus
atque levis. Cum nares late sunt. luxuriosus est.
Cum narium foramina valde sunt aperta. ira
scibilis est. **Frontis significationes.**
Cuius frons plana est et rugas non habens. litigio
sus est et commoves rixas. Cum frons est rugosa
admodum sine declinans. irascibilis est. Qui parvam
habet frontem. stolidus est. Qui vero magnam habet frontem.
est piger. Cum frons vehementer est rugosa. in
vercundus est. **Signes oris et labiorum et dentium**
Qui magnum habet os. gulosus est et audax. Cum
magna sunt labia. stultus intelligitur et hebes.
Cuius labia non bene sunt coniuncta. egrotativus est. Cuius
dentes debiles sunt et minuti et minimi. totum eius
corpus est debile. Cuius canini longi sunt et rari? gu
losus est et malus. **Signes faciei et forme.**
Cuius facies hominis eius faciei assimilatur.

i. in medio collecta

ebriosus est. [illegible] vero cui assimilatur. irascibilis
est. Cum autem [illegible] fuerit simul verecundus est.
Cuius facies carnosa est. piger est et stultus. Cum ma
xille eius crasse est. grosse est nature. Qui subti
les habet facies. in[illegible] est cogitationum. Cuius facies
verecundus [illegible] est [illegible] existit. Cuius facies i. multum
est proxima. piger est. Cuius facies est valde parva.
malus est et callidus et adulator. Cuius facies est
deformis. mores habet non probos bonos. [illegible]
Cuius facies est longa. invercundus est. Qui tempora
habet inflata. et venas affatim est. irascibilis est.
Cuius aures magne **Signes aurium.**
sunt. stolidus est. et longe vite. **Signes vocis**
Cuius vox est valde grossa et alta. **Annecte et loquele.**
audax est. Cuius loquela est velox. festinus est et parvi
intellectus. Cuius loquela cum quaquam festinantia
velox est. festinus est et irascibilis et malorum morum.
Cuius anelitus longus est. nullus est. Quamvis brevis
vero sive vehementer fuerit est. Cuius vox est asspi
rata est et malum interiore tenet occultatum. Bo
minis vocis [illegible] et pauces condemonstrat sapien
Carnes multe [illegible]. **Signes carnium.**
grossam declarant [illegible] sensus et intellectus. Carnes
vero leves. bonam naturam significant et intelligentiam.
Qui multum ridet [illegible] **Significationes risus.**
benignus et omnibus conveniens. neque protervus aliqui
bus sollicitus est. Qui vero parum ridet. hinc omnes
displicet et ei omnia humanum facta. Cum autem
ridet voce. in[illegible] est. Qui autem cum ridet tus
sitiunt in spirationem difficultate patitur. invere
cundus est et [illegible]. **Signes motuum.**
Cuius motus [illegible] habitudinis. Motus fe
stinus levitatem [illegible]. **Significationes colli**
Qui collum habet curtum callidus est et ingeniosus.
Cuius collum est longum et gracile. stolidus est et garrulus
atque timidus. Qui crassum habet collum. durus ac for
te. iracundus est et festinus. **Signes ventris.**
Costarum fortitudo. et superficies carnium multitudo.
stoliditatem declarat. Corporis subtilitas. vel
tamen significat astutiam. Ventris magnitudo. libidi
nis declarant nimietatem. Costarum gracilitas ac
carnis subtilitas. corporis innuit debilitatem.
Dorsi amplitudo. **Signes dorsi.**
fortitudinem declarant et iracundiam. atque inve
recundiam. Dorsi vero curvitas. mores innuit
maliciam. Equalitas dorsi. bonum est signum.
Spatula subtilis. **Significationes spatularum**
sensus ostendit pravitatem. Spatula lata.
bonum indicant intellectum. capitis spatule ele
vatio valde elongatum [illegible] maliciam significat.

Cum brachia adeo fuerint *Signa brachiorum*
elongata ut manus ad genua attingant, bo-
nitatem anime et arrogantiam ac regnandi de-
signat cupiditatem. Cum brachia multum curta
sunt, hominem timidum et malicie amatorem
significant. *Significationes volarum manuum*
Manus leves et subtiles sapientiam multum et bonum
designat intellectum. Manus valde curte stulti-
tiam significant. Manus grossiles et multum large timidita-
tem declarant atque stultitiam. *Signa ancarum et coxarum*
Pedes in quibus carnis est multitudo *et tenuium atque*
atque ipsi curti, mali intellectus hominem *pedum*
portendunt. Pedes parvi et pulchri hominem fornica-
torem et iocosum innuunt. Cum calcaneus est gracile,
timorem significat. Grossus vero et forte cum fuerit, for-
titudinem indicabit. Cum tibie utrimque ar-
que cum grossa fuerint, hebetem et verecundum demo-
strabunt. Coxe cum extiterint multas habentes carnes,
fortitudinis imbecillitatem atque laxitatem declarant.
Cum coxarum ossa foris prominent, audaciam si-
gnificabunt. Anche quoque ossa cum extra ten-
dunt, fortitudinis demonstrant multitudi-
nem et nobilitatem. Anche graciles mulierem
significant amatorem et eius debilitatem atque timorem.
Cuius passus ample *Passuum significationes*
sunt et tardi, spaciosus est. Cuius passus veloces
sunt et breves, festinus est et in rebus quibuslibet
valde sollicitus, que tamen dispositione convenit.
Audax est cui capilli sunt *Significationes audacis*
fortes et asperi et statura ipsius erecta, ossa quoque
fortia et extrema atque coste nec non iuncture for-
titudinem habentes et magne, venter preterea magnitu-
dine conveniente et magnus ac spatule magne, colli
quoque forte et grossum, in quo carnis non sit multitudo.
Est etiam tempus latum et cor absconditum atque lacerti
quorum pulpis cutis ab initio invicem inferius de-
scendit. Cutis etiam ei et carnes siccitatis sunt ad-
ditoris. Frons quoque ei venas habens et rugas [illegible]
tens, nec est sine pilis. Sunt preterea audacie signa:
carnis equalitas et statura erectio, acuitas [illegible]
et nigror, fortitudo, virtus genitalitatis, et quod ei
nates parve vel oculi [illegible] declive, et quod utrasque
spatulas magnus distinguit spatium, et quod
supercilia sunt erecta et frons non est rugosa; ipse
quoque est valde iracundus et semper inimicos observans, est
et in pectore pilosus et spatulis. *Significationes ti-*
Timidus est cui capilli sunt plani et statura *midi*
curva et musculi corporis inferiores sursum ascen-
dunt. Color citrinus et oculi debiles et frequenter pal-
pitantes. Manus quoque et pedes subtiles et macri.

Contingit vero ei intuitus tristis simul et. *Signa*
Cuius signa sunt que *hominis boni intellectus et bone nature*
carnes sunt leves et molles et pauce, medii inter
grossum existens et macrum, non multum habens in facie
carnes, et ipsi spatule sunt elevate, cuius dorsum car-
nes non habet, et ei color inter rubeum et album est medius et
tener et lucidus atque clarus. Cutis preterea est subtilis.
Capilli etiam non sunt multi et duri nec multum nigri.
Cuius oculi sunt inter varios et nigros medii, sunt
et molles. *Signa corporis bone habitudinis naturam*
Huius signa sunt quod inter longum et curtum consistit
atque macrum, medium invenitur, et est album paucam ha-
bens admixtam rubedinem. Manus quoque et pedes inter
magnos et parvos atque inter multas habentes carnes
et paucas medii existunt. Caput preterea corporis
magnitudini est proportionale, iunctum collo pau-
ca extat grossicies. Capilli quoque ei inter leves
medii et asperos, rubedini parumper vicinantur.
Facies quoque eius rotunda, et nares erecte et pulcre
et in magnitudine equales. Oculi etiam sunt inter nigros et
varios medii, in quibus humiditas existit et clari-
tas. *Significationes hominis philosophi*
Huius signa sunt quod ei statura est erecta. Carnis
quoque tenet equalitatem et albus parum habens ru-
bedinem admixtam. Capilli ei inter multos et pau-
cos et planos et crispos sunt medii et nigros et rube-
os. Manus quoque sunt plane digitos habentes diu-
sos. Frons etiam est magna et oculi inter varios et nigros
sunt medii, molles quoque sunt, et quod ei intuitus
ridentis vel gaudentis simul invenitur. *Signa ho-*
Huius signa sunt vel quod est multum albus *minus quam est*
vel multum brunus vel fuscus. Venter *grossi ne-*
quoque est magnus et digiti curti et facies valde
rotunda atque in maxillis carnis multitudo.
De suis preterea significationibus est quod in collo et
pectoribus et in eo quod est inter ea multa existit car-
nositas. Venter quoque cum rotunditate foris promi-
net, et quod ei spatule sursum sunt elevate et frons
in rotunditate pile similitudinem ac si esset
gibbosa tenet, multas habens carnes. Mandibu-
le etiam eius magne et caput longum. Est etiam longa
facies et collum grossum. *Significationes inverecundi*
Inverecundus est cui oculi multum sunt aperti et
foris prominentes et acute lucentes. Cuius quoque
palpebre grosse. Statura autem ei non multum lon-
ga. Cum vero incedit, pectus parumper antea tendit.
Cuius preterea spatule elevate sunt, mos festinus.
Color vero rubeus, multum habens sanguinem. Facies
rotunda, tempus parumper gibbosum. De suis insuper
significationibus est quod oculi multum aperiunt et sunt

R

acute intuentes · et est in multis loquax · Significa-
Huius signa sunt facies tiones hominis malorum mor-
feda · colorem cum quadam obscuritate rubeum
habens · cutis sicca · toti corporis macies
rugosa facies · ac capillorum nigredo et lenitas ·
Huius signa sunt alterius · Significationes luxuriosi ·
coloris rubedinem habet admixtam · capillorum multi-
tudo · et cervices leniores atque nigredo · preterea
quod super timpora multos habet capillos · et quod ei ocu-
li sunt crassi · Significationes feminee ·
In omnibus animalium generibus femine magis mor-
tuum habent animum · minusque sunt prudentes · et at-
tenti possunt · citiusque irascuntur · et velocius sedantur ·
maioresque sunt calliditatis · Sunt preterea [illegible]
et minus verecunde · caput etiam habent parvum · et faciem et col-
lum subtilia · pectus quoque et spatulas habent angu-
sta atque costas minores · Coxas vero utrinque ha-
bent crassas et nates similiter · Crura insuper earum
gracilia sunt · manus autem et pedes teneres · quod
in omnibus animalium ut predictum est generibus ma-
sculis et timidiores et [illegible] induunt ·
Eunuchus malorum est morum · Significationes eunuchi ·
Est enim stultus · et est cupidus et presumptuosus · Qui a
castratus non fuit · sed sine testiculis natus · vel parvis
simos habens · eunuchus apparet · cui videlicet bar-
ba nunquam nascitur · deterior est · Summa eorum que in
Oportet ut cum iudicare consideratione phisiognomie
volueris · non unam tantum attendas significationem · sed unam
sed inquantum vales ad plures intendas aggregatio-
nem · et si que significationum acciderit contrarietas ·
plurium virtutes et testimonia mentaris · deinde
ad fortiores ipsarum declina · et earum iudicia testi-
monio · et similiter que plures sunt · preterea scire
debes quod faciei significatio et precipue oculorum · om-
nibus aliis significationibus in fortitudine et firmi-
tudine preminent · Completus est tractatus secundus auxi-
lio dei cui gratie sint infinite · Incipit tractatus
tertius · xxv · continens capitula · Sermo aggregatus
est cum auxilio de virtutibus ciborum et medicinarum habet scientia ·
Dulce calidum est licet violente non sit
caliditatis · Cuius caliditatis fortitudo
non apparet nisi cum aliquis eo frequenter
uti ceperit · vel cum eo utens calidi tem-
peratus fuerit · sic febriens · et qui ca-
lidas habet complexiones · et qui dulci usus fuerit · mul-
tam colam rubeam inde generabit · ac sanguinis mul-
titudo · et egritudines ex utrisque facte · commo-
vet · opilationem quoque generat et apostema in epate et
splene · precipue siccis membris · Adhuc fumum spi-
ritu · ventris vero fluxus ex eo sequitur · et mollifi-

cat stomachum · pectori vero et pulmoni confert · corpus
macrum impinguat · et augmentum spermatis tribuit ·
Acetosum frigidum est · licet vehementis non sit frigidita-
tis · colam rubeam et sanguinem reprimit · atque
ventrem stringit · si stomachus et intestina mun-
da fuerint · Si autem flatus in eis fuerit multitudo ·
ventris efficit fluxum · et corpus infrigidat · virtu-
tem quoque debilitat digestivam · et apostemate in epate ·
nervis vero et nervosis membris nocumentum af-
fert · atque corpus desiccat · Virtutem appetitivam aut
excitat · Unctuosum vero stomachum mollifi-
cat · et ventrem fluere facit · ac sacietatem affert
ante quam homo cibi quantitatem sibi necessariam
assumat · et calefacit maxime tamen febricitantes ·
vel habentes epar vel stomachum calidum · corpus preterea hu-
mectat atque lenit · Salsum vero auget · et excepti-
tionem reddit [illegible] · et augmentat sompnum ·
Stipticum autem cor mundificat et desiccat · carnium
quoque ac sanguinis minorationem facit · si quis eo
multociens utatur · stomachum quoque confortat · ac
ventrem secundum plurimum constringit · et sanguinem ge-
nerat melancolicum · Amarum calefacit et desic-
cat fortiter · sanguinemque cito ad adustionem
provocat et maliciam · colamque rubeam in sanguine
augmentat · Acutum multo plus calefacit quam
amarum · Unde et calorem auget · et cor velociter in-
flamat ac sanguinem adurit · proptereaque prius
in colam mutat rubeam · postea in nigram · Insi-
pidum aliud est quod magis nutrit quod equalitati
vicinum est · Aliud vero quod temperate calefacit · et aliud est
quod temperate infrigidat · cum quo si multa fuerit hu-
miditas · humectabit · Cum autem fuerit siccum de-
siccabit · Cum autem saporum unus ali-
cui rei adeo fuerit dominatus ut alterius non possit
dominium percipi · aut si sentitur · parum tamen et occul-
te sentitur · erit tunc ei in corpore operatio secundum quod
diximus · Duo autem sapores si equaliter dominati fu-
erint · operatio eorum oppositum equaliter erit secundum hoc ·
Triticum Capitulum de virtutibus granorum et seminum usitatorum ·
temperamento est vicinum licet caliditati parum at-
tineat · Quod autem ponderosum invenitur · et solidius
maioris est nutrimenti · hominibus quoque omnibus aliis ge-
neris magis convenit et magis proprium invenitur · San-
guis enim et ex eo generatur · omni sanguine qui ex a-
liis generatur generis temperatior existit · Or-
deum equalitati est propinquum · licet frigiditati at-
tineat · Cuius nutrimentum tritici comparatione est par-
vum · Est enim inflativum et infrigidativum · Solutionis
autem ventositatem · ac egritudines frigidas et colicam
passionem impediet · Calefactis vero et carnium

et magis

Nota condarusum [illegible] et fit de farre tritici i. de
meliori et fortiori farre [illegible] farina et postea molla [illegible] funditur aqua
dulcis et cum baculo agitetur [illegible] Postea dimittitur stare per noctem et resideat
in fundo. De mane [illegible] deponitur aqua et nova superfunditur et sic pluries lavatur
[illegible] Postea [illegible] ad solem et exsiccatur
et fiunt cortelle plures Et est optimus cibus illis quorum [illegible] viscosus
[illegible] adherent. Secundum dictum Januensis. Aliqui dicunt quod hoc idem dicitur codrus.
Codrus sic fit [illegible] furfures de tritico et ponantur in aqua dulci fontis et agitentur
[illegible] cum baculo et dimittantur stare [illegible]
[illegible] et coquatur cum lacte amigdalarum dulcium. et est optimus cibus illis qui habent [illegible]
[illegible] in pectore et asmaticis

[illegible] ... sub fundo fornacis cum lacte ... et suspensum suspendatur ... ut clausa furno dimittatur ... nocte ... cadat ... Tolle uel ...

uoluntur adipisci [illegible] ... ne uero colere nigre mouentur. [¶] Lac igitur ter tium quod est inter calliditatem et frigiditatem medium existit et uentrem stringit. Solutis autem partibus preparati acetosi licet multum nutriat, ex uentre tamen non facile descendit nisi coquatur cum aliquo ... ct ... fluxus uentris. Quod quam cum lacte coquitur et cum zuccaro comeditur plurimum nutrit atque sanguinem augmentat. [¶] Fabe tempore suo primo existunt licet frigiditati parum attineant. Que inflantes scothomiam generant et capitis pondera grauant, corpusque totum dissolutum efficiunt. Quarum uero leuitur quamcum aqua coquantur bibitur et sine sale comeduntur. Cum aceto autem si comeste fuerint uentrem stringunt. Solutis uero patribus uentositatem excitant uel [illegible] male sunt. Virides autem fabe humores generant crudos et uiscidos ac intestinis augmentant fluxum et magis uentositatem excitant. [¶] Cicer calidum est, inflat et urinam ac menstrua prouocat et auget sperma. Vnde precipue cicer insito et in eo [illegible] multas generat superfluitates. Fabe autem tener si assentur minoris sunt uentositatis. [¶] Lenticule frigide sunt et sicce. Que et sanguinem generant melancolicum et corpus desiccant. Spermaque destruunt atque sanguinem sedant aut extinguunt caliditatem. Inficiunt etiam atque oculorum tenebrositatem. In medicina efficiunt egritudines cum autem aque lennestrate et frigi sunt. Que autem coquas assant mi nus inflant et magis desiccant. [¶] Orobi fri gidi sunt et sicci. Qui cibus uel lenticule minus illis sunt inflatiui. Ipsorum quoque nutrimentum fabarum ac lenticularum nutrimento medium inuenitur. [¶] Lupini amari sunt ad digestionem duri. Sunt autem dulcorantur et comeduntur cum calefaciunt corpus. Et si uero amari sint non admittendi sunt. Si comedi ... sunt ... eos dissoluunt et scrophulas abstergunt. ... quamquam multum

Dixit G. in libro de alimentis mutilato: ciceris corpus et si fabarum corpore ... est pres[ter]... non est tamen melius. Ciceris uero aqua in separatione et renum purgatione ... fluitatibus et arenis ... de est ... urinatiua.

[¶] Ait G. in libro de [illegible] ... si lenticule ... colorant ac dura ... solum in ... fuerit super omnia nutrimentum ... ferunt si aqua in aqua prius coquuntur ... atque alia aqua ... fuerint ... et propter earum corpus remouentur ... ministrant et comeste super omnia ... menstruorum constrictionem faciunt.

Ermasunt p ua faseolis minora h... de ... sunt combibus faseolorum ... sunt fesola.

dulcorum. Vrinam quoque ac menstrua prouocant. Abortum preterea faciunt, et lumbricos atque uermes de uentre expellendo eiciunt. Ermodactyli insuper omnia agunt. [¶] Faseoli inflant et impinguant corpus, urinam quoque ac menstrua prouocant. Ventrem reddunt mollem, quod illis proprie efficiunt qui rubei sunt. Corpus calefaciunt, capitis efficiunt scothomiam ac mala somnia uidere faciunt. [¶] Robelie frigide sunt et sicce. Que parum nutrientes malum generant sanguinem neruisque impedimentum prestant. [¶] Panici atque milium frigida sunt et sicca. Que licet parum nutriant, uentrem tamen constringunt. [¶] Ordinem est quod et parum nutrit et uentrem stringit.

Panis qui **De his que ex tritico et ordeo fiunt.** ex tritico fit pluribus hominum conuenientior est. Qui et melior reddit quam multum salis habens et multum fermenti, bene fermentatur et coquitur. Vnde et citius digeritur et magis tenuis inuenitur ac subtilior. Azimus autem panis dure digeritur, tardeque de stomacho descendit. Ventris dolorem efficaciter ... inducit, oppilationem atque in renibus lapidem creat. [¶] Simila ex qua fit darmacha, et ipsa darmacha maioris sunt nutrimenti, tarde tamen descendunt. [¶] Communis autem farina citius descendit minus nutrit. Sanguinis uero crea generant melancolie proprius attinet. [¶] Panis preterea qui in patella coquitur et omnis panis non bene coctus ad digerendum inuenitur durus et uentris dolorem facit. Eius frequentem comestionem parum requirunt, nisi qui multo utuntur labore et exercitio. [¶] Tritici uero atque panis de crescentia atque crispule et ... et crustula omnia hec sunt ut panis azimi. Verum quodcumque horum cum oleo uel lacte confectum fuerit, spongiosum erit atque magis ultimum maioris tamen erit nutrimenti. [¶] Cete ... autem panis, tritici panis comparatione frigidior reperitur. Cum prius existens nutrimenti, uentositatem et colicam atque egritudines facit similis uentrique stringit. [¶] Panis uero natura quicumque fit generis est ut grani natura ex quo ipse fit. [¶] In amilo autem uiscositas qua in libro excoriata planaque fit ... leuia inuenitur. Ad epiglotti atque pectoris lenit ... cum pultes ex eo cum zuccaro et oleo amigdalino fiunt. Sepe autem comestum ... oppilationem creat. [¶] Ex aqua et furfuris fiunt que pultes quod quandam habent tersionem. pulmonem

Simila fit ex frumento tritici bene abluto et siccato ipso frangitur parum per grossas cum mola et ueniunt que si mila darmache quod cum in subtile uel fuit farina uocatur darmacha.

· i · accidit

inelici · lper ... alabrica

que fit ex tritico non abluto

Subigatur ... et sudor ... seipla

· quod fit ex fluvio non abluto

· vel nutrimentum

munditicam. Aqua vero decocta acute febricitantibus
offert. et lenit pectus. atque sitim sedat. et ardorem.
Simila tritica calorem et sitim extinguit. ex qua
hominibus calidum offert. si cum aqua prius bene abluitur. de
inde cum multa aqua calida ac tandem cum 2 ciatis vino mix
ta bibitur. Decoctio vero simila magis infrigidat.
decoctum vero magis nutrit et magis lenit ac tepidior est.
Aqua naturales. et corpus **De virtute aque.**
confortat humores. Que cibum subtiliant penetrant
faciunt. Ipsum quoque calorem tepidum. calefaciens calidam
quibus hominibus oppilationem plusquam nimium conveniens est. a
qua insuper quod et pondere levior est. caloremque et frigiditatem
velociter suscipit. saporem retinens melior quod scilicet ad
dulcedinem parumper inclinatur. melior iudicatur a
qua propterea malum habens saporem aut odorem. mala e
nec est bibenda. Nunquam tamen quidam cum medicine bi
bitur aquam. Turbida autem aqua incipit oppila
tionem et in renibus lapidem generat. Salsa et aqua prius
ventrem solvit. postea vero constringit. sicque cum con
suete biberint. corpusque desiccant. in quo scabies at
que impetigines generat. Aqua vero stagni et putrida splen
lenem augmentat. ac oppilationem corrumpit et generat
febres. Aqua vero cum nive infrigidata vel que ex se in
hieme inveniuntur. stomachum perimit si a ieiunis biba
tur. si experimento multum infrigidat. Quam nulli ieiuni bi
bere presumant. non calefacienti offert est eis hoc modo.
Super cibum autem accepta stomachum confortat et
appetitum auget. ex qua parva sufficiat quantitas.
Aqua vero que ex frigiditate sui non pervenit adhuc ut de
lectet. ventrem inflat et sitim non minuit. sed
appetitum destruit. et corpus dissolvit et adulti
mis non est congrua. Aqua propterea decocta quousque mi
nor reddatur ei subtilior est. minus est inflativa. citius
descendit. pluvialis autem aqua. hiis que cito incur
runt febres. est mala. et maxime si longi est temporis.
Que tamen in suis aliis dispositionibus est bona. Aqua et
tepida. nauseam facit. Aqua autem calida quam quidam
ieiunum bibunt. stomachum a precedentibus nutrimentis sup
fluitatibus lavat. quoniam ventrem fortasse solvit. hec
autem si frequenter bibatur. stomachum corrumpit et debilitat.
Aqua et in qua balneatur. non est bonum in ea cum esse
calida vel multum frigida. si convenit ut inter hec
duo temperie teneat. hec est temperatis corporibus ma
gis offert. Aqua vero frigida. corporum pinguia con
roborat. ac calorem reddit quam prius erant. se
nibus quoque nocet. et corpora hominibus debilia. Calida
autem aqua. fatigationem removet. et dolores
minuit. atque asperam mollificat. Corporisque au
get pulcritudinem. et ipsi carnes. atque urinam
provocat. corpus tamen dissolvit. ac sanguinem aquo[sum]

· in pluviali

· id est decrepitus

[fa]cere consueverunt. cito. facere facit. virtutem quoque
deciat. De aquis propterea naturalibus calidis. que
sunt sulphuree. et bituminose. nervos cale
faciendo. frigidis nervorum egritudinibus proficiunt. mi
cas ingredientium patientes. scabiei quoque et pu
stulis proficiunt. intestina vero frigida calefaciunt
et precipue epar. Aque de sale amoniaco salite. ac
malum habentes saporem. ventrem laxant cum bibuntur
vel cum in eis sedent. aut in os clisterizantur. aqua autem
calida que super aluminis currit. emptoicis atque mu
lieribus menstruorum immensitate patientibus. et emo
roydibus offeruntur. febres in calidis generant
corporibus. Aque vero naturaliter calide que bulliunt
et adhibentur. colicam dissolvunt. atque eorum causam
ventositatem in illis infusa. et spasmum expellunt
humidum. Aqua unde que super ferrum currit. ex que ex
tinguitur ferrum. magnum hominibus splenem offert.
Que vero super ferrum ex qua fit eris tinctio. oppilationem
hominibus corrumpit. et genitalibus opitulatur. **De virtute**
vini. Vinum multis modis diversificatur et mutatur
invenitur. secundum suam substantiam ac suum tempus. Vinum
est quod inebriat. corpus calefacit. Vinum autem album et
clarum quod non multum tollerat aque commixtionem.
minoris est calefactionis. sed vinum est magis provoca
tivum. In colore vero igneum et amarum. quod maiorem
post commixtionem recipit. maioris est calefactio
nis. Nigrum inde et grossum atque dulce in quo est
ponticitas. grossioris est nature. Vinum propterea
novum sanguinem magis generat ac venas veloci
ter implet. hinc autem vetus commixtum invenitur. Vinum pro
prietate generaliter stomachum confortat semper calefaciendo. atque nu
trimentum penetrare facit. Sanguinem quoque acce
lerat et innatum calorem augmentat. Ipsum et naturam
in suis operibus actionibus adiuvat. Ideoque et digestiva
fit fortior. et sublimior superfluitatum expulsio. et eva
cuatio fit. Similiter sanitas et subtilitas
ac fortitudo provenit. et vinum mutatur. Vinum
propterea animum letificat. sed si superflue in potu su
matur. et cum ebrietate ac diversis impedimentis facit
memorie quoque atque sensuum. nec non paralisim
et apoplexiam. ac mortem generat subitaneam. Temp
erate autem si bibatur. multe bonitatis cum in corpore
existit. et in senibus quam maxime. Vinum inde pu
rum cum penitus amiserit aqua. hiis qui ventositate
invenitur. grossiora solvit sine pari. et quorum stomachi et
epar sunt frigida offert. Vinum vero temperatum multum
aque habens commixtione. hiis qui ex vino dolore
patiuntur capitis. vel egrotabant. auxilium pre
stat licet ventrem inflet. Vinum grossius et dulce
et novum nutrit hominibus oppilationem vel grossitudinem.

· id est obstructionem membrorum

· id est lapidibus puri lepra

nocivum est. Cito autem volentibus impinguari est bonum. Potus qui de uvis passis nude fit, ut est cum vinum nigrum et grossum, licet minorem habeat caliditatem. Cui autem mellis habet admixtionem, crasso vino est calidior, secundum mellis multitudinem vel eius paucitatem in ipso existentis. Potus de melle factus vehementer est calidus, qui et colore rubeus est generativus et calidioribus humidis complexione non est congruus. Frigidis tamen patientibus egritudines offert. Potus qui fit de dactilis vel ficubus est crossus, ideoque et stomacho malus est et sanguinem vitiatum atque in intestinis oppilationem generat et precipue si nocivus et dulcis fuerit. Corpus tamen impinguat et ipsum sanguinem augmentat.

[.i. sine admixtione alterius rei .co]

De virtutibus potuum non inebriantium

Cervisia de ordeo facta nervos impedit, ebriationem capud dolere facit et inflat. Urinam tamen provocat ac calorem exebrietate reprimit. Que vero de rizo fit cervisia, potentior in suis actionibus est in cunctis, minus tamen inflat. Que autem de spine simila genicos efficitur, ventrem et capud humectat, ad capud melior iudicatur. Verum tamen solis calefacientis et siccis temporibus et regionibus calidis non est bona. Oximel est frigidum, quod calorem reprimit ac colerum rubeam atque sanguinem et sedat sitim. Cum non multum participat dulcedine, flegma quoque incidit et subtiliat et abstergit et oppilationem aperit. Urinam preterea provocat, gutturi tamen et pectori exasperat, quod precipue operatur cum multum habet acredinem. Nervos autem humidis debilibus vel membris aliquid patientibus mali, atque ab missione laborantibus et tertiane incurrentibus nocumentum prebet. Cum colera levit qui stomachum et epar habent frigida. Fenic iulebi est temperatum, licet frigiditati attineat. Extinguit enim gutturi lenit ac stomacho inflamato offert et febrem acutam potat cum inmire reprimit. Ydromel simplex calidum est et lenitivum, frigidis patientibus egritudines remedium affert. Inveni autem offectiones speciei appropinquat magis ultimum est in illo et calidius. Unde calidis nocet et stomacho confert ipsum afflate mundando ac calefaciendo. Nervis preterea calorem inducit et colam commovet rubeam.

[.i. adarmaca] [.i. secundum iabi] [.i. fluxum ventris in quo abradunt intestina] [.i. simplex] [.i. aqua mellis]

De ... que falso vina dicuntur vinis falsis

Compositis vel zuccaro vel melle facta, si loco vini prius quam bulliant et residant bibuntur, inflationem generant et sitim ac fastidium et ventris fluxum faciunt. Sanguinem quoque commovet atque colam rubeam. Quod vero fit de melle, cum bene coctum est, minus inflat.

De robobis

Rob violarum frigidum est. Epiglotti quoque et gutturi ac pectori offert. Stomacho autem malum est. Ventrem si solvit. Rob quod fit de aqua rosata in qua bullientes rosarum multociens posite fuerunt, et quamquam vires renovate fuerint, nauseam facit. Ventrem vero solvit. Rob citoniorum acetosis simplex ventrem stringit ac stomachum confortat et aufert sitim. Rob de malis granatis acetosis simplex vomitum retinet et ventrem stringit atque ampullantis et nausie ac dolori capitis ex repulsa vicentibus offert. Rob de malis acetosis simplex pulsum cordis et ardori stomachi atque nausie remedium affert. Rob de succo uve acerbe colam repri-mit rubeam et sanguinem vehementer ac stomachi ardorem et sitim que ex caliditate procedit. Secundum ventrem quoque ac vomitum constringit. Rob de ribes est sic rob de succo uve acerbe et parum plus operatur. Rob de succo pomi citrini operatur ut predicta. Ventrem tamen ut ipsa constringit, si calorem forti istis et reprimunt et extinguunt. Omnia preterea robub que dicta sunt eis in cuius pectore est aspiritus nocent. Rob de prunis sanguinis et colere rubee calorem extinguit ac ventrem laxat. Gutturi est non multum nocet.

[Rob .i. succi fructuum ad spissitudinem mellis decocti. Vel quod fit exaquam aliquam habundantiam bulliens miscentur bis vel ter vel multociens et exquiritur vel ex melle.]

[.i. sirupus] [.i. sirupus] [vel sirupus]

De virtute carnium et suis speciebus

Carnibus omnibus nutrientibus vehementius nutrit. Corpus preterea impinguat et corroborat. Qui autem ea utitur multum habet repletionem. Ideoque frequenter indiget flebotomia et precipue siquis cum ea vinum bibit. Animalium vero decrepitorum et impinguatorum caro et eorum que convenientia animalium ante partum extribuuntur mala est, neque est in eius comestione utilitas. Que autem inter istas duas media reperitur mediocris existit. Que cum fuerit animalis multo magis quam alia iuvenis existentis, erit humidior. Et quanto fuerit animalis multum in senectute provecti, erit siccior. Universaliter autem omnis caro calefacit. Que febricitantibus ac repletionem patientibus longinqua iudicatur. Caro preterea rubea sine pinguedine maioris est nutrimenti quam que cum pinguedine est et pauciores generat superfluitates et stomachum plus corroborat. Caro autem grossa multum laborantibus convenientior est. Subtilis autem hiis qui potentes sunt otium convenit. Hedulina caro est temperata, nulla habens in se malicie admixtionem. Que licet temperatum generet sanguinem, laborantibus tamen non congruit, et non oportet ut sanus eam eligat eis quorum dispositio huic dispositioni est contraria. Non est enim adeo debilis ut exercitium destruatur, nec ei nutrimentum adeo multum est et grossum ut exercitio in corpore procedat repletio et crossus generetur sanguis. Sanguis quoque

[.i. sed a qua labi silvestribus vel domesticis duris ut vaccina et ursina.]

·i· sedi est eam·

qui ex ea generatur inter subtilem et grossum ac inter calidum et frigidum existit. Arietina autem caro edulina crassior est, uiresque plus augmentat, et plures efficit superfluitates. Que in bonitate edulinam sequitur carnem. Caprina uero caro arietina carne frigidior est, pauciores faciens superfluitates atque uires minus accelerare faciens, et minus nutriens. Que sanum habentibus complexionem atque his quibus fit accidunt egritudines, incongrua existit. Quibus arietina plus confert. Calidam uero habentibus complexionem et his quibus ex calida complexione solent accidere egritudines, plus confert caprina. Caro uaccina grossa est multumque nutrit, sanguinemque spissum ac grossum generat. Unde congruit tantum his qui multo utuntur exercitio. A cuius comestione abstinere debent quibus melancolice accidunt egritudines. Caro aceruina calida est et grossa, sanguinem grossum generans, cuius finis ad melancoliam ducit. Caro camelina uehementer existens calida, melancoliam generat. Harum uero trium carnium nulla est comedenda nisi ab his qui multum laborant. Inter illas tamen uaccina melior existit. Caro gazel. inter siluestres carnes melior habetur. Sanguinem quoque ex ea generat pauciores efficit superfluitates. Que cum sicca sit, melancolie attinet. Hircorum uero siluestrium caro grossior est ac melancolie propinquior. Ceruina siluestris caro atque onagrina eadem operantur. Onagrina tamen manifestius calefacit. Omnes autem carnes iste sanguinem generant melancolicum. Leporina uero caro hoc proprie operatur. Ipsa enim plus aliis melancolie generatiua existit.

De auibus.

Sanne caro omni carne auium leuior existit atque his qui subtile uolunt custodire regimen conueniens. Post istam autem coturnicis caro secundum in bonitate existit, quamuis paucas generans superfluitates non multum calida uideatur. Caro item pullorum post istam ponitur. Coturnicis tamen caro melioris est generatiua sanguinis et spermatis augmentatiua. Perdicis caro istis grossior existens uentrem stringit et multum nutrit. Caro alaude que pileata dicitur uentrem stringit, quamuis cui uis uentrem fluere facere. Caro passeris calidissima est, luxuriamque commouet. Pulli columbini similiter uehementis sunt caliditatis. Qui et sanguinem generant inflammatum et acute febrire faciunt. Anatis caro plures efficit superfluitates ac plus fastidire faciat, et maioris est caliditatis, tamen plus nutrit quam caro galli macra. Caro gruis est grossa, que tarde digeritur et sanguinem generat melancolicum. Strutionis caro omnibus grossior uidetur. Caro pauonis et aliarum auium siluestrium quanto maiori participat rubedine et nigredine, tanto calidior atque sanguinis melancolici propinquior uidetur. Que autem illarum malum habet odorem, sanguinis generatiua deterioris, idcirco nullo modo comedi debet. Uolatilium autem caro in fluminibus uel lacubus morantium multarum est superfluitatum effectiua. Que si malum habet odorem deterior uidetur.

De uiu... cibis membrorum animalium.

Caput est grossum, quod multum nutriens calefacit, nec est comedendum nisi in temporibus frigidis. Ex eo enim febres multotiens generantur et colice. Multum tamen confortat. Sanguinem quoque ac sperma auget. Cerebrum cum sit frigidum, nauseam facit ac stomacho nocet, quod abhorrentibus ipsum comedere uolentibus, ante omnem sumendum est cibum, ne in contrarium sit sumptum. Calidam preterea habentibus complexionem confert. Quibus in frigide accidere solent egritudines, non congruit. Medulla inter caliditatem et frigiditatem temperamento media existit. Caliditati tamen magis appropinquat. Que et sperma augmentant et stomachum mollificant. Uber est frigidum et siccum grossum. Quod licet multum nutriat tarde tamen digeritur. Stomacum uero et epar habentibus calidum confert. Epar calidum est et humidum, quod tarde digeritur et grossum existit. Renes tarde digeruntur, qui nec bonum generant sanguinem, nec multum dant nutrimentum. Splen malum existens nutrimentum tarde digeritur ac nigrum generat sanguinem, stomacho tamen confert si cito faciat. Uenter tarde digeritur qui frigidus existens parum nutrit atque flegmaticum generat sanguinem. Cor calidum est et durioris substantie, quod tarde digeritur et non multum nutrit. Pulmo tarde digeritur, parumque nutrit et frigidus. Testiculi sine lacte sanguinem multum habentes humiditatem, multasque generantes superfluitates efficiunt. Qui in se uiscositatem retinent, minoris est caliditatis et. Caro sine pinguedine, uidelicet rubea, sanguinis est generatiua, pauciores faciens superfluitates, magis tamen corpus nutrit. Pinguedo sanguinem generat humidissimum, multas faciens superfluitates, minoris tamen est nutrimenti. Caro uaccina que est inter macram et pinguem existit, sanguinem generat temperatum. Caliditate [caro que est circa nates] calida et calida. Que sicca et neruosa est fastidium facit ac coleram generat rubeam. Cutis frigidum generat sanguinem, ex quo multa existit uiscositas.

et opilationem faciunt. Pedes sanguinem generant mi-
nus uiscosum qui fit ex ac leuior eo generatur quem ca-
put generat. Animalium anteriorum leuiora sunt
et calidiora posteriorum uero grauiora sunt et frigidiora.
Caro super prunas — **De uirtutibus quas cibaria**
assata multum nutrit. — **ex artificio acquirunt.**
Corpus namque corroborat atque uelociter nutrit.
Hiis etenim qui multum [illegible] sanguinis fluxum
passi sunt confert. tarde tamen digeritur atque uix
umquam tota omnino digeritur. Quoniam neque pro aliis
similibus est cibus neque cum ea alius similis debet ci-
bus pro eius comestione poni. Similiter non est in
parua quantitate maxima tamen exigente necessitate.

> Sola comedenda est et donec digesta sit nullus alius edatur cibus.

Caro autem cum pinguedine frixa. fastidium facit.
atque de stomacho tarde descendit. Eius nutrimentum ualidum
est. Grauior tamen est ea que super prunas assatur. Ea
autem frigitur in oleo. leuior est atque digestibilior.
Caro que in patellis posita in furno coquitur ma-
la est. parum enim nutrit. acetose tamen uel tinctanibus con-
fert. Uniuersaliter uero omnes mortariolorum ac pa-
tellarum species parum prebent nutrimentum respectu co-
lorum (?) iuris habentium. Multos tamen habentibus humores
confert. ac corpora sua desiccare et subtiliare uo-
lentibus [illegible] auxilium prebent. Caro quoque
que in ueru assatur. crassa est et multum dat nutri-
mentum. Quoniam non digeritur nisi cum stomachum inuenerit
robustum ac calidiorem. Uentrem uero stringit. Et propterea
facit cum ex ea illud quod est pingue non comeditur.

> .i. caloris (?)

Juzebega (?) ante omnem
cibum comedi debet
cuius uel uentris solu-
tiua sit amixtio. ex
eo enim sepe colica ac-
cidit. Prope tamen quando
cum multis comeditur
herbis. post eius come-
stionem aqua in potu sumatur.

> .i. cibus qui fit de unctis
> panis placentis super
> quas pinguedo carni-
> ne assata defluens
> funditur. quibus quoque
> herbe cocte admiscentur.

Triticum
coctum quocumque cibus sit et quecumque pulsus omnibus cibis
plus nutrit. et maxime si cum lacte coctum fu-
erit. Hiis qui uiribus indigent augmento confert.
et qui corporis desiderant crassitudinem. calidis
quoque naturam atque macris. Nec non qui multum la-
borant et exercitantur auxilium prebet. Dispositionem
uero hiis habentibus contrarias. cito replet uenas at-
que ad febres et arteticas prouenit dolores. lapi-
des quoque in eorum renibus atque flegmones et
magna generat apostemata. Caro cocta cum aqua
cui postea admiscetur acetum et croceus est frigida.
Quoniam sanguinem et colam reprimit rubeam. atque
calidum habentibus epar. nec tamen hiis que sepe opilationem

> .i. cibarium quod uocatur sucabegi (?) [illegible] .i. acetosum

> Cibarium quod uocatur allaramia .i. cibaria de agresta.

atque hyeraca (?) et febres patiuntur confert. Flebo-
matis quoque beneficium prestat. hiis uero qui catar-
rum habuerint. uel qui in neruis lesionem patiuntur.
siue qui corpora habentes macra et debilia ueni-
unt ea corroborare atque impinguare. noci-
mentum tribuit. Desiccat enim et subtiliat. Carnium
uero et sanguinis habentibus multitudinem atque hiis
quibus sanguinis et cole rubee multitudo nocet
congruit. uentrem etiam stringit. Caro cum aqua coc-
ta et infrixa. cui nuce acetose admiscentur sucus.

> .i. de agresta alio
> .i. cibarium quod uocatur allaramia (?)

frigida est. Quoniam sanguinem et colam reprimit ru-
beam ac uentrem stringit. Uerum tamen non subtili-
at nec opilationem aperit. ut predicta caro cum a-
ceto facta. cui tamen assimilatur. Caro cocta est
ribes uel sumac. de nutrientibus est que restrictionem con-
ferunt. quando cucurbita uel portulaca uel citruli
uel hiis similia ei admiscentur. Omnia uero hec atque
caro superdicta cum aceto preparata pectoris
habentibus asperitatem nocet. Caro cum acetoso coc-
ta. temperate nutrit. stomacho ac epati confert. Que-
cumque predicte cum aceto preparate bonitatem in
se habent. nullum ei retinet nocumentum. Caro
cocta cum tritico et lacte crassa est. que et multum nu-
trit et calidioris naturam atque macris congruit. Que-
bus uero flatice ex more accidunt egritudines in-
congrua est. Sed quibus febres acute ac terciane
accidunt consuete. beneficium prestat. Caro cocta
cum lacte acetoso. similis est ei que cum lacte coquitur
et tritico. Caro cocta cum aqua ordei. est sicut il-
la cum qua sue ponitur acetose. hec tamen inflatiua
est. Caro cocta cum ouis et pipere. sepe calida
est et ipsa est cibus hyemalis. Quoniam et corpus corrobo-
rat et plus omnibus cibis nutrit. Difficile tamen

> quantitate

secundum amixtionis calidarum specierum. scilicet quod habet cal-
amixtas uel non. Hec preterea spina et sanguinem
augmentat. corpus preterea robustum reddit et humec-
tat et pulcrum atque forte et crassum efficit. In esca-
te uero fastidium generat et calefaciat ac lapides creat.
Pheludech multum nutrit. — **De hiis que ex melle conficiuntur.**
Mixto tamen cum mora fit. Ei
autem quo utuntur sepe opila-
tionem creat. Gutturi uero et
pulmoni nec non corpus habenti-
bus debile ac uacuum confert.

> Pheludech fit quando mel
> tamen diu coquitur ut sit ma-
> mor oleo inunctum perfica-
> tum (?) quod postea in casu
> similiter comeditur.

Caubez pheludech
leuius existit. mini-
mum nutrit atque ma-
gis agitione opilationis
separat et longius quam-
Anabadin est sicut

> Caubez uel cibus fit est inter panis
> accarmacam in oleo frixe atque in
> melle despumato postea pro
> coquuntur. postea uero si semel po-
> nitur in mel pro formulam excidendo
> separet alias et sic comeditur. cibus .i.
> de pane.

> uel cibus

R

prohibitus est. In eo ponitur sisamum multum nutrit. et corpori valde robustum reddit. sanguinem quoque atque sperma augmentat. Cathabis est calide nature. quod fastidium facit et corpus impinguat. Leozinegi simile est catabis. levius tamen multo plus nutriens. Zu[illegible] leviter calefacit ac sitim generat ventrisque fumosos producit. Universaliter autem omnia que de mille fiunt sanguinem augmentant et sperma. corpusque impinguant. Hepati quoque atque splenem que re[illegible] plombis et apatibus apta sunt. nocumentum prebent. Gutturi vero atque pulmoni conferunt. Medulle quoque et cerebro augmentum tribuunt. Que omnia si loco mellis zuccarum habeant. minus reddunt calida. quam cum ex mille fiunt. Unde tuositatis preterea que eis amissent plus conferentes est oleum amigdalarum. Ea vero que de melle cum nucibus vel fisticis sive nuce indica fiunt. sunt superflue calida.

Catabis fit cum mel te placente puer in olo frixe ponuntur in patella una super aliam secundo. mille inter eas duas posito. atque sic simul coquuntur.

Leozinegi fit cum amigdale primum sunt te atque in mille disp[illegible] inmatis postea coquuntur ex quibus pile formantur et sic comeduntur.

Zes fit de farina [illegible] triticale et aqua et melle simul mixtis et in oleo frixis.

De virtutibus ovorum.

Ova plus aliis hominibus convenientia. galline sunt et perdicis. post que ova anatis in bonitate existunt quamvis malum efficiant nutrimentum. Alia vero ova sicut ea que sunt pyparum avium atque magnarum. comedenda non sunt nisi in medicinis. Duo vero ovorum plus dicta genera. galline videlicet atque perdicis. sperma valde augmentant. atque ad coitum stimulandum incitant. Anserum autem ova fastidium faciunt gravemque habent odorem. Sed galline et perdicis ova temperata sunt et convenientia. Vitellus quoque ovi in caliditate temperatus existens. bene nutrit. Albumen vero frigidum est et viscosum duriterque digeritur. Sanguis qui ex eo generatur non est bonus. Ova cum elixantur et dura fiunt. plus nutriunt. ad digerendum tamen sunt duriora. tardiusque de stomacho descendunt. Sorbilia vero ad descendendum velocia. hiis a quibus sanguinis fluxus multitudo ac vires eruunt et minuuntur. conferunt. Tremula vero que neque dura sunt neque mollia. inter illa duo media existunt. Ova preterea gutturis ac pulmonis conferunt asperitati. Ex quibus sanguis temperatur ac multum nutrimentum generatur. Ipsa quoque aliquantum virtutem coitus tenent. quibus valde pingues uti non debent.

De virtutibus lactis dulcis et acetosi. butiri quoque et casei ac seri. lactis preterea coagulati et lactis acetosi cum farina ordei. atque seri lactis acetosi. et butiri cocti.

Lac recens mulctum temperatum existit in animi[illegible]. lac recens et humidum primitus reprimet. quod corpus humectat et impinguat. Et vias insuper ac pectoris siccitatem. nec non siccitatem tussim ac ardorem urine. et quibus iniquitates vel contrarietates dantur auri[illegible] lumen prebent. corporibus siccis optimum dat nutrimentum tribuit. atque ad tempus conveniat. Libidinem quoque atque sperma augmentat. Et tamen conversio est velox. Quapropter acute febricitantibus vel quibus capitis dolor ex more accidit. colicis quoque ac quibus fit de consuetudine accidunt vertigines. nullo modo est tribuendum. Secundum vero multiplicatur diversificationem fuerit. videlicet secundum animalis speciem ac secundum eius etatem. secundum loca quoque in quibus pascit. ac secundum propinquitatem sui temporis partus. Vaccinum enim lac. omni lacte cuiuslibet alterius animalis grossius iudicatur. quod in omnibus sui corporis pinguedinem adipisci volentibus. conveniens existit. Asininum autem cum lacte subtilius est. quod ptisimis patientibus comodum est. Caprinum vero lac inter hec duo temperie tenet. Sed ovinum pluries quam aliud quod aliud generat superfluitates. Camelinum preterea dolorem in epate patientibus datum est. atque complexione humidis corruptis. Lac inde animalium pregnantium et iuvenum que discurrunt per bonas pascua herbas. et partu adhuc vicina existunt. temperatum et melius iudicatur. Quod autem huic contrarium est. contraria operatur. Lac mulgere morat admixtum pocto faciens dies. unum et pinguem efficit quod ambire nequit secret. lacte recente frigidius est. Quod calorem extinguetur. ante omnem comedi debet cibum. et die tamen laboris ac caloris. Raib vero. seres multo est frigidius. quod stomacho calido atque calidis natura convenienti existens. nervis ac frigidis complexionibus nocet. Lac autem quod post butiri extractionem remanet. fluxum ventris ex acumine cole rubee patientibus. corporeque humidis macris ac debile confert. quod adhuc melius erit si ferrum ignitum totiens secundum post butiri extractionem extinguatur quoad inspisset. hoc enim modo preparatum et fluxum ventris ex cole rubee acumine ac intestinis vulnera patientibus utile existit. Serum coleram expellit rubeam. Scabiei quoque atque pustulis nec non sahafati hyrtianie est. atque eius fortis virtutis potus nocet. auxilium prebet. Azub aspere intenti gutturis ac impetiginem patientibus. et non rubori faciei cum cutis expolitione atque

lac est firm.
.i. mest
.i. lac acetosum simul mat
.i. mattid
.i. l'oaidii
.i. pustulis [illegible] nascitur
.i. butiri crud.
.i. sahafatin
et de vitello et albug
pustul' siccis

[illegible]

III Pulvis [illegible]

pustulis siccis et asperis qui fuerint cum eo. Auribus autem fastidium tamen facit atque supra ad os stomachi ascendit. Butirum coctum stomachum debilitat ac durum mollificat apostema. Quod ex eo fit emplastrum morsibus [illegible] atque acutis venenis ac acutissimis offert. Cum autem eo in comestione usi fuerint flaticis pariter egritudines [illegible] quoque omnibus unctuositas atque maioris existit iuvamentis.

Caseus recens frigidus est et grossus. Cum enim sanguinitatem existens adustionem reprimit stomachi nec natum [illegible] Galienus dicit. Vetus autem secundum vetustatis quantitatem diversificatur. Cum est acutus et salsus potius calidus est et adurens atque sitim facit ac male nutrit. Verum tamen cum post comestionem parva ex eo sumitur quantitas os stomachi corroborat. Satietatem quoque nimiam atque fastidium que ex dulcibus et unctuosis motu stomachi pervenerint cibis aufert. Verum tamen oportet ut recens dimittatur et vetus. Lac silvestre spissum omnibus nocivum est. Generat enim lapidem in renibus eo nutrientium. Lac coagulatum frigidum fit atque grave existens appetitum non recipit ut caseus non fiat. Quod in sapore lactis atque caseo vetusius senties. Oxigala inflat fortiter atque sitim et colam reprimit rubeam. Nervis ac frigidis egritudinibus malum est. Serum lactis acetosi nervis nimium pluries impedimentum quam masal.

De utilitatibus piscium.

Pisces recentes frigidi sunt et humidi. Omnes non pisces ad digerendum sunt duri et isto longam faciunt moram. Sitim quoque creant. Sanguis autem ex recentibus generatur flaticus est. Hii autem pisces corpus humectant ac spermam augent qui colicas atque his quibus frigide accidere solent egritudines mali existunt. Complexione autem calidis et colam atque his quibus colera dominatur rubea offerunt. licet eorum nutrimentum omnibus sit malum. Cum aliis species cibis mixti ad colere rubee extinctionem sunt meliores. Pisces enim semper in isto longam facientes moram similique generantes malas in corpore adunant viscositates ex quibus multe perveniunt egritudines. Omnibus autem piscibus [illegible] sunt meliores et eis similes. Postremo quoque illi sunt eligendi pisces quorum caro non est viscosa nec multum crassa nec grave habens odorem nec cito putrefiens. Ipsi [illegible] nec in paludibus nec in locis sordes habentibus sunt capti. nec in luto malum habente odorem. neque in aqua malas habente herbas sunt nutriti. neque maximi sint. huiusmodi enim pisces omnibus sunt meliores. Qui non his sunt contrarii sunt deteriores. Salsi autem pisces nullo modo sunt comedendi. nisi de ille in quo aliquis se medicari voluerit. Cum tamen eos [illegible]

·i· asemen

[illegible] de casca

·i· sium

quod fit de lacte acetoso et farina [illegible]

·i· cauorne uult

appetitum parva ex eis sumatur quantitas. Quod cum rebus unctuositatem habentibus et satietatem facientibus sint [illegible]. Ipsi quoque si ita ut sunt vel in aqua salita positi comedantur appetitum pariter corroborant. Ex eis autem saliti pisces et infrigidati destructionem [illegible] nam cum [illegible] nec calidorum generant extinctionem nec incisionem nec subtiliationem efficiunt. Quod isto longam facientes moram sitim generant. De utilitatibus.

Sal calidus est et siccus quod ab quando cibis miscetur condimentum ponitur. Quod cum cibis aufferens fastidium nocumentum subtiliat atque appetitum excitat et acuit. Corpora sanguine quod multum ex eo sumitur quantitate adurit. Visum quoque debilitat atque spermam minuit et pruritum generat et scabiem. Acetum frigidum est et siccum. Quod [illegible] efficit et virtutem debilitat. Spermam quoque minuit. colamque corroborat nigram. rubeam non colam ac sanguinem debilitat. Cibosque quibus admiscetur subtiliat. Oxipsia totum quod sal operatur licet fortior sit eo et subtilior. Que et ventrem laxat et viscositatem incidit. Cibos qui subtiliat grossos. Sitim quoque facit atque stomachum et epar calefacit. Piper album digerit ac ventositatem dissolvit. vehementer calidum existens et siccum. Quod stomachum calefacit atque epar. cum caliditas cum ut dictum est fortis existat. corpora habentibus calida et precipue in estate nocumentum prebet. [illegible]nanum frigidum est et siccum. cum natura est ut quod nutrire debet isto tantum diu moram faciat quo ad ei compleat digestionem. Ideoque oportet ne de eo in cibis grosse nature multum ponatur. Ciminum calidum est et siccum. quod digestionem [illegible] et inflationem dissolvit. [illegible] minus tamen quam piper. Carui in caliditate et siccitate sicut ciminum existit. habilior tamen stomacho est atque convenientior. ventrem quoque stringit.

Ciminum album est [illegible] et frigidum. [illegible] leos. cum [illegible] dolorem [illegible] epilepsiam et asma ac matricis suffocationes sanat.

[illegible] calidum est et siccum. Quod digestivam adiuvans ventositatem dissolvit et inflationem. [illegible] calidum est et siccum. quod multo diu morante inflationem non dissolvit. luxuriam tamen commovet. Origanum calidum est et siccum. Quod [illegible] existens habile [illegible] digerit. Excitat et appetitum atque ventositatem expellit. Cinamomum calidum est et siccum. Quod stomachum et epar roborando digestivam adiuvat atque ventositatem expellit. Galanga calidum est et siccum. Quod ventositatem dissolvit ac

·i· almuri

simile est ferule habens semen album lenticule simile

[illegible] herbe de que fit asa fetida

[illegible]

[illegible]

digestiuam adiuuat. Cyparum .i. gallum cinamomo
uicinum existit licet eo debilior. Calabroth
calida est et sicca quare stomachum corroborat atque epar.

De holeribus quorum nutrimentum ponit lo
Lactuca frigida est. Que calidi lent.
stomachi ardorem reprimit atque sperma minuit. som
pnumque facit. Endiuia
a frigida existens extinctionem
male gignit caliditatis.
Que stomachi ac epatis ardo
ribus offert. opilationem
quoque dissoluit. Porrum
calidum est et siccum. Ad licet
appetitum auxilium donat.
capud tamen dolere facit.
sompniaque mala demon
strat. atque his qui cephalicam pa
tiuntur soluti sunt. et qui acuitate leduntur malum exi
stit. Coriandrum recens frigidum est. de quo non mul
tum siccum est quantitas. forsitan est mortis exeo se
quitur. Cuius parua quantitas eius que lactucam
operatur. Vetustum ipsum non humectat. Eruca cali
da est que inflatiua existens capitis creat
dolorem. tardeque digerit. si iuuentutem erigere
facit. Nasturtium calidum est et siccum appeti
tum adiuuat. licet inflationem et capitis effici
at dolorem. digestiuam preterea retardat. Sini
sinum? calidum est et inflationem non facit. Can
tarion dolorem facit capitis. Que calida existit
et inflatiua. Tarthon calida est et cruda.
Que inflat ac digestiuam tardat. Ruta ca
lida est et sicca. que et subtiliat atque uentositatem
et inflationem dissoluit. Oxelissa calida est
que subtiliatiua existens cordis patientibus tre
morem agnit. atque inflationem facit. ligna
erigit. desiderium preterea comedendi tribuit.
uomitumque aufert et singultum. Albethain
gi calidum est quod et dolorem efficit capitis et ma
le nutrit. Cuius comestio utentis uisum tur
bat quando eo multum utitur. sperma quoque ac lac
desiccat. ori tamen stomachi offert. complexionem eius
ipsum atque cordi auxiliatur. Apium est calidum
quod opilationem aperiens inflat. luxuriam commo
uet atque malo oris odori remedium tribu
it. neque est comedendum a scorpionum timentibus
punctum. Apium romanum est siccum preditum.
licet subtili
sit atque forti
operetur. Allia
calida sunt et

Eruca est que calefacit atque
multum subtiliat. Que est non desiccatiua
si non fuerit. fortiter tamen colice
proficit. Vulgariter rusticorum tyriaca
ea uocatur.

sicca. hec sitim auferunt. libidinem efficiunt. atque
uentositatem expellunt. et corpus calefaciunt. Re
gionibus non ac temporibus nec non corporibus calidis
nocumentum prestant. conuenientia tamen eis que illis sunt
contraria. Cepe calide sunt et sicce. Que sitim
faciunt atque appetitum adiuuant. libidinique
augmentum prebent. dolorem preterea capitis faciunt
si crude comedantur. Iste quoque humores ge
nerant superfluos atque fleumata. Triximel agre
ste. comestio similis existit. subtilior tamen est atque
fortius operatur. Carses calidus est et siccus et stomacho congru
it. Caulis romanus et caulis desitina quam ypial'
dicitur calidus est et siccus. qui coleram generans ni
gram. sompnia mala uidere facit. Vetustum
guttur ac pectus lenit. uentrem quoque fluere
facit. atque ebrietatem aufert. Inspiaal' uide
eadem operatur licet minoris sit caliditatis. Alii pre
terea inueniunt caules que mosali et amedeni uo
cant. frigidiores existunt. quorum operationes naporum
operationibus similes existunt. Sperma quoque au
gmentant. Oxelongia calida est et inmulentum siccum
que et coleram generat nigram et sanguinem adhurit.
atque more pustulas facit siquis ea usus fuit.
Si uero cum aceto coquatur. more pustulas non
facit. sed coleram fortiter reprimit rubeam. epatisque
ac splenis aperit opilationem. Cuius comestionis
modus deterior est quando cruda comeditur. preterque
est modus ipsam comedendi assatam. preterea uero
est ille modus quo in patella coquitur. Napi
calidi sunt et humidi. qui inflationem ac crudi
generant fleumata. sperma quoque acuunt atque guttu
ris et pectoris lenitatem efficiunt. Renes et et cor
sum calefaciunt. Pauce calide sunt et inflati
ue. que et dure digeruntur ac spermati acuitatem
tribuunt. Vrinam quoque expellunt. Asparagi
calidi sunt et humidi. qui spermati augmentum tribuen
tes. renes calefaciunt. Isti tamen non sunt congru
i immo nauseam aliquam efficiunt. Tubera frigida sunt
et grossa. fleumata quoque generant crudum. Que autem ex
eis ruborem habent. mala existunt. quorum multa
comestio colicam generat. nec est absque calidis spe
ciebus comedenda conditis. Fungi tuberibus ualde sunt
deteriores. Quorum quidam hominem strangulant
atque occidunt. Qui autem ex illis boni existunt.
interius uiscosum generant fleuma. Alcocofe ca
lida sunt. que appetitiua adiuuantia. spermati au
gmentum tribuunt. atque urine prouocatiua siue
expulsiua existunt. Sudoris quoque fetorem auf
ferunt cum exeis multa sumuntur quantitas. ac re
nes calefaciunt. Coste sunt frigide et humide. que

Margin glosses:
tradux similis anindem eo tamen debilior
.i. senna l' seuon
.i. herba similis feminae
.i. satureia
.i. basilicon cum latis foliis
babilonica
.i. serratum
.i. cimener
.i. cirzola
.i. cardui capita
dicitur albasi[?] quod est genus tuberis
.s. gallum

Distempera cum brodio gallinarum et tunc pro coquatur
et cum gallina perdex cocta fuerit cum dulcis
sit addantur mica agresta et species abigne et
Lauena? sic fit accipe carnes in [illegible]
nuci misaf? cum cepis [illegible] coquere
deinde splen arietis uel aliis addas? preterea
decocti et pistati et repleti cum uino albo co
letur per pannum et species super carnes
et adde ipsum [illegible] et alias capita alliorum
Brodium uiride sic fit. Amigd cum petrosillo
pistentur fortiter et distemperentur cum aqua
simplici et distemperentur. Deinde addatur cepe
minutim incisum cum quo et sagimine sic
galline deaurate addendo piper et cinamomum et cetera et coquitur et offeratur.
Brodium album sic fit. Accipe amigdalas pistatas distemperentur cum aqua carnium gallinarum semicoctarum
et de gallina ad preparandum coquantur cum modico zuccaro et factis particulis pul [illegible] albi [illegible]
et grosso modo incisum cum zuccaro et offeratur
Porriolum sic fit. Accipe cepe minuta incisa et bulliatur uinco? feruore et colet et zauitella
ouorum [illegible] distempera cum aceto super cepe et adde mel uel zuccarum ut sit mediumque ace
tosum et dulce deinde adde species et offeratur

rubetibus propinqua existentia: minus sunt sicut atque
eis meliora. Hesich est frigidum et humidum. quod genera
sic inventum existit. Cancar calidum est et infla
tivum. quod sperma augens, dolorem capitis et nau
seam facit. Salvar calidus est et siccus. stomachum qui atque
epar desiccavit. Cuscuthe calidum temperate et sic
cum existens. stomachum atque epar robusta reddit.
Talea frigida est et sicca. Quod stomachum frigiditate robustum
desiccat atque sanguinis ebullitionem reprimit. Si
cle calide sunt. stomacho quoque male existentes. ven
trem fluere faciunt. atque flamam incidunt. Sirfir
frigidum existens. sitim aufert. Portulaca fri
gida est. Que sitim et adhustionem extinguens.
ventrem stringit. ac dentium aufert congelatio
nem. et colere rubee superfluitatem habentibus. et his q
excolera rubea fluxum patiuntur ventris. confert.
sperma quoque minuit. Atriplices frigidi sunt
et humidi. Qui ventrem mollificantes bene nut
riunt. hyeticas quoque atque calidum habentibus ex
bustitivum prestant. Bliti sive bleti atriplicibus
minantur. calidiores tamen atque minus humidi exi
stunt. Malua atriplicibus [illegible] melior existit
si est eis lenior. Spinachia sunt temperata. que
gutturi atque pulmoni nec non stomacho temperati
congruentia. ventrem leniunt. Quorum nutri
mentum bonum existit et optimum. Coriandola
calida est. quare stomacho mala existens. ventris facit flu
xum ac nauseam efficit et angustiam. Acetosa
frigida est et sicca. Que et ventrem stringit et stomachum ex
acuit. coleramque rubeam et sitim extinguit.
Cucurbita frigida est
et humida. que
stomacho mala existens.
appetitum destruit
sitim quoque sedat.
et capitis ac stomachi ar
dorem extinguit. quem in eis habitat calor.
Anetum calidum est quod stomacho movens nauseam facit
lac quoque augmentat atque ventrem lenit. Ba
simus calidus est et crossus. qui in stomacho longum faciens
morum. flamam incidit. atque cibum ad os elevat stomachi.
Vomitum quoque commovet. Cuius folia cibum digerit
et appetitiva adiuvat quem exeis parum sumitur.
Heneuni fluxum facit
ventris. epatis quoque
atque splenis opila
tionem aperit. Enu
la calida est et sicca. quare
stomacho multis repleto
humoribus bona existit.

III

epatis ac splenis aperit opilationem. Quam ex
ea multum comedit quantitatem. sanguis paci
etur corruptionem. ac spermatis incurrit mino
rationem. De ducutabus alcauguiamich et almagua
Datus calidus est et siccus. sinimque facit. Vetum stomachum
afflante purgat. malumque oris odorem habentium
prestat. Masanetu calidus est et siccus. quare sitim faciendo.
stomachum qui abundando acetoso purgat flate.
Eo autem utentis sanguis corrumpit atque ex eis e
sunt scabies et eis similes generant egritudines.
Rebitithe calidi sunt qui appetitum comedendi
facientes. sitim prestant. stomachum quoque mun
dant. atque ad spermatis emissionem stimulant.
Stume licet calidi sunt. quare stomachi humorem abun
dantes. sitim faciunt. Cappari salmuria
condita calida est et sicca. quare stomacho mala existens sitim
ducit atque corpus macrescere facit. Amuiden
sale conditum. vehementer est calidum. doloremque facit
capitis. stomacho quoque multis repleto humoribus.
atque cui digestiva valde existit divisa. auxi
lium prestat. Anetum sale conditum. calidum est. quod
vomere volenti congruit. et quando post cibum come
ditur. obest. Universaliter autem omnium istorum sale
conditorum virtus. est ut eorum ex quibus fiunt virtutes
existunt. Que pretera ex sale et putrefactione
siam adipiscuntur naturam. et qua superflue cali
ditas atque siccitatis et acuitatis existunt. Omnia vero
que aceto conduntur. multum ex ipso acquirunt sub
tilitatem. Epar quoque infrigidant. Capparis que
cum aceto conditur. minus calida est et ea que in salmu
ria ponitur. opilationum quoque epatis ac splenis
congruit. Cepe aceto condite nec calefaciunt nec
infrigidant. nec sitim faciunt. sed adiuvant appeti
tuam. Citroli et cucumeres aceto conditi.
vehementer infrigidant. atque eorum humor subtiles exi
stunt. Omnia autem aceto vel salmuria condita.
in gutture asperitatem habentibus nociva existunt.
Salmuria pretera condita eis quibus scabies et
pruritus atque sahafati accidunt. nociva in
veniuntur. atque quibus egritudines predictis si
miles evenire solent. que ex sanguinis adustione
atque ipsi generant corruptionem. Sinapi ca
lidus fortiter existit et acutum. Quod et flamam abun
dit atque stomachum et epar calefacit. Ipsum pretera sepe
comedendum non est. Et namque calor. fortis exi
stit. nec comedi debet. nisi crossis admisceatur nu
trientibus. Sinapi aceto conditi. frigidi existunt. Qui
licet inflationem non faciant. coleram tamen exti
guunt rubeam. Olive daqua calide sunt et sic
ce. Que si ante cibum comedantur. ventrem movent.

Marginalia (left):

i. agresta ut deu[r]

genera cipibus...? viocatur e[l]metta

i. capud palme

i. blete

genus portulace

portulaca in usu mala existit

iarbus

Coriandola herba de qua fit sermontan[um] et quidam ... ... herbis lac.

i. enula campana

i. sinapi ... ...

Glosses (in boxes in text column):

G. cum cucurbita digeritur bonum est. Quando vero non digeritur in humorem convertitur adeo malum quod ipsum diffinire nescio.

G. et diascorides. Heneu[n]i est herba in iuncere nascens que ramos habet longos et folia longa. et comedit cruda et vocatur gumlul.

Marginalia (right):

i. eorum que sale condiuntur ut olive et cappari[s]
i. salsamenta ligada [?] in quibus adiungitur ... vel ...

diversis et sibi grat

piscis magnus salsus

cicade marine

i. melmarini vel pisces ...

i. camich alcapar

i. cammich amuiden

camuch sebeth

i. ruborfaciei cum pustulis et cutis duricie

- a. oleum quibus fit olei simplices medicine.
- fit ex vindict. Sicilie [?] zacaro
- Una species locustarum

- .i. silvag.

- vel granate

- Ficus et tenues ab antiquis multiplicat.

et os stomachi robustum reddunt. Olive autem condite in liquidiores sunt. Que et os stomachi mirum corroborant ac ventrem minus fluere faciunt. Si in sinapi et aceto condite calefaciunt ac digestionem adiuvant. Im[...] cati qui saliti non sunt principio calefaciunt et inflationem existentes spinam augmentant. Saliti vero plus calefaciunt ac sitim efficiunt et sunt mali nutrimenti. Sanguinem quoque adurunt. Salsa que ex aceto fit tenui cibum digerit tamen multum calefacit. Que vero ex allio fit vel sinapi inquantum non potest acetum calidissima est. Illa vero in qua lactis acetosi serum ponitur colorem reprimunt calorem. Oxyphoenice ... calida est. Humor quoque qui ex ea fit malus est quia nervos impedit atque inflationem facit.

De virtutibus fructuum et pomorum.

Dactili calidi sunt et crossi multumque dant nutrimentum. Et si in comestione multo accipiantur usu sanguinem in iuncturis generant crossum. Dentesque corrumpunt. Sanguinem quoque ac flegma acetescere faciunt. Rotab minus calidi sunt quam dactili. Et lenitivi existentes stomachum rectificant. Uve multum dulces calide sunt, minoris tamen sunt caliditatis quam dactili, neque oppilationem ut ipsi faciunt. Inflative vero sunt et ventrem movent atque corpus velociter impinguant. Veneream quoque erectionem augmentant. Que autem exterius corticem habent subtilem cicius descendunt minusque inflant. Hisque contrarie contraria operantur. Si ille in quibus existit acetositas non calefaciunt. Vino cum aqua frigida ablute atque ante cibum comeste calorem qui extinguunt. Acerbe vero uve frigide sunt que ventrem stringunt et colam rubeam reprimunt ac sanguinem. Uve autem passe in calore sunt temperate. Et bene nutrientes oppilationem ut dactili non faciunt. Licet ipsi fortius et plus nutriant. Ficus calide sunt que cum sunt recentes ventrem inflant et leniunt. Humorem creantes non malum. Sicce vero multum nutriunt et calefaciunt quarum multus usus pruritum et pediculos creat. Ventrem quoque leniunt qui ante cibum comedunt. Iuiube calide sunt quia stomacho male existentes nauseam faciunt atque subtiliter nutriunt sicut quam

- Dactili sunt humidissimi quia non statim coquuntur dissolvuntur et fiunt quasi mel et non habent ossa.
- Omnis fructus qui siccari potest melior est ac tardius putrescit. Et vero exsiccari non potest putredini aptus est.
- Sunt sic comesti fructus et sunt sic ficus agrestes acetose et omnes in quibus sensum in lingua ponat.

fit. Cetrumque compescit. Cucurbita citrina est quasi stomacho sit mala. Frigidum enim facit atque ... colam rubeam appetitum quoque aufert atque ventrem lenit et guttur ... tussim removet asperitatem. Canna mellis temperate est calida. Que tergitur lenit et urinam provocant. Ardorem pectoris quem in meatu sentit aufert ac tussi auxilium prebet. Mala granata dulcia non infrigidant sed inflationes et sitim faciunt atque guttur leniunt. Acetosa vero pectoris asperitatem faciunt. Stomachumque et epar infrigidant. Epaticum ... Que colam rubeam ac sanguinis calorem extinguentia febrem reprimunt et vomitum. Citonia dulcia et acetosa stomachum efficiunt robustum licet acetosa adhuc sint fortiora ad appetitum insuper excitandum. Quorum proprietas est ventrem stringere. Hec autem si post cibum comedantur stercora descendere faciunt atque a ventre expellunt. Ante cibum autem si comedantur totum istud prohibent. Illa autem que acetositatem sentiunt in virtute constrictive sunt fortiora. Pira que multum sunt dulcia non infrigidant omnia tamen ventrem stringunt si non post cibum comedantur. Sic enim comesta stercus cito expellunt post cuius expulsionem eorum est finis ventrem stringere. Pira autem silvestria licet minoris sint nutrimenti in virtute tamen constrictiva fortiora existunt ac sitim plus sedant. Sorbe frigide sunt que ventrem stringunt et colam rubeam reprimunt. Nabach frigide sunt et sicce. Que ventrem stringunt et colam reprimunt rubeam. Que exterius sunt dulces adhuc sunt debiliora. Mora que sunt dulcia in caliditate sunt temperata et stomachum fastidium faciunt. Acetosa vero frigida sunt. Que et ventrem commovent et sanguinem fortiter reprimunt. Poma frigidiora sunt acetosiora et magis stringentia.

- Galenus: patrem habebam qui sanus homo erat et iustus omnes que qui eum videbant de eius sanitate ac iustitia mirabantur. Et in principio ne unquam de recentibus fructibus aliquem comederet. Ipse est ob hoc in tota vita sua permansit incolumis absque mala egritudine sed eius ... morbo quod a uicaulo solutus de fructibus recentibus comedi quantum volui. Unde febres in acu. decidi erronice atque alie graviores egritudines. Et postquam ego observatum sanitatis doctrinam percepi ad hoc reversus sum ut a fructibus recentibus me caverem. Quapropter febris postea non in me venit nec efflmerea. Que tamen in anno accidit cum multotiens solius terre regimine laboro. Quicumque preterea amici mei qui in credendo a fructibus se abstinuerunt recentibus in sua permanserunt sanitate.

- .i. malatinea (?)
- peponia (?)
- .i. melones
- .i. citrus
- .i. fructus ... (?)

Que licet ventrem moveant, colam tamen rubeam reprimunt. Dentes congeluant stomachi. ipsum tamen viscositatibus replent. Prunia sicca sunt, que licet ventrem moveant, colam tamen rubeam reprimunt atque appetitum auferunt. Persica frigida sunt et cruda, que licet ardentiam confortant stomachi, durum tamen descendunt atque sanguinem durum conveniunt. Quibus autem eorum esus usui fuit, febrium flatientium incurrent generationem. Cenisomula (?) frigida sunt. Que ventrem commovent atque inflant et colam reprimunt rubeam. Stomacum preterea debilitant, ei extinguendo calorem. Quibus quoque frequenter usus fuit, in consequenti tempore febres patientur.

Et ego dico quod febres generant malas, a quibus sanum dominum procul dubio dimisi, quamvis ego multociens sum expertus.

Ribes frigidum est, quod et ventrem constringit ac colam rubeam et sanguinem extinguunt. Coctonea (?) dulces velociter in colam vertuntur rubeam. Alia vero sitim sedant et humectant, atque urinam provocant. Coctonibus autem si quis in comestione multum usus fuit, colicam patietur passionem. Citrimeres (?) et citroli frigidi sunt. Qui et sitim auferunt et stomachum infrigidant, atque urinam provocant. Glandes frigide sunt et sicce. Que ventrem constringunt atque urinam. Castanee meliores glandibus sunt, nutrimenti minusque stringunt. Nuces calide sunt. Que more vesicis (?) inflantur et calefaciunt, ac capitis generant dolorem. Amigdale dulces mediocriter sunt temperate, que licet leniunt gutturis faciant. Generes tamen existunt, diu quoque in stomacho morantur. Verum ipse non solum oppilationem non faciunt, verum et oppilationem aperiunt atque urine sedant ardorem, et cum zucaro comeste spermata augmentant. Fistici calidiores existunt amigdalis, atque epatis aperiunt oppilationem. Avellane nucibus minus sunt calide, grossiores tamen ipsis ipsis existunt. Que cum scorpione puncturis bibite auxiliantur (?). Pinee calide sunt. Que et sperma augmentant et renes calefaciunt et quia incarnativa sunt ipse. Thamar ortulana calida est. Quod spermati tribuit augmentum et renes calefacit et impinguat eos atque menstrua provocant. Fastici sagimina calida sunt. Que et sperma augent et corpus impinguant. Poma frigida multum calefaciunt eos, quia aliquibus tremorem prebent (?) pacientibus atque asmaticas (?) confert.

Elcharo (?) sunt iherosolimitana plantat in ortis tunc eius acuitas ac superflua caliditas aufferuntur. Unde ad optime dulcem saporem redditum. Cuius gumma cum probalsamo (?) similia sunt et cum hoc balsamum quique falsificat. Est et ei lignum balsamilignio simile atque oleum oleo. Et cortex vocatur iodar.

Sperma quoque auget. Brilbil (?) calida sunt, quia et sperma augent et dolorem faciunt capitis. Gumma zelem (?) calida sunt, et sperma augent. Canabis semen calidum est, quod dolorem ac fastidium facit. Sesami semen calidum est, quod et fastidium facit et malum in ore generat odorem. Stomachum quoque mollificant ac ventrem leniunt. Papaveris albi semen frigidum est, quod gutturi et pectori bonum existens somnum auget. Coctonea (?) frigida sunt et sicca, quia et ventrem stringunt et vomitum abstinent. Iuiube mediocriter sunt temperate, et sunt bone gutturi et pectori. Sanguinis quoque acuitatem pariter extinguunt. Siliqua que in terram nascuntur iherosolimitana temperati habent calorem, ventremque stringunt. Que vero in Italia nascuntur, sicce, intestinis constrictiores fortiores existunt, neque in eis calitas. Olivum comedendum frigidum est, quod os stomachi robustum faciens fastidium quod post comestionem fit aufert atque in ore bonum efficit odorem. Qui autem ex eo maximam ieiuni comedit quantitatem, epatis oppilationem atque sive oppilationis patietur corruptionem. Olivum leve calidum est, quod in epate oppilationem generant atque splenem incrassat et destruit appetitum et sordidat stomachum. Pepones calidi sunt, qui gutturi et ventri ac vesice leniuntur, quamvis incarnativi sunt renum calefaciunt. Oxel (?) calidum est citoque in colam vertitur rubeam atque flegma quem labentia destruit. Quod senibus ac frigida habentibus oppilationem confert. In estate autem et quibus calida habent oppilationem, malum existit. Cucurbite gutturi et ventrem leniunt, nec calefaciunt nisi parum. Terrimabin (?) calida est ventremque solvit atque guttur levit.

De herbis recentibus bene redolentibus.

Sesabrum calitati attinet. Que quum super ipsam aquam rosam rosatam, infrigidat ac soporem provocant. Maiorana calida est et subtilis. Omnibus similis parvis floribus quam secundum scribo fuit. Prodest Nenufar calidus est et subtilis. Rosa frigida est et capitisque dolorem ex calore precedente removet atque crapulam aufert. Reuma tamen certissimum et sternutationem inducit. Viole frigide sunt ac sompnifere. Que capitis dolorem a calore factum sedant. Mirtus frigidum est et siccum. Que debilia membra reddit robusta quoque super ea epithimatus. Poma citrina cortices habent

Canabis semen capiti malum est, experti enim summum multos amisisse sensum propter eius comestionem.

Sesabrum est genus et in Hispania invenitur, et ipsa est basilicum regale. Parva habet folia similitudine quoque habet longitudinem. In qua ei nascuntur flores, quorum color est ut color viola.

· i · nuces indice ·

· i · gumma amindia habet meadin

· i · gumma Hispanie · i · bula ·

gumma nascentium · i · tremule arboris ·

· i · piper ethiopum

· Cucumer

· est insabor saporis qui est accedendum

· ca

· semen albi habent saporem mane ·

· greci vocant auricula muris ·

· i · sisimbrio ·

calidos atque subtiles. Quorum enim licet sit temperatum, adeo generandum tamen est grossa. Acetum vero eorum frigidum est et siccum, colamque reprimit rubeam. Semina autem eorum omnibus venenis utilia existunt. Mandragore poma frigida sunt. Que quidem in capite gravedinem atque subet efficiunt. Comesta vero nausiam ac vomitum inducunt et fluitum subet atque fortiter infrigidant. Nenufar frigidum est atque somniferum, dolorem quoque capitis sedat. Bochoen est calida, gravedinem faciens capitis et fiat subeth. Scena flos calidus est et siccus, quo naribus habentibus opilatis remedium affert. Seusimum calida est et sicca, que opilationi ac dolori capitis ex frigiditate vel grossa ventositate accidentibus proficiens cerebrum robustum efficit. Cne sunt calida et sicca. Que quidem calidam habentibus complexionem capitis velocem affert dolorem. Nardi spica calida est et subtilis, cerebroque auxilium prebet. Selengemiscum calidum est et subtile, tremorique cordis et alguasa remedium prestat. Flos siliei frigidus est atque cerebrum corroborat, fumumque reprimit calidum. Lilia calidi sunt et subtiles et citrini. Propter hoc habent omnis preterea herbe in quorum odore sentitur acuitas et acetitas et stimulatio, ut flos sheradosambra atque tantum calide sunt. Quarum vero delicatus est odor ex quo anima sedatur, ut nenufar et flos salicis atque rosa, omnis frigide existunt.

Flores sunt quorum quidam violis similes secundum colorem, alii sunt gla[uci] in nocte tamen redolentes tamen in die, que est ut odor violarum.

De speciebus bene redolentibus et eorum virtutibus

Muscus calidus est et siccus, qui calidorum naturam capitis dolorem velocem infert. Omnibus passionibus que in capite ex frigiditate sunt valde congruit, nausieque bonum existit atque appetitum carentibus offert. Ambra calida est, cerebrum quoque atque cor robustum efficit. Camfora frigida est et humida atque subtilis, que dolori capitis nec non omnibus eius calidis offert egritudinibus, quod in toto operatur corpore. Et qui eius odore multum usi sunt vigilias sentient et continuam. Bibentes cum preterea renes infrigidant atque testiculi, eique sperma congelatur atque frigide egritudines in istis perveniunt locis. Xilaloes calidum est et siccum, humiditateque stomachi ac viscositate repleto congruum existit. Zafiran calidum est et siccum. Quod stomacho incongruum existens nausiam capitisque gravedinem et dolorem facit, somnumque provocat. Sandali frigidi sunt

Citre orientalis cordi tepido confert, cui est precetus ut si [illegible] ipsum bibat [illegible] parum.

et sicci. Qui acutis [illegible] confert egritudinibus, quam patientes eius odorem [illegible] vel cum eis epithimantur. Totum preterea corpus si cum eis in balneo epithimatum fuerit, liberabit a pruritu. Bunc calidum est et siccum, quod stomacho congruum existens malum sudoris odorem atque pilorum incidit et aufert. Gallia halleb calidi sunt, nervos constrictionem habentes mollificantes, quorum egritudo diuturna fuit et cronica. Aqua rosata frigida est et subtilis. Que dolorem capitis ex caliditate removet, ampullam atque nausiam solvit. Multum ea utentes cito canescere facit. Gariofili calidi sunt et sicci, stomachum quoque atque cor robustum faciunt. Sigia calida est, capitis gravitatem faciens ac dolorem. Blacte bizantie calide sunt, que in capite gravedinem atque dolorem creant. Costus calidus existens et siccus opilationem aperit et purgat, carnemque corrodit superfluam. Qui reumatismum ex frigiditate procedentem, si nares cum eo suffumigentur, adiuvat. Cipri calidi existentes et sicci malo omnis odori atque humido stomacho et viscositate repleto congruunt. Usnen calida est et sicca, que pungit et aperit opilationem, carnemque corrodit superfluam. Universaliter autem omnium istarum herbarum bonum habentium odorem quam plures calide sunt, nisi ille ex quibus sentitur illud quod diximus, sicut sentitur in aqua rosata et camphora atque sandalis. De nominatis liquoribus et unctuositatem habentibus.

Blacte bizantie est species in qua multa existit subtilitas, epilenticis atque mulieribus epilentiam ex matrice procedentem patientibus proficiens.

Oleum calidum est. In quo autem maior morsus atque fortior odor sentitur calidius existit. Ipsum preterea [illegible] ut alia unctuositatem habentia facit [illegible] situdinem. Oleum de nucibus vehementer calidum atque dissolutivum existit. Oleum quod fit de nenufar [illegible] et aperiens calidum existens calefacit renes. Oleum [illegible] calidum est, nervosque [illegible] adherendo [illegible] pungat. Oleum amigdalinum temperatum est, quod pectori, pulmoni nec non vesice et renibus auxilium prestat. Fistici [illegible] descendit. Oleum sesaminum stomachum laxum facit. Quod si multis diebus bibitum fuerit, impetiginis medelam prebebit ac toti corporis asperitati auxiliabitur. Oleum [illegible] calidum est et subtile atque dissolutivum, dolori auris ex frigiditate vel grossa ventositate medelam tribuens. Oleum de ben calidum est et mollificativum. Oleum de lilio calidum est et subtile, nervos leniens, dolorique matricis proficiens.

Oleum de narcisso est sicut oleum quod fit de lilio. Oleum uiolatum frigidum est et somniferum. Oleum de nenufar simile est huic, fortius tamen operatur. Oleum de semine cucurbite illis duobus simile iudicatur. Quod et citoni atque mirtilli (?) compositum existit. Oleum Buninum omnibus unctuositatem habentibus plus nutrit, crassiusque existit. Oleum rosatum frigidum est, dolori capitis atque ei egritudinibus ex calore euenientibus remedium tribuit. Adultum [illegible] non omnia unctuositatem habentia, eorum ex quibus fiunt similitudinem retinet. Oleum costinum calidum est, neruosque calefacit, tremulosis ac paraliticis auxilium prebens. Quod stomacho frigido si cum eo epithimetur confert, atque si emplastris mixtum fuerit, auxiliabitur. Oleum mirtinum frigidum est, capillosque efficit robustos. Oleum de liliis calidum est, lenitiuum et resolutiuum et ipse quasi extractiuo operatur. Balsamum uehementer existit calidum, quod et lapides frangit, et pestilentium ad impugnandum ualet. Oleum nardinum calidum est, quod stomacho frigido cum eo epithimatum congruit. Oleum masticinum similiter emplastro mixtum atque stomacho frigido suppositum uel et in emplastris positum beneficium prestat. De uestimentis.

Omne uestimentum lene et tersum minorem corpori affert calorem. Quod ad uestiendum in estate melius existit. Cui simile iudicatur uestimentum quod cum texitur unum remanet. Quod autem pilosum est neque mediocre et spissum inuenitur, corpus magis calefacit, quo in hyeme est utendum. Lineum uero omnibus uestimentis frigidius corpori existit, eique minus adheret, unde et minus calefacere iudicatur. Vestimentum autem de coto factum lineo calidius est atque corpori magis adheret. Sed uestimentum de serico factum lineo calidius est, de coto uero facto frigidius existit, calorem quoque auget. Omne preterea uestimentum asperitatem habens carnem macrescere ac durum sentiri faciat. Quod autem huic contrarium existit, contraria operatur. Vestimenta uero de lana uel pilis facta [illegible] sunt et aspera, corpus debilitantia, et maxime in estate. Que autem de pilis camelorum uel caprarum fiunt calidissima sunt, corporique multum adherentia ac uehementer calefacientia. Gausapia magis tantum calefaciunt quantum uestimenta de lana uel pilis texta, licet neque exasperent neque carnibus noceant. Pellis quoque [illegible] omnibus pellibus pilos habentibus minus calida existit. Vulpina autem omnibus est calidior, quamquam calidam habentibus complexionem nullo modo conferre, postquam fibeus pellis in caliditate [illegible] existit. Phanech autem et [illegible] atque agna similiter temperate calefaciunt, lenesque existunt, corporique temperatam habentibus conferunt. Alie uero pelles atque pilli quorum non fecimus mentionem cum in quantitate sint superflua, nullis in corpore habentibus [illegible] conferunt.

Ventus apolo ueniens septentrionalis, de uentis et aere, a parte uidelicet minoris urse ac maioris, frigidus est et siccus. Qui corpora efficiens dura reddit robusta, sensusque quoque atque caput leuia facit. Ipse et omnibus uentis melior existens putrefactiones plus remouet, tussim tamen facit. Egritudines quoque que in pulmone ac gutture fiunt nec non in renibus [illegible] adducit. Ventrem insuper stringit, si urinas prouocat. Ventus autem apolo ueniens meridiano a parte subsolani corpora dissoluit, sensusque turbat, atque dolorem capitis et oculorum egritudinem facit. Epilentiam quoque ante consuetum tempus accelerare facit. Febres inde pariunt propter suam putredinem. Gutturi tamen et pectori et pulmoni exasperationem non attribuit. Est et omnibus uentis plus egritudinem inferre pariens, et qui maxime si in estate flauerit uel in fine ueris. Ventus autem qui ab extremitate orientis uernalis usque ad extremitatem orientis hyemalis perflat, atque ille qui ab extremitate occasus uernalis usque ad extremitatem occasus hyemalis uenit, in caliditate et frigiditate omnino temperati existunt. Qui autem ab oriente ad nos tendit melior est eo qui ab occidente; deterior et crossius magis existit. Aer preterea omnibus melior clarus est et subtilis, in quo nec multi existunt uapores, nec [illegible] inuenitur. [illegible] uenientes ad eum commouent ipsum atque eum attribuunt. Declinatur [illegible] uelociter post solis occasum infrigidatur. Aer uero omnia que diximus habens contraria omnibus deterior iudicatur. Qui autem [illegible] atque cordi [illegible] sentit atque ex multa sua caliditate et crossitie anhelitum suum retinet, atque ille in quo multi retinentur uapores crossi propter uicinitatem lacunarum et stagnorum in quibus aque includuntur stantes, uel in quibus fetores ex rebus putridis uel cadaueribus existunt, aut in quibus est calor uehementer ardens, uel qui continet auentis non mouetur, omnes isti generaliter pestilentiales existunt. Aer quidem prefocatur in locis que inter multos sitos sunt fauces inuenitur, uel que montes altissimi et lacune circumdant ad quas multum non ueniunt uenti. De regionibus siue ciuitatibus.

Sciendum est quod maior mutatio in ciuitatibus est a parte suarum latitudinum. Ciuitates ergo que sunt septentrionales frigidiores existunt, meridionales uero existentes calidiores sunt. Fiunt autem ciuitates saniores sunt. Unde quando [illegible] corpore

.s. citri

.s. sbtile

.a. tunicam

ay pelles

.s. similes phanech

.s. stelle que est in extremitate temonis nauis.

.l. construet

uel sentiunt

.dubitaui

maiores sunt et fortiores atque melius digerentes et colore pulcriores ac leniora habent corpora. Calide autem his omnibus contrarie sunt. Civitates in quibus septemtrionales cooperiunt montes, quamobrem septemtrionales venti ad eas minus veniunt, utilitates quas septemtrionales eis venti erant prebituri amittunt. Quapropter si cum hoc meridionales venti ad eas transeunt, fit earum complexio calida et humida. Si civitatum septemtrionalium complexio frigida existit et sicca, paucas febres atque paucas efficaces putrefactiones. Civitates autem meliores sunt et temperatiores que cum ab oriente sint discooperte, ab occidente cooperte inveniuntur. Ubi contrarie contrarie iudicantur. Civitates preterea que apud septemtrionis habent mare septemtrionales sunt. Que vero a septemtrionis parte montes habent et a meridionali sunt discooperte meridionales dicuntur. Civitates itidem quas undique montes circumdant, que scilicet in predictis existunt faucibus, egritudinum oculorum valde generative existunt. Civitatum autem in alto sitarum que a multis perflantur ventis aer bene redolens ac subtilis existit. Ille similiter civitates in quibus aquarum multitudo ac multe inveniuntur arbores humidiores sunt, in quibus oculorum egritudines sepius generari solent. Civitates autem in plano site que quidem a mari vel a predictis nude existunt, in quibus aquarum est paucitas, sicce sunt. Que si super lapides sint site sicciores inveniuntur. Civitates similiter quarum lutum rubeum habet colorem inter humiditatem et siccitatem mediocres existunt. Quarum autem lutum nigrum et cenosum existit atque insuavem habet odorem male sunt ac putride. Terra preterea palustris que cum aere existit calido deterior est. Que quidem est frigida minorem habet maliciam. Ad ultimum vero civitatis calide colorem atque corporis caliditate afficiat vel nigredine. Que carnium et sanguinis minorationem faciens corpus debilitat atque corporis dissolvit virtutem. Frigida autem existens civitas huic omnino contraria existit. Humiditati quoque attinens civitas capillos longos et corpus lene ac pingue nervosque efficit laxos. Sicca vero existens civitas huic reddit contraria.

De virtutibus electuariorum ad comedendum suaviumque de fructibus vel floribus fiunt. [illegible]

Tretinum rosatum stomacho humoribus repleto si ieiunis sumatur et bene masticetur confert. Quando post ipsum aqua bibitur calida, cuius vim qui calorem patiuntur et ardorem nullo modo comedere debent et maxime si estas fuerit. Calefacit enim et sitim affert. Quod si ipsum post illud quod diximus comedere necesse fuerit, cum sirupo acetoso vel zuccaro facto accipiatur. Zuccarum violatum guttur lenit et tussim mitigat, linguam lenemque reddit siccatam atque ventrem lenit. Stomachum dissolvit et appetitum destruit. Electuarium de mirobalanis indis cum zuccaro stomachum corroborat et stringit aquosas humorum superfluitates exsiccando, perfecto remanentes exprimendo exprimendo educat. Quo si quis sepe utatur colorem acquiret bonum ac canicies tardabit. Inferius tamen minor in istis actionibus fortior existit licet spermata minuat. Zinziber conditum cum melle vehementer calidum est. Quod stomachum atque epar calefaciendo cibi adiuvat digestionem. [illegible] quoque erigere facit. Feniculum conditum flatuosum faciens appetitum destruit, spermata tamen vehementer augmentat quando aliquis eo sepe usus fuerit. Piper nigrum conditum et longum zinziberi vicinum existit. Alia vero electuaria tamen cum deliciarum tantum comeduntur.

Capitulum de speciebus quibus omnibus hominibus utile est uti. Quod secundum litterarum arabicarum ordinem dispositum est, cuiusque est speciei nomen in capite ab a incipiendo. De a incipit. Capitulum de a.

Asarum calidum est et siccum, siliqua talis fit littera. Quod in capite opilationem habentibus confert et urinam provocat atque yposarcam patientibus auxilium confert. Aquimanti calidum est et siccum. Oculos aptum stomachi vel capitis humiditatem [illegible], quando ex eo fit emplastrum desuper. Anise pariter existit calidum, quod vomitum abstinendo stomachum efficit rigidum.

Sciendum quod alfabetum quod ipse posuit hic et in prima parte libri non est secundum ordinem litterarum latinarum immo secundum ordinem litterarum arabicarum.

Antimonium frigidum est et siccum. Quod oculum efficaciter robustum ipsum custodit sanitatem. Suppositum quoque menstrua constringit. Ebel calidum est et siccum. Menstrua vehementer provocat atque abortire facit. Acacia est frigida et sicca que sanguinis arcet fluxum atque longationem exeuntem reducit intestinis. Ventrem quoque stringit. Sarcocolla oculis patientibus lippitudinem confert. Plagis et recentibus remedium prebet. Epithimum calidum existens coleram expellit nigram ac tumorem minuit. Berberis frigidum est. Quod ventrem stringit et sitim aufert stomachoque ac epati ardorem patientibus remedium affert. Emblici frigidi sunt et sicci. Qui et stomachum faciunt robustum et capillorum corroborant radices. Azedaract calida est et sicca. Que opilationibus que sunt in capite contraria existens capillos prolongat. Fructus tamen eius valde existit stomacho nocivus, quia et quandoque pruriginosus invenitur. Urtica calida est, que coeundi stimulans voluntatem de pectore viscosum expellit flegma ventremque movet.

[C]oagulum omne calidum est. Coagulum vero leporis ventrem vehementer constringit, atque sanguinem fluere non permittit. [A]squilla calida est et acuta. Hec autem epilentie actioni splenis nec non et magis tumori atque [illegible] morsibus, et dissimile venenis auxilium tribuit. [A]bsinthium calidum est et siccum, quod stomachum reddit robustum, epatis aperit opilationem, atque febribus longi temporis auxiliatur. [A]gnus castus calidus est, coleramque nigram et flegma expellit; epilentie qui ac in hoc beneficium prebet, cum multo aceto bibitur, ut ventris fiat purgatione. [A]xelliotum calidum existens duritiam apostematum in mamillis vel in [illegible] nata mollificat. [A]nisum calidum est, quod ventositatis dissolutivum existens epatis aperit opilationem, coeundi preterea voluntatem stimulat. [A]mmoniacum calidum existens duritiam mollificat apostematum, scrofulasque dissolvit.

Balsami semen atque lignum. Capitulum de B.

[B]alsami semen atque lignum venenosis morsibus ac scorpionum, nec non matricis dolori, congrua existunt. [A]nacardi calidissimi sunt, frigidis egritudinibus et oblivioni auxiliantur; ferventes sanguinis tamen generant adustionem, ac fortissimis adamantia producunt. [B]aurac calidum est et siccum, qui vomitum provocativum existens, ventri cum supponitur mollem reddit. [C]otillus frigidum est, qui bene tritus ac potui datus emptoicis auxiliatur; oculis preterea corroborat atque lacrimas stringit. [B]edeguar caliditatem attinet, ac febribus longi temporis remedium affert. [B]dellium calidum est, qui duritiam apostematum mollificando resolvit et fumigii suppositum partum ei aufert. Cuius unctuositatis constitutum in imbibito post suum [illegible] calcione remanentem confert, duriciasque sicut molles efficit, [illegible] preterea calefacit. Stomacho tamen malus existens nausiam facit atque ventrem laxat. [B]ombacis (?) genus est calidus et siccus; cum tumori epatis proficit. Unge tamen [illegible] non permittitur.

[B]olus armenia quam Yspani habemus que alba existit, quod vero dicunt quidam ad desiderium coeundi stimulativum multum valet, quod et se expertos affirmant. [B]atrachion (?) vulpis dicitur vel [illegible] dicitur et dicatur ab eibeez quod habetur in Yspania et [illegible]. Calcium [illegible] expertus est aquam expellere citrinam; dolori quoque podagrico atque arteticorum proficere. Mulieres quoque ipsum comedentes impinguantur. Bucado eadem est ut quam dicunt [illegible]. Bibe [illegible] habens [illegible] digitus (?) [illegible] actionibus et non in figura. Becem (?) similes existunt.

[O]mnes [illegible] species [illegible] et stuporem

faciunt. [illegible] autem omnibus nigrum iudicent quia [illegible]. Iusquiamus autem tritum atque aplicatum in quibus vehementis pulsus est suppositum destruit sensum. [P]silium frigidum est, quod si cum julep bibitum fuerit, febrem extinguet acutam, ardoremque sedat; pectus quoque lenit, atque in intestinis vulnera habentibus sanguinolentam assatum et bibitum auxiliatur. Si autem cum aceto mixtum moveatur donec coaguletur, atque arteribus calidis pertinentibus apostematum supponatur, dolorem sedat. [B]ehen rubeum calidum est et coeundi incitat desiderium. [C]apillus veneris calidus est, qui si adustus fuerit et locum capillis denudatum ex eo fuerit inunctum, capillos nasci facit, et scrophulas dissolvit; pulmonem quoque a grossis humoribus quibus est imbibitus mundat. [B]ulbi est cepe quod comeditur, qui coeundi preterea stimulat desiderium, atque faciei suppositum ei delet pruritum. [B]ettonica calida est, que spermatis augmentativum existit, et podagre confert. Polipodium calidum existens coleram expellit nigram, colicamque dissolvit. [B]orragi flegma atque ascarides expellit. [B]ellirici in sua natura emblicis convenientes nature.

Capitulum de Cam.

[C]astoreum calidum existens nervos calefacit, ac menstrua provocat; tumores dissolvit. [C]alamentum (?) calidum est, quod vehementer calefaciens confert paralyticis; si cum eo vomitum excitat et cum aceto operationi [illegible] urina existit, de quo [illegible] ad modum [illegible] fortissimis cum [illegible] vomitum quod fit ex eo provenit mors. [N]ux metel faciat stuporem. Que [illegible] ponticosa existens inebriat et nausiam ac vomitum infert. [C]amur (?) muscatum calidum est et siccum, quod ventrem stringens stomacho atque epati confert. Gentiana calida existens puncture scorpionis ac epatis splenis quoque opilationem atque tumori congrua existit. [C]hamepitheos calidissimum est, quod cum vehementer sit dissolutivum ventositatis, his quibus colica accidit ventositatis confert, doloremque matricis ex frigiditate auxiliatur. [C]hamelea calida est, que velut capitis

[C]astoreum quia calidum tum et siccitate sua maxima et extremei habent subtilitate, ideo corpora spissa ac solida penetrant, nervis preterea mollificatis et duritiis atque congelationis proficit. Epoto quoque cum [illegible] miscetur [illegible] expertum quod ad menstruorum provocationem [illegible] pulvis est. [illegible] confert. Si [illegible] nocet. [C]ampher est cuiusdam arboris equus fert melancolie usque ad mortem dormitur faciens et nasus sibilare [illegible] ad vomitum.

Marginal notes:

· buzaden ambice

Borragi est semen nigrum simile piperi quod venit de semine ama[illegible] [illegible] deinde.

· f. ydropicos

· Una species elli [illegible] nux vomica

· vomere

· centaur

· a. polium maius · [illegible] · i. polium minus.

E

generet dolorem febribus tamen longi temporis atque vo-
piti nec non yctericie atque puncture scorpionis
remedium affert. Gipsum frigidum est et siccum quod
sanguinem cum albumine oui mixtum atque loco
suppositum retinet. Ipsum autem nullo modo biben-
dum est. bibitum enim forsitan periculum affert. Gla-
lauste flores sunt et sicce que vulnera stringunt ac
sanguinem fluere non permittunt. Capitulum de d.
Darsesahan calidum est et ponticum. Quod vesicis
tis si cum eo fiat gargarismus uel ei approximate
os abluatur. utile est. mitigat preterea difficultatem
atque livorem mollificat. fetorem quoque na-
rium si liciniu sei (?) approximate iniectum naribus im-
missum fuerit auxiliatur. Dulb folia et nuces
frigida sunt et sicca. Que
trita et aceto mixta.
atque per emplastrum loco igne
adhusto supposita.
remedium afferunt.
Cuius cortex cum aceto
coctus dolori dentium
confert. si eo os ablu-
atur. Diseus calidus
est et siccus. Qui ventositates
tem dissoluit atque apo-
stemata. Daien fri-
gidus est. Vetrem quoque
stringit. plagas que re-
centes coniungit. Da-
rinnech calida est que
crosse confert ventositati
ti. dolori matricis ex
frigiditate. tremori
quoque cordis cum frigiditate ac puncture scorpionis.
auxilium prebet. Oleander calida est. scabiei
atque pruritui confert. asinos et animalia ac boves
comestus interficiens. Antiquis tamen doloribus ac ve-
tustis genuum et renum remedium affert. si ex
ea fiat emplastrum. Dendur uel hemisf est calidum.
quod frigidis egritudinibus ce-
rebri et nervorum conferens. stomacho ac epati frigidis
bonum existit. Cuius est effectus apoplexie atque pa-
ralisi remedium prebere. Fex vini. calida exi-
stens. dum dissoluit aperta. Fex aceti non ca-
lefacit. immo aptum calorem super ipsam epithima
ta. reprimit. Capitulum de .h.
Mirobalani citrini. colorem rubeum extrahe cadu-
cit. nigri non stomachum preparando corroborant. e
moroydis que confert. Hylbee calida est et sicca

Dulb vocatur sophera
Que non est illa cum qua in
yspania tinguntur panni-
immo est arbor super primum
stipitem elevata. et est prima
cum folia xylocaracte
foliis similia sunt. cuius
cortex vocatur alcarbon
amalules (?) epar ut vel
barbarum rigidum efficaces.
hanc vero diascorides ka-
lithminis (?) vocat. cum a
proxima bibitum. genu-
um dolori confert.
Daminech vocatur et
dicitur. et est tribus modis. quarum
una est de chorasceni.
alia vero ierosolimitan-
na. alia yspania.

De iudaica est una species
helel que nascitur in
india. et similatur capillo

atque subtilis. stomacho et epati auxilium prebens. He-
leon calida est et subtilis. quod opilationes et capitinia
et dolorem cordis confert. Hypoquistidos quod barba
vocatur hyrcina. frigida est et pontica. Que
iuvamentum in iectura est retentio et stipticitas. Capitulum
Herus calidus est et siccus. Qui de .u. uel gnau.
crosse ventositatem ac splenem durum. necnon gra-
vedini lingue confert. Guashina calida est
et pontica. cum qua capillorum fit tinctura. Ca-
Zinziber calida est et humidum. quod pitulum de .z.
et cibum digerit et ventrem movet. stomacho quoque atque
epati frigidis confert. obscuritati inde oculorum
exhistenti in oculis positum uel comestum auxi-
liatur. Omnes aristologie species calide sunt opi-
lationem aperientes. et scorpionis puncture con-
ferentes. Que et menstrua provocant et abortum
faciunt. Ysopus que vegetatur. calida est et sicca.
que ut organum valens. pectus ac pulmonem
purgat. asmati preterea atque vetuste tussi et ran-
cedini confert. Illa itidem et vermes e corpore edu-
cat. Ysopus autem humida quod est de cortex ovium (?) ex
lane sordibus fit. dum maturat et mollificat
apostemata et ipse enim que in vesica sunt et matrice.
Zurumbet calida est et sicca. quod ventositatem dis-
soluens venenosorum animalium morsibus valde pro-
ficit atque impinguat. Argentum vivum quando
extinguitur. ardens est. Quod et scabiei et pediculis
auxilium affert. Azegi calidum existens et sicce
scabiei exhistenti desiccat. atque sabafati
exhistenti sectum. emundat. sanguinem que ex
naribus fluentem naribus insufflatum. et sanguinis
fluxum ex percussione suppositum stringit. Arse-
nici omnes species calide sunt et incendentes conferunt sca-
biei et putredini et sabafati humide. Herpeti preterea
estiomeno. atque pediculis remedium affert.
asmati preterea si cum eo suffumigatio uel epi-
thima fiat. confert. maculam insuper que ex sanguine
mortuo accidit. ex percussione remouet. Es
Spuma maris plures habet species. Que omnes ca-
lide existentes et sicce. scabiei et morphee atque
alopicie auxiliantur. Vitrum perunctas est lapides
qui in vesica generantur frangere. furfures preterea
aufferre si cum eo caput lavetur. Harnab calidum
existens et siccum stomaco
atque epati frigidis. confert.
ventremque stringit.
Giniar. calidum est. et
corrodit carnem.
Hyomum calidum est et siccum. Capitulum de .ha.
opilationi epatis existenti et ipsi confert. dolores

Folia arboris ma-
gne non facientis
fructum. similis sali-
ci. habentis odorem ut
odor citri.

·i· sanguis draconis
·i· encolla maior
basilicon
·i· que planta
quaerit zedoaria
·i· atramentum
·i· vitriolum
et auricalcum
et vistula
Amomum
atque asarum
...uncis
unum palo ...

aufert maculas. Incipit tamen [illegible] et
grauedinem atque scotomiam generat. Al-
channa pustulas que sunt in ore [illegible] adustio-
ni ignis recenti auxilium affert. Lac [illegible] in ca-
liditate et humiditate temperatum existens [illegible] calidis
calorem apostematibus confert. Si cum eo [illegible] emplastrentur
mollibus atque solutis apostematibus confert et [illegible]
[illegible] epithimatum nec non [illegible] fac-
glutiendi duriciem gargarizatum aufert. O-
risque pustulis auxiliatur. Lac [illegible] calidissimi
existens, stomachum et epar calefacit, uentremque
mollificat, ac uermes e uentre educit. Co-
itum potenter stimulat desiderium et pul-
monem mundat. Asmati quoque et tussientibus
splenis prodest. Abortum inde facit. Basse
calida est, que in oculo posita uel comestam
uisus debilitatem confert. Asmaticis prodest atque
uermes expellens facit abortum. Ad digerendum
insuper cibum adiutorium prebet. Harmel
calidum existens inebriat et dolorem capitis
facit, uomitumque
commouet. Uri-
nam quoque et men-
strua prouocat.
Hasech frigida est
et apozima bibi-
tum lapidem frangit,
et sperma auget atque
urine soluit
constrictionem.

Harmel sepe in fine febrium
cotidianarum datum [illegible] qui
usui sunt nobis quia [illegible]
[illegible] ex quo pacientes mul-
tum uomentes euaserunt.

Herba est exspinula super-
[illegible] multos habens ramos
que creatur [illegible]
quia semen eius spinosum est ut
cicer.

Habenul fla [illegible] expellit [illegible] albe atque al-
[illegible] auxiliatur [illegible] nem tamen et nau-
siam facit. Coloquintida calida existens et
sicca, grossum expellit flegma ac caput mun-
dat, et [illegible] dolori ac sciatice passioni
nec non podagre frigide et elefantie beneficium
parat. Ferri squama secundum coniunctionem
et emorroydas stringit sanguinem. Aqua
uero in qua ferrum extinguitur coeundi sti-
mulat desiderium, [illegible] confert spleni. S-
Sempiuiua frigida est que calidis apostematibus ac
adustioni ignis et dolori [illegible] epithi-
mam congrua existit. Capitulum de T.

Tamariscus frigida est et sicca. Excreta solis sem-
plum super molle apostema [illegible] auxiliatur. Eius
autem apozima in ore [illegible] dolorem dentium se-
dat. Uinum preterea in quo folia eius cocta fue-
runt bibitum splenem subtiliat. Idem quoque fa-
cit uinum uel sirupus acetosus cum paruo sciphio
ex eius medice factis [illegible] bibatur. Tub-
tubulus est herba que in flumine nascitur et uocatur [illegible]
lupus est frigida. Apostematibus calidis cum extra emplas-
tra superpositus confert. Tamarindi frigida est et sic-
ca. Que uentrem stringit et sanguinem exi-
re prohibet. Spodium frigidum est et siccum, quod fe-
bribus acutis ac siti et nimio uentris fluxui
et uomitui confert. Pustulis quoque que in ore et lin-
gua nascuntur atque tremori cordis auxi-
liatur. Terra sigillata et armenia utrique
sanguinem spuentibus atque emorroydas pa-
tientibus nec non omni loco ex quo sanguis flu-
it congruunt. Alia uero terra que a quibusdam comesta
te comeditur in capite creat opilationem et com-
plexionem destruit et precipue eorum qui ad hoc parati
sunt. Os tamen stomachi frigidum reddit, fastidium ex-
citat, fastidiosis fructum atque nauseam remouet.
Talisafar calida est et sicca, que fluxum uen-
tris atque ulcera intestinorum et emorroydas
remouet. Capitulum de M.

Mandragora frigida est faciens stuporem, que
si in uino mittatur ualde inebriat. Cortex eius
tamen autem admixta dolorem aufert. Si qua si
maxima bibatur quantitas, periculum inducat.
Titimalli multe sunt species, que omnes calide
existentes, adurunt ac soluunt uentrem, et
nauseam efficiunt. Corpus quoque ulcerant.
Gembut frigidum est et siccum, fluxum prohibens
uentris si cui ei bibitur. Ulcera etiam metet.
Uitis de qua fit uinum folia uel capreoli. Capitulum de U.
[illegible] trita et in more emplastri super calida
apostemata posita atque dolenti capiti beneficium
prebet. Que preterea ipsorum si bibatur uentrem ac
uomitum constringit. Gummi autem eius lapidem
frangit et scabiem remouet. Tinus cali-
dum existens et siccum carnem in uulneribus cre-
at, uentrem quoque ac uomitum arcet et in-
tellectum acuit. De quo tamen si multa suma-
tur quantitas, adurit sanguinem et efficit
algueslegues, tremori inde cordis auxili-
atur. Ramepithios calidus est, constricti-
oni urine atque hyppexie et sciatice passioni
conferens. Tenthisi calidum est quod uehementer
uomitum ac uentris solutionem prouocat. Su-
murmuracionem quoque remouet. Harmelich
frigidum est et siccum, quod uentrem retinet et flu-
entem sistit sanguinem. Dentibus preterea qui frangi
incipiunt atque mouentur auxiliatur. Ua-
mbe frigidum existens et siccum, menstruorum
superfluitatem atque emorroydas et emoptoi-
cis nec non dissintericis ac cordis tremo-
ri remedium confert. Besile calidi sunt et sicci.

Lilium fit dagi ... coquunt tinctores ... berberis
i. masticum
ysop ... est
Alfi (?) est species ... albanegeb
i. cabeth
i. obtalmie
i. macis
Gembut est spina alba florem faciens acrium (?)
i. ingetudinem qui (?) homo loquitur secum et non potest dormire
i. semen tamarici
Besile sunt fustes nigredini attinentes indicabis (?) ... hec similes

· i. herbus

Qui eum corpus impinguent · secundum boni exi-
stunt · Lilium cauda ... est · corpusque impinguat
ac secundum offert · Lubebe calidum est opilationes
aperiens · Ea ... pori mundat et gutture
mundificat · uentremque stringit · Sulphur
calidum est · Et ad adustionem faciens · scabiei con-
fert si cum eo fiat inunctio · atque asmati si bi-
batur auxilium prestet · Camedreos calidus est quia
opilationem aperiat splenis ... atque yc-
tericiam remouet · Liquiricium gutturi
lenit atque pulmonem · tussi quoque offert ·
Lebelieci calidi existentes adhibent ac siti
faciat · scabiemque remouet si ex eo inunctio
fiat · Ladanum calidus est · et expellit ascarides
Amigdale amare calide sunt. Capitulum de lem.

· i. simex · i. filix
· i. laur

Que capitis aperientes opilationem asmati atque
lapidi qui in renibus et uesica est offerunt · Lila-
trago frigida est · et grana existentes apostemati calidis
et adustioni ignis quando more empli supponitur.
dolori quoque auris auxiliatur si ex ea ... in-
fundatur · Cum semine ulceribus offert intestinorum · Len-
ticula calida est · que opilationem aperiens · de-
siderium stimulat coeundi · atque antiquo asma-
ti ... prestet · Lacca calida est dolori epatis
atque ydropicis proficiens · Lingua auis sper-
mati augmentum tribuit ac cordis tremorem remouet
· Buglossa melancolicis est bona
tremori cordis atque uesice proficiens omnis offert.
Lagahia · calida est atque adhibentur que et uentrem
soluit et uomitum facit. Capitulum de mim.

· geu[illegible] animalis
· i. meu

Menta calidum existens urine ... obstructionem
... uel super femur more empli ponatur.
Grece latine uocantur momenta habens asta ut
asta aneti · cum corona sue assimilatur corone ·
Semen non est ut ciminum est · Sapor autem est ut sapor
... · Et ... bonum habens odorem · uocantur a quibusdam
... et nascitur in monte silere · de quo dicitur · quod
ei ... est illud quod ualet · et est cuius inicio ...
et ... · ... et urinam et menstrua prouocant ·
dolorem ... capitis faciat · quia magis calefaciunt quam
siccant · et est in eo humor inflans non maturitas.
Mastix calidus existens stomachum et epar corroborat
· Mellilotum indicum calidum existens · Et ... dis-
soluens aperitiua · ... utile iudicatur.
... de medio frigidum est et siccum · uentremque
stringit · Mumia ... bona existens
... uel ... restituit · do-
lorem pectoris gutturis ac ... et ...
... sedat · Illi autem qui dicuntur quod
perficere ... · dolori et super exsudi-
mur

nardos ... sambu-
cina ... qui
uiliantur · Morchiza
... est quia uen-
tre soluens · ...
ac corpus ... do-
lori offert · Muri calida est quia ... antique
... existens · uocem efficit claram · ...
... · ... menstrua pro-
uocat · ac ... bibita ...
... prestet · Mezereon ... existens · apostemati-
bus calidis more empli super positum offert · Merule
... · uentremque soluunt atque uo-
mitum prouocant · potagine quoque ...
ferunt · Marchasita calida existens oculi
facit rigidum · et ... fortes · Milligo si de
ea fiat ... · ignis adustioni offert ·
Sinisagia calida est et adhibitur · Que et pedi-
culos interficiat ac scabiem remouet · de qua
... accepta ... · uomitum prouocat · ...
... est · fortissis ... proficiem
inferret · Celidonia calida est · Que albedi-
nem oculorum ... uisumque acuit ·
Mugareth bona existit si ...
... ...
... fiat · Mezereon calida est · Que ...
est ... · ... et uincet
aquam citrinam uehementer expellat · epati tamen no-
cet · Mirobalani frigidum est et siccum · Et ex eo
... atque ... offert · ...
... in emplis ... ponitur ·
Mirra frigida ... existit · oculorum
auffertur tenebrositatem · Mel ...
... existens prouocat menstrua. Capitulum de non

Mumia est res que inuenitur
in ... uel mortuorum corpori-
bus aloe condiuntur · a quibus
humor mortuum cum aloe
... resoluitur · et simi-
latur pici marine.

Mugareth dicitur esse in
... agre-
stis · et est ... ... ·
... · i · tremule
arboris

· i. sene ... uocatur ... finbe
· i. campane
· uarietas herbe ...
· oxeleum ...
· i. pulueis ... de combustio ...
· i. pulegium ceruinum
· i. indica
· nenufar ...
· i. petroleum

Nil calidum existens et ponticum · desiccat
aperiens calida mollia · Ameos calidus est et sic-
cum stomachum calefaciat et epar · lapides frangit
atque atque urinam prouocant · Nitrum calidus
est abstergens et mundificans · Calx calida exi-
stens adhibent atque superfluam corrodit carnem.
fluxum ... stringit sanguinem · que cum lauatur · ad-
ustioni ignis · offert · Sal amoniac cali-
dus est · qui utile cadenti ac dolori gutturis
qui non ... saluatur · et albedini ocu-
lorum auxilium prestet · Nebeitmuscheth calida
est secundum et ... remedium tribuens · Napta
tamen calida est que asmati atque uentositatibus ...
existens · uermes paruos ... supposita in-
terficiat. Capitulum de sin.

Spica indica calida est que stomaco ac epati frigidis au
xiliatur. Urinam et provocat. Ciperi calidi sunt
et sicci. Qui stomacum ac epar calefacientes frangunt
lapidem et putrefactioni ac malo odori gingiva-
rum atque in ore sunt beneficium tribuunt. Salegah-
dra calida existens et sicca acuit visum et urinam
provocat. Folium calidum est et urinam provocat
tremori quoque cordis atque fetori auxiliatur.
Sandaros sanguinem ... uomitibus ... atque
emorroydis confert. Sel calidus est dolori ner
vorum ac ventositati conferens. Cipressi nuces et
folia calida existunt et pontica. Que rupture in
guinis auxilium prebet si exinde fiat emplastrum. Su
mach frigidum existens et ponticum siccum ventrem strin
git ac stomacum comprimit. Sidre frigida est et sicca ven
trem stringens. Sameri cuius pustulis auxilia
tur ac spermam augmentant. Hermodactili po
dagre conferunt. Spermam quoque augent. Seda
num frigidus existens et sicce retinet sanguinem
ac capillos ne ca
dant confirmat.
Subedegi detrium
acuitates inde
to abstergit. Se
cacul calidus
est coitum stimu
lans desiderium. Quod ei veneris proxime oppinatur. Lig
nia gutturi confert ac pulmoni superflua in
eis existentia expellendo. Cutim pertrita atque
urine ardorem aufert. Seuesten gutturi
et pectori lenit. Sesaleos calidus existens asm
ati et retentioni urine atque inflationi ventris con
fert partumque accelerare facit. Seliebinte
gi calidum est quod crosse ventositati ac colice
nec non epilentie ac paralisi conferens oculorum tene
brositatem aufert et scorpionum puncturis
auxiliatur. Saculufundunon calida est sp
lenique crosso ac stringuirie et lapidi reme
dium affert. Scamonea colam rubeam
vehementer expellit stomaco atque intestinis et epati
nocumentum parans. Capitulum de haim.

Haim est arbor cuius fructus calidus existens provo
cat urinam ac stomaco confert. Mami frigida est cali
dis apostematibus beneficium tribuens et ardori stomaci que
more emplastri supponitur. Haelchalumbat ca
lidum existens fissuris et plagis congruit. Pi
retrum calidum existens dolori dentium atque
pustulis oris congruum existit. Affur calidus
existens morphee et panno auxiliatur. Sola
trum frigidum est ardenti epati remedium tribuens.

Sedeguena est ... cum
quo sublificant musculi et
algulia et constat quidem quod
sit gummi glandium si inve
nitur quod non est aliud nisi gum
mi immadiabus xilocaracte
inventum.

Curcuma calida est et cum sit abradens visum
acuit atque albulam delet. Iuiube in calore
sunt temperate que et guttur leniunt et sanguinem
licet parum clarificent. Generant tamen sitim et fastidium
generantes fumentes tardeque descendunt. Capitulum de fe.

Fu calida existens provocat urinam.
Felengete est calidum et siccum. Fel calidum est dolo
ri nervorum proficiens. Fessitre calida est et que est
sit detergens et abradens pannum et lentigines ma
gnas delet. Fesarastin brionie similis est
menstrua et urinam provocans atque epilentie proficiens.
Argentum frigidum est cordisque proficit tremori.
Fulfelemunie calidi sunt colice atque ventositati
convenientia. Faufel frigidum est quod apostematibus cali
dis epithimatum bonum facit. Eufofrbium vehe
menter est calidum quod et aquam expellit forte atque
paralisi et similibus egritudinibus confert. In oculis
non positum inficiantur aque continentie auxili
atur. Feluzabarangi capillos facit rigidos.
Farubium calidum est diurie proficiens et difficulta
ti hanelitus atque bitiricie. Fenicaltrum calim
est et siccum quod et vetere asmati atque difficultati
mictus auxilium prebet. Pomia pueris epilen
siam patientibus confert si super eos appensa fuit
vel exea suffumigentur. Fuben calida exi
stens urinam atque menstrua provocat. Morphee
etiam albe atque albarum epithima confert. Capitulum de sat.

Salee marine adbuste admicendo purgant
dentes ex non adbustis non et tinis emplastrum fiet
et adbustioni ignis superpositum sanat eam. Sa
po calidus existit qui ulceribus corporis in ipso forte
efficit abstersionem. Aloes calidum est et colam ru
beam expellens et caput ac stomacum purgans
carnemque curat.
Gummi ambicam fri
dum existit venter
que stringens intes
tinorum excoriationi
confert. Cordume
ni, id est, calidus est quod epilentie atque asmati et paralisi
conferens expellit ascarides atque scorpionis
puncture remedium affert. Capitulum de caph.

Calamus aromaticus calidus existens stomaco atque epati
modo emplastri superpositus auxiliatur. Cartamum ca
lidum est quod et ventrem solvit et spermam auget. Sto
macum nocet. Kumin vehementer existit calidus
quod menstrua provocat ac fetum expellit. Aquam non
in oculis descendere prohibet. Cebibici pectori profi
ciens spermam itemque imitatur quod exeo embrionum
generari non potest. Centaurium crudum flava ecorpe

G. aloes est expertus epar de
bilitare ideoque ydropicis
non est dandus. Quod autem nocume
ntum quod emorroydis et aliis anti
passionibus facit satis notum est.
non inde faciam mentionem.

...

·i· de babilonia as longe hic

·i· cassia lignea

sandaros est almeilen

·i· uernix que piat sandaracam

·i· sambucus

arbor cuius fructus est naluch

·i· smerigli est quo alii lapides perforantur

stercus murium

·i· mulierum mamille cu... proficiat lignea

·i· opopinacis

·i· aliquod ruben ·i· scolopendria

h ·i· iuniper

·i· lignum pistacie proficit uentri bene ... sendarum

·i· granum fistici

·i· cere auricularis

·i· uena citrina

·i· sisim

·i· uitis alba ·i· brionia

·i· uitis agrestis nigre et uocatur ... ·i· uiticella

·i· radix piperis siue lignum

·i· auelana indie

·i· ydropicorum

·i· fel elephantis

·i· cumini agreste

·i· semen cuiusdam ortensis

s' taloe

educens minor dolori ac colice ofert. I C

Cuirth frigidus e. uentrem quoque stringit.

Cambil e fru rubea mi | Cambil calid' existe
nium q afferts de med | expellit ascarides. Ii
ii arena. re frient | lierse calidu e. stom
manu igneoz cute de | q calefacit. z nausi
q fit ugnetu g pene | am repmit. Colli
tunt manu. | um sol' calid e. qd
Colb. i. gnasol' e herba | z urina pucat z la
in ypinia nascens de q | pide frngit. Lima
multi gingiuas molean | calida existens p
Que semini canab assi | uocat mstrua ac
milat. licet cosit albi | uentositate dissol
ad frngendu lapides | uit. carne pfcta i
multu ualet. | uulneribi creat.

atque scrophulas dissoluit. Cathima ar genti scabiei que in corpe oritur ac pustulis que sunt in oculis gtraria existit. Cathimia auri ea subtilior e. q z albula q e in oculo remouet. Calcanthu corrosiuu z calidu e. ponticuque existens. pollipu anarib remouet. Pumex frida existens. inmedicinis ponit oculoz. dentiuque mundificat g cauitates. Cacule aqua repellens. lac p uocat z urina. Capitulum de .re.

Brusium capillos tingit. uulnus que solidat z aqua expellit. Bacce lauri existentes calide. puncturis ofernt scorpionu qu cum uino bibunt. ac naribi insufflate. tortuur ofetunt oris. Gummi pini calidu existens. carne in uulneribi creat. ideo ponit in emplis. Sinfasia calida e. carneque crescere facit. z urina pucat. cui semi sipmati ac lacti. incrementu pbet. Reubarbarum calidu e. c. d. s. ac epati oferens cansu atque percussioni bibitu remediu tribuit. Cinis calidus e z sicc. Qui z adbustione sue z mollia dissoluit apata. Feniculu calid e z urine puocatiuu. ac antiquis oferet febbi. Qd cu reces e lac gnat. Cui suc in oculo positus. acuit uisum. Capitulum de sin.

Seilen e calidu z dissoluit apata. Sfeirn rigi calidus e z acut e. morphee quoque albe atque lepre cum aceto epithimat ofert. Sfe cur e calidus qui morphee cu aceto epithat atque yetice z crossitudini splenis bibit. co fert. Berbenu e calida. que colam rubea z aqua atque fla uehemt purgans. epati existit nociua. Sepu ome dissolutiuu e atque mollificatiuu. Sleodion calidu existens.

crosso spleni ofert. Steteiegri calid e scabiei atque pruritu ualens. uentusque efficit solutione. Sedine frida e z stiptica. atque in pulueribi ponit oculoz. Alum uehemt existit stipticu. dentes quoque motos ofirmat. Sebene calida e. q fluori abore infantiu dcurretis atque epilie remediu affert. Sfa cabne calid existens. tenebrositatem uisu scat q oculoz albula remouet. Suchaba calida existens. antiquis ofert febribi. Sfu nic calida e z acuta que fla q lambendo destruens auffert reumatismu atque uentositate expellit. Capitulu de .te.

Tvceri e calidu z augmitat spma ac pueroz lapidibi remedium affert. Tamarindi fridi existentes. uentre soluunt ac colam rubeam z sanguine repmunt. Terniabin tempata e. uentreque soluit. Tuthia ualet existit ad oculi rigiditate frangendam. ascellaz q remouet fetore. Tirgi calidu e atque apti ti gtrariu existit. Turbit calidu existens. expellit flegma. Capitulum de the.

Thefisie calida e multu | Thefisie in tin bar
atque adbustione facies. | boz nascat sepe. z
Que alopicia pacietibi. | uocat ibi adnes.
pilos renasci facit. ool | Que cu uehementis
lificaciões pfca si ex ea | sit caloris. et mul
fiat corp auxiliu pbz | tu e sicca. z e gum
Thil puocat urinam z | ma rute siluestris.

frangit lapide. Capitulum de mini. chi.

Cheiria calida existens. colice atque pulisi co fert. duricias quoque mollificant. si ex ea fiat emplin. Sinapi calidu e. q in palato positu. fla incidit. uermes pfca expellit atque apata maturat. Chaluauisc fcalo re tempata e. Que apata mollificans dolorem sedat. Cui semen morphea remouet. si cu eo z aceto in sole epithima fiat. atque ardo ri iuuct auxiliatur. Ellebor niger colam expellit nigra. albi uo uehemt uomitu puocans. multu uome fac. ipm tamen bibere n e securu. Cassia fistula uentre soluit. z apatibi interioz ofert. fermitu dfirmat triticeu. doloribi qui sunt in plantis pedu si ex eo fiat emplin auxiliatur. z matut apata. Cantarides calide sunt z Capitulu de thel acutissime. Que licet scabiei ofernt. uesicam tamen si ex eis multa sumat gtrarius. uulnerant ac sanguine mingere faciunt. z infsta uit. ex quibi pua accepta qntitas. urina

i. me de milo de q fit a citria

i. cinamu crossu

i. galbanu z e gu mi pastinace

pumex uocat lapis eo q spu mat z uocat fem ac lapis uulcanu.

Cacule uocat anthe que mundat urinu. z nascitur in mari q e iuxta sybilia

Sfassasa e trifo lium sulle simile.

i. capsia.

i. pes colubini cu quo tingit

Vocat latine lactarola z barbarice tanaga est uirtuteus

i. s. duricaci

i. fimi terre

i. emathites

i. bla mane i. arthanasia

i. flos papauis rubei

i. nigella

in tectis nasat tur z uocatur elipsen.

i. anefrine ue gtr. i. grumen

i. testu s. l. pentadactil

vehementer purgat atque albaturis albis cum aceto confirmate remedium affert. Laudi equina est funda que ventris fluxum patientibus et emptoicis ac calidis auxiliatur constantibus. Antium tremori cordis et melancolie adiutorium prebet. Capitulum de ebar.

Ebaro. ventris ... et vesice ... atque ... maximum affert remedium. Capitulum de gar.

Gar apium matrices confert atque puncture scorpionis et dolori nervorum auxiliatur. Quod tamen semen et oleum operatur. nausiam tamen atque vomitum facit. Gluten de cornis antiqui faciei pustulis que cum cutis [illegible] constituit confert. atque [illegible] et emptoicis auxiliatur. Agaricum album ... capitis opilationem. asmaticis quoque ... nec non vetustis febribus ... affert. humores putridos grossos a capite expellit. Custe ... opilationem aperit. ac vetustis febribus auxilium prebet. Expletus est tractatus tertius auxilio dei. continens triginta sex continens capitula. Incipit tractatus quartus triginta duo continens capitula. Rememoratio aggregationum conservationis sanitatis et suarum summarum. A

Sanitas conservatur bonitate mensurationis motus et quietis atque comestionis et potus necnon expulsionis superfluitatum. ac ... et ceterorum locorum in quibus homines manere debent. in aliorumque accidentium antequam angustiam incipiant ... atque ... cogitationum sibi convenientium. et consuetudinis custodie. Nos autem unumquodque istorum tractatuum quantum nostro competit tractatui si deus voluerit legimus. De motu. b

Conservatur sanitas est benefitas sex rerum que sunt cibus et potus sompnus et vigilie. motus et quies. inanitio et repletio. et accidentia anime atque ea que extrinsecus accidunt.

Sanitatem conservare motus et quietis dispositionem ac suarum conservare volenti. ante comestionem bonitatis movere necesse est. Motu autem quisque uti debet sibi consueto. quod vires ipsius non excedat. Sit et motus deambulationis vel equitationis. cuius tamdiu uti ... donec fatigationem et multam sentiat gravedinem. Si cum vero motu ex quo lassari se senserit. dimisso motu statim antequam aliquam inde consequatur lesionem. quiescat. Ornatum est motus est. quod quando ante comestionem fit. calorem ac

accrescere facit innatum. Quamobrem cum cibus calorem invenit accensum. corpus inde crassitudinem et tolerabilitatem et vires acquirit. Summo opere preterea observandum est ut qui fortibus et gravibus uti vult motibus. gradatim in eis procedat. et de quiete ad continuum motum subito transeat. Venter quoque eius si gravis fuerit et magnus. lata constringendus est fascia. post comestionem vero a forti motu. ac longo tempore otio est cavendum. Sicut est motus ante comestionem factus sanitatis est conservativus. ita post comestionem egritudinis invenitur generativus. De sompno. c

Oportet sompni et sue hore atque sui iuvamenti ut tamen diu post comestionem aliquis se a sompno abstineat. donec cibus ab ore stomachi descendisse atque inflatio et gravedo imminui atque inferiori mergi sentiatur. Quod si tardet. non incongruum est ut parva innitatur deambulatione donec descendat. Est et observandum ne de uno latere ad aliud sepe volvatur. tardatur enim inde digestio. atque inflatio et rugitus sequitur. Oportet interea ut pulvinar sit altum. et precipue si cibus nondum ab ore stomachi descenderit. Sompnus autem utilitatis anime aufert laborem. eamque reddit subtiliorem atque excitationem et motionem que hebetes erunt et que fesse. subtiliat et acuit. corporisque fatigationem mitigat. et digestivam meliorem efficit. ac corpus impinguat. Consultum autem dormire corpus desiccat ac tenerum efficit. Flatus quoque multitudinem in eo creat. ipsumque inficit. Quod in corporibus crassis et pinguibus precipue operatur. Vigilie vero multe calorem introducunt. ac formam corrumpunt corporisque desiccant. atque colam rubeam in ipso augmentant. Quod precipue operantur cum corpora fuerint macra. Oportet itaque ut anima vigilans non cogatur cum dissoluta et stupida fuerit. neque ad dormiendum incitetur. cum excitata atque subtilis et acuta fuerit. motus levet et sensus fortes. De regimine cibi. d

Comedere postquam cibi preteriti fex inferius descenderit. et pars ventris inferior levis efficitur in qua nulla remansit tensio et motus perfecit conveniens. appetitiva quoque prevalet. melius iudicatur. Est preterea cavendum ne comestio protrahatur postquam appetitus afficiat. tardet. nisi appetitus fuerit mendosus. sicut ebriis ac fastidiosis accidere solet. Sed postquam homo qui ebrius non est appetere

incepterit · et ab his qui precessit in multis vicibus consuetus
fuit · ipsa hora comedere debet sine dilatione
aliqua · hoc namque melius est · Si enim comestio ad
eo tardetur quousque appetitiva destruatur que prius
intensa erat · siruppum iulep · vel acetosum vel a
quam calidam sumere debet · ante comestionem una
hora tardaverit · donec vomat vel assellet · aut
appetitiva excitetur et redeat · Quibus rite peractis
comestio subsequi debet · Valde quoque cavendum
censemus ne cibo adeo impleat homo · ut stomachus ten
datur vel multum gravetur aut anelitus angustie
tur · Quapropter si hoc alicui acciderit cibis sumptis antequam
quam descendat evomere debet · Quod si evomere non
poterit · sompnus et motus moderatum tempore debet ·
atque ea que ventrem solvant sumenda sunt · Cibus preterea
quo uti consueverat in sequenti die minuendus est
Est et summo opere observandum ut cibos sibi consue
tos quisque accipiat · et vocietes evitat quatenus consueverint
nisi consuetudo perversa fuerit · aqua ordo primitivum
graduum debet · Quam tamen non repente si ordinate
paulatim et deliget de illa ad bonam transeundo
deserere debet · Ordo quoque in comestione iste ob
servari debet · ut sani inter diem et noctem ad minus
semel · ad maius autem vel bis in die · et quod tempus
est inter duos dies ter reficiantur · Semel autem in die
comedere corpora humidis macra et sicca nocet ·
Bis vero in die refici · corpora humentes crossa et pin
guia ledit · Consulto preterea utentes motu ac mul
tum laborantes · maiori refectione indigent ci
bo · his autem contrarius · contraria conveniunt · Quapropter
cuique hominum querenda est consuetudo quisque cibus
conveniens sit in frigendum(?) · Sepe enim contingit
ut cibaria aliqua que mala sunt aliquibus conveni
entia reperiantur · a quibus ipsi sunt alii sibi cavere
non debent · Et fortassis cibaria aliqua existentia — vel fortassis
bona · aliquibus nociva inveniuntur · a quibus pe
nitus sibi cavere debet · Si autem sunt aliqua cibaria
aliquibus convenientia que ipsi appetunt · licet minus bo
na sint · appetitui tamen tribuenda sunt · non pessi
ma solo sumere · non tamen malis semper utendum est
cibis · Et si aliquis hoc egerit · solutivis medici
nis malos humores extrahi cibo gravatos monemus
solutivis uti debet · In hora et qua talem comedit
cibum · aliquid cum eo comedere vel post ipsum bibere
debet quod eum temperet · et minus malum fiat · sic
si deus voluerit dicturi sumus · Quod autem dico sit
mala et corrumpitur · inde est quod cibi multi et di
versi in una sumuntur hora · et quod cibus crossus an
te subtilem comeditur · et quod multa cibaria calida in
te hunte recens panis accipiuntur · atque quod inter

principium prandii et finem · maxime sit motus · Ex
ter preterea ut in hyeme sit cibus actualiter calidus ·
in estate actualiter frigidus · Est et abstinendum a
cibis calidissimis quales sunt tunc cum ab igne re
moventur · et ab illis qui sunt vehementer frigoris
sicut qui super nive refrigerantur · quibus nullus
uti debet · Cibo enim super nive infrigidato nullo
modo est utendum · nisi in tempore magni caloris · cor
pore qui inflamato existente · Occasiones quoque
hore ad sumendum cibum · hore sunt frigide · Quod si
hore frigide esse non possunt · mansiones saltem
frigide sint · Sunt inde hore comestionis post quas
dormire et quiescere possunt · Fiunt et qui in principio
sumendi sunt · ante omnem alium sunt cibum · nisi sunt
de his qui multum … multum gravant motum · atque con
tinent · in quibus est ponticitas et acetositas · ut ci
tonia et poma et mala granata · Si autem de
his cum medicine parum sumere voluerint · come
dant · dicendum tamen in observanda sanitate in
dicentur · ut omnes recentes fructus dimittantur · vel
parva ex eis sumatur quantitas · Ex quibus si mul
tum comederint · cum medicinis solutivis et motu
eis subveniendum est · Est et diligenter observandum
ne recentibus utantur fructibus · nisi in die quo
multo usi fuerint exercitio · atque istud ardor
sentitur · Est enim conveniens ut in hac dispositione
fructus comedantur recentes · sicut sunt ficus et uve
et poma et mora · et consimilia in infinitum in aqua ·
Postquam autem priores comederint fructus · ali
quo interposito spatio · cibum quem debent sumere
edant · Satisfactio preterea summo opere est cavendum ·
Quod si quis fastidium passus fuerit · in crastino die
minoret cibum · atque in sequenti similiter alleviet
eius cibus · Si vero multis diebus continuis fastidiens — id est leviet cibos
fuerit · medicinam bibere debet non multum solu
tivam qualis est ea que stercus expellere ac stomachum
et intestina et eorum foramina mundificare
solet · sicut trifera minor quam plures recipit
et turbit · vel pillule que species recipiunt redolentes
vel pillule de mastice et aloe confecte · vel diacitoni
ton solutivum · vel electuarium laxativum de dacti
lis · vel sciebenelrezen et his similia · Sunt et ho
mines in quibus citius bene digeruntur cibaria · et
corrumpuntur in eorum stomachis cibaria subtilia · et
grossa ea quam non ita cito corrumpuntur · tribuenda
sunt · et que digeruntur · Horum autem dispositioni con
traria · contraria … sunt · Et experitur ut
plus … quo alicui humiditas ge
neratur corrupta vel multa … solet sibi
inferre nocumentum · his … huic contrarium humori ·

Ipsum generari prohibeat. **De regimine potus.**

In potationis regimine hoc observandum est regula ne aquam ieiunus vel super insaniam (?) nisi postquam comederint et ventris superiora alleviata fuerint sumere presumant. Si tamen eam cum impetuosa sitim uti voluerint, non ad satietatem sed parum ex ea sumant postquam non ventris superiora ut predictum est alleviata fuerint, cibusque ab eo descenderit, satiari ex ea vel vino debet. Summo opere autem cavendum est ne aquam nimis aliquis bibat, et aquam in mensa accipiant non frigidam. Frigida enim cum fuerit parum ex ea sufficit quantitas. Ab aqua preterea nimis nimios habent debiles quorum stomachus et epar frigida sunt atque qui in regione sua invenit dissimilitatem, et cuius anima debilis ac qui consumpti cernuntur sibi cavere debent. Qui autem carnosus fuerit et sanguinem multum atque colorem rubeum habuerit, quorum est appetitiva fortis existit, nichil ab aqua timere debet. Nullus est ieiunus aquam bibere debet nisi qui magnum habet ardorem vel qui est ebrius. Debet insuper quisque ieiunus vel post balneum vel post coitum vel post fortem motum qui hominis anhelitum frequentem facit cavere ne multum aque frigide subito bibat. Sed parum ex ea paulatim sumere debet. Quod eo usque fieri debet donec illud removeatur accidens atque eius extinguatur impressio. Aqua in noctu bibenda non est si sitis mendosa fuerit. Signum non huius est quod sitiens ebrius est vel quod iam bibit aquam sibi sufficientem antequam dormiret sicut consueverit. Et si contingat aliquem aquam multam bibere et sitim augmentari, a potu ipsius abstinere debet atque sitim multum tollerare. Cito enim removebit sitis. Homo autem frigidus melancolicus et vacuus vinum bibere non debet nec post cibum acutum nec post balneum nec post fortem motum nec post ciborum saturitatem nisi postquam descenderint cibi nec post crapulam. Neque vinum tantum sumendum est quantitas ut ex eo venter stomachus gravetur et tendatur, nisi aliquis post eius potum sibi medicinam velit. Debet et quisque vinum eligere quod sibi conveniens est secundum quod diximus. Diversificatur enim vinum in suis speciebus multipliciter. Frequenti quoque ebrietate nullo modo est utendum. Malas enim generat egritudines. Una autem ebrietas vel due in mense auxilium prebet si non sint continue. Sitque cuius hominis inclinatio ad ipsum et ab ipso secundum quod sibi conveniens est. Sunt enim qui cibum sine vino digerere nullo modo possunt. Et sunt alii qui a vino gravantur et in quibus cibus cum vino corrumpitur, quibus calorem atque repletionem facit febremque cito adducat. **De mundificatione corporum a superfluitatibus.**

Iste qui aquam bibit multum et sitis ei augmentatur ideo hoc patitur quia musculi stomachi tenduntur et inferiora stomachi constringuntur. Et quia stomachus tensus est non habet vires quibus aquam ad intestina eicere possit. Vene et epatis aliquam aque partem attrahere non valent. Sed potest ex illa aqua in nullo modo iuvatur. Unde calidum remanens aliam appetit aquam, et quanto magis biberit tanto magis tenditur stomachus, nec ei cessat tensio donec aliquantulum mollificatur stomachus. Tunc est omnia recte se habent.

Ut corpus a superfluitatibus mundum permaneat valde studere convenit. Quod ventris solutione ac urine provocatione nec non motu et exercitio fieri potest. Unumquodque enim istorum aliquam superfluitatum speciem a corpore expellit. Quapropter si egestionem comparatione ciborum assumptorum pauciorem invenerimus atque minorem quam esse consueverit, ventrem cum aliquo in tempore hoc faciente solvere debemus. Urinam quoque si minuatur similiter tempore provocare debemus. Quod vinum subtile et sirupus acetosus atque melonum et citrulorum semina nec non ipsum apium et feniculum et cucumeres et citruli et melones et his similia faciunt. Quod autem per sudorem expelli solet minuitur atque longum iam preterit tempus ex quo magno non usi fuimus exercitio nec aer circumdans est calidus, cum exercitio atque balneis sudorem provocare debemus. Et si contingit ut cibis colere nimium (?) hoc generativis utimur, tempore ipsum tempore expellentem sumere debemus, sicut sunt mirobalani citrini et pruna et tamarindi et serum et similia genera horum cum pulpa sua tritorum. Quod si cum eorum istud facere dimiserimus donec humoris huius maxima quantitas intus adhuc remaneat corporibus fortioribus, tunc uti oportebit medicinis quas in parte de curationis egritudinibus florum illarum nominatione dignioribus notabimus. Atque est fortiori oportebit nos uti medicina sicut qui egritudines medicatur non sicut qui sanitatem conservat. Si autem cibus coleram nigram generare solet, mirobalanos indos atque polipodium nec non epithimum sumere debemus. Et si humorem generare solet, [·i· flegma] trifera minore pigram et turbith recipiente vel electuario ex zinzibere et turbith ac zuccaro facto uti convenit. Stomachum quoque si viderimus quod stupidum et sine sensu atque appetitiva destitutum et homo iam non appetit acuta, aliaque cibaria eum gravant et proprie dulcia et unctuosa, vomitus tunc hoc modo provocandus erit: prius comedet

Marginal notes: ·l'ieiunii · ·tunc · ·i· flegma · [later hand] et a ... cap° ... tortum ... cantidus

res salsas et sinapi aut sileam aut ...
pera bibet sirupum acetosum vel ydromel aut
medicinas que tempore purgare solent quas
nominavimus. Corpus autem si quando inflatum atque
ad motiones grave, colorem quoque rubeum et fa-
ciem calidum viderimus, venasque elevatas ac ple-
nas conspexerimus, sanguinem minuere festinabimus
atque ciborum mensuram minuemus, carnem quoque atque
vinum nec non omnia dulcia dimittere cogemus et
intendimus adhibere ut omnia cibaria sint pontica vel
acetosa. Quod tamen diu fieri convenit donec predi-
cta cessent accidentia. Viri preterea ac mulieres
cum appetitum coire debent. Quod quidem faciant naturae
non repugnantes. Oportet enim quidem alia quam summa cum
diligentia fieri debet, ut dentium et gingivarum
ac labiorum cum corticibus mediorum nucum fricatio.
Et gargarismi atque sternutatio in aliquibus ho-
ris. Superfluitatum quoque nulla est retinenda.
Extremitatis est urine mingendi accidit diffi-
cultas. Egritudines quoque que vesice et suis par-
tibus accidere solent eveniunt. Erectio non
retenta, ventositatem et tenasmon atque ma-
lam colicam nec non appetitus destructionem
ac fastidium generat. **De mansionibus et domibus.**
Oportet attendere ne in hiis locis sit tempandis
calor talis ex quo corpus in sudorem resolvatur et hu-
mectationem; nec frigus tantum sit ut ex eo corpus
constringatur et horripilet. Terram quoque non sit
mollis nec humida nec multum sicca, nec sit sor-
dida nec pulverulenta. Si sit inter has dispositiones
mediocris. Quod erit si locus sordidus et pulverulentus
irroretur aqua, ut exea recipiat temperamentum.
Et si fuerit mollis, super lectos vel in solario se-
deatur. Mansiones sic predicte tempore cor-
poribus quorum sanitas est perfecta et naturam tem-
peratam conferunt. Corporibus vero dispositionem hiis ha-
bentibus contraria quam scilicet macra sunt et colerica, man-
siones molles et humide congrue existunt, sicut cum
hec frigide fuerint. Sicce autem et calide mansiones
que cum hec mollicie non habent corporibus dispositionem istis
habentibus contraria auxiliantur. Quibus ille que
abissis dulce inveniunt, nocumentum prebent.
Decet preterea summo opere caveri ne malus ibi
sentiatur odor. Qui si forte affuerit, suffumi-
gationibus erit emendandus. **De significati-**
one malorum accidentium et modo succurrendi.
Capitulum hoc ex **eis ante quam prevaleant et**
clementis conservandi sanitatem nostro **augmentet-**
bile existit. Et esset satis conveniens ut in ipso mul-
tiplicarentur verba et usque ad unguem ea que in ipso

sunt consideranda perscrutaremur. Sed quia isti nostri
libri intentionem preterire nolumus, in nullo suo-
rum morem faciemus exemplorum aggregationes
summas apponentes paucas. Dicimus ergo quod cum
capitis dolor fortis est et mansivus, vel eminentia
veritas est ne ad oculos aqua descendat et dila-
tetur pupilla. Quapropter si capitis dolor diu perse-
veraverit, gravius infestaverit, nec medicinis
relevari potuerit, infirmitati succurrendum erit
cum extinctione arteriarum que in timporibus pul-
sant. Saltus faciei diu permanens si multus
fuerit et fortis, omnis torturam adeo portendit
vicinam, ut statim iuvare debeat. Postquam ergo
istud sentiri cepit, medicine vehementer solu-
tive ac vomitus dari debet. Fricatio quoque cum
forti aceto quod de vino factum sit in quo menta
sit decoctum fricari convenit, et comestio parva
erit danda. A vino preterea omnino abstinere decet.
Fortibus quoque evacuationibus ac fricationibus nec non
gargarismis et sternutatoriis utendum erit.
Tremor vero corporis saltus multus et diu permanens
spasmum pronosticant. Oportet ergo cum istud acci-
derit, fortiter evacuare et fricare corpus et ipsius re-
gimen subtiliare. Medicine quoque calide quas
in suo nominabimus capitulo dande erunt. Se-
Stupor paralisim portendit. Quapropter cum ac-
ciderit, regimen subtiliandum erit, corpusque cum
medicinis acutis quas in paralisis capitulo no-
minabimus evacuandum erit. Faciei et oculorum
rubedo atque venarum in ipsis super ipsis manifestatio,
et lacrimarum descensus et claritatem luminis
patiendi impotentia, omnia hec sicut forti capitis
dolore affuerint, frenesis pronostica erunt. Suc-
currendum erit ergo cum flomia ac ventris so-
lutione. Caput quoque quoque oleo rosato cum a-
ceto mixto infundendum erit, totumque corpus in-
frigidandum. Incubus et vertigo si diu perseve-
raverint fortesque extiterint, epilentiam portendent.
Non est ergo negligendum quin talibus laborantibus
succurramus cum hiis que in capitulo de epilentia dictu-
ri sumus. Tristicia absque manifesta causa diu
permanens et cordis malignitatis atque desperatio-
nis meliancoliam significant. Quapropter succurrendum est
ut dicturi sumus. Cum aliquis ante oculos
quasi muscas volare vel quasi pilos stare asperit
vel inertitudinem eorum que aspicit quasi fumum vel
vaporem viderit, principium descensus aque in-
nuit. Hec ergo diligenter est considerandum, ut in suo di-
cturi sumus capitulo et ut medicetur promptius.
Reumatismus et coriza si frequenter eveniunt.

1 Cum in facie infirmi fuerit ... cui non noverit ... et fuerit ... sue ... morietur ... ad xx m dies ... quod infirmus ... sue ... frequenter nares suas.

2 Cum fuerit in ... infirmi ... morietur ... ad viii dies ... sudaverit sudore ...

3 Cum fuerit super venam ... pustula ... quod morietur in ... die ... infirmus est ... desiderat ... res ... fuerit vehementer.

4 Cum fuerit ... pustula sicut ... morietur die ... desiderat ... calidas.

5 Cum fuerit super aliquem digitorum pustula ... morietur ... dies ...

6 Cum fuerit ... pustula ... morietur in ... die ...

7 Cum in ... medio ... pustula ... color ... morietur in ... die ... desiderat ...

8 Cum fuerit ... digitorum ... pustula ... morietur ...

9 Cum fuerit ... pustula ... morietur in ... die ...

10 Cum fuerit super palpebram infirmi tres pustule ... fusca vel pallida ... morietur ... xxvi ... die ...

11 Cum fuerit super palpebram ... pustula ... morietur in duo dies ...

12 Cum ... pustula alba ... non dolet ... morietur ... die ...

13 Cum apparet ... rubedo ... morietur ...

14 Cum fuerit ... pustula ... alba ... morietur ... die ... pustula ... multum.

ne ptisis vel asma vel pulmonis [illegible] pas-
siones timendum erit. Itemque statim erit suc-
currendum. ¶ Sudor multus et diu perseverans
corporis significant repletionem. Subveniendum
que erit cum flebotomia ac cibi parcitate. Si autem
sudor male fuerit olens quod febris sit iam vici-
na significat. Quapropter ea que [illegible] sol-
vant eo[rum] laxandum erit. ¶ Cordis tremor
fortis et frequens mortem portendit subitaneam.
Idemque cum flebotomia et medicinis solutivis ven-
trem leniter solventibus succurrere oportet. ¶ Re-
pletio superflua timorem emptoice passionis
future atque apoplexie et mortis subitanee
affert. Unde statim cum flebotomia subvenire opor-
tet. ¶ Si sensuum turbatio ac motuum debili-
tatio cum repletione affuerint, ne superveniat
apoplexia timendum erit. Succurrendum que erit
cum flebotomia et gargarismo. ¶ Si punctus si
in dextro fuerit latere apud costas posterio-
res et punctum atque tensio epatis significant
lesionem. Subveniendum que erit prout in suo
dictum capitulo. ¶ Egestio plus solito tinc-
ta hyctericiam significat. ¶ Facies et ac pal-
pebre et extremitates si inflate fuerint pro-
nosticabunt ydropisim. ¶ Egestionis fetor
fistulosi atque cum dolore que existit in
ventris [illegible]. ¶ Fetor
qui est in urina putre-
factionem significat et
quod febres evenire
debent. ¶ Lassitu-
do et dissolutio cum de-
structione appetitus
febrem significat. ¶ Ap-
petitus autem destru-
ctio et nausia inve-
niunt coleram. Succur-
rendum que erit cum longo so-
pno et cibi abstinen-
tia [illegible] medicinas
quas ibi nominabimus.
¶ Similitudo et tensio in
[illegible] venitur et
[illegible] cum iunctione adi-
[illegible] solita premi-
[illegible] nocumentum in
[illegible] receptum dimi-
[illegible] Itemque cito sue-
currendum erit. ¶ Ardor
diu perseverans vesice
et tumor pustularum re-
preditabit. Subveniendum
que erit sicut in suo dictum
capitulo. ¶ Collectio
(sic) ani adhustionem ac
punctum faciens dissin-
teriam demonstrat futuram.
Subveniendum est que. ¶ Pru-
ritus ani futuras significat
emorroydas si non cum
vermium punctione et multorum
ibi existentium contingat.
¶ Ex multitudine adventie-
mil magne exiture
advenire timentur. ¶ Ex
multis modis ma-
gne collectionis suspicio
exoritur. ¶ Morphea
alba albaras albe ti-
morem inducit. ¶ Mul-
tus faciei rubor cum ob-
fuscatione et anelitus angustia et vocis rauce-
do lepram advenire que iam incipit ac-
cedere timere facient. ¶ Si autem aliqua dis-
positio corporis sani preter solitum permutata
fuerit, ut si appetitiva fortior vel debilior ex-
stat, vel exeuntia a corpore plura sint vel pa-
uciora, vel sompnus longior sit aut brevior,
vel agitatio vel insompnietas adsit, vel
sudor preter solitum e corpore decurrat, vel ea que
a corpore manare solita erant retineantur, ut
emorroydarum et menstruorum sanguis, atque san-
guinis vomitus qui statutis diebus evenire
solitus erat, vel sanguis qui ex naribus flu-
ere consuevit, vel si totius corporis dissolutio fiat,
vel ingenii pigritia, aut in ore extraneus
sentiatur sapor, aut ea que non consueverunt dele-
ctationem afferunt, aut e contrario, aut co-
medendi desiderium aliquis augmentum sentiat vel
diminui, vel in sompno occurrunt sompnia
quod non consuevit evenire, vel corporis color
mutatur et mutetur, aut tactus preter solitum, et ad
ultimum cum aliquid non assuetum accipit et
permanserit ac augmentum cepit, egritudinem
pronosticabit futuram. Quam ob rem cuilibet
[illegible] cum subtilis est investiganda et ad ei-
us sanationem festinandum. In corpore quoque si que
repletionis significatio visa fuerit, in ipsis fle-
bothomia elaborandum erit ac comestio minuenda.

¶ Egestio iniqua nulla est
tinctura magis significat
hyctericiam que ex opilati-
one oris vesice fellis pro-
venit. Unde fit ut quod ad
intestina mitti consue-
vit retineatur atque cum
sanguine adiunctis reliquis
[illegible].
¶ Si iniquitas particula-
ris [illegible] et mor-
bo [illegible] lassitudinis est
sunt. Unus est extensivus
quo homo cum desidio exten-
dere facit et generatur ex va-
pore sub cute congregato
et inde fit inpluens
qui cum calor in ipsorum hu-
moribus vehemens est in si-
tus. Imperfectis autem ca-
lor non est timendus quia et
nervus albo in [illegible]
corporibus receptio mi-
nime minor. Calor enim
[illegible] quanto dominatur

tanto magis occulta
erit resolutio. Secun-
dus modus est pustularis.
Quo est quis laborat
quasi acuum puncturas
sentit. Cum ex humo-
ribus inter cutem et carnem
putrefactis generatur
et portendit febres que
cum in expoliatione et
tremore accidunt. Ter-
cius modus est fati-
gatio iniqua sentitur
dissolutio que est ac si fu-
stibus verberentur et
generatur ex humoribus inter
venas putrefactis et
significat febres continuas.
Quartus modus illis duobus
deterior existit.

.i. carbunculorum

.s. glandulosis

vel timor

7 Nerolo [illegible]

Omnis in [illegible] que [illegible] in [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] infectus a [illegible] [illegible] sunt eos

.s. [illegible] costis fuerit diminuto.

17 ¶ Quando fuerit [illegible] pustula rubea calida [illegible] [illegible] moritur in viii die. Signum quod in principio [illegible] vomere [illegible] [illegible]
16 ¶ Quando fuerit [illegible] pustula rubea [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] moritur [illegible] xx die. Signum in principio [illegible] [illegible]
14 ¶ Quando fit dolor [illegible] pustula fusca [illegible] moritur in die v. Signum in principio [illegible] desiderat vinum bibere.
18 ¶ Quando fuerit super latus [illegible] pustula non dolens fusca moritur in nono die. [illegible] [illegible] Signum quod in [illegible] [illegible]
19 ¶ Quando fuerit in [illegible] sinistro pustula fusca in [illegible] moritur in xv die. Signum quod in principio [illegible] [illegible]
20 ¶ Quando fuerit super calcaneum pustule [illegible] [illegible] moritur in xxiii die. Signum quod in principio [illegible] desiderat [illegible]
21 ¶ Quando fuerit super [illegible] sinistre [illegible] desiderio [illegible] [illegible] alba moritur in xx die. Signum quod in principio [illegible] [illegible] [illegible] vehementer [illegible] suis [illegible] [illegible] eos

22 ¶ Quando fuerit in medio capitis pustula [illegible] [illegible] levis que non dolet moritur in die xl. Signum desiderium in [illegible] et [illegible] [illegible]
23. ¶ Quando fuerit [illegible] pustula [illegible] palpebre inferioris oculi sinistri et pustula alba moritur in xii die. Signum quod accidit ei in principio [illegible] desiderium dulcium desiderio vehementi.
Explicant [illegible] inventa in capitulo [illegible] in [illegible] [illegible] ypocratis

Et si quando alicuius humoris dominium significatio apparuerit, succurrendum erit cum solutione ei et cum medicinis quibus huiusmodi humor corpore educi consuevit. Preterea si infirmitas alicui cum periodo nota supervenire consuevit antequam paroxismi hora accedat stomachum debet vel gras sellare faciat tribuendo. Omnia quoque alia que propter egritudinis adventum fiunt exerceri debent quemadmodum in suis si deus voluerit capitulis dicturi sumus. **De anime cogitatibus.** ·l·

Quecumque ex illis animam gaudere atque letari faciunt robur virtutibus tribuunt et naturam excitant et in suis adiuvant actionibus. Omnibusque sanis conferunt nisi his qui carnis imminoratione eo quod superflua sit indigent. Qui tamen sani non existunt et econtra. Que vero tristitiam faciunt omnibus sanis nocumentum inferunt exceptis his qui carnis indigent imminoratione. **De observatione consuetudinum.** h.

Consuetudines observare et secundum eas incedere regulam nisi sint pessime oportet. Quando vero sunt sic ab eis paulatim ac ordinabiliter est recedendum. Quapropter quisque cavere debet ne alicui rei sibi consuetudinem faciat quam ipsum observare oporteat, ex cuius observantie destructione patiatur. Ut si quis uno cibo consueverit semper uti vel aliquo potu vel omnino ab eis abstineat vel dormire vel moveri vel exercitare vel coire consuescit, et ex aliquo istorum genus contrarium fecerit, maximum incurret nocumentum si ab eis abstinuerit. Quapropter quisque corpus suum sic disponere debet ut caloris et frigoris patiens esse possit et ad motiones et cibaria sibi necessaria aptum reddatur, et ut sompnum et vigilias horis atque mansiones et domos sine lesione permutare possit. Fortitudinis enim ex necessitate hoc agere cogetur. h.a.

De his que acribus inconvenientibus nocumentum expellunt.

Salivis existit acidorum malitia qui non eis utitur. Quod si aliquem eis uti contigerit sibi subvenire debet vel amaricantium humorum evacuationem expellens sumendo. Multotiens tamen aliquis eorum evadet nocumentum si ea temperaverit, temperantur autem pessime si ante ea vel post ipsa aliquid quod eorum reprimat maliciam ac digerendo ducat ad temperiem edatur. Ut si quis dulcia diligat a quibus tamen leditur, post ipsa sirupum valde acetosum bibat vel acetum cum aqua vel comedat post ipsa mala granata acetosa et absinthium quilibet sumat acetosa et sic botlomia uti incipiat et contrarium eorum tribuere solutivo. Et qui cibaria diligat acetosa sic est caro cum aceto cocta et alcharis et almodos et his similia, [illegible] esu omnibus nocumentum [illegible] propter ipsa cavere mel et vinum vetus et forte bibat. Quibus vero unctuosa nocent cibaria propter ipsa potius [illegible] atque amara et salsa et acetosa comedere debet, sicut sunt lentes et glandes et almuri et garus et [illegible] que [illegible] componuntur et cepe et talia. Quibus autem ista acetosa existunt, ipsorum maliciam refrenare debet cum unctuosis et humoris ac solutivis. Si quibus crossa nocentia existunt cibaria ut triticum cum aqua simpliciter coctum vel cum lacte et his similia et tamen ex eis comedunt, ante ea vel post ipsa de alimento puro sumere in potu debet. Motum quoque et exercitium augere convenit. Atque diaciminum et diatrion piperon sumere conveniens est. Quin si ex eis multum comederit, venitur forti medicina flegma expellente solvere debet. Si quis autem in epate grossitudinem atque puncturas propter crassorum ciborum comestionem pati solitus est, sirupum acetosum cum multis radicibus et seminibus factum assidue bibat. Si quis preterea ex recentibus fructibus multum comedit, sirupum acetosum post esum dulcium sumat, ut sunt dactili et musa et melones dulcissimi et sic. Post acetosorum vero et stipticorum comestionem bibat ydromel [illegible] vero comederit ut sibi medicetur. Post quos si inflationem fecerint, diaciminum sumere convenit, et vinum vetus et forte bibere et aquam seminum et his similia. Post fructus autem siccos et quorum tamen [illegible] componuntur que comedentes calefacere consueverint, sirupum valde acetosum et apozimata que sunt ex succis fructuum acetosorum ad sp[illegible] sitionem [illegible] bibere conveniens est, et cibaria edere acetosa. Post fructus autem que inflare [illegible] auferre ac constringere consueverint, vina sumenda est. Preterea autem comedat diaciminum et diatrion piperon et mel [illegible]. Aqua vero crossa que tarde descendit nequaquam [illegible] vino est bibenda. Si quis preterea aquam [illegible] sepe in potu sumpserit, oportet vi adeo sepe [illegible] balneum quoad sudet et incipiat sumere medicinas ventris solutivas quas cum de [illegible] tractabimus egritudinibus nominabimus. .h.b.

De his que nocumentum vino illatum auferunt.

Alcharis est sic cum cepulo et pedes agni cum aceto coquitur et congelantur. Almodos est sic cum columba coquitur et aceto in eius ventre ponitur mentha.

Apozima est sirupus de succo citoniorum et pomorum et granatorum dulcium et acetosorum et vino fiunt.

·i· pessime

ut nabatum

·a· dactili molles multi·

·i· purum

Vinum etiam ac totius corporis calefactivum exi-
stit. multe aque admixtionem vini bibendum est.
preter quod quando acetosa sunt comesta. et acetosi-
tas eorum sumitur. et his similia. Ipsum quoque tunc est
bibendum. quando cibaria comederit acetosa. sic ea
que uve acerbe succum habent admixtum. et eis similia.
Quod si quis ex vino gravitatem sentit capitis dolo-
rem. vinum non bibat nisi clarum. quod multam aque ha-
beat admixtionem. Et dum ipsum bibere appetit.
cibaria et his similia stipticantem habentia caveat.
Deinde vero preter ipsi potum. cibariis utatur levibus
in quibus stipticitas sit et vaporis extinctio. sicut
sunt cibaria infrigidantia. uve acerbe succum habentia
a et his similia. Si quis vero ventris inflationem
vel dolorem patiatur. vinum purum bibat aut pu-
rum admixtum. cum quo melius exsiccatur. huius come-
dat. nisi prius ei baushi comedat. **de his que vicem vi-**
Vinum stomachum et epar calefacit. **ni in potu sumuntur.**
inflationem quoque dissolvit cibumque digerit atque
urinam provocat. et ventrem solvit. et preter hec animam
letificat ac gaudere facit. hunc autem postremum
bonitatis vini modum. nondum invenimus ad quod
vicem vini compleat. In aliis autem modis quam
que reperiuntur plures quedam vini vicem supplentia.
licet in his operationibus vino debiliora existunt.
Simplex calefaciens stomachum et epar et removens infla-
tionem et cibi adiuvans digestionem. et nutrimentum pre-
bentibus faciens. Recipe mellis apium libram i. aque libras
vi. hec mixta tamdiu coquantur et spumentur. donec
iulep teneant similitudinem. deinde in unaquaque li-
bra ydromellis quod remansit. pulveris subtilissi-
mi in panno lineo subtili ligati que hec et multe res
piperis nigri et longi. cinamomi. masticis
gariofili. spice ana ℥ i. manibus exprimatur dum
adhuc bene calet. et in ipso mane dimittatur. et
sic postea bibatur. Simplex ventris solutivum. Recipe
ficus albas quibus aque decuplum desuper fundatur.
et tamdiu decoquantur. donec dissolvi incipiant.
et per noctem unam dimittantur. postea vero colentur. et in
colatum illa mel ad sue medietatis mensuram
ponatur. et bulliat dimittatur. donec ad iulep
redeat similitudinem et reponatur. Sumatur autem quod de
quocumque libuerit huius simplicis ℥ ii. lactificari si
calidius admisceri. ut ventris solutivum magis
existat. **de iuvamentis extractionis sanguinis et no-**
Extractionis sanguinis extinctione **cumentis ipsius.**
complexionis malignitas et ydropisis atque festina
senectus ac appetitus destructio. pulsusque et
virtutis et stomachi acceptio et coloris debilitas. tre-
mor quoque et paralisis nec non appoplexia. et postremo

naturalium
omnium virtutum imbecillitas. sepissime eve-
nire solent. Ex negligentia autem extractionis ei-
us cum aliquis ea indiget. accidunt dementia et apo-
stema. et exiture. et febres acute. ac frenesis et
pleuresis. et variole et morbilli et passio emo-
proica. et mors subitanea. et pestilentia atque
appoplexia sanguinea. de qua facies rubor
apparet vel nigredo. et sinanchia et lepra. Fle-
botomia preterea magna existit medicina
in sanitatis conservatione. valde proficiens et ad e-
gritudinum curationem conveniens. si ut oportet fi-
at. Qui vero flebotomiam plus aliis tolerant presen-
tis sunt hii in quorum corporibus vene manifeste cer-
nuntur et ample. Et quorum corpora pilosa et bruna
vel rubea et iuvencula et carnosa conspiciuntur.
contra fiunt. Sunt et qui flebotomant iuvenes
vel senes. Infantes enim vel decrepiti flebotoman-
di non sunt. nisi magna immineat necessitate. Qui
vero ea multum indigent. hii sunt quibus pustule
et maxima apostemata ad dementiam accidunt.
et febres. hiis quoque necessaria est flebotomia qui multa
carne et vino ac dulcibus uti consueverunt. Illi autem
a flebotomia abstinere debent qui stomachum et epar habent
debilia. atque quibus sive acute solent contin-
gere. non enim isti absque magna flebotomandi sunt
necessitate. Alia vero que de flebotomia scienda sunt.
iam in suo diximus capitulo. Est autem summo opere in
flebotomia cavendum ne in tempore calidissimo. vel in
fiat sanguinis extractio. nec in tempore frigidissimo.
De iuvamentis solutionis ventris et eius nocumentis. et quo modo
Solutione ventris sit ut prout oportet. **debeat fieri.**
summa est medicina. ad sanitatis conservationem
magnum prebens adiutorium. Est enim possibile ut
huius operationis causa. corpus a bono humore qui prop-
ter abundantiam exierit vel ex dicte negligentia. vel quia ex
corporis intemperantia solet generari. mundificet.
Ob hoc ergo est potest ut corpus semper mundum existat. et
ne in eo superfluitates ad egritudinum generationem
apte retineantur. Quamque medicina ventris so-
lutiva quisque uti debet quod humorem qui ei nocere
solet. vel qui in eo ex sui corporis dispositione plurimum
generari consuevit. aut cum extremis sui regiminis
expellere consuevit. Oportet enim ut a medicina que
humorem predicto humori contrarium educere so-
litam est sibi caveat. huius enim actionis nocumen-
tum maximum existit. Et quem humorem v-
namque ipse ventris solutiva educere. iam in
suo capitulo nominavimus. Qui autem ventris so-
lutione plus indiget. est qui corpus habet magis
et pinguem. et qui est gulosus. atque qui multos

i. carbunculi

¶ prima senectute

i. carbunculi

Siquis timuerit ne clistere remaneat post de mercurio cum avena calefacta ut multum calefaciat hoc habet in libro defensorio vite capitulo penultimo. [illegible] suspensi de emoroidibus non sit vel clistere. Non fiat [illegible] cum clistere ne [illegible] fiat mora agitatus. Non fiat clistere [illegible] vel hora [illegible]. [illegible] Dum datur clistere [illegible] iaceat supinus. Non fiat clistere [illegible] mixto. Clistere [illegible] non [illegible] digiti. Clistere [illegible] et [illegible] debilis fiat [illegible] capite [illegible] remaneat [illegible] mel et de sale [illegible] super [illegible] cum spatula [illegible] stillata [illegible] stat [illegible]

[margin: .i. dissinteria]

comedentes cibos et fructus · parum mouetur excita-
tur · Cum autem uenter eius fuerit leuis solubilis et
cui uenter sepe solutionem incurrit · atque cum
dissinteria cito accidit et precipue si fortis fuerit
a uentris solutione abstinere debet · Medi-
cinas quoque uentris solutiuas sepe sumere
corpus debilitant · et ad ethicam atque ptisim ad-
ducunt precipue si fuerit huius corpus siccum · Est et
summo opere conueniens obseruandum ne quis medi-
cinam uentris sumat solutiuam · nisi prius uen-
trem cum iuribus mollificauerit unctuosis · et
balneum per duos dies ante acceptionem ingressus
fuerit · et corpus in balneo multa aqua te-
pida infuderit et in ipsum sederit · et sirupum a-
cetosum biberit · Hoc quoque est intuendum ne me-
dicinas uentris uehementer soluentes in diebus
calidissimis uel frigidissimis sumat · A compno
quoque omnino postquam solui inceperint est absti-
nendum · neque cibo aliquo quamdiu medicine
eructuando saporem senserit · erit uerendum enim
et dum solo non debilitatur nec minuitur donec ei
compleatur operatio · Cum uero sicut debet purgando
solutus fuerit · leuem tafeadam albam debet ex-

[boxed: Tafeada est duplex · una que est alba altera uiridis · alba est que fit ex sola gnq et carne · Viridis que fit ex aqua et carne et coriandro uel alia herba uiridi ·]

qua non audeo sine dioctus sumere debere · nemo est in die qua soluitur · saturari debet · sed mediocriter est reficiendus · Si autem
contingat aliquem superflue solui · cibaria cum
sumach uel cum suco malorum granatorum ace-
tosorum · uel cum suco uue acerbe facta su-
mere debet · per multum tamen tempus ante quam co-
mederit · puluerem de seminibus factum in potu
sumere debet · Sed si alicuius corpus ex medicine
haustu fortiter calefactum fuerit · et medicinam
colere rubee purgatiuam sumpserit · ut ei potus
sit iulep · necessarium est · nisi uehementer sit pur-
gatus · Cum si fortiter fuerit solutus · rob pomorum
uel citoniorum uel malorum granatorum et similium
bibere debet · Et est necesse ut qui multum solu-
tus est · abstineat a iulep et sirupo acetoso et
ydromelle · Si uero accidat ut ex medici-
na corpus non calescat nec ex corpore aliud quam
parum fleuma uel coleram nigram educat · aqua ui-
no temperata in potu est sumenda · Cum uero si fuerit im-
possibile · cum melle erit temperanda · Cum uero si
contingat medicinam solutiuam multum plus ope-
rari quam debebit · qui eam assumpsit in bal-
neo ponendus erit · Cum si hoc modo stetur non fuerit ·

[margin: .i. sucum usque ad spissitudinem decoctus]

puluerem de malis granatis facto uti debet ·
Cum si sufficerit · quiescendum erit · Sin autem
pulueris huius dandus erit quod fit de tortellarum drachma
·ʒ· c · [illegible] boli armeni · gummi arabici ·
glandium · [illegible] drachma a [illegible]
lorum · seminum granatorum · omnium ut [illegible]
torum an · ʒ · x · seminis [illegible] ·
de hoc uero puluere sumere tantum debet tribus uicibus ·
quantum pugno teneri potest · Cum uero si ista
non contulerint · trociscos de balaustiis · et his si-
milia que in capitulo de uentris solutione nomi-
nabimus · dabis · Si autem infirmum contigerit
debilitari et ad immobilitatem et sincopim de-
uenire · ei subueniendum erit sicut in capitulo de
colica passione dictum sunt · **De uomitu ·** 12 F

[margin: .i. seminum]

Vomitus si ut debet tempore fiat · stomachum
purgat · et digestiuam efficit meliorem · corpus
quoque renouat et munit · caput quoque et sensus
alleuiat · uisumque acuit · Cum multus fuerit · si
corpus desiccabit · et epati et pectori nec non oculis
et pulmoni · nocebit · Venas quoque quandoque fin-
dit atque rumpit · ex quo est pulsio accidit eius
toleri · Inceuerit autem stomachum multum adinatiue
flatus · cautius uomitu obseruandum erit · cui
signa iam nominauimus · Et istis quidem necesse est
semel in mense uel bis uomitu uti · Cum uero est post ci-
bi satietatem fieri oportet · Vomere est sine
stomachi repletione · durum est · nec absque magno la-
bore et studio fieri potest · Vomitus propterea non
frequenter fieri debet · corrumpit enim stomachum
et ipsi destruuntur uires · Est et obseruandum ut
cum aliquis uomere uoluerit · duos primum cin-
los prius in rotunditatem circum uoluat · et super
oculos ponat · et cum panno alio optime ligetur
nec inde auferatur donec uomitus expletus
sit · post uomitum autem perfectionem · facies eius
de stomate est abluenda · et os ydromelle uel
sirupo acetoso est colluendum · Cum uero collum
habuerit longum et epiglotum fortis prominentem · pro-
pter constrictum · et acetum nudum · a uomitu omnino
abstinere debet · **De iuuamentis coitus et ipsius nocumentis et quomodo debeat fieri ·** 12 G

Coitus corpus repletum alleuiat
et animam hilarem et letam efficit ·
eique auget leuitatem · iram quoque sedat · ac
cogitationem remouet · Cum uero adeo quandoque fit
donec melancolia ei occasione quandoque
sanat · Si quis est amore mulieris intime ca-
ptus · ut qui ad mortem deueniat · coitu
multarum eius utitur · licet eam quam diligit non
possideat · sedat tamen ei furiosus amor · Coit-

preterea caput alleviat atque sensus acuit. Ad ulti
mum vero si quis multo [illegible] usus fu
erit coitu et repletionis malum evacuando eva
det. Est autem valde observandum ne quis coitu
sepe utatur, qui ex eo velociter debilitatem in
currit ac appetitus consequitur destructionem,
oculorum quoque visus [illegible]. Ac coitum in corpu
lentes sicut ut ab eo minuendo insufficiente. Si
bi cavere debet. Cum autem si quis multum usus
fuerit et ubi cum mente convalescentes quoque
et debiles atque macri nec non quorum ylia
[illegible] et ventres debilia sunt et macra et
quorum nervi sunt debiles coitum omnino vitare de
bent. Coitus enim multus et frequens nimis ma
gnum infert nocumentum, oculosque fortiter ledit
et corporis vires destruit, corpusque corrumpit
ac debilitat. Ad senium quoque cito adducit.
Et hoc coitus nocumentum corpora habentibus robusta et
grossa et sanguinem multum ac venas amplas
et colorem rubeum multumque pilorum accidit.
Corpora autem habentibus [illegible] contraria malum
affert magnum nec non ac manifestum. Coitu
inde nemo uti debet nisi cum famelicus est, nec cum
multo cibo ac vino est repletus, neque cum de
balneo egreditur, nec postquam vomuerit, nec
post ventris solutionem, nec post flebotomiam vel la
borem. Si vero aliquis multo usus fuerit coitu
a labore et flebotomia abstinere debet et debet ca
vere ne imbibitus sit per cibos et augmentantibus
sperma uti debet, vinumque dulce ac grossum bi
bere. Pectus quoque [illegible] recentis faciem ac to
tum corpus sepe irrigare debet, atque suffumi
gationibus aromaticis uti et augere sompnum.

De iuvamentis balnei et eius nocumentis et quomodo debeat fieri.

Corpus balneo humectari et de
siccari possibile est. Quapropter corpora macra ha
bentes et sicca balneo indigent humectatione.
Ideoque cavere debet ne
in balneo sudet. Si in lo
co contemperato maneat
[illegible] et contra se ipsum
vitro multam aquam calidam
proiciat ut vapor in il
lum huius humiditate ibi
elevetur. Corpora autem sua
aqua calida suaviter
te afferente infun
dant et in eam ingredi
antur in qua tamdiu
morari debet donec
corpus leve et pinguius turgidum fiat. Deinde cavere
debet ne aquam calidam super se proiciat. Si aquam
frigidam semel per primam tantum moram infundi debet
et postea inungi oleo. Si quis vero ut corpus exiccet
balneum ingreditur, multum sudare et consistere
debet et cum farina fabarum et ciceris ac baurach
et iris venire fricari. Comestio quoque post balne
um longo spatio est continuanda. Et cum sudor flu
ere inceperit sine unctione fricatione uti convenit.
Quod autem est de iuvamentis balnei: corpus humectat
et renovat, porosque aperit, ac sordes congre
gatas detergit, repletionem quoque minuit et
ventositatem dissolvit, et ad sompnum ducit
ac humores subtiliat. Balneum preterea dolores
reprimit, ventremque stringit, atque lassitudinem re
movet. Corpusque ad cibum aptum efficit. Superfluitatis vero no
cumenti sunt vires destruere, et cor usque adeo ca
lefacere ut quandoque ad sincopim perducant. Nausiam
quoque commovet, malisque humoribus occasionem
cito descendendi tribuit. Ideoque febricitantes vel
qui contusionem est perpessus vel apostema vel plagam vel
excoriationem habens balneum timere debet. Ac si
quoque [illegible] quisque post cibum sibi caveat ut [illegible]
corpus vult pinguedinem adipisci. Quod si aliquis
aliqua imminente necessitate balneum saturus ingre
di cogitur, postquam exierit aliquot diebus sum
ptum bibat acetosum et a cibis grossis abstineat 12
sumatque subtile regimen.

De figura corporis que laudatur.

Corpus valde crassum non est laudandum,
nec quod macrum est. Corpus enim quod valde est crassum
multis dispositum est egritudinibus. Huiusmodi enim
habens corpus subitaneam velociter incurrit mor
tem, atque venarum scissuram. Spiritu quoque habundat
multo, hanelitus est velociter constringitur. Diureticum
movet. Primum insuper generare apte est. Macra autem
corpora ad ptisim atque ethicam promptiora sunt, et
ut cito casum incurrunt et vires in egritudinibus
dissolvantur, atque ut cito impedimentum patiantur
a superfluitate caliditatis et siccitatis. Corpus vero in
[illegible] temperati existens quod crassitiei
parum appropinquat laudabile est. Huiusmodi enim
corpus ab egritudinibus removetur, nec ad earum re
ceptionem ut cito accidant aptum invenitur.

De iuvamentis fricationis labiorum et gingivarum ac dentium cum corticibus arborum et nocumentis eius.

Confricatio huiusmodi dentes abstergit, nigri
dos efficit si temperate fiat, gingivas quoque
corroborat et impinguat. Concavitates esse
fieri non permittit, ac bono oris odori auxilium
prebet. Capud quoque atque os stomachi licet parum.

·G· mlikee de simpli
cibus medicinis et illi
de plenioribus et illis ex
pulsibus balneari cum
aqua calida et dulci
est res plus aliis conferens
ei qui laboraverunt. Hu
mectat enim corpora et siccitatem
quam ex labore acquirunt temperat.
Superfluitates quoque
cutis que resolute fuerunt
et adaptare descenderunt [illegible]
solvit et ad [illegible] ducit.

·S· intestinorum

[illegible]

alienat. Que cum corticibus arborum stiptica-
tate humanum tamaritionem. fieri convenit. Cur-
ta autem si huiusmodi fiat confricatio. claritatem
removebit dentium. Quapropter necesse est ne sepe
fiat. Cetera enim velociter accidit multitudo sor-
dium. dentesque moventur. et gingive subtilian-
tur atque dissolvuntur. De conservatione dentium. la.

Summo opere cavendum est ne res duras dentibus
frangant. nec res viscose eis sepe masticentur
ovum. ut sunt dactili et mel coctum et his similia.
Amultoque perfecta vomitum sibi cavere debet. Ipse
namque eos corrumpit. Oportet quoque si dentibus
aliqua cibi pars remanserit et precipue si de lacte
fuerit in ipsorum ablutione et mundificatione solli-
citari. cum sirupo acetoso vel oximelle. ipsos
que cum arborum corticibus ut predictum est. tali dentium
fricatus fricare tempore. Cibis quoque que stupi-
dos faciunt dentes atque congellant sicut nix et
aqua. et que per ... calidum cibum. abstinere conveniens
est. Confectio dentium sanitatem conservans.
Recipe cornu cervini adusti. seminis tamarisci
cipri. rosarum spice omnium ana ʒ .i. salis gemme
ʒ quartam. hec omnia pulverizata cribellentur. et
ex eis dentes fricentur. Hec enim multum valet ad
dentium conservationem. De oculorum conservatione et ut lb

Qui oculorum volunt sanitatem cum acuti fiant.
studeant a sole estivo et pulvere atque fumo sibi
cavere debent. ne in colores albos vel nigro-
sa semper inspiciant valde observare debet.
ac ne unam rem sicut pavefiet semper intu-
eantur. cavere debent. litteras quoque vel sub-
tiles sculpturas nequaquam aspiciant. a multo
perfecta fletu. et a longa dormitione post comestio-
nem omnino est abstinendum. Res dure est movendum
in loco ubi fumus perflat ventus. a cibis in valde siccis
sicut sunt lentes et res salse atque assiduum co-
itum omnino cavere debet. Visum magis impedit
frequens ebrietas et vinum. ac cibaria crossiora
humida. acuta quoque sicut cepe et sinapi et eruca
atque allia. nec non eis que nocumentum faciunt. et
capitis adducunt dolorem. sicut dactili et porri
et fenugrecum et tamarindum. et agnum. cuius est prope-
tas visum obscurat. simulque ex eo consumat
quantitas et frequens. Caules quoque ac lentes
et sompnum multum atque multe vigilie visum
aut vivacitatem tribuunt. collirria lacrimas ex-
pellentia. et oculos in sua sanitate conservantia.
et ne mali ad ipsos descendant humores prohi-
bentia. si aliquibus horis in oculis ponantur. ad
hec quoque auxiliatur. licium aque solutum aliquociens

... in oculis ponere. ... malos prohibet hu-
mores ad oculos descendere. Est preterea decoc-
tum ... que cum eos aqua ... aquam mittit cla-
rum atque permagnum ... cum oculos mecam ap-
tos tenere. Hec enim eos ... ipsos fiat et rigidos.
Conjunctivus quoque ... roborant oculi. cum
aliquis ubrum incipit ... cui littere non sunt
prope subtiles. et inter ... incipit quod ideo sit.
vel quod sit in pictum. Quod autem oculi conservat
sanitatem atque absti ... turbida est cum suco
sansuca conferta. Sunt ... herbis que oculos abster-
gunt. ut recentis ... oculi sucus in oculis po-
natur vel collirium ... granatis. quod sic ...
nati unum dulce ... acetosum. de ...
extrahat utriusque sucum ... atque in duabus
ampullis conficiat ... opilatum sub sole
a prima die iunii usque ad ultimam augusti
suspendatur. et singulis ... subtile fuit
semel evacuetur. et ... prohibeatur. Pre-
ter ... partes ... equales et misce-
antur. Et munaque ... commixtionis lib. pul-
veris aloes. piperis ... longi. salis amoniaci
ana ʒ .i. ponatur subtilissime tritorum. et reponatur;
Hoc est collirium quanto ... vetustius. tanto meli-
us erit. Inquo stilus ... debet. et sic in oculis
poni. Est enim mirabile in oculorum abstersione.

Collirium quod oculorum conservat sanitatem. et ipsos ne-
cito ... nocumentum. prohibet. Recipe anti-
monium ... aqua ablutum. quod preterea per
ebdomadam una aqua pluviali lavetur. nec non
turbide simul fiat ablutio. cum antimonium
sic ... ʒ .xx. ... et ... abluta (aur)
... ut diximus ana ʒ ... lava-
te ʒ .viii. margaritarum ... non perforatarum
coralli ana ʒ .ii. folii ... orientalis ana
ʒ .i. camphore ʒ. ... musci ʒ. ... per
sextam partis. lapides ... dies cum
aqua pluviali terantur. ... omnia misceantur
et ... et in palpebris mane et circa noctem
ponantur. De conservatione sanitatis aurium. lc.

Ut sordes que fiunt in auribus mundificentur.
summo studio insistendum est. sicut in capitulo de aurium
sanatione dictum fuit. atque ne cibaria crossa
comedant. observandum. Quaque in ebdomada pur-
oleum amigdalarum amararum. auribus est inmittendum.
Quod autem aures custodit ne doleant est frigido vento
longo tempore non opponi. Est in summo opere ca-
vendum. ne aliquid eas ingrediatur. et ne pustu-
la in eis nascantur. Quod custodium potest.
cum ei timetur advenire. ... aqua infantie acuta.

[illegible]

pustulas nasci uideris · aut si aut dolores
principium senseris qui cum capitis ardore
ac pustulas acutis in initio et cum fuerint sit · sol
uas parum de succis memithe in aceto et iam
ponas · Quod si aut sana quaque [illegible]
at · ipsum prohibet ne matis simul incurrere ·

Succus memithe hoc modo fit · Succus memithe in sole desiccatus et tereo formantur vel pillule vel magdaliones paruti ·	afaitis · eius ual de custodienti obest · et ne stomacus pleno contingat ·

De cautella egritudinum ab uno ad alium 10.

Temporibus in qua antrax et pestilentia transeuntium
fiunt · fugienda est · Quod si quis fugere non potuerit
et fuerit mansio vel exercitus in quibus ista fi
unt · in loco altiori morari debet · locus quoque qui
uento super est infirmum · eligere · Egritudines uero

locus dicitur super esse uento infirmi per quem uentus transit ad infirmum ·	que de uno ad alium transeunt sunt lepra et scabies et ptisis et febris pestilentialis · Que tunc accidunt cum alii

qui in mansionibus angustis cum hominibus istis
patientibus vel sub uento sedent · Egritudo etiam
oculorum de uno ad alium si eum intuentur fuerit transit ·
sunt · pustule quoque male et multe · de uno quoque
ad alium transeunt · Est insuper summo o
pere obseruandum ut ab hominibus egritudinibus ma
lum habentibus odorem sani elongentur atque super
uentum sedeant · De pestilentia et eius cautella · 11.

Pestilentia plerumque in fine estatis et autump
no accidere solet · Quapropter si in estate mul
te euenerint pluuie · nubes quoque et pluuia
ac multitudo noctis et die permanserint · ac me
ridionales uenti multi perflauerint · vel aer tam
inquietus sit ut non moueantur · et est hic tum meridi
onalis uentus turbidus existat · accipe tunc
no et offectionibus [illegible] fructus et fructibus te
neris et dulcibus atque a balneo et lauacro aque
calide omnino abstinendum erit · In die autem come
stione aceto utendum erit · et omnia in quibus ace
tum potest comedenda · Rob quoque fructu
um ualde acetosorum et stipticorum sicut rob de succo
uue acerbe et succo ribes et granatorum acetosorum
et malorum acetosorum atque de succo sumac · et aceto
situs cum sumenda erunt · Simpliciter propterea aceto
si multa quantitas sepe bibenda erit · Quod si
maxima necessitas carnem comedere cogat · pulli
et sturne · et pedices masculini sexus · cum sequi
atque uitulus cum aceto et uue et acerbe succo et
sumach et his similibus conditi · nec non et cum [illegible] et
bullem · et mosos edi debet · Corpus autem incorpore

tangatur aliqua omnino apparuerit · flomia
ab his motum insistendum · euersiones quoque et
sedere a[?]tendum · sicut ex debet · Cuius porte et
fenestre aperte septentrioni sint apte · Est est
possibile ut hoc utentes regimine · a pestife
ra aeris compositione et uariolis atque morbillo nec
non antrace et malis apostematibus ac febre sinocha
deo auxiliante euadat · Propterea cum talis fuerit tem
poris dispositio infantes et iuuenes ac corpora ha
bentes crassa et colorem rubeum · plus aliis custodi
endi erunt · Quod si autem in fine estatis multus fuerit
calor autumpni quoque ualde siccus et multum pul
uerulenti extiterint · ac frigus et pluuia uenire
tardauerint · mansiones tunc insufflande et
humectande primis crossis aqua aspersis atque
appensis · et aque in pauimento domus rotati
one erunt · A labore quoque ac coitu abstinen
dum erit · Corpus propterea aqua frigida lauandum · et aq
nimis in potu sumenda · Sauich et sextum tima
ne cum multa aqua et paruo zucaro bibe
dum erit · et aqua in iuue in frigida potanda ca
libus non calefacientibus et magno in multo fri
da temperatum fuerit aqua · comedendum · De cibu
mentibus autem et tenuiolis · atque cucurbita et porcu
laca et his similibus multum erit edendum · Sum
mo opere quoque cauendum erit ne in sole fiat
sessio · in ieiunet aliquis · in comestio ne de
tur · Sumus etiam nullo modo est tollerandum · Siquidem
si in meridie dormire uoluerint · in locis que sunt
frigidis · cibaria quoque edent que diximus ·
pisces autem si comedere uoluerint · super carbo
nes assatos comedant · Uina quoque in quibus
adhuc est acetositatis · sumant · In multo uero
tempore singulis diebus · aquam bibere oportet · mul
tum offert · et precipue corpora calida habentibus et sic
ca · Hoc enim hoc regimine plus aliis omnibus indi
gent · Et quod hoc est possibile a febribus acutis
pessimis et calidis in multo tempore euadere · Quod si
autem in nocte multe aeris apparuerint apud nos
coruscationibus similes · et aeris color hiem
ne similis est · uenti quoque flant · propter quorum
aduentum multi homines et animalia egro
tant · in nocte quoque macie non uidentur
et splene eorum atque egrotantes cito moriuntur in
cur[?]sis · Aer est difficile attrahitur · ex tempore
tuum ora fetidum emittunt odorem · ipsi quoque
infirmi multum angustiantur · et fetores ma
gnis [illegible] et sitim patiuntur · uel [illegible] ac ipsorum
infirmitatis [illegible] · et si erit
[illegible] fedes [illegible] · quod [illegible] · sicut

Cura

sic enim ? [illegible]

excremabe vel limo ·

· i · tritum frumentum vel ordeum et postea frustra ·

ex eis multum [illegible] et paucum ponas ex eis modicum · [illegible] Si acuta fuerit [illegible] sal [illegible] uiride est pone modicum Si debilis [illegible] pone multum · Quedam ponuntur [illegible] mollis [illegible] opoponac [illegible] in succis elmenti [illegible] que [illegible] Et quedam faciunt [illegible] aqua [illegible] Et quedam que [illegible] Et cetera [illegible] De trituratione et pondere [illegible]

Excerpta [illegible] de oculis

et colera que in tali nascuntur tempore sunt dimittenda. et aqua que in superficie terre est manifesta bibenda est. In mansionibus quoque est morandum et aer calidus fugiendus. Domus preterea quaque die aqua et aceto irriganda est. Et si cum hoc aeris odoris putridi ac fetentis similitudo fuerit, bdellium cum sandali et camfora sunt suffumiganda, atque aqua rosata irroranda. Domus autem cum costo et thure et storace et bdellio et sandali ac camfora fumigari debet. Cibaria vero sint acetosa et lentes et sumach et bulem (?) et succus uve acerbe. Acetum quoque cum aqua temperatum bibendum est et vinum dimittendum. In hac quoque dispositione sumere in potu omni die unum de trociscis cum fore (?) confert. Est et aqua cum nive bibenda et aqua frigida ablutione utendum. Unde preterea antiquorum phisicorum dixit quod si due partes aloes sumantur et croci orientalis ac mirre unicuique autem pars una, et detur ex eis in principio pestilentie cuique pondus xii alchilat singulis diebus cum uncia vini temperati, maximum afferet remedium. Dixit enim hic se neminem in principio vidisse hanc medicinam in principio mortalitatis bibentem qui non evasisset. Galienus quoque dixit quod bolus armeni cum aceto et aqua bibitus huic dispositioni conveniens est, atque tyriaca diatessaron (?) eius valde congruit. Confert preterea predicte dispositioni sive tempore aeris putrefacti suffumigatio cum costo et thure et storace et xiloaloes et bdellio atque sandali et camfora et mirra fiat. Accidit quoque ut in aliquibus annis inveniatur sinanchia que per multos invadat, quam mala et periculosa existit. Oportet itaque in hoc tempore egritudinem preveniri cum flebotomia et sanguinis extractione ventosis in cervicibus positis et ventris solutione ac gargarismis qui singulis diebus ac noctibus cum aqua rosata fieri debent in qua sumach madefactum fuerit et cum rob mororum et micum (?). Contingit et ut in aliqua hyeme et multotiens appoplexia et paralisis et egritudines istis similes eveniant. Est generaliter ut cum talis fuerit annus frequenter evacuetur corpus cum pillulis quas in libro egritudinum complexis (?) nominabimus et gargarismis atque confricationibus et unctionibus totius corporis ex oleis que ibi nominabimus. Cibus quoque erit minuendus ac subtiliandus.

Herba

Iste fuit paulus et dixit hoc ruffus.

alchilat ponderat tria grana ordei.

De regimine corporis secundum tempora.

IF

Oportet ut minuere flebotomia et ventris solutione preveniendo succurratur antequam calor intret. Estivus (?) quoque in ipso vinum est bibendum et cibus comedendus; omnia que dulcia minime sumenda sunt. Precipue hoc observare debent quibus egritudines ex repletionibus accidere consueverunt. Decet enim ut in cibis subtilibus et infrigidantibus in eo cibentur quibus in estate uti consueverunt. Cum autem venerit estatis motus minuatur et labor. Soli quoque minime opponendum erit, et cibaria calida et grossa relinquenda. Venter et non semel cibo repleri debet, sed multis vicibus cibis divisis sumendus erit. Et aqua frigida est bibenda et ablutione utendum. Sanguis (?) quoque cum aqua decoctum cum zuccaro est potandum. In potu preterea in mane sumi debent nix cum zuccaro et sirupus acetosus et iulep et rob de fructibus acetosis. Res autem frigide et cibi cum aceto et sumach compositi et cucurbite (?) et bulemaces (?) acetose comedi debent. A dulcibus cibis autem et unctuosis atque acutis et salsis est abstinendum. Sed acetosis et insipidis ad temperiem conservandam est utendum. Vino quoque tantum admiscendum est aqua ut gustu aqua sentiatur. Vetus vero et forte dimittatur. In autumpno vero fructuum comestio minuenda est quanto plus potest. Et observandum ne in meridie soli aliqui se opponant. Capud quoque in nocte et mane a frigore custodire debent. Caveant et ne aquam bibant frigidam vel laventur cum ea, et a labore similiter et coitu abstinere debent. Aqua vero tepida se laveant et observent ne in locis dormiant in quibus corpus oppilationem patiatur. Et post cibi dormiant repletionem; aqua in frigida non laventur ex qua corpus oppiletur. Et non oportet ut vomitum provocent quia in eo hoc febrium (?) fit. Caveant preterea ne famem patiantur vel sitim vel cibo una hora impleantur vel aqua. Vinum autem talis temperatum bibant ut quidam (?) ... sed vero in tensionem in ... afferunt. In ipso quoque secundum plures res sine [illegible] corpus custodiatur et regatur sicut in estate gubernari consuevit usque ad pluviarum adventum. Et postquam advenerit a multo malo nocumento securos reddunt. Si autem contingat autumpnum longum et estualem fore, custodia maior erit observanda. Tota autem intentio in custodia autumpni esse debet in humorum repressione et temperamento maiori quam in ipsorum evacuatione cum ventris solutione ac flebotomia. Et si in autumpno aliqua contingerit egritudo, ante ei cum medicina antequam augmentetur subveniendum est. Hyems est temporis

corpus

vel sedative

egritudines male sunt et pessime. Adultimum autem tota intentio sit in corporis humectatione. Iuvenibus enim tempore hoc plus existit necessarium quam in estate. Hoc namque tempus propter complexionis malignitatem errorem non tollerant regiminis. Vel largius permittitur uti cibo in dietam respicere. Hyemis autem regiminis errorem atque ciborum largitatem tollerant. Et postremo hyemps conservat sanitatem. Unde in ea egritudinem non incurrunt absque magni erroris causa. In qua a multa ventris solutione caveri debet. Oportet quoque ut si quando febres in hyeme commoveantur, cito eis cum medicina subveniatur, et precipue cum evacuatione. Hec namque febres plerumque ex repletione accidunt. Ideoque et crescunt et fortiores fiunt, si non in principio evacuentur. Qui autem frigide est complexionis, calidis poterit nutriri cibis, sicut sunt allia et cepe et alia calida que cibis cum comedendi et saporem tribuendi admiscentur, ut piper, ciminum, sinapi, eruca et his similia. Sed si iuvenis fuerit et calide complexionis, conveniens est ut exercicium accipiat, vel coitum [?] dimittat. Isti enim si in hyeme et estate cum non fecerint, egritudine acuta in veris principio vel in eius fine patientur, nisi eis cum flomia aut ventris solutione subveniatur. Ille preterea qui in tempore hyemis multa comedit et simul mixto [?] ... atque qui bonorum ciborum multitudinem cum vino suscepit, sibi cito cum flomia subveniri debet. Qui autem cibis grossis utitur et ingl' [?] ventris solutione sibi succurrere exigit. ·li·

De regimine pregnantis et custodia infantis.

Pregnans ab omnibus cibis in quibus est acuitas et amaritudo abstinere debet, ut sunt cappares et lupini atque olive immature et his similia. Omnia etiam que urinam et menstrua provocant vitare debet, sicut sunt cicer et faseoli, et precipue cum [?] ... A saltu quoque atque percussione et casu custodiri debet, et precipue impregnationis principio et in fine. Et a coitu omnino removeri debet, nam hoc tempore multotiens abortus causa existit. Nutriri inde debet cibis subtilibus, humorum bonorum generativis, ac nausie repulsivis, et os stomachi roborantibus, sicut est caro galline et pernicis ac edi. De vino autem boni odoris parum bibat, quod temperate sit aquatum. Ieiuna quoque in potu sumat rob de fructibus acetosis et stipticis, cum quibus parum de xiloaloes [?] ... accipiat ut nausia atque algualaam in ea

[Margin: .i. malum appetitum]

[Margin: algualaam .i. malus appetitus vel cum appetit carbones vel lutum et his similia.]

reprimantur. Motu et recreatione utatur temperato. Et conveniat sibi ut in balneo vel in sole longam faciat moram. Cantilenas vero et iocos atque ea que delectationem afferunt, nec non sompnum augere debet. Rebus quoque odoriferis etiam capud et faciem ac suffumigationibus uti debet. Cibum quoque alleviet atque in die multotiens comedat, neque cibo semel impleatur. Si autem appetitus multum destruatur, de rebus acutis parum est ei tribuendum, ut sunt cepe et sinapi et his similia, que disgregando appetitum commovent.

[Margin: ut nasturtium]

Masticem autem atque olibanum masticare convenit, atque citonia et granata, nec non mala maciana et citrina comedat. A malis autem cibis sibi caveat, et ne mala cibaria et diversa simul misceat custodire debet. Est et possibile ut cum hoc regimine impregnatione egritudinem evadat. Quod si ipsam infirmari contingat, oportet ut sive flomia seu ventris solutione medicetur, cum maximo timore ac multa diligentia fiat, adhuc ut fetus remaneat et partus sit finalis. ·lij·

De alleviatione partus et regimine parturientis.

Cum homini partus appropinquaverit, parturiens in balneo mitti debet, ac in tina singulis diebus sedere, et ventrem atque dorsum cum oleo inungere. Cibaria quoque bonum habentia saporem ac lenientia ei sunt tribuenda, sicut isfidabegi et alsiria facta de zuccaro, ac oleum de amigdalis dulcibus [?]. Cum autem partus advenerit hora, dorsum inungi debet cum oleo de liciri [?] et oleo sambucino calefactis. Cui etiam femur et ylia atque ypocondria inungi debent, et ex eis in vulvam erit mittendum. Ipsa quoque paulatim incedere debet, que postquam parum ambulaverit, sedeat et pedes equaliter tendat, deinde vero super utrosque se simul elevet. Dolor autem partus si fortis fuerit, nares et os apprehendendo se premat. Obstetrix quoque dorsum ei elevet atque ylia et inferius ei premat. Et si diu talis se habuerit, isficabegi unctuosum de pullis factum in quo adeps pinguis galline ac anatis ponatur in potu sumat, et vinum boni odoris bibat. Quod si partus fiat durius, et ne parturiens moriatur timeatur, detur ei aque in qua fenugrecum et dactili cocta fuerunt libra una, in qua antequam detur parum olei amigdalarum dulcium ponatur. Que non una vice sed duabus vel tribus bibenda erit, ne evomat. Post hanc autem aquam trociscos de mirra accipiat. Et si

[Margin: .i. cibaria alba quod fit ut sisamum de melle [?]]

adhuc est multum constringentis· sicut ruta sisimbrium· vel aliud huius generis· galliam omnium autem equaliter accipiat de quibus due dande sunt· ʒ· Quod si delicata sit mulier que huiusmodi medicinarum odorem non multum ferre valeat· pondus unius aurei de algalia in vino bene redolente dissolvendum erit et impositum ei dandum· Ipsa quoque cum suco citruli ac bono vino confortanda est ¶ Secundina vero si remanserit· sternutatio cum condito nares apprehendendo est provocanda· Quod si hoc modo non exierit secundina· ad medicinas quas nominavimus erit recurrendum· dando eas· Suffumigatio quoque cum mirra et sabina et genestis et sulfure facienda est· Genestis autem cum felle vaccino mixtis fiunt pillule quarum una post post aliam in igne mittitur· que igitur sit isto cillam quod magna scutella de fine foramen in medio habente cooperiatur· foramini autem huic vulva supponatur ut fumum recipiat· Hoc enim fumigium fetum expellit mortuum· Quod tunc fieri debet cum fetus mortuus fuit et non movetur vel non movetur fortiter ¶ Quod si post partum sanguinis fluat multitudo unde vires debilitantur· subveniendum est ei cum hiis que in capitulo de menstruorum retentione nominabimus· Confortandum quoque debet cum aqua citruli et bono vino et atibu ¶ Sanguis non sine sequatur partum· vel parum fluat· suffumiganda est putrimenis fumigiis superscriptis· de quibus est in vulvam mitti debet· et medicari debet cum medicinis quas in capitulo de menstruorum provocatione dicturi sumus· Hoc autem non est dimittendum nec vilipendendum in macra fuit et debilis· Ex hoc enim generantur multociens egritudines diverse et male.

¶ atibu· i· rebus odoriferis inficiendo eis fumum vel se suffumigando

De regimine infantis.

In infantis autem statim post partum [illegible] sit· Quod et ipsa multociens est faciendum· Est preterea observandum ne lac aures ingrediatur cum lactatur· et ut palatum cum melle tangatur· et nares cum aqua calida et oleo semper mundificentur· atque mucillagines emungantur· Ipse quoque puer semper fricandus· preterea inungendus est· Et membra similiter eius sunt in unaquaque parte tractanda· et fascia cingenda· Sunt et rectificanda eius membra· caput videlicet et nares ac frons· Hoc regimine si custodiatur· multas evadet egritudines· Mamillas quoque talis suggerat ne ei ventus tendatur· ne multum exeo egrediatur ventositatis· et ut non accidat ei dissolutio et pigricia· ne sompnus longius· ne de lacte ad latus revolvatur· et ne fortius vomat· Quod si ista [illegible] significationis aliqua appareat· diutius solito a mamillarum suctione abstineat [illegible] et tempore dormitionis augeatur· [illegible] in aqua calida balneetur· et mamillarum suctione minus solito utatur· deinde vero ad suam reducatur consuetudinem· cum vero mediantibus somnis ferens puerum est calidum· ut diu dormiat· Cuna vero eius equaliter est movenda· Quod quidem fieri convenit post mamillarum suctionem· Oculi quoque ei in primis nativitatis diebus primo sunt operiendi· Et est summo opere cavendum ne in loco sit multum luminoso et radioso· autem cum eum tam vitree margarite et panni diversos habentes colores· appendi debent· Cantilenis quoque que vocibus proferunt extensis et quietem delectationem sentientibus· autem cum est attendendum· non asperis neque iniuciis ¶ Postquam vero loquendi tempus appropinquetur· nutrix ei frequenter linguam fricet· Superiorem tamen lingue partem cum sal gemma et melle fricare debet· Et hoc precipue est faciendum cum loquela tardatur· Ante ipsum quoque frequenter est loquendum· et verba facilia et levia et exprimenda ¶ Cum autem nativitatis dentium tempus appropinquetur· gingive singulis diebus cum butiro et adipe galline sepe sunt fricande· ac ordeum super eas trahendum· Guttur quoque et spondilies colli frequenter cum oleo inungi debent ¶ Quod si ei venter solutus fuerit· ventri supponatur emplastrum quod de cimino et rosis cum modico aceti et aque madefactis fiat· lacti quoque gummi arabice et bolus armenicus sunt admiscenda· dandaque ei· Venter vero si constringatur· suppositorium de melle cocto et baurach· vel de melle cocto et stercore muris confectum· ano est supponendum ¶ Cum autem ad tempus pervenerit in quo comedere incipiat· fiat de simila et lacte ac zucaro magdaliones glandibus similes· et in manu [illegible] tenendi dentur· ut cum eis ludat ac eos suggerat· et quodammodo disponat ad aliquid exinde traiciendum· Caro quoque que est in pectore teneri pulli vel perdicis est ei tribuenda· postquam autem hoc bene sapere ceperit· atque exinde comedere et appetere inceperit· suctio mamillarum paulatim minui incipiat· In nocte quoque eas sugere non permittatur· deinde gradatim perducatur ad hoc ut non lactet· Est et illud observandum ne in tempore estivo ablactetur·

·i· plus soluto dormiat·

· inferri videlicet·

·i· alacrius vocatur·

+ loquela

+ dentibus

+ [illegible]

De electione nutricis et ipsius regimine

Nutricem oportet esse iuvenem· colorem habentem clarum· Que cum sit a

albi rubedinem habeat admixtum, nec sit pectori propinqua nec ab eo multum remota; nec lesionem habeat nec infirmitatem sit perpessa. Ossa nullas quoque habeat magnas, et pectus amplum ac pinguedinis corporis mediocritatem teneat. Ipsa preterea nec salsa comedat nec acuta nec acetosa nec stiptica nec unguentis utatur in quibus est fortis calitas, nec porris nec cepis. Allia quoque atque erucam et precipue apium omnino dimittat; non enim convenit nutrici ut ei appropinquet omnino. Nutrienda non est cibariis de tritico et riza factis et carnibus iuvenibus et [illegible] bene coctis. Accubitu autem et tristitiarum provocatione sibi caveat. Quod si ei minuatur lac, pultes de farina fabarum vel rizi vel panis de simila facti et lacte et zucaro facte ad sorbendum tribuantur, quibus parum seminis feniculi sit admixtum. At si lac ei valde crassum fuerit, cibi erunt subtiliandi. Ipsam quoque parum laborare cogendum est. Cum insuper siropus acetosus et vinum subtile dari debent. Multum autem subtile si ei lac fuerit, cibaria fortia et crassa cum augmento ei danda sunt somnusque augmentandus. Quod si infantis venter solutus fuerit, nutrici de hiis que ventrem stringunt dandum erit, cum nec dulcia nec unctuosa sunt tribuenda. Quod si in corpore infantis bothor apparuerint, nutrici aqua ordei detur, que nec dulcia nec callida comedens, cum alimentis et (?) nutriatur et flomet (?). Ipsius quoque si iam preterierit quatuor menses ventositer (?). Lac autem quod melius iudicatur est cuius una gutta super unguem distillata nec multum subtilis et currens nec multum crassa spissatur et congelatur; bonum habens odorem et saporem et dulce. Salsum autem lac vel male olens nullo modo nutrimento infantis est conveniens.

Bothor .i. pustule parve que fiunt in pueris, propter quas G. iussit infantes sale trito saliri, fricari et resolui tunc aqua calida (?).

Summa de regimine aliarum etatum.

Pueri cum flobotomia vel forti ventris solutione nequaquam sunt medicandi. Cum ventositas autem et aqua et ventris ex aqua fluctuum solutione eis erit subveniendum. Qui ex necessitate custodiendi sunt ne multum de confectionibus mellis vel fructibus comedere permittantur, ne multas incurrant egritudines. A lacte quoque atque caseo nec non a cibis crassis abstinendi sunt, ne in eorum vesicis lapis generetur. Quibus semina melonum excorticata cum zucaro sunt tribuenda, ut urine instrumenta mundificentur, ne lapidis ibi generatio fieri incipiat. Ipsis quoque cibis multis repleri non est permittendum, nec cibos sumere permittantur donec primus cibus sit digestus et ex stomaco exierit. Quod videndum faciendum est ut [illegible] sint secum. Adolescentes autem et iuvenes ab acutis infirmitatibus sunt custodiendi, eos flobotomando et ipsorum ventres solvendo. Quibus forte repentina statim ex qualibet acutarum egritudinum in ipsis apparuit significatio, [illegible] quam egritudines generant et augmentent. Senes non sic observandi sunt, ut ad eorum corporum evacuationem cum medicinis magis intendatur, quam cum flobotomia. Quorum corpora ne ad malum deveniant sunt conservanda, ipsorum minuendo labores ac coitum, ut suorum corporum vires [illegible], et non balneentur spatio longo. Qui autem sunt in senio a labore atque coitu nec non flobotomia nisi in magna imminente necessitate sunt removendi. Qui cibis bonis suavem habentibus saporem ac facile digestibilibus sunt alendi. Sepe quoque balneis uti debent ac multum dormire. Rebus et odoriferis faciem et caput inficere atque suffumigationibus uti et quietem convenit. Ea quoque exercitari que multum delectationem faciunt. Vinum preterea temperate nature subtile atque clarum bibant, quod aquam mediocriter habeat admixtam ac tempore ab eis sumatur. Hii autem si hoc regimine taliter custodiantur, possibile est ut ad decrepitum tempore longo deveniant atque ad pristinum (?), et ut eorum corpora neque deficiant nec destruantur.

De probatione medici.

Qualiter considerari debet in quibus virtutem suam medicus et in quibus illum quod de suo preterit tempore exercuit, atque de quibus studendo solus extitit. Si enim sive inter spatium medicorum ac philosophorum libros perscrutando preterit, eique studium est quam solus sint eos diligenter intueri, bona de eo haberi potest suspitio. Quod si vite sue spatium in aliis quam in hiis quorum fecimus mentionem studendo preterit, ac solus studio in cantilenis et instrumentis musicis delectatur, inebriari quoque atque hiis similia concupiscit, suspitio mala de eo haberi potest. Preter quam autem scitum fuerit quod ipse frequenter libros inveniat, considerandum erit qualis sit ei astutia atque ingenium, et an cum loquacibus et oppositoribus sit conversatus, et si in eo sit potentia perscrutandi et meditandi vel non. Est etiam perquirendum si cum peritis hominibus quos fecimus diu societatem habuit, et si ab eis sit adeptus perscrutandi et meditandi virtutem. Observari etiam debet si ea

Marginalia: ...i. species cibis admisceantur ex saporem [illegible] — q de lacte — .i. rebus acetositatem habentibus cum dulcedine ut malagranata [illegible] — f — f de senibus — de balneo — f de senio — de balneo et dormiendo — Ad balaerium (?) .i. decrepitum f. senectam, in quibus quando homo iam se movere non potest et omnes sue vires sunt destructe. — expendit (?)

que legit intellit ul' nō· ul' omnino· ptq̄;
aut̄ eum libros legere ac intelligere notū
fuit̄· an in īfirmoꝝ cura laborauit̄· ⁊ eis
medicant̄ fuit̄· atq; si ī ciuitatibꝫ famosis ī
media atq; infirmi multi sit̄ exercit̄· Cui
genē erit pquirend̄· aut nō· Cuius aut̄ h̄
duo hīe inueni fuit̄· sapiens erit· ⁊ aliis
p̄ferri debet· Q̄d si otingat alicui unū istoꝝ
tm̄ de eē· ouenienti ē ut opandi magiste
rium ei desit· ita tm̄ qd̄ nō pmit̄ ei expse
xistit· s; opandi nouerit pre q̄ua ut eā q̄
in antiquoꝝ libris otinetur sapientiā pe
ignorēt· Q̄ ē qd̄ ī ubi ē nouit atq; ymā
ginat̄· cum pauca opationis noticia pueī
et adid· ad qd̄ multi eoꝝ qui ea q̄ in libris
otinent̄ nō nouerit̄ ut ymaginati sūt
nullo mō puenire poterit̄· Q̄ ē mich sciut
ā qd̄ abhis qui longā societatē hūtes cū
eis qui h̄ in ciuitatibꝫ famosis ubi multi
medici sūt ac multi infirmi· didicerunt
edocti fuerit̄· Siquis aut̄ hui doctrine
nom̄ sit adeptus qui litt̄as nō nouit· ul' si
litt̄as nouit ūba tm̄ nō intellit· nec ē cū
sapientibꝫ morat̄ fuit̄· nō ē oñdendū ī
eo· ut sue sapientie ē credendū· Immo sci
endū ē eum nullo mō posse pficere· Impo
ent ē unū hominē ē si longo tēpe uiuat
hui doctrine pte maxima osequi pte;· ut h̄
p̄cedentium incessent regulā· huius ē doc
trine q̄ntitas· uite hōis iūsūm multū ex
cedit· Q̄d nō in hac tm̄ doctrina· ueꝝ ē in
pluribꝫ inuenit̄ doctrinis· Q̄ aut̄ d̄ hac do
ctrina usq; nūc aliqd̄ sūt osecuti· nō pau
ci fuerit̄· ut in breui h̄ osecuti fuerit̄· s;
fuerit̄ mille· ⁊ in mille annis h̄ adepti fu
erit̄· Quoꝝ libros si quis frequent̄ pscrutat̄
fuerit· in breui oīus uiderit uidebit ac si
inis mille annis uixisset· ⁊ illoꝝ laborem
mille annis ptulisset· Sz si eoꝝ negligat̄
libri· homo in uitā sua q̄ntū pscrutari po
terit· aut eum expimtū ul' inuentū quā
iūsūm habebit̄· ē si oībꝫ hominibꝫ sit diu
ē atq; agitioꝝ· Quapp̄ siquis libros nō p
scrutat̄ ac excitudinū formas nō ītelligit
an̄ quā eas uideat· quāuis ipas multocies
uideat· dimittit eas q; eas nō cognoscat·
⁊ absolute ptransit eas nullo mō aliquid
ex eis intelligendo· Expletus est trac
tatus quart̄· Incipit tractat̄ quint̄
de decoratione· De furfuribus·

Vt furfures remoueant̄ otinue ab
radendo capud· ⁊ singul' in
ungendo noctibꝫ· ⁊ p̄terea sīma
ne cum multa calida aq̄ ablu
endo in balneo ul' ī domo· Q̄ si
nō sufficerit· cū farina ciceris
⁊ semine altee ⁊ aceto tribꝫ la
uetur diebꝫ· Similit̄ quoq; cū aq̄ in q̄
sicla cocta fuit ⁊ bauraceb pauco· cap
ē abluend̄· Ablutio fortis in ablatōe
furfurū· R̄ farine ciceris· ʒ· c· farine
fenugreci· furfuris tritici· baurac
ppuris· uitri albi ⁊ citri· sinapis oīū an̄
ʒ· xv· altee· ʒ· x· misceant̄ oīa cū pa
ruo aceto ⁊ aqua· ⁊ in maq̄; ebdomada la
uetur capud exea· Q̄d si p̄t p̄dictoꝝ ad
hibitionē furfures pmāserit· olo roseo
cum pauco aceto mixto capud quaq; no
cte ē infundendū· uenter quoq; suauit̄
ē semp soluend̄· De alopitia·
Cum pili capitis ul' barbe cadūt· locus eoꝝ
panno aspero ē fricand̄· donec fiat rube
p̄terea uō cū cepis forcit̄ fricetur· donec pa
tiens in loco illo incensionē sentiat ⁊ ardo
rem· Qui die illa ac nocte· sic manē p̄mit
titur· In mane aut̄ simili' tergat̄· Et si
in loco ampulle apparūnt· cū adipe ana
tis ul' galline inungat̄· ⁊ fricatio aliqt̄
relinquat̄ diebꝫ donec quiescāt· Et si tunc
pili nasci ceperint· locus multociens abra
datur· ⁊ cū panno singul' fricet̄ diebꝫ· ⁊
olo in quo lacerti ⁊ capillus ueneris ⁊ cāmo
milla fuerint cocta· inungat̄· Q̄d h̄ mō
fiat· Cuiq; istoꝝ· ʒ· i· sumat̄· ⁊ ī aqua po
sita suauit̄ usq; ad dissolutionē coquant̄·
Quibꝫ discoctis· aqua colet̄ ex qua lib
una cū una lib oli de ben· misceat̄· q̄ si
aut̄ usq; ad aque osuptionē coquant̄· Q̄d
aut̄ remanet· ab igne depositū reponat̄·
⁊ usui cum op̄ fuit̄ reseruet̄· Si aut̄ pili ex
huiusmodi medicinis nō nascūt̄· egritudinis
regimē ē inquirendū· quo in p̄cedenti usus
fuit tempe· ac corpis disp̄o qual' in ea ho
ra sit· inuestigandū· q̄madmod̄ in capl'o
d̄ exgenitione humoris in corpe ōnantis ⁊
in capl'o de utilitatibꝫ ciboꝝ otinet̄· Et si co
gnitū fuit̄ ipm calida flatis g'natiua fre
q̄nt̄ comedisse· color quoq; cutis ad pili ca
dunt albedini attinere uideat̄· p̄ille iste
dande sunt· Quaꝝ d̄scriptio tīm bit albi·
·R̄·

A̶ theorica
pratica q̄
? ...

⁊ ī me excedit
hac ...

pulueris pigre ana ʒ x. colloquintide ʒ iii.
et tritam. Ex his cum succo caribellatis ac oleo i-
unctis informentur pillule. ex quibus ʒ ii. uel iii.
tamen pondere ter in mense uel quater tribuatur.
paciens quoque nutriendus est cum cibis bonorum
humorum generatiuis. postea uero ueniendum est ad me-
dicinas cum quibus iste locus mederi solet. Et
si paciens cibos colere rubee generatiuos esse con-
sueuerat et color atque corporis dispositio hoc idem signi-
ficauerit. pillule iste quas nominabimus multum
ei erunt conuenientes. et precipue interim ad ea que humo-
rem generant frigidum reducendus erit. Pil-
lularum confectio. Recipe mirobalanorum citrinorum. rosarum
rubearum ana ʒ s. aloes scotrine ʒ ii. scammo-
nee ʒ. quinta pars. ex his omnibus fiant pillule.
et prima potione dentur. Et si paciens cibis cole-
ram generantibus nigram uti consueuerit. et color
atque loci obfuscatio et eius asperitas hoc idem mon-
strauerint. locus quidem debemus sic curabimus. appo-
zima de epithimo. et epithimum cum sero et his
similia que coleram nigram expellere consueuerunt
sicut in capitulo de malia dictum fuit. danda sunt.
paciens quoque bonis utatur cibis. et postea ad me-
dicandum eiusdem loci redeundum erit. Epi-
thima pilos in infirmitate alopitie renasci
faciens. Recipe spume maris ʒ x. baurach sul-
phuris euforbii ana ʒ i. ii. staphisagrie cum
tartaro ana ʒ ... omnia cum oleo ueteri misceantur.
et postquam locus cum corpus fricatus fuerit. epithime-
tur. Et si in loco apparuerint ampulle. per
aliquot dies dimittuntur. et cum ... ad i-
pe unguento ... curatur. donec se-
deuit. postea uero hoc idem iterandum erit si ne-
cesse fuerit. De generatione pilorum in locis denudatis

Si barbe uel aliorum pili exiles ac molles ex-
titerint. locus fricandus erit ex spuma maris
et cinere ... cum oleo ueteri mirtus. figu-
lisque recentibus ... inungendus. paciens quoque
uinum forte bibat. cum regimine adeo quod tempore
calefaciunt. reducendum est. Ad idem alia con-
fectio que in firmat ... Recipe olei de ben ʒ i.
cantaridum alas et capita abscisa habentium ʒ
iii. ... sic cantarides ... et oleo mittuntur.
deinde oleum cum ipsis ... posita sup-
lenti igne cum ligno ... commiscendo co-
quatur donec ipsum inspissetur. postea ab igne
depositum reponatur ... musci uel am-
bre est admiscendum ut bene redoleat. Deinde quo
si locus fricatus fuerit donec uesicas habeat. ap-
parebit citissima pilorum natiuitas. De

De conseruatione capillorum ne cadant et ipsorum elongatione

Ablutio faciens ne ... calui-
capillos longos. folia ... sumantur
et capillus ueneris uiridis. et mirti et mi-
robalani emblici. et ponantur in ablutione et co-
operiatur caput extra. postquam aqua made-
factum fuerit. in qua emblici fuerunt positi.
Alia ablutio capillos faciens longos. aqua
in qua siclea cocta fuit sumatur in qua sinapi pu-
pis ponatur. et cum ea capilli lauentur. postea si
inunguntur oleo et augmentabuntur. De his
autem que capillos cadere prohibent oleum est mir-
tinum cum frequenter capilli eo inunguntur.
Eos et confirmat si laudanum in uino resolu-
tum equali mensura cum oleo mirtino sit admix-
tum cum frequenter eo unguntur. s. ut capillorum
indices in nocte fricentur. et post ... balne-
um ingressus qui patitur cum aqua calida eas
lauet. Oleum capillos cadentes retinens.
emblici et folia mirti sumantur et in aqua co-
quantur usque quo aqua turbida fiat. postea
huius aque lib. i. olei omfacini lib. i. accipiantur.
et mixta ad aque consumptionem coquantur. postea si
ei quod ex decoctione remansit ʒ i. laudani
in uino resoluti addatur. et capillorum indices
ex hoc oleo fricentur. Oleum capillos faciens
rigidos et nigros si eo inunguntur. Recipe foli-
orum mirti. foliorum papaueris rufi. capilli
ueneris. spice nardi. cyperi. seminis siele
seminis apii. emblicorum quantum una manu
capi potest. hec autem omnia in tribus libris aque cum
ad unam redeant libram coquenda sunt. et postea
colanda. deinde colatum hoc cum una libra olei
albi est miscendum. et usque ad aque consumptionem
coquendum. Cui postea admiscenda sunt ʒ s. acacie
et minutissime ... cortices pini. deinde in eo
reponendum. et singulis diebus ex eo inunctio
est facienda. ... prohibens caluitium
et curans quod ex eo iam incepit. Recipe capillorum
ueneris. foliorum mirti. cortices pini. thuris
ana partes equales. Que tamen debent dum
teri possunt. postea uero admisceatur eis lauda-
ni et mirte ana quantum de unoquoque superiorum
... ex quibus cum uino ueteri et oleo ...
... mixtis caput in nocte epithimetur
et in mane lauetur. Et assiduetur hoc. hoc enim cal-
uitium sanat inceptum. De fissura extre-

Si capillis hoc euenerit mitatum capillorum
accidentis aqua et oleo ... donec bene con-
misceantur. frequenter erunt inungendi. cum

mucillaginibus quoque in scrofis eos lauare
oportebit. Hec est ea que fit de semine lini et
psillii et foliorum sisamini et que istis similantur. Quod
si ista non sufficerent quies et comestio et bal
nei usus et potus augmentum debent. Si autem con
tingat ut cum his incorporis pinguedo et que sit
eius signum pulsum et hoc accidens prius existat
a medianis desistendum erit. Si autem magnum
flat. frequenti uentris solutione utendum erit et
flomma facienda. Cibaria quoque ac nutrimentum
minuenda. **De crispatione capillorum.**

Capilli frequenter sunt fricandi cum foliis sidere
albe et gallis. Res fortes ad istud. farina
fenugreci et iunci et semina iusquiami al
bi tritici et sidere et galle ac calx et mentu sexti
simantur et ex omnibus capilli fricentur. **De his**
que capillos efficiunt planos.
… tione eius est uectionum quibus capillorum cum
fiunt. et inunctio ex oleo sisamino tepido
est facienda. Super capillos quoque aqua ca
lida sepe est fundenda. **De nigrificatione capillorum.**

Sumatur terra pars unius lib. gallarum et
et inungantur oleo et frigantur donec nigre
fiant. deinde et findantur. deinde accipiantur
eius isti dragagantum ana. ℥. v. sal gemme
℥. ii. aluminis ℥. i. terantur omnia in modum
collirii. deinde aqua calida ad modum masse
conspergatur quam de bonis fermentum permittatur.
et capud et barba prius abluantur cum aqua cala
et postea exsiccentur. manibus frictato liniantur
ex predicta mediana. et folia desuper ponantur.
ne medicinam consumeret. Que per tantum spacium horis
his sic permanserint. cum aqua tepida laua
ri debent. Tinctura alia. Sumantur mer
cadenghi et calcis non extincte amborum partes e
quales. lutum quantum de predictis duobus. ceruse
quantum de omnibus. Ex his omnibus aqua conspersis
inungantur capilli et foliis desuper cooperiantur.
Et per tantum partes horis talis permanserint. et
aliquibus lauentur mucillaginibus. pulchrior est
ex his nigredo pilorum. Tinctura alia. mer
cadenghi et calcis sumantur et super ea scrupulum
aque fundatur et in sole sic maneat per tres dum
maneant dies frequenter commiscendo. deinde aqua
hec colatur et mittatur in ea lana quam denigrari bo
na est. Sumatur sic non caueatur. in hac aqua sex
ta pars mercadenghi et calcis ut prius iam po
natur et maneat permittatur. quod tamen diu fieri
conuenit donec lana in missa tingatur. postea u
alchanna cum aqua predicta conspersa. fermentum
permittatur. Aqua tinctura facienda est. deinde
cum predictis et ualet ad omnia similia. Si ex lana in
hac aqua intincta radices pilorum fricentur
super aliquibus **De regimine ne canicies cito accidat.**

Hominibus canicies cito in primis iuuenilibus
nasci solent. alius autem tardius sine complexionis causa.
De his autem canicies ante tempus fiunt. Est hoc scilicet
ut de trifera minore in mane frequenter sumat.
Cuius descriptio hec mirobalani indi kebuli bel
lirici emblici omnium ana partes equales. terantur
et oleo inungantur et cum melle confitiantur. De qua sin
gulis diebus in mane ad nucis magnitudinem sumi
debet. Oxiuos autem puros eorum quibus nutrimentum fit.
sit halagie et assatum. Halagie i. cibus qui fit
ex pulmone et corde et epate macelli minu
tim et cum oleo frixis et
quo post remotionem
predictorum ponitur pau
cum aceti et oua et zafran.
abstinere autem conuenit a
lacte et acidis humidis micas
panis cum mixtis et capiti
bus que sunt multum spisse et a
fumoso cocto et ab his que
ex mille conficiuntur et a potu
aque niuis et a multa aqua potu. Vinum autem uetus et
purum modice bibendum est uel ydromel. Cibaria que
que salsamenta dicuntur et sunt salsa edenda sunt.
et panis in alimentum habent est mitigandus et eo pu
rum a ieiuno est potandum. Sicera post cum si
napi comederatur. Quod si hoc in uenis regimine
calore infrigideret cum aceto et sirupo acetoso in
temperatur. Omnis in balnea usus cum aqua ca
lida minimi debet. hoc quoque summo opere cauen
dum ne capilli aqua rosata infundantur. et pre
pue si camphoram habuit aroyca. Et si quam
hec facienda fuit studendum est ne desiccentur. Vn
guentis quoque utendum est in quibus que est calidior et
conficitur ac stiptice ponuntur. Sic est oleum quod
diximus. Quod si quis ad hoc multum anelauerit
ordinatim ad elactuarium de anacardis acci
piendum tendat quod in hyeme incipiendum est.

De tinctura capillorum rubea uel ruffa.

Sumantur lupinorum tritorum ℥. x. mirre ℥. v. aloxanthi
sextus unum sicentur et assare ana ℥. iii. deinde
cinis sarmitorum accipiatur et aqua super eum fun
datur. et post uoluntatem sic permissus coletur et ex hac
aqua predicte conficiantur medicine. postea non ca
pilli ex eis in inuncti per noctem una dimittantur
ac deinde lauentur. Quod uero atque iterum similiter
faciendum est et fient pili rufi. postea non rubei.

De albificandis capillis.

Sumantur stercus yrundinum et tenula sicca et cines et semina urtice
ni et semina nesium sicca et sulphur et flos
cappariis sicce et ex his oleo cum felle uaccino et

[Marginal notes:]
iuar dicit
sadar. et dixit iudeus quod
est nabac et est secundum
cornalis.

.i. quam apparent in
dicta pilis al
cum extremitate
sint nigre ex
tinctura est

Nota de trifera
minore.

.i. cibus qui fit ex pulmone et corde et epate macelli minutim et cum oleo frixis et quo post remotionem predictorum ponitur paucum aceti et oua et zafran.

.i. ualet ad ab qui
iunt fiunt.

Sugius mel .i. salsa
ta quorum quedam codi
unt sine sale quedam
cum sale.

.i. quod fit in septen
trionali parte.

.i. floris salutis
tinctorum uocatur.

ar
stelionis

.i. ausemi
silutis

aceto collectis inungantur capilli postquam
cum sulphure fuerint suffumigati. et non la-
uentur sed dimittantur sic. et post hec suffumigentur
cum sulphure. Quod multis oportet fieri vicibus.
postquam autem albificari ceperint. oleo samba-
cino frequenter sunt inungendi. De his que
auferunt pilos et que subtiliant et que euellant et que corro-
dunt. Calcis albe et uehementer acute et cineris prohibet omni
corlearum maris partes sumantur equales. ar-
senici citrini triti ut alcohol octaua unius par-
tis superponatur. hec omnia cum aqua in mor-
tario trita per duas horas sic mane permit-
tantur. ex quibus sic paratis pili sunt inun-
gendi. aut ex spuma marina et gipso hec
loco fiat. Ista quoque bona existunt. De his pre-
terea que pilos subtiliant. Est ut cauis intus
uel balnee in psillotro mittatur. Et que cutis
sepe est fricanda. que post psillotri ablutionem
cum ordei farina uel fabarum uel milonum se-
minis est fricanda. De his que pilos perpe-
Calx fortis sumatur super quam tus aufferunt.
sexcuplum aque fundatur et per tres dies sic di-
missa colet. postea uero in hac calce aqua ter-
tia pars calcis mittatur et tum diu sub sole
dimittatur. donec penna in missa depilet cum
ponatur et sic per tres dies regatur. his gestis ter-
tia pars arsenici citrini triti imposita aque
mittatur. et tum diu sub sole dimittatur donec
penna in missa depilet cum extrahitur. postea autem
corpus ex lana in hoc medicamine intincta fricetur.
Istud enim cito absumit pilos. post hec uero oleo ro-
sato locus inungendus erit. De his autem que capil-
los hoc modo destruunt. Est ut euellantur pili. et
inungatur locus ex psillio et aceto multis vi-
cibus. atque ex iusquiamo et opio et aceto. aut
locus depillatus sanguine ranarum que in aqua
morantur que non mouentur inungatur. uel san-
guine testudinis. uel inungatur locus depillatus
oleo in quo stellio coctus fuerit. usque ad omni-
modam dissolutionem. aut oleo in quo cicada cocta
fuerit. aut inungatur ex castoreo et melle mul-
tis vicibus. pilus quoque inter pilos euulsus. De
his autem que pilos inferiores et barbam atque ascell'
nasci non permittunt nisi post longum tempus. Est ut
Cimolie partes sumantur equales. aluminis
unius partis medietas. et misceantur cum succo
iusquiami uiridis. uel cum aqua aceto mixta
in qua iusquiami semen coctum fuerit. et liniatur
ex eis locus. quod multis fieri debet vicibus. pi-
lorum enim ortus ex hoc uehementer tardatur. ac formice

corporis exitus omnino prohibetur. De his que psilotro corro-
Locus cum foliis psilie et cum scorpiis re destruuntur.
cruce ortulani. et cum alchanna et rosis et capil-
et cum bene. siue separatim siue composite fricari
debet. De his que prohibent ne psillotrum adustio-
nem et pustulas in corpore faciat et occurrere ei quod adhu-
stum est.
Psillotrum adustionem facere prohibetur. si in mi-
tum cum eo fricetur corpus et cito lauetur. et corpus antequam
excoriatur oleo roseo sit inunctum. Quod autem
ipsum in corpore pustulas facere non permittit. Est ut
cum aqua calida lauetur usque quo remoueatur.
et postea in aqua frigida diu moretur corpus et aqua fri-
gidissima super ipsum fundatur. et precipue super locum in quo
pustule nasci solent. et adhustio fieri. Si
autem adhustio facta fuerit lenticulas excoriate terre
mixte cum aceto et aqua rosea. et locis ad-
hustis epithimate panno desuper posito ligetur.
Sed si que ampulle nascuntur et cito adhuuntur
cum unguento de cerusa. et unguento quod fit ex
merdasengi. et oleo roseo. et albumine oui
curetur. Hec quoque pustulas in corpore fieri prohi-
bet. scilicet ut post psillotri remotionem cum aceto
et oleo roseo fortis fiat fricatio. De salsafi que in cor-
pore uel facie fit et est ulcera crustis habentia que capite
nascitur uel facie quod multociens siccum existit rugose et albe. et quoniam humore humidates
Hec autem curantur uentositas in nocumentum positis. et
apertione alie uenarum que est in cauite capitis. uel post
aures. Et que illarum maior fuerit. aperiatur. Ab his
quoque acutis et salsis ac dulcibus abstineat.
Et alatur cibis insipidis et bonis. Et si pa-
tiens tollerare poterit. uentur cum apozima-
te de mirobalanis et aloe et scamonea solu-
dus erit. postea uero epithimatibus epithiman-
dus erit. Epithima ad salsafi cum recens
est. et in corpore fit infantis. Recipe. Uene
de curcuma. alchanna. aristologia. merda-
sengi. cortices granatorum sumantur. et ex his omnibus
tritis. et cum aceto et oleo roseo mixtis. epithi-
metur locus. Cum autem salsafi uetustum fuerit. su-
mantur sal et calcis adhuste. sulfur. et
in argentum uiuum. galle. uene de curcuma
merdasengi. aristologia. omnia hec trita cum
aceto et oleo roseo commisceantur et epithimetur.
Sed cum salsafi siccum fuerit et album. frequenter
fricandum erit cum oleo et cera et adipe anatis.
ac aqua calida lauandum et mucilaginibus.
patiens uero cibis humectantibus semper alen-
dus erit. Caputpurgium quoque preparare inicia
debet. ex oleo de semine cucurbitarum uel ex oleo
de amigdalis dulcibus uel uiolato et his similibus.

pro psilio et aceto

castoreo et melle

cerusa

unis extra fundit

.i. humorose

.i. in collo pertinet ... que est inter duo cornua.

Quod si extitudo ad cuminum grauis fuerit, locus
scalpellandus erit ut sanguis effluat. Cum me
dicaminibus acuti pulueris supra spargendus erit
donec madidat euellat. Postea uero cum unguen
to rubeo quod conficitur ex mercadesengi et aceto
et aceto et oleo et uenis de curcuma medi
cetur. De hiis autem que sabaf molle remouent
penitus est fricatio cum aceto et sale et usnen
mundi multociens facta. Hec enim eum re
mouet et penitus destruit. De hiis que faciem
[S]umantur farina albificat et cutem subtiliat.
ciceris et fabarum et ordei et faciem claram et lucidam
et amidum et dragaganti et semen infantis efficiunt
et cum lacte conspergunt et ex eis faciei in nocte
epithimet et aqua calida in qua uiole se
mel decocte fuerint et furfur in mane lauet.
hoc decem noctibus fieri debet. Summentum
alia conueniens et fortius. Sumantur amigda
le excorticate et amilum et dragaganti et contuse
antur omnia cum aqua ciceri oculani et ex eis
faciei epithimet in nocte et lauet in die
cum aqua in qua uiole fuerint et camomilla
cocte fuerint. Aut sumatur amilum et dragaganti
et amigdale dulces excorticate et cum lacte
conspergantur et epithimet ex eis faciei et cum ce
perit siccari remouet epithima. Quod si pro
quam pebdomadam unam factum fuerit aqua calida
locus est abluendus. De hiis que colorem efficiunt
[R]ubeum que colorem uehementer rubeum
rubeum faciunt. Recipe sinapi albi, arsenici rubi
partes equales. Hec trita cum lacte conspergantur
et ex eis pebdomadam unam faciei epithimet
et sit epithima leue et subtile. Summentum alia.
Recipe croci orientalis rubee cum qua tinctores
tingunt, thuris, mirre, mastici partes equales
succi cepe que uocatur bulbus, tamen ut ex eo pro
sint confecta. Ex hac confectione faciei in nocte li
niat et in die lauet. De hiis uero que colorem
faciei rubeum efficiunt est cicer et ficus et mala
granata dulcia et carnem comedere et uinum
rubeum et crossum potare et eis que ex multe fuit
uti et cum aqua calida dulci sepe lauari
et ouorum uitellos edere et assa. Est enim et aliud
colorem faciendi rubeum species quod et talis
inuenitur similiter. Medicamen colorem faci
ens rubeum. Recipe ysopi sicce ℥ x, croci orientalis
℥ iii, zuccari ℥ xiii. Ex hiis fiat puluis
de quo singulis diebus due sumantur ℥. De hiis
[E]x hiis que colorem que faciei efficiunt citrinum
efficiunt citrinum sunt illa que memini calida

et aquas bibere que non mouent et aceto in comesti
one frequenter uti. Faciemque cum cimino simpis
mare, azafran quoque faciem reddit citri
nam. Et comestio lini et uigilie multe et tristi
tia. Et cibo in quo de cimino multum sit ammix
tum uti, uel frequenter ipsum odorare colorem effi
ciunt citrinum. Et que in domo in qua multum est ci
minum citrinitatem incurrunt faciei. De hiis que
[O]ppositioni soli et comedere colorem efficiunt nigrum
ex cibis salsis et dimittere balneationem. Et de
hiis que superficiem nigredine afficiunt est ut est
psilotro et mercadesengi epithimet. Forsitan
enim ei denigrabit color qui remoueri si
cuius non poterit. Quod si remouere fuerit
necesse cum aceto in quo usnen recens decoctum
fuerit locum lauet atque lacte acetoso et cum ca
tu acetositate et farina ciceris et aceto mul
tis faciei uicibus. Sumere quoque multis di
ebus sunt facientes donec ad suam redeunt locum
dispositionem. Ex post postea que colorem denigrant est ori
ganum frequenter comedere et in mirobalanis uti
oportet. De panno faciei.
[Q]uod pannum remouet est faciem cum semine ra
fani epithimare uel cum semine eruce uel cum
fece croci oculani decocta donec incrassetur
costo et cinamomo tritis et ex eis confectis epith
faciendum. Uel sinapi sumatur et cum ficubus te
ratur et ex eis locus cum aqua calida epithimet.
Aut pannus aqua calida infusus faciei supponatur
donec rubescat et postea medicamen ipsi adhi
beatur. Et est obseruandum ne faciei uulneret.
Si cum dolere inceperit medicamen est aufe
rendum et locus quiescere permittendus et postea ad
medicamen est recurrendum. Medicamen quod pannum
remouet: oxabalel et amigdalle et semina
melonum sumantur et excorticentur omnia et tantum ar
genti uiui equali mensura et ex eis fiat e
pithima. Uel mahalel semina et amigdalle
et bdellium molle terantur cum aceto et fiat ex
eis epithima. Medicamen quod remouet pannum.
Recipe lupinorum, seminis rafani, seminis eruce,
costi, amigdalarum amararum, baurach, piperis,
bdellii equalia pondera. Conficiatur sic: bdellium in
aqua azerdech dissoluatur, ergo alie medicine
conspergantur, ex quibus fiat epithima. De lentigi
[E]x eis que lentigines nibus paruis et magnis.
auferunt siue sint parue siue magne cum sit
accidentes sunt flebotomare et colam nigram
a corpore frequenter expellere. Similiter cum epithi
mo et epithimi apozima bibere. Quod similiter

fieri convenit cum primis epithimatibus re-
moveri non potest. et postea ad epithimandum redeundum
modum. Epithima ad lentigines parvas et
magnas. farina lupinorum et amigdale amare
excorticate et baurach et semen infusum sumantur
et ex eis cum mucilagine fenugreci confec-
tis facies sinapisimetur. Que tamen prius cum panno
aqua calida infuso madefiat. Aut mundificatione
dicemine uti volens de balneo egrediatur.
Aliud epithima. Farina lupinorum et amigda-
le amare et semen caulis sumantur et ex his omnibus
cum lacte ficulnee collectis epithima fiat.
aut fiat emplastrum ex sapone et cum pungere cepe-
rit lavetur locus et ungatur oleo amigdalino.
postea vero iterum ut prius sapo apponatur. vel
ex armoniaco dissoluto epithima fiat. aut
in albarach dissolvatur cum mucilagine fenu-
greci et epithimetur. Omne autem epithima quod
ad nevos fit et ad lentigines magnas et
parvas et ad pannum postquam patiens balneum
exierit. aut locus cum panno aqua calida infuso mul-
totiens humectatus fuerit donec rubeus fiat.
et subtilis. faciendum erit. De destructione cica-

Vulnerum cicatrices ex merdasengi **tricum ex vulneribus**
cum oleo roseo albificato epithimande
sunt. atque anatis adipe sepe per epithima
te inceius utendum est. Super quas et emplastrum
diaquilon vel de ferrutto ponendum est. Eis
quoque emplastrum de pane simulaginis cum dacti-
lis mixto factum supponi debet. **De salsa fa-
tea que fit in facie. Hec egritudo in hieme apparet que**
Hec egritudini confert **rubedo in facie est pustul'**
balneum sepe ingredi et aquam calidam facie
sua cotidie cooperire et infrontem flomiam fri-
gere. sanguisugas sepe locis supponere. et locis
prius fortiter fricatis cum panno sanguis ab
eis fluat. postea cum sale et aceto. deinde cum
unguento tybeo quod in capitulo de salsapha
nominavimus inungere. Huic quoque egri-
tudini confert si loca sapone epithimata
sic dimittantur donec sapo sicationem facia-
at. et postea cum aqua calida laventur. Quod
in multis vicibus fieri convenienter est. **De destructione**

Cum in loco **viriditatis que accidit ex percussione**
neque dolor neque vulnus neque calor ullus in-
est post percussionem remanserit et fuerit necessarium vi-
riditatem ibi existentem removere. loco folia
caulis vel rafani vel mentastri viridis suppo-

nantur. quod dum ubi alius forte existit. Emplastrum
forte ad idem. Sumantur arsenici citrini
lapidis lazuli ana partes equales. thuris pars
media. ex his omnibus tritis fiat epithima
multis vicibus. Et melius est ut cum suco coria-
dri epithimetur. hoc enim est epithima ultimum.
aut fiat epithima ex solo arsenico citrino
vel cum armoniaco. **De destructione alguasem.**

Locus cum melle anacardi epithimandus est donec
in loco fiat pustula. que postea curanda est.
aut fiat epithima ex unguento corrosivo
quod in adhuritendo calidi ferri vicem tenet.
et est scriptum in capitulo de medianis adhuren-
tibus. post hoc autem locus cum nitro et aqua ca-
lida lavandus est et fricandus. deinde gummi de
botin cum melle dissolutum loco supponatur.
quod partes sic maneat dies non dissolvatur. postea
vero eo remoto. locus sale optime fricetur. ac
deinde epithimetur ex medicamine quod pro
combustionis signa ac causis delere diximus. De
hoc autem epithimate decies in die locus erit li-
niendus. ita tamen quod medicamen inde removeatur. Si
una eius pars alii supponatur. Et postquam per
dies continuos factum fuerit. locus cum nitro erit
lavandus. rursus vero ad locum regiminis redeundum
erit. hoc enim   omnino destruit. **De his qua**

Secundum variolarum signa **violarum signa delent.**
remanserint nigra et cum facie superficie fuerint
equalia. medicorum curam his erit utendum. quibus
in cicatricibus ex vulneribus curationem usi fui-
mus cum sinapisimatibus facie albificantibus.
Quod si loca concava apparuerint. corpus impingua-
re ac renovare necesse erit. Et si nigra fuerint et
concava. utraque predicta necessaria erunt. de his pre-
fata que variolarum delent signa. Et balneo et
sinapisimatibus frequenter uti. Epithima vali-
dum ad signa variolarum et pustularum. Recipe
merdasengi mumie. radicis arundinum sic-
cate. farinam ciceris ossa vetusta farina
tritici. semina meloni excorticata. semina
albeti. costum. hec omnia cum mucilaginibus
fenugreci et seminis lini commisceantur. et ex
eis facies sinapisimetur. **De pruritu et scabie et**

Scabies et pustule his valde accidunt **pustul'**
qui cibaria sanguinem corrumpentia frequenter
comedunt. sicut sunt salita vel salsata que sale
conduntur. et in genere calida. aut allia vel
mel. sive vinum vetus purum bibunt. eis quoque
accidunt qui sepe laborant et vigilant et bal-
neo non sepe utuntur. Quibus confert prius vi-

[Right margin:]
Illud quod apparet in principio
morphee vel lepre in loco di-
citur guasem.

.i. terbentina

.i. dec[...]

osimo alguasem

.i. gumens

.i. vitri quibus autem conduat
merdasangi docet
in 2a [...]
[...]

.i. species que ab podimito amisceri

[Left margin:]
ex

sal ammoniacum

don

libri
dicta
[...]

·i· celidonie
·i· semine

fl(e)umia · et p(er)f(icitur) · hac potione · mirobalanorum
citrinorum · ʒ · sumat(ur) · xv · menuiien sim(ul)
· ʒ · ii · epithimi · sene · seminis fumi terre · ana
· ʒ · v · seminis sc(ar)iole · anthere · polipodii
absinthii ana · ʒ · iii ·
om(n)ia mittit(ur) lib(ri)s aq(ue) do
nec ad unam librum duas
redeat p(ar)tes coq(ua)nt(ur) · ex
cepto epithimo q(uod) i(n) fi
ne decoct(i)o(n)is t(ame)n addi
tendu(m) erit · post h(ec) a(utem)
om(n)ia manib(us) fricentur co
lent(ur) · in quorum colatu(m)
t(ame)r(in)dorum · ʒ · x · pona(n)t(ur).
Si aut(em) t(ame)r(in)dorum no(n) habeat · p(r)o eo zucaru(m)
rosatu(m) uel ponat(ur) · que multis bibat(ur) uici
b(us) · Pille ad pruritu(m) ualentes et scabie(m) · Recipe
mirobal(anorum) · citrinorum · ana · ʒ · i · fumi terre rosa
rum rubearum ana · ʒ · q(ua)rta(m) p(ar)te(m) · fiant exinde pille.
quarum potio sit decem uno · q(uo)d multis sumere
sint uicib(us) · p(ro)pt(er)qua(m) aut(em) corp(us) fl(e)umia ac ue
tris solutione euacuatum fuit · potio ista co
tidie erit danda · Recipe pruna damascena · xv ·
tamarindorum · ascinimb(us) mundatorum · ʒ · uero ii
albi ana · ʒ · x · sup(er) ista due p(ar)tes libre aque
bullientis fundant(ur) · et p(er) nocte(m) una(m) dimittu(n)t(ur) fri
cent(ur) · et colent(ur) · et in potu sumat(ur) · Si aut(em) coqu(n)
t(ur) forti opilabunt · Istis quoq(ue) q(uan)doq(ue) addunt
sene et fumi terre · ex quib(us) cotidie · ʒ · iiii · sunt
bibenda · Electuariu(m) ad scabie(m) et p(ruritum) ualens · Recipe
mirobal(anorum) citrinorum p(ar)te(m) una(m) · sene · fumi terre
ana p(ar)te(m) media(m) · succi absinthii q(ua)ntu(m) ad co
nu(m) sufficit (con)fectione(m) · aliquotiens aut(em) addit(ur)
hiis medicamine q(ua)ntu(m) absinthii q(ua)ntu(m) q(ua)rta
pars mirobalanorum · et conficiu(n)t(ur) om(n)ia c(um) melle · et
sumit(ur) ex eo cotidie q(ua)ntu(m) e(st) auellane magnitu
do · Confert p(re)terea pruritui sedo · aq(ua) calida
balneari · et corp(us) in balneo ex aceto et oleo roseo
et succo apii (con)fricare · Serum quoq(ue) cu(m) mirobal(anis) ·
et zucaro in potu sumere auxiliat(ur) · Si in a(n)t(e) ex
frequenti corporis euacuatio(n)e · remediu(m) subsequi
tur · cepto cotidie in mane et i(n) sero p(os)t sol(is) occa
sum ciatu(m) (con)fectu(m) certu(m) e(st) multu(m) q(uod) et zuc
caro albo · in potu e(st) tribuendu(m) · lac q(uo)q(ue) uacci
nu(m) acetosu(m) potare debet · Qui aut(em) scabie(m)
patit(ur) et pruritu(m) · ab o(mn)i re salsa ac dulci et acu
ta abstinere debet · holera aut(em) frigida · et res a
cetosas · et leues carnes ede(re) debet · Vinu(m) q(ui)
si bibat · multa sit mixtu(m) aqua · Epithi(ma)
scabie(m) sicce conferens · Recipe · costi

hic nominat(ur) cia q(uod)
coquit(ur) trib(us) sunt
modis · alia e(st) tarde
coquit(ur) ut radices
alia cito ut flores ·
alia mediocrit(er) ut
semina · ideo q(ue) radi
ces diu coquende sunt ·
flores in fine t(ame)n po
nendi · semina i(n) medio.

pruritum
non
·i· sanich

sal(is) · costi · an(a) · ʒ · i · sig(illi) · ʒ · vii · aceti · et olei
rosacei q(uod) sufficit ad hoc ut corp(us) ex eo ilini
neq(ue) epithimari possit · Q(uo)d p(ro)pt(er)qua(m) linitu(m)   ·i· iungi
fuit · maneat d(e)inde et p(os)tea lauet · Epithima
ad scabie(m) humida(m) · Recipe argenti uiui extinc
ti · cerusse · litargirii ·
oleandri · costi · alcali ·
mercasengi · Ex hiis cu(m)
aceto et oleo roseo mix
tis · fiat epithima · et
p(er) tota(m) nocte(m) sic maneant · In mane u(ero) bal
neu(m) ingrediat(ur) pacie(n)s · et c(um) aceto et insimul u
nci fricet(ur) · p(os)tea aut(em) c(um) aq(ua) lauet(ur) calida · Et hoc
gelatis sup(er) ipsum aqua fundat(ur) frigida · et oleo in
ungat(ur) roseo · egredia(tur) · Scabiei quoq(ue) ue
tuste multum auxiliat(ur) p(er) unaquaq(ue) terciu(m)
diem sumere aloes pondus unius aurei · Q(uo)d p(ro)pt(er) istis
trib(us) infirmitatib(us) dic(tu)m e(st) sufficiendum · Q(uo)d si ex
h(ac) excoriatio eueniret · cu(m) sanda erit · h(oc) en(im)   ·i· intelligitur
scabiem destruit et pruritu(m) · Epithima
ad scabie(m) q(uo)d bonu(m) existit et ualidu(m) · nam
pullas fiat in ablutione(m) · Recipe mercasengi
atramenti citrini ponderum equalia · h(ec) p(er) che(m)ma
cum una ad solem cu(m) aceto fricant(ur) terunt(ur) · et
p(os)tea reponant(ur) · ex quib(us) cu(m) necesse fuit · fiat e(x)
epithima · De serpigine ·

hic ubiq(ue) epithima
unguentu(m) intelli
git(ur) · Et ubi dicat(ur)
fiat epithima · i ·
unguentum ·

Quando h(ec) accidit passio · sanguine(m) minue.
Et si uene mollis fuit ·
da sibi (con)iunctam mu
zorum · Si aut(em) sicca fuit
uene · da potiones · et
mitte pacientem coti
die in aqua calidam ter
et da ei cibaria (con)tempi
unt aceti et oleu(m) · et amigdalinu(m) oleu(m) · infirmi
quoq(ue) cum oleo amigdalino atq(ue) eius et mu
sos ei dabis et hiis similia · hinc p(re)terea contuli
mi (con)fert lac acetosu(m) · et auxiliat(ur) decoctio de
spodio uel (con)serua de cinamomo cu(m) succo citri
citri · Q(uo)d si h(ec) passio p(ro)xima fuit · solue ue
tre(m) ex apozimate mirobal(anorum) · citrinorum · Et si cu(m)
h(oc) fuerit pariat(ur) ablutione(m) · terit(ur) (con)iunctam c(um)
cortice suo · et exprimendo extrahat(ur) succus i(n) quo
zucaru(m) albu(m) ponat(ur) · et ad bibendu(m) tribuat(ur).
hinc p(re)terea ... (con)fert sumere serum · et po
tare cum ... seminis portulace · atq(ue) psil
lii ana · ʒ · iii · ... que cu(m) aceto et
sumat fuit · et sumere p(ro)pt(er)ea lac acetosu(m).

Serpigo e(st) passio q(ue)
accidit q(uan)do homo
maximu(m) sentit
pruritu(m) · et cu(m) scal
pit se apparet i(n) ca
te modi quasi ad
unacis similitudine(m).

q(ui) pruritus

De sudamine · ·i· adustio
Desiccatio no(n) (con)tendit · h(ec) dalbasaph.
ex sudoris multitudine · cui i(n)fectionis modum

·rolo

morum domibus, et aqua frigida et dulci lavari.
locaque in quibus desudatio omni solet, ex aqua
frigida et ipsa inungi remedium affertur. Huic
postea egritudini offert. Postquam exorta fuerit cum
aceto [illegible] et [illegible] celidonie et aceto et
oleo roseo epithimari. Alchanna quoque et sal
sumantur et cum aceto misceantur, ex quibus lo-
ca in balneo epithimentur. Quod donec una pars
transeat hore sic dimittatur. Postea vero lavetur
et sic cum furfure fricetur. **De impetigine.**
Si impetigo que incipiens fuerit nec [illegible] pro-
fundo fuerit extra, sanari poterit si cum adipe
galline vel anatis vel cum cera et oleo aut dra-
gaganti vel prunorum gummi aut oleo de fumo terre vel
cum butiro decocto vel crudo fricetur. Et cum hec dul-
cis aqua tepida super eam fundatur. Atque acuta que
colam generant nigram abstineat qui patitur. Cum
si iam carnis profunditatem occupaverit et in ea
asperitas et cortex apparent, corpus cum flomia
et apozimate de epithimo ac sero cum epithimo
necnon ex hiis omnibus que iam in scabiei capi-
tulo diximus et in melie capitulo dicturi sumus
evacuari convenit. Sanguisuge postea loco sunt
supponende. Qui post ipsarum suctionem aqua
calida lavandus est et premendus. Sanguisuge
autem multis vicibus predicto modo sunt adhibende,
quod eo usque fiat donec quicquid est ibi est superflu-
itatis sugendo penitus removeatur. Et post hec
epithimata de sabaffa locis imponantur. Que si
non suffecerint, locus tamdiu fortiter fricetur don-
ec sanguis ab eo fluat. Et deinde acuti medi-
caminis pulvis desuper spargatur. Quod eo usque fi-
at donec cutis sana et rubea appareat. Postea
vero curetur cum unguento donec sanetur. De his
autem que impetiginem auferunt est fricatio que fit
cum [illegible] acetositate et amoniaco et aceto, vel
cum maschacinia mixta cum aceto et epithi-
mata aut cum [illegible] et aceto. Oleum autem de
tritico incipienti valet impetigini. Quod hoc
modo fit: triticum mundum sumatur et in pixide
vitrea undique ex argilla involuta ponatur, et
os eius cum pila ex filis eius facta opiletur, quod in pre-
dicte pixidis collo constringatur ne fumositatem ex
pixide exire permittat. Cum os eius inferius ver-
sum fuerit, postea sumatur testa in qua ignem
homines tenere consueverunt, et in eo sit
foramen per quod pixidis predicte caput inferius ver-
sum transeat. Et postea circa ipsum ac super
stercus vaccinum siccum ponatur, in quo ignis pau-
latim accendatur. Sub foramine vero quod est in testa

·i· coquitur
·antur vasa
·i· [illegible]
hoc pixidis vasum
[illegible]
caput·

aliquod vas mittatur in quo quod ex tritico fluit
recipiatur. Ex quo impetigo epithimari convenit.
Est enim hoc mirabile in ipsius curatione. **De**
Morphee albe convenit offerri. **morphea alba.**
ex fenugreci mundi et semine rafani et rubea
ac [illegible] et sinapi tritis et cum forti aceto mixtis
ad solem fricari. Aut cepa que vocatur bulbus su-
matur et ad solem multociens cutis ex ea
fricetur. Que si non suffecerint, [illegible] minoris
due sumantur ʒ 2, atque turbit, pulveris pigre
ana ʒ 1, coloquintide preparate ʒ 1. Hoc singulis
mensibus ter vel quater in potu est sumendum. Aliis autem
diebus quibus non utitur hoc medicamine, pondus
trium ʒ 2 turbit solum cotidie sumat. Et eo utatur
regimine quod in capitulo eorum que cuti candorem tradunt
nominavimus. **De morphea nigra.**
Qui morpheam patitur nigram, flomado est eique
convenit cum epithimo multociens solvendus.
Post hoc autem ex semine rafani et [illegible] et semine
eruce et aceto locus epithimetur. Ipse vero qui patitur
balneum ingrediatur frequenter et cibis humectan-
tivis utatur et custodiatur cum regimine melan-
coliam patientium. **De albaras.**
Qui albaras curationem
eorum utendum regimi-
ne quo et in morphee
albe curatione utitur quis.
Vomitus postea frequentatur
dandus est atque cibaria
desiccantia tribuenda
et eo est utendum regimi-
ne quod cuti candorem tradit.
Et oximatum sumatur
ad electuarium de ana-
cardis sumendum et isto
utatur epithimate: Recipe
fenugreci mundi, [illegible]
ligni, staphisagrie, ve-
trioli, cantaridarum ana
partes equales. Omnia hec cum aqua in qua
rubea sit cocta misceantur et ex eis postquam locus
cum bulbo fortiter fricatus fuerit fiat super eum
epithima. Huic preterea egritudini offert
epithimari ex nigri serpentis sanguine. Est
enim nigri serpentis proprietas hoc operari. Quod si lo-
cus in quo hec apparuit egritudo prius fuerit
igne cum oburendo. Postea tamdiu medicetur
donec adbustio removeatur. Aut cum succo a-
nacardi eousque fricetur quousque ibi vesica fi-
at et cutis ubi est albaras corrodatur. Deinde vero

Omnis morphea alba
aut albaras in quibus
est asperitas et que cum
panno fricatur cito ru-
bet et cum acu puncta
sanguinem emittit in
quo non est aquositas
ad sanandum est facilior.
Omnibus vero albaras
speciebus deterior existit
in qua cutis superfici-
es diminuta videtur
et ex qua multum punc-
ta non fluit sanguis
et cum panno fricata
non fit rubea.

curandus erit locus donec sanetur. vel tingendus
erit locus cum hiis que rubeum efficiunt aut ni-
Tinctum que locum albificant. ad corporis redu-
cit colorem. aloxantis. minium. fex vini. ma-
ter rubea. alumen. sumantur. et ex istis locus tamdiu
multis fricetur vicibus. donec paciens angusti-
etur. hoc enim locum tingit. et eius tinctura nigra
permanet diebus. Quod si hec egritudo loci in quibus
ventose solent mitti invaserit. sanguis
prius extractus cum ventosis erit extrahendus. et post
ipsarum remotionem locus ex mercurio sublimato al-
bificato epithimandus. aut ex rubea et
aceto epithimetur.
aut post sanguinis ex-
tractionem ventosa amarica huius simul ap-
ponatur loco. et diu ibi stare permittatur. vel
loco post ventosarum ablationem. epithima
ex rubea et litargiro indi mixtis cum aqua
in qua brasilium vel fuit coctum. apponatur. Si autem
huius egritudinis maxima quantitas locum
occupavit ventosarum. ventosis post positis.
frequens faciendum est flomia. De lepra.

Si huic egritudini statim subveniatur ex quo
incipit. ut sanetur vel reprimatur. possibile est.
Sed postquam membra vulneravit. acerius cor-
rumpit figuram. fortasse non sanabitur. Cum
ergo oculorum albedo obfuscari ceperit rubea fu-
erit. voxque raucescere inceperit. sudor quoque
fuit fetidissimus. et facies ut vix inflata ap-
paruit cum forti rubedine. et nodi quidam ibi
fieri ceperint. pili quoque superciliorum subtilian-
tur. succurrendum ei erit. Erit ergo egro in
principio subveniendum cum sanguinis extrac-
tione ex vena purpurea dextri brachii.
postea per aliquot dies quiescere permittatur.
atque in hiis quibus quiescat diebus cum carne
arietina vel edina nutriatur. Vinum quoque
clarum et bene redolens ac multum temperatum bibat.
et in balneo cotidie ponatur. post hec autem de
brachio sinistro flometur. et per aliquot dies
quiescere dimittatur. et ut diximus nutriatur. de-
inceps vero apozima de epithimo multociens ei tribuatur. Inter quas licet una aliam
sequatur. quiescendum tamen est. paciens postea ci-
bis alatur humectantibus. atque in balneo co-
tidie ponatur. et a labore et vigiliis nec non ab
omnibus cibis a quibus meliam pacientes absti-
nere precipimus. custodiatur. Sezer quoque cum
zuccaro frequenter est dandum. In pre et taliter est

Albificatum litargi-
rium cum multociens in-
fungitur oleo roseo et sic
erit quaque utere ad solem

regendus. ut ille qui sui corporis humectationem
adipisci desiderat. Est et in balneo cum fari-
na ciceris et falvarum. atque cum borrace et vinge-
ficandus. et aqua tepida frequenter infundendus.
post hoc autem ex oleo de semine cucurbite et
violato inungendus. et sic egrediatur balneum.
Cum autem hec egritudo alicui fortiter adhese-
rit. et medicina fortia manserit. cum unxero cum ne
medicandus erit. Eius vero corpus qui hac utitur
medicina inflatur. atque per aliquot dies ab
suis sensu manet. Sed eius postea excoriatur
corpus. et egreditur de sub loco excoriato cu-
tis tenera. et sic ab infirmitate paciens cura-
tur. sicut ex antiquorum novimus relatione. quam
venimus esse credimus. ac sic est in hoc nostro tempore non
paucis contingit. Retulit enim michi quidam se quon-
dam curasse mulierem cum istis medicinis quam
lepra iam vehementer invaserat. et sanata
est. Curatio lepre cum viperis. Vipere suma-
tur in montanis de locis in quibus non pulvis est
neque limum. et eorum capita atque caude abscin-
dantur. et quicquid invenitur in eis eiciatur. et lave-
tur. deinde in olla nova ponatur. in qua sal. et
anetum. et galanga. et piper. et aqua. et parum olei
mittenda sunt. Que tamdiu sunt coquenda.
donec tota caro dissolvatur. hiis autem gestis.
paciens ius illud bibat. et carnem comedat.
Et si scothomiam passus fuerit. et ceciderit. iam
sufficiat ei. Quod si non acciderit. id iterum ei dan-
dum erit. Quod tamdiu faciendum est. donec
infletur. cum enim inflari cepit ac scothomiam
pati. iam nunc sufficit ei. Ego quoque adoles-
centi medicavi cuius facie nodi iam
fieri incipiebant. et pili iam defluebant. cui
succurrere incepi cum flomia. et ventris solo-
ne cum ex apozimate epithimi. et ex pillulis que
coleram expellunt nigram. cum quoque balne-
um atque tinam frequenter ingredi feci. et abun-
dantem delectationem sanitatis dedi. postea vero gerre
per aliquot dies ei adhibui. nutriendo eum cibis
bonum generantibus nutrimentum. post quietem ad
ventrem solvendum redii. Quod faciens fere don-
plusquam quadragesies in quinque mensium et paucorum
dierum spatio ventrem solvi. Quibus peractis
pili qui ceciderant. renasci ceperunt. facies et
color meliorati. oculique clarescere. et sunt in-
tegre sanitati propinquis. Ex hic autem quia a
nobis recessit. regimine quo eum conservabam
permissum fuit. post sex vero menses inveni eum
iam penitus sanum. Cum michi retulit se eo usum

Apozima de epi-
thimo in templo de
melia non tracta-
tur reperitur.

i. mollificativa.
i. virtus.

fuisse regimine dum foras exit. in quo a me
regi consueverunt. Hec excepto quod medicinam ven-
tris solutivam post sensum non suscepit. de ver-
rucis.

Verruce removentur si ex foliis mirti
multociens fortiter fricentur. aut si cum foliis
capparis minoribus vel aceto fricante fiunt.
vel si ex emplastro quod exitum aperit ut in illo
dicemus capitulo epithimentur. aut scarificentur et cum
[illegible] vel calidariam fricentur. que quidem sunt
medicamina acuta. fricentur quoque ex sale
et aceto in die multociens fricata confert. aut
fiat epithima cum cumino et aceto. aut fricen-
tur multociens cum aceto. ipsum enim eas radi-
citus evellit. vel fricentur ex [illegible] re-
centibus de romania. Verruce autem multas
habentes radices. scarificentur [illegible] totas radi-
ces. et ea que circa ipsas sunt loca. et super scari-
ficationis loca pulverize acutas medicinas
spargere. quod tandiu faciendum est. donec totum cor-
rodat et denigretur. postea autem butirum desuper
ponatur donec quod denigratum est auferatur.
Quibus ita peractis. ad ista multociens est rever-
tendum una vice ponendo butirum. et alia me-
dicinam acutam. postquam autem penitus corro-
sa fuerit. locus cum hiis que carnem creant cu-
ratur medicandus. Si autem verrucarum multi-
tudo in corpore existens fuerit. patientem fre-
quenter flebotoma. et ei ventrem cum hiis que in ca-
pitulo de melia nominabimus solve. ipsum
que cum ab balneo [illegible] dum ista agis. hu-
mecta. Et in eius [illegible] utere eis quibus

[margin: Fecundissimum]
[margin: i. flomias et sol- vas ventrem]

Complexione sanationem [illegible] consuevisti. de hiis que palpebris generant pilos.

Collirium quod palpebris generat pilos et spissos facit. Recipe collirium mirro-
balanorum ... ʒ v. fumi thuris ʒ ii. my-
spice inde. carpobalsami ana ʒ iii. lapi-

[margin: vel minutis thymis]

dis azuli ʒ x. ex hiis
omnibus fac collirium. in quo
... inmissus. co-
tidie inter palpebras ...
bat. palpebris postea
quamque accedit alopi-
tia que hoc modo est cu-
randa. radi multo-
ciens cotidie in suco ce-
pe intinctis palpe-
bris trahatur. et sub-
sequenter collirium inmit-
tit. et ex aliquo epithimatum que nominavimus
ibi epithima fiat. de pediculis qui in palpebris
generantur.

[boxed note: fumus thuris sic fit.
granum thuris in lampade
olio plenam mitte igni.
cui superponit scutel-
la vitreata. perducat
super eam sepe aqua frigida
ne fumi a flamma thu-
ris dissolutis eisque adhe-
res removeat. postea
scutella accipit. et quod in
ea est abraditur. quod vo-
catur fumus thuris.]

Palpebre in primis ab eis mundificentur. deinde
cum aqua et sale laventur. postea vero alium
iam [illegible] teratur. ex quo cum modico palpebris
inmittatur. Quod si in palpebris pediculorum fu-
erit multitudo. facies super aquam calidam
sepe ponatur et palpebre aperiantur vel mundifi-
centur. atque ipsis de istis sief inmittatur.
Recipe argenti vivi. arsenici rubei. stafi-
sagrie ana partes equales. gummi quantum unius
partis. fiant ex eis sief. Ex quibus cum necesse
fuerit. in aqua aliquid resolvatur. in qua radius
madefiat per extremitatem palpebrarum et pilorum
radices. trahatur cum subtilitate et cautela ma-
xima. Quo facto palpebre diu sunt tenende.
ne oculum tangant. de ordeolo.

Quando in oculo fuerit ordeolum. id est apalogum
ordeo simile vel panico. precipe patienti ut in
mane frequenter balneetur. et ut abstineat a ce-
na. et ne dormiat ventre repleto. Que si non
sufficerint. suppone ei parum de unguento quod
vocatur diaquilon. quod in capitulo de scrofulis
nominabimus. aut ceram solve. et radicem ipsam
calidam intinctam super ipsum trahe. vel micas pa-
nis cum aqua misce donec fiat massa. et desuper
pone. vel cum saliva inunge. patiens quoque
ut predictum est balneum frequenter ingrediatur. et super
aquam calidam faciem teneat. de gesse.

Oportet aliquem post dormitionem oculos aperire
non valentem. frequenter balneum ingredi. et aquam
calidam cum oleo super caput fundere. faciemque va-
pori aque calide supponere. atque oculos cum panno
aqua calida infuso embrocare. Quod postea
ac oleum roseum mixta cum adipe galline
resolutum et colata simul confixerit. et palpebris
in hora dormiendi supponantur. aut scariola
contusa cum oleo violato desuper mittatur.

[margin: i. quando oculi post dormitionem aperiri non possunt.]
[margin: vel scarum]

de oculis foras prominentibus.

Si ex vomitu procedenti. aut ex multo conamine aut ex
clamore vel ex percussione. vel ex hiis similibus
oculi foras prominuerint. statim in eadem hora
fiat flebotomia. et venter fortiter solvatur. atque o-
culi ex aloe. et licio et acacia. et suco plantaginis
epithimentur. ac reprimantur. et illo [illegible] re[illegible]
tis rotula prima de colla ponatur. et stringatur
desuper. et patiens supinus iaceat. et alter[illegible]
tationem et vomitum sibi caveat. in ore quoque
teneat aliquid quod flegma eiciat. et gargarismum
faciat ac cibaria minuat. et vinum nullo
modo bibat. de fetore narium.

[margin: i. glutino]

Si in naribus malus fuerit odor. aluminis.

Sucum odore naribus intromittet[?] uncee[?] immunibus[?] in coopertis[?] egritudine.

mixte calamenthi · gallie · partes sumantur equales · hec omnia terantur · quibus ita pactis · patiens in unum per nares sugat multis vicibus ex confectum[?] · ac deinde de predicto medicamine in nares insufflet · vel licinium de eo intinctum ponat in nares · ¶ Aliud medicamen · Recipe calami aromatici · seminum nestin[?] · seminis rose · gariofili · ana ℥ i · galle muscate · ana ℨ ß · musci quantum ponderant unum granum ordei · terantur omnia et mediocrem[?] cum eis nares. ¶ Medicamen aliud · spice indice · gallie · gariofili · ana ℥ i · coquantur omnia in tribus libris vini bene olentis quod per nares sugatur · et ex eo gargarismus fiat · licinium quoque in eo positum naribus immittatur ·

De fetore oris ·

Si motor[?] dentis corrupte fuerit · aut in gingivis putrefactio a quibus malus estimatur odor procedere · extrahe dentem · Gingivas autem corruptas cura cum calidicon · i · trocisco de arsenico facto ad sanitatem · et nos iam nominabimus · Quod si a pulmone vel ab humoribus malum habens saporem descenderit · ipsumque eger se sentit[?] percipit · egrum cottidie gargarizare facias sirupo acetoso cum sinapi · postea vero in eadem die fac gargarismum ex vino in quo gariofili et gallia et spica indica et ciperi cocti fuerint · Si autem cum fetore oris nullum fuerit predictorum que nominavimus · fac patientem vomere postquam res salsas et sinapi et siclas comederit et biberit ydromel · et da ei de purgantibus doses multas frequenter · et custodi cum acribus unctuosis et crossis · et non comedat nisi frixa · et ea que in patella coquuntur · panem quoque in almum de romania a minuentum[?] edat · et ex eo ieiunus bibat · antequam comedat exercitabit se · et sebutum aliquantulum comedat · Vinum in quo utitur ciperum et spicam ac gariofilum parumper habeat ammixtos · atque de pillulis istis sumat · quarum descriptio Recipe gallie · gariofili · cinamomi · nucis muscate · ciperi · spice · corticis citri · xiloaloes ana partes equales · musci vicesima unius partis · Ex his omnibus cum vino bene redolente mixtis · fiant pillule ad ciceris magnitudinem · ex quibus cottidie in mane tres sumantur ℨ · quas eger parumper masticet · ac transglutiat sucum · ¶ Costi[?] cum plurimum ad malum oris odorem valde confert · quod in omnibus aliis melius existit · et capitum frequenter comedatur · Est enim medicamen hoc ad hoc fortissimum · ¶ Aliud · autem mirti summitates accipiat · et simul cum passulis eidem

·i· albafur[?]

·i· salse que fiunt ex piscibus ·

quantitatis [illegible] ipso et a quibus semina sunt extracta terantur · ex quibus trocisci in similitudine magdaleonum formentur · quorum unus in mane et alius in hora dormiendi sumatur · Dentifricium quod os bene redolere facit · Recipe · spice · ciperi · rose · folii · gallie · corticis citri · gariofili · amomi · corticis · xiloaloes · masticis · salis combusti · mellis · ana partes equales · misceantur et ex eis dentes fricentur · **De his que odorem vini et cepe reprimunt ·** Si cepe per unum masticent · in coloquintida[?] et reprimunt odorem · et si cubebe **ac reprimunt ·** cum eis sumitur admixte · fetori opitulantur · ¶ Aliud medicamen · ciperi · cubebe · et cepina masticentur · et cum eis dentes fricentur · De his quoque que vini reprimunt odorem · Et post eius haustum edere · et apii vel acetosas ut sinapi · et cepe aceto condite · et acetum bibere · et masticetur coriandrum · **De his que alliorum et ceparum et porrorum** Casei[?] et impurum fetorem[?] **his simul odorem reprimunt · aut removet ·** in nolo[?] fugant Officina · qui gariofilum pulverizant[?] ad ipsum · Post supradictorum esum comedatur · aut coriandrum sive recens sit sive siccum · post ipsum forte masticetur · ac de eius suco parum transglutiat · aut fabe vel lentes assate comedantur · aut masticetur nitrum · et ex eo parum edat · est enim ei proprietas huiusmodi odorem fortiter removendi · aut zeduariam masticet · et ex ea parum transglutiat · aut summitates alaulacis masticet · post cuius masticationem parum vini odoriferi in potu sumat · aut mentam masticet sive minutum[?] · et post ipsum parum aceti sumat · **De his que auferunt fluxum salive que ab ore decurrit in hora dormiendi · vel in dormientibus ·**

Qui hoc infestatur · sarmolam recentem cum sale ieiunus multis comedat in eisdem diebus · azuech atque ac gargarismum frequenter faciat · et tusferum minorem cottidie bibat · frigidaque utatur · hoc enim eo penitus removet · huic presentem[?] aquam calidam in mane bibere · et almum de romania · et vinum coctum in potu sumere · et triticum frixum et assatum sine liquore aliquo comedere · confert · cum nocte quoque edere crustellas cum almum nabiti paraverit · **De his que dentes ab**

·i· tubulus[?] fiat more[?]

·i· fluentes[?] cenabus[?]

·l· nabiti ·
·i· sauich[?] ·
·i· buccella[?] pinguissima[?] ... cum ut ...

Dentifricium quod **stringunt · et concavitates removet ·** dentes abstergit · et concavitatem removet · Sal gemma et spuma maris terantur · et ex eis dentes fricentur · Constringunt enim · ¶ Aliud · ciperi · allia li[?] sal gemme · spume marine · partes sumantur equales · et ex eis triti dentes fricentur · ¶ Aliud testarum ovorum nondum · [illegible] de sura[?] alkali

ptes accipe equales optime terant · et exeis
soli fuerint dentes · si gingiuaru cum abeis
bene custodiat · dentes quoque denigrari ph'i
bent si singulis diebus e olo inungant · de
Lesa dentium corrosa his que phibet i dentibz
mastice repleant et alumine · corrosione fi
ul' dentes qui iam corrodi inceperit · cocte
muniant medicamine · atque e supe et capis
tratus fuerint · ul' galle cipressi · et teste et
fruct' tamarici sumant · et terant · et fiat ex
eis dentifricium · Quod si corrosio mag' fuit
multosque inuaserit dentes · ueluti a coli tu
bea multociens e purgandi · et caluna que
humectant tribuenda · atque a bacimomus
et salsis abstinendum · ac eo e utendum regimi
ne quo qui corporis uult adipisci constitue
Buti osueuit · De his que motos dentes cade
Balaustie · alumen · gallia · acacia phibent ·
yposquistidos · terant · et exeis dentium motor
tudices fuerint · Mirobalanorum quoque cit
norum · gallarum · emblicorum · aluminis ptes
sumant equales · et inde misceant cum aceto
et fiant exeis trocisci · et cum nece fuit motor
dentium indices ex eis fricent · Quod si fortis
moueant · mox cum sanis aurea catenula
Cligentur · De mundificatione superfluitatum q
Cum homi affluit dormiendi · i caunibz fiunt ·
oleum tepidum cum infundat · et mane q priusque
balneum ingrediat · et sup lat' in quo e auris
mundandi iaceat · et aurem solio balnei prim
quam finiat · eamque ibi teneat · donec ab ea
egrediat quicquid exire poterit · et postea quod re
mansit cum modio cotum inuolutum hinc
expellat · Aliud acetum et bauriac auri inici
ant · ibique postquam parum remanserit · expellat ·
Quod postea i balneo multociens fieri oucit · atque
auris in aliqua homi sup aq' calide uapore e
tenenda · post hanc auris cum modio inuoluto exco
to · interius e abstergenda · Est e obseruandum
ut balneum sepe ingrediat · et phibeat ne isto
multum fiat · de his q' phibet ascellarum fetore ·
Litharguum albificientum sumat · et cum aq' rosata
in qua sit camforum ostygat · ex quibus troci
sci fieri supi et inferi rotolis tegant · et sic i
maneant donec desiccent · postea reponant
et ex eis cum nece fuit · medicamen fiat · aut
thucia cum aqua et sale lauata cum aq' ro
et camphora conficiat · et utant ea cum nece fu
erit · aut rosarum rubearum lib · i · gallie · spice ·
cipi · mirre · aluminis ana · ʒ · i · sumat · et exeis

cum aqua ro · trocisci informent · ex quibus cum
nece fuit epithima fiat · fiat · De his q' p
Spedes cum alumine et in aqua hibent pe
resoluto fricent · aut cum folius des sudare
cipssi · ul' cum folius tamarici · aut cum aqua
Gmitti expresse · remouebit sudor · De his q' toci corpis sudore hn
Cardue capita comedant · et iunipi semen con
dite impotu sumat · aut cassia lignea · cor
quoque cum trociscis de rosis quos in capitulo de
ascellarum fetore nominauimus · atque e bunel
fricet · Vinum e bibat aquam · ipsum cum bonum
fuerit odore · Et de apio comedat · De his q' uri
Vinum hn redolentem sit ne ac stercoris fetore remouet ·
bibendum · et iuniperi semen in horis frigidis co
medendum · ac cassia lignea edenda · cibus quoque
quo utitur cinamomum ac galange multum
inse habeat · fenugrecum uo ul' asam · siue
anuiden · et oua atque cruciem · nec uo allia et
cepas et porros et sinapi · ac isbizgar nullo
modo comedat · et caueat sibi assiduo · de
Ecolloquinos et bauriach custodia cadaueris ·
tubeo fiat suppositorium · et i ipsi ano posit
capite inferius existente · et fortiter moueat ·
postea ipsum statuant rectum · eique uentre pre
mant donec suppositorium egrediat · postea d
eo' aliud iterum suppositorius fiat · Quod tamdiu
faciendum e · donec totum stercus quod e in uentre
egrediatur · Et his gestis aloes et mirra et
acacia · et bauriach · et camphora sumat · et ex
his omnibus in aqua rosata resolutis suppo
sitorium factum panni imittat · Deinde anus
coto in hac inuoluto mediciana opilet · et post
quam in aceto in aceto et aqua rosata fuerint
resoluta · omnes ei iuncture inungant · post
pue sal' eis fuit admixtum · naribus quoque ei ar
gentum uiuum purum iniciat · et deinceps omnia
ei foramina cum hoc quod diximus constringant · et
odiat ipsum cum aloe et mirra · et gallia et alumi
ne et sale equali mixtum susceptis · omnis postea
mortuus qui sup suam iacet faciem · uentrem n
habebit inflatum · Et cum in ei naribus arge
tum ponet uiuum · sanguis ipsi no defluet · De his
quoque que cadauer putrefieri n pmittunt ·
e ut eum alkitran liniat · De his q' puerorum te
sticulos et puellarum mamillas cito crescere phi
bent · ac de his q' mamillas i suo statu ne in
Qminuunt retinent · ferri pondere capiat · custodiunt ·
et ex eo aqua compso emplim fiat · quod desup cum
panno lineo in aceto et aqua i fuso stringat ·
n' usque ad dies tres dissoluat · Quibus transacti

a pruritu

isbizgar e salsa q' fit ex
anuiden et sale et aqua.

· i · confectio de qua fit gallia

·i· uuardes quib᷑ acuitur flebothomi · 7 sit ꝯ mecha

cepe albi lilii teratur · 7 ex eis cum aceto 7 aqua
mixtis fiat emplastrum desuper · 7 ligetur · 7 per tres
manens sic dies non dissoluatur · Quod si aliquibus
mulieribus in mense fieri conuenit · duos petra la
pides de mesen insimul cum aqua 7 aceto fri
cari conuenit · 7 ex eo quod ab eis resoluitur testi
culi ac mamille epithimentur · hec namque eos con
seruat · aut alumen cum oleo roseo teratur · 7
mamille ex eo cotidie inungantur · durabit
enim earum paruitas diu per hec medicamina · aut su
mantur bolus · gallarum · uiridium tritarum ana partes
equales · ex quibus cum melle confectis epithima
fiat · Quod postquam per diem unum sic manserit · cum
aqua lauetur frigida · 7 istud in mense pluribus fiat
uicibus · paruitas enim longo tempore durabit tempore ·
De hiis 7 que testiculos conseruant · ne crescere per
mittunt · Et ut sumant cimolee 7 cerusse
partes equales · ex quibus cum suco iusquiami
7 oleo mirtino confectis epithima fiat · hec enim
nec testiculos crescere nec pilos in femore nasci
u Permittit · De hiis que unguibus accidunt ex fe
Ungues si interi curuati fuerint · ditate ·
per tres dies ex adipe emplastrum super se habere
debent · deinde soluantur · Qui si postquam
ab eis emplastrum solutum fuerit ac separatum ·
molles inueniantur · fricandi erunt donec sint
equales · Et si necesse fuerit · ad hec idem erunt re
deundum donec equales fiant · Quod si in ungui
bus cum partibus que ut in tunica excoriat gib
bositas fuerit · cum aceto 7 astringi 7 sale
7 fece aceti epithima fiat · uel fiat emplastrum
ex squilla 7 oleo sisamino · Ungues autem qui
A finduntur · 7 per tres scissas ex se emittunt hu
tium ex uenientibus colla nigra est conducenda ·
atque corpus humectanda · ungues 7 cum cera
7 oleo ac adipe · 7 medulla mollificandi ·
Pro citrinitate uero que in unguibus accidit ·
epithima ex semine eruce 7 aceto multo
enim est faciendum · Sed si puncta alba in eis ap
paruerint · cum pice humida liquida multociens
epithimandi erunt · Ungues postea qui ualde
turpes sunt cum summo studio 7 labore sunt cu
randi · cum hiis que incurrunt aliquibus superioris ex
tremitatis dixim᷑ · donec molescunt 7 cadant ·
Et postquam hoc factum fuerit · quod nasci inceperit ·
manu nullo modo tangatur · ne aliquid ei acci
dat contrarium · De fissuris faciei 7 labiorum 7
c cutis que est in exteriori parte manus ·
Sumant cera citrina · oleum roseum · ysopi
cerotes · adeps anatis colatur · amilum ·

dragagantum · mucilago seminum citoniorum · 7 ex eis
hoc modo unguentum conficiatur · cera oleum adeps
dissoluantur · quibus alia addantur · 7 in mortario
tam diu moueatur · donec in unum transeat
corpus · 7 fiat ex eis frictio · post quam · s · fricati
onem · patiens balneum ingrediatur · 7 postquam lo
cus fissuris mollificatus fuerit · dragaganti triti in
modum collirii super eum spargatur · 7 deinde lauetur ·
Medicamina ad labiorum fissuras · Si fissure ma
gne fuerint · terantur galle cum melle · 7 fiat ex eis
epithima · uel ex sepibus olei 7 terbentina 7 adi
pe anatis simul mixtis epithima fiat · aut
galle ut collirium trite · terbentine 7 oleo dis
solute amisceantur · 7 fiat ex eis epithima · uel
fiat epithima ex terbentina 7 mastice · 7
ysopo cerotoro · 7 melle · Si autem fissuram habent
labia que cum ab aliquo re tangitur lesionem affert ·
panniculus oui interior ei annectatur · De in
flatione 7 pruritu digitis in autumpno sub
Super digitos in hyeme in mane accidentibus
Aqua salsa calefacta fundenda est · Ipsi quoque
magis in qua sicla cocta fuerit · mittendi sunt · uel
sunt inungendi ex oleo de lenen · uel ex aliis ole
is hiis similibus · Quod si istud magnum fuerit ·
emplastrum ex sale 7 ex ficubus tritis 7 oleo · uel ex
cepis · uel ex uino fiat · De hiis que corpus impinguant
Qui corporis crossitiem adipisci desiderant · cibis
unctuosis ac dulcibus 7 qui multum nutriunt ·
utantur frequenter · sicut est triticum coctum · 7 pultes sor
biles 7 dure · 7 ab acetosis 7 salsis 7 acutis in
presapore cibi · 7 ut appetitus melioretur · omnino ab
stineat · domum tenere quoque 7 quiete in commodis
studiis 7 humidis frequenter utatur · Conuenit postea
post cibum balneari · 7 oleo prius inungi · ac post
ea aquam tepidam super corpus proicere · Est in
ei precipiendum ut ante cibum subtili utendo 7 l'molli
ambulatione · diu moueatur · atque a motu ue
loci abstineat · lectus postea ei sit mollis · 7 ioca
atque gaudia semper coram eo assistant · Et cor
pus in ante cibum donec aliquantulum incipiat ru
bere · fricetur · ac in die bis comedat · 7 post pri
mam comestionem balneum ingrediatur · Vinum
quoque quo utitur · rubeum sit 7 crossum · 7 nouum
ac dulce · Ex genus 7 que impinguant · sunt
triticum · 7 rizi · ac fabe · triticum 7 coctum cum lac
te · nutrimentum generat multum 7 spissum · Jus
postea ex micis panis similaginei sicci 7 fa
rina fabarum · 7 rizi · 7 lac · 7 balsutum qui cum ·i· quod fi[...] [...]
zuccaro comedit · 7 caseus recens · 7 fruct[...]
quorum nuclei tantum comeduntur cum zuccaro ·

ut amigdale · et auellane · et fistici · et lac · et uue
recentes dulces · omnia hec corpus impinguant ·
de his inde que corpus crossum faciunt · sunt carnes
arietina · et galline · et oua assata et iudeb

[margin: cibi de babilonia]

Judeb · i · intet de adurmachysiy qui fundit pingue de pullorum consilio cum assante · et melichè · et frani · et ta phea et panis triguebil et uino semper uti · ac io cis et gaudiis semper as suescere · et flebotho mia

ac uentris solutione multo facere · et non frequenter balneari · nec coire · nec laborare · nec sub sole morari · nec uigilare · famem quoque at que sitim paruam pati · corpus incrossa re facit. Medicamen ad impinguandum
bonum · Semina cucurbitarum excorticata op
time terantur · et cum lacte uaccino conspergantur ·
et fiant exeis trocisci subtiles · ex quibus dile
ctus in mane unam sumant unciam · et trita
cum lacte et zuccaro terebicat · Sorbicium
cule et ex simila · et cicere · et fabis · et rizi et lac
te · et butiro · et extortellis · fiant · et bibant ·
Sorbiciuncula que impinguat · farina rizi
et fabarum · et ciceris ac tortellarum · et amigdale
excorticate sumant · ex quibus sorbiciuncule
cum lacte et zuccaro fiant · et per quinque cotidie
in mane exeis cotidie suscipiant · balneum in
grediatur · aqua cum exierit nutrimento alatur
sibi proprio · Impinguans optimum · amigda
le excorticate · et auellane · et albi papaue
ris semen · et granum unnce · et butirum uacci
num · et zuccarum sumant · omnia uero hec butyro pro uncta
cum zuccaro dissoluto conspergantur · ex quibus in ma
ne et circa noctem aliquid comedat · Suppositori
um impinguatiuum · capud arietinum pingue
et bene mundificatum sumatur · ac bene teratur · cum
media libra caude · et due libre lactis et tri
tici ac rizi · et ciceris uniuscuiusque ana quarta par
tis libre addantur · quibus tantum aque admisce
atur · ut ea cooperiri possint · et sic coquantur
usque ad omnium dissolutionem · et postea ex aqua
colata tres uncie · et pinguedinis due uncie ·
et olei rosati atque olei de nucibus ana ÷ · i · fiat ·
ex quibus in nocte postquam assellauerit suppo
sitorium fiat · quod inuentre tota nocte retento
dormiat · hoc quoque per quinque noctes in mense fiat · quod
et melius erit si plus fiat · de his quoque que corpus
impinguant · ceteres comedere humidas · quod
et squama ferri operatur · et nos in sequentibus in
capitulo de stomacho notabimus hoc · de his que
corpus macrum efficiunt ·

[margin: ·i· fluet gd]

Siquis corpus macrum efficere uoluerit · cibaria
multum nutrientia dimittat · carnes quoque atque
uinum · et lac · nec non omnia dulcia dimittere ne
gligat · plurimum autem in suo nutrimento holerib'
utatur · et maxime comedat salsa · et acuta · et a
cetosa · et largam uentris utatur solutionem · urinam
quoque atque sudorem prouocet · et labore ac multo
motu utatur · et ueloci ante quam comedat · In
balneo et diu moretur · nec statim post balneum
comedat · sed aliquamdiu ante comestionem mo
retur · et non dormiat sic · et disponat se ad come
dendum semel in die · multumque uigilet · Vinum
quoque uetus et subtile bibat · Et ad ultimum re
gimine utatur contrario ei quod predixi · de his que
que corpus macrescere faciunt · Et trifera minore
sepe sumere · et electuaria calida urine prouoca
tiua · sicut diatrion pipereon · et diaciminum atque
post eorum receptionem tamdiu ante quam come
dat moretur · donec appetitus qui irruit sue
tur · reprimatur et extinguatur · famem preterea atque
sitim pati · et in balneo sudare · et medicinas
maciem facientes sumere · et dormire in lecto
duro · et morari sub sole atque in mansionibus calidis ·

[margin: ·i· ieiunus]

Medicamen macrum efficiens corpus · Recipe amcos · se
minis apii · seminis feniculi · rute · cimini
omnium ana partes equales · sansuca sicca · ba
umeh ana quartam unius partis · lacte partes du
as · puluerizentur · et quorum pulueres terebicat co
tidie continens pondus aurei unius · hec enim medi
camen uehementer desiccat corpus · de his quoque que
fortiter desiccant · et sume calcanthum · quod tamen
timorosum est · Medicamen corpus desiccans · Recipe in
fere minoris · ʒ · iii · pulueris pigre · turbit
ana · ʒ · i · sumat medicina hec quaque ebdo
mada semel · de his que sperma augmentant · et in ligna

Electuarium de nucleis fructuum · eius generatur faciunt ·
Recipe amigdalarum · auellanarum · nucum indicarum · pi
nearum enucleatarum · granorum lilkil · granorum
zeilem · granum uiridis omnium partes equales · zin
ziberis piperis longi · seminis pionie ana

[margin: ·i· neirmisch ·]

etiam partis · penith ex zuccaro tantum ex quo
temperari possint · Sumat exeo in mane con
die ad dici magnitudinem · et in sero tantundem ·
Electuarium de seminibus quod auget sperma · Recipe
seminis bauce · seminis naporum · cepaum · ac
mirum · et sparagi · atque seminis alfasfasa · et eru
ce · omnium istorum seminis · pinearum medulle in
terioris · granorum lilkil · granorum zeilem · tu
deri · lingue auis · secacul · beem albi · et rubei ·
satirion · costi dulcis · zinziberis · macropiperis ·

nasturcii omnium ana drachmam .v. et cum melle conficiantur ex quo tritum ʒ pondere cum ʒ .v. lactis statim mulcti et penidiis sumatur. Pulmentum quoque ex eruce et urtica cum cicere fermento accepto faciunt. huius subtilem pulverem cinamomi et galange contineat. Cum quo et predictum electuarium cum vino novo et calido est sumendum. Confectionem calidis calefactis ac corpore humentibus sicca conferens. Recipe lactis vaccini statim mulcti libras .ii. in quo ʒ .ii. cinamomi gariofili ponatur et coquantur usque ad mellis spissitudinem atque condiatur ex eo in ieiunio ʒ .xx. sumatur quam sorbendo. post cuius haustum pisces recentes in vino vel super prunas assatos comedat. Qui et calidi acceptis sunt edendi. atque vinum odoriferum et mediocriter ad aquam. post eos est bibendum.

Unguentum virgam erigens. Sumatur oleum de lilio et ponatur in eo euforbii. piperis. sinapis triti. omnium ana ʒ .i. nuisa secta ps. ʒ .i. et ex hoc unguento renes et dorsum et spondiles et sinum et femura acugra. et omnia que sunt in circuitu ipsius inungantur. Cortex pinee et capri atque anetum in vino coquenda sunt et pannus in eo infusus etiam est mittendus.

Medicamen ex quo virga cito erigitur. eruca cum melle mixta vini aurei potus est ʒ .i. iam ponas hominis antequam coeat edat.

De his que vulvam calefaciunt.

Sumatur cordumeni et ceteri ab invicem terantur. de pulvere cum oleo sambucino tantum mittatur ex quo inspissari possit et mittatur in vulvam. Medicamen conferens ad siccitatem vulve et humectatem. cordumeni et piperis et apii et bdellii in vino coquatur in quo pannus madefiet et vulve subiciatur.

De his que augent delectationem.

Qui hoc assequi desiderat. nonem in coitu. cubebe ieiunus masticet. aut piretrum. aut cum aceto ʒ .i. olei sambucini ʒ .x. commisceatur. et per aliquot dies sic mane permittat. et postea ex hoc unguento virgam inungat. et mulieris cunnum vehementer elevet et super ipsam cunnum suam stringat. Sic enim operando utrique valde delectabitur. Aliud. Recipe piretri zinziberis cinamomi partes equales. hec trita cum aqua in qua prius gummi dissolutum fuit conficiantur. et fiant ex eis trocisci parvi quos in ore teneant. et postquam resoluti fuerint cum saliva coeundum est cum muliere.

De cura eorum qui in fine coitus egrediuntur.

Oportet eos antequam coeant egerere. Ea quoque eis danda sunt que ventrem constringunt. acatie postea atque cimi nieli et thuris ac balaustie et gummi arabici. omnium partes sumantur equales. ex quibus offis dactili similitudine facta. ano in hora coeundi subiciatur. In aliis vero horis oleum de nenufare supponatur et ex eo inungatur.

De his que ex nimio coitu fortis sunt debilitati.

Hi aqua frigida sunt lavandi. et exinde carnis nutriendi. pure vino bene odorifero et claro bibant. barbi ac postea ac fine et totum caput ex eis liniant. quibus redolent. primosque et totum corpus cum odoriferis suffumigent. Quiescant et in lecto iaceant valde molli.

De diminutione spermatis et erectionis virge.

De his que sperma et virge erectionem minuunt. est acetosa et stiptica comedere. ut est acetum et uve acerbe sucus et ribes et his similia. et holera frigida. ut lactuca et portulaca et his similia. De his quoque que erectionem minuunt sunt ea que ventositatis sunt dissolutiva. sicut ruta. agni casti. mentastrum ciminum. et amomum.

Medicamen virge erectionem minuens. Recipe seminis agni casti ʒ .x. foliorum mentastri. rute sicce. cimini. ciperi. balaustie ana ʒ .ii. ex hoc pulvere in mane et circa noctem tribuatur.

Medicamen aliud quando caliditas fuerit causa. Recipe seminis lactuce. seminis portulace ana ʒ .x. psillii. seminis coriandri sicci ana ʒ .iii. balaustie. nenufaris ana ʒ .ii. ex his omnibus simul commixtis ʒ .iii. cum ʒ .i. quarta ʒ .i. camphore per aliquot dies summantur. et cibis utantur stipticis et acetosis.

De his que virginem augmentant.

Multociens in die tamdiu fricanda est donec rubea fiat. ac postea aqua calida super eam fundenda. et ex inde cum cera in oleo violato resoluta epithimanda. aut fricetur et cum lacte omnino inde decies ungatur. aut epithimetur ex columbinis fe testulis desiccantis et cum oleo sambucino tritis. aut frustum vasis in quo remansit pix calefiat. et cum eo fricetur virga. et inmisceatur ei. et donec calidum fuerit. super ipsum teneat. cum autem infrigidatum fuerit. removeatur. hoc in die multotiens est faciendum.

Aliud medicamen. Recipe sulphuris citrini piperis ana partes equales. hec trita cribellentur cum oleo. et ex eis cum melle puro commixtis fiat epithima. quod postquam per horam unam sic manserit. lavetur cum aqua calida. aut sumantur seminis alcori nuclei. et triti trico arcent et cum lacte statim mulcti commisceantur. ex quibus virga antequam mulieri co

commisceatur. fiat cerotum. augmentatur eum. Siquis autem
proiecto regimine frequentius usus fuerit. in natu
ralem transibit magnitudinem. atque sic retina
nebit. De his que vulvam constringunt.
Gallie ʒ. iii. gariofili ʒ. i. musci ʒ. semis pist.
sumantur. et trita omnia in unam vini ÷ mittantur
in quo panni madefacti in vulvam mittantur. A
liud quod corruptam quasi virginem reddit. R. gal
lar. aluminis. squinanti. foliorum lilii. cyperi
ana partes equales. hora magis coquantur. de qua mu
lier in vulvam multociens mittat. Cum autem vulva
mulieris stricta fuerit. atque vir ut coeat ad mul
ierem accesserit. pua ps intestini sanguine
columbe impleat. et vulve ante quam vir
ad eam accedat immittat. postquam enim ad eam
accesserit. et cum ea coire cepit. findetur in
testinum. et sanguis fluere incipiet. De his que
Antimonii. vulve removent humiditatem.
Xcur su mat ur. Aluminis iameni. partes sumantur equales. et
re triturentur. et sic subiciantur. aut salgemma
et alumen trita subiciantur. et lavet mulieris
vulva cum aqua in qua galle et glandium cupu
le. et balaustie cocte fuerint. aut pinearum corti
ces et alumen. et cyperi in vino coquantur in quo pannus
madefactus vulve immittatur. et ibi teneatur. De
Coroumeni his que vulvam calefaciunt.
excorticatum sumatur. et teratur. et plicatur cereo in
oleo sambucino tinctum. donec inspissetur. et
supponatur. De his que ad impregnandum iuvant.
Ad hoc valet ut vir et mulier non coeant nisi post
longum tempus. et ut non sint ebrii. et ut vir
cum muliere ludat tamdiu. donec eam inci
at desiderare coitum. quod in oculis mulieris atque
anhelitu cognosci potest. Et sit coitus post menstru
orum purgationem. Cum postquam cum ea coire
ceperit. ipsi vehementer elevet crura. et sit tunc
mulieris caput inferius mersum. atque vir
aspirationis emissione abstineat. donec sciat
mulierem suum implevisse desiderium. et tunc ipse
semen fundat. mulier vero post diu iaceat. hoc autem
statim post balneum fieri convenit. oportet tamen ut
ante quam hoc fiat. mulier medicinas sibi su
biciat calidas. Pessarium ad impregnandum va
lens. R. sigiam castorei. galbanum oppopo
nacis. carpobalsamum. semen bem. costum. spicam
indicum. bdellium. ex his omnibus tritis. et in vino
commixtis. glandis fiat similitudo que in vulvam
missa per multis noctes antequam coeat quatuor
teneatur horis. De his que impregnati phi
Si mulier post coitum statim habet. et aborsum faciunt.

panum albitrum sibi subiciat. aut cum vir coi
re vult virgam cupro inungat. non fiet impregnatio.
Quod et vite sue similiter operatur. aut pix. si cera
liquido eorum mulier sibi supponat. postquam coi
erit. Mulier quoque si pedes habens aptos post coi
tum fortiter retro salierit. sperma quod continet eici
ciet. Vir autem si coitum prius quam mulier expleve
rit. non impregnabitur mulier. De his autem que abor
tum faciunt. sunt medicine quas in capitulo de
partu facili nominavimus. et pessarium ex alli
trum aut suco rute. vel ex pulpa colloquintide.
vel arthanitha facte. aut succum rute bibere. De
his autem que fetum vehementer expellunt. est cotidie pre
gnanti tribuere ʒ. iii. de semine savine. x.
diebus continuis nisi prius febrem passa fuerit. Que si
acciderit. dimittenda est. Sana vero hoc frequenter
sumat. donec meiat urinam atque sudore semis
hebel odorem sentiat. his preterea omnibus que in capitulo
de menstruorum provocatione ac difficili partu di
ximus utendum est. aut electuarium de asa ei de
tur. Electuarium quod in aborsum faciendo va
lidum existit. R. seminis hebel ʒ. c. mentastri
sicci. foliorum rute ana ʒ. xx. rubee. cerouine
ni. pulegii cervini. ana ʒ. x. hec omnia pul
verizata cum lacte ficuum in modum electuarii
fiant. ex quo in mane et in nocte ad magni
tudinem nucis nabache sumat. De his que adiu
Siquis in potu multo vult ad multum vinum bibere
vult uti vino. oportet ut ea die non multo
repleat cibo. neque dulcia comedat. tortam
aut unctuosam comedat sorbeat. et micas
in vino molles et unctuosas comedat. carnesque
pinguedine admixtam habentem tepidam edat. in
ea die ante comestionem caput laverit. Si sta
tim postquam experrectus fuerit. bibere incipiat
in sero expectandus diei cibo non pinguedine
habens. De his preterea que ad potationem valde ad
iuvant. est cito cum caulibus et cum cinnamomo.
et cum lentibus. post vinum quoque citri aceto
situte. aut ribes. aut citonia. aut granata a
cetosa. vel res acetosas aut salsas sumere ma
xime auxiliatur. Medicamen quod ebrietatem de
tardat. R. caulium nabati semina. cimini.
amigdalas excorticatas. mentastrum. salem. ab
sinthium. rutam siccam. ameos. ex his omnibus
tritis simul ʒ. ii. pondus cum aqua frigida ieiu
no sumat. si ille qui sumere debet calorem non
habet. Qui si calorem patiatur. dimittat. Ad hoc
preterea iuvamentum prestat. ut qui vult bibere amig
dalas salsas. aut lentes salsas. aut olivas

i. hebel

nabacha est magnitudinis cuius est granum nuc.

i. caule imperiali

sale conditas · aut cappares comedat · De hiis que

Mandragore · ebrietatem festinant et evenire faciunt ·

opii · seminis iusquiami nigri · omnium ana ʒ · i · sumatur · nucis muscate ʒ · ss · gallie xiloaloes ana ʒ · tertia pars · ex hiis omnibus tritis tenuissimis informentur · Quorum unum cum vino dissolutus fuerit · vehementer inebriabit · De hiis que que inebriant · est ut iusquiamum nigrum · et cortices mandragore · in aqua donec rubea fiat coquantur · que postea vino commisceri debet · Convenientissimum aliud levius primo · aqua in qua seilem coquitur suaviter et cum vino misceatur · vel aqua in qua usnee · aut res mucilagine huius madefacta fuerit · det · aut vinum in quo xiloaloes madefactum fuerit tribuatur · Condictum aliud quod valde est forte · Recipe mirice si gie · opii · iusquiami omnium ana sextam partem ʒ · i · gallie · gariofili · ana tertiam ʒ · i · Hec trita cum vino mixta tribuantur ·

Seilen herba est que in triticeo nascitur cum est tempus pluviosum · huius minutissimum est semen · et liuidum vel margaritum ·

De hiis que ebrium alleviant et cito liberant ·

Aqua et acetum multotiens danda sunt ei · aut aqua mixta cum lacte multum acetoso · vel cum sero acetoso tribuenda sunt · Acetum quoque et oleum roseum super caput sunt fundenda · atque camfora et aqua rosata naribus applicanda sunt · ut eas odoret · Insuper quoque si aliqua pars vini remanserit · ut ipsum evomat cogendus · Deinde postea ei atque pedes in aqua frigida sunt mittendi · et cum sale fricandi · ac bucelle panis in suco uve acerbe infuse · sunt tribuende cum lentibus coctis · caules et cocti atque cana uit · sunt danda ei ·

De cautione crapule ·

Oportet crapulatum diu dormire · ac postquam evigilaverit · balneum ingredi · ubi in loco sedeat temperato · Et postquam super ipsius caput aque tepide multitudo fusa fuerit · exeat · et pullum cum suco uve acerbe · nec non chatis et hysilem · atque hiis similia comedat · Deinde alia vice dormiat · Quod si capitis habuerit dolorem · caput ex aceto cum oleo roseo mixto infundat · Et sint acetum et oleum roseum super nucham infrigidata · Quibus ita gestis · iterum dormiat · Si autem post hec crapule sanitas tardaverit · parum vini cum multa aqua bibat · De hiis que crapulam removent · Sunt multis loqui · et longum suavius incedere via · et oleum violatum · ac flores salicis · nec non rosas · et camforam · et aquam rosatam olfaciat · atque aqua tepida corpus infundere · Aliud seminis portulace · seminis cauli · berberis mundati · acius gummi · sumach · lenticule excorticate · rosarum · spodii · ana ʒ · x · sumantur ex quibus ʒ · iii · cum sextario ʒ · i · de camfora · et cum ℥ · i · acetositatis citri decocte ad spissitudinem · aut cum suco mali granati acetosi · vel cum ribes · sunt potanda · Aliud de semine coriandri sicci trito mixto cum zuccaro albo eiusdem quantitatis cuius ipsum est · quantum potest tribus trahiciat vicibus · Robub autem que ad crapule valent remotionem · sunt rob de suco uve acerbe · et rob de acetositate citri · et rob de ribes · Aliud · aqua in qua sumach · et tamarindi · atque pruna fuerint infusa · sumatur · et cum suco acetositatis citri eiusdem quantitatis misceantur · quibus tantum zuccari quantum totum est misceatur addatur · Que omnia usque ad spissitudinem sunt coquenda · ex quibus postea quod sorbendo dandum est sumendum ·

Expletus est tractatus quintus cum dei misericordia · Tractatus sextus ii de regimine peregrinantium incipit · De cautela caliditatis et succursu nocumenti ex ipsa provenientis ·

Oportet ut qui in magne caliditatis tempore iter agit · cibo non sit repletus · nec sit ebrius · neque etiam cum hominum biberit · non tamen sit ieiunus · neque cibo vel vino omnino vacuus · nisi fastidium patiatur · Quod si passus fuerit · omnino ab itinere abstinere melius est · atque quiescere · et tam diu dormire · donec fastidium removeatur · Quod si non fuerit fastidiosus · immo appetit in ipso aliquantulum ingruerit · mediocriter cibo reficiatur · qui tamen paratum attineat · Cibaria non quibus utatur · frigida sint · atque extinguentia · nec non sitim reprimentia · ut sunt alkacanis · et alhasilem · et uve acerbe sucus · et acetum cum oleo · et hiis et hiis similia · de hiis que sunt frigida · Quod si in illo modo comedere desideraverit · caloremque superfluum · atque sitim senserit · triticum fractum cum multa aqua coctum · cum zuccaro et aqua frigida bibat · post cuius haustum non statim eat · sed parum moretur · et precipue si multum aque biberit · Si enim statim motus fuerit · cibus in stomacho existens · de uno latere ad alterum transiens · stomachum inflat · ac male digeritur · Si autem ipsum iter necessitas coegerit · parum bibat · et in aqua in aliquo in fortem mittat · omnia que membra sua a sole

inqua

·R· semen·

custodiat. et precipue caput. et quam maxime
si diu ambulare desideraverit. diu etiam cum
fortis fuerit calor incedere. et ieiunare corpori
bus macris plus. crassis vero minus nocet. Que
dam tamen crassa reperiuntur corpora. quibus pon
dera conferunt. Nos autem iam diximus in hoc nostro
libro non esse intentionem nostram omnia ista dis
tinguere ac determinare. Oportet enim nos
hanc profundius intrare doctrinam. Unde ea que
sepius accidere solent. ostendamus. Usus preter
ea in hiis magnam continet partem. Corpora namque
calorem aut laborem vel famem sive alia con
sueta ferre assueta. in hiis fortiora atque
magis tollerantia inveniuntur. et quibus et mi
nus leduntur quam ea que hiis assueta non sunt.
Postquam autem is qui iter agere incipit. suum per
fecerit iter. aliquantulum prius quiescat. et deinde
in aqua tepida et dulci balneari debet. post
que sumet ac cibaria infrigidantia et humectan
tia comedet. et in loco ventis exposito ei dor
mire utile ei existit. coitum et pretermittat. capi
tis autem dolorem si senserit. cum aqua rosata
et rob et oleo ac aceto curetur. atque balneo aque
sepius utatur. Cibaria et omnia quibus utitur fri
giditati et humiditati maxime attineant.
Oleum preterea violatum atque de cucurbite semi
nibus. aut de floribus salicis factum olfaciat.
Si autem nichil mali senserit. suum peragit iter.
Quod si egritudo ei acciderit. abstinere tamdiu
suspendatur. donec quod accidit sublatum creda
tur. Si autem morari non potest. paulatim ince
dat se quam maxime a sole custodiendo. an
tequam incedere incipiat. ea que vehementer extinguunt
bibat. sicut ordeum frictum et coctum mixtum cum
zuccaro et aqua rosata ac mucillagine psil
lii. aut iulep cum aqua ordei. Cum autem qui
everit. cibo et fructibus infrigidantibus et lacte
si nondum eum febris invaserit. utatur. Quod
si lesus fuerit. nec lac nec butirum. nec aliquod ex la
cte factum attingere presumat. nisi multum ace
tosum fuerit. lac enim acetosum. et serum sim
plex. et masal. huic non nocent dispositioni. febri
si permanserit. maiori in ea indigebimus ser
mone quam ille quem in hoc libro explicare vo
lumus. Est enim in hiis necessarius medicus in
talibus usitatus qui eum regat. nos quoque de febri
um curis. quantum huic nostro pertinet libro. in suo
si deus voluerit dicemus loco. De custodia
dierum canicularium et earum nocumenti ab eis preservatione.
Cum in diebus canicularibus aliquis incedere cogitur.

mediocris cibis refecta ex re unctuosa debet.
post quorum acceptionem a potu multe aque ab
stinere debet. Caput quoque ac faciem panno
lineo subtili cooperiat quem frequenter ferat.
Quod si ipsum aliquo modo molestaverit. faciem
a solis obviatione vel venti avertat. atque
in aliam declinet partem si potuerit. aut quantum
plus potest. eis se occultet. Os quoque aqua
semper colluat quam non trahiciat nisi cum fu
erit frigida. Calor autem si multum ei nocuerit.
caput semper sub pannis teneat. oleumque
de cucurbitis. aut de dulcibus amigdalis
semper odoret. et ex eo parum trahiciat. postquam
atque ventrem ante inunctionem ceptionem ex
psillii mucillagine. aut ex succo portulace
cum oleo de cucurbitis et albumine ovi mix
tis epithimet. Ramos et portulace si semper
sugerit. remediabitur. et quam maxime si ex
eis cum lacte valde acetoso et butiro coctis
antequam eat comederit. Quod si lac aceto
sum invenire non potest. masal cum buti
ro utatur. hic enim a diebus canicularium remo
vet nocumentum atque sitim. Et si quis ante
quam iter incipiat de oleo cucurbitarum ma
gnam sumpserit quantitatem. canicularium
ab eo removebit nocumentum. dicitur et quod ipsorum
in multimo nocumentum removet. Et ut cepe
incise in lacte acetoso per diem unam vel plus
iacere permittunt. de quibus antequam ince
dat comedat. postquam et acceptionem de lac
te illo bibat. Cum postquam quieverit. non
statim aquam bibat. sed ea os semper collu
at. et ex frigida parum trahiciat. post hec autem
de hiis que infrigidant quantum voluerit edat.
post quorum comestionem paulatim aque bibat.
hoc enim regimine si quis usus fuerit. a siti pre
servabitur perniciosa si deus voluerit. De siti se
datione et nocumenti ipsius remotione.
Oportet quemlibet sitim timentem minuere a cibi
saturitate antequam eat abstinere. ex holeribus
tamen infrigidantibus ac frigidis et acetosis parum
comedat. aut ex sanich cum zuccaro. et multa
aqua frigidissima bibat. A cibis vero salsis vel
dulcibus vel acutis comestione abstineat. Et pro
pter a piscibus tam recentibus quam salsis. atque
salimuria conditis. et omnino ab omnibus eorum spe
ciebus. Ipsi enim sitis sunt effectivi. et exigua
iunch. et genera lactis que salita vel acetosa
salimuria conduntur dimittat. et capparis pro
pter et olivas. quoniam sunt siti facientes. Cepe vero

[Left margin notes:] ·i· iulep. / ·i· lac acetosum coagulatum sine sale

[Right margin notes:] ·i· lac acetosum cum farina ordei. / his / ut sinapi vel nasturcium. / ·i· sulata.

in aceto misse et que eis assimilantur sitim sedant.
Ipsum autem observare oportet ne velociter incedat sed
suaviter et cum mora tamen. Velox enim incessus
hominem frequenter anelare ac vehementer facit.
Quod si in sitis provocatione cibus defuerit existit a
multa etiam et prolixa locutione abstinere debet. multa
enim locutio sitim creat. Si autem ipsum loqui
necesse fuerit. summissa voce quanto plus possibile
est loquatur. clamor enim calorem ac sitim mul-
tum afferre consuevit. De his preterea que sitim se-
dant et diu removent sunt lac valde acetosum
et portulacea. ac lactuca. et portulaca. et cucur-
bita. et citruli. et melones non dulces. ac pira
valde humorosa et parum stiptica. non multum
dulcia. poma quoque ac mala granata. et que de
fructibus acetosis sunt eis similia. et acetosi-
tas citri atque uve acerbe succus. et ribes et pru-
na. Si quis enim antequam eat hec comederit. non
sitim patietur. De his quoque que more tenta
in hora eundi temperiem adducunt in sitis
ablatione. sunt pira sicca acetosa. cum
unum post unum sumitur. et tamarindi. et granata
acetosa gumma. aut ex mastici assione parum
sumere. et in ore donec dissolvatur tenere. In hoc
tamen confert reubarbarum. et sumach. et his similia. hu-
ic autem licet parum confert frustrum cristalli in
ore tenere. et sandaracham. aut argenteum merum et
tersum. labia preterea for-
titer stringere. atque aerem
nullo modo per os attrahere
confert. si quam maxime
poterit hec agere studuerit. Aliquid quoque de
rebus frigidis odorem reddentibus una hora
post aliam horam odoret. atque olea infrondan-
tia olfaciat. Ventri quoque ex herbis frigidis em-
plastrum supponat. aut ipsum ex epithimatibus
que in meniaculanibus nominata sunt epithimet.
Quod si aque bibitur paucitatem acetum ei commisce-
at. propter enim quantitatis eius tunc supplenda vehementem
sitim sedabit. Ea quoque que sitim extinguunt
edat. et ea que ipsum afferunt derelinquat. Tro-
cisci qui calorem extinguunt et sitim sedant et
bibitique acutis ignitis in ultimo conferunt
si voluerit de eis ex quibus antequam eat. et etiam in
hora eundi aliquid teneat in ore. Ipsi enim et
sitim removent et ardorem extinguunt. Recipe ci-
truli. cucurbite. seminum excorticatorum partes
equales. seminis lactuce. seminis portulace
cuiusque ana partem mediam. succi liquiritie puri quantum

Sandaraca est id quod fit
de veneris quod a scoriis que
ponuntur iacobo pro
quam exterior cortex
fricando applicatur fiunt
et simulat margaritam.

unius partis. tere omnia. et cum succo portula-
ce. aut psillii mucillagine conficiantur. ex quibus
trocisci parvi ad lupinorum similitudinem in for-
mentur. ex quibus dum incedit unum post unum in
ore teneat. quem non masticet. sed sinat donec
paulatim dissolvatur. et quod ex eo dissolvitur
transglutiat. Ante vero quam eat. vel cum pedes fri-
gidum sedare voluerit. pondus .ʒ. iii. ex eis
bibat cum aqua aliis fructibus acetosis quos nominavimus.
Si autem in pectore aliquid fuerit asperitatis. ipsos cum
iulep vel cum sirupo violato bibat. Hii preterea
trocisci ardori urine multum conferunt.
Cum autem aliquis in itinere sitim patitur vehementem
oportet ne statim aqua satietur. cum eam invenerit.
sed os ex ea longo colluat spatio. et ex ea parum
per transglutiat. in aqua etiam suas mittat extremi-
tates. faciemque suam ex ea lavet. atque etiam si
voluerit ingrediatur. nec ex ea bibat nisi parum
de aqua et minus quam poterit paulatim sorbendo
una vice post aliam sumat. Post hec autem ex cibis
quos nominavimus comedat. et paulatim in spa-
tio cum augmento ex aqua sumat. de qua tamen non
satietur. Et quanto plus sitim imminutam esse
senserit. potum si voluerit augmentet donec sa-
tietur. Cum hoc enim regimine a siti periculosa
atque a malis accidentibus ipsam comitantibus preser-
vari poterunt. De regimine eorum quos in tempore frigidissi-
mo et per multam nivem incedere oportet.

Quemadmodum ex longo itinere in tempore multi ca-
loris siccitas corporis et ptisis. ac dolor capi-
tis nec non febres et his similia accidunt. ita ex
itinere multe frigiditatis in tempore alie eveniunt
egritudines. Ex quibus sunt congelatio et fames
et sincopis atque apoplexia
et stupor. ac exsolutio. et
elanzegi. et extremitatum
putrefactio. et horum similia.
Hee tamen egritudines in cor-
pore accidunt qui adeo
naturaliter dispositi sunt.
sicut illi forsitan quorum com-
plexiones his repugnant e-
gritudinibus atque quorum
corpora frigori vehementi
exponi consueta sunt. huius-
modi non accidunt egritudines nisi raro. et
cum eo fuerit vehementissima. Nos quoque illo-
rum dicemus simile ei quod in precedentibus diximus.
Dicemus ergo quod si quem invehementias frigoris

Congelatio est quando cor-
pus fit rigidum ut lignum.
Elanzegi i. quando ali-
quis corpus in spetu
ore vine recto. vel
cum loquitur movet
ipsum autem facit cir-
cuitum ore quando loquitur
et semper perficit idem
verbum. nec scit quod
dicit. vel cum aliquis
loquitur sonum facit in
recedet vel aliquid fin-
at quod extinguendum inde.

i. aqua que super lac acetosum elevatur. non

i. ventre.

s. frigoris

tempore incederet oportuit. cibis prius repleri at
que vinum magnam quantitatem bibere debet. post
quorum acceptionem abstinere aliquantisper abstine
at donec cibus calefiat. et modico quod in corpore
factum fuit sedeat. Cibaria autem quibus utitur
actualiter ac potentialiter simul calida sint.
Quod si frigus fortissimum fuit atque ipsum statim
post comestionem iter incipere necesse fuit. vinum pu
rum tepefactum bibat. aut vinum cui tantum
aque calide admixtum est ut exinde tepefieri possit.
Vinum vero sit forte et subtile. si proprietatem calidi
et acetositate. forte et forte subtili cooperiat
panno. et precipue si sive faciei contrarius perflave
rit ventus frigidus. ab his autem ille precipue
custodiendus est qui in pectore asperitatem sentit
vel tussim patitur. vel cuius pulmo aut pectus
debile est. Hic enim si aerem attraxerit frigidum.
ad tussim vel ad sanguinem spuendum ve
locius perveniet. Exeuntes vero que in tempore vehe
mentis frigoris ante incessum sumunt. sunt
cibaria cum nucibus et alliis facta et cepis et
butiro. Et allius quidem et nucibus vehementer
pertinendi ad hec inter convenientis. Totum namque ca
lefaciunt corpus. caloremque adeo augmentant in
natum. donec per totum diffundatur corpus. et est mul
tipliciter in extremitatibus nervorum in corporis me
dietate. Asa quoque similiter operatur. si una ʒ
i. ex ea cum forti vini libra i. vel cum idromel
le sumpta fuerit. piper inde si ex eo in cibo mul
tum ponatur. vel cum ydromelle bibatur. eidem est
iuvamenti. Cepe preterea crude atque porri. et ca
stanea alba in qua multum ponitur de tingue
bil. ad idem conferunt. Hic autem non statim post in
ventis perfectionem. et commissionem eius ad ignem
se calefaciet. nec balneum ingredi nec dormire
debet. Sed per horam unam locum calidum in quo sit
ignis a longe attineat. deinde vero igni semper in
gradus paulatim appropinquare incipiat ordinem
observando. post hoc autem si in itinere magnum te
tigit eum frigus. balneum ingrediatur. in quo
diu moram non faciet. Quod si balneum invenire
non poterit. in domo igne calefacta moram
faciet. donec corpus ipsius rubere incipiat. de
inde in molli lecto diu dormiat. possibile est
est enim ut qui hoc usus fuerit regimine. a fere
preservet si placuerit deo. De curatione eorum quibus
quibus ex frigore congelatio accidit.
Cui congelatio ex frigore accidit. de quo nondum
sit desperandum. preparandus est ei locus igne ca
lefactus quo ventus non sit expositus. in quo cum
fuerit fortis et velociter calidissimis fricandus est
manibus. Quod ideo fieri convenit ut totum corpus si
mul calefiat capite excepto. quod calefactis
pannis calefieri oportet. Cum autem totum corpus
fricatum fuerit. homines corpora calida et lenia
habentes. cum eo in lecto iacere debent. quorum corpora
ipsius corpus tangere. et quam maxime ventrem et dor
sum atque pectus convenit. cui post hoc panni asse et
mittere. atque piper cum vino forti nec non aque
citrius dari debet. postquam autem ei anhelitus ali
quantulum redditus fuerit. ex tritico alba nutriatur.
vinum quoque non in magna quantitate ei tribu
atur. lectusque mollis ei preparetur. in quo multis
cooperiatur pannis. et ut diu dormiat precipiatur.
postquam autem expergefactus fuerit. et convalescere in
ceperit. balneum ingrediatur calidum. in quo lon
gam faciens moram. multum fricetur. et oleo
liliaceo vel narcissino. vel cum costus et casto
reum ac musco et euforbium admixta fuerint
inungatur. De sincopi ex fame et cura eius.
Aliquando iter agentibus in tempore vehementis
frigoris. fames accidit valida. deinde vero
non movetur ut sedetur fames illa. et supervenit
eis sincopis et extasis vehemens. qui frequentius
se moriuntur inde. Cum hec igitur fames incepit.
velociter et subito sunt cibandi ex pane in vino
forti madefacto. vinis quoque assiccarum vine
tuosarum ut sorbeant. eis est dandum. in vino quoque
forti calefacto in quo piper sit positum pipis
sunt potandi. Qui si cibati vero fuerint.
ni prius eos invaserit sincopis. aqua rosa
ta sunt irrorandi. naresque ipsorum ex musco
et calamo aromatico sunt insufflande. la
bia quoque atque gingiones ex galgallia un
gi debent. Os preterea stomachi ac extremitates
tam diu fortiter sunt fricandi. donec rubere
incipiant. deinde vero extrema ita ligandi
ut sunt constringenda ut doleant. postquam
autem a predicta evaserint sincopi. ut predixi
mus sunt regendi. Si vero non evaserint. vi
num et aqua citius porrigitur sunt irrigandi.
Quod manibus diu sunt fricandi. et aqua ro
sata irrorandi. atque vociferando vel manibus
tangendo excitandi. Quod si extasim pas
si fuerint ex hoc. prohibe illos adeo quanto
plus possibile fuerit. ita ut manus atque
pedes ita liges ut doleant. et da eis ad sor
bendum ponendo in ore eorum una
post aliam. et move eos. et vociferatur super
eos. Vinum preterea cum pipere calefactum eis ad

vel fuit

ad bibendum tribuendum est. Et si tritus de sagzenea ... aut de lacte coacta facto decandum est. Quos post hec igni applicabis. corporaque eorum cum oleo de costo aut oleo de euforbio inunges. De custodia extremitatum et curatione succurrimus ei que incepit corrumpi. et cum curatione que iam corrupta est.

Pedum digiti prius manibus absque ullo liquore vehementer sunt fricandi. deinceps vero ex oleo veteri inungendo fricatio facienda est. post quam pannis cooperiendi inter ipsos ac sub ipsis et super ipsos interponendo pannos. Sub pectine et toto ac super ipsum lana mollis mittenda. deinde vero caligis subtilibus et mollibus calceandi. Quod si frigidis sotularibus se calceaverit. summo opere cavere debet ne sotulares madefiant. aut ex aliquo itinere sibi accidente madefiant humectentur. De his quoque quibus extremitates fuerint nocumentum ex frigore adveniens repellunt. sunt olea calida sicut sambucinum. et anetinum. et oleum de ben. et liliacum. atque laurinum. alkitram non vehementer in hoc operatur quam supradictorum aliquod. Ipsum enim non solum frigus extremitates corrumpere non sinit. verum etiam ne id quod cepit corrumpi putrefiat prohibet. Viator preterea si bibere cavere debet ne sitim pati mittatur. aut frigus ex quo extrema ledantur. Fortassis enim ex hoc velocius corrumpentur. Huius autem signum est quod frigus quod ei nocebat iam alleviari sentitur. licet eorum optimum non sit mutatum neque augmentatum. neque ab acre frigus sit remotum. Hoc enim tunc non evenit nisi ex sensus diminutione. Verum oportet ut cum frigus nocere ceperit. pedum optimum statim mutetur. multotiensque in eis fiat fricatio. per quam opilentur ac incessu moveantur. Nichil enim est deterius ad velocius afferendum nocumentum frigoris quam ut pedes sint suspensi. Si autem contingerit eos aparere eorumque sensus minui. adhuc curari poterunt. nisi lividi aut nigri fiant. si in aqua mittantur in qua tritica palea cocta fuerit. aut in qua napi vel caulis bullierint. aut anetum aut camomilla. aut sticados arabice. aut sisimber. aut sansuci. aut mellilotum. sive lini semen. aut fenugrecum. unumquodque separatim aut omnia simul. Et si cum aliquo ex oleis que nominavimus. et iuxta ignem. et sepe fricata fuerint. Virides autem vel nigri si fiant. ne

locus sunt scalpellandi. et adeo profunde ut ad carnem perveniatur. et sanguis ab eis fluere permittatur donec per se restringatur. Ipsi quoque interim tamquam stent calida. quod ideo fit ne in eorum venas aut in vulneribus sanguis congeletur. et exitum prohibeat. Postquam autem sanguis restrictus fuerit. vel minuitur fluxus. epithima ex bolo armeno in aqua et pauco aceto dissoluto supponendum est. et ibi per diem unum et noctem dimittendum. deinde ex vino tepefacto aut ex aqua et aceto lavandum. post hec quoque similiter bis aut ter epithimandum. et ad ultimum predicto epithimate tamdiu utendum. donec loci denigratio videatur iam esse facta dum et tetetra. Quod si autem scalpellationem ad hoc perventum fuerit ut locorum solvatur divinitas. et malum reddat odorem. atque in putredinem versa fuerit. scalpellatio iam tunc nullo modo proficiet. nam necesse est omnia que sunt in illis locis incidere. Quapropter auxilium incidendi prebendum est. Quod velocius fieri convenit. ne usque ad carnem sanam illi loco vicinam lesio perveniat. Multi tamen medici minus astuti a predictis locis cutem removent. et quod in eis putrefactum est cum ferro auferunt. licet non ibi magna reperiatur acuitas. sed sit locus tenuis. Quapropter multotiens nervos et cordas multum timorosos talium operandi contribuunt et distendunt. et incidunt. unde fiunt malas graviores egritudines. Caro namque putrida cum ferro ambitu removenda non est. immo emplastrum ex foliis sicle aut caulis coctis. et calido butiro admixtis et in modum panis confectis fieri convenit. et calidum supponendum est. Quod in die multotiens erit mutandum. postquam autem quod putridum erat ab eo ceciderit. et nigredo vel lividitas nullo modo remanserit. considerandum erit an putrefactio os ingressa sit vel non. Que si ipsum ingressa non fuerit. ex his que carnem creant locus erit medicandus. Sin autem ipsa os ingressa fuerit. tunc erit necesse aut ipsum incidere. aut aliquam eius partem serrando auferre. aut totum os a iunctura removere. Sermo autem de hoc est egrediens ab intentione nostri tractatus. quoniam est pertinens illud quod ille facere potest qui non est huius artis indigens mediocriter sciente pro.

Quoniam est pertinens etc. i. iste sermo est ultra illud quod potest facere ille qui non est medicus. qui ipse non potest facere illud quod hic dicitur. immo ad illos quibus hoc officium est necessarius medicus peritus et prius.

oportet ut ... ad eos scalpellandos festinare

De oculo cum gelatur et pre nimia nivis albedine videre non potest.

[Q]ui hanc egritudinem sustinet · palpebre pallescat oculus accidente · nigris vestiatur indumentis · atque cum panno cooperiat nigro · oculis quoque similiter pannum supponat nigrum · Quod si id fieri convenit ut pannum oculus semper intueatur · aut in manu pannum teneat nigrum quem sepe aspiciat · omnes quoque eum ipsum incedentes · magis sint operti vestimentis · de his preterea que ad hoc multimo ostenduntur · est super oculos ligare rem qua parthi in suis uti consueverint iuvenibus · q. s. ex pilis texitur nigris · qui de caudis animalium evelluntur ·

De ardore et dolore qui oculo a vehementia frigoris et venti accidunt ·

[Q]uandoque in hac dispositione oculo accidit ardor et dolor fortis · ac motionis palpebrarum difficultas et ipsarum grossitudo · Unde oculus fortassis fit rubeus · et fortasse obtalmia fortis et mala excitatur exinde · Quapropter summo opere ab his erit cavendum · Unde oculus quantum plus possibile fuerit · erit operiendus et circa ipsum pannus subtilis involvendus · ut ex eo nichil sit discoopertum nisi quod est valde necessarium · sit tamen preterea abundanti oppositione quanto plus poterit · removeat · Quod

.i. cum

et si super oculum aliquid ligaverit in quo dum pupilla sit foramen · magnum sentiet remedium · Si autem adeo magnum fuerit ut totum circumdet faciem · erit melius et maioris utilitatis · Vinum quoque bibere · hoc removet in-

.i. embrocatur

malum semper · Vaporare autem oculos omnibus horis in hac dispositione · magnus est error · Oculus namque est ex embrocatione calefit · impedimentum afligere magis ultimum erit · oculo autem si quandoque acciderit hoc quod diximus · confert ut vaporem aque in qua frumenti palea bullierit in facie recipiat · aut faciem super sansuci cocti vaporem · aut aneti · aut camomille · unicuique separatim · aut omnium simul ponat · de his quoque que ad predicta valent valde · est ut lapides donec rubei fiant ignitantur · et in vinum vetus mittantur · et novum est magis ultimum · aut vinum super lapides ignitos · super cuius vaporem facies erit tenenda · Sternutatio quoque ad hoc remedium affert · Rubor autem si oculo acciderit · properandum est ut de vena cephalica velociter sanguis minuatur · post hec autem insequenti die balneum ingrediatur · cum ad comedendum aliquid erit tribuendum · et vinum forte et purum ad potandum dandum · post quorum acceptionem diu erit dormiendum · Quod si aliquid remanserit · iterum vero embrocetur plus et magis ultimum quam fecit · et reliquum regimine plus est exceptum sola flebotomia · erit utendum · Venter quoque fortiter erit solvendus · omnis eius

De curatione laboris et lassitudinis ·

[S]i fortis labor ac fatigatio acciderint · cum ad domum pervenerit · per horam unam quiescat · deinde balneum ingrediatur · Si autem balneum non invenerit · aquam calidam hora una ingrediatur · quod et faciat donec cutis lenis fiat et rubea · cuius totum corpus post hoc leniter fricetur · et ungatur cum pollice cum comedendo palpent · postque si hyemps fuerit · ex oleo in quo anetum fuit coctum · aut camomilla · inungendus erit · et precipue ipse iuncture · Estas vero si fuerit · cum oleo violato idem fiat · deinde vero quiescat et dormiat diu · lectique augmentet molliciem · et plumam super se ponat optimam · cum autem a sompno expergefactus fuerit · ad suam redeat fricationem · et ad balneandi usum atque ungendi · deinde ad suum redeat usum ·

De aptatione corporis ad iter agendum · et regimine cibi in itineribus ·

[Q]ui longum vult peragere iter · ante ipsius inceptionem flebothomari · ac medicinam ventris solutivam sumere debet · et precipue si longum fuerit tempus ex quo neutrum eorum peregit · Cum enim iter agere corpore non mundificato voluerit · vix febres evadere poterit · Quod si eas aliquando evaserit · quia eius corpus dissolutum est atque cutis rara · tamen evadet exitum nec pustulas · neque alias apostematum species · nec ceterum · ei quod considerandum est ut consuetudinem suam in eam transmutet consuetudinem · qua in itinere eum uti oportet scilicet aut in sompno aut in motu · Si enim in itinere ipsum vigilare necesse fuerit · ante itineris inceptionem ut vigilet uti debet · Similiter comestionis horam ad horam in qua in itinere se posse quiescere sciverit · permutare debet · exercitio quoque atque motui · plus solito uti convenit · et ita ut absque balnei usu esse possit · Cum autem iter inceperit · de medicinis quibus uti consueverint · secum deferre debet · Usum autem cibi quem in itinere habuerit · dimittat · aut ex eis quibus vesci solitus erit · nullo modo comedat · Quod cibi multi nutrimenti et pauce quantitatis utatur · tamen antequam hospitetur et quiescat · comedat · Si autem comestione multum indiguerit · licet parum sumat · non tamen totum cibum sibi necessarium · nec totum potum nisi postquam quieverit · accipere presumat · holera vero precipue

atque finietur nullo modo incipiat. Hoc enim ventre absque magno repletus nutrimento, et in corpore humores crudos generant et malos. Si autem in tempore calido eis indiguerit, comedat ex eis sicut iam constitutum. Quod si in nocte necesse fuerit ipsum incedere, non erit ei cenandum, sed sue comestionis integritatem usque in tempus in quo se diu posse quiescere sciverit intermittat. A fastidio quoque atque motu ventre pleno abstinere debet. Hec namque apostemata generant et exituras. Balneo quoque uti cum poterit conveniet.

·oio·

De hiis que nocumenta ex aquarum diversitatibus provenientia, et earum malicias cum possibile fuerit removent.

De hiis que nocumentum ex aquarum diversitate removent. Est ut non simplices bibant, sed ut cuiuslibet mansionis aqua cum aqua precedentis temperet mansionis ipsam ei admiscendo. Ad hoc quoque valet aquas diversas vino aut aceto mixtas quas secum deferunt bibere. Impedimentum preterea diversitatis aquarum removet cepas aut allia aut lactucas cum aceto comedere. Viatori vero ad hoc offert lutum sue terre secum deferre, de quo cum convenerit parum accipiat et cum aqua misceat, quam sic dimittat donec lutum descendat et aqua clarificetur, ex qua postea bibat. Aque autem male in quibus manifeste cognoscuntur qualitates temperari debent sicut diximus. Aqua grossa et turbulenta clarificanda est ipsam multotiens de uno vase in aliud mutando. Quod si fieri non potest, per colatorium quod ex fictilina terra madefacta sit coopertum coletur. De hiis est que aquam colant est ut bulliat prius et postea infrigidetur et coletur. Ex hiis est quod ipsam colant est ut in ipsam parum aluminis iameni proiciatur. Hoc enim eam cito clarificat atque colat. Salsa autem si fuerit aqua, cum aceto erit bibenda, et xilocaracte nabatice in ipsam mittende erunt aut semen mirti aut sorbe aut lutum chomisceni, aut qui ea uti volunt citonia comedant. Citonia est ab aqua salsa nocumentum removet. Quod si aqua valde fuerit insipida et oportuerit mature cum ea uti, ipsam in ollam mundam vitreatam vel in vas lapideum ponat, cui orificio ligna ex transverso supponat, super que vellus lane aut lanam carminatam mundam mittat. Quibus ita peractis ignem sub olla accendat, et quod in illa lana colligitur exprimendo colligitur et que ab ea manaverit

bibat. Acetum quoque aque salse saporem reprimit atque sirupus acetosus ad hoc utilis existit. Aqua vero si fuerit stans putrefactionem in se habens admixtam, cum rob de fructibus acetosis misceatur, sicut est rob qui fit de ribes nunc acetose et granatorum et malorum. Cum autem aquam illam in potu sumit, omnes calidos cibos dimittat. Vinumque illo modo (?) bibat, nisi fuerit cauda. Hec enim aqua stans est ideo quod velocius potest generare febres quam res alia aliqua. Quod si magis fuerit amaritudo, ei dum bibit iulep admisceatur aut zuccarum, et comedat dulcia. Aqua autem si ventrem solverit, ea que ventris sunt constrictiva comedat et e converso. Et si in aqua fuerint res minute aut herbe in quibus est acuitas et malitia, cibos unctuosos semper comedat et ad ipsum colandum sit sollicitus. Aquam quoque non bibat nisi paulisper, et precipue si in ea fuerint sanguisuge. Urina vero si ex aqua restringatur, vinum habens aquam admixtam in qua semen feniculi aut apii coctum fuerit erit bibendum. Aqua quoque si fastidium fecerit, cum rob granatorum erit bibenda. Et ut omnia comprehendamus, considerandum erit quod ei accidat, et ex eius contrario erit regendus.

·i· vinum album et debile

Res minute ut linum ut canabis et rame arborum et radices pure, et hiis similia. Alusten est panni vel alii modo quo sic opilatur os vasis ut per ipsum possit exire vinum vel aqua, et precipue si in ea fuerint sanguisuge. Isto quoque panno debet cooperire os suum et per ipsum pannum trahere aquam.

De mansionibus eorum qui sunt in castris.

Illis qui sunt in castris si estas fuerit, in altis locis atque in collibus manere debent. Temptoriorum quoque ostia ad ventum septentrionalem vertere oportet, atque inter unum temptorium et aliud magnum est intermittendum spatium. Bestie quoque quanto plus possibile est elongande sunt. In hieme autem sit ipsorum regimen huic contrarium, scilicet in locis maneant profundis et ad montium ac collium radices tendant. Temptoriorum quoque ostia ad meridiem et orientem vertant, et temptoria ad invicem coniungant. Si vero aer austrinus et nubilosus fuerit, dietam minuat ac vinum penitus dimittatur, sed exercitium ad serenitatem procuret. Et si aer siccus fuerit, huic contrarium fiat. Quod si multi homines ibi extiterint, a castris separati longe maneant ita ut non superveniant, sed sub eo statuant. Et si in locis castrorum mala fuerint reptilia, quanto plus possibile fuerit

·i· albi·

inde erit cauenda. Cum de medicaminis erit
fatiendum quod ea aliquis illi expellat et infrigidat
que orta sunt. herbe quoque aut arbores
male si ibi fuerint ex quibus odores acuti aut
nociui peruenerint, cauendum debet. aut a putre
factione superuenientium fetendum erit. Cibi preterea aut
cum ipsis quam multi inconsueti exstant solummodo
opere considerandi. et que ei contraria esse possunt
adhibenda. aut ipsi penitus dimittenda. De

Oportet regimine iter agentium in mari.
ut qui per mare uult incedere. tum de fructibus
atque de medicinis quibus uti consueuit se
cum deferat. ante tamen quam mare ingredia
tur. per aliquot dies comestionem qua uti con
sueuit minuere debet. quo tempore cibo uta
tur qui sit ex his que stomachum confortant. Et in
die qua primum mare ingreditur aqua non inu
catur. sed ea odoretur atque comedere paulatim
incipiat que nauseam sedant. que in suo loco
nominabimus. Cum autem iter gessit. si nausea
acciderit. atque uomitus aliquotiens uomere
permittendus erit. hoc namque ei non nocebit. Si
autem illud multiplicatur. de tum fructuum
qui sorbendo aut qui lambendo bibat. et sumat
aut generatorum genera et his similia ei tribuantur. Et
si superfluus cum gemitu inualescit uomitus.
cum medicaminis colice passionis curetur. De his

Aliquando que pediculorum prohibent generationem
ex mutatione aque. et eos qui iam generati sunt interficiunt.
et ex multo labore. et ex sudore. atque ex sor
dicie. et expulsantur balneando. et mutatione
pannos. contingit corpus et pannos pediculis repleri.
hoc quoque sunt res que uentositate accidunt. De illis uero
que istam prohibent. est ut studeat in usu balnei et la
uacri. et ut pannos mutet quanto plus potest. et ipse
ut pannus qui carnem adheret sit lineus. tunc
enim repletur pediculis. De illis autem que eos qui sunt
generati interficiunt. est argentum uiuum extinctum
quod olio admisceatur. et ex eo cingulum ex filis laneis
inungitur quod super se aliquis appendit. aut quo
cingitur. aut folia arcedamet uel oleandri in
oleum mittantur. ex quo patiens inungatur. aut
corpus singulis decem diebus ex arsenico rubeo
et stafisagria atque cordis et thaumich cum aceto
epithimetur. Et post aquam qua per horam unam sic
dimissum fuerit. cum aqua calida lauetur. Pannum
preterea cum cordis aut lupinis uel foliis zadarm
inuet. aut arthanitha suffumigetur. patiens
quoque ex olio in quo tenta argenti uiui posi
ta fuerit. aut in quo cordis mixtum fuerit. inungetur

erit. De his que faciei prohibent colorem mutari.

Ex horum iuuamentis est umbram facere. et faciem ex panno
operire. Et si fieri non potuerit. dungatur et cum
lii atque gummi arabicum. et psillii mucillago
ac seminis citoniorum mucillago sumantur. et
cum albugine oui. aut cum succo portulace
misceantur. et facies in itinere epithimetur. et
autem quieuerit lauetur. Et si hoc fiat aut ex amido
quoque per se aut ex omnibus simul. ad hoc ualebit.
ad hoc etiam offert uitellas in aqua tenuiter do
nec dissoluantur. ex quibus facies epithime
tur. aut epithimetur ex albugine oui et dragaganto.
Si autem faciei color mutatus fuerit. confert
ei ut in nocte epithimetur ex decocto quod fit ex
cera et oleo que ad solem ponuntur diebus canicularibus
morantur. et cum adipe galline et farina ciceris.
Et si mutatio coloris faciei fuerit multa. ex
spasmatibus que in mutatione decorationis
nominauimus curanda erit. De his que scissuram

Fissure in calcaneo fieri in calcaneo prohibent.
atque in inferioribus pedis partibus fieri prohibe
tur si pes in aqua uehementer calida teneatur
donec mollescat. et postquam de aqua exemptus
fuerit. dungatur tantum ut alcohol desuper pul
uerizetur. deinde fortius fricetur. Remouebitur
enim. et prohibebit calcanei fissuram. et ex pice
liquida epithimetur. aut pannus olio infusus pe
di supponatur. et semper sit calciatus. et a pul
uere sibi caueat. Et in multum confert ut se
pium cupreum sumatur et liquefiat. cum pice gallacia
tritum et ut alcohol desuper puluerizetur. quod post
ea dum liquidum fuerit uel molle. in antiquis
ponatur fissuris. Oculus quoque fissuris que in car
ne penetrant. confert ut merdasengi triti ℥. v.
sumantur. que cum olei ℥. xx. mixte in scutel
la ferrea coquantur. et tunc fortiter moueantur do
nec fiat ut albumen. cum postquam tale fuerit.
℥. iii. pondus de galbano quod uocatur besart
addatur. et coquatur donec spissum fiat. Cum
autem infrigidatum fuerit. fiet ut pix liquida.
de quo calido et liquido super fissuras caden
do distilletur. Antique fissure usque ad car
nem penetrantes auxiliantur ut sanguinis et
oleum de seminibus lini sumantur. et mixta
coquantur donec inspissentur. et guttatim desuper
fundantur. aut adeps pecudis sumatur. cum pice
galbanum addatur. et cementus pariter coquatur do
nec medio fiat. pecori administretur. Oportet
etiam ut fissure ante quam sanari incipiant
in aqua mittantur calida donec mollescant.

7 mundificent. postea uero abstergantur 7 de
siccentur. 7 sic cum medicamis caueant. deinde
pes post medicationem calciet. De curatione excor
Cum aliquis ex eis equitatione a excalciamentis aut acci
dentis exulceratione uel ex alia causa excoriatus fuerit.
exigitur ut statim postquam quieuerit. ex
multa aqua frigida tam diu rorent. donec
eis calor sedet. Quo facto discooperiatur lo
cus 7 flabelletur. Quod si possibile non fuerit.
panni linei in aqua rosata infundantur 7 su
per desuper ponantur. atque deinde cum locus tepe
re incepit. iterum panni madefacti suppo
nantur. postquam autem quod ex caliditate 7 acu
itate existit in eo quieuerit. ex litharigirio
trito cum aqua rosata mixto epithima fi
at. ardor autem 7 dolor si remanserit. cum
unguento de cerusa caueant. uesice uero que
ex strictura calciamenti fiunt. prius sint fin
dende. 7 postea ex aqua rosata lauande. de
inde ex lino 7 acacia epithimande. aut ex
bolo armeno. aut ex galla cum aqua fructis
aut balaustie bene trite desuper ponantur. De ca
su et excasu siue autem percussiones que in capite uel in alia parte
de animal dorso aut ex alia corporis fiunt.
Cum capiti aut alii parti corporis euenit percus
sio. optimum est ut patiens ex parte contraria sta
tim flebotometur. 7 carnibus abstineat. 7
7 semper caueat. locus quoque epithimetur.
aut emplastrum ex confortantibus ei supponatur.
Quod si ex casu in capite fuerit lesio. ex uena
que uocatur cephalica flebotometur. post flebotomi
am uero capiti acetum mixtum cum oleo roseo
quod aceti sit triplum supponatur. panni quoque in
aqua rosata infusis desuper mittatur. pa
tiens uero aqua ordei in mane 7 iuxta noctem
est potandus. Qui per tres dies nichil aliud su
mat donec sit securus quod apostema calidum in
parte cerebri non oriatur. Signum autem quod loca
ista atque cerebrum sint sana. est quod intellectus
non turbatur. Cum si post casum turbatus fuerit.
oportet ut sanguinis tunc maior fiat ex
tractio. 7 caput ex aqua rosata 7 oleo ro
seo cum aceto uini infundatur. post hoc 7 fo
lius mirti. 7 balaustiis. 7 corticis granatorum
in aqua 7 aceto usque quo dissoluantur decoctis.
pulverem mirsi 7 gallie 7 xyloaloes ac calami
aromatici ammisceantur. ex quibus omnibus cum
aceto 7 aqua 7 uino ueteri ac stiptico quite
nis. quodam quod emplastrum conficiendo fiat. 7 ca
piti ut emplastrum supponatur. Venis quoque ex

siceo fructuum. aut ex leni enemate soluatur.
eique extrema fricentur. Cum hec postea quam moto
cerebro ualde conuenit. est ut patiens cere
bella gallinarum edat. de quibus post diaetam
primum quantum sumere potuerit. tribuatur ei. ante
enim sola ordei aqua in potu utitur. cum prius siccari
gimmati muzi sit conueniens. hic enim ad hoc quod
hic uolumus melius existit. lesio autem que ex ca
su accidit si in pectore 7 illis partibus fuerit.
ex uena basilica flebotomia facienda erit. ei
quod regimen subtiliando. Quod si sanguinis spu
tum aut uomitus aut mictus. aut ei cum egre
stione exitus acciderit. ex medicaminibus que iam
nominabimus aliqua in potu dentur. Si autem isti diu
perseuerauerint. eorum curationis perfectionem
sume ex locis in quibus has nominabimus
egritudines. Signum uero an fortis lesio ex
casu sit in capite. est intellectus turbatio.
Istud enim erit in signum fortis lesionis in capi
te. aut debilis lesionis autem pectoris aut
uentris excasu. est in signum angustationis at
trahendi aeris. 7 exit sanguis. Signum. Confectio.
Confectio quod ad bibendum datur cui casus
aut fortis acciderit percussio. Recipe reubarbari
siue partem unam. rubee. lacce mundate. boli
armeni. aut terre sigillate omnium ana partem
mediam. dosis huius medicine sit a drachmis. 2.
usque ad quatuor cum aqua aceti infusum fu
it. hinc autem ad comedendum tribuantur mes
7 rizi. 7 lentes. 7 ciceres. Confectio ad for
tem casum 7 aduehementis sanguinis sputum.
omnia 7 bolum armenum. aut terra sigilla
ta cum parua uini stiptici quantitate ad potandum
dentur. Epithima ad percussionem 7 ad
remotionem carnis de loco suo. Recipe mugat.
mes excorticatorum partes equales. boli armeni
partem mediam. acatie. aloes ana quarta unius partis.
Confringantur omnia ex aqua mixta. ex quibus locus
debilis epithimari conuenit. Aliud epithima
ad casum quem cum eo febris 7 apostema calidum fuerint.
Recipe rosarum rubearum. lentium excorticatarum. boli
armeni. sief. memithe. sandali. sanguinis draconis.
ex his omnibus cum aqua rosata collectis.
epithima fiat. Confectio que ei datur ad pro
hibendum a quo sanguinis multitudo aut ex
percussione aut ex casu fluit. Recipe carabe. bo
li armeni. balaustie. sanguinis draconis
lacce partes equales. ex his autem collectis. 3.
iii. ad potandum tribuantur cum una 3 aque
in qua sumach fuit infusum. 7 opium recentis

· sic enim [illegible]

inqua

sexta parte .3.1. Istud enim illico sistit san-
guinem. Patiens quoque scriptica comed-
dat. Medicamen adiuvet carnis motum
et ad debilitatem que offertur et dolorem sedat.
Locis exoleo loco inungatur cum dissipul-
lis multi sparguntur et mediocriter ligentur.
Vestigia autem livida que post percussionem aut
casum permanent curantur ex medicinis que
sunt in parte tractatus de decoratione nominatis.

Tractatus sextus explicit. Incipit tractatus VII.
Rememoratio aggregationum artis algebra
et vulnerum et eorum summa.

instauratio

Plerique eorum qui hanc exercent artem et dicun-
tur restauratores non bene exercent eam, neque
sapientes sunt sub certo modo ad quam or-
dino fiat, immo maior eorum pars casualiter
operatur et sicut ab aliis edocti fuerunt. Raro
quidem eorum invenies aliquem qui huius artis li-
bros legerit aut qui eam a magistro cognoverit
litteris edicente. Immo qui maxime
eam exercent sunt ydiote et rustici et stolidi.
Ideoque ipsi sue stoliditatis causa certi dies
pessime in hominibus generant. Nos vero huius
artis summas atque aggregationes tales refe-
remus quas cum aliquis astute meditatus
fuerit poterit secundum hanc artem quicquid vo-
luerit optime operari. In primis quoque de re-
gimine diete et post de extensione et rectifica-
tione ac ligaturis et de fracturis in quibus
in quibus tenues ossium partes et acute nec
non divisa frustula conspiciuntur et postremo
de dislocationibus tractabimus. Homines stolidi
precipiunt ut quicumque fracturam aut dislocati-
onem aut carnis contusionem perpessus fuerit
cum alacbisat nutri-
atur et asabith et ex
carne assata vescatur a
ieiunus et bibat vinum.
Consilium autem est quod ad patientis
calidi complexionem nocumenta vel
loci afferunt quam re-
gimen hoc. Oportet autem ex

Alacbisat sunt
mice panis adu-
maciati frixe prius
in oleo et deinde posi-
te in melle et frixe cum
eo. Asabith sunt
pultes mixtum spisse
ex aqua et farina.

quo infirmo fractura aut dislocatio
aut carnis contusio acciderit regimen per ali-
quot dies subtiliari. Cum vero fuerit si ipse for-
tis fuerit, erit solvendus et ipse similiter flebo-
thomandus quemadmodum dictum sumus. Quod
ideo fieri convenit ut sit securus quod materia
ad locum non fluat, que magna apostemata atque
putrefactionem generare possit. Postquam autem

dies aliquot pertransierint et securus fuerit quod
apostema calidum non accidat, eger tempore ut ad
regimen quo consueverit iam revertatur, si eius
egritudo dislocatio fuerit aut carnis con-
tusio. Qui autem fracturam patitur viscosi-
tas atque grossities eius sanguini sunt ad-
dende ut natura materiam habeat primam ex
qua potius fracturam ligans generet. Ex his
autem que hoc operantur est fluminum adeo exitus
ut quasi pulis videatur, et theritib capita que
ac pedes animalium

Theritib sunt inter
panis quibus super-
funditur ius alicuius

nec non edorum agnorum et vitulorum cocta et
vaccarum ventres atque ova et ... ac pi-
sces recentes et horum nutrimentum similia in quibus
sunt grossitudo et viscositas. De quibus in hoc
tempore comedere debet, et post eorum acceptio-
nem vinum bibere grossum. Ex hoc enim regimine
fracturam melius et velocius ligari poterit. In
principio tamen bolem fidei et musagniamit
tamen comedere debet, et carnem avium et edinam.
Vino autem nullo modo appropinquare presumat.
Cum vero distendere ac rectificare necesse fuerit,
oportebit ut in ultimo lenius fiat quantum
dolor quanto minus possibile est sentiatur. Ni-
chil enim plus affert apostema quam dolor.
Hoc autem stolidorum plerique loca debilia di-
stendunt et rectificant ubi est magnum ni-
mium facere conatum, quatinus vulgus eos bene
operari putet. At vero non oportet ut cum ulcus
in quo non est dislocatio dolet, premat ac di-
stendat aliquo modo, immo emplastrum quod dic-
tum sumus ei supponendum est, atque ligatura
adeo suavis facienda ut ex ea nullus sen-
tiatur dolor. Istorum preterea medicorum plerique
decipiunt vulgus. Cum enim in membro fuerit dolor,
quod fractura aut dislocatio in eo sit dicere
presumunt. Si fractura autem dislocationis adeo
est causa manifesta, quod occultari non potest.
Ex hoc enim sequitur quod figura membri contrahatur
et cutis ex una parte fit gibbosa et alia con-
cava. Quapropter siquis diligenter consideraverit
impossibile est ut occultetur ipsi qui illud con-
siderat, nisi in iunctura adiutorii cum hume-
ro aut anche cum coxa fuerit dislocatio. Caput
namque adiutorii quando dislocatur concavitatem que
est sub ascella ingreditur, caput vero coxe
carnem glandosam que est in inguine aptean-
che intrat. Unde cum multa ibi sit caro, contor-
sio non est ibi valde manifesta. Signum tamen quod

S fractura

·i· salsa scilicet cibarium quod
fit sine carne.

inuenitur. Humeri dislocatio non semper conti-
tatur, est rotunda eminentia que sub ascella ac-
cidit, et cum tangitur digitis sentitur. Dislocatio
omnis similiter que anche accidit signum est emi-
nentia exterior in inguine, et quod egro non separatur
ut expandat iuncturam que est inter crus et coxam,
nec eam universaliter dissolvit. ¶ Fractura autem si
minima fuerit, cum eam manu diligenter investi-
gaveris, gibbositas ab una parte et concavitas ab
alia non occultabitur: crepitationes que ossis sonum
percipies cum ipsum manu attrectaveris. Cum autem
in loco non manifesto contusio vel gibbositas
vel concavitas fuerit, vel cum locum manu investiga-
veris ossis crepitatio percipietur, non dislocatio
vel ossis fractura que extensione aut forti in-
digeat compressione ibi erit. Non est enim ibi nisi au-
ctoris contusio aut fractura minima. Quapropter
distendendo nullo modo motio facienda est.
Extensio namque loco maiorem generat angu-
stiam, unde inde maior contingit error. Quapropter
si aliquis stolidorum in his locis extensione
aut compressione uti voluerit, prohibendus erit ab hoc.
Si percipiendum erit, locus leniter primitus ligetur
et postea suaviter ligetur, ne inde dolor sequatur. Nichil
enim amplius hic est faciendum. Ego vero unum istorum
deceptorum stoliditate vidi, ex qua vehementer
timuit sui. Cuidam namque forte super locum qui est in
medio adiutorii cecidit, et dolere cepit. Unde
primum ibi cepit contumacia apparere. Quod cum perciperet medicus
iste stolidus, ipsi adiutorium esse dislocatum dixit.
In quo etiam hoc tantillum sapientie non erat, ut dis-
locationem sciret non posse accidere nisi in iunctura
et non ossis medietate. Quamobrem se paravit
ut ad os extremitatemque parte fortiter extendendum. Quod
ipsum facere non permisi, immo locum ex oleo roseo
punctum cum mirto pulverizato, atque postea
hoc suaviter ligavi, et exaltationis parte brachio f(eci)
flebotomari, postquam vero dies advenit tertius,
ligaturam removi, et quod non amplius indigeret
cura cognovi. Verbum autem de hoc quo unumquodque cor-
poris membrorum de extensione et rectificatione
atque ligatione necnon et de reliqua indiget cura-
tione donec ei compleatur sanitas, extra huius
nostri libri mensuram, et ipsi instructionem recepit. In
huius namque inquisitione isti nostri tractatus mul-
tiplicibus multis indigerent, atque preterea esset
necessarium ut quomodo opus fiat ... ingestum.
Nos quoque in hoc nostro libro non intendimus nisi ea
que cum homines boni ingenii legerint, et in
ipsis meditati fuerint, licet medici non sint, bonis

tamen medicis equiparari ac sociari poterunt. ¶ Li-
gatura autem cum fit, oportet ut locus fracture pri-
mum aut quatuor cingatur fasciis. Quarum prima ad
partem tendat superiorem, que sit fortior circa fracturam
super locum infirmum existens, a quo cum separari
cepit suaviter relaxari incipiat. Et quanto
magis ab infirmo elongatur loco, tanto magis
lenior fiat. Hec autem ligatura taliter procedenda est,
donec sane partis maximam occupet quantitatem.
Postea hanc autem alia sumatur fasciatio que prius est suppo-
nata infirmo, et deinde descendendo ad partem
tendat inferiorem; cuius strictura aut relaxa-
tio ut in prima fascie obvolutione diximus
fieri convenit. Inter has vero ligaturas astelle
sunt locande, quatinus membra penitus rectificentur,
ne gibbositas aut concavitas in ipso remane-
at. Deinde vero totum istud alia involvendum est
fascia ipsum suaviter cingente. Cuius involuti-
ones utique equales esse convenit. Super quam et a-
stelle sunt ponende, et cum alia fascia sunt
ligande. Cuius strictura in mediis locis aliarum e-
quetur stricturis. Hec autem omnia de superfluis ligetur.
Ligature hic modus esse debet. Deceptores autem
ligature principium in sanis faciunt locis, ubi
ligando vehementer constringunt, deinde relaxan-
do ad locum descendunt infirmum. Qui ligature
modus pessimus est et omnibus deterior. Sanguis
namque a duabus oppositis partibus ad locos tran-
smittit infirmos, in quibus apostemata et vulnera
generantur. Unde herpes hestiomenus et herisi-
pila atque putrefactio eis multotiens acci-
dunt. ¶ Ligationis autem mensura talis esse debet
que infirmo nullum inferat dolorem nisi pruri-
tum. Nec etiam adeo sit laxata ut eger nullo
modo eam sentiat. Quod si ex ligatura apostema
minimum aut fortis acciderit dolor, ita ut
unde fiat extra quod est extra ligaturam, atque
sanguine impleatur, illico erit solvenda, et
ei constrictio minuenda. Et si infirmus in loco
ligature forte sentiat pruritum, atque nota-
bile solvatur. Et locus ex aqua infundatur que
tam calida sit ut eum delectet. Quod fieri con-
venit donec pruritus recedat. Postquam autem locus
primam ferre bonum sic permanserit, cum suis li-
get fasciis que aceto et aqua rosata ac
oleo rosato simul mixtis et optime madefacte
sint infuse. ¶ Temporis vero ligature men-
sura hec est. Oportet enim ut in principio singu-
lis solvatur diebus, et precipue si apostema aut do-
lor ibi fuerit. Quod si istorum neutrum ibi

consolidatur non erit solutio facienda nisi duobus
aut tribus intermissis diebus. excepto si res
aliqua evenerit propter quam solutio necessario fiat. ut
est dolor aut pruritus. Si autem aliquanti dies
preterierint in quibus ligatura non solvatur et
non apparuerit ibi apostema neque calor neque
ardor. non solvatur nisi post quatuor aut quinque
dies. Et quanto plus tardius solvitur tanto plus
ad consolidationem aptior erit. Oportet preterea
ut cum prius accidit egritudo. ligatura sit
relaxata ne dolorem faciat nocumentum infe-
rentem. postquam autem dies quinque vel paulo
plures preterierint. et abaptate locus securus fuerit.
ligatura paulatim strictior esse incipiat. Cum
vero multi transierint dies. et fractura conso-
lidata fuerit. et fuerit necesse ut caro fracture
supposita coaguletur. oportebit etiam tunc ut li-
gaturam paulatim relaxet. et dietam augmen-
tet sicut diximus. Oportet autem ut astelle ex
aliquo quod mollitiem habet ponantur. et cum earum
extremitates ibi attingunt. vel non sit res
mollis atque maior extensa et grossior in parte
locetur. ad quam os declinavit. Cum autem in
fractura fissura ossium carnem vulneraverit.
oportet ut fascia prima non super ipsum vulnus. sed
iuxta ipsum os ponatur. atque diutius fasciis in-
volvatur. cuius involutio ascendendo ad
partem tendat superiorem. alia quoque fascia in
iuxta os vulneris apte inferiori est ponen-
da. que descendendo inferius tendat. Os vero
vulneris discoopertum dimittatur. ligatura et
tota mollior sit et parte plus relaxata. Que
cotidie est solvenda. aut duobus intermissis di-
ebus. Cum autem vulneris cotum supponatur. do-
nec cum virus minui incipiet. et locus absque
apertura fuerit securus. caloreque remotus fuerit.
unguentum citrinum generativum quod dictum su-
mus vulneri supponatur. Fracture vero in
quibus sunt ossium partes astellis similes que cutem
non fregerunt nec vehementer stimulent. rectifi-
cande erunt et stringende. quanto magis possibi-
le fuerit pulvinando eas et leviter ligando. Que
si stimulaverint. atque vehementer intulerint
dolorem. ligande non erunt. Generabunt enim apo-
stema ac putrefactionem in toto osse. Verum locus
tunc findendus erit. Et si astelle ab osse se-
parate fuerint. extrahende erunt. Quarum si
separate non fuerint extremitates acute que
stimulant cum serra erunt secande. Et deinde
cum medicinis fracturarum competentibus curentur

curande. Oportet etiam ut dislocationes cum acci-
derint. illico ad locum reducantur proprium. antequam
apostema ibi fieri incipiat. Si enim dislocatio in
principio sui dimissa tamdiu sic permanserit do-
nec apostema ibi fieri incipiat. non contingeret
quandoque ut in toto hoc tempore ad suum reducantur
locum. nam si dum talis fuerit extendatur. con-
tingit plerumque accidere spasmum. Ex hiis autem interdum
nobis atque similibus quas diximus cum non convenienter
observantur. pessimum accidit infortunium. cum ne-
mo succurrit post. Quapropter si chirurgicis qui
nichil sciunt precepimus ut ab hiis ubis sibi
caveant. ab eorum liberabuntur malo. et eorum
operatio tibi erit perfectum. De mollificatione
duriciei remanentium in membris post restau-

Plerumque post fracture restaurationem.
rectificationem aut dislocationis ad suum
locum reductionem. duricies atque constrictio
remanet consuetis membris. que multotiens non
cause existunt in membri motu prohibentes. hoc quoque
accidit. cum pedicata res iuxta iuncturam fuerint.
Hiis autem oleum et aqua calida cum locus multotiens ma-
nibus fricatus fuerit. atque aqua calida ab alto per
fistulam defluens loco superfusa fuerit. et adipes
ac medulle quorum extensis fit emplastrum mollificant.
Est etiam cum expositis medicinis medicina
componitur effectu simplicium operatione fortior
existit. Medicina fracturarum et duriciei que est in
corda et tensionem leniens. hec recipe cerote. adi-
pis anatis resoluti et colati ana ℥ i. olei de lilio
℥ vi. medulle vaccini cruris ℥ ii. ex hiis co-
mixtis fiat medicamen. Aliud medicamen
forte. in membris que constrictioni sunt propinque consti-
tutis. hec recipe olei de lilio. olei de seminibus lini.
bdellii. ana ℥ i. storacis. galbani. oppopo-
nacis armoniaci. omnium ana ℥ s. adipis
ursini ℥ ii. Quod si adeps ursi non inveniatur
loco eius adeps anatis aut galline ponatur. Et
etiam in hac intentione melius est ut adeps porci loco
supradictorum adipum mittatur. deinde gumme in
mortario cum pauco vino dissolvantur. Quibus
non valde mollificantibus. alia admisceantur et in
mortario donec unum fiant agitentur. Aliud
bonum habens odorem. delicatis conveniens. hec recipe
citrine ℥ i. olei de ben ℥ vi. masticis nigre
storacis. ana ℥ s. ex hiis commixtis fiat medi-
camen. Aggregationes et summe de curationibus.

Dixit ascriptor huius artis. Ex iuncturarum et ulcerum
propinqua est discretioni restaurationum quam no-
minis impenetrabile sicut medicum et canonicum. quibus

P

curationis uerificatio operteris reddit. Quia
propter de his principiis hoc oportet nos dicere illud
quo a magno errore qui ex eorum contingit cu-
ratione obseruatio fiat. Dicemus ergo quod cum uul-
nus paruum fuerit. possibile est ut quando li-
gatura ipsum capit. occurrunt sibi adin-
uicem partes. et continuet eius concauitas tota. non
enim alia indiget curatione nisi ut duarum
astellarum auxilio sustentetur atque ligetur

A duobus autem capiti-
bus ligatum dicitur
inmitte. cum ligamus
unius caput in unam du-
citur partem aliud
in aliam ut in hac
apparet figura.

ligatura que a duobus
incipiat capitibus. E-
ger quoque a repletione
et uino et oleo custodiatur.
et ne pilus aut unguen-
tum inter labia illius ca-
dat cauendum est. hoc nam-
que consolidationem fieri non
permittit. Istorum autem stolidorum plerique his que
diximus contraria operantur. ponunt enim in uul-
nere oleum. infirmoque carnes et pultes cras-
sas et diuersas comedere precipiunt. Unde egroto
apostema malum atque uirus in uulnere acquirunt. quod
longo durabit tempore. ex quo fortassis membrum
ad putrefactionem deueniet. et precipue in e-
state. licet uulnera que diximus sola ligatura
sanari possent. ab uno die usque ad tres. in
nulla alia indigens medicina. Uulnus autem
cum magnum est atque profundum. indiget tunc
ut cum medicinis quas nominabimus que sunt
carnis generatiue sanetur. et uulnus ab apostemate
custodiatur ita ut loco cui accidit pannus a-
ceto et aqua infusus supponatur. et epithi-
matibus frigidis epithimetur. et singulis horis
infundetur. et precipue si calor ac dolor ibi fue-
rint. et sanguinis paucus ex eo manauerit.
nam in hac dispositione oportet ut infirmum ex par-
te contraria flebothomet. totumque corporis
nec non ipsius totum regimen infrigidandum erit.
Quod si uulnus profundum et non amplum fuerit. ca-
uendum erit ne unguentum quod ipsi continuet os
supponatur. os namque uulneris profunditate
uiduum consolidata si continuet. multum in eo
adunabit uirus. Quare ut ipsum iterum ap-
periatur oportebit. et membrum fortassis interius pu-
trefiet. ac uulnus malum et pessimum ibi fi-
et. Quapropter in huiusmodi uulneris ore. coctum
erit ponendum. Si autem uulnus consolidari ce-
perit uideris. bitumine aut oleo ipsum infun-
de. Et ex hinc quidam posteri erunt stoli-
di quod oleum in uulneribus quorum omnium terminatio

erat possibilis posuerunt. Oportet ergo ut
omnia medicamina que huiusmodi in initiis uulneribus
aut recentis adhibentur. aut paululum inci-
ant. Cum autem uirus profundum fuerit et ipsi os
amplum. obseruandum erit ut si uulneris os
non uehementer cauerit ligatura. fiat tunc
oportebit. Et contingit illud plurimum cum
uulnus in corporis tendit latitudinem. liga-
ture uero uehementiores in uolutionum et retentio
sint apud uulneris profundum. et eorum leni-
or sit apud ipsius os. ex membris quoque tali est
figurandum figura ut uulnus sit inferi-
us quatinus uirus ab ipso fluere possit. Quod
si illud impossibile fuerit. oportebit tunc ut
uulnus in die secundo atque quarto consideretur. Cu-
ius profunditas si minui inceperit. et neque
uirus nec putredo multa ibi contineri in-
ueniatur. curatio non erit mutanda. Si
autem uirus ab inferiori ad superiorem ulce-
ris partem ad ipsius uidelicet os. cum impulseris
manare consueuerit. conueniens est ut in infe-
riori loco ibi existente ipsum inferius perforetur
apud finem profunditatis ulceris. Quod si uero
fit ut uirus inferius possit manare habeat.
Infirmi quoque regimen in eo prius in capi-
tulo de algebra diximus ordinetur. atque sub-
tilietur. et a principio uulneris cum accidit per
aliquot dies infrigidetur. Ipse quoque si re-
pletus fuerit. erit flebotomandus et soluendus
si longum fuerit tempus ex quo non fuit solu-
tus. ideo ut recedat fluxus ne apostema accidat.
deinde uero ipsius regimen paulatim secundum dietam
perfectum erit incrassandum. ideo ut carnis na-
turalitas augmentetur. Oportet etiam ut cum exiture
mature fuerint. et apertione indiguerint. perfo-
rentur in inferiori loco qui in ipsis inuenietur
et interiori et magis gibboso si possibile
fuerit. apertio tamen in corporis longitudine
et non in ipsius latitudinem cum in membris fit
extensis que non curuantur. et dilatantur. tendit.
In his uero locis que curuantur et extenduntur in-
cisio secundum ipsius loci curuationem et extensionem
tendere debet. Oportet etiam ut cum exitura in loco
non uenarum et multitudo fuerit. aut circa ue-
nas. incisio aperte fiat. Si enim in huiusmodi
locis incisio cum tarditate et non uelociter fiat.
os quandoque exterius eminebit. et uidetur liga-
mentum discooperiet. Carnosa autem loca bo-
num est ut sic dimittantur. donec bene sint
matura. Si enim antequam bene sit matura

·i· mut[...]
sanit[...]

perforentur. minus aliquid de eo manabit. atque ulceris multa sordities ac putredine habitabit. labia quoque eius constringuntur atque ipsum profundum durum fient. ipsumque nullum pus et minus continuo emittet. Quod si exitura maxima fuerit. totum eius virus non subito est extrahendum. ne egro superveniat sincopis. sed paulatim erit expellendum. et precipue si eger fuerit debilis. ¶ Vulneris autem sanitas tardat. aut quia sanguinis penuria que est in corpore. aut propter eius maliciam. aut quia intus vel super ipsius labia caro dura existit. cui cum caro non nascitur. aut quia ibi est caro mala. aut quia os vel multa putredo est intus. aut quia medicamen quo curatur. non est ei conveniens. aut quia ulcus in se ipso est profundum et saniosum et malum. Cum ergo ulceris aut corporis que in ipsius circuitu consistunt. rubor privatus fuerit. ipsa quoque ab aspectu siccum atque siccum et aliquantulum durum fuerint. corpusque macrum ac pauci sanguinis. cum quo ipsius retardetur sanitas. tunc est in sanguinis penuria. locus ergo cotidie multociens primo aqua calida in qua decoctio est infundendus donec rubeus fiat. et post regimen incarnandum. et ipsumque cum unguento nigro est curandum. ac in ipsius circuitu ex ipso fricetur. Color vero corporis si malus fuerit. atque eius forma mala. cum ipsius sanguinis est malicia. flebotomia ergo atque ventris solutione est prius subveniendum. deinde ad vulneris curationem est redeundum. Super labia quoque ulceris. si caro dura fuerit. fricatio ibi est facienda. donec sanguis inde fluat. Si autem crassa fuerit. prius est incidenda. et postea curanda. Et si hec in ulceris fundo fuerit. et eius color sicut et fusco. aliquid in ipsum est mittendum et fricandum donec sanguis ab eo manare incipiat. deinde erit curandum. aut in fundo ulceris perforatio fiat. postea fricetur et cum butiro medicetur donec mala caro penitus corrodatur. deinde cum hiis que expertus curationis remanserunt. curetur. Vlcus autem si prius claudatur et postea aperiatur. virusque subtile ab eo fluat. et longo tempore sic dispositum maneat. os corruptum est in eius fundo. tentum ergo intromissa temptetur. et cum inventum fuerit. perforetur ulcus donec ad os perveniat. Quod erit fricandum aut serrandum donec abscidatur. secundum quod ex ipsius corruptionis multitudine videris. postquam cum pulveribus carnis generativis curetur. Quod si ipsum perforari fuerit impossibile. cum medicamine corrosivo et butiro subveniendum erit donec os discooperiatur. post hec cum hiis que dicta sunt curetur. Vlcus autem si fuerit profundum. et eius caro mollis et mala. medicamen corrosivum desuper erit ponendum. donec caro illa desiccetur. deinde similiter butirum mittatur donec tota mollescat. atque cum butiro tam diu medicetur. donec escara simul mente exorta cadat. et postea curetur. ¶ Ulceri si si varices supervenerint. eger flebotometur. ipsiusque venter multociens solvatur ex apozimate epithimi. sucoque nutriatur albo. deinde ulcus curetur. Quod dicimus quoque si ulcus fuerit inconveniens. quia fortassis ipsum plusquam deberet calefecit. cuius est signum quia ruborem atque calorem et aspectus principium ei cum augmento adducit. tunc cum unguento frigido quod dictum sunt erit curandum. aut fortassis plus infrigidat quam debet. cuius signum est quod ulcus tunc est viride aut nigrum. et durum et frigidum. unde tunc cum unguento nigro est medicandum. aut fortassis minus desiccavit quam deberet. cuius est signum quod ipsum est molle et laxum. multum habens virus. unde tunc cum unguento vehementis desiccativo est curandum. ut est illud quod ante super induat. quod fit ex balaustiis et gallis. aut fortassis minus mundificat et abstergit quam deberet. cuius est signum quod putredinis multitudo. carnesque male et molles ei adheserunt. ideoque cum medicaminis vehementer mundificantibus est curandum. ut est unguentum viride. aut quandoque mordicat et ipsius consumit carnem. cuius est signum dolor. et calor. et ardor. et aspectus principium. et quod ulcus cotidie dilatatur. Unde tunc ad unguentum quod eo sit suavius est transeundum per mutationem. Hoc quoque plerumque evenit. quia curandi complexio. ad unam declinat extremitatum. Quare rebus sibi convenientibus curatio est facienda. Siccissima namque corpora. exigunt ut unguenta quibus medicantur cum etiam in ipsorum ulceribus est generanda. sicut vehementis desiccativas habeant admixtas. humida vero corpora unguentis indigent mollibus et humidis. Vulneribus autem veteri etati accidentibus atque ipsum distruppentibus. medicus sapiens ac suaviter operis necessarium est nostrum huius curationis collectiones. et unde in ipsis timetur ex re. dicemus. Cum intestina ac vulneris [illegible] pulmonis exierint. et inflata intromitti non potuerint. primo vino veti

i. reductionis sanitatis.

de etatibus intelligit.

hic de etatum extremitatibus agit. siccissima corpora intelligens corpora senum. humida autem adolescentium et infantium. Siccis vero corporibus cum vulneratur siccam debet adhibere medicina

si soli naturales ibi
fuerint humores. Si
vero innaturales, con-
traria debent adhiberi
medicamina. Vero quod in
libris fieri precipitur
propter illos sunt ad in-
ventam qui nec sunt pu-
eri nec sunt senes. Un-
de pueris vel senibus me-
dicandum fuerit, addendum est ad-
dendum atque minuendum.
Similiter quoque fit in mem-
bris, ut si siccum fuerit membrum
et soli naturales in ipso fue-
rint humores, siccis erit
utendum, quia natura hoc expetit.
Si autem innaturales,
contrario est utendum, quia
superflui sunt eiciendi,
et sic malus.

calefacto in illis desuper
ponatur donec ipse re-
moveatur inflatio qua
tenorum intromittuntur. Si
siler aut tempus frigidum fu-
erit, eger in balneum intro-
ducatur, et permaneat pedes
ita suspendatur donec
quantum ipsi curvetur
dorsum, et venter attrahatur
ex humore eius dispositione,
intestina levius intromit-
tuntur. Turbidum vero si
velocius quam quam umbilicus
fiat aut nigrum, ei sic
curatur, in ventre est
ducendum. Quod si ei non
subveniat donec in-
tus fiat, quicquid ex
eo unde factum est in-
cidatur. Deinde omnes ve-
neque sunt in ipso cum subtili filo ligentur, postea
intromittatur et venter suatur. Et si intestina pro-
pter magnitudinem inflationem intromitti non potu-
erint, scissuram amplificet et sic intromittatur.
Quibus intromissis venter suatur prius, post pul-
vis consolidativus desuper ponatur, atque ut eger su-
pinus iaceat taliter ut dorsum aliquantulum gibbo-
sum existat precipiatur. Cuius regimen est subtiliandum, nec
cibus inflativus ullo modo est ei tribuendus. Vulnus
postea si iuxta nervum vel in nervo fuerit, strictum
quod extiterit non consolidetur donec aliquot preterierint
dies, et abrasum fuerit secundum. Immo medicamina
apertiva desuper ponantur, et locus totus ex oleo inungatur
tepido. Postquam autem duos dies aut tres preterierint
ac dolor sedatus fuerit, et locus apertus fuerit, conso-
lidativis utendo tunc vulnus cura. Si autem spas-
mus ex vulnere quod est in nervo alicui acciderit, cito
cito ei succurrere et cerotum que contrahi magis fla-
titudine medie, spondilesque eius ex oleo pulegio
et origano inungat. Oleum autem sit mollificativum
et tepidum. Si autem aliquem videris ulcus quod prolabi-
let membris de uno ad alium transferendo locum, et corro-
dat carnem, cito succurrere incidendo aut adurendo,
et destruendo carnem ibi existentem antequam multum
dilatetur. Deinde ipsum cura cum medicaminibus quibus re-
liqua consueuisti ulcera sanare. Hec sunt summe et in-
tentiones quas si homines non observaverint, egro vehementer
inferunt nocumentum. Que si vero eas miscere meditantur
et eis innituntur, maximum preberet iuvamen et eos adiuvit.

Medicamen quod carnem generat. De medicaminibus car-
nem generantibus.
generat et recentia consolidat vulnera ...
vulnera in nobilibus existentia. Recipe olibani, aloes, sar-
cocolle, sanguinis draconis partes equales, terantur et
vulneri supponantur et desuper ligentur. Hoc est valde
existit mirabile. Unguentum carnem generans
mirabile. Recipe litargiri triti ut alcohol ℥ i.
cui admisceantur olei ℥ iii. Coquatur agitando donec
resolvatur. Postea olibani, sarcocolle, sanguinis dra-
conis, galbani, colofonie, omnium ana ℥ ii sumantur,
quod pulverizatis [illegible] admisceantur. Coquantur donec in-
crassentur, et mediante ex eo ulcerem cum sanguino-
lenta non fuerint. Unguentum carnem generati-
vum quo in estate, et cum in vulnere calor et ardor fu-
erit, et tempus fuerit calidum, in vulneribus autem est u-
tendum. Litargiri triti donec sit ut alcohol
℥ v sumantur, quod cum aceto donec resolvatur et
mollescat teratur, et demum oleum roseum desuper
fundatur et teratur donec incrassetur. Dum autem sic
teritur, semel ex aceto et alia vice ex oleo roseo
est infundendum donec inflet et ad magnitudinem
deveniat, et fiat unguentum. Cum postea cerusse ℥
v et camphore parum addere convenit, et tunc est eius
et eo in multis utendum. Unguentum nigrum quo
utendum est cum vulneri est siccum et fuscum. Cere, olei
mirti, picis partes sumantur equales et resolvantur,
et quod exeat fit est unguentum nigrum. De medicaminibus
que carnem minuunt superfluam et resolvunt.
que carnem minuunt superfluam et resolvunt. Et
genera teruntur valde et super
locum ubi caro superflua est pulverizetur, ea enim liquefa-
cit. Aliud isto forti: calcis teratur et desuper pul-
verizetur, aut zinziber tritum desuper pulverizetur. De-
scriptio unguenti viridis corrodentis et ulcera
saniosa mundificantis. Recipe zinziber, puri mellis ana
℥ i. Ex his simul tritis medicamen fiat. Quidam autem
quidam qui hunc unguento sarcocolle, ammoniaci,
ana ℥ ss addunt, terentes omnia hec cum aceto et
melli admiscentes, et tunc hoc medicamen fistulis que
sunt in auricula confert, omniaque saniosa mundifi-
cat vulnera, et carnem corrodit mortuam. Me-
dicamen quod vocatur callidicon, carnem mortuam cor-
rodens et fistulas atque putrefactiones que est in gingi-
vis et more ac incorto corpore confert. Recipe calcis vi-
ve partem unam, arsenici citrini, calli, acharne,
arsenici rubei omnium ana partem mediam. Omnia hec est
aqua que vocatur prima terantur. Aqua autem
prima sic fit: calcis vive, calli partes sumantur
equales, calli prius teratur, postea istis sex-
cuplum ponderis ipsius ex aqua admisceantur, et per tres
recedant dies cotidie tribus vicibus agitando.

·i·picas

vnguentum viride macon

vnguentum ... primi

·inal·emend

Ꝛ medicamen calidicam.

postea coletur et iteretur donec fiat ut elkaloli. et in sole dimittatur donec incrosset. Deinde fiant ex eo trocisci et desiccentur et in loco ubi ab humiditate tangi non possint recondantur. et cum necesse fuerit unus ex eis teratur et fiat ex eo medicamen. De alio genere medicaminis acuti et corrosivi. Recipe arsenici citrini triti, chalcitis, calcis vivae, omnium ana libram mediam, argenti vivi libram unam, salis armoniaci librae quartam partem librae unius. terantur omnia cum aqua prima donec argentum vivum sit extinctum. postea desiccentur et desiccata iterum terantur. Deinde in instrumento quod alkimistae faciunt res vertit alutel, et ignis sub eo faciendo donec elevetur sublimentur. et quod ex eis sublimatum fuerit sumatur et in ampulla vitrea recondatur. ex quo emoroydes exteriores cum superflua carne apponentes et scrophulae quarum desideratur destructio postquam fuerint ulceratae pulverizentur. et ad ultimum omnibus quorum destructio et dissolutio desideratur eo utendum est. Est enim ut cauterium ignis, ita ut desiccet et denigret, atque obustionis (?) vice simul tantum tenet locum. De his quae ulcera consolidant et in ulceribus multam humiditatem habentibus humorositatem cum necessitate removent.

Litharguri pulverizati ... sumatur et ex aceto et aqua et oleo simul in mortario imbibatur donec intumescat et albificetur. Deinde calcucecumenos (?), antimonii, balaustiarum, venae (?) cimimine (?), galliarum, sanguinis draconis, serico, alumnis, cathimiae argenti, omnium ana quantum est sexta pars totius unguenti sumatur. postea haec omnia ista pulverizata desuper mittantur et in mortario donec uniti sint agitentur. Deinde ex hoc unguento in lecto ponatur et vulnus in quo cauterio putrida nata est supponatur, atque cum involutione panni suaviter ligetur. Hoc autem unguento in vulneribus cauteriatis tamdiu utendum est donec cutis in eo tantum generetur quantitas quae ei sufficiat et ipsum induret et cutem perfecte inducat. hoc est unguento omnia ulcera humorem multum habentia curanda sunt. Pulvis qui ulcera consolidat. Recipe aloes, balaustiarum, cathimiae argenti tritae, calcucecumenos triti et lavati partes equales. ex horum pulvere super vulnus pulveretur. Alius pulvis fortis. aloes, venae cimimine, balaustiarum, mirre, galliarum partes sumantur equales ex quibus fiat pulvis qui super vulnus pulverizando spargatur. hic enim pulvis congruit ad hoc et fortis existit. De his quae melius anacardi existunt superfluitatem insipiunt ita quod non est necessarium liquide cesse eas ferro perforare.

omnium partes sumantur equales. quae secundum ... ferro commixto calefiat donec misceantur. Et quando apostema ferro aperire volueris, locum in quo foramen volueris facere consideres, quem de predicto unguento inungas. Per medium dimitte diem, corrodet enim illud. De scrofulae in collo et inguine saepius scrophulis nasci consueverunt. Quae plerumque multae simul consistunt. Unde cum in hac habitudine locum incideris apostematis, quae tangendo inveniens durum, nec incidere possibile fuit. Sunt quae glandulae ut nuces sciant esse scrofulas. quae ex digestionis malitia atque ex frigido accidunt et multotiens crescunt donec maximae fiant. Quarum curationis prima pars est ut egrum semper famem pati et cenam dimittere facias, nec multam aquam bibere permittas, nec grossa nutriatur dieta. Quod si in ipsius corpore superfluitas fuerit cum flomia, atque ipsius ventrem solve, et malagma exemplis ad hoc notatis ei adhibe. Quibus ad hoc melius existit emplastrum quod vocatur diaquilon, et solum administretur. Quod et erit melius et magis conferet. si pulvis ex eis diebus per vices siccis quantum possibile est in diaquilon mittitur et cum eo emplastrum fiat. Diaquilon. Litharguri triti libra una sumatur, cum scutella locante olei veteris libra ii et semis super addicantur et agitentur, et lentus ignis subtus fiat, et coquatur donec totum solvatur lithargirum. Deinde mucilaginis fenugreci, mucilaginis seminis lini ana libra ii, mucilaginis malvavisci libra i sumatur et postea istis adiungantur. postea hoc totum agitando donec incrosset coquatur. Cum autem coctum fuerit ab igne deponatur. agitatio tamen non intermittatur. Quod postea tenendo malaxetur donec spissitudinem habeat et viscositatem. Deinde recondatur et in suo usui reservetur. Aut strercus caprinum antiquum sumatur et ex melle et aceto simul calefactis donec commisceantur, confectum est enim ad hoc valde ultimum. Aut semina iusquiami supra cum amigdalis amaris terantur, et fiat ex eis emplastrum. Aut stercus vaccinum siccum sumatur et ex mucilagine malvavisci confectum desuper ponatur. Aut fenugrecum et semina caulis ac semen lini supra terantur et cribellentur, et ex mucilagine malvavisci confecta loco supponantur. De cancro.

Cancer est egritudo in qua maxima est fatigatio ac fere incurabilis existit. Cui si illico ex quo incipit succurrimus et ut debet regatur, forsitan stabit ut non amplius augmentabit. Cum autem creverit semper sic permanebit. Quod deterior erit si ulceretur. Cancer namque durum est apostema magnum in corpore

Marginal notes:

· f·lavi

Tar / sarage / et minio

· r. olli de / iunipo

· diaquilon

· sanguinis

et dubito.

huius modicę· que ueniẽ uirides in quibus ę
calliditas imbibunt· Vlc' aūt qđ in ea nascitur
fit ę fedum· labia huius crossa ⁊ uiridia fo
ris conuersa· huius uō ortus principiū· quasi ę ut
cicer aut faba· qui postea augmentatur con
sit ut magnū milon· ⁊ ē maior· Et forsan ⁊ de melone
se ostendit hoc apa in locis anelit' aut deglu
tientibus· ⁊ tunc fortasse ad malū adducet
diem· egriq; plerq; inficit· Q' aū h apa
ferro incidit· nō plus lucratur quā qđ
cancerū ulceratū facit· n̄ i tali sit loco·
ū incidi ⁊ penitus destrui atq; comburi ē pos
sit· ⁊ erit cicatri· huic uō ē incipit· confert
flebothomari ex uena media· ⁊ uentre ex
apozimate de epithimo frequenter solueret·
Exter quoq; acribus colam generantibus nig'
abstinere debet· ut sunt lentes ⁊ caules im
periales· atq; caro uaccina· ⁊ azenina· et
uinū nigrum ⁊ crossū· ⁊ similia his q huiꝰ
rem generant ualde malū· Oportet postea ut
dieta ipsi sit caro arietina· ⁊ staurne· ⁊ ui
nū subtile· ⁊ a cab custodiatur calidis· q'z i
ipsi sanguinem denigrant / postquā uō cre
uerit· ⁊ ad sui puenerit perfectionem· nō ę
necesse n̄ ut ei blandientia ⁊ adhibeantur· ne
in ipso ulc' fiat· Et h ę ut summo ope custo
diatur· ne unquā calefiat aut ex medici
nis· aut ex aliis rebus· imo ex holeribus fri
gidis infrigidetur· cū terendo ⁊ desup ponē
do / si ipsi uō si aliquā ulceratū fuit· h un
guentū satis confert· qđ ℞ cerusse· tuthie
lauate partes equales· terantur isti cū oleo
roseo ⁊ suco portulace· aut suco solatri·
⁊ mucilagine psillii· aut suco cucurbite
aut citruli· cū quocūq; istorū hīre potens
⁊ ponatur sup ipsum· h nāq; unguentū cancro
in quo nondū factū fuit ulc'· ⁊ tamē qđ i eo fi
at timetur· confert· De carbunculis·

Carbunculi ex multo sanguine ⁊ uectatione
⁊ labore post saturitatem oriuntur· Q' postquā
acciderint· nō ę negligendum qum eis succur
ratur· fortissimis enim tota corrupta materia i uno
corporis loco colliget' ex qua mag' fiet exi
tium· Ex eis aūt que eos generant si pmittitur·
sunt flebotomia ⁊ uentose· ⁊ uentris solo exm
robalanis citrinis· ⁊ sene· ⁊ fumo terre· ⁊ pru
norum· ac iuiubarum· ⁊ tamarindorum infusione se
pe potare· ⁊ dulciū comestione minorare·
⁊ uinum dulce ⁊ crossum bibere· atq; ciba
ria stiptica ⁊ acetosa· ⁊ ea q has duas continent
agregant comedere· ut caro cū suco uue ac
be cocta· ⁊ cum ribes· ⁊ cū pomis· ⁊ sucha begi·
⁊ chauis· ⁊ hulem· ⁊ musos· ⁊ similia his· Si
aūt fuit necesse ut paciens carbunculos bibat
uinū· uinū confectum ⁊ clarificatum sumere debz·
confert enim ei· postquā aūt carbunculus acci
derit· nō ę necesse n̄ ut ipsi maturitatis studiū
impendatur· de his quoq; que carbunculos cito
maturant· ę ut ex caricis in scolis contritis in
quibus ę multum melis· fiat emplm· aū ex cur
ne uue passe cum brancha panis mixta
emplm supponatur· aut emplm diaqlon de
sup mittatur· q' ad h utile existit· Q' si
carbunculus ad maturandum durus existat·
sinapi cum ficubus pinguibus ⁊ pauco oleo li
liaceo conteratur· ⁊ desup ponatur· Et si eius apertio
post h tardauerit· perforetur ⁊ comprimatur· donec que
quid continet in eo effluat· atq; i ei cauita
ti unguentum ex cerusa· ⁊ sup ipsum unguentum
ex melle ponatur· Vnguentū ex melle· ℞ sar
cocolle mellis partes equales· deinde sarcocol
la puluerizata cū melle misceatur ⁊ reddatur·
Sunt tamen qui solū mel coquunt donec in
spisset· deinde sarcocollā puluerizatā de
sup mittunt ⁊ commiscent· h nāq; unguentum
omne uulnus saniosum mundificat· totumq;
remouet uirus· Cum aūt carbunculus i
mundificatus fuit· ipse per se cito consolida
bitur· Si aūt ipsi consolidatio aliquando
tardauerit· cū unguento carnis generati
uo curetur· Et si carbunculus ardens fuit·
atq; in eius circuitu magnus fuit rubor· ue
locis ex unguento q' fit ex cerusa· caro erit
generanda· ⁊ ipsum ę unguentū camphoratū fri
gidum qđ dictum sum· De apostemate calido·

℞ ⁊ c... unguenti carnis

Cum in aliqua corporis parte calidum exoritur
apa· cui tunc callid' sentiat· ei curatio a
flebothomia ę incipienda· ut si ipsum uideli
cet fuit dextra· in sinistra de uena medi
ana fiat flebotomia· ⁊ eo· si in sinistra· i dextra
flebotomia erit facienda· flebotomia tamen ex uena
basilica aut media· ę facienda· Q' si basi
lica inueniri nō pot'· in uno ex ramis ipsi'
flebotomia ę facienda· Si aūt in eis q' sunt sup'
furculas exortū fuit· flebotomia fiat ex cefa
lica· deinde ex epithimatibus infrigidantibus epi
thimetur· tereniq; subtiliter· ⁊ a carne ⁊ ui
no ac dulcibus ⁊ unctuosis nec n̄ acribus cu ut nascitur
stodiatur· ⁊ cibis acetosis alatur· ⁊ donec ipso
calidum tactu sentit· epithimatibus infrigidet'·

Cum hec enim tegumine tueri possit. ne in eo sanies generetur. Quod si in hiis apostematibus in quibus tam dispositionibus fortis pulsus et calor fuerit. procul dubio sanies in ipso colligitur. Quapropter tunc non est intendendum in prius mitigativis. Si tamen extiterit calor atque ardorem non. secundum neque minui videris. ab istis ad ea que saniem faciunt te transferas. Quod ideo fieri convenit ut ad collectionem velociter perveniat. postea vero ut diximus erit sanandum. Medicine vero que saniem faciunt. sunt ea quod diximus carbunculorum apertionem facere. In infrigidantes vero medicine que apertioni conferunt. sunt hec medicine quas diximus. atque harum quidem hec est nominatio. Oxedicum quod ensis pile epithima vocatur quod in omnibus tumoribus in quibus apostema callidum est si ex eo epithima fiat. confert. Recipe sandali rubei. ffiles memithe. finufel. cerusse. boli armenici partes equales. corticis mandragore opii. amborum quantum est medietatis unius supradictorum. Ex hiis omnibus cum aqua collectis. forme avellanis similes fiant. Ex quibus cum necesse fuerit aliquid sumptum terantur. et ex eo cum aqua rosea et pauco aceto madefacto epithima fiat. et desuper mittatur. cum deinde pannus magnus in ius infusus supponatur. Cum pannus quando tepefieri fuerit. removeatur. et alius recens infusus loco eius supponatur. hoc enim bonum et maximum afferens iuvamentum existit. De apostemate molli.

Apostema molle quod digito cum premitur cedit. aliquando quidem quod comitatur egritudinem. ut sunt egritudines que cum oppilo corrumpit aut ptisis adest. accidunt. Quod cum ita fuerit. non est tamen de ipso curandum. quantum in illis egritudinis cura est studendum. Quod quando per se accidit. aut febres longas comitatur cum sanantur comitatur. ita sanandum erit. parum aceti cum oleo roseo. et aqua rosata. et aqua mirti. et aqua ex qua fit sapo misceatur. et pannus in eo madefactus. desupponatur. et ligetur non tamen fortiter. ligaturam vero in medietate apostematis. fortiter constringit. que ad utramque tendat partem. ex hiis quoque que ipsum dispergunt. est aqua cineris. que sic fit. sarmenta comburuntur. et in eorum cinere aqua missa per noctem unam dimittitur. deinde colatur. et acetum ei commiscetur. Ingnia postquam panni infusi fuerint. desuper ponantur. unum alii cum ligatura constringendo. aut apostema similiter molle fuerit. ex sale et oleo fricetur. aut folia tamarici. aut mirti. aut dulp. desupponantur. aut ex bolo armeno et aceto epithima fiat. Eger quoque similiter attenuet regimen. et a fastidio se custodiat. et que

a multiplicationem aque. Epithima quod mollificationi ac relaxationi ubicumque acciderit. confert. Recipe aloes. mirre. licii. acatie. ffiles memithe. opii. croci orientalis. boli armeni. omnium partes equales. ex hiis omnibus simul commixtis. forme avellanis similes fiant. Ex quibus cum necesse fuerit. in pauco aceto. et sugo caulium simul mixtis aliquid dissolvatur. Et si egritudo in fatie aut in palpebris extiterit. in aqua rosata. et suco endivie et pauco aceto. ex eis fiat resolutio. De apostemate duro.

Cum in aliquo corporis loco durum ortum fuerit apostema. quod nec tactu calidum sentiatur. nec sit cancer. eger ab omnibus cibis quos in capitulo de cancro vitandos esse precepimus abstineat. Ea autem quibus ipsum erit curandum. sunt omnia que mollificant. ut medulle omnes et adipes. et bdellium molle. atque amoniacum. et storax. ac galbanum et hiis similia. Si autem locus in quo est non sanatur. studendum erit ut materia ab eo transponatur per flobotomiam et conveniens solutionem ex hiis que colam expellunt nigram. ne magnificetur et augmentetur apostema. Emplastrum quod durum resolvit apostema. Recipe bdellium molle. amoniaci. galbani partes equales. que cum oleo mollificante in mortario terantur. oleum tamen de lilio sit. aut de ben. deinde mucillago fenugreci et seminis lini. que electe sunt quantitatis cum sint omnia ponderata sumantur. et omnia simul terantur commisceantur. deinde ex eis cum ceras pinguibus mixtis. emplastrum diuturnum quandocumque fuerint in corpore supponatur. De glandulis magnis.

Cum in aliqua corporis parte aliquando apparuerit additio que cum tangitur. et ad latera transponitur. cum continuatione et invenitur. nec dimittet moveri. sed talis existens ac si a corpore separata foret. nec indicet nec principium in eo primis. et erit glandula. Glandule vero in magnitudine diversificantur. a cicere incipientes usque ad melonis magnitudinem pervenientes. Unde earum diversificantur species. Earum tamen curatio est una. scilicet extinctio. Si autem glandula dimittatur que parva est. et ei negligenter cura. augmentatur. Unde postea ad ipsam extrahendam. medicus suaviter operans est necessarius. Modos tamen in quibus ea contingunt dicemus. Et hoc est quod maior earum pars in panniculo continet. qui glandularum sacculus vocatur. Quapropter saccus cum eis ita est extrahendus ne ex eo ibi aliquid omnino remaneat quia si ex eo ibi aliquid relictum fuerit. quamvis

preputium sit. plerumque recidere consueverunt. locus
in quo continentur findendus est summo opere caven-
do ne contineris eas sacculus findatur, sed sola cutis
supposita. Sacculus vero cum uncino elevetur et pe-
nitus excorietur donec glandula et eius sacculus in-
tegre extrahi possint. Hic namque incisurum me-
lius existit. Quod si sacculum quandoque rumpi contigerit
cum uncinis est elevandus. Et licet frustratim ex-
trahatur, omnino penitus est investigandus. Postquam
vero extractus fuerit, ex reliqua cura quam nodis
verum in ulceribus erit curandus. Deceptores etiam
quidam inveniuntur qui fraudem facere cupientes
ex sacculo partem dimittunt, ideo scilicet ut in eius cu-
ra diutius morentur. Que autem sacculum non habent
extrahende sunt et in vulnere consolidatione
tum studium impendendum. de nodis glandulosis
9 Quandoque in aliquibus locis corporis crossities fit
in magnitudine avellane equalis vel parum plus
vel parum minus apparet, que glandule assimila-
tur, plerumque in dorso manus et in locis ubi ve-
narum est multitudo generatur. Que cum fortiter pressa
aut fricata fuerit, evacuabitur et statim penitus
removebitur. Postea tamen quandoque redibit et quandoque
nullo modo revertetur. Quapropter locus oppressus et
fricatus erit donec evacuetur et equalis fiat.
Postea frustulum plumbi rotundum sumatur et
loco supposito fortiter stringatur et per tres dies sic
manere permittitur. Postea vero ex epithimate
de calce et epithimate cuiusliget. Si enim post eva-
cuationem stricte fuerit locus non revertetur. Sed si
1 non fuerit stricte plerumque reverti consuevit consuetudo.
In aliquibus corporis locis cum de formica.
parvo aperte parve pustule cum pruritu et ardore
et calore vehementi in tactu, quandoque fieri consue-
verunt, que in tactu ulcerantur. Que postquam ulce-
rate fuerint, vicina loca perambulare solent
et dilatari. Venter ergo ex his que colerum expellit
rubeam est solvendus, ut sunt mirobalani et sca-
monea cum aqua decoctionibus. Locus quoque qui
ulceratur est menstruum ex epithimate quod in
capitulo de cancro aperte nominavimus est epithi-
mandus. Ulcera vero unguento de cerusa est
ponendum. Si si nodi ulceratur fuerit locus totus
ex hoc epithimate erit epithimandus. Quod si circa
hoc aperte calor superfluus et rubor affuerit,
ei cuium affomma in capite deinde reliquus
quod diximus regimen exhibe totumque ei cibum ad
reliqua infrigidantia reducens. de igne
4 Aliquibus membris pruritus et fervor in persico.
tollerabilis quandoque accidunt ubi succedente

tempore ampulle aqua subtili plene generantur.
Oportet ergo ut cum in aliquo membro aliquid tale senti-
tur velociter flebotomia subveniatur. Quod si non prius quam
ampulle ibi sint exorte subvenerint, ampul-
le rumpende sunt et totum virus quod in eis contine-
tur est expellendum. Deinde emplastrum ex unguen-
to de cerusa factum supponatur quod in capitulo de igne
combustionis nominabimus. Ampulle vero predicte
aliquo modo non sunt dimittende donec aqua a-
liquo modo in eis adunetur. Confectum ipsum ex bo-
lo armenico et aqua et aceto et oleo epithima est
faciendum si deus voluerit. De combustione ignis et
Si cum aliquo hoc acciderit illico aque et olei.
qui curare debet presens fuerit, pannos in aqua
frigida aut in aqua rosea super nivem infrigidata
madefaciat et desuper ponat. Qui postquam desic-
cati fuerint removendi erunt et alii similiter pre-
parati supponendi. Quod si hic magnum fuerit
exlatus, continuo flebotomia est facienda et regimen
est subtiliandum et infrigidantibus utendum. Dolor autem
fortissimus si ibi affuerit, vitelli ovorum cum oleo ro-
seo agitati cum coto desuper sunt ponendi. Sed si
vehemens non fuerit ibi dolor, lenticula excortica-
ta et cerusa terantur et simul cum aceto misceantur
et desuper ponantur. Deinde panni aqua rosata super
nivem infrigidati infusi supermittantur. Et si ¶ hoc est
vesice ibi fiant, cum unguento de cerusa curetur. unguentum
quod hoc modo fit. cerusam collatam et superius quadruplum de cerusa
oleo rosato sumatur, quibus resolutis tantum cerusa cum forma
quantum possunt capere addatur, et continue mo- cu.
veatur. Deinde postquam inspissari ceperit, album
ovi cum predictis admisceatur donec inspisset
et hoc facto quousque inspisset sine intermissione
agitetur. Deinde recondatur. Quandoque et parum cam-
phore ibi admiscent. Si autem ulcus ibi fiat quod sit
magnum et cetera, cum unguento de calce curandum
erit, quod hoc modo fit. Calx alba et munda sumatur
tantumque aqua ei superfundatur ut extra cooperiatur, de-
inde per duas horas sic dimittatur, et aqua colet
et a calce separetur. Deinde alia aqua super calcem
fundatur. Quod postquam quater factum fuerit, dimit-
tatur donec penitus insiccetur. Deinde cum oleo roseo
in vase agitetur donec uniatur et fiat ex eo
epithima. de panariciis que iuxta ungues
Aliquando in unguium circuitu apostemata calida et fiunt.
rubea et inflamata et dolorosa ac fortiter pul-
santes fieri contingit, ex quo plerumque acute febris
et pertingit dolor usque ad locum qui sub ascella
et inguine. Oportet itaque si diu est et cetera non fuerit
flebotomatus flebotomandus est. De his quoque qui ad hec

·a· calli aperte
epithimate·

ualde conferunt. Et ut locus sepe ex aceto et opio li
niatur donec super locum crustum sit epithima. De
inde psillium cum aceto et aqua conglaciatum suppo
natur et si quando hoc totum premissum aqua minus sufficit
mittitur. Qui hora una transacta remoue
atur et alius loco eius ibidem locetur. Hoc multis faciem
do uicibus. Quod si in hoc loco uehementer fuerit pulsus
medicamentum istud uel ei simile potest in ima ei ad
bibere curato. Quo facto si predicta non uideris
sedari accidentia epithima loco uel emplastrum
ex aliquo eorum que in carbunculorum capitulo nominaui
mus suppone. Ad maturitatem namque deuenit
et ad ruptionem atque quod in eo est extra manabit. De
inde cum unguento quo uulnera sanari consueue
runt locum cura. Unguium quoque unguis si per
ictus acciderit unguis cadet. Quapropter ipsi
[illegible] nec cum eo erit ludendum nec ipse ullo modo
mouendus ne unguis qui renouatur tortus et [?]
diatur et asper.

De sanguinis fluxu.

Si ex uulnere continuatus sanguis tanti fluxit
multitudo ut inde uirtutis timeatur debilitas
membrorum sursum est erigendum et taliter locandum
ne inde dolorem sentiat. Post hoc uero leporis pili cum
albumine oui mixti aloe et thure ac sangui
ne draconis tritis inuoluti uulneri sunt in
mittendi aut fila ex lino subtilia minutim
incisa et eis que diximus inuoluta sunt similiter
inmittenda aut uulnus ex aranei tela repleatur.
Sanguis preterea si cum saltu fluxerit deinde re
dit uelociter et iterum ex arteria sanguis egre
ditur incisa. Qui si uno egreditur modo ex uena
est incisa. Que cum hiis que diximus sunt sanande
et ligande. Et si hoc modo steterit sanguis bonum
erit. Quod si uero per hoc non sistitur sanguis arteria illa
aut uena est incidenda. Cum incisio est ut uena
uel arteria cum uncino eleuatur si uideri po
terit suspendatur et extrahatur. Deinde incidatur
locusque ex hiis que diximus post illud repleatur.
Quod si possibile non fuerit aut medicine non con
tulerint locus obturetur. Oportet uero ut cau
terium quo fit obustio ualde sit ignitum et ru
beum uehementer. In summo opere est cauendum ne
super neruum ponatur. Debis uero preterea que sangui
nem restringunt. Et ut uulnus celeriter reple
atur aut [?] et ligetur. Medicamen for
te calcis colcothar sanguinis draconis
aloes gipsi ypoquistidos tutie ut alcohol
pertritis sumantur equales. Deinde fila incisa cum
albugine oui mixta accipiantur et in predicto
medicamine inuoluantur ex quibus sic [?]
uulnus repleatur atque ea que sunt in superius [?]
ex predicto puluere puluerizentur et ligetur ad ulti
mum locus.

De flebotomia.

Uene que ex more in flebotomia incidi solent
sunt cephalica et matrix uena et uena que dicitur
funis brachii et basilica et saluatella et sa
phena et uena que est
in poplitis cauitatem
subtus et sciatica et
frontis uena et ille que
sunt in timporibus
utrimque et due que di
cuntur algeraueg[?] et
sunt in gula et uene
que sunt in angulis ocu
lorum iuxta nasum et
ille que in collo sunt
utrimque atque ille que
uene que sunt sub lin
gua et alie que sunt in
utrisque labiis. Cepha
lica uero et matrix et ba
silica in cubiti curua
tura ab inferioribus re
periuntur. Basilica namque
est uena que supra partem
domesticam conspicitur. Que
a loco qui est sub ascella
uenit ad ipsam. Cepha
lica autem est in parte siluestri
et ex parte spatule uenit ad
illam. Matrix autem uena
ex uno ramo cephalice
et alio basilice composita
componitur que in istarum me
dio posita est. Uena autem
que brachii funis est fora
li superiori manuum sup
ponitur. Saluatelle ue
ro locus in dorso manus e
xistit. Illo que est inter au
ricularem digitum et me
dium. Saphene autem locus
est apud calcaneum in
parte domestica sicut
sciatice locus est apud
calcaneum in parte silue
stri. Frontis uero uena
est que in medio frontis con
sistit. Sed uene timporum

Sunt que summo opere obs
eruare debes in flebotomia
.xii. sunt. Causa inde
licet egritudinis ut sit
uel calidum apostema uel si
noceat aut egritudini
bus similes que ex sangui
ne fiunt. Complexio egri
ut calida sit et humida.
Consuetudo eius. Consue
tudo namque maxima
pars scientie per quam di
gnoscitur quantum san
guinis et quando sit ex
trahendum. Tempus presens
ne sit estas aut hiem
ps. Etas ne sit puer aut
neque decrepitus. Re
gio ne sit multum
frigida neque multum
calida. Virtus ut
sit multa ne inde
licet ante habeat ue
hementem huius eua
cuationem. Forma
ne sit timorosa ad
euacuationes. Membrorum
infirmum. Sunt enim
quedam in febra infirma
de quibus multus est
extrahendus sanguis
et sunt alia de quibus
paucus. Aer contem
perans ne multum sit
calidus nec multum fri
gidus. Non sit eger pas
sus fastidium. Hoc enim
flebotomiam ad suam ma
turitatem uenire non per
mittit. Nec uigilias
patiatur. Et quintus ex
istis minuit. Statim
cauere debes ut a
coitu dimittas.

flebotomiam aut puram in diuisis enim extremis extrahendo quantitatem in diuersis eam extractis temporibus. Si si stomachi affluit aut plenitudo et uirtus fuerit debilis, in diuisis temporibus flebotomiam facere debes parum quoque uice extrahendo. Tu uero quantum plus a[d]luis obseruare debes tria sunt scilicet uirtutem etatem et tempus.

sunt due uene que super tympora inuoluuntur. Due parue uene que in angulis oculorum sunt plerumque sunt manifeste sanguinis et aliquando non apparent nisi homines guttur multum stringatur. Nasi autem uena manifesta non est, sed fit ex ea flebotomia cum locus qui palpatus sentitur fissilis lanceola uulneratur. Uenarum inde locus que uocantur guidegi est in collo, et earum que dicuntur algerbenich est in labiis. Flebotomia quoque in sanitatis conseruatione ac egritudinum curatione maxima operationis medicine pars existit si qualiter oportet fieri fiat. Corpora parua que flebotomiam plus tollerare possunt sunt que uenas manifestius et amplas habentia pilosa sunt et bruna atque ex colore rubeo et fusco mixtis sunt colorata, et iuuenes et adholescentes et senes non decrepiti. Pueri uero et infirmi minime, [ni]si non sunt in maxima incumbente necessitate.

Oportet quoque cauere quantum possibile est ne flebotomia in tempore calidissimo aut frigidissimo fiat, neque hii quorum stomachus repletione et infirmitate distemperata existunt. Porro cum cephalica in flebotomia inciditur sanguis qui est super furculas uelociter per eam egreditur. Quapropter cum egritudo in illis extiterit locis flebotomia ex ea erit facienda. Si ex basilice incisione sanguis qui est in pectore ac toto uentre uelociter per eam transit. Cum ergo horum locorum sanguis est euacuandus uena hec in flebotomia est incidenda. Quod si inueniri non potest ex ipsius ramis aliquis est flebotomandus. Uena uero matrix sicut ex hiis duabus componitur uenis sic sanguinem a predictis duobus locis simul trahit. Ex ipsa ergo flebotomia est facienda cum egritudines istis duobus acciderint locis, aut cum totum corpus est euacuandum et alleuiandum, aut cum predicte due uene inuestigante inueniri non possunt. Differentia uero inter flebotomiam ex cephalica et flebotomiam ex basilica est maxima cum egritudo fuerit in capite et contrario. Matrix tamen uena quamuis sanguinem qui est in capite minus quam cefalica trahit et qui est in uentre minus quam basilica, melius tamen est ipsam flebotomare cum in uentre existit egritudo quam cefalicam. Itemque cum egritudo est in capite ipsam incidere melius est quam basilicam. Cum itaque cefalicam flebotomando incidere uoluerit quis et non inuenerit, aliquem ex suis ramis incidere melius est quam matricem uenam. Hos autem ramos ut multum in siluestri parte reperies brachii. Item cum basilicam incidere uolueris et non inueneris, aliquem ex suis ramis incidere melius est quam purpuream. Hos quoque ramos in parte brachii domestica plerumque inuenies. Quod si illos inuenire non potes, ad flebotomandum ex matrice recedas. Uene uero que in poplitis curuatura sibi recipiuntur et uena que saphena uocatur flebotomande sunt cum sanguis ad inferiorem corporis partem est trahendus, et cum egritudines huiusmodi accidentes partibus sunt cronice, et in matrice ac renibus est dolor, et cum menstruorum consideratur prouocatio. Sciatica autem est flebotomanda cum dolor ab ancha usque ad pedem protenditur. Saluatella uero dextra quidem pectoris infirmitate et sinistra pro egritudine splenis est flebotomanda. Sed due uene que dicuntur guidegi flebotomande sunt cum anhelitus in lepre principio maxime angustiatur. Duabus uenis uero que sunt sub lingua fit flebotomia cum sinanchia accidit, cephalica tamen prius flebotomata. Uena autem frontis flebotomando inciditur pro antiquis egritudinibus que in facie aut in oculis existunt, cephalica prius flebotomata. Uene inde que in labiis sunt inciduntur cum in aliquo multiplicantur alcola et ulcera in ore et gingiuis, cephalica tamen prius flebotomata. Uene uero in temporibus existentes inciduntur cum emigranee ac uehementis doloris in capite et pro oculorum obtalmia que diu permanet. Hec enim quandoque extrahunt et sedunt. Uene autem que in capite sunt pro sahafati et mala ulcera que sunt in capite inciduntur.

Coagulum uero circa qui plerumque ex hac uenarum flebotomia accidit est sicut narro tibi. In cephalica namque cum non una tamen sed pluribus uulneratur percussionibus et quando foramen existit angustum, pecu consolidatur et flectitur apud sectionem, aut cum fortiter mouetur et manu aliquod perficit opus, aut laborem pati cogitur, apostema fieri consueuit. Quare tamen si una tamen incisione aperiatur, cibalis uenis in flebotomia secundum

.i. quando secunda uice sanguis extrahit ex eadem uena, sicut cum uulneratur in manu et extrahitur sanguis, postea per curam manus loco brachii inuoluitur et extrahitur iterum sanguis ex eadem uena et uocatur secunda sectio

.i. lepus

fortē

.i. matrē

.i. ramos cefalice et basilice

saphena

.i. inferiori

.i. pustule que in ore fiunt

cefalica

erit. Oportet etiam ne percussio cum flebotomo iacenti fiat in initio. Si locus inquinis mollis et ibi fiat percussio. ¶ Cum autem sub matrice vena minus existat, si lanceole extremitas usque ad ipsum pervenerit atque pungat, post flebotomiam stupor accidet mansivus qui fortassis semper manebit. Quapropter quisque cavere debet ut lanceole extremitas non ad eundem locum in nervis esse sentitur, sed ad partem ab eo remotam pervenerit. Si autem ipsa inter duos existat nervos, vena in longitudine est findenda, et hic modus est cavendum animo qui vene vicinatur cum sensu occurrerit. Si autem forte contingat nervum subtilissimum sub ea esse qui sensu manifestari non possit et incidatur, destruet omnino. Si lanceola cum fit flebotomia ad fundum pervenerit, in brachio fiet stupor qui in longum durabit tempus. Non est igitur in eius custodia melius quam ut flebotomie vulneris ad fundum non perveniat. Si tamen aliquem parvum nervum quandoque ex toto incidi contingat, non erit ei nocumentum, ut nervi qui sensu comprehenditur. Illud est quod vulgus et stolidi dicunt, scilicet quod manus arcuatio ex hoc sequatur. Immedium est nam si quis voluntate totum hunc incideret nervum, non tamen plus quam illud quod dixi inde accideret. ¶ Sub basilica autem magis latet arteria ei existens vicina. Quapropter flebotomia in ipsa cum maxima fieri convenit cautela omnia observando, et precipue si non grossa et manifesta et plena fuerit. Cuius autem custodia est sicut dicemus. Cum non videris basilicam et fuerit necesse ut ex ea propter dictum minutio fiat, melius erit ut eam dimittas et ad aliam accedas. Unde oportet ut aliquem ex ipsius ramis perquiras ut est vena ascellaris que sunt ei similes. Quod si ex ipsa tamen minutionem facere volueris, locum ante brachii ligationem est tangendo et postquam locus pulsum faciens fuerit, erit signandus. Deinde ligetur et summo opere observetur quatinus a loco signato quanto magis possibile fuerit elongetur percussio et ad partem manus descendendo fiat. Arteria namque quanto plus ad partem manus descendit, tanto plus profundatur et a basilica separatur, que separatio in cubito incipit curvatum. Cum autem ligaveris brachium, si locum notes pulsus elevari et inflari aspexeris, ne illam tangas venam, cave. Inflatio namque hec non est nisi arterie et tumor et ipsius templo. Unde si venam incideris et sanguinem cum saltu exire aspexeris, qui subtilis sit et rubeus, scias ipsum ab arteria fluere. Oportet ergo tunc ut licinium ex toto cito figas et albugine ovi infusum pulvere ex aloe et thure et sanguine draconis involvas et desuper pone. Hec namque medicina vehementer stringit. Post hec locum liga quem per tres dies non solvas. Sed super ipsum aquam assidue frigidam infundas, ne locus calefiat. Hoc tamen totum nequaquam facias nisi postquam super locum est fortiter ligatum. Quod ideo fieri convenit ut sanguis restringatur et retineatur, quia postquam hec feceris quod volueris agere poteris. Cum autem dies affuerit tertia, locum suaviter solve. Et si inveneris medicinam ei adherere, non ab eo removeas, sed in ea circuitu de predicto medicamine pone et ad ligandum revertere. Quod si ex medicamine ad septimum inveneris pigritiam, tamen loco licinium velociter super pone, et quod septimum est suaviter remove et deinde de medicamine suppone et ut prius fecisti liga. Stringet enim sanguis arterie hoc modo et arteria ad disruptionem que ibi tunc solet accidere ut in hermosis tuebitur et sanabitur iubente Deo. ¶ Scias autem ex basilice flebotomia eminentia que tuetur mollis senatur accidere et quando super eam premendo descendit est ut mala que est arterie eminentia. Unde talis patiens timeat et caveat ne aliquid quod ipsum disrumpit tangat. Sanguis enim continuo ex arteria manabit. Sed ex rebus stipticis emplastrum semper superponatur, quod ideo fit ut locus induretur, et sic erit ei auxilium securitatis. ¶ In arteriis vero que sunt in temporibus cum flebotomia fit, non sequitur timor, quia si astelle supposite fuerint et ligate, restringetur sanguis. ¶ Cum autem de saphena vena et ea que in inferiori poplitis curvatura existit flebotomandum erit, ligatura cum corda in superiori loco ut in brachio erit facienda. Deinde super frustrum lateris calidi aut super mortarium manum erit ponendus et stringendus, et sic flebotomia erit facienda. ¶ In sciatica vero quicquid ab ancha est usque ad partes que super calcaneum per spatium latitudinis unius manus existunt ligari debet. Aliter namque non manifestabitur. Quod si cum hoc non apparuerit, in balneum mittatur eger et multum aque calide super pedem fundatur donec manifestetur. Si autem non sic apparuerit, loco ei aliquem ex ramis qui per pedis extremitatem protenduntur in parte silvestri flebotomia. Illius tamen melior est qui inter minimum digitum et secundum ab eo incipit. ¶ Salvatelle autem flebotomia sic

Marginalia: Vinus et stupore — Basilica — de cura sanguinis arterie — Vas cendur — per quantitatem sue stricture — de salvatella

est facienda ut manus in aqua teneatur calida
donec locus flebotomandus infletur et intumescat. et uena
de fiat manifesta. deinde flebotometur. et in aquam
calidam iterum mittatur donec infletur loco ne
sanguis more uene flebotomate coaguletur. et
exitum prohibeat. Cum autem extra manauit quod
uolueris. pannum olei et salis desuper pone. ideo scilicet
ne uulnus cito consolidetur. quod in modum debilitan
mo ac flebotomia stricta. te facere oportebit.
¶ Si autem satio fuerit facienda. oportebit ut in
forti cauti et inuisibili tardius fiat. Et non oportet
quoniam difficilis fit sanguinis exitus in senectute.
ut comprimatur et flectatur uiolentius locus. scilicet ut
aut sic dimittatur cum nullum ex hoc sequitur ma
lum. aut quod ex sanguine super os uulneris
congelatum fuerit. cum lata lanceole remoue
atur. Hoc namque melius existit quam ipsum contorquen
do aut ungue feriendo mouere ut stolidi
facere consueuerunt. locus quoque paruulos si a
posteriori fuerit. flebotomia ex loco qui est su
perior eo. si sanguinis extractio necessaria fuerit.
fieri conuenit. Quod si possibile fuerit flebotomiam
primum aut duos dimittere dies. a flebotomia in
terim cessandum erit. et postea flebotomia utendum.
Obseruandum est etiam ne post flebotomiam locus stricte li
getur. hoc namque aliqui afferre consueuit. neque
multi panni supponantur. neque super eum locum
aliquid eorum liniatur quibus cum recolendi quidam se
pungere consueuerunt. locus quoque si ignitus
fuerit nulla hora sic ligatus donec alleuia
tus est dimittendus. sed ut infundetur aqua rosa
ta aut aqua dulci super eum est infrigidata est donec
dus. Omnino autem nullo modo balneum ingredi
debet. et precipue si locus fuerit ignitus. donec in
uulnus consolidetur. et calor atque apud ipsum secedat.
Vinum etiam qui multum se biberit. nullo modo bibere
presumat. neque membrum in quo est flebotomia in
moueat. nec aliquod opus eo perficiat. Flebotoma
tus postea nec in die flebotomie nec in die secundo in
multo repleatur cibo. immo se moderatis cibo
leuium coleriam rubeam repellente et extinguente
nutriat. sicut est sucharbegi fortis acetosi
tatis. si non in pectore asperitatem habuerit quod hoc pro
hibeat. Quam si patiatur. zirbalbegi ex car
ne agnina factum co
medat. atque oua mol
lia. Est etiam obseruandum
ne ebrius aut fasti
ditus flebotometur. donec ista ab eis omnino sint
remota. nam ex flebotomie perturbatione magnus

zirbalbegi est cibari
um quod ex carne co
cta et ouis simul com
motis conficitur.

imminet timor. sicut cum aetis attractio est an
gustissima. aut tremor cordis est fortis et spiritus
sui. qui cum faciei et oculorum rubedine accidit.
aut apoplexia in qua facies rubescit aut ni
grescit. aut sinanchia. aut sanguinis fluxus
uehemens et repentinus. Talia namque cum af
fuerint. flebotomia qualibet hora diei uel noc
tis est facienda. Cum autem nulla istarum ne
cessitas ut insufficientia. bonum est ut flebotomia
fiat postquam due aut tres hore diei preterierint.
atque postquam digestiua suam expleuerit ope
rationem. et fecium superfluitas fuerit expulsa.
¶ Si uero alicui ex flebotomia consueuit sincopis acci
dere. oportet ut ante flebotomiam parum panis sim
eo granati in uino infusum comedat. aut in suco
uue acerbe. aut in horum similibus madefactum.
Sanguis quoque quem ipsum minuere oportet. non
semel sed tribus uicibus aut quatuor extrahatur.
Sincopis enim plurimum fit ex superflua minutione
in hora qua egreditur extra sanguis multus in
tempore paruo (Haec namque tunc cum ex forti fle
bothomia. id est cum post flebothomiam paruo in
teruallo spatio multus extrahitur sanguis. ple
rumque accidit.) Quod si illud fuerit. oportebit
ut eius exitum prohibeant hora post horam. Nos quoque
nominabimus tunc. cum necesse sincopis quod
ex flebotomia accidit. Et caueatur ne aliquis ullo
modo flebotometur post passionem colicam et uomitum et
uentris fluxum. et post multum coitum et post labo
rem. et uigilias. et postremo post omnia que corpus
dissoluunt aut fortis calefaciunt. Sanguis
autem in situm qui est extrahendus oportet ut sit pro
uisum. et secundum dispositionem cui cum flebotomia exercetur.
atque secundum uirtutem. Qui autem calidum apud primum
ut plerumque aut ei similes constitutiones cum flebo
matur. in mutatione coloris sanguinis apparentia
dispositione attendere debet. apparente autem citrinus cum
flebomatur. non debet hic in situ sanguine obserua
re. cum totus ei sanguis sit equalis. In hiemalibus
quoque apud calidum cum flebomantur si sanguinis
tardauerit mutatio. et timor destructionis uir
tutis affuerit. sanguis est restringendus. nec est
expectandum donec sanguis mutetur. Quod si aliquis
in die flebotomie bibat donec inebrietur. ipsum bra
chium duabus cingatur ligaturis. cum insuper
uigiles qui ipsum custodiant adhibeantur.
In plenitudine enim corporis sanguis adeo decurrit.
donec quidam moriantur. et aliqui morti approxi
ment. Quapropter cum huiusmodi aliquid acciderit.
et postremo cum sanguis undique fluxerit in

ne coaguletur.
de olo et sale.
de scarificatione.
hi radunt ferientes uenam cum ungue.
de cibo eius.
de hora
id est ne sinne minuatur ille
post colicam non fiat flebotomia
id est de quocumque loco.

[illegible marginal note] .i. boni odores

multitudo donec virtutem prosternat. aqua citrina et vinum subtile ac bene redolens, in quo sit fortitudo, infirmo subito tribuantur. et res bene redolentes ei exhibeantur. Quod si ad hoc iam pervenerit ut iam nihil trahere possit, dentes eius aperiantur. et aqua citrina cum pauca mirra mixta et vino bene redolente in ipsius os mittatur. totique corpori res bonum redolentes odorem et precipue pectori et ventri adhibeantur. nares quoque intus exagalia inungantur. Eger etiam horum per horum suffumigetur. comburatur eius facie pulli [illegible] scerpantur allati. atque ipsius naribus cibi redolentes qui appetitum excitare consueverunt applicentur, ut sunt tucceta et eis similia. Et sincopis quidem que simul apud flomiam accidit eventi am ea que diximus secundum plurimum prohibet. Sed si cum flomia nausia evenerit, penna in os infirmi ut vomat est mittenda. deinde aqua rosata aut aqua frigida super ipsum est commanda atque fundenda. et in ipsum est mittendo. Est etiam clamore vocando atque movendo. Qui si cum hoc ad memoriam non fuerit reductus, muscus ei naribus est insufflandus. et in ipsius os galia mittenda. vinum quoque cum pauca aqua temperatum fundendum. os quoque stomachi fricandum et reliquum corpus eius. deinde ad proprie innos(?) minuissionem atque ad totum ipsius regimen redeundum. Sincopis vero cum qua non accidit nausia mala existit. Quapropter tunc ut nobis sequatur non est negligendum. sed in ipsius cura valde est studendum. atque summo opere elaborandum ut sucus citrinus et vinum subito ei tribuantur. et alia ei adhibeantur. Ipse quoque fortiter moveatur et clametur. et aqua super eum roretur. plerumque etiam quod sincopim patitur ex sono timpanorum et fistularum atque ex linguis nec non ex clamoribus ad memoriam redit.

hic intelligunt timpana illa quibus in bello utuntur reges, non illa quibus utuntur mulieres.

De ventosis.

Ventose sanguinem non nisi ex propinquis venis et in cute dispersis trahunt. ideoque sicut flomia virtutem non debilitant. licet corpus minuant repletionem. loca vero in quibus ventose poni solent sunt ista. scilicet locus qui est inter duo cornua occipitii. ipsius occipitii duo cornua. et locus qui est sub mento. et alius locus qui inter duas invenitur spatulas. et loca que inveniuntur pulpis inferioribus inveniuntur. Ventosa autem que est in loco qui est inter predicta cornua ponitur, gravedini atque vanitati que in capite existunt confert. Sed sanguinem qui cum ventosis que in duobus ponuntur cornibus extrahitur, sitim atque caput nec non oculos allevat, gravitatemque que est in capite, et doloribus qui incedentium motibus fiunt auxiliatur. et fortius predictas actiones quam flomia adiuvat. Ventosa vero que sub mento ponitur, pravis pustulis que sunt in ore et dentibus nocumentum prohibet et remedium affert. atque gingivarum corruptioni nec non his similibus quecumque in ore fiunt remediatur. Illa autem que inter spatulas locatur, tremori cordis qui est cum repletione et calore valet. Sed illa que in crurum pulpa ponitur, repletionem vehementer minuit. et antiquis doloribus qui in matrice aut renibus aut vesica fiunt confert. et provocat menstrua. corpus tamen plerumque macrescere facit. sincopisque circa accidere consuevit. Quibus autem pustule et carbunculi accidere solent, auxilium prohibet. .i. alcola

De sanguisugis.

Sanguisuge cum in locis ponuntur ubi est impetigo aut salsa fleuma aut vulnus malum et antiquum, corpore prius flomia inanito auxilium prebent. Priusquam vero ceciderint, locus adhuc si ut ibi ponantur fuerit possibile ventosis erit sugendo et multa aqua calida lavandus et fricandus. et comprimendus quantum quod diximus possibile fuerit. Et melius est ut post ventosarum positionem secundum quod diximus lavetur. Quod si post ipsarum casum sanguis resudare ceperit, primum linei aceto intincti supponendi erunt. Et si talis pervenerit, terra figulorum aut tegule recentes trite ut alcohol et balaustie combuste et contrite desuper erunt ponende. Est etiam observandum ut cum sanguisuge capiuntur per diem media sic dimittantur. deinde in membro priusquam configantur aut aqua calida fuerit superfusum donec rubeum fiat sunt ponende. Et si adherere noluerint, locus ex sanguine recenti liniatur. Et si volueris ut a corpore cadant, tunc pulverizanda super locum in quo sunt suspense sal et cinere.

De vena civili.

Hec egritudo corporibus calidis et squalidis et siccis quibus est pauca humiditas accidit. Que licet incurrentibus plerumque egrediatur. quanquam tamen est malus appareret locus. ante vero quam apparere incipiat, in membro accidit fervor. postquam aliquis ei locus vesicatur a quo post hoc vena exire incipit. Exhibitis autem que hanc prohibent egritudinem accidere, est corpus cum dieta et balneo humectare. et ne holera et fructus in regionibus in quibus hec egritudo accidere consuevit comedantur prohibere. hec enim quidem non occasionem predictam generant egritudinem. Sed

cum locus ampullari incipit. et vena ad extra-
hendum festinat. offert ut eger in die prima
ʒ .s. de aloe. et in secunda ʒ .i. et in tertia ʒ .iij. bi-
bat. et locus etiam ex aloe epithimetur. destruet enim
ipsum omnino. propterea non exivent. quod extra fo-
ris apparet. super arundinem parvam ex plumbo
factam cui pondus sit ʒ .i. est involvendum.
et cum predicta cannula ligandum. et ut pendeat
dimittendum. ex ipsius namque gravitate incipi-
et descendere et prolongari. et cum egredi et est ex
ea aliqua pars exivit. circa plumbum involvatur
et ligetur. Si autem quod iam egressum est longum fuit
incidatur. et quod remansit involvatur. ne tamen
moriatur auferatur est observandum. Quia si sic
fractum fuit. contrahetur. et intrabit carnem. et apostemandum
putridum. et ulcus malignum generabit. Quapropter
huic egritudini blandiendo est subveniendum
et paulatim vena est extrahenda. donec omnis egre-
diatur. et nichil extra in corpore remaneat. Si autem
ipsum moriatur incidi contingit in ipsius foramine
ponatur medi. et in longum findatur. et bene apti-
atur. donec quicquid ex sua materia continetur eva-
cuetur. Butirum quoque per aliquot dies supponatur.
donec putrescat. et eius consumatur materia. deinde
cum his que carnem generant curetur. De extrac-
tione sagittarum et astullarum. et spinarum. et ali-
Cum sagitta in profundum vehementer [De festucarum]
penetraverit. non est fortiter agitanda. quia timetur
ne rumpatur. Si autem possibile fuerit ut instru-
mentum quod sagittarium vocant forceps mittatur
in vulnus donec ad astulam perveniat. sanit-
tendum est. Sed si fuerit hoc impossibile. vulne-
rius dilatandum erit. deinde instrumentum in-
mittendum. et adeo imprimendum donec astulam
mordeat. quod propterea ita gestum fuerit. instrumen-
tum in suis extremitatibus que sunt exterius erit strin-
gendum. deinde aliquibus vicibus agitandum. ut per
hoc plures fixionis quantitas. postea extrahi-
tur. Predictum namque instrumentum propterea sa-
gittam momorderit. vix ab ea separabit. quia eius
os est ut lima. Idoque ex pauca constrictione in eius
extremis facta. fortius constringit sagitta. Sa-
gitta quoque si in lacertum penetraverit adeo
ut locus per quem intravit ad eius exitum sit durus.
et alterius partis locus ad ipsius extractionem sit facilior.
findatur alia pars. et modo extrahatur. Spine vero
et astelle. et zizezu partes. et alia ab illis que corpus
intrant. exemplo de rebus relaxantibus facto
supposito sunt extrahende. Cum enim locus mollifi-
catus fuerit. id quod corpus fuit ingressum. ad eum
egredietur. Unde et quidam sunt qui has medici-
nas extractivas vocant. ex his autem que predicto
modo operantur. est amoniacum quod aceto cum melle mix-
to emplastrum in loco supponitur. aut ex corpus nar-
cisci cum melle tritis fit emplastrum. aut cum ra-
dices arundinum cum melle trite supponuntur. aut
cum ex omnibus istis simul coniunctis fit emplastrum.
Quia tunc eorum operatio validior erit. De ictibus
Cum excipitis percussione qui incipite fuit.
os non fuit fractum. pulvis ex aloe. et mirra.
et sanguine draconis. et olibano. et corallis. de-
super est spargendo. ex hoc enim velociter sanabitur.
Sed si os ita fractum fuit ut inferius descendat. et
abscidatur cranium. non est hoc negligendum. quia ex
hoc intellectus turbatio et spasmus accidunt. et post
ea mors festina consequitur. Os igitur illud velociter
est extrahendum. et ne panniculus qui est sub osse
rumpatur observandum est. Ad hoc autem exquirendum me-
dicus et sapiens et suavissime operans est necessarius.
Quod autem de hoc mentionem in hoc loco fecimus. non ob aliud
fecimus. nisi ut ostenderemus quam magnus ex hac
egritudine sit timor. et ut subito in eius extr-
actione studium impendant. antequam predicta
contingant accidentia. que mala sunt. et curari non
possunt. Et medicus quid caveat ibi modis
quibus potest. ne panniculus qui est sub osse rumpatur.
De deceptorum fraudibus De fraudibus deceptorum.
Deceptorum fraudes
tot sunt. quod hic noster liber tot eas comprehendere
non posset. Eorum quoque audacia ac inverecun-
dia. nec non dececcio qua cognoscunt se pro nichi-
lo affligere homines. in ultimo finis per que
alias non recipitur existunt. Sunt namque ex eis quidam
qui epilensiam se sanare se profitentur. et idcirco ca-
pitis initium in posterioribus in modum crucis fin-
dunt. et quoddam que in suis tenent manibus ex
vulnere extrahunt. hominibus tamen fidem faciunt quod ex
predicta incisione eam extraxerunt. Alii quoque sunt
qui faciunt ut credatur quod ex naribus parva extrahunt
lacertum. naribus infirmi tentam acutam aut fer-
rum inmittentes acutum. cum quo mox incipiunt
donec sanguis exeat. deinde agunt ut res que
in manu tenent lacerte similem a naribus extra-
here videantur. quam exivisse egritudinis faciunt. Sed
et alii qui faciunt ut credatur quod albuginem ab
oculo auferunt. Quod cum ferrum in oculum miserint.
prius cum ipso fricare incipiunt. deinde in eo
subtilem mittunt panniculum. quem cum ferro extra-
hentes. quod de oculo extraxerint dicunt. Sunt
preterea alii qui dicunt se aquam ex aure suggendo
extrahere. qui aquam in ore tenentes unam arundinis

7 de narib[us] (?)

extremitate in suo ore · et aliam in aure sterni
ponunt et sugerunt · deinde per an[im]o[s]itatem aquam quam
tenebant in ore expellunt · dicentes se ex au
re extraxisse · Alii vero sunt qui vermes in aure
et in dentium indices occulte mittunt · et dicunt quod
ex locis illis extrahunt · Sunt et quidam qui faciunt
ut credatur quod ranulam de subtus linguam ex
trahant · Idcirco ibi incidendo fixuram faciunt
in qua glandulam quam adheret ponunt · deinde eam
extrahunt · Curant autem nomine illos qui in vul
neribus et ulceribus ossa mittunt · et postquam per ali
quot dies ibi stare permiserint · extrahunt · cum
frequenter hoc faciant · Sunt et quidam qui cum vi
sica numquam lapidem extraxerint · alium adhuc ibi
esse lapidem dicunt · Idcirco faciunt ut credatur quod
inde alium extrahunt lapidem · Cumque in inciunt
vesicam non perfecto scientes quia inea sit lapis
incidunt tamen · et si non invenerunt ibi lapidem
inmittunt et extrahunt · Quid autem attinet dicere
de hiis qui carnem ani incidunt emorroidas in
ipso esse dicentes cum hoc sepissime faciant · et ad e
morroidas et vulnera pessima que non prius ade
rant perducunt · Et sunt non nulli qui filia ui
trium ex coxa aut unius membro · aut ex quocumque
loco corporis voluerint · se extrahere affirmet.
Ideoque locum scarificando scindunt · et cum embuba
quam illi loco supponunt aut super caput ligat
multociens suggendo humorem aliquem quem in ore
absconditum tenent · per embubam incaminale
fundunt · Sunt et quidam qui promittent se omnes
egritudines que sunt in corpore in uno congregaturos
loco · et inde extracturos · hii autem locum cum lictele
ga fricare incipiunt · ubi ibi pruriunt et ardor ve
hemens ardor fuit · Cum postquam hoc egerint · se re
munerari expetunt ut a predicto loco egritudi
nem removeant · Remunerati non locum oleo
inungunt · et sedatur pruritus eius · Sunt autem alii
qui hominem suspicari faciunt quod aut pro ali
uitum ei datum fuerit · Cum prenam accipientes
mos ipsi mittunt et vomere faciunt · cum prenam tamen
illud in gutture eis mittunt · deinde extrahunt
tres multas huiusmodi generis quas ipsi faciunt · Unde
et hominibus maxima inferunt nocumenta · et fortas
sis quandoque eos interficiunt · Hec autem omnia non obali
ud sunt sapientibus occulta · non quia se committunt
eis · non estimantes quod in eis sit mali neque
inde dubitantes · Sed quando eorum cordibus aliqua
advenit suspicio · et eorum ceperint facta perscruta
ri · eorum multis idem suspicantibus · eorum propala
bunt insidias · Quapropter sapientes eorum manibus

se committere non debet · neque ad ex medica
mis quas ipsi dant sumere · quia multos iam
interfecerunt · Tractatus septimus expletus est
dei bonitate · Tractatus octavus incipit · Summe
et aggregationes medicandi venena et morsus ve
nenosorum animalium · et custodiendi se ab eis ·

Qui cibum aut nutrices aliquod su
spectum habent · oportet ut quo in
est superflua dulcedo · aut superha
bundans acetositas · et adulti
mum quicquid saporem habet superha
bundantem et fortem · nequaquam
comedat · pruritiose enim medicine nullo
modo misceri possunt · nisi talibus nu
trientibus · oxalum quoque si habent cibi cor
rum · dimittendum erit · Siquis preterea timet
ne venenum ei tribuatur · aliqua ex medi
cinis que venenorum operationem removent
aut debilitare consueverunt · assidue sumere
debet · si enim hauriendo in potu venenum per
venire poterit · quas in fine huius tractatus
nominabimus · Quod si quandoque contigat ipsum
cum eorum potum venenum sumere · oportet ut ea
hora qua mutationem et estuationem sentire
ceperit · aqua tepida et oleum sisaminum ei in
potu tribuantur · de quibus tamen sumat conve
niens repleatur · deinde ut vomat persuade
dum · Si autem vomitum tardare et pigritari cog
noveris · in aqua coque anetum · cum in predicta
aqua mel et baurach et salem admisce · Cumque
eum multociens vomere feceris · attende an
in inferioribus ventris estuationem sentiat ·
Quod si ita fuerit · collirium ano suppone · aut
cum clisteri ventrem solue · Inde autem si predicta
senserit accidentia · medicamen est ei tribuen
dum · quod cum biberit soluatur · Est et melius ut
utrumque simul perficias · Et si post hoc eger ab
omnibus que sentiebat quieuit · utile erit ·
Si autem non · considera que accidentia ipsum comit
tentur · videlicet si est stimulatio et incisio · et
in aliquo loco ventris corrosio · aut si est
feruor et sudor · et faciei rubor · et venarum tu
mor · atque angustia · et sitis · et fetor oris · ac
oculorum citrinitas · aut congelatio · et eleuare
gi · et stupor atque subest · aut si nullum predi
ctorum in ipso apparet · ipse tamen contristari in
cipit · cum et sincopis et sine virtutis dissolo
frequenter accidunt · accidentia namque que prius no
minavimus · venenorum calidorum et corrosivorum
sunt · Secunda autem que modo retulimus · sunt accidentia

uenenorum que cum tota sua substantia hominum complexionibus contraria inueniuntur. Quod si prima inueneris accidentia: lac et butirum et oleum amigdalarum ad potandum egro tribue. que enim confectiones ex uenenis calidis et subtiliatiuas cum oleo amigdalarum dulcium sumere facias. hoc namque ueneni acuitatem frangit et eius reprimit mordicationem. Secunda autem cum intellexeris accidentia. aquam cum niue et sambuco cum aqua et niue et zuccaro. atque aquam rosatam ad bibendum tribue. Trociscos quoque de camfora sumere facias. oleumque roseum infrigidatum ut bibat suade. preterea attende in quo loco corporis uehementiorem sentiat inflamationem. cui ex lenticula aqua in niue infrigidata emplastrum suppone. quod tamen diu mutando renouabis. donec locus ex frigoris nimietate stupidus fiat. deinde psillium. atque lac uaccinum de quo butirum extractum fuerit. nec non frigidorum fructuum sucum ei tribue. In quo si replecionis apparuerint signa. ipsum stomacum. Uentrem quoque si strictus fuerit. cum medicina solue. deinde ciba eum cum extinctione et infrigidatione. Tertias autem significationes si conspexeris. allia et sinapi. et ex medicaminibus de asa egro tribue. uinumque uetus et forte ac purum eum potare facias. ipsum tamen dormire non permittas. si fieri eum sitire. corpusque eius fricari ac qui caput et pectus cum panno calefacto calefaciatur. Significationes autem quarte cum apparuerint. cito succurre. hee enim uenenorum significationes omnibus sunt deteriores. ut potest necare uelocius interficientes. Tiriacam et de iuspis aurum mitridatum ei statim tribuas. uinumque ei ad potandum da. et ex rebus odoriferis ei adhibitis. atque suco carnis ipsum conforta. Eum quoque in loco uentoso ac frigido sedere facias. que subtilissimis cum linteis in aqua rosata sandali habente rubeum infusis. uestire [illegible] loquique qui est in more suo ipsi facere conuenit. cumque aliquibus bonis sternutare et uomere facias. hic uero si multum debilis extiterit. in ipsius os uentum sufla. aut flabellando inuitare cogere. Cum si frequens accederit sincopis quam fortis existat. et oculi ter pupilla. pulsus quoque atque anelitus ad ultimum peruenerint debilitatis. et superuenerit sudor paruus et frigidus. procul dubio moritur. Venenosorum autem animalium punctum et morsus si cum sint ignorantur. illico ex quo morsus senserit patiens. ea parte qua loco morsus super est liganda est. in locoque suggendo. Uentosa quoque uehementer ignita. aut uentosa cum scarificatione loco supposita est. atque expulsus sine dio saltis calidis existentibus emplastrum super locum putrescente est imponendum. Quamquam non eger dolorem iam quieuisse. nec ad corporis profundum penetrando accedere presenserit. iam bonitatis spes adest. Quod si non hoc modo fuerit. emplastrum ex fimo columbino et mastico. aut ex sulphure et urina. aut ex isto emplastro supponatur. quod hec castorei. sarapini. asse. sulfuris. fimi columbini. mastici. pulegii ceruini. omnium partes equales. picis et olei ueteris quantum ad eorum commixtionem sufficere possit. ex his omnibus in mortario contusis conquassatis donec uniantur fiat emplastrum. Infirmus autem si aliquis plus in membro frigiditatem pateretur. ex huius emplastri suppositione remedium senserit. ex rebus calidis ipsum cura et stude et continuo. Si autem ad hoc punctum fuerit. ut infirmus in loco morsus. aliquod unum de accidentibus que nominauimus presenserit. ex medicinis quas ibi retulimus sanetur. Ideoque oportet ut nemo cum animali ludat quod ignorat. neque rem quam nescit in os suum mittat. in corpus suum ex ipsa fricam faciat. In mansionibus quoque ubi huiusmodi animalium timor existit. fenestre claudantur. et se ut preteri diximus si deo placuerit custodiat.

Descriptio medicaminis de asa que ad frigida uenena fiat. et ad ictus scorpionum. et tirele morsus. nec non egritudinibus frigidis confert. Recipe foliorum rute sicce. costi. mentastri sicci. piretri. cordumeni. omnium partes equales. asse quantum est omnium. piper quantum. mellis quod sufficiat. dosis ei que imponitur sumitur. a magnitudine incipiens auellane. usque ad nucis perueniens magnitudinem.

Medicamen ex nucibus et ficubus. quod omnis uenenorum uenenosorum animalium morsos nocere prohibet. Recipe nucum adhibi corticibus excorticatarum partem unam. salis gem dinosi. foliorum rute. amborum ana sextam unius partis. ficuum albarum quantum ad predictorum sufficiat commixtionem. Ex quibus cum commixta fuerint. nucis fiat similitudo et comedatur. Quibus uti sapiat quicumque ne ueneno perimatur timet. et sumat ex ea et ante cibum suum. Hoc namque est medicamen quod uenena expellit.

Tiriaca de terra sigillata que est experta. nam si ex ea aliquis potauerit qui uenenum sumpserit. uomere non cessabit donec totum euomat uenenum. Recipe terre sigillate bacarum lauri. utriusque partes equales. terantur. et cum butiro uaccino fungantur et mille conficiantur.

et exponatur medicamini · de quo ante cibum in quo ma-
la habetur suspitio aut post eum aliquid sumatur ·
aut si cum malum super venenum accidens · nam si ea
verius venenum sumpserit · illico cum vomitum faci-
et · Et si venenum non acceperit · nequaquam vomitum
accidere faciet advenire · Quapropter donec vomitum
affuerit · ipsum in potu dandum erit · post hec autem si-
gnificationes que apparent fuerint attendende · et ex
medicaminis quas diximus cum adhibenda · Tyr-
triacum quod est medicamen nobile · Quo si quis
assidue utitur · cui parum spes tribuatur preciosa ·
non ei nocebit · cum hec quoque cibi appetitum con-
fortat · coitumque commovet · et colorem reddit pul-
crum · atque malas egritudines excolat ingeri · et
confabulationem anime provenientes removet ·
urine quoque difficultatem solvit · et antiquo
ventris fluxui auxiliatur · visumque nec non omnes
alios acuit sensus · Recipe mirre · croci orientalis ·
agarici · zinziberis · cinnamomi · omnium ana ʒ ·
x · thuris · macis · nardi · nasturcii · squinanti · cili-
xilobalsami · stecados · siseleos · costi dulcis · gal-
bani · terbentine · macropiperis · castorei · ypo-
quistidos · storacis liquide · opopanacis · folii · ci-
um ana ʒ · viii · cassie lignee · melanopiperis ·
leucopiperis · meliloti · polii · scordeon · dau-
ci · opobalsami · carpobalsami · medicaminis
de fusio · bdellii iudaici · omnium ana ʒ · vii ·
spice celtice · amoniaci · mastice · gummi arabi-
ci · seminis feniculi · rosarum siccarum · olibani · cor-
dumeni · gentiane romane · pulegii cervini ·
omnium ana ʒ · v · anisi · mei · acacie · fu-
ufel · ypericon · unguinis stinci · omnium ana ʒ ·
· iiii · asari · sampsuci · amborum ana ʒ · iii · opii
ʒ · v · foliorum rute ʒ · ii · et ʒ · conficiatur sic · gumme
vino infundantur veteri · et in mortario donec
mollescant cum pistello agitantur · deinde cum
melle dispumato quod sufficiat conficiantur · de hac autem
medicamine quantum est avellana · aut parum plus ·
aut parum minus est dandum · Cum autem aliquod su-
pervenerit accidens · et fuerit necesse hec medicamina
loco tiriace sumere · bibat circa quantum est nuxu-
na · Tiriaca de fusio · que in medicamento recipi-
tur · Recipe pastillarum mundarum ʒ · iiii · terbentine ·
ʒ · xxiiii · mirre · squinanti · amborum ana ʒ ·
· xii · cinnamomi · bdellii · blactebizantie · spice
celtice · xilocassie · meliloti · api · bacarum lau-
ri · omnium ana ʒ · iii · calami aromatici ʒ ·
· viii · croci orientalis · aspalti · amborum ana ʒ ·
· ii · et ʒ · conficiatur sic · ea que mollificari possunt in
vino veteri posita resolvantur donec liquida fiant ·

Alia autem omnia trita et cribellata cum eis coniungan-
tur · et cum melle dispumato confecta et in vitrea re-
ponantur · Hec namque est summa curationis venenorum
quorum non habetur notitia · Cum autem que sint ex
eorum signis que dicturi sumus scire potest · cum cu-
ra que eis est propria sanentur · De morsibus
Cum vipera aliquem momorderit · viperarum
locus qui est super morsum vipere · fortissime
est ligandus · Quod si morsus in membro fuerit pro-
fundique morsus generis viperarum que pessime
esse cognoscuntur · de quibus non speratur ut ab
eis morsi evadere possint · membrum illico subli-
gatum abscidatur · Si autem vipera talis non fuerit ·
patienti illico detur tiriaca de vipera facta · non
enim usque ad hoc nostrum tempus invenimus quod a
peiorum morsibus magis hac medicina liberari
possit · preter quam recens est · Quod si hec tiriaca non est
presens · tiriaca metridatis et trocisci de herbo
dentur · Trociscorum vero de herbo hec est descriptio ·
Recipe seminis anticolie · aristologie rotunde · piga-
ni · farine herbe · omnium partes equales · ex istis
tritis · et cum aceto commixtis fiant trocisci · de quibus
pondus unius aurei cum uncia vini veteris in
potu tribuatur · huius namque medicine virtus ·
operationi maioris tiriace in hoc capitulo vici-
na existit · aut etiam detur patienti pondus duorum
aureorum de asa · cum uncia una vini · Butirum
quoque vaccinum et mel multotiens · atque cibos
unctuosos · et allia multa · et nuces comedat ·
et vinum vetus in potu sumat · Cibarium etiam ex mu-
cibis et alliis ei preparetur · post cuius comestionem
vinum vetus et fortissimum bibat · loco preterea
in quo est morsus · ventosa cum scarificatione
supponatur · Emplastrum etiam quod in capitulo de ulceribus
diximus · adhibeatur · Et loca que sunt in circui-
tu putrefactionis · ex bolo armeno et lentibus
excorticatis · et aceto vini epithimentur · Eger
quoque fomentetur · deinde que harum duarum rerum
maiorem ei inferat timorem considerandum · videlicet
an accidentia que morsus loco accidunt · aut
ea que toti accidunt corpori · Nam si sincopis et ca-
sus ac sudor frigidus ei acciderint · tunc tua solli-
citudo sit magis ad resistendum istis · quam eis
que in loco morsus fiunt · Quapropter locus qui
morsus est · non est curandus nisi cum eis solum que
tribuunt · postquam vero iam dicta accidentia
omnia quieverint · et remota fuerint · et egro
non timetur nisi ex loco morsus · ne scilicet inde ulce-
ra mala et putrefactio fiant · tiriacha tunc
egro non approximet · nec vinum · nec medicine

calide sunt ei tribuende. Verum ipse est minuen-
dus. et ipsi regimen est instituendum. et locus cum me-
dicamine ulcerum pessimorum est sanandus. et est
cooperiendo. et toto abscidendo. cum hoc necesse fuerit. vi-
delicet si viderit putrefactionem cito de loco ad
locum transire. De his autem que a diversis mor-
sus proprie faciunt. est ut canes affati egro et
multociens dente. Et certe hec tiriaca ultima
propria magna secta bonorum physicorum iam te-
stificatum est quod ad morsus viperarum quantum tiria-
ca maior valet. Cuius hec est descriptio. Recipe
anisi. ʒ. x. piperis. ʒ. iiii. aristol. rotunde ca-
storei amborum ana. ʒ. ii. s. conficiantur cum ca-
reno. de qua quantum est nucis magnitudo in po-
tu tribuatur. Qui vero a vipera morsus est aut
qui napellos in potu sumpsit. ne ea die
dormiat prohibendus est. ¶ Tiriaca de viperis
et ipsa est tiriaca magna. Recipe trociscorum vipe-
rarum pondus. xxiiii. aureorum. trociscorum
squilliticorum pondus. xlviii. aureorum. trocis-
corum andromachon. aureos. xxiiii. mela-
nopiperis. macropiperis amborum aureos. xxiiii.
opii. cinamomi. rosarum rubearum tritarum. se-
a. mpistri | minis napi silvestris. scordeon. yreos. agari-
ci. succi liquiritie. balsami puri. omnium ana
pondus aureorum. xii. mirre. croci orientalis. zin-
ziberis. reuponticum. radicum pentafilon. men-
tastri montani. prasii. olixatri. sticados
arabici. costi amari. leucopiperis. pulegii
cretici. olibani. squinanti floris. terbentine.
xilocassie nigre. spice indice. polii. omnium ana
pondus. vi. aureorum. storacis liquidi. seminis apii.
siseleos. nasturtii babilonici. ameos. came-
dreos. camepitheos. ypoquistidos. spice cel-
tice. folii indi. gentiane romane. seminis
maratri. terre sigillate. colcothar. amo-
mi. nasturtii albi. acori. carpobalsami. y-
pericon. fu. gummi arabici. cordumeni. ani-
si. acacie. sacapini. omnium ana. iiii. aure-
os. dauci. galbani. asphalti. opoponacis. cen-
taurie minoris. aristol. rotunde. castorei.
omnium ana. ii. aureos. mellis dispumati lib. x.
vini bene redolentis et clari ac puri lib. iii.
Opium et mirra et ypoquistidos et sacapinum et suc-
cus liquiritie. et storax liquida. et acatia
et opoponacum sumantur. et omnia hec in mortario
posita cum pauco melle dispumato move-
antur donec mollescant. deinde ex vino infun-
dantur. et per tres dies in vase vitreato mane-
re permittantur. postea spica et cinamomum et crocum

et cassia lignea. et nasturtium. atque castoreum. et
folium. et terra sigillata. et colcothar. et aspal-
tum. ac amomum. omnia hec trita in mortario com-
misceantur. et ex vino aspergantur donec uniantur.
deinde mel. et gummi arabicum. et terbentina. et
galbanum. et balsamum sumantur et in cazola po-
sita donec mixta sint agitentur. quibus super-
mixta alie medicine que in mortario sunt adiun-
gantur. et cum omnia simul fuerint. terantur et agi-
tentur donec bene sint mixta. deinde quod ex
eis fit in pixide argentea aut stagnea que me-
dicamen hoc in omnibus partibus suis capere possit. re-
ponatur. vas autem hoc non sit plenum. cuius os cum co-
no optime ligetur. cotidie tamen discoopia-
tur. ac per unam horam mane permittatur. Ex
hac quoque medicina non nisi post sex menses aliquid
sumatur. ¶ Trocisci de viperis. Sumantur vipere fe-
mine. que in hoc discernuntur quod plures duobus
habent dentes. masculini vero sexus. duos tantum
habent dentes. ex quibus eligantur ille tantum que rufo
vicinantur colori. et sunt cito mobiles. capiuntur
frequenter agitantes. et que sunt bone habitudi-
nis. et pingues. oculos habentes rubeos. et capi-
te lata. quarum animus iuxta caudam invenitur.
Que tempore veris colligantur. mense. s. madio.
Ille tamen que in litoribus maris morantur. aut
in lacubus. vel in locis que aque salse vicina exi-
stunt. nequaquam accipiantur. Cum autem col-
lecte fuerint. illico ex earum capitibus et cau-
dis quantum est quatuor digitorum mensura absciden-
tur. Et si post abscisionem moveantur et agitentur.
sanguinisque multitudo ab eis fluxerit. ele-
cte sunt et congrue. Quod si huius contrarium contin-
gat. nullo modo in medicamine eorum ponen-
de. Deinde earum coria detrahantur et abiciantur.
et quod in earum ventribus est extrinsecum expellatur. quod
autem reliquum est cum aqua dulci lavetur et mun-
detur. et per frusta incisum in cacabo nova mun-
da cum aqua et sale et aneto donec dissolvatur
et caro separetur ab ossibus coquatur. deinde proici-
antur ossa. et ius acriter coletur. Ignis vero cum
quo coquitur sit fortis. qui de carbonibus illicis
vel quercinis fiat. Caro quoque prematur ut humor
qui est in ea egrediatur. deinde de ea in pondere
sumatur. cum quantum est ei quarta pars de tortellis
admisceatur. quos purum frumentum habentes. azimo pani
sint vicine. nichil acetositatis in se habentes.
Et optime desiccate. terantur donec sit ut
alcohol. deinceps cum carne simul terantur.
et ex pari quantitate unius sumantur. Ex quibus

postquam multociens terre et humi fuerint commixte
trociscos informentur subtiles. Qui uero eos confi
cit manus et digitos ex balsamo inungat. Et
in umbra desiccet singulis horis reuoluendo.
Cum enim desiccantur in uase sicco mittantur humo
rositatis expertes esse debent postquam autem bene de
siccati fuerint in uase uitreo recondantur. ¶ Tro
cisci squillitici. Recipe que squille uocantur in parte
quo meridiem contineat sumantur quia tunc sunt maxi
me neque parvissime et ex pasta cooperte in fur
no super lateream posite assari permittantur. Cum
autem pasta qua cooperte sunt assata fuerit ex
trahantur et priuatur pasta et quod ei adheserit
et quod intus est accipiatur cui quantum est eius medietas
de farina herbi trita et cum subtilissimo
panno cribellata admisceantur. Que postquam
sic fuerint terantur et misceantur aliquociens
et ex uino donec humi sint mixta imbibantur
et informentur trocisci. Qui autem eos informat
ex oleo roseo inungat manus suas et tro
ciscos informando eos sicut diximus faciat et in
uase uitreo recondat. ¶ Trocisci andaro
choron. Recipe darsenalan. calami aromati
ci. costi. xilobalsami. asari. polii. amomi.
mastices. floris cotule albe. fu. omnium ana
pondus sex aureorum. floris squinanti pondus
xx. aureorum. cinnamomi. xilocassie. cina
momi omnium ana. aureos. xx. spice in
dice folii. amborum ana. aureos. xvi. mirre
aureos. xxiiii. cere orientalis aureos
xii. terantur omnia et cribellentur et cum uino
redolente conficiantur. ex quibus informentur
trocisci et siccentur in umbra. ¶ Probatio
tiriache. pullo autem cum parum de napellus
detur. aut uipera super eum incitetur quod ipsum mor
deat. mox in ore parum de tiriaca illico ponatur
et conseruabitur illesus si deus noluerit. aut scam
monea ad bibendum ei tribuatur. cum postquam
uenter fluere ceperit. tiriaca tribuatur. ad a
uellane magnitudinem. et restringet uentrem.
patienti quoque uomitum multum et uehemen
tem similiter facit. De maioribus uero eius uti
litatibus est quod amoribus impar et uenenis
pluribus inferentibus que quibusdam dantur
illesos conseruat. et quod lepre confert. ad multa
preterea alia remedium affert. exceptis istis.

De hiis que scorpionum ... De puncturis scorpionum.

De his que scorpionum
confert puncturis. est bibere pondus unius
aurei cum aqua aut uino ex indicis collo
quintidarum siccis. aut unius aurei pondus ex medicina
de asa cum una uncia uini. aut locum qui est
super puncturam stringere. et ex oleo de ben et aqua
calida embrocare. et cum sambucino in quo cu
bebarum et euforbium confecta fuerint inungere.
atque cum eo locum fortissime fricare. ¶ Tiria
cha que ualde scorpionum puncturis proficit.
Recipe indici cortici capparis. absinthii nabu
tici. aristologie. gentiane omnium partes equales. de
sic huius in potu sit ʒ. iii. et enim congrua. ¶ Ti
riacha diatesseron. que puncturis scorpio
num et aliorum reptilium et plurimis uenenis
confert. et magne tiriace in bonitate uicina
existit. Recipe gentiane aristologie. baccarum lauri.
mirre. omnium partes equales. hec cum melle
confecta in uase reponantur. et ex hac medici
na cum necesse fuerit. in potu a binis aureis usque
ad duos et dimidium cum uncia una uetusti ui
ni sumatur. ¶ Tiriacha que scorpionum punc
turis uehementer auxiliatur. Recipe gentiane. a
ristologie. mirre. costi. castorei. rute. mitrasti
sici. piretri. zinziberis. piperis. nigelle.
ase. omnium partes equales. conficiantur cum
melle. detur ex ea ad nucis magnitudinem
cum uino. Quod si de predictis medicinis nul
lam habueris. uinum uetus et allia ad comeden
dum tribue. atque ex eis loco emplastrum sup
pone. locum quoque assidue cum igne cale
facias. et cum medicinis calidis quas ha
bere poteris. Cum autem tiriacam dederis. et
dolor sedatus fuerit. si febris superueniat. se
quenti die summo mane egrum stoma. et aquam
ordei ac ciba uitam ultime humectantis ei trib
bue. et in ipsis cautela ne egritudinem incur
rat acutam studet. Omnis preterea abstinendus
ab apii comestione qui in locis sunt ubi
scorpionum multitudo aut iamiter habe
tur. uideo. De puncturis aliamti.

Hi sunt scorpiones parui ualde. caudas
post se trahentes. et sunt in finibus chorasan. cuius
habitatores tiriacam optimam inuenerunt. que
excecatiualis dicitur. tiriacha. cuius hec est descrip
tio. ¶ Tiriacha excecatiualis. Recipe corticis indie
capparis. radicum collo quintide. absinthii
romani. aristologie rotunde. herbe que uocatur lin
gua calidorum. hazez. tiroximel siluestris sic
ce. ex his omnibus bene puluerizatis ʒ. ii. tri
buantur. et illud preterea quo medici utuntur in
huius egritudinis cura. est quod ei qui punctus
est de tiroximel siluestri sicci quantum ter manu
una contineri potest tribuunt. et que poma acetosa

Sterna chose est iuxta locum ubi
alexander induxit gog et magog.

dant ad comedendū · 7 qđ ď sauich pomoꝝ
cum aqua frida donant · aut cū iulep ꝗđ
Sauich pomoꝝ fit ut sauich ď tritico · qꝫ coquitur cū multa aqua · 7 cū infrigidata fuerint cū aq̃ frida dantur ·
simult' ei supueniat
calor · aquā ordei ad
potandū tribue · Et
si uentris dolorē cū
incisione senserit ·
da ei ad potandū ole
um rosatū cū aqua ordei · 7 citrolos ac cu
curbitam · 7 lac acetosum ei tribue · Jn lo
co quoq; puncture uentosa ponat' · 7 illi
co sugget' · locus p̄stea obuint' · 7 medici
ne calidissime ď supponant' · Negligentia
inde in hac punctura cum licet dolor
qui in eis sentit' sit debil' habenda nō ē · Ex
istis namq; puncturis in p̄ncipio fortis nō
accidit dolor · p̄t unū aūt aut duos dies ·
pessima ꝯsequit' accidentia · lingua nāq;
fit ut apostib; plena · Accidunt ē ei sang̃
nis minct' · 7 sincopis · ac cordis tremor · Si
aūt uenē ei qui ē punct' sit strict' · Jnectio
ex suco siccle · 7 bauinach · 7 olo uiolato ei p
clistere fiat · Cui si forte inuenerit angu
stiam · suc' maloꝝ acetosoꝝ · 7 granatoꝝ
acetosoꝝ · 7 oleū rosatū atq; aqua ordei · 7
lac stritum muletū tribuant · Si uō infir
mum sanguinē mingē ꝯtingat · ipm p
us floma · deinde de medicinis ad h̄ noiā
tis ei in potu aliquā tribue · ius quoq; p̄
guium pulloꝝ cum potu faciās · lin
gua quoq; si q̄ apostib; plena fuit · ue
na que ē sub ea incidat' · atq; gargarism'
ď suco endiuie 7 sirupo acetoso ei fiat · tre
mor aūt cordis uehemens si accidit · sauich
de pomis cū sirupo de pomis · atq; lac aceto
sum cū trociscis ď camphora patienti done
tur · Jstis enī medicinis 7 eaꝝ similib; utunt'
medici cum morsus curare uolunt ·
Tiriaca tn̄ excitatiua' nō ob aliud h̄ ponit'
nisi ꝑp̄ famā que apud uulg' ē · s · qđ scor
pionū puncturis ꝑficiat · ¶ Tiriaca q̄ mor
sib; ꝯgruit curat' · R̄ oxymel siluris sic
ce · foliorꝝ maloꝝ acetosoꝝ · coriandri sic
ci omi ū ptes equales · bibat' exea q̄ntū t b'
nucib; ore capi post · Q̄ si corporio i loco mor
sus accidit · cum medicamine acuto curet'
7 ea que sunt in ipsi cirurgi · ex dolo ar me
no 7 forti aceto epithimet' · 7 cum aliis me
dicaminib; q̄ in cura pessimoꝝ ul' crec 7 cō
rodentiū nominamus · sanet · ď morsib; tutele · 7
siptu · 7 arane ·

Ruteia ē animal paruo araneo assimilatū ·
qui nocent' ꝑhibit · mu scris uenari solet · Si
pti uō magno araneo longos h̄nt pedes as
similat' · Tarantule aūt multe sūt sp̄es · quib;
egyptiaci terroꝝ imperant · Ex eis aūt sūt q̄
dam que parū nocent · Ex morsu aūt ei q̄ ē
rubea · sequitur ista · uidelicet fortis dolor · 7
extremitati duities · Sꝫ ex morsu ei que ē ni
gris · accidit puris dolor · 7 prurit' qui ueloci
ter sedat' · Et ex morsu ei que depicta appa
ret · accidentia ista sequitur · fortis dolor · 7 i
corpore frigiditas · 7 tremor · Ex alia aūt tute
le morsu · purus dolor · 7 prurit' · atq; uentris
fluxus accidunt · Sꝫ ex morsu ei q̄ sup dor
sum lucentes h̄t lineas 7 uocantur stellata
purus dolor 7 prurit' atq; stupor · 7 corporis re
laxatio ꝯsequitur · Ex morsu quoq; eius q̄ ē
citrina sup se uillos h̄ns · accidit dolor ue
hementissimus · 7 tremor · ac sudor · 7 uentris i
flatio · 7 fortasse mors inde sequitur · Omniū
uō curatio communis ē ut patientes in aqua
calida in dolii sitate ponantur · donec dolor ab
eis remoueat' · nam cū medici ꝑ horas unā se
derint · quiescit hora · Cū aūt exierint ď aq̃ ·
dolor reuertit' · Cum ḡ dolorē p̄t quā ď aqua
exierint sedari ꝯspexis · loca ex aqua i qua ꝫ
multū sal' resolutū fuit · lune · corpus quoq;
eoꝝ calefac · cosq; eadē die balneū ingredi
fac · 7 eos sudare fac · 7 dieb; p̄t eam alig t ·
loco templum excine qui fit ď ligno fici · 7
caulē 7 ebuli · ex aqua calida ꝯspersis · suppone
patientem quasi q̄ntitate duaꝝ · ʒ · nigelle tri
bue · ille ē siptu momorderit · cū tali medica
mine quale est istud q̄uit' · ¶ Tiriaca alia
ad morsus tutele utilis ꝑbata · R̄ nigelle · ʒ · x ·
cauca · 7 cumini · amboꝝ ana · ʒ · v · seminis acet
gallaꝝ capsti · amboꝝ ana · ʒ · iii · spice inde ·
bacceꝝ lauri · aristol' rotunde · carpobalsami ·
cinamomi · genciane · seminis anca choche · sem
apii · omnium ana · ʒ · ii · ꝯficiant' cū melle · det'
exea ad nucis magnitudinē cū uino ueti · ad
hoc p̄sta offert · ut medicine scorpionū dcit' ·
¶ Araneoꝝ uero quidā sunt ex quoꝝ morsu ad
eo seua ꝯsequitur accidentia · ut extremitates
infrigidentur · 7 oculus ꝯtrahitur · atq; uirga eri
gitur · 7 tenditur · 7 uenter uento implent' · J
istis uō uinū siccū · 7 cepe cū uino dari debent ·
7 ut in balneo sudent elaborandū · Vinū quoq;
purū toto illo die licet paulatim i potu ē tribu
endū · ď puncturis uespaꝝ · 7 apū · 7 formicaꝝ uolantiū ·

Fal' sordo

·i· impax

·l· villosa

quē

Ad hoc offert locum ex aceto et luto maxime li-
niri. Pannum quoque aceto infusum et super nive infri-
gidatum desuper ponere. Beneficium quoque prestat e-
xemplum ex ienticula decoctionis ex aceto imbibi-
ta suppositum. Et aquam nivis continue desuper pro-
fundere donec locus reddatur stupidus. multum
auxiliatur. post hoc autem locus ex camphora et
aqua rosata liniatur. quod non semel sed multotiens
fieri debet. pannum quoque in aqua rosata infusi-
mus desuper sunt ponendi. atque de glacie aliquid
sano est immittendum. De aqua et cum nive multum
tamen in potu sumat donec satietur. Cui post hec
cum foliis basilicon aut cum muscis est frictandus.
Quod si fortis in corpore calor acciderit. rob de
succo uve acerbe et psillium in potu sumatur. E-
ger preterea multum ex caulis et endivia ac lac-
tucis edat. et aquam et acetum. nec non sirupum ue-
hementis acetositatis cum succo granatorum et psillio
bibat. Locus etiam mox multotiens sugatur. Cui
etiam offert ut cauli aut portulaca aut solatrum
aut sempiviva. aut his similia supponantur.
Ad hoc idem valet ut coriandrum siccum et pul-
verizatum quantum ter manu capi potest cum zucaro
et aqua frigida ad bibendum tribuatur. Et ut lo-
cus cum foliis ienbuth fricetur. De morsibus stel-
lionis et lacerte.

Quoniam hec animalia aliquem
mordent. dentes in loco morsus dimittunt.
ideoque dolor permanet donec dentes inde evel-
lantur. De his vero que eos exire faciunt. Est ut
locus cum oleo et cinere fricetur donec egredi-
antur. Deinde ex cinere cum oleo commixto emplastrum
loco supponatur. Quod si dolor perseveraverit. locus
est sugendus. preterea infirmus in aqua calida
mittendus. et de tiriaca ad mitigandum morsus
fricata etiam ei tribuendum. De his que venenosa
animalia et serpentes et lupos fugant.

Catti et furones ac pavones nec non grues et
aquatica volatilia et his similia quorum natura
est venenosa capere animalia in curtibus sunt nu-
trienda et tenenda. In locis vero valde timoro-
sis et putridis alendi sunt cervi et furones. ac
smaragdus melior quam potest haberi tenenda est.
Lampas quoque valde luminosa longe a lecto
remota ibi est ponenda. iuxta quam sint ho-
mines qui vicissim dormiant super lectos iacen-
tes. Qui legant et loquantur vocibus in mediocri-
tate non egredientibus. Venenosa namque anima-
lia ad eos ibunt. De his autem que precipue ser-
pentes expellunt. Est ut domus cum cornibus cervi
aut ungulis capre et sulphure et cum capillis et
humanis suffumigetur. Basilisci quoque si in
foraminibus serpentium mittantur. et si domus cum
galbano suffumigata fuerit. serpentes fugi-
ent. Domus etiam si ex aqua in qua sal ammoniacum
fuerit dissolutum roretur. serpens nullo modo ei appro-
ximabit. Et si de hac aqua in eorum fundatur fora-
minibus. moriuntur. Siquis etiam salem ammoniacum
in ore tenuerit donec dissolvatur. et postea in os
spuerit serpentis. morietur. Domus preterea si ex pi-
ce aut bdellio suffumigata fuerit. fugabuntur
serpentes. Similiter etiam fugiunt si ex sarapino fi-
at suffumigatio. Ex pinnis quoque ex allii
tunica inunctis. et in ipsorum foraminibus missis.
expelluntur. Locus etiam si ex abrotano stratus
fuerit. fugient ab eo serpentes. Ideoque si in orto
ex eo multum fuerit. fugient ab eo. Fumus quoque
qui fit de lignis granatorum. expellit serpentes
et venenosorum animalium plurima. Sinapi etiam
tritum et in ipsorum foraminibus positum. fugat
serpentes. Dicitur etiam quod si vipera bona intueatur
smaragdum. mox ei oculi eliquantur. et fluunt
a capite. Si autem scorpiones multi capiantur.
et ex eis domus suffumigetur. omnes alii fugi-
ent. Domus preterea si cum sulphure et ungula asi-
ni et galbano suffumigata fuerit. fugabuntur.
Oleum quoque in ipsorum foraminibus si fusum fuerit.
non inde ulterius exibunt. immo fugient. Formice
preterea comedunt scorpiones. et propter eos qui
nocent gemunt. Asa quoque si in aqua dissol-
vatur et ex ea locus roretur. non ibi approximabunt.
Et si prime liniant ex allii tunica aut ex asa
resoluta. et ipsorum foramina ex eis inungendo
circuiderint. non exibunt inde ulterius. Quandam autem
herba que vocatur cancer in lecto posita fu-
erit. stupefiunt pulices et inebriantur. et neque sa-
lire neque se movere possunt. immo facile ca-
piuntur. Domus quoque si ex aqua in qua absin-
thium et coloquintida et nigella cocta fuerint ro-
rata fuerit. interficiuntur. Quidam quoque dicunt
quod si in medio domus cavando fiat fovea et ibi
parum sanguinis fundatur. omnes in illa congrega-
buntur. Domus etiam si ex aqua in qua basilicon coc-
ta fuerit roretur. pulices omnino destruentur. Aqua si-
militer in qua ruta cocta fuerit aut oleander
eos interficit. Cimices vero atque scarabei ex fu-
mo pulee et ex fumo stercoris vaccini et quam
maxime ex fumo azegi et nigelle fugantur.
Et si cimices ex spodio suffumigentur licet post-
ea mordeant. non multum tamen inferunt nocu-
mentum. Saphea quoque cera oleo inuncta et iuxta

lectum posita valet ad hoc. Quidam preterea
dicunt fumum ex foliis vulp[is] scambeos fu-
gare. Visceris quoque aqua in qua coquitur
elleborus niger inficiat. et arsenici citrini o-
dor. ac suffumigatio cum olibano eas necat.
Mures autem inficiunt. si ex mercurio sengi (?)
et ex squama ferri et gallia metallina et ex
eius quolibet istorum accepto et cum farina si-
mul confecto et projecto comederint. et finiet eos
omnino. Sed si domus cum azegi suffumigata
fuerit. fugiunt. Quidam etiam retulerunt quod si
unus ex muribus castretur et dimittatur. omnes
alios inficiet mures. et finiet eos omnino. Et
quod si unus ex muribus capiatur et subtili cor-
da in medio domus ligetur. alii ab eo fugi-
ent. neque de suis egredientur foraminibus. Di-
cunt etiam quod si quis unum ceperit murem. vel ex-
coriaverit faciem. et dimiserit eum. omnes alii fu-
gabuntur. Formice inde fugantur ex albu-
tinn (?) et ex sulphure et exasa. Et si ex istis in
eorum foraminibus aliquid mittitur. moriuntur. Et
si ex eo circa foramen epithima fiat. non
exibunt. De beluis autem dicunt quod leo propter
gallum album. et propter murem fugit / et ad ipsum non ap-
proximat loco ubi est squilla. Dicunt quoque
quod leopardus terretur propter arborem que vocatur leo-
pardi arborem. et quod leo timet propter lignum quod vo-
catur sindau. Cati autem silvestres et dalac
ex suco rute et amigdalarum amararum fugi-
unt. Cepe quoque que vocatur squilla. et
ellebor[us]. porcos et canes atque leones. nec non
ex belluis plurimas inficiunt. Herba (?) est que leopar-
dum strangulans vocatur. leopardum cito in-
terficit. De morsibus canis non rabiosi. et be-

Horum morsus luporum et furonum et hominum.
tunc est deterior. cum sunt famelici. Quorum mor-
sibus confert cepas et salem ac mel ponere una et
nocte supponere. deinde cum unguento mu[n]di-
ficentur. quod fit ex cera et sepo et pice atque
galbano. Hoc enim unguentum plus omnibus
aliis unguentis morsibus et perforationibus que
ex unguibus avium fiunt confert. atque omnibus
vulneribus cum quibus accidit attritio
aut separatio magis auxiliatur. Est etiam utile
ut morsus canis et hominis a principio cum isto
curetur unguento. Morsibus vero leonis atque
leopardi et phehet (?) in principio sunt ea ad-
hibenda que attrahant. deinde loca cum
aceto et sale lavanda. et ad ultimum cum isto
unguento medicanda si deus voluerit.

Nocumentum. De morsibus canis rabiosi.
quod huius canis morsus sequitur. vehementis-
sime magnum iudicatur. ideoque nos oportet
in notandis signis quibus hic canis dignosca-
tur amplificare verba. quatinus ab eo fugi-
atur. aut cito inficiatur (?). Dicemus itaque quod
canis iste plerumque incurrit rabiem in diebus
canicularibus. et quandoque in hieme. Qui postquam
eam incurrerint. a comestione prohibentur.
Aquam quoque si viderit ab ea fugit. atque
quandoque moritur cum aquam intuitus fuerit. Os quoque
suum aperit. et linguam foras extrahit. ac ab
eius ore spuma fluit. et ex naribus suis hu-
miditas. Oculi preterea rubent ut sanguis.
Caputque suum ad terram inclinat. et caudam re-
laxat. et inter coxas demittit. diversisque ut
ebrius vacillat motibus. et ad omnes vadit quos
videt. et eos vult mordere. dominos etiam
suos non agnoscit. Alii vero canes ab eo
fugiunt. Ipse quoque non latrat nisi parum. et cum
latrare incipit. vox eius rauca auditur. Ista
que signa cum in eo canie visa fuerint. aut ali-
quod ex eis. mox inficiendus est. et ab eo fugi-
endum. Ille vero quem canis iste morderet. non ex-
timat in principio quod ipsius morsus eum ledat.
Sed mala accidentia parum post ei eveniunt. ex
aqua namque terretur. nec eam bibit. immo eam
videns tremit. et anxiatur. et fortasse spas-
matur ac moritur. Ex omni preterea re bullita
et liquefacta terretur et fugit ab ea donec
siti moritur. Ipse inde quandoque incurrit rabiem.
et stringendo tenet homines et mordet eos. Ex
cuius morsu accidit id quod ex morsu canis
rabiosi evenire solet. Cum igitur canem qui homi-
nem momordit cognoveris. et quod ipso aliquod
istorum signorum perpendis. cito succurre. et ven-
tosas morsui suppone. et diutissime ac mul-
tum suggantur. scarificetur quoque ac sanguinis
extrahatur multitudo. deinde super locum
morsus medicamina que ipsum dilatent. et con-
lidam (?) prohibeant pone. ut sunt ficus. et eruca.
atque cepe. cum butiro confecte. Unguentum quorum
quod locum ulcerat est adhibendum. quod fit ex
liquore anacardi. et pice. sicut est in suo capi-
tulo nominatum. Si autem in principio ex quo
morsus fuit locum combusseris. melius confert.
Ventosas tamen atque combustionem usque ad tres
tamen dies exercere debes. postquam vero tres transi-
erint dies. egrum non fugies. quia iam venenum
in corpore totum diffusum est. sed vulnus nullo modo consolidari

g. Valitana (?) ... (?)
f. de lupo
c. s. muribus
c. i. setbin (?)
c. v. fera gsut siles (?) ursis
c. l' meislo (?)
c. in vulneri (?)

penitus permittas. ita ut emplastrum ex eruca et
butiro et ex aliquo eorum que diximus supponas.
deinde redi ad curationem perfectam. antequam
ab aqua terreri incipiat. quia postquam ab aqua ter
reri cepit. euadere non potuit. horum uero quidam
sunt qui post ebdomadam unam ab aqua terrentur.
et sunt alii qui post duas ebdomadas. alii
autem qui post .xl. dies terrentur. quinque etiam reperi
untur quidam qui non nisi post sex menses. aut annum
unum terrentur. Et isti quidem sunt oppiniones
habentes humi dissimiles. in principio itaque cu
re eorum. uentrem cum pillulis et medicaminis nomina
tis in capitulo melencolie soluere incipe. eos que
eodem ciborum ac balnei regimine confirma. lac
quoque atque uinum cum aqua multum temperatum
eis ad bibendum tribue. et stude ut eorum corporis
incrassitie augmentetur. sicut in capitulo de melia
dictum sunt. dietam quoque cum carne et
confectionibus ex melle et uino amplifica. Eis
insuper fac ut multum dormiant et letentur.
atque quiescant. et adulcinum regimine me
lancoliam habentium eos confirma. Medicamen quoque
galieni eis ad bibendum tribue. Descriptio
medicaminis galieni. Cancros fluuiales su
me. et in olla positos in furno donec teren
comburantur. et ne multum teratur caue. De quibus
postquam triueris partem .x. et olibani partem unam
accipe et coniuncta simul tere. deinde recede.
et cum opus fuerit egro cotidie .ʒ. ii. in mane.
et alias duas contra noctem cum aqua frigida his
diebus quibus non das medicinam uentris soluti
uam ad bibendum tribue. hoc uero multis diebus
facere debes. Galienus namque refert se num
quam uidisse aliquem a cane rabioso morsum.
ab aqua terrefactum postquam ex hoc medicami
ne aliquid ei datum fuit. postquam autem ab aqua
terrefactus est uix umquam liberabitur. In ipso
tamen quedam spei licet parum habentes. Ipsum
itaque in loco frigido statue. et ingenia qua
liter in os eius longam mittas cannulam. per
ius locum occultum ne eam uidere possit aquam
immittas. Caput eius ipsi ac totum corpus ex oleo
roseo infunde. deinde aquam et oleum roseum ac
sucum psillii et portulace et his similium. percussione
inice. ideo uidelicet ut de eius sitis aliquid
mitigetur. nos quoque in hospitali quendam ha
buimus quem canis rabiosus momordit hu
mus. qui in nocte latrabat. Et uidi quod ab
aqua que ei dabatur non terrebatur immo eam pete
bat. et ex forti siti concupiebat. Cum autem aquam
ei daremus. ipsam abhominabatur. et dicebat
quod sordes catulorum essent. Et cum quereremus quas sor
des in ea essent. dicebat intestina canum et
catulorum in ea esse. et rogabat nos ut aliam ei aquam
daremus. Cumque aliam ei afferremus aquam. di
cebat ut prius. et lingua latrabat nobiscum. et miscebat
 atque rogabat et adiurabat nos per deum.
ut aquam mundam et bonam ei daremus. Medici
quoque uiri secte dixerunt. quod si canis aliquem
momorderit. et ignorauerit utrum sit rabiosus
an non. accipiat unum frustum panis et intingat
in sanguine qui exiuit ex morsu. et alii det
cani. qui si comederit. sciat canem qui eum
momordit rabiosum non fuisse. Quod si non co
mederit. canis procul dubio rabiosus fuit.
aut ex nucibus contritis emplastrum loco suppo
situm per noctem unam dimittat. deinde gallo
aut galline multum famelico prohiciatur
nam si canis rabiosus fuit. non inde comedet.
aut si comederit in mane morietur. Ista et
signa cum apparuerint. nullus illico cum me
dicamine quod nominauimus erit ampliandum.
Si autem non apparuerint. minimus tamen claude
dendum erit. De his quibus napelli dantur. 1
Quibus cum napelli dantur. uertiginem incurrit
et epiliam. ac deinde sincopis eum frequenter
inuadit. eius lingua inflatur. et oculi foras
prominent. consultus est hic uomitum congerendum est.
postquam cotidie sumpserit aquam in qua napi
semen coctum fuit cum butiro uaccino uetu.
postquam autem multis uomuerit in cibis. ex glan
dibus in uino coctis quatuor .℥. cum pondere
mespile .ʒ. electuarium musceum. cum sextipli
uini .ʒ. de musco bono fiat mixtum detur.
de his uero que ad hoc multum ualent. sunt buti
rum uaccinum et lapis qui uocatur bezabarca
tum uel rubeus pulus et probatur. et tiriacha de
uipris. et metridatum. oportet itaque ut si una
ex istis quatuor medicaminis habentur cito sue
curratur. aliquid in potu de ea tribuendo.
Quod si istarum nulla habeatur. hoc quod diximus
multis fiat in cibis. Una pretera antiquorum sec
ta dixit. quod in hoc capitulis talibus consonant na
pellum oportet. ut bezabar. napelli namque
uenenum forte est. ideoque ipsum pauci eua
dere possunt. De his quibus cornua spice in potu dantur. 1
Quibus cum hoc datum fuit. sanguinem mingit.
atque ipsi lingua denigratur. plurimaque perse
sis accidentia eum comitantur. hoc et talis est
curandus. pondus unius aurei camphore est

exter / fuit.

coidem

℥ i. una aque rosate est ei tribuendum. Epithima quoque cum psilio ex camphora cum aqua rosata facta est supponendum. Deinde sandali citrini coriandri cum mirti aqua mixtis et iulep est ei dandum. In cibo autem ei granata acetosa multiplicanda sunt. Lac etiam acetosum atque aqua ordei. Nec non solatrum sive in potu sunt danda. De hiis quibus fel leopardi in potu datum fuit.

Si cui fel leopardi datur colam (?) potu datum fuit, illico subito vomit atque in suo ore saporem aloes sentit. Si quis etiam flatus oris eius flatum odoratus fuerit, hoc idem sentiet. Oculi inde ei citrini fiunt. Huic ergo de hoc medicamine dandum est quod sic fit. Recipe ipsius armeniace (?) baccarum lauri ambarum ana partem unam, coaguli gazelli partes iiii, foliorum rute, mirre, aliorum ana partem mediam, conficiantur cum melle, et detur de ea ad nucis magnitudinem. Et quamdiu vomitum tenuerit, de hoc medicamine ei detur. Et in aqua postea in qua herbe bene olentes cocte fuerint et sedeat in ea cum est calida. Quod si per .x. horas diei vixerit, possibile est evadere. Cum autem tunc fuerit, cum medicaminibus colice passionis.

De hiis quibus fel vipere in potu datum fuit.

Si cui hoc datum fuit, vix evadere poterit nisi velociter ei auxiliatum fuerit. Si tamen est aliquid quod ad hoc valeat, ipsum est tiriaca de viperis et metridatum, si tamen ei cito succurritur. De hiis preterea que ad hoc magis conferunt est bezahar si inveniri possit. Si vero inventum non fuerit, butirum calefactum in maxima quantitate ad bibendum detur, aut eger cum eo vomere cogatur. Et si sincopis ei frequens acciderit, in ipsius os etiam ius de carne pullorum proiciatur cum parva quantitate electuarii muscati et musci ipsius. (margin: i. vinum) De hiis quibus caude cervine summitas data fuit.

Si cui caude cervine summitas data fuit, fuit multociens vomere cum butiro vetere multo et melle tepefacto et aqua rosata est cogendus. Ad quod exercendum multociens est redeundum. Deinde avellane et fistici et bezahar sumantur, et ex omnibus istis simul mixtis ad avellane magnitudinem comedere quater in die donet. De hiis quibus sudor cuiuscumque bestie in potu datus fuerit.

Cui ex hoc aliquid in potu datum fuit, apostema faciei et tumor fit. Sincopis (?) quoque ipsum invadit, atque ex eius corpore sudor multus et fetidus decurrit. Eum ergo vomere fac cum aqua et melle multociens, ac deinde iulep de musto et oleum roseum sepe sunt tribuenda. Cui etiam aristologie pondus medii .ʒ. et salgemme tantumdem cum aqua tepida propinetur, ac de tiriaca terre sigillate detur.

De hiis quibus cantarides et staphisagria date fuerunt.

Eis vero cui ista in potu data fuerint, fiet femoris dolor et punctiones cum incisione, nec non urine ardor invadit. Sanguinem quoque cum vehementi dolore mingit, eique urine exitus quandoque intercluditur. Deinde egreditur cum sanguine et morsu (?) et ardore vehementi. Virga quoque atque femur nec non ea que sunt circa ea tumida apparent. Oris preterea ac gutturis ardor et inflamatio fortis atque febris ei accidunt, eique turbatur intellectus. Oportet ergo ut vomat cum aqua calida et oleo sisamino atque aqua in qua ficus cocte fuerint multociens provocetur. Deinde lactis multitudo multis vicibus ei ad bibendum tribuatur, et psillii mucillago cum iulep aut succus portulace ei tribuatur. De butiro quoque recenti in multum comedat, et clisterizetur ex aqua ordei et malvavisci et albumine ovi. Virga quoque inungatur per (?) oleum rosatum, eique in potu detur ius de pullis pinguibus et oleum amigdalarum, et in tina (?) sedeat, ac ficus comedat, et aquam in qua ficus cocte fuerint cum sirupo violato bibat. Lac quoque frequenter bibat quamdiu puncturam senserit et incisionem. Quod si in partibus femoris maximam senserit gravedinem, aut si est diu ex quo flebotomatus non fuerit, ex tunc basilicam flebotomet venam. Quod vero diximus virgam esse inungendam, non per iniectionem sed per instrumentum quod sumitur pro eo (?) se vel semen existit simile est, per quod flores ablati sunt, et sit factum ex cera pennam perforatam in ferri (?) immittendum. De hiis quibus in potu

Hic vinus (?) ove .ʒ. et quod ultimum est opium datum fuit.

Sumpto necrim (?) infertur. Ipsum vero bibenti accidit alcusegi et subet, atque in eius corpore plerumque multus sentitur pruritus. In ipsius quoque ore odor sentitur opii, ac a toto corpore cum fricantur quandoque opii odor percipitur. Oculi etiam quandoque profundantur, et lingua retinetur, unguiumque color fit fuscus, et sudor frigidus ab eo emanat. Ad ultimum quoque cum approximat morti spasmatur. Huius vero curationis magis proprium signum est subet ac odor opii a corpore procedens. In eius ergo curatione incipe vomitum cum ydromelle provocare et aneto et sale indo, sic diximus. Deinde cum clisteri in capitulo colice passionis nominato clisterizetur. Vinumque vetus et purum in quo cinamomum pulverizatum fuerit positum ad potandum ei frequenter detur, et sternutatio cum oppi (?) et castoreo provocetur (margin: s. quod est primum), ac ipsius caput cum embrocationibus calefiat. Ipsumque dormire prohibeat. Cui de hac tiriaca ab avellane usque ad nucis magnitudinem secundum hoc

.s. quod accidentia fortiora aut debiliora fue-
runt. Tyr. detur more. Tyriacha valens ei
cui in potu opium datum fuit. Recipe castorei. asse-
pice. seminis iuniperi omnium partes equales
conficiantur cum melle apum. aut detur ei sag-
zenea. ad comedendum preterea dabis nuces et al-
lia. ex quibus pulmentum fiat album vel rubeum
conditum. Vinum quoque forte et purum in quo positum sit
cinnamomum. tribues. corpus inde ei totum ex oleo
costino et liliaceo calefacientis inunges. castoreum
quoque semper bibere dabis. Quod si pruritus magnus
fuit. eum in aquam calidam mitte. Adhuc quoque
valde confert acetum acerrimum et calidissimum
bibere. De his quibus iusquiamum nigrum da-
Cui ipse datum fuit. accidunt ei tum fuit.
sensus obfuscatio. et strangulatio. atque extre-
mitatum frigiditas. et alietas. Is igitur nomine egeno
est. deinde ex his que diximus clistere utendum. post
ea vinum forte singulis horis est ei tribuendum.
extiriacha quoque decenter iuvari fuerit.
aut extiriacha que fit contra opium. multo
acens est ei dandum. cum vino pondus. ʒ. i. piperis
gr. ½. vina vini datum confert. De his quibus
Cui istud datum fuit. mandragora data fuit.
in primis ex potu ei accidit vertigo. deinde
inebriatio. et oculi ei rubei fiunt. postremo
subest fortis ac vincens sompnus ei accidit. Is igitur
nomine egeno est. et clistere … eique ca-
piti oxirodinum supponendum. cum aceto a-
cerrimum in quo aloes et absinthium posita
fuerint. in potu tribuantur. preterquam vero fa-
ciei ac oculorum rubor quievit. et subest rema-
serit. dentes ei adhibendum. tiriacha contra opium est
vino. Ea quoque omnia que in capitulo de opio
diximus ei adhibeantur. et cum eis curet. De his
Si cui quibus nuces methel date fuerunt.
de istis nucibus acribus. ʒ. i. usque ad vim. ʒ. me-
dietate datum fuit. tamen modo fortis inebriabi-
tur. Si autem multa excessum data fuit quantitatis.
mortem infert. Is igitur eius curandus est medi-
cinis. quibus et ille qui mandragoram sumpsit.
Verum tamen oportet ut bitumen calefactum cor-
tium aut equum … eique extremita-
tes in aquam calidam sunt mittende. et ut e-
vomat multotiens. est elaborandum. deinde
cum his que diximus est curandus. De his quibus
Cui istud in potu semen bengi datum fuerit.
datum fuit. fortis ebrietas. ac membrorum rela-
xatio accidunt. spuma quoque ab ore de-
fluit. oculique rubent. Huic igitur cum vomitu
ex ydromelle et aqua in qua fit baurach
cocta fuerint. In principio est succurrendum. de-
inde lac recens mulsum multotiens est ei tri-
buendum. Et si hec sufficient. quiescendum. Si
autem non sufficerent. ex medicinis opii cu-
ratoriis erit. De his quibus succus coriandri viri-
Cui ex isto secundum quantitatem dis datus fuerit.
decem libre datum fuit. aut ex ipso recentem mul-
tum comederit. fortis vertigo ac intellectus
turbatio. et postea subest accidunt. preterea in toto
ei corpore coriandri odor sentitur. eique vox fit
raucea. In primis igitur ut evomat est elaborandum.
deinde ovorum vitelli molles cum pipere et sale
sunt dandi. ius etiam gallinis pinguibus est
tribuendum. post cuius acceptionem vinum forte
et clarum paulatim in potu est dandum. Quod si hec
non sufficerent. vinum cum cinnamomo aut pipere
ei donetur. De his quibus succus foliorum psillii da-
Cui psillium tritum et ex eius succo tus fuit.
multum bibit. angustia et meror. atque a-
nelitus angustia. et tinnitus ac pulsus eius
nec non sincopis accidunt. Is quoque qui ipsum
bibit. plerumque moritur. Huic igitur succurrendum est.
et ut evomat cum ydromelle calido ac ane-
to. et baurach. et sale modo est elaborandum. de-
inde ovorum vitelli molles cum sale et pipere sunt
dandi. assa quoque est tribuenda. et vinum purum
ac forte paulatim in potu dandum. De fungis et
Hec quedam species male tuberibus venenosis.
reperiuntur. et sepius fungorum. ab eis igitur omnino
cavendum est. nisi in locis collecti fuerint no-
tis. Isti namque fere melius nocumenta inferunt.
excessu et si sint boni non multum est comedendum.
ab illis autem in quibus est nigredo et viriditas
aut color pavonis. aut a quibus malus pro-
cedit odor. aut qui iuxta venenosorum anima-
lium foramina nascuntur. et utrum boni sint
an mali ignoratur. aut iuxta arbores pes-
simas qualitates habentes. abstinere convenit.
Ex multorum preterea fungorum comestione quam-
vis sint boni. accidunt sinanchia et colica
passio. Ex malis autem cum comeduntur. accidunt
anelitus angustia. et sincopis. ac sudor frigidus.
quandoque et subito interficiunt. Cum istud igitur acci-
derit. oportet ut patienti alumen cum sale
quod in prunis ponitur. aut sale modo. illico in
potu detur. aut sive infusum cum baurach
aut in tristicum sive cum sirupo acetoso. et bau-
rach tribuatur. aut sirupus acetosus ex mel-
le fiet cum pauco baurach donetur. aut lignum

i. cicuta mole.

i. a. insana mi albi.

27 col

obrinitur fici. et in cinere aqua mittatur. deinde coletur. ex qua detur aliquid postquam vomitus cum ydromelle ei provocatus fuerit. et cum electuario diatrion piperon et diacimi-num et hiis similia danda sunt. vinum quoque vetus et forte paulatim est sumendum. de lac-te et sanguine que in stomacho coagulantur.

Lac recens multotiens cum bibitur multotiens in stomacho coagulari solet. et frequenter si spissitudo et crassities in eo fuerint. ex quo cum coagulatum fuerit in stomacho sincopis et sudor frigidus et rigor accidunt. plerumque etiam interficit. nisi succurratur. ex hiis quoque que ad hoc valent est ut succurratur et detur de coagulo leporis pondus unius aurei cum fortissimi aceti uncia una. aut ut detur ei ex galla ad fabe magnitudinem. aut ut detur ferula sic-cata quantitatis .3. unius. et cum paruo nasturcio et aqua calida bibatur. aut succus mentastri ei tribuatur. vel sirupus acetosus ex melle factus qui multum acer sit ei detur. postquam quidem lac vomitu aut egestione expulsum fuerit. aut ex illo. detur ei idromel cum aqua in qua apium coctum fuit ad bibendum. aqua quoque calida multotiens est danda. In istis preterea accidentibus plerumque contingit sanguinem in stomacho congelari. quod cum istis curis medicandum erit. Sed si sanguis in vesica congelatus fuerit. ex medicinis quibus lapis frangitur curandus erit. de assatiuis suffocantibus.

de lacte

Si quod assatur et mox cum removetur ab igne suffocetur. et multis obvolutionibus antequam per-bene una expiret vapor ei exire prohibeatur. si involuat comestum fuerit. provenient ex ipsius comestione fluxus ventris ac vomitus. nec non accidentia colice passionis et iliaci [illegible] plerumque interficit. intelligere quoque possumus diem aut duos [illegible] fiunt inter. de hoc vero [illegible] prius removet. Cum [illegible] ex comestione assaturarum tristitia et singultus acciderint et in frigore [illegible] et quod istud acciderit tibi relatum fuerit. succurritur cito et fac eum multis vicibus vomere. et postquam eum purgaveris. da ei mirram et mentastrum et vinum bene odoriferum cum succo citoniorum et malorum. Quod si vomitus aut multus ventris fluxus acciderint. ex medicinis colice passionis ipsum cura.

assatiua suffocantia est que cum recens est obvoluitur pannis ne vapor exire valeat.

quinque

de comestione piscium frigidorum.

Cum pisces assantur et infrigidati in loco steterint humido et sequenti die comesti fuerint. seua accidentia que ex malorum fungorum comestione solent evenire accidunt. Unde cum talia evenerint accidentia. vomere cogendus est. deinde vinum cum pipere est ei dandum. Et ad ultimum ex medicinis hiis curandus est qui fungos perniciosos sumpserunt. de co-

Lac quoque in malam mestione lactis corrupti.

convertitur qualitatem. atque ab acetositate in quam sepissime mutari solet ad putrefactionis ac malignitatis dispositionem transmutatur. ex eius quoque comestione colerice fortis accidit passio. Si quem autem ex comestione lactis malum habentis odorem nausia et angor ac omnis stomachi oppressio invaserint. cum ydromelle vomitus illico ei provocetur. deinde vinum purum cum diatrion piperon tribuatur. stomachus quoque cum oleo de nardino embrocetur. de nucleis mucidis et rancidate corruptis et quibus malus accidit odor et oleis inspissatis et male redolentibus.

Si quis ex istis nucleis mucidis corruptus fuerit. oleo malus erit. ut sunt nuces. et nux indica. et eis similia. sicut oleum de [illegible] et de [illegible] et ipsius. omnia enim hec penitus mala sunt. et quam maxime si quis ex eis multum comederit. Quod si eis [illegible] comestione egruerit vomitus provocatione medicetur. deinde vino acri de rob et malorum matianorum atque ribes et horum similibus in potu tribuatur. ciborum quoque levibus ac appetitum irritantibus nutriatur. de hiis quibus tunc la-cuales vel fluviales date fuerint.

Si quibus huiusmodi tunc date fuerint. corporis mollities et mollificatio atque coloris tenebrositas. nec non spermatis egressio eis accidunt. Quod si in [illegible] res et dentes atque pili ceciderint. tunc patientes multotiens vomere sunt cogendi. donec mundificentur. postea vomitum autem et ventris fluxum balneum ingrediantur. in quo tamdiu faciant moram ut bene in sudore corpus resolui possit. deinde electuaria diacurcuma maius et dialacca dentur. Quod si illud perducit eos ad corruptionem complexionis. ex eis que in suo capitulo scripta sunt curentur. de hiis quibus lepus mari-nus datus fuerit.

Quibus hoc in potu datum fuerit. stomachi gravis dolor. ac ventris solo et urine constrictio. et anhelitus angustia. atque asma. et sanguinis sputum. et fetens sudor. et multus vomitus accidunt. qui nisi cito morte preoccupatus fuerit. incidet in ptisim. si non competenti medicamine ei subveniatur. et si non lac et vinum aut mixtum aut unumquodque per se multotiens data fuerint. ante vinum. istud dari convenit. scilicet asinorum

sucum · et maluauisci uiridis foliorum succum in
potu sumant · Inde autem sunt propter quam accidentia
quieuerint · pilule ex scamonee · et ellebori nigri
et agarici · succi liquiritie · dragaganti · equalibus
partibus confecte · dentur pondere · ℥ · i · cum iulep · Si autem
illud peruenerit ad tussim · ac asma supuenerit ·
earum cum exsuo sumatur emplastro · primus tamen flome
tur · et ex medicaminis apud in pulmone patientium
senctur · de his quibus malum datum fuerit castoreum
Si qui ex malo castoreo multum comederint ·
derit · et ex pessimo re malum sumpserint · cum
de freneses accidentia incurrent · et fortiusse cito
mouentur · propter quam et nomen eius prouenit · fuit ·
succum acetose herbe aut acetum uini · aut
lac uaccinum acetosum · aut malorum acetosorum su
cum sumere debent · Est namque acetosorum pomorum
succi proprietas · eis quibus castoreum datum fuit co
Afferendi · lac et asininum ad idem potest · de his quibus
Accidit ex his in gutture gummi uite datum fuerit ·
et sto ardor in tollerabilis · oculi quoque foras
egrediuntur · et facies rubet · atque sanie se corpore
nascitur · his et prius nomen congenitum est · de inde lac
Et butirum · multotiens in potu sit tribuendum · et
aquam quoque ordei donec accidentia sedentur ·
sumere conuenit · deinde gargarismi ex lacte et oleo
roseo fieri conueniens est · de quibus datus fuerit
Ex huius bibitione acute anacardus montanus ·
accidunt egritudines · et fortissis alguesuguet
Aetur exeo · Inprimis et butirum coctum et crudum · et
oleum sisaminum · donec fugetio et mordicatio
si ex eis aliquod inuenerit sentitur ac grauiter · sede
tur · sunt danda · postea uero aqua ordei et lac et
uaccinum acetosum in potu sumatur · et oleum uiola
tum olfaciant · cupud quoque ex medicaminis quod in
emplastro de alguesegueesi nominatur · epithimee ·
Si et psillii mucillago cum iulep · et succo gena
rum in potu sumatur · Eaque quoque quibus confortantur
semper infrigidandi et humectandi sunt · Ex his
autem que cum ponderitate in eis consistere omni ana
cardum ualent · sunt nuces quas ad hec ualere sunt
utiles · de his quibus oleander datum fuerit ·
huius proprietas est interficiendi asinos · et domestica
animalia · et ex illis ibi quam plurimum · et homines · no
cumento uero ipsi affert remedium ut post uomitum
dactilorum et fenugreci apozima sumatur · Semen quo
agni casti ex ponderitate et uirtute quam est in eo · si in co
mestione aut in potu tribuatur · remedium affert ·
non solum hominibus sed etiam animalibus · ac manifeste eum remo
uet nocumentum quod fit ab oleandro · experientia quam
in est ei · Ex comestione oleandri · accidunt uentris

inflatio · et tristitia · et inflamatio · Si autem illi
post eius haustum uomitum prouenit · sicut herbarum
mucilaginosarum sicut maluauisci · et fenugreci · tri
buatur · remedium affert · quod est oportet terrum uene
nosarum dosis · ut butiri crudi · et cocti · ad hec similiter
confert clisterizari primus cum yeromelle et bauurich ·
et postea cum mucillaginibus · et oleis · sic quoque comedere
et mel ac zucarum · et arob de musto · et alia dulcia et
unctuosa · auxiliatur · ab aqua uero in qua nasci
tur · cum cauendum · nec ullo modo est bibenda nisi
aquarum multitudo in ea congregetur · quam tamen si ex ne
cessitate imminente sumenda sit · tunc dulcia ut
iulep et similibus admiscenda erit · de his quibus
Cum quis maximam potus squille nocumentum intulit ·
squille quantitatem sumpserit · fiunt in intestinis ac
uenis epatis ulcera · Cum et ex eius haustu pun
ctio et incisio acciderit · oportet ut lac est fructus
ferri ignitum coctum detur · puluis quoque de seminibus
ad sorbendum tribuendus est · nutriendus autem est et
uitellis ouorum · et medicamina ex reliquis medicaminibus
que in emplastro de cura ulcerum intestinorum nominantur ·
Qui hoc biberit de his qui biberint semen urticarum
semen · fortissime incurret accidens quod squillam
bibentibus accidit · curatio est et ex eorum curis · et for
tissis tussis leuiens accidet ex his · Unde cum ad
biberit conuenit exptisana cum iulep · et ex medica
minis tussim lenientibus · de his quibus potus aque
Ex potu aque nimis frigide nocumentum intulit ·
frigide cum ex ea post egressionem de balneo aut
post exercitium · aut a ieiunio sine precedenti cum
pula sumitur · accidet forsitan subito inopi
te dolor ex quo ad apoplonis maliciam atque ydro
pisim peruenitur · Cum hoc et quod nominauimus
acciderit · uinum forte bibere debet · et a fructus
per aliquot dies abstinere cibis · bibendo quoque
dulcia debet uina temperare · Super pat autem
emplastrum calidum quod in suo nominabimus emplastro ·
est ponendum · de his quibus in potu gipsum
Ex potu gypsi fortissime accidunt · datum fuit ·
colica ualde fortis · et strangulatio gutturis ·
et oris siccitas · patienti itaque aqua mellis · ac res
mucilaginose dande sunt primus · deinde psil
lii · ʒ · iii · scamonee · tria · ʒ · i · cum iulep tri
buantur · Et cum ex his patiens motus fuerit · atten
dendum est an accidentia que patiebatur sint se
data · Erit namque utile · Si autem sedata non fu
erint · iterum mouendus est · Et de si dissinteria inde
exorta fuerit · ex curis dissinterie medicetur ·
Ex eo de his qui litharigirum in potu sumpserint ·
sequuntur urine et uentris retentio · et lingue.

·i· pustule que

·i· tepibile ·i· gemitu

·l· inuatur

·/aut

F ·i· cetusa lapidis

B

grauitas et corporis apostema. Est ergo dandum apoze-
ma ductilorum et aneti et nitri. Et si leuiter uomitum
prouocare fuerit, iterum fiat. Et si uomitus prauus fuerit
ac et simthomata fiant fortiora, scamonea si-
ue diureticum in potu est tribuenda. Cum ergo mone-
tis opera steterint, de hoc medicamine quod sumi dictu-
m est dari conuenit, cuius confectio hec: seminis apii, ab-
sinthii equales partes, detur ex eo pondus duorum
aureorum cum ½ uini et ½ apozimatis apii. Et
postquam urina prouocata fuerit et uenter solutus, re-
stituta erit sanitas. De hiis qui in potu uiuum
sumpserint argentum, aut in cuius aure ex eo ali-
quid infusum fuerit, aut qui uzifur a tinear hauserit.

Non quidem estimo ex argento uiuo cum sanum bi-
bitur aliquod magnum sequi nocumentum, nisi in uen-
tre et in intestinis dolor fortis. Et postquam egre-
ditur sic est, et precipue si homo qui sumpsit ipsum se
moueat. Ego quoque simie quam habebam ipsum in
potu dedi, nec uidi ipsum aliud incurrere ac-
cidens nisi quod dixi. Et quidem percepi ex hoc quod tor-
quebatur et uentrem sepe ore mordebat manibus-
que suis tenebat. Audiui tamen antiquorum di-
xerunt quod ex eo id sequitur quod accidit ex lithar-
giro, et quod patiens ex hoc eidem curatur me-
dicinis. Cum autem in aurem funditur, semper ge-
nerat nocumentum. Extinctum uero ac sublima-
tum proprie perniciosum est ac ualde malum. Com-
mouet enim ex eo fortis in uentre dolor et pun-
ctio ac sanguinolenta egestio. Curetur ergo y-
dromel multotiens tribuendo et ex eo cum ha-
uitach clistenizando, donec uenter aliquotiens
euacuetur. Ordeacine quoque dissinterie conferentes
in potu dentur, sicut sunt cocte et semina lenticule
et mucillagines ac sepum yrcinum. Clistere quoque
ex hiis et horum similibus quem in capitulo de dissinteria nota-
bimus fiat. Ex eo autem quod in aurem funditur dolor
accidit uehementissimus et intellectus perturbatio et spa-
smus ac punctio cum grauitudine fortissima
partis in qua fusum est. Debet ergo qui hoc patitur ad
partem illam inclinare caput ac multotiens
alicui rei innixus super unum pedem salire. Ster-
nutatio quoque cum condisi ei prouocanda est de quo
aliquo more tenere debet. Auri uero oleum ualde
calidum quod tamen tollerare queat infundendum
erit. Et cum fuerit infrigidatum extrahendum erit et
aliud loco eius mittendum. Patiens uero super ipsum
latus iacere debet, caput tamen non impuluinari
sed ultra ipsum teneat. Fit et quandoque in domibus de plum-
bo qui cum in aurem mittitur et mouetur in eius circui-
tu extinctum inuenitur cum argento uiuo quod sibi
adhesit. Et postquam abstersus fuerit atque id quod
de argento uiuo sibi adheserit, adeo fuerit sepius
mittitur, iterum erit mittendus, quod et multotiens fie-
ri conuenit. Et fortasse ex argento uiuo in genere
sui in aure non malum sequitur accidens, quoniam il-
lico egreditur. Nunquam uero mortem intulit et prouenit
ex eo quod adducimus auris et adheret ibi et pes-
sima ex ipso proueniunt accidentia. Et cum namque re-
tulit in medio se uidisse quendam epilensiam de-
inde apoplexiam ex eo incurrisse. Ex uapore
autem et tinear acceptione accidunt ea que ex argen-
to uiuo extincto, tinear tamen deterior existit.
Quia plures in domo quod ex eo nemo euadit cum in
cura est ut argenti uiui atque arsenici. De hiis
qui cerusam in potu sumpserint.
Qui cerusam in potu sumunt, lingua eis albescit, quia et multa acci-
dit singultus et tussis, membraque ipsi molliti-
cantur. Fiat ergo apozima aut ydromel cum oleo
ei tribuatur, uomitusque prouocetur. Ad bibendum quoque
succa absinthii cum ydromelle multotiens unius
aurei pondus tribuatur. Et hoc tamdiu fiat donec
urina prouocetur. Hoc tamen fieri conuenit postquam
de scamonea quantum est quantum unius scrupuli sumptum fuerit
cum ydromelle. Postquam uero urina prouocata fuerit,
sedabuntur accidentia. Si autem urina constricta fuerit,
urinam prouocantia sunt danda, que in suo nominata
sunt capitulo. De hiis quibus in potu calx et arse-
nicum simul aut arsenicum sublimatum aut cu-
sula saporis data fuerint, aut in eam guttur pul-
xitis punctio uis arsenici aut calcis inuenerit.
Est fortis et mala in intestinis ulcera accidunt. Est
ergo aqua calida cum iulep multotiens danda, cum
ab eis quam plurimum lauetur. Deinde aqua rizi aut
ordei aut hiis similia que intestinorum conferunt ul-
neribus tribuantur, ex quibus etiam clisterizari conuenit.
Cum autem acciderit tussis nociua, ex rebus leni-
bus erit medicandum. De hiis quibus ferri nocuit
acidit ferrugo aut eius limatum in potu data fuerit.
Istis inuenitur fortis dolor et mors siccitatis et
inflammatio atque incipit fortis dolor. Ebi-
bat cum aliquibus uehementer laxantibus cum con-
uenit. Deinde butirum crudum et recens adbibendum
tribuatur donec sintomata sedentur. Caput uero
ex oxirodino cum rodostomate infundendum est. Con-
ferre enim eis si deus uoluerit. De hiis quibus zinziar datum
Istis accidit fortis dolor et uomitus et in in- fuerit.
testinis ulcera et mors siccitatis et excoriatio-
nibus ergo medicandi sunt ut qui arsenicum biberint.
De hiis qui gluten aluminis aut origana biberint. hiis
Eis quibus tussis sicca adeo nociua sequitur quod durat

i. argentum extinctum vel sublimatum

.s. lenticula

ad pectum· lac quam cum zuccaro et butiro crudo
patienti est dandum· hoc namque omnibus medicinis
magis est conveniens· de titimallis·

Titimallus est communis herba habens lac cuius quedam cor-
pus ulcerant· sicut scamonea· et esula· et aposto-
lo[?]gia· et his similia· Exitus eius cum simul tum bi-
bitur· necem affert· Ideo si ex eis modice su-
matur· fit medicina efficax· Eorum autem nocumentum
communiter removet· lac et butirum crudum et recenti-
bus eorum fortitudinem dissolvit et actionem· His
autem datis· accidentia que ex eis eveniunt· consequenter
sunt cavenda· Sunt enim quedam ex eis ex quibus ve-
hemens ventris fluxus simul consequitur· et sunt
alia ex quibus sanguinis motus provenit· aut vomitus
sanguinis· horum tamen sanatio ex eis fieri convenit
que in capitulis de curationibus egritudinum singula-
tim posuimus· de his qui biberint elleborum album et
nucem vomicam· et condisi· et anthamitha·

Quum ex aliquo istorum multa fuerit quantitas· for-
tis provenit vomitus· Et fortasse ex multitudi-
ne humorum qui ad isofagum trahuntur· cum subito
egredi voluerint· sequitur suffocatio· et fortasse pro-
venit ex eis sincopis fortis· Et cum vomitus non pro-
cedit· cadunt ex fortiori sincopi virtus et pulsus·
sincopis quoque frequenter accidit· et sudor frigidus exire
incipit· atque nisi cito succurratur· sequitur mors·
aliquando autem fortasse sequitur ex eis sincopis· et vomitus
longi temporis· et multe quantitatis· et cordis lani-
atio donec spasmum paciatur· Cum igitur primum sintho-
ma acciderit· infirmi ex collogintida et [?]
clisterizandi erunt· et quando humores ad inferiora
inclinabuntur· Ideo si vomitus gravius evenerit· et
paulatim cum fortiori labore et nocumento· aqua tepida
frequenter est tribuenda· et elaborandum ut ex ea mul-
tum sumat donec vomitus suaviter procedat· Cum
autem vomuerit· iterum danda erit· quia tunc levius pro-
vocabitur vomitus· et sequens tristitia quoque levi-
or fiet et nausea· post hoc autem curabitur ex medici-
nis colice passionis· Ideo si spasmus supervenerit·
lac et butirum recens sepe ad bibendum sunt tribu-
enda· Collum quoque ac pectus et crura et dorsum atque
brachia fricanda sunt· et ex oleo tepido inungen-
da· Vinum preterea multum aque habens admixtionem in
potu sumendum· Ideo si incipit spasmus· eger in se-
dem [?] aque calide ponendus erit· et ex oleo
tepido quod non sit calide virtutis inungendus· Et
ungendo ac fricando nec non molliendo· di-
rigitur optime ad nervos istius spasmati· et ad ipso-
rum [?] quemadmodum in capitulo de spasmo nominabimus·

Si quis ex elleboro nigro de potu ellebori nigri·
multum in potu sumpserit· fortissimum ventris
incurret fluxum· humiditas quoque et virtus dissolvuntur que
fit ex ratione lactis· et ex introitu patientis in
aquam frigidam· et ex effusione eius super caput eius
per longum tempus· Ea quoque que fiunt ex arido fru-
ctuum acetosorum advenientis constrictione danda
sunt· de his quibus in potu dende data fuerit·

Ex his provenit fluxus ventris
fortissimus· Eius autem actio-
nis medicina est ex donatione
lactis· Ea quoque que ve-
nenum stringunt danda sunt·

Dende est species que granum
in tesni [?] similatur·
et est alia indi· alia
seni· dende quoque
vocatur cataputie.

Hec species de his quibus in potu euforbium datum fuerit·
est acris· et movet ventrem cum inflamatione et estu-
atione· cuius vis cum butiro crudo et recenti obvi-
anda est· deinde oleum roseum dandum· Cum autem
sinthomata leviora fieri ceperint· tunc cum fine
tum cum multa aqua decoctum· cum iulep· et cum aqua et mi-
ne [?] in potu tribuendum est· Eger quoque in aqua
frigida sedeat· et sorbeat ex aqua rosata· et frequen-
ter bibat sucum malorum granatorum· et matianorum·
que muzum habent saporem· de his quibus mezereon datum

Ex hoc frequenter sequitur fuerit et superflue sumpsit ex eo·
vomitus· et ventris fluxus fortissimus· Est quidem huius
nocumenti liberatio ex butiro et lacte re-
centi multo· et iulep· in potu ea frequenter dando·
Cui quoque vires tepuerint ex aceto cum frequenter in
potu datum fuerit· pinguia autem cibaria aliquando vomitus
et ventris fluxus cessaverint· sumpsit acetosus et condi-
mentum sucus dandus erit· de emendatione medici-
narum que solvunt· et notatione virtutum ipsarum· et quanti-

Scamonea colatura rubea tate ex eis danda·
vehementer expellit· omne autem quod ex ea datur·
est sexta pars· ʒ .i. plus non· quantitas duarum fi-
at ʒ .i.· Et cum eius timuerimus nocumentum et
removere voluerimus· tunc ipsam cum suco citoniorum
acetosorum· aut mali maciani· aut cum aqua rosa-
ta cui admixtum sit sumach· tante quantita-
tis ex qua possit confici· miscere debemus· ex
qua sic admixta et malaxata fiant frusta ro-
tunda subtilia et ipsa ad modum ciceris [?]· et
siccentur in umbra· Et scias quod ipsi possit tunc [?]
quam conficere· dare ex ea aquam per ʒ .i. usque ad
mediam ʒ·

Collogintida
pulpa vehementer expellit
flegma· Que si aliquam dissin-
teriam patienti aut quod ea cito
solet incurrere· danda fuerit·
admiscenda erit dragaganti
ad equalem quantitatem cum ipsa

Cum collaquintidam in tem-
pore voluerit· eaque cava la-
vetur· et ablatis ex eis par-
ticulis nodis· per flavum quoque
euforbium ponit in medi-
cina hoc est colloquintida
mixta cum dragaganto·
non gravat tristitiam·

i. lacticinola

i. ellebori

i. acutum ut sinapi

id est a dragma usque ad x· [illegible]

7 in umbra siccet

ē· 7 in mortario utraque miscebimus terendo do
nec uniti sint· 7 fiant ex eis trocisci subtiles,
ex quibus detur a quarta ʒ usque ad mediam ʒ· 7
Turbith expellit humores qui sunt inter siccum
7 intestinis· Et non indiget emendatione alia
nisi ut excorietur· 7 illud eligatur ex eo quod bo
num est· 7 frangitur· ex quo sumendum est ad unam ʒ·
ad duas· Quod si in decoctionibus sit mittendum·
sit a tribus ʒ· usque ad ·iiii· Et cum confert ei rectifi
catio· cum oleo amigdalarum dulcium quod sit bonum
in hora sua usus misceri convenit· Agaricum
diversos expellit humores· ex quo debet dari
a duabus partibus ʒ·i· usque ad duas· nec est necesse
ipsum emendare· nisi quod ex eo eligendum est bonum al
bum scilicet 7 recens· Siquis tamen sibi ab eo cavere
voluerit· cum sirupo acetoso ipsum conspergat·

· humores

Aloes colaram rubeam 7 humores expellit· ex quo
a dimidio aureo usque ad duos est sumendum· Siquis a
lavato patiens non callide fuerit opilonis ipsum su
mere voluerit· cum bdellio misceat ipsum· Quod si
callide fuerit opilonis· diagragantum admiscebit
ei· Cum autem in stomacho aut epate egritudinem patitur·
cum mastice 7 rosis mixtum aloen sumat· Sene
cionis actio· coloquintide actioni atque quantum
nec non emendationi vicina existit· Centaurea
in suo effectu 7 emendatione· his similis invenitur·
ex ea tamen plus est sumendum· Sebestem 7 meze
reon callide sunt· quarum acumen reprimit acetum·
cum in eo infuse fuerint· 7 ex eis in decoctione sumitur·
Est enim ex eis sumendum a media ʒ· ad ʒ·i· De ti
timallis quoque que eis simulantur· similiter fiat· De
lacte sebestem non aliud dicemus nisi quod de sermo
nea diximus· Ipsum enim 7 alii titimalli· aquam 7
colaram rubeam fortiter expellunt· Euforbium est
calidum· 7 expellit aquam 7 spissos humores· ex quo
sumendum est a sexta ʒ·i· ad ipsius tertiam· cuius reprimi
tur acuitas cum oleo amigdalino 7 dragaganto con
spergitur· Alhenil etiam adhustum expellit· quod
cum sumitur tristiciam 7 nauseam vehementer generat·
de quo a tribus ʒ· ad unam sumendum est per quam fuerit ex
tenuatum· Elacterides aquam 7 colaram rubeam
educit quod titimallis similes existunt· Alime
zarion de titimallis est unus· quod tamen articulorum con
fert dolori· 7 humoribus spissis ac frigidis· Sti
cados colaram nigram leniter educit· de qua a du
abus ʒ· ad ·iii· sumendum est· nec indiget emendatione·
Que tamen sicut sirupo acetoso sumpta fuerit· me
lior erit· Epithimum colaram evacuat nigram·
de quo a ·iiii· ʒ· ad sex sumere conveniens est· 7 non in
diget emendatione· Siquis tamen emendare voluerit· cum

· 4 · ydropicos

· i · solbez ·

Solbez est arbor parva simi[lis] brachio · huius folia parva ut buxus ·

oleo amigdalarum dulcium misceat· Fumus terre
humores expellit adhustos· Sca
biei quoque atque pruritui confert· de quibus a
quatuor ʒ· usque ad ·vii· dari convenit· Mirobalani
citrini colaram rubeam 7 humores educunt·
ex quibus quidem datur a ·x· ʒ· ad ·xx· De tama
rindis autem 7 cassiafistula· atque violis siccis
7 prunis siccis· non est nobis necesse loqui· parum enim
inquietant· 7 omnia colaram rubeam suaviter expel
lunt· Ea quoque que in isto sunt· ad intestina
descendere faciunt· Sufficiunt ea que in isto no
minavimus exemplo· In libro enim nominaturi
sumus omnium locorum solutores in quibus corpori
diguerimus nominatione· Quod talis faciemus
ne nos in eis aliquid renovare oporteat· Ex

emplum quamquam specie plus oponendi medicinas laxativas·
de quibus medicina oponenda est· tamen sumat quan
tum unius dosis semel ad expletionem suffici
at· postea vero si totum quod officit exuberantiorem opponatur
herbis· quinta sumatur pars· 7 si de quinque quinta·
Quod si medicinam laxativam ex scamonea 7 aloe
atque agarico 7 coloquintida· opponere volueris
sumens aloes ʒ·iii· 7 coloquintidarum ʒ· mediam
7 scamonee sextam ʒ·i· 7 agarici ʒ·i· 7 tertiam ʒ·i·
deinde cum necesse fuerit· sumet ex hoc composito ʒ·i·
7 quartam ·i· Si autem alicui grave est decoctionem
in potu sumere· sumat ex pillulis 7 confectionibus
que illum humorem quem vult expellere educunt sicut
educit illa decoctio· Expleta est pars octava· 7
deo qui nos adiuvit· gratias sine infinite·
Incipit pars nona nonaginta quinque continens
capitula· de curationibus egritudinum accidentium
in interioribus corporis a capite usque ad pedes·

De cephalea 7 emigranea·

Quando rubedo 7 tensio 7 gravedo
in facie 7 oculis cum istis affuerint
7 tunc caliditas sentitur· 7 pulsus
fuerit magnus· ex cephalea fiunt
da est flomma ipse 7 que est dolor· I
nunc dolor magis infestat· da ei aquam
rosatam 7 oleum rosatum 7 acetum sumatur·
7 simul mixta agitentur donec spis
sentur· 7 super nucham infusa caput sin
dant· Eger vero a coitu abstineat 7 nunc
7 comedat ad esca[m] acetinam· [illegible]
7 capsella 7 olera frigida· ac
fructus frigidos· venere autem [illegible]
uat ex [illegible] mirobalanis citri
nis 7 prunis ac tamarindis·
7 zuccaro albissimo· [illegible]

[illegible] cassia [illegible] est ab
que [illegible] aquam quibus [illegible]
[illegible] 7 [illegible]
Capsella est [illegible]
[illegible]

Cephalea [illegible] capitis [illegible]

Emigranea

Sigh[?] minue [illegible] mel[?] lax cum iure [illegible] restringat aut sumat [illegible] 7 [illegible] vel
[illegible] 7 pruna [illegible] facta de malo[?] [illegible] 7 [illegible] addit aliquid [illegible]
Et si flux non cessat· [illegible] 7 si non [illegible] cum [illegible] de pul· [illegible] for
Et si [illegible] non laxat da [illegible] mollificatus 7 non dees [illegible] Et si [illegible] [illegible]
[illegible] 7 signum [illegible] illa [illegible] non [illegible] ideo vomitus [illegible] Et si vomere
nequerit da [illegible] 7 zucc[arum] [illegible] Et si [illegible] 7 [illegible] da [illegible]
vos[?] 7 [illegible] 7 sudet in bal[neo]· vel [illegible] Et si adhuc non cessavit da [illegible]
dolorib[us] operatas

nera non fuisset extractum · semina malvavisci lava-
ta posita agrestis que usque ad spissitudinem
pervenerint · ex quibus emplastrum capiti supponatur.
ex psillio quoque et aceto emplastrum fieri utile
2 est. Si autem cum istis fuit impulsus velocitatis
et motu sentit calidus · si neque in facie neque in
oculis fuit rubedo neque tensio · in principio sol-
vatur venter · deinde fiant ea que diximus frontibus
que mitigat oleum violarum · aut oleum cucurbite dul-
cis · aut nenufaris oleum · aut oleum de floribus sa-
licis · quorum quodlibet super tunc infrigidatum capi-
ti superfundatur · et mittatur ut predixim(us) · Eger vero
odoret camphoram et aquam rosatam · et salices et vi-
olas et his similia. Quod si egritudo multum invale-
scit · sumat opium et camphore unicuiusque quantum
3 ponderant duo grana ordei · que dissoluta oleo de
salicibus · mittantur in nares et aures. Quod si cum
sedatum non fuit aliquid eorum que diximus de rubedine
in facie · et fuit egritudo antiqua · in primis venter
cum pillulis cochiis solvatur quas ego feci. Pille

pille vero galieni co-
chie sunt pille pre-
mere · que aloes mastic-
cis colloquintide scam-
monee · sicut absin-
thii partes recipi-
unt equales.

cochie · Recipe pulveris picre
℥ x · colloquintide ℥ iii · et
terciam · scamonee ℥ ii · et ℈.
turbit · sticados · ana ℥ ii · ℈.
fiant pille ex istis · et sit
doses · x · postquam vero venter
solutus fuerit · instillatur cum
pinna ex oleo sambucino · et oleo de ben · et mittatur
in nares · Eger quoque odoret algaliam et insuf-
fletur mulse naribus. Quod si egritudo multum in-
festaverit · sumat euforbii et castorei · ambo-
rum seu ana sextam partis ℥ i · Et dissolutum in pauco sa-
bucino in nare et aure. (nutrant) Cum in cephalea calida.

Oleum violarum cum
lacte naribus immit-
titur utile est in cepha-
lea calida · nos quoque
inlinientes plurimum
solatium et vertices cum ta-
marindis sucrum non
habet ad bibendum preter.

emplastrum hoc sit frontibus et temporibus
est imponendum · Emplastrum in
cephalea calida · Recipe semi-
lactuce · ... mirtillis.
sandali albi et rubei ·
[illegible] rosas opii · fiat
ex eis emplastrum cum aqua ace-
to et aqua rosata conspersa su-
per [illegible] frontem imponatur super quod mittat pan(em)
aceto et aqua rosata infusus · Cum autem [illegible]
fuit [illegible] [illegible] ponatur [illegible]
4 non cephalee [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
uno [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuerit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

tenens limatur · Hoc enim linimentum cephalee an-
tique confert · non solum suppositum · sed cum etiam
iniectum que sequitur illud tempus · per quam longo
de predictis oleis resolutum fuerit · Eger vero unum
vel duos et forte amplius est. Cum
autem cephalea per decoctionem
unam prevenerint · eger in
balneum mittendus est · atque fun-
per caput eius aqua in qua camo-
milla · et sansucus · et fenugreci · et aneti · et menta · (ipsi) (i. fimbrer)
cocta fuerunt simul aut singulatim fundenda est.

Embebe [?] tinte et aqua
rosata conspersa · et
capiti supposite
optime sunt ce-
phalee frigide.

Quod si cephalea cotidie ante comestionem inva-
dit · et post comestionem recedit · succurrendum est
infirmo ante horam qua venire consuevit · dan-
do ei buccellas panis in suco granati aut vine ac-
be · aut horum similium infusas. Si autem cephalea
contingat propter multam inedie moram · sufficienter ex
oleo rosato et aceto infrigidantis caput ponitur. Et
tamen si ex hiis non quieverit · ex aliis infrigidantibus
cuiusmodi erit. Si autem adhuc sedata non fuerit
et fortior fiat · neque illo modo removeatur · timeatur
ne eger sensum amittat · et aqua ad oculos descen-
dat · tempore autem suo sunt incidende · de quibus dicen-
dum est. Hec tamen quod nunc loquimur · est post istam inte-
ntionem in hoc libro. De scotomia et vertigine. 2
Cum aliquis illud quod est circa se circulariter moveri vide-
rit · et oculi tenebrescunt et cadere voluerit · et facies
et oculi rubuerint · et ad horam · vene quoque que sunt post
aures crisse apparuerint · ex ipsis venis facienda
est flebotomia · et ventose in collo et tibiis sunt ponen- (i. tinnitu)
de. Quod si predicte non apparuerint vene · et facies
fuerit rubea · sanguis ex basilica erit minuendus.
et ventose in tibiis erunt ponende · in hac parte
scothomie species · et inde quam ante diximus · caput
ex oleo rosato et aceto est infundendum · Eger quoque
calida cibaria vitare debet · venter vero ex apo-
zimate mirobalanorum citrinorum quod in capitulo de
cephalea diximus · solvendus est · Cum autem neque
facie rubedo nec febris cum scothomia fuerit · atten-
dendum est an sit stomachi subversio et nausia · Que
si affuerit · prius vomere cogendus est · deinde de pillulis
cochiis solvatur una sumat · et a frigidis abstine-
at cibis · Si autem neque ea subversio nec nausia
affuerint · nec calidi signa apparuerint · venter
ex pillulis cochiis multociens solvatur · cibaria que
sicca sunt mittet · et gargarismi fiat quo flegma de-
ponatur · In naribus quoque post illud ponatur id quod vel
que nominavimus quo caput calefiat.

Cum scothomia adeo augmentatur donec eger
cadat · vocatur scotomia. Quod contingit cum cibus

est crossi fumi multitudo que capud ascendit.
nec potest dissolui. hic tamen non fit in capite cu
ius corpus calidum est et humidum fumos generans.
Est tamen quando ex humore frigido contingit qui
resoluitur dum sub sole fit motus. primo uero
offert flomia. Secundo autem ualet uentrem asta
te purgare. Est et quando secundo pessima accidit cum
stomachique appoplie similatur. cui offert ut est
acetosa comedat et stiptica. Et est quando peruenit
secundo ex uapore qui ab aliquo eleuatur membro
cui offert ut aliqua ex medicinis cuius ad humi
tibus illi supponatur membro. De frenesi

Quando aliquem febris conclusa continua in
uaserit cum forti capitis et oculorum grauedine.
et insanie atque oculi uehementer fuerint rubedo et ca
pitis color et horror eius
minui assiduus fit. et in
pulsu uelocitas et fre
quentie superfluitas inue
nientur. signa frene
sis certissima uidebuntur.
Quod si ligna ni
gra aut citrina fiat.
et permisceat intellectus.
et multum fuerit alienatus
et uigilauerit multum.
iam frenesis perfecta est.
Egrotus ergo eam quam potest
tamen compleant accidentia.
est subueniendum.
ex sanguinis diminutione
et uentris solutione cum suco
fructuum et mutationibus
uero ei sit aqua ordei
semel aut bis in die
supra posita decoctione
quam in tempore sanitatis
uti debent. Capud autem
oximo diu infundendum
erit. Quod si multe
assumere uigilie. sumatur
uiola et flores
corticum papaueris al
bi. acetei ex utraque
seminis lactuce. in
dieta mandragore.
omnium ana in aliquo uase
unum. Cum dicta in cu

febris quam frenesis se
quitur. semper est incontinua
et minime euadunt ex
ea iuuenes. Quod si uri
na fuerit alba. egrum ci
to moriturum portendit.
Et si urina nigra fuerit.
et alia fleuerint. eum procul
dubio moriturum signifi
cat. ypo. quicumque in libro
de morte subitanea re
tulit quod si minimo
pollice frenetici subi
lis medio citrina apparuerit.
et contigit infirmum aut statim
aut in tertio solum in die sex
to mori. hinc autem egritu
dinem ualde utile est sanguine
ex nasi extremitate et ue
na que est in frontis medio ex
trahere. clisteria quoque le
nia sepius offerunt. fricatio
que extremitatum optima
est. aer quoque in quo carcera
tus custodietur est aere
calidus egrum fuerint. in
tam uero frigidus calor et acri
puto repellitur. Cum neque pri
mus egri hic egritudo recipe
re. diminuat precipue sanguine.
et minuat eos que offerunt.
Cum iam plurimum bibere et
in omnibus quod est uere.

cuma plena aqua mediocri coquitur donec aqua tu
bea fiat. deinde aqua illa dum est tepida ab

alto super capud fundatur. et sic capud super cami
le magno aqua colligatur. que in cacuma posita
iterum super caput fundatur. hic autem omni die multoties
eius fieri conuenit. Caput post ea ex oleo uiolato
mulierum lactis admixto inungendum erit. quod in
medio positum est super prunedum. Cum autem eger
in principio huius egritudinis lunam fortitudine
permaneat inuentus fuerit. flomianos erit. ei super
infirmus timuerit. propter quam uero ei egritudo ini
tium cepit. nequaquam flomiet. Quod si ei iam
dissoluta est uirtus. ex alio perficietur regimine
donec euadat. De apoplexia

Cum aliquis quasi dormiens iacet. et sine sono
stertit. et cum pungitur non sentit. tunc iam patitur
2 apoplexiam. Sunt autem huius egritudinis quatuor. secundum
quod fortis aut debilis stertit. Si tamen spuma ab 3
ore exierit. non est ei medicandum. Cum autem parum
stertit. egritudo est leuior. Sed quod pulsus autem ci 4
to inficiat. aut impulsum mittit. Cum quod ista in 4
sa fuerint. attendendum erit. an patientis facies mul
tum rubere aut denigrari aut liuidus fieri
uideatur. quemadmodum contingit cum sanguis in ali
quo membro excaturitur et retinetur. tunc est sanguis
illico ex duabus gingiuis extrahendus est. aut ex
duabus cephalicis. Quod si ita non fuerit. uino cum ac
re admixtum bibit. audit in pectore oxigimon. ex hoc
clisteri erit clisterizandus. quod fit ex collogintida. boraci
mariem. centaurea minoris. artanithe. ellebo
ri albi. omnium ana manipulum unum. coquitur omnia
in tribus libris aque donec ad unam redeat. deinde
colentur. et ex media libra
huius apozimatis fiat eue
ma. Quod si cito exierit. fi
at iterum donec bilorum mul
titudo simul cum eo excat

nitribus quoque ossium et cellectorum aliquis sternutarium
insuffletur. Et est ingeniandum ut anacardinum
cum ydromelle per os ad stomachum multotiens descende
cogatur. quaque die semel. ex quo uero autem po
dus impotu sanandum est. cui est scriptio est templo
de pirulisi. Cauterio septima ferrea calefacie
da est. et capiti [illegible] adeo uicinanda ut pa
tientis capilli comburantur. Quod si [illegible] non sana
tur. in medicando plus [illegible]
mdeum. et extrinsecus [illegible]
aceto linietur [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Apoplexia quandoque contingit
in uentriculis cerebri
ex flatu. quandoque ex san
guine superfluo. quan
doque ex uapore cerebri.

i. sinochus

3. De phrenitide
4 De apoplexia

i. tonum

consuetudine

i. quantum manu una capi potest

i. quantum manu una capi potest

i. tapsia

i. [illegible]

·4·

Opus faciendum in pedibus et postea in nasi extremitate.

Cum aliquis qui dormiens iacet. **de subet.** 1
tamen sentit et movet, sed oculos secundum plurimum habet
clausos, quos tamen dum vocatur cum clamore aperit,
licet iterum statim claudat, iam patitur subet.

Razis non narravit litargiam que est apud Arabes nomen, in cerebro, que semper sequitur febris sicut sincopis, ex debilitate virtutis et relaxatio oculorum sicut qui patitur subet. Et cum eius est cum subet.

Cui cum clisteribus acutis quos paulo ante notavimus curandus est. 2 Nos quoque ipsi mittemus ydromel, a laboribus ut delectetur. Ipsum est minimum existit ei. 2

Caput postea usque ad diatiton primum oxirodino in fundere. Post unum vero diem (mutationem) procedimus ex his que nominavimus. Et tandem caput ungimus ex 3 4 5 4
sinapi et castoreo et aceto. **de congelatione.**

Cum aliquis qui dormiens iacet et non movetur,
licet oculi sint aperti palpebris, tamen non movet.

Sagoz, id est congelatio, hec autem passio fit aut de colera nigra, aut flate in toto et differentia inter ipsam et subet ex parte signorum est oculorum apertio aut clausio. Et quoniam tamen contingit superius febrium que sunt male et peior erit malum. Et quoniam fit minutio ei ex cephalica. Quam scilicet signa hec omnino sciunt. Et et quando accidit ex multo potu frigidissime aque subito.

Congelatus est sicut nigro. Curandus vero est ex medicinis subet, hec tamen addito quod ut oleum sambucinum super caput fundatur. In olei libra cui sit uncia euforbii. Ipsum quoque caput ex castoreo et euforbio et oleo sambucino liniatur.

de paralisi.

Cum aliquis se movere non valet aut unum vel plura 1
ex membris movere non potest atque eorum sensum amisit,
ipsum paralisim aliud membrum aut membrorum incurisse
pronunciamus. Cui cum incipiemus pillulas fetidas quas 2
ego composui, dando que hec recipiunt: piperis ℥ x, colloquintide interioris ℥ v, euforbii ℥ ii ʒ vi, castorei, piperis, asse, sarapini, oppopanacis, sterculini muri, sinapis, omnium vii ana ℥ i, centauree minoris et celidonie, amborum ana ℥ v. Gummi in suco rute dissolvantur et alia ex eis conficiantur et fiant pille et fiunt ex eis decem potiones. Quarum unam post quam eger sumpserit per tres dies quiescat, fricetur tunc cum aqua aceti et oleo et sinapi. Deinde bibat aliam. Et postquam ter fecerit, per aliquot dies quiescat et nutriatur carne fasianorum in assa et in sartagine frixa, et nutriatur in quibus sunt species calide ut piper et his similia. In potu vero sumat ydromel. Corpus quoque ei ex oleo 2

costino inungatur, quod hec recipit: ℥ i piperis, piretri, euforbii, omnium trium ana ℥ i, castorei ℥ v. Dissolvantur omnia in media libra olei de sesamo aut de narcisco et infra centum dies, vel quibus quiescit, quamque die dentur sibi duo ℥ de anacardino, quod hec recipit: zinziberis, piretri, nigelle, costi, melanopiperis, macropiperis, acori, omnium ana ℥ x, mirre, rute sicce, asse, aristologie longe, lauri, castorei, sterculini muri, sinapis, gentiane, omnium ana ℥ v, mellis anacardini ℥ v. Ungatur ex oleo nucis et cum mille cocto conficiatur. Hec enim medicamina conferunt paralisi, apoplexie, tortuure et tremori, albaras, morsibus scorpionis et omnibus punctionibus frigidis et spasmo humido. Cum autem sumit illico provocant sudorem et inferunt febrem. Et si supradictum non affert sanitatem, eger a bonis medicaminibus per decem dies abstineat excepta dieta. Deinde ad ipsius curam redeundum est. Et si paralisis ex percussione aut casu evenerit et acciderit subito, talis permanebit, nunquam enim sanabit. Et si non repente ex percussione sed paulatim et molliter incurrerit, loco percussionis emplastrum hoc 2

apponendum erit, quod hec recipit: farinam fenugreci, semen bdellium, semen, mastic, alleos, tenui, bdellium, armoniacum, ad pondus ana, cerium oleum de lilio. Ex his fiat emplastrum et superponatur.

Si non huius aliud solam asam datur in pillulis aut cum vino gariofilatum offertur. Et si virtus bona fuerit fames est optima medicina et vigilie et mot

Paralisis aliquando contingit ex torsione alicuius spondilis inclinate ad latus ex cuius torsione nucha quoque torta fuit. Aliquando vero fit ex colera nigra et aliquando ex calore superfluo et siccitate qui resolvendo facit ad aliqua membra fluere sanguinem et tunc calefactio nocet egroto. Et quoniam contingit ex repletione sanguinis et offert tunc flebotomia. Et aliquando accidit ex fortissimo frigore quod facit membra habere complexionem malam frigidam sine materia et tunc eger nulla indiget evacuatione, sed sola eget calefactione. Aliquando vero accidit febribus cum colore que gravius est ad curandum. Et quandoque contingit ex percussione et vulnere. Aliquando autem ex tristitia aut ex pavore subito. Et aliquando fit in fine intestinis et vesica et matrice. Et sequitur ex hoc ut membra hec superfluitates emittendas non retineant, precipue cum sensum amiserunt. **de stupore et tremore.**

Cum aliquis sentit aliquod stupor membrorum sicut est dispositio pedis cum fit stupidus, dicimus in illo membro stuporem esse. Et quamquam ei cum non est differentia. Et non est plangant sepius huius

5 De sopore
6 De Congelatione – oculi
7 De resolutione Nervorum
8 De Stupore et Tremore

tapsia
Syn res
i. crizose

cartilaginis · perducat ad paralisim · Curatur autem hec passio ex aliqua parte mediana paralisis · et cum dieta et unctione ex oleo costino · Quod si inveterata fuerit passio · eger ex pillulis fetidis purgandus erit · et optime expedit cum anacardino dieta ·

Quandoque fit stupor et tremor ex eventibus ex quibus fit paralisis omnibus · qui sunt debiles · Et sic eorum que fiunt ex repletione frigida tamen sine materia · sed fiunt membrorum contractio ei ·

Tremor ex eisdem curatur · ex quibus sanatur stupor · Si si ex superfluitate in potu evenerit · eger ab ipso erit abstinendus · Similiter si aquam que ex nive dissolvitur bibendo hanc incurrerit passionem · ab ipsa abstineat · et balneum calidissimum ingrediatur · in quo tam diu moram faciat donec sudet · et in sole assidue moretur.

·i· vel in balneo sudet vel in sole ·

Tortura fit ex spasmo huius modi.

9 De distortione

de tortura oris.

Cum homi[n]is os torquetur · et unum oculum suum claudere non valet · et si precipitur ei ut sufflet flat alium tantum parte exire videtur · ipsum tunc contorsionem pati dicimus · Cuius curam incipiemus cum solutione ventris ex pillulis fetidis · Nutrimentum vero ei atque ipsi potum · ponimus ut in capitulo de paralisi diximus · Egrum preterea cotidie in mane antequam comedat · si napis cum siru[po] aceto so[so] gargarizare faciemus · Et mittemus eum in domum obscuram sic precipiemus ut unam nucem muscatam inter dentes contrita teneat · nam hec insufflabimus contra ut ... Spondiles qui collum ei et frontem ei · et frontem ex oleo costino inungere convenit · Et est cotidie de anacardino unum aureum pondus sumendum · Et si passio hoc modo solum non fuerit · ad ventris solutionem et egritudinis perseverationem redeundum est. De tortura non quam inter repente sed paulatim accidit · in loquium · Ipsum namque non contingit nisi infirmenti periculosa morte iam imminente · et est ex siccitate.

Sive bassie nucis extinctio ad provocandam sternutationem · et oleum nucum · et oleum quibus melior est sive cum camele muris · convenit est ex eo in una die etiam fuerit ·

Confricatio sanguinis cum ventosis fiat etiam illico evenire cum eger adeo huius modi passionis est ·

Si non est faciendum sternutatio nec gargarismi non preterquam dicimus · quia si ante fiat · plus augmentari incipiet passio · quam diminutionis ·

Capud purgium ex superiore cortice sambuci · laurus · valde est bonum ·

10 De Convulsione

de spasmo.

Cum aliquod membrorum aliter contrahitur · et ad suam redit originem · aut plerumque ex membris sic disponitur · ipsum spasmatum esse pronuntiamus · Spasmus autem aut subito aut paulatim invadit · Si spasmo subito evenienti · eius statim medicari cum quam paralisi convenire diximus · In eo tamen fricatione manuum · et unctione ex oleo costino plus utimur · Spasmum vero qui non repente sed suaviter accidit post febrem aut multam ventris solutionem · aut multam vomitionem · aut sanguinis fluxum · malus est · et vix curabilis · Quod cum tunc acciderit ei mederi incipiemus · Egrum namque ordei aqua · et cum unctuosa · et mollia ministrabimus · sicut lac dulce tepidum ipsum mittemus et ungemus ex oleo violato tepido · et oleo de seminibus cucurbite · et precipue novorum in quibus spasmus est radices · Intima quasi diu moretur · et ex oleo violato inungatur · de vino bibat parum · quod tamen multum habeat aque ammixtum · et cibis nutriatur humidis ·

Spasmus alius est ex repletione qui subito accidit · et leviter curatur · alius ex inanitione qui non subito sed paulatim invadit · et graviter curatur · Cum accidit subito · et est ex repletione · et venenosis crosse · curatio est cum flobotomia · et balneum siccum est ei utile · et aque naturales calide · sicut sulphurea et similes ·

11 De epilepsia

de epilepsia.

Cum aliquis cadit interim et torquetur et commovetur et intellectum amittit · dicimus ipsum epilenticum fore · Quod si spuma exit per os · aut se commingit aut spuma egreditur · aut egestio · passio tunc est peior et vehementior · Sicut eger antequam accessionem sentit quasi aliquod ex aliquo suorum membrorum elevari · et ascendendo ad caput pervenire · et cum in modo sic copizat et cadit statim oportet in homini quod sentit illud antequam istud accidat · membrum a quo procedit quod predixim[us] fortiter ligare · prohibebit namque hec accessionem venire · In tempore vero quietis · corpus multotiens erit evacuandum cum pillulis cochiis · et locis a quibus exoritur passio · ex sinapi · et pipere · et euforbio · ac melle anacardi · erit epithimandum · In et epithima dimittendum erit · donec locus vesicetur · et vesice rumpantur · et aqua que in eis collecta est effluat · Ipse quoque non

Epilepsia autem fit ex humore flatico aut ex colera nigra · que ventriculos cerebri et eius foramina leviter claudunt · a quibus nervi et spiritus animales egrediuntur · non tamen ita fortiter ut in apoplexia sed debiliter et leviter · Et hec species omnibus aliis epilentie speciebus est minor · Quandoque vero contingit ex vapore mali humoris et venenosi · qui consurgit a manu vel pede vel ab alio membro · et ascendendo per suas partes elevatur donec perveniat ad cerebrum · et generat epilepsiam · Et hec est illa species quam minores hic nominant · et curationem bene exercitus est · Quandoque vero accidit ex sicco et materia ... · et species levissime est.

ex

cto sunt consolidande · qn immo dimittende ut
quod meatus colligitur emanet · deinde consoliden
tur · Sed enim ordo huius egritudinis certi salus existit · ad
ultimum et uentose cum puncti scarificatione sup
ponende utile est · Eger uero si ante accessionem nausi
am · aut tristitiam · aut cordis tremorem sentit ·
et deinde epileptica accessio sequitur · cogendus est
multotiens uomere ex aliquo uomitu · deinde picram
in potu sepe accipere conuenit · stomaco quoque emplas
trum ex spica et rosis et mastice · et cortice thuris cum ui
no odorifero imponendum est · Nutrimentum preterea ei
totum · talis statuendum est ut pauca sit super
fluitatum · sicut caro fixa in sartagine · et caro cap
ti meti zolis · et albis qui fit de aue quadam quod ha

ambire

bet in palato dentes · et uocatur tinguida · et caro de uola
tilibus · et cetera. Quod si cum epilia sensuum affuit
tenebrositas et debilitas nec aliquid de predictis
significationibus inueniatur · ergo pillule cochie mul
totiens sunt tribuende · et consuetudo subtiliandi ·
et alia quae diximus cuncta · gargarizari quoque fi
debet · et sternutatio ex his quae diximus prouocanda ·
ac naribus propone pillulis subtilissimus quasi simi
lis alcohol insufflando. Siquis autem cum epilia in
facie et oculis rubedinem habuerit · et uenarum crossitiem · flomandum est ex uena
saphena erit · Sanguis est

Galenus in libro de tyriaca quem scripsit ad domi num cesarem · cerebrum camelli et mustele cum aceto confert epilepticis · fiat ex cute frontis asini corda longa ex qua patiens annum integrum fixa circa sup ci lium alliget et est in hoc conuenientia ydonea.

ex extremitate tibiarum cum uentosis erit extra
hendus · Capiti preterea oleum
roseum et acetum superfun
dantur · et abstineat a ui
no et acribus acceptis et al
liis · ac sinapi · et porris ·

i. cimile et pial.

et apio · et fabis · et omnibus · et postremo ab omnibus
fumum capud ascendere et replere generantibus se.
Electuarium quod omni epilie speciei remedium affert ·
Recipe peonie · siseleos · sticados · omnium ana ʒ · x · agarici
ʒ · v · coldumeni recentis et acuti · ase opti
me · aristol · rotunde · omnium ana ʒ · i · z5 · de inde
extrahatur succus ex squilla · et mixtus cum pari quan
titate mellis coquatur · et conficiantur ex eo species et fiat
electuarium ex quo patiens

Ossa humana adbusta si bibuntur · mirabiliter confert.

cotidie sumat · et caueat si
bi acribus crossis · Electua
rium hoc omnibus epilie speciebus excepta una sangui
nea quam galienus nominauit · et nos est ei fecimus
mentionem · opitulatur · cui mox confert flomia ex
saphena prius · et preterea ex basilica · deinde ei regi
men sit ex his que sanguinem in corpore minuunt.

et ipsum infrigidant ·
acetrine preterea et ui
no abstineat · et bibat
ob acetosorum fructu
um · capiti quoque
superponantur ea que
ipsum infrigidant.

Medicine singulares que bibite conferunt eplie · pireterum · sticados · sanguis testudinis silueste · coagulum leporis · et mis singula asinine digiti cuiusque · semen agni casti · genciana · galbanum · sarapinum · cum mustele · stercus fimigium ex blacte bizancie.

In incubus autem sit ex sanguine crosso · a re crossa melancolica (?).

12

Quum quis in somno quasi regimine de incubo
aliquid supra se cadere senserit · incubum patitur de
nunciandus est · In ipsis itaque causam non est nimiam
duam · Ipse enim epilie preambulus est · ipsum quoque precedit ·
Eger ergo si in colore rubeus fuerit · et uenas

pleuras

amplas habuerit · ex saphena erit minuendus · et uen
tose in extremitate tibiarum ponende sunt · Eger
preterea a potu uini · et rerum dulcium comestione · ab
stinendus erit · et precipue ab omni re que multum generat
sanguinem · Quod si huic contrarium acciderit · uel
ex pillulis cochiis multotiens erit soluendus · et ei re
gimen subtiliandum · exercitio quoque utendum erit ·
et membra inferiora erunt fricanda · De melan

13

colia · Cum alicui cogitationes male sine causa
acciderint · et timor et tristitia in eo preualuerint ·
melancolie principium in eo erit · Est autem res ad hoc
deuenerit · ut res ea que cogitare cepit omnino pro
mat · illaque sua atque acetum prouideat iam melia
profecta est · Cum ergo hec male cogitationes et tri
stitia · et tribulatio accidunt · ante quam preualere
incipiant succurrendum est · Quod si preualuerit · g
cura erit difficilis · Quod si melancolia dolor fuit
uentris · et inflatio · et malus color · et digestionis

cum

corruptio · et uomitus acetosus · et excitationum
multitudo · incipienda est cura cum flomia ex
basilica aut saluatella sinistre manus · Et si
sanguis uisus fuerit niger · dimittatur egre
di in quantitate multa · Subtilis autem et rube
us si fuerit · illico restringendus erit · Eger uero ex cibis

i. uini

lenientibus est nutriendus · ut sunt allectilia et de
gi que fiunt ex carne hedina et arietina · Sub
mittendus est in balneum · in quo non diu moretur ·
post hoc autem decoctione de epithimo quam ego composui
utatur · Est hec decoctio de epithimo · Recipe mirobo
lanorum indi ʒ · x · polipodii ʒ · v · sene ʒ · v · tim
tur bit ʒ · iiii · sticados ʒ · x · passularum enucle
atarum ʒ · x · epithimi cretensis ʒ · x · omnia ex
cepto epithimo in tribus libris aque coquenda sunt
donec ad unam libram et mediam redeant · Cumque
hoc factum fuerit · addatur epithimum · et illico remo
ueatur ab igne · et dimittatur donec infundari incipiat.

Cumque in frigidam fuerint, manibus fricentur calentibus.
Deinde sumant agarici dragme .ii., aloes .i., sal
Indi .ii., ellebori nigri quarta unius, et conficiantur cum
melle aut cum iulep, et fiant exinde pillule, quas ter ho-

Hec passio est ypocondria-
ca, et dixit Galienus videtur in
quibus mistio calidorum (?) putri-
dorum [illegible] apoplexis sic dixit
que ei causa sit mesaraice
opilatio, et aliis dixit quod ipsa
est splenis (?) aut mesaraice a
postremo fieri quando ipsam con-
mittitur febris et vomitus
de cola rubea pessima, et
accidentia ex [illegible] fracta (?).
Et ei intentio est quod huius
passionis cum non est in sui
presumptione nigram [illegible] imple-
ne generat, ex qua ultimum
modum istorum relabitur.
[illegible] non nominabitur eo
[illegible]. Et hec est cum aliquem
accidunt mores mali, et
semper manet sollicitus et
tristis, cui causa est in eu-
[illegible] nominantur
alanscky (?), id est sollicitudi-
nem quod ex amore mulie-
ris vel alicuius rei accidit,
cui causa est obviatas aut
mutatio de regione in re-
gionem, et conventus cum alia
quam ea quam diligit.

nis ante detectionis accepti-
onem sumere debent; postea
sumat detectionem; duo-
bus diebus quiescent. In
his autem diebus quibus de-
scit, nutriat ex cibis qui
que perceperint, et in potu
sumat vinum subtile
et clarum et bene odoriferum.
Post hoc quoque iterum solutio est
ut prius. Hoc vero iterum
ponentium (?) tertio iterandum est.
Quanta quidem potio ei dan-
da est. Eger vero ab omnibus
colam generantibus nigram
abstinendus est, ut sunt
carnes silvestres omnes, et
caro vaccina, hircina,
et magnas caprarum (?) et
[illegible], et caro salita, et
caseus vetus, et lentes
et omnia bolia (?) nisi bu-
[illegible]. Vites (?) preterea
vinum grossum, et laborem
et vigilias, et patiatur
famem et sitim. Vi-
no vero subtili in potu
utatur. Et precipiendum
est ei ut dormiat. Et
studendum in splenis curationes ex hiis que in sequen-
tibus in capitulo de splenis curationes qui augmen-
tantur dicturi sumus. Ex quibus istorum confortandum
est, et proprie ex medicinis quarum mentionem in sequen-
tibus facturi sumus cum egritudines istorum nominabi-
mus. Si autem cum melancolia ea que nominavimus non fuerint, ac-
cidentibusque per frenesim aut longam moram sub so-
le aut percussionem incipit in principio ex ce-
phalica flebotomia est faciendum, et capitis studium
adhibendum ex reliquo regimine quod diximus. Post ex
aqua predicta tepida ab alto loco super caput fun-
denda est. Deinde oleum roseum cum aceto vini capiti
infundatur, et lac muliebre desuper mulgeatur naribus
et oleum de semine cucurbite dulcis, et lac mu-
liebre instillatur. In balneum quoque sepe intro-
mittendus est, et multum ex aqua tepida capiti est super-
fundendum. Eger etiam omnia odorifera que frigida

sunt odoret. Si autem cum melancolia nichil fuerit eorum que
diximus, in principio matrix vena dextri brachii
aperienda erit et sanguis educendus, et ut predixi
faciendum, et regendus ut diximus. Et postquam hoc
regimen infirmo adhibueris, per aliquot dies quiescere
dimittendus est; deinde ut prius inceptum est
incipiendum, donec sanitatis fiat restitutio. Stu-
dium vero totum quod egri melancolici est ad hoc vanandum est ut
impinguentur et carnosi fiant. Ex quo enim pin-
gues et carnosi fuerint, illico sani erunt. Cibi autem qui
illis congruunt sunt caro arietina et edina, et galli-
nacea, et panis de simila. Optimus autem panis nullo
modo est eis congruus. Vinum quoque subtile et clarum
eis conveniens est. Vinum vero grossum non est eis bonum, nec
nigrum. Lac autem recens ab uberibus extractum dum
adhuc calet eis offert; et pisces recentes, et fisa-
mi de zuccaro facti, et oleum amigdalinum. Preterea
audire cantilenas et gaudere et habere ante se res deli-
ciosas, et dormire plurimum offert eis. Econtrario
vero exercitium et solus morari et vigilare maxime
nocet eis. Pillule que colam nigram expellunt ex qui-
bus datur hiis qui detectionem sumere nequeunt. Recipe
epithimi creticensis drachme .xx., pollipodii, agarici,
amborum ana drachme .x., ellebori nigri, salis Indi, aloes
ana drachme .v., sticados drachme .vii., pulveris yerapigre drachme
.xv. Bibat ex eis drachme .iii. In diebus vero quibus quie-
scit eger debet sumere electuarium quod vocatur
letificans, quod vocatur sic: melisse, corticum citri,
gariofili, gallie muscate, masticis, cortici citri-
entul', cinamomi, nucis muscate, cardamomi,
nebez (?) temisch, been albi et rubei, zedoarie, do-
ronici, seminis ozimi maioris, seminis ozimi ga-
rofilati, omnium ana partes equales, musci, quin-
tum est decima pars unius. Deinde sumantur bebuli
.xx., emblici .xxx., et terantur, et in tribus libris aque co-
quantur donec ad unam redeant, et colentur. In cola-
tum vero mittatur mellis libra una, deinde bulliat
donec aqua consumpta sit, post ex hoc melle conficia-
tur predicte species, quod tamen in pondere sit triplum ad species,
de quo cum necesse fuerit ad magnitudinem avellane
sumendum est. Hec enim medicina letitiam et colorem pul-
critudinem et digestionis bonitatem operatur, et reinte-
grat carnes. De catarro. .14.

Cum caput alicuius in egritudine balnei discooperti
fuerit, aut per eventum aut per aliud, fueritque aer
frigidus et ventus septentrionalis, et accidit inde na-
ribus et pallato pruritus et omono (?) et frenatio, pri-
mus tunc calefaciendus erit, et capiti supponendus
manus (?) tamen diu moretur donec eger calorem in ca-
pitis profundo intrantem penetrasse sentiat. Deinde ingella

dormiat incipiat et precipue de nutrimento et caveat ne supinus iaceat et comedat parum et a vino et a coitu abstineat. Quod si passio ex apostemate panniculorum cerebri generata fuerit vel ex nimio [illegible] in principio si-

in principio egritudinis fiat suffumigatio cum laudano et in medio cum mastice et in fine cum storace. Cum autem egritudo iam remota fuerit et voluerimus constringere cerebrum suffumigatio cum vernice fiat.

ut flegma a cephalica et solvatur natura ex rebus que non exasperant. Sic hec decoctio que in potu sumi debet quia tussim sanat et pectoris asperitatem habet et indiget ventris solutione. Recipe iuiubas xx. sebesten xxx. passulas enucleatas ℥ x. viole flores ℥ iiii. radicis liquiritie rasate ℥ iiii. ficus citrinas x. coquantur in tribus libris donec redeant ad unam et colentur et in colatura dissolvantur cassie fistule ℥ vii. tereniabin ℥ x. Quod si nec flegma prefuit nec ventris solutio et materia ad pectus descenderit et commoveant tussis et febris illico fiat flebotomia et patiens a carne abstineat et vino et in potu sumat aquam ordei et iulebum violatum quamdiu calor fixus perseveraverit et tussis fuerit sicca et aspera. Si post primum calor quieverit et tussis mollificata fuerit et screare inceperit hec decoctio quaque die cum iulebo violato danda erit donec pectus mundificetur et tussis sedetur et vox clara reddatur quia fit sic. Recipe ficus citrinas v. iuiubas x. sebesten xx. passulas albas enucleatas ℥ x. liquiritie excorticate ℥ v. coquantur usque ad dissolutionem et colentur et dentur ex hoc omni die ℥ iii. in potu cum iulebo violato ℥ v. Si vero tussis inveteraverit diuque permanserit tunc ostendemus qualiter curanda sit cum de tussi curanda tractabimus. Quod si catarrus in naribus diu perseveraverit et non fuerit calor fluxus erit restringendus suffumigatione de naribus per inferiora. Et si quod per nares transierit et effluit subtile et acutum ac citrinum fuerit suffumigatio fiat ex sulfure infuso prius in aceto et postea siccato aut ex fabis aut ordeo excorticatis et in aceto prius infusis et postea siccatis aut ex incenso albo et sandalo albo. Quod si neque calor nec rubedo in facie fuerint suffumigatio fiat ex costo aut thure. Hec namque suffumigatio fluxum restringit.

De obtalmia.

Quoniam [illegible] que in oculi albo sunt [illegible] rubedine mutata fuerint fluxerintque acute et sanguis oculorum lacrimalibus [illegible] collecta fuerit dicemus tunc egrum pati obtalmiam. Et quanto plura istorum [illegible] tanto

minor omnino tanto erit obtalmie fortitudo aut eius debilitas. Deterior autem obtalmia est cum albi oculorum videntur inflati et adeo elevati ut oculorum cooperiant nigredinem et palpebre inversentur. In principio vero cuiuslibet obtalmie cephalica est flebothomanda ex manu vel brachio partis contrarie in qua est oculus infirmus si levis fuerit obtalmia. Et quanto fortior fuerit obtalmia tanto plus est minuendum ex sanguine. Deinde venter ex mirobolanis citrinis et tereniabin et suco fructuum solvendus est. Frequenter acetum et vino et carnibus dulcibus abstinere debet et cibum minuere. Quod si ista non suffecerint infundatur album in lacte puelle lactantis fricandum et in oculo distillandum. Et si lippitudinis multitudo in oculo collecta fuerit in bombace involvatur et madefiat in aqua et cum eo oculus ab illa lippitudine mundetur. Deinde pulvis albus aspergatur et supponendo oculis aliquid suaviter sustineat et augeatur. Frequenter eger in domum tenebrosam mittatur. Et ingeniandum quantum possibile est ut somnus procedat. Caveat tamen ne super oculum infirmum dormiat et ne capud declive sit sed supra elevatum neque vestimentorum capitia sint stricta. In infancie se diu privat. Si autem oculus levior fiat et dolor sedetur ac lacrime minuantur flebotomia facta et ventre soluto balneum multociens et frequenter ingrediatur; ex hoc enim passionis reliquie dissolventur. Quod si in oculo humorositas et gravido remanserit pulvis citrinus erit immittendus. Ex his autem que habita obtalmiam multum offendit est cum frontis et palpebre ex hoc linimento aut epithimate quod. Recipe succi memithe, rosarum, aloes, licii, sandali rubei, sarcocolle, croci orientalis, omnium ana partes equales. Fiant ex his pille.

hoc vero non offert nisi in principio egritudinis quia repellit materiam. Quod si in oculis materiam ex hoc non posse repelli dimitte.

Cumque necesse fuerit resolvatur una ex eis in suco coriandri aut in suco endivie aut cum aqua rosata et liniatur cum eo si deus voluerit. Pulvis albus. Recipe cerusse ablute ℥ x. sarcocolle ℥ iii. dragaganti ℥ i. opii ℥ s. fiant ex his forme lenticulis similes. Pulvis citrinus. Recipe sarcocolle ℥ x. aloes ℥ ii. croci ℥ ii. mirre ℥ i. licii ℥ v. Ex eis optime tritis immittitur pulvis cum opus fuerit. Pulvis albus. Recipe sarcocollam albam et pinguem que mittatur in lac mulieris que mater erit alicuius iuvencule fuerit et dimittatur in umbra donec siccetur et teratur optime et de his ℥ x. ℥ i. [illegible] addantur [illegible] memithe ℥ ii. [illegible] optime [illegible] reponatur et cum opus fuerit in oculum mittatur.

Quia tunc ex ea de parte potest fieri flebotomia

Respice in libro divisionum et in Antidotario ubi bene docet cura de egritudinibus oculorum

Nota quod in [illegible] oculi post primum locum [illegible] plantago [illegible] ut [illegible] capitulis.

et de sarcocolla nutrita [illegible] lacte

Cum in oculo fortis dolor · **De ulceribus oculorum** ·
et punctio nociva ac pulsus sentiuntur · et lacri-
marum fluit multitudo · et cum palpebre elevan-
tur et oculi aperiuntur · loca que sunt in albo ipsorum in-
veniuntur rubea · et si totum fuerit rubeum · et unus locus
magis rubere invenitur · aut in nigredine locus
aliquis albi apparet · pustula iam in oculo ex-
orta est · sed hanc non cuiusdam passionem · necessa-
rius est medicus in curis oculorum valde · timetur nos
tamen curationis ipsius summas et aggregationes di-
cemus · Dicemus itaque quod ulcera que in coniunctiva
nascuntur · hec est in albo oculorum · non adeo sunt
timenda ut ea que in cornea · hec est in oculi
nigredine fuerint · deterius non ulcerum est illud quod
in nigredine sub pupilla existit · Eminentia
namque ad istud est velocior · Ad horum autem ulcerum
curam · cum flebotomia incipere debemus · et sanguinis
extrahere multitudinem · secundum quod possibile fu-
erit · Consequenter autem venter solvendus est · Et eger
sibi cavere debet a carne et vino dulci · et esse
contentus herbis frigidis · et in potu sola aqua uti ·
In oculo vero in initio sief album cum lacte mu-
lieris est mittendum · Et si pulsus iam alleviatus
et sedari videtur · sperandum est quod egritudo sol-
vetur sine saniei collectione · Quod si pulsus post
sanguinis extractionem et ventris solutionem ac
sief albi immissionem quiescere non videtur · pro-
va fiducia in hoc quod diximus est habenda · Est itaque
tunc sief de olibano mittendum in oculum · et pi-
la aliqua aliqua oculo supponenda · et cum
ligatura stringenda · cum vero quando hec curatur o-
culus suavis est ligatura · et sine suppositione
pile · Et non cesses in oculum de sief de thure
sepe distillare · donec sanies in pila videatur ·
Ex quo enim hoc visum fuerit · sief de plumbo uti
necesse erit · usque quo profunditas fiat plana ·
et tota caro generetur · Ea tamen que diximus tunc sunt
facienda · cum pustula non est magna · Quando cum
magna fuerit · fueritque iuxta pupillam · aut in-
ferior ea · erit tunc necesse ut cum celeritate medi-
cetur · ne oculus emineat · ad pile quoque suppo-
sitionem et ligaturam erit recurrendum · Eger autem pre-
terea semper supinus iacere debet · et a fletu motu
abstinere · Cum autem caro in loco ulcerum per-
fecte generata fuerit · remanebit ibi in oculo al-
bedo · Quod si ulcus fuerit profundum · albedo erit
grossa · Et si in superficie tantum cornee fuerit · e-
rit subtilis · Ulcus quoque si a pupilla fuerit re-
motum · et steterit separatim per vestigium illius
quod remanet nichil mali faciet · Si autem iuxta

pupillam fuerit · quamquam post ulceris curationem
vestigium remanens prohibebit visionem ·
Qua propter tunc est utendum medicamentis quibus ve-
stigium quod diximus abstergi et deleri possit ·
Sief de thure · Recipe · ammoniaci · sarcocolle · am-
borum ana ℥ v · thuris ℥ x · cerusse ℥ ii · conficiantur
ex mucillagine fenugreci · et fiant exinde sief ·
Sief de plumbo · Recipe plumbi adusti · anti-
monii · thutie ablute · calcitheos(?) ·
gummi arabici · dragaganti · omnium ana ℥ vii ·
opii ℥ ß · terantur · et que in panno setaneo quod sit
subtilissimum cribrentur · et conficiantur ex aqua plu-
viali · et fiant exinde sief · Sief ex quo cu-
ro in ulceribus generantur oculorum · et vitet egres-
sio prohibet · et vestigium subtiliat · Recipe climie
ablute · tutie ablute · cerusse · antimonii ·
thuris · omnium ana ℥ ii · mirre ℥ i · sarco-
colle ℥ i · et ß · sanguinis draconis · aloes · opii ·
omnium ana ℥ i · fiant exinde sief · Sief ele-
ctum(?) quo est utendum cum timetur ne exulceratione
vitet(?) sequatur egressio · Recipe antimonii · cinabri-
tis · amborum ana ℥ x · acacie ℥ iii · aloes ℥
ii · terantur · et fiant exinde sief · et amministrentur
apud necessitatem · **De his que in oculum cadunt sive**
Sumat festuca · **sit pilus sive palea · sive aliud ·**
·i· gumma pini · et per oculum trahat · et extrahit
illud quod in oculo cecidit · **De albedine que**
Albedo que in oculo contingit · est **fit in oculo ·**
vestigium post ulcerum curationem remanens quod
consolidantur · Que cum in oculis puerorum fit · le-
vior est ad curandum quam cum accidit annosis · Cum
enim in annosis fit · ad sanandum fortasse impossi-
bilis existit · nisi subtilissima fuerit · Hanc autem passio-
nem ex his medicaminibus curandam est postquam eger
balneum egressus fuerit · aut faciem super vapo-
rem aque calide tenuerit quousque rubea sit tenu-
erit · Si tamen ex hiis medicaminibus in oculis
rubedo et dolor pervenerint · per aliquot dies ab eo
quiescendum · donec oculus quiescat · et post ad id
recurrendum · Medicamentum valde utile ad albe-
dinem removendam et cito curandam · Recipe [illegible]
non nimis quod eo medium aut equale sit · ad albedi-
nem delendam · Recipe in [illegible] [ossis sepie · aq]
spume maris · stercoris [illegible] [illegible]
[illegible] lacerti · [illegible] [illegible]
[illegible] ana partes equales · [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

·i· alabari

cerusse

·i· alabari

terantur et aspergantur ut prius et siccentur. Quod postquam quater factum fuerit, siccentur et terantur, et in oculo mittantur. Recipe eius medicamen nullum in operatione compar existit in remotione albedinis. Recipe cimolee, etiam recipe medicamen crostam albedinis et excoriationis animalium. De scabie et sebel. Recipe est (?) que eueniunt

19 Quum palpebram inuisat. Que in oculis apparent et interius apparet rubea et aspera, scabies ad est. Et cum super alba oculorum ac super nigredinem uidetur similitudo panniculi existentis rubeis et crossis uenis, ad est passio que uocatur sebel. Hee uero due passiones granules sunt et cronice, et uix curabiles. Patiens tamen diu sanus est. Flobotomia ex brachio et fronte et uenarum solutione uti debet, et in cibo et potione uitare dactilos et sisamos et mella, et uitet ebrietatem. Et quando non est plenus, sepe ingredi balneum est ei utile. Et frequenter mittatur oculo sief rubeum simul offert. Sief mirum (?). Recipe ematitis, colcothar, combusti, amborum ana ℥ iii; eris combusti ℨ ii, mirrecete (?), amborum ana ℨ i; piperis longi ℨ ℈; conspergantur ex uino ueteri et fiant ex eis sief. Hiis postea egritudinibus offert sief uiride, cuius descriptio in capitulo de ungula continetur. Quod si passiones iste uetuste fuerint, scabies fricatione indigebit et sebel collectione. Non tamen in fine huius libri agitur ut de hiis tractemus. De lacrimalibus cum pruriunt.

Euforbia tenera sumatur et conteratur, et fiant ex ea magdaliones parui et ex colo (?) uiolato tingantur et oculis supponantur, et in hora dormiendi ligentur. Tociam tamen melius est et citius offert. Et si hec non sufficerent, lentes absque corticibus et sumach et rose rubee et granati carnositas sumantur, et contrita ex carene (?) conspergantur et more empli supponantur. Quod si non sufficerent, excephalica prius fleobotomet patiens, deinde exuenia frontis, et exuenis que sunt in angulis lacrimalibus. Venis quoque frequenter soluatur, et balneum multotiens ingrediatur. De ungula.

Quum aliquid panniculo simile ex angulo qui est apparere nasi oriri uidetur, et album oculi cooperit, et peruenit usque ad nigredinem, generatur passio que ungula dicitur, cum nocumentum tunc solum eius prius. Cum peruenit ad nigredinem et partem que est in medio pupille, hec passio diu subtilis est. Cum sief uiridi et sief de calcantho est medicanda. Si autem uetusta fiat et crassa, cum ferro est excorianda. Sief uiride quod confert sebel et scabiei et ungule et albedini. Recipe zinziar (?) ℨ iii, colcothar combusti ℨ vi, arsenici rubei, baurach, spume maris, omnium ana ℨ i,

salis ammoniaci ℨ ℈, ammoniaci ℨ ii. Ammoniacum in succo rute dissoluatur, et species ex eo conspergantur, et fiant ex eis sief. Est enim mirabile. Sief de calcantho quod confert ungule. Recipe eris combusti, calcanthi, amborum ana ℨ v, zinziar ℨ ii, salis ammoniaci, lxiume (?), arsenici sublimati, omnium ana ℨ i. Terantur et per ebdomadam unam dimittantur; deinde fiant ex eis sief, et fricetur ungula cum eis. De macula rubea ex percussione uel alia re.

Quum in oculo ex percussione aut ex re alia punctum rubeum fieri contingit, sanguis qui ibi est dissoluendus est. Postquam estuatio quieuerit, sumantur arsenici rubei, olibani, mirre, ammoniaci, omnium partes equales, et fiant ex eis sief. Cum musco conandi (?) fricentur et in oculum distillentur. Quamdiu tamen dolor perseuerat, albugo oui sumenda est, et oleo roseo miscenda, et cotum ex eis inuolutum oculo est supponendum. De lacrimis.

Quum lacrimales oculorum anguli semper humidi uidentur, patiens continue ieiunus balneum ingrediatur, et in oculum alcohol istud mittatur. Istud autem alcohol. Recipe tuthie ℨ x, coralli rubei, mirobalani citrini, succi (?), aloes, omnium ana ℨ ii, piperis ℨ ℈. Fiat ex hiis puluis qui assidue mittatur in oculo. De debilitate uisus.

Quum debilitate uisus huiusmodi signa apparuerint manifesta que superius fumis et excrementis paruis dissolui uidentur, pillule cochie multotiens erunt assidue tribuende. Nutrimentum quoque patientis consolatiuum esse debet, et regere se prout nomen eius exigens est. Pulueres in consecutione (?) oculi sunt mittendi. Quod si cum predicta egritudine affuerit siccitas et corporis obfuscatio, nutrimentum eius augmentandum, et uinum in potu ei tribuendum, ac super caput ipsius aqua tepida fundenda, et superinfusio super eum frequenter. Balneum postea ingrediatur, in quo tamen non multum sudet. Naribus quoque oleum camomille dulcibus atque auribus est inmittendum.

basse (?) fumo claro coquantur et colentur. Deinde siccatur ebenum et cerebellar (?) et ex predicto uino conspersus siccetur, et postea terantur et similiter ut prius conspergantur. Quod postquam septies fuerit iteratum, mittatur ex eo in oculo. Vilo namque offert debilitati uisus que est ab humore. Species debilitatis uisus que propter contingit cum siccitate, ita quod oculo nichil nocumenti sit, quando fit fortior quandoque debilior. Cum est stomachus patientis uacuus, est uisus eius acutior, et cum est plenus est debilior. Quod huic egritudini plus confert est tiriaca minor.

19 De scabie et sebel (?)

·i· mursiti

20 De rubea (?)

23 Ad lachrymas

·i· alcohol

fit debilitas uisus cum hebitudine aut est siccitate

23 De uisus debilitate

·i· alcohol

·i· alcohol (?)

·i· ut colligant et fimo extrahat (?)

Arsenicum (?)

alia actus / Sunt egredientes in angulo? minime natura

24 De ungula oculorum

oculus uel lac mulieris adolescentis quod que die est mittendum. Quod et frequenter fieri oportet. Hec quoque debilitatis uisus species tertia. fit in tempore fumi et cum uentus uacuus fuit. Confectio alcohol quod ualet acuit uisum qui cum humoris debilitatur. Recipe tuthie ablute et siccate ℥ xx. deinde in extinguatur siue sanguinis iuuenis et per noctem una residere dimittatur et coletur. ex quo tuthia conspersa dimittatur quousque siccetur. postea teratur. deinde sumatur ʒ ii nucleorum piperis nigri. macropiperis celidonie. omnium ana ʒ ii. salis armoniaci ʒ i. cum tuthia fuit ʒ xx. post hec omnia terantur et ex suco teneri feniculi conspergantur et siccentur iterum terantur et reponantur. et cum necesse fuerit oculus inungatur. Ad hec postea ualde confert sief de fellibus. De

25 Epithimetur ex epithimi tumore palpebrarum.

Emanat quod in capitulo de obtalmia notauimus.

26 Si pilus fuerit unus de pilis que contra naturam nascuntur in

Si aut duo. alius palpebris magis interius quam debent. palpebrarum pilus cum mastice pilatur oculum. aut olo semi sint annectendi. aut radiatur euelli autem et loca a quibus euulsi sunt cum ferro acuto ut acus adhurantur. Si autem multi fuerint. necesse enim cum palpebre incidatur. loquitur tamen de hoc in libro insimtium perfectionis. De aqua descen

27 Quandoque aliquando uidetur quod ante dente in oculum. sed habeat annexas. aut alia parua corpora subtilia et nimiosa. Quod aliquando cum stoi. aliquando ex proprio non cum ipsi oculi contingit. Ideoque differentia inter hec duo consideranda est. Nam proprio est hinc autem cum hec acciderit fit. euenit. Ex eo namque quod cum stoi accideritam est multum tamen ex oculo nocumentum infertur. Ex eo autem quod ex proprio uitio oculi contingit. ualde timendum est.

2 Hec enim aqua principium exsistit. Si autem passio diuturna est et in principio. cum medicamentis curabilis est. Sed cum iam ad perfectionem peruenit. sanari non potest nisi cum incisione. et fortasse et incisio prodesse non potest.

2 in se. Quapropter differentia inter hec duo prout diligenter est inuestiganda. Que est prout dicemus. Quando ymaginationes que uidentur utique apparent oculo. extimandum est contingere hec ex uitio stoi et cetera. Et cum ymaginationes in hora fastidii. et in hora male digestionis plura solito uidentur. in hora autem fami et laboris pauciora apparent. extimandum est et hec ex stoi esse. Et si ex quo iste ymaginationes acciderunt duo preterierunt menses. aut plures. et in pupilla non fuit uisa conturbatio. extimandum est et hec

2 esse ex stoi. Quando autem iste extimationes tibi agnite fuerint. pillulas cochias in potu tribue. Et si passio omnino remouetur. iam extimari potest procedere ex stomaco fuerunt. Si autem uni tantum oculo apparuerint. et in proprio modo in omnibus horis permanserint. extimandum est uitium aque accedere. Propterea quod cum in pupilla non fuerit obfuscatio. obfuscatio namque si fuerit in pupilla. dubitatio iam tunc erit sublata. Seu autem passio hec in oculo propria fuit. phlebotomia est in furino ne cum uentosis minuatur sanguinem. neque ebriacio. neque comedat pisces. nec omnia que humectare possunt. Venter uero frequenter soluendus est ex pillulis cochiis. Et eger exercitationibus delectetur. nutriendus est. ydromel postea imponi ei tribuendum. et in oculis sief de fellibus mittendum. Sief de fellibus quod prodest aque in principio et dilatationi pupille. et eis qui post occasum solis non uident. et tenebrositati uisus que est ex humore. Recipe fellis grui is. fellis salpe. fellis hirci. fellis accipitris. fel lis aquile. fellis perdicis. omnium siccorum unum aut plurimum. Sumatur quanquam pondus ʒ x. istorum siccorum. eufrasie. collacsuin de sarapinum. omnium ana ʒ i. trita agregentur ex suco feniculi teneri. et mittatur in oculo.

Causa aque que ad oculum descendit. est quod illud quod solutum erat dissolui ex oculo non dissoluitur ut debere. immo colligitur inter eum inter albugineum humorem et cristallinum. Ideoque fugere omnia que dissoluere prohibent ei nociua existunt. Et contingit hec pro cul dubio ex aliquo modo flatus. Quapropter cum hiis que purgant flata soluendum est. Attendendum est quod si hec dubitanter dicuntur. cum uident aquam corpore collecti in quo flatus pauciores mutent. quomodo superfluitates humoris superfluitatis in corpore remanere possint. pessimus enim error est hic. Omnia ergo calefacientia et subtiliantia confert huic egritudini. Et maxime que precipue profuerit. sicut sal armoniacum et oppopanacum est lacte fluuii resolutum. Incisio autem que fit etiam non confert nisi aque albe et clare. Que non adeo est crassa ut acus non ualeat ipsam mouere. imo sit subtilis ut subacu fugiat. Et est inter illas media.

Ad nictilopis. id est qui post solis occasum non uident.

Ad hoc utile existit epar caprinum sumere. et ponere super unam sectionem piper longum. et cooperire ipsum ex alia sectione piper longo in medio existente. deinde ponere ipsum in furno. et dimittere ibi donec assetur. et non desiccetur. Quo facto piper longum quod in medio erat sumatur et bene teratur cum pauco musco deinde ex liquore qui exeunte assato exprimitur fiat et conspergitur. et siccetur.

et in oculis mittatur. aut fel caprinum cum melle mixtum in coquina super ignem misceatur. et modo modico illinitur et immittatur oculo. Quod ad hec magis

27 pilus

Sief i est in fine 27 capituli ab hoc.

25 Ad palpebrarum tumorum

26 Ad palpebrarum pilos oculos irritantes

27 De suffusione in oculum

26 Ad nocturnam caecitudinem

i. s. eruo

i. alumin

passio h

Passio h[uius] ... spe ... uisibilis ... gat quod sepi ... i[n] magnitud ... ex ... ip humor ... eis ... calefacientes ... tiliantes ... Alia ad passion ... ... quam ... aliquis ... nec ... e ... nunc ... nunc ... quod ... et ...

ualet. Et ut sief de fellibus in oculo mittatur. Si
autem hoc non sufficerit, uena soluatur et sanguis ex
duabus cephalicis et ex fronte minuatur, et regimen
subtilietur. [Passio hec per spiritus uisibilis contingit.
Quod sepius contingit cum oculorum magnitudo exi
stat, et hoc propter humiditatem levis. Ideoque omnis me
dicina calefaciens et subtilians confert ad hoc. Alia
autem passio est huic contraria que uocatur ialar, hoc
est quod aliquis cum pueri et lumen uidet, et cum nihil est
non uidet. Huic non confert infirmitatem et inconsolari.]

Carsiac

Galimusar

29 Cum pupilla hec est foramen **de dilatatione pupille** que est in nigredine oculi adeo dilatatur uidetur ut undique pertingat ad albedinem. Fiuntque hec per

[Causa prime speciei uapores sunt acuti qui feriunt cephalicam et uueam tunicam sicut uenerit et adeo contraxerit ut eius foramen dilatatum sit. Et quia non est possibile ut medicamen aduenam pueniat et perpetue quod est siccum humiditate, ideo de cura eius non est confitendum. Secunde autem speciei cura est albuginei humoris superfluitatis. Si ipsum existentem euacuatur, recessit et leuis. Tertia speciei sequitur apostema, et apostemate remoto remouetur et ipsa.]

uehementer cephalice dolore. Prima hec est fiori na inclinata. Et si dila tatio parua fuerit tunc assidua solutione uentris ex decoctionibus multo acerbis et sief de fellibus in oculo mittendis. Quod si pupilla post percussionem dilatatur contingit non est mor[...] in curandis, que remouebi tur. Fiat itaque emplastrum ex farina fabarum cum mollia et clusco cum uino et aqua.

de fistulis que in angulis lacrimalibus fiunt.

30 Cum angulus lacrimalis **lacrimalibus fiunt.** resudat et cum premitur saniei et uirus ab eo egre ditur, fistulam pati intelligitur que est cautio cu ratur. Et hic tamen loqui plus est quam huic nido attinet libro. Nos tamen ei adsuetum medicamen quod

[Emplastrum de quo Galienus in catagenis dixit quod in fistulis mirabiliter operatur. Recipe aceto de uino fortissimo et clarissimo, olei ueteris quod mucilaginem post amborum ana lib. ii. et s. litargirii puluerizati et cribrati ut alcohol lib. i. Coquatur die integro donec nigrum et relucens fiat. Deinde ex eo fiat pecie et mittatur. Dicitur est quod hoc emplastrum uehementer sine mordicatione consolidat et conglutinat plagas recentes et sunt sanguinolente. Dasalai mirabile est ad hoc.]

si adhibitum fuerit, ipsi per multos menses adeo curatione fiat ut eger sanus uideatur. Quedam medicamen autem illud. Recipe aloes, sebestenis, sarcocolle, sanguinis draconis, balaustie, antimonii, aluminis, omnium partes equales ... mat quintum est quarta pars unius. Fiant ex eis sief, cuique necesse fuerit. Fistula intus premattur ut quicquid saniei in ea continetur egrediatur.

deinde infirmum super latus in quo non est fistula iace at, et postea eiecto sief aliquo in aqua dissoluatur. De quo in angulo lacrimali tres gutte aut quanti ac in quo in maturis erit magno existente intinctio nem pertinentem uni gutte et alteri. Quo facto eger per tres sic iaceat horas. In mane quoque se cundi diei similiter fistula bene premat et fiat eodem cum. Quod per ebdomadam unam fieri conuenit, et tamdiu donec nihil a fistula egrediatur est premere. Ex hac namque cum loco multis mensibus siccus permanebit.

29 De dilatatione pupillae

De causis oculorum quantum huic loco necessarium esse pu tauimus iam satis dictum esse credimus. Alia uero que sunt de curis que per curam exercent dimittimus, quia multas indigent medicaminibus. Sufficit tamen quedam ex eis que in locis in quibus de decoratione tractauimus et sanitatis custodia continent. **de dolore qui fit in**

31 De aurium dolore

Si cum dolore qui fit in aure fiunt in facie **aure** inflammatio et pulsatio, sanguis ex cephalica erit minuendus, et oleum rosaceum aut oleum de floribus salicis tepidum cum pauco aceto aure inmittendum. Lac quoque ita calidum ut ex mamilla egreditur multotiens distillandum erit. Venter etiam prius ex mi robolanis citrinis et sene et aloe uehementer soluatur. Quod hoc modo fiet. Mirobalanorum citrinorum ℥ xx. sumantur et puluerizatur in duabus libris aque co quantur donec ad duas uncias libre rectificat mediatur et co lentur. Postea sumatur aloes ℥ i. scamonee sexta pars ℥ i. agregentur cum rob decoctionis et fiat ex eis pillule que ponas horis ante decoctionem sumatur. Deinde bibatur decoctio. Quod si dolor non quieuerit, pars opii in oleo rosaceo resoluti in aurem mittatur.

30 De fistulis etc.

Et si pulsatio redierit et tribus diebus perseuerauerit, oleum sisaminum in quo anatis aut galline adeps fuerit resolutus in aure sepe mittatur. Ibi namque est pustula que maturatione indiget. Cum 2
autem dolor quieuerit, putredo iam tunc collecta erit. Ideoque pus subito ex fissura de aure egre ditur. Si cum autem dolor in aure sit post fastidiosa sanie aut post uentos frigidos, oleum in quo ru ta aut cere cocte fuerint in aure distillet. Et si hoc non sufficerit, oleum in quo tarbit coctum fuerit distillet. Aut oleum de lilio sumatur et cuique ℥ ... ex eo misceatur euforbii recentis ℥ i. et castorei ℥ i. Si istud non sufficerit, uena ex pillis cochiis soluatur, patiensque balneum ingrediatur in quo et sudet. Vinum quoque uetus et forte ei tri buatur. Si autem cum dolore auris fuerit sonitus et tinnitus atque uentositas, panicum siue milium in sartagine torrefactum calidum multotiens supponatur. Auris quoque super uaporem aque in qua

sunt cocta mentastrum. et sticados arabice et sam
bucus teneatur. de castoreo parum et euforbio
in oleo sambucino dissolutis quorum unumquodque
quatuor grana ordei ponderet. in aure mittitur.

c De auri ulcere 32

De ulcere quod fit in aure.

Cum pus ab aure
egreditur. ydromel tepidum multociens in una
die in aure est distillandum. deinde hec medicina
optime faciens ad hoc est inmittendum. que recipit sar-
cocollam. aloen. et sanguinem draconis. thus. squa-
mam ferri. ziniar. Ex eo in aceto dissoluatur. et
in aurem mittitur. et licinium melle illinitum in pre-
dictis intingatur. et sic intromittitur. patiens
itaque ex hoc medicamine et ydromelle medi- 2
cetur donec sanus sit.

b 33 De sonitu & tinnitu aurium 33

De sonitu et tinnitu.

Hec fortasse quandoque contingunt ex subtilitate sen-
sus auditus et eius claritate. Cuius signum est quia in
tempore famis augetur. et in hominum ebrietatis et sa-
cietatis minuitur. Que ipsa non indigent cura-

2 35 Animalcula auditus

Cum sensus auditus est
subtilissimus. cum quandoque
veniunt cum vehementer percu-
tiant instrumentum. re-
linquunt ibi sonitum. et
precipue si necesse fuerit
ibi aliquid de vapori-
bus ciborum qui prius inest
auditui et eamque audiuit
diuidit. ideoque ipsum pa-
cientem stupefacere con-
fert. Cum autem contingit hec
propter crossos vapores qui
sunt in aure. cum eis
est id quod dissoluit et
euminat.

3

nisi superfluitates opti-
neant. Tunc est de opio
dissoluto solo intromitten-
dum est quantum duo ordei
grana pondrant. Si
autem hec cum grauedine
capitis et auditus debili-
tate affuerint. oleum de
semine [illegible] oleum
de amigdalis amaris. et
oleum roseum in quo casto-
reum sint resolutum. est
immittendum. auris quoque
super vaporem aque in qua
sambuce. sticados ara- 36
bice. absinthium. menta-
strum. origanum cocta sunt. ponenda est. Et vere
multociens ex pillulis cochiis est soluendus. et ve-
na minuenda. et uinum dimittendum.

c 34 Ad gravem auditum 34

De grauedine auditus.

Cum in auditu contingit grauitas.
considerandum est an sit ibi sordicies que uacuatur cum quod
sit in aure. quod si inuenerimus mundetur aut cum me-
dicamentis predictis aut cum cuminatis. Si autem 2
sordes non affuerint. et euenerit hec propter sacietatem
[illegible] quam eam perdidit. aut egritudinem
acutam. auris ponenda est super vaporem aque in qua
ea que predixim cocta fuerint cum ventoso inpo-
sito quousque vapor ascendit. Quod hoc modo fieri
conuenit. Res iste in cucurbita habente os acutum co-
quantur. deinde ventosorum os cucurbite suppo-
natur. et ne uapor egredi possit pannis obuoluatur.
et auris super os ventosorum ponatur. Istud parum
sicut in aurem mittitur. quod
recipit collaquintide ℥ i. bau-
rac [illegible] ℥ i. castorei.
aristolochie rotunde. succi ab-
sinthii. cimini ana ℥ s.
costi citrini ℥ i. euforbii
sextam ℥ i. fellis uaccini quantum sufficit ad predicta
conficienda. fiant exinde sief. cumque necesse fuerit.
unum in oleo de amigdalis amaris resolutum. a-
uri immittitur. hoc est ualde utile existit dolori
flatico. et uentositati ac sonitui. et tinnitui. que
ex crosso uento fiunt. et surditati que est ex crossis
humoribus. Si autem debilitas auditus contingit propter ie- 2
iunium aut uigilias. fuitque facies extenua-
ta. et oculi concaui. eger balneum sepe ingrediatur.
et largiori cibo ac potu utatur. et in sompno fiat pro-
fundior. super caput quoque aquam tepidam cum
oleo fundat donec sanetur. Quod si post freno-
sim contingat. ex medicinis prouisentur.

Tere ellebori albi. et
si deest. nigri. et cribel-
letur. et conficiatur cum
melle dispumato. et li-
niatur super licinium. et
mittatur in aurem.

De uermibus auris et paruis animalibus ipsum ingredientibus.

Cum in aure fuerit titillatio et
pruritus. et dolor. et deinde cadunt uermes
ab aure. immittatur aqua succi mentastri. aqua de fo-
liis persicorum. aut oleum de nucleis ipsorum. aqua alo-
es in aqua dissoluatur. et immittitur. hec enim uer-
mes auris et parua animalia ingredientia ipsum que
cadunt in aure. et uulceribus nascuntur. inter-
ficiunt.

ut sunt pulices et similia.

De eo quod in aure figitur ab extrinseco.

Cum aliquid figitur in aure. oleum **ubi ingressum.**
tepidum est inmittendum. et paciens balneum ingre-
diens. ibi moram faciat. donec corpus eius mollifi-
cetur. deinde naribus insufflet. [illegible] teneat a-
nelitum ne sternutatio sequatur. festinum enim sic
egredietur. Si autem fuerit difficile et non exierit.
erit necesse ut cum ferro auri inmisso extrahatur.
Quod etiam in naribus est faciendum siquid eas ingres-
sum fuerit quod extrahi non possit. Quod si aqua aurem
intrauerit. capite ad partem auris illius inclina-
to salliat eger. Et si non exierit. procuretur sternu-
tatio ut diximus. deinde oleum tepidum 2
multociens immittatur. nam hoc pro prius est humidum.
Et precipue si res mala huius qualitatis ingres-
sa fuerit. Ex ea namque grauius sequitur dolor.

De sanguine ex naribus fluente.

Ex his que sanguinem ex naribus fluxum retinet. est sief
albedarogi cum camfora fuit in ea dissolu-
ta naribus immissus. Confert enim ei quod hanc pas-
sionem incurrere solitus est. aut cum fiet. aut
in hora egritudinis. aut sumantur gypsum. 2
cinis curie de panno. galle. sanguis draconis.

vel ozimum [illegible]

papyri

37 Ad sanguinem e naribus erumpentem

calx · et ceti · et pulverizata naribus insuffletur · aut licinium in eis intinctum mittatur in nares · aut aluminis tamen pulverizati ut alcohol cum camillo eius quantitas naribus insuffletur · Quod si adhuc vehementer manaverit superiores adiutoriorum partes apud ascellas cum instrumento et etiam apud inguina ligentur · et testiculi sunt ligandi · Si vero plus isto invaluerit · flebotometur cephalica eius partis de qua fluit sanguis · Si autem nec hoc modo stringetur fiunt magne ventose cum igne supponantur ventri aut epati partis de qua fluit sanguis · Medicamen quod vehementer valet ad sanguinem constringendum · Sumatur calx alba et levis qua utuntur artifices et sepe naribus insuffletur sine interpolatione · et lanam albumine ovi illinitam ea involuatur et naribus immittatur ·

Causa que sanguinem a corpore fluere facit · triplex est · aut quia ora venarum amplificata aperiuntur · aut rumpuntur · aut resudant · Cum vero quia ora venarum aperiuntur · est aut debilitas virtutis retentive · aut acuitas sanguinis aperientis extremitates venarum subito veniens · aut qualitas acuta que eis occurrit · Resudationis vero causa est aut sanguinis subtilitas · aut venarum raritas · Causa vero qua rumpuntur venarum est attritio et dissolutio · et vocis magnitudo · et sufferre res ponderosas · Quarum cum cause agnoscentur · interrogandus est eger · donec causam cognoscas · qui tunc melius succurrere poteris · Si ex vitellis ovorum coctorum dum calidi sunt fiat emplastrum super locum brachii quod flomatur · et venarum officit ei · Et si super timporum fiat emplastrum ex pice calida · officit ei ·

De ulceribus narium.

Cum in naribus fiunt ulcera · cerotum et oleum ac adeps gallinaceus eis immittantur · et aqua calida naribus inane multociens palpetur donec sedetur · Cumque pustule egredi ceperint · licinium aceto forti infusum in quo sal positus sit · naribus immittatur · ac super eas similiter ponatur · Siccitabuntur et ex hoc · et tamen prolongabitur earum mora · Quod si ulcera ibi affluxerint · ex unguento decrusa curentur ·

De emorroydis que nascuntur in naribus · i · polipo.

Cum nascitur in naribus caro superflua mollis · et que dissolutum rubea aut alba exorta fuerit · et nares inflari ceperint · ac ex carne porrecta repleri · et cephalica plus erit flomanda · deinde licinium ex unguento viridi quod in capitulo de corrodentibus cum nec nominavimus liniendum · et naribus erit immittendum · Quod si istud non suffecerit · medicamentum acutum quod ibi descripsimus apponatur · donec ex toto mundificetur · Hec si perfecta passio cumque cum 2 ferro curatur radicitus olo incidendo · media tamen quoque ibi remanent · unde exeorum cum eger maximum incurrit nocumentum · In hoc namque loco cancer plerumque exoritur · Vero cancer quando in hoc nascitur loco · nec acutis tollentur medicinas · nec incisione que fit cum ferro · immo indiget ut suaviter tractetur · et medicaminibus lenientibus et floig et unctis solutione curetur · Cognoscitur autem an illud accidens sit cancer · quia est durus pertingens quoque usque ad palatum · Et cum nares sicce sint et dure · nec sit in eis humiditas aliqua · summo opere cavendum est · ne hec egritudo aut ei similis ferro aut acuto medicamine tangatur · Sin autem quod in naribus exoritur caro mollis est · fluxeritque ex eis humores · et cum nares stringunt inveniuntur molles · et cum tanguntur tactus non sentitur sollicitus · non est timendum quin ex medicaminibus acutis et ferro mederi possint ·

Observare hanc differentiam valde est necessarium · quia polipus sive emorroidis per reumatismum et fluxum humorum ex naribus oritur · Cancer vero plus habet similitudinem grani milium parvi · deinde magis augmentatur · nec umquam fit nisi interius iuxta palatum · non enim nascitur in foraminibus narium · et cum tangitur · sentitur calidus

De amissione odoratus.

Cum sensus quo odoramina percipiuntur amissus fuerit · nisi in naribus caro superflua creverit · et aer ita levis ut plus attrahitur · et oculi ac sensus naturaliter existunt · naribus erit insufflandus pulvis adeo subtilis ut alcohol · qui fiat ex condisi et artemisia · et sale armoniaco · Eger quoque precipiatur ut nares vapori ex aceto calido prebeat multociens apponatur · Si autem hoc non sufficere rit · quod nominabimus naribus insuffletur · cuius descriptio hec est · Recipe nigelle · fellis gruis · colloquintide · ellebori albi · omnium ana partes equales · pulverizentur et ponantur in urine cameli arabici quantum tantum que ea cooperire possit · et ponantur ad solem donec siccentur · demum fiat ex eis siefe · Cumque necesse fuerit · unum ex eis lenitus huius magnitudine in molo sansucano intinctum naribus inmittatur · Et primum cum ad hoc exierit · Si autem extra que naribus inmittuntur fortis sequatur dolor · oleum de semine cucurbite eis immittitur · et aqua calida super caput fundatur · et sorbeat calidam ea que humectant ut ptisana · et que fit de aqua furfuris · et de farina · et simulia · Et hoc quod est medicamen ad amissionem odoratus probatissimum · quod sic conficitur · nigella pulverizetur donec fiat ut pulvis · et misceatur cum oleo veteri · deinde eger impleat os suum aqua · et teneat caput retro quanto plus poterit · et tunc ex predicto medicamine

7 similiter

·l'ligat

acetum & sale

·siccitas·s·

·i·dur'

ar' q n

86 De narium crustis [illegible]
39 De Polypo & sarcomate
40 De odoris [illegible]

aliquantum gutte naribus distillentur. Egro quoque
precipiatur ut quantum ei possibile est acetum extrinsecus
inter anhelet naribus. Quod in tribus diebus vel
41 in eis fieri conuenit. Si autem in predictis non sufficit
et quaque die semel — uenerit, fiat hoc quod nominauimus. De dolore den-
tium.
[S]i gingiua cum dolore dentium fuerit sanguinolenta
et apostemata et rubea, fiatque apertio cum pul-
satione, exprimatur sanguis cum uentosis flobotomia
ex cephalica per uisum facta. Deinde in ore aliquandiu
acetum et oleum rosaceum teneat, quod postquam eiecerit
ipsum fricat, postea oleum rosaceum in ore teneat. Et
si ex his non euaserit, fueritque pulsatio uehemens et cal[or]
inflammationis, camphoram et puluerem teneat, et in medi-
cinis dentium ponat. Cumque dissoluta fuerint, ite-
rum mittantur. Coton quoque oleo rosaceo illinitum de-
super ponatur. Quod si dolor aliquantum augmentetur et uehe-
mentior fiat, opii sexta pars ℥ i in oleo rosaceo dis-
soluatur, ex quo cotum illinitum radici dolentis
dentis adhibeat. Si autem nec dum sedetur, locus
scalpellandus est et sanguis sugendo supponendus fuerit.
Gingiua uero si non fuerit sanguinolenta nec apostemata, nec
dolor est cum pulsatione, nec in facie fuerit inflamma-
tio, aut dolor accidit post fastidium et relaxationem
et post cenam, comeditque ex cibo frigido multum, uel
eger ex pillulis cochiis soluendus erit, et dolentium
dentium radices ex his medicaminibus fricentur, quod
sic fit: Sumantur piretri, sinapis, stafisagrie,
gingiberis, baurach, piper, zinziber, et ex eis pul-
uerizatis dentium fricentur radices. Coton quoque
eis illinitum super dentium radices ponatur, postquam
eger os ex aceto in quo piretrum et mentastrum atque
origanum decoctum fuerint colluerit. Asporis preterea pa-
nicum siue milium in sartagine calefactum super
maxillam est ponendum, aut ex piperis puluere melli
commixto dentes et radices fricentur. Et si hoc non suffi-
cit, in dentium radicibus hec tyriaca ponatur, que hec
castorei, ase, piperis, zinziberis, storacis, opii, omnium
partes equales conficiantur cum melle et admisceantur.
Eger preterea per aliquantulum temporis a comestione
abstineat, maneatque ieiunus, et ingrediatur bal-
neum et uinum modicum. Si autem nec sic quiescat, fer-
rum ignitum iuxta dentis radicem multotiens apponat
aut euindicet. Si uero dens corrosus fuerit, re-
pleatur ex medicaminibus que nos labimus, et que sunt
42 corrosiua, aut extrahat. De extrahendis den-
[M]edicamen quod cum dente corroso bus et confringendis.
ponitur, ipsius sedat dolorem ac ipsum confringit.
Sumantur hebuli cortex et piper et ... ex alchitrano
confitiantur et impleat cauum. [D]e medicamen quod dentes
debiles ac dolentes qui sunt extrahendi euindicat.

Sic hebuli cortex et herba porcellaca simul ... cum lac.

dentes radices mori et radices cappari et piretri
et lac titimalli atque lac anabule et arsenicum rube-
um et mori collatum simul sumantur, et in aceto extincto
aceto quod eis sufficiat conficiantur. Acetum quoque per eius
materiam una semel in die ut prius addatur, postea
hec dentes in circuitu scalpellentur et ex predictis se-
cies in die epithimetur donec ad mouendum sint fa-
ciles, et sic extrahantur. Aut fiat epithima ex fece
aceti acutissimi per multos dies, et postea extrahantur.
Aut rane fluuiales in olla decoquantur donec dissolua-
tur, et aliqui necesse sunt dentium radices scalpellentur et
ex oleo isto multociens inungantur donec facile
moueri possint, postea cum instrumento extrahendi
dentes euellantur. De dentium congelatione et
[P]ortulaca et amygdale stupore siue mollicie.
[P]ortulacam masticet, aut similia, aut fiat fricatio
cum sale et masticet cerui. De dentibus qui dolent cum
[O]leum calefactum in primo aer frigidus tangunt.
desuper est ponendum, aut uitellus oui assatus calidus
multociens masticet, aut calidum panem multo
acetis mordeat, aut fiat fricatio ex balsamo aut
ex oleo de liquo siluum. De fistula id est pustulis que nascuntur in
[S]i pustule fuerint rubee, sumantur antere, lingua.
amuli, spodii, lentium excorticatarum, seminis portula-
ce, coriandri sicci, seminis sene, de mectha, omnium
ana partes equales, camphore parum, ex his puluerisatis
fiat fricatio, et cum aceto mixto et oleo rosaceo
et aqua rosacea in ore teneatur. Et sanguis minuto
cum uentosis fiat. Albe uero si fuerint pustule, cum
sale et melle fricentur. Et sinapis acetosus teneat in
ore aut alumen. De gingiuis sanguinolentis.
[C]um ex gingiuis sanguis subtili assione mana-
46 uerit, utriusque aristologie, rubei et albi, calcis,
gallarum, aluminis, omnium partes sumantur equales,
ex quibus puluerizatis et cum aceto mixtis gingiue fo-
mententur diuersis. Cumque necesse fuerit, ex eis puluer-
izatis sumatur quantum est sexta pars ℥ i et fricentur gin-
giue ex eo optime, et permaneat sic parum, deinde te-
neat oleum rosaceum in ore. Est enim hoc mirabile
ad hanc constrictionem curandam et putredinem, et ...
47 ... est in ore. De casu uuule.
[C]um eger senserit aliquid radicem lingue sue
... insistere aut gutturi, et cum iubet aperi-
re os et extrahere linguam, uidet uuulam ce-
cidisse fluxam et elongatam, ... et sal am-
moniac sumantur et bene puluerizatum cum instru-
mento insufflando super uuulam insufflentur, et ex
eis in summitate predicti instrumenti aliquid po-
natur et radicem uuule cum eo tangatur, et ipsa
cum instrumento parum extenso extrahatur ...

41 De dentium et gingivarum dolore
42 Medicamenta eradicantia et confringentia
43 ad stuporem dentium
44 ad dentium refrigerationem
45 De lingue ulceribus
46 De gingivis sanguinis
47 De laxatione procidentive

acetosum cum pulvere sua tenue et fiat ex eo gargari-
smi. Quod si diu permanserit talis et longum fuerit
eiusque pars superior subtiliata et capite est rotundum fuerit
tunc incidatur cum incidenti. Cavendum tamen est ne antequam
tam ut diximus sit disposita incidatur. Et hic est sciendum
quod cum sanguinis fluxus qui constringi non potest. de

48 Cum aliquis **sanguisugis que ingrediuntur guttur.**
in gutture suo titillationem senserit et sanguis
subtilis inde manaverit, extrahendum est tunc sangui-
sugam more esse et prepone si aqua loci in quo sangui-
suge fuerint biberit. Os quoque egri est aperiendum et lin-
gua extrahenda et inferius premenda et guttur in

Ad sanguisugam expellendam. cum erius magnum ... qui habet folia ampla continentia maculas albas insufflatur super omnia valet aut sive anagallis que habet florem venetum.	

sole est inspiciendum. et si sanguisuga ibi appa-
propinquo reperiatur visa fuerit cum forcipibus qui-
bus sagitte educuntur extrahenda erit. Quod si non
fiet. Caput deorsum pen-
dens est stringendum et sic extrahatur. Quod si non fue-
rit manifesta, eger multociens gargarizet si-
napim cum aceto quia de loco in quo est movebitur.
aut fiat gargarismus ex aceto et assa. aut ex ace-
to et sale. Nigella trita et sinapis trita insufflet
gutturi. Fiat et gargarismus ex succo cepe. Si autem
preter eius casum remanserit egro sanguinis residen-
tia fiat gargarismus ex aqua rosacea in qua cortices
granati et balaustie et sumac. cocta fuerint. Et
gutturi insuffletur pulvis ex balaustiis et thure
et sanguine draconis et amido. Si autem sangui-
suga sic annexa fuerit, medicamina quibus
vermes expelluntur imposita sumantur. Ex his quoque
sanguisugam exire fecerit. Et ut eger balneum in-
grediatur et moretur in eo donec magnam patiatur
sitim, et tunc aquam nimie frigiditatis frigidissimam
et in ore aliquamdiu teneat. Cumque ceperit tepe-
fieri, eam expellat et aliam sumat. Sanguisu-

49 ga enim quandoque venit ad os frigiditatem querendo. **de**
Cum illud quod guttur ingreditur **his que guttur ingre-**
et infigitur ligno aut metallum fuerit **duntur sive sint**
bolus magnus aut ei simile de **spine sive os-**
bus que non habent fixa sella oriuntur meis quam acuta.
offertur plerumque premitur egrum in collo prement multo-
tiens et aquam sepe imbibat. fortasse enim descendet
inferius. Eger quoque balneum ingrediatur et oleum
multociens imbibat. Quod si propter quam fuerit [illegible]
magnos deglutiat bolos. Quod si non descenderit,
instrumentum quod huic simile in ferri duci conve-
nit in os mittitur. Est autem instrumentum illud

50 de plumbo quod cum sit teri simile et longum gib-
bositatem in me habens. **de grossitudine lingue.**
Cum lingua absque aliis morbis grossitudine pressa
fuerit et eger nec febrem nec acutam incurrerit ex
grossitudine sal armoniacum et piper et zinziber et si-
napi album ac piretrum et stafisagria et bauruch
atque origanum et sal indi et nigella et cuius sic si-
sumantur et in aqua coquantur et fiat ex eis gargaris-
mus. Caveat tamen patiens ne ex eo aliquid im-
bibat. aut eger ieiunus multis diebus gargari-
zet alumen zabuti. aut fiat gargarismus ex
aceto et piretro. Postquam vero gargarizaverit ces-
sumantur sal armoniacum piretrum piper sina-
pis omnium partes equales et ex eis bene pulveri-
zatis lingua diutius fricetur. Quod si cum lingue
grossitudine auditus ac reliquorum sensuum con-
tinens fortis affluerit fiat contra curatio secundum
doctrinam qua paralisis curatur. Si autem lingua in acu-
tis febribus agravata fuerit et videris ipsam cum
grossitudine in lingua extenuatam et obtenuatam et
spasmatam, aqua calida ad album super spondiles
colli et aurium principia fundatur et cum oleo fricentur.
Eger quoque oleum tepidum in ore tenere debet.
Et si diu est ex quo lingua minime non cessavit
vel et semper consideraturum est anligamentum quo in-
ferius lingua connectitur. maxime si qui cum videat.
Quod si ita fuerit ex eo primum est incidendum et de-

51 inde pulverizatum immittendum. **de lingua que**
Cum contingit **adeo tumescit ut os egrediatur.**
linguam adeo inflari ut pre magnitudine os
egrediatur. fricanda est ex cepis aut exerc-
acetositate aut cum tibes aut ex granato a-
cetoso donec saliva multa ab ea profluat. hec
namque non detumescet et ad pristinam redibit
mensuram. Si autem non sufficiat, fiat fricatio ex sa-
le et aceto. Et si nec hoc sufficiat fiat minutio
ex utrisque cephalicis venis et pro ex venis que

52 sunt sub lingua. **de glandula que sub lingua**
Cum sub lingua **nodatur. et vocatur ranula.**
glandula nociva fuerit, in principio ex sale armo-
niaco et gallis fricanda est. Si autem vetusta fiat
ex medicamine gingive sanguinolente fri-
canda est, quod est medicamen acutum. Eger autem ace-
tum et salem in ore teneat. **de apostematibus acutis**

53 Item ex eisdem sunt curanda ex quibus **in lingua.**
cula quas supra nominavimus et squinantia clamatur.

54 Cum in glutiendo sentitur angustia. **de squinancia.**
est passio que squinantia vocatur. cuius gravitas
vel levitas secundum angustie quantitatem discerni potest.

48 De hirudinibus gutturi ...
49 Oesophagum [illegible]
50 Ad oblaesum linguae sensum
51 ad linguam in tumore sentem
52 De tumore sub lingua
53 Ad pustulas linguae
54 De angina

Cumque cum tali lictione fuit in faucie et oculi tubedo et repletio. In principio curationis cefalica flebotometur. Gargarismus ex succo granatorum muri cum cinnamomo (?) sua fiat. aut ex rob mali maciani acetosi. aut ex rob mori dicemus. Et post hec fiat gargarismus ex aqua rosea in qua sumac fuit infusum. Quod si post quartum quintum vel tertium dies sic factum fuit et venter ex succo fructuum sicut prunorum tamarindorum cassiefistule et tamarindi solutus fuit. fiat gargarismus ex aqua rosea in qua sit cum cinnamomo et passulis aut ex medulla cassie fistule cum yeromelle.

Ad sinanciam medulle cassiefistule, eius quod est in medio termini interioris ambor. ana. ℥ .i. succi liquiritie quantum possit. ℥ .i. terantur et excis in lacte tum calido ut ad bulie tibi extrahitur dissolutis. fiat gargarismus. est mirabile.

Quod si passio inveteraverit. ex gargarismis et insufflatione fortium medicaminum que dictum sunt curandum. Si autem in faucie non fuit rubedo. fluxeritque ab ore salive multitudo et eger fuit humectus. in principio solvatur venter ex electuario fiat etiam ex clistere acuto quod in capitulo de apoplexia nominavimus. Cum tamen passio inceperit fiat gargarismus ex sirupo acetoso. aut cum yeromelle et pipere et oximelle et inde cum almi nabati. fiat etiam gargarismus ex ieromelle et sinapi. De his preterea que sinale sinachie (?) nominatur. et ut ex venis que sunt sub lingua fiat minutio et ut ventose absque scarificatione in collo ponantur. et epithimetur collum ex nitro et anarcardino donec vesice in eo generentur. Et fiat gargarismus cum sinapi. Et gutturi fiat insufflatio ex hoc medicamine quod sic fit. Sinapis sal armoniac. piretrum. nitrum. asa. piper. instra. sumantur et excis cum yeromelle fiat gargarismus. De tussi.

Cum tussis accidunt frigiditas asperitas et siccitas et cum rubedine et calore. egro murmuda violarum et ptisana tribuenda erunt. fabas quoque excorticatis et spinachia cum oleo de amigdalis dulcibus in comestione accipiat. in ore vero semper tenere debet pillulas bichichas. aque in qua bibit sirupus violarum est admiscendus. pillule bichiche. Rx succi liquiritie. succari albi. amborum ana ℥ .x. amilo, dragaganti. amigdalarum dulcium excorticatarum. omnium ana ℥ .v. excis cum mucillagine seminis citonii confitiantur pille.

Hec tussis species ex calore pulmonis gignitur. nulla ibi existente superfluitate.

Quod si cum tussi multum affluit sputum. quod cum expuendo expelli non potest nocumentum infert. sine febris vel vehementis ventris solutio ipsum commitantur. ex his trociscos dandum erit infirmo quos sic facimus. Rx seminis feniculi. seminis apii. succi liquiritie. capilli veneris. amigdalarum. omnium partes equales. Ex his cum mucillagine seminis lini confectis informentur trocisci. Ex quibus ℥ .iii. tribuantur. decoctione autem qua in hac egritudine utendum est in capitulo de catarro descripsimus. cum tamen ℥ .v. capilli veneris sunt addende. Quod si tussis antiqua et inveterata fuit. adeo ut eger in nocte dormire non permittatur. pille sedative sunt dande. que sic miscentur. Rx storacis. opii. omnium partes equales. informentur ex eis pille ad lupinorum similitudinem. ex quibus una aut due pacienti tribuantur. in potu vero sumat sirupus de papavere. et comedat semen albi papaveris cum zuccaro.

Hec autem species tussis post frigidum sequitur reumatismum. quod ideo contingit. quia superfluitas que a cerebro descendit. in canalibus pulmonis adunatur.

Cuius preterea putat egritudinem. vitet in comestione acetosa. salsa. pontica. acria atque amara. Suffumigium ad antiquam tussim et sputum fetidum. Rx aristolochie. nitri. storacis. galbani. omnium partes equales. arsenici rubei ad pondus omnium. Omnia pulverizata ex butiro vaccino confitiantur. ex quibus magdaliones ad pile parve similitudinem informentur. Et cum necesse fuit in ciclum o ex uno eorum per intectorium suffumigetur eger.

Hec non nominavit albatil. que est tussis procedens ex acute superfluitatis acrimoniae descendentis. cuius signa sunt quod in gutture magis infestat. et quod excreatur parvum est et subtile. in quo quandoque sentitur salsedo et quandoque sola acuitas. Iddeoque ex ipsius et ex labore tussiendi exulcerantur pulmones et perducat ad ptisim. Unde non parvo est hec cura. Unde attendum est ut eger panum amplum gargarismus utatur sumptione et potus inebriant (?) et sumat et pillulas bichichas more teneat. et cum purpur supponat medicamina attractiva et lenitiva. et adulterina (?) finis curate citra adhustio cum fetidis.

~~Huic confectioni ego addo partes confectionis ugilii (?).~~ Attende quod suffumigium arsenici non confert nisi in albatil acuto nec confert in asmate aut in ulceribus pulmonis putridis fetidis.

De asmate.

Cum aliquis asmate patitur tussim et acutum attrahit quemadmodum fit post cursum. aut post vehementem motum. et iacet

56 De difficultate spirandi quam Graeci asthma appellant

superius est dictum. Si autem sedet et ei melius, decoctio ei danda est que sic fit: ficuum [illegible] 3 x, dactilorum maiorum [illegible], seminis apii, seminis feniculi, capilli veneris, liquiritie, ysopi, passularum, omnium ana 3 v. Coquantur in tribus libris aque dulcis donec redeant ad unam et colentur.

De hac uero decoctione ter diebus in potu egro tribuatur cum pondere duorum aureorum huius confectionis que sic fit: liquiritie, ysopi, capilli veneris, omnium ana 3 x, cordumeni, piperis, amigdalarum amararum, anisi, [illegible], seminis urtice, omnium ana 3 v, mellis despumati quod sufficit. Hec enim confectio superfluitates que sunt in pectore mirabiliter expellit et est optima. [illegible] itaque per [illegible] unam [illegible] pro qua comedent sinapim et mel. [illegible] ex his pillulis soluendo que sic fiunt: [illegible] ordei 3 viii, colloquintide [illegible], [illegible] ordei 3 vi, elacterii 3 [illegible] 3 iiii, succi liquiritie 3 v. Fiant ex his pillule et sufficiunt ad dosim unam. Post hec tamen redeat ad bibendam confectionem et decoctionem similiter, et postremo ad uomitum et uentris solutionem ut prius. Hec sepe faciendum est donec eger sanitati restituatur. Interim tamen a cibis crassis et stipticis et acetosis abstineat.

Asma sepius accidit senibus et multo flatu habundantibus, cum est humor nimis superfluus in pulmone collectus [illegible] nullo patiente nutrimento, si egritudo fuit opposita.

Plerumque superuenit quedam species tussis que ex sola pulmonis siccitate contingit absque materia. Cuius maius proprium signum est quod in hora sitis magis infestat et anhelitus est angustus. Cum inde uero est ex curatione predictis ex modis humectationis.

Confectionem ualde probatum ad asma et mirabile: scorpionis, locustarum [illegible] 3 ii cotidie cum aqua calida bibatur. [illegible] de [illegible] pini 3 ii cum siropo de ysopo sumantur.

Huic confectioni ego addo pinum de trociscis squilliticis.

De pleuresi

Cum aliquis sub costis sinistris dolorem sentit pungitiuum et [illegible] patitur tussim et febrem, expedit ut si dolor super partem costarum et furculam tendit, fiat minutio ex basilica eius partis in qua est dolor. Si totum corpus multo sanguine repletum fuit, tunc enim ex latere opposito sanguinis diminutio facienda est. [illegible] quoque [illegible] per aliquot dies a suo principio [illegible] egrum. Flebotomia similiter a parte dolente facienda est. Et si dolor inferius ad partem costarum [illegible] tendit, ueniat ex decoctione quam in capitulo de reumatismo [illegible] et soluendo. Ex illo tamen est ut flebotomia fiat. Deinde aqua ordei cum zuccaro assidue tribuatur. Et si uideris tussim eius uehementius [illegible] da ei [illegible] omni die [illegible] decoctio da ei in potu aquam ordei. Et si eger fuerit debilis, nutriatur cum pane et zuccaro. Si autem fortis fuerit, aqua ordei usque ad diem [illegible] sufficiet. Cumque sanari ceperit, decoctionem quam in capitulo de reumatismo notauimus cotidie sumat ante quam aquam ordei bibat donec sanetur. Si autem febris et acuitas perseueret et eger [illegible] difficultate patiatur, detur decoctio quam in capitulo de asmate nominauimus [illegible]. Quod si in principio passionis quod excreatur nigerrimum aut ualde citrinum apparet et sic permanserit [illegible] usque in diem septimum, timorosum est. Et sicut [illegible] et in pectore fuerit [illegible] aut in maxillis rubedo et in oculis labor, mors est propinquius. Si autem exterius in latere apparuerit rubedo aut apostema et [illegible] locus dolet, ponatur desuper uentosa aut emplastrum ex sinapi et ficubus, et dimittatur ibi donec locus ulceretur. In his uero que [illegible] accidunt hanc egritudinem patientibus est quod cum dolor in principio sentitur sub costis, existimant [illegible] uentositatem. Ideoque electuarium diamuscum aut ei similia [illegible]. Hec passio nocatur [illegible]. Cui causa est apostema quod oritur [illegible] costis ypocondriorum.

De peripleumonia

Cum hominum superuenient febris et anhelitus [illegible] patitur constrictionem ut se suffocari putet, et in maxillis ita uehemens fit rubedo ut tincte uideantur, et [illegible] pectoris pars dolet et tussis adest, et quod cum excreatione emittitur existit spumosum, et in pectore sentitur grauitas sine punctione et sine calore. Cui omnia hec accidunt, acutum in pulmone patitur apostema, et uocatur hec passio peripleumonia. In principio [illegible] ei basilica minuenda est. Deinde eger [illegible] quibus [illegible] pleuresis [illegible] est.

Hoc acutum apostema quod est in pulmone [illegible] est. In ipso namque [illegible] contingit nascitur apostema aut per se aut ex apostemate [illegible]. Cuius signum est excreationis multitudo et calor [illegible] ac uehementia malitie anhelitus. [illegible] ut asma plerumque et fit [illegible] apostema cuius signa sunt [illegible] et oppilatione et [illegible] et superfluitate malitie anhelitus [illegible] sine [illegible] et [illegible] paulatim accedit et sine calore. Cuius cura grauissima est. [illegible] namque ex decoctionibus [illegible] est soluendo. Eger quoque [illegible] uti debet oleis et pinguedinibus que humectare et mollificare possunt.

Asma

De catarro

De [illegible]

De uentosis

De errore medicorum

ii. pleuresis

[illegible]

57 De laterali dolore qui [illegible] pleuresis [illegible] dicitur

58 De pulmonum inflammatione

Elocaracta vocatur [illegible]

59

Cum sanguis **de sanguinis spu(ta)tione cum**
cum p(er)scrutatione **sputi siue uomitu sine tus-**
sis p(er) uomitum qui fit ex t(r)a(n)sfu**catione.**
si egreditur. n(on) e(st) egro inde timendum. potest
enim sanari gargarizando eum q(uod) i(n) templo [illegible] sumachi
q(uo)d [illegible] sub [illegible] cum uomitu
quoq(ue) si exierit sanguis. no(n) magnum affert
timorem. Exit enim namq(ue) de stomacho egri. et si
conuenerit [illegible] sic sumac. et sic ung(ue)a(n)t(ur)
be. j(n)potu [illegible] exboli armenici. gu
mi arabici. balaustie. sanguinis draconis. thu
ris. om(n)i(um) p(ar)tibus equalibus. d(e)t(ur) exp(er)to. ʒ. iii. cum
[illegible] simplicia decoctionis. Cum (ue)ro aut(em) solet
acriore sanguis exire cum i(n)spolatione [illegible] mul
[illegible] sanguinis nocumentum. inmo remedium. jdq(ue)
sic e(st) dimittendum. Quod si cum tussi sup(er)ue(n)iat san
guinis egressio. e(st) timorosum. Est tam(en) incipi
endum incuratione egri cum flomia ex basili
ca. deinde ex trociscis istis inpotu tribuendum.
q(ui) s(unt) ch(er)mes. sanguis draconis. amboru(m) ana
ʒ. iii. et masti(ci)m. camfore ʒ. v. ematitis. terre si
gillate. amborum ana. ʒ. x. aluminis. ʒ. ii. et s(emis).
balaustie. ʒ. iii. opii. ʒ. ii. iusquiami sem(inis). ʒ. ii.
ex his om(n)ib(us) fiant trocisci. x. de quib(us) co(m)doie
un(um) inpotu sumat cum suco ozimi maioris
aut portulace. Et si egritudo uehemens fuit.
ali(quando) circa noctem cumdum e(st). ad uitetionem q(ui)a
ac corporis partes sup(er)iores sunt ligande. et
extremitates stringende. p(er) [illegible] p(re)cipue si [illegible]
fuit loc(us) dolens ex trociscis predictis cum aceto
et aqua epithimet. Eius p(re)terea cibaria sicut
uue acerbe. et sumach. et eis similia admixta
habeant. Et patiens supinus iaceat de terra
sigillata aliquid p(ost) aliq(ui)d paulatim comedat.

60

Cum aliquis egritudinem diminutionem **de ptisi.**
pati uidet(ur) p(ost) tussim ex uomitu passione. et
sputo sanguinis aut saniei p(re)cedente. lac asi
ninum inpotu tribuatur. Quod si inueniri n(on) poterit.
caprinum cum puluere zucaro dandum e(st). cum q(uo) et
panem sepe comedat. ip(s)i n(on) q(ua)nto plus pot(est) lac
aq(ue) inpotu sumat. Vinum tam(en) subtile et tepidum
aliq(u)a(n)do e(st) tribuendum. Nutrimentum aut(em) eg(ro). sit ex ca(r)
nib(us) auium. et edina. Eger p(re)terea ante comestionem
et post balneum ingrediatur q(uod) n(on) sit calidum s(ed)
tepidum. et in eius principio moram faciat. Summo
op(er)e uero cauendum e(st) ne uent(er) soluatur. Cum ta(men)
si solutus fuerit. ex hui(us) pulueris bibitione stringatur
tenendum e(st) q(uo)d [illegible] gumi arabica. spodii. boli ar
meni. seminis mirtini. olium ana. ʒ. i. fiat ex
eis puluis. de quo mane. ʒ. iii. cum sirupo de pa

papauere albo aut rob mirtino detur. Cui q(uoque)
pulueris bibitio. o(mn)ib(us) uentris constrictionem indi
gentib(us) qui tussim patiuntur. remedium affert.
Cum plereq(ue) addunt xiloca(ra)cte. (con)sima. et bdelli
um de mecha. Quod si lac egro febrem generauerit.
auferendum e(st) ei lac. et ptisana quousq(ue) febris
recedat. danda. deinde lac ei denuo tribuendum.
Et si febris iterum redierit. remoto lacte ptisana
e(st) danda. p(ost) cuius recessionem ut prius ad lac e(st) red

61

eundum. Hoc aut(em) semp(er) e(st) faciendum cum necessitas i(m)perat.
Et uenter summo op(er)e custodiendus e(st) ne soluatur. **De**
Si cum cordis tremore fuit **cordis tremore.**
pulsus uelocitas et febris. eger ex basilica e(st) mi
nuendus. et trocisci camforati cum suco malorum acer
borum inpotu sunt tribuendi. q(ui) s(unt) spodii. seminis
cucumeris. citruli. endiuie. lactuce. portulace.
rosarum. sandali albi. omnium partes equales. et p(ro) unoq(uo)q(ue)
pondere aurei uni(us) ex eis. sumatur camfore tantu(m) qu(a)n
tum pondo. ex quib(us) cum suco maciano(rum) conf(ec)
tis fiant trocisci. de quib(us) inpotu concie uni
aurei pond(us) quaq(ue) die tribuatur. Quod p(er) duas eb
domadas fieri conuenit. Si aut(em) hoc no(n) suffecerit.
lac de quo butirum sit extractum. ad bibendum det(ur).
ip(s)e uero nutriatur ex pullis cum aceto. et suco uue
acerbe et exacceto. Sirupum p(re)terea acetosum de uue
citro factum bibat. Si aut(em) cum cordis tremore
no(n) fuit febris. trocisci muscati inpotu sumant(ur).
q(ui) s(unt) mastic. [illegible]. xiloaloes. cinamomi. ga
riofili. gallie muscate. nucis muscate. cubebe.
cardamomi maioris. et ibelbec. corticum citri. o(mn)ium
ana pond(us) uni(us) aurei. musci. sextam. ʒ. i. ex his
omnib(us) cum uino bene redolente confectis fiant tro
cisci. Hii aut(em) trocisci conferunt sin(e) copi(a). et
tremori cordis. Electuarium diamuscum p(re)cio
sum. q(uo)d ad sincopim et tristitiam. et cordis tremo
rem tedium. faciens. q(ui) s(unt) mastic. cinamomi. se
minis ozimi maioris. seminis ozimi gariofili. se
minis mellisse. seminis sisimbrii. seminis sansuci.
macropiperis. omnium partes equales. ex quib(us) o(mn)ib(us)
pulueri(za)tis. ʒ. x. sumantur. margaritarum minu
tar(um). corall(i) rubei. liambre. serici crudi. been
albi. et rubei. folii. omnium ana. ʒ. x. musci cu
batacelu p(ro)xi. ʒ. s. conficiant(ur) cum melle de mun

62

da f(e)c(e) [illegible]. Hoc enim electuarium ad fr(i)gidum stomachum et
digestiue egritudinem optimum existit. **De passi**
Cum punctio et tristitia alicui **one colerica.**
sup(er)uenerit. assidue q(ue) cum [illegible] ut p(ro) ipsam uom(it)u(m)
et uentris solutio. aqua calida multotiens ordine
inpotu tribuatur. Et si adhuc p(er)seuerauerint uo
mitus et uentris fluxus. aqua calida iterum det(ur). Sedabit(ur)

¶ Colerica passio

cum pressio. Cum autem egestio quieverit, eger balneum ingrediatur, in quo per unius hore spacium moretur. Egressus autem de balneo levi alatur nutrimento, et inde dormiat. Si vero vomitus et ventris fluxus vehementes fuerint, et similiter mata contrfuactina [illegible] supervenerit, non tamen est timendum, imo cum medicaminibus que ego nominabo sufficienter obviandum. In principio itaque trocisci de olibano cum aqua et in vino et rob granatorum dentur semel. Qui vero [illegible] si vomitus non cessaverit, duoque adiutoria et [illegible] insuper primis prebitis ligentur, et aqua inmittatur infrigidata super caput et pedes fungantur et in ipsum immittantur. Venter quoque ex sandalis rosis cum camfora, gallia, aqua rosata confectis epithimetur, et pannus aqua infusata inmitte infrigidata infusus desuper ponatur, quousque tercia [illegible] fuerit [illegible] in movendis [illegible] prius desuper mittendus. Ad potandum autem paulatim tribuatur vinum vetus temperatum cum rob granatorum. Et qui vomunt [illegible] tribuatur. Panis quoque in succo granatorum infusus congruus est sumere cum vino et comedere. Quare si vomuit [illegible] conquiescit. Quod si sincopis supervenerit, mixtum cum vino dare conveniens est, vinum infrigidando, et succus citrinus comedere et pullinas cum pauco citoniorum suco et vino mixtus in potu est tribuendus. Pulli pro esca sunt assandi, et assati [illegible] ipsi discerpendi. Thus et cardamomum est ut ipsum masticet et paulatim transglutiat. Et postremo bolum conficeremum cum camfora [illegible] tribuatur. Caveat autem de huius passionis curam nunc usque diximus, donec vomitus sedetur et stomachus cibum recipiat. Fieri convenit pro quam [illegible] stomachus ipsum recipere possit. [illegible] est eger et pars vini veteris bene redolentis in potu sumat et dormire incipiat. 2

Trocisci de olibano ad vomitum dicti. R. boli conficiendi, thuris, amborum ana ʒ. x. cubebe, cardamomi, amborum 3

> Dixit Abenzoar: Se pro pluribus expertum confectionem mellis emblicorum valde iuvativam esse in malicia [illegible] et debilitatis que est huiusmodi. Pulveris emblicorum ℥. ii. sumantur et in novabus libris aque decoquantur donec [illegible] colentur cum libra una succi [illegible] acetosarum et alia succi duorum granatorum et succi citoniorum libre due et succi [illegible] libra i. et mellis [illegible] despumata libra vii. et succi [illegible] acetose libra i. [illegible] coquantur donec crassitudinem [illegible] fiat, quia melior erit si multum habeat [illegible]. Et in alia [illegible] quam scripsit invenitur ut conficiantur emblici in novabus libris succi [illegible] acetose donec remaneant ex eo libre ii., et hoc est melius.

ana ʒ. ii. et s. camfore, gallie, gariofili, omnium ana scrupulum ʒ. i. Fiant trocisci pondere aurei unius. Hii enim vomitum multum conferunt. Rob granatorum sic fit: granatorum acetosorum sumatur et per noctem unam aqua ample dimittatur, donec [illegible] infundatur resideat. Deinde coquatur et despumetur donec mellis similitudinem habeat, in quo ab igne deposito adhuc tamen calido [illegible] super immittantur et in ipso mane dimittantur quousque infrigidetur. Cumque infrigidatum fuerit, [illegible] similitudinem sicut [illegible] et simplex [illegible] fieri convenit. Si autem vomitus [illegible] in aliqua nimis invaluerit et superfluit, magna ventosa stomacho supponatur. De hiis que confortant

63 · De ventriculi imbecillitate

Quum stomachi debilitas stomachum et ciborum prohibeat digestionem, cum pauci sit [illegible] et [illegible] de [illegible] ad [illegible] fuerit. Fuerintque omnia accidentia hec parva [illegible] fuerint vetustissima, stomachus ex [illegible] cum carmino [illegible] quibus eger continue ieiunus pondus aurei unius et [illegible] decoctionis [illegible] sumat. Decoctio autem [illegible] hec est: sumatur ciminum [illegible] et amomos et bulliant in [illegible] donec aqua fiat rubea. De qua postea cum trocisci de rosis ut prediximus est in potu tribuatur. Trocisci vero de rosis sunt: Recipe pulveris rosarum rubearum ʒ. iii. xilocasie, spice, mastice, xilobalsami, squinanti, cinamomi, absinthii, omnium ana ʒ. i. conficiantur ex vino veteri et informentur trocisci. Numquam illo exhibeas quod cito digerunt et paucorum sunt humorum ac paucorum superfluitatum, quod et excedolentibus et senibus sunt contraria, sicut sunt [illegible] et [illegible]. Ipse quoque aut comestionem multo utatur exercitio, et aquam minus soluto bibat, et post comestionem multum dormiat. De vino quoque veteri et puro parum bibat, totamque nutritionem minuat. Quod si hec accidentia vetustissima fuerint, elactuarium diacimini et diolibani, amborum ana unius aurei pondus est ʒ. i. vetustis vini puri in potu sumat. Recipe autem elactuarium ut prediximus. Elactuarium diaciminum: R. cimini [illegible] ʒ. c. zinziberis ʒ. xx. piperis ʒ. x. foliorum [illegible] pannis, amborum ana ʒ. x. hec omnia cum melle despumato conficiantur, et detur de isto elactuario si venter strictus fuerit. Quod si solutus fuerit venter, elactuarium diolibanum est dandum, cuius descriptio in capitulo de ventris solutione dicetur. Si autem hec non suffecerint, squama ferri cum vino tribuatur. Confectio autem ferri confectio hec est que [illegible]: R. seminis apii, seminis feniculi, anisi, cimini, amomos, ammi [illegible] origani, [illegible], carvi, seminis coriandri, melanopiperis, macropiperis, cinamomi, thuris, spice,

Marginalia: cf. Xmi; cf. Xmi simplex; et pedes; et suc; Trocisci de olibano f. XII; Scoria; 63.

Secunda feria dissenteri-
tiua est in tertio secundum
quodque stomachi superfluitati-
bus desiccent. eis ergo cor-
pus confortatur cum redo-
lentibus amiserit spe-
bus. cum relaxationem
removet. quodque constrin-
git sanguinem ab emor-
roidis fluentem. atque
propter hoc cum aceto mixta
vehementer confert pulsu-
lis qui sunt in aure. Et dico
Galienus in nona parte libri
de simplicibus medicinis
intitulato dixit.

gariofil. nucis muscate.
capari. zinziberis. omnium
ana pondus aurei unius.
sicce ne (?) aureos .x. ordinis
sextarium unum vini addatur.
et coquatur donec ad me-
dietatem redeat. et coletur.
deinde eger de hoc sirupo per
quam collabit (?) pondus .z.
.xxx. cotidie bibat. et
nutrimentum alleviet.
Et dico propterea ebdomadas
faciens. caveat sibi ab
acetosis et astringentibus re-
centibus. et aqua frigida.
vinum non insumere bibat.

Emplastrum quod stomachum confortat et calefacit. Recipe storacis
spice. squinanti. absinthii. calamus aroma-
ticus. mastice. ex his cum vino veteri et suco citoni-
orum confectis emplastrum super stomachum ponatur. Ad hoc preterea
confert ut stomachus frequenter inungatur ex oleo
quod fit de spica nardi et cipero. et ut lana succida
in supradicto oleo calefacto involuta super stomachum po-
natur. et cum panno ligetur. Eger quoque vinum
vetus bibat. aut mirra. aut ydromel. Sero-
na autem hoc modo fit. Que citoniorum maturorum sumantur
per diem et noctem ut residere possit dimittantur.
et coletur. deinde ei quod clarum est partes due sumantur
tur. zucari prima (?) vini veteris una. et coqu-
at eaque suaviter et despumetur donec in iulep
similitudinem transeat. preterea per unaquaque libra
ex toto sumantur zinziberis. spice. cinnamomi.
gariofil. omnium ana .z. i. mastice .z. ii. que omnia
pulverizata in panno ligentur. et intus cum calidum
est mittantur. et cum infrigidari ceperit pannum ex-
trahatur et exprimatur. deinde sirupus recondi-
tur. Et dico si digestiue debilitas fuerit cum inflatio-
ne. et paruo ciborum appetitu. et frigido ventre. si-
rupus acetosus de citoniis bibatur. Sirupus a-
cetosus de citoniis. Recipe suci citoniorum acetosorum
parte una. zucari albi parte una. aceti clari
quartam partem unius. coquantur omnia simul donec
inspissentur. Est autem sirupus iste stomachi confortati-
uus. et ad suas pagendas (?) actiones iuuativus. et vehe-
mentiam inflamationis et incensionis que in eo est sedat.
2. Eger vero nutriendus sit rebus in qua simul aggre-
gantur acetositas et stipticitas. ut est cum eo cum
suco uve acerbe cocta. et cum malis maciane (?)
similiter cocta. et cum ribes. et sicut de exallyulen (?). et
3. almo… et illis similia exactis (?). preterea det-

pulvere ut transglutiat. Quod Recipe rosarum rubearum .z.
.x. spodii .z. iii. seminis coriandri .z. v. dosis ei
.z. duarum cum suco granatorum musi (?) et cum sirupo simi-
¶ po acetoso de citoniis. Dicamus autem cum hoc quod diximus
fuerit in corpore extenuatio et inflamatio. egro
2 lac et aqua ordei danda sunt. Et sunt quoque ex herbis
humectantibus et nutriendis ut sunt lactuce. mal-
ve. cucurbite. citruli. carnes edorum et agnorum
3 lactentium. et pisces recentes. balneum preterea an-
tequam comedat et post quam comederit. et una co-
die ingrediatur. et vinum clarum valde temperatum
bibat. et assidue utatur quiete. motuque et exercita-
tum vitet. sitque totum ei regimen ut eius qui cor-
poris consumationem adipisci desiderat. Et si cum hac ¶
dispositione inflamatio fuerit. et incensio vehemen-
tissima. stomachus ex rebus frigidis erit liniendus
et aqua ordei danda. Sitque ei regimen ut ethicam
patientis. De dolore et apostemate stomachi.

Si cum dolore stomachi adsunt tribulatio et nausia.
egro aqua tepida in potu est tribuenda. et ut
vomat precipiendum. Et si hoc non sufficerit. ven-
ter yera pigra soluatur. que Recipe pulveris rosarum
rubearum. spice. mastice. xilobalsami. carpobal-
sami. cinamomi. xilocassie. asari. omnium
ana .z. v. aloes sicotrine duplum omnium. quibus
tritis cum aliis miscetur mediantibus tritis. et
cum panno serico subtilissimo cribellatis.
quarum trituratio cum aloe secundo iteretur. Cuius
sic sit a pondere duorum aureorum usque ad .iiii. … qui
cotidie detur patienti in vino et suco mali granati
infusus et in sirupo acetoso de citoniis. Et dico si cum
dolore fuerit ventris inflatio et extensio atque
singultus. egro electuarium diacimini. et diacalamin-
tha. et alie confectiones que ventositatem dissoluere con-
sueverunt. que in capitulo de colica notabimus. da-
ta erunt. Cibaria vero ei sint galange. et minuta
generat cum semine. vini puri veteris parum bibat.
et vitetur potu. et in-
grediatur balneum. stomachi
quoque ex oleo de nenufaren
ut diximus in primo tuo
luto vaporet. Si autem
cum dolore stomachi fuerit fe-
bris et apostema manifestum
et cum tangitur sentiatur ca-
lidus. eger ex basilica
cum pus flebotometur. Et
loco dolenti duo supponantur sandali et
rose. et camphora. cum aqua rosata et suco citoni-
orum. nutrimentum vero ei non sit nisi sola ordei aqua.

hic videtur in transi-
cursu balneum est studio
pessimum existit que
et Galienus in prima parte libri
febrium ostendit et in
multis aliis locis.
Ex his medicinis
colligit debilitatem resolutionis
ideoque aptantibus purantibus
bis diuinare offert.

Hic Galienus … redit ad propositum

yerapigra

Conserva bona

Sirupus acetosus ad apetitum

64 De omni ventriculi dolore ac inflammatione

[illegible marginal note]

VIIII

et custodiatur a coitu et vino et refectionibus que in elle fiunt. et bibat sucum granatorum minorum et rob de fructibus hymnonis frigidis. Cumque calores vehementia sedati fuerint, egro cassia fistula in suco endivie dissoluta et bullita ac despumata ad bibendum detur. Si vero egritudinis dies elongati fuerint et calores [illegible] cuerint, si remansit apia [illegible] ex emplastro epithimetur locus. Recipe violarum siccarum ʒ x. rosarum rubearum ʒ v. spice odorifere, mastice amborum ana ʒ iii. squinanti, calami aromatici, olibani ana ʒ ii. farine fenugreci ʒ xx. florum camomille, seminis malvavisci albi, farine ordei, olei ana ʒ x. conficiantur omnia ex mucillagine seminis lini. demum loquens ex oleo de neniden [illegible] impleatur ex [illegible] potius bonus ante quam comedat. Et postquam cibus fuerit digestus et stomacus fuerit evacuatus, ex oleo de neniden cum lana ut diximus inungatur.

Iste non posuit hic in olas nisi qui intellexit se cunde plus meo quod ex his adiungatur medicaminibus habundantem quam exigat resolutiva, quod cognoscere poterit si revolverit ei quod dixit Galienus in quinta parte libri simplicium medicinarum.

¶ Confectio olei nardini simplicis. Recipe olei de ben lib. i. spice ʒ v. mastice, costi, api, lignum [illegible], calami aromatici, olibani ana [illegible] ʒ unius. hec omnia pulverizata in predicto oleo posita ad solem per ebdomadam unam vasis ore clauso dimittuntur. Deinde colentur et exprimantur. fecerit et [illegible] que ima tubi remanserint cum pluris [illegible] optime enim curatur. Si autem apostema induretur [illegible] tur trocisca de spica cum dandi quibus florum [illegible] nanti, xilocassie, [illegible] seminis, calami aromatici, spice omnium ana ʒ iii. croci, mirre, amisi, costi, piperis omnium ana ʒ i. bdellii, nardi ʒ iii. mastice ʒ ii. armoniaci ʒ i. conficiuntur trocisci quorum unusquisque unum pondere aureum. ex quibus unus cotidie cum vino cocto detur. Emplastrum quoque istud fiat. Recipe bdellium molle ʒ x. armoniaci ʒ v. seminis ben, seminis apii amborum ana ʒ x. spice, mastice nigri amborum ana ʒ v. cere ʒ iii. olei de neniden ʒ xv. gumme in vino dissolvantur. deinde omnia coniungantur et fiat ex eis emplastrum. Ad dolorem tamen stomachi et epatis curandum medicine valde eminentes sunt necessarie, quas ipsum diligenter attendat dispositiones. Nos tamen aggregavimus eas et summas ad hoc offerentes iam diximus, licet loquentes potuimus in hoc abreviare nostrum sermonem.

Galienus. viole et [illegible] ordei calida sedant apta. ideoque cum incipiunt exterminare adhuc remansisse calorem, medicamen calidi aptius componitur ut omni aptatis medicamen.

Ex his trocisci colligitur fortes dissolvunt, quod fit per armoniacum et bdellium et mirram. Ideoque apostematibus vehementis diis offerunt.

De singultu.

Cum singultus post cibum alicui comestionem aut vini valde temperati bibitionem supervenerit, aqua calida in qua cimini et aneti et mentastri et porrorum [illegible] nis bulliunt multociens in potu eius sumenda, et egro ut dormiat est [illegible] et vene vaporandum et ieiunandum est ei. Cum autem per multos dies a comestione abstinuerit, iubendum est balneum sepe ingredi. Deinde paucis cibis [illegible] tamen est alendus, sicut sunt allagie, et mitigandum est seminibus et vini puri parum in potu tribuendum. Et si hoc non sufficerit, trocisci isti dandi sunt qui dicuntur trocisci de thure. Recipe thuris ʒ v. enule ʒ iii. mentastri, foliorum rute sicce amborum ana ʒ ii. seminis nepite ʒ iii. et s. informentur ex his trocisci pondere unius aurei, ex quibus unus in die cum apozimate cimini tribuatur. Et si singultus post febrem acciderit, sunt qui cum eo tribulatio aut nausea aut sitis aut forte siccitas, aqua calida egro multociens danda est, non tamen repente sed paulatim. Et si sedatus non fuerit, aqua ordei cum oleo de amigdalis dulcibus detur. spongie [illegible] colli et dorsi ex oleo tepido inungantur et fricentur, et mucillago psillii cum iulep et suco granati in potu tribuatur. Singultum [illegible] offerunt retinere anelitum.

Dixit Galienus in parte iiii libri de simplicibus medicinis quia calor thuris est mixtus grandi et siccitatis in primo. et supra tamen [illegible] Io media patientibus sed laxationem removere [illegible] in potu ipsum tribuunt et emplastro desuper ponunt. Sed [illegible] in hoc libro enula est sicca [illegible] in quo sunt humiditates. Et tenuia est quoddam [illegible].

De canino appetitu.

Cum aliquis assidue famem patitur et cibus post comestionem adeo gravat eum ut aut vomere aut per inferiorem regionem ipsum eicere cogatur, [illegible] dandum est ei quod dum coquitur ex liquore qui fluit ab agno qui in furno assatur impinguatur, et cauda et similia ex eis cibo [illegible] est, et summum vini puri dandum est.

Egritudo hominis ex superfluitate acuta ad os stomachi descendente, ideoque vomitus valet ei [illegible] existit. Si autem vomitus ad expulsionem superfluitatis non contulerit, non erit [illegible] mala remansit consilio effectuationem faciens [illegible] purges.

[Margin, left:] i. de neniden; i. una; i. [illegible] sicci; Cap.

[Margin, right:] 65 De singultu; 66 De canino appetitu; Rabi vocant [illegible]; i. cum [illegible]; [illegible] aqua non [illegible]

[illegible]

E

de quo quantum potest bibat. deinde sapiendum est
ut evomat. et hoc regimine observando usque dum
sanetur. Quod si neque ab eo cum germinat neque ipse
evomit. nec per secessum expellit. carnes vac-
cine sunt dande. et fluminum coctum vel pulli
et cum lacte et aqua
frigida in potu sumat.
et lac frigidum moveatur.
hac autem egritudine la-
borantis nullum acetosum
et stipticum nec acutum
comedat. sed dulcibus et
unctuosis solum utatur.

humanum. causa enim
in apparenti triplex est.
scilicet aut corpus mala et fri-
gida in stomacho. aut acetosa
superfluitas ad ipsum descen-
dens quas duas sequitur flu-
xus ventris aut vomitus
multus. et offert tunc egro
vinum bibere purum. Et
tertia species est ex fortitudi-
ne resolutionis. et offert
tunc egro alimenta eius-
sa comedere et in frigido aere sedere.
Quando non est precipiendum egro ut evomat. nisi est super-
fluitas fuerit acetosa. Cum enim sola siccitas ibi
fuit. non debet precipi-

de dolore epatis.

67 De iecinoris dolore

Cum in quis male fuerit coloratus et cum hoc mala-
m habuerit formam. habuerit dolorem in dextro la-
tere apud costas posteriores. et fuit ei malus
color citrinus. et fuit cum hoc in ore siccitas et si-
tis vehemens. aqua ordei. et succi herbarum ut
endivie et solatri et cuscute. cum sirupo ace-
toso ex zuccaro albo facto. in potu tribuatur.
Emplastrum quoque ex duobus sandalis et rosis et cam-
fora et aqua rosata cum panno lineo loco su-
ponatur. quod si hoc modo fiat. pannus in predictis
involutus supponatur.
Cumque tepere ceperit.
removeatur et alius
loco ei apponatur. In
potu preterea sumat gra-
natorum succum. et robub
qui infunditur ossuccus (?)
tur. Hoc quoque auxi
aufertionibus quod de mel-
le fuit. sibi cavent.
et acidis calefacientibus
sumat trociscos de
berberis. quorum hec sunt ber-
beris ʒ. x. semis en-
divie. citruli semis.
portulace semis. o-
mnium ana ʒ. iii. rosarum
ʒ. ii. camfore ʒ. i.
spice ʒ. v. et informentur
trocisci pondere aurei
unius. ex quibus detur unus

68 De morbo regio

apostema quod in gibbo epatis
oritur. deterius est eo quod
fit in eius concavitate. Quoniam
enim velociter apostematum
transit ex apostemate quod in
gibbo generatur. Quod si in
decoctione quasi sanguis
ad urinam penetret et
bibere. Si vero ad
epatis concavitatem pe-
netrat et ... bibere. li-
cet in ea sit apostema quia
succositas humor est sub-
tilior quam sanguis grossior est
existit.
Apostema durum quod in epate
fit passio est perseve-
rans et periculosa.
Sanguis dixit G. quando in
apostemate epatis fuerit.
malum signum existit.

cum sirupo acetoso de zuccaro. aut cum succo gra-
natorum. Venter quoque si necesse fuerit. cum succo fructu-
um solvatur. ut sunt pruna et tamarindi. et zuc-
caro albo. Quod si malus color qui est cum dolore
epatis fuerit albus. medius videlicet inter eum qui est
cum fluxibilitate. et eum qui est cum tumore. fue-
rintque cum eo ventris solutio et palpebrarum atque
extremitatum tumor. trocisci de lacca sive
cum sirupo acetoso de melle in potu dandi sunt.
quorum hec species. mastice. succi eupatorii. succi absin-
thii. seminis feniculi. apii. omnium ana ʒ. ii.
lacce ʒ. x. informentur trocisci pondere aurei i.
ex quibus unus in potu omni die tribuatur. Sumatur
preterea spice. mastix. ciperi. squinanti. calamus
aromaticus. croci. mirre. de modo mirra et mastix
fumo dissoluta. cum aliis misceantur. et ex eis
emplastrum epati supponatur. Eger vero ab acidis et stipticis
et frigidis abstineat. Si autem hec non sufficerint.
trocisci de lacca cum apozimate de tinetabus (?) sunt
dandi. Trocisci autem de lacca sunt. quorum hec lacce.
rumicis semen. amborum ana ʒ. iii. spice. seminis a-
pii. amomi. mastice. squinanti. seminis iuniperi.
amigdalarum amararum. costi amari. rubee. suc-
ci eupatorii. asari. aristologie rotunde. genti-
ane. omnium ana ʒ. i. et semis. informentur ex his trocisci
pondere unius aurei. Apozima de tinetabus (?) hec
cortice radicis apii. feniculi. amborum ana ʒ. x.
seminis apii. seminis feniculi. floris squinanti. amo-
mi. omnium ana ʒ. v. rosarum rubearum. spice nar-
dini. amborum ana ʒ. iii. coquuntur in libra una
aque donec ad tertiam redeant. et detur in potu cum predictis
trociscis. Si autem apostemata in epate fiant. eorum cu-
ra erit ut apostematum que in stomacho generantur. de hiterici-
a.
Si autem veterina fuerit febris. succus endivie et solatri et aqua
ordei. egro in potu tribuantur.
Iera quoque ex cucurbita et
eusolocaina (?) et cum aliis si-
milibus herbis frigiditatem at-
tinentibus nutriendus est. et si-
rupum acetosum ex fortissi-
mo aceto in potu sumat.
Epati preterea emplastrum ex
duobus sandalis est supponen-
dum. et venter ex succo pru-
norum et zuccaro solvendus.

hyctericia autem
fit propter apostema quod in
epatis concavitate
existit. quam commi-
tatur febris. aut fit
ex opilationibus quod
plerumque existit sine
febre. Ex negligen-
tia vero curationis
huius egritudinis ple-
rumque sequitur
mors subitam.

Que si non sufficerint. trocisci de camfora cum
succo granatorum dandi sunt. Trocisci de cam-
fora hec. zuccari. spodii. rosarum rubearum. omnium
ana ʒ. iii. seminis endivie. seminis citrulorum. cu-

·portulace·

cucurbite. lactuce. seminum citoniorum. sandali rubei. omnium ana ʒ. i. Iusticiarum ex his tro-cisci pondus ʒ. ii. ex quibus cotidie unus cum sex-tario uini de camfora detur. Si autem eger uenas habuit plenas. fiatque diu ex quo minuitur non fuit flobotometur. Et si hictericia fuit sine febre. uenter ex his pillulis soluatur. que sunt aloes ʒ. i. scammonee quartum ʒ. i. agarici. piperis duas ʒ. iiii. succi eupatorii. mirram ʒ. i. ex his cum succo endiuie confectis fiant pille. et sufficient ad dosim una. Deinde de-tur trocisci de lacca cum apozimate de mediabilibus. Si autem hictericia in oculis remanserit. eger fortissimum acetum paulatim olfaciat. et balneum ingrediatur. Et quoque oculis qui hictericiam cum febre patitur aqua rosarum inmittenda est. Hictericia pretera ualde offert ut eger pipereos ebdomadas sextum bibat. **De ydropisi.**

69 Cum uenter post epatis dolores et febres angustiam cepit. et quod est ab umbilico usque ad femur externum prominuerit. et cutis que ibi est sub-tiliata et albeo uisa fuerit. et cum uenter mouetur audiens sonitum quasi aque in uase non pleno mote. et si cum hiis urina fuerit rubea. prima hidropisis est ascitica. et ipse si iuuenis non affuerit fortitudo. hiis tamen si uirtus fuerit fortis. et uenter uehementer fluat. pille de mezereon dande sunt.

pille autem de mezereon sunt que sunt cum semine. succi eupatorii. seminis endiuie omnium ana ʒ. iii. agarici ʒ. x. mezereon ʒ. x. fiant ex hiis pille. quarum dosis sit ʒ. ii. et s. ex quibus quaque ebdomada dosis una sumatur. Et si iuuenes debiles fuerint. trocisci de mezereon dandi sunt. qui sunt seminis endiuie ʒ. x. mezereon ʒ. i. et dimidiam. terrarum. agarici. succi eupatorii. simul tamen de rosarum. seminis cardui ambarum ana ʒ. ii. et s. ex hiis omnibus fiant trocisci. x. de quibus unus in die cum sirupo acetoso de sic-cato dandus est. Si autem uenter fuerit solutus. dentur trocisci de berberis cum sirupo acetoso. Eger quoque nutriatur ex zinziberis. et bibat sirupum acetosum de citoniis. Et si uentris solutio uehementer fuerit. citoniorum rob solum dandum est. Si autem cum hac passione non fuerit urina rubea. nec calor. pil-lule iste dande sunt. que sunt mezereon. sarapini. ambarum ana ʒ. s. sal indi. fimi columbini. am-barum ana sextarium ʒ. i. pille enim iste aquam ue-hementer descendere faciunt. Trocisci preterea de lacca. cum apozimate de mediabilibus dandi sunt. Emplastrum ascitici conueniens. quod fit farine ordei. apii. ster-coris omnium uentris. baurach. boli armenici. omnium partes equales. ex hiis omnibus cum aqua fiat epithima super uentrem. huic namque hoc expertum est. aquam magnam preter exsiccantem. Et si in ipsius ydrope et extre-mitatibus fuerit apostema molle. et cuticula apparent. faciesque ac totum corpus molliter quod teneant. erit tunc ydropisis species que yposarcha nominatur. Eger itaque hic laborans. trocisci de lacca et apozimate de mediabilibus sunt tribuendi. et uenter quaque ebdomada ex pillulis de reubarbaro est soluendus. et patiens materia calida sepeliendus. Eger preterea est percipiendum ut exercitio utatur. et fa-mem ac sitim sepe patiatur. Si uero uenter inflatur ac tensus fuerit. et cum percutitur sonum reddit ut tim-panum. ydropisis species ad est que timpani-tes dicitur. Qua qui patitur a comestione holerum ab-stinere debet. atque eorum omnium que uentositatem sunt generatiua. Venter quoque omni die ex panno est ua-porando. et uentose super uentrem ponende. et medicamina timorem dissoluentia danda sunt. ut diacimimum. et electuarium de succis lauri que con-ponitur de uiliaceis notabitur. Eger preterea exer-citio uti assuescat. et famem patiatur. et extollitur quod uentositates dissoluit quorum frictionem intrin-secus sibi subiciat. Venter quoque cum mandili confec-to incipiat rubere. fricetur. et exercitio uirtuto distenditur. **De dolore splenis.**

70 Si cum dolore splenis fuerit calor et uirtute rubedo. et febris. eger ex hiis trociscis sumatur. trocisci de agno casto. que sunt seminis agni casti. cinnamomi. seminis ambarum ana ʒ. x. seminis endiuie. seminis portulace. ambarum ana ʒ. x. ex hiis fiant troci-sci. de quibus cotidie detur unus cum sirupo acetoso de zuccaro. cuius pondus sit ʒ. iii. Eger uero si repletus fuerit. ex saluatella que est in sinistra manu flobotometur. Splen quoque ex frustro filtri aceto calido infuso. embrocetur. et ob frictionem a cibis dulcibus et ab acutis. Et si cum predicta egritudine non fuerit calor. egro trocisci de capparis dandi sunt. qui sunt cortice radicum capparis. seminis agni casti. ambarum ana ʒ. x. scolopendrie ʒ. vii. aristologie longe. foliorum iuniperi. seminis nasturcii. acori. nigelle. omnium ana ʒ. iii. amoniaci ʒ. iii. armoniaci

69 De aqua inter cutem ydropisi Craecis dicitur
70 De lienis dolore

macero dissoluat' ex quo cetem ↄficiant' ₇
troment' ex eis trocisca pond' drachmes ʒ. ii.
ex quib; unius cū siruppo acetoso d' melle ₇ apo
zimate d' radicib; in potu sumat'. Si aūt splenetic'
sis fuit. ₇ cū prim' audit' subito mugit'. ex predi
cis trociscis cū apozimate d' radicib; ē dandū.
₇ uinū uet' bibendū. ₇ post aq̄ minorer ↄtinui
plus possibile fuit. ¶ Emplm ad dunaā et
uentositate q̄ ē sub splene faciens. ℞ folioꝝ
rute ʒ. x. bauriich. nitastri sicci amboꝝ ana
ʒ. iii. amoniaci ʒ. vi. amoniacū in ueti
uino dissoluat' ex quo cerā ↄficiat' ₇ fiat ex
eis emplm quod loco supponat'. De colica.
Si cum dolore uentris fuerit ipsi ↄstrictio.
₇ nausia. si nec febris nec calor affuit'. ea ē
danda sunt q̄ uentrē sine ↄsidio uomitū sol
uant. ut ē elactuariū de gallia. q' ℞ mastic'
gariofil' zinzibis. melanopipis. macropipis.
cinamū. nucis muscate. gallie. oīm ana ʒ.
x. scamonee ʒ. x. p'tea exprimat' citonia
acetosa ₇ trita. ₇ suc' eoꝝ cū eidē qn̄titatis
melle misceat'. ₇ coquat' usq; ad spissitudi
nē paulatī. ₇ ↄficiat' ex eo medicam̄. q' tn̄
eidē sit qn̄titatis cui spēs sunt. Cui dosis sit a
duab; ʒ. usq; ad duas ₇ s. Q' si nausie ue
hemētia n̄ fuit. nec eger medianas uomuit.
pille yliance sunt dande. q̄ ℞ coloquintide. se
mpini. amboꝝ ana ʒ. x. scamonee ʒ. iii. ₇
tria. Informent' pille d' quib; unī aurei pond'
ē dandū. Velocit' enī passionē dissoluunt yli
acā. Si aūt passio yliaca diffical' fuit. neq;
medicamina uentris solutiua ei ↄtulerint. h'
suppone collirium q' ℞ sal' panis ʒ. x. coloqn
tide interioris. scamonee. amboꝝ ana ʒ. ii. ₇
s. fiat ex eis collirium longū. ₇ supponat'. Et
si n̄ ↄtulerint. ex enemate leui clisterizet'. q'
℞ sic citrinas. v. fur furis ↄtiū manu una
capi pōr. malue uisci. manipulū unū. h' i
panno ligata. ₇ folia sicle. x. in duab; libs
aq̄ coquant' donec ad unā redeant. d' inde colet'.
₇ ponat' sup eā bauriich pond' aurei uni.
olei sisamini ℥. i. ₇ fiat clisterē ex eo. Si q's
aūt forti ₇ acuti facē uoluit'. pond' aurei
unī d' collirio qd' p'us diximus. admisceat'. c'
Clisterē uehemēt' soluet' quo tūc utendū ē cū
medicamina n̄ ↄferunt. nec uentē soluit'. ℞
coloquintid' interioris ʒ. x. centaurie ʒ. v. bo
chor manen. artantha. amboꝝ ana ʒ. ii.
nitastri. rute. origani. oīm ana manipulū i.
oīa ite; i ibris aq̄ donec ad duas tras libre
unī redeant. coquat' ₇ colet'. d' inde dissoluat'
in ea albumi. mell'. amboꝝ ana ʒ. iii. casto
rei sarapini. opopanacis. colliriū qd' p'dixim'
omūum ana ʒ. ii. misceant' oīa. ₇ dū tepidū
ē fiat ex eo enema. Et si squibale exierint.
iteret' clisterē donec exire uideāt'. h' naq; clisterē
amitissimi debet cū res fortissima ē ₇ pessi
ma. ₇ colica mala. ₇ ē illa i qua fit pausa ual
de uehemēs ₇ inferi nichil egredit' huic p't
ea egritudini q̄nq; ferida supuenit eructua
tio. ₇ plerumq; stercus p' os egredit'. q' cū acciit.
sepe portendit mortē. Q' si cū uentris dolore
n̄ fuerit ipsi strictura sz inflatio ₇ mugit' ac
tensio in uentre existit. ↄfectio d' bachis
lauri danda ē. que ℞ folioꝝ rute siccoꝝ ʒ. x.
ameos. cimini. nigelle. siseleos. origani. carui.
alexandri seminis. amigdalaꝝ amaraꝝ. mela
nopipis. macropipis. nitastri. dauci. acori.
bacaꝝ lauri. castorei. oīm ana ʒ. ii. sarapi
ni ʒ. iiii. opopanacis ʒ. iii. ↄficiant' cū melle
eidē pondēris. cui dosis sit ut auellana una.
aut nabicum mulsis uelib; cū uncia una ui
ni calefacti. aut cū apozimate d' radicib;. hinc
enī ↄfectioni i remouenda uentositate ₇ dissol
uenda. nichil ē p'petuius. h' p'tea suppositoriū
subiciat'. q' cū sit uentositatis dissolutiuū.
℞ cimini. folioꝝ rute uiridis. amboꝝ ana
manipulū i. bochor manen. artantithe. amboꝝ
ana ʒ. ii. bauriich ʒ. i. ↄficiat' ex melle. ₇ sup
ponat' cū spongia uł lana. h' enī dissoluit uē
tositate ₇ inferi expellit. Vent' quoq; assione
ex panno calido uaporandus ē. ₇ eger intinā
mittendus. Si aūt h' nō suffecerit. uētosa
cū igne imponēda ē. ₇ ibi donec rubere incipi
piat fuctuo'. post h' unctio fieri ↄuenit ex oleo
ruticeo. ₇ ex aliis oleis calidis. ₇ ex eis clisterizandus ē
eger. p'tquā ei sanitas fuit. castorei. eufor
bii. amboꝝ ana ʒ. s. hac uō solut' puri ↄtu
dinē. dum sanus ē. caueat ne uinū aq̄ mix
tū bibat. nec ₇ sumat uinū n' purū ₇ forte.
nec aquā multā bibat. ₇ abstineat ab herb'.
₇ lacte. ₇ omib; inflatiuis. ¶ Filoniū faciēs yli
osis cū maximo coartante dolore. ₇ timet ne sicapi
egro sruciat. uētositate carminat. soniū pruo
cat. ℞ pipis. ameos. fo lioꝝ rute. nitastri. ca storei. bacaꝝ lauri. ci mini. oīm ana ℥. unā.

Vez a filoniū ē ideo q' filon inuenisse ↄposuit. q' ℞ iqami albi. pipis nig'. amboꝝ ana aureos xx. opii aure' x. croci aur' v. spice. piret. eufor bii. oīm ana aur' i. ↄ ficiat' ex mell' dispumati duplo

opii · mandragore · iusquiami semis · omnium ana ʒ. conficiantur cum melle eius quantitatis que excedat pondus omnium aliorum. huius quantitas electuarii addatur plerumque scamonee ʒ. fiat · et sic tunc medicamen ventris solutivum. Si autem cum dolore et febris affuerit · cassiafistula in suco endivie bullito et despumato dissoluta · egro est danda · et sirupus violarum imponitur et tribuendo · et nutriendo et extra sicut cum oleo de amigdalis dulcibus condita · et ex lenticulis dulcibus clistere ad. Cum autem locus doloris invenire apparuerit cum dolorem gessit set ad partem huius · eger in principio flomet. deinde cassiafistula cum suco berberis sepe dandum. Et sit cibus eius cum hic dolor ex consuetudine accidere solet tamen unctuosa cum zucaro et cum oleo fisamino · et abstineat a cibis stipticis et acetosis et cibis crossis et ventrem stringentibus · Qui autem est hoc dolore ventositatem pati solitus est · cibet cum calagie et mutagie natum conditis cum seminibus · et abstineat ab holeribus et lacte · et ab omnibus que inflant · et bibat vinum forte et non inciatum · aut oximel cum speciebus que predicto ponuntur in pinguas dicemus · oximelli confectio · Recipe mellis mundi lib. i. aque lib. vi. misceantur et coquantur diu · et spumentur bene donec fiat ad similitudinem iulep · Cumque hoc factum fuerit · ita namque lib. ex eo mittuntur ʒ. ii. piperis pulverizati in panno ligati donec appropinquet finis decoctionis eius · Et cum defundat extrahatur panni et exprimatur · et remanente fuerit · apponet · Confert et cuius passio ex ventositate et cavissa superfluitate accidit solum oleum de benna recenti cum apozimate de seminibus sumptum · apozima autem de seminibus est hoc quod Recipe ameos · cimini · feniculi · carui · origani · nigelle · omnium ana pugillum unum · predictis ammisceantur aque lib. iii. et coquantur donec redeant ad lib. i. et semis. de hoc itaque apozimate sumatur ʒ. iii. olei quibus olei ʒ. iii. olei de benna addantur · et multis diebus bibatur · Si si cui dolor iste cum calore supervenerit · pruna · xx. et hic carne · v. et passularum enucleatarum ʒ. v. sumantur · et coquantur colentur · deinde cassiefistula in eo diffusum coletur · cui oleum amigdalinum ammisceatur · et sumatur · Et ex apozimate quod in capitulo de reumatismo diximus in potu tribuatur · Venter vero si simul tamen fuerit siccus · predicto apozimati addantur polipodii · turbit · amborum ana ʒ. ii. et coquantur cum eo · et detur donec venter solvatur · Cum autem solutus fuerit · terminoligatur polipodium et turbit. Electuarium quod ventrem solvens inflationem resolvit et gravedinem. Recipe turbit albi fracti et pulverizati ʒ. xx. zinziberis ʒ. x. zuccari ʒ. xxx. huius pulveris ʒ. iii. ad bibendum dentur. Pille de quibus cum quis ventrem solvere voluerit · unam sumere debet · que appetitum excitant et inflationem reprimunt et gravedinem et cibum digerunt. Recipe mastic · zinziberis · cinamomi · gariofilorum · nucis muscate · melanopiperis · macropiperis · scamonee · violarum · zucari · omnium horum ana ʒ. i. fiant ex eis pille ad magnitudinem ciceris · et sumat unam · expediebit enim semel aut bis. De fluxu ventris.

Cum cibus insito more solito non moritur immo cum egreditur non mutatur in panni · et fuerit cum hoc mordicatio et dolor inventur · et sitis · cui quod plerumque ad ventris fluxum · in quo ante comestionem fuerit purulentum · detur egro de sirupus de suco uve acerbe · aut de suco ribes · aut de suco granatorum · cum spodio · rosarum amborum ana ʒ. i. tarasia quoque de spodio constrictivum inde tribuantur · Nutriatur vero ex adelia cerina · et pulli cum aceto cocti et assatis · et in suco uve acerbe positis · In potu autem sumat sumach cum aqua rosarum · et deinde nutriatur ex albo cum amisceatur sumach · qui vero est sumachia · totumque ei regimen adhuc ponatur ut infrigidare possit · et constringere · Quod si non fuerit cum eo mordicatio inveniatur · nisi quod egreditur pus habet aut virtus sicut est vis cossum · et ad inflamationis paucitatis · et pauca sitis · et nichil accidit · egro sinapi · et piperis salsi tribuantur · de modo coquatur ea vomere sinapi salse et mel et ameos coctum. Que si non sufficerent · medicamen quod expellit flatum tribuatur · quod Recipe aloes ʒ. i. coloquintide interioris ʒ. iiii. salis indi ʒ. iiii. turbit ʒ. i. ex his fiant pille · et sufficiunt ad dosim unam. Vomitum preterea sepe iuvat · et calamita quibus utitur in alimenti preso impingant · et comedit fulta que sale conduntur · et que

Auctor loquitur hic de uno modo lubricitatis intestinorum · lubricatus non intestinorum cum expletus est · aut est contingit propter pustulas intestinorum superficie existentes quarum signa que prius non nominavit · aut propter flationem et aere quod in intestinis adunatur cuius signa secuntur sig. aut fit propter debilitatem virtutis retentive causa male complexionis frigide · quam frigida convertatur signa · contra cuius signum complexio calida si sine materia est in facie ventrem fluere immo constringit · Et sic est cum materia · colicam ventris facie solonem quam modo nominabit.

Fluxum ventris quod contingit ex flatu quod idem in intestinis existit · mediante confectum laxative que flatum expellunt · et valde ob sint et constringunt · fluxum que quod contingit cum colera nigra contingit sunt conferunt laxativa · Exple utrumque et impinguem hoc in fluxu quod contingit cum colera rubea cum colera · s. est spissa.

72 De ventris profluvio (fluxu)

Credo qui male acciperet aliquis tale dosim quia cito liberet mori

acrimoniam habent que appetitum provocare consueverunt. Si autem cum hiis que diximus exit superfluum neque expellitur aliquid purulentum vel flavum habet hec mixtum, egro vinum purum et forte tribuendum est. et olibanum dandum quod fit sic: olibani ʒ x. piperis, ameos, spice, liquiritie, anisi, nigelle, omnium ana ʒ ii. balaustie ʒ x. mellis dispumati quod sufficit ad conficiendum. detur ex hoc in potu quibusdam calefacientibus et vehementer desiccantibus. apozima quoque conferimus quod in capitulo colice passionis nominavimus. detur. 3 Et sufficient in potu sumere vinum purum. 2 Si autem cibus non egreditur sed res subtilis et alba et aquosa cum qua sunt ea que epatis significant debilitatem, tribuatur id quod fit de scoria et olibano et tunc calefacientibus epar que nominavimus, et electuarium diacalamenti quod fit sic: foliorum rute, foliorum calamenti siccorum, ameos, cimini, liquiritie, ʒ iuberis, cinamomi, macis, piperis, omnium partes equales. conficiantur cum melle decocto. et talia medicamina que nominavimus in capitulo epatis ex hiis que ipsum calefaciunt et confortant. Si autem cum predicta egritudine non fuit significatio debilitatis epatis, immo quod egreditur cum fluxu subtile est et album et fuit in stomacho, pulvis de gummatis ad commiscendum glutinandum dandus est, qui fit sic: ossium granatorum acetosorum assatorum tritorum ut alcohol ʒ c. ciceris, seminis coriandri, amborum aceto acerrimo infusorum et postea assatorum ana ʒ xx. xilocassie, sumach, balaustie, omnium ana ʒ x. pulverizentur optime et commisceantur et detur ex eis pulvis ad commiscendum glutinandum. electuarium quoque quod dicitur chaugri detur quod fit sic: gallarum passarum tritarum ut alcohol lib. i. mirtillorum siccorum pulverizatorum ut alcohol lib. mediam. xilocassie, nabati, balaustie, seminis tamarici.

ameos, omnium ana ʒ x. conficiantur cum melle de camella vel cum melle apum optime dispumato et ex electuario sumatur. Si autem quod egreditur cum fluxu fuerit sanguis et mordicatio egreditur simul propter febrem, trocisci constrictivi de spodio et aqua sumach decocti dentur. Trocisci constrictivi de spodio fit sic: rosarum rubearum, spodii, amborum ana ʒ x. seminis acetose, sumach, balaustie, gummi arabici, omnium ana ʒ v. Informentur trocisci pondere ʒ ii. de quibus unus cum ʒ i. de rob citoniorum simplici sumatur. Aqua vero sumach decocti quam diximus ita fit: coctum sumach in aqua ipsum cooperiente bulliat donec aqua inspissetur. deinde coletur et bibatur ex ea ʒ iiii cum tribus ʒ spodii et gummi arabici eadem quantitate. Cum si ex fluxu ventris evenerit excoriatio, pulvis de bolo ad commiscendum glutinandum detur, qui fit sic: psillii ʒ xx. seminis plantaginis ʒ x. gummi arabici, boli armeni, amborum ana ʒ iii. psillium assetur et gummi et bolum pulverizentur et commisceantur et sumatur in potu ex eo in mane ʒ iii. cum rob decoctionis et cum in nocte commedere cibus non ei sit pulmentum factum cum granis granatorum et passis cum aqua acetosa et cibus fiet cum succo uve acerbe et sumachia et tamarisca cum amisetti sive sumach et hiis similia alimenta. Trocisci de balaustiis qui cum nimie conferunt diarrie, tunc dandi sunt cum fluxus fuerit superfluus sive habeat sanguinem admixtum sive non, fit sic: gallarum, siliquarum, seminis tamarici, olibani, balaustie, omnium partes equales, opii, gummi arabici, amborum ana partem mediam. Informentur trocisci pondere ʒ ii. ex quibus unus cum vino sumatur si neque calor affuerit nec febris. Sed si febris affuerit cum rob de citoniis acetosis sumatur, qui tunc dandi sunt cum ventris fluxus superfluus fuerit. Trocisci ad tenasmon qui dandi sunt cum caloris absentia fuerit et ventositas nocumentum et dolorem: seminis iusquiami albi, seminis aneti, seminis feniculi, omnium ana ʒ v. ameos ʒ ii et S. opii ʒ iii et semis. apii ʒ x. fiant trocisci de quibus pondere unius aurei in potu sumatur. Confectio de storace que antiquo ventris fluxui confert ac tenasmon cum nec febris nec calor affuerit, si adfuerit ventositas nociva, cum fit sic: castorei, opii, asari, storacis liquide, mirre, seminis iusquiami nigri, thuris, omnium partes equales. mellis quod sufficit ad ipsorum confectionem. cuius dosis sit a ʒ i. ad iii. Si autem post quam tenasmon x transierint dies non visa fuerint medicamina conferre et eger super pectine sentit dolorem, redeundum est ad

clistere · clistere [illegible] · de panici excorticati
[illegible] · [illegible] · rosarum siccarum
balaustie · cuppi [illegible] · glandium · [illegible] manipu
lum unum · omnia [illegible] coquatur donec adli
bum [illegible] media redeant et colentur · deinde sumatur
cerusse · cinerum papiri babilonici · aut cinerum papiri
ambrorum ana · ʒ · i · boli armenici · ʒ · v · vitellus oui unius
assati duritus · olei rosei · ℥ · v · ex his omnibus sic dicto a
[illegible] facientes dissolutis et clistere fiat · eger semel
aut bis · Quod si tenasmon fuerit longi temporis et
quo non egreditur sanguis sed tantum alba mucillago
uel simul · medicamen putredinis quod in capitulo de
cura [illegible] putridorum nominauimus dandum est · ex
quo in [illegible] eorum que nominauimus fiendo [illegible]
lato clistere semel aut bis fiat · Et si ex uentris
fluxu inueniatur uehementer [illegible] secuta fu
erit · clistere fiat ex oleo roseo [illegible] · Similiter nullo
modo mordicent · clistere ex illo medicamine [illegible]
tiens addatur donec sanetur · Epithima de quo ue
ter cum fluxus [illegible] et intus est debilitatum · [illegible]
capitulis est · [illegible] acacie · [illegible] · mirre · gallarum
[illegible] omnium partes equales · Ex his omnibus
[illegible] aut [illegible] admisceatur
uenter · hinc quoque [illegible] addit panis biscocti de
siccati · Si autem cum hac [illegible] fuerit calor · epi
thima fieri conuenit ex duobus sandalis · et rosis · et bolo
armeno · et [illegible] · et [illegible] · et pane biscocto cum succo
[illegible] · et [illegible] · et [illegible] · Quod si eger
uehementer patiatur tenasmon · et sepe uadit ad sel
lam et tamen nichil egrediatur · collirium istud sup
ponatur · Est enim mirabile ad sedationem tenasmo
nis · [illegible] thuris · [illegible] · croci · [illegible] ambici · opii ana
ʒ · i · opii · ʒ · ii · in [illegible] collirium et supponatur ·

1 Auctor non nominauit fluxum uentris spumo
sum · qui fit a cerebro · qui sepe accidit per sompnum ·
cum enim cerebrum calefactum [illegible] · et non [illegible]
[illegible] [illegible] precedit qui cum [illegible]
2 [illegible] contingit · quod comedendi appetitu
[illegible] intendit ut [illegible] similiter et [illegible]
[illegible] fiat [illegible] · cum enim est uenter ex his solutus
que [illegible] expellit [illegible] · et [illegible] omnia
quibus splen [illegible] istum [illegible] fluxum non nominauit
3 qui ex lenitate superficiei [illegible] contingit · qui est una ex
speciebus lubricitatis [illegible] color [illegible]
egreditur [illegible] · quod et sepe contingit cum [illegible]
post comestionem mouetur · cuius [illegible] est ut eger
ter [illegible] comedat · Illud quoque [illegible]
fit quod contingit [illegible] · [illegible] corporis non [illegible]
[illegible] · nec [illegible] · cum enim [illegible] · et [illegible]
4 [illegible] est corporis [illegible] · Illud [illegible]

[illegible] quod contingit causa [illegible] · apparet ubi [illegible]
plus recipitur quam [illegible] possit retinere · non no
minauit · Hoc quoque [illegible] contingit ex [illegible]
[illegible] acceptione · [illegible] digestibilia cum
ea que tarde digeruntur [illegible] · [illegible] est in
[illegible] ·

Cum multi sint modi egestionis in quibus [illegible]
uentris apparet · hic [illegible] eorum nominauit · [illegible]
cum qui contingit in [illegible] fit [illegible]
[illegible] · [illegible] quoque [illegible] preter
misit [illegible] · [illegible] debilitate
epatis prouenit · cum epar [illegible] quam [illegible]
causa sue debilitatis [illegible] · [illegible]
[illegible] contingit causa solutionis [illegible] · [illegible]
[illegible] aut in intestinis · Illam [illegible] non nominauit quod
fit ex apostematibus que in eis rumpuntur · neque eam
apposuit que prouenit cum [illegible] · sic conti
git ex potu medicine [illegible] uiolente solutiuis ·

Cum epar debilitatur · cum ipsi proueniunt duo modi
fluxus uentris · Unus eorum est [illegible] qui fit cum
epar parum attrahit ad se · Alius est cum egestio lu
ture [illegible] assimilatur · cum epar [illegible]
[illegible] · cum debilitatis sue [illegible] euomit ·
Medicamen uelociter subueniens omni modo fluxus uen
tris qui est longi temporis · galla una · [illegible] ʒ ·
ii · sumantur · et puluerizentur omnia · et terantur · et cum
ouo misceo agitando commisceantur · et fricta come
dantur · Est enim mirabile · Aliud ad idem simili
[illegible] · [illegible] pondus auri unius [illegible]
et fricet cum manu · deinde bibat cum [illegible] aque
frigide quantum [illegible] tenere potest · Aliud quod [illegible]
expertus fuit ad fluxum qui [illegible] prouenit · [illegible]
[illegible] foliorum [illegible] · psillii tosti [illegible]
[illegible] ana · ℥ · i · mastice puluerizati · ℥ · v · ex omnibus his
commixtis bibant cotidie · ʒ · iii · cum [illegible]
· i · [illegible] equine ·

De difficultate urine ·

Cum urina [illegible] aut ex toto retinetur · [illegible]
[illegible] apparet tumor in [illegible] dolor
[illegible] · [illegible]
est ex medicaminibus urine [illegible]
[illegible] nominabimus · [illegible]
est hoc quod [illegible] · [illegible]
hec [illegible] · [illegible]
[illegible] · asari · anisi
[illegible] seminis feniculi · spice · amigdalarum amararum ·
omnium ana · ʒ · [illegible] seminis melonis [illegible] ʒ · x ·
cantaridarum quarum capita et ale abscisa fuerint
ʒ · i · armoniaci · ʒ · iii · armoniacum in uino dissoluatur
et alie species [illegible] · ex quibus fiant forme a
uellanis similes · de quibus sumatur [illegible] ʒ · [illegible]

Hec est difficultas
urine cum [illegible]
[illegible] existentes in
[illegible] propter de
bilitatem urinam [illegible]
[illegible] non possunt ·

73 De urinae difficultate

74 De arcenum et sanare calculo

hoc enim medicamen valde confert corpori cum dissolutione putridi et laxitatem et yposarche et ad expellenda omnia accidentia causa quorum corpus desiccari oportet. Quod si contingit mingendi difficultas ex casu aut percussione in tempore aut lapide aut [illegible] eger ex basilica minuatur, deinde aqua calida loco sepe fomentetur et usque ad spacium medii diei exolis fuerit. Est quoque preparatio ut urinam expellere mittat. Si autem mingendi difficultas contingit vesica existente plena et extensa et sit hoc propter sanguinem aut saniei [illegible]tum, medicamina que trombos sanguinis aut pus que in vesica generantur solvere consueverunt et liquefacere dantur.

Causa huius difficultatis urine que contingit propter casum et apostema in cimiterio vesicam.

Causa retentionis urine cum vesica est extensa est opilatio foraminis quod protenditur a vesica ad virgam.

Medicamen quod trombos sanguinis aut saniei que in vesica fit dissolvet. R. coriandri, mirte, rubee de qua tinguntur, seminis ... peti, amoniaci, [illegible], omnium ana partes equales. Armoniacum dissolvatur et formentur pillule ex aliis speciebus, ex eo confectis, de quibus quater in die sumat cum apozimate de seminibus que nominavimus. Similiter et acetosus ex forti aceto fiat multociens decoctus et per siringam postea immittatur in vesicam. Aqua in qua dissolvi sint sal ... aut aqua cineris ... Ista est confectio aque que fit de cinere. R. cineris de yluce, cineris de ... caulium, calcis, [illegible] omnibus admisceatur terciam aque ut ex ea colopirii possint et dimittantur sic per tres dies. Deinde colentur et per siringam in vesicam iniciatur. Sibi quoque cepe et ortulani et sulla cocte supponantur. Tinam preterea assidue ingrediatur in qua sit aqua in qua cocta sint camomilla, sticados arabic, sansucus, sisimbrium, aut in qua extremitates caulium et sulla et fimi columbini cocte fuerint, et eger de decoctione eorum sedeat. Et ex herbis istis sic coctis fiat emplastrum super femur et partes ei adiacentes. Et dum urina movetur sumat ea que urine provocativa existunt. Et si hec omnia non profuerint, ad instrumentum cum quo urina provocatur est recurrendum. Si autem mingendi difficultas propter lapidis signa affuerit, eger supinus iaceat et pedes eius ... et concussis modis et fortiter quatiendi sunt. Et si urina non egressa fuerit, oportet ut cum instrumento curetur per quod in membro iniustis fit impulsio. Cavendum tamen est ne virga [illegible] cum est ibi apostema. Ad difficultatem [illegible] urine valde confert sepe ingredi tinam et ungere loca

Cali cami clavelat. et fit de quadam herba salsa. et virtus eius est [illegible]

Furfur propter suam expurgationem quam facit non habet pur.

[dextera columna]

exolis et medicamina urinam provocantia ipsum sumere et abstinere a nutrimentis acetosis et potionibus acetosis.

de lapide.

Cum eger mingendi sepe fuerit et manu tractat virgam quamque erigit et aruerit et urina difficulter cum dolore egreditur, in qua egritudine frequenter set in longiori quamquam exit lapis in vesica esse significat. Si autem eger sentit cum difficultate mingendi vehementem dolorem in renibus et tenuitatem urine et nauseam et ventris constrictionem, in renibus lapidem esse monstratur. Lapidi vero qui est in vesica confectio ista utilis existit et est optima ad frangendum lapidem cum vetustus fuerit. Ego quoque iam fregi cum eo magnum lapidem in spacio minore quadraginta dierum, cuius confectio hec est. R. opobalsami, seminis [illegible], dauci, oliziatri, seminis [illegible], corticis indie, oppoponacis, corticis indie, cuppuris, amigdalarum amararum, [illegible] dapnococcie, squinanti, ciperi, spice indie, cassielignee, saxifrage, ... barbarinel, gentiane, aristologie rotunde, asari, cortex dumeti, amoniaci, sata pini, bdellii, piperis, acori, omnium partes equales. Cum melle sufficienti balsamo dissolute malaxentur et exinde alie species conficiantur ex quibus inficiant pillule et sumat ex eis in die ʒ .i. cum apozimate de seminibus ... ; in sexta parte ʒ .i. de cinere scorpionum simul cum eis datur. Cinis autem de scorpionibus hoc modo fit. Scorpiones sumantur et in ollam novam positi os huius opilatum super laterculum in furno mittantur in quo non sit vehemens calor, et sint ibi sex horarum spatio. Deinde extracti pulverizentur et reponantur. Eger autem nutriatur ex aqua ciceris et calagie et mutigenat et abstineat a lacte et caseo et ab aliis cibis consimilibus, et ingrediatur tinam in qua sit aqua in qua cocta sint folia caulium et sulla et bergesia et ... et fimus columbini et medulla seminis cicerum ortulani ... et inungat ex oleo de scorpionibus.

Rasis in hac confectione multas apposuit herbas et species vehementer calidas et siccas. Quod licet sibi placuerit, galieno tamen displicuit quod in parte quinta libri de simplici medicina ostendit medicinas vehementer calidas et siccas lapidem indurare et siccare. Nec elegit alia nisi spongeos ... dicens tibi: betonicam, vitrum combustum, betonicam, polium, mortarium, lapides spongie, et acetum squilliticum. Nam si fuerit lapis in huiusmodi corpore extenuatum erit hoc medicamen in ultimo nocivum ei. Et fortasse accidet ei illud quod dixit galienus in tractatu septimo de regimine sanitatis.

[Marginalia]

Confractio lapidis provocationis vesicalis [illegible]

de sanguine in renibus.

i. gramina lauri

i. scolopendria

fenugrecum

indie

i. huius [illegible] oppoponacis

i. bacca lauri

i. scolopendria

mirte

tribus [illegible] i. dracunculus

f calagie f cabaria asari vel frixa. mutigenat. [illegible] in ...

z distilletur ex eo in unguentum · oleum de scorpionibus · Recipe
aristolochie rotunde · gentiane · cipi · cortic(is) indie ·
cipperi · omnium ana ʒ · i · Hec omnia in libra · i ·
olei de amigdalis amaris posita ad solem per dies
magni in vitro dimittantur · et coletur et exprimatur ·

Retulit Galienus in libro
de curationibus egritudi
num secundum mibra · oxedici
um quod frangat lapidem
et paulatim expellit de
nec vesica mundificetur
et urina clara et munda
prius egrediatur · In quo
maximum confidatur secre
tum precipue cum hac egritu
dine omnino curet · unde ut
lapis per ipsum non ge
neretur · Hoc est · Recipe seminis
cucumeris · carvi os [?]
olixatri seminis · mirre ·
omnium ana aureos · vi ·
xilocassie nigre · cin
namomi · fu · i · spica
cluti · omnium ana au
reos · iiii · pulverizentur et
cum melle dispumato
conficiantur · de quo ad lupi
ni magnitudinem su
matur · Qui autem hoc medi
camen compositum est · oz [?]
fac [?] ... custodiat
ne bas [illegible] teratur nisi in
mortario ligneo · et cum
pistillo ligneo · et ni
chil secum habeat vel in
calcamentis vel in anu
lo vel alibi ubi sit
ferrum · In hoc enim valde
occultum consistit secre
tum ·

Confectio ad idem · Ci
locum [?] in [illegible] et im
ple ipsum de semine
napi · et redde [?] ... cum ...
cooperimento [?] ... quoniam fu
it abscisa · et in me [?] ipsum
ex massa panis · et sepeli eum in cinere calido
cum prunis donec arescat · et exhibe · semina ·
et da in potu

Et prima quaque libra ex
eo adiungantur ei scor
piones · x · et totum in vas
cuius opilatum sit mis
sum ad solem per duas
septimanas moretur ·
deinde coletur · et reponatur ·
Est enim optimum et mira
bile de quo in iunctura co
tidie guttatim infundendum
est · per quam eger de urina
egreditur · Quod si lapis ma
gnus fuerit · non invenit
aliud remedium · nisi ut
cum incisione extrahatur ·
de hoc tamen loquitur in li
bro huius modi exterius ·

Cum autem in renibus fu
erit lapis · eger sedeat [?] in
tina in qua ingrediatur · et re
nes et ylia ex oleis [?] iun
gantur · et ea que locum cale
faciunt desuper eum primo
ponantur · ut sunt ea que
nominavimus · In potu
quoque sumatur ea que lapi
dem frangunt · Si autem lapis
cadentem [?] et iunctura obstru
culum fecerit · aqua calida
ab alto distillando ei in
fundatur donec liberare
videatur · deinde oleum te
pidum guttatim superiaci
atur · et fricetur · et si necesse
fuerit ad extremum suggen
tur · ex hoc enim movebit la
pis et exibit · Si autem ma
gnus fuerit · et difficilis
necesse est ut instrumenta in
ferius incidatur et extr
ahatur ·

De apostemate quod fit in renibus sive in vesica ·

Apostema quod fit in renibus et in vesica · committit
febris permixta que non est vehemens caloris · cum
qua est oppilatio · et rigor · et frequens incertus · et do
lor in iuncturis dorsi · et gravitatis · et cum impel
litur · videtur egro quod aliquod ibi suspensum sit ·
Cum itaque signa visa fuerint · eger ex basili a
con flomenter [?] cum prius in qua dolorem sentit et super di
ne · loco quoque emplastra mitigativa supponantur · Et
si egritudo sic dissoluta fuerit · bonum erit · Si
autem febres et dolor et gravitas perseveraverint · et
urina minuatur et frequenter egreditur · significat pus
ibi colligi · Est igitur tunc super dorsum emplastrum ex
camomilla · semine lini · furfure · oleo sisa
mino compositis ponendum · et egro ut in tina sedeat
precipiendum · Si autem eger minxerit pus · semina
que notabimus in capitulo de ardore urine sunt danda ·
donec pus minuatur · deinde detur trociscus quem in
capitulo de mictu sanguinis et saniei nominavimus ·

Apostema vero quod in vesica fit · debet committi b
febris continua · et difficultas mingendi · et dissuria ·
et stimonis [?] et urgere dolor · Et tunc eger ex basilicon
flomando est · et fiat huius egritudinis cura · quemad
modum prediximus · Est autem quando renum apostema perveniet c
ad saniem · in modo [?] tussis [?] induratur cum gravitas in
renibus sine febre perseverat · Est igitur clisterizandum
ex mucillagine fenugreci et seminis lini · et apy
et malve [?] camomille · et cerulii [?] · et melliloti · et
malvavisci · ac furfuris · et vomat frequenter ·
Renibus quoque supponatur emplastrum ex hiis que
notavimus · Et si urina purum videtur cum illo · u
rinam provocantia dentur · Hec quoque propter non est bo
num · quia ex eo pervenit ad ydropisim · De ardo
Cum eger dum mingit sentit re urine ·
ardorem et punctionem in virga · a salsis et acetosis
et acutis abstinendum est · et nutriendus ex cibis lenibus
et subtebegri [?] · et eorum similibus · Hoc quoque medicamen
ei dandum est quod fit · Recipe seminis milonis [?] excorticati
ʒ · xxx · seminis citroli · seminis cucurbite ·
seminis portulace · seminis albi papaveris omnium
ana · ʒ · iii · seminis iusquiami albi · ʒ · ii · zuccari
albissimi ad pondus omnium · de pulvere horum co
tidie in potu · ʒ · iii · in mane · et alie · iii · ʒ · cum
nocte cum ʒ · i · sirupi violati · aut iulep i
sumantur · Hec quoque egritudo non est primo de di ·
quia cum sit mansiva et perseverans · pervenit ex
ea in vesica et in instrumentis urinalibus ulcera ·
Cum aliquis De mictu saniei et sanguinis ·
propter casum aut percussionem sanguinem mixerit ·
ex basilicon flomentur · et trocisci qui dicuntur trocisci
de carabe in potu tribuantur · Trocisci · de carabe ·

75 De renum & vesicae inflam[illegible]
76 De urinae ardore
77 De sanguinem & pus [illegible]

Rx cantabre · gummi tremule arboris · ambo*rum* ana ʒ · v · laudane · yperquistidos · ambo*rum* ana ʒ · ii · et · s · olibani ʒ · ii · seminis apii · opii · ambo*rum* ana ʒ · i · informentur trociscis pondere aurei uni*us* ex quibus uni*us* omni die cum apozimate sumach trib*u*tur · ad comedendum uero · tribuatur eius ex*tr*actum sumach · et eius cocta cum suco uue acerbe · abstineat acidis acutis et salsis · loco uero percussionis supponatur emplastrum ex bolo armeno et acacia · et aloe et lutio confectis cum aceto et aqua · Si autem sanguinis mictio euenit post comestionem ciborum acutorum · aut potum uini acuti · flomer eger · et trociscos de cantabre in potu sumat · et eos qui prediximus gubernetur regimine · Prius uero si minxerit eger trocisci isti dandi sunt · qui Rx seminis milonis · citrulli · cucurbite · omnium absque corticibus ana ʒ · xx · boli armeni · gummi arabici · thuris pinguis · sanguinis draconis · omnium ana ʒ · x · opii ʒ · iii · seminis apii ʒ · ii · informentur trocisci pondere ʒ · ii · ex quibus omni die uni*us* cum sirupi de papauere ʒ · i · in potu tribuatur · Virge quoque ex isto collirio inmittatur · Collirium decenisa · Rx cerusse · sarcocolle · olibani · gummi arabici · opii · sanguinis draconis · omnium partes equales · fiat ex eis collirium · et prius iniectio fiat per iniectio ex ydromelle · et mingat eger · et post eius egestionem fiat iniectio isti collirii dissoluti in lacte asine.

78 de fluxu urine.

Cum eger multum urine emittit · et emissionem eius non sentit · aut mingit in sompno suo · uel patitur sitim · uel corporis extenuationem incurrit · ea que urinam constringunt danda sunt · Medicamen retinens urinam · Rx galangal ʒ · i · olibani ʒ · xxx · seminis coriandri sicci · boli armeni · gummi arabici · omnium ana ʒ · x · fiat ex eis puluis de quo sumat ʒ · iii · in cena nocte ante ad tempus dormiendi · Quod si cum hac egritudine sitis fuerit ualidissima · clamosa · et aqua quam bibit cito egreditur · aqua ordei cum psillio detur · et nutriatur cum suco uue acerbe et sumach · et similibus horum nutrimentis · et cum albo quod fit de simila ordei · et masal · et mirtis acetosis ordei in potu · et prohibeatur labor · et cum muliere concubitus · Isti quoque trocisci in potu sumantur · qui Rx spodii · ʒ · x · lactuce seminis portulace seminis · ambo*rum* ana ʒ · xv · coriandri sicci · rosarum rubearum · boli armeni · omnium ana ʒ · v · bulaustie ʒ · ii · castorei · ʒ · c · sumantur in potu cum suco grinnari acetosi · herbe frigide et temperate · et super renes ponantur · et caueat sibi acidis calidis · et uino · et ab omnibus que urinam prouocant · Illud autem quod ex magno frigore certo precipit · et quibus in hac passione egri medicant ·

Qualiter · unde illico ducatur ipsum ad passim · de uermibus qui fuerint in hoc nocumento solito est leui · in acidis crossis et unctuosis sibi caue · et ano generantur · debet · Et cotidie ante quam comedat · sumat bucellas aliquas cum sinapi et almum · hoc est ypos generari prohibet · Si uero eos generari contingit · non oportet aliud nisi ut expellantur · Medicamen ascarides expellens · burungi execuriens cum ialo de fumeche eger ʒ · vii · sumat · Medicamen magis expellens lumbricos · Rx burungi execuriens · turbit · seminis mil · omnium partes equales · lupinorum · nasturcii · cambil · omnium ana partem mediam · Sumat ex eo ipso ʒ · vi · prius tamen bibat eger lac mox ut mulctum fuerit per tres dies · et deinde quaque die quarta die ter se · et de predicto medicamine in lacte adhuc calido ut mulctum est disso luto et aceto dum ualde fumeche est bibat · Vermes uero minimum qui in ano fiunt per quibus generatur pruritus in eo et ideo fiunt animus · expellentur cum cotone ex oleo abluto inuolutum inmittatur · aut inuolutum oleo de censomil · aut suco mentastri · aut inuoluatur ex pinguedine aloes · et felle uaccino · et supponatur.

burungi est semen nigrum quod de semi affertur · simile pipi · pro quo potest poni decade · et est amarum.

Cambil terra rubea minuta ut arena quod fert amecha · et cum fricatur super manus tingit et non apparet · unde est sic unguentum quod dicitur manus penetrare.

80 Cum sanguis recte de emoroidis et fistulis et ragadiis que in ano fiunt · sine dolore prefluit · fluit regionem incipiolate tamen · non est constringendo in patiens ex eo debilitetur · a multis enim passionibus ex inde liberatur · Si autem debilitetur · et indiget constrictione · trocisci de carabe cum suco sumach dentur · post comestionem quoque sumat sumachina et cibum qui cum suco uue acerbe fit · et similia his de quibus illis quibus nutrimenta sunt · Si uero multum debilitetur · mittatur cum suco cerusis cum plectrum que a miscent sue citonior et uinum · Vinum quoque bibat stipticum · et super eum ponatur emplastrum de spica que in carpi tulo de spate notatum est · si ista non suffecerint · confectio de scoria ferri detur · que Rx mirobalanorum · nigrorum · bellilicorum emblicorum · omnium ana ʒ · v · spice ·

his egritudinibus confert suffumigatio que fit ex spolio serpentis · et cortice indie caprifi · et bdellio et sepo · et iniectio ex oleo de nucleis persicorum · et suffumigatio ex anacardis mixtis cum adipe gallina cea · septies facta · et semen porrorum · et sepi camelii · et radices collaquintide · et suffumigatio cum foliis mirti · per · xl · dies.

Margin glosses (left):
i · cum clamore
hec alias arabice uocatur lisse
· s · lac acetosum cum butiro ·
i · seminis ·
ut portulaca et similia ·

Margin gloss (right): i · ferrugo

Later hand (foot of page): ·i· scoria ferri ·

78 De his qui inviti urinam reddunt
79 De lumbricis in ano ac ventre natis
80 De haemorrhoidibus scissuris & fistulis ani

squinanti, cipri, zinziberis, piperis, ameos, olibani,
omnium ana ʒ ii. sccone infuse in aceto per diem
magdaleonem et postea torrefacte ʒ xv. conficiantur omnia

Cum dicitur sanguinis re-
centis fluere, species quidem in-
telligitur que venarum ani
apertio vocatur. Tamen notatur
emorroidarum et fistula. Et
dum sanguis fluet enim
eger non debilitatur. Cum vero
subtiliatur, hypothomia-
...antur, de quo quam plurimi
dixerunt quod non est stringendus, quia
sanguis hic cum temporali-
bus provenit.

Emorroidarum modi tres
sunt. Quedam enim carnes
longe et capitibus assimulantur
et que sunt deteriores. Alie si-
miles sunt botinae similes u-
vis que leniores existunt.
Alie autem moris similes
includunt, que inter has potentias
medie existunt. Que vero
in affirmationibus sunt apte te-
sticulorum deteriores sunt illis.
Quia si ad angustium pervene-
runt, vias urine opilabunt.
Et si necesse fuerit eas inci-
dere, illico periret ex eis
apostema invenire. Que vero
intra anum sunt deteriores
fiunt. Cum autem est ut sanguis
minuatur et calor temperatur
et veniret mollificare. Et si
generent emorroides, te-
nesmon et medicine que
ipsi cum adhibentur fiunt
unt. Quibus offert infir-
mi et herbis que vocantur spa-
ta equi.

¶ Antiquarum medicinarum
cautio est quibus preter-
ea multum offert siccan
pitulum piscium priorum adhu-
mentum et supponatur.

¶ 4 empl.
¶ de pessa. l. 9

cum melle despumato quod
sufficit coctum cum apozima-
te emblicarum, sicut in templo
de milia notavimus. Deinde quo-
tidie ad unius magnitu-
dinem sumatur. Hec namque
emorroydarum sanguinem
et instinctionem constringit. Sin-
vero quoque ventris languor
dicitur remedium affert.
Si autem in ano dolor aliquo
pervenerit, primo ex tin-
ctione ex quo magnum pervenit
dolor, nec fluit alveo a-
liquo, sic cepe cum pau-
ca lana aut fel vacci-
num supponatur. Supposito-
rium quoque longum de
ciclamine subiciatur quod
patiens per totam teneat
noctem. Et si contingit e-
greditur remittatur. Deinde
donec finem dat, et egre-
diatur sanguis. Si enim at
dolor vehementissimus fu-
erit et apostema magnum in
ano flomus egeri, et epith.
plm hic supponatur. Se-
dat enim emorroidarum
dolorem cum adeps ipse cum
eis. Quod si mellilotum,
camomilla, que in modum
in aqua coquatur donec
dissolvantur, deinde su-
matur ex aqua decoctionis
eius quantum manu una
teneri potest. Vitellus o-
vi assatum unum, cere ʒ i,
opii ʒ ii, seminis lini, fe-
nugreci, malvavisci,
omnium ana manipulum
unum. Conficiantur omnia
ex tribus in quo bdellium ʒ
iii dissolute fuerint, et folio supposita per quan-
dam superficies ex oleo sisamino in quo adeps gal-
linaceus fuit resolutus aut anatis inuncta fuit
more emplastri supponatur dum adhuc tepida sunt.

Alia offertio dolorem et apostema sedans. Cepe album opti-
me coctum teratur et cum butiro vaccino misceatur ut
molle fiat et tepefactum ano in quo est apostema supponatur.
Hoc enim dolorem vehementer sedat. Si vero in ano rigidi- ¶ de ragadiis
tas habuerit patiens que cum ledit cum ipsi venit,
fiet ei pillulis de bdellio sex utatur, que hec in ... val- ¶ pille de bdelio.
gidi... mirobalanorum kebulorum, ambrorum ana ʒ x, sarapini ʒ
iii, nasturtii albi ʒ ii, bdellii mollis et pinguis
ʒ xv. Dissolvatur bdellium in succo porrorum et ex eo
conficiantur alia, et informentur ex eis pillule et sumatur
ex eis sextarius ab una ʒ ad iiii. Locus vero si adhu-
stionem patiatur, ex unguento de cerusa inungatur.
¶ Si autem non sentit inde adhustio, ungatur ex un-
guento quod fit ex adipe qui in gibbo cameli in- adipis gibbi cameli.
venitur et bdellio, quod sic fit. Incidetur unguentum de seneci...
hoc est cere citrine, olei sisamini, adipis anatis, me-
dulle cruris vaccini, adipis qui est in gibbo cameli,
bdellii, omnium partes equales. Bdellium prius in mucilla-
gine seminis lini dissolvatur, deinde omnia misceantur.
Hoc est optimum existit. Si autem eger ragadias in ano ¶ de ragadiis.
habuit per fissuras a quibus fetens humor fluxit, me-
dicamine acutum quod in templo de illis scripsimus eis
supponatur quod eger per duos primos dies. Et si in ial. primum diem
eis aliquid remaneat quod resudet, medicamen iterum
apponatur, quod eousque fiat donec locus siccetur et non
resudet si fuit per primum diem. Quod si ea que ibi sunt emi-
nentia extra et pendentia fuerint intus ut arescant
et nigrescant, butirum tepidum multotiens supponatur
donec nigredo ab eo removeatur. Si autem resudaverit
incisa fuerit, medicamen acutum iterum ibi apponatur.
Et si non resudavit, ex unguento de cerusa curetur.
¶ Est et quoddam eminentes emorroides extra curantur cum
urendo cum ferro. Loqui tamen de hoc plus est quam
huius nostri libri modus requirit. Fistule vero generantur ¶ de fistula ani
in ano velocius quam signum ei fiet illud et necessa- λ
rium. Que autem penetrantes sunt, alie vero non penetran-
tes utrimque. Cum autem perforate sunt utrimque, stercus
egreditur ex eis et ventositas. Si autem non egreditur
stercus nec ventositas, non est penetrans ab utraque
parte. Loqui vero de ea cura perfecte plus est quam hic
iste liber expetat. Sed quia fere homines omnes semper
maximum incurrunt errorem in cura huius egritudinis, in
maximum sequitur nocumentum, nos excitabimus eos ad
hoc quod huic egritudini congruum erit et ostendemus qualiter
a predicto errore se custodiant. Et dicemus quod fistu-
la utrimque perforata cum a bacino remota fuerit, in
nullo modo ferro est tangenda. Ex incisione enim fer-
ri contingit stercus involuntarie egredi. Est et aliud
quod fistula ab utraque parte perforata ferro tangi
non debet. Quia toto tempore vite eger sic permanet

potent non magnum faciunt nocumentum. nec pueri
et exeat aliud nisi residatio et fluxus. Si autem
illud quod ab ea fluxerit fuerit acutum et mordi
cativum et fetidum huius odoris. et si quanti
tas cotidie augeatur. erit fistula putrida. et
cum herpete hestiomeno sanatur ex medicami
ne acuto. eo quod complet omnia sicut dictum
est. antequam dilatetur et magnificetur. Cum autem non
residaverit nec parum. nec eius quantitas cotidie
augetur. nec malus odor ibi augmentatur fluerit.
non est in ea aliquid timendum quod sit residatio et
fluxus. Que medicari potest donec siccetur et de
tumescat. et non residet per longum tempus. Si autem
residatio redierit. medicamen predictum adhi
beatur. Et hoc modo potest blandiri per totum
tempus vite egri. et non nocebit. Oportet adhiben
di medicamen huic egritudini. Ex collirio quod in
capitulo de fistula oculi nominavimus sumatur. et op
time teratur. et fistula primatur donec quod in
ea continetur egrediatur. Et si medicina eam in
gredi potest. involvatur coto. deinde ex predic
to medicamine postquam mollificatum fuerit
inungatur. in fistulam mittatur. Si vero minime
ingredi in ea modus potest. dissolvatur me
dicamen in aqua. et sublevetur coxa egri sup
posito pulvinari et eo supino iacente. predictum
medicamen distillando super fistulam fundatur. et
fiat hoc in mane et in nocte per tres dies. et sede
at in aqua de cucuma. et lavet exea. De eg

Cum anus extra egreditur egressione ani aut
aperitur currens. et ita disponit matricis extus.
quod si impellatur ingreditur. cerusse. balaustie.
gallarum. aluminis. antimonii. omnium partes suman
tur equales. et redigantur in pulverem. et super
anum ex oleo roseo calefacto inunctum pulverem
[illegible]. et sic intromittitur et stringatur. quod tamen fieri
convenit postquam eger a sella reversus fuerit. ne
eum cito surgere ad sellam sit necesse. Sumantur
galle. balaustie. cupule glandium. folia mir
ti. et coquantur in aqua donec rubea fiat. et sede
at in ea. et lavet exea. Quod si anus quasi apostematus
est ingredi minime potest. eger aquam calidam
frequenter ingrediatur et in ea sedeat. et ungatur a
num exterius oleo camomillino aut aneti
no donec ingrediatur. Cumque intromissus fu
erit. ex hiis que nominavimus curetur. Vulva pre
ea si egressa fuerit. similiter erit medicanda.
Est tamen necesse ut fortis ligetur. et ut eger semper
supina iaceat. et coxa super elevet. De super
fluitate menstruorum constringenda.

Pro superfluis menstruis constringendis trocisci de ca
rabe per ebdomadam unam
sumantur. Quod si non con
tulerit. confectio de scoria
ferri et fiat minutio ex
basilica. Ventose quoque
ad mamillas apponan
tur. et in competentiores stupti
cis utatur aliis. et hoc medica
men egra sibi subiciat. Recipe
thuris olibani. balaustie.
gallarum. antimonii. aca
cie. aluminis. omnium partes e
quales. pulvis horum opti
me tritorum cum panni lana
subiciatur. femur non et odor
sum ex epithimatibus que in
capitulo de fluxu ventris no
minavimus. epithimetur.
et sedeat in aqua de cucuma. Quod si ista non contule
rint. ex alio pessario acuto fiat immissio. et ma
neat similiter. De provocatione menstruorum.

Cum ex retentione menstruorum magna sequitur
passio. trocisci de mirra dentur. Trocisci de mir
ra. Recipe mirre ʒ iii. lupinorum optime tritorum ʒ
v. foliorum rute. mentastri.
pulegii. cetraci. rubee
de quia tingit. asse. sam
pini. opoponacis. olium
ana ʒ ii. infusi et tri
ta ponderis ʒ ii. ex
quibus detur unus in die cum
aqua in qua semen iunipri
coctum fuerit. Hoc namque
medicamen adeo vehemen
ter existit in provocatione
menstruorum. ut et fetum ex
cutiat si quia eo sepe u
tatur. Ventose quoque sub cunctatum poplites
sunt ponende. et flebotomia ex safena facienda est.
postremo quoque ventose femori sunt superponende.

Hec eveniunt fiunt ex De ragadiis vulve.
medicamine ragadiarum ani. pessarium quoque
ex adipe anatis. et ysopo cerato. et medulla cru
ris cervini. mixtis cum cera dissoluta in oleo de li
lio aut narcisseo subiciatur. si neque febris neque
acuitas affuerit. Quod si illud fuerit cum calore et
acuitate. oleum roseum adhibeatur. Et unguento
quoque de cerussa. similiter fiat pessarium. Si autem
calor fuerit vehementior. sumatur succus portulace.

Quia hec egritudo ple
numque contingit ex sola
sanguinis multitudi
ne. ideo precipit minui
eam ex basilica. Et quia
quandoque fit ex fissuris ve
narum que sunt in vulva
cum duri puris autem est
simul. ideo precipit
dare trociscos de ca
rabe. et confectionem de
scoria. et pessarium
adhibere. Quia autem
plerumque accidit ex e
morroidis que in vulva
nascuntur aut in mas[illegible] ul
ceribus in ea. ideo preci
pit pessarium acutum fieri.

Hec sanguinis cunta
tio fit cum sanguis re
tinetur cum constitui.
plerumque enim retinetur
quia naturaliter est pauc
iorque. cum autem non
est alia nisi ut regatur
eger eo modo quo con
valescentes reguntur.
plerumque in contingit
ipsa apta matricis. et
cuius cum est cun
cto apertis.

de exitu ani

de exitu matris

81 Ad procidentiam ani de vulvae
82 Ad menses constringendos
83 Ad suppressos menses ciendos
84 Ad vulvae scissuras

aut lactuce. aut mucillago psillii. et fiat tabula de plumbo similis mortario in quo terantur colores habens in circuitu labium pariter et ponantur in ea aliqui de predictis sucis. et cum pistillo plumbeo adeo super ipsam moveatur donec de plumbo multum predicto liquori misceatur et inspissetur sucus. ex quo fiat pessarium postquam oleum roseum ei admixtum fuerit et supponatur. hoc est medicamen cunctis vulneribus que in matrice sunt optimum existit. et aliis eis similibus. **de apostemate**

85 [S]i autem apostematibus istis adest calor **fit in matrice** febris. Fomenta ex bismalva fiat. et patiens ex aqua ordei nutriatur. et ungantur renes et femur et yliaca et sumen. excepto si hoc fuerit apostema calidum. et infrigidetur locus quantum possibile est. Si vero postquam febris et acuitas quieverint. remanserit ex apostemate aliquid. ex incessionibus liquidis curetur. et mulier in huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat et maturetur. pessarium mollificans durum apostema matricis. et sedans doloribus in ea factis. et paulatim eos quiescere faciens. Recipe adipis anatis. medulle cruris cervini. medulle cruris vaccini. bdellii. mollis cere. vitelli ovi assati. sticados (?) olei de semine feniculi (?) olei de lilio. omnium ana partes equales. dissolvantur in vino aut rob. et fiat ex eis pessarium. Est enim optimum ad sedandum dolorem et mollificandum duriciem matricis. patiens quoque sedeat in aqua in qua cocta sint fenugrecum. et semen lini. et camomilla et mellilotum. et caulium extremitates. singulatim aut omnia simul. **de ulceribus que fiunt in matrice**

86 [Q]uum autem in vulva fluxerit sanies spissa. **et cancro** aut ut ? tenue. si ex propinquo manat loco. et non fuerit ibi profunditas fetida neque putrida. similiter [illegible] sint aloes et mirra. et sanguis draconis. et sarcocolla. atque olibanum. et loco supponendum. donec consolidetur. Si autem ex loco manaverit remoto. ex pessario quod nominavimus in capitulo de sanguine et sanie fiat pelixma. Si autem quod fluxerit est fetidum odorem habens malum. ex pessario supradicto fiat iniectio. postquam locus mundificatus fuerit ex aqua et melle iniectis per instrumentum aptum eis. Si vero est hoc quod fluit. affluunt punctio et dolor. et apparet durum quod tactu sentitur et discernitur. summo opere cavendum est ne ex aliquo acuto medicamine tangatur. Sed fiat iniectio ex confricantibus pluribus quam diximus aut ex unguento de cerusa. et fomentetur ex bismalva. et custodiatur ab omnibus que colam gignunt in genere. et seminibus et speciebus que predominio amiserit (?) cabis (?). **de precisione matricis**

87 [Q]uum menstrua per longum temporis spacium retenta fuerint. aut mulier a coitu et potione vini diu abstinuit. licet valde affectaverit. et venerit ventositas et dolor in inferiori parte sumen. et senserit quasi aliquid sursum trahi. apte sumen. fortasse post ista supervenerit ei sincopis. et quasi mortua cadet. predicti (?) quoque vix poterit quod ipsa attrahat aerem vel habeat pulsum. et forsitan putabitur et morietur. et fortasse sanabitur laboriose tamen. Hec unquam passio illico ut evenerit curanda est. Cuius curatio est ut pedes fortiter fricentur et ligentur. et ventosa magna sumini supponatur. Obstetrica quoque precipiatur ut digitum oleo bene redolente inungat. et in circuitu oris vulve diu cum intus per [illegible] commoveat. naribus pulverem condisi insufflet. et circa aures ipsi voces clamando proferant. et nichil quod bene redoleat olfaciat. immo bene redolentia et algalia removeantur. et preter res superiora ex eis [illegible]. et naribus malum reddentia odorem applicentur ut stercus et castoreum. et sulfur. Cum autem sanitati restituta fuerit. ex hac medicatione caveatur ne egritudo redeat. Quod si egritudo hec propter menstruorum evenerit constrictionem. caveatur quod menstrua provocentur. et in pedibus fiat minutio. et ventose in eis apponantur. Si autem propter longam viri dissuetudinem contingat ex quo et sepe accidit. incipiat viri consuetudinem habere. aut obstetrix [illegible] illud sepe quod diximus in eo prius tempore. aut medicamina que minuunt sperma dentur que prediximus. et dentur medicamina de mirra que in capitulo de menstruis provocandis nominavimus. **de passio ne que vocatur mola.**

88 [M]ulieribus plerumque accidit passio ex qua generatum dispositionis similitudinem incurrunt. Venter namque crescit. et discolorate fiunt. et retinentur menstrua. Motus tamen quidem in hac egritudine. non est ut motus infantis. immo quamquam de suo movetur loco cum ventre tangitur. Ad ultimum vero cum angustia et dolore frustrum carnis informe ac si pareret emittit. plerumque vero solummodo ventositas et humorum multitudo emittitur. et demum minuuntur venter et removentur accidentia. postquam et tempus pertierit in quo scit puerum debere moveri si adesset. medicine de mirra dandi sunt. et apozima de seminibus. et oleum de resina adhibendum. et pessarium ex ruta et mitridato. et alia pessaria predicta in capitulo de alleviatione partus sunt immittenda. doses quoque de pillulis fetidis confricantibus tribuende sunt. cum hoc est cito evadent.

89 [Q]uum aliquis in mulieribus **de eminentia et ruptura** venerit habens eminentiam que cum supinus iacuerit et locus digitis compressus fuerit removetur. et est scrotum

[Margin, left: ·i· pressura]

[Margin, right: ·i· impetrine (?)]

These are the earliest and evidently the most read pages [illegible] HC.

85 De vulvae inflammatione
86 De exulceratione ulcera & cancro uteri
87 De vulvulae strangulatio
88 De mola uteri
89 De ramicum generibus

recidivat. passio autem que ruptura dicitur. Eius
itaque patiens sibi cavere debet ne post come-
stionem moveatur, nec comedat fabas et specia-
liter nec faseolos nec lentes nec holera nec ali-
quem cibum inflativum. Studendum est et debet ut ei ven-
ter semper sit mollis. Sed namque regimine possibile
est ipsum curare dolorem. Loco preterea aliquod suppone-
dum est obstaculum constringendum et per quod cum se movere
voluerit. Crassus quoque si fuerit et ventrem habuerit grossum
nec non debet uti motu nec ventum prius sub umbili-
co ampla cingatur fascia. Emplastrum ad ruptu-
ram. Recipe gallarum cipressi partes duas. mirte. cipi-
sansuci. gallarum. acacie. olibani. gummi ara-
bici. omnium ana partem unam. Gumme prius in vino re-
solvantur et aggregentur cum eis reliqua et super rupturam
egro supino iacente ponatur et constringatur locus et non
solvatur usque ad tres aut septem dies. postea eger
supino iacente solvatur et illo reiecto de eodem emplastro
supponatur. Et sic prohibetur ampliari. In ruptura 2
autem testiculorum pellis augmentatur quod fit aut propter
ventositatem aut propter aquam que ibi congregatur aut
quia intestina descendunt ad locum illum. Sunt propter descen-
sum intestinorum contingat erit gemitus et doloro-
sus et sentiet dolorem cum tangitur. Talis itaque pa-
tiens sicut prediximus regendus est et emplastrum predic-
tum supponendum et locus cum ligatura assidue est
stringendus. Ruptum est cum non stringitur dilatatur
et augmentatur semper. Si autem cum aque fiat locus 2
apparet lucidus et tersus et tensus. Huic itaque con-
fert epithimari ex epithimate quod in capitulo de y-
dropisi notavimus. Aqua quoque in hac egritudi-
ne plerumque petit inferiora et fluit inde. unde
eger per aliquod tempus sanus efficitur. sed postea redit egri-
tudo. postquam vero aqua fluxerit. curandus est eger
ex cauterio et medicamine acuto. Ex his enim pror-
sus curabitur. nec egritudo redibit. De his tamen loqui
plus est quam hic noster exigat liber. Cum autem hec 3
egritudo ventositatis causa contingit. locus fricandus est et
ex oleo sisamino sambucino in quo castoreum et
euforbium dissoluta fuerint inungendus et exceden-
tur in unguentum guttatim distillandum. **De podagra et sciatica et artetica.**
Cum iuncturis fuerit
dolor et rapa et locus cum tangitur fuerit tactu calidus
et color rubeus. eger si dolet in dextro pede
ex dextra manu et si in sinistro ex sinistra. est flo-
botomandus et locus ex his medicamine liniendus. Epi-
thima. Recipe rosarum rubearum. sandali. [illegible]
memithe. boli armenici. opii. omnium partes equales.
Ex istis in aceto et aqua dissolutis fiat epithima.

psillium quoque aceto infusum [illegible] sup-
ponatur. Et cum tepuerit mutetur et loco eius aliud
supponatur. Venter postea ex apozimate mirobo-
lanorum et hermodactilorum solvatur. Apozima mirobo-
lanorum cum hermodactilis. Recipe mirobalanorum citrinorum ℨ
xv. pulveris turbit. fenicli. polipodii. ambo-
rum ana ℨ iii. sene. semis. fumi terre. amborum ana ℨ
iiii. hermodactilorum albi. semis. endivie. semis
apii. rosarum omnium ana ℨ ii. coquantur in tribus libris
aque donec ad unam redeant. deinde manibus fri-
cetur et coletur et bibatur cum zucari tabarzed ℨ x.
Siquis autem apozima fastidierit. pillas istas su-
mat que non valentes incedere surgere fecerunt et pedi-
bus ambulare. pillule que non valentes incedere
surgere fecerunt. Recipe aloes ℨ i. scamonee diagridii ℨ
ium. rosarum rubearum mirre sextam ℨ i. hermo-
dactilorum albi ℨ s. informentur ex eis pillule que conceduntur do-
sis una. Si eger non minuatur ex eis fiat et stipticas
et abstineat a vino et confectionibus que ex melle fi-
unt et carne. Cum autem apparet callo quievit et
ei inflamatio. ex his que callositates apparuerint reliquias
resolvunt curetur. Quorum unum. Recipe ceram solo de
lilio resolutam. cui admisceatur mucillago fenu-
greci et semis lini. deinde teratur simul donec
uniantur et fiat ex eis epithima. In tempore autem sue
incolumitatis et per tempus circa tempus in quo egritudo eum
invadere consuevit. et quam maxime hieme. assuescat
flomia uti. et ventris solutione ex his que colam
expellunt nigram rubeam. et a potu vini abstineat
et a comestione eorum que ex lacte conficiuntur et a carne.
Et sint ei cibaria acetosa et stiptica. et his similia
ex his que infrigidant. Decembri quod hanc consueverit
incurrere passionem. minui soluto labore partem as-
suescant. et precipue cum tempus invasionis iminet
et cum corpus fuerit plenum et vene plene. et fuerit dives
nec minutus nec solutus fuerit. Si vero autem cum dolore ve- 2.
nerit nec calor nec rubor nec colore afficiunt. fuerit
eger frigide complexionis. et locus tactu sentitur frigidus.
in principio curationis ei pillule maiores de hermo-
dactilis dande sunt. Pillule maiores de hermodactil.
Recipe hermodactilorum. satirion. [illegible] omnium ana ℨ
v. yerapigre ℨ x. colloquintide. centaurie mino-
ris. amborum ana ℨ v. euforbii ℨ ii. turbit ℨ x.
[illegible] zinziberis. sinapis. piperis. castorei.
omnium ana ℨ i. informentur ex eis pillule ex quibus dentur
ab ℨ ii ad tres sumatur. Hec namque pillule valde
conferunt quia non valentes surgere incedere fecerunt.
Epithima ad podagram frigidam. Recipe storacis liquide.
castorei. euforbii. mirre. aloes. acacie. omnium

partes equales. Ex his omnibus in uno vase coniunctis fiat epithima. Cumque iste dolor quieverit, subveniatur patienti ex distillatione multe aque calide ab alto, et inunctio fiat ex oleo de lilio, et emplastrum ex bdellio molli et storace ac fenugreco et semine lini et amoniaco supponatur. Quod hoc modo efficiatur: amoniacum et bdellium in vino vel aceto resolvantur, et alia omnia eis admisceantur, ex quibus fiat emplastrum et supponatur. Hec namque egritudinis species est que in lapidis duritiem transit, et crescit in ibi in ulceratus [?] fungus similitudinem. Curatur huius passionem a fumo [?] et ab aqua frigida, et acribus et crossis et astrictivis cibariis et ebrietate custodiatur, atque superfluo [?] ut dum sanus est motu utatur, et a coitu abstineat, et sepius cum satur fuerit in balneum ingrediatur, nec exerceatur post comestionem. Vinum preterea vetus et purum bibat. Eis quoque dum sanus est utatur que urinam provocare consueverunt.

Dolor vero qui sciatica vocatur est qui ab ancha per coxam totam usque ad genu in longitudinem protenditur. Cumque in longitudinem adiungit similitudinem extensus per pedes usque ad pedes descendit. Et tunc si in complexione fuerit caloris dominium, et iuncta tinctura, ex basilica eiusdem partis prius minutio facienda est, deinde ex sciatica. Si autem egrotantis complexio frigida fuerit et color fuscus, sepe provocandus est vomitus ex apozimate tenui cum simplici acetoso.

3 Coxa quoque ac pes et crus ex oleo in quo castoreum et euforbium et storax resolutum inungantur assidue. Si vero dolor in coxa mansivus fiat, eger ex almuri nabati et baurac clisterizetur, et ex enemate acuto quod in capitulo de apoplexia nominavimus. Colliculum [?] quoque ex calce viva et collaticio facto super ponatur. Quae eo usque fieri convenit, donec eger excoriationem incurrat. Excoriatio enim dum accidit, plerumque consequitur sanitas. Si autem passio invetrata fuerit, sinapi sumatur et cum fimo columbino eiusdem quantitatis teratur et ex apozimate sicut efficiatur, ex quibus coxe emplastrum supponatur. Quod tamdiu dimittitur donec in loco vesice plene aqua fiant, et scindantur et effluat aqua que intus est. Et vaporetur locus cum aqua calida, deinde eger per aliquot dies quiescere dimittatur. Et si sedandum sanitati restitutus fuerit, ad hanc eandem curam redeundum est. Si egritudo valde inveterata fiat et longi temporis, timetur ne vertebra [?] egrotum fuerit. Locus ex instrumento quod [illegible] assimilatur cauterizandus est. Et intendatur [illegible] apud caput coxe. Huius tamen rei [illegible] transcendit. Tales preterea patientes in tempore sospitatis vomere consueverunt et solvere ventrem et ingenium subtiliare, et ab crossis et frigidis ebrietate abstinere.

Cum gibbositas fieri incipit. **De gibbositate.**

Pilule maiores de hermodactilis dande sunt et oleum de [illegible] de seminibus sepe sumendum. Locus quoque ex oleo sambucino in quo storax liquida et [illegible] et euforbium resoluti sint frequenter est inungendus, et ab acribus frigidis et crossis abstinendum. Aqua etiam calida in qua cocta sint mentastrum et sansucus et sticados arabicus ab alto super locum distillanda est, deinde fortis fricatio et inunctio ex oleis calidis facienda est. Si is qui hanc patitur egritudinem puer fuerit, balneum solum modo et inunctiones ex his que prediximus sufficiunt. Si autem cum gibbositate maior affuerit febris, a predicto regimine omnino abstinendum, sed apozima ex herbis frigidis cum cassia fistula in potu tribuendum. Flomia quoque ex [illegible] facienda est, et emplastra [illegible] loco supponenda. **De varicibus.**

Cum vene crosse et plene et diverso modo curvate et livide in tibiis apparent, egritudo que varices vocatur. Hec autem egritudo frequenter accidit his qui multum pedibus laborare consueverunt, et qui cibaria coleram nigram generantia frequenter sumunt. 3 In principio itaque curationis huius passionis basilica minuere convenit, frequenter ex his que coleram educunt nigram solvere, quorum mentionem fecimus in capitulo de melancolia. Hec autem sepe facienda sunt, et ab omnibus a quibus melancolici patientes custodiri in hac egritudine abstinendum. Postquam vero hoc regimen diu adhibitum fuerit, ex venis quas in tibiis apparuisse diximus minutio fiat, a quibus sanguis tamdiu fluere dimittatur donec quicquid melancolicum est evacuetur. Deinde huiusmodi patientes coleram nigram expellentibus utantur et minuatur ex basilica, et caveant sibi ab omnibus que coleram generant nigram. **De elephantia.**

Hec passio postquam mansiva fit incurabilis est. Cum autem incipit, si ei subveniatur, aut debet medicamentum fieri, aut sanatur aut manet sic nec accrescit. Cum igitur pedis crossities augeri videtur et color obscurari, vene quoque que intus vocantur apparere ceperint, eger a [illegible] coercendus est, vomere et custodiendus ab ambulatione nimia et statione, et [illegible] ex pillulis maioribus de hermodactilis solvendus. Deinde ad vomitum redeundum post illud. Hoc quoque multotiens fieri oportet. Eger preterea ab acribus et crossis est abstinendus. Tibia a calcaneo incipiendo sursum usque ad genu stringenda. Deinde tamen constrictionem epithimanda est ex aloe et mirra et acacia et ypoquistidos et alumine cum aceto forti dissolutis. Ex basilica quoque manus contrarie partis minutio facienda est, neque etiam [illegible] si pes prius stricte ligatus fuerit, nec epithima ullo modo dimittatur.

91 De incipientium gibborum
92 De varicibus
93 De elephantia

P

De febribus

vomitu quoque frequenter utatur. Quod si prius infrigidatus
sit spiritu(?) aperiendo vomitum et appetit quiescere
vaporetur ipsum cum seminibus caulis. Fricentur manibus
eo. cinere de vitibus et lupinis, et nitro, et siccentur
capite, et farina fenugreci. Et linatur exaqua
aneus (?) portiunculam unius diei aut duorum. Ipsam enim
huius egritudinis maximam resolvit partem aut
leviorem reddit.

94 De Cumborum rubore seu excoriatione

De ulceratione renum que extrin- [secus]
fit in cute.
Cum aliquis longo tempore supinus
super dorsum iacet, loca renum plerumque rubent,
et mala ibi fiunt ulcera. Cum igitur loca ista rube-
cum augmento visa fuerint, inulus sive pampi-
num aut folia salicis subeo sternenda sunt, et
ipse in die multotiens est volvendus. Loca quoque que
rubent aqua rosata super inuncta infrigidanda, ro-
randa sunt et flabellanda ipsi. Quod si calor per-
venerit, imponat epithima de albumine ovi
que in capitulo de apostematibus nominavimus. Et si vesice
et ulcera ibi exorta fuerint, ex unguento de ce-
rusa curentur.

95 De doloribus extremorum

De dolore qui fit in membris manu- [um]
Cum dolor in manu aut pede fit, eger febris
infrigidandus est. Si ex percussione hoc ei accidit, aut
si aliquid super ipsum membrum cecidit, aut si super ipsum
diu iacuit, aut si contigit ex causa extrinseca. Si
autem ab extrinsecis eum non contingerit, locus dolens
considerandus est an sit magis rubeus quam reliquum
corpus aut non. Si enim toto corpore rubicundior fuerit,
ex causa aperitionis medicina primo curandus erit.
Et si membra non fuerint calidiora nec rubea, si iam con-
die obfuscentur et siccentur, aqua calida ab alto super
ipsum distillanda est, et ex oleo et cera resoluta est
ungendum, et omnino recedendum sic donec dolor sedetur.
Quod si locus quasi crossior videtur et tactu est frigidus
sentiatur, frequenter erit fricandus et aqua calida in qua
sansuci et camomilla et sticados arabici cocta
fuerint ab alto ut diximus super ipsum erit distillan-
da, et ex oleo de keiri citrino inungendus. Re-
gimen quoque eius subtiliandum erit. Ipse non
multo utatur exercitio et in balneo sudet. Si

In balneo

2 autem ista non suffecerint, venter ex hiis solva-
tur que humiditates educunt; cum membra preterea
si tactu sentitur frigidum, fricet plus et deinde
inungatur ex oleo costino et sambucino et oleo
de ben tepidis et hiis similibus. Quod si ista non suf-
fecerint, ex unguentis que in capitulo de paralysi
nominavimus inungendum erit donec sa-
netur.

Explicit liber nonus

Expletus est tractatus nonus.
Incipit tractatus decimus.
De febribus.

Febricitantes et precipue acute non solum
necesse est ut medicus sepe videat, sed
ut eis semper assistat. Nos tamen in hac
parte ponemus summas et aggregationes
invicem perfectorum et extremitatum con-
tinentes que utiles erunt prudenti et
ingulari(?) licet in hac doctrina non stu-
duerit, nec sit peritus eam operari. In pluribus
enim medicorum consilio non indigebit atque
eventuum per eas cognoscet errorem et perfecti
perfectionem, nec non diminuti diminuti-
onem. Hoc tamen paucis comprehendimus verbis
et distincte ac compendiose, quemadmodum
in aliis partibus huius libri fecimus, et dimit-
temus valde subtilia et profunda huius doctrine
perscrutari. Hoc enim indiget qui multa vult
investigare et ad ultimum doctrine pertingere.
Ad hoc vero perficiendum divino iuvabimur
auxilio.

Febres in duo dividuntur genera. Quorum unum
est ut febris sit egritudo per se, de quo in hac
parte tractatur. Aliud autem est ut sit accidens. Sed
de causis egritudinum quas hec genera committunt
in parte que hanc precessit sufficienter tractatum
est. Primum non genera inter se partitur species. Quia ca-
lor naturalis in spiritibus solum modo fiat et humo-
res ac membra in sua naturali dispositione perseve-
raverint, febris in spiritu fit que vocatur effimera,
et accidit ex aliquibus hiis, scilicet calore, labore, an-
gustia, tedio, vigiliis, studio, ebrietate,
et bubone inguinisque sine manifesto
vulnere contingit, cutis spissitudine, calore,
frigiditate. Si autem calor non naturalis in humoribus prevaluit,
febris fiet putrida que in ceteris partes. Quia si
illa extra venas putrefactum fuerit, febris co-
tidiana interpolata generatur. Sed si in venis putre-
factum fuerit, fit febris cotidiana perseverans et
continua. Sed malus quoque similiter fit. febris ter-
tiana interpolata pura et terciana continua acuta
et cotidiana interpolata et cotidiana continua et
quartana interpolata et quartana continua. Febris
quoque que fit ex sanguine alia est sinochus cum putre-
factione et vocatur conclusa, et alia est sinochus sine
putrefactione que est una ex speciebus effimere, quia absque
pororum spissitudine ipsam generari est impossibile.
Terciana quoque continua duas similiter habet species, quia
si calor fuerit fortis et colera que est extra cor in venis
continuis fuerit accensa, fit febris que vocatur causon.
Et quam fit adhuc in vigoris que existit in venis que a
corde remote sunt, generatur febris que minoris est
caloris et vocatur terciana continua.

De febre que a medicis vocatur effimera.

Hec febris non habet paroxismos
sed est unus paroxismus tantum.
Cuius propria significatio est quod neque cum rigore neque
cum pilatione incipit. et quia autem qua accedit
recedit. cum etiam diversa adeo secundum quod vivendi con-
suetudo. Fit etiam superfluus calor, labor, aut ira, aut
angustia, aut sollicitudo, aut vini puri vel
[illegible] potatio, aut quia diu stetit ad solem, aut sub ae-
re frigido, aut in aqua frigidissima, aut quia calidum
[illegible] quod accidit propter casum vel percussionem in corpore pro-
cessit, aut fit propter dolorem qui in aliquibus contingit
membris, aut propter repletionem ciborum multum nutri-
menti, aut [illegible] oppilationem, aut vehementis ca-
liditatis, aut propter forte fastidium vel propter strictu-
ram ventris fluxum vehementem, aut propter multam
moram in balneo, aut quia balneavit se in aqua
inconvenienti ut sunt aque naturaliter calide,
aut quia non balneavit se ut consueverat, aut quia
medicinas calidas sumpsit, vel quia multum come-
dit, aut propter coryzam et reumatismum, aut quia
diu a comestione abstinuit. Urina quoque in hac
egritudine neque in colore neque secundum substantiam neque secundum modum
multum mutatur ab hiis quod consueverat. Calor in
cum corpus egri tangitur neque superfluus neque mordi-
cativus sentitur. Cum autem egritudo minui incipit
sudoris pervenit multitudo, aut si non aliud, ro-
ris saltem humectatio, aut resudatio. Deinde
sedatur penitus. In hac specie febris in multis est ti-
mor, neque est mala. Nunquam tamen in malas malas tran-
seunt febres, cum impropria regimine et curatione
errore contingit. Cum igitur aliquis hanc febrem ex
laboris incurrit, oportet ut cum minui febris ei
ceperit, eger balneum ingrediatur et in domo me-
dia sedeat iuxta portam per quam reditur ad do-
mum primam, que ante faciem ipsius aperienda est.
Ad ultimum quoque locus sit talis in quo delectetur
et ne ullo modo sudet, si possibile, neque inflam-
metur, neque estuet, neque cogatur anelare vehementer.
Sit autem locus talis in quo ipsum diu morari sit
possibile. In vase semicupium tepidam continens
aquam in qua delectetur ingrediatur. Corpori vero
ipsius aque tepide multitudo superfundatur et preci-
pue in locis articulorum et fricetur suaviter et pre-
matur molliter. Deinde corpus ipsius abstergatur et ex
oleo violato tepefacto inungatur et maxima
sollicitudo adhibeatur precipue circa unctionem et
colli spondiles et dorsi. Postquam autem hec aliquibus
horis facta fuerint, iterum in aquam frigidam tepidam
intrandum est et ex ea super ipsum aliqua hora funden-
dum. Deinde redeundum est ad inungendum. Longitudo
quoque fundendi aquam super eum et inungendi ex oleo
et brevitas sint secundum laboris vehementiam ac ipsius de-
bilitatem. Post hec vero egrediatur balneum et nutria-
tur ex holeribus et fructibus tenerrimis et gallinarum pul-
lis et hedina et piscibus qui vocantur [illegible] et ipsi
sint bolle (?) et abstineant a cibis calefacientibus. Et
si non consuevit vinum bibere, sumat in potu iulep
factum de zuccaro tabarzet et aqua rosata. Si
autem solitus fuit bibere vinum, sumat ex eo mini-
mum solito, quod tamen plus solito sit mixtum aqua. Lect-
us quoque eius mollior sit quam prius et plus solito
dormiat. Et si post hec aliquid de vestigiis labo-
ris et lassitudinis superfuerit, ad balneum ut dixi-
mus et totum regimen redeundum est donec se habeat
ut solebat. Si autem hec febris ex vigiliarum aut
multe sollicitudinis contingit, eger postquam
ipsa minui incepit, balneum ingrediatur et sit
in loco balnei secundum quale superdiximus. Neque tardet
oleo. Sit aqua tepida ipse super caput ipsius funda-
tur et nutriatur ex hiis similibus hiis quos predi-
ximus. Et vinum si bibere consuevit, mixtum su-
mat. Et removeatur ab huius sollicitudine interpositione (?) et modi
verborum et alicuius [illegible] atque ali-
cuius ludicri. Oleum quoque violatum olfaciat et dor-
miat in locis suaviter redolentibus et in strato mi-
molli. Quod si ex multa tristitia aut ex multa
ira fiat hec febris, balneum cum minui cepit in-
grediatur et intret semicupium aquam continens ca-
lidam in qua delectetur, ex qua et super ipsum in do-
mo balnei existentem copiose fundatur. Ipse vero
semper in loco balnei moretur. Nec neque a calore neque a
frigore tangatur. Aut moretur in prima domo bal-
nei in qua tamdiu sit donec cutis mollescat
et iubeat (?) [illegible] deinde frigidam subito ingrediatur. et aqua
et abinde citissime egrediatur. Cum quoque egressus fuerit,
aqua rosata ipsius capiti superfundatur et pectus
ex sandalis et aqua rosata et camphora liniatur.
Et in potu granatorum muzi succum sumat et ei
similes potus ut rob quod fit de ribes et maciano-
rum acetosorum et acetositatis citri. Et nutriatur ex ho-
leribus frigidis et aceto et ex oleo confecto cum zuccaro
et ex oleo amigdalino. A vino autem omnino abstine-
at, nisi maximum inde consequatur nocumentum. Quod si
inde consequatur, cum succo granati misceatur
et super nuces infundatur et ex aqua frigida multum
bibat. Et cum biberit vinum, granata acetosa
in aqua frigida abluta comedat. Deinde aqua
rosata super ipsum roret et ingrediatur qualiter ei
in quantum aliquo possibile fuerit. sedetur.
Cum autem hec febris ex multi vini potatione provenerit.

aut fortis et puri. egro aliquibus de potibus quos nominavimus simplices, scilicet absque aliarum rerum admixtione dissolutis cum aqua frigidissima mixti, ex quibus non impetuose sed paulatim bibat. Cumque febris sedata fuerit, balneum ingrediatur, in quo moram faciat in domo temperata stando sicut ostendimus, et multa aqua super ipsius caput fundatur, et mutetur ex psillio et adesia(?) citrina infundatis et his similibus ex herbis frigidis mixtis cum succo granatorum et succo ribes et uve acerbe succo, et ex piscibus qui vocantur ezie(?) coctis cum aceto, et olfaciat oleum violatum et dormiat diu. Cumque expergefactus fuerit, balneum iterum ingrediatur et ad predictum redeat regimen. A vino autem omnino abstineat, et in pomis et de fructibus sumat. Si autem incipiente fuerit gravitas et oculorum rubedo et extensio, sanguis extrahatur cum flebotomia et ventosis. Cuiusque regimen totum sit ut diximus. Venter quoque ex succo fructuum solvatur. Cum vero aliquis hanc febrem incurrit ex multa mora aut nimia deambulatione sub sole, aque rosate pars una sumatur et olei rosei pars media et aceti pars simi(?) quarta, et in ampullam vitream mittantur et agitentur ante donec inspissentur, et ex eis in nuce infundatur(?) super ipsius sinciput paulatim fundatur. Primum quoque cum infusum in nuce infunderet, et a principio acetum omnis usque ad quietem capiti supponatur. Postquam vero quievit febris, eger balneum ingrediatur et sit in loco temperato ut diximus, ubi aqua tepida super totum corpus ipsius et precipue super caput fundatur. In potu autem sumat sirupum fructuum coctum cum aqua, quod tamen prius sit multotiens ablutum cum aqua calida. postquam coctum fuerit, multam aquam in vice [illegible] dicta admisceat, ex qua eger usque ad satietatem sumat. Cumque febris cessaverit, ex cibis quos prediximus nutriatur. Cum autem aliquis hanc patitur febrem eo quod sub frigido aere longam fecit moram, totum corpus eius a principio febris usque quo sedetur sepe fricandum est, non tamen diutius. Cumque febris cessat, domum calidam balnei ingrediatur, in qua moram faciat donec sudor egrediatur. Postquam a sudore egressus fuerit, corpus ex oleo tepido cum fricatione inungatur donec sudoris multitudo egrediatur. Deinde ex aqua calida lotus abstergatur et mox egrediatur et eousque dormiat donec iterum sudet. Post hec in comestione cibos sumat subtiles, ex quibus quod leve est cum mensura sumat. Vinum vero forte bibat. Et si ex febre et fricatione aliquo redierit, ad balneum et ad totum regimen quod premisimus redeundum est. Si quis vero hanc febrem propter aquas naturaliter calidas patiatur, si fuerint aque ille tales ex admixtione

azegi(?) aut salis aut ferri aut aliarum rerum que corporis superficiem exasperare et contrahendo rugare consueverunt, eodem est regendus regimine quo et qui hanc incurrit ex frigore. Oportet tamen ne locus balnei in hoc modo calidus nimis sit, sed temperatus apud portam suam, et sit porta sedis domus contra faciem ipsius aperta, et aqua calida super ipsum fundatur et tunc ingrediatur, et inungatur cum oleo et assidua effusio aque calide, et intret in eam et fricet multum vicissim donec pori aperiantur et corpus tumescat et febris sedetur et corpus rubeum fiat. Et postquam factum fuerit, egrediatur et indumentis sibi in motu dormiat. Deinde ex his que prediximus nutriatur. Cum autem aliquis hanc febrem incurrit ex comestione calidorum ciborum, oportet ut postquam febris quievit, ex aqua ordei multum bibat. Cuius nutricatio sit post febris sedationem cibis cum aceto coctis in quo non est cutis(?). Et est ingeniandum qualiter ei venter solvi possit ex prunis et tamarindis et zuccaro et tamarindo(?). Sirupum quoque acetosum simplicem de zuccaro bibat, et comedat granata mixa(?) et acetosa et omnia alia poma his similia. Ab omnibus vero cibis qui corpus calefaciunt abstineat. Febris enim hec proprie et illa que ex fortis vini potatione accidit utraque in principio cito mutantur febrem. Cum vero aliquis hac febre laborat eo quod plus solito comedit aut cibum multum nutrientem aut grossiores nutrimenta sumpserit, quia hec species febris effimere plerumque adeo per multos dies sit mansiva ut sinochus esse videatur, non est expectandum donec febris adorta recedat, immo venter egri illico ex succo fructuum sicut nominavimus est solvendus, et sirupus acetosus in potu sumendus, et ex ptisana tamen modo nutriendus. Sed postquam febris alleviari videtur aliquantulum, eger aliquantulum est nutriendus, in quo non longam faciat moram. Et sit in aqua tepida et ex ea super ipsum fundatur. Cum in corpus ex fur... diu fricari convenit, deinde ex aqua lotus egrediatur, in quo longiorem quam prius faciat moram, et sic ad suum redeat regimen a dictis, scilicet solutionem ex succo fructuum, et ad sirupum acetosum in potum sumendum et ad nutrimentum ex aqua ordei. Cumque febris parum alleviari cepit, balneum iterum ingrediatur, in quo longiorem quam prius faciat moram, et plus balneetur sed quod febris diminui visa fuerit. In principio tamen huius febris absque magna cautela balneum minime ingredi debet. Observandum est enim ne ideo laborem patiatur et ne corpus calefiat. Et si contingat ipsum in balneo oppilationem pati, illico est extrahendus, quod in membris quibus per febrem effimeram in balneo huiusmodi accidit oppilatio est observandum.

·i· parum comedat

·sagapeno(?)

·f·calo(?)

h namq; accidere nō cū pati effimerā s; putridā
portendit. Ex hijs aūt p que sigillatī z absq;
ulla ambiguitate febris cognosci pot effimera
cū aliis significationib' quas posuim'. ē ut eg
cū se balneauit. si supueniat oppilatio. cū e
h spēs effimere cognita fuit. z uenē solut' z uria
puocata. z nutrimētū subtiliatū fuit. z ordo i
tempori balneū z balneandi scd'm febris diminu
tionē obsuat' fuit. adeo hiū sanabit'. q' i febrē
putrefactionis minime trāsibit. Si ā īrepimie
etiā accidit. in febrē mutabit' putridā q̄ e
rit acuta. in sinochū s. oclusā. Siquis uō hanc
patit' febrē. q' in comestione una aliqd comedit
ex quo grauari cepit. si grauitas in supiorib; sēnt'
uentris euomat illud. aut supponat' collirium
si in inferiorib; sentit' grauari. Cumq; pgressio
minui cepit. balneet'. z somn' augmētet'. z nu
trimētū subtilietur. z p aliquot dies a labore ab
stineat. z ex aliquib; cib' qui uentrē pau' soluūt
moueat' d' hijs quos in h nostrarum libro d' sani
tatis custodia tractauim'. Cū at hanc incurrit fe
brē cū apertis q' i aliqb; fieri otingit membris. ex
pre omnia minuend' ē. z apl'a illud infundād'.
quēadmodū in capl'o d' cult' apte ostēdim'. bal
neū nullo mō ingrediat'. nec bibat uinū donec
apl'a illud sedet' z eius igitas repmat'. ventr uō
soluat'. z calor extinguat' sicut docuimus. z ex cib'
infrigdantib; nutriatur. Cum at aliquis hanc fe
brē laborat cū doloris q̄ in quibda oting' membr'.
q̄sit cū doloris. osiderādū ē. Si enī ē apl'a calidi
aut grossa uentositatis. aut humor mordicatiu.
aut q' multū comedit. aut sicitatis mag' q̄ calor
dominat'. aut apl'o mala calida. aut frigida. sim
plex aut cū materia. ad ipam eam remouendā
ē oīo intendendū. quēadmodū in capl'o d' cult' do
lorū z reaccentris docuim' febris ē illico sedabit'. cū
cā remota fuit. cumq; febris quieuit. eger leuit'
balneet'. z ex cib' q' ferunt' in uione nutriat'. Qui uō
hanc incurrit febrē q' balnei usū ut osueue
rat pretermisit. in balneū mittend' ē donec febris rep
mat'. ut multitudo dulcis aq' tepide supfundē
da ē. Ipse quoq; ex furfur z semine melonū z
pauco nitro. diu fricand'. deinde egrediat'. z ex
cibis extinguētib; nutriat'. z uinū clarū z album
bibat ualde tēperatū. In mane quoq; iterū ad bal
neū eat. deinde abeo egrediat'. z sic ad osueta
redeat. Qui aūt hac laborat febre. q' multā fa
mē aut sitim passus ē. si cū sola diuturnitas z lassi
tudo z afflictio eū inuasit ātequā febris meo sit o
firmata inuadat'. tunc ei fructū multum aqua q̄

ablutū z coctū z in niue infrigidatū. dandū ē. et
z uentrē madefacet. Si aūt nō inuadit nisi pt'
febris meo inflāmata fuit. pcipiendū ē ei sepe
ex aqua frigida paulatim bibere donec febris repmat'.
deinde p aliquātulū tpis in aquā tepidā ē mit
tendus. z aqua supfundenda frēnte cui sit leda
t. p'terea ptisanā nō bibat. z ex cib' humectantib;
nutriat'. z a labore abstineat donec sanitati re
stituat'. Cum uō aliquis hanc patit' febrē ex eo
za q̄ ei accidit. flomandū ē licet pruī apparēdūm
minutione incessent spūm. aut si flomiā pa
ti nō poterit. cum uētosis sanguis extrahatur.
z a carne z uino abstineat. z aquā ordei bibat. z
uentr ex hijs q̄ in capl'o d' coriza nostram soluat'.
pect' quoq; eius mollificet'. z tussis sic ibi docui
mus sedet'. cumq; ad salutē puenit. z reumatism'
digestus fuit. z tussis sedata z febris quieuit. i bal
neū ē mittend'. z ordinatī ad osueta paulatī
reducend'. hanc aūt febrē cum. nō ē ingligēda.
Exea enī pleriq; puenit ad pleurisim. Et q̄ hanc te
net' febre pp' fastidiū. hec enī febris cū inctus
fuerint fumosi z fetidi inuade solet. z uix accid'
cū acetosi fuerint. si uentr preterea solut' fuit ipse.
alia nō indiget cura. ī ut paru aq calide sorbē
do inbibat. z balneet'. z ex cib' infrigdantib; q̄ in
cito corrūpant nec ostunt'. nutriat'. sic sunt ea
q̄ ex suco uue acerbe. z limmae. z granatis ginati.
z hijs similib; ofuntur. potus quoq; bibat qui
hijs inueniunt similes. a labore at z sinnice ad so
le. z a coitu abstineat. Quod si uentr ipse nō solut'
fuit. ex medicinis quas in capl'o d' custodia sa
nitatis nostraum'. soluend' erit. Si at h febris
supuenit aliam uentris indigo aliqd otineat qd e
uomi possit. ex aqua calida sorbeat. z cal ea ipm
euomat. Et si grauitas in inferiorib; uentris ptibus
sentit'. colliriū aliqd supponat'. Cumq; uentr pur
gatus mundificatus fuerit. z cal h nec inctus fumosus
nec grauitas nec mordicatio uentris sentit'. nec nau
sia. balneand' ē eger. z nutriend'. z regend' eo re
gimine q' posuim'. Si quoq; cui h febris accit
cū frequent' assellandi. ex hijs q̄ in suo nostrarum
capl'o. curand' erit. Cumq; ipi febris repssa fu
erit. in balneū mittend' erit. z ex cib; quas in h
libro nostraum' nutriend'. Sunt preterea ex hoīb' q̄dā.
qui cū cibos multi nutrimenti frequēt' comedunt.
ut sunt carnes grauies crosse. z pultes ualde spis
se. z frumentū coctū. z uinū crossū. hanc i currunt
febrē. Quapp' hij a crossior cibor' assiduatione
abstinē dbent. z ex carne hedina z pullina nu
triendi. z sinupū acetosū bibe debet. z de uino

c. colore

mal' pplonia

sumere debet, quod iam peruenit ad subtilitatem et claritatem et in profundum penetrat potus. Ideoque qui apozimus legitur ante comestionem uti exercitio debet et uentris solutione et flegmatum assiduitate. Si enim in hiis negligens fuerit, egritudines incurret acutas et pessimas. Sunt et ex hominibus alii qui cum laborem aut uigilias patiuntur aut eorum tardatur comestio aut ex cibis subtilibus aut siccis nutriuntur, ad febrem deducuntur. Quapropter huiusmodi hominum generi ab hiis rebus abstinendum est. Cumque febris eos inuaserit, sue curandum est cito cum eis que corpus humectant. Ex hiis enim si neglectum fuerit, ad ethicam deducetur.

glosa

Rasis in libro augmenti ubi de comprehensione multorum inquit: Gens mea non confidit in hiis, scilicet in ... est meum consilium ut estimentum patientem et balneum mittat, si fuerit cum laboris aut constrictionis pororum. Ego enim hoc sepe expertus sum et nullum in eo iuuamen perfeci. Ego autem dico quod non sciuisti discernere inter estimentum simplicem et eam que cum putrefactione mixta est. Ideoque commodum non inuenisti.

Significatio specierum febris ex .xiii. procedit rebus. Quarum nouem in egro per se attenduntur. Ideoque oportet ut circa eas maius studium et sollicitudo habeatur. Quia ipsarum significatio uerior existit ac certior. Quatuor uero alie communes sunt tam ipsi quam aliis, quarum significatio est debilior. Que autem in egro per se attenduntur significationum prima est caloris quantitas, ut sit scilicet in terciana et in causonide caliditas multa nimis, et in sinocho minor, et in ethica leuis, et in cotidiana et quartana similiter. Secunda autem significatio est qualitas caloris, que in causonide inuenitur acutissima et ualde pungitiua et fumosa. In terciana quoque est fumosa et pungitiua, sed minus quam in causonide. In sinocho uero uaporosa. In cotidiana huic propinqua. In quartana uero minus uaporosa, et similiter in ethica. Tercia autem significatio in pulsu attenditur, qui in terciana frequentior et uelocior et minus sordidus quam in omnibus aliis inuenitur. In cotidiana uero minor est quam in omnibus aliis et tardius et minus in principio accessionis. In quartana autem magis tardus est quam in omnibus aliis et magis minus et est paruus et durus. Et in ethica est proximus huic, estque paruissimus et durissimus. In sinocho autem est magnus et ordinatus. Sed si fuerit sinochus cum putrefactione, erit magnus et densus. Quarta quoque significatio est rigor, ex quo nichil in omnibus continuis inuenitur. In terciana autem interpolata maior est quam in reliquis omnibus, scilicet quia corpus cito calescit uelociter dissoluitur. In cotidiana uero est minor et calefactio retardatur. Rigor autem qui fit in quartana in principio est ualde debilis, sed propinquante tempore incipit protelari et ipse incipit augeri donec ibi maximus fiat, et calefactio ipsius multum tardatur. Quinta autem significatio urina est egri, uidelicet ut sit in omnibus speciebus terciane colerica, et in cotidiana flatica, et in quartana melica, et in sinocha sanguinea. Sexta quoque est urina, ut sit in omnibus speciebus terciane rubea et ignea, et in speciebus sinochi ualde rubicunda, et in principio urine sanies inuenta, sed in fine egritudinis oleagina. Et in cotidiana sit alba, in quartana uero alba cum rubedine. Septima autem est tempus quod precessit. In omnibus enim speciebus terciane et ethice et quartane precessit tempus in quo eger passus est laborem. In cotidiana autem et sinocho precessit in quo tempus quod fuit cum ociositate. Octaua quoque est accessio in febribus interpolatis. In terciana enim non transit horas .xii. et quanto spatium fuerit minus tanto significabit maliciam esse minorem. In cotidiana uero peruenit usque ad .xviii. aut .xx. Et in quartana transcendit ultra .xx. neque est possibile ut accessio cotidiane aut quartane sit in spatio .xii. horarum tantum sed ultra. Nona quoque est egri etas, ut qui cotidianam patitur sit puer, et in speciebus terciane et sinochi sit iuuenis, et in quartana senex aut decrepitus. Communes autem significationes sunt aer, regio, tempus, et egritudines que in illo tempore contingere solent. Hec enim omnia si calida fuerint, egritudinem significabunt calidam, et si frigida, frigidas et longas portendent febres aut cotidianas aut quartanas. Hee sunt significationes simplicium febrium, ex quibus compositarum febrium significationes inueniri poterunt. Compositio quoque febrium erit secundum diuersitatem que in hiis contingit significationibus. Hec diligens debes intelligere.

De ethica.

Cum febris tribus diebus aut amplius permanserit, hiis se mouentibus, nec calor eius nec inflammatio uehemens fuerit, nec accidentia que febres acutas comitari consueuerunt cum eis affuerint, ut est pulsus magnitudo et caliditatis et inquietudinis uehementia et anxietatis et lingue siccitas atque eius nigredo, ipsa enim sic uno modo perseuerauerit, nec post incidit [?] comprehendi ...

Ethica non est per se primo palam [?]. Quia longinquum existit a ratione. Febris simplicia iam diximus calefacta fore, et ipse humores illa existere natura.

diminutio aliqua. nec proximum. Post hec in ipsa in
uenit quieta et quasi tepida. tunc ethica ad
esse creditur. Est itaque ipsius ueritatis sic experi
endi. Egro ut in diuersis comedat horis pre
cipiendo. Quod si inuenerit fuerit semper post co
mestionem a febre magis infestum. ethicam pro
cul dubio esse pronuntiandum est. Quod si cum hec et fa
cies ei iam extenuata esse uideatur. et oculi concaui
et cauo minimum. atque cutis desiccata fuerit. e
thica iam non est in eo in principio. immo iam con
firmata est et copulata. et diu est ex quo ipsum inuasit.
Si autem febris in principio sui cum nondum scilicet ad aridi
tatem peruenit. cum hec est ptisis ista signa co
gnoscenda sunt ut dum aliquis de egritudine sanita
te confidit. ad eam cum iam peruenit. Solent enim ergo
quod eius qui de ethica in ptisim transit tempora
uehementer plana fiunt. et oculi concauantur. et na
res subtiliantur. et fiunt tornatiles facies quasi sit
tornatilis. et aures minorantur. et eius corpus sub
tiliatur. faciei quoque ac frontis tenditur cutis ac
si esset corium quod super ossa faciei desiccatum foret. et
totum corpus similiter a carne nudum existit.
collum propterea tenue fit. et epiglotus fortis pro
minet. Cumque pectoris ossa tactu aut uisu
considerata fuerint. unumquodque eorum cum suis extremi
tatibus notari poterit. et postremo corpus non ui
detur nisi corium et ossa. Eique uox exilis auditur et de
bilis. et uirtus omnino destructa uidetur. et pulsus sub
tilis et debilis. et cum hoc et durus. Corde quoque mani
feste apparent quod eius dissoluta est. et uene silue
et cum hoc a sanguine uacue. nec earum concauitas
magna nec capax existit. pulcritudo quoque que
atque claritas ab ipso corpore omnino recesserunt. et cutis
desiccata est. et cum existentis in senio similis fac
ta est. Venter etiam ei attenuatur et dilatatur. donec ui
deatur ac si costibus adhereat. et quasi nichil in se con
tineat. Cum uero propterea ueneris inferius subtili
atur ut non uideatur esse nisi solum modo corium. et propter hoc
spasmatur et desiccatur. Ossa quoque uidebuntur et pecti
nis manus plenissime apparent. et ungues manus
curuantur. Cum uero capilli cadunt aliqui et uenter
soluitur. mors ei propinqua est. Cumque corpus ad huc
diminutionis et debilitatis peruenerit finem.
numquam sanari poterit nec meliorari. Sed dum car
nis et sanguinis. pulcritudinis ac uirtutis reliquie
inueniuntur. et quod ex predictis significationibus
apparuit nec uehemens est nec confirmatum. sanari potest
et ad suam redire dispositionem. si ei ut oportet subue
niatur. Cum autem non fuerit multa debilitas nec
multa macies. nec longum interfuerit spacium

ex quo pati cepit. nec est ex signis ethice aliud
apparuerit nisi quod febris lenta adest. quam iam per
aliquos perseuerauerit dies. et quod cum eam pati sicci
tatis et maciei incepit. huiusmodi patiens leuius et ci
to sanitati restituetur si curis uoluerit. Hac ergo fe — de cura.
bre laborantium in primis aqua ordei curanda est. Et
postquam ipsum de sede descenderit. ex pisa (?) que eis uo
cantur super prunas assatis aut [illegible]. nutri
endus est. et ex holeribus frigidis et humidis ut portu
laca et molochina. et lactuca et cucurbita et cucu — i. malua ortina — de balneo.
meres et atriplex. Hic quoque cotidie aliquam come
dat balneum ingredi debet. in [illegible] more in
quo a calore ledi non possit. et in aquam tepidam
pariter spatium similiter mittendus est. deinde ex oleo
uiolato inungendus. domus uero in qua moratur
talis sit. cuius aer frigidus sit et humidus. ipsique pa
uimentum ex rebus [illegible] que frigide sint et humide
sit stratum. panni quoque aqua rosata infusi in
niue infrigidata in qua camfora et sandali dis
soluti sint. pectori supponantur. Quod tamen fieri
conuenit cum stomachus alleuiatus fuerit. et cibus ab eo de
scenderit. et ante quam comedat. Cumque predicti
refrigerati fuerint panni. mutandi sunt. Quod tamen diu
fieri conuenit. donec eger frigus sentiat iam
ad multum sui corporis profunditatem peruenisse. Quod
si propter huiusmodi curam superueniat ei pectoris oppila
tio. et propterea accidat ei raucedo. tepefiat parum.
et propterea pectori supponantur nec remoueantur nisi cum
desiccati fuerint tantum. aut multum calefacti. Ho
leum preterea uiolatum et oleum de seminibus cucurbi
te in potu danda sunt. et lectus solito mollior fi
at. et quanto plus potest longo tempore dormiat.
Angustias autem atque cogitationes et a motu et coitu et
a stimulatione in locis calidis et siccis. et famem absti
neat. Si autem cum hac febre fuerit nocumentum et
acuitas atque ardor. trocisci de camfora cotidie
in matutinalibus horis in potu tribuantur. Cum autem
sol ortus fuerit. aquam ordei bibat. Aque uero quam
in nocte bibiturus est. iulep cum mucillagine
psillii admisceatur. nec cessandum est immo importune
instandum in pectoris infrigidatione. unum ex frigidis
epithimatibus et ex holeribus instanter epithima
dum. Cibaria uero non semel sunt tribuenda. sed ad
multas uices partienda. et precipue si estas fuerit.
Ex quibus eger non tantum semper sumere debet quan
tum est ei necessarium. et sibi conuenit ne semel tantum
comedat. quantum est id quo eget. Ex aqua quoque
frigida paulatim in potu sumat. nec famem aut si
tim ullo modo patiatur. Et ab omnibus que calefaciunt
et desiccant. omnino separetur. Cum autem ethica iam in — de secunda specie

Marginalia (left): i. ptisim; i. auditus

diminuta fuerit mediata fuerit. et obfuscatio ac carnis diminutio manifeste apparuerit. licet tamen ad finem fere quem ipsum diximus esse insanabilem nondum pervenerit. cum laborans eo indigeat regimine quo et potiretur. oportet tamen ut super eum fiat assiduatio et perscrutatio et frequentatio et procuretur cum eo ad ultimum. et mittitur in balneum et intrantem bis aut ter in die. Si in tali disponatur manere loco. in quo caliditas nullo modo eum ledere possit. nec oppilatio invaderet. Nos enim nequaquam volumus ipsum mittere balneum. nisi cum semicupium invenire non possumus. nec aquam super eum fundere. nisi oppilatio eum invaderet.

¶ Sudare autem et acetum attrahere est calidum. dum ex eo ei deterior existit. hanc itaque patiens febrem. in balneum mittitur et semicupium post quam duarum horarum spatium preterierit ex quo aquam ordei in potum sumpserit. Et cum de semicupio egreditur. ex oleo inungatur. Cumque venter ab aqua ordei alleviatus fuerit. nec in ventre sapor ullus remanserit. iterum ad balneum ducatur. ita tamen ut in eundo minime laboret. deinde mittatur in semicupium. et de aqua tepida tamdiu super eum fundatur donec ipsius corpus incepisset. et parumper rubere inciperet. postea vero in aquam semel submergatur ac tamen frigiditate non ledatur. deinde ipsius corpus ex oleo violato et eis similibus oleis inungatur. Vlterius postea regrediendo ipsum in balneo. in recentem recipiat. Cumque ab eo egressus fuerit. ex eis que diximus et secundum formam quam diximus cibetur. et iaceat in domibus tranquillis et humidis. bene olentibus. in quibus sit aeris puritas. Ante ipsum vero parum frigide infusi aque et parapsides magne ex ea plene ponantur. aut lacune sint coram eo. folia quoque vitis et salicis atque rosarum et violarum et [illegible] et his similium coram eo sternantur. Tempore vero hyemis. non sit in eius mansione ignis nec fumus. sed frigiditatem attrahat aeris. Hoc enim maior ei existit cura. quia propter hoc ita observatur. quod non oportet eum emplastra et epithimata frigida que possumus extra ad cordis confortationem apponere. Exprimimus quoque calidis et imponere levibus cooperiatur corpus. et precipue caput ne coriza aut catarrus ei superveniat. Et extremitates leniter fomententur. patiens quoque oleum de cucurbitis cum oleo nenufaris mixtum olfaciat. et dormiat diu. Quod si magnum diei superfuerit spacium. volueritque iterum antequam cenet tinam ingredi. faciat. quia confert ei. Et si non. comedat. tamen post comestionem non ingrediatur balneum. et dormiat diu.

¶ Si autem siccitas et macies iam vehementer eum occupaverint. lac caprinum super ipsius corpus mulgeatur. et ex eo liniatur. atque aque que est in semicupio ex parte admisceatur. Cumque de semicupio egressus fuerit. ex oleo violato aut de cucurbita aut de nenufare inungatur. Si vero nec caliditas nec acuitas fortis fuerit. vinum album et subtile. quod tamen aqua frigida sit admixtum ut sapor vini abscondatur. bibat. Si si acuitas fuerit manifesta. iulep de zuccaro cum aqua frigida ei in potu tribuatur. Et ne venter ei solvatur. summo opere est cavendum. ad cuius constrictionem si solvi ceperit. est festinandum. Huic postea plerumque si calor fuerit fortis. confert lac vaccinum iuvenis etatis. de quo butirum vehementer extractum est si fuerit acetosum. et aqua ordei in potu est tribuenda. Et si venter solutus fuerit. ipsum cum tortellis sumat. Et est necesse cum hoc quod diximus. ut ad mundificationem et caloris extinctionem studium impendatur. Cum autem huius urina fuerit oleagina. aut in eius superficie petala apparuerint unctuosa. aut furfura carnis similia. aut aliquid simile furfuri. in ultimo in huius regimine est insistendum.

¶ Si si quis hac laborans egritudine corpus habuerit vehementer siccum. et vehementer macrum. nec fortis calor in eo fuerit. lac calidum ita ut ab uberibus extractum fuerit. si in potu sumat aut cum eo micas panis cum eo comederit. confert ei. Omni vero lacte asininum melius existit. Et post ipsum est caprinum. In lacte vero recenter duo sunt observanda. ne scilicet in acetositatem transeat. et ne coaguletur. lac autem quod prediximus cum mixtum fuerit. non transit in acetositatem nisi raro. Quod est et numquam in acetositatem mutabitur. si parum zuccari ei misceatur. Cum autem a lactis conversione quis egrum custodire voluerit. ei dispositionem in caliditate cotidie tangendo consideret. et qualitatem eris attrahat. attendat. eiusque pulsum inspiciat. et urinam atque sitis ipsius quantitatem. Si enim invenerit hec omnia maiora quam prius erant antequam lac biberet. et vehementer augmentatum fore. a lacte predicto erit abstinendum. et lac acetosum absque butiro. aut aqua ordei in potum erit tribuendum. et tisana de spodio et his similia. Venter quoque si durus fuerit. cum a prozimate prunorum et tamarindorum erit solvendus. Quod eo usque fieri convenit. donec predicta removeantur accidentia. post quorum remotionem. ad lac redire est ei proficiendum. hec est eorum summa que ethicis cum patientibus adhiberi convenit. Cum autem aliqui ethica laborantes ad hoc devenerint ut ossa nimis vehementer pectoris manifesta appareant. et pulsus deficiat. et in nimis vehementer ventris [illegible] adhereat. omniaque eorum ossa manifesta videantur et subtilia. non est levis laborantium ut ad sanitatem perveniant. si ut quoquo modo sustinentur. Quod sit exinanientibus quibus lacte

X

peruenerint et ex bonis odoribus. Caro quoque pulli
nas sufficiens est et in putrida frustra incidenda et sucus ab
ea paucum salem habente extrahendus quemad
modum ab alia carne sucus extrahi consueuit. Aut
fiat hec ex carne rubea que in collo eorum reperitur. De
inde huic suco parum de sirupo pomorum aut citoni
orum et parum uini admisceatur aut tortella huius tantum
ei admisceatur et sic bibat aut sorbeat. Camisias
preterea lineas innouent que ex sandalis aut musco
si non dolorem capitis fecerint sint infecte. Fumi
gium quoque ante eos fiat ex xiloaloe et ... Et
ante eos et in eorum circuitu ponant odoriferum et eos
fructus omnes odoriferos et aqua rosacea super eos roret
et ... albos odores habentes ... Sic
est ab eo qui fit de intestino epatis et pulmonis minuti
incisa et preterea in ... cum ouis et croco et aceto
cocta. Et intestina ex carne frustratim incisa ple
na et cauda hedi. Pulli quoque assandi sunt et eorum
ipsorum facie scindendi ex quorum pectore carnem
masticando sucum solum imbibant. Carnem autem
proiciant si multum fuerint debiles. Et si quis ex
his aliquantulum fortior fuerit, pulli cum aqua et sale
coquantur quorum pectori preterea ... cum nuce ex
primant quorum suco cum ... et pauco cinamo
mo ... et in ipsum atque tortellas habens admixtam in
potu imbibat. Unus autem ex ueteribus medicorum retulit
se uidisse unum uirum et multos pueros qui propter
abstinentiam ad hanc deuenerunt dispositionem sanati fu
erunt. Ego tamen numquam hoc uidi, nec credo uerum
fore, et precipue postquam puerilem transierunt etatem.
Trocisci de camphora qui cum sint cordis epatis ac
pectoris infrigidatiui ethice que est cum ardore confe
runt. Recipe rosarum rubearum ℥ x. Spodii albi quod sit
magnum frustum. Seminis cucumeris amborum ana
℥ v. Seminis lactuce ℥ viii. Seminis portulace
℥ vi. Seminis endiuie ℥ ii. Seminis dulcis cucurbi
te ℥ vi. ... ℥ x. Camphore ℥ ... solu
... mucillagine psillii ... informentur trocisci
quorum quisque duas pondere ℥. Et si uentres solut
fuerint, conficiatur alius trociscus de spodio qui fit ...
... Recipe pulueris rosarum rubearum. Spodii
amborum ana ℥ v. Boli armenici. Gummi arabici
amborum ana ℥ ii. Suci berberis. Suci sumach am
borum ana ℥ iii. Seminis acetose ... ℥ iii ...
... ℥ i ... Seminis coriandri in aceto infusi et
preterea ... ℥ ii. Fiant trocisci quorum quo
quisque duas pondere ℥. Ex quibus unus in mane
et alius post solis occasum cum rob simplici decoctionis
aut granatis aut de ribes sumatur. De febre que
unam infestat diem et unam inuadit et uocatur terciana.

Huius febris principium cum fecerit accidit rigore et
paruo frigore, sicut est dispositio pedis, cum obstruxe
rit. Sed non prolongatur diu sicut rigoris spacium
prolongatur. Si corpus cito
calefacit adeo uehementer
ut si corpus egri tangatur
manus in eo calefactionem
sentiat caloris. Accidit quoque
plerumque ut eger impetu ue
hementie caloris huius febris
et in eius fine manifeste loquitur
et precipue si calidior fuerit
complexionis. Plerumque etiam
accidit nausea et ...
estuatio et uomitur colera
rubea. Uentris quoque quando
soluitur egreditur co
lera citrina. Pulsus uero in initio huius febris in
uenitur magnus et uelox et frequens ...
Urina quoque in colore est ignea ...
non est spissa. Habet tamen ... et odorem ... ex
putrefactione. Hec autem febris sepe euenit ...
... iuuenibus ... et qui multum ...
fuerint laboris et uigilias et ieiunium et ...
... sumpserunt et ... forte ...
... in regionibus et
temporibus ...
... preterea fe
bris non infestat egrum
ultra horas xii. Quin
immo sepe in horis paucis
ubi istis ipsis remouetur ...
usque ad octo ...
... horis. Cum que ho
ra recessionis aduenerit
cum sudore remouetur.
Et quando sequitur accessio
pulsus ab ea mundifica
tur. Cum hec accidentia
cum febre inueniun
tur aut ex eis plurima
sciendum est febrem esse ter
cianam. Et si cum predic
tis accidentibus aut pluribus
ex eis contingit tercianam in
illa hora multum euacuare
absque omni dubitatione
sciendum est ipsam esse ter
cianam. At si ...
una die infestasse et

... in febre terciana
... quod fit ...
impulsu ... in di
uersitas que in una con
tingit percussione. Sed ...
est motus qui fit in
medietate pulsus
ordinati ...
quam ipsum principium et
finis. Quod id ...
omnibus febribus est ...
diuisionis autem que inter
unam percussionem et aliam
inuenitur non est ...

febrium ex humoribus
quedam sunt que inter acutas
numerantur egritudines
quedam uero non. ...
ex huiusmodi omnibus ...
dignus acute sunt
nomine. Causon est quoniam
est egritudo ... quoniam est
accidens quod supponit ...
... Terciana quoque
pura siue sit omnia
siue non omnia inter
acutas numerantur et duo
... synochus similiter.
Febres uero que fiunt ex fle
mate et colera nigra et co
lera rubea non pura non
numerantur inter acutas.
Nulla enim egritudo que per
xl dies mouetur uoca
tur acuta, immo cro
nica. Causon enim non
transit septimum diem
et synochus que non est putri
da similiter. Terciana

a. malus febribus

tuna

f. Ventosa

or

Cura

quoque purum et sinochus putridum. Quartanam de(?) ... non transcendit dietam. Flantica non plerumque transit xl dies. Et quartana plerumque pervenit ad sex menses, et quinque plus. Tertiana non pura similiter plerumque moritur per sex menses.

Significationes quibus febris tertiana non pura cognoscatur quinque sunt. Una est ut accessiones sint similes. Secunda diuturnitas pulsus. Tertia quod accessio perdurat plus xii horis. Quarta vero est quod corpus post recessionem febris non ex toto remanet mundum a febre. Quinta quoque quod ... invenitur quod ex egritudinis complexione debet adeo albedo quod exire debet contingere, et ex regimine quod preceptum est expleri. Est vero cum in principio ... est ut subtilis dieta in principio adeo non obstet, et ut incidentibus incisivis et subtiliantibus nutriatur sicut est aqua ordei et pulli pipari et cum ysopo et mastice et aqua mellis cum mastice et spica. Balneum vero non ingrediatur donec digestionis signa in eis apparuerint. In quiete moretur semper. Eam quoque que fuerit sub ypocondriis sepe calefiat. Postquam signa digestionis apparuerint tribue eis ex siropo de papavere absinthio frequenter et ex siropo acetoso et ex medicinis leviter solventibus. Volo postea ad eo offerre eis quod nos iam vidimus multos ex eo sanatos fuisse cum aliis convenientibus medicinis.

Scamonea

tamarindus

quo

et alia que invenisse. Cum ergo eger similiter dispositus fortis inveniatur fluxitque diu ex quo non fuit solutus, pondus ... mirobalanorum citrinorum ʒ x in aqua fervente die et nocte infundatur, deinde manibus fricatum coletur cum ʒ xx de ... extractione(?) ... in mane in potu tribuatur. Scamonee quoque ... antiochene ... quarta ʒ vel in tanta quantitate iulep et aqua que semel sorberi possit dissolvatur, et addito ... tribuatur. Cum ergo bene fuerit solutus et fractum fuerit ... febris nullo modo accedet aut parum pallescet. Deinde ex toto regimine ... refrigerandus est. Si autem eger fuerit delicatus aut debilis et tempus fuerit estivum, tamarindorum quantum nocte pondus ʒ x ... et pruna sicca et cerasa ʒ xx sumantur et ... libra aque usque sint dissoluta solvantur et coquantur, deinde manibus fricatum coletur et in ... huic colature zuccari tabarzed ʒ x, et in potu ante quam dormiat sumat. Cumque mane factum fuerit et sol elevari ceperit, ex aqua ordei secundum magnam quantitatem bibat et in loco bene quieto ... donec cibi digerantur. Deinde ex holeribus frigidis et mussilaginantibus in quibus est humiditas nutriatur, et a cibis in quibus est acuitas abstineat, et comedat medullam cucumeris et citruli, et ... eo cucurbita ... et de succo cucumeris sarracenici. Et sumat in potu aquam cum iulep et siropum acetosum ex zuccaro cum aqua ... Modus quoque infrigidandi et extinguendi secundum febris calorem observetur. Venter postea si per se semel aut bis aut ter cotidie solvatur, apozima prunorum non est dandum. Si ex aliis est regendus, in loco quidem apozimatis prunorum sive granati ... cum mucilagine psillii est tribuendus. Sputum postea in nocte in horis ... acido ... et aqua rosarum infusum est supponendus. Sitque inter comestionem et ... principium longum tempus, videlicet nutriatur tribus horis vel duabus antequam febris accedat aut post quam recesserit. Hic autem eger ab omnibus calidis est abstinendus, et in loco frigido sit semper ei mora. Si febris cum magno ardore et calore esse videatur, ex succo cucumeris sarracenici aut cucurbite aut citruli et ex mucillagine psillii cum malis granatis aut iulep plus erit dandum et de aqua ordei plus bibendum. Si vero dies plures fuerint aut ei cibi non cito digerentur, non convenit tibi ut ex aqua ordei iterum ei tribuas post solis occasum. Tirsa quoque de canfora cotidie cum siropo acetoso de zuccaro in potu sunt dandi in mane antequam aquam ordei sumat per duas horas aut ad minus per unam horam. Cumque febris egritudo minuitur nec ex ea in corpore aliquid remanserit, adhuc eodem regimine quo prius post febrem per tres dies erit regendus. Quibus transactis pullina cito aut hedina est danda. Interim tamen a balneo et sole et vino est abstinendus. Deinde ad consuetum reducendus. De causon.

Hec febris de genere est tertiane, eadem tamen fortior existit et maioris caloris. Cum quidem una die fit validior, alia vero minus valida, a corpore tamen non recedit, nec horripilatio cum ea accidit, nec sudor cum recedit. Alia autem tertiane accidentia sunt in ea vehementiora, tamen et sitis ... lingua postea ac labia citrina fiunt ac denigrantur aut absque ... exasperantur. Si febris non valde fuerit fortis ... febris ... indigemus regimine quale in tertiana diximus. Est tamen in ea plus infrigidandum ... cum est ei adhibendum secundum quod hec fortior illa et maioris incendii. Est etiam quoque nocte

Si patienti causon superveniat tremor et post tremorem est sudor, eger iam sanus effectus est.

ex apozimate prunorum et tamarindorum. quod si proximus est tribuendo usque quo venter conveniens bis aut amplius solvatur. Cimeli quoque decoctionem aut sucum citroli aut cucumeris saccarum tamen aut ptisana semper in mane dent. In die vero cibum assidue accipere aut citroli sucum ei tribuatur. Et ex mica panis abluta lacte amigdalarum a quo bu[illegible] sic sublata cum zuccaro [illegible]. Quod si post comederit aquam ordei iterum sumat sicut ostendimus. aqua autem illa in potu ministratur. post psillium admisceatur et ex ipso mucillaginem cum iulep aut succo granati in potu sumat. asperitas vero lingue cum panno lineo fricetur. deinde psillium mucilaginem cum zuccaro lambendo habeat. Nucleus quoque prunorum parvum adhuc cum nositiuus retineat. in ore tenendus detur. Et panis aqua rosacea infusus. epati accedit implumbis supponatur. bonum esset si [illegible] in [illegible] si habuit in stomacho et epar debilia erunt dum esset incolumis. ex aqua frigida super nivem infrigidata multum in potu sumat. et calor valde accensus fuerit. de qua usque adeo bibat donec facies eius viridis fiat et tremat. Calor enim febrilis ex hoc illico extinguetur. Unde sudabit et evadet. aut febris superveniet. Verum autem si vehementer solvatur. ordeum constrictum [illegible] cum [illegible] constrictivis [illegible] spodio dandum est. Sinapis vero acetosum et iulep [illegible] Rob autem simplex de granatis acetosis et malis [illegible] acetosis dandum est. et ex omnibus que in capitulo [illegible] constrictive diximus ingenio. Quod si angulus capitis dolore laborant. sicut in hac egritudine multis contingit. medicinandi erunt. Nos enim in [illegible] libro [illegible] cura egritudinum non simplicium. [illegible] egritudines composite fuerint ex [illegible] capitulis sunt causationes sumende. Sit [illegible] hac

In egritudinibus que ex fumosa contingunt materia duabus de causis medicina solutiva in principio est vitanda. Una est quia huiusmodi humores digestione non indigent. Alia quia si moti non fuerint humores magis mixto fortasse aut in situ [illegible] infecerit. Quod si medicinam dare prohibeamus eo quod materia sit aliqua earum [illegible] in situ cum dare non presumas [illegible] quiescere naturam specialis.

Nulla febris que cum tremore incipit est continua.

Cum febris initium est magno tremore fuerit. post quem corpus cito in calorem mutatur. estimandum est quod sit terciana.

febre et [illegible] omnibus continuis febribus nam [illegible] tempus cum eger aliquam sentit alleviationem. aut si alleviationem non sentit. sit hora qua solitus erat comedere dum esset sanus. aut in [illegible] qua dies infestatur et tempus [illegible] Sincopalis vero oportet ut sit hora longe ante eius accessionem quanto plus possibile fuerit. aut post eius recessionem. Nos enim ostendimus quo modo sue nutrimentum regimen observari debent. cum de acutis interioribus egritudinibus si deus voluerit. De febre conclusa que ex sanguinis multitudine et [illegible] cuius incendio origine et vocatur a sinaca.

Hec febris [illegible] ac compilatam [illegible] repletione accidit. Immo cum [illegible] incipit. Et est cum inflatione in oculis et auribus et naribus. rubedo. tensitiva et inquietudo et inflamatio fortis et inspiratio magna et frequens. habent preterea febrem ante quam accidunt hec signa precedunt. Egritudo namque ad eam in corpore gravitatis extensio et pigritia et dispositio que lassitudini similatur et in sompno superfluitas et aliquando in incipiente gravitas et [illegible] in fronte et in temporibus. Venarum quoque exuberantia et grossities videtur et pruritus in naribus et in locis ventosas apponere consueverunt sentitur. Hec quidem febris accidit adolescentibus corpulentis et plenitudinis habentibus et hiis qui ex carne et [illegible] dulcibus et melle multum comederunt et multum [illegible] consueverunt. Contingit autem sepius in hyeme [illegible]. Cum igitur corpus hanc egritudinem patientis tangitur. simile corporibus balneo exeuntium sentitur. aut quasi super corpus suum multum ex aqua calida fundit. pulsus in hac

Sinochus duas habet species. una est sine putrefactione que fit ex repletione que est [illegible] mina. et qua patiens magnam sentit repletionem. Quoniam humoribus oppletione multo sanguine et bono habundantibus et ipsi addit multitudo accidit. hec sanguinem abstrahit [illegible] tempori [illegible] ipsi prohibet multitudine se prohibet ad anelitum aut etiam si huius minora affuerint si sint in cutis superficie opilationes contingit similiter. Alia species huius febris est cum putrefactione. prime speciei curatio est ut sanguis minuatur usque quo eger sincopizetur. Si enim removebitur enim et restaurabitur corpus per sanguinis minutionem. Quod quidem fluxus venerit aut non sit semper continua. hec quoque febris sub specie [illegible] contineret. alterius autem speciei curatio est illa que [illegible] hic posuit. differentia autem inter sinocham putridam et absque putredine est quod urina putrida malum habet odorem et dulcedinem simpliciter et [illegible] est sine putredine non est illud. Quod si fuerit illic putredo. [illegible] dare in potu aquam frigidam non preter maturationem. Et sic [illegible] dispositione. id est ideo [illegible] quod nullum de membris nobilibus fuerit debile.

febre · magnum sentit · et frequens · et urina rubea
et grossa · Cum igitur in hac febre signa ista apparu
erint aut plura ex eis · statim debet de egri minu
tione sanguinis · in qua ex sanguine multum est
extrahendum · Ex hoc enim extinguetur hec febris ·
Si autem non prius subveniatur quam lingua nigra
fiat et supervenerit [illegible] emisson · eger ut
in ea diximus terminatur · In hac tamen febre · ea que
sanguinem reprimant · magis sunt danda · sicut id
quod fit de succo uve acerbe · et de acetositate citri
et berberis acetum · et malorum granatorum · preterea ad tem
perandum eam subtilianda est dieta ultra dictum · et ad mitti
tam ipsi commixtione [illegible]
[illegible] principio invenit · et flomati
fuerint · hec que diximus ab sanis amittant · In
potum preterea aqua frigida tribuatur · et succus endivie cum
[illegible] · Et si necesse fuerit · veniat cum [illegible] pru
norum et tamarindorum et [illegible] solvatur [illegible]
succo granatorum acetosorum cum pulpa sua · et suc
co citrorum · postquam vero febris recesserit · acu
ne et confectionibus que ex melle fiunt · abstineat ·
et vino · donec ipsa sanitas sit confirmata · Hec
febris est continua et non interpolata · non vocatur ter
tiana · in cuius enim est aliquid ex igne et inflammati
one et acuitate quam cum emisson sentitur · Sepe tamen
in emisson non in principio extinguatur · Hec preterea
tres habet species · Una est in qua a suo principio non
cessat augmentum malicia usque quo perveniat
crisis · aut eger moriatur · Alia vero est que semper in
una moratur dispositione · Tercia quoque est que
cotidie a suo principio minuitur · Illa autem que semper
augetur · plus indiget minutione quam alie ·
preter quam ea cum [illegible] est tenoris · secundo eger · licet in
tercia ea non sit [illegible] · Ille tamen due plus in
digent · Dispositio ea que est cum augmento semper ·

Hec febris signum [illegible] **de febre que cotidie acce**
compilatione vero **dit · et vocatur flatica ·**

frigore [illegible] iacet · et temp
frigoris in corpore plurimum fit · et vix calefit · neque
cum pervenit ad inflammationem et calorem sicut tercia
na · Cum in fine corporis calefactio in hac febre
cum [illegible] et labore accedit · et plerumque calefit
et [illegible] infundatur · preter in calefit · [illegible] quam mul
tociens fuerit [illegible] manifestatur calor · et fit in
toto corpore equalis · preter laborem tamen · cumque ca
lor incipit per totum corpus spargi · [illegible] · non est for
tis in pulsu · in corpore egri sentit incendium
[illegible] inflammatam emissonem · neque
siccus est cum ea · in vehementi inspiratio · Et si
cum ea fuit vomitus · aut ventris solutio · humores

albi et parte flatica egeruntur · Cum enim pauca colera ru
bea · sunt quoque in hac febre aliquantulum [illegible]
[illegible] et corpus arescit · et [illegible] appetitus di
minuitur · pulsus quoque in hac febre similiter
[illegible] et spissitudine multo minor invenitur · quam
in terciana · et preter hec est diversus · Accidit autem hec febris
sepius pueris et mulieribus · et iuvenibus · et corpori hu
midis · et eis qui multum comedunt · et pauca
[illegible] et parum exercitantur · et in temporibus et regionibus
frigidis et humidis · Urina vero in hac febre alba est et
subtilis · aut rubea et spissa · et turbida · Et sim
[illegible] in principio et in prima dispositione · sed pro
cedente tempore · in aliam mutatur dispositionem · Et quia
interpolatio in pluribus in terciana diei contingit · et
[illegible] nocte · in cum sudore sepius · et precipue [illegible]
diebus · Sudor autem si cum ea fuerit · erit parvus et in
consuetus · Vene autem cum recipit febris · [illegible] ad [illegible]
[illegible] purificentur · in cute [illegible] · Immo re
liquie ex ea remanent · que in corpore sunt usquequo
alia venit accessio · hec rursus cotidie invadit in
qua tempus paroxismi plurimum invenitur · [illegible] inter
polationes · et fit longa et inflativa · Unde plerumque
multis moriuntur infantibus · preter hoc quoque est mala et
mortis suspectionem secum habens · Cum igitur in febre
hec signa inveniuntur aut plura ex eis · sciendum est
ipsam esse flaticam · Quod si in tempore huius multa [illegible]
hanc febrem inveniantur · iam certi credendum
est eam esse flaticam · [illegible] est · in prima acces
sione huius febris · sirupus acetosus de melle cum
aqua tepida est danda [illegible] ad bibendum · que si
si post [illegible] est vomitus · non tamen [illegible] · hec
quoque exeo multum bibere debet · Sufficit si in
sit ut [illegible] bibit · Eger autem non est fatigandus
[illegible] in medio [illegible] mollificetur · et ut prodesse invenie
[illegible] · Ex medicamine quod fit ex turbit quoque
nocte est ei dandum · quod hec turbit [illegible] et
[illegible] qui vocatur [illegible]
· 3 · x · masticis · zinziberis · utrorumque ana · 3 · 1 · suc
cum [illegible] · Ex hoc quaque nocte pondus
aurei unius imponi debet · si venter ana bis aut
amplius inter diem et noctem solvatur · Cumque mane
[illegible] fuerit · [illegible] · 3 · V · ei
dande sunt · et illico post hec sirupi acetosi de mel
le colati · 3 · a · est tribuendus · ab hora quaque come
stionis ab hora accessionis quantum plus possibile
fuerit · est elongandum · Nutriendus si est eger ex a
[illegible] ablutio · [illegible] · et pauca [illegible]
et ex holeribus huic similibus · [illegible]
[illegible] est abstinendus · Salsis vero [illegible] commestione
utatur quam ex aceto et almuri fiunt · et tegatur ex

sudore

salsis

modicabis sicle et ei extremitatibus oditus ex aceto et oleo et almum et sinapi et aliis hiis similibus. Regatur quidem eger sic per ebdomadam unam. Et si febris longitudo et ei accidentia minorum in vel aut et horum sive invasionis tenuitatem compiantur. tunc erit tegendus. Si autem invetat augeri ausma-

Rasis in hoc loco non coordinavit medicinam istam dicti et motionem ventris cum istis pillulis conturbit non debet. non propter quia diagridium in materia manifeste apparuit. Verum si quis hunc igni omnis aliter quam debet audierit incepit egrum interficiet. Regula autem curationis patientis hanc febrem flaticam est in principio incidere et subtiliare cum sirupo acetoso et se mibus. Cumque egritudinis ad statum pervenerit et statu denique est ut omnes stomachi confortet. quantum adiuvandum sit patiens. cotidiana est febris non fortissima invadit. quin omnes stomachi nocumentum patiatur. Cumque stomachus confortatus fuerit. volo erit purgandus. propter quam in istis ad eum medicinam dat fluxu. propter quem omnia cum humore ab ore stomachi removeri fuerint et remanserit in eis stimulus ventris movendi causa dandum sunt ut hec medicinam de turbit et ei similia. Ut autem volo levius purgari eam possit. elleborus albus in infirmo infigatur. in quo diu maneat. deinde ellebro eiecto. cum infirmo vomitus provocetur.

re. eger ex hac confectione solvatur que hec erit. sumi ʒ i. succi absinthii ʒ i. quatuor seminum colloquintide ʒ i. scamonee agarici ʒ s. yere pigre ʒ s. mastice ʒ i. sextam. Conficiantur cum sirupo acetoso mellito. et dentur egro. deinde ad ipsum regimen est redeundum. Sed si eger virtutis debilitatem fuerit. pullis assatis et piparum in pastella dentur. et sequatur aurum et micas. Et si isto superveniunt aliqua accidentia. aut fortis nausia. exeuns quod leo[illegible] capitulum nominatum curetur. Similiter quoque simila accidentia opposito ut diximus subveniatur. Si autem febris quartana tam sicut ebdomadam. de trociscis rosarum completis in potu tribuatur. Trocisci autem completi diversi sunt qui hec pulveris rosarum rubearum ʒ x. succi eupatorii ʒ vi. succi absinthii ʒ iii. mastice ʒ i et s. spice. asari. floris squinanti. anisi. omnium ana ʒ i. Infortunatis trocisci quorum quisque sit ʒ iii. ex quibus unum cum ℥ i. huius apozimatis detur. quod hec corticis radicis apii et radicis feniculi amborum ana ʒ x. seminis utriusque. amcos. cuscute. anisi. bedegar. [illegible] omnium ana ʒ v. coquantur cum aque lib. i. donec ad medietatem redeat. et misceatur ex eo cum ℥ una sirupi acetosi. et detur cum predicto trocisco. Sed quoque inter omnes duas noctes medicinam de turbit

semel detur ut ventrem moveat. Si autem febris adhuc fortis fuerit cum alia confectione solvatur. [illegible] nes quoque cum lagine et mundificant dentes ne vitus dissolvatur. Amicus vero et abunctuosis et confectionibus que ex [illegible] fuerint custodiat. Cumque in hac febre diminutio manifesta visa fuerit. eger sepe in balneum mittatur in mane. et sudet in eo. Et observandum est ne aquam frigidam in vice infrigidatam. Pluries in hac febre bibat. nec aliquid eorum que ei similia sunt exercebit frigidis. Ex hiis enim si neglexerint febris fiet longissima.

De febre quartana.

Hec febris cum tremore adeo vehementi incipit ut dentes constringere faciat et vocem. Iuncture quoque atque ossa dolent ac si aliquid super ea fortiter appensum quod ea gravaret et percuteret. Estque dispositio tremoris huius febris sufficiens ad ipsum si cognoscendam. non est enim talis tremor malus febribus. pulsus autem in inceptione huius febris ex parvitate ac debilitate et tarditate quoque et tarditate ad immutabilem pervenit dispositionem. Et siquis recordatus fuerit pulsus infirmi qualis erat dum sanus esset non indigebit alio signo. incipit enim cognoscere febris que incipit sit quartana. nisi illud quod ex tanta urine ei manifestabitur de superfluitate parvitatis tarditatis et debilitatis ac minorationis. Et quamvis valde sit contrarius tempori pulsus febris flatice. hec quoque cum calefit et accenditur valde calidior existit quam flatica. non tantum ad calorem pervenit in vane. nec tanta sitis. nec tanta inflamatio. nec tanta estuatio. nec tanta inquietudo. nec tantus dolor capitis. nec tanta alienationis invenitur in hac febre quantum in tertiana. Hec autem preter longas febres quarum causa flamatici fuerint. semper contingere consuevit et maxime in autumpno. et in fine estatis. et oplones habentibus siccus. Urina vero in hac febre alba apparet et subtilis. aut appropinquat rubedini et plerumque est clara valde et candida et grossa et nigra aut rubea. Preterea sunt hoc tempore multe febres quartane multis accidunt. Scire ergo credendum est febrem esse quartanam. Cumque urina in hac febre rubea

Rasis in his errasse credit quod pulsum quartane patientium in parvitate ad dispositionem pervenire immutabilem. Si intellexerit quod eorum pulsus omnes alias febres habentium parvior sit. Si autem dicere voluit quod est parvius et tardius eo parvior verum erit quod dixit. Verum est quod pulsus flatica febre patientis minor est pulsibus alias febres patientium. Quartanas vero febres habentium pulsus tardior est et rarior pulsibus habentium quaslibet alias febres. asstruit intelligas

et spissa visa fuerit et corpus rubeum et vene ple-
ne, egro ex basilica minuatur. Deinde totum
regimen quod convenit ei adhibeatur. Si autem hoc non
fuerit visum, aliqua medicamina que colam ex-
pellant ingerantur ex his que in capitulo consimilia nomina-
vimus. Deinde oxizacra
na quoque moveris
in secundo die post febris
laborem danda est. Sequitur
accessio incipit. Si-
rupus acetosus cum
multa tepida aqua est
tribuendus, et eger vomitum
ipsum evomat. Hor-
tandus est. Quod si vo-
mere non potest, sicla
et sinapi et salsa et
eis similia danda sunt.
Cibis sumptis vi-
num multum aqua mix-
tum bibat. Deinde super
sirupum acetosum quod
tertium fuit intinctus
in potu sumat. In ali-
is quoque diebus vo-
mat. Sed regimen ei
amplietur de carnibus
pullorum et hedorum et
agnorum annualium
assumere edat. Ante
cibum comedat holera
cum alimento et olio condi-
ta, et aquam calidam su-
per se fundat, et in ea se-
deat antequam come-
dat. In balneum quoque
mittendus est, in quo
tamen non sudet. Laborem
preterea atque vigilias
minus solito patiatur.
Sompni vero et quietis an-
gustio assuescat. Et
vinum subtile et valde
temperatum bibat. Solutio quoque ventris
assidue primis diebus
antequam accessio ve-
niat ei adhibenda est.
Sed vomitus in die accessi-
onis est dandus. Aliis

Subtile regimen istis in
febre patientibus sufficien-
s est dandum in principio.
in amplificetur eis regi-
men in principio et super quar-
tanarios magis. Neque
vitandum est in hominibus quar-
tanam in principio evacua-
tione, sed humores cum me-
dicinis que vehementer atte-
nuant sunt valde subtili-
andi, ut est tyriaca ma-
gna et ei similia. Sed atten-
de si minutione indigu-
erit, basilicam sinistre
manus eius aperi. Hec enim pas-
sio fere numquam accidit
absque splenis nocumento.
Quod si inveneris sangui-
nem turbidum, extrahe ex
eo multum. Et si non, illico
constringe. Deinde vero ex
attenuantibus bonum chimum
et cito digestibilibus rege-
re incipias, et tribuas
eis aliquid vini cum oleo.
Electuarium vero diaton piper-
on et diaciminum eis do-
na, et mitte eos in balne-
um et sic eos exercitari.
Cumque passio per statum
suum fuerit, ipsorum regimen
subtilia et abscinde eorum
exercitium, et urinam pro-
vocantia eis tribue. Deinde con-
venit si ventrem sit vel cibus
dissolve. Cumque pre-
terite digestionis signa appa-
ruerint, colam expellen-
tia in genere eis sepe tribue.
Tiriacam quoque in die quar-
tis dona, et medicamen de
asa. G. quod pretendunt tres
febres quartanas et quod de
stolidis medicis [illegible]
dicit tiriacam unde tres ei
quartane continue fuerunt et
confecit eum cum [illegible]

vero diebus qualiter nutriatur et corpus ipsius humectetur
est pensandum. Et est considerandum an febris et eius
accidentibus et hic accessionis longitudine minua-
tur et que acciderunt [illegible], quia hoc bonum erit. Si autem non
multum inveniatur minoratum, eger vehementer
est evacuandus. Quod si in multimo factum fuit, et per-
manebit febris. Quod si ultra xl dies prolongata
fuit, egro cum reliquis medicationibus istius quas dixi-
mus ad magnitudinem nucis de diaton piperon
cotidie in mane est tribuendum, et ex medicamine
quod fit de asa ad avellane magnitudinem dandum.
Quod fit asse, foliorum rute sicce, piperis, omnium equaliter,
mellis quod sufficit ad conficiendum. Sumatur ex hoc me-
dicamine quantum est avellana in hora comedendi, et
eger post ipsum dormiat. Balneum preterea ingre-
diatur et sudet in eo, non tamen in die accessionis.
Vinum quoque vetus et purum bibat. Sed si fu-
erit tempus estatis et corpus macrum et calidum, melius
erit ne aliquod ex medicaminibus calidis detur. Sed serum est
zuccaro temperatum ei sepe tribuatur. Apozima quoque
de epithimo et mirobalanis indis detur [illegible].
Et exinde nutriatur humectantibus. Vomitus in
principio accessionis in die qua eum infestat fe-
bris cum sirupo acetoso et aqua tepida provocetur.

Tertiana, quartana
et cotidiana plerumque
fortasse non removentur
sed permanent semper. In
horis tamen accessionis
fiunt fortiores; preterea
recipiunt, non tamen se-
parantur ita ut corpus
ab eis omnino sit liberum.
Deinde iterum ut prius in
horis accessionis inva-
lescunt. Accidentia vero
harum febrium eadem sunt
que et predictarum, excep-
to quod cum tremore non
incipiunt neque sudor in to-
to corpore est cum istis
nec cum recedunt. Omnia
enim illarum istarum et e
mania, sed est in quanti-
tate maiore et qualita-
te deteriora et plus timo-
rosa. Eadem igitur cum
istis subveniendum est et
illis medicine tamen in harum
curatione magis studiose.

de febribus continuis.

Febres continue nec cum
tremore incipiunt nec in
spatio xxiiii horarum
recedunt. Impulsu quoque
earum est diuturnus et est
male ordinatus et mali po-
deris. Quod si cum hoc augu-
mentum earum fuerit, augmen-
tum dulsu significabit
quod tempus erit longum.
Et si in die tertia mate-
ria fuerit visa fuit
et movit se nec minima
nec indigestione aliqua digestio-
nis signa apparuerint,
scire debes egrum non in
die septima evasurum.
Similiter si in die quinta
fuerit cepit et digestio
nulla appareat, si in-
des febre ac si esset oc-
culta et nullo modo mani-
festa, significabit febrem
longissimam, et precipue si
facies non macescat
neque fit tornatilis.

27

¶ dicta de carnibus

i. anetum

¶ de balneo

¶ de colore et urina

¶ d. xl dieb.

Rx

¶ de balneo

¶ calida cum febribus medicamina magna ad quartanam

X

Hii et frequenti debet esse sollicitudo quam **De febribus in speciali. Continue que in quarto die aut sexto** in febribus **aut paulo plus tempore plurimum faciunt** laborantes in singulis accessionibus per unam dierum ante sunt solvendi, et in die accessionis ut eum in mane et laborandum. Et post ista regimen quod in capitulo de febre flatica notatum est. Circa eos observandum est si eger fuerit crassus et comedens et avidus et gulosus. Si autem fuerit siccus et macer ex eis que colam purgant medicinis est solvendus. Et post hoc regimen quod in quartana dictum est circa eum observandum. Paroxyte uel que certos non observant paroxismos fiunt aut propter apostema quod talibus in bubone fit et specialiter in membris, aut qui in quartanam transitum est difficilem tamen non est curatu. Est quia cum prima est dolor in aliquo extremitatibus aut inferius sub dorso aut in suis operationibus est lesio. Cum alia uero nichil horum inuenitur, prime quidem curatio est difficilis. In firmum sanatur quod fiet observando ea que declarauimus in locis ubi de his tractauimus. Secunda autem curabitur semel euacuando et alia mitte calorem temperando. Quod ideo fieri conuenit ne humores omnino integre adhuriantur. **De febre in qua calidus et frigidus in una dispositione inueniuntur.**

Si cum febre **et frigiditas in una dispositione inueniuntur** causon in lingua fuerit nigredo et inspiratio magna et sitis multitudo et estuatio fueritque corporis superficies frigida erit significatio mali. Similiter quoque si extremitates et corporis superficies fuerint frigidissime et febris fuerit propter apostema quod est in interioribus. Ergo tamen mise [?] in his semper de hac tamen superius loqui nolo. Immo de omni febre in qua eiusque corporis superficies fuerit frigida cum qua eger frigidationem et frigiditatem et febrem et aliquas rosicationes sentit et pulsus est velox et inspiratio similiter et calor continuus sentitur interius. Nec interpolatur ex regimine febris flatice erit regendus. Quod si in superficie corporis fuerit calor ut calor febrientis impulsu tamen non sit uelocitas, nec in spiratio sit spissa nec magna, nec eger ex calore febrili aliquid magnum sentit interius. Immo totum calorem et incensionem et frictionem in corporis superficie sentit, fuerintque hec cum interpolatione sirupus acetosus et zelem abin [?] distemperato exhibeantur et ex aceto et oleo amigdalino unguatur. Balneum quoque cotidie ingrediatur in quo parum sudet et multum ex aqua calida super eum fundatur. Que si suffecerint bonum erit. Et si non uene ex apozimate minorabilis erit solvendus et ad regimen erit redeundum. Quod si eger cum pulsatione mixtam sentit et incipiunt post hec in spiratione calidam et pulsus fuerit aliquis et sentit calorem prius et illico post frigus aut prius frigus et post statim calorem ex apozimate minorabilis citrinorum et indorum et turbit et zucaro est solvendus. Trocisca quoque diarodon prius et trocisca de spodio cotidie pondere duorum aureorum cum sirupo acetoso de zucaro et succo granatorum. Dandi sunt. Descriptio autem trociscorum de rosis qui prius dicuntur istud est. Recipe pulueris rosarum rubearum ʒ x. spice nardi succi liquiritie amborum ana ʒ i. seminis citroli seminis endiuie amborum ana ʒ ii. Ex his cum iulep confectis informentur trocisci et sumantur in potu. **Descriptio trociscorum de spodio.** Recipe spodii ʒ x. rosarum rubearum ʒ iii. seminis citroli seminis lactuce seminis cucurbite omnium ana ʒ c. succi liquiritie, tamarindi, ambarum ana ʒ v. ex mucillagine psilii confirmentur et fiant ex eis trocisci et bibuntur.

De tremore qui non calefit.

Cum consuete alicui tremori cum interpolatione superuenerit nec calefit immo corpus ad primam redibit dispositionem post aliquod tempus absque mutatione sua ad dispositionem suam post quam non consequatur ipsum febris. Eger excusatus a potu in capitulo de febre flatica est euacuando et ipsi regimine subtiliando et ea que flatica sunt generatiua sunt prohibenda. Hic prefata eger parum comedat et in horis illis tremoris deambulet omnino iuvatur. Et si hec egritudo diu perseuerauerit ex medicamine de assa ad quantitatem avellane magnitudine ante horam tremoris dandum est. Deinde expannis coopientur, et precipiendum est ei ut vehementer moueat coopertus nec sepe voluatur. Quod ideo fiet

Febres iste ex flatu uitreo et colera nigra ualde spissa generari nequiunt quod ypocras confirmauit. Galienus tamen negauit.

Hec febris epialos uocatur que ex flatu uitreo et colera generatur, cum una pars corrumpitur, alia uero ei pars adeo a loco putrefactionis remota est quod non potuit calefieri. Inter hanc et cotidianam hec est differentia quod in cotidiana est flatica solutum, huius autem intus est flatica corruptum uitreum uel molle. Est et alia febris que uocatur lipparios et fit ex humore colerico rubeo adherente in uitreo flatu ammisse spisse et calefit superficies, quia colera rubea leuitate sua egreditur ad extrema interiora autem infrigidantur. Quia flatica autem colera magis ex sua operatione nec dissolui nec egredi possunt.

Hec febris ex flatu uitreo que non corrumpitur generatur. Est tamen extra uenas et resudando transit per musculos. Ideoque frigus solum eos ledit. Unde hec in numero febrium non est ponendum.

cum inflamatione

[illegible]enit. ut sudet. et tremor removeatur.
Exolo quoque decocto est mungendus et aqua calida
in potu multotiens est ei tribuenda. Eger quoque
coopertus dorsum et capud ex aliquo crosso pan
no. fumum super aquam calidam ponat. cuius vapo
rem infriare (?) incipiat. ut sudor provocetur. et tremor
removeatur. Vinum vero forte et purum cum pipere
in potu tribuatur. et tremor removebitur. De fe
Quandoque febris bre cum qua provenit sinco
aliqua supervenit pis. que ex humoribus malis et acutis
que secundum maiorem partem in orte tertiana pro generatur.
ximum fuerit. cum qua sincopis egri cito fit ter
minalis. et corpus macrescat. Unus quoque qui ipsius
sincopis attendit. cadit post unam aut duas ac
cessiones. Quod si accessio amplius advenerit. per
ducetur eger ad sincopim post ipsum. et fortasse
morietur ex illa sincopi. Hec vero febris in corporibus
semper generatur que complexionis multum calide et sicce.
Cumque huiusmodi fuerit. egro succurrendum est a
quam ordei in potu tribuendo cum qua aliquid
cinnamomi musci est miscendum et dandum. Eger quoque
in loco decumbat ventoso. et camisiam induat que
aqua rosata et sandalis sit infusa. Venter et ilia
terra ex sandalis et aqua rosata liniantur. et cassi (?)
due prius sumat nutrimentum ex mica panis simi
laginei in succo granati musci infusa. et fructuum
ei similium. Ex pullis quoque cum succo uve acer
be coctis. et cucurbitis et citrulis ac cucurbitis
et fructibus frigidis minime nutriatur. aquam
frigidam bibat. Ante vero quam accessionis sit prin
cipium. sicut granatorum in quo panis dissimula sit in
fusus in potu sumat aut aquam ordei. Quod si cum
accessio incepit. antequam aliquid detur superve
nerit sincopis. os egri in illa hora erit aperien
dum. et elaborandum ut aquam in qua pulvis
tortellarum sit infusus. aut ptisanam imbibat.
Si autem sincopis fuerit fortissima. insistendum est
ut pulvere extortellis pulverizatis cum vino subtili
hinc aquam frigidam sive cinnamomi amixtam imbibi
at. Custodiendus est post rem a baccis calidis et bal
neo. et labore. et vigiliis. atque ab omnibus que eva
cuare possunt. Ex aqua vero frigida est lavandus et
omni tempore nutriendus. et si accessionis hora af
fuerit. Si vero febris calor cum incepit vehe
mentissima fuerit cum siccitate. lac de quo butirum
sit extractum cum trociscis de camphora in po
tu sumat. De febre cum qua lipothomia ac-
Sepe febris aliquem cadit que ex crudorum humorum
invadit que secundum maiorem multitudine supervenit.
proximum ut flaccenta fuerit. In qua cor mollifi

catur. et corpus tumere incipit. Et si cor non fuerit
nutritum sed evacuatum. supervenit egro inde sin
copis. Et si nutrimentum adhibentur. mollities con
sequetur. et febris fiet validior. et in longum protrahetur
prius. Huius itaque febris curationis principium est ut
cum eger agendo usque ad pedes cum pannis qui inter
lenitatem et asperitatem sit medium. fricetur donec ru
bere videantur. deinde ad coxas tendendum est in quibus
similiter fricatio fieri convenit. Incipiendo supra et descen
dendo usque ad genua. donec partes rubere incipiant.
Et sit fricatio vehementia equalis. post hoc quoque
manus eorum ab ascellis usque ad volam ad predictam
similitudinem sunt fricande. deinde pectus et dorsum. post
que omnia ad pedum ac aliorum membrorum fricationem re
vertendum est descendendum. Cumque huiusmodi passiones sus
passus fuerit. oximel in potu sumere convenit. Sumere
quoque cum hiis. aquam ordei et ptisane. atque ydro
mel mixtum zuccaro. sumat. Cavendum quoque est ne aqua
frigida detur. Tempus autem inter fricationem et sompnum
partiendum est. ita ut medium deputetur fricationi et
medium sompno et quieti. Huic vero egro sicut so
lam ptisanam sumit si debilitatur. aliud non est dan
dum nisi ipsa. et panis cum ydromelle. Si autem debili
tatus fuerit. cum cibis quos in febre proximi flica (?)
cie nutriendus. Et si venter constringatur. collirium ex
succo sicle et nitro supponendum est. Egro quoque de
mane post supradicta. pondus duorum aureorum semi
nis apii cum sirupo acetoso est dandum. Quod hoc modo
usque quo sanetur. tenendus erit. hec est glosa

Quia in hac glosa loquitur de febre que cum de (?) invadit
cum malefactione. et sit ex crudis humoribus.
Scilicet hec febris sepe ex repletione que fit in corpore a crudis
humoribus generatur. magna debilitate in corpore sibi
existente. sive ab origine creature sive sive ex
studio quod ei sepe accidit. Unde huius egri color in
albedinem aut nigredinem. aut viriditatem sive in
colorem plumbi mutatur. pulsus quoque huius est par
vus et divisus. Ideoque evacuatione indiget. non tamen
cum flebotomia. augetur enim minutio corporis et frigi
ditate et humorum ipsius cruditate. Ventris quoque solo
ne (?) eger pati non potest. Supervenit enim ei sincopis
cito. Ideoque precipitur a galieno ut eum fricantem
evacuetur quemadmodum hic docuit inusis (?). precipi
atur et ut ex oleis debilitate calefacientibus iungatur.
ut est oleum sisaminum. et anetinum. et keirinum. post
quorum iunctionem corpus abstergendo aberis (?) desicce
tur valde. ne opilatio in poris inde generetur. In
tribus quoque primis diebus cibus omnis interdicatur preter
solum ydromel. Quod si cum hac egritudine pul
sus fuerit parvissimus et debilissimus. maximum nocumentum

Eger nutri ex pane

signum erit. Si autem signa istis minora visa fue
rint. post fieri clisterie ex violis melle vino in
tum temperato infuso. si non fuerit apostema in spiri
tualibus interioribus. In hac preterita egritudine est caven
dum ne emplastrum ventri supponatur. aut embroc
tur antequam humores sint maturi. et eorum ma
ior pars evacuetur. Et si tollerare possit. ex solo
violis melle usque ad diem .vii. nutriatur post quod vir
tus [?] quia ipsi erit melius. Si humores fuerint
crassissimi. sirupus acetosus et ysop[?] ei dentur. Quod
si post hoc adeo appareat putridi ne corpus eius nutri
possit. eius sine nutrimento stare non possit. egre
[illegible] non possit. domus preterea optime sit temperata.
Aer est calidus humores crudos plerumque eliquat. et
ad aliquod nobile membrum fluere facit. frigido vero prohi
bet eos ad maturitatem pervenire.
Secundum tempus humores maturat. superflu
us vero eos dissolvit prohibendo. frigidum moderata
dissolutionem iuvat. et plerumque adducit sompnum.
nimia vero maturitatem retardat et sompnum prohibet.

De febribus que accidunt post apostemata.

Febris que sequitur apostema quod accidit ex percussione.
aut casu aut horum similibus. de genere est effimere.
non est enim putrida. nec habet inde nocumentum nec mali
tiam. Que vero comitatur apostema quod alicui membro in
cipiendo innascitur. mala est. timoris enim magnitu
do perimens qui post vera habendo est. crescit secundum illud
membrum. febris quoque que ipsum sequitur. est secundum apostema
tis magnitudinem et ipsius quantitatem. febris vero que co
mitatur apostema quod fit in panniculo cerebri est mala.
Ipsa namque est febris frenesis. cuius significationem
et causam iam prediximus. Illi vero que accidit post apostema quod
inguinibus et suis partibus oritur. et vocatur sinan
chia. iam est nominatum. Febrem vero que fit ex apostemate quod
oritur in instrumentis anelitus. aut que fit in eo quod est
inter costas et panniculum qui ibi sunt et diafragma
te. et ex pleuresi. et que oritur in panniculo qui pectus
in longitudine dividit. et ex peripleumonia. iam in
precedentibus demonstravimus. Ex eo tamen quod principali
ter generatur in pulmone. provenit anelitus maior et
spissior. et venarum rubedo. tussis quoque cum eo ac
cidit. cum qua exeuntio sputi spumosi adest. quam
etiam prenominavimus. Cum febre vero que fit post apostema quod
generatur in meri[?]. est dolor cum scapularum gravitudine.
qui in homine magis glutinoso gravior sentitur. Et fe
bre quoque que post stomaci apostema accidit. provenit dolor
et inflammatio in anterioribus partibus ventris ex inferi
non tangas[?]. Ut plerumque dolor et apostema cum est magnum
sentiunt. Sed si non est magnum. dolor in loco illo
ventris sentitur cum premitur. adsunt etiam et cibi appetitus

nullo mediante

aut

i. solatri [?]

sitis. et appetitus confusio. Similiter quoque si in aliquo inte
stinorum fuerit apostema. locus ventris in quo est tactu sen
tietur calidissimus. cum quo sepe ventrem constringi contin
git. Cum autem contingit apostema in epate generari.
sequitur febris fortissima. et sensuum turbatio. et
urine constrictio. In matrice quoque cum calidum fuerit
apostema. febris comitatur acutissima. scilicet causon. et
sensuum turbatio. Omnes autem febres que post apostemata ge
neraverint. removende sunt ex curatione apostematis. que
fit aut minutione. aut emplastri suppositione. Et post
hoc ex curatione quam in hiis scripsimus capitulis. fe
bris enim sequitur illud apostema. dum est calidum et acutum.
Removetur vero febris. aut cum calor ipsius sedatur.
aut cum sanies adunatur.

De febre que oritur ex pestilentia.

Febribus que ex aeris corruptione
generantur. non videtur in principio multa inesse acu
itas. nec caliditas cum tangitur eger. Sunt tamen in
occultis corporis partibus. et in spiritu profundo. magni
nocumenti. et sunt deceptione. et vehementis opilatio
nis. Et sunt febres lente et tepide. scilicet occulte.
Cum quibus hanelitus. et quicquid a corpore egreditur
valde fetida sentiuntur. Hiis vero febribus laborantes
tribulationem magnam et sitim vehementem patiuntur.
eorum anelitus augmentatur. et fit spissus. Ex quorum corpo
re cum vomitu et egestione res fetida egreditur. et insoli
ti. deinde incipit eis supervenire sincopis. et
moriuntur. In hac ergo febre. dicere intercedendum est.
aquam frigidam dando. et rob ex fructibus acetosis
et stipticis. ut est rob quod fit ex granatis. et ex succo uve
acerbe. et ex pinis[?]. et maranis[?]. et citri acetositate.
Quod si nullum istorum habet. acetum cum aqua egris
dandum est. et lac acetosum cum farina ordei. atque
lac valde acetosum. ex quo nutriantur. hac preterita
laborantes passione. aliquid comedere sunt cogen
di. plures enim ex eis nichil sumere volunt. Et mit
te eos in domos frigidas. Et regendi sunt ex cibis que in
capitulo de ethica diximus. excepto quod balneum quod non
sunt ingressuri. nec aquam calidam. nec lac recens
in potu sunt sumpturi. domus autem in quibus morantu
r sint cum hiis que frigide sunt. sint et ventose. et ex
aqua et aceto rorentur. parietes vero herbis frigidis
et bene redolentes olfaciant. Terra sicca quoque cum can
phora cum rob de citris deinceps condire. et pectori
eorum emplastrum ex sandalis et camphora et aqua rosata
supponatur. Sintque eorum mansiones ex foliis sa
licis et vitis et malorum. et omnium aliarum rerum in
quibus est frigus et stipticitas. plene. et ex sandalis
et camphora suffumigentur. et ex aqua rosa
ta multotiens in die rorentur.

De febribus compositis.

i. masal

p

Plerumque supervenerint egro due aut tres febres
que quandoque sunt unius generis ut tertiana. quandoque
diversarum ut cum egro supervenerit quartana cum ter-
tiana. aut flatica cum ethica. sepe et una
earum est continua. et alia interpolata. et sepe acces-
sionum principia inchoant ut una sint hora.
et sepe elongantur. Quapropter ordo periodorum ipsarum
corrumpitur. et accidentia ita commiscentur. ut co-
gnosci minime queant. nisi ab eo qui cognoscen-
di species simplicium peritiam adeptus est. Ideoque ge-
nus febris non solum ex interpolatione sua
sciri debet. sed ex accidentibus ipsam comitantibus
que sunt ei propria. Contingit enim duas habenti ter-
tianas. cotidie interpolationem pati. Unde si ille non
cognoscat nisi ex interpolatione. iudicabit esse
flaticam. Cui si secundum hoc regimen adhibitum fuerit.
eger interficietur. Quapropter species febris ex acci-
dentibus que sunt ei propria cognoscenda est. et
non ex articulo eius. Sitque cum que huiusmo-
di adhibet febri. secundum accidentium fortitudinem
et debilitatem. et eorum simplicitatem ac permixtio-
nem. nec attendatur interpolationis ordo. cum
accidentium testimonium. ab interpolatione
diversum fuerit. licet enim cum aliquis duabus in-
festatur tertianis cotidie a febre ledatur. non
tamen cotidiane curatione ei subveniendum est. sed
tertiane. Adhuc et preter supradictum ordo intendendum
est. et manum ei studiose elaborandum. Si autem fe-
bris una die accedat et alia non. accidentia tamen

·i· uaria

que tertiane sunt propria non sint fortia. nec pu-
ra. immo debilia et commixta. non est medicandum
cum sola tertiane cura. immo ipsi curatio tempe-
randa est. secundum accidentium declinationem. Universaliter
autem dicimus febrium compositarum curationem. compo-
sitam debere esse. ex curis simplicium. et quod duarum
curationum commixtio. secundum duarum febrium commix-
tionem fieri debet. plerumque tamen oportet nos stu-
dere ut ad unam tantum febrem curandam inten-
damus. cum ipsa fuerit magis timenda. Cuius exemplum est.
quod si aliquis febrem patietur quartanam. et superve-
nerit ei alia febris propter apostema in epate. aut stoma-
cho. aut aliquo ex membris in instrumentis ane-
litus. dico quod in hoc loco cum hoc accidit. studiose
esset tendendum ad febrem curandam que taliter acci-
derit propter timorem ipsius magnum. licet in medicinis a-
liquid contineret quod aliam febrem faceret validiorem.
Et si contingeret febrem una die infestare et alia
non. sed accidentia huius tertiane non appareret pu-
ra nec fortia nec tremor ei esset pungitivus. neque
calor cito post ipsum accensus foret. neque sitis
multa. neque estuatio. nec calor febris. neque do-
lor capitis. nec manis locutio. nec sudor. sed forent
omnia hec debilia cum comparentur eis que in principio terti-
ane videri solent. Et ponamus etiam quod preter hec febris
ista prolongaretur. donec ad .xiiii. horas pertingeret.
diceremus quod hec febris non esset curanda. pure ter-
tiane medicatione. sed huius curatio ex flatice fe-
bris cura commiscenda foret. et deberemus dirigere
intentionem nostram ad id quod flegma atque coleram ab
egro educere solet posset. Eiusque nutricatio
ac totum regimen. secundum hoc esset ordinanda. Nos
quidem omnium compositarum febrium notare non possumus.
nec cuiusque illarum propriam subiecere curam. Oportet autem
ut huius disciplinae inspector. simplicium febrium
formas et earum curas. optime cognoscat. et post
compositarum cognitionem bene instituere. et earum curam
ex duarum simplicium curis temperare sciat.

Febres cognoscere compositas. valde est difficile.
excepto eo qui febrium simplicium cognitionem
valde discernere consueverit. Compositio vero febrium
fit multipliciter. G. in sexta parte libri pirexiarum re-
tulit in duo in primis pervenitur genera. Quorum unum
est ut unius febris materia. alterius febris materie
absque apostemate coniungatur. aliud autem quod generetur
in corpore apostema diversarum materierum. aut apostemata diver-
sarum materierum ex quibus proveniunt febres. Fe-
bris namque species que apostema splenis comi-
tatur procul dubio alia est ab ea specie febris que pulmo-
nis comitatur apostema. et alia que ad cerebri sequitur apostema.
et alia ab ea febris que epatis apostema comitatur.
nec est longinquum quin si duo ex his membris
apostimentur simul. tunc illa febris proveniat compo-
sita. De primo itaque genere quod proposuimus. dicemus quod
febrium compositio ex materiis. plerumque contingit propter
ex materiarum vicinitatem. quarum quedam plerumque est
manifesta. nec sunt vehementis commixtionis. ple-
rumque vero fit propter materiarum commixtionem que ita sunt
commixte. ac si una cum alia agitatum foret. De
compositione vero febrium que fit causa vicinitatis. dici-
mus quod materia unius febris plerumque componitur ex du-
arum aut trium febrium materiis. ut ex duarum terti-
anarum. aut duarum quartanarum. aut trium mate-
riis. Quod facile cognosci potest ex tredecim signis
que de hoc predicta sunt. In huiusmodi namque compositione
non provenit signorum diversitas cum ipsis. fit et febris
composita ex compositione materie febris continue cum
interpolate materia. sicut illa que fit ex colera ru-
bea et est continua. coniungitur alii febri interpo-
late que fit ex colera rubea. ex quibus febris
generatur composita. huius autem notitia facilis est. difficilis

lior tamen e prima. plerumque contingat febris compo
sita ex coniunctione interpolate unius speciei cum conti
nua alterius speciei. sicut illa que contingit ex commixtione
interpolate que est ex colera rubea cum continua ex flate
quam greci emitriteum uocant. et moderni medici
mediam dicunt tertianam quod tamen cognoscere ualde
est difficile. Set tamen febris composita fuerit pro qua
ntitate inuenies quod continua signa sua ualde
manifesta habebit. cum sola sit interpolata tamen e
ius signa sunt parum. Si cum interpolata superuene
rit. inuenies eius principium sensu notum et manifestum
secundum pulsum et quantitatem caloris. atque ipsius quantitate
et secundum tremorem que in pluribus interpolatarum febrium
contingit. aut secundum orripilationem que tremori est uic
ina. Si autem signorum que in febribus attenduntur
simplicibus recordatus fueris. hoc quoque cognosces.
Cum autem febres composite contingunt propter commix
tionem materiarum. cognoscendis eis difficultas
maxima est. signa quoque commixta erunt. et ex omni
uia diuisa. plerumque enim uidebit quod febris ac
cessio iam sit prope statum. Contingit etiam quod cum
materia interpolate in compositione illa inuenitur. et ple
rumque uidebitur tibi quod non dum peruenit ad statum.
quod contingit quia materia continue ipsam trahit retro.
Orripilatio quoque plerumque contingit propter materiam
interpolate que ad inferendum tremorem paratur.
Et aliquando quiescit orripilatio quod fit propter materiam
continue que non permittit ipsam aduenire. pul
sus quoque plerumque magnificatur. quemadmodum
in fine febrium contingit propter materiam interpolate.
Et plerumque fit paruus. Quod ideo contingit. quia materia
continue retinebit eum. nec permittit peruenire ad
statum. Hoc autem quod diximus de febrium compositione. uni
uersale est. discernere uero numerum compositionis febrium et
earum diuisitatem. et que illarum fiant ex materia existen
te in uenis. et que extra que est extra cognoscere
secundum materie putridae. et quantum est in ea ex unoquoque
humorum. et non exquisite fit materia. est res impossibilis.
Si quis tamen acuti fuerit ingenii et ualde usitatus
tus in hac re. secundum estimationem iudicet. quod ue
ritati proximum erit. Preterea scire debes quod in com
positione emitritei. colerica materia quandoque est equalis
flatice. et quandoque una earum aliam superat. Iccirco
eum compositum debet esse. ex eam colerice et flegmatice
matice. Est itaque medico necesse ut in hiis dece
tria signa que de hac re predicta sunt. tempora
do attendat. adhoc ut agnoscatur an curatio equa
lis debeat esse an ad aliquam earum declinet. Et
si ad aliquam. ad quam earum et quantum declinet. Com
positio autem febris que fit ex colera rubea et flate

quatuor est modis. Uno ut sint ambe continue. Secundo
ut sint ambe interpolate. Tertio. ut continua sit ex
colera. et interpolata ex flatica. Quartus uero modus
tertio est contrarius. Sexto et contingit ut ex febribus
diuersis quarum una alii successerit continue. procedat
at febris que sinocho simulatur. cuius tamen cogni
tio facilis est. ex quiete pulsus et eius magnitudine.
que secundum sensum in eo inueniuntur. deinde hiis predicta
sequitur uehementia et paruitas pulsus. iterum quoque
tepor et magnificentia pulsus. Et sic semper procedit
usque ad finem. De uariolis et morbillo.

Quem febris acuta et occlusa pueris perpetue. aut
iuuenibus euenire cepit. fueritque eum ei dorsi
dolor et narium pruritus. et in somno timor. ac
capitis grauitas et oculorum rubedo. et in corpore
sentit punctio. sciendum est quod egro aut ua
riole aut morbillus citissime superuenient. Quo
circa antequam apparere incipiant medicus egro
inueniat. minuere eum faciat. aut cum uentosis
sanguis extrahatur. comminuatur equidem san
guinis multitudo. Consequenter uero trocisci de
spodio cum succo granati acetosi in potu tri
buantur. Eger quoque non minuatur nisi ex ptisana
et hoc in mane et prope noctem fiat. Quod si post largi
orem appetierit nutritionem. fiantque ipsi uir
tus debilis alia non dentur. nisi lentes absque cor
ticibus cum paruo aceto condite. aut sorbitiones
que fiunt ex amilo et zuccaro et oleo amigdalino.
et epulum quod ex holeribus frigidis que habentur pos
sunt. comparatur. Rob quoque quod fit ex fructibus
acetosis aut stipticis ad bibendum detur. Uentris
autem si strictus fuerit. infusiones cotidie in po
tu sumantur. Ex hoc enim aut omnino prohibebitur pustu
larum egressio. aut si quando egressum fuerit. paruum
erit. Si uero eger a medico non prius fuerit in
uentus quam passio egredi incipiat. non erit te
minuendus. sed trocisci de spodio erunt dandi. si
corpus ipsius erit bene coopiendum ut sudor procede
tur. Ex hoc enim leuius fiet materia ad exeundum.
Cum autem incipit passio dum esse ad egrediendum. et
eger uideatur esse uehementis nausie. et cum multa
estuatione. et accidit ei lenitas et in aliquibus ho
ris. apozima de ficubus et uuis passis et lentibus
absque corticibus. et semine feniculi. et fustibus de
lacca. in potu sumat. quod hoc modo fit. Cuiusque
predictorum pugillus unus sumatur. deinde omnia in
aqua coquantur et colentur. quorum apozima mul
totiens in die sumatur. aqua preterea rosata in
qua sumac infusum fuerit. aut sine qui ex eius
nositate granati exprimitur. oculis instillatur.

Nota minutionem uariolis et morbillo. antequam appareat.

Item tribulatione

aqua in qua sumac cum pauco aceto mixta in potu
bibatur. et gargarismus similiter ex ea fiat. Quod
ideo fieri convenit. ne in oculis aut naribus aut
gutture ex ea aliquid egrediatur. Antimonium
quoque cum succo coriandri fricetur. et in oculis
multociens in die mittatur. Cumque tota pustulo-
sitas facta fuerit et maturata. eger super folia salicis
ponendus est ad dormiendum. aut lectus ei ex ro-
sis tritis est pulverizandus. Siquidem autem expedita egri-
tudine non cito siccatur quod sit magnum et cum multo
humore. ex aqua salsa cum coto imbibatur. Et si
fuerit hiemis tempus. ligna tamarici ante egrum
sunt comburenda. Si vero estatis tempus fuerit. ex
sandalis et foliis rosarum et mirti. suffumigatio fi-
enda est. Hec quoque omnia cum aqua coquenda sunt
in qua eger si siccitas pro dictorum tarditate fuerit
mittendus est. Cumque illud quod prediximus bene sic-
catum fuerit. et remanserit desuper cortex fedus.
et huius escaris. ex oleo tepido cum coto multo-
tiens in die ungatur. Cumque omnes cortices ce-
ciderint. et eger ex toto sanus fuerit. si signa
que remanserint removenda fuerint. ex eisque in
capitulo de remotione signorum posuimus. utatur
sepe. Balneo quoque et regimine quod adiuvat cum
valet. utatur. Quod si variole et morbilli egre-
diantur non minuto sanguine. sive duorum genera-
torum cum tricisis de spodio detur. et ex omni regi-
mine quod post infrigidare recitat. pullos ptisana
non comedat. nisi postquam omnes cortices qui sunt
super loca variolarum remoti fuerint. et febris a cor-
pore atque omnis calor sequestratus fuerit. Summo opere
cavendum est ne aliquid quod ventrem solvat egro
propinquam variole aut morbilli apparitionem exspectanti
tribuatur. Quod si venter multum solutus fuerit. ptisa-
na cum spodio. et gummi arabico. et bolo armeno.
atque rosis sicut in capitulo de fluxu ventris posui-
mus imposita tribuatur. Omnibus vero variolis ille
quarum colores sunt violacei. et que sunt parve et
dure et non maturantur. deteriores existunt. Morbil-
lus quoque cuius color est ut viole color. similiter est
malus. Si autem variole et morbilli duriter egre-
di et maturari incipiunt. nec febris nec estuatio se-
dantur nec alleviantur. et supervenerint post hec sincopis
et cordis tremor. eger procul dubio morietur.
Quod si variolarum egressio velox fuerit. et maturitas
velox. febris quoque atque calor cito sedantur. non
erit quod timendum. Quia nichil mali inde provenit.
Quicumque de hiis que necessario scienda sunt ad regimen
acutas egritudines regere voluerit acutarum egritudinum.
egritudines. prius cognoscere debet. an sint salutif-
ere. an periculose. et si sint breves aut longe. Et si
fines earum erunt cum crisi aut non. et in qua die fiet
crisis. et cuius speciei erit. Quomodo et eger ante crisim et
in tempore crisis et post crisim. et usque ad finem huius egritudinis
ipsum sequuntur. regendus sit. pensare debet. Nos
quoque in hoc nostro libro de his tractabimus ut consuevi-
mus. aggregationes horum et summas ponendo. De
Pulcritudo coloris signis bonitatem signifi-
egri. et motus sui levitas. et quod facile cantibus.
egritudinem tolleret. et pulsus fortitudo et ane-
litus bonitas. et intellectus stabilitas. et virtus appe-
titiva similiter manens. et sompnus ut bene dormientis.
et in lecto decenter iacere. hec omnia signa bona sunt
et laudabilia. Maturitas quoque manifesta in ap-
parentia. annuntians bonitatem perfectam et salutem. De
Hec signa multa sunt. Quorum signis malis.
quedam secundum hoc quod significant. diversificantur. Quapropter
cum signo cuilibet illorum ponemus verbum quod quantita-
tem fortitudinis signorum demonstret. Dicimus
enim signum quod est debile. signum non bonum. Quod autem
eo fortius est. signum malum. Et quod est fortissimum.
signum mortale. aut multum mortale. Hec enim pre-
nosticant. Ex eis sunt primum. ut eri erit et firmi. Confu-
sionis coloris in corpore febricitantis repente. ut si
unum ex membris sit calidum. et precipue si fuerit ipse
venter. et alia membra sint frigida. signum est non bo-
num. Facies que multum removetur a dispositione qua
habebat in sanitate. et sit macilenta. et mala. et non
naturalis. et siccata. signum est malum. Si si eger prius
multas passus fuerit vigilias et dormierit. aut
laboraverit. aut ventris obstrictionem. aut vehe-
mentem ventris solutionem passus fuerit. aut aliquam e-
vacuationem moderatam. ipsi malitia est minor. Et si
egri facies repletioni appropinquare visa fuerit.
nec intercessit spatium non plurimum ex quo eger grandi
fuit oppressus crapula. aut multis fuerit replet-
cibis. malitia similiter erit minor. Quod si facies
colorem extraneum visa fuerit. fueritque hoc ipso aere qui
est talis ad quem paulatim mutata fuerit. et qui prius
solitus erat comedere cibos humores generantes
qui huiusmodi est coloris. signum minus malum
erit. Urina preterea nigra. atque sputum nigrum. et
stercus quod inferius egreditur similiter nigrum. huius-
modi ex signis existunt mortalibus. Sudor cum fri-
goris febris magna fuerit mercurii. signa valde
sunt mortalia. Fetor anelitus et oris in acutis
egritudinibus. signum existit mortale. Frequens in
lecto revolutio. et ex aliqua figura in aliam
conversio mutatio. et alia accidentia ex quibus ho-
mines verecundari consueverunt. ut est aliquis verecun-

nota solutionem ventris prohibitam post variolarum et morbillorum apparitionem.

[illegible] signorum malorum

discoperit aut

discooperit. aut cum uentositatis inferiori cum sono
egredit. significatio e no bona. significat enim egri
inquietudine et mentis eius perturbatione. Cum
facies egri fiet extenuata. et oculi uidebunt co
caui. et timpora dilatabunt. et aures frigide fiunt
et in earum inmutabunt mutire. quare et extremitas que
fem pertrem fuit contracta. et faciei cutis tensa ap
parebit. et preter color apparuit citrinus et uiridis aut
niger. nisi eger multum prius fuit euacuationem
passus. omnia hec signa sunt mortalia. Quod si cum
predictis eger non audiat nec uideat. aut aliquod ex si
gnis affuit que in mortis demonstrationis fuit uehementi
tioni. mors iam imminere significatur. Paruitas u
ni oculorum. aut oris distortio. aut aliorum quidem
membrorum cum claudunt manifestationem preter solitum.
et dormire ita quod os non claudat. omnia hec signa
sunt ualde periculosa. Stridere dentibus preter so
litum malum signum est. sicut acutis accidit egritu
dinibus. Eger quoque cum acutis patitur egritudi
nes. et faciem a lumine remouerit. et a tenebris
fugerit. et oculi inuoluntarie lacrimati fluxerint. nisi
hic fluxus sanguinis ex naribus consecutus fuerit. hec
duo signa sunt non bona. Rubedo in albis ocu
lorum. et uene rubee aut nigre in eis apparentes.
sunt duo signa mala. Oculi congelati qui non
mouentur et tremuli qui non quiescunt. si fuerit ex
multo tremore eminere uidentur. et signis ex
sunt mortis. Oculorum egressio ad exteriora. aut
ipsorum profunditas in acutis egritudinibus. et uapi
tudo in eis existens. signa sunt non bona. Et si
eger super aliquod ex lateribus se quieuerit si supinus
iacere semper appetierit. et preter hec ad partem pedum
descenderit. hoc signum est mortale. Apostema magnum
inuenire et calidum cum febre uehementi et acuta.
signum est malum. Et si iuxta fuerit debilitati colo
rem apparens et febris adhuc perseuerauerit. signum est
ualde periculosum. Cum in acutis egritudinibus ex
terminatum ad est frigidus. signum est non bonum. Quod si
eius frigiditas augmentatur. et fiat fortior. est malum.
Et sicut hic magnus calor fuerit inuenitur. et sitis
est mortale. Et si hic superfluit multum. huiusque anhelitus
spiritus. et pulsus simul cum paruitate debilitate.
mors est propinqua. Cum extremitates et ungues
subfuscum mutantur colorem. aut manus et pedes ex
toto in frigidi fuerint coloris. ut primum non oportet accidunt.
immo cum hec augmentantur. et fuit in hoc in die critico. hoc
non est signum malum. immo bonum. quod egri significat e
uasionem. Quod si locum istum ulcerari. et corrumpi
ac putrefiat. medicamina constrictiua non sunt
supponenda tunc. hoc est si fuerit fuit. egritudo in

mento ad egrum redibit. et cum infirmi aer So
milis quoque si de iudicat autis coguntur. aut rube
do ipsi apparuerit. fluxusque in passione que frenesis
uocatur. aut oculi in sinanchia rubere uisi fue
rint. aut aliquis locus pectoris impleuerit. aut
apostema fuerit sub ascellis aut in mamillis. non erit loc
unificando. nisi que ipsum confortent erunt apponenda.
si emplastrum erit supponendum. et aqua calida ab alto
super ipsum erit distillanda. et uentose supponende.
si materia ad digestionem admodum stupida uisa fuerit
permanere peruenire. Cum hec erit liberabitur eger.
Testiculorum et uirge contractio in acutis egritudinibus
est malum. Signa que cum crisi uenire consueue
runt. si ante digestionem et in die non critico apparu
erint. nisi crisis secuta fuerit. mali sunt significatiua.
Cum eger nocte uigilat et in die dormit. labo
riose tamen et non continue. signum est non bonum.
Et si quando a somno excitatur ipsi debilitas ac
sue dispositionis malicia augentur. est periculosum. P
uatio digestionis cum inuentione uirtutis. egritudi
nis significat prolixitatem. cum crisis non est. est
periculosum. Egestiones calide et fortes in senibus et
in repletionibus in iuuenibus siccas et in regionibus frigidis
deteriores sunt quam que in hoc contrarius. Si
nanchia cum febre fortis caloris. periculosissima
est. Cum causon patienti superuenit tremor se
mel atque iterum. nisi sudauerit. et egritudo non fuit
alleuiata. si debilitas et dispositionis malitia aug
mentate fuerint. signum est periculosum. Cum labia con
torquentur. aut nares. aut palpebre. aut super
cilia in egritudinibus acutis post multum debili
tatem. et per quam eger sensum amisit. iam mors
imminere significatur. Tremor cordis assiduus
in acuta egritudine signum est malum. De singul
tu quoque similiter dicemus. Et preterea si cum hoc
anhelitus fuit constrictus et calor febris augmentatur.
signum est periculosum. Dolor fortis cum febre acutis
sima. periculosum est signum. et precipue si fuerit in ca
pite. aut aure. aut uentre. Cum in corpore ex
fuit ulcus. et fiet citrinum. aut rubeum. aut ni
grum. signum est periculosum. Oculorum congelatio cum
palpebre non palpitant. accidens est mortale. Sicci
tudo in homine semper sano qui fere numquam
egrotauit. timorosa est. Cum testiculi et uirga in
acutis egritudinibus protenduntur. et intestinum
prolapsum fuerit. signum est periculosum. Sanguinem e
naribus paulatim et debiliter fluere. et guttatim
egredi non est bonum. Et si cum hoc fuit niger. est de
terius. Et si in die critico contingit. est periculosum.
Cum in aliquo membro oritur apostema aut dolor. et

scilicet exsistente uirtute

ac ptisibus

Nota quod febre mortuos

sequitur post ipsum estuatio et inflammatio et si
tis et inquietudo, est malum. Et si cum eo con
tingit tremor cordis, est mortale. Vomitus colo
ris sicle (?) et fluxus ventris simul, est malus. Fa
ciei feditas aut pulvis in ea apparens in acutis
egritudinibus, signum est malum. Portiones (?) narium
perferre, signum est malum. Cum vomitus autem venerit
in acuta febre multus fuerit, signum est malum. Et
si singularis fuerit color eius, erit pernitiosum. Cum ocu
lus subito fit citrinus aut niger, et eger subito
perveniat ita quod salvari tamen non possit, signum
est pernitiosum. Sitis vehemens cum sudore frigido,
signum est pernitiosum. Anhelitus frigidus in acuta fe
bre cum crisis iuvamentis (?), egrum morti significat propinquum.
Cum in lingua apparuerint pustule, ciceribus
in magnitudine equales, fuitque febris fortis et
acuta, eger in principio sequentis diei morietur.
Cum sudor fluxerit ut perennis, est mortale. Cum
apparuerit urina frenetica, tunc iam prope mor
tem est. Cum spasmus febri acute supervenerit
postquam aliquot dies apostema pervenerit, signum
erit pernitiosum. Cum eger vermem simul et simi
le vomuerit, signum malum erit. Et deteriores fe
bres in acumine (?) sunt quas ista comitantur acci
dentia: tremor in principio absque sudore qui
ipsum sequatur, paucus sudor et precipue in capi
te et fronte, et vehementia vigiliarum, et estuatio
et nausia et timor et sensuum perturbatio et ex
tremitatum frigiditas, et precipue si fuerint non facile
calescentes, et superficiei corporis frigiditas cum magno
incendio in interioribus, et anhelitus spissus, et ex
tremitatum rubedo, et urina nigra et pauca
et urinosa (?) et spissa quasi mel, et si sitis absque calo
ris febrilis quiete destruitur, et appetitus inceptus (?) et in
sto ortum (?), et urine constrictio, et ventris fluxus
niger et urinosus, et distillatio sanguinis nigri
ex naribus fluentis, et egri revolutio ab uno la
tere ad aliud, et si ipsius sit diversis constitutus dis
positionibus, et ventris inflatio et multo apparatus (?) ge
nerato, et si eger omnibus que invenerit inheserit
et suspendat se. Omnia enim hec malum portendunt.
Cum res nigra et acetosa, ex qua terra ebul
lit in qua cadit, de ventre egreditur, perniti
osa est. Et si hec cum virtute fuerit debili, mors
iam est propinqua. Cum ex naribus egri colera stil
laverit citrina aut viridis, signum malum
erit. Cum eger parum sudaverit, aut ipsi corpus
quasi humectatum fuerit, et precipue capud et cer
vix post anhelitum frigidum, mors propinqua esse
significatur. Sudor in fronte post laboris p

Nota angustia

Nota de signis extracte

vehementiam, et pulsus ac mo
tus ensium (?), signum est mortale.
Et si eius pulsus vehementer
est, mors iam est propinqua. Cum
eger pedes usque ad pectus sur
sum elevaverit et deinde eos
iterato proiecerit, signum
erit valde pernitiosum. Cum fe
bris fuerit adhuc fortis, que
deinde subito se alleviave
rit, et calor quieverit sine e
vacuatione precedente, tunc eius
permissis quod calorem extinguit
in permutatione infirmi cum ac
te, pulsusque velocitas quieverit, et motus fuerint
debilitati, et discessio (?) quieti simul supervenerit,
signum est quod cito morietur. Cum os infirmi con
torquetur, neque eger inde levior fit, nec ei sensus
ad eum redit, signum est mortale. Et si cum hoc
levior fiat et ad suum redeat sensum, est bonum. Cum
egro supervenerit yctericia ex qua ipsi egritudo non
fuerit alleviata sed potius augetur malicia, signum
est mortale. Omnis sudor qui non totum tenet corpus
est non bonus. Similiter qui non in die fit cretico
nec est talis ex quo eger alleviet, est non bonus.
Si autem in die fiat non critico et fuerit calidus, est bo
nus. Sed si fuerit frigidus et paucus et fuerit in capite
tantum, est mortalis. Sudor frigidus cum febre
acuta pernitiosissimus est. Cum post sudorem tremor
sequitur, signum est malum. Signorum virtutes inter
se conferende sunt, unum videlicet cum aliis. Unum
namque signum bonum cum fuerit forte multis
malis responderit signis, plerumque est signum bonis.
Multis non bona signa coniungunt, pessima si
signa fere numquam signis valde bonis con
miscentur. Cum sanitas pulsum faciens sana
fuerit et corporis motus facilis et appetitus comeden
di et bibendi fortis non destruitur, non est pavi
dum propter accidentia multum terrefacientia. Quod
si cum hec manifesta digestio iam precessit, nullo modo
ex eis est timendum. Sed ostendentur est timendum quod ipsum
eiciunt ad crisis, et precipue si in die apparuerint
que diem creticam precedit. De tempore febris et

Egritudinis brevitas ex fortitudine cognoscitur
sui nocumenti et sui impedimenti quod efficit, cognosci
potest. Impossibile est enim quamlibet
egritudinem que vehementer
nocuerit et impedierit diu per
manere. Sed aut cito perimet
aut afferet aut aliquam cum crisi

Ypocras. Sudor
frigidus in febre
in egritudinibus
acutis significativus
est super velocitatem
mortis. Et in feb
ribus lentis significa
tio est super longitu
dinem infirmitatis.
Et nota febrium in
centivarum (?) in solo
ne omnino absque eva
cuatione quia est
pernitiosum.

Nota

Ypocras signa bonorum et malorum crisis

Ypocras significat
paroxismos febrium
et horas egritudi
nis infirmitatum
ipsarum et hore anni et
incrementum eorum
ad invicem.

expellere. hec autem intentio cum est in inuentionem
.s. quia egritudo magni nocumenti durare non potest. et egritudo plerumque quamuis parue sit lesionis et parui infert nocumenti. ad hoc tamen non est durabilis ut effimera. Ad motionem autem egritudinis breuitatis iuuant tempus calidum et regio calida et habitationis prauitas. et ut corpus molle habeat carnem et paucam et carnis sit laxa et non plena. et postremo omnia que corpus cum efficiunt ad plagam (?) non ipsum mouent. hec omnia iuuant. Et uehementia incendii febris et accidentium ipsi fortitudo. et ei conclusio. tempus breue fore significant. Si priuatus caloris ei et accidentium leuitas. ipsi significant plurimum. cum absque manifesto euenerit digestione. ut fiunt cum febre effimera. Cum autem contingit ut cum digestione accessiones cum tendit

et accessio ad augmentum tendere dicatur. id est tria. s. ut prius inuadat quam prius. et ut plus diu teneat. et ut accidentia sint fortiora.

ad multum tendit augmentum. egritudo breuis fore significant. nam si accessiones multas super primam incendias uehementia et accidentium fortitudine. egritudinis portendit breuitatem. Quod si superatio fuerit parua. aut fuerit accessio qualis prima. egritudinis demonstrant plurimum. Species quoque febris. sui temporis spatium significant. Effimere ab uno die usque in quatuor consumitur. Terciana quoque pura .vii. non transit dies. et secundum maiores in septem terminetur diebus. aut paulo plus aut paulo minus. et est secura. Notha non cum accidentia flatice accidentibus miscentur. adeo fit mansuata ut plerumque postremum anni aut amplius pertineat. et est febris mala et non secura. Cum enim est acuitatis et digestionis tarditatis. et uiscerum corruptio. Omnes preterea febres que sunt continue. breuiores sunt interpolatis excepta ethica quia longa est. Quanto enim calor in ethica uehementior fuerit. erit prolixior. et econtrario. Conclusa uero febris uehementis caloris. et fortis existentes incendii ut terciana continua et sanguinea. quas medici continuas egritudines et febres acutas uocant. xiiii. non transcendit dies. Quod tamen fit. cum non multum caloris et incendii extiterit. Cum enim adultimum eis deuenerit finem. in iiii.o et .vii.o die declinabitur. Si si in medio horum fiunt. in septimo. In his quoque febribus. minor est maximus. Flatica non et quartana prolixe sunt. quartana tamen est multum secura. Si flatica non est secura. febres et pestilentiales. sunt breues. triplices uero sunt prolixe. De cognitione temporum febris.

Egritudinis principium computandum est ab hora in qua eger mutationem et agitationem in suo sentit corpore. et angustiat dispositionem suam a consueta manifeste diuisam. Ex hoc namque tempore usque quo aliquod digestionis signum appareat. licet ualde sit occultum. tempus principii existit. Ex quo autem digestionis signum apparere incipit donec digestio compleatur. tempus est augmenti. Finis autem temporis augmenti. est egritudinis status. post horum non omnium apparitionem. tempus sequitur declinationis. Quod autem ad egritudinum acutarum curationem. et ad sciendum ad quid eorum dispositio sit uentura. plus est necessarium. est egritudinis statum cognoscere. non est enim terminandum usque ad hoc tempus. nec mutatio consumitur nisi secundum hoc tempus. Eger enim nullo modo moritur post statum. nisi alia ei superueniat egritudo post statum que necem inferat. Quapropter prognosticum cognoscendi ad quid eorum dispositio sit uentura. absque dubio exquisite. cum statum egritudinis suspensum est. Egritudinis autem status pendet cum apparitione complete digestionis. Signa autem temporum interpolatarum plerumque habentur in exitu accessionibus. Accessio est secundum cum hora anticipauerit. aut plus prima permanserit. et eius accidentia fiunt fortiora. febris augmentum fore denunciat. huius autem contrarium. febris diminutionem eiusque declinationem significat. Ad hoc tamen non sufficiat horarum accessionum augmentum aut earum prepositio sola. Sunt enim quedam febres quarum prorsum exitus generaliter semper horam anticipant. Et sunt alie quarum accessiones ex genere suo contrarium illis habent. Verum in istis est cum anticipationis continuatione aut prepositionis cognouerit aliquis. ad quam earum tendit ordo. et deinde percipit in ordine predicto augmentum plus solito habundare. significabitur egritudo ad augmentum tendere. et econtrario. In febribus quoque accessiones habentur cum remanentia. similiter earum dispositio. prolixitas autem temporis accessionis et suorum temporum dispositio. due existunt significationes. que uehementer ualent ad cognitionem temporum febris. et precipue accidentium dispositio. postquam enim hora principii accessionis retardata fuerit. et ipsi mora fuerit breuis. et cum hec ei accidentia fiunt fortiora et uehementiora. firma erit significatio et uera. quod egritudo adhuc tendit augmentum. Si preterea omnia hec coniuncta fiunt. dubietas iam erit remota. Egritudinis preterea accessiones cum fuerint equales. egritudo erit in statu. Egritudinis quoque longe. tempora sunt longa. Et breuis

egritudinis tempori breuia sunt. In quartana uero quia tamen plerumque multe inueniuntur accessiones equales, similiter aut tertiana, plerumque augmenti signa in prima apparent accessione, et diminutionis signa in proximo qui ipsam sequitur inueniuntur manifesta. Febrium autem occlusarum tempora ex accidentium augmento et eorum diminutione cognoscenda sunt. Signis tamen digestionis plus est credendum. Si in cognitione temporum febrium plus est studendum et elaborandum, cum sint acutiores et breuiores. Febris enim tempora abreuiantur et minorantur secundum ipsius acuitatem. Febres uero secure in quarum temporibus sunt equales prolixiores aut quandoque insistunt necesse in augmento et in ascensione. De cognitione digestionis.

Quam febris absque apostemate fuerit, digestio non est attendenda nisi in sola urina, sicut tamen in singulari capitulo nominatum sunt. Cum autem febris apostemate molestatur, cum urine inspectione necessarium est et superfluitates que de membro ubi est egritudo egrediuntur attendere. Considerabimus ergo in egritudine pectoris et pulmonis materiam quam expuit eger. Dum enim nichil eger expuit, et febris ullo modo alleuiata fuit, nulla digestio adhuc ibi erit. Cum autem eger modicum quid et subtile exspuere cepit, quod cum labore egreditur licet parum, digestio tamen iam incepit. Cum uero aliquid grossum et multum et facile exscreare cepit, digestio iam est completa. Exspuebat autem ex cuiusmodi materia, et quam non secundum digestionis uiam recedit. Est sic sputum emittere parte rubeum, quo deterius est quam est parte citrinum. Liuidum uero omnibus illis malignum existit. Hoc enim licet cito appareat, nichil tamen preter malum portendit. Significatur est huiusmodi rem de genere rerum que ad maturitatem peruenire non existere, sed ex illis que putrescendo maliciam inferunt. Que urine nigre similia existunt, et urine que eis que sunt intra fel assimilantur. Sputum uero quod ad maturitatem uentura spuitur est album, aut illud in quo tantum rubedinis aut citrinitatis continetur ex quo sputum neque supra neque undique coopertum possit. Sputum quasi quod perfecte est maturum album existit, aut illud in quo maior pars alba cernitur cum de subtilitate in spissitudinem mutatur et de laborioso exitu in facilem mutat egressionem. De crisi.

Sanari aut mori multis contingit modis. Est enim quando egri dispositio paulatim tendit ad deteriora donec eger moriatur. Et est cum paulatim tendit ad melius donec sanetur. Est etiam cum egri dispositio subito accidit que ipsum ad mortem ducat. Et est cum subito accidit ei euacuatio que sanitatem et perfectionem bonitatis in eo perficiat. Est quoque quando cum euacuatione subito accidit ei dispositio que ipsum ad sanitatis perfectionem ducat. Et est quando cum euacuatione et subito accidit ei alia dispositio que ipsum ad sanitatis perfectionem ducat. Et est quando cum euacuatione subito accidit ei alia dispositio que ipsum ducat ad mortem. Dispositiones uero ex quibus egro subito euacuatio et magna superueniet mutatio, nominamus crisim. Dispositionem tamen que egrum ad perfectionem perducit sanitatis, uocamus crisim bonam et perfectam. Que uero ad meliorationem perducit, dicimus crisim bonam et diminutam. Et de natura huius mutationis que subito contingit est ut maxime eueniat egritudinibus. Et quanto plus egritudo fuerit acutior, tanto magis huiusmodi mutationes in ea plus fient et fortiores. Dispositiones autem que in pluribus attenduntur egritudinibus paulatim tendunt ad sanitatem aut ad mortem. De signis indicantibus crisim.

Crisim antequam fiat precedit fortis inquietudo et frequens reuolutio et alie dispositiones uehementer terrificantes. Unde multi et medici diminuti tunc timent et de egro diffidunt. Et si fuerit febris ex eis que faciunt paroxismum, accessio horam in qua uenire consueuerit aut in qua grauius infestabat preueniet, et accidentia in fortitudine augentur. Quod si febris fuerit continua, accidentia ante crisim fient duriora et fortiora. Ex signis autem que crisim precedunt et ostendunt est intellectus disturbatio et scotomia et uertigo et egri inquietudo et uisio ei insignitis (?) et inloc... (?) et anhelitus constrictio et capitis dolor et colli fortis. Et tristitia et nausea et rubedo faciei adsunt, et ymagines ante oculos apparent, et lacrime inuoluntarie fluunt, et labiorum agitatio, et in stomacho dolor aut in inferioribus uentris et dorsi, aut rigor, et urine ac egestionis duritia, et sitis uehementissima, et tremor, et contractio pellis ypocondriorum ad superiora. Omnia hec crisim precedunt. Quod si cum istis accidentibus terrificantibus et extremis egritudo fuerit acuta et aliquod ex signis quod iam apparuit uisum fuerit, et prius in fortitudine augmentatur, digestione iam precedente, absque omni dubitatione et securiter indicari potest quod euacuatio sit secutura, aut cum sanguinis fluxu ex naribus aut uentris fluxu aut uomitu aut his similibus. Et quod egri dispositio mutabitur aut ad bonitatem aut ad meliorationem. Et precipue si hec agitatio fiat in die

delior in prost (?)

Idem G 2o de crisi impr (?)

et norte que dici critico continuatur. Similiter si signum digestionis ante digestionem apparuerit et pulsus cum eo ceciderit. Sciendum est quod dispositio apostematorum
minuitur. **De cognoscenda specie evacuationis.**
Crisis erit aut per mutationem per quam **per quam** materia de membro ad aliud mutatur. **Fiet crisis** in membro. Sicut exitum que iuxta aures generantur origine cum cerebrum quod in eo continetur ad illam expellit. Et illud quod fit in collo cum sinanchia solvitur. Et sic apostema quod in manu aut pede generatur. Aut in gressu ibi certi. In aliqua acutarum egritudinum cum materia ad illa expellitur loca. Aut fit per evacuationem manifestam, ut fluxu sanguinis ex naribus, aut fluxu ventris, aut sudore et urine provocatione. Per exitum quoque sepe fit crisis febrium que non valde sunt acute. Plerumque enim contingit crisis egritudinum que in cerebro generantur. Papule que iuxta aures principaliter oriuntur cum non multi fuerint caloris nec multe acuitatis. Febrium quoque crisis que interiorum contingunt apostemata fit per apostemata mala et timorosa cum quibus lingua nigrescat et membra, cum virtutes nature in illis non fuerint perfecta, immo parum debiles, aut cum dolor articulorum egro ante accidere consueverit.
Cum evacuationes autem manifeste provenerint crisis febrium provenit et multe caliditatis et precipue cum natura fuerit virtuosa valida et fortis. Species quoque evacuationis plerumque contingit secundum febris materiam. Erit enim in terminatione febrium consumatio plerumque cum sudore. Et febrium ex sanguine consumatio fit fluxu sanguinis ex naribus. Fit vero crisis quandoque fit fluxu sanguinis ex naribus, quandoque fit cum sudore multo incipiente. Crisis quoque febris que causonis apostema committitur fit quandoque fluxu sanguinis ex dextro nare, quandoque fluxu urine, aut fluxu ventris, aut multo sudore loci illius. Terciane autem febris crisis plerumque fit cum sudore. Plerumque vero contingit cum vomitu colerico aut fluxu ventris similiter colerico. Quartane quoque crisis plerumque fit fluxu ventris nigro et fluxu urine nigre. Nocturnarum autem febrium crisis fit sudore et ventris fluxu colerico aut flatico. Ex hiis autem que ostendunt nos credere futuram crisim per exitum in aliquibus artubus futuram, est ut febris non sit acuta, et ut eger aliquos ex artubus prius doleat, et ut urina sit subtilis. Confirmatio quoque quod crisis sit futura fluxu sanguinis ex naribus est faciei et oculorum rubedo et venarum que sunt in collo et vocatur guidegi exuberantio et motio ante oculos apparentes, et lacrime fluentes, et oculorum tenebrositas, et manuum pruritus ac earum rubedo, et tensio que est sub ypocondriis ad superiora contracta, et anhelitus constrictio. Certitudo quoque crisis cum vomitu future est nausia et stomachi subversio et labii inferioris concussio et salivarum fluxus abunde. Confirmatio vero quod crisis cum sudore sit futura est ut urina retineatur, post quam signa crisis apparuerint, et venter constringatur, et pulsus fit levis et plenus et corpus tactu sentiatur calidum et vaporosum, precessione tamen et acumine in eo existente. Confirmatio quoque crisis cum fluxu ventris future est ut post hec signa sit in inferioribus ventris sub umbilico gravitas. **De signis que crisis bonitatem et ipsius maliciam et eius complementum ostendunt.**
Crisis bona est que post **diminutionem significat** digestionis fit complementum. Que autem contingit ante perfectam digestionem bonitatis habet minorationem secundum hoc quod fit ante quam aliquid ex signis digestionis protendentibus appareat. Et crisis mala sibi autem melior existit crisis que post perfecte digestionis fit apparitionem et in aliquo ex diebus hec crisis. Et cum qua humor qui intulit egritudinem evacuatur. Cum in evacuatio fit per virtutem patientem et non est insilia quantitate diminuta, et post quam eger levitatem et multam sentit quietem, et omnia que prius sentiebat quiescunt adeo ut nichil excepta sola debilitate remaneat. Ipsa enim sive bona sit sive mala, crisis tamen erit diminuta.

Et dicitur de evacuatione ut per virtutem fiat patientem. Sic est intelligendum, ut materia expellat per membra in quibus patienti membro per quam evacuatio fieri consuevit. Ut si materia est in capite, ut expellat fluxu urine sed fluxu sanguinis ex naribus.

De diebus creticis.
Hee evacuationes quas nominavimus non accidunt nisi in egritudinibus acutis. Et accidit egritudini mutatio magna in aliquibus egritudinis diebus septimis. Ideoque dies hii cretici vocantur. Dies vero qui inter egritudinis dies primus existit non est creticus nec secundus. Tercius vero creticus est. In eo enim plerumque consumuntur febres que sunt peracute. Quartus inter dies creticus est. Ipse enim pronosticat quid in die septimo aut sexto sit futurum. Si enim in eo bonum apparuerit signum, ut est digestio minima, aut evacuatio licet diminuta, proveniet cum eo levitas et complebitur bonitas illa in die septimo. Si autem malum in eo visum fuit signum.

Valde

Deterior vero crisis est que hunc omnino contraria invenitur.

27

Quare .xx. dies quod in sexto quod in septimo nichil mali contingit numquam

egri dispositio aliquo modo deteriorabitur. quod complemen-
to in die septimo manifeste complebitur. Quintus
quoque dies est creticus. Frequenter enim fit in eo crisis
bona. Sextus autem dies quarto aut quinto
non est minor secundum crisim que sepe in eo contingit.
Crisis tamen bona fere numquam in eo fit. Quod
si quandoque contingit evacuationem in eo fieri que
egro conferat. impossibile est quin post sequatur
fortis egri labor. et magnus timor. nam eger est se-
curus quin aliquid ex materia egritudinis re-
manserit. ex quo egritudo recidiva fit egri.
Septimus vero dies omnibus creticis diebus in sua
malicia et bonitate superior existit. Quartus fere di-
ei sexto contrarius est. Crisis enim que in eo fit. levis
est et parva timoris. cum qua tota egritudinis
materia ita evacuatur ut nichil extra remane-
at per quod egritudinis fiat recidivatio. In octavo
vero die. fere numquam fit crisis. In quo si e-
veniat. rarissime tamen contingit. et est mala.
Nonus iterum creticus est. in quo sepe fit crisis quemad-
modum in tertio et quinto. crisis quoque que in eo fit.
est bona. et ipse portendit quid in undecimo sit
futurum. In decimo autem crisis evenire non potest.
quod et si in eo contingat. erit mala. Sed dies .xi. est
creticus. et est ut tertius et quintus et nonus. qui et significant
quid in die quartodecimo sit futurum. In duo-
decimo autem non contingit crisis qui et talis existit.
qualis octavus. Tertiusdecimus autem inter illos qui
sunt cretici et qui non sunt cretici medius existit.
fit enim in eo crisis quandoque. sed non sepe. Quartusde-
cimus autem dies creticus est. et est a septimo secundus.
secundum hoc quod crisis in eo frequenter fit que bona exi-
stit. Quintusdecimus autem est sicut tertiusdecimus. Verum
in sextodecimo non evenit crisis qui est eiusdem
generis cuius est duodecimus. Septimusdecimus iterum
dies creticus est. qui eiusdem generis cum nono existens.
quid in vigesimo futurum sit die. porten-
dit. In octavodecimo autem die crisis minus con-
tingit quam in septimodecimo. quod et si fiat. de-
terior invenitur. In nonodecimo quoque
die. fere numquam contingit crisis. quod et si eve-
nerit. non erit mala. Rursus vigesimus
dies creticus est qui sequens est quartumdecimum in mul-
titudine crisis. que in ipso sepe contingit. et boni-
tate sua. In die quoque vigesimo primo
quandoque fit crisis. licet multo minus quam in vi-
gesimo. Vigesimus autem quartus dies est
creticus. Fit enim in eo multotiens crisis.
qui et sequens est vigesimum in bonitate. Post
hos autem dies vigesimus septimus et trigesimus

primus. et trigesimus quartus. et trigesimus septimus. et
quadragesimus. cretici inveniuntur. In aliis vero
diebus quos non nominavimus. fere numquam contingit cri-
sis. Post quadraginta vero dies fere numquam fit cri-
sis cum vehementi expulsione et manifesta. nam egritu-
do consumitur vel est occulta resolutione. Crisisque
dies fortiores sunt usque ad quartumdecimum. et ante ipsum.
et usque ad dies viginti. dies enim septimus ut sep-
timus. et quartusdecimus et vigesimus. et quartus sicut quartus. et sep-
timus. et undecimus. et quartusdecimus. et septimusdecimus. et
vigesimus. et alii qui inter istos numerando reperiuntur.
ut tertius et nonus. et undecimus. et septimusdecimus. for-
tissimi sunt. dies tamen septimi propter quartos fortio-
res existunt. Quod si egritudo vigesimum transie-
rit diem. signa dierum in medio existentium debili-
tabuntur. unde fere numquam in eis fiet crisis.
Virtutes quoque creticorum minuuntur. nam remanet
fortitudo vel in septimis qui sunt .xxvii. et .xxx-
iiii. et .xl. Quarti vero ut .xxiiii. et .xxvii.
et .xxxi. et .xl. debiles sunt. Postquam vero egri-
tudo quadragesimum transit diem. virtus expulsi-
va omnino debilitatur. nam fit crisis vel per exitum aut
cum resolutione. Cum signa crisis in die aut
nocte que cretico diei continuatur apparuerint. con-
fidens est tenendum et ad hoc declinandum. quod si-
gna illa non pervenerunt ex egritudinis malitia. sed
propter crisim. et confidendum est crisim eadem die fore
futuram. et precipue si dies indicativus iam hec signa
venit. Si autem in die aut nocte que cretico diei
non continuatur apparuerint predicta signa. minime est con-
fidendum quod predicta signa crisis sit futura. et
plus est credendum tenendum signa illa non apparuisse
nisi propter egritudinis maliciam. et precipue si digestio-
nis signum ibi nondum apparuit. Febris quoque cum
ad malignitatis et fortitudinis ulterius pervenerit
se videtur. et signa mortis cum hec apparuerint. eger
ante quartum diem aut in ipso morietur. Quod si pri-
mitatis minor predicta videatur. erit cum signum
certius salutem. et perveniet crisis ante quartum diem aut
in ipso. Que si adhuc minor hac fuerit. fiet
crisis in die septimo. et precipue si in die quarto
signum bone digestionis aut alicuius alleviationis
visum fuerit. In die quoque sexto aut in nocte se-
ptima si evenerit huiusmodi acuitas et crisis si-
gna iam manifesta apparent. confidendum est cri-
sim in ipso futuram fore. Et sciendum quod fiducia pro-
gnitionis bone crisis et salutifere. plerumque est
firmior et magis certa quam male crisis. Simi-
liter quoque cum egritudo fuerit minoris acuita-
tis. crisis est speranda. Est preterea attendendum quod

in diebus indicatiuis eueniat. Et est timendum quod
res in die cretico perficiatur qui ei propinquior inue
nitur. si febris fuerint acute. Si autem fuerit mi
nus hoc timendum est quod in diebus septimis preter
perficiatur. Hoc enim uirtus maxima est. De urina.

i. ypostasis. i. eneorima. i. nebula.

In urina attenduntur color. substantia. et odor. et illud
quod in fundo residet. aut quod in medio pendet.
aut quod in superficie apparet. Color enim albus est
subtili substantia qui aque assimulatur colori. Se
pius apparet in diabete qui est egritudo propter quam
patiens multum potat aquam. nec tamen eius seda
tur sitis. quia illico cum urina egreditur. Appa
ret quoque urina cum huiusmodi colore. post
multam comestionem et multam potationem an
tequam digerantur. Cum autem huiusmodi color in
egritudinibus apparet diabete non ibi existen
te nec multa potatione cum largo cibo pre
cedente. ultimam portendit cruditatem. et di
gestionis priuationem. et caloris frigiditatem. Color alter
secundus est in quo parum continet glaucedinis sicut
in aqua apparet que cum palea cocta est. Et

i. pinguitate

digestionis lenitatem significat et debilitatem. Terti
us quoque color est color citri qui caloris temperiem
incipere demonstrat. qui nec maior est quam debe
at. nec minor. Color autem quartus est igneus. Et
significat caloris augmentum et inflammationem. Quin
tus quoque color est color croci. qui non plus de
monstrat caloris quam igneus. Significat tamen
sanguinem in corpore multum habundare. et ex eo
urine aliquid fore inmixtum. Sextus uero color est
rubicundus non ualde clarus qui colorem rubeum
significat et sanguinem. Quod si in superficie urine huius
modi huius colore spuma fuerit citrina. signi
ficat hictericiam. Septimus quoque color est niger.
Et si urina huiusmodi colore huius preter flauum
apparuit et rubeum. ultimam significat inflamma
tionem et incensionem. quod in febribus acutis omnis
urina deterior existit. et precipue si ualde fuerit
crossa. pauci quoque inueniuntur qui cum talem
fecerit urinam. euadunt. Urina est nigra quando
apparet post menstruorum fluxum. aut post corruptio
nem. aut in fine egritudinum que ex colera ge
nerantur nigra. sicut est quartana. et splenis ma
gritudo. et melancolia. et horum similia. nec tunc ma
lum portendit. immo quandoque significat bonum. quod si
contingit cum in fine egritudinum que ex colera generantur
nigra apparet. Urina preterea nigra quandoque ap
paret post urinam albam et mundam. et tunc ultimam
caloris frigiditatem et caloris innati extinctionem signifi
cat. nec est in malicia minor priori. sic est cum ei

fortitudine. Urina quoque quandoque tingitur propter al
channe linimentum. et fit ualde rubea. quandoque ex po
tu cassiefistule. et aloes. et croci. et ex multis re
bus quibus est tinctum. Viridis autem quandoque ap
paret propter comestionem holerum. et nigredo quandoque
uidetur in ea ex comestione almuri. et ex potu
uini nigri. quemadmodum diximus. Urine pre
terea plura accidunt tinctura propter multam aque
potationem. et quia prius antequam urina egre
deretur. comedit et bibit. plus quam accidentia sunt
hec omnia. et sic peruenit iudicandum. Tingitur etiam
urina quandoque propter dolorem uehementiam. licet cor
mania sit humor frigidus quemadmodum in coli
ca. et qui dentis dolore et auris contingit. Testi
ficatur quod per eam malus significationibus. sic cum
istis significationibus. Urina est fetens et per
mutata apparet quandoque propter ulcus quod in instru
mentis oritur urinalibus. Vesica cum suo fetore
perturbat eius substantiam permixtam cum sanie et urin
nec erit tunc cum ea febris acuta et incerti
na. ardor tamen in urine egressione cum ea sen
tiatur. Quoque ei fetor non assimulatur fetori quod in uri
na sentitur cum putrefactio est in uenis. Substan
tia autem subtilis. cum subtilitas aque assimulatur
subtilitatem. digestiue innuit debilitatem. Spis
sa quoque cum spissitudo spissitudini [illegible]. aut
crossicia liquoris qui continet in se ille assimi
latur. superfluitatem innuit digestiue. et corru
ptionem humiditatis in corpore habundare. et ipsi
precipue secundum hoc fuerit pau
ca. Inter hec uero mediocris existens. bonitatem sig
nificat digestiue et quod caloris dispositio et humor que in
uenis continetur est temperata. Perturbata quoque
humorum qui sunt in uenis. cruditatem et indi
gestionem cum caliditate quod in eis operatur putrefac
tionem. significat. Urina turbida cum cito di
uiditur et capillitus quod in ea est ad fundum descendit
magis propinqua ad maturitatis significationem
existit secundum tamen sue descensionis uelocitatem.
Odor autem qui ab urina perdit simul ei quare
acuta et siccissima dissoluit. maturitatis
indicat superfluitatem. Cum quandoque in febribus sen
titur. et in capitis apostematibus. et ea portendit fi
nem. et quandoque contingit cum ulceribus in instrumentis
urinalibus sicut prediximus. Nos tamen iam diuisimus
inter illam et hanc dispositionem. Urina autem carens odo
re. multimo existit cruditatis. et diminutio
ne digestionis. Que uero in medio stat. digestionis
significat equalitatem. Ea uero que inferius de
scendunt et que superius eleuantur. et que in medio pendent.

sunt modi ex quibus sumuntur significationes dige-
stionis que fit in venis. et ad illos intendit in con-
gestione maturitatis febrium. Et hoc est illud cui
innitimur. Hec autem inspissa substantia distillationi que
fit in aqua rosata assimulatur. Eius quoque que infe-
rius descendit melius iudicium id quod est album et le-
ne et in fundo vasis residet. cuius quidem dispositio ta-
lis permanet in diebus egritudinis omnibus. hec autem
laudabilis ypostasis. cum melioribus ex coloribus quod est
citrinus et melioribus ex substantiis qui inter subtilita-
tem et spissitudinem mediocris existit. apparet.
et cum laudabiliore ex coloribus quamvis in fe-
riore superfluus est nisi eodem ordine perveniat. hec igitur
urina omnibus aliis urinis laudabilior iudi-
catur. Cuius etiam significatio perfecta est. significat enim
digestionis perfectionem. et malitia egritudinis
et ipsius nequitia nos securos reddit. Illam autem
ypostasim in bonitate sequitur eneorima cum
secundum hunc recepit modum. postea quod in nefilis consistit.
hec autem duo eadem tamen non sunt. immo in eis cum in
acutis apparent egritudinibus magis invenitur
significatio. quam significationem perfecte maturi-
tatis et secundum malitia egritudinis propinqua
existit. Et cum eneorima apparuerit. et egro in
malum non supervenerit accidens. postea primum tempus
descendit in fundo. nefilis quoque cum ita se ha-
buerit. consequitur ad locum descendet eneorimatis.
postea ad ypostasim. Color autem qui in ypostasi at-
tenditur. melior existit albus cum longitudi-
ne forme existens. post quem est rubeus. Significat
enim rubeus salutem cum egritudinis prolixitate.
Glaucus vero secundum quanto maiori participat ci-
trinitate. tanto est deterior. Quod autem pure citrinus
est. eius peior est. Viridis quoque est isto deterius. postea
nigrum. Hoc namque secundum significat quod materia
egritudinis amaritudinis materia egreditur. quia
ad putrefactionem et corruptionem semitam ten-
dere incipit. dispositio quoque secundum nigri
secundum locum dispositioni albi secundum ordinem contraria inve-
nitur. Secundum vero est nigri malitia cum est in lo-
co nefilis. minor est quam cum est eneorima. dete-
rior cum est ypostasis. Quemadmodum autem nigrum
secundum est deterius. et album melius. sic lividum est
medium inter bonitatem et malitiam. Cuius quoque
dispositio mutatur secundum quod uni eorum appropinquat.
Secundum quoque eiusdem est malum. Quod si cum fe-
bre fuerit acuta. significat mortem. hoc autem semi-
ni magnis tritici furfuris simila-
tur. Significatio autem qua cognoscatur matu-
ritas quandoque habetur ex urina subtili et alba.

quandoque ex rubea. quandoque ex citrina. quandoque ex rubicon-
da. quandoque ex turbida et spissa. Cum vero maturita-
tis significatio habetur ex alba et subtili. prius colo-
rationem acquirit. postea consistentiam. deinde paula-
tim incipit sic augeri donec color sit citrinus
et substantia equalis. In hac autem urina bonum apparuit
secundum me si invenitur multa est superfluitatis. aut
egritudo est ex repletione. aut corpus egri est crassum.
Si vero hoc non fuerit. erit istud id est ad perfecte
maturitatis significationem sufficiens. Colores
autem qui sunt extra temperamentum. paulatim dimi-
nuuntur et substantia in qua sunt. quod paulatim tendit ad
subtilitatem donec color sit citrinus et substantia sit in
mediocris. Cum autem urina in febre a maturi-
tate abbreviata fuerit. aut cum transierit. si post-
ea cotidie ad eam redierit. febris est salutifera.
et humor non est difficilis digestionis. nec fraudulente
putrefactionis. Quod si ei dispositio prima semper eius
manserit. contrarium ei quod diximus significabit. et erit
egritudo terrefaciens. Et si cum hoc virtus fuerit ca-
dens. mortem significabit. Sed si virtus fuerit for-
tis. egritudinis demonstrabit prolixitatem. hoc
primum in febribus apparet flaticis. et quarum ex coloribus
sunt nigra. Secundum vero in febribus invenitur
acutis que sunt multe malicie et iniquitatis. Si
autem significatio perveniendi ad maturitatem su-
mitur ab urina turbida et spissa. cotidie a-
ugetur ipsi claritas. et eius ypostasis similiter
in bonitate augmentatur donec eius ypostasis lauda-
bilis fiat sicut diximus si deus voluerit. Tunc enim vir-
tutis quantitas consideranda est. Cum est adhuc per-
manens virtus fuerit. de morte egri non est timendum.
Et si cum hoc urina cito fiet clara. sanitas cito
perveniet. Quod si virtus debilis fuerit. egro timendum
erit ne moriatur. Et si cum hoc urina tarde per-
venit ad claritatem. et permanet diu ita quod nichil
claritatis in ea videtur. aut apparet in ea ex cla-
ritate aliquid sed est modicum. mortem significat.
Si autem in huiusmodi urina semel apparet ma-
turitatis. si postea iterum cruditatis signa procedit.
et acciderit hoc multotiens. et videntur febris per-
misceri. secundum febris materiam ex multis
constare humoribus. Est itaque tunc considerandum
quod egri sanitas sit futura secundum ipsius virtutis fortitu-
dinem. Hec igitur sunt summe et aggregationes eius
quod ratio est secundum ordinem de rebus ad urinam pertinentibus
secundum febres. Adhuc tamen de ipsis significationibus
alia scribemus non tamen secundum ordinem. sed secundum conti-
nuationem. Urina secunda que est panni pulcra. et
cuius color est ut color musti. aut aque ciceris est multum

Commentum

coquitur. est humiditatem aptam antiquam et non acutam in mulieribus. Vrina seri aut albe ceruisie similis significat saniem in ea existere et egritudinem in aliquo ex foraminibus urine. Vrina que aque que a carne recente fluit cum lauatur similis inuenitur, puri sanguinis urine ammixtum fore significat. Spiritus quoque debilitatem quandoque portendit. Cum eger purum minxerit sanguinem, significat quod aliqua ex uenis que sunt in renibus sit fissa. Cum in urina fuerit arena apparueritque cum hoc turbata, si huiusmodi fuerit prius euenerit in renibus dolor, lapidem in renibus significat. Si autem in urina prius apparuit arena et postea remota urina ualde clara uisa fuerit, lapis in uesica iam generatus est. Vrina turbida que urine asini similatur dolorem capitis et intellectus significat perturbationem. Cum post febris remotionem urina remanserit tincta, erit ignitum apostema. Vrina secundum colorem aut odorem aut substantiam fetida quandoque sequitur post calida interiorum apostemata. Vnde et eger ex ea alleuiatur et ipsius dispositio melioratur et sue salutis causa existit. Vrina secundum substantiam oleo similis aut in cuius superficie apparet pinguedo ut oleum erit cum ethica. Vrina in cuius superficie pinguedinis multitudo oleo similis apparet significat quod renum adeps liquefit. Si urina tenuis et alba in febre acuta apparuerit et in huiusmodi dispositione multis perseuerauerit diebus, amentiam egro superuenturam significabit. Que si cum desipientia talis diu apparuerit mortem annuntiabit futuram. Hec postea urina quandoque in febre apparet acuta cum in membro aliquo calidum fuerit apostema. Cum urina conualescentis non cito ad dispositionem quam habebat cum esset incolumis redibit, timendum est ne egritudo redeat. Vrina lacti aut spume similis si prima fuerit paralisim et appoplexiam demonstrat futuram. Si autem in his egritudinibus multa apparuerit ipsarum portendit solutionem. Vrina in qua sanguinis coagulati frusta apparent in febribus adurentibus uisa est mala. Vrina lacti acetoso similis in febre apparens acuta aut uelocem portendit mortem, quod est cum calor febris non quiescat et leuis fit, aut quando fit leuior egrum ad ethicam peruenire significat. Vrina cuius color semper unus apparet nec mutatur in febribus urine significat difficultatem. Ex rebus autem que in urina multotiens inueniuntur ex sedimentibus et eorum similibus una est hypostasis in qua claritas et mediositas ac pulchritudo apparuerit, cuius similitudo est ut eius que in aqua pullis aque rosate natat. Cumque tamen ipsius mediositatis maior est. adeo uidelicet ut ex frustulis glaciei cum unum alii coniungitur compacta uideatur. In hac autem hypostasi colore qualiscumque fuerit uidentur mediositatis et puritatis et lenitatis et claritatis que in alia non inueniuntur. Cumque mouetur tota cum urina miscetur atque cum urina non turbatur et ipsa non uelociter descendit in fundum et plerumque non descendit et est superfluitas existentis in uenis quam ante nominauimus. Secunda uero est humor turbidus et si color eius est albus in quo nil mediositatis inuenitur et est sepe liquefactioni similis. Tertia autem est sanies que quandoque est diuulsa ex qua cum mouetur urina turbatur quia sursum eleuantur frustula et deinde descendunt in fundum. Cum qua in exitu urine ardor sentitur et est cum ea quandoque odor malus et fetidus. Quarta quoque est arenosa cuius sunt due species. Quarum una limature auri similatur licet sit minutior quam ex renibus egreditur. Alia uero est in qua nulla in ea inuenitur glauedo si eius color est ut color sit et quandoque est etiam ut color luti que a uesica egreditur. Quinta uero pilis assimulatur et ipsa est ex genere eorum que pili non penitus albis similia sunt cuius longitudo usque ad palmi mensuram augmentari inuenitur. Que cum arenis egrediatur nullum aliud portendit malum nisi humores quosdam in corpore habundare cum medicamina conferunt diuretica. Sexta equidem est in qua frustulorum carnis similitudines apparent que ex renibus egrediuntur sicut hic color in renibus fuerit. Si cum febre fuerit adurente, significat febrem corporis magnum passurum nocumentum. Cum ethica uero si fuerit, solidorum significat liquefactionem et dolorem ad interiorum carnem iam peruenisse. Septima quoque est que lentum extendentium frustulis assimulatur, caloris superfluitatem in quo significans. Octaua autem furfuri assimulatur que sepe propter uesice egritudinem contingit. Cum hac autem si sic fuerit sentitur ardor diu perseuerans, in apparebit in ea color extraneus et ualde remota est a maturitate. Cumque non contingat peruenias quod qui sic fuerit erit cum febre adurente forti cum in color a maturitate per ualde remotus mortem portendit sic ostendimus.

de egestione.

Egestio alius melior est que mollis et continua uidetur cuius tinctura equalitate fit non tamen multum et quam in hora egreditur soluta. Egestio autem ualde tincta et quam mordicat et exurit anum significat colere rubee dominium. Siccata quoque prima significat humiditatem et multum colorem. Que autem non mouetur equalis.

Vrina

digestiuam nō perfecte albo fuisse dominatam significat. Stercus quoque quod multum fetet. digestiuā debilē fore portendit. Si vnde autem stercus putrefactionem in corpore significat. Stercus quoque cum quo multa egreditur uentositas caloris et humoris inuiuit eminentiam. Stercus autem quod est siccum sicut lutum. malum est et mortale. Stercus quoque preuatum tinctura. significat ex poro fellis nichil ad intestina transmitti. Et stercus unctuosum. membrorum liquefactionem significat et ethicam. Quod autem assumptorum quantitatem excedit. corpus debilitari et macrescere significat. Stercus autem quod est in quantitate multum. et diuersos inse retinet colores. malos in corpore significat humores. Quod autem spumosum est et uiscosum. malum est utroque. Vnum namque est propter uictoriam caloris. et aliud ex liquefactione corporis. Multa uentositas inferius egrediens cum alibi non fuit inflatiuus. debilitatem innuit digestiue. Quod si nullo modo egreditur uentositas. caloris paruitatem et fumitatis significat superfluitatem. Si uero cum hoc affuit sitis aut siccitas. humorem ad inferiora corporis penetrasse demonstrant. Cum ea que comedunt ut prius fuerant non mutata egrediuntur. frigiditatis superfluitas portendit. Et facultas expulsionis uentositatis. et paucitas expulsionis eius cum impedimento. instrumentorum nutricationis debilitatem ostendit.

De pulsu.

Oportet ut qui in pulsibus sciam instruere se desiderat. et eius uult significationes agnoscere. sepe dum aliquis sanus est arteriam tangat. et firmius et cum summo studio inspiciat. ideo scilicet ut ipsi firma anime firmius imprimatur. quantitatis eius necessarium fuit. inter eas proportionem inuenire sciat. phisici quoque uniuscuiusque pulsus modum. proprio appellant nomine. eiusque causas ostendunt et significationes. Ego autem ex hoc meo huius libri intentioni simile inueniatur et conueniens. ostendam sicut uolui. Cum pulsus in brachiu longitudine tactu manifestior occurrit quam in tempore sanitatis. a phisicis longus uocatur pulsus. Cumque secundum latitudinem maiorem digitorum tangentium quantitatem comprehendit. latus ab eis nominatur. Cum autem digiti tangentis carnem impulerit. et secundum magnam quantitatem in ipsum penetrauerit. dicitur ab eis altus. Si autem secundum hoc minor apparuerit quam consueuit. uocatur depressus. Cum uero in longitudine et latitudine atque altitudine

augmentatur magis quam consueuit. uocatur magnus. Si autem in hiis omnibus fuerit minoratus. dicitur paruus. Cumque spacium temporis quod inter duas attendit motiones minus solito inuenitur. uelox appellatur. Et cum digitum uehementi et uirtuosa impulsione percusserit. et cum stringitur eius non destruitur motus. fortis uocatur. Cum uero huic fuerit contrarius. dicitur debilis. Cumque fuerit illud quod ex corpore arterie tangendo digito occurrit. simile ei quod ex hac genere aere est impletum. et fuerit plenum sed contractum et non extensum. non uocatur plenus sed uacuus. et dicitur secundum quod hec forma meo uisa fuit. Cum autem illud quod digito ex ipso percutiendo occurrit simile fuerit filo et corde extense cum ipsum percutit. uocatur durus. Si autem illud quod occurrit ex eo est siccum quod occurrit exilis. sed non ualde exilit tensum. uocatur ab eis laxus. Cumque unaquaque harum percussionum sibi compari in magnitudine et fortitudine et uelocitate. et malus quales preter ista simul inuenitur. dicitur equalis. Et cum ita non fuerit. uocatur diuersus. Hec uero diuersitas quandoque in una inuenitur percussione. quod est ut inter principium unius percussionis et eius finem dissimilitudo percipiatur unius digiti tactu. aut duorum aut plurium. Medici quoque huius diuersitatis multis notificant speciem nominibus quas inferius dicemus locis. Cum enim secundum notum eueniunt circuli. et in ab eo se remouerit. ubi gradus. ut cum post tres equales percussiones una diuersa inuenitur aut inter omnes quatuor aut inter omnes .v. aut cum inter quaslibet equales due notantur percussiones diuerse. que deinde circulantur secundum hoc exemplum inueniuntur. pulsus nominatur ordinatus. Si uero diuersitas secundum notum non inuenitur circulum. uocatur inordinatus. Arterie quoque motio que fit ab interioribus corporis ad exteriora. uocatur diastoles. Motus autem hic quem omnes homines tactu sentiunt arterie motus. et eius percussio que percutit manum existit. Medicorum tamen multi aliquid plus isto perceperunt. Et motio arterie que fit ab exterioribus ad interiora. uocatur sistoles. De hac uero motione inter medicos diuersitas reperitur. Sunt enim quidam qui eam sentiri dicunt. et sunt alii qui non. nobis tamen de hoc loqui in hoc loco non conuenit. Si quis igitur discipulus in hac arte ad ultimum finem huius intentionis licet peruenire non cupiat. sciat tamen debere quod sistoles non sentitur. et quod pulsus habet tempus motionis. quod est ex quo motio arterie sensui apparet donec quiescit et occultetur. et quod pulsus habet tempus quietis. quod est ex quo motio illa

unde si in acuta febre precedente pulsu multum veloci frequenti magno nulla facta determinatione subito appareat varius sine alleviatione pacientis mortem significat. Medius inter hos ordinatus est secundum concordiam in qua mensuratur proportio temporis ad tempus vel contrariarum (?) extrinsecus temporis. pulsus incidens et decidens. Incidens consistit secundum collationem morarum ad moras, aptitudinum ad aptitudines, fortium ad debiles hoc modo. Si pulsus continuat .x. percussiones fortes et quatuor deinde debiles et iterum succedant .10. fortes et .4. debiles et postea .20. fortes et .12. debiles et sic procedat multiplicando fortes percussiones quousque debiles penitus non appareant signat confortationem virtutis et convalescentiam plenariam et talium similium. Et dicitur incidens quasi in noticiam nostram cadens. Decidens sit contrario. Si pulsus continuat .x. percussiones fortes et sequuntur .xi. debiles post tres fortes et quatuor debiles postea sequuntur sex fortes et .4. debilibus paulatim multiplicatis debilibus fortes percussiones evanescunt tunc est mortis signum. Et propter incidentem et decidentem hora convalescentie et mortis pronosticari. Computata quippe hora aliqua et scito quot percussiones defecerunt inter unam desinentem et aliam quot alia die eadem hora deficiant. Et per hoc sic recturando (?) et procedendo invenies tempus totale defectionis et mortis et eodem modo e contrario per contrarium determinabitur bona pronosticatio per pulsum incidentem. Verbi gratia: Si modo tangens pulsum hora tertia invenisti pulsum fortes percussiones .30. postea eadem hora die altera invenisti tantum .xx. et sic .14. amisisti unum (?) tantum (?) sic in aliis horis proportionaliter consimiles quasi proportione computata pronosticabis diem mortis per decidentem vel convalescentie per incidentem.

occultetur. donec iterum se manifestare incipiat. Inter autem unum istorum duorum temporum et aliud invenitur proportio propria in unaquaque etate. Compositio enim istorum duorum temporum in etate puerili non similatur compositioni eorum reperte in etate adolescentie, neque iuventutis, neque senectutis, neque senii. Hec autem compositio pondus vocatur. Quare cum pulsus in aliqua etate propriam compositionem ipsi etati servaverit, dicetur pulsus pondus habens. et dicetur boni et iusti ponderis. et nominibus horum similibus appellabitur. Et cum hec non servaverit, sed ad pondus alterius etatis progressus fuerit, sicut dum est in etate puerili ad pondus quod iuventutis est proprium mutatus fuerit, dicetur pulsus diversi ponderis. Quod si ad pondus senectutis aut senii mutatus fuerit, dicetur mali ponderis. et vocabitur non ponderatus. et nominibus horum similibus nominabitur. Et quia corporis locus in quo est arteria quandoque sensu percipitur aliis locis calidior, ideo quidam medici presententia tenuerunt quod hec una sit ex speciebus pulsus. **De speciebus pulsuum que sunt .x.**

Antiqui greci pulsus compositis nominibus propriis nominaverunt. Ex quibus est pulsus gazelans. Et iste quidem est pulsus qui sentitur cum arteria semel atque iterum percutit digitum, ita tamen quod non sentitur interius redisse neque sistolem fecisse neque quievisse, in quo et secunda percussio prima maior invenitur. Bis pulsans vero pulsus est cum arteria percutiendo occurrit digito et non sentitur quies que sistoles dici debent, sed sensu percipitur alia percussio que prima debilior existit. Pulsus quoque divise percussionis indicatur cum diastoles principium debile invenitur et eius finis fortis aut econtrario. Quod est ut eius principium suo fine sit maius et velocius. Pulsus quoque qui talis est divisus in una forti percussione dicitur. Pulsus vero qui cauda vocatur sorice (?) duarum existit specierum. Quarum una est ut una percussio aliquantulum sit maior, et alia que ipsum sequitur minor, et alia iterum minor, et alia iterum minor, et procedat ordo sic donec ad unam ex tribus perveniat rebus, scilicet quod in aliqua stet percussione et non tendat ad minorem ea, aut non quiescat quin minuatur donec occultetur et nullo modo sensu percipiatur, aut cum ad aliquam parvitatis pervenerit mensuram redire incipiat et augeri. Cumque augeri et redire cepit, aut ad primam suam redibit mensuram, aut ad minorem ea. Primi autem modi vocantur cauda permanens. Et secundus cauda minuens. Et tertius cauda rediens. Ille quoque qui ad primam suam redit mensuram cauda reversionis complete vocatur. Et secundus cauda reditionis diminute. Est et alia eius species cum diminutionis similitudine in arterie longitudine pulsus repente contingit, ex qua in uno loco subito aliqua sentitur magnitudo, qua alia que ipsum sequitur parva minor invenitur. Cum tractus non subito absciditur, sed tamen non quiescat quin secundum proportionem paulatim minuatur donec occultetur. Hec autem quandoque contingit a duobus lateribus et vocatur tunc pulsus caudatus, et quandoque fit ab una parte et vocatur ad unam partem inclinatus. Qui et pulsus in una percussione divisus dicitur. Formicans vero est pulsus cum intemperies que inter duas existit percussiones talis secundum multitudinem invenitur diversitatis ut aliquis putet inter eas percussionem intervenisse, cum non tamen intervenerit. Huic vero augmentativus contrarius invenitur. Permanens autem pulsus subtilis est et continuus qui in tanta semper perseveranti dispositione fere numquam removetur ab ea. Undosus vero est qui secundum latitudinem magnum digiti occupat locum cum lenitate et repletione. Cum eo tamen non est magna elevatio neque subita. Sed videtur quod elevationis eius una pars aliam contingit, donec fit ut undis assimiletur quarum una aliam sequitur. Ex eius parte est vermiculosus, cuius forma est ut forma undosi in elevatione que secundum diastolem eadem invenitur, non tamen est latus neque plenus, cum in infirmitate debilis existit, qui vermibus per formam arterie discurrentibus assimilatur. Formicans vero pulsus adeo invenitur in ultimo parvitatis et spissitudinis consistere ut pulsui pueri nuper nati assimiletur. Pulsus autem qui serre similatur et serratilis dicitur diversus est. In eius percussione et elevatione invenitur diversitas ex qua quasi percutit aliquid ex digitis cum ab aliquo descendit. Tremulus autem pulsus dicitur cum in arteria tremoris similitudo sentitur. Contortus vero dicitur cum arteria sentitur ut linea que contorqueri et involvi incipit. Preterea dicimus quod pulsus virorum plerumque invenitur maior et fortior et tardior et rarior pulsu mulierum. Superfluitas tamen magnitudinis et fortitudinis ipsius maxima est et multum manifesta. Tarditatis autem superfluitas parva est. Raritatis vero multa superfluitas reperitur. Infantium autem qui lac sugunt pulsus in ultimo spissitudinis et velocitatis et parvitatis inveniuntur.

i. cum in percutit digitum in alio sentitur quies et tunc iterum in alio sentitur percussio.

Notandum quod diversitas motus per aliquos dicitur equalis et inequalis. Cuius ratio est quia motus in confortate nec mutatur de forti in debilem nec e contrario nec de veloci in tardum nec e contrario et de aliis. Omnis autem bonitas in bono bona est et in malo mala est et cetera. Deinde notandum quod diversitas motus penes pondus et concordiam sic hoc est pulsus ordinatus et inordinatus. Ordinatus et qui videtur precedit huius pondus laudabile per se inter (?) ... Inordinatus qui precedit non (?) huius pondus illaudabile contrarium precedens per se non servans particularibus nec unus alteri concordat. Huius .x. sunt species pulsuum. Primus est cauda sortina finita. Et tunc incipit ab aptis et quasi fortibus mocdibus (?) et transit in debiles ita quod prorsus non sentitur et pronosticat mortem. Secundus est cauda retornata qui per contrarium ab insensibilibus motibus incipiens procedit ad maiores et de occultis ad aptas et de aptis ad manifestas. Et significat confortationem et salutis reversionem. Tertius caprizans qui incipit a velocitate et cum digitorum percussiones eadem videtur et quasi caprea saltat habet quasi antequam ad terram regrediatur duas dilatationes primam minorem secundam maiorem. Et significat aggravationem et ab ea cum tribulante et significat idem quod martellinus. Quartus est martellinus qui est contrarius caprizanti qui habet duas dilatationes primam maiorem secundam minorem et assimilatur percussioni mallei super incudem. Et significat siccitatem cordis, presumptionem mentis, discordiam et superbiam exhilirantiam spirituum. Preter naturam desiccant incensionem humorum cordis et desiccationem ut in acutis contingit. Quintus est ramosus qui tendit a dextra in sinistram et apparet unum digitorum velox, alium tardus, unum fortis, alium debilis, unum apertus, alium occultus. Significat incontinentiam cordis et mobilitatem et preter naturam significat humorum victoriam. In acutis febribus victoriam nature et convalescentiam et finem morbi declarat. Sextus est fluctuans vel procellosus quando arteria movetur sub uno digito sursum ab alio deorsum sub uno ante sub alio vero retro. Et significat subitum motum cordis, inconstantiam mentis, motum similis

cum punctura significat continuam. Si sine punctura significat interpollatam. Frigidus est contrarius. Et ex contraria causa. Et significat extinctionem caloris naturalis et annullationem spiritus et mortis vicinitatem. Medius autem ab hiis duobus temperatus est. quietis secundum quod dicitur varius. sistolis et medius. Septimus exopoc. Capillus est qui sua dilatatione digitorum extremitates sepe percutit et subito recedit. Et est ex fortitudine caloris querentis refrigerium et defectu virtutis volentis supplere defectum per brevitatem vel tenuitatem percussionis. Et iste etiam dicitur pulsus frequens ut quando mora quietis interpollata est inter unam diastolem et aliam. Et significat fortitudinem et vehementiam caloris cum nature debilitatione et afflictione virtutis. Contrarius est rarus. Et significat debilitatem nature et virtutem sed in febricitante significat maximum virtutis operantis impedimentum. extinctionem caloris naturalis ex superhabundantia humiditatis et annullatione spiritus. Si in acuta precedente

l'forti

sanguinis exuberantis in corpore et totum corpus infusum humoribus ut in [illegible] et ana[...]
Septimus est spasmosus sive pulsus qui ad modum corde tenditur. Et fit in [illegible]
ad tenuationem cordis et in [illegible] humori naturali et propter spasmum. Et aliquotiens fit debilitatem
virtutis motive ut repleatur exremunare [illegible] ut vermis motus et habet manifestam in equali-
Octavus est vermiculosus qui sentitur sub digitis tatem. Et aliquando venit ad melius.
Nonus est formicans qui non habet illam notitiam in latitudine sed repit ut formica.
Et fit motus in acutis et peracutis
et illam [illegible] si sit sine febre e-
morroydarum ut [illegible] aut ex fluxu
ventris aut ex causa alia simili.
Decimus est serrinus et dicitur a serra quia
dentibus serre assimilatur. Nam in primo digito
servitur debilis in secundo quia deficiens in
tertio quod non sentitur et fit mortem.

Variatur autem pulsus [illegible] ex causis.
Primo propter sexus diversitatem. In masculis enim est fortior quia sunt nature calidiores. In feminis autem est debilior quia [illegible] nam sepe pariendo nititur eam supplere debilitatem [illegible] facit.
Secundo propter complexiones corporis pulsum fortiorem, maiorem et velociorem facit et parvum et debilem et tardum. Unde pulsus longus et latus fit quod secundum dimensiones excedit in vasis. Longus est ex calore habundante, latus ex humiditate. Pulsus longus et gracilis fit colera habundante, longus ex calore, gracilis ex siccitate. Pulsus curtus et gracilis fit [illegible]. Pulsus curtus et latus fit flammatis: curtus ex frigiditate, latus ex humiditate.
Tertio propter corporis dispositionem. In macilentis est pulsus fortior et vivacior propter corporis complexionem calidam [illegible] calorem. In pinguibus est minus fortis propter corporis [illegible] et arterie propter molem carnis occultationem. In pueris [illegible].
Quarto propter etatis diversitatem. Velox propter [illegible] caloris refrigerationem [illegible] virtutis [illegible] debilitatem.

In iuventute est fortis velox propter habundantem virtutem. In senibus est tardus et parvus debilis et rarus propter complexionem frigidam. Alie autem etates sunt [illegible] ad istas habent pulsus diversos.
Quinto propter mutationem temporis. Ver facit pulsum fortem propter temperamentum eius et [illegible] estas facit debilem et parvum propter excessum caloris poros dilatantis. Autumpnus facit fortem propter sui temperamentum. Hyemps facit tardum quia non [illegible] refrigeratur et fortem quia calor tunc ad interiora ingreditur aere durante.
Sexto propter regionem. Calida regio habet pulsum similem estati. Frigida hyemi. Temperata veri et autumpno. Et eodem modo aer calidus frigidus siccus et humidus pulsum immutat [illegible].
Septimo propter impregnationem. Nam a [illegible] usque ad sextum mensem in pregnante habet pulsum fortem spissum et velocem quia fetus non sumit multum cibum et sic fit calor in matre. In sexto mense quia fetus augmentatur et magis requirit nutrimentum, [illegible] debilitatur et per consequens pulsus.
Octavo propter somnum et vigilias. In somno parvus est et tardus quia calor ad interiora retrahitur. Post somnum fit fortis et magnus quia calor est confortatus. Si autem aliquis a somno subito excitetur, erit pulsus velox spissus [illegible] et inordinatus quousque cessat et tunc redit temperatus.
Nono propter corporis exercitium. Nam exercitium temperatum facit pulsum fortem, magnum, velocem et spissum propter caloris excitationem. Intemperatum autem facit pulsum parvum, durum et tardum et rarum, quia tali labore deficit calor [illegible].
Decimo propter balneorum assuefactionem. Balneantes in aqua calida habent pulsum fortem, magnum, dissolutum et spissum propter [illegible] confortationem et [illegible] humidam consumptionem. Si autem nimis in aqua manserint pulsus efficitur debilis sed manet velocitas et spissitudo. Balneantes in aqua frigida habent pulsum fortem et velocem propter calorem [illegible] adunationem et virtutis confortationem. Nimia autem mora debilitat pulsum propter [illegible] tam in macilentis quam carnosis.
Undecimo propter ciborum et potuum variam sumptionem. Nam cibus superfluus et indigestus [illegible] pulsum debilitat. Cibus moderatus digestus pulsum augmentat quia per membra diffusus virtutem excitat. Potus moderatus et digestus pulsum facit magnum, fortem et velocem. Potus calidus pulsum facit velocem et spissum. Potus frigidus facit pulsum [illegible] et tardum.
Duodecimo propter passiones anime varias [illegible]. Nam ira facit pulsum velocem, fortem et spissum. Leticia facit pulsum [illegible]. Timor facit pulsum velocem et inordinatum et [illegible] mente. Et similiter dolor. Et hec de pulsibus dicta sufficiant.

puerorum vero et adholescentium pulsus maior est pulsu infantium. Iuvenum vero pulsus eo fortior omnium est etatum pulsu invenitur, et precipue eorum pulsus qui in fine existunt iuventutis. Senum vero pulsus tardior est pulsu iuvenum et debilior et parvus minor. Eorum autem qui sunt in senio ultimo pulsus multum debilitatis et mutationis ac parvitatis et tarditatis existunt. Pulsus quoque calidam habentium complexionem maior et velocior et frequentior est pulsu complexionem habentium frigidam. In fortitudine vero forsan superfluit ei et forsan adeo minuitur. Pulsus preterea corpus crossum habentium macrorum pulsu minor existit. Sed si crossities fuit carnositatis, pulsus erit velocior et fortior. Si vero ex adipe fuit, erit ideo minor. Pulsus preterea complexionem habentium humidam lenior est et magis humidorum latus. Pulsus quoque qui in medietate veris existit maior et fortior est quam in omnibus aliis temporibus. In medietate vero estatis est velocior et spissior quam in omnibus aliis temporibus, et preter hoc est parvus et debilis. In autumpno autem minuitur eius velocitas et spissitudo, adeo quod erit mediocris, et non augmentatur eius fortitudo. In hyeme quoque existit pulsus multum parvitatis et tarditatis et mutationis, non tamen est debilis. Sed in corpore extremitatibus invenitur oportet ex eis quod in tertio existunt tempore. Pregnantis inter pulsus maior et spissior est quam eiusdem cum non est pregnans. De somno surgentium pulsus illico cum surgunt magnus est et fortis et spissus ac tremulus, qui tamen cito post hec ad suam redit dispositionem. Ex motu preterea ex qua aliquis non lassatur magnitudinem et velocitatem ac spissitudinem pulsus augmentat secundum sui velocitatem et fortitudinem. Que si parvi sit temporis quod exea accidit admodum cito quiescat. Si vero fuit longi temporis, tarde quiescat. Ex motione autem per quam aliquis ad ultimum lassitudinis pervenit et laboris, fit pulsus parvus et debilis et spissus secundum ipsius quantitatem. Balneum quoque magnitudini pulsus atque eius lenitati et velocitati et spissitudini augmentum prebet. In quo si quis moram fecerit, fiet parvus et debilis, eius tamen velocitas remanet. Cibus inde ex quo aliquid sumitur quod nullum affert nocumentum in estuationem pulsus fortitudinem vehementer auget et ipsi spissitudinem ac magnitudinem, quod tamen per longum contingit tempus, non enim illico cum sumptum fuerit [illegible] opitur. Ille vero ex quo ad nocumentum

pervenit et estuationem propter multitudinem suam pulsum fiat diversum, variumque similiter pulsum in fortitudine et velocitate et spissitudine augmentatur. Hoc tamen augmentum citius pervenit secundum tempus quam eius fit probum, et citius et adeo removetur. Ex medicinis preterea et medicaminis que calefaciunt aut infrigidant minuitur pulsus. Que enim ex eis calida existunt secundum sue caliditatis quantitatem pulsum in velocitate et sui spissitudine ac magnitudine augmentant, et econtrario. Ira quoque pulsum efficit elevatum et fortem et velocem et spissum. [illegible] autem timor pulsum fiat diversum et velocem et tremulum. Tristitia vero pulsum debilem et tardum et rarum reddit. Gaudium vero pulsum efficit tardum et rarum cum magnitudine et lenitudine et plenitudine. Diximus quod pulsus longus augmentum caloris aut caloris sequitur diminutionem. Et latus comitatur humiditatis augmentum. Elevatur quoque caloris et fortitudinis sequitur augmentum. Et pulsus magnus velox et spissus caloris augmentum sequitur. Et si huius caloris causa fuerit aliquid quod accidat ut motus et balneum et ira et his similia, pulsus cito ad suam redibit dispositionem. Sed si eius causa fuerit mansiva et firma, permanebit dum causa perseveraverit. Parvitas autem et [illegible] et tarditas res sequuntur infrigidantes. Pulsus preterea fortis virtutis bonitatem sequitur aut cum nociva quiete. Et debilis invenitur cum virtus dissolvitur aut cum magnum in corpore habet nocumentum. Diversus quoque erit cum natura rem expugnat nocivam. Et erit diversitas multa aut pauca secundum nocumenti quantitatem. Cumque natura et nociva fortior extiterit, numerus percussionum fortium et magnarum erit maior secundum hoc, et econtrario. Inter pulsus tamen diversos ordinatus melior est non ordinato, et precipue si numerus percussionum fortium et magnarum secundum hoc maior fuerit. Pulsus autem plenus sanguinis et vaporis humidi habundantiam in corpore significat. Vacuus vero huius minuit contrarium. Durus quoque corporis siccitatem et ariditatem portendit. Si mollis, huius demonstrat contrarium. Pulsus inter quos extra pondus invenitur adeo quod sunt facta mutatione que contingit secundum etatum naturam, in quibus illud pondus proprie invenitur, adeo quod facta sit mutatio significant. Quapropter si pulsus mutatus fuerit ad pondus quod cuius est longinqua adeo magnam demonstrat mutationem, et econtrario. Cum si mutatio facta fuit ad pondus quod est ei vicinum, parvam significat mutationem. In materia cum tangit si calor superfluus et in

manifestum maior quam malus sentitur locus qui circumstant. coloris complexionem iam calefactam fore significant. quod in habitibus complexionem ethicam aut ptisim contingit. et fortissimis portendit sincopim. pulsus autem qui dicitur bis pulsans invenitur cum febrilis calor est super habitantis. et cum multa necessitas incumbit pulsui. et magnitudinis attractione. et hoc est cum calor innatus in ultimo inflammatur. et virtus cum hoc est sana. et precipue si percussio maior fuerit. pulsus quoque diastoles et sistole divisa reperitur. fit propter pugnam nature. Et si finis diastoles fuerit fortior quam eius principium et maior, erit melius et econtrario. Sed si finis diastoles fuerit velocior, superfluum putrefactionis significabit calorem. pulsus autem qui continue minuitur et debilitatur, quem caudam vocaverunt so-nana. fit cum virtus incipit debilitari et cadit. ideoque eius malitia erit secundum debilitatem et pravitatem. Cum si ad fortitudinem reversus fuerit et magnitudinem, virtutem iam redisse significabit. Et si secundum unam remansit minimum et inde non ad magnitudinem pulsationis redierit, non ab eo in quo steterit aliquo modo fuerit diminutus, quodam modo erit melior eo qui minuitur usque quo occultetur et non appareat sensui. Iste enim naturam superatam fore et succubuisse demonstrat. pulsus autem curvus et in unam partem declinat. in habitibus ethicam et ptisim invenitur. Sed formicans virtutis significat casum. unde cum necessitas vehementia multa aeris indiget attrahere. Ad decem quasi fortitudinem cum necessitatis vel vehementia significat. Et tamen invenitur propinquam ethicam et ptisis confirmatam est. Undosus autem invenitur cum aliquis balneatur aut bibit vinum. aut contingit ex omnibus que corpus humectant. pauca quoque in eis sentitur in ydropisi et subet et pleuresi et peripleumonia et asmate et pulsu et apoplexia. In febribus autem significat sudorem. Vermiculosus vero pulsus fit cum fortitudo succubuit sed non omnino. Sed formicans invenitur cum virtus omnino cadit et mors est propinqua. pulsus quoque qui serre assimulatur et serratilis dicitur. est qui fit cum magnum apostema in corpore. et precipue si in membro fuerit nobili et nervoso. sicut est dispositio pleuresis que fit in latere et in diafragmate. Tremulus vero ultimam significat caliditatem. et quia unitur humoribus fit honerum. aut quia apostema sit ibi aut oppilatio que diastolem prohibeant. Tercium autem invenitur pulsus apud pugnam virtutis et sive sanitatis advenit sive egritudinem in ultimo magnitudinis quam cordi et suis partibus vicina existit.

De regimine acutarum egritudinum.

(C)um in principio huius egritudinum tempus manifesta et fortis appareant. fluentes humores pessimi quod evacuandum fortitudinem cognoscere. succurrendum erit ante quam virtus cadat. egrum evacuando cum flobotomia aut ventris solutione. deinde ei nutrimento secundum status vicinitatem aut longitudinem erit ministrandum. et secundum egri fortitudinem. ac secundum quod integre sue salutis fuimus patiens erit aut non. Status est si fuerit vicinus. et eger fortis. ex aqua ordei erit medicamina. Sed si status fuerit remotus et eger debilior. aliquid modicum erit secundum hoc nutrimento addendum. Nutrimenti quoque hora que sit convenientis est eligenda. secundum egri alleviationem. et usum quem in tempore sanitatis habebat. et secundum febris accessionem si est interpolata. Si vero interpolata non est. hora diei frigidior et magis temperata sicut diximus est eligenda. Cumque crisis signa visa fuerint et status appropinquaverit. eger a nutrimento est abstinendus. et dieta ad ultimum tenuitatis est ducendus usque quo fiat crisis. aut propinqua facta fuerit. post crisim vero si perfecta fuerit. ex regimine convalescentis erit gubernandus. Et si non perfecta est insistendum regimini donec sanitas compleatur si voluerit deus.

De regimine convalescentium.

(Q)ui ex morbis contingit acutis. custodiendus est ne ad nutrimenta redeat quibus sani reguntur. sed ex eis quibus regebatur in egritudine. moderetur. aut paulo fortioribus. deinde vero ordinatim et paulatim ad cibos perveniat sanorum. Initium tamen a balneo custodiatur. et labore. et vigiliis. et coitu. et vino. et caveat ne famem et sitim patiatur. et ne animalibus solliciter curis. et ne sub sole incedat. et in locis iaceat calefactis. et precipue si ex egritudinibus acutis consurgens absque crisi evasit. Ab omnibus predictis sepiret quod corpus calefaciat. Ille vero in quo vestigia que egritudinis significant reliquias remanserint. ut est calor superfluus qui in tactu sentitur. aut in anelitu spissitudo et sitis. aut capitis dolor. aut tinctura in urina. aut continentio que corpori accidit. et in ore sapor extraneus. et in sompno permixtio et alienatio et horum similia. precipue ad egrotorum regimen reducendus est. donec hec omnia signa consumantur. et corpus ipsi omnino sanitati restituatur. Convalescens quoque sibi cavere debet ne sitim aut famem patiatur. et ne semel cito repleat. Cum enim unum istorum ipsum dissolvit et calefacit. et aliud eius corrumpit complexionem.

Comedat autem multociens. parum tamen et paulatim. Ex aqua quoque frigida paulatim sumat. neque bibat ex ea semel in multa quantitate et precipue in tempore autumpni. Ex ea autem que non est frigida nullo modo bibat. Si autem ipsi appetitiva fortis fuerit et digestiva debilis et fatigata. non attendat in comestione quantum appetitive sed quantum digestive attinet. quod custodiat donec digestiva melioretur. et tunc quantum voluerint comedat. Preter hec quoque admonitiones et alia sunt quibus dum erunt sani uti consueverunt. ordinatim reducantur. Quod si ex malis accidentibus aliquid remanserit. veniens ipsi solvatur. aut minuatur. aut extinguentia ei tribuantur. Ex quibus omnibus illud erit eligendum quod medico videtur melius et egri dispositioni magis apparet conveniens. Hic quoque non est permittendus a cibis quibus utebatur dum esset sanus recedere. quamdiu hec accidentia in eo perseveraverint. Cum autem aliena convalescentis appetitiva opposita invenerit. sciendum est reliquias egritudinis in corpore remansisse quas expellere necesse est. et precipue si sapor oris fuerit corruptus. aut sitis sit multa. Si autem comedendi avidus fuerit. et ex comestione corpus non resumat vires. sed venter solutus fiat. ex quantitate nutricationis. et ex bibitione aque pro tempore aliquid est minuendum. et sirupus acetosus qui fit de suco citoniorum est dandus. et epithima cum ... super ponendum ex quo fortius fiat et confortet. Convalescens preterea sepius est a comestione nutrimentum grosse nature et dure digestibilius usque quo ipsi compleant vires. Interim vero nutriatur ex eis que cito digeruntur. Et si ei nutrimentum absque vino digeri non potest. vinum album aut clarificatum ei tribuatur. et a forti sibi caveat.

Sirupus acetosus de suco citoniorum. Recipe suci citoniorum acetosorum partem unam. et zuccari tabarzet partem unam. aceti quartam partis unius decime. hec omnia coquantur et diligenter dispumentur. et bibant ex hoc convalescentes quibus multa dominatur caliditas. et indigent eis que stomachum confortant. Ille vero in quo plurimum invenitur caliditatis dominium. si hoc indiguerit sirupo. per unaquaque libram ex eo sumat macis. gariofili. spice. ana ℥ i. que trita et in panno ligata. in sirupo dum coquitur ponantur. Et postquam omnes partes et capitula convenienter exposuimus. que in huius libri principio nominavimus. totum complevimus. Quapropter deo cui beneficio et auxilio hoc ad finem perduximus. gratie sint infinite.

Galienus. sanguis qui in corpore convalescentium invenitur est bonus. sed ipsius quantitas est pauca. Spiritus quoque vitalis et animalis similiter se habent. Si vero autem simplicia membra sicut sunt nervi et cetera eorum virtus est debilis. Et propter istorum debilitatem corpus frigidius est quam debet. Ideoque nutrimento convenientis et cito digestibilis eis est tribuenda. et ex motu temperato sunt regendi. et cibis et vinis et somnis cum temperamento sunt eis exibendi. oportet tamen ut cibus ex rebus huiusmodi sit que cito digeruntur et tamen sunt fidee. Tempore autem procedente ex cibis melioris nutricationis sunt regendi. Vinum quoque quod eis est melius. est quod inter vetus et novum medium existit. et quod est subtile et boni odoris.

Ypocras. corpora que in multo tempore extenuantur temperate reficere debent. Quod ideo est quia eorum humiditatis naturalis que multum adiuvat digestionem ex egritudinis longitudine valde fuit diminuta. Et corpora que in parvo tempore extenuata fuerint in brevi tempore ad suam sunt reducenda nutritionem. quod ideo contingit quia nichil fuit de eis diminutum nisi mali humores tantum. Ypocras. facilius est repleri potu quam cibo. hic est quia facilius potest convalescens repleri cibo molli quam duro. quod est melius est.

6.

+a. appetit quando appetenda non sunt

liber divisionis translatus a ma-
gistro Girardo cremonensi in
toleto de arabico in latinum.
Verba abubechri filii zacha-
Fuit iam fuit in rie arrazi.
presentia cuiusdam procerum nostrorum re-
memoratio divisionis egritu-
dinum et curationis earum. Et visum est ei ut
componerem librum de hac intentione cuius utili-
tas esset communis et multiplicaretur excusa-
tio omnium considerantium in ipso et iuventum eo et
propterea quia inveni in ipso iuvamentum maximum et
communitatem. Deum itaque posco accessionem
ad verificationem sermonis et operis et auxilium
secundum quod sibi placet et quod ei fit approximatio cum
ipse sit unus gubernator. Et nos quidem scripsimus
illud secundum capitula signata litteris sicut feci
in almansore que sunt centum et quinquaginta quatuor
Eorum capitula usque in fine libri. Primum de alopi-
tiis itaque est capitulum de alopitia que est casus pi-
lorum et tinea. Et fit propter flegma salsum adustum.
Et signa eius sunt ut sit huius cum albi colo-
ris delicati corporis cutis nitide mollis et fit
ex illis qui iam multum usi sunt cibis frigidis et hu-
midis et nunc cum eis aut accidit ei albedo
coloris cutis cum casu pilorum albo. Et eius cura-
tio est ut solvatur huius cum cum yera ruffini (?) que
... cuius dosis sit drachmarum iii aut sumat
coloquintide minoris ... z. i. et aloes et turbit
amborum ana z. i. et bdellii et zinziberis et masti-
cis omnium ana sextam z. i. fiat solo cum eo ali-
quotiens et evomat post repletionem stomaci cibi
cum sirupo acetoso et aqua calida postquam de-
coquitur in ea infusione sinapis et sicla et ane-
tum. Aut sumat aneti manipulum unum et bul-
liat in tribus libris aque donec dissolvatur anetum
et rubeat aqua et coletur aqua ex eo et ponatur in ea
libra z. i. mellis cum est calida et moveatur do-
nec dissolvatur et bibat ex ea cum est calida media
libra. Si ergo advenerit vomitus erit bonum.
Et si non bibat ex ea media libra alia. Et
si vomitus post hoc non evenerit sumat [illegible] et
thuris amborum ana z. i. et baurach z. iii dis-
solvantur omnia in media libra huius aque cum quarta z.
i. salis nigri et bibat. Et fit etiam ex sanguine
in quo multiplicata est colera citrina. Et signa eius
sunt citrinitas coloris et extenuatio corporis et
quod infirmus est assidue usus cibis calidis. Et cura
eius est comedere cibos calidos frigidos et balneum as-
sidua cum aqua dulci tepida absque longitu-
dine sessionis in ea et potare aquam cuius est sca-
monea. aut scamonee pondus quarte z. i. in sex-
tarius et quarta lactis acetosi. Et fit ex
colera nigra. Et signa eius sunt nigredo cor-
poris et extenuatio eius et siccitas ipsius et quod huius
cum plurimum est usus cibis qui generant melancoliam sicut len-
tibus et caulibus et carne salita et sale et plurimo
usus est labore. Et eius cura est ut principio sumat
decoctionem epithimi alkaciet (?) et de his pillulis quarum de-
scriptio. Recipe epithimi et polipodii amborum ana
z. x. agarici z. v. et coloquintide minoris z. ii et
salis naphtici z. i. et gariofili z. i. Infirmentur (?) pil-
lule quarum dosis sit z. ii et s. Significationes vero
que sunt per colorem cutis in his duabus speciebus sunt de-
biles et propter incolicam (?) quoniam in his duabus speciebus
hyretenina (?) perdit eas. Et omnis quidem species alo-
pitie indiget post purgationem et egestionem cor-
poris cum alio curatio [illegible] generanti [illegible]
eis quibus locus curetur. Et loci quidem curatio
duarum est specierum. Quarum una est lenitivum corporum le-
nia sicut infantes et eunuchi et mulieres et illi
quorum cutes sunt albe nude. Curentur ergo frica-
tione fricata cum panno aspero donec cutis rubeat
postquam pili abrasi fuerint. Et oportet ut cum
fricas eum consideres ipsum. Nam sicut dentis (?) cum
rubere fricatione prima tunc est facilis curationis.
Et si non rubet nisi post fricationem plurimam tunc
est difficilis sanationis. Et considera medicamina que po-
nis super caput. Et tunc si videris ipsum calefacti-
one plus quam oportet frange acuitatem eius et
permuta ipsum cum alio. Et curatio huius egritu-
dinis que incipiens et facilis est cum medicamine
debili. Et quanto que est cum medicamine forti. De-
inde fricentur cum corpore quod comedit. Aut cum ce-
pa nartisci (?) et liniatur desuper medicamine. Cuius de-
scriptio. Recipe cineris corticum avellanarum et amig-
dalas amaras adustas cum corticibus suis. Fran-
gantur in sartagine donec adurantur et terantur.
Deinde aggregentur cum oleo et liniatur cum eis. Et
alia est lenitivum corporum nigra aspere cutis for-
tium pilorum. Adque curandi misceatur cum istis
sicut quarta eorum sulphuris et sexta ipsorum gum-
mi [illegible]. Et in utrisque speciebus quando ulcerantur aut
proxime fiunt ad ulcerandum fiat desuper inunctio
cum unguento de cerusa donec sedentur. Deinde ince-
Et casus eorum fit ex diminutione Capitulum secundum de casu
nutrimenti aut ex corruptione humorum pilorum.
aut ex dilatatione pororum. Et signa eius sunt quoniam
corpus est siccum et extenuatum. Et cura eius est dila-
tatio in cibo et additio in sompno et balneo et

Quamobrem ponitur hic alfabetum pro nominibus capitulorum ut fuerint in ordine sicut iste dicit sed quia nomina ista in latinum non est ideo apposui suum numerum.

solvatur

Compilator (?) de depilatione [illegible] de casu pilorum sive depilatione.

potatio uini rubei grossi. ¶ Et fit ex spissi
tudine cutis. Et signa eius sunt quoniam sunt radi
ces pilorum et tendunt fortes non egredientes ue
lociter. et sunt pili grossi uehementis nigredinis
decliues ad crispitudinem. Et curatio eius est bal
neum assiduum. et unctio cum oleo camomilli
no. et linimentum ex epithimatibus alopitie. sicut amig
dale amare et secha [?] adbustis cum spuma ma
ris. agregentur cum oleo. et liniatur ex eo caput.
¶ Et fit ex mollitie cutis capitis. Et signa eius sunt
paruitas capillorum et subtilitas eorum. et uelocitas
casus. Et curatio eius est oleum mirtinum. et oleum
arboris masticis cum laudano. quo radices
pilorum liniantur. et est leue. Et fiat illud postquam
abraduntur pili. Et fortius isto est ut dissoluatur
pondus .2. trium aceti et .3. trium laudani in
media ℥ uini puri. et fundatur desuper media
℥ olei mirtini. et cooperiatur cum eo caput. Et
quandoque offert oleum mirtinum cum laudano eis quod
fit ex diminutione nutrimenti est. Capitulum .iii. de

Hit ex tertiana febre causa. sicut tertiana. dolore
et causon. sine apostemate in cerebro. Et capitis.
signa eius sunt. quoniam commouetur cum est calliditas febris. et
quiescit cum ipsa declinat. Et cura eius est cura
febris. ¶ Et fit ex apostemate in cerebro et panniculis eius.
Et signa eius sunt assiduatio doloris capitis a
principio egritudinis. usque ad eius diminutionem.
et que exeunt ante uehementiam febris. et uehementia
rubedinis oculorum. et exhuberantia uenarum. et
alienatio. et commixtio uocis [?]. Et cura eius est cura
curationis frenesis calide. ex eis que ego dixi. ¶ Et
fit in fine febrium. et ea est crisis. Et signa eius sunt.
quoniam commouetur postquam permisit febris continuorum di
es. et fuit cum eo nausia et subuersio anime. et uertigo.
Et cura eius est adiutorium ad uelocitatem uomitus
si fuerit nausia uomens cum aqua calida et sirupo ace
toso. aut suppositione collirii aut enematis
lenis si uenter fuerit siccus. aut fuerit cum eo commo
tio in nucha. Caput uero ipsum non curetur in hac
egritudine cum aliquo. ¶ Et fit ex acuitate ue
nenorum. Et cura eius est ut effundatur super caluariam
oleum rosatum recens. aut oleum de oliuis im
maturis constringentibus. Et non effundatur super
caput quoniam est locus frigidus. et ex eo origo est nuche. ut
non perueniat ex effusione olei nocumentum. Et sit
oleum quod effunditur super sincipud infrigidatum se
mine. aut incursu aque frigide. aut commisceatur cum quan
titate quarte ipsius aceti. Super infantium autem et
mulierum capita effundatur oleum camomillinum.
¶ Et fit ex frigore aeris. Et cura eius est effusio

olei calidi super sincipud. sicut olei iunctorum [?]. aut olei
laurini. aut costini. aut aliorum oleorum calefa
cientium. Et fit iterum a siccitate sine materia do
lor capitis. si est debilitas uirtutis aut non fuerit acci
dentis doloris capitis [?] multiplicatur eius quanti
tas. tunc enim fiunt accidentia generantia in capite.
Et eius cura est cum desiccatione et pillulis stomaticis cum
et iereingalieni [?]. et oleis desiccatiuis. Et eius curatio
ex siccitate. est balneum. et unctio et cum aliquo oleo.
et humectatio cibi. ¶ Et fit absque febre sicut
ex potu uini fortis puri. Et signa eius sunt ut cor
moueatur post ipsum. et ut sit caput cum eo grauatum.
Et curatio eius est sompnus plurimus. deinde introitus
balnei. et acceptio cibi pauci facti ex lentibus.
aut caulibus. aut ex pullis preparatis cum aqua
agreste et coriandro camphore. et rose. et frica
tio pedum. deinde reiteratio balnei post sompnum
longum. Quod si remanserit in capite ex eo reli
quie. cum paucitate somni. sumatur ex uino commix
to plurimum acceptio equalis. ¶ Et fit ex casu
aut percussione accidente in capite. Et curatio eius est
flebotomia cephalice. deinde effusio aque frigide super
caput. et fricatio emplastrum post illud ex foliis mirti
cum pauco rimech [?] et acacie. et aqua citoniorum. et ol
fatus odoriferorum frigidorum. et lauari post illud ex ce
rebris gallinarum. et cerebris arietum et edulorum. et de
uitet omnem cibum calidum cui est facere uapores
ascendentes ad caput. et leniatur natura eius est supposi
torio facto ex sapone. aut clistere facto ex aqua
sicle [?]. et albumine et oleo uiolato. ¶ Et fit ex inte
peritate [?] fetida replente caput. Et curatio eius est
olfactus redolentium frigidorum. sicut camphore et aque
rosate. et uiolarum et sandalorum. et nenufaris. et
odoramentum olea eorum. ¶ Et fit ex tempore olfatus uehe
mentis uaporis calidi replentis caput sicut gallie.
et ambre aut musci. quod sit similium ex bene redolen
tibus calidis. Et cura eius est flebotomia et effusio aque
frigide super caput. et olfactus bene redolentium frigidorum
de his que diximus. et odorantur multiplices olea eorum.
¶ Et fit ex dominio colere in sanguine. Et signa eius sunt
exsiccatio corporis. et extenuatio eius. et uelocitas
pulsus. et sitis. et siccitas superiorum partium narium.
et uigilie. Et eius cura est lenificatio uentris
aqua prunorum. et sirupo rosato. deinde effusio aque
frigide super caput. et positio aceti de uino. et aque rosa
te. et olei rosati commixtorum super ipsum. et unctio eius
cum oleo uiolato. et oleo de cucurbita. et de amig
dalis dulcibus. et assiduatio eis. et assidue uti
cibis frigidis ut cucurbita et agresta et portulaca et
lactuca. et que fiunt ex eis. et acceptio mucillaginis

f

f credo quod alter dicit a calliditate solis

24

psillii et aque granatorum acetosorum. ¶ Et fit ex
dominio sanguinis. Et eius signa sunt rubedo faciei
et oculorum et gravitas capitis et tortura eius et mul
titudo sompni. Et cum ei est flomia cephali
ce deinde reliqua que diximus de cura doloris capi
tis accidentis ex colera citrina. Et confert huic do
lori capitis iera ex citoniis cum succo sel. et alchitirisi. et
agresta et misce omnia in nubibus. ¶ Et fit ex
vapore grosso incipiente. Et signa eius sunt tersio
mundicabis oculorum et vehementia doloris capitis
sine gravitudine et vehementia pulsationis tim
porum. Et ei cum est lenificatio nature cum sup
fluitate pauca cum eis que sunt sicut aloes infusio et
pillule de yera. deinde inclinatio capitis super
vaporem camomille et sansuci et calamenti a
liquociens. deinde introitus balnei. ¶ Et fit ex
humoribus frigidis grossis melicas. aut flaticis
omnibus et yera incipiente. Et signa eius sunt
vehementia doloris capitis sine caliditate et capite
et facie apud tactum et neque est rubedo in colore
neque exuberantio inveniunt et quod est cronice. Et ei
cum est solutio cum pillulis cochiis et iera rufini
et inclinatio capitis super decoctionem calamenti et
sansuci et odoratio nitri et castorei et hisimbrii
et sansuci et stinutatio cum pipere et eodem et ei
storace et gariofilis cum sirupo acetoso et sina
pi. ¶ Et dolor quidem capitis assiduus comprehen
dens caput totum nominatur huius galeola est huius
generis et fit ab humoribus malis in parte capitis aut
in toto capite. Et signa eius sunt quod eger lumen
intueri non valet neque vocem audire potest. Et cu
m ei est evacuatio nature cum eis que mundificant
caput et stomachum. Et fit ex colera in ore stomachi sine fe
bre. Et signa eius sunt nausia et quod sedatur post
vomitum. Et cum ei est ut bibat sirupum aceto
sum et aquam calidam multam et evomat aliquociens
donec mundificet stomachum et sedet nausia.
deinde comedat ex malis citoniis et alchana fa
cta cum aqua agreste. ¶ Et fit post coitum. Et
curatio eius est ablutio cum aqua frigida et sompnus post
et odoratio olei violarum et comestio pullorum et
vitellorum ovorum et administratio enematis que im
pinguat renes ex eis que diximus in capitulo coitus. ¶ Et
fit ex siccitate oris stomachi et multitudine sensus
eius. Et signa eius sunt quod commovetur in matutinis et
cum est fames et sedatur cum homo comedit qualibet co
mestione. Et cum ei est ut bibat huiusmodi cum ima
ne sauce et zuccarum aut sumat aliquid de fru
ctibus stipticis sicut pomis et citoniis et granatis
muzis. aut comedat buccellam panis infusi in

aqua agreste aut aqua granatorum acetosorum.
Et conferunt omnibus speciebus doloris capitis leni
ficatio ventris semper et alienatio omnis irei cum
vapor velociter elevatur ad caput. Capitulum iiii de emigranea.

Quandoque fit ex caliditate. Et signa
eius sunt pulsatio timporum et calefactio tactus
partis et sedatio ex rebus frigidis. Et curatio eius est
flomia cephalice et lenificatio nature cum eis que di
ximus in capitulo doloris capitis calidi et assidu
atio acceptionis coriandri et zuccari et psillii
in matutinis. ¶ Et fit ex vaporibus humorum fri
dorum. Et signa eius sunt levi ex rebus frigidis et priva
tio caloris in parte cum tangitur et quod est longi
oris assiduationis et pluris. Et cum ei est so
lutio cum ieranufini et cum cochiis et cum
omnibus que diximus in capitulo appoplexie. aut sumatur
℥ i olei de lilio et dissolvatur in eo ponderis ʒ ii
castorei et ʒ i euforbii et fricetur cum eo pars
et distilletur in aurem que est in illa parte. Et quando per
severat emigranea et pervenit oculo tene
brositas ex ea oportet tunc ut cito succurratur
sublevando arteriam et cauterizando eam. Et si
non faciet ipsum incurret albulas et destruc
tionem visus. Et emigranea quidem frigida
plurimum fit in parte sinistra et calida in parte dextra.
Et confert emigranee ex calore ut dissolvatur
sextum ʒ i camfore in guttis lactis mulie
ris et distillentur in aurem. Capitulum quintum de vertigine.

Quandoque fit ex multitudine
sanguinis. Et signa eius sunt rubedo faciei et o
culorum in illa hora et exuberantio venarum et al
gravedo et pulsus timporum et venarum que sunt
post aures. Et quod nihil fuerit sanguis et corpus. Et cum
ei est flomia basilice et mediane aut cefalice
et ventosatio crurium et albitio ex cibis subti
libus generantibus sanguinem sicut lentibus et aqua a
greste et alchebrius et administratio psillii cum
zuccaro. ¶ Et fit ex colera. Et signum eius est quod
commovetur ante prandium nausia. Et cum ei e
st ut vomat cum sirupo acetoso et aqua calida
et bibat decoctionem mirobalanorum aut aqua
cascei et utatur aqua granatorum acetosorum et aqua
agreste et omni in quo est acetositas et stiptici
tas. ¶ Et fit ex flate. Et signa eius sunt obscur
atio sensuum et albedo coloris et multitudo
somni et sputi. Et cum ei est illud quod dixi
mus in capitulo doloris capitis ex flate. ¶ Et
fit ex colera nigra. Et cum ei est sicut cum dolo
ris capitis facti ex melancolia. Capitulum vi de birsem.

Est apostema eveniens in cerebro existens aut calidum.

i. alumen ex lenib(us) / aliud alumen / i. alumine facto ex ea

i. cefalea

malitie eius que est an ipsum quando est ex humido in frigido cerebro

i. dilatationem pupille

puri

i. albus agrestis

facti

aut frigoris. Et illud quidem quod calidum est aut fit
aut ex colera aut ex sanguine. Et frigidum aut
ex humoribus frigidis flaticis aut melancoli
cis. Et signa birsem calide ex sanguine sunt
febris continua cum rubedine faciei et oculorum
et magnitudo pulsus et repletio venarum et quod fit
in corpore causa plurimi sanguinis et quod assi
due usum fuit carne et vino et eis que ex illis
fiunt. Et curatio eius est flobotomia deinde positio
aceti et aque rosate et olei rosati confortatorum super
caput et lenificatio cum enemate leni et po
tus aque ordei et abstinentia ab omni cibo crasso et
potetur aquam lentium excorticatarum et aquam a
gresti et infusionem iniubarum et prunorum et similium.
Et fit ex colera citrina. Et signa eius sunt quod est
febris continua vehementioris caliditatis et sitis
cum ea fortis et alienatio vehemens et levitas in
capite et est rubedo in facie et oculi minores et fit
in corpore extenuatio cum iam acciderunt alteri ex
rebus frigidis calidis sicut allio et pipere et sinapi et
melle et piscibus prius salitis et similibus et acci
perit medicinas calidas sicut mel et similia. Et eius
cura est potare aquam decoctionis prunorum cum die
ante quam ordei per horam unam et post aquam ordei et
aqua cucurbite et aquam citruli in mensione et
mucillaginem psillii cum vesice sunt. Et si possi
bile est ut cibetur cum aliquo tunc cum sanich et fue
cino et prune torrefacto et zucarino et non plus
bemant absque suo quod isti nisi illi qui habent birse
sanguineum. Birsem autem frigidi qui nominatur
litargia et fit ex flatico apparente accidens in acci
pitio. Signa sunt subeth cum febre continua non for
tis caliditatis et albedo lingue et difficultas aperien
di palpebras et quod quando aperiunt in visione re
deunt velari et claudunt. Et curatio eius est ut
fumat colloquintide in floris et cartami ambo
rum ana pugillus unius et origani et seminis urtice
pugillus unus et colarum manipulus parvus
et corticis indicarum cassie pugillus unus et de
coquatur cum tribus libris aque donec usquequo re
maneat libra una et media et coletur et fiat enema.
enema ex media libra huius aque cum ʒ i. mu
rri nabati et ʒ iii. olei et ponatur super
pectori a primo die usque ad finem diei super caput
ipsius aceti et olei rosati et aqua rosacea. Et
post quartum ponatur cum eis aliquid castorei. De
inde ponatur super caput eius similibus et ca
laminthe et ruta intinsa vino et provocetur eis
sternutatio cum pipere et castoreo. Et fit ex
colera nigra. Et signum eius est quod remanent oculi
aperti non palpitantes sicut oculi intuentis in unum
locum sine motu. Et cum eis est ut fumat epi
thimi pulveri pugillus i. et collo quintide interi
oris et polipodii amborum ana pugillus i. et ca
laminthe manipulus unus decoquitur et fiat clistere
cum aqua eorum post decoctionem cum oleo camomil
lino et effundatur super caput eius oleum nanasfa
tum et oleum de violis tepidum et fiat caput ungatur
cum ambobus. Et fumat in potu aquam mellis lo
co aque ordei. Et similiter in illo qui est ex flatico. Et signa
capitulum vii. de epilentia.
Fit ex flatico. Et signa
eius sunt mollicies corporis et albedo coloris et co
pia fluida et multitudo usus ciborum frigidorum et
multitudo sputi et mucillaginis et continuatio se
ssus et multitudo spume et fit epilia. Et fit e
pilia secundum plurimum in augmento lune et complemen
to luminis eius. Et fit quando est diminutione luna. Et cu
ratio eius est purgatio cum yerapicra et pillulis
cochiis et pillulis gallieni et gargarismus cum
siropo acetoso et sinapi et sternutatio cum pipere
et condisi et castoreo et assiduatio olfactus rute et
minoratio cibi et additio in labore. Et sit su
ma cibi eius aqua ciceris et fava et cepule. Et
fit ex multitudine colere nigre in corpore. Et sig
na eius sunt tenebrositas cum extenuatione et multi
tudo comestionis et pulsus cordis et tremor eius
et acetositas ventositatis spume et acetositas
eructuationis et nigredo spume. Et cura eius est
ut solvatur aliquotiens cum decoctione epithimi
aut yerapigra eius. Deinde cibetur ab hora eius
ut sunt pulli et arietes et vitelli ovorum et vinum
multe commixtionis cum aqua et confricetur caput eius ol
faciat musca et galie et multiplicetur balnei per eg
fiducere in eo plurimum. Et fit ex ventositate fri
da elevata ex aliquo membrorum. Et signa eius sunt
quod sentit infirmus ventositatem elevari ex manu
aut crure aut ex pede aut ex coxa et procedit
usque ad caput et fiat epilia. Et cum eius est abhu
more malo valde iam factum venenum retentum in
membro ex quo elevatur ventositas ad cerebrum. Et
cum eis est ut ligetur super illud membrum in bono quod in
cipit ventositas elevari ex eo. Et post illud le
niatur locus cum melle anacardi et oleo et sinapi cum
pipere donec vesicet locus et ulceretur et curetur quo
modo est. Et ponatur super ipsum ventose cum scarifice.
Et fit quoque ex multitudine sanguinis. Et sig
na eius sunt quod implet aliquantum corpus et facies et rubet.
Deinde fit epilia. Et quoque procedit sanguis ex
naribus eius. Et cura eius est flebotomia saphene
et ventosatio cruris et minoratio cibi.

Ut sisami

i. sompni proximo

Tal' cartami pugilli duo.

In al' polipodii pugilli duo

Sanguinis lune.

i. obfuscatio corporis

Phlegma fiat

i. membro ...

Cum hiuc ñ sue Caplm viii de incubo.
Cauit q̃n assiduus fit · et multiplicat · peruenit ad epilẽsiam · Et fit ab assiduatione multitudinis sanguinis in corpore · Et signa ei sunt rubedo oculorum et dominium sompni · Et cum ei convenit exsolutio cutis assidua · post flobomiã sa fene · et minoratio cibi · et dimissio vini · Et fit ex dominio flatis · Et signa ei sunt tarditas sensuum · et multitudo sputi et mutilaginis et pigritia corporis et mollificatio ei · Et cum eius est cum epilẽsie flanice · Capitulum nonum de melancolia

Est trium modorum · primus quorum fit ex adustione sanguinis q̃ est in capite · Et signa ei sunt profunditas oculorum et tenebrositas cutis · et quod multam moram fecit in sole · et acceptio multi medicinarum calidarum · et vini puri · Et cum ei est multiplicatio effusionis aque tepide super caput · et potatio vini commixtionis plurime · et fricatio capitis perunctum cum oleis frigidis · et longitudo sompni · et dilatatio in cibis bonis humidis · et ponẽ super caput violas humidas et cortices citruli · et infusum cucurbite et medullam ei · et teniuẽ a sole · Et fit modus secundus ex adustione sanguinis et superfluitate ei ita ut recedat et fiat in genere melie · et dominetur materia melie super corpus totum · Et signa ei sunt · quod corpus totum est nigrum · extenuatum · cum iam acciderint exercitium et labor plurimi · et assiduatio ciborum generantium melianam · sicut lentium · et caulium · et que sunt similia illis · Et cum ei est flobomia mediane · et solutio cum decoctione epithimi una vice post aliam vicem · et dilatatio super eam post · in cibo bono · sicut carnibus pullorum et arietum · et tisanis frumenti cum zucaro · et oleo amigdalino · et potatur vinum album et subtile clarum cum aqua plurima · Et fit modus tertius proveniens ex splene et mesaraicis · Et signa ei sunt multitudo appetitus cibi · et punctitas digestionis · et inflatio ventris · et lenitas ei cum multitudine ventositatis invenitur et ypocondrii · Et cum ei est ut sumat in potu · ℥ · iii · epithimi omni die · ℥ · i · sirupi acetosi ebdomada semel · deinde dentur medicine que exsiccant splenem ex eis quas diximus · et electuaria temperata · sicut electuarium de xiloaloes · et electuarium diacitoniten · post solutum · et confectio nominata letificans · et electuarium de mal · et electuarium de scoria ferri cum vino · et alfitriacis · Caplm x de cutubuth

Est species una que fit ex adustione sanguinis · Et signa ei sunt vehementia sumissionis faciei · et tristitia assidua · et taciturnitas · et alienatio intellectus · Et cum ei est · cum melie · que est ex dominio melie in toto corpore · et multitudo antiquitatis olei · et balneum · et medicine sompnum facientes ex eis que effunduntur super caput · sicut decoctio seminis lactuce · et corticum papaveris · et violarum siccarum · et emulgetur lac super caput · et cibi fiunt ex lacticiniis · et cucurbita cum oleo amigdalino · Capitulum undecimum de amore ·

Cura ei est assiduatio coitus · et ieiunium · et deambulatio · et ebrietas plurima assidue · Caplm xxii de

Fit ex sanguine · Et signa ei sunt rubedo apoplexia · maxillarum et faciei · ita ut sit qui sufficiat · et exrubentio alguiodegi · et venarum · Et cum ei est flobomia ambarum cephalicarum simul in hora una · et assiduatio ventosarum post illud super cutis · et minoratio cibi · et dimissio vini · et lactis · et assiduatio balnei · Et fit ex humoribus crudis flaticis · Et signa ei sunt mollificatio corporis · et albedo coloris · et multitudo muchi · et sputi · quemadmodum diximus · Et cum ei est yera diacolloquintidos · et decoctio · et yera rufini · et enemata calida · et olfactus plantarum redolentium calidarum et musci · et gallie · et odoratus tutti · et castoreum · et gargarismi cum sinapi · et sirupo acetoso · et yera pigra · et sternutatio cum pipere et castoreo · et euforbio · et similibus · Caplm xiii de

Est duarum specierum · quarum una fit ex dominio paralisi flatis super corpus · Et signa ei sunt signa apoplexie flatice · Et cum ei sic cum illi · Et species ei secunda fit successione percussionis aut casus · Et signa ei sunt · quod mollificatum est corpus totum · aut aliqua membra ei post illud · Cum igitur remanet mollificatio secundum suam dispositionem et non minuitur · tunc non est ei cura omnino · Et quando minuitur et non remanet secundum suam dispositionem · tunc curatio ei est ut emplastretur locus super quem cecidit percussio cum emplastris calidis · et inungatur optime cum oleis calidis · sicut oleo de olivis · in quo ℥ · i · dissolute sunt castorei · ℥ · ii · et euforbii · ℥ · i · et sic ℞ emplastrum · ℞ cere · ℥ · v · et olei de lilio et de narcisso ambor ana · ℥ · xxx · et mitte et oppopanaci ambor ana · ℥ · v · et castorei · ℥ · iii · et euforbii pondus · ℥ · ii · aggregentur omnia · et fiat emplastrum ex eis in latere altero · Caplm xiiii de tortura ·

Fit ex duabus rebus · ex spasmo quidem in una duarum partium tribuente latus aliud ad se · Et ei signa sunt strictura cutis frontis in illo latere · et extensio ei in latere altero · et paucitas salive et sputi · et quod eger sensuum conturbationem non habet · Et cum ei est ut napoter cum aceto in quo bullitum est calamintum · et inungatur optime cum oleo narcisino · aut de lilio ·

· s. alcoi

· Vacuta

f

f

f

tepidis· et tendatur cutis frontis ad inferiorem·
et ligetur cum institia ¶ Et fit ex mollificatione·
Et signa eius sunt mollificatio partis· et debili
tas motus eius· et paucitas tensionis cutis· et casus
tio palpebre ad inferiorem· Et cum eius est sic cum
in paralisis cum gargarismo et masticatione
thimis· et amisticatione nucis muscate· Et re
tentio eius in ore suo in hac egritudine est magis
conveniens· Capitulum· xv· de stupore·

Fit quidem ex repletione sanguinis· Et signa eius sunt
rubedo coloris vehementer que trahit ad nigre
dinem· Et cum eius est flobotomia et minoratio ci
bi· ¶ Et fit ex humore frigido crudo· Et signa
eius sunt mollicies corporis toti· et albedo colo
ris· et gravitas sensuum· Et cum eius est sic cum pa
ralisis que est ex frigore· Capitulum· xvi· de tre

Fit quidem propter causam virtutis post egritudinem· more·
Et cum eius est additio in cibo et sompno et in reb
odoriferis ¶ Et fit ex assiduatione vini· Et
cum eius est abhorrere vinum· et assiduatio sudo
ris in balneo ¶ Et fit ex dominio flatus et
debilitate nervorum· Et cum eius est cum paralisis
que est ex frigore· Capitulum· xvii· de spasmo

Fit quidem ex siccitate· Et signa eius sunt que accidit
post vomitum· et solutionem· et laborem superfluum·
et febrem vehementis caloris· Et cum eius est diffi
cilis· verumtamen secundum dispositionem cum intrat in
aquam tepidam assidue· et innunctione oleo psillium
spondilium et ulcerum cum oleo tepido· Et quando
fit ut sedeat infirmus in oleo tepido· et bibat
lac dulce· et datur in potu vinum cum aqua in
multa ¶ Et fit ex humiditate grossa· Et signa
eius sunt que accidit paulatim· et cum repletione cor
poris· et apparitio signorum repletionis ex flate·
Et cum eius est cum paralisis frigide· et confert
istis proprie· fricatio corporum eorum assidua· et
ut sepeliantur in arena calida usque ad gu
las eorum· aut in cinere calido aut in furno in
quo est aliquantulum caliditatis· aut in domo in qua est

aliqua calefactio· Capitulum· xviii· de coriza·

Fit ex siccitate advenienti capiti· Et cum eius est
ut vaporet cum milio calefacto· aut panno ca
lefacto· et intret balneum in quo non madefiat cap
ut suum cum aqua· et proiciat super corpus suum et pe
des aquam calidam plurimum· et ungat pedes suos
cum sambucino· et dimissio vini· et abscisio
coitus ex naso per suffumigationem cum cortis·
aut cum panno· aut cum thure· aut cum xiloaloe·
¶ Et fit ex calefactione advenienti capiti ex
sole· aut aere austrino· Et signa eius sunt prurit

et mordicatio et rubedo in oculis· Et eius cura est
balneatio cum aqua tepida in qua dulci· et suctio
cum naribus olei violati· et olfactum camfore et aque
rosate· et abscissio coitus qui fit ex naso cum
furfure infuso in aceto· ex quo fiat suffumi
gatio· et suffumigetur cum camfora· et ponat
vas vitreatum super prunas· et pulverizet camfora
super vitreatum· Et recipiat infirmus ut exhalat
humorositatem venientem ad nares· ut non descen
dat ad pectus aut pulmonem aut guttur cum e
munctione· quoniam in hoc est expulsio nocumenti ca
tarri ab istis membris· et vaporet caput cum aqua
calida· et attrahat per nares vaporem eius· et multi
plicet emunctionem· et ne dormiat super cervi
cem· et dimittit uti longo somno· Capitulum· xviiii

Fit autem cum febre· aut absque febre· de catarro·
Et cum eius qui est cum febre est flobotomia· deinde
sumitur in potu aquam ordei cum viol' conditis· et
oleo amigdalino· Et cum eius que est sine febre·
est cum decoctione ysopi minoris· et alienati
one a rebus que sunt salsa et pontica et salsa·

Fit ex multitudine Capitulum· xx· de obtalmia·
sanguinis· Et signa eius sunt vehementia rubedinis
oculorum· et magnitudo inflationis· et multitu
do tensionis· Et cum eius est flobotomia cephalice
ex manu opposita oculo infirmo· et collirium al
bum· et distillatio in eo cum lacte· Et si fuerit
multitudo lippitudinis· tunc pulvis albus ¶ Et fit
ex colera· Et signa eius sunt· que sunt acuta et inflatio
et tensio· et lippi· et cursus lacrimarum minorum· et
adhustio in oculis et pruritus sicut punctio ac
et spine· Et cum eius est solutio ventris cum aqua fru
ctuum et est decoctione mirobalanorum· et assiduatione
emulsionis lactis in eo· et effusionis eius super ipsum·
Et distillet in eo mucillago psillii· et mucilla
go seminis citoniorum· et collirium cum formi
et opiatum si dolor fit fortis· et opprimant pedes
eius et fricentur· et ligentur manus eius et pedes
ipsius ligatura forti· ¶ Et fit ex flate· Et signa
eius sunt magnitudo inflationis cum paucitate ru
bedinis· et multitudine lippitudinis· et lacri
marum· Et cum eius est sumere in potu yeram dia
colloquintidos· et ut distillet in oculum mucila
go fenugreci abluti· et pulverizet pulvere ci
mino post duos dies aut tres· Et liniant super
palpebris aloes· et mirre· et acatie· et partes
eos equales ¶ Et fit ex melia· Et signa eius
sunt nigredo coloris corporis· et eius extenuatio·
et inflatio parva in oculo· et paucitas rubedinis·
et lippitudinis· Et cum eius est potare medica·

f
f
f
f
·l' sudori·
·s· alia
alia
·l al' subito
·d' spāno·s·
·s· lim'

soluente villam. et introitus balnei. et inclina-
tio capitis super vaporem aque calide. Et fit
a sole et fumo et pulvere. Et cura eius est ut quiescat
et quiescat. et ut non videat lumen. Et omnibus quod
superius obtalmie. offert balneum in finibus ipsarum.
et ut non intueantur lumen. Capitulum .xxi. de ulceribus
Accidit ex obtalmia multotiens. Et in oculo
signa eius sunt quod dolor et pulsatio sunt vehemen-
tes valde. et videtur in albedine oculi punctum ru-
beum augmentatum super rubedinem oculi. aut in ni-
gredine eius punctum album. Et cura eorum est flo-
mia et solutio ventris cum aqua fructuum et zucca-
ri. et collirium album quod distillet in eo cum lacte
mulso usque ad tres dies. Si autem dolor non sedetur
usque ad tres dies. distillet in eo mucillago
fenugreci. et mucillago seminis lini. Et si do-
lor sedetur. et fuerit super pilam fames. distillet in
eo collirium alliubari. Cum sunt replete. curetur
tunc cum alexir. Et post exsiccationem ulcerum
et consolidationem eorum. fiat curatio cum eis que er-
radicant albuginem. Et ex ulceribus oculi
est que nominatur grando. et accidit in palpebris.
Et cura eius est ut decoquantur folia ficus. aut fici
ipse. et terantur et fiat cum eis emplastrum. Solvetur est
si deus voluerit. Capitulum .xxii. de albugine in ocu-
lo. Alia est subtilis incipiens in corporibus tenerrimis
mis. Et cura eius est albasin et pulvis gentiane in oculo
sarcocolla. et zuccarum tabarzed. et spuma ma-
ris. Et est alia in corporibus crossa. et in corporibus
duris. Et cura eius est ut ingrediatur balneum
et ut inclinet caput super vaporem aque calide.
deinde pulverizetur spume maris et baurac et
terre. et sarcocolle et zuccari tabarzed. et stercoris
muris partes equales cum assiduatione albasin
et balnei. Capitulum .xxiii. de scabie in oculo.
Quedam est incipiens subtilis. Et signa eius sunt quod est
in interiori parte palpebre in superiori rubea. et aspe-
ritas parva. et accidit post obtalmiam et ulcera.
Et cura eius est collirium rubeum leve. et viride le-
ne. et flomia. et ventose. et solutio nature. et as-
siduatio balnei. Et est quedam scabies grossa
cronica crossa. Et signa eius sunt quod interior pars
palpebre cum inversatur. est similis ficui que scissa
est. et palpebra est crossa valde. Et cura eius est per
flobotomiam. fricatio cum zuccaro tabarzed. et cum
instrumento quod nominatur rosa. et est flomi hanscap
quod est sicut denarii. cum quo fricetur donec removea-
tur illa asperitas. et currat exinde sanguis
plurimus. deinde abluatur cum aqua que mixta sit
cum aceto pauco. Et distillet in eo ciminum

masticatum in panno. Et in mane pulverizetur
pulvere citrino. deinde curetur collirio rubeo leni
et viridi si remanserint exinde reliquie. et utitur
fricationes. aut curetur cum collirio viridi et rubeo
acutis. Et fiunt scabies cum zucaro. Et si
multiplicatur. cum sale amoniaco. et impleatur in
yeme cum cimino et amigdalis amaris. et in estate
cum vitello ovi et oleo violato. Capitulum .xxiiii.
Est quedam exinde que est subtilis. de sebel.
non cronica. Et signa eius sunt quod non prohibet vi-
sum plurimum. et videtur cum cum aperit oculum comprehen-
dente pupillam quasi tela attinet cum venis parvis
rubeis parvis. Et cura eius est collirium rubeum et
viride. et basilicon. et rusenum. et alcohol acu-
tum. et flomia. et solutio ventris. et assiduatio bal-
nei cum vacuitate ade. et dimissio vini. Et est
quedam exinde crossa cronica. Et signa eius sunt quod
videtur illas venas maioris quantitatis. et prohi-
bet visum prohibitione maioris quantitatis. Et
cura eius est collectio. suspendatur cum filo et cum un-
cinis. et incidantur cum incisorio. deinde curetur
cum aqua cimini et cum pulvere citrino per ming-
diximus. Et si non colliguntur. curetur cum collirio
rubeo et viridi acutis. Capitulum .xxv. de si-
Quedam est incipiens levis. Et signum eius lach.
est pruritus in palpebris et lacrimalibus. Et cu-
ra eius est ut ponantur desuper in nocte albugo cum
collirium rosatum cum coto. aut amigdale ama-
re contrite cum lacte. et ingrediatur in mane bal-
neum. aut inclinet caput super aquam calidam
et fiat caput pinguium cum oleo amigdalino. aut
emplectur cum portulaca. aut endivia cum
oleo rosato. Et est quedam cronica crossa. Et
signa eius sunt rubedo palpebrarum et inflatio ear-
rum pruritu. Et cura eius est flomia et ventosa-
tio meatus. et lenificatio nature cum decoctione
mirobalanorum. et ponatur desuper lentes excorticatas
tas. et adipem gummam tritum cum rob. et assi-
duatio balnei. Capitulum .xxvi. de ungula.
Quedam est levis subtilis non plurimum prohibet vi-
sum. Et cura eius est ut curetur cum collirio viridi et
basilicon. Et est quedam que est crossa prohibet vi-
sum. Et cura eius est cum denudatione suspen-
dendo cum uncinis et incidendo. Capitulum
Est multitudo cursus .xxvii. de residuatione
lacrimarum. Et fit aut post incisionem ungule.
Et eius cura est pulvis citrinus. aut fit absque
occasione excursu materiei que effunditur ad oculos.
aut ex cerebro aut ex venis que apparent in tem-
poribus. Et curatio eius est cum medicinis exsiccantibus.

Ex lumi.

d'rubore

a. d'pulibo adunitio

a. medicamine penetrativo

a. ulcerum lingua

a. marin

cal serre

1. rubedine palpebrarum cum crassitie et asperitate.

d' pustaroe

q̄ ꝯfortent cerebꝝ· quibꝫ cōplm̄ fiat extinſ·
post euacuationē· Et ſimilr̄ cōplent̄ uene
apparentes ſuꝑ tēporibꝫ· aut fit excurſu mate
rie effuſe ad oculos ex uenis ꝛ arteriis ꝛ uulſ·
aut ex uno eoꝝ extra cuneū capitis· Et cu
m ei ē eleuatio uene aut arterie· ꝛ laſio ei· ꝛ
ſectio ſequitur eam· Et ſi fuerit effuſio ei īnt̄
cranēum capitis· nō ē curatio ei· ꝛ parū ſa
natur· Verū tn̄ curat̄ ſcd̄m diſpoſitionē ꝯtonis· Et
cura ei ē ut ſumat̄ thucie pond· ℥· x· ꝛ a
loes ℥· ii· ꝛ ſtercoris mirobaloꝝ citrinoꝝ ℥·
iii· ꝛ longi piperis ℥· ii· ꝛ fiat cū eis alcohol·
Fit aut cū rubedine· *Caplm̄ · xxviii · de caſu*
ꝛ corroſiōe· ꝛ cum ei ē cum ſulach· *palpebꝝ·*
aut fit ſine rubedine ꝛ ſine prurītu· Et cum
ei ē ut ſumat̄ nuclei dactiloꝝ ad uſti ꝑſ
una· ꝛ fumi thuris quātum ꝑ illius· ꝛ ſpice n
arde· ꝛ lapidis azuli amboꝝ ana tria ꝑtis
uni· ꝛ fiat ex eis alcohol· ꝛ traſeant ſr̄ palpebr̄·
Fit ex ꝑcuſſiōe ad uenīēte *Caplm̄ · xxviiii · de*
ſ oculi· remanēte ī albedine cū *turbati-*
ueſtigio rubedinis· Et cum ei ē ī ꝑncipio
cū ſtomia in eſſe fuerit· ꝛ lenificatiōe nature
cū pillis de yera· aut cū cliſteri bono ad ſolē
nē· ꝛ ē melioꝝ quā mediana· aut cū medici
na nō calida· ſic ē decoctio fructuū et ſen
monea· ꝛ iuleb· Et nō ē ꝯueniens yera ī hac
hora· nꝫ pillē in quibꝫ ſunt gūme ꝛ ſpēs calidē·
deinde diſtillet̄ ī eo ſemꝑ lac mulſū aut ſang̃
pulli colūbini cū decollatur· Si ergo ſufficit illud·
bene· Et ſi nō· diſtillet̄ ī eo arſeniacū citinū
ſiccatū cū aqua coriandri· Et oportet ut ſit
arſeniacū ſublimatū ablutū· *Caplm̄ · xxx · de*
Fit quidē ex humiditate· Et *debilitate uiſus·*
ſigna ei ſunt q̄ additur ꝑt comeſtionē ꝛ ſōnū
ꝛ ſacietatē nauſiatiuā ꝑprie· Et cum ei ē
cum pillis de yera· ꝛ ut diſtillet̄ ī oculo aq̄
feniculi· ꝛ aq̄ albedaurytri· aut fel capri· ꝛ
collirī de fellibꝫ· ꝛ aruſenum acutū· ꝛ baſilicō
aut fiat ei alcohol cum aq̄ de ſempīno aut cū
aceto· aut cū celidonia de ſeno· ¶ Et fit ex
ſiccitate· Et ſigna ei ſunt q̄ fit fortis cum
ſumes adeſt· ꝛ in meridie· ꝛ alleuiat̄ hora
ſomni ꝛ cōmeſtionis· Et cum ei ē cū inunctiōe
capitis ꝛ capud purgio· ꝛ ſuſtiōe olī alic
naribꝫ ſiccati· ꝛ potet uinū cū aqua plīma
ꝛ aſſiduatio balnei ſine ſudore· ꝛ effūdat̄ ī
oculo ex oleo amigdalino dulci· ꝛ mulgeat̄
ī ipo lac ex mamilla ī mane· ꝛ ingrediat̄ ī
aqua claram· ꝛ apiat oculos ſuos ī ea mag̃
hora· ¶ Et fit ex leſione ſtoī abſq3 ꝯſuetudīe
ī oculo· Et ſigna ei ſunt q̄ nō ē ſemꝑ· imo
fit fortis cum ē ſacietas nauſiatiua· ꝛ deſtru
itur cū intemꝑe ſumitus· Et cum ei ē ſtudiū
adhibitū ſtō· tribuēdo ī potu yera· deinde
trifera minore· ꝛ zuccarū roſatū cū maſtice·
Sic illud quo curatio *Caplm̄ · xxxi · de pil' inuſatis·*
Fit ſi ē pilus unꝰ aut pili duo ut incidant̄ et
cauterizet̄ loc eoꝝ cum cauterio ſubtili· aut
acu ignita· aut inuiſcent̄ cū aliis pilis· cū
ſputo aut maſtice· Et ſi fuerint plures curet̄
cum inciſione palpebre· aut ſuture ei· ꝛ ei
unget̄ loc cū acu ignita ita ut ingrediatur
acus ī aqua ſal' armoniaci· *Caplm̄ · xxxii · de aq̄*
Quedam ē incipiēs· Et ſignū *deſcendente ī oculu·*
in ceptionis eius ē q̄ patiēs uidet ſimilia cu
micabꝫ paruis· ꝛ puluū paruo· ꝛ muſcis· cū
oculo cum aſpicit· Et fit ſimile illi aſto· Ver
ſi ē in oculo uno· ꝛ alleuiat̄ ſemꝑ· nō ē aſto·
Si aut ē in utriſq3 ocul' ſimul· ꝛ alleuiat̄ tpr̄e
aliquo· ꝛ agrauat̄ alio ſcd̄m diſpoſitionē ſtoī ī alle
uiatione ꝛ grauitudine ſua· ē aſto· Et ſi pu
pilla ē ꝯturbata q̄ ſit ī ea fumꝰ aut nubeſ
tine nō ē aſto· Et cum in ceptionis aque ē po
tius cochias· ꝛ dimittē oms cibos craſſus· ꝛ
uinū· ꝛ uentoſas· ꝛ piſces ꝑx· ꝛ fiat̄ alcohol
cū collirio de fellibꝫ· aut cum felle capri· aut
aqua rute cum ſampuco· ¶ Et fit ex certitudi
ne in oculo· q̄ ſimile ē aq̄ deſcendenti in oculo·
ꝛ dicit̄ alcumnati· ꝛ ē plus grauatū in tunicas
oculi craſſū· Et cum ei eſt ut infirmꝰ ſedeat
ſuꝑ ſedem ſeſſione recta· ꝛ commoueat capud
ſuū motione forti· donec manifeſte uideat̄
plus ad inferiora deſcendere· Et difficile quidē
inter hāc certitudinē· ꝛ inter aquā deſcendentē in
oculū· ē q̄ cum aqua deſcendentis cū inſtru
mento eleuat̄ uſq3 quo inclinet̄ ad inferiora
inultoties· ꝛ plus nō eleuat̄ olo ꝑ ꝯſtitutio
nē ſuam· ¶ Et quedam ē que ē ꝯfirmata· Et
ſigna ei ſunt q̄ ꝓhibet uiſum· ꝛ uidet̄ pu
pilla cum aſpicit̄ opilata· ꝛ hꝫ plures ſpēs·
Et illa q̄ circa cōmutatur cū inſtrumento· ē q̄ ē
aſpicit̄· uidet̄ clara· ꝛ cū ꝑmiſ cū pollice tuo
dilatatur· deinde redit· ꝛ aggregatur· ingeni a·
ꝛ illa q̄ nō mouet̄· ꝛ illa q̄ incidit cū ꝑmit̄·
ꝛ nō ē facil' ei aggregatio· nō curat̄ ē inſtrumento·
Fit ex humiditate craſſa *Caplm̄ · xxxiii · de ꝑmo-*
turbante oculū· Et curatio ei ē· purgatio *tione*
cū yerapigra· ꝛ gargariſmꝰ ꝛ ſternutatio· de
inde fiat alcohol cū collirio de fellibꝫ· aut cū aliq̄

a· baſilicon cum folia ſunt lata· ꝛ ē de herbis q̄ come duntur

ut quidē ī indo ſolet

ceor que diximus in capitulo de sebilitate aque. Et con
fert ei ut sumat pilulas longi pipis.
et mellis partes equales. et fiat cum eis alco
hol. aut fiat alcohol cum eo quod currit ex
epate yrcino assato. Capitulum xxxiiii de almi

Istentio almisar. est destructio tisar.
luminis. propter dilatationem pupille. et fit aut
ex humiditate aut ex siccitate. Et illa que est ex sicci
tate fit paulatim. Et illa que est ex humiditate fit
in velociore tempore quam illa. Et fit propter per
cussiones sequentes oculo. Et tu non timeas
eam quam cedit. Et signum eius est dilatatio pupil
le. Et cura eius est ut sumat silex cum aqua foli
orum salicis et tamarindi. et fiat ex eis emplastrum. Et
fit post dolorem capitis vehementem. Et signum eius
est quod videtur pupilla dilatata ultra quantitatem
quam habebat. Et incurationem eius oportet ut sic
curetur cum elevatione arterie lacrimalis. Et
sine eo complebitur almisar. Et cum completur non est
ei cura. Capitulum xxxv de guttis in oculo.

Fit ex humiditate currente ex lacrimali. Et cu
ra eius est ut exprimatur et distilletur in eo de collirio
elgumb dicto in almansori et anticodino. et
iam dixi ipsum in libro que medicine non complen
dit. tres gutte in lacrimali. Et ponatur in
omnem distillationem et aliam spatium hore. et exo
rmatur similiter tribus horis. deinde abluatur lac
male in mane. et tergatur super ipsum cum per
domadam unam usque quod fiat ita ut exprimatur et
non egrediatur ex eo aliquid. Remanet enim sicut
per menses aliquos. Et si sufficiat illud bonum est. Et si
non curet cum cautio. Capitulum xxxvi de pedicu

Quorum cor est celo cum colchicis et granum in palpebris.
tersim cum sirupo acetoso. et sinapi. et mundifi
catio palpebrarum post illud ex eis. et ablutio post
illud cum aqua salsa. aut cum aqua aluminis. Et
fectio epitimis ad pediculos. Recipe staphisagrie.
terantur et commisceantur cum melle

Eliminant ex eo. et est sanum. Capitulum xxxvii de
est apostema longum egrediens in palpebris. ordeolo.
Et curatio eius est ut liniatur in principio sui cum
aloe et licio. deinde vaporetur post illud cum
tela calida. Capitulum xxxviii de dolore in aure

Fit ex repletione et multitudine sanguinis. Et signa
eius sunt rubedo faciei et gravitatis capitis. et fron
tis cum plicat se super faciem suam. et vehementia
pulsationis. Et cura eius est flobotomia cephalice.
Et sumat post illud ʒ. i. olei rosati. et ʒ. medi
a aceti. et bulliat donec minuatur acetum. et di
stilletur ex eo tepido in aure aliquotiens. et minuat

ex eo. et dimittat vinum. et leniat naturam cum aqua
fructuum. Et fit dolor in aure ab effusione
materiei mordicantis ab interiore parte auris. aut
exterius. aut ab aqua intrante in eam ex aqua bal
nearum. quarum virtus est virtus medicinarum. Et cu
ra eius est distillatio olei tam diu donec impleat
eam. Et albuginis ovi et lactis mulieris. omnia
ista sunt iuvativa cum sunt tepida. Et fit
ex bothor aut apostemate egrediente simili furun
culo in concavitate. Et est vehementior dolor auris.
et maioris timoris. et est cum eo febris. Et signa eius
sunt vehementia pulsationis. et inflamatio fa
ciei. Et cura eius est flobotomia cephalice. et multi
tudo extractionis sanguinis. et ut effundatur iterum
illud quod diximus usque ad tres dies. Quod si dolor
fortior fiat. et perveniat eger ad alienationem.
oportebit ut dissolvatur tiriaca opii in lacte mul
ieris. et distilletur in eam cum oleo tepido. Et quamquam con
fert ei et reliquis doloribus auris ut mulge
atur in eam lac. et effundatur in ea vicibus pluribus.
Et post tertium diem distilletur in eam mucillago
fenugreci. et mucillago seminis lini. et mucil
lago seminis altee. que iam sunt infuse in
lacte donec sedetur dolor. et currat sanies. Et
fit ex frigore et vento frigido advenientibus auri.
Et cura eius est balneum et vaporatio cum milio.
cum panno calefacto. Et ut distilletur in eam oleum
in quo bullita sunt ruta aut cepe. aut aliquod
oleorum calidorum sicut oleum amigdalinum amarum. et o
leum nardinum. et oleum anetinum. et oleum camo
millinum. aut aristologia. aut elleborus niger.
et embrice calide. Et fit ex ventositate grossa.
Et signa eius sunt vehementia tensionis. et multitu
do sonitus cum levitate capitis. Et cura eius est ut
distilletur in eam oleum in quo decocta sunt ruta. et
sumatur ʒ. i. olei. et dissolvatur in eo pondus ii ʒ.
castorei. et ʒ. i. euforbii. et distilletur in eam ali
quotiens dum est tepidum. et distilletur in eam oleum te
pidum aliquotiens. et minoret cibum. et vitetur na
usiativa sacietas et coitus. Et fit ex parvis
animalibus ingredientibus eam. Et signum eius est quod
sentit infirmus in ea deambulationem. quandoque com
movetur et quandoque sedatur. Et cura eius est ut distilletur
in eam aqua in qua dissoluta sunt aloes. et succus
foliorum cappari. aut succus absinthii. aut ace
tum forte. et sit totum calefactum. Cum sedatur dolor
et remanet gravitas. fac cum strumitate cum con
dito. et retine ambas nares. Et ut fusum sit ante
illud oleum tepidum. Et similiter est cum vermis in
aure. Et signum vermis est quod sentitur ambulatio

levis simul cum motione. Et fit ex casu ligni aut lapidis in aure. Et cura eius est ut sumatur terebentina et involvatur super eam lana aut cotum et involvatur cum malvatum aut visco et mittatur in aurem et extrahatur res que cecidit. Et cumque non egreditur, fiat ei sternutatio cum condisi et teneantur ambe nares et os. Et fit ex aqua calida intrante in ea. Et signum eius est quod commovetur post introitum in balneum. Et cura eius est ut effundatur in ea lac.

i. terbentina

Et fit ex aqua intrante in ea. Et signum eius est quod commovetur post natationem aut introitum balnei duobus diebus aut tribus. Et cura eius est ut effundatur in ea aqua donec impleatur, deinde convertatur velociter ad latus aliud; fiat illud multotiens; deinde distilletur in ea olei rosati calidi due gutte aut tres. Et si sedatur dolor bonum est. Et si non, sumatur cannula de aneto et involvatur super ipsam cotum et accendatur in eo ignis et ponatur inferior pars cannule in aure et impleatur circuitus eius coto vehementer et fiat illud ei totiens donec sentiat infirmus quod non remansit in aure aliquid quod egrediatur; deinde distilletur in ea oleum tepidum. Et confert pluribus doloribus auris in pluribus dispositionibus ut sumantur flores viole sicce, cortices et camomilla et farina ordei et altea et conficiantur cum aqua et oleo sisamino et emplastretur cum eo pars doloris tota faciei et capitis et est calidum. Et permutetur quando infrigidatur. Et confert ei oleum ut distilletur in ea adeps galline aliquotiens tepefacta et minoretur cibus et diminuatur vinum. Et fit a percussione aut casu qui fit cum obviatione et egreditur ex aure sanguis. Et cura eius est ut sumantur renes tauri et aliquid ex adipe eorum et saliantur et assentur aliquantulum et distilletur illud quod egreditur ex aqua dum est tepidum in aurem. Aut teratur opium et fermentetur cum oleo rosato et distilletur in ea. Quod si dolor fuerit ex fluxu apostematis dissolvatur minutum thuris cum lacte post [illegible] sui et distilletur in aurem. Et fit ex ulceribus in aure et confert ei cum non est antiquum ut subtilietur aliquid ex unguento albo et oleo ro. et mittatur in ea super tentam. Cum autem est cronicum, sumantur aloes et mirre et sarcocolle et sanguinis draconis et olibani partes equales et immittatur licinium in melle et involvatur super medicamine et mittatur in aurem. Quod si fuerit longinquum profundum, dissolvatur hoc medicamen cum aqua mellis et effundatur in ea. Si autem antiquum fuerit valde, sumatur scoria ferri et

aliquid

infundatur in aceto uno mense aut plus et est melius, et distilletur ex ea in aurem, quia curat humorem antiquum multum. Et quandoque fit ex humiditate in aure absque plaga. Et cura eius est ut distilletur in eam acetum in quo bullita sunt folia mirti aut decoctio absinthii tepida. Et quandoque egreditur ex aure sanguis absque percussione aut ulcere propter ea quod natura expellit ipsum. Et quandoque congelatur et opilat locum auditus. Et cura eius est ut distilletur in ea succus porri permixtus cum aceto aut succus coriandri elixati cum aceto. Et si fuerit profundum longinquum dissolvatur hoc medicamen in aqua mellis aut que sunt mel et sarcocolla et fundatur in ea. Et si fuerit antiquum valde, sume scoriam ferri et infunde eam in aceto mense uno aut plus quam erit melius et sit acetum apud te et effundatur ex eo in aurem ex qua egreditur humiditas. Et quando fervet scoria ferri in aceto et administratur.

mal. sonitus?

Fit ex repletione capitis. **Capitulum xxxviii de sonitu et tinnitu.**

Et signum eius fuerit quod accidit post satietatem, nauseam cum multitudine vini et somnum post cibum. Et cura eius est post vomitum [illegible] et balneum in ieiunio et ut distilletur in aure quedam que narravimus in dolore auris frigido. Et sumatur calamentum et sansucum et camomilla et scicheba singulariter aut coniunctim et bulliant in cucurbita et ponatur auris super eam ita ut ingrediatur vapor eius in eam. Et fit ex debilitate auditus. Et cura eius est ut distilletur in aurem acetum in quo bullitum est absinthium. Et fit ex levitate capitis et subtilitate sensus auditus. Et signum eius est quod fit fortis secundum vacuitatem et famem. Et cura eius est ut distilletur in ea oleum rosatum decoctum cum aceto vini sicut diximus. Et si sufficit bonum est. Et si non, distilletur in eam [illegible] opii et sunt duo grana et medium opii aut tria, pondus .3. aque iusquiami. **Capitulum xl de [illegible]**

mal. ch.

i. surditate

Quando cum ea nascitur non est ei cura. Et fit post partum. Et illa que ex eo alleviatur paulatim curatur. Et cura eius est ut solvatur eger cum cochiis et yera, et distilletur in aurem oleum amigdalinum amarum et oleum costinum aut in oleum in quo dissolutum est castoreum, et fiat vaporatio eius cum vapore calamenti et reliquarum rerum quas diximus. Illa autem que non alleviatur ex quo accidit curationem non recipit. Et fit ex carne addita nata in aure. Et cura eius est ut sumatur fex vini et calx combusta in aqua

mal. aur. cum ... combusta in aqua ... sam ...

aneti ita ut fiat sicut mel. et liniatur ex ea
lana. et intromittatur super eam cum lana. Et fit
ex sorde aut a pravitate fumi. aut ventositate crassa
fumi. aut a superfluitate frigida crossa. Et oportet
ut aspiciatur in sole. deinde extrahatur sordes
aut cum instrumento aut cum tenta. aut effundatur
in ipsum innecte oleum tepidum. et ingrediatur in ma
ne balneum. et ponat aurem suam super cartaginem
calam donec currat sordes cum oleo. Et offert
i. mal' oleum sisami.
ei ut effundatur in ea acetum vini et luminech
et dimittatur in matre hora una. deinde effun
datur. et fiet multotiens. deinde effundatur in ea
oleum calefactum. et dormiat super ipsum hora una.
aut duabus horis. deinde deinde ponatur aqua
calida in aquamanili. et ponatur auris super fi
stulam aquamanilis. ita ut ad ipsam ingre
diatur vapor et currat sordes. Et fit autem
ex frigore adveniente auri. Et cura ei est oleum
calefactum cum eis que diximus. Et fit ex siccitate
mauris. quare oportet ut distillet in eam oleum te
pidum aliquotiens. deinde ingrediatur bal
neum. et sternutet cum condisi. et teneat nasum
egredietur enim si deus voluerit. Capitulum. xli. de
Fit ipse casim. fluxu sanguinis narium.
Et signum eius est quod fit propter aliquam febrem acutam
et non oportet ut restringatur nisi superfluat. Et cu
ra ei est cum superfluit. positio ventosarum si
ne incisione cum sugitione vehementi absque incisione
super latus dextrum si est fluxus sanguinis ex dextro.
aut super sinistrum si est fluxus sanguinis ex sini
stro. et effusio aque frigide valde super caput. et
i. mal' cornu
constrictio utrorumque adiutoriorum. et amborum te
sticulorum. et inguinum amborum. et sumere in potu
aquam valde infrigidatam. Et fit sine febre propter
acuitatem sanguinis qui egreditur ex eis. Et si
gna eius sunt quod advenit pruritus et est subtilis
vehementis subtilitatis. Et cura ei est flebotomia
ex latere ex quo egreditur sanguis ex naribus
si non prohibeat aliquid. et apponantur ventose
sine incisione. sub ypocondriis lateris ex quo egre
ditur sanguis ex naribus. et si sufficit bonum
est. Et si non. stringantur extrema. et utatur po
tu aque frigide cum mirte. et lactis acetosi infrigidati.
et distillet in nasum. aliquid camfore dissolu
te in aqua alkedarengi. aut sufflent in eo
galle. et pulvis molendini et olibanum. et alo
es et sanguis draconis. et alumen. coniuncti aut
singulariter in naso. Et infundat lanam
in albugine ovi. et involvat in hiis medicami
ne. et intromittat in naso. Et sumat in potu aquam

ordei et mucillaginem psillii. et aque coriandri hu
midi. pars tamen ex ea quantitatis ʒ. et omnia que con
gelant sanguinem. si superfluit et infrigidant ipsum.
Et offert ei intinctio in aqua frigida. Et multoti
ens fit huiusmodi fluxus sanguinis propter variolas.
Et fit fluxus sanguinis narium propter multitudi
nem sanguinis in corpore. quare rumpuntur vene aut
arterie que sunt sub cerebro. Et est difficilis in
quo forsitan non valet cura. Et signa eius sunt
quod fit post dolorem capitis vehementem. et ru
bedo in facie et oculis dominatur. et precipue qui mul
tum utitur vino. et minorat extinctionem
sanguinis. et venit cum impetu vehementi.
Et quandoque offert in eo ut distillet in naso aqua
niuis. et quandoque fit capud porcinum et aceto in quo
dissolutum est flos eius et abscidit propter quam de eo
egreditur plurimum. et supervenit sincopis infirmo.
antequam illud non vero. Et estimo quod ille in quo hec cura
valet. est ex ruptura venarum non arteriarum. Ca
Plurimum quod pitulum. xlii. de ulceribus in naso.
in naso accidit ex ulceribus. sunt cortices. Et
offert eis mungere bothor. et assiduatio ce
re cum oleo rosato. aut olei rosati tantum. aut
olei amigdalini cum cera. et adipis gallinarum.
et ut odoret vaporem aque. Et si illud non
valet. tunc adhibeatur unguentum de cerusa.
Quandoque nascitur Capitulum. xliii. de fistulis in naso. · i. polipo
in naso caro mala. opilans loca anelitus. et im
plens cannam nasi. ita ut videatur in ipso esse
caro extranea. Et cura ei est. ut intromittatur li
cinium involutum in unguento viridi facto cum
flore eris tamdiu donec consumat eam. aut evel
latur cum filo si fuerit res ei crossa. Et est ut summa
tur filum de pilis. et fiant super ipsum nodi duo
aut tres. et intromittatur in nasum. cum medio de
plumbo perforato ad illud. et extrahatur ex
pilato. deinde moveatur motu serre modicum
donec evacuetur illa caro tota. deinde cum
unguento viridi curetur modicum. donec dila
tetur anelitus et consumat illa caro. deinde cu
retur cum unguento de cerusa. Et ex eis que offert
fistulis est ut summatur mirre rubee et aluminis.
ana. ʒ. i. et corticis collaquintide. ʒ. ß. et ana. et lu
minech rubei. ʒ. sextam. et infundat cotum in a
ceto forti. et involvat in medicamine. et intro
mittatur in nasum. aut summatur pinit(?) rufinen · i. herba de qua fit alcali
fullonum propter eis eius et imperium et artem pro ma.
Alcusem fit propter Capitulum. xliiii. de cascoy. · i. amissio odoris et opilatione
oppilationem in meatibus nasi. Et ei signum est
prohibitio anelitus. Et illud fit aut propter carnem

ortum · aut propter ventositatem crossam · Et nos quidem iam diximus curam eius ante · Signum vero ventositatis crosse est quod quando nares capiuntur egreditur ventositas ex eis impetuose · et iuvet ex late vino · Et cum ei est solo ventris cum eo chus et vericollaginados (?) et inclinatio capitis super vaporem camomille et sansuci et sceba et sternutatio cum castoreo et pipere et costo · et assiduatio odoriferorum sansuci et similium et cellariorum ·

Et fit ex opilatione colatorii · Et signum eius est quod meatus sunt opilati et non egrediuntur ex parte superfluitates · Et cura eius est ut teratur nigella donec fiat sicut pulvis et dissolvatur in oleo antiquo · et sternutet cum eo in fine mundificationis ex distillationibus ex eo factis ore eius pleno aqua · et precipiatur ei ut attrahat anhelitum valde cum iam reclinaverit caput suum ad posteriora quantum plus potuerit · faciat illud tribus diebus · Et si sensit adustionem sugat naribus post illud oleum rosatum · Et oportet ad illud ut naribus sugat pulpam colloquintide aut elleborum · aut fiat ei caputpurgium cum urina cameli singulariter et coniunctim · Et fit propter alterationem complexionis frigide et male in meatibus cerebri qui veniunt ad nasum · et est aliensem vero · Et aliensem cronicam et certam quam eo curationem non habet · Et signa antiquitatis eius sunt quod oculus cum ea conturbatur · et quod nunquam olfaciat de odoribus quicquam absque aliis · Sunt enim quidam eorum qui sentiunt fetorem et non sentiunt bonum odorem · et ex eis qui sentiunt bonum odorem et non sentiunt fetorem · Illud autem quod non est cum ea cum eo in antiqua · cum est cum eo solutio cum fortitudine · et assiduatio odoriferorum ... et que sunt ei similia · Et fiat caputpurgium ei qui non sentit fetorem cum ipsis · et cum castoreo illi qui non sentit bonum odorem · et cum sampsuco et similibus · Capitulum xlv · de fetore in naso ·

Fit ex fistulis aut ulceribus · Et fit quandoque ex vapore putrido in supremo opilato · Et cura eius est ut naribus sugat ... odoriferum · et sufflet in naso calamum aromaticum · et rosam nesrin · et ciperi · et spice nardi · singulariter aut coniuncti · Et ex eis quod offertur ad hoc mirabiliter est ut sumatur ex trociscis andarachi (?) ... quod ponitur in tiriaca · et dissolvatur ex eis ... cum vino boni odoris · et instilletur in naso multotiens quoniam sanat · Et oportet ut precedat existentia capitis et confortatio eius per quam evacuatur totum corpus et caput · Capitulum xlvi · de dolore dentium ·

Fit dolor in dentibus aut cum apertione gingive aut sine apertione gingive · Et ille qui fit cum apertione gingive fit propter acumen sanguinis et dolorem eius cum commixtione dentes · Et signa eius sunt rubedo et inflatio · et requies ab aqua frigida · Et cura eius est flebotomia cephalice · et ventosatio · et in naso ... h · et retentio aque frigide in ore · et aceti vino et aque rosate vino ore · Et quando illud perrexerit duobus diebus aut tribus · oportet ut teneat in ore oleum rosatum in quo iam dissolutum est ... masticis · Et si fuerit dolor dentium absque apertione gingive · tunc propter fit ex frigore et ex humoribus crossis frigidis · Et cum ei est ut teneat in ore eius tiriaca de quatuor · aut piper confectum cum alkitran · et teneat in ore suo acetum in quo decocta est pulpa colloquintide · aut decoquantur foliorum mirti manipulus unus · et corticum ligni pini manipulus unus · et sanguis draconis et simaach · et allia tria grana · et bulliant in aceto · et teneat in ore dum est calidum · aut bulliant in aceto cortices radicis capparis aut spolium serpentis · Quod si dolor fiat fortior · suffumigetur dens cum iusquiamo cum semine iusquiami nigri et storace · de quibus fiunt sicut similitudines avellanarum similes ciceri · et teneat in ore oleum calefactum in quo decocte sunt radices altee et camomilla · aut efficiatur confici costum cum vino et ponatur super dentem · quoniam est ultimum in removendo dolorem cum est a frigiditate · et vapores ... cum aqua calefacta in qua decocta est camomilla · Et stringatur dens ... calami multotiens donec calefiat et rubeat ... et impleatur mandibule · et instilletur in aurem illius lateris oleum amigdalinum tepidum · aut sambucinum · aut oleum ... aut oleum dolium (?) · aut oleum in quo decocta est cepa · aut in quo distemperatum est castoreum · aut euforbium · aut opium cum vehementia est doloris · et est timorosum · ... sedat vero est · Et si non · instilletur in aurem que est in illo latere quantitas lentis opii · et dimittatur ... Si autem non sedat · igniatur ferrum ... et intromittatur ... in concavitate fistule ... Quod si fuerit corrosus · impleatur in eo opium aut piper confectum cum ... aut hec medicina quam est ultimum · Recipe castoreum et asafetidam et storacem · et opium · et piper · et zinziber · et semen iusquiami · et teratur et conficiantur cum melle aut cedria · et admisceatur ... ut fiat cum eo ... dentis · et impleatur corrosura · Et melior cura corrosi est ... aut sumatur piperis partes · iii · et euforbii pars una · et impleatur cum eis · aut impleatur cum asa fetida et piretro partibus equalibus · Et dentes nigri curantur cum eis quibus curantur corrosi · ... exradicationem dentes ... Si autem fuerint ...

· l'inuenient ·

· et iam diximus curam eius ·

· a · campestris que facit rosas albas

· i · venenate (?) sunt flabilis (?)

mal · et demsalli (?)

[illegible]

fricatur · et confricatur cum lacte lactucarum · et imbuscetur ei · et ponatur intra ei folia. Constringit enim ipsum. ¶ Medicamen eradicans dentes sine ferro. Maceretur cortex mori et pyrethrum · et cortex radicis capparis · et cortex asclepii et arsenicum citrinum · et terantur in aceto ultime fortitudinis tribus diebus omni die hora una · et post residuum diei dimittantur infusa in ipso · deinde madefiat cautio dentis · et liniatur cum eo modo aliquotiens donec inveniatur mollificatio · deinde eradicetur · et ¶ Et ex eis que stare faciunt corrosionem dentium est ut impleantur gallia et mastice · ¶ Medicamen stringens dentes commotos. Recipe balaustiarum et rosarum · et gallarum et cyperi et sumach · omnium ana partem unam · aluminis partem mediam · et liniatur super gingivam · ¶ Medicamen abstergens dentes. Recipe salgemmam · et spumam maris et testam cutinorum (?) indorum · et tali · et de alumine alaffur · omnia conterantur abstergent · et fricentur cum eis dentes · et teneatur cum eo · ¶ De congelatione · conficiantur portulaca et amigdale excorticate aut cera · ¶ Et offertur denti qui doler cum advenit ei res frigida ut stringatur super prunam calidam · aut super intellum cibum calidum multociens donec lacrimetur oculus ex vehementia caliditatis eius · aut teneat in ore oleum calefactum · Capitulum xlvii · de corrosione et corrosione dentium (?)

Fit ex superfluitate putrefacta descendente ex capite · et corrumpit gingivam · Confectio medicaminis valentis ad illud. Recipe arsenici rubei et citrini et calcis et gallarum et aluminis iameni partes equales · et terantur cum aceto vini per aliquot dies · et informentur trocisci · Et cum necesse fuerit · terantur unum ex eis · et sumatur ex medicamine quantitas sexte · 3 · i · et fricetur cum ea gingiva · et dimittatur hora una · Et teneat post illud in ore oleum rosatum · fiat illud tamdiu donec removeat putrefactionem · et pulverizetur desuper post illud · illud quod fricat nasci carnem · et indurat eam · Et illud est ut sumatur olibanum et aloes et sarcocolle et sanguis draconis partes equales · terantur · et pulverizetur ex eis.

De fetore oris fit secundum Capitulum · xlviii de fetore oris · plurimum ex caliditate stomachi · Et signum eius est quod alleviatur cum sumit cibum · Et cura eius est ut bibat infusionem camomillarum siccarum in matutinis · aut comedat ex hiis · aut ex psilicis · Et bibat sauich cum zuccaro · aut comedat citrulos aut melones inmaturos · et festinet sue curare cum comestione · ¶ Et fit ex flatu corrupto in stomacho · Et signum eius est quod est semper · et non sedatur cum comestione in parte · Et cura eius est potare

verum multociens · et vomitus · deinde acceptio zinziberis conditi · et assiduatio trifere minoris · et ¶ Et fit a dente in ore · et fit ex putrefactione in cute oris et mentu et partibus eius · Et offerunt ei pillule iste · quarum confectio · Recipe corticum citri et spice nardi · et gariofilorum et gallie · et xilaloes crudi omnium ana · 3 · i · musci lucentis · i · informentur pillule cum aqua malorum et vino aromatico · et teneantur in ore · Et istud electuarium valet valde ad fetorem oris qui est ex flatu · et humoribus putridis · Recipe extremitatum mirti humide partes · iii · et cubebarum · et cyperi · et spice · et corticum citri · et quantum mastices · et gallie muscate · et gariofilorum omnium ana partem unam · conficiantur cum passulis enucleatis · et fiant ex eis pillule similes avellanis aut nucibus · Capitulum · xlviiii · de cola ·

Alcola fit cum caliditate et rubedine in ore · Et offertur ei flebotomia et ventosatio sub mento · Et curatur cum medicaminibus · Cuius confectio · Recipe spodium et rosas et coriandrum siccum · et sumach et lentes excorticatas · et semen portulace · et semen de mecha · et alchanna · conterantur · et teneantur in ore cum pa nem camfora · et colluatur post illud cum aqua rosata et aceto · ¶ Et fit ex flatu putrefacto · Et eius signum est albedo in ore · et offertur ei ut fricetur cum melle et tamarindo · aut fricetur cum zuccaro tabarzed · et colluatur cum iuleb · et teneat in ore memiren et mirobalanos citrinos et pyrethrum · ¶ Et fit ex putrefactione et corrosione · et offertur hoc medicamen · Recipe cuius confectio Recipe arsenici et calcis · et aluminis · et gallarum et floris eris partes equales · terantur cum aceto forti ebdomada · i · et fiant ex eis trocisci · et cum necessitas fuerit ei · fricetur locus putridus cum quantitate sexte · 3 · i · ei · et dimittatur hora una magna · deinde ungatur cum oleo rosato.

Fit quandoque cum vehementia rubedinis Capitulum · l · de sebilitatis · et offertur ei flebotomia · cum uvule · et gargarizetur cum aceto et aqua rosata · et ut palato apponantur rose · et sandali et balaustie · et cum fuerint trita · et approximentur uvule cum coclear et opprimant super eam compressione subtili · et elevent ad superiora oris · ¶ Et quando non est cum ea rubedo · et est declivius ad albedinem · offertur ei gargarismum cum mirti et sirupo acetoso et sinapi · Et offertur ei sal armoniacum · et fricetur cum gallis et sale armoniaco et sale et alumine · Et quando subtiliatur inde pix eius · et non est vehementis rubedinis · inciditur · et gargarizet post incisionem eius cum aceto et aqua rosata · aut cum aqua in qua decocta sunt folia rose · Capitulum · li ·

Egritudines lingue sunt de egritudinibus lingue ·

i. bothor i. pus pustul.

in al' suffidant in ea

L

aut apostema accidit ei · aut spasmus aut fissu-
ra · aut ulcera · aut grenuncule · aut ranula · aut
abbreviatio ligamenti · aut magnitudo lingue ·
aut rubedo et inflammatio · Et apostemati quod est ca-
lidum confert flebotomia cephalice · deinde ventosa-
tio submenti · et gargarizatio cum aqua et aceto ·
deinde omnia que conferunt alcole et synantie que est cum
caliditate secundum quod diximus · Sed illi que est sine cali-
ditate cum multitudine cursus saliue conferunt il-
la que diximus in alcola cum qua non est rubedo et caliditas.
et que diximus in capitulo synantie flaticce · Ad
fissuras autem confert psillium cum zuccaro et pota-
tur aqua ordei · et cibari pedibus edi · et fricetur
ipsum cum spuma que egreditur ex maliis cum in-
ciduntur et fricentur ad mulieres · et teneatur in gin-
giuis in ore · Et ulcerum cura sicut est cura
in alcola · Spasmus autem qui est inmediate ei
et est signum eius quod abbreviatur lingua et tensatur ·
cura est gargarizatio cum oleo de aneto et oleo
camomillino · et linitur ceruix cum aqua calida
et inungitur caput cum oleo · Et grenuncule que de
lingue sunt excise que accidunt post variolas · et si fuerint
antique non sanantur · Et confert ei que non est antiqua
ut fricetur sub ea cum salgemma · et sale armoniaco
et omnia que faciunt currere saliuam ex ea · Et si fuerint
incipientes fieri cronica · et fiunt sensus contur-
bati et mors ginnuses cum ea · confert ei cum pali
sis fide · Et fit propter abbreviationem lingue
ligamenti · et oportet ut incidatur illud ligamen-
tum · et ponatur super ipsum atramentum tritum · Et
signum eius est quod est adherens cum extremitate
lingue equaliter · Et fit propter ranulam sub ea
quare oportet ut scindatur et extrahatur si fuerit ma-
gna · Et si fuerit parua · fricetur cum medica-
mine acuto quod est ad gingiuas sanguinolen-
tas · Magnitudo autem lingue ita ut non capiat
lingua in ore · fit ex multitudine humiditatis que in-
bibitur ea · Et signa eius sunt · [illegible] eius extin-
ctio et retentio spiritus in ea · Et oportet ut fricetur cum
cepe aut cum acetositate citri aut similibus aliorum ·
adeo donec exeat saliua · quoniam ipsa flectet · Si
ergo sufficiat · bonum est · et si non · fricetur cum sale armo-
niaco · Et galienus quidem dixit quod magnitudo
lingue fit ex uentositate vaporosa implente
ipsam et inflante · Et cura eius est euacuatio cum
medicina soluta sicut sunt pillule cochie et posi-
tio rerum infrigidantium super ipsam linguam · et gargari-
zatio cum aquis infrigidantibus · Et differentia inter apostema
molle flaticcum et inflationem a uentositate vapo-
rosa · est quod inflatio non flectitur cum premitur super ipsam

digitus · et flaticcum flectitur · **Capitulum .liii. de sana-**
Fit ex multitudine sanguinis sine malitia **na·**
in ipso · Et signa eius sunt rubedo faciei et oculorum
et tensio corporis totius · et anxietas ciborum et quan-
titas sanguinis · et multa repletio corporis sicut sunt duc-
tilitas et minimi · et caro · Et cura eius est flebotomia cepha-
lice · deinde gargarizatio cum aceto et aqua · et sirupo
acetoso de zuccaro · et rob de moris · et aqua gra-
natorum acetosorum · et rob pomorum acetosorum · et
infusione sumach · et solone cum aqua fructuum ·
ut prunorum et tamarindorum et cassie fistule et ter-
niabin · et gargarisma est rob de nucibus · et aqua co-
riandri humidi usque ad tres dies · Et post tres
dies gargarizet cum lacte dulci in quo dissolu-
ta sit medulla cassie fistule · tunc si sanatur per
hoc bonum est · Et si non · ponatur in ore libra aque
fici cum decoctione ·℥· i · baurach et mirre · ʒ ii ·
dissolute cum decoctione fenugreci et dactilorum ·
Et impleatur guttur ex eis sicut est ei possibile
cum rebus mordicantibus ut attrahant materiam
ad exitum et assiduet illud quoniam dilatat gut-
tur · Et si fortior fit res et constringit guttur
valde · tunc insufflet in guttur ex his medi-
camine · Cuius confectio · Rx seminis albarmel ·
et seminis iusquiami · et asse fetide · et baurach ar-
meni · et mirre · et salis armoniaci partes equales sin-
gulariter teres aut coniuncti · et terit sicut alcohol · et
sufflatur in guttur · Et si locus deglutiendi stringitur ·
pone super ceruicem ventosam magnam quoniam deglu-
tiet · et aperiet dum permanebit ventosa super ipsum ·
et da ei ad potandum aquam ordei · deinde itera
ventosam · Et si due vene que sunt sub lingua
fuerint plene · flebotoma eas · post flebotomiam cepha-
lice · Si autem apparet apostema in gutture exterius · scal-
pella ipsum post flebotomiam · Et fit ex colera · Et si-
gnum eius est quod non est cum ea de vehementia suffo-
cationis et incendio et calore quod est cum sangui-
nea · Et sunt sitis et inflammatio et dolor forti-
ores · Et cura eius est post flebotomiam gargarizatio
cum eis que diximus · et sumere in potu aquam ordei
et mucillaginem psillii · et aquam melonis indi
et assiduatio gargarizandi · Et fit ex fleg-
mate · Et signa eius sunt multitudo cursus saliue
et paucitas doloris cum constrictione loci deglutien-
di · et paucitas rubedinis faciei · Et cura eius est
si infirmus fuerit fortis · ut cito succurratur cum sol-
uendo cum cochiis · et clisterizando ipsum cum clisteri-
bus calidis predictis in capitulo apoplexie · et frequenter
gargarizare cum [illegible] cum sirupo ace-
toso mellito aut est muri nabatio · a cum aqua

Margin notes: ·incipio · ·sal armoniac · ·l'embrocatio · ·alia · ·Ranula · ·saliue · ·aceto · ·ime · ·flac z · ·Vinde

mell' in cuius libra posita e ℥ .i. sinapis. aut
cum sirupo acetoso et aqua tritum expressi et
cum decoctione ficuum et bauracb. Et suffles in
guttur baurach. et assa fetida. et sal amoniac.
Et quandoque accidit sinantia post percussionem supue
niente collo. Et cum ei est flomia. et reliqua que
diximus in capitulo sanantie sanguinee. Quod si
comprimant spondiles colli. et constringentur guttur
vehementer. tunc cura ei est ut fiat ei instrumentum
cum simile lingue serpentis. et intromittatur in gut
ture. et sublevetur cum eo locus contractus. Et quandoque
accidit hec contractio in initio febris quia apostema at
trahit spondiles et non confert tunc hec cura. Et
confert ad constrictionem gutturis et sinantiam cum fe
cerit stercus yrundinum cum terunt cum sale amo
niaco. Et similiter stercus canis albi quod comedit
ossa. cum exsiccatur et terunt et conficiatur cum melle. et
liniatur cum eo guttur. Capitulum liiii. de tussi

Fit tussis aut propter aliquid quod est in pulmone. Se
cundum necesse ut egrediatur. quod est aut sanies aut san
guis. aut humor crossus. aut propter rem subtilem a
capite descendentem ex capite semper. et commoventem cana
nam pulmonis ipsius. aut propter humiditatem sui ipsius.
aut propter siccitatem eius. aut propter caliditatem eius. aut propter
ulcus aut apostema in ipso. Et apostema in ipso est aut apostema
sanguineum. aut calidum colericum. aut apostema frigidum
flaticum. aut durum. aut propter aerem frigidum advenientem
entem canne pulmonis. Et illa que fit propter rem in
pulmone quam necesse est exire. et est aut sanies. et
signum est quod fit post pleresim. et dicam curam eius in
capitulo pleresis. Aut est humor crossus. cui signum
est. quod est post coricazam. Et cura ei est cum decoctione
ysopi exceis que dicam. Et oportet ut sumas
decoctionem ysopi si viride est siccum. ita quod ut
misceas cum ea cassiam fistulam. Et si fuerit lenis
ut dentes premisere cum eo in ea. Et autem que fit
ex re descendente ex capite et commovente pulmo
nem. signum est tussis sicca. sine sputo. et fit for
tis precipue in nocte et post sompnum. Et cura ei est ut de
tur in potu sirupus papaveris et gargarizet cum
compositum cum aqua in qua decocta sunt folia rosarum
siccarum. et balaustie. et psillium et semen alti na
bache. et teneat in ore suo has pillulas que conficiuntur
Recipe amili et draganti. et amigdalarum dulcium
excorticatarum. et fabarum excorticatarum. et semi
nis papaveris et corticum eius. et gummi arabici et boli
armeni partes equales. conficiantur cum mucilla
gine psillii. et mucillagine seminum citoniorum.
et fiant ex eis que sint sicut lupini et teneat in ore.
Si igitur sufficiat illud. bonum est. Et si non. fiant trociscus

masculi pars una. et mirre et opii et terre sigillate omnium
autem tertia partis unius. et succi liquiricie pars una. et
fiant pille pondere scrupuli .i. et sumat ex eis in
nocte a tribus pillulis usque ad quattuor. Et fricet
caput in balneo per aquam abradit cum panno
aspero vehementer tam diu donec rubeat. et prohibeat
tur sternutatio omni die. Si igitur sufficiat. bonum est. et
si non. radat caput et liniat ex sinapi confecto
cum decoctione ficuum. et dimittatur tam diu donec
vesicet cutis. et aperiant vesice. et non consolidentur
spatio longo. et cauterizet locus commissurarum. et
precipue super illam que est in medio capitis. et non consoli
detur tempore longo. Et non negligat hec tussis
quoniam ipsa multotiens perducit ad ptisim. Et hec
quidem cum confert omni ex eius capite descendit ad
pectus eius catarrus aut ad stomachum. et fit cum ad
solutionem aut ad oculos eius. et fit cum doloris et
ulcerum in eis. Et fit ex humiditate pulmonis
ipsius inflaticis et senibus. Et signa eius sunt mul
titudo sputi et habundantia ipsius. et precipue post sompnum
et viscositas flatis in gutture. et commotio ho
minis cum eo in pluribus dispositionibus eius. Et cura
eius est ut in potu sumat decoctionem ysopi. si
igitur sufficit. bonum est. Et si non. evomat. et
solvatur cum yeracufini et que diximus ex illis que
scripta sunt cum ea. Et detur in potu post illud
de hac medicamine. cuius Receptio. Recipe seminis
feniculi et seminis apii. et radicum lilii. et ysopi
sicce. et capilli veneris et seminis urtice omnium autem
℥ .i. et ficuum siccarum .x. numero. et dactilorum tunde
decoquuntur cum duabus libris aque. donec remane
at lib. .i. et detur in potu ex ea omni die media lib. c
Et si sufficerit. bonum erit. Et si non. sumat in
potu de hac confectione. cuius confectio Recipe succi li
quiritie ʒ .x. et ysopi sicce et capilli veneris
et seminis urtice et yreos et cordumeni et piperis et
aristol. rotunde. et amigdalarum amararum et
nasturcii omnium ana ʒ .v. conficiantur cum melle
despumato. et detur ex ea quod sit sicut nux. Et hec
quidem medicina educit saniem expectorare et sto
machis humores crossos. et teneat ex his pillulis
in ore. quarum confectio Recipe succi liquiricie ʒ .v. pi
peris et mirre et cordumeni et amigdalarum
amararum omnium ana ʒ .ii. asse fetide ʒ .i. con
ficiantur cum melle. et fiant inde pille. et teneant
tur in ore. Quod si tussis in nocte prohibeat som
num. et festinat vomere. caveat cum eis que educunt
humiditates ex pulmone. et sumat post illud de his
pillulis. et teneat eas in ore suo nocte. quarum confectio
Recipe mirre et storacis liquide et thuris masculi

Sal' et fiat cap[itis] ...

et semp

pulmone

partes equales · et opii quintam partis .i. et fiant pillule
in unaquaque quarum sit pondus sexte ʒ .i. et su-
mantur sicut diximus. ¶ Et fit exsiccatione pul-
monis. Et signa eius sunt quod est sine sputo · et
alleviatur cum sorditie animi et apud introitum
balnei · et apud somnum et comestionem · et potum in-
ter plurime commixtionis. Et fortis cum adest fame
et sitis ... · et cum labor adest · et est cum ea semper ad constri-
ctionis anhelitus aut parum aut plurimum. Et illud
secundum quantitatem siccitatis pulmonis et extenuatio-
nem cordis et frequentiam impulsu cum pervenerit et velo-
citatem. Et cum ei est ut in potu detur aqua ordei
si res iam pervenerit in eo adhuc ut febriat bis
in die · in qua libet sumatur · et post tres horas · et i-
termittatur interim secundum sex horas diei · deinde ei
detur post illud ex brassica et cucurbita et que sunt simi-
lia illis ex olibus cum oleo amigdalino · et detur ei in
potu in tempore sompni mucillago psillii · et aqua cuius
calor mitigetur suo · et aqua cucurbite · et alterum ei
aqua cum iuleb · et teneat in ore ex hiis pillulis · quarum
confectio. Recipe · succi liquiritie ʒ .x. et seminis cucurbi-
te dulcis et seminis citruli et seminis portulace omnium
ana ʒ .v. conficiantur cum mucillagine psillii et al-
bugine ovi · et teneantur ex eis in ore. Et si non per-
venerit res adhuc ut febriat · tunc cum ei est sumere
in potu lac · et comedere panem cum eo · et potare
ipsum cum est sitis · et sit lac caprinum purissimum vel o-
deum humidum · et que sunt similes eis ex herbis. ¶ Et
fit tussis ex calore pulmonis · cuius signa sunt · ve-
hementia sitis · et magnitudo anhelitus et pulsus ·
et rubedo faciei cum anhelitu ascendentium invicem una
post aliam. Et cum ei est aqua ordei et mucillago
psillii · et fiat emplastrum cum cera et oleo violato in-
bibito mucillagine psillii cum aqua portulace aut
aqua lactuce · aut aqua citruli et que sunt similia
illis · et teneat in ore suo pillulas quas diximus · et alba-
rum pectoribus et pullis cum cucurbita et albis ... · et olim
amigdalinum · et bibat sanguis ... cum aceto
... et aquam ut frigidam · et assidue emplastrum pectoris
cum eis que infrigidant. ¶ Et fit tussis ex apate
in pulmone · et est aut apostema calidum · cuius signa sunt fe-
bris · constrictio anhelitus superflua · et frequentia
pulsus magna · et vehementia rubedinis maxil-
larum. Et cum ei est flebotomia · deinde reliqua cura quam
diximus in tussi que est ex caliditate pulmonis et sicci-
tate eius · aut apostema frigidum molle flaticum · cuius signa
sunt vehementia constrictionis anhelitus absque plu-
rima caliditate · et non est rubedo in facie · et multitu-
do salive et sputi. Et cum ei in principio est cura a-
postematis calidi dum cum eo permanet febris. Cumque

permendum dies et sedat febris et cursus · tunc cum
ei est vomitus et solutio ventris · et provocatio sputi
cum eis que diximus in capitulo tussis antique que est ex hu-
miditate pulmonis. ¶ Et fit ipsum apostema durum in
pulmone. Et signa eius sunt constrictio anheli-
tus secundum dies · et tussis sicca sine sputo · et neque est ca-
liditas in pectore si tangitur · et est difficultas ex-
trahendi ventum · et quando ... sunt constrictio
anhelitus · deinde debilitas ... secundum transitum
dierum · et non est ei sanitas ... alleviatur parum · et
pertendunt dies cum ... · si sumat in potu
aquam mellis subtilem · et teneat in ore suo semper
oleum amigdalinum · et inbibeat ipsum paulatim ·
et bibat lac recens mulieris · et fiat ei ex ipso sor-
bitio cum farina ciceris · et inungatur semper pectus
cum cera et oleo imbibito mucillagine fenu
greci et mucillagine seminis lini. Et offert ei ad
cepe galline et ad ... ranarum cum comedit eum.
¶ Et fit exulceratio in pulmone · cuius signum est egressio
sanguinis aut saniei ... cortices egredientes in
tussi · aut fit post sputum sanguinis · aut post pleure-
sim aut post catarrum calidum accipitur · et extenuatur est
ea corpus · et comitatur eam febris ethica. Et cum ei
est sanitas antiqua · et ulcus est recens adhuc · et sanguis
egreditur in tussi · ut sumat in potu aquam ordei cum
cineres fluvialibus et sirupum de papavere cum lacte
dum non constringit anhelitus ei. Et dentur trocisci de
papavere quorum confectio. Recipe seminis papaveris albi et
medulle seminis cucurbite et seminis citruli et
omnium ana ʒ .x. et amili et dragaganti et gummi
arabici · et succi liquiritie omnium ana ʒ .v. et boli ma-
sculi et boli armenici et sanguinis draconis · et camfore
omnium ana ʒ .ii. et mirre et cinamomi et opii
omnium ana ʒ .i. fiant trocisci · sumat in potu cum siru-
po de papavere aut cum rob mirti. Et si fuit antiqua
et eiciuntur saniei cum sonitu · et constringitur ane-
litus quando retinetur · tunc detur in potu decoctio ysopi
et que diximus ex illis que educunt hanc saniem donec
dilatetur ex hiis rebus. Et quando constringitur hane-
litus cum istis rebus · dentur in potu ea que educunt sa-
niem · cum et dilatatur redeat ad ista · et ami-
nistrentur dum non constringit anhelitus. Et animi
sit reliquum regimen eius quod est ipsius siccitatis pul-
monis ex tina et ... . Et si fuit putrefac-
tio et fuit illud quod venit ex eo fetidum cum expuitur
et fuit plurimus horum ... · et in pectore et dicitur
orthomi ... oportebit ut cum eo quod educat saniem
lambat eger omni die semel ebdomada ʒ .i. mir-
re rubee cum tribus ʒ mellis · et suffumiget fumi-
gationem in intrinsecum ex istis pillulis · quarum confectio Recipe ...

(Margin notes, left:) sorditione · sal. et ... · fit · l' sup. · i. serta · epton
(Margin notes, right:) l'minum · l'pett

aristologie · et mirre et storacis · et thuris partes equa-
les · et arsenici rubei quantum cicer · agregentur cum bu-
tiro uaccino · et fiant inde pillule ut auellane · et suf-
fumigetur ex eis pondere aurei unius · Et hoc quod suffumigatio-
ne offertur tussi plurime humiditatis sine ulcere · Et
fit ulcus siccum et signum eius est quod fit post sputum sangui-
nis et saniei · deinde [illegible] sputum · et remanet
tussis sicca [illegible] corpus usque fit calida · Et
cura eius est [illegible] omnia que diximus in ca-
pitulo siccitatis [illegible] Et fit tussis sic-
ca ex siccitate [illegible] eius sunt quod exacuitur
cum uehementia [illegible] in hyeme ·
et est durum et siccum · [illegible] est sorbitio [illegible] · et
prohibitio ab attractione [illegible] frigidi · et introitus bal-
nei · **Capitulum · liiii · de sputo sanguinis et uomitu eius et intestinorum ipsi ·**
Sanguis exitus ab ore · a[illegible]
cum uomitu · et est exitus [illegible] pectore et partibus eius · cum so-
nitu intestinorum similiter [illegible] et eius exitus ex
pulmone · aut ex pectore et partibus eius · aut cum
intestinis · et descendit ex capite et gingiua · et ex
palato et finibus eius [illegible] quod eius egre-
ditur cum intestinis et [illegible] · fiat et pro-
eo est ut quantitatis [illegible] gargarismus ex rebus
stipticis · sicut qui fit cum aqua rosata [illegible]
est sumach aut roba agrestis · aut [illegible] et
similibus · Et si est plurimum [illegible] tunc oportet
ut flebotometur cefalica · deinde [illegible] ex istis
rebus · Stat et in loco oris sunt [illegible] · misceantur
cum ipsis thus et sanguis draconis · et teneat
in ore aquam rosatam in qua bulliuerunt cupule
glandium aut carmeseth quod est semen tamarisci
Et si fuerit ulcus malum putridum · curetur cum eo
la putride · et si egrediatur sanguis qui egreditur uo-
mitu et si fuerit plurimum · aut assiduat pluribus diebus ·
flebotometur basilica · deinde exhibeat res stipticas · et
glutinationem facientes paulatim una uice post aliam
alia uice · Et post si eger inuenerit dolorem inter utras-
que scapulas · tunc oportebit ut trabicat aquam
citoniorum acetosorum in qua dissolutum sit ad dragmas
inclibis plumbi · et comedat ex glandibus et xilo-
cinnamomi · et passule est suis [illegible] et agresta · et
sumach · et bibat de hoc medicamine cuius confectio
est · Recipe · boli armenici · et gummi arabici et balaustiarum
et sanguis draconis et thuris partes equales · detur itaque
in potu cum aqua citoniorum aut cum aqua malorum · et pomorum
acidorum agrestium et eis similia · et ex eis que stipticita-
te sunt · et deuitet omne calidum et acutum · Et fit
quidem egressio sanguinis ex pectore et pulmone
cum tussi · Et ille qui est ex pulmone · est multo
acris cum tussi parua · Et ille qui est ex pectore · est paruus

cum tussi [illegible] · Et [illegible] cum [illegible] in
hec tussis · et cum timore [illegible] in pluribus [illegible]
[illegible] ad ptisim · Inde ergo flebotomia basilice · deinde
detur ei in potu hoc medicamen · cuius confectio est · Recipe thuris
et sanguis draconis amborum ana partem unam · et cen-
tauree et terre sigillate amborum ana partem mediam · et mastici-
nis et terre sigillate amborum ana partem · i · et s · et balau-
stiarum et balaustiarum amborum ana tres dragmas duas
unius partis · et detur ex eo in potu pondus · ȝ · iii · cum pondere
lenticule unius opii · et lenticule seminis apii [illegible]
et cinnamomi [illegible] · ȝ · i · aut spice aut costi aut
mirre · Et conficiatur cum aceto et aqua rosata in
matutinis et uesperis · Et melius est ut detur ei in potu
hoc medicamen cum aqua alkekengi · aut cum aqua por-
tulace si fuerit cum eo calitas · Et si fuerit in pec-
tore dolor cum sputo sanguinis · tunc line locum do-
loris hoc medicamine cum narcisino perfusit ·
et detur ei ex ipso in potu propter confectionis ipsorum est uno ·
Fit quidem **Capitulum · lv · de pleuresi [illegible]**
ex sanguine · cuius signa sunt rubedo coloris ·
et repletio pulsus · et uehementia constrictionis bene-
litatis post multam repletionem uini · et si sputum iam in-
ceperit · erit rubedo in eo plus · Et cura eius est flebo-
mia basilice ex latere opposito · deinde initio flebo-
mie eius ex latere doloris in tertia die · et detur in potu
aqua ordei et uiolarum [illegible] · Et si non fuerit siccum ·
humectetur cum aqua fructuum · sicut est aqua prunorum et
uiolarum siccarum et cassie fistule et tamarindorum · Et
si fuerint dolor et punctura uehementer · fiat emplastrum
cum uiolis siccis et camomilla et farina ordei et altee
de unoquoque quorum sumatur pugillus unus · et con-
ficiatur cum aqua et oleo sisamino · et repleatur cum eo locus
cum est tepidum · Et si tussis fuerit sicca · et difficultas
expuendi uehementer ualde · tunc detur ei in potu omni die
de aqua ordei bona una · post hanc decoctionem · cuius confectio
est · Recipe · ficus albas · xx · numero · et passularum enucleatarum
ȝ · x · et radicis liquiritie [illegible] et puluerizate
ȝ · v · et iuiubas · xx · numero · et sebesten totidem nu-
mero · bulliant cum tribus libris aque donec re-
maneat ad libram unam et s · et coletur et detur ex eo
in potu media lib · cum ȝ · v · uiolarum conditarum et
ȝ · iii · olei amigdalarum dulcium · Stat mundifi-
catur in fine et sanatur · tunc illud bonum est · et si
remanet ex ea reliquie · ut diximus cum eis · Et
fit pleuresis ex colera · et signa eius sunt punctura et
dolor in latere · et caliditas fortior quam cuius que est ex
sanguine · et pulsus durior et minor · et febris
acuta · Et cura eius est flebotomia · et si ex latere dolo-
ris [illegible] · et repleatur locus cum eis que diximus ·
Et le[illegible] quod diximus · si fuerit solo

Tal' g're [illegible]

flebotomia?

l'pec

tal' cefalice

tal' lib una cu[illegible]

l'pec

uentris. Et similiter fiat reliquum cum per quod ne-
cessarium est in hac specie ut extinguatur causa infla-
matio colere superflua extinctiue est eis que sunt
sicut mucillago psillii et aqua citruli et aqua
cucurbite et aqua melonis mortificatiue et species per
se et per additionem cum aqua ordei. Et sit cibus
ex lentibus et cucurbita et spinachia et qui fit ex
maluis cum oleo amigdalino. Et fit ex san-
guine adusto nigro. Et signa eius sunt ue-
hementia puncture et siccitatis oris et fortitudo
febris et asperitas lingue et permixtio sputi
et turpitudinis eius et difficultas ipsius et nigredo colo-
ris eius et plurimum eius est mortale. Et cum eius est flebotomia
et reliqua que diximus. Verumtamen oportet ut potetur eger
in hac egritudine extinguentibus et plurima et
humidificatiua semper iuleb et potetur aqua ordei tri-
bus uicibus in die et ingrediatur tinam ter in die
et non prolonget sessionem in ea et locus doloris embro-
cetur cum aqua calida et assidue ducatur desuper emplastrum.
Et fit pleuresis ex sanguine in quo dominatur fleg-
ma et est magis quieta et lenior et febris cum ea non habet
magnum dominium et non est punctura in latere et est
sputum in hac egritudine album et in ipso est rube-
do parua. Et cum eius est flebotomia et deinde decoc-
tio ysopi et uiole et cetera et reliqua que diximus. Ver-
umtamen extenuatio et humectatio oportet ut sit minor et-
Tisis fit autem per Capitulum .lvi. de ptisi.
plesim aut per sputum sanguinis aut per coriza
et catarrum plurimum ex capite aut per tussim
longam. Et nos quidem iam diximus signa eius et curam ipsius
in capitulo tussis. Capitulum .lvii. de peripleumonia.
Peripleumonia est flegmatica secundum plurimum et quandoque est
sanguinea et et colerica sed raro et accidit ab apo-
stemate quod est in pulmone. Etiam diximus signa eius
et curam ipsius in capitulo tussis. Capitulum .lviii. de dis-
Dispnia plurimum quidem fit ex flegmate grosso nia.
implente canna pulmonis et sunt cum ea oregmon
magni in pectore et constrictio anhelitus et illud quod
faciunt canes in anhelitu quando currunt et propter hoc apud
motum. Et cum eius est illud quod educat illos humores
crossos expectorare. Et iam diximus illud in capi-
tulo tussis humide. Et fit quandoque ex siccitate pul-
monis. Et signa eius sunt sitis et subtilitas uo-
cis. Et cum eius est sumere lac in potu. Capitulum
Egritudines cordis .lviiii. de egritudinibus cordis.
quas curare possibile est sunt alteratio complexionis
antequam confirmetur et tremor cordis et sincopis
et dolor quando non confirmatur et debilitas. Apostemata autem
et disruptio aut corruptio complexionis confirmate
non sunt sanabiles ad curandum. Et signa calide complexionis
inferentium sunt crassus pulsus per uehementiam
diuisionis et magnitudinis et attenuationis coloris subi-
to per uehementiam rubedinis eius et sincopis dif-
ficilis tantum euasionis et sudor frigidus quem excusa-
tur est calitas cordis non confirmata. Cuius signa sunt
uehementia calitatis pectoris et magnitudo pulsus
et uelocitas eius et frequentia ipsius et febris insepara-
bilis. Et cum eius est sumere in potu lac acetosum ex-
tincto butiro et rob acetositatis citri et rob
malorum et rob acetose et aque camphore et uas-
cos de camphora et emplastrare pectus cum sandalis et aqua
rosata et camphora infrigidatis super niue. Et al-
terentur emplastrum cum succo lapacii et bibat in potu aquam
frigidam et habitet in locis frigidis. Et est ex fri-
giditate complexionis eius cum non est confirmata. Et signa eius sunt
tarditas pulsus et anhelitus et pigritia et restri-
ctio letitie et tristicia. Et cum eius est dare in potu
uinum forte odoriferum purum pauce quantitatis
et comedat odorifera calida et inungatur pectus cum
oleo nardino et emplastrare ipsum cum spica et costo
et sauina et apio et cinamomo et garioflis et
foliis mirti. Fiat emplastrum cum uino et aqua citoniorum
et aqua malorum et empletur cum eo cor. Et comedat
ex pullis columbarum et uitellis ouorum et pinguibus auibus
et frixis humilibus plurimas species quibus conditur ci-
bus. Et est ex complexione sicca si non confirmata
est. Et signa eius sunt quod corpus iam extenuatum est et
non tenui et pulsus durus paruus frequens. Et cu-
ra eius est aqua ordei si est febris continue habitus. Et si
non potus lactis et introitus tine et balneatio est
aqua dulci sicut diximus in capitulo tussis sicce et
positio cerotorum semper super pectus et in eo scapu-
las et potare oleum amigdalinum super uinum pu-
nicum secundum modum medium. Et olei amigdalini fundatur
super .x. v. uini et bibatur in matutinis. Deinde
sorbeat sorbitionem factam ex aqua ordei et oleo ami-
gdalino et zuccaro. Deinde ingrediatur tinam. Postquam
exiatur et empletur pectus cum eis que diximus et uitet
laborem. Ex humiditate uero fortasse non sunt sani-
de egritudines. Nam si dominatur in dispositione
corporis adeo donec necesse sit ut cordi ducetur
interficiat uelociter et non expectat curationem.
Et fiunt apoplesia et paralisis propter anticessionem
dominii humiditatis super cor. Debilitatis autem
cordis signa sunt tremor cordis sine calitate
et non est uelocitas impulsu et constrictio anhelitus
et deinde similis sincopi adeo donec fortasse su-
perueniat ei sincopis. Idem accidunt infirmo quando
mouetur. Et cum eius est diamuscum quod reponit et
incitandum. Et offert ei secundum medicinam. Cuius confecti-

Margin notes:

· et spissitudo et anhelitus
et commutatio acrium.

· alie

· si non inclinat

p

p

e

e

Rx. masticis et cinamomi et piperis longi et si
simbrii et selenitici miscelli et bedeugar et meliloti
et folii indi et coriandri sicci et spice nardi om-
nium ana ʒ. i. et corallii et gumme et margaritarum
parvarum et spodii omnium ana ʒ. s. et musci sextarium
unum. conficiatur cum melle extincto cum mirobolanis
kebulis conditis cum succo emblicorum et mirobolanorum
nigrorum omnium ana pusillum unum et bulliant
in aqua bene et effundatur de illa aqua partes iiii.
super duas partes mellis despumati et decoquatur do-
nec medietas aque. deinde conficiatur cum eo et ungan-
tur pectus cum eis que diximus de odoriferis calidis et
cum gallia et utatur suffumigationibus et vino
odorifero et cibi eius sint pulli et edi et vitelli
ovorum sorbilium et utatur ludis et gaudio et sono
et indumentis muscatis semper et dormiat et exer-
ceatur contra laborem. Et tremor cordis fit
secundum plurimum fit cum calore. Et cura eius flobotomia
cephalica ex latere sinistro et detur in potu lac ace-
tosum et trociscos de camfora secundum quod diximus. Et
fit tremor cordis raro tamen ex multitudine me-
lancolie in sanguine. Et hec species tremoris cordis
est nobilior speciebus tremoris cordis. Et signa eius sunt
corruptio cogitationis et timor et silvestritas et
discessio proxima melie que est ex dominio colere nigre
in sanguine. Et cura eius est illud quod diximus in complo-
nie que est ex dominio colere nigre in sanguine. Et

Et sincopis quidem fit propter dispositionem que accidit cordi
cum corruptione cerebri. Et cura eius est totum propter eum
irrigatio aque frigide et effusio ipsius et insufflatio
musci in nasum et fricatio extremitatum ve-
dum et pressio et odoratio vini et odoriferi et odo-
ratio odoris cibarii odoriferi et sumat diamusc
cum cum aqua malorum et tortellas tintas cum vi-
no odorifero. In dispositione autem que est propter hoc
consideretur an sit ex debilitate cordis an ex frigidi-
tate an ex caliditate et curetur cum cura sua.

De egritudinibus stomachi. Capitulum lx. de egritu-
dinibus stomachi.

Sunt debilitas digestionis et
malitia ipsius et paucitas appetitus et super-
fluitas eius et dolor qui commovet ieiuno sine come-
stione et dolor qui commovet post comestionem et vo-
mitus eius quod comedit et apostema et ulcera. Et de-
bilitas quidem digestionis fit ex frigore stomachi et
signa eius sunt eructuatio acetosa et lenitas
ventris et eius inflatio et multitudo ventositatis
et longitudo more cibi in stomacho. Et cura eius est zin-
ziber conditum et electuarium diapipereon et alcum-
didiacon et diacalamentum et conferunt ei semina ca-
lida sicut ameos et ciminum et carvi et grana viridia

et origanum et alamudeon et que sunt illis similia
singulariter et coniuncta. Et fit ex humiditate stomachi.
Et signa eius sunt multitudo sputi et assiduatio
nausee et paucitas sitis et velocitas descensionis
cibi absque plurima alteratione eius. Et cura
eius est vomitus. deinde trifera minor et scoria fer-
ri confecta. deinde medicine que exsiccant sicut thus
et ciminum et emblici conditi et bulanstie et capari
et similia. Et fit ex humiditate stomachi cum frigiditate eius
et est illud quod est plurimum. Et signa eius sunt eructuatio
acetosa et paucitas sitis et inflatio ventris
et velocitas descensionis cibi. Et cura eius sunt ela-
ctuaria composita ex medicinis calidis et stipticis
sicut illud de olibano et illud de agno casto et ho-
morusie et trifera minor cum pontico et piper et
zinziber et electuarium diacitoniten non solu-
tivum et amittet quodcumque fuerit presens post vomitum.
Et sit cibus frixa plurima. bibat semina et species
quibus cibaria conduntur et vinum sit forte antiquum.
Et fit propter caliditatem stomachi cum humiditate. Et signa eius
sunt paucitas appetitus et multitudo saliue
et nausee. Et cura eius est vomitus et sumatur in potu
yerum pigram. deinde electuaria exsiccativa
absque multa calefactione sicut mirobalani in-
di et kebuli et emblici qui conficiuntur cum passulis conditi
tis cum suis infusionibus et zegelemabin de zuccaro
qui conficiuntur cum eo rose et spodium. Et fit
debilitas digestionis ex siccitate stomachi. Et signa eius
sunt extenuatio corporis et dissolutio similiter et vigor
et vehementia sitis. Et cura eius est balneatio cum
aqua tepida dulci absque mora intima et su-
matur in potu lac et aqua ordei sicut diximus in capi-
tulo siccitatis pulmonis. Et fit debilitas
digestionis ex debilitate virtutis stomachi. Et signa eius sunt
que fit post vomitum plurimum et digerit primum cibum
et gravat illum qui est super ipsum. Et cura eius est tri-
fera magna et scoria et inunctio cum oleo nar-
dino aut emplastrum cum spica et capis et squinanto
et mastice et thure et aqua citoniorum et vino
stiptico et detur electuarium de xiloaloes et elec-
tuarium diacitoniten non solutivum et multipli-
cet masticationem masticis et accipiat ex eo
rosis et capparis et thure et sumat pulverem ex
quorum unicuique equaliter sit ʒ. ii. et bibat vi-
num stipticum et comedat ex cibis et fructibus stipti-
cis. Et fit malitia digestionis aut ex caliditate
complexionis stomachi aut ex colera in ipso aut ex melia. Et
signa eius que est ex caliditate sine materia sunt sitis et e-
ructuatio fetida cum siccitate oris. Et cura eius
sunt cibi acetosi crossi sicut illi qui infrigidant sunt et

acetosi cum vaccina carne. et illi qui fiunt cum agresta. et cum sumach. et potus aque vehementer frigidis. et emplastratio eius cum herbis frigidis. ¶ Et fit cum materia que est ex colera rubea contenta in eo. Et signa sunt nausea et vomitus colere. et eructuatio fetida post comestionem. et corruptio ciborum levium super ipsum sicut carnium avium. et ovorum digestionis ciborum grossorum ut carnium vaccinarum. Et cura eius est vomitus cum sirupo acetoso. et solo cum yerapigra. deinde cum hiis que diximus ante hoc. ¶ Et fit ex melancolia. Et signa eius sunt incendium ante comestionem quod sedat comestio. autem deinde quo comestio addit minuit. et magnitudo splenis. et vomitus acetosus faciens congelationem in dentibus. et dolor stomachi parve ante comestionem. Et cura eius est solutio eius decoctione epithimi multotiens. et flobotomia basilice. et cibi facti cum zucaro et oleo amigdalino. et vinum dulce.

¶ Et fit iterum debilitas appetitus propter caliditatem stomachi et multitudinem colere in eo. Et nos quidem iam diximus signa eius et curam ipsius. Austeritas vero quod corpus non sollicitatur pabulo. Et signa eius sunt repletio et longitudo quietis. Et cura eius est minoratio cibi et motus et exercitium. ¶ Et fit propter debilitatem appetitus quando non resolvitur ex corpore aliquid. Et signa eius sunt duricies cutis corporis et longitudo collectionis fumus. Et cura eius est balneum et fricatio et exercitium et fricatio in balneo cum baurach et farina ciceris. et sudor plurimus. et assiduatio balnei. ¶ Et fit quando corpus non indiget cibo propter plurima. Et signa eius est egestio alba et humidus. Et cura eius sunt omnia que faciunt penetrare cibum et nutrimentum sicut vinum vetus et amarum forte. de quo moderatum detur in potu ieiuno. et balneum ante cibum. et exercitium. et omnia que calefaciunt corpus et aperiunt opilationes eius sicut diacalamentum et diapipereon et electuaria calida subtilia. ¶ Et fit propter retentionem eius quod distillat ex melancolia in os stomachi. Et signa eius sunt ut non patiatur famem. Et cum si comedat in quibusdam horis comestionem unam digeritur bene. tunc est fames provata et digestio recepta. Et cura eius est assiduatio ciborum acetosorum aggregantium acetositatem et stipticitatem sicut acetosa et agresta et sumach et ribes et cibi infrigidati. et allebel. et infusum in eis factum. et administratio alcaugiuamich. et oleorum in quibus est caliditas sicut sunt cepe et allia et porri et piper et altit et sinapis et similia illis. deinde que excitant appetitum cum medicinis competentia in hoc. ¶ Et fit propter mixtionem venientem ad os stomachi. Et signa eius sunt ut non iuvat propter istas medicinas et cibos acutos similes. aut plurimum sensum et in maxima ei nausea. Et cura eius est difficilis. attamen curatur secundum dispositionem et confortationem ... et cum emplastris calefacientibus deinde illis que ponuntur super os stomachi. ¶ Et fit dolor in stomacho ante comestionem aut post comestionem. Et dolor qui fit in ore stomachi ante comestionem autem fit propter apostema aut propter ulcera aut propter ventositatem causam extendentem ipsum. Et ille qui fit post comestionem alius est qui fit cum vomitu. et alius est qui fit sine vomitu. Et signa doloris sunt que fit ex apostemate calido in stomacho sunt febris et apparitio apostematis istius. et casus appetitus omnino. et vomitus et sitis. Et cura eius est flobotomia. deinde vomitus. et evacuatio deinde potio cum rob agreste et rob citoniis et que sunt similia illis. et decoctio tenuis cum pabulo aqua ordei cum ... fitiat illud usque quo alleviatur febris et caliditas. Et post illud sumat in potu aquam endivie in qua dissoluta sunt medulla cassiefistule et tamarindorum. Et quando antiquatur sumat in potu trociscos de bdellio. et emplastretur in principio rei cum sandalis et rosis et camphora. Et si sedatur caliditas et fortior fit res. emplastretur cum cera et oleo nardino in quo iam precessit positio ÷ eius. duo aurei aloes. et duo aurei masticis. et duo aurei squinanti. et duo aurei ciperi. et aurei tres bdellii dissoluti cum vino. Et hoc apostema quod accidit in stomacho plurimum accidit in ore eius. et permutatur ad apostema durum. autem collectionem sanici et fit dubelati. Et ego dicam signa eius et curam ipsius cum dicemus ulcera in stomacho. ¶ Et fit propter apostema flaticum et aquam parvum accidit ideo. Et signa apostematis flatici sunt febris lenis et multitudo sputi cum casu appetitus et inflatio stomachi absque duritia in tactu. Et cura eius est ut detur in potu infusio aloes. et alleviantur cibi. et adhereat vomitui. et emplastretur cum cinere arboris vitis et ciperis et squinanto et spica. confectis cum aceto.

¶ Et fit apostema durum in stomacho. et parum accidit in capite. et non accidit nisi post apostema calidum. Et nos iam diximus curam eius. Si autem induratur in dispositione sua valde emplastretur cum fortioribus dissolventibus sicut est hoc emplastrum cum confectione. Recipe semen caulis et amigdalas amaras excorticatas. et bdellium et storacem liquidam et ... et spicam et masticem et ciperum et squinantum. resolvantur gumme cum vino. et aggregentur cum eis reliqua. et fiat cum eis emplastrum. ¶ Et fit dolor propter ulcera in stomacho. Et signa eius sunt quod fortior fit dolor cum comedit res acetosas et acutas. et apparet in vomitu aut in egestione sanguis aut sanies cum dolore autem inter utrasque scapulas aut sub collo aut super umbilicum. Et cura eius est.

· talis propter excusationem corporis a cibo.

· vel pravitas

· i. in se cibi cum aceto condita et dicuntur alii quod est cibus factus ex aceto et cereo.

· caugiuamich i. carnes que condite sunt sallamuria.

27

· in alio pudac dies

· plurimas

ut in potu detur aqua ordei. si fuerit caliditas.
deinde detur in potu post duas horas hoc me
dicamen. cuius confectio. R. thuris et sanguinis dra
conis ambor ana. ℥. v. et rosarum et balaustiarum
et cinrabe omnium ana. ℥. ii. boli armeni. ℥. iii.
detur in potu cum aliquibus rebus stipticis. Et fit
propter dubelatum in stomacho. Et signum est adubelati in
stomacho quod sedantur febres et dolor post apostema colim mag
sensu perceptam velociter. Si ergo remanserint infla
tio. scias quod apostema iam collectionem fecit saniei
et indiget eo quod disrumpit ipsum. dentur ergo ei in
potu lac dulce et aqua calida una vice post aliam
et pronat desuper et moveatur. Si ergo commoveantur tre
mor et egestio sanguinis et saniei et detumescat
apostema. scias quod iam disruptum est. Et si illud non
valet. tunc cibet infirmum sinapi. et da ei in potu
aquam mellis donec disrumpatur. Quod si disrumpatur. tercia
die ei in potu aquam mellis iuvet. et hoc medicamen iu
vet una. donec mundificet ipsum aqua mellis. et postea
liberet ipsum hoc medicamen. Et fit dolor in stomacho ex
ventositate tendente ipsum. Et signum ei fuerit quod com
movetur post digestionem cibi in latere sinistro supra
splenem. et rugit cum premitur desuper. Et cum ei est fric
tio curetur. et deambulatio. et adiuvetur cinctura
tionem cum masticatione thuris et masticis et ci
mini. et devitando herbas et cibos inflativos. Et
fit dolor qui commovetur post comestionem plurimam. et
corrumpitur cum eo digestio. et non commovetur post come
stionem parvam. et non corrumpitur digestio. Et cum ei est
ut comedat in die multotiens parum. Et fit dolor
in eo et qui non commovetur post digestionem comestionis.
nisi sedatur in vomitu. et est vehementior dolor stomachi.
Et cum ei est potare infusionem aloes. deinde tri
sceos stelle. et triasceos yleos. et dividatur cibus in
pluribus vicibus. et premittatur ante cibum lambitiones
mellis. Et offertur ei ut sumat vitellos trium ovo
rum assatorum. et ʒ. i. coriandri sicci. triti. et sificia
tur cum melle dispumato. et comedat ante cibum omni
die. Et offertur ei ut emungeret corpus super commissu
ram mediam emptio longo. Et fit augmentum
appetitus aut propter vehementiam laboris advenientis ho
mini in ambulatione sua. aut propter multitudinem
eius que effunditur de cola nigra ad os stomachi. aut propter
frigus stomachi. aut propter vehementiam humiditatis corporis. Si
autem est propter vehementiam multitudinis effusionis cole
nigre. tunc signum eius fuerit. quod est cum multitudine co
mestionis. multitudo egestionis. et in infirmo sunt
comedit excitatur mordicatio vehementer in stomacho
suo. et non tollerent quin comedant. Et cum ei est
cibus pinguis. et vinum durum. et pistomia basilice.

et decoctio epithymi. et caulium. et unctione super sple
nem. Et fit ex frigore stomachi. Et signum eius est mul
titudo comestionis cum multitudine singultus si
ne mordicatione. Et cum ei est illud quod diximus
in stomacho frigido. At non oportet ut confortetur et assu
escat cum ventione. Et fit ex humiditate corporis. Et
signum eius est ut non sit cum eo egestio secundum quantitatem co
mestionis. Et cum ei est sessio in aqua frigida in locis
frigidis. et inungere corpus oleo mirtino. et ceterum. et cibi
cursum humidi. tarde penetrationis. sicut sumach
et agresta. et carnes vaccine et arietine. et cibi
viscosi et oppilativi. sicut pedes vituli. et caseus re
cens. et panis azimus. Et fit aliud quod accidit ex
vehementia laboris deambulationis. Et signum eius
quod commovetur post famem vehementem sincopis. Et
cum ei est. ut in potu sumat vinum et aquam cur
nis cum speciebus odoriferis. et prohibeat a sompno.
deinde ingrediatur balneum. Et fit ex desiderio
nis mal'. et accidit autem mulieri pregnanti. aut ei qui
stomacho suo habet humores malos. Et cum ei est ut
detur pregnanti electuarium de yliacloes. et diaa
tomitem non laxativum. et comedat de carne galli
ne et cerebellum eorum. et arietis assatis. et comedat
in quibus eorum bonis vomitu levi. et comedat re
modicum de cepis et allio et sinapi. Illi autem qui desi
derant res malas sicut carbones et lutum. evomat.
deinde sumant in potu infusionem aloes. et decoctionis
post illud de trifera facta cum scamonea fiera. et sede
tur appetitus eorum cum excitatur cum decoctione ossium pullorum
columbarum assatorum. et carne salium siccam facta cum
amcos et spodio. et nuce muscata. et allbebil. et car
damomo. hoc est sedant omnia que diximus. Capitulum lxi. de
Colerica passio fit ex commissione colerica passione.
cibi in stomacho et intestinis. Et signum ei fuerit ante in illo
sacietatis nausiative. et multitudo ventositatum
invenitur ante eam potest aliquis. et quod incipit cum do
lore umbilici et punctum eius. deinde advenit solo
plurima. aut sine vomitu aut est vomitu pa
uco. Et cum ei est ut bibat homo qui sentit punc
turam et torsionem aquam calidam in qua bulliant fuerit ci
minum. multotiens. et requirat sompnum. et prohibeatur
ab avellanis quantum possibile est. et infundatur
vitellos in vino veteri et comedat eos. Si autem se
nit gravitatem incipiat sua dormiat. Et cum
evigilat ingrediatur balneum et prolonget finem. deinde
redeat ad consuetudinem suam paulatim. Et fit ex
effusione cole rubee in stomacho et intestina est superflui
tate. et est deterior eius et pejor. et magis desiderans. et
cum eo est nausia vehementer valde. et sitis assidua.
et bibit aquam frigidam. et sedatur nausia eius donec

Supuenit egro sincopis.

Jnal' fride.

calefiat intus. deinde euomat eam. Et quando
est cum ea solutio uentris etc. Et quandoque superfluunt
adeo donec fiat superuenit infirmo sincopis. et
cadit pulsus. Et cum ei est ut sumat in princi
pio cum incipit aquam calidam plurimam ut euomat cum
facilitate. et regrediatur ab eo plurimum illius cole. Cum
ergo peruenit uomitus ad hoc ut cadat uirtus et superflu
it. tunc ligentur utrique adiutoria. et infundatur
stomachus eius cum niue. ponendo eam super ipsum. et ef
fundatur super extrema eius aqua frigida. et da ei in po
tu rob granatorum purum una uice post aliam. Et
quando euomit ipsum. reitera ipsum. et da ei in potu
spodium et lutum anesiburiu. et rosas siccas. et dis
solue ea in aqua malorum. et da ei in potu de aqua
frigida. et quando euomit eam. reitera donec uide
as uomitum alleuiari parum. Et tunc fac eum sor
bere aquam carnis assumptam ex pullis contritis. et
funde super eam parum aque citoniorum. et parum uini. et
pulueriza de super tortellas tritas. Et si euomu
erit. reitera illud super eum donec recipiat illud.
Et da ei in potu aquam agrestam in qua infusi sint pul
li et cubugi. et pulli columbini assati triti. et
cum recipit cibum. tunc da ei in potu uinum. et
cooperi eum ut dormiat. nam uomitus sedatur cum
sompno eius. Capitulum lxii. de eructuatione.

i. podices

Eructuatio si multiplicatur digestionem corrumpit.
Et quando minoratur. inflat stomachum. Et quando mino
ratur. offertur ei masticatio thymi et cimini. Et
quando multiplicatur. utatur uomitu ante cibum. et e
lectuario diapipeon. et zinziber condito et balneo.
Singultus fit Capitulum lxiii. de singultu.
aut propter rem mordicantem os stomachi. aut propter uentosi
tatem grossam extendentem ipsum. aut propter apostema in epa
te. aut post solutionem et euacuationem superflu
am. Et signa eius qui accidit a mordicatione
oris stomachi sunt quod fit post comestionem rei calide.
aut uomitus cole rubee. aut uiridis aut nigre.
Et cum ei est ut bibat aquam calidam aliquociens.
deinde sumat oleum amigdalinum. aut sumat
de butiro recente paulatim. Et tunc si seda
tur bonum est. et si non. administra ei uomitum.
dando in potu sirupum acetosum et aquam calidam.
et euomat ea multociens. deinde da ei ordeum et
sorbitiones leues factas ex amilo et oleo amig
dalino et zuccaro. Et quando est ex uentositate
grossa. tunc signum eius est quod fit post satietatem
nausiatiua. et accidit infantibus plurimum propter
multitudinem suctionis mamille. Et offertur
ei ameos. et zinziber. et calamentum. et mastix sin
gulariter et composite. Et offertur ei sumere in puluere

folia sisimbrii sicci contrita. aut folia rute. aut
folia calamenti. aut semen eorum. de unoquoque quorum
sumat puluis ponderis ʒ. ii. cum uino puro. aut
decoctione cimini et calamenti. et dissoluatur in aqua
parum castorei. et detur in potu. et uaporet locus. et
ingrediatur balneum calidum. et introducat aquam
calidam non superflue. Et ei qui fit ab aposte
mate epatis calido signa sunt febris acuta et
nausia. Et ei cum est flebotomia basilice et sumere
in potu aquam ordei et aquam granatorum. et emplastrare
epar cum sandalis. et aqua rosata et aceto et cam
fora. et sumere in potu aquam solatri et endiuie
bullitam et collatam cum siropo acetoso. Et
fit singultus accidens post diarriam et solutionem
uentris. et reliquas euacuationes. Et plurimum eius
curationem non habet. et est signum mali. Et curatur secundum
dispositionem suam dando in potu lac semper. et sorbitiones
leues. et uinum plurime commixtionis commestionis.
et aquam carnis. Capitulum lxiiii. de egritudinibus epatis.
Egritudines epatis sunt aut apostema calidum. aut
apostema durum. et non forsitan fit flaticam. aut oppi
latio. aut malitia complexionis calide. aut frigide.
aut debilitas eius tantum. aut uentositas grossa sub
eo. et ycteritia. et ydropisis. Et signa
apostematis calidi incipientis sunt febris inseparabilis
et uehementia sitis et uomitus cole. Et quandoque sunt
cum eo singultus et ycteritia. et tussis sicca. et quod
non est sputum eius. et casus appetitus. Et cum ei
cum est incipiens et usque ad ebdomadam unam est
flebotomia cefalice ex latere dextro. et emplastretur
epar cum sandalis et camfora et aqua rosata. et in
fricetur semper. Et sit contentus pabulo aque ordei.
et detur in potu aqua granatorum acetosorum et aqua en
diuie et aqua solatri cum siropo acetoso ex zuc
caro puro acetoso. Et quando alleuiatur febris.
sint cibi eius ex berberis et agresta cum pullis. et
dimittat uinum omnino usque quo uerificetur ei sa
nitas. Apostema autem calidum conuertitur ad tria. aut enim
resoluitur aut collectionem facit saniei aut indu
ratur. Et sequitur resolutionem eius sanitas. Et
collectionem ipsius sequitur uomitus saniei. et san
guinis. et egestio utriusque. Et comitatur duri
ciem eius ydropisis. Et signum resolutionis est quod
alleuiatur infirmus post sedationem febris. et quie
scunt omnia accidentia. et sedantur. et redit color ad
dispositionem suam in colore et appetitu. Et illud fit
propter naturam cum est fortis. Sufficit enim post flebotomiam
et curationes quas diximus. confortatio eius tantum. Cu
ratio uero est ut post quietem uehementie febris detur
in potu aqua endiuie cum medulla cassiefistule

Jnal' nō' ph

l' debilitate

Jnal' ... duas

[margin: z; diminutionis]

et repleat epar cum cera et oleo alhenni et cinnamomo et bdellio et semine cuscute et spica et mirra et capparis et rosis cum vino aut aqua citoniorum et mirti secundum quantitatem diminutionis caliditatis. C
Collectionis autem saniei in epate signum est quod sequitur febris et accidit tremor et venit saniei et sanguinis egestio utrique et ges agilitatem quam inveniebat eger quando rem appendit ex latere dextro et fistula ipsius et latere dextro. Et cura ei est ut sumat in potu aquam dactili aut aquam zuccarini aut sirupum acetosum secundum quantitatem testionis caloris. Deinde post duas horas det ei in potu de hac mediciana. Cuius confectio. Recipe masticis aureum unum et thimi et sanguinis draconis et rosarum rubearum et spodii omnium ana aureos ii et seminis endivie et seminis apii et terre sigillate omnium ana aureum unum. Sumat in potu de ea ℨ iii cum sirupo acetoso aut aqua mellis aut vini leb secundum quod diximus. Et repleatur epar exterius cum gallia et muscata et capparis et thure et spica et mastice et calamo aromatico et aqua malorum et aqua mirti et aqua citoniorum. Et caveat infirmus in hac hora cum eis que adducunt infortitudinem eius sicut pullis et hedis et vitellis ovorum et piscium in alba et subtili. C
Apostematis autem duri signum est quod apparet tactui sub costis res dura et corrumpitur color et minoratur appetitus. Et cura ei est ut in potu sumat diacurcuma et athanasia et trociscos de bdellio quorum confectio. Recipe rosarum rubearum ℨ x spice nardi ℨ ii croci ℨ i lacce ℨ i et semis mirre ℨ i costi ℨ i et semis masticis ℨ ii amigdalarum amararum ℨ ii bdellii ℨ iiii. Resolvatur bdellium cum vino et conficiantur cum eo mediante et fiant inde trocisci et sumantur de eis in potu ℨ iiii cum aqua endivie si fuerit caliditas. Et si non cum aqua mellis aut cum vino aut cum aqua seminis apii et seminis feniculi. Et repleatur cum emplastro quod diximus. C
Oppilationis autem signum est gravitas quam invenit infirmus sub latere dextro sine dolore et non est febris et pruritus digitorum et levitas ventris. Et cura ei est si cum ea fuerit caliditas sirupus acetosus cum aqua endivie. Et si fuerit cum ea frigiditas diacurcuma maior et cum aqua ciceris. Et dimittere cibos crossos viscosos sicut pultes et pheludegi et panis azimi et pedes et caseus et omnia dulcia que habent crossitiem et comedat res cum quibus sunt abstersio et apertio sicut lenticule ciceri et fabas et decoquat ea et ipse cum lacte et multiplicentur sal et fenum tum in pane suo. C
Caliditatem autem complexionis in epate que calida est sequuntur sitis et febris et siccitas ventris multa et pruritus appetitus et asperitas lingue absque gravitate et non est dolor sub costis dextris et iubet aqua valde et cura ei est aqua ordei et aqua citrulorum et aqua cucurbite et sirupus acetosus purus et aqua endivie et aqua solatri proprie et assiduatio emplastrationis epatis cum sandalis et rosis et camfora et non sit cibarium nisi acetosum sicut pisces hezibe cum sucaribeia et infrigidatio ex edis et lactentibus vitulis et herbe tis et agresta et aqua venti frigoris et dimissio vini omnino. C
Malitia autem complexionis frigide est cum solutione ventris et mollitie corporis et corruptione coloris et tumore faciei et paucitate appetitus et rigoris cum gravitate et dolore sub latere dextro. Et cura ei est omne quod calefacit epar ex medicinis et cibis sicut piper et calamentum et zinziber conditum et vinum vetus purum et fixa lu bemina semina et emplastratio exterius cum capparis et spica et squinanto et mirra et costo et vino decoctis vel suppositis. C
Debilitatis non ei tantum signum est egestio similis aque carnium recentium cum abluitur cum paucitate appetitus et extenuatione corporis. Et cura eius est emplastratio cum rebus calidis stipticis ex eis que iam diximus sicut sunt capparis et mastix et spica et thus et nux cipressi et gallia muscata et vinum vetus purum et almusus. Et de medicinis sumat illam que aggregat stipticitatem et aliquantulum caliditatis sicut hec medicina cuius descriptio. Recipe masticis aureum unum et spice aureum medium et seminis apii et anisi ambor ana aureum i et thuris aureos ii et capparis et sipi oris squinanti ambor ana aureum i. bibat de eo pondus ℨ iii cum vino veteri aut cum aqua mentum. Et fiat cibus ei ex ventribus generatis et pullis cum suis intestinis que bene masticeret. Propter eius confortant epar et impinguat ipsum et aqua in qua decocta sunt cuminum et dimissa et piper et filia eius. Et ex eis que confortant omnem egritudinem accidentem in epate ex malitia complexionis aut alius cum proprietate in ipsis mirabili est ut sumatur epar avium exsiccatum et teratur optime et bibat ex eo coclearium unum et est duo aurei cum vino dulci. Et si infirmus habet febrem cum aqua endivie aut cum aqua frigida solum. Confert enim iuvamentum maximum ei qui in epate suo habet egritudinem et iam expertus sum illud sufficienter. C
Ventositatis autem curse que est sub ipso signa sunt

[margin: i. bothe; i. acetoso; i. cardamomum; quod est coclear; i. comedat passulas cum floribus suis prius bene masticaverit eas et vult ut impinguet epar et confortet]

tensio sublate dextro quando mouetur cum digerit
cibi · et sentitio ponderositatis uehementem super ipsum
et extimatur stulti medici quod est oppilatio eius a splene.
Et offertur ei uinum purum forte cum bibit ex eo res
modicum · et minuitur aqua · et miscetur cum eo ut sit
et uinum · et cibi prauitas inflationis · et diminutio in-
flationum sicut bolezi · et compressio super ipsum · et ad-
herentia panni calefacti · et uaporatio eius est
multo · et balneum ante cibum · Capitulum · lxv · de
hictericia quando fit cum propter caliditatem hictericia
epatis multum inse ipso natum · cum quando ipsum calefactum est ex cibis aut medicinis calidis · aut apostemate · aut oppilatione · aut propter multitudinem cole
rubee · aut propterea quia natura expellit eam ad
extremitatem corporis · aut ex morsione animalium uene-
nosorum calidorum · aut propter debilitatem fellis a bat-
tinentie cole · aut propter oppilationem meatus quo
attrahitur colera ab epate · aut propter oppilationem
meatus quo expellitur colera ad intestina. Et
illorum quidem quorum epata secundum naturam sunt calida ·
colores sunt citrini semper · et in albugine oculo-
rum semper est citrinitas · et non accidit inde eis
magnum nocumentum nisi cum illud superfluit in eis.
Et cum eorum est omne quod infrigidat epar · sicut granata
acetosa · et multiplicatio potus aque ordei in
mane · et potus asaurich · et uitatio propriae in die-
bus estiuis · et alienatio ciborum calidorum · et similium
medicinarum et potuum calidorum · Et si potantur
plurimum commisceantur cum aqua · et sit cibus eorum
acetosus ex eis que diximus. Calefactionis autem
epatis ex assumptione calidorum signum est quod apparet ex ci-
bis calidis aut medicinis calidis · aut potu ui-
ni puri fortis aut similibus illius · Et cura eius est
illud quod infrigidat epar ex medicinis et ci-
bis simplicis que diximus. Generationis autem mul-
titudinis cole signum est quod egreditur cum uomitu
et solutione uentris · et hictericia secundum suam dispositio-
nem · Et cura eius est solutio cum decoctione mirro-
balanorum aut cum aqua casei · et cum lacte ace-
toso in quo dissoluta sunt scamonea · deinde
reditio ad cibos extinguentes. Hictericia autem que fit
cum ex oppilatione · aut est ex oppilatione facta in
epate ipso · cuius signum est quod cum hictericia est gra-
uitas in ipso latere dextro · et cura eius est cura
oppilationis que fit in meatu quo trahitur
colera ad fel · aut est hictericia facta propter oppi-
lationem meatus per quem expellitur colera ad inte-
stina · cuius signum est quod accidit hictericia uelociter
fortis cum grauitate parua in epate · et albedine
egestionis · et amaritudine in ore et gutture · et uo-

mitu cole · Et cura eius est ut fiunt cum calidis aqua
endiuie in qua dissoluta est medulla cassie fi-
stule · et oleum amigdalinum dulce · Et si non fuit
cum eo caliditas · tunc aqua apii et feniculi · aut aqua
porri · et aqua petri est conuenientior in his locis · quando
oppilatio in his duobus meatibus · scilicet quo attra-
hitur colera et quo expellitur non forsitan accidit
nisi ex apostemate. Et indiget eo quod resoluat ipsum.
dissoluatur et medulla cassie fistule in succo ca-
ulis et decoctione eius · et distillet desuper oleum a-
migdalinum amarum et detur in potu. Et fel quod-
dam tria habet orificia · orificium adherens epati
et orificium ad intestina · et orificium ad stomachum.
Et oppilatio accidit in tribus meatibus · Illa
ergo que accidit in orificio adherente epati urina
et egestio sunt citrine ad albedinem declines propter
paucitatem effusionis cole ad intestina · et non est
ei uomitus cole in amaritudo propter paucitatem
effusionis cole ad stomachum · Et illa que accidit
in orificio quod est adherens in intestinis · urina
et egestio sunt albe propter paucitatem effusionis co-
lere ad intestina · Et in illa que accidit in orifi-
cio adherente stomacho · urina et egestio sunt citrine
rubee sicut uoluimus propter multitudinem effusionis
cole ad intestina. Illi autem que fit ab oppilatio-
ne meatus quo expellitur superfluitas fellis colerica ad in-
testina propius signum est albedo egestionis · et prurimus
tinctura ei · et difficultas exitus fecis eueniente
cum fortitudine hictericie · Et non est in istis duobus
modis cole illud quod est cum eo quod est ex oppilatione
meatus quo attrahitur colera · Et cura eius est cura
illa eadem · Et offerunt ei propter clisteria in quibus
est acuitas per quam in potu supra fuerit illa que
diximus. Hictericia autem que fit propterea quod natura
expellit eam ad extremitatem corporis est fortitudine
fit post febrem in die critico · et oportet ut iuue-
tur natura ad expellendum ipsum per intrationem in aqua
calida · et sirupum acetosum. Illi autem que est ex
morsu uenenosorum [illegible] cum est similis
in potu lac semper aut oleum amigdalinum ·
deinde aqua granatorum et mucillaginem psillii ·
et aquam citrini uiolarum · et poma acetosa. De
bilitatis autem eorum fellis abatinentie signum
est quod est cum hictericia nausia et uomitus cole sine
grauitate in epate · Et cura eius est cum confor-
tatus epar · fel namque confortatur per communitatem quam
habet cum epate · Et est omnis modi hictericie cu-
rantur in tantum si est eis quibus indigent · tunc curetur
quod remanet in extremitatibus corporis ex eis et balneo
et fugatione per nares aceti fortis · et fumigando alcohol

et cum aqua rosata. **Capitulum .lxvi. de yoropisi.**

Jnal' cum... aqua cal...

Yoropisis non tres habet modos. aut enim aggregatur aqua inuenitur tantum et est ascites. aut mollificatur totum corpus et est yposarca. aut aggregatur in uentre aqua parum et uentositas plurima et est timpanites. Et yposarca quidem est in qua mollificatur totum corpus. et fit ex frigore epatis. et est leuior eorum. et propinquioris curationis et sana...

Jnal' ai

Cuius signa sunt albedo coloris urine. et ... nature. et inflatio palpebrarum et extremitatum. Et cum ei est illud quod calefaciat epar exercitatio quam diximus in capitulo de frigore epatis. et quod prouocat urinam cum fortitudine. et offert ei sepelium in arena calida. et linitur corpus totum luto. et sedeat et sudare in sole post calefactionem epatis. Et quandoque est haec yoropisis successiue potus aque frigide plurime post coitum. aut exitum de balneo. et post motum plurimum. Cum enim accidit in hac egritudine dolor subcostalis ex potu aque frigide. oportet tunc ut in potu tribuat minus parum. et nauseet ei cum eis que ipsum calefaciunt. Cum autem yoropisis perseuerauerit et prolongatur. tunc curetur cum eis que diximus. et est facilior sanatio. Et quandoque accidit haec yoropisis post solutionem uentris longam. aut fluxum sanguinis ex emoroydibus et menstruis.

Jnal' empla strētur

cursu

Et quando est ita. tunc cum ei est illud quod diximus de fortificatione epatis et calefactione eius. et gradatione ad addendum in cibo et odoriferis et somno. et ut retineat uino ut redeat sanguis. et fortificetur corpus. et redeat ad dispositionem suam. Et quandoque accidit post magnitudinem splenis secundum quod dicemus. Et cum ei est studium in splene secundum quod dicemus. Et quandoque accidit in pro frigore epatis ex intimis membris ei cum infrigidantur. sicut stomachus. et intestinum ieiunum. et pulmo et diafragma et renes. Et accidit in multitudine exitus sanguinis sine menstruis. et ex retentione eius. Et cum ei est illud quod diximus de calefactione epatis et fortificatione eius intimius et extimius. et quod prouocat urinam secundum quod diximus.

retinetur

De ascite. Ascites autem accidit et apparet calidus in epate. et febre. et rubedine aque. et est de ... eorum. Et cum ei est oppositum eorum apparentis calidi in epate cum cum yoropisis. Curetur ... isti cum aqua endiuie et siruppo acetoso quandoque. et est eo quod euacuat aquam preter quod calefaciat plurimum. sicut cum aqua centauree. et infusione mirobalanorum et diacassie de berberis. Et quandoque fit ex apostemate duro. et tunc est cum febre in rubedine in aqua. Et cum ei est illud quod diximus ex medicinis aperientibus opilationem. et resoluentibus

Jnal' ... aqua

apostema eius. sicut diacurcuma. et dialacca. et oxizacchara de costo. deinde ista post quam solutio facta fuit cum foliis mezereon. et ex adbulso et eufforbio. et silicato cucumeris asinini. et mirobalanis citrinis et yris. et capparis. Administrentur ista secundum quantitatem sedationis caliditatis et commotionis eius. deinde item prouocantia urinam quandoque et ista quandoque. Et si uis. da ei in potu ex lacte lene ... in omni ebdomada dosim unam. Et in eo quod est inter illud ex diacurcuma magis cum decoctione seminis apii et seminis feniculi. Si autem incrassatur res. incide sub umbilico.

De timpanite. Timpanites autem fit ex aggregatione aque pauce que descendit in uentrem. et uentositatis plurime. Et fit post caliditatem in epate. et est aqua cum ea rubea secundum plurimum. et ... dit enim inflatio assidua in uentre. et est difficilis resolutionis. et difficilis curationis. Et cum est dispositionem post solutionem uentris leuem cum facilitate exercitii que non plurimum calefaciunt uice una. et cum aqua grammatorum et infrigidantibus epatis uice alia. et cum eis que euentuare faciunt. sicut est masticatio thuris et cimini. et infusio cum aceto squillitico. et quod extrahunt uentositatem intestini. sicut hoc medicinum cuius confectio. Recipe cimini et baurach. et folia rute. conficiantur cum melle. et supponant cum coto in die multociens. et fricetur uenter et emplastretur. et non comedat inflatiua omnino.

Capitulum .lxvii. de egritudinibus splenis.

Egritudines splenis aut sunt debilitas eius ab attinentibus melancolie. aut magnitudo ipsius. Et magnitudo eius fit aut post febres aut cum febre. aut sine febre. et est aut ex apostemate duro uehementi. aut sine illo. aut est inflatio eius sola.

Jnal' antiq. diuu ueheme aut sine illa.

Debilitatis autem eius ab attinentibus melancolie signa sunt corruptio coloris. et conuersio eius ad nigredinem. et conturbatio albuginis oculorum cum casu appetitus. Et cum ei est positio uentosarum super splenem sine incisione uice una. et emplastretur cum medicamine confortante splenem alterum. et fricatio eius. et commotio ipsius cum manu. et equitatio et exercitium. Magnitudo autem eius facta cum febribus apparet tunc tum in latere sinistro. Et cum ei est diuersa de rosis. et siruppus acetosus. et ut nauseet cum aceto forti secundum quod narrabo. Congestionis autem que fit successiue febris cum est diuersa de agno casto et siruppus acetosus pluris radicum et seminum. et nauseatio cum aceto in quo bulliuerit radix ... et ... Et fit magnitudo eius sine febre. et est aut antiqua dura uehementis. aut in fine huius. Illi

aut que non est durum in antiquis sufficiunt trocisci de
agno casto secundum quod narrauimus · et similiter uapo
ratio quam diximus · antiquis uero in igne duratio ap
paritio sensui ualde manifesta est · Et cum ei
est trocisci de capparis et aqua indiani et sirupus a
cetosus acetositatis citri et plurium seminum
et uinum aniseti · forte purum · et dimissio aque olei
aut bibere extra mictum quam possibile est · et em
plastrare ipsum cum emplastro de amoniaco · aut em
plastro de cinere · aut emplastro de sulfure · et dimit
tere dulcia et cibos qui faciunt bibere aquam · et co
mestio capparis cum aceto · sed ei ieiuni amabiliter
non · Et offert omnibus doloribus eius non illis que sunt
ex inflatione · flomia basilicon ex sinistro · et
saluatelle · Inflationis autem eius signum est tensio
sub latere sinistro cum aperitur non duro quod fit pla
num quando super ipsum fit uehementer compressio post quod do
leat · et quandoque peruenit ex eo cum uehementer premitur
desuper · eructuatio aut rugitus · Oportet ei est
sumere puluerem nasturcii · et uinum uetus · et
dimittere omnia que inflant · et ponere uento
sas cum igne super ipsum · Capitulum · lxviii · de fluxu

Fluxus uentris fit aut cum sanguine uentris
et sanie · aut sine sanguine et sine sanie · Et
ille qui est sine sanguine fit aut propter debilita
tem epatis ab attractione aut propter debilitatem sue
digestionis · aut quia currit ex eo colera acuta ad
intestina aut propter uelocitatem descensionis cibi a
stomaco et intestinis · Et illud fit aut propter
multitudinem flatus in eis aut propter repletionem in
eorum et mollitiem ipsorum · aut propter lubricitatem acci
dentem in eis · aut propter bothor in superficie eorum ·
Et quandoque fit fluxus uentris ex multitudine
effusionis colere ad os stomachi · et ante effusa exci
pere ad stomachum · aut propter multitudinem cibi · aut
quia est solutiuus in natura sua · aut propter errorem or
dinis eius · aut propter motum post ipsum · aut propter mul
titudinem potus aque super ipsum · aut propter putredinem
resolutionis corporis · Ille autem qui fit ex sanie
et sanguine · fit aut propter dubelati quod rumpitur
aut propter uenam scissam · aut propter debilitatem epatis ·
aut propter excoriationem accidentem · et excoriatio
aut fit in intestinis superioribus · aut in inferio
ribus aut in ano · Accidens autem a debilitate
epatis ab attractione · fit absque sanguine · Et
signum eius est fluxus albus et turpis · et quod molle
sit corpus cum eo · et minoratur sanguis in eis
eis · et attenuatur color et albificatur · Et cum ei
sunt electuaria aperitiua sicut diaprasion et
diacalamentum · et uinum purum forte prius grantatum
et emplastra confortatiua epatis · et positio uentosarum
super ipsum uice una et iterum emplastra alia · et cibi
qui sunt ueloces penetrationis · Fluxus autem qui fit
ex multitudine effusionis colere acute que currit
ab epate signa sunt quod fit post febres adhu
rentes aut post acceptionem medicinarum acu
tarum aut uini puri · et dominium quod calefaciunt
epar et ingrossant ipsum et faciunt sequi cum pro
longant excoriationem · Et cum ei est sumere
in potu aquam sandali decocti · aut sandali de
granis granatorum · aut trociscos de acetosa ·
et lac acetosum decoctum cum lapidibus et ferro
ignito · Et quando prolongatur hec egritudo et eadit
inter · et uideris quod in eam non ualet medicamen ·
tunc cura ei est cibare eum ex mucis lenibus
pinguibus in die multotiens · cum do ei iter
coclearum pauci · Uelocitas autem descensio
nis cibi a stomacho et intestinis fit aut propter motum la
boriosum post cibum cui cura est somnus et quies
post comestionem · aut quia cibus in se ipso necessario
sit illud · quando est lubricus uiscosus subtilis
aut pinguis · aut plurime quantitatis · aut
in ipso est uirtus solutiua · Et cura omnis spe
ciei huius est ut opponatur ei cum suo contrario · Aut
fit uelocitas descensionis cibi propter stomachum et inte
stina · Et illud fit aut propter multitudinem fla
tus in eis · cuius signum est fluxus albus · et multitu
do spumi · et paucitas nausie · et sitis · et uox
flatus · et exit ei cum cibo · et omnino egestione est
eis · et egestio in qua non est plurima alteratio ·
Et est eius cura uomitus et post lxix · deinde
electuaria agregantia stipticitatem et calidita
tem ex eis que diximus in capitulo stomachi · et simili
ter cibi · aut propter mollitiem mistus · et repletionem ei · cuius
signa sunt hec signa · preter quod cum eo non est uox
flatus · Et ei cura est exsiccatio · et electuaria
que diximus post uomitum et solutionem · aut propter bo
thor in eis · Cuius signum sunt quod excitatur post cibum
dolor in stomacho et intestinis in loco in quo non sue
uerat ante cibum · Cumque cibus descendit ab il
lo loco · sedatur ille dolor · et commouetur in loco
alio inferiore illo · deinde sedatur · et non cessat
permutari secundum hoc · et quod est in egestione mirus sub
tile · et cibus est cum sua dispositione non alteratus omnino ·
aut non alteratus plurima alteratione · Et cum
ei est cibi acetosi stiptici sicut ribes et granata
acetosa · et citonia pirie · et sumac et trocisci
de acetosa · et puluis manu superposita de granis gra
natorum · et puluis lubricantis intestinorum
de seminibus sicut supra · aut propter lubricitatem que

·1· sulatu

·laur

·tal' enlida

·mgre

nec egestio

accidentem inscriptione stomachi et intestinorum. Cuius si-
gnum est exitus ciborum non alteratorum aut parum alteratio-
nis. Et illud quando sunt veloces exitus et totaliter
cum proprie si movetur infirmus. Si autem infirmus
non moveatur sunt tardioris exitus et sentit
gravitatem cibi descendentis subito precipitati
ad inferiora sicut lapis cadens. Et cura ei est ex-
siccatio cum electuario de silliqs et electuario
de thure et electuario de gallia et commistio a-
que calide et administratio aque vini frigoris
et sume pulverem manibus asaurich bone fri-
xionis et proprie asaurich de gummis granatorum
et alga berte et similium. Fluxus autem ex multitu-
dine effusionis colere nigre ad os stomachi signum
est quod commovet eius appetitum et invenit cum hoc
mordicatio in ore stomachi et acetositatis in eo et
sedatio illius apud comestionem aut apud potum
purum olei et non sequitur cum cibis non unctuosis seda-
tione quam habet cum unctuosis. Et cura ei est sir-
flomia basilicon et solutio cum decoctione epi-
thimi et positio ventosarum cum igne super sple-
nem. Et similiter sequi ipsum cum medicinis con-
fortantibus ipsum et assiduatio pulveris de epi-
thimo et immane sume aliquid sorbitionis
unctuose. Fluxus vero ex catarro capitis est
signum est quod fit post somnum et dulcitate catarris.
deinde retinetur venter dum pervenerit hic cingu-
lans. Et cura ei est abrasio capitis et fricatio
ei cum panno laneo aspero et linitur ipsum est eis
que invenient sicut diximus in capitulo tussis et quod di-
cemus in tractatu huius libri et sternutatio et
gargarismus et committere somnum super crudis
post repletionem cibi et vomitus post expergefactio-
nem a cibo cum aqua calida. Ille autem qui fit
propter multitudinem cibi non fit nisi quia virtus appe-
titiva fortior est retentiva. Cuius signum est vehe-
mentia appetitus absque mordicatione oris stomachi.
Cumque comedit secundum appetitum gravat eum quousque
solvit naturam. Et cura ei est ut ministretur co-
mestio cum quantitate que non solvat naturam. Et
si ledit propter vehementiam appetitus accipiat cum
comedit ex luto anisi vino re modicum aut
ex cibo dulci unctuoso bucellam et exprimat
carne proprie. Ille autem qui fit propter errorem in
ordine est quia antecedunt ante cibum res que ve-
locis exitus quia propter illud festinat exitus cibi.
Cuius cura est alteratio illius ordinis. Ille autem
qui fit propter multitudinem potus aque super cibum
cura est minoratio aque et tarde currere ad som-
num et bibere vinum purum et in festinet sedatio

sitis. Ille autem qui fit propter paucitatem resolu-
tionis corporis signum est multitudo carnis et
paucitas appetitus et longitudo quietis et omnis
sic motus. Et cura eius est exercitium et fricatio
et sudatio in balneo. capitulum lxviii de excoriatione et
Fluxus autem qui est cum sanie et sanguine tenasmo
aut fit ex dubelati quando rumpitur et illud et similibus.
fit autem ex pensis et perveniet aut subito plu-
rimum ei aut paulatim aut propter venam ruptam
aut propter debilitatem epatis a digestione aut propter
excoriationem. Et excoriatio fit aut in intesti-
nis superioribus aut in inferioribus aut in ano. Il-
lius autem qui fit propter dubelati quando rupta est sig-
num est quod antecesserunt febres et dolor et gravitas
et apa in quibus erat in ibi vacuitatis ventris.
deinde sequitur sicut dolor et pulsatio et reman-
sit gravitatis. deinde accidit ei tremor subi-
to et alleviata est illa gravitas. Et cura
ei est si fuit illud quod accidit residualis plurima
debilitans infirmum ut detur ei brodium de aqua
carnis et parum vini et tortelle comestibiles et ad bi-
bendum ei bonum odorem ut non cadat virtus ei ita ut
cum minorat ei ego detur in potu aqua mel-
lis vice una et medicamen incarnativum ulce-
rum intestinorum vice alia donec consolidentur.
Ille vero qui venit paulatim fit in post exiturus
in membris que non habent meatus amplos equales
sicut pectus et similia illi et de eis que non perveniunt ad
stomachum et intestina in meatu amplo. Et signa
ei sunt ista eadem signa premissa. Et oportet
ut consideret ad quod latus expellat natura illam
saniem et adiuvet si fuerit ad partem intestinorum
cum solutivis lenibus sicut aqua mellis et aqua zucca-
ri si fuerit cum eo caliditas et si fuerit ad partem urine est
solutivis seminis apii et feniculi et dauco et similibus
de illis que provocant urinam cum lenitate ita ut
cum minorat quantitas ei detur in potu in-
carnativa una vice et aqua mellis vice alia
secundum quod diximus. Fluxus autem factus ex debilita-
te epatis a digestione signum est egestio similis aque
carnis recentis cum ablutis. Et iam diximus
signa ei et curam eius in capitulo debilitatis epa-
tis. Excoriatio autem alia est mala putri-
da antiqua et alia cum qua non est putrefactio et
alia est que fit a colera et alia est que fit a flamate sal-
so et alia est que fit a colera nigra. Et illa que
de istis accidit alia est que fit in intestinis su-
perioribus et alia que fit in intestinis inferioribus.
Et signa ei que est ex colera facta in intestinis su-
perioribus sine putrefactione sunt pervenitur in

vel bibit parum olei sive alie

in aliis illud non consequendo ipsum cum medicinis

in aliis deinde mordicatio

uentris. et egestio in qua sunt uiscositates et mu
cillago. et dolor super umbilicum. et quod descendit
fex post dolorem et punctum post horam unam. Et cum
illa in qua est de mucillagine et sanie et sangui
ne quod est uehementis commixtionis cum fece. descendunt
cola et fiunt cum ea tristitia et sitis. Et cura eius est
semina lenientia. et puluis qui manu fiunt de
bolo. et aqua de sumach decocti cum gummi arabi
co. et lac acetosum extinctum cum ferro. et cibi facien
tes gluttinationem et stiptici sicut uitelli ouorum
et risi impinguatum cum adipe renum edorum. et
sumach et agresta. et sumach algorem (?). et si
mich anabyc (?). et omnia que diximus in capitulo eorum
colice. Ille autem que fit in intestinis inferiori
bus signa sunt quod dolor est in inferioribus umbili
ci. et sequitur exitum fecis punctum. et est non uehe
mentis commixtionis cum mucillagine et sanguine.
Et cura eius est omne quod diximus de clisteribus sedan
tibus finientibus gluttinantibus. Excoriatio
nis autem fiunt ex flate salso signa sunt quod fit
post coctionem et cum ira. et non est cum ea in egestione
sanies plurima. neque cola. neque rubedo. neque uiridi
tas simo sua et uiscositates. neque acuitas que est
que pungat ea. et uentositas est cum est plurima.
Et cura eius est semina acuta. et nasturtium de
coctum cum aqua et oleo. Et cauere cibus est eius que di
ximus in capitulo prohibitionis cursum. Et si fiunt
in intestinis inferioribus. ponantur clisteri tesca
lefacientes pauca de illis quas diximus. et non ponatur
clisteris sedatiuum quod non infrigidat. Fracta autem
ex multa est mala cronica. Et signa eius sunt punc
tum assidua. et egestio nigra ex qua sunt bul
lie. et odoratur ex ea odor aceti. Et hec excoriatio
si antiquatur non sanatur. Si uero fiunt non antiqua. tunc
cura eius est sumere in potu semina lenia calida.
et decipiantur in hac excoriatione res acetose. et de
tur facientes gluttinationem sicut uitelli ouorum
et risi cum adipe caprino. et cum amigdalis tritis
et cum papaue. Et omnes excoriationes que sunt in
intestinis inferioribus. indigent cum medicinis
sumptis de super clisteribus. Ille autem que fiunt in in
testinis superioribus. parum confert clistere. Il
la autem excoriatio que est cronica putrida siue sit
flatica siue putrida collica. siue melica. in
diget clisteribus acutis ex eis que diximus. et medi
cinis que abstergunt intestina. et eis que consolidant
alia. Excoriationis autem que in ano fit. et est tenas
mon signa sunt frequentia assellationis pauce
sicut sputum ubi grossum cum colore lodeutur ex ani.
Et illud cum quo egreditur egestio non est permixtum

cum fece. Et iuuantur balnea cum suppositione colli
rii plus quam reliquis curationibus. et ego dicam col
lirium tenasmon. capitulum lxx de colica.

Fit autem extenuatio fecis aut extenuatio uentosi
tatis. Et retentio quidem fecis fit ex uentositate
siccitate. Et siccitas fit aut propter siccitatem cibo
rum. aut propter paucitatem quantitatis eorum. aut multitu
dinem exitus urine. aut uehementiam caliditatis cor
poris. aut multitudinem laboris. aut uehemen
tiam caloris aeris. aut propter uehementiam caliditatis
aeris uentris. Et similiter retentio fecis propter
paucitatem effusionis cole ad intestina. aut quoniam
super ea est sua uiscositas plurima inuestita sit
ea. et hoc est illud quod plurimum fit. aut propter siccita
tem ipsorum intestinorum. aut propter … eorum. aut propter
destructionem sensus eorum. Ventositatis autem
retentio fit aut propter multitudinem quantitatis ei.
et fit multitudo uentositatis aut propter cibos infla
tiuos quorum quantitas est multa. aut propter superflui
tatem cibi plurimam. aut propter debilitatem caliditatis
tis uentris. aut propter contractionem uentositatis
inter duas tunicas intestinorum. aut propter adhe
rentiam … plurimi et lapidificationem eius alie
partis post aliam. aut propter colericam … cum fiunt
adueniunt. quare inflat ipsum. Et retentio fecis
propter siccitatem ciborum. curatur post comestionem glan
dium et risi. et lenticulis. et similium. Et cura eius est
ut eger in potu sumat sirupum uiolatum aut
iuleb aut decoctionem ficuum. aut rob dulce.
aut oleum sisaminum in quo dissolutum est … cen
to iuleb quantum ipsum est super ignem. aut penidiorum.
et supponatur collirium factum ex alsefina. Et sint
cibi unctuosi dulces mollificantium. Ille autem que
fit ex multitudine exuberantie urine signa sunt que
fit post multitudinem urine. Et cura eius est come
dere carnem pullilorum … et uitulos et pi
sanos fractos cum … et bituminum coctum. et
butirum … et penidios. et assiduare accepti
onem medulle cassiefistule. et sirupum uiolatum
et pruna infusa in iuleb et similia de illis que mouent
uentrem cum opilatione meatuum. Illa uero que est
propter uehementiam caliditatis uentris signa sunt perpetue
initia sitis et siccitatis fecis semper. Et cura eius est
assumptio fructuum lubrificantium … aut
cibum sicut sunt pruna. et sicut … et uue. et cito
nia et similia de illis que … et humectant
uentrem. Illi autem que fit propter uehementiam caliditatis
aeris. aut propter uehementiam laboris. aut propter multi
tudinem sudoris in balneo. aut aliis signa sunt quod
retinetur fex. et desiccatur post cibos. sicut post istos.

Et cum ei sumere cibos lubrificatiuos unctuo
sos multe quantitatis · et fructus humidos · et aliud
acetum et dimittere laborem · et ungere corpus cum
cera et oleo · et intrare in aquam frigidam. Ille uero
qui fit propter uentositatem colere signa sunt punctiones fe
cis in omnibus cibis sumptis · et siccitas ei semper
plurima · et multitudo sitis · et uehementia ap
petitus · Et cum ei est assumptio ciborum grossorum
unctuosorum · et ungere manifestum corpus cum cera
et oleo rosato · et intrare in aquam frigidam. Ille uero illi
qui fit propter siccitatem ipsius intestini signa sunt extre
nuatio inferioris uentris · et subtilitas eius · et ut
non inueniatur siccitatis eius · et difficultas exitus
eius · et cum ea sitis · Et cum ei est potus olei ante
cibum · et introitus in aquam calidam · et administra
tio uini dulcis et ciborum unctuosorum. Illa autem
que est ex flatu grosso aggregato in intestinis et
stomacho · et est illa que plurimum fit signa · sunt quod fit post
satietatem nausiatiua plurima · et retinentur fex
et uentositas eius · et multiplicantur et fetet eruc
tatio desuper · et multiplicatur nausia · et fortis
fit dolor · et sudat sudore frigido. Et cum ei est
ut in hora quo potissimum sanantur cum clisteri
solutiuo leni · Si igitur sufficit bonum est · Et si non · cum
solutiuo medio · Et si sufficit · bonum est · Et si non ·
cum acuto solutiuo · Et deinde electuarium de duc
tis · et electuarium diacitoniten solutiuum · et pille
de mangranatis et pille albe · Iste enim albe ual
de ueloces sunt in soluendo uentrem. Inde autem q
non est potissimum · caueat sibi a satietate nau
siatiua · et assiduet comestionem electuarii di
acimini · et utatur in cibo suo cimino habito ·
et dimittat fructus humidos · et euomat cum aqua
et melle cum repletur cibo · et sit ei secunda mensa ex fi
cubus siccis et nucibus et fisticis et pineis et nuce
moscata · Et uinum ei sit purum · nec amarum ·
et decoctio eius sit ex citrullis et aqua salsa · et si
cla · et omnibus que soluunt uentrem · Et dimit
tat sumach et lentes et granata cum granis su
is et agrestum et similia illis. Et diminuet mul
titudinem potus aque frigide ipse · et uinum acetosum · et
nouum et assiduet infusionem aloes cum oleo de
licata et aquam indicam secundum quod narrabo in se
cundis fiat antequam si deus uoluerit. Illa uero
illa que fit propter punctiuitatem effusionis colere ad inte
stina · et accidit ex ea difficultas exitus fecis ·
signa sunt albedo egestionis cum difficultate exi
tus eius · et inflatio uentris · Et cum ei est illud
quod diximus in capitulo dysenterie que est ex opilatione
meatus inferioris · et ut ponantur in cibo cimini

et sinapis · et sic minuatur · aut distillet in eo
de lacte ficus stille aliquae · et sumat ante cibum o
liuas aque · et siclam cum sinapi · et comedat medul
lam cucumeris cum ficubus · et sumat grana de anete
ante cibum. Illa uero que est ex apostemate in intestinis fit ex
apostemate calido tantum · Et signa ei sunt febris
et sitis · et uomitus colere · et inflatio maxima in su
perioribus uentris · et pulsatio in uentre · Et si fit
fortior · euomit infirmus fecem · et sit anelitus eius fe
tidus · et quandoque est eructuatio eius fetida · et corpus
totum similiter. Et est colica que nominatur yleos · et
expositio est domine miserere · et aqua pura est
ei curatio si confirmatur · In initio autem rei oportet
ut flebotometur basilica · deinde safena · deinde
coquatur aqua endiuie · et aqua foliorum cucurbite
humide · et aqua foliorum altee · et malue in qua
dissoluta est medulla cassie fistule · et fundatur de
super oleum amigdalinum dulce · et lauatur locus
cum oleo anetino · et oleo camomillino · et sorbeat
ex iuuibus herbarum lenium · et ex decoctione ciceris
et aneti · et sorbeat cum coriandris et aqua
psillii · et clisterizetur cum aqua ordei et aqua al
tee et rosarum · Et si fortior fit siccitas · clisterizetur
cum aqua ordei et rosarum · Et si fortior fit infla
matio · clisterizetur cum aqua ordei et albugine
oui et mucillagine psillii · et cum clisteri infrigidan
te quod narrabo · et sumat in potu mucillaginem
psillii · et aquam citruli et similia de hiis que extin
guunt donec sedetur inflammatio · deinde rede
at ad leniendum apud cum lenitiuis sicut sunt muci
lago fenugreci · et seminis lini · et rosarum · et altee ·
et oleum sisaminum et oleum amigdalinum. Et fit
et ab humoribus malis et adherentibus · et sic est eo
uomitus plurimus frequens · et non quiescit quod est in
concauitate uentris · et inueniunt punctionem et do
lorem · et aqua · in superioribus uentris eius · et commoue
tur post comestionem · et non sedatur nisi est uomitu et
sunt cum ea tristitia · et frigus extremitatum
quandoque · Et cum ei est cum yleos · Et uersa sit il
le secundum quod diximus in capitulo stomaci · Et fit ex
extorsione intestinorum superiorum · et ex siccitate
stercoris in eis · Et cum eius est sirupus uiolarum
cum scammonea aut oleum uiolatum. Colica autem
uentosa est sicut illa que accidit ex cibis inflatiuis
cuius signa sunt · quod est rugitus in uentre · aut
augmentum quod non sanatur nisi est desuper uehementer
comprimitur · et dolor difficilis ledens in umbilico
et eructuatio difficilis plurime quantitatis · et rete
tio uentositatis · Et si ingreditur ex ea aliquo
non egreditur cum quantitate que sedet dolorem u

vehementem. Et quandoque est cum hoc lenitas. Cum ergo inveneris ventrem lenem aut equalem et dolorem vehementem, tunc colica erit ventosa fortis. Si ergo fuerit post multum usum fructuum et herbarum, tunc cum ei erit ut in potu detur de electuario diacimino cum aqua in qua bullita sunt ciminum et carui. Si ergo sufficit, bonum est. Et si non, tunc detur ei confectio de gemmis lauri. Et si fortior fit dolor in dispositione, tunc detur ei filonium, et detur ei in potu vinum purum vel quando est ieiunus, et sit calefactum, et calefiat mirice ei, et liget super ipsum pannum, et prolonget somnum, et non comedat aliquid tribus diebus si potest illud tollerare. Et si tollerare non valet, comedat buccellam panis infusi in vino veteri, et caveat ne bibat aquam frigidam; dolor namque commovetur post potum eius. Et si iam secuta fuerit, tunc ingrediatur tinam quando commovetur dolor, et exeat ex ea quando debilitatur, et inungatur venter cum oleo quod exsiccet ventositatem ex eis que diximus, et suspendat super eum olulam parvam cum igne. Et clisterizetur cum clisteri quod exsiccet ventositatem, et supponat suppositorium quod exsiccet ventositatem. Ita ut cum sedatur dolor totus, redeat ad cibum paulatim, et comedat exunt alis ficedulegi, et devitet aquam frigidam diebus multis, et ponat in vino suo galangam, et sit purum vinum eius, et caveat ab herbis et fructibus huiusmodi et generibus inflativis, precipue apiis et moris rubi, et cucurbita et citrulis et consimilibus et similibus, et caveat plurimam commixtionem vini colati et austeri. Et similiter est cum ei quod est ex multitudine cibi. Illi autem que fit ex constrictione ventositatis inter duas tunicas intestinorum signa sunt vehementia doloris, et quod non egreditur ex ea ventositas omnino, et quod non mugit per compressionem factam desuper. Et confert huic cum tota et precipue abstinentia a cibo, et compressio ventositatis, et vaporatio super locum doloris, et unctio pinu. Et illi que fit ex flatu quod paulatim resolvitur et inflat signa sunt quod sedatur dolor quandoque et commovetur post duas horas aut tres. Et quandoque commovet eam vaporatio. Cum ergo videris eam vehementer dolorem post vaporationem, tunc dimitte vaporationem et precipe infirmo ut prolonget somnum, et calefiat in mediis, et dimittat cibum die una. Deinde vaporetur et suspendatur olula cum igne. Si ergo sedatur dolor, tunc illud est conveniens. Et si commovet ipsum, tunc amministretur somnus et minoretur

cibus ut digeratur illud flatum, et exsiccetur et resolvatur paulatim et non redeat. Illi vero que fit ex melancolia que effunditur ad ventrem et inflat ipsum signa sunt acetositas eructuationis, et inflatio ventris subito et dolore vehementi. Et cum ei est in hora quidem paroxismi, ut decoquantur cum aceto fructi calamenti et ciperi et ruta et origanum et gruma nigra, et fiat vaporatio cum eis, et limbucat aquam calidam in qua decocta sunt ciminum et carui, et clisterizetur cum clisteribus exsiccantibus ventositatis. In hora autem in qua non est paroxismi, fiat cum assiduitate potius decoctionis epithimi, et omnium que educunt meliam. Et quandoque fit a multitudine serpentium et vermium inventium, et transiliant in eo et involvunt cum stercore, et generant agitationem facientis nausiative, et comestione ciborum putrefactione. Et sunt trium specierum: longi qui sunt in intestinis superioribus generantur, et lati qui sunt in intestinis grossis inferioribus, et nominantur semina cucurbite, et vermes parvi qui plurimum sunt in intestino recto quod sequitur anus. Et significatio eorum est multiplicatio cibi, et quando non comedit moriuntur, et accidunt multitudinem eorum in ventre accidentia mala timorosa. Et cum eorum est eiectio ipsorum cum eis que interficiunt eos ex medicinis amaris: longos vero interficit absinthium, latos vero interficiunt feselium et lupini amari et nasturcium et alebregi, et decoctio eius est bibitur. Et illi qui sunt in ano curantur cum involvitur lana infusa in vino et supponitur.

De egritudinibus renum. capitulum lxxi. de egritudinibus renum.

Egritudines renum sunt apostemata et lapis et calefactio renum et macies eorum et debilitas ipsorum et corruptio sanguinis et difficultas urine facta ex eis. Lapidis vero in renibus signum est quod dolor eius est similis dolori colice. Et illud quando non cum eo constringit et commovet nausiam et invenit dolorem in ylis. Propter quod ut distinguatur inter ipsum et inter colicam per urinam, cum est in ea sicut arena, aut de consuetudine egri est ut mingat post huiusmodi dolorem lapidem, aut cum inveniatur ante illud per aliquos menses urinam nigram est que fuit dolor in eam, tunc est lapis. Et si non fuerit aliquid horum signorum, tunc dolor post satietatem nausiativam est significatio colice. Et nausia cum colica plus est, et locus doloris ventris in colica est amplior et ad anteriora declinior. In lapide autem que est in renibus est locus ei

Marginalia: egro — g n bibat aq frigidam — In al. firmat dolorem — In al. absque dolore vehementi — i. nigella — tal. et maru — In al. cancel et mi uden albu — i. seina ... se guerengo et albe et sue ... simila ... rubella — In al. sinarpis

minor et ad positionem declivior. et iterum dolor co
lice permutatur. dolor vero renum non permutatur. Et
iterum significatio lapidis renum est dolor in ca
num et ylius et emulectorius cum gravitate et opila
tione eius que sit suspensum aliquid in eas. Et cu
ra lapidis in renibus in hominibus compositionis eius do
loris est ut ingrediatur eger tinam et inun
gat dorsum et ylia cum oleo alkeiri tempore inunc
tione. et commoveat alcatim. et equitet animal non
suavis incessus. aut saliat super pedem unum et
descendat de gradu ad gradum donec excommo
diatur lapis in urina. Si ergo sufficiat illud
bonum est et si non. sumat in potu medicinas que
lapidem in renibus frangunt. et redeat ad ingressio
nem sue. quod est aliud ab isto. et impleat cannu
et ylia eius cum arthemisia et centaurea. et fenugreco
et semine caul. et coctis cum mediis cappanis
decoctis. et dabis ei in potu postea medicinas
frangentes lapidem in renibus. et addes eas oleum
amigdalinum. et aqua malvarum. et precipies ei ut
saliat post illud aut descendat de gradu ad gra
dum. et da ei in potu de medulla cassiefistule cum
oleo amigdalino. Illud enim lubricare facit
lapidem. Cum ergo egreditur lapis in urina et
non sequitur ipsum emissio sanguinis. tunc est incolu
mis. Et plurimum illi fit cum lapis est levis per
virtutem fortem quandoque sequitur ipsum emissio sanguinis.
cuius cura est ut in principio detur tunc de medicamine
conferente excoriationi renum et emulectorior. et
flomentur basilica usque quo sanetur. Et quando
pervenit lapis in meatu virge. et illud fit
quando est ei magnitudo. et accidit ut egrediatur in
latitudine. oportet tunc ponatur virga in aqua ca
lida. aut embrocetur cum aqua et oleo calidis.
et fundatur in meatu oleum violatum cum muci
lagine altee. et fricetur locus in quo continetur la
pis. et expellatur ad anteriora una vice post ali
am donec egrediatur lapis. Sed si dolor for
tior fiat. et locus apostemetur. et non egrediatur
hac curatione. tunc inferius subdeo findatur vir
ga et extrahatur. Custodia vero a lapide est con
gregatione eius in renibus. est per diminutionem ci
borum viscosorum. sicut casei. piscium. et panis azimi.
et dulcium crossorum. et assiduatione seminum
mundificativorum renes. et sirupi acetosi plurium
seminum. et medicinarum que frangunt lapidem. et
lenificatione excessus que diximus. et abstinentia
a sompno longo super collum. et longitudine strie
tione cinguli. et multitudine equitationis.
et labore dorsi. et utitur vomitu cum est repletio.

Capitulum 4. Apostema autem in renibus sequitur in principio suo febris
permixta non habens paroxismum cum compilatione
et sentit infirmus cum iacet quasi gravitatem suspensam
in eius ventre. Et cum ei est si calidus febris que est
cum eo fuit vehementis fortitudinis. quia for
tasse non sit nisi intus. flobotomia basilice. et dare
in potu aquam ordei. et medicamentum de seminibus
frigidis. et sumere in potu aquam cucumerum et aquam me
lonum indorum. Cum ergo feceris illud ebdomada
una. et levius fuerit febris. et non sanatur infirmus. tunc
incipe aliam curam. et est illa que fit quando febris que est cum
eo non est calidioris plurima. et da ei in potu se
mina maturativa ex eis que diximus. sicut se
men altee. et semen lini et similia. et fac emplastrum
alcatim cum fenugreco et altea. et emplastra ma
turativis ex eis que diximus. Cumque sedatur do
lor totus et remanet gravitas. tunc precipe
egro ut saliat. et ut descendat a gradibus cum
velocitate. et commoveat cannum suum. et per ite
ipsum si non incipit mingere saniem. Si vero sani
em mingit. excusatus ab his. Cum ergo mingit
saniem. tunc iniice super ipsum cum seminibus
mundificativis vice una. et cum consolidativis
ulcerum renum vice alteram donec sanetur. Et
apostema vero in renibus contingit ad unum trium modorum.
aut est exsiccetur et sanatur eger. aut collectionem
faciat saniei et mingit eam. aut fit apostema durum
quod est deterius eorum. Et signum eius est quod remanet
gravitas cum aliquanto dolore in cannum. et mi
nuitur quantitas urine. et incipit venter infla
ri. et fit ydropicus secundum dies. Et cura quidem
eius est difficilis. curetur tamen secundum dispositionem cum assi
duatione emplastrorum resolutivorum suppositorum
alcatim et dorso. et sumat in potu semina le
nientia ex eis que diximus. Diabetes autem que fit ex
caliditate renum. et est diarria urine sequitur sit
sitis fortis assidua. et non humectatur os eius cum
bibit aliquid. et mingit semper post potum aque.
et urina est alba subtilis quasi sit alba aqua. et ex
tenuatur corpus. et minoratur caro eius. et si non suc
curritur. convertitur velociter ad ethicam. Et cura eius est
in principio sue inceptionis. ut sit eger in loco
frigido humidi aeris. et dormiat resupinus
super terram. et super lectos frigidos. et ingrediatur
ter in die in aquam frigidam. et impleatur inferio
ra sui dorsi cum psillio commixto cum aceto. et san
dali et aqua rosacea. et sumat in potu de trociscis
diabetis cum aqua granatorum acetosorum. et sit
cibus eius ex sumac et agresta. et quod sunt illis similia. et
sumat in potu aquam ordei cum oleo amigdalino.

·4· cistitis

·5· egritudinis ·iii·

et diminuitur de eo quod urinam provocat. et sorbeat sor
bitionem factam ex amilo et oleo amigdalino et zuc
caro. teneat in ore pillulas sitim sedantes aut
frustrum masal. aut aliquid acetosum ut sedetur

[margin: i. pillule magne facte ex lacte camelino et fa rina ordei et similibus acetose]

sitis ei. Congelatio autem renum signa sunt dolor in dor
so non fortis cum extenuatione corporis et paucitas de
siderii coitus. et multitudo urine. et albedo eius.
Et cura eius est regimen impinguans corpus. et dilata
tio meabo. et cibaria unctuosa. et comestio me

[margin: ut amigdalae]

dullarum cum zuccaro. et omnes cibi et medicine que
addunt in spermate ex eis que diximus. Debilitatis
vero renum signa sunt quod mingit sicut lotum
carnis cum dolore in dorso. et paucitas appetitus co
itus. Et cura eius est flomia basilicon ex latere in quo
sentit dolor. Si vero dolor magnus non sentitur.
tunc fiat ex latere dextro. Et detur in potu me
dicine confortantes minctum sanguinis et emplastrentur
alcanna cum emplastris infrigidantibus et confortantibus
renes. sicut rosis et sandalis et acatia. et mumia et
mirto. et eorum inunctio sit cum oleo rosato et si

[margin: i. iuxta al. omnino]

samino. Sanguinis autem eruptionis ex renibus
signum est quod mingit infirmus subito sanguinem
plurimum ex habundantia aut propter percussionem su
per locum renum. aut propinquum ei. aut propter corrosionem ve
nae acuti. Et cura eius est flomia ex basilica
deinde medicina confortans minctum sanguinis. Capitulum lxxii. de retentione urine.

Hoc fit autem propter egritudinem
in emuleroriis. aut propter
egritudinem in meatu urine. Et hec egritudo autem est
lapis in meatu urine. aut caro nata. aut opilatio
sanguinis aut saniei. Signa itaque eius que fit ex
emuleroriis. sunt gravitas in dorso. et repletio vesice
ex urina. cui cura est sumere in potu medicinas
que frangunt lapidem. Et signa eius que fit ex opilatione
meatus urine. sunt repletio vesice. et inflatio et
tensio ut corium. et gravitas quedam in pectine
et anca. cum dolore vehementi et tensione superflu
a. Et fit autem propter lapidem obsessum aut propter apostema
aut propter carnem ortam. aut propter opilationem san
guinis aut saniei. Et iam diximus curam lapi
dis et signum et curam eius. Carnis autem orte signa
est que fit secundum plurimum propter ulcera accidentia in hoc
meatu. et non prohibet totam urinam sed modicum
eius. Et quandoque est inceptio eius exitura similiter vert
tice in hoc meatu. Ergo cura eius est in emuleroriis
curationem non habet. et non medicatur nisi cum tinta
et emplastris lenificantibus ex eis que diximus in capi
tulo diuretico ut leniatur meatus et dilatetur quando egre
ditur urina cum facilitate. Et difficultas fit etiam
urine in hac dispositione quando inspissatur et diminuitur.
Cum quod est in meatu urine quandoque egreditur cum eis
que mingere faciunt. Opilatio autem sanguinis
et saniei. fit propter minctum sanguinis et saniei. Et
cura eius est si fuerit in dorso ex emuleroriis. ut
in potu sumat medicinas que frangunt lapidem.
Et si fuerit in meatu urine. moveatur et evacu
etur cum facientibus mingere. Capitis autem in ve
sica signa sunt febris valde fortis caliditatis ad
instinctum. et vehementia doloris et punctura in vesica.
cui cura est flomia basilice. et post aquam ordei. et em
brocatio vesice cum aqua tepida. et unctio eius cum
oleo violato et tepido etc. Et quandoque fit difficul
tas urine et ex lapide cadente in ore meatus non
in meatu. Et signum eius est quod cum proicitur infirmus
super dorsum suum et levantur pedes eius ad superiora.
et vehementer cum commovetur egreditur urina. Et
istud sine cessatione fiat ita donec egrediatur la
pis. aut frangatur cum medicinis que frangunt la
pidem in vesica. Et quandoque fit difficultas u
rine ex mollificatione lacertorum vesice. cuius signum
est quod homo eam mingit cum facilitate quando super
vesicam fit compressio. Et est eius cura inunctio ipsius
cum oleo nardino et oleo costino et castoreo. Et
quandoque fit difficultas urine propter vehementem rete
tionem urine. Cuius signa sunt quod si compressio fiat su
per vesicam egredietur urina tunc. Et confert quidem
pluribus modis difficultatis urine introitus in
aqua calida. in qua decocta sunt folia caulis bismal

[margin: i. iuxta al. cartena]

ve. et centaurea et fenugreci. et ruber tinctorum.
et emplastra pectinis et alcanna cum eis. Et conferunt
quidem medicine urinam provocantes quando vesica est
vacua. et nocent vehementer cum est plena. Capitulum lxxiii. de insensibili fluxu urine.

Fit autem ex multitudine
humiditatis cum caliditate. aut cum frigiditate. Et cursus urine cum caliditate curatur hac medica
mine. Cuius confectio. Recipe seminis coriandri assati
infusi in aceto uno die et nocte partem unam. et
cimbilia et sucedos. et boli armeni. et gladiorum

[margin: i. sal. ind.]

siccorum. et carube. et lentium excorticatarum partes
equales cum coriandro. sumat pulverem ex eo
mane et sero pondus trium. Et curatur cursus
cum frigore cum hac medicina. Cuius confectio. Recipe
glandium siccarum. 3. l. thuris. 3. xxx. mirre
3. vi. gummi mahaleb. et acori et cyperi. omnium

[margin: i. nerve]

ana. 3. x. sumat pulvis ex eo mane et sero
3. iii. cum rob. et inungatur pecten cum oleo de lili
aut est oleo in quo decocta est ruta. et in quo distemp
ta sunt euforbium et castoreum. In diarria vero
urine que est diabetes iam diximus curam in an
tidotario et in almansore. Capitulum lxxiiii. de distillatione urine.

Accidit exitus urine in voluntarie paulatim. Et est
duarum specierum: aut cum adustione, aut sine adu
stione. Et est aut ex debilitate complexionis, aut ex
debilitate vesice. Et offert illi qui est sine adu
stione, retentor urine calidus, et comede sicce et
nuces pistacias et saccer cena confecta in ciceris, fiunt
in dosi pondus .ij. iij. tr. et mede .ij. saccer cene
e. Et administret illud usque quo sanetur. Et di
mittat cibos frigidos et humidos propter evacuationem
flatus ex corporis exsiccare. Illi autem qui est cum adu
stione, offert retentor urine frigidus oportet ex
eo quod glutinationem facit propter evacuationem
corporis excolatam rubeam. Et comittat cibos calidos
et siccos. Illi vero quod fit cum debilitate vesice
cum in est comedere electuaria aromatica cale
facta, et inungere pectinem cum oleo nardino, et
oleo de costo, et emplastret femur in cum emplastro fa
cto ex spica et cinamomo et gallia cum cera dis
soluta cum oleo. capitulum .lxxv. de adustione u
rine. Quandoque est urina sine distillatione, et non
egreditur sine voluntate sed voluntarie cum ad
bustione vehementi. Et est duarum specierum, aut enim est
sanie aut sine sanie. Et illius quidem qui est cum sa
nie et est in renibus et partibus eorum, iam diximus cu
ram. Illius autem qui est a vesica, nos dicemus in capitulo
ulcerum vesice. Adbustioni autem urine sine sa
nie, offerunt illa que sunt similia avellanis sine
ta ex seminibus et julebs, et sirupus violarum, et mu
cillago psillii et rob, et aqua alkikengi, et enucleate
a salso et acetoso et coitu et acuto et coitu, et lavo
re, et assiduet introitum in aqua tepida, et sor
beat ova sorbilia levia, et oleo amigdalinum,
et comedat ius galline pinguis cum lenticulis ordei
et cucurbita. capitulum .lxxvi. de lapide in vesica.
Lapis in vesica fit in infantibus plurimum et in
consistentibus in iuvenibus. Et signa lapidis vesi
ce sunt albedo urine et subtilitas eius, et fex are
nosa propter conturbationem eius, et erectio virge, et quod
puer plurimum scalpit ipsam, et laborat et ca
retentio urine et difficultas exitus eius, et dolo
re vehementi, et exitus ani, et hec species divise sunt.
Et aliud est quod rumpitur cum medicinis, et aliud est quod
non frangitur. Quapropter oportet ut tu experiaris ipsum
cum medicinis longo tempore ante scissionem. Et
ex eis que frangunt ipsum est omnis cibus in esu
sicut olive immature et capparis viridis et ficus
et cicer nigrum et alkekengi. Ex medicinis vero sunt
costus et cassia lignea et spica et piper et ciperi, et
cortices radicis capparis, et amigdale amare,
et cinis scorpionum adustorum, et oleum de scorpionibus,
et sanguis hirci siccus, et vitrum adustum, et ceteri
adusti, et medicamen quod frangit lapidem ex eis
que diximus. Et hoc medicamen frangit lapidem
sua proprietate mirabili, cuius confectio. Recipe cineris
scorpionum adustorum, et lapidis iudaici et la
pidis spongie omnium ana partem unam, argen
tum cabellatum. Sumitur dosis eius .ʒ. j. vel
cum vino albo subtili, aut cum aqua mellis. Et
tunc hec cum est fortior cum datur hec medicina, et
sit cibus eius ex illis quos diximus, et distillat in foramen
virge oleum de scorpionibus, et inungitur. Si
vero medicinae fuerint hec cum premiserim, et non mo
vit urinam provocari, et sentit non invenit alle
viationem, aut non egreditur arena in urina, tunc
scias quod lapis est durus plane, non obediet ad
frangendum, et dolor huius cum inungit est mior
tune et aucter cum ferro, et non oportet ut di
mittatur cum eo post misse, quoniam prohibet egritum
ad ethicam cum assiduatione doloris, et quandoque ul
nerat vesicam cum hoc, tunc vero incipe ad extra
hendum ipsum. Et oportet quod commovetur dolor
ut administret introitum in aqua calida. Et em
plastra vesicam et inunge ipsam cum eis que diximus
in capitulo lapidis in renibus ut alleviet dolor
et non perveniat egritum ad ethicam. capitulum .lxxvij. de
cuius signum est adustio urine scabie in vesica.
Cum rebus similibus furfuri mica et extenuati
one in corpore. Et cum eius est aqua ordei et bulne
um leve post aquam ordei et post cibum leve et vinum
pinguia, et potus olei amigdalini, et fiat ene
ma vesice cum mucillagine seminum citoniorum a
cum lacte mulieris et oleo rosato, et omnia que diximus
in capitulo adustionis urine que est sine sanie et
sanguine. capitulum .lxxviij. de apostemate in vesica.
Apostema quod in ea plurimum accidit est apostema ca
lidum, cuius signa sunt dolor vehemens cum punctura
in vesica, et retentio urine cum febre calida
adurente, et alienatio et nigredo lingue.
Et cum eius est flomia, et communis cum birsem.
et limiatur vesica semper cum oleo violato usque
ad tres dies. Deinde cum oleo camomillino.
Et non emplastretur cum rebus frigidis, sed cum rebus stip
ticis, immo emplastretur cum sisamo excorticato et
lacte dulci, et pane similaginco et lacte. Et
si secutus fuerit dolor et preterierit ebdomada una ei,
emplastretur cum resolventibus lenibus ex eis que di
ximus sicut camomilla et semine lini et fari
na fabarum confecta cum rob. Et tres in quo post illud.
convertitur aut ad sanitatem aut ad aggregandam
saniem aut ad apostema durum. Cum vero convertitur ad

aliquo

in al. tepida

ad aggregandam saniem. tunc cura eius est illud
quod diximus in cura renum. et quod dicemus nunc in ul-
ceribus vesice. Et si convertitur ad apostema durum. tunc
cura eius est illud quod diximus. et quod dicemus nunc in
apostematibus duris in vesica. Et signum eius super quod fit
per apostema calidum. et post percussionem et casum. et apostema
vero inventum apud comissuram que est inter testiculos et
anum cum est magnum. et difficilis fit exitus sterco-
ris et urine. Et cura eius est sumere in potu me-
dullam cassiefistule. et oleum amigdalinum super
aquam seminum provocantium urinam. sicut semen
melonis. et semen feniculi. et semen apii. et
capillus veneris. et sorbeat aquam caulis. et aquam
ciceris cum oleo amigdalino. Et emplastretur locus
apostematis si apparuerit. Et si non. emplastretur omnis
sura. et vesica et pecten. cum emplastris que diximus in
capitulo renum. et cum emplastro quod resolvit apostema
durum in vesica. et line ipsum cum oleo calido. et
inunge ipsum semper. et fac ipsum assiduare ti-
nam in qua decocte sint radices caparis. et ca-
momilla. et radices viole et radices altee.

aliquo

t caulis

t al' melonis

Caplm lxxix. de ulceribus in vesica. et inter virgam.

Vim ulcerum ista sunt invicem signa. quandoque renes
egreditur cum urina sanies. et invenit eger
dolorem cum mingit in loco ulceris. Cum autem
sunt apud vesicam. egreditur sanies permix-
ta urine. et venit ei fetor. Et cura ambobus si-
mul est sumere trociscos alkekengi et aquam
mellis iuvet aliquantum. et medicamina consolidativa
ulcerum in vesica. alia. Et ut iniciatur in ve-
sicam collirium album cum lacte cum dolor est vehe-
mens. aut cum melle et flavum cum est sordities
plurima. Et confert ei quod est in meatu proprie. illud
quod inmittitur ipsum plus. quam illud quod bibit.
Et confert quoddam unguentum consolidativum illi
cui ulcus pervenit ad meatum. hoc namque un-
guentum confert cum debonis cum eo linitur ul-
ceribus concavitatis ventris. Ulcerum autem renum
signum est dolor in dorso. huius autem ulcera ve-
sice inveniunt dolorem pectinis et difficultatem
urine. et que egreditur ex ulceribus in renibus est
frustrum carnis parvum. Et ex ulceribus vesice
cortices. et dolor in ea est vehementior dolore
in renibus. et sentitur in ambobus lateribus similiter
gemuitati. et hoc est differentia inter ulcera renum et ve-
sice. et quandoque est ulcus in meatu qui est inter renes
et vesicam. Et cura horum ulcerum est cura una.

aq

Caplm lxxx. de diminutione coitus.

Fit autem propter desiderii debilitatem. aut mollificationem
instrumenti. Et desiderii quidem debilitas fit.

aut propter debilitatem corporis et paucitatem nutrimenti
eius. aut absque debilitate. et cum est sine debili-
tate corporis et sanitate cibi. aut propter pauci-
tatem spermatis et frigiditatem eius. aut propter quietem
eius et ipsius congelationem. aut propter siccitatem instru-
menti. aut propter frigus. aut propter longitudinem ab-
stinentie coitus. aut propter accidens animale sicut
est plurima sollicitudo. et timor. et angustia. et
tristitia. et consistit instrumenti mollifica-
tio fit autem propter eam animale sicut extima-
tionem et timorem. et prohibet illud erigi aut
propter longitudinem abstinentie. membrum enim con-
trahitur tunc et detumescit. aut propter pau-
citatem sanguinis. aut propter paucitatem ventositatis
aut propter aliquid quod est de genere paralisis. et ner-
vus qui venit ad virgam. Et cui est debili-
tas desiderii coitus cum attenuatione corporis et cum ex-
tenuatione eius et debilitate ipsius. et citrinitate
coloris. et paucitate cibi. tunc cura eius est
confortare corpus cum regimine convalescentium
et additione in cibis. et vino. et rebus odori-
feris. et somno. et dimissione coitus. Et si la-
borat quolibet labore. dimittat donec cor-
pus ad suam redeat dispositionem cum gaudio et tri-
pudio. et cum exercitio equali tamen et que sunt
illis similia. Si autem corpus cum hoc fuerit
forte habundantie carnis et non diminuti. tunc
illud erit autem propter paucitatem spermatis. aut propter con-
gelationem spermatis. et paucitatem mordicationis eius.
Et paucitas spermatis est aut propter siccitatem in
instrumento spermatis et extenuationem eius in corpore.
aut propter frigus. Et signa eius que est ex siccitate
est paucitas eius spermatis apud coitum. Et
cura eius est iuvamentum quod fit cum balneo et intro-
itu in aquam calidam. et sanatur cibis humidis.
sicut herbis et lacte et vino plurime commixtio-
nis. deinde dilatatur in cibis precipue humecta-
te. sicut sunt pisces recentes. et comedunt assati.
et comeditur cum eis cepe cocta. et pulli. et
gallina. et pulli columbini pingues. et vi-
num plurime commixtionis. et comedere tracti-
los infusos in acceto lacte. et bibe vinum dul-
ce. et sorbere vitellos ovorum sorbiles. et medi-
camen determinabimus addit in spermate. Et
quandoque est propter frigus. tunc signum eius est quod sperma est
plurimum apud coitum et subtile et difficile
exit. et cura eius est iuvamentum cum omni quod calefa-
cit. et assiduatio zinziberis conditi. et in aceto
piperis conditi. et confectio calida que addit in sper-
mate et coitu. Et quandoque fit propter aggregationem

+ ab hac cruce usque ad aliam deficit in textu. quam unum folium amissum est ideo. et est illa crux sub folio sequenti in cap. de fluxu menstruorum

spermatis et ...uis / siccitas egri / tionis eius. et / paucitas car / nis et sanguinis / al' animalium

ambarum intentionum .s. frigiditatis et siccitatis.
Et signa eius sunt paucitas. Et cum ei sunt
omnes cibi cum quibus est exsiccatio sicut a
cetum et cum pinguis cum capitis et tritici cor
tium quorumque fit qui puls. et cerebella cum sint
eis carnibus et pisce. et prope cerebella pullorum
animalium. et diapenidion quod assimilatur. et secu
lum. et lactuce. et cicer infusum in aqua. et fabe
cum comeduntur cum carne salita et altit. ¶ Qui
eius vero spermatis et congelationis eius et paucitatis
mordicationis ipsius. signum est quod est cum coitu
destruitur. et egreditur cum fit coitus sperma plu
rimum congelatum crossum. Et cura eius est omne
quod diximus ex eis que calefaciunt sperma.
sicut medicamen calidum addens in spermate.
et clistere impinguativum calefactivum
renum. et inunctiones calide et suppositoria.
¶ Cuius vero que fit estimatione et angustia et
timore. et exosculatio animalium sicut casti
tas. aut elongatione assiduationis coitus.
cura est cum expulsione illius consilii ab anima.
¶ Debilitationis autem instrumenti que est cum ex
tenuatione corporis totius. et debilitate eius. cu
ra est cum unificans quam diximus cum illo
instrumento. et inunctio eius cum unctionibus
calidis quas diximus. ¶ Et illius que est propter pau
citatem inflationis in inferioribus uenitur.
signa est paucitas erectionis cum privatione
inflationis. et tenuitates corporis. Et cura ei
est omne quod inflat sicut uva et fabe cum co
meduntur cum sale. et altit. et lac recens.
quod bibitur cum cinamo. et replenti ex cibo. et
medicine coitus calide ex illis que diximus.
Illius vero que est propter frigus in nervis urine. si
gna sunt quod sperma est habundans. et fiale e
grediens. et desiderium est stans. sed erectio in
se ipsa est debilis. Et cura eius sunt clisteria ca
lefacientia unguenta. et suppositoria calefaci
entia ipsum ex eis que diximus. capitulum .lxxxi.
Fit illud propter de multitudine desiderii coitus.
multitudinem sanguinis. cuius signa sunt ut
corporis. et rubedo coloris. et paucitas debi
litatis super multitudinem coitus et pollutionis.
et cura eius est flebotomia. et solutio ventris. et mi
noratio cibi. et facere ipsum declinare ad a
cetositatem. et bibere aquam nivalem. et uti
lentibus et agresta. et agranatis acetosis. et
comedere cibum congelatum. et lactucas. et in
unctio in aceto. et potus siropi acetosi.
et administratio medicaminis frigidi minorantis

sperma. et infrigidatio dorsi cum eis quibus com
plentur eo dormiente super ea. ¶ Et fit ex ra
citate spermatis. Et signa eius est quod debi
litat hominem cum ipsum egreditur. et egreditur
cum velocitate et mordicatione et nocumento. et
advenit cum eo adhustio in virga. Et
cura eius. sunt sunt res infrigidantes humec
tantes. sicut cucurbita et portulaca. et lac
tuca. et bliti. et lac acetosum. et administratio
medicaminum frigidorum que diximus. et introitus in aquam
frigidam. et potare lac acetosum. et lac de quo
extractum est butirum. ¶ Et fit ex multi
tudine humiditatis propter ... ut fiant
sperma. Et signa eius est exhuberatio sper — sit
matis. et subtilitas eius. et albedo coloris. et
multitudo inflationis. Et cura eius est me
dicamen calidum. minorans sperma. et cibi ef
fugantes ventositatem. sicut origanum. et
ruta et calamentum. et electuarium diaciminum
et similia. capitulum .lxxxii. de erectione assidua
Quandoque accidit erectio assidua nocens.
et perducens ad spasmum et egritudines pessimas
Cuius cura est quoniam cum ea est caliditas cum flegmonia
et reliquis que diximus. ex illis que minorant
sperma quod est cum caliditate. Et si est cum ea al
bedo coloris. et paucitas sanguinis. tunc adhi
beat medicamen calidum minorans sperma.
capitulum .lxxxiii. de doloribus matricis
Res eis est retentio menstruorum. et de eis sunt
cursus eorum. et apostema et ulcera. et difficultas
partus. et difficultas impregnationis. et mola.
et precipitatio. et ventositas grossa in ea. et
fissure. et disruptio. et cancer. ¶ Et men
strua quando retinentur aut propter paucitatem
sanguinis in corpore. aut propter crossitiem eius.
aut propter multitudinem provocationis lactis.
aut egritudinem in matrice. Si igitur est ex pau
citate sanguinis. tunc signa eius sunt exte
nuatio. et citrinitas coloris. et quod fit post
egritudines et tristitias. et ieiunia et vigi
lias. et laborem. et additionem in locis calidis.
¶ Et cura eius est dilatatio in cibis et potibus
frigidis. et addentibus in menstruis et somnis. et
balneum. ¶ Et fit ex crossitie sanguinis et
frigore. Cuius signa sunt mollicies corporis
et multitudo pinguedinis. Et cura eius est
medicine subtiliative et ... aqua ci
ceris nigri. et albi cum aneto et cimino et
aneto et oleo. et dimittere cibos et vinum stipti
cas et acetosos et incrossatos. et uti medicamine

¶ de retencione menstruorum

provocantibus menstrua · scilicet leniore prius · deinde me
dia · postea fortiore et ventosas cruris cum hora
egritudinis duobus diebus · et flomia (?) sapone · Et
exeis que provocant menstrua · Sed flomia ex
manu abscindit ea · Et quia positio ventosarum
super sinum · et suppositoria provocativa menstrua ex
eis que diximus · et similiter suffumigationes

capitulum · lxxxiiii · de fluxu menstruorum

Fit ex multitudine sanguinis ex corpore · et
acuitate eius · et subtilitate ipsius · et fit post diffi
cultatem ipsius partus · et fit propter emoroidas existen
tes in matrice · et ex ragadiis et ulceribus mal
antiquis · Et fit post percussionem · Et fit in ex
dominio unius humoris corporis · et apparet illud
in exitu eius ex colore ipsius et subtilitate eius · et qualita
te ipsius · Et cura eius propterea est cum eo quod extrahit
sanguinis diminuere · deinde post illud medicinarum
que constringunt fluxum ex eis que convenit ex pl
etum · et exsiccetur corpus absque enlefugie ma
nifesta · Et illi qui fit ex multitudine san
guinis signa sunt · quia corpus est eo est forte neque
debilitatur · et color est cum sua dispositione non
alteratur · quare non oportet ut laboret in retentione
eius dum non apparet debilitas · et non fit alte
ratio in colore nisi sit egressio eius plurima val
de iam nocens egre · tunc enim oportet ut flo
metur basilica · et stringantur radices mamil
larum cum instita · et ponantur super pectus ventose
cum igne · et supponantur collirya retinentia men
strua · et medicine quas dicemus ex illis que reti
nent menstrua · et sedeat in aqua frigida · et sit cibus
ex stipticis et acetosis · et potus sit aqua plu frigoris
· et abstineat a coitu · Ille autem qui est
propter subtilitatem sanguinis et eius acuitatem signa sunt
debilitas corporis · et alteratio coloris et tenui
tas eius quod currit de sanguine · Et offert ei idem
regimen quod est ante hoc preter quod non oportet ut fiat
flomia · et offert ei administratio ciborum et po
tuum acetosorum et stipticorum et infrigidantium in
crossantium sanguinem · sicut sunt grana aceto
sa · et lentes et berberis · et que sunt similia illis ·
et ribes et agresta et citonia · et sumach · et oppi
latina · et fumeteria (?) gluinnationem et alphelude
gi · cum amilo et ... · et tapliceos · et
afeniabegi · et sumatur in potu medicinas que
retinent menstrua cum infrigidantibus forti · et detur
in potu quedam rob ut diximus · Illi autem qui fit
post difficultatem partus offerunt omnia que sedant
sanguinem ex eis que diximus · et sumatur in potu
trociscos valentes ad ulcera et ragadias in
matrice · et reliquum regimen quod diximus · Illi
vero qui fit propter emoroidas in matrice signa
sunt quod venit cum pruritu alius apud ... in
strumentum · et cum repletum est eis · Et cum eius est flo
mia basilice · et sumatur in potu trociscos de lia
mbe · et clistericare matricem cum eis que conferunt
emoroidibus in ea · Illi autem qui fit ex ulce
ribus malis in ea signa sunt fetor eius quod currit
magnum · et quia est virus subtile non confirmatum ·
Et cum eius est flomia basilice · deinde clistericare
matricem cum aqua mellis vice una · et cum medici
nis conferentibus ulceribus matricis alia · Si ergo
ulcus est recens · et illud de quo currit sanguis
cum dolore pruritus · tunc oportet ut clistericet
cum medicamine incarnativo · Et si est illud
quod currit ex eo fetidum · et cursus antiquus · tunc
oportet ut clistericet cum medicamine calido ·
Si autem accidit cursus sanguinis ex matrice post
percussionem · tunc cum eius est flomia basilice · et
sumatur in potu trociscos de carabe · et clistericare
cum medicamine incarnativo ulcerum humidorum.

capitulum · lxxxv · de ulceribus

Scilicet ulceribus ani · et virge · et matricis · et
vesice · et testiculorum · Cum sunt propinqui temporis et non est in eis humiditas ·
tunc aloes tritum cum pulverizatur in eis · sanat ea ·
Et thutia exsiccat ea fortiter · Cum autem est
in eis humiditas · tunc confert ei cortex pini mas
cule · et ematithes · Quod si in eis est putredinitas · tunc
misceatur in eis thus cum eis minutum · Et si
fuerint humida vehementis humiditatis · tunc offert
eis medicamen siccum factum cum cortice combustis · et
cucurbita adusta · et alumine adusto · Et
que sunt in matrice et vesica · confert eis thuthia
et aloes et medicamen de cortice que teruntur simul
aut singulariter · et misceantur cum suco arnoglo
se · et que sunt similia illi · et clisterizentur cum eis · Ra
gadiis autem matricis confert ea que confert in
ragadiis ani · Et similiter emoroidibus accidentibus
in matrice confert ea que confert emoroidi
bus ani ex epithimatibus · Et ventositati ac
cidenti in matrice · confert ea que confert ventosita
ti crossi (?) in colica · ex suppositoriis et aliis ·
Et similiter disruptioni accidenti in matrice con
venit ea que convenit disruptioni acciden
ti in intestinis et in mirach · et testiculis · Illi autem
quod est ex apostemate accidente in ea · dicemus cum in
eis que sunt post.

capitulum · lxxxvi · de apostemate accidente in matrice

Quandoque accidit ex retentione menstruorum in matrice
aut ex difficultate partus · aut ex percussione super
matricem · aut lesione in ea · Et si est quidem

apostematis calidi. sunt febris acuta sicut febris birsem. et nigredo in lingua. et dolor capitis. et timme. et cum iytisoz [?]. et difficultas urine. et egestionis. et frequentia pulsus. et inc[?] Et cum eorum simul est sronia [?] basilica.

[Q]ui si uero quod accidit mea [?] propter difficultatem partus aut expulsionem super matricem. precipue mestruorum eorum retentionis est timendum. Et signum apostematis acuti mee [?] est febris acuta. cum non uidet mulier sanguinem plurimum. Et cum ei est sronia. et ut eclisteriget matrix cum mucillagine psillii. aut ex oleo rosato cum aqua arnoglosse. et regatur egra regimine patientis birsem. dando ipsi potu aquam ordei et alia. Et si dolor ualde fit fortior. et retinetur egestio et urina. sedeat egra in decoctione camomille et fenugreci. et seminis lini. et non tangat aqua umbilicum. neque egra dimittat potare aquam. Et inungatur umbilicus eius cum oleo camomillino et oleo de keiri citrina. Et si non fuerit illud. tu non fricas illud usque ad ebdomadam unam. Et curatur apostema acutum in matrice. aut ad sanitatem cum resolutione. aut ad aggregationem saniei. aut ad apostema durum. Et signa collectionis saniei. sunt quies pulsationis. et sedatio febris. et commixtio complexionis in dispositionibus quibusdam. Et signa apostematis duri sunt sedatio caliditatis febris et acuitatis eius et remotio grauitatis et magnitudinis in pectine et timme. ita quod quandoque apparet tactu si fuerit magna. et difficultas egestionis et urine. Et cum est collectio saniei et ut compleatur locus maturus post diem septimum appone apostematis acuti cum rebus lenificantibus et sedantibus dolorem. sicut camomilla et altea et semine lini. et fenugreco. et fundatur in matrice ex mucillaginibus eorum. et assiduetur sessionem in aqua calida. et inunctionem cum oleo tepido. tamdiu donec appareant signa collectionis saniei. deinde moueatur ita ut descendat agitatione cum sinciliate [?]. aut saliat aut fiat compressio supra locum apostematis tamdiu donec egrediatur sanies. Et quando procedit commouetur complexio. et sedatur grauitas. et egra mingit saniem. Quare tunc oportet ut in potu sumat semina prouocantia urinam. mundificantia matricem tot diebus donec minoretur sanies. deinde curetur cum medicamine incarnatiuo per clisterem. et dentur in potu trocisci de carabe [?] incarnatiui [?]. Et ponatur unguentum incarnatiuum cum uino perimatur [?]. super locum in quo fuit dolor.

[Q]uamuis quod signa sunt de cura apostematis duri. ut dictum est. quies caloris febris et acuitatis ei cum reliquis grauitatis et magnitudo in pectine et timme. ita ut quandoque appareat tactu si fuerit plurima. et difficultas egestionis et urine. Quare oportet ut succurratur cum lenificantibus et resoluentibus uelociter et non negligatur. Cum enim antiquatur et non lenitur. non est possibile ei resolui. et fit cancer. et ei cum est assidue emplastrum superponere loco doloris cum bdellio et storace et amoniaco. et reliquis que diximus ex medicinis et emplastris que resoluunt apostemata dura. et cum clisteribus et cum mucillagine fenugreci. et mucillagine seminis lini. et cum oleo anetino et oleo camomillino. et oleo de lilio. et de narciso. et storace liquida. et reliquis que narrauimus ex illis quibus clisterizatur matrix propter apostema durum. Et si pertransierit spatium mensis. et non sedatur dolor omnino. et remanet grauitas et magnitudo. tunc iam incurrit duritiem que non resoluitur. quare tunc oportet ut medicetur egra cum cibis et inunctionibus cum oleis lenibus. Si autem est cum hac magnitudine antiquus dolor. tunc

[Q]uoniam iam factum est cancer. capitulum lxxxvii. de cancere in matrice.

[Q]uando incurrit apostema accidens in matrice. et non resoluitur. et remanet in ipso cum duritie caliditas pauca. et dolor. et pulsatio non fortis. tunc apostema durum factum est cancer. Cuius cura similis est cure apostematis duri. tamen in principio. nam cum antiquatur non sanatur. Verum non tollerent cancer emplastra et clisteria et suppositoria in quibus sit debilitate tamen. quantum est in illis quibus medicatur apostema durum cum quo dolor premens non est. Quapropter oportet ut curetur cum oleo de keiri. et oleo camomillino. et adipe gallinae et anatis in quibusdam dispositionibus. ita ut cum augmentatur pulsatio. curetur cum oleo rosato. et mucillagine psillii. et cum emplastris infrigidantibus tamdiu donec sedetur pulsatio paulatim. deinde redi ad calefacientia et facultate et lenificatiua. nam si tu non feceris illud. ulcerabitur. et cancer ulceratus est deterior quam esse potest. Et signum generationis ulcerationis ei est quod currit ex matrice uirus nigrum fetidum. Tunc ergo medica egram faciendo ipsam sedere in urina. et clisterizari cum lacte mulieris cum collirio albo et alsognmulo [?] opii et cerusa ut sedetur dolor. et da in potu de medulla cassiefistule et oleo amigdalino super decoctionem ficuum. et passularum et iuiubarum et sebesten. capitulum lxxxviii.

[E]x hac egritudine de egritudine que nominatur mola. inflatur uenter et magnificatur sicut dispositio impregnante. et retinetur mestrua ita ut non dubitetur mea [?] quin sit pregnatio. et pluralitas [?] tempus ei. Et differentia quidem inter ipsum et inter pregnationem est

i. al. apostemis dur.
i. que comitatur ubi cum timme et pectine
i. al. et non dimittitur egra potare aquam.
i. al. pueris
i. l. sedere.
i. aliquo
i. l. umbe.
i. al. in successu duor.
i. al. cal'm

Tal' pedal

vehementia magnitudinis ventris et mollicies mamillarum. Et quandoque permutatur hora in qua movetur embrion et non movetur in ea ordinate, immo quandoque permutatur a loco suo post compressionem vehementem. Deinde parit post laborem vehementem frustum carnis cui non est forma. Et quandoque egrediuntur extra ventositates grosse et humiditates plurime tenuium et detumescat venter et destruitur facies. Et accidit mulieri huic dolor ex retentione spermatis cum mulier est plurimi spermatis generativi et consueta viro, deinde abscinditur ab ea illud subito sicut dixit Galenus in retentione menstruorum. Et ei cura est ut in potu tribuas aquam mediciam cum oleo de liliis et ierapigram et medicinas fortes in provocatione menstruorum et diamarte et diacurcuma magnum et tyriacam diatesseron. Et sit cibus eius aqua ciceris et alkaugeri et furtia et ea que sunt in partell'. Et da ei in potu expulsiva fetidis solutivis doses continuas. Et suppone in matrice collyria fortia in provocatione menstruorum et bibat aquam rute et decoctionem fenugreci et dactilorum secundum quod diximus in capitulo provocationis menstruorum. Et evaporet ventrem cum panno calido et inungat cum oleo in quo decocta est ruta. Et da in potu post illud medicinas que expellunt embrionem. Capitulum lxxviiii de suffocatione matricis.

Hec egritudo accidit mulieri prope epilepsie simili. Sed differentia inter eam et epilepsiam est quia mulieri in hac egritudine non destruitur sensus sua, nec currit ex ore eius spuma. Et sentit quasi quod aliquid elevari ex parte pectinis usque quo perveniat ad os stomachi. Deinde cadit et supervenit ei sincopis et cadit quasi mortua. Et tunc non sentitur ei pulsus nec anhelitus. Et quandoque prefocatur et moritur. Et quandoque sanatur post laborem et dispositionem. Cura: oportet ut fricentur pedes eius vehementer et ligentur extrema et ponatur super umbilicum eius ventosa magna sine scarificatione et abstergat obstetrix digitos suos ex colore et fricet cum eis os matricis. Et sufflet in nasum eius condisi et vociferetur in aure eius. Et si facias ipsam odorare res odoriferas in mol... line cum odoriferis sunt ei. Et fit autem propter retentionem menstruorum aut propter retentionem spermatis. Cum ergo menstrua sunt currentia et mulier est innupta, tunc cura eius est ut nubat. Si vero illud non fit, sumat egra in potu medicinas minorantes sperma ex eis que diximus. Et inungat obstetrix digitos suos quibusdam oleis odoriferis et intromittat eos in matrice

Tal' cuim
dubo

et fricet eam. Et supponat sisimbrium cum oleo sambucino. Et si mulier leditur, tunc cura eius est inunctio cum oleo sambucino, et approximentur naribus eius panni combusti et sulphur, et ponantur ventose super inguina et fricentur pedes et comprimantur. In hora autem dimissionis paroxismi dentur medicine que minorant sperma. Et quandoque consequitur ex destructione hanelitus et pulsus in hac egritudine in hora paroxismi gradus propter quod existimatur quod egra iam sit mortua. Et quandoque remanet die et nocte et duobus diebus secundum illud. Tunc ergo oportet ut assiduet fricatio oris matricis et odoret res fetidas et ponantur res odorifere super matricem et vesicam et similia donec convalescat. Cum autem illud est ex retentione menstruorum, oportet ut flebotometur saphena et ventosetur crurum et ponantur ventose super inferiora ventris et detur in potu ea que provocant menstrua ex eis que diximus in dispositione autem paroxismi cum utrisque speciebus est una. Capitulum lxl de difficultate impregnationis.

Fit autem propter multitudinem adipis aut propter parvitatem virge, aut quia ligamentum capitis virge abbreviatum est et spasmatum, quare non impellit sperma ad profundum, aut quia mulier fugit velociter post coitum et ambulat et movetur, quare cadit sperma, aut propter ventositatem grossam in matrice, aut quia matrix est frigida aut lubrica in qua sunt humiditates plurime superflue commixtionis in frigiditate et humiditate, aut propter malitiam complexionis in multitudine caliditatis et siccitatis, aut est complexio spermatis mala, et fit propter emorroidas et ulcera mala existentia in ipsa, aut propter convenientiam complexionis viri complexioni mulieris in malitia, aut propter opilationem meatus. Et illud fit propter adipem aut carnem mortuam. Illis autem quibus fit ex multitudine adipis signa sunt manifesta. Ac si quandoque non est super pectinis mulieris et scapulas eius et adiutoria ipsius et coxas eius plurimum carnis et adipis, sed reticulum est plurimi adipis. Et signum illius est descensio ventris ultra mensuram et frequentia anhelitus cum movetur et ... qualibet ventositate aut siccitate aut ventositate aggregata inveniuntur constrictio recipientis. Et cura illius est illud quod extenuat et destruit adipem ex eis que diximus in capitulo extenuationis pinguedinis. Deinde suppositoria adiuvantia ad impregnationem et similia suffumigationes adiuvantes ad illud. Cum autem est ex capitulo propter carnem que est sicut verruca in meatu aut collum eius tortuosum, tunc cura eius est timorosa quam longe medi-

.a. zirbu

.a. matris

consumentibus illam carnem et non fit secundum quod in commoveantur propter eas ulcera mala in matrice que eveniunt difficilis sanationis. Illi autem que est propter pinguedinem nimiam cum est eligere ex mulieribus pingues et erigere caput eius cum coitur fit ad infe-rionem et elevare anchas ad superiorem quoniamque post est et vehemens commixtionis apud evacuationem. Illi autem que fit ex abtrinatione ligamini capitis virge signum est quod caput virge est arcuatum curvatum ad partem testiculorum. Et cum eius est incidatur ligamentum illud minue paulatim et ponatur super aliquid equale et extendatur super illud et virget aut leniatur cum aliquibus lenificantibus et virget desuper. Deinde extendatur et virgetur et sequitur et virget. Illi autem que fit propter velocitatem extractionis mulieris et velocitatem eius post coitum quare cadit ex ea sperma, oportet ut dormiat post coitum anchis elevatis capite elevato apud coitum et post ipsum prohibeatur urina et si properet subito ad surgendum et ponatur super matricem ventose que sunt cum igne et impleatur cum emplastris calefacientibus et clisterizetur cum eis que calefaciunt matricem ex eis que diximus. Cum autem matrix est frigida tunc signa eius sunt subtilitas menstruorum et paucitas rubedinis sanguinis et paucitas pilorum in pectine et paucitas menstruorum et elongatio temporis eorum. Et cum eius sunt pessaria calefacientia et suffumigationes et epithimata que calefaciunt matricem et adiuvant ad partum ex eis que diximus et declinatio cibi ad ea que calefaciunt et acceptio electuariorum calidorum. Illi vero que fit ex lubricitate matricis et debilitate ipsius signa sunt quod abortus fit embrionis antequam magnificetur et currunt ex matrice assidue humiditates plurime. Et oportet ut administretur vomitus cum eis que educunt flegma. Deinde supponatur collirium ex infusionibus collequintide et sarcocolla in principio, deinde clisterizetur cum aliquibus ex infusis superficies ex illis que confortant matricem de illis que diximus et ponatur super ipsam ex illis et sint cibi eius stiptica et in partellis ... et administretur regimen exsiccativum. Illi autem que fit propter ventositatem grossam in matrice signa sunt inflatio suminis semper et accidit eis inflatio et abortus antequam magnificetur embrion. Et cum eius est aqua modicum et oleum de ... in hora in qua non est impregnatio et omnia que exsiccant ventositatem et illa quibus matrices frigide curantur ex suffumigationibus et aliis. Illi vero que est propter superfluitatem caliditatis eius signa sunt extenuatio mulieris et multitudo pilorum in sumine et paucitas menstruorum et grossitudo eorum et nigredo ipsorum. Et cum eius est regimen impinguativum quod equat complexionem eius cum eius infrigidativis temporis usque quo impinguetur corpus eius et minuetur ipsi inflammatio. Illi autem que fit ex exsiccatione matricis signa eius sunt extenuatio mulieris et paucitas menstruorum et siccitas vulve assidua. Et cum eius est dilatatio in cibo et assiduatio balnei et vinum plurime commixtionis et assiduatio coitus et administratio olerum et adipum et pessaria lenientia. Illi autem que fit ex emorroidis et ulceribus malis existentibus in matrice cura est illud quod diximus ante, non impregnatio non fit nisi ex sanitate in matrice. Illi autem que fit propter malitiam complexionis spermatis ita ut sit vehementis caliditatis aut vehementis frigiditatis signa sunt signa complexionis corporis frigidi calidi et corporis frigidi. Et grossities spermatis et paucitas eius et fetor odoris eius est significatio exitus eius ab equalitate ad calorem. Et exuberantia eius et subtilitas ipsius est significatio exitus eius ab equalitate ad frigiditatem. Et si pervenit malitia complexionis spermatis in humiditate et siccitate ad hoc ut prohibeat generationem nisi contingat ut inveniat convenientem et fiat fortis tunc. Et cura istorum est cum declinatione complexionis calide ad frigiditatem et frigide ad caliditatem cum cibis et medicinis et regimine subtiliante et ut opponatur viri calide complexionis mulieri frigide complexionis et econtra. Et prohibet ab impregnatione et ut sit complexio viri prohibet convenientem complexionis mulieris cum sint ambo simul male complexionis. Et offert impregnationi cum opponitur complexioni cum eo quod ipsi est contrarium, eius vero qui est equalis complexionis convenit quod est equalis complexionis et multiplicatur eorum generatio cum aggregatione ipsorum. Plures namque virorum non generant ex muliere et permutant eam propter aliam cuius complexio contraria est complexioni illius et generant. Et similiter se habet res in mulieribus. Consideretur ergo illud prius in complexione cogitationis complexionum et fiat secundum suum esse. Et ad impregnationem quod iuvat semen baucie quando potatur et radix eius quando comeditur. Et ex rebus que supponuntur est amneos cum terit et miscet cum medulla ossis cervi aut vituli et supponitur cum lana ante horam coitus. Et similiter coagulum leporis quando permiscetur cum butiro cocto aut stercus vulpis cum oleo rosato et supponitur cum lana. Et ex eis que faciunt illud est expertum

in al'. et administratio illius spiritu aliquo cibi tempori infrigidanti.

et stercus

et parem

l. butiro et ...

sui est ut mulieri supponatur sive alibulub cum lana. Et similiter cum semine albulbub masculi supponunt post conceptionem. parit mulier masculum. Et quando supponitur semen femininum parit feminam. capitulum lxii de sterilitate.

Fit sterilitas aut divitiis aut simul mulieribus absque aliqua causa quam diximus. immo propter pinguedinem que est in superficie matricis. sicut est dispositio arboris non fructificantis. Et primum quod diverunt ad conceptionem secundum illud capitulum plurima que nos non diximus in canone brevitatis. capitulum lxiii de eis que prohibet impregnationem.

Prohibet illud erectio mulieris post coitum velociter. et saltus eius ad posteriora. et ad partem ulteriorem et saltus frequentes. et descensus a gradibus cum velocitate. et suppositio alkitran et aqua rute ante coitum et post ipsum. et suffumigatio semine porri cum ... et caprifico et mirto. et comestio ... et cepe et bolis ... et ut supponatur fel vaccinum et ... sal gemme. et elevatio pedum super parietes hora una. et ut bibat in die ... et que est super algannib et folia eius. et que est super ... quando bibuntur simul aut singulariter. Et si biberit istam ante horam post ... ad partum. capitulum lxiiii de eis que parturitionem faciles efficiunt et educunt secundinam et egredi faciunt

Facilis fit partus si assiduet mulier in tertio mense balneum in die aliquotiens ante horam partus propinqua et non prolonget sessionem in eo. et ut inungat dorsum cum oleo de narcisso et de ben et de lilio et sit quod est inferius ventris totum. et comedat ex cibis pinguibus. Et cum presens est hora partus si multiplicet permutationem de latere ad latus. immo extendat pedes suos. deinde erigat super eos subito aliquotiens. et humectentur os matricis cum oleo sisamino aliquotiens. aut oleo de ben. aut de narcisso. aut de lilio. aut fundat in ipsum mucillaginem seminis lini. aut mucillaginem altee. si fuerit vehementis siccitatis et non videris humiditatem oris. Et si difficilis sessionis fuerit secundina. findat eam obstetrix unguibus suis aut cultello parvo. Et si difficilis fit partus. sumat impotum trociscos de mirra. et decoctionem fenugreci et dactilorum cum ruta. et oportet cum aqua ... et solvat de gallia quantitatem sexte partis ... in vino. et sumat ex eo in potum unam vice post aliam. et suffumiget cum mirra et oppopanaco. aut castoreo et ... Et eicit fetum et secundinam. Et detur in potum mirra cum aqua rute. Et ... cum media ... aque rute

Si autem partus difficilis fiat et moriatur fetus. tunc da in potum trociscos de ... et sunt in antidotario. Ipsi enim eiciunt partum statim. Et suffumigetur mulier in ... et sedeat mulier in aqua in qua decoctum est calamentum campestre. Et ex eis que facile efficiunt partum cum proprietate que est in ipsis est viridis herbarum manens sicca quando ligatur super coxam mulieris. capitulum lxiiii de exitu matricis

Confert eis sessio in aquis stipticis. sicut aqua ... quam diximus. et ut inungatur ex oleo rosato. et pulverizetur desuper medicamine stiptico. et insidens. et post illud sedeant in aqua ... et abluantur cum ea. Cum autem ipsa matrix iam est egressa. tunc necessarium est cum hoc ut ponantur ventose ... super pectinem coram duobus inguinibus. et ... Confectio medicaminis stringentis umbilicum cum egreditur post partum. Sumatur tenta et ... super ipsum pannum. et accipiatur minutum ... et conficiatur cum albugine ovi. et liniatur cum eo super umbilicum. et impleatur ipso. De medicaminibus autem stipticis confectio. Recipe ... et thus et balaustias et gallas et antimonium et acaciam et alumen. cribellata conjungantur. et pulverizentur super anum et umbilicum. Et quandoque additur in ipso ... secundum instrumentum unius illorum. capitulum lxv. de signis pregnationis.

De signis pregnationis est quod vulva post coitum est sicca. in qua humiditas non est. et mulieri accidit pigritia et tarditas et declinatio ad sompnum. et ... os matricis post illud adeo ut in ipsum non ingrediatur stilus. Isti enim sunt signa que non faciunt errare. Cum autem preterierint dies. retinentur menstrua. et papilla mamille denigratur. et moventur desideria mala et nausea. et apparent malitia coloris et panni. capitulum lxvi de signis masculini fetus et feminini.

Bonitas coloris mulieris. et paucitas apparentie coloris et panni ... significant quod est masculus. Et multitudo panni et malitia coloris et multitudo ... malorum desideriorum cum superfluitate significant pregnationem femine. Et inflatio papille mamille dextre. et nigredo eius significant masculum. Et sinistre feminam. Et adventus sanguinis ad foramen naris dextre prius significat masculum. et contrario feminam. Et levitas motuum significat masculum. Et sinistre ... motuum significat feminam. Et ... lateris dextri et rubedo papillarum significat masculos. Et earum nigredo significat feminam. capitulum lxvii de egritudinibus ani.

De egritudinibus ani sunt emoroides et fistule et inflatio venarum et mollificatio

·i· galbano

ani · 7 matricis

ani. et ingrediente et tumes patitur. et exit anus cum fit egestio. De emorroidibus: non alie sunt eminentes et alie sunt profunde. Et de eminentibus quedam sunt verruce dure. et quedam sunt molles cum quibus emittentes humores et nominantur morales. et que cum sint humide sanguinee. Et cum quod earum quedam in moralibus humide sunt. et ut capiantur cum instrumento emorroidarum et incidantur in radice. Et si fuerint plures uno. non incidantur omnes una vice. Et proiciantur super eas post incisionem alumen et acatia et balaustie et pulvis molendini. postquam evenerit ex sanguine res magna. nisi retineatur sanguis ex se ipso obediens. Si autem acciderit inde apostema et dolor difficilis. quoniam quod plurimum fit cum de eis inciditur plurimum et finitur. et elaborant subtiliter infrigendo. et non descendit sanguis qui currit post incisionem. quoniam accidit nulla dispositione ut aperiatur anus ad eo ut retineantur urina et secessus. et dolor fiat fortis. tunc oportet ut fiat sessio ipsius hominis egritudine in aqua calida in qua decocta sunt folia altee. et in qua proiecta fuerunt semina lini et folia caulis. Si vero sanguis quis excisaverit. non fuit plurimus. tunc flebotometur basilica. et empletur emplastro cepe. et emplastro vitelli ovi quod diximus. et fiat minoratio cibi et potus ne multiplicentur urina et egestio tribus diebus donec sedetur apostema. Et quandoque curatur ille qui incisionem cum ferro abhorret ita ut ligentur pilis aut filo subtili forti. Et oportet si ex ligatione dolor commoveatur aut apostema. ut administretur ea que diximus. et curentur cum medicamine acuto. ita ut pulverizentur desuper una vice post aliam vicem donec denigrentur. deinde emplentur cum caulibus elixatis et butiro donec cadant. Et ferrum quidem convenientius est eo. et magis incolume. medicamen est acutum non fortius sedatur ex dolore vehementi et apostemate. Et melius quod est cum vis incidere emorroidas aut ligare. et medicare eas est medicamine acuto. ut premittas ante illud flomiam basilice. Et quidam suffumigant emorroidas cum anacardis. et assiduant illud usque quo denigrentur et extenuentur et cadant. Confectio medicaminis corrodentis emorroidas mundificabilis: Recipe iusquiami sicci nigri aureos ii. et sic iusquiami albi aureos iiii. aluminis iameni calcadis ana aureos ii. ossium aureum v. cerusse minute. terantur et misceantur cum cera dissoluta cum oleo rosato. et liniantur super pannum et ponantur desuper. Quod si fuerint emorroide intrinsecus. et

administretur hoc collirium quod erradicat eas cum fortitudine. cuius confectio: Recipe arsenici rubei et citrini. et aluminis iameni et calcis partes equales. terantur et conficiantur cum aqua granatorum. et liniantur cum eo loca eminentia. et liniatur in circuitu earum cum cera spumata cum oleo rosato. Et sedeat eger elevatis coxis suis. et expectet media hora. nam emorroydes detumescit et cadit et erradicantur radicitus. Et oportet ut curatio fiat hoc medicamine in sole. aut iuxta ignem. Confectio medicaminis quod ponitur super anum post incisionem emorroydarum. Recipe acatie rubee pure. et sedone plalbi amborum ana. aureos iiii. coriandri sicci aureos ii. et in alia descriptione ponitur loco coriandri ponitur draganti gummi. terantur et misceantur cum bellatis et conficiantur cum aqua. et liniantur super pannum. et ponatur super anum. Et ex eis quibus curantur mox et emorroydes et abscidunt eas. et sumantur ipsum eiusdem cum sicalitate in tempore longo. et ut suffumigentur cum foliis mirti semper. et sedeat eger in decoctione eorum. extenuantur enim et denigrantur. Et similiter suffumigatio cum corticibus cipressi et radicibus eius. et pulpa collaquintide et mirra. et nuce cipressi. Et ista valent in emorroidibus profundis. ad emorroidas non magnas fortes plenas confirmatas non valent nisi incisio. aut medicamen acutum. at non eis que profunde sunt et sunt sanguinee. curatio nisi est in medicamine acutum. quod que super eas pulverizetur donec denigrentur. deinde emplentur cum caulibus et butiro. Et mittetur illud donec fumant cum mala tota. deinde curentur cum pulvere generativo carnis donec extenuentur et consolidentur. In sanguineis autem si non sunt plene in quibus cum haec dispositio et inflantur. et dolorem faciunt vel contigerit dimissio accedendi ad eas est tertior. cum autem inflate sint et replentur. et dolorem faciunt. oportet ut liniantur cum succo cepe. aut cum felle tauri aut cum unguento viridi acuto. et tollentur illud donec currit excessus sanguis. nam si currit ex eis sanguis. sedatur dolor. Et premittatur ante illud flomia basilice. ipsum est confert omnibus speciebus emorroydarum. Et cum emorroys est profunda sanguinea. et corpus eius est mundum. oportet ut ponas ventosas super anum. et extrahit. deinde curetur. Et confert emorroydibus abstinentia ciborum qui generant sanguinem crossum. sicut lentes et caro vaccina. et allium et acetum. et caro salita et similia. et caseus. et cibi et medicine acuti. qui

adiuuant sanguinem et diminuunt ipsum. nam
emorroides non generantur nisi ex adustione et a
cuitate in sanguine. sicut piper. et allia et cete
ra. et condimenta calida. nam in illo tempore sangui
ne natum est acuitas. emorroydes uero generan
tur. In hyemalibus uero sanguinem dulcem et acuities
tenentis humiditas. et fortasse generantur emorroy
des. Quare oportet ut ille in quo incipit emor
roides pertinet aut sanguinea flomet ex tunc subu
ca. et solutione educatur meliam multociens. et
solutione et diminuitur cibos crossos et acutos.
et uinum crossum nigrum. et omnia que inspissant
sanguinem. de fistul(is) in ano et omnibus que ex

De fistulis quidem quedam sunt fluidi sanguine.
penetrantes quarum signa sunt quod ex eis egredi
tur uentositas et stercus. et de eis sunt non pene
trantes ex quibus non egreditur uentositas nec aliud.
Et penetrantes quidem non sanantur nisi cum ligatione et
extinctione cum falce. deinde curantur cum medi
camine incarnatiuo. Et ipsum quandoque offertur
in unguento basilicon. Et quandoque generantur ex
ligatura super hominem. quia egreditur fex absque
uoluntate quoad uixerit propter illud. Quapropter
oportet ut caueatur ligatura que est sine hoc
modo. Et quidem fit in eo in quo caput fistu
le longinquum est ab ano ualde. In illa autem que
ano appropinquat non est timor. Non penetran
tes autem oportet ut curentur cum medicamine
acuto quod diximus super capitulo fistule que est in
lacrimali. et cum medicamine quod incorporatur
tur in ea. deinde firmatur in ea buturum recens.
deinde post illud funditur in eam medicamen
incarnatiuum quod subtiliatum sit cum aqua mellis.
Ad ragadias autem offertur cum hoc est febcurans. et e
cum eis apta antiquum in quibus dispositio. flo
mia et unguentum de cerusa. Ad illas uero cum quibus
non est apta nec acuitas offertur emplastrum de diutell(is) o
uorum et minmetio cum oleo de nucleis cusomulorum
in quo ponitur bdellium. Et similiter offeruntur
ragadiis pectinis et matricis. et uirge. et que
feriunt ragadiis ani. Et suffumigatio cum
bdellio cui desuper iacit adeps. Et offertur eis
quando sunt ueteres. ut fricentur donec currat
ex eis sanguis plurimum. deinde curentur cum basili
con. Et offeruntur ragadiis et speciebus emorroidarum
pilule de bdellio. et suffumigatio scolii spretis.
et cortices radicis cappariis. et bdellium et sarapi
num. Et offeruntur ragadiis et adeps galline. et
adeps anatis. quando teruntur cum dragaganto. Et se
det eger in aqua calida. deinde emplastrentur cum

eis. Et offertur eis unguentum factum ex lithargiro
et oleo. et gummi granorum alhadin cum exeo iniu
guntur. Illi uero qui ledit eo quod currit ex raga
dus offertur sessio in aqua cucume. et adherere
ano cotum uetus antiquum imbibitum aqua q
ancti exsiccatum post illud. et puluis molendini
et puluis uitreolorum abrasorum. de eruptione

Disruptio quidem uenarum est. uenarum in ano.
quando currit sanguis ex ano cum distillatione aut
impulsione continua. Et non oportet ut abscinda
tur iste sanguis dum non debilitatur. et dum perma
net nigri coloris. Si autem egreditur cum impul
su in dispositione aliqua. et fuerit in eius tremore
cordis. et debilitate ambarum geniculorum. et non
retinetur. oportet ut in potu detur in illa hora
tiriasca de curabe cum aqua sumach aut cum
agrestia. et assiduet ante potissimum flomium
basilicee. et diminutione ciborum qui acuunt san
guinem et multiplicant ipsum. et similia. secundum quod di
ximus. quia multiplicant cursum sanguinis. Et si
currit cum periodis in horis. et non debilitatur cor
pus ipsum. non oportet ut curetur abscindendo ipsum.
Cursu namque eius a pluribus fit euasio egritu
dinibus. Cum autem in summo labuntur. tunc
oportet ut non sit negligentia in ipso. fac enim in
currere ydropisim. de mollificatione ani.

Et ea quidem fit exitus fecis sine uoluntate. cap(itulum)
Si autem fuit illud propter ligationem fistularum. aut
cum casu super dorsum. et mollificantur cum ea pe
des. et accidit illud subito. tunc non est ei cura
tio. Cum autem accidit illud ex percussione aut
casu. paulatim. tunc offertur ei ut emplentur
et inungantur spondiles inferiores que sunt ex
spondilibus dorsi cum eis que diximus in capitulo cura
palisis. et sedeat eger in aqua cucume in qua
decocta sunt cum commixtis nux cipressi. et costus et
spica nardi. et mirta. et rosa. et mirra. et cupi
ta granatorum. et similia. Egressionem uero ani
iam diximus cum diximus de exitu matricis.
Et eis quidem capitulum ci. de uermibus

Sunt parui. et quidam magni. Et signa eorum sunt
pruritus et commotio in ano. Et quandoque sunt similes ui
minibus casei. Quorum cura est supponere oleum de
oliuis albis. uel oleum ablutum quousque fiat
album quod ponitur in aliis oleis. aut oleum de nu
cleis cusomulorum. aut oleum de lienia. aut aqua
tute. aut aliquid de aloes. aut fel uaccinum. aut
aquam aloes. aut aquam calamenti. aut aquam
lupinorum. aut pulpam colloquintide. et salem. Et
sunt quidam eorum longi et lati. et curantur potu

capitulum lxviii
a. instrumento sili falci
ragadiis
ulceribus
fumiget dolo res in qua dissolu(tum) fuerit bdellium expertus sum in me et aliis ragadias et mirabiliter mihi profuit.
24 de bdellio
uel carnice
et borum
sal alumine
ut in tabula
capitulum lxviiii
sicut flo
et filonium quod ego dicam cum aqua sumac et comedat cibum ordinatum est sumach
capitulum c.

medicine expulsive eos secundum quod narrabo. Et
oportet in primis ut non cibetur in matutinis. et
tolleret illud donec laboret labore conveniente
super stomachum. deinde sorbeat aliquid lactis. Item cum
cum fecerit illud diebus aliquibus dissolvat
medicinam in lacte. et addat in illa die in stomacho
et labore. deinde bibat ipsum post illud. Et cum ex-
pulsi fuerint vermes. tunc abstineat post illud
cibum unctuosum et crudum. et frumentum viscosum. et
panem azimum. et caseum humidum. et cibetur in tempore
famis buccellis panis cum vino et sinapi. aut
sumat aliquid ex oleis amaris et maturis.
aut cuminum et ciperus. prohibet enim reditum eorum.
Et signa vermium inventorum sunt citrinitas
coloris. et velocitas commotionis famis. et prurit
collerinne ipsi. et vehementia mordicationis. et
sincopis et dolor invenitur in tempore famis. et se-
sibilitas elevationis eorum. et involutionis ipsorum
in illa hora. et aqua currens ex ore. et egres-
sio eius aut ex inferiore regione. aut ex supe-
riore cum labore accidit. aut febris acuta. Cum ergo ac-
cidit dolor vehemens invenitur. fiat incurren-
tem similem epilentie aut sincopi. et spasmo propter
vehementiam suam. Si ergo videris illud in homine ex
quo vermes egrediuntur. tunc scias quod est ex cucurbi-
tinis. et tunc ventrem cum pulpa colloquintide
et aqua rute. et felle vaccino. Quod si dolor fuerit
vehemens valde. et eger iam incurrit epilen-
siam. propter vehementiam eius. tunc incipe et da ei
in potu lac. Item ut cum sedat dolor paulatim
lenit ventrem eius cum eis que diximus. Si ergo ceciderit
tunc iam sufficit tibi. Et si non ceciderit. re-
da in potu egro medicinam extrahentem eos. et non
negligas tunc quoniam accidunt ex eis accidentia
mala valde. Capitulum C.II. de hernia et ruptura et rami-
Illud fit propter egritudinem in inguine. tibi in testiculis.
et est ruptum aneuhatum secundum veritatem. Cuius
signa sunt quod quando resupinatur eger super dorsum
suum. et ponat manum suam super eam. redit ad locum
suum. Et cum quidem ei medicina permiserint. et non
sunt ea usi. quoniam in ea est timor. et addit cum cu-
ratur. Et mederi ut non addat hac curatione.
Oportet est ne ille qui rupturam habet moveat post
cibum omnino. et proprie post potum vini aut aque. et devi-
tet omnem cibum inflativum. et ad summum. reple-
tionem cibo et potu. et medullas. et holera. et fructus
humidos. et sufficiat totum quod sibi necessarium est ante
comestionem. deinde post comestionem adhereat
resupinationi. Et si fuerit sedens sit minimus ei
strictum. et non festinet ad surgendum subito immo

postquam steterit ipsam et posuit manum suam
desuper. et compresserit ipsam ad interiora. et non oportet
ut ponat super eam cum stringit pilam. quoniam ipsum
dilatat eam. immo involutionem quadratam retine-
nantem eam. et empletur cum emplastro rupture
ex eis que diximus. et assiduet stricturam. namque quando
sanatur omnino cum istis emplastris stricturam quando
ruptum est prima. aut est in corpore humido. assiduetur
ergo medicinas que resolvunt inflationem ex eis
que iam diximus in capitulo colice. et non cedat nec est
est strictura ultima constrictionem. et vene lenis ultime.
Et caveat sessionem in aqua calida. et longitudi-
nem effusionis aque calide super eam. et luctum et
saltum. et deambulationem laboriosam. et descen-
sum ex gradibus cum velocitate. et horum grave.
et vociferationem vehementem. Ista est que dilatant
rupturam. immo faciunt ipsam accidere in quibusque.
Et fit in testiculo. Et quandoque fit absque ruptura
sed ex dilatatione meatus qui est in nervo dicitur. et ima-
ginificentur bursis testiculorum. Et ad ultimum
aut est ruptum aut est dilatatio huius meatus.
quia ad ipsum descendit et cadit in eum aut zir- :i: testiculū.
bum aut intestina. aut ventositas. aut aqua.
aut apostemata que eveniunt in capientia intesticu-
lis et illis eorum. Signum itaque rupture est quod quan-
tum proieceris egrum super collum suum. et elevaveris
pedes eius. et compresseris dorsum eius. et posueris ma-
num tuam super locum. et compresseris ipsum. redibit ad
totum aut pars eius. aut cum rugitu aut sine
rugitu. aut cum facilitate aut cum difficul-
tate. Illud ergo quod redit cum rugitu plurimo. est
ventositas. et illud quod redit cum rugitu mino-
re illo. est ex intestinis. et illud quod redit sine ru-
gitu plurimo. et cum difficultate. est zirbum.
Et zirbum quidem et intestina redeunt cum dif-
ficultate. et ventositas sine difficultate.
Et cum eorum simul est ut reducantur cum facili-
tate. Si autem non redeant cum compressione. tunc sede-
at eger in aqua calida per horam unam post va-
cuitatem ventris. et premat desuper post illud.
tunc si redierint. bonum erit. Et si non. addet in
aqua calida. donec redeant. Cum ergo redierint.
emplastrabis cum emplastro rupture adherente. et
ventositatem effugante. et assiduet strictu-
ram. et non dissolvatur in minore spatio decem
dierum. et amministra de clisteri et regimine ea que di-
ximus. Cum autem magnitudo bursis testiculorum
est ex eo quod effunditur in ipsam. tunc signa ei sunt
gravitas. et quod apparet ei est splendidum cum pau-
citate urine. et magnificatur valde. Et cum eis

ut pmee

integra quod · cum qua nunquam redit · est utpote
forte et curaretur per perforationem et evacuetur
quod in ea est · et perforetur ad unam partium commissu
re duorum ossium cum capite flebotomi · et currat ex
ea aqua · sicut currit sanguis ex flebotomia · Quod
si fuerint plurima et magna valde · tunc non oportet
ut evacuetur in die una · sed in duobus diebus ·
et post quam egro cum fuerit aliquid quod confortet ·
fortasse enim faciet accidere sincopim · Cum autem
non curatur · redit post menses tres · et indiget
perforatione post menses · Que autem huius generis inde
est · curatur sine perforatione · sed cum medicinis que ex
siccant aquam ex eis quas diximus in ydropisi ·

Et fit apud calidum in testiculo ex caliditate · cu
ius signa sunt rubedo coloris · et caliditas tactus ·
et vehementia pulsationis · Et
cum ei est flebotomia basilice ex latere apostematis · Et si
sunt ambo simul apostemati · tunc ex latere dextro ·
Et ponantur desuper herbe infrigidantes · et sedeat
in aqua frigida · et involvatur super ipsum pannus imbi
bitus aceto · et aqua rosata · Et linatur cum quibus
dam epithimatibus que conveniunt apostemati acuto · i
ta ut quando sequitur pulsatio · incipias incipias
in resolutione apostematis cum lenientibus resolventibus
primis sicut cum farina fabarum · et ciceris alborum · et
camomilla confectis cum mucillagine seminis li
ni et psillii · et cum cerotio · deinde cum eis que sunt
fortis resolutionis et lenificationis si indiget
illis sicut est bdellium et amomacum · et mirra · et adi
pes subtiles · et reliqua que diximus in emplastro apostema
tis duri · et emplastra que resolvunt apostemata dura
testiculorum · Et sunt ex eis frigida dura · Et iam
diximus curam eorum in capitulo apostematis frigidi · Apostema
autem virge fit ex ventositate vaporosa in qua est
caliditas parva · replente ipsum et inflante · et exten
dente ipsum ut erigatur · et addente in longitudine et
latitudine ipsius · Et fit etiam ab apostemate molli · Verum
differentia inter apostema molle et inflationem ventosita
tis vaporosa que replet eam · est quod inflatio ex
ventositate non cedit tactui cum tangitur · et
apostema molle cedit cum tangitur · Et curatio apostema
tis mollis fit secundum medicamine · Cuius confectio Recipe
follia vitis recentia · xxx · numero · Thuris autem
drachmas · ii · et cerusse aureos · v · terantur · et emplastretur
cum eis virga · Et cum inflationis ex ventosita
te vaporosa · que plurimum accidit adolescen
tibus est flebotomia · et ut liniatur virga et testicu
li cum cerotio facto hunc modum · Recipe cere partem
unam · et olei rosati partes · iii · dissolvatur cera cum oleo
et ponatur in mortario · et proiciatur desuper ex aqua

frigida · et moveatur semper donec non recipiat aquam ·
Et detur in potu ex aqua nenufaris aut semen
eius · Si autem non fuerit caliditas manifesta · tunc detur in
potu semen agni casti aut ruta · quoniam est sani
tas eius · Ramici autem infantium cui color est al
bus · confert ut distilletur in foramen virge oleum sam
bucinum · et emplastretur cum bdellio dissoluto cum vi
no · et ingeniet ut prius sit fletus pueri · et stringatur
minus · et minoretur ex lacte · Et si fuerit in puti
a · emplastretur cum emplastro faciente adherere · quoniam
multociens operatur in ea · Capitulum · ciii · de podag

Dolores iuncturarum omnium et doloribus iuncturarum
sunt plurimum · fiunt ex humore crudo · cui permix
tum est aliquid colere · et similiter fiunt ex sanguine
indigesto · Et quandoque est cum eis caliditas vehemens
et non nominatur podagra · nisi ille qui ex eis est in
iuncturis pedis · quibus proprius est quod apud eos non fit
famosus · et non fiat collectionem saniei sicut reliqua
apostemata · sed aut resolvitur aut indurescat et fit lapis ·
et rumpuntur ex eo digiti · Et egrediuntur ex corpore eis
res divise ex sicco et humido · Et signa doloris
iuncturarum facti ex caliditate sunt rubedo colo
ris loci · et caliditas tactus · Et cum ei est flebotomia
si est in manu sinistra · ex manu dextra · Et si
est in manu dextra ex manu sinistra · Et si est in
pede dextro · tunc fiat in manu dextra · Et si
est in pede sinistro · tunc in manu dextra sinistra ·
Et non oportet ut dimittatur flebotomia in hac egri
tudine propter propinquitatem temporis flebotomie · sed oportet
ut fiat flebotomia cum incipit apostema et dolor · et pulsatio
cum caliditate multociens secundum quod dixi · frequenter sicut est
apostema magne quantitatis · et rubei coloris · In apostemate
vero quod non est magne quantitatis nec vehementis cali
ditatis · sed est cum hoc calidus · necessaria est flebotomia · Verum
oportet ut extrahatur sanguis minus · et sit detentio
post illud eo quod educat coleram ex illis que propria
sunt doloribus iuncturarum calidis ex decoctionibus
et pillis quas diximus de illis que sunt convenientes
dolori iuncturarum calido · et liniantur post illud cum
epithimatibus que diximus · Et declinet in apostemate
magne quantitatis rubei coloris ad omne epithima
cum quo sunt frigiditas et stupefactio ex eis que di
ximus · de epithimatibus que conveniunt apostematibus
sanguineis iuncturis · Et in apostematibus quorum
caliditas est magis augmentata quam ipsorum rubedo
et magnitudo necessarium est declinare ad illa que infrigi
dant · propter quod stupefactionem faciant · aut non facia
nt stupefactionem plurimam ex eis quos medici nolant
epithimata apostematum rubeorum · et apostematum colericorum ·
Et similiter fiat in eis · et assimiletur cum sit apostema

Sal' aureum · i ·

Sl'acuen

Sl'eusfiple

sanguinea. Quorum signa sunt ea que diximus, scilicet magnitudo quantitatis apostematis et vehementia rubedinis coloris cum caliditate tactus. Colicorum autem caliditas est magis augmentata, si ipsorum quantitas magis diminuta, et eorum tensio minor, et non est in eis multitudo rubedinis. Et secundum plurimum sunt ista apostemata calida commixta ex colera et sanguine. Et sunt signa commixta. Quare oportet ut commisceatur cura secundum illud. Sit itaque cibus in apostematibus sanguineis omne acetosum stipticum, sicut granatum et agresta et ribes et agresta ribes et sumac et scariola secundum illud. Et in colericis omne quod incrassat sanguinem, sicut illud quod appellatur almosof et

alhibeel, id est ius collatum dicitur, et dicitur autem quod est cibus factus ex ordeo et aceto.

acetosum et alhibeel et declinatio in summo addatur que humectat cum infrigidatione, sicut cucurbita et citruli et cucumeres et bola frigida et melones indi et sicut sanich cum zuccaro et aqua ordei. Et cum flobotomaveris et solutionem feceris et sapiente calido et emplastaveris cum eis que diximus, et declinaverint dolor et apostema, tunc apostemata sanguinea magne quantitatis indigebunt resolutione. Incipies ergo in illis cum medicinis lenis resolutionis, sicut est mucillago psillii et mucillago seminis lini et camomilla et altea et adeps galline et anatis, deinde cum eis que sunt convenientiora et fortiora, sicut ea in quibus sunt bdellium et ammoniacum et storax et mirra et adipes subtiles ex eis que dicemus. Et administrabis post illud si indigueris illa que findant vesicas et exsiccent illud quod est in eis ex illis que dicemus. Apostema vero calidum parve tensionis colicum non indiget post declinationem resolutivis. Et si indiget, indiget eis que sunt parve resolutionis. Sanguineum autem indiget illis secundum quantitatem magnitudinis sue et superfluitatis et paucitatis sue caliditatis et inceptionem ad tenebrositatem et duritiem. Sit ergo tua operatio secundum illud ne remaneat in eo durities ex qua disrumpantur intestina. Et accidit disruptio et multotiens ex superfluo studio in infrigidando apostemata calida. Et non oportet quod ut maximum studium adhibeatur in hoc et propterea in eo quod ex eis est magis sanguineum et paucioris caliditatis, sed dimitte infrigidationem eius cum videris ipsum iam eligi et stare et non addi. Colicum vero infrigida quantum potes, non enim timetur in eo disruptio. Et quandoque accidit disruptio in eo quia infirmus ultime studet in acceptione

l. acuti

medicinarum que sedant dolores vehementium, sicut hermodactili et lentes et rosa combusta et ea que dicemus ex istis. Sit ergo administratio tua istorum in apostematibus magne quantitatis que non sunt vehementis caliditatis minus, et secundum quantitatem que sedant quedam dolores et post evacuationem. In apostematibus vero colericis utere eis post evacuationem colere secundum quantitatem multitudinis materiei et paucitatem eius et vehementiam doloris secundum quantitatem magnitudinis et tensionis eius absque timore pro quantitate qua sedatur dolor intrepide. ·ei

¶ Doloris autem vehementium facti ex humore frigido secundum frigidum signa sunt dolor et apostema absque rubedine in colore et sine caliditate in tactu, et est magnitudo quantitatis eius et tensionis ipsius secundum quantitatem multitudinis materiei et paucitatis eius, et vehementia doloris eius secundum quantitatem magnitudinis eius et tensionis ipsius. Et cum eius est intentio tua in principio sui sit vomitus et eis que educunt flegma crossum et solo que fit cum pillulis de hermodactilis et pillulis de cupsia et stomaticon et assimilibus cum eis in quibus cadunt pulpa colloquintide et centaurea et sucus cucumeris asinini et semen urtice et silia ex eis que dicemus. Cum ergo evacuaveris, tunc emplastra ipsum cum eis que sunt levis calefactionis sicut vitelli ovorum et rob et medulla panis de simila cum cerevisia et lacte dulci et similibus ex eis que dicemus. Si autem fuerit vehementis frigoris in tactu, tunc cura ipsum cum storace et sambuco et euforbio et castoreo et similibus ex eis que dicemus. Et cum pervenit ad statum et incipit declinare, tunc incipe in resolutione et studeas valde ut non fiat lapis. Et non omnimode una vice studeas resolvere subito, sed resolve ipsum dum non invenis ipsum addere duritiem. Cum autem videris ipsum iam induratum, tunc cessa a resolutione et administra lenientia donec videas ipsum iam lenificatum, deinde redi ad resolvendum. Isto namque modo possibile est ut non remaneat ex eo quod fiat lapis. Et cave ne administres in hoc modo medicinas que nocent sedantes dolores nisi post evacuationem fortem cum solutione et vomitu. Et subtilia eius cibum totum. Et cave in eo potum aque frigide. In apostematibus autem calidis non. Et ex eis que nocent omnibus huiusmodi doloribus vehementibus sunt labor propinquus paroxismo et coleum cum ... et ebrietas et repletio propter multitudinem quantitatem cibi et vinum cum cibum est nocivum nervis et coitus nocet nervis et est magis adiuvans ad hoc ut accidat podagra. Et dico quod non replet

sm̄ qd̄ opꝫ · ⁊ coitus · ⁊ balneū · ⁊ caue
at a balneo iuxta horā paroxismi · Et cō
fert ei omnibꝫ exercitiū temperatū · ꝑ egri
tudinē · ⁊ ꝑ flomiā · ⁊ solutionē · ⁊ euacu

·l' custodia

ationē · ⁊ uomitū · ¶ Cautela aūt a dolo
ribꝫ iuncturaꝝ · fit abstinēdo a repletione na
usiatiua · ⁊ dilatatione in comestione ⁊ potu ·
⁊ assiduando flomiā ⁊ soluōnē añ horas pa
roxismi · ⁊ minorādo cibū · ⁊ dimittēdo uinū
in istis horis · ⁊ alienādo laborē illaꝝ iunctu
raꝝ · ⁊ dimittēdo coitū · ⁊ faciēdo iuncturis
cū medicinis plurime subtiliationis ex eis q̄s
diceṁ · Et q̄nq; eradicāt̄ dolores iuncturaꝝ
⁊ podagre eradicant̄ aliqua medicine
fortes ī prouocatione urine uehemētis subti
liationis ex eis que diceṁ post · Verūtū ē op

·i

tet ut amittant̄ eis quibꝫ accidit h̄ ex humo
re calido · aut ex humore cui plurimū ē calidū ·
⁊ dimittant̄ in illis quibꝫ accidit cū eo q̄
apā calida inflamata · Et ille cui acci
dunt dolores iuncturaꝝ · ꝺinde recedūt ab
eo · aut preteriuit finis ūi paroxismi ꝑ q̄ ad
ueniat ei malitia dispōnis in p̄uitate cibi ·
aut superfluitate laboris · aut similibꝫ ex
eis quibꝫ alleuiatur corpꝰ · euacuet̄ in hora
paroxismi ex humore q̄ consuet̄ ē · Si fuit apā
calidū cum flomia · aut cū eo qd̄ educit̄ colā ·
⁊ si fuit frigidū cum eo qd̄ educat crudū humo
rē · ex eis que diximꝰ · Et nō obliuiscatis ·
q̄m q̄nq; p̄ducat ad mortē subitā aut as
ma · Et signū illiꝰ ē qd̄ incipit tremor cor
dis · aut strictura anheliti · Et q̄nq; facit̄ incur
rere paralisim aut apoplexiā · Et signū
illiꝰ ē q̄ incipit tremor cordis ā aliqd̄ ex p
turbatione sensuū · Et q̄nq; ꝯuenit illud
subito · Quapꝑ nō dimittit̄ quin euacue
tur cum sentit̄ paroxismꝰ. De sciatica · capitulum

Hec ē una species doloris · cum · de sciatica ⁊ dolore iunc
iuncturaꝝ · Verūtū ipsꝫ ea qd̄ iunctura aut ance ·
anche ē iunctura profunda · ⁊ sup ipsam ē caro
plurima · sup quā nō apparet signū apostema
nifeste · certificat̄ cum eis in quibꝫ accidit horis
acuta reliquoꝝ doloꝝ iuncturaꝝ · Cū ḡ do
lor ē in ancha ⁊ nō remouet̄ ab ea donec
tendat̄ ad coxā · tūc ipē ē dolor anche purꝰ ·
Et q̄n extendit̄ usq; ad coxam ⁊ lacertū
cruris ⁊ pedē · tūc ē sciatica · Et q̄nq; ē ī
utroq; latere · Si ḡ accidat h̄ egritudo ī an
cha sinistra · ē sup egrū uehemētior quā sit
cū ē in dextra · In dolore aūt anche · optet
ut ꝯsiderēt̄ illud qd̄ p̄cessit de regimine egri · ⁊
cuiꝰ humoris necīa sit agregatio ex cibo ⁊ po
tu eiꝰ · ⁊ motu ipsiꝰ · ⁊ si geret ex eis humor · Et
si demōstrant̄ cū h̄ in ancha aliquāt̄ calor q̄
sentiat̄ · aut fruitus · tūc uerificant̄ significa
tio sup qualitatē superfluitatis · Qd̄ si fuit
humor frīgd̄ · tūc curet̄ cū uomitu forti ulti
mo multociens · deinde cū clisteribꝫ q̄ educūt
uiscositates · ⁊ fiunt excoriationē ex eis q̄
diceṁ · ⁊ cū suppositoriis q̄ silia illoꝝ faciunt
⁊ ex eis q̄ calefaciunt̄ cū supponunt̄ · Et emplet̄
ancha cū sedantibꝫ dolores · sicut emplim fc̄m
ex camomilla · ⁊ altea · ⁊ semine lini · ⁊ ex eis q̄
narrabo ut sedet̄ dolor anche ī ꝑnte tēi suo ·
deinde empla rubificantia · faciētia uesicas si
illa necīa sunt · Et q̄nq; sanant̄ dolores an
che frigdi cū uomitu ⁊ clisteribꝫ conueētibꝫ ui
scositates · ⁊ inunctione cū oleo de euforbio ⁊ ca
storeo qd̄ diceṁ · ⁊ sm̄ similitudinē illoꝝ exem
plastris calidis · Qd̄ si difficilis fiat mōificatio

·l' sanatio

sanitas eiꝰ · necīa ē iteratio cure · ⁊ faciet hoī
nē ꝑpeti famem · ut minorent̄ humores eiꝰ · ⁊
empla rubificantia · q̄ sunt sicut h̄ emplim · Cuiꝰ
ꝯfectio R̄ sinapi qd̄ terat̄ · ⁊ admisceat̄ ei q̄n
tum ipsm̄ ē de fimo columbino · ⁊ ꝯficiat̄ cū de
coctione ficuū · ⁊ dimittat̄ ut uesicet · ⁊ aur
rat illud qd̄ ē in uesicis ex aqua · deinde ua
porē ipsm̄ cum aqua calida · Si ḡ sedat̄ · bn̄

·l' redis ss ipsoꝝ

ē · ⁊ si nō · reiterā illud · Si uō uetus fiat ⁊ ti
metur qd̄ dislocet̄ caput iuncture anche ·
Cuiꝰ signū ē · qd̄ assiduus ē dolor · ⁊ torpet ille
q̄nq; · ⁊ exsiccatur q̄nq; · cauterizet̄ · Et op
tet ut cauterizatio eiꝰ fiat cū cauterio ministro ·
sup qd̄ sit circulus anuli q̄ntitatis doloris ·
⁊ cū q̄ntitate q̄ capiat caput gemini anche ·
ut fiat in una uice circulus magnꝰ ī cuiꝰ me
dio sunt duo circuli · H̄ enī ē qd̄ ē uniuꝰ · Et nō
dimittatur ꝯsolidari usq; in tēpꝫ longo cū eo
qd̄ desup ponit̄ de cepe cū butiro ꝯfecto · ut cur
rat totum qd̄ ē in iunctura · ⁊ redeat iunctura
ad dispōnē suam · ¶ In illo aūt qui ē ex calidita
te · flomet̄ basilica lateris illiꝰ · Et si fuit ex [ipsius]
duobꝫ lateribꝫ · flomēt̄ eoꝝ utriq; basilice · Si
ḡ sedatur · bn̄ ē · ⁊ si nō · flomet̄ sciatica aut
uena genicuil ex ipso latē · Et si dimittat̄
iunctura anche in illa dispōne cū emplis fri
gidis · s; pone desup in hac dispōne ē · ex eis q̄
sunt lenis calefactionis · ⁊ sunt sedantia dolores
de eis q̄ diximꝰ · sicut camomilla · ⁊ semē lini · Et si
huic illiꝰ sunt emoroydes fluentes sanguinē ·

suppone ei excollirus que exonationem faci-
unt sine calefactione. et flomia post illud uena
que est inter uenam poplitis. et uentosa crurum et
coxas et ancham ipsam. uentosatio cum scari-
one profunda ut exeat ex ea sanguis plurimus.
Et cum eger uenit in dolore anche inquies
enlis ante euacuationem. putrefit superfluum
et fit egritudo difficilis sanationis ualde quoniam ma-
teria inspissatur. et fit sicut res que super ignem ex-
tra inspissatur. incrossatur. et durat. Cum autem
est ut ponatur super ancham uentosa quam ma-
xima. deinde administrentur clisteria que acuta.
Sciatica uero fit aut cum calliditate aut est sinu-
te. consideretur que regimen et dispositio pedis. et
curetur frigida cum eis que narrauimus de cu-
ratione anche ex uomitu. et ex cibo. et solo-
ne. et clisteribus. et calefactione. et exsiccatione
corporis. et unctione pedis toti cum oleo in quo coc-
ta sunt castoreum. et euforbium. et oleo de costo. et
oleo cucumeris asinini. et oleo laurino cum hoc
cumque possibile est. et empletur ex emplastro. Cuius
confectio est. farina lupinorum amarorum que deco-
quatur cum aceto et melle. et administretur. Cum
calida uero flomentur basilica in primis. deinde
sucedat ei flomia sciatice. Si ergo sedatur
bonum est. Et si non. iteretur flomia basilice. et
administrentur cibi minorantes sanguinem.
et subtiliantes ipsum. capitulum .cv. de dolore dorsi.
Dolor dorsi fit secundum plurimum ex frigore
et humore crudo. Cuius signa sunt assiduatio ei
et quod fit paulatim. et sedatio ipsius cum hoc ab-
lat. et mouet parum. Et conferunt ei uomitus
et solutio cum pillulis fetidis. et pillis de her-
modactilis. et pillis de sapsia. et inunctio cum oleo
quod diximus in quo distempera sunt castoreum. et
euforbium. et similia. Et fit quoque ex la-
bore. Cuius cura est tranquillitas et balneum. et inunc-
tio dorsi cum oleo de liebin et uiolarum permixtis.
et potus uini confortationis bone. Et similiter fit et est
ex multitudine coitus. Et quoque est ex debili-
tate renum. aut ex egritudinibus renis. aut apostemati-
bus et aliis. Et signa eius sunt que diximus. et quia
debilitatur cum eo coitus. aut cum est illud quod diximus
in capitulo renum. de curatione egritudinum renum. Et
fit si intro ex repletione uene magne que est super
dorsum et extenditur. Cuius signum est dolor in toto dor-
so cum pulsatione. et calliditate in ipso cum reliquis signis
multitudinis sanguinis in corpore. Et cura ei est
flomia basilice. et potus aque granatorum. et in
troitus in aquam frigidam. et dormitio super locum madi-
dum complet. capitulum .cvi. de gibbositate
et confirmatur. non curatur. Cum uero in iuuenibus
incipit gibbositas fieri. curatur. Et gibbositas
fit autem propter extium exeuntem in intus aliqua ex
diuiditur spondiles dorsi. aut propter uentositatem
grossam. Et signa fuerit ex quo sunt quod
accidunt eam dolores in dorso. cum febribus
acutis sicut febris apostematum. et magnitudo pulsus
et uehementia calliditatis. et continuitas. et adheren-
tia. deinde post sedationem febris per spatium ali-
quod remanet dolor et grauitas in dorso. et in-
cipit gibbositas. Et cum illius est positio iter
fortis lenificationis ex eis que similes sunt
illis quibus diximus curatur apostema cum oleo
calido. et clisteriletur eger cum oleo in quo decoc-
te sunt radices altee. et fenugreci. et similiter
per medullam cum oleo de camomilla cum oleo amigda-
lino. et euacuetur basilica ad curationem. Fi-
cet autem ex uentositatibus gibbositatis signa
sunt que accidit post dolorem dorsi sine febre. Et
ei cura est potare pillas de hermodactilis. et
oleum de lienia. cum aqua seminum fugantium
uentositatem. et empletur locus cum eis que sunt for-
tis calliditatis. sicut castoreum. et emplastrum quod dixi-
mus ad uentositatem equinam. prequam embro-
cent cum aqua in qua decocta sunt sisimber et
sansuc et sticha. et abrotanum. et albacibem. et
suspendantur uentose cum igne super locum qui
uult egredi extra. et limatur cum medicinis re-
lubrificantibus. capitulum .cvii. de uarnabus.
Iste sunt uene grosse uirides inuolute appa-
rentes super crus. et accidunt plures illarum porta-
tibus in dorso honera. et uiatoribus. et cursoribus.
Quarum cura est flomia basilice. et saflo cau-
aut inunctio ipsius. Quod si non tumescit omnis
per flomiam loci uini. et inunctionem superius oleo. bonum
est. Et si non. flomentur ex duobus aut tribus aut
pluribus illis. Et quoque eleuantur subtiliter. Et est
illud magis tecum per quam ligatur que est supra eas
si super eas fuerit uena magna ualde. Et autem
ducetur post illud uena flomia basilice. et e-
ductio mala cum solutione. et dimissio multitu-
dinis cibi. et ciborum grossorum. et uini. et precipue
magis acrossi. et decubitum pronie. et laboris pedis et
ambulationis. capitulum .cviii. de elefantia.
Istud accidit in pede et crure. ita quod quando con-
firmatur ualde et magnificatur. et fiunt ibi emi-
nentie. non habet curationem. In principio uero sin-
cum incipiunt crus et pes magnificari. et sentiunt
apostema quod est difficilis resolutionis et duricie. tunc cau-

fit ex sanguine crosso nigro secundum plurimum
aut ex siccitate cutis vehementis constrictionis. Et
signum eius quod est ex sanguine nigro est ut qui ei
ca est calliditas in tactu et tenebrositas in colore
et aliquid ex eminentiis. Incipe ergo lavationem eius
cum flebotomia basilice lateris oppositi. deinde cum
ventosatione crurium et flebotomia curvature poplitis
et solutione cum eis que conveniunt humori nigro
una vice post vicem aliam. et plurificet calefactionem (?) multi
[illegible]. et gargarismos meliores. sicut carnes vacci
ne et quae venatione capiuntur. et offerentiones de millo et
lentes et caules et melangianas et almestud (?). et
triticum excorticatum cum aqua sicut panis et panis azimi et
vinum crossum [illegible] et sit comestio eius subtilis
parva nutrimenti [illegible] generantis sanguinem subti
lem sicut carnes pullorum et edorum et pullorum col
lumbarum. et ova sorbilia et in ovis ovorum [illegible]
lium. et vinum subtile [illegible] et panis fermentatus bene
[illegible] et liniantur cum [illegible] que diximus in ca
pitulo podagre ex rebus incidentibus et mollificantibus.
et caveat deambulationem. Cuius vero causa est ex
siccitate vehementis constrictionis signa sunt constrictio
cutis et pedis. sine rubedine coloris et sine
caliditate tactus. immo quandoque est frigidus. et non habet eminen
tias. Et cura eius est vomitus et punctura calidi post re
ut minoret siccitatem. et assiduet vomitum post illud
semel in omni ebdomada. et precipue super repletionem. et
utatur triferia minore sumendo ex ea pondus .z.
.ii. et thuris .z. s. et zinziberis tantundem. et misceatur
tur totum et bibatur. et liniat pedem cum aloe et mirra
et acacia. et vino puro stiptico. et aqua foliorum ci
pressi. aut nucis eius. et ligetur cum panno. et stringatur.
et minoretur labor eius. Capitulum .c.viii. de decora

PERMIMUS corum est. tione et egritudinibus que sunt in manifesto corporis.
decoratio capillorum. et ipsorum hornamentum. et illud quod est
denigratio eorum. aut ipsorum albificatio. aut rubi
ficatio eorum. et facere eos subalbidos. aut ipsorum
crispatio. aut eorum applanatio. aut abrasio
eorum. aut eorum evulsio ne renascantur. aut facere
ut nascantur. aut facere eos fortes. aut prohibi
tio casus eorum. aut scissionis extremitatum ipsorum.
aut canitiei. Et oportet illum qui vult ne ei
velociter adveniat canities dimittere cibos ha
mectantes. et sit comestio frixa. et eis que ipse ca
[illegible]. et assationis — et aqua cicerum. et as
suescat vomitum cum repletione. et assiduet acceptio
nem triferie minoris que est de mirobalanis nigris.
et emblicis. et bellilicis. et medicinam continuis ca
nitiei. et minoret vinum. quoniam est ex eis que festina
re faciunt canitiem. et alteret aquam est malle. Et ad

finium ex eis que tardare faciunt canitiem. sunt omnia que
declinare faciunt sanguinem ad coleram. et inspis
sant ipsum. et vincant fleuma. ex cibis et medicinis.
Et caveat effusionem aque calide [illegible] plurima super
capillos. et similiter cum frore (?). et multiplicationem sur
[illegible]. et fugiat cum oleis ex preparatis eius canitie. Sub
tiliatio vero eorum fit cum humiditatibus et rotis (?)
[illegible] ex eis que diximus in mandificatione (?). Et
oportet ut utatur regimine quod diximus. et teneat
ad aquam rosatam plurimam. et ablutionem plurimam cum
aqua [illegible]. et camfora. et precipue cum aqua rosata
et oleo [illegible]. et [illegible] anetum. et
adeferre. et [illegible] sufficientis. et vinum ei. et arsenicum
et [illegible] vini. et ablutionem in[illegible]ionibus
frigidis valde et vinosis. In ista est omnia festinare faci
unt canitiem. et adiuvat ad albedinem capillorum.

Albificationem vero eorum iam diximus totam. Et
medicinas quas narrabimus ad albificandos capil
los sunt manifestatio. Rubificationis autem eorum
medicinas narrabo. et illi que eos crispant. et que eos
abradunt. et que auferunt vel prohibent eos renasci. et reliqua que diximus. Eorum vero applanatio et
prohibitio scissionis ipsorum fit cum inunctione assi
dua. et multitudine effusionis aque. et unctione assidua
cum oleo et aqua equalitatis. et multitudine ablu
tionis in balneo et tonsione eorum. et [illegible] et liga
tione sed equalitate assidue. Eorum autem casus qui
est qui fit ex egritudine sicut allopicia et tinea quarum
curatio est una. Et oportet ut evacuetur corpus et
caput in primis. deinde autem ex casus est eis que de

Alieniunt. Capitulum .cx. de furfure incipit.
ut est dominans plurimum antiquus. aut est infirm
illum. Et sufficit quidem in eo illum quod non est super
fluus. abrasio capitis secundum assiduationem. et ut
ungatur omni nocte cum oleo tepido. et abluatur in
mane cum aqua calida. et faciat in balneo cum
[illegible]. aut cum mucillagine seminis psillii et mu
cillagine seminis citoniorum. et aliter alie. Ille autem
qui dominans est antiquus plurimum indiget so
lutione cum aliquibus pillulis quas diximus de illis
in quibus ponuntur aloes et pulpa collocintide.
deinde post illud assiduet inducere caput. et inun
gere. et balneum. et abluere ipsum cum medicinis
que habent abstersionem fortem semel. et cum eis que ha
bent viscositatem vero. sicut medicinam forte in re
movendo furfures ex eis quae diximus. et medicina
ne lenes narrate ad furfures ex eis que diximus.
Et caveat ab omnibus quibus inest vapor et ascensio
cum vapore faciunt. et elevationem ad caput. et precipue
capitis. et allium. et porris. et similibus eis. Ex illis que iam

[Left margin notes:] .l. cum salem. — .l. ossificantibus. — .l. al. habet eminentias. — .l. ablatio.
[Right margin notes:] .l. subtilantibus. — .l. al. cum rore / .l. vincentur. — .l. pulvere ei. — alii dicunt quod sit ulcera quam fiunt in capite

diximus in egritudinibus capitis. et multiplicet com-
mixtionem vini. et potationem olei super ex predictis
cure. **Capitulum cxi. de sahafati.**

Est ex genere egritudinum apparentium in quibus est foramen
parvum subtile valde plenum humiditate simi-
li. et humiditate viscosa pauca. et eius apparitio si-
milis est apparitioni egritudinis que dicitur furfures et accidit
in cute capitis. Et huius quidem foramina latiora sunt et
maiora foraminibus asahafati. Et in foraminibus eius est
humiditas similis melli favi. Et iste aut sunt recen-
tes aut sunt antique. Et unaqueque earum aut est hu-
mida aut est sicca. Cum itaque sicca est earum est similis
cure furfuris. Verumtamen oportet ut confortetur et
addatur in inunctionibus cum cera et oleo. et mucilla-
ginibus et adipibus et fricationibus cum sinapi. et infusio-
ne aque in unctionem. et sufficit in ea cum non est antiqua
fricatio. Cum vero est antiqua. tunc oportet ut fricetur
et radatur donec recedat ab ea asperitas. et currat
ex ea sanguis. deinde fricetur cum oleis et adipi-
bus et mucillaginibus. et embrocetur cum aqua calida.
et vaporetur donec rubeat locus eius. deinde liniatur
cum oleis et adipibus et mucillaginibus et cera et
adipe galline et anatis et origagento. Humide
vero que non est antiqua sufficiat unguentum rubeum sine
fricatione. et oleum rosatum [illegible] et merda
sengi et aceto. Antiqua vero indiget ut in ea
administretur flomia cefalice. aut ex venis que
apparent in capite. aut fricetur et radatur secundum
quantitatem necessitatis sive tridui donec resolvatur
eius mala tota. et currat ex ea sanguis plurimus.
et ponantur super ipsum sanguisuge post fricationem.
deinde liniatur cum epithimate salsafati fortis
exsiccationis. Et offertur ei et assidue liniri cum
psilotro abradente pilos usquequo exsiccetur
decenter. deinde liniatur cum eis que diximus in ca-
pitulo asahafati sicce. **Capitulum cxii. de eis que rec-**
Corruptio coloris fit. **tificant corruptionem coloris.**
aut egritudine. aut successione egritudinis. sicut in
hectica citrina et nigra et convalescentia. aut fit
propter corruptionem complexionis. Et cum illud totum fit
cum curatione illarum egritudinum. Illud autem quod fit
in convalescentia cura est confortatio et cibatio.
Malitia autem coloris que fit sanis quandoque est ex pallo-
re qui fit a sole et vento et frigore. Et quandoque rubet
facies valde et incipit eminentias habere. et quandoque est
color citrinus absque egritudine. **De cura paloris.**
Cuius est assiduatio introitus balnei. et inclinatio super
vaporem aque dulcis calide. tunc si sufficit in eo ei be-
ne est. Et si non. administretur gumentum quam dice-
mus. Rubedinis autem que super faciem durat et

eminentiarum. oportet ne cura non tardetur quoniam
est mala. Et offertur ei ventosatio cutis et vento-
satio nuce. et flomia utriusque cefalice. et dilata-
tio eorum quibus strictum fit in capillis ut scarifice-
tur. et dimissio vociferationis. et dimissio omnium que pro-
vocant sanguinem in faciem. ex lectionibus alte et rei-
teratione anhelitus. et longitudine iacendi super faciem.
Cui quidem cum est. flomia frontis post flomiam
cefalice. et extremitatis nasi. et ut liniatur cum sa-
pone. et ut dimittatur donec ipsum sugget. deinde
abluatur cum aqua calida multotiens. et apponan-
tur sanguisuge post illud super locum eminentiarum hu-
te. et devitet omnia que multiplicant sanguinem.
et vinum et carnes et confectiones de mille ... et utatur
balneo assidue. et inclinationibus super vaporem aque
calide. cum non est presens balneum aliquotiens. et lini-
atur cum epithimate asahafati sicci cum hume-
tur ex eo aliquo. et abluatur faciem suam post linimentum et
inclinationem super aquam calidam hora una et aqua
frigida. et caveat ne obviet frigori et vento vehe-
menti cum facie sua. Et cum illud acciderit sic
curetur eundo ad balneum. Citrinitati autem colo-
ris sine egritudine. offertur ut comedat ova de
gallina pinguem assatam. et bibat vinum dul-
ce. et comedat ficus et grana dulcia. et sorbe-
at vitellos ovorum sorbilium. et comedat cicer album.
et sumat eam altum in quibusdam locis. et ex cibario
in quo sunt allia. Et offertur ei scoria ferri con-
fecta. et assiduatio balnei. et fricatio faciei. et
gumentum cum rubificantibus de eis que narrabo. **Ca-**
Pannus alius **pitulum cxiii. de panno in facie.**
est antiquus. alius non antiquus. et niger. et non
niger. Cui quidem offertur flomia cefalice. et de-
coctio epithimi. et dimissio omnium que sanguinem in
facie provocant ex eis que iam diximus. deinde epithi-
metur cum semine rafani. cum amigdalis excorti-
catis. et farina fabarum. et semine melonis. et em-
brocetur cum aqua cum acetulata aut melle. Qui autem
antiquus niger. indiget medicinis fortibus calidis.
sicut est semine eruce. et terra argenti vivi. et pipere
et bauraco. Et quandoque non valet in eo nisi epithi-
ma cum arsenico citrino. Et quandoque necessarium est super ipsum
semen almezerium. et ponere sanguisugas super
ipsum. Et stafisagria delet pannum. et vestigia que
assimulantur lentibus. **Capitulum cxiiii. de lentiginibus.**
Istarum quedam sunt nigre. et quedam sunt rubee. **et huius-**
modi sunt difficilis curationis et precipue nigre. Et
cura earum est sicut cura panni. verumtamen oportet ut
fortior fiat. et multiplicet fricatio solo ventosis
cum eis que educunt melancoliam. et supponatur gumentum

Locis punctorum tantum cum medicinis fortibus ex me
dicinis pannum. **capitulum cxv de vestigiis variolarum**
u Variolarum quorum vestigia indigent eis que rulcerum
impinguant corpus et balneo assiduitate donec dele
atur eorum prominentia. Cum autem equantur linia
antur cum litargiro albificato cum oleo rosato et
indiacis cinnamo siccis et semine melonis et
farina risi et ossibus antiquis cum aqua ordei. Et si
vestigia declinant fuerint ad nigredinem administrentur
ministrentur epithimata post balneum aut post vapo
rationem cum aqua calida et adde eis medicinas for
tes sicut semen eruce et semen urtice et gummam dren
et costum. Si vero sunt similes granis lupinorum
tunc fac eis adherere levitatem sicut medicinis
de dactilis quod ita fit. Conterantur dactili cum no
ci cum medulla panis similaginei et fiat ut
adhereat desuper. Et conterantur fere plurimi per
mellis cum semine lini et mucillagine eius cum
quo conficiatur farina simile et impleantur cum eis
et embrocentur cum aqua calida plurimum et i
ungantur cum cera et oleo de liciri et adipe gal
line et anatis. **capitulum cxvi de vestigiis percussionis**
c Consequitur eis cum sunt rubea omnia epithimata
lenia removentia pannum. Et cum sunt ut nigra
aut violacea conferet epithima ex arsenico
citrino cum aqua coriandri huiusmodi ponendo
epithima super epithima multociens et lini
antur cum lapide pumicis et semine eruce post in
clinationem super aquam calidam. **capitulum cxvii de**
e Eradicentur alguosimi omnia que ulcerantur **guoxim**
cutem velociter sicut unguentum de anacardis et
sapo et allia et que eis similantur liniatur desuper
donec ulceretur deinde curetur ulcera et eradi
centur cum lenitate ipsius longo aut abluatur
cum aqua et sale. deinde dissoluatur gluten al
botin cum pice humida deinde liniatur desuper et
dimittatur tribus diebus. Deinde fricetur et scal
patur cum sapone et liniatur et donec videatur quia
iam deletum est. Deinde curetur cum unguento oleo
lidantivo. **capitulum cxviii de impetigine.**
h Hec est res similis sahafati sicce. cui confert as
siduatio inunctionis et ut fricetur vehementer deinde
= aliquo liniatur cum oleo et cum oleis lenificantibus. Et con
ferret ei et ut fricetur cum acetositate citri et lini
atur cum acatia et cum aceto et amoniaco aut
cum mugarth et aceto. Et confert ei oleum de tri
tico et oleum de corticibus nucum viridium. Cum autem
antiqua et fit sahafati et digitis sanguisugis et frica
tione et oleum a sahafati antiqua. **capitulum cxviiii.**
d De hac alia est alba et alia est nigra. **de morfea.**

Et alba quando cum est antiqua deterior est nigra. Et
cum morfee dum non est antiqua est nocivum et absti
nere a cibis humectantibus et sudare in balneo
et assiduatio trifere minoris et zucari rosati | =ial' mell' rosati
confecti cum mastice et thure et solutio cum medica
minis quibusdam in quibus est turbit et colloquintide
pulpa et fricetur locum donec rubeat. Si ergo suf
ficit bonum est et si non liniatur cum cepe aut cum cap | =ial' nigella
sia aut cum rubea tinctorum cum aceto forti et
antiqua vero oportet ut incipiatur cum flomia et
assiduetur inunctio cum medicinis quibus narrabo
ad hanc egritudinem et ad baras et similiter epithi
mata nigre autem confert flomia et solo ven
tris cum eis que educant meliam. Deinde linia
tur cum omnibus epithimatibus pannis fortibus.
Et prohibet ipsum valde aut destruunt per id
si impinguatio corporis fiat et assiduatio bal
nei et vinum album subtile. **capitulum cxx de**
h Huius alia est cuiusqua est asperitas et alia **baras**
cum qua asperitas non est. Et que ex ea asperitas est fa h
cilioris est sanationis. lenis autem et antiqua per
fundata incurrit valde et illa que non rubet
per fricationem et ex qua non egreditur sanguis cum
figitur in ea acus immo egreditur ex ea humiditas
aquosa in ultimatio fiat infigendo superficiem
corporis est difficilis sanationis. Cuius quidem cura
est cum morfee albe. verumtamen est cum medicinis
fortioribus ex epithimatibus et medicinis que
bibuntur quas ego dicam et tingitur et alteratur
cum colore tincture et fit similis colori cutis
a dicitur eum. **capitulum cxxi de lepra.**
h Hec egritudo aut est incipiens aut iam invasit l
ex corpore aliquo aut iam pervenit ad ultimum finium | =ial' malitie sue.
suorum. Et signa incipientis sunt raucedo vo
cis et strictura anhelitus et conturbatio albedi
nis oculorum et rubedo faciei et rubetositas ei
et paucitas pilorum et subtilitas ipsorum et tensus
eorum. Et in huiusmodi homo oportet ut curetur cum
flomia in omni mense post quod ultimatio fiat in
extractione sanguinis et solone ventris in omni
ebdomada cum eis que educunt colam nigram
post quod illud fortiter fiat et provideatur talis di
ebus ad balneum et ad caput de pingui cum oleo viola
ceo et de cucurbita et de nenufare et unctione cum
eo et ad cibos lenes et humidos dulces velocis
penetrationis qui tenerum faciunt corpus et im
pinguant ipsum et ad potationem lac quod est ex animalibus
sanis iuvenibus et sorbeant sorbitiones factas
ex eo et ex zuccaro albo et oleo amigdalino et
ad vinum subtile album cum commixtione que est ad

multitudinem que est maior et ad ciuitatem que illi uicinatur
et ad consimilem usque quo plenus sit homo flebotomie et medicine secundum hoc. Sanat enim hac cura. Et caueat omnes cibos incrassantes sanguinem et calefacientes ipsum de eis que iam diximus in capitulo melie. Et sumat omnia que multiplicant prouocationem urine. Cum autem hec egritudo inuadit corpus et fortior fit in eo et facies fit tuberosa et curuantur digiti et deturpatur forma et spasmantur iuncture ——— et tuberose fiunt iuncture, tunc hec cura quam diximus conuenit ei et non addit. Et antiqui quidem iam conuenerunt quod carnes uipere et tiriaca facta ex ea sanat eam. Nobis autem non est experientia in ea sed est auditum et creditum. Et dixerunt etiam quod confectio nominata albutalbil sanat ex ea. Et ego narrabo qualiter preparetur uipera ad hanc egritudinem et que preparatio sit ei in uino cum decoctione et que preparatio sit ei in uino et que preparatio sit ei in medicina confecta preparata ad hanc egritudinem proprie. Quando autem ulceratur corpus et currit uirus et fetet corpus, tunc cura eius est ut incidatur cauterizentur, ut induruerint loca eorum et non cadant membra tunc. Et assiduet flebotomiam basilice et cephalice et ut non perficeret et cum urina et leuiatur pectus eius et inspissetur anhelitus et cum ea purgatio et humectatio quam diximus, ut prolongetur tempus eius et minoretur corruptio ulcerum eius et putrefactio eorum et corrosio ipsorum et ut perueniat ad regionem huiusmodi accidentalem non superflui frigoris nec superflui caloris et assidue utatur potu lactis asini, quoniam prolongat permanentiam ei. capitulum cxxii. de pruritu

Alia est humida et alia est sicca. Et et scabies. Sicca quidem fit ex multitudine usus salsorum et alcaculamich et reliquorum que adurunt sanguinem ex medicinis et cibis, sicut allia et cepe et uinum purum et amarum et calidum et mel et similia illis, et ex paucitate balneationis et mutationis pannorum et ablutionis corporis a sudore. Cum autem aqua est citrina et alba et reliqua signa eorum sicut disposuimus in sanitate, sufficiunt in cura eius balneum et fricatio corporis cum furfure et cum farina ciceris et cum baurac. Et quando res est grossior, abluatur cum aqua dulci et fricetur cum aceto et oleo rosato cum aqua apii exprimi aut aqua camomille. Deinde abluatur iterum cum aqua dulci calida et ungatur cum oleo rosato. Faciat illud aliquot diebus. Si autem res est grossior illa, indiget epithimate scabiei sicce. Quod si cum ea urina non

est citrina aut minus quam citrina, sed est in ea caliditas et apparuerint in ea signa domini colere rubee in corpore, est necessarium ut flebotomia fiat ipsius. Deinde purgetur cum decoctione mirobalanorum et epithimi et sene et fumi terre ex eis que diximus. Deinde utatur balneo et oleo dulci ut diximus, et uitet omnes cibos salsos et acutos et dulces et comedat insipidos et acetosos. Humida uero non indiget flebotomia et solutione uentris secundum consuetudinem rei eius et indiget fortitudine epithimatum secundum humiditatem suam. Et quanto plus est humidior, tanto plus indiget medicina fortiore in dissicando. Reliquum autem regimen in cibis et medicinis est unum. capitulum cxxiii. de sarte.

Istud fit ex uapore calido plurimo accidente in corpore subito. Cuius cura est flebotomia et leuificatio nature et aqua prunorum et similiter in potu aqua agrestis et aqua granatorum acetosorum et ribes et lac acetosum et alber cum tursil et cibis agrestatis et similibus et portulace et aqua agreste et lacte acetoso et offert ei infusio crisomilorum acetosorum. Et est necessarium in hora commotionis eius et uitet tristitie et angustie ut recipiat corpus eius aquam calidam, quoniam alleuiat ab ea et intumescat corpus eius, nam aer frigidus commouet eam cum ei associatur. capitulum cxxiiii.

Et non commouetur nisi in iuncturis. de halasafi.

Hec ex multitudine sudoris et negligentia ablutionis eius. Cum ergo multiplicatur sudor, oportet ut abluat ipsum ille cui assidua fit albasafi in die ad minus semel cum aqua frigida. Et cum additur et incidit et abluat loca in quibus consueuit exire albasafi. Et post illud oportet ut liniat ea cum aqua rosata et aliquantulo camfore et aceto. Illud namque prohibet ipsum generari. Cum autem egreditur, curetur cum salbafinti. capitulum cxxv. de uermibus. Cum iste multiplicantur in homine, necessarium est extrahere sanguinem et soluere uentrem cum eis que conueniunt in illa, et adhibere regimen cum eis que generant flegma recens et humectent corpus et impinguent ipsum. Sic est dilatatur in cibis laudabilis humoris et pauce grossitiei et assiduatio balnei tempore caloris et multitudo ociositatis et uini subtilis, plurime commixtionis. Cum autem sunt pauce, tunc non curat ipse met nisi cum illis que eas incidunt. Et ex eis quibus ipse delentur est ut fricentur cum foliis cappari siluestris aut cum ynflationem nabati humidis, et enim forte ualde expertum, aut cum rasceren ——— et liniantur cum unguento anacardino aut cum sapone aut cum medicamine acuto, quoniam facit eas cadere et delentur eo, aut ligentur indices eorum cum

i. pustule pussime que fiunt in corpore hominis tempore caloris ex sudore et dicuntur desudationes.

h

h capillis donec cadant. aut obviatur modicis
cum virgis multum humide. capitulum cxxvi de
hac loci ragadiis infantie et labiis et pedibus et palmis
cum non sunt fortes. antiqui curantur cum eis que lini
untur et inunguntur super eas. Et que sunt fortes
antique est necessarium ut infirmo det oleum diebus aliquot
et impinguet cibum eius et multiplicet commixtio vi
no et ammisceatur aqua calida et det in potu de oleo
super expressionem uve et super decoctionem passulaz
de quo sumatur omni die quantitas unciarum .iii. cum
media .iii. olei sisami excorticati. et fricetur pal
ma cum uva alba fricatione bona. et similiter pedes. Et
offert eis ut ponatur in aqua calida donec in
tumescant. deinde fricetur cum unguento c[om]po[si]
to. et si suppuratio fiat in carne donec cur
rat extra sanguis. tunc curetur cum unguento
quod nominatur anacardinum. aut unguento squilli
tico. Et offert ad ragadias labii proprie ut
inungatur labium. et stat ut adhereat pell[is]
ovi. et caune super labium. Et quandoque curatur cum
adipe galline cum galli ... sicut alcohol.
et cum unguento quibus inunguntur inunctione do
na. et involvatur super eas pellis ovi. aut iungan
tur cum cera auris. Capitulum cxxvii.
Apostematum calidorum de apostemate calido.
alia sunt sanguinea alia colerica et conveniunt
eis simul calefactio loci. verumtamen rubedo et ex
tensio cum sanguineo sunt plus quam sint cum coleri
co. et curatio eorum in eis terminis necessarium est
in receptione quod prohibeant eorum generationem. aut quod fi
niat ea minorem quam sunt. Et illud fit in sangui
neo quidem. cum flobotomia ex latere contrario et dimi
nutio. sed in colerico cum solutione colere. excepto quod non
plurimum faciunt calefactionem. sicut sirupus de
prunis. et sirupus rosarum confectus. et sirupus violarum.
et lac acetosum. et aqua casei cum scammonea. deinde est
epithimatibus super locum. sed in sanguineo est eis quod
infrigidant et stipticitatem faciunt. sicut sunt san
dali et rose. et sicut memitha. et camfora. et aqua
rosata et acetum. Et in colerico quod est eis cum quibus
sunt infrigidatio et humectatio sicut psillium con
quassatum cum aqua cucurbitarum. et sicut rasura cucur
bite. et atriplicis. et portulaca contrita. et similia ex
herbis frigidis. verumtamen cum stant apostemata et non addit.
sunt necessaria illa que resolvunt cum facilitate. de
quibus aliquid misceatur cum medicinis primis. verum tamen
ut cum quiescit pulsatio tota et dolor. singu
lariter apponatur resolutiva. Sed apostemati colerico
parum indiget resolutionis quoniam resolvitur per se ipsum
propter subtilitatem ipsorum. Sanguineum vero indiget ut a

adiuvetur cum eis que resolvunt secundum quantitatem
et tempore eorum. Et pervenit apostema sanguineum ad
unam trium rerum. aut enim sanatur cum resolutione.
cuius signum est quod minoratur apostema cum diminutione
pulsationis et doloris. aut collectionem faciunt
saniei. cuius signum est quod assiduatio est pulsatio
nis. et nullam excusationem facit infirmitatio. deinde
modo sedatur pulsatio. et lenitur apostema. aut fit
apostema durum. cuius signum est quod sedatur dolor et mi
noratur magnitudo apostematis. et addit ei durities.
Indiget itaque primum eis que adiuvant ad reso
lutionem secundum quantitatem caliditatis sive et sui
temporis. Et secundum indiget eis que adiuvant ma
turationem ut maturet velociter. et congreget saniem.
et aperiatur. Tertium vero indiget ut studiose con
sideretur. quoniam ipsum quandoque fit apostema quod non sanatur.
Cuius cura est lenificatio eius quandoque. et resolutio ipsius
quandoque. Et non fiat operatio in ipso cum medicinis
que resolvunt. et remaneat ex eis aliquid quod in
lapidem vertitur. Sed cum videris ipsum duritiam a
resolutione. dimitte resolutiva. et cura ipsum
cum lenitivis donec leniatur. deinde iterum reso
lutiva donec resolvatur apostema in extremo suo. hic est
quod canon apostematis calidi. Apostema autem frigidum et aposte
ma molle flaticum. et durum. et scrofule et nodi.
et aldemeinul. et cancer. et exitus alfersiati. et for
mice. et vestigia ulcerum. et vulnerum. et percussionis.
et casus. et erisipila. et restauratio. et exitura.
et similia eorum. et cause difficultatis incar
nationis ulcerum. et reliqua que necessaria sunt. et regimine
viatorum. et cura venenorum. et venenosorum anima
lium. non dimiduntur ad cedendum super illud quod est in
almagesto. iungere quod cum hoc libro. capitulum
de quatuor est. cxxviii. de apostemate frigido.
Aegrotent. aut est ex flatu subtili. aut ex flatu
grosso. aut ex colera nigra. aut ex ventositate.
Signa itaque eius quod fit ex ventositate. sunt quod
est lene. molle. leve. sicut uter inflatus. qui cum
ponitur super ipsum digitum comprimitur et non remanent
vestigia. Et cura eius est. vaporatio cum farina
ordei calefacta. aut cum farina milii. aut cum
cinere. Et melior est cinis quercus. deinde iun
gatur cum aliquibus oleis calidis. sicut sambucino. et
de ben. Si non sufficit. bonum est. et simul. cum emplastris
que sunt cum cinere quercus. et cinere lignorum vitis. con
fecto cum aqua iuniperi. et capillis. et tamarisci. et li
geri. Et caveat habens ipsum repletionem ex cibo
et vino et cibo et aqua. et holerum. et gumma. et sic
cum pati famem. et sic ipsum sitire. Illud autem quod
est ex flatu subtili signa sunt quod est molle. sed est

cum eo aliquantulum spissitudinis et in eo est gummositas.
Et conveniunt istis tribus speciebus albedo coloris. Et
omnibus his quatuor generibus apostematum convenit
frigus tactus. Et clavum est simul ante apostematis ve
tusti. Et quum confert ei quum fricatur cum oleo et sale.
deinde imbibitur pannus aqua cineris cum tritis
et ponitur super ipsum et ligatur cum panno. Et confert
ei linimentum ex omnibus emplastris que mollificant apostemata
calida in fine ipsorum. Et confert ei commixtio emplastri
matris de fenugreco quod diximus. Illud vero quod est ex
flate crosso est et albi coloris frigidi tactus sicut est
cum eo duricies. Si quod est magnum necessarium est ut
solvatur eger et evacuetur secundum illud quod modo curetur
cum eis que diximus in capitulo podagre. Il
lud autem quod est ex colera nigra est frigidi tactus sicut est
cum eo duricies multa et secundum quantitatem duriciei
ipsius est difficultas sanationis eius. Et est ex ipso quod
cum induratur non sanatur. Et in colore ipsius est tene
brositas. Et sicut si super ipsum apparent vene
rubee et est in ipso pulsatio et aliquantulum cali
ditatis tunc est cancer et non sanatur. Et oportet ut
blandiendo ei succurratur ne ulceretur. Et quum
quis existimat stolidus quod sit nodus et perforat ipsum
et fluit sanguis. Ac differentia inter cancrum et nodum
est quod nodus non pulsat et cancer pulsat. Et
coct. ei cura est in principio cum calefactione et subtilia
tione cibi cum eis que diximus in fine apostematum calorum
ex lenificantibus quoque et resolutionibus aliqua vice
cum lenientibus et resolutivis que diximus in tractatu
[illegible] et iam diximus de eis aliquid in capitulo podagre.
Istud est apostema et quandoque capitulum cxxviii de cancro.
accidit incipiendo et quandoque est post apostemata calida
cum indurantur. Et illud quod ex eo est incipiens est
ei cum succurritur quandoque stat et sanatur. Et signum
eius fuit quod incipit apparere simile avellane et
minus. deinde augmentatur secundum dies cum duricia
vehementi et tenebrositate in colore et rotundita
te infigurata et aliquantulo caliditatis in tactu et
quum incipit magnificari apparent in ipso vene vi
rides et fuit ei mors et putrefactio et lepra. Et cura
in eius est cura quam diximus in capitulo melancolie et lepre
ex flobotomia et assiduatione eorum que educunt melancoliam
et permutatione sanguinis totius corporis cum sanguine
novo subtili aquoso temperato per cibos humec
tantes laudabilis humoris et boni. Deinde cum non
est spes in resolutione eius. Verum cum non est cum eo caliditas
et pulsatio tunc non oportet nisi ut curetur corpus ut
ut non augmentetur tantum. Si autem cum eo fuit caliditas et
pulsatio tunc oportet blandiendo succurratur ne
ulceretur ita ut infrigidetur et non permittatur eger

dormire super ipsum ut calefaciat ipsum. Et
confert ad illud ut liniatur ex mucillagine
psillii et cerusa plumbi aut cum aceto et luto.
Si autem ulceratur tunc ulcus eius est turpe malum val
de habens labia rubea et tumida et inversa ex quo
currit sanies mala fetida. Et si fuit in loco possi
bili ei abscisionis omnino sicut mamille et pedibus
et extremitatibus oportebit ut incidatur et val
de auferatur et cauterizetur post illud cauterio pro
fundo. deinde consolidetur. Et si non est in loco possi
bili in quo incidatur auferatur tunc curetur
cum unguento leniente sicut unguentum quod di
ximus ad curandum ulcerum. capitulum cxxx de scro
Iste fiunt in collo secundum plurimum et quandoque fulis.
fiunt in inguinibus et in aliis locis in quibus sunt glan
dules. Et earum signum est apostema durum rotundum albi
coloris quod movetur cum movetur ipsum. Et quandoque sunt
tres aut quatuor similes nuci in [illegible]. Et cum
[illegible] eas apparere fac egrum prius [illegible]
et fac eum cenare acetum et satietate nausiativa.
et fac ipsum vomere et solve eum cum eis que educunt
flegma crossum ex eis que diximus et emplastra locum cum
resolutivis sicut diaquilon et mirtum quod solvitur
cum vino et conficiatur in ipso farina fabarum et
amigdale amare et medulla cum aggregatur et
aceto vini antiqui aut est mucillagine fenu
greci et stercus antiquum quod fit ex stercore cap
ni rubeo cum aggregatur [illegible] cum [illegible] aut cum
oximelle. Omnia ista resolvunt scrofulas. Si autem in malo sanguino
inveterantur aut ulcerantur necessarium est ut extra
hantur et non remaneat ex eis aliquid. nam si remanserit
ex eis aliquid redit et non est ei cura. Deinde
curetur locus donec sanetur et consolidetur. Et forsitan
se magnificant scrofule donec fiant sicut melon
aut maiores et capiunt caput et collum. capitulum
Isti sunt plurium modorum. cxxxi de nodis.
quibus omnibus convenit quod separantur a cute et con
et moventur cum movetur sicut res intrinseca et
tollerantur ut super eos fiat constrictio et continuatur
cum extractione. Oportet ergo ut super eos findatur
cum subtilitate et facilitate ne findatur ipsis [illegible]. vel super eos.
immo findatur cutis ab eis. deinde excorientur ita
ut egrediantur ipsi cum kistis suis. Si autem aliqui
findantur cum diligentissime perquirantur extra
eius quod in ipsis est reducitur. Et si remanet ex eis
aliquantulum redeunt. Et de istis nodis est qui est
sicut glans apparens in manifesto palme
et pedis et in fine [illegible] et miseriaco et super caput [illegible]
[illegible] cum primus eam [illegible] vehementer fit plana.
Cuius cura est ut premat aut [illegible]

plana fiat. Et ponatur super ipsum frustrum pergameni cum aloe et thure et mirra et acatia et glutine piscis et stringatur super ipsum valde. Et frustro sue magnitudinis dicitur autem in pluribus

·i· funiculus

A dumil est. **Capitulum CXXXII de ademenil.**

Aggregatis apertis cuti que multiplicantur in eo quando multi utuntur cibis generantibus sanguinem plurimum. Ille quidem in quo multiplicatur ademenil minoret cibum et properet cum ... et confectiones de melle et lac ... et dimittet cibum suum ad acetositatem. Fortasse enim faciunt collectionem saniei et fit ex eis malitia maxima ledens aut interficiens. Cui quando accidit post ademenil plurima aut exitu tum tremor in corde et nausea et sudor frigidus, illud tunc est signum malum. Et cum ademenil est tunc in initio sue inceptionis tegatur cum eis quibus tegit apta callidum. Si autem pertransierit tres dies et non extenuetur, si permanet eorum pulsatio et febris ipsorum, tunc necessarium est ut saniei collectionem faciant. Quare oportet ut innitatur ad illud ut velox sit eorum maturatio et apertio ex eis que diximus in illis que aggregant saniem. De quibus sunt semen almaru aut lac aut ficus carnose cocte cum melle aut massa tritici cum aliquantulo bauraich et assidue regimen ipsi. Deinde extrahatur quod in ipsis est et consolidentur. **Capitulum CXXXIII de exitum.**

C Cum aggregatur materia ad locum unum fit ex ea exitum magnum valde. Et mirabiliores accidunt in subasellis et in inguinibus. Et illa que accidit in subasellis est fere ledens. Et illa que est in inguinibus est magis quieta pravorum et quandoque non fit collectio saniei. Illa autem que est in subasellis fortasse vacuatur a collectione. Et confert ei in principio flebotomia. Illi vero qui est in inguinibus confert

ex flebotomia de basilica ex manu opposita. Illi vero qui est in subasellis in saphena pedis oppositi aut basilica manus alterius aut ambarum si fuerit res superflua. Deinde procuratur ad illam que est in inguinibus inungendo cum oleo tepido et resolvetur enim et delebitur secundum plurimum. Illa autem que est in subasellis, si non sedatur ei rubedo et pulsatio ipsius post flebotomiam, tunc scias quod collectionem faciet post flebotomiam. Ponatur quoque super ipsam illud quod saniei collectionem facit. Deinde procuretur cum maturatur et curetur. Et non oportet ut approximet huius exitum in subasellis unctio olei quoniam timentur super ipsum ex eo accidentia mala. **Capitulum CXXXIIII de bullitati et vesicis et formica et miliari et igne persico.**

A Albulliati quidem est ulcus cum bothor et cruste et cursu virus et est similis sahafati male. Cui cura est cura ahsahafati male secundum quod diximus ex flebotomia et farmacatione donec totum malum corrupto ulcerit et appositione sanguisugarum. Deinde ex medicinis proceris ad sahafati. Et confert ei in principio lutum et acetum cum linimento super ipsam assidue et excorticatur quoniam exsiccatur et fit donec sanguinem emittat. Deinde iteratur super ipsum; ipsum enim non cessat excorticare corticem unum post alium donec perveniat ad carnem sanam. Que subtiliat corticem tunc et sequitur eum sanitas.

De vesicis. Exeunt in corpore vesicae intra quas est aqua subtilis similis ei que accidit ab adhustione ignis. Quarum cura est flebotomia si corpus est plenum. Et dentur assidue cum aqua primo ... et aqua ... natorum acetosorum et tamarindi et omnia que extinguunt sanguinem et rumpantur vesicae et currit ex eis totum quod est in eis et liniantur cum cerusa pluries et litargiro triturato cum aqua rosata et aqua mirti hi siccato.

De formica. Exeunt in corpore bothor parve una aut plures in uno et aperit locus eius aperitione parvo et quandoque sentit et incipit ulcerari et vadit de loco ad locum. Cuius cura est ... cum eis que conveniunt colam et linitur ipsum cum luto armeno dissoluto cum aceto aut cum epithimate erisipile dissoluto cum aceto.

De miliari. Egrediuntur bothor parve similes milio et quibus est mordicatio vehemens et apertio et cursus viri et color bothor est albus et quod est super eis ... ex carne est rubeum. Cui quidem confert flebotomia et solutio ventris post cum aqua fructuum et eis que educunt colam cum ... sicut sunt mirobalani citrini et scamonea. Deinde liniatur locus cum galla et corticibus granatorum et cortice mesleth et sandali et luto armeno soluto cum aceto et aqua rosata et aqua clara secundum mensuram qua non mordicet acetum. Et confert ei trociscus andaron et mesion et similia eis ex illis que sunt fortis stipticitatis.

De igne persico. Cum in corpore egrediuntur bothor et aperiuntur vel locis pervenit adeo ut fiat crusta nigra aut viridis aut fiat illud quod est in circuitu eius rubeum aut coloris pavonis, tunc illud nominatur erisipila et ignis persicus cum quo est inflammatio vehemens valde. Et oportet quidem ut extrahatur sanguis cum flebotomia ex loco opposito continuatione plurima donec accidat sincopis vel ... et perveniatur ad infirmum cum eis que subtiliant sanguinem absque acuitate immo humectant ipsum et reddunt in aquositate eius sicut aqua

ordei · et aqua melonis indi · et aqua cucurbite assate · et mucillago psillii · et [illegible] tudine eorum que incrassant sanguinem petitur · Sanguis namque cum eo est cavillus (?) in se ipso · Et ponatur super locum ulceris medicine fortis stipticitatis et aliquantulo acuitatis · sicut sunt tiriaca andaron (?) cum posito in eis cillandis (?) · aut flos eris · aut hec medicina quam est proprium ad hanc egritudinem · cuius confectio hec · galle immature que terantur cum aceto · aut liniatur ex alumine et aceto · aut sumatur alumen et quintum est decima eius floris eris · et liniatur cum eo cum ulcus est malum et movetur et ambulat paulatim · Si autem incipit perambulare · tunc oportet ut proiciatur super ipsum medicamen acutum · aut cauterizetur · **Capitulum · cxxxv · de herpete estiomeno ·**

Herpes estiomenus cum accidit a bulla (?) est malo · aut bothor nigra aut viridi · aut cum qui habet colorem pavonis incipiens ambulare et dilatari velociter · tunc oportet ut festinet ad cauterizandum ipsum · aut proiciatur super ipsum medicamen acutum · et liniatur in circuitu eius cum luto et aceto · Cum ergo denigratur et mollescat nigredo · tunc ponatur super ipsum sulphur citrinum confectum cum butiro una vice post aliam donec cadat nigredo · et iteretur illud · Deinde cadat cum corrosa mala tota · postmodum abluatur cum aceto et aqua · et curetur cum medicamine generativo carnis · et non sit negligentia in ipso · quia occupabit ex corpore locum plurimum ·

Capitulum · cxxxvi · de antrace ·

Hec aliud est rubeum · et aliud viride · et aliud nigrum · et unumquodque est malum · Et signa eius sunt bothor et pustula cum quibus egreditur inflammatio vehemens · leves valde · pruritus [illegible] · et fit quod est circuitu eius velociter nigrum aut viride · et accidit eo vomitus · et pulsus cordis et sincopis · et si superfluit iste [illegible] cum eo est mortifer · cito interficit plurimum · Et non oportet ut flobotomia fiat cum hac egritudine · Sed festinet et detur infirmo omnia que confortant cor cum infrigidatione ex eis que diximus in capitulo calefactionis cordis · Et offeratur ad illud granata acetosa · et acetositas citri · et odoramentum redolentium frigidorum · Si autem in aere fuerit pestilentia · tunc erit malum · Et offeratur ei illud quod sumitur ex eis cum lentibus excorticatis et aceto · et cibus congelatis · et que incrassat sanguinem · et confortat cor · et extinguit superfluitatem caliditatis · Et offert ei ut aspergatur in circuitu eius nix plurima · Et hoc quidem plurimum accidit in autumpno · et in fine estatis · Inter[illegible]

in circuitu eius cum medicinis confortantibus cor et infrigidatione loci · Aut scalpella · et ablue sanguinem eius cum aqua calida · ne congelet et cauterizetur · et fugiat [illegible] levi ut egrediatur paulatim · Et si liniatur epithimate frigido · immo cum vides quia accidit ab epithimate et aqua frigida pulsus cordis additur · tunc incipe et embroca ipsum cum aqua calida · et calefac ipsum · et pone super locum cum infirmus est sedens in domo · et circuitu eius nix que prohibent frigus pervenire ad cor · et sublevat plurimum intentionis tue ad conservandam virtutem · et infrigidandum corpus · loci vero ipsi circuitu · sic est pro[illegible] propter illud · Cum ergo allevatur pulsus cordis et deletur · et virtus est fortis · tunc consolida · Et si est perambulans · cura ipsum cum eis que diximus · Et si iam denigratum est · tunc cum eis que diximus est · Et si indiges ut cauterizes · cum est incipiens malum · cauteriza ipsum · deinde consolida · **Capitulum · cxxxvii · de adustione ignis ·**

Confert adustioni ignis · unguentum de calce · et unguentum de cerusa · Et magis ultimum quod expertus sum ad hoc est unguentum album · Et cum est res magis et plurima indiget flobotomia ex latere diverso aut opposito · deinde curetur cum unguento albo · **Capitulum · cxxxviii · de panaritio ·**

> volo intelligere per unguentum album · unguentum quod est factum de cerusa et oleo rosato et cera · et non de pluribus ·

Confert huic ut ungatur oleum tale ne ad[illegible] · et imprimatur in ipso · Cum ergo sedatur pulsatio · et sanatur · tunc illud sufficit · Et si non · tunc ponatur super ipsum quod faciat fieri collectionem · Cum ergo colligitur sanies · et maturatur · perforetur foramine parvo · et exprimatur · deinde curetur illud · ut non capiat radicem unguis tota · Et curetur cum medicamine generativo carnis · Et quandoque confert ei in principio · ut liniatur cum erugine ferri et aceto · et ponatur in nive usquequo obstupescat ·

Capitulum · cxxxviiii · de curatione vulnerum et ulcerum · recentium et putridorum · summa tantum quorum

In curatione quidem vulneris recentis est non est magne quantitatis et profunditatis · sufficit ut coniungantur extremitates eius · deinde et ligetur · et caveatur ne oleum contingat ipsum · aut cadat inter labia eius pilus · quoniam illud prohibet incarnationem · Si autem profundum fuerit · tunc necessarium erit tibi ut super ipsum ponas unguentum carnis generativum · et sufficiens — et ligetur · Et si declinat labium vulneris unum · et elongatur ab altero ad aliquam partem · tunc ligetur ab illa parte · et declinetur ad partem oppositam ei · Et si declinat labia eius ad duas partes simul · et elongatur unum

Marginal notes: in alio cauterizetur / elevatur et [illegible] · in alio locum · aliquid

Inal. si vulnus ex magnitudine sua prohibet ad hoc ut colligatur cum ligatura decenti.

. l' vulnus. l' exitum.

labium vulneris ab alio, tunc ligentur utraque.
Et si ex magnitudine vulneris contingit ut non con-
iungat ipsum ligatura cum ipsum constringimus de-
center, tunc oportet ut suatur in uno loco aut
duobus aut tribus, secundum quantitatem que non permittat
labia vulneris disiungi. Et si fuerit in eo virus
prohibens ipsum conglutinari, erit necessarium medica-
mina exsiccantium et abstersivum viscositatis, et prohibens
currere ad ipsum virus aliud. Cumque perforatur bubo
oportet ut perfores ipsum in inferiore loco eius ut non
retineatur aliquid de sanie in eo. Et efficiatur fo-
ramen quod est in ipso, et constringe ipsum in superiore parte eius fortius
quam in inferiore, ita ut effundatur sanies cum
facilitate. Et in minori casu vulneris in pri-
mis diebus .xx. si non egreditur ex eo sanguis
plurimus. Et fac ipsum inclinare ad actiositatem.
Et si tulerit quod est in interiori vulneris et incipit aperi-
ri, tunc flobotoma ipsum ex latere contrario, ita ut pertran-
sierint tres dies, aut septimana una ei. Et
securitas fuerit a spasmo, fac dilatationem super
ipsum in cibo paulatim. In principio non, non. Et si
non evacuaverit ex vulnere sanguis plurimus. Et
quando vulnus est in latere incisum, aut in loco nervoso
propinquo ossi aut cordi, tunc incipe prohibere
ipsum ne sanies corrumpat membra aut os et cetera.
Et quando est in loco carnoso, tunc dimitte ipsum do-
nec confirmetur eius maturatio. Et quando super vul-
nus ponitur unguentum et calefacit ipsum et tubero-
sum facit, tunc incipe et permuta ipsum ex tumore
eo. Et quando detumescere ipsum facis et facis ipsum
album, tunc cura ipsum cum unguento callidiore eo
paulatim. Et fiat scissio semper secundum longitudinem
corporis, non in latitudine, in omnibus locis equalibus que
eminentias non habent. In locis autem que sunt flexibi-
lia procedat cum flexibilitate accidente in illo lo-
co. Et cum vides super illud pus aut albedinem, tunc
adde in acuitate unguenti. Et quando vides quod
currit ex eo virus et dolorem cum mordicatione,
tunc seda exacuitatem eius aliquo et prohibet sub-
tilitatem eius. Et in ulceribus quidem difficilis sa-
nationis et malis indiget homo ea flobotomia et so-
lutione ventris, deinde curatione cum unguen-
to. Et multa que sunt putride curius, est necessarium ut
curatio fiat cum unguento viridi. Et quando sunt
vehementioris putrefactionis, cum medicamine
acuto, deinde cum butiro usque quo cadat cortex,
deinde curetur usque quo sanetur. Capitulum .cxl. de
fluxu sanguinis ex vulnere.
Oportet ut queratur
locus ad superiora, et stringatur et infundatur cum nive, et
firmantur sanguis draconis et aloes et sarcocol-
la et thus tritum sicut pulvis, et sumantur pili lepo-
ris aut gazel aut tela aranee, et fiant in ea-
tenate que maxime fiat in albumine ovi, et involvantur
in medicamine, et impleatur inde vulnus, et pul-
verizetur desuper hoc medicamen, et ligamine con-
stringatur. Et quamque confert ei hoc medicamen cuius con-
fectio: Recipe atramenti et sanguinis draconis et
aloes et calcis non extincte et albuginis ovi.
Quod administretur cum pilis leporis aut gazel aut
tela aranee. Et si sanguis fluat ex vena inci-
sa, tunc signa eius sunt ex vulneratione ipsius et
multitudo eius. Et tunc quidem est necessarium aperire
vulnus paulatim cum subtilitate, ita ut consequatur
orificium vene, et stringatur cum filo lini subtili fir-
mo. Deinde curetur ita ut stringatur quod est super vul-
nus cum ligatura, donec abscidatur sanguis.
Deinde pulverizetur super vulnus ex medicamine
per quod conglutinantur labia eius et consolidentur, et ponatur de-
super ex medicamine et albugine ovi, et non
solvatur tribus diebus. Quod si fluxus sanguinis est
ex arteria, est magis difficile constringere ipsum. Et
signum eius est quod sanguis impetuose egreditur ex
vulnere, et egreditur una vice et absciditur alia. Tunc
ergo est necessarium ut stringatur et cauterizetur sicut magis,
aut adhibeatur ferrum quo incidatur et radatur. De-
inde curetur locus. Fluxum vero sanguinis qui est ex venis
labiorum abscidit retentio nimis more. Sed fluxum
sanguinis qui est ex sanguisugis abscidit est super
ipsum in visceribus fabe medietas et abscidit ipsum,
et ut pulverizetur desuper pulvis molendini aut
infundet cum nive. Capitulum .cxli. de summa curationis
algebre et dislocationis et fracture.
Maior error cum accidunt
percussio et casus et dislocatio et fractura et tortu-
ra, ut addat dolor loci propter positionem fracture de-
super aut plicaturam strictus. Cum ergo accidit
casus aut percussio et non advenit cum ea disloca-
tio, tunc non indiget compressione nisi extensione ordi-
nis, ungatur subtiliter si non est fractum, et impleatur
emplastro algebre sedante dolorem. Et stringatur
leviter ligando. Et caveat ne stringat membrum
illud laborando. Et si est fractum, tunc oportet
ut ungatur et tendatur et premat secundum quantitatem
qua oportet ut redeat os ad locum suum cum ma-
iore facilitate que possibilis est ei. Et signum quod
huius fracture est quod apparet eminentia ossis et
expulsatio eius. Fissura vero et contritio in longitu-
dine et latitudine molle non indiget in unc-
tione in equatione. Verum dislocationi est necessarium
ut extendatur donec sit possibile ut redeat ad
locum suum. Verumtamen oportet ut fiat in summo extremi-

tate et subtilitate. et cum minore quantitate dolo-
ris quam nobis possibile est. Et minoretur cibus eius in pri-
mis diebus usque ad septimanam. donec securitas sit
a bapsire in loco. Cumque securitas fit a bapsire.
tunc absoluatur ei cibus paulatim. Si autem tardatur in-
carnatio fracture. et corpus est extenuatum. alletur
tunc frumento cocto usque quo sit quasi puls. et pul-
tibus. et cibis grossis. et capitibus. Et quando commouet ex
strictura ligaminis dolor. mollificetur ipsum paulatim.
et non dimittatur ut tolleret dolorem eius. quoniam fiat
incurrere apostema. et putrefactionem. et corruptionem
in membro. Et quando commouetur sub ligatura pruritus.
solue. et embrocca cum aqua calida. et dimitte
horam unam donec exsiccetur. et reitera. Et quando non
fuerit dislocationi donec aperiatur. tunc non ex-
tendatur. quoniam non fortasse saluabitur a spasmo.
Et oportet ut cirurgici in allisione caueant ne
cadat super locum in planum. et fiat dolor fortis. et com-
primatur ad aliud latus. non ad illud ad quod oportet
ut comprimatur. Et si fuerit cum eo vulnus. di-
mitte orificium vulneris discoopertum ut cur-
rat ex eo virus. nam si illud non fit inter apostema.
Et si infixum fuerit frustum ossis pungens.
Cuius signum est quod inde ipsum eundem tenuit sicut
spinam altam eminentem. et quando pertransierit manus
tua desuper. fortior fit dolor et pulsatio. tunc
oportebit ut aperiatur. et extrahatur frustum
si fuerit separatum. aut separetur si fuerit adhe-
rens. deinde curetur cum ligatura. Et non ligetur ante
illud. quoniam commouetur inde putrefactio in membro to-
to. Et lenit duricias que remanent ex algebra
cum cera et adipibus. et medullis. et reliquis lenifica-
tiuis ex eis que diximus. Et offert casui et percus-
sioni. et sedat dolorem si soluatur mumia in oleo
et bibatur super vinum parue quantitatis. aut super
aquam cicerum. Et offert ei cum accidit sputum
sanguinis. ut sumat in potu boli armeni.
et trociscos de carabe. et flomet ex plantagine diviso.
Et offert ei qui cadit super ventrem. ut sumat
in potu carabe. et boli armeni. et sanguinis dra-
conis. omnium ana ℥ i. et opii. Keiratee i. cum hiis
fluxum sanguinis aut vomitum. Retinet enim ipsum
subito post flomia.

Capitulum cxlii. de animalibus pungentibus et mordentibus et habentibus venenum. et venenis.

Confert ei qui in potu
sumit venenum unius saliue. ut detur ei in potu
aqua calida. et oleum. et euomat una vice post
aliam cum utrisque. deinde bibat lac. et oleum
amigdalinum. et butirum proprie. Illud enim sedat de
malitia veneni. Et consideret post illud quod accidit
euenit in corpore. Et si accidunt febris. et ru-
bedo faciei. et malus odor oris. et fetor eius. et citri-
nitas coloris et oculorum. dentur in potu res infri-
dantes et extinguentes. Et si apparuerit pig-
ritia. et somnus. et congelatio. et stupor. dentur in po-
tu res calide. sicut medicina de asa. et ei similia.
Et offert ei qui timet quod in potu sumat vene-
num. assiduatio comedendi ficus. et nuces. aut
sumat omni mane de tiriaca de terra sigillata. quoniam
proprietas eius est facere illud. proprietas namque huius
medicine est. ut cum attingit venenum eius in cibo.
educit ipsum vomitu. Et quando accidunt ex po-
tu veneni sincopis cum subuentione pulsus. et de-
bilitas. et dissolutio virtutis. tunc ipsum est ex
veneni malis [illegible] oppilationem cordis tota sub-
stantia. et aquam frigidam offert in eo curationi. non suma-
tur bezahar resistens ei. Et ego quidem iam indi-
co quod resistit napello qui est ex ~~medicinis~~ quas fuit
certioratum. Et quandoque offert ei diamuscum recens. et
tiriaca diacinee. licet non viderim ei in expul-
sione napelli magnum iuuamentum. In puncturis
vero non imperare est mirabilis valde. Cum autem mor-
sus siue punctura animalis ignoratur cuius sit.
tunc stringatur quod est super puncturam. et ponantur
desuper ventose. et sugantur. et findantur pulli-
cenorum et ponantur desuper. deinde ponantur desuper
ventose. et sugantur. et reaportentur cum eis. et po-
nantur desuper [illegible]. Et si illud in ea
peruenerit ad putrefactionem et corruptionem. ab-
scindatur locus si fuerit in loco conuenienti incisioni.
aut cauterizetur. Incipiens enim peruenit ad cor-
ruptionem et putrefactionem. et sufficientio quod est
puncturam animalis pretiosi. Dum autem non incipit
tendere ad putrefactionem et corruptionem. quam-
uis sit vehementis doloris. cum non sit ei velox per-
ambulatio in corpore. non est malum egro ex eo.
et tunc est decius cum cadit punctura iuxta
cor. aut in arteria magna. Illud vero quod offert
puncture vipere est tiriaca magna. Et quandoque con-
fert ei metridatum magnum. et medicina de asa.
et butirum vetus et medicina de berlo. et comestio
alliorum. et potus vini puri. Contra morsum autem
scorpionum. offert napoctio et asa. et allia.
et medicina de asa. et tiriaca diatesaron. et epi-
thima cum euforbio. et oleum antiquum. Ad pun-
cturam autem puncturam offert tiriaca alascentu
et poma acetosa. et folia eorum. et tantum yracon. et ab-
sinthium nabathium. et scalpellatio in loco mor-
dicationis. et sugetio. [illegible] autem mordicati-
oni. offert balneum calidum valde. et tiriaca. et

sepeliri in arena · et cinere calido · et accipe
pulverem de nigella · et semine apii · et medi
cinam de asa · Vespe autem et apis punctum
offert epithimia cum bolo armeno et aceto et
et camfora · et suppone frustum gradi[illegible] in
aqua · et emplastra cum malvis et portulaca aut
solatro · Mordentia autem si dentes suos in
loco dimittunt morsure · oportet ut fricetur cum
oleo · deinde cum cinere leni · deinde empletur cum
eo donec egrediantur · Canis autem rabiosi
morsus est nocumentum maximum · Et eius signa sunt
rubedo oculorum · et protectio lingue extra · et intro
missio caude inter crura · et spuma currens ex
ore · et mutacio vocis · et abhorrent socios et no
tos · et invadunt omnem cui obviat · et fugiunt
canes ab eo · Et dicitur quod si liniatur ex sanguine
currente ex morsu eius panis · non comedent
eum reliqui canes · et quod si empletur vulnus cum
massa et plicatur gallinis non comedent ipsum ·
Et supervenit egro timor ab aque ad minus
aqua quadraginta diebus usque ad quatuor mensibus
cum et sentit infirmus quod canis qui eum mo
mordit est rabiosus · tunc oportet ut ponantur
super locum morsus ventose · et suggatur · et ponatur
tur desuper cepa elixata offerta cum butiro
vaccino · et sumat in potu medicinam de can
cris · et rege ipsum regimine melancolice ex
humectatione corporis reducente melius ·
De medicinis que interficiunt · Ille autem qui can
taridas in potu sumit · iuvatur potu lactis
vaccini et olei amigdalarum · Et signum eius est
quod mingit sanguinem · et dolet vesica eius · de
inde curetur cura ulcerum vesice · Et offert
ad potum opii medicinam de asa · et tiriaca dia
tesseron · Et offert ei qui bibit iusquiamum
album · lac · et post vomitum si sinceritur ei ve
locius · Et offert fungis et tuberibus pestilosis
vomitus et medicinam de asa · et medicinam dia
pipeon · et sumens in potu vinum piper cum vino
veteri · et ut vomat cum multo salso · et hiume ·
Ille autem qui bibit lac · et advenerint ei post ipsum
mollificatio et nausia · et sudor frigidus · bibat
acetum forte · deinde sumat ex asa · aut ex ca
lamento · et sirupum acetosum · .i. una vice post
aliam vice · Et ille cui psillium fuerit acci
dere simile huic evomat · et sumat in potu
post medicinam de asa · et tiriacam diatesseron · Et
similiter fiat si accidat homini huiusmodi acciden
tia ac comestione coriandri plurimi huiusmodi ·
cuius signum est quod redolet super corpus eius odor co

riandri · Et offerunt ei illa que diximus offerre
ei qui bibit psillium · Et quicumque accidit ex co
mestione assatiunt que involvuntur cum extra
hit ex furno in aliqua re · et non permittitur
evaporare propter · vertigo simul epilentica ·
Evomat et deinde sumat in potu rob fruc
tuum acetosorum · deinde det in potu fructuum
stipticorum · et mumia · deinde zuccarum rosatum cum
xiloaloes indo · et mastice · et sumat sompnum · et in
grediatur balneum · Et pisces frigidi cum suppone
eis unius dies aut duo · et sunt assati · fiunt sic
illi cum dimittuntur in loco frigido humoroso · et
sunt suffocati · Accidit enim ex eis illud quod accidit
ex comestione fungorum pestiferorum suffocantium ·
Et cura eius est ut evomat · et sumat in potu vinum
purum cum pipere · et curetur cura fungorum · Et fili
nucel et avellane cum sunt recente et comeduntur ·
Aliquando enim accidunt ex eis accidentia mala · Et
hiis offert rob citoniorum · et rob pomorum · Et lac
hiis redolet lini putrefactum est malum etiam · quare
oportet ut curetur cum vomitu · et detur diacimi
num post illud · et diapipeon · et detur in potu vinum
purum · et fovetur stomacus cum oleo nardino ·
Capitulum · c xliiii · de eis que accidunt ex medicinis solutivis et
Quandoque accidunt ex potu medicinarum vomitivis ·
solutivarum · et vomitum sunt multa mala · sicut me
zereon · et dende · et sabrem · et species lactariorum
aliorum · et medicine plures ignote · sicut elleborus
niger · et gilbenech · et coloquintida · et sulia · accidentia
mala valde · Quapropter oportet ut sint contenti
ex solutivis · eis que sunt faciliora sicut mirob
olani · et viole · et pruna · et sirupus rosatus dictus ·
et sirupus violarum · et que sunt similia illis · et sint
contenti turbit · et aloe · et epithimo · et polipodio
et pulpa collocintide · et agarico · et fumo terre ·
et cassia fistula · et tamarindi · et tamarindis · et
scamonea antiochena bona · et dimittet com
scena quoniam est pestilosa · Et evomat omnia que
necesse est evomere · et sint contenti ex vomitivis ·
sirupo acetoso · et infuso · et semine atriplicis · et
eruca · et alliaria · et medicamine huius val
de parvo coloquintidis cum necessarius est vomitus fortis · et nu
ce vomica · et granis alcacha aliamenta · que
sunt ut estimo nux vomica · et similibus ex
illis que expertus fuerit · et temptaverit · de quibus
iam diximus in hoc libro · Et dimittet vomitum
et solutionem ventris cum medicina ignota ·
Et quando accidit superfluitas solutionis ventris · dati
potu medicinas in quibus ponitur aliquid opii
et iusquiamus · et faciat egrum ingredi balneum ·

et da ei ad potandum dimidium sauich de nabach et sa
uich de algolocia et pulueris de granatis cum natu
ris. Et non des in potu medicinas in quibus est
iusquiamum et opium. nam cum iste non operantur et tu
uides solutionem infestari uehementer et time
tur quod eueniat uitium. Cumque indigeas eis cape
et da eis in potu. Et cum eius in quo superha
bundat uomitus est cum colice passionis. Et non
des in potu catarticum bis in die una. Et non
soluas uehementia caloris. neque uehementia
frigoris. quoniam non fit securitas quando solo fortiter
superfluat in parte frigoris et caloris. neque soluas
in febribus fortis caliditatis. et cum debilitatis uir
tutis adest. Et illos quibus ex consuetudine ulcera
in intestinis solent fieri. et quibus uelociter adue
nit excoriatio. et illum cui patitur facilitatem
egestionis et difficultatem super medicinam solutiuam.
¶ Queritur autem ab ipso quam ex medicinis solutiuis
potare consueuit. et quantum ex ea sumere solitus
est. et quot assellationes habet ut uideas secundum
mensuram quam necesse sit te in potu tribuere. Et si
tibi necesse est ut alicui in potu medicinam solu
tiuam incipiendo tribuas. qui nunquam antea me
dicinam sumpsit. in primis da ei leue medicinarum
et que ex medicinis lenior sit. aut ex forti quan
titatem minorem. deinde post illud adde in illa do
nec cognoscas mensuram ei esse equalem. Et scias quod
multi hominum quorum nature solutiue uelo
ces habentur mediocre sunt macilenti. pin
gues uero dulsi sunt albi. Rememoratio quarundam
medicinarum. Aloes solutione educit colam. et
est humiditates. et est de sublimibus medicinis solu
tiuis confortiuum stomaco. sed aperit orificia ue
narum emorroidarum. Qui ergo emorroidas patitur
et cuius eget acceptione. ipsum cum bdellio et draga
ganto sumat. si ipsum sumere ei necessarium fuerit. et
post ipsius acceptionem in aqua [illegible] sedeat.
Sitque dosis ex aloe ab aureo uno usque ad du
os aureos. Et autem solutio est tarda. Quapropter op
tet ut conteratur. et non fiat post ipsum ad comeden
dum properatio. ¶ De turbit. Turbit est medicina
sublimis prope malitie. At uero quod album est et concauum
gummosum non plurima indiget rectificatione. et
ipsum quidem solutione educit humiditates et fleuma que
non est plurime uiscositatis. Cuius dosis est a tribus
.3. usque ad quatuor aureos decoquitur. Et si sumitur
secundum modum suum est a dragma una usque ad au
reum .1. ¶ De pulpa colloquintide. Pulpa collo
quintide educit fleuma. et ex profundo corporis extra
hit ipsum. Et ille qui consueuerit est pati excoriationem.

oportet ut misceat eam cum dragaganto aut
bdellio. cuius dosis est a quarta dragme unius usque
ad .3. mediam. ¶ Agaricus autem educit melancoliam
et fleuma grossum. cuius dosis est dragmarum trium. et est
tarde solutionis. ¶ Scammonea soluit colam
et humiditates forti uirtute. Et cum ergo ponitur
cum aloe et mirobalanis. rectificant ex eis. et
similiter rectificant ipsum rob citoniorum et aqua ipsorum
citoniorum. Et quum citonia ipsum cum ea ponuntur
in confectionibus sicut electuario de citoniis et si
milibus. est uelocioris operationis et minoris ma
litie. cuius dosis sit a septem granis et semis usque
ad quartam .3. unius. ¶ Polipodium uero educit me
lancoliam et fleuma salsum. et sanat fissuras forti
ter que fiunt in manibus. et ponitur in decoctionibus
cum epithimo. Cuius dosis sit a duabus .3.
usque ad tres .3. ¶ Epithimum uero dosis sit
a dragmis quatuor usque ad septem .3. et non in
diget rectificatione. et soluit melancoliam. ¶ De
mirobalanis. Mirobalani citrini soluunt
colam. et nigri indi soluunt melancoliam. nigri
uero in quibus est ponticitas. non sunt conuenientes
ad solutionem faciendam. immo ad stomachi
confortationem. Et non oportet ut de mirobala
nis bibat ad soluendum. sed aqua decoctionis cum zuc
caro et terenniabin. quorum dosis sit a .3. x.
usque ad uiginti. ¶ Bene autem et fumi terre
conferunt pruritui et bothor. et educit colam
cum facilitate. Sitque dosis a dragmis quatu
or usque ad sex dragmas in decoctione. et decoc
tione cum aceto. Et similiter uiole. ¶ Aqua uero
uero casei colam cum facilitate educit. de
qua necesse est calefactos. et qui medicinas non
tollerant calidas diebus multis in potu sumere.
Que quidem pruritui confert sicco et malis ulce
ribus siccis. sicut alchabsati et impetigini. et me
lancolie. et lepre. et egritudinibus que illis sunt similes.
Ipsum namque colam educit et adustam simul.

Species febrium prime tres sunt. capitulum .cxliiii.
Alie enim sunt que fiunt in spiritibus. de febribus.
sicut febris effimera. et alie sunt que fiunt in humoribus ra
dicalibus sicut febris ethica. et tertia fit in humoribus
sicut febris putrida. ¶ De febris autem ef
fimere signis. sunt quod ipsum semper accidit ab al
teratione eueniente. sicut uigiliis et labore super
fluis. aut fame. aut siti uehementi. aut accep
tione medicine. aut acceptione cibi calidorum.
aut ex ira superflua. aut cogitatione uehementi
aut caliditate aeris. aut propter statione in sole. aut
propter frigus aeris in itinere. aut propter natatione in

aqua frigida · aut magis aluminosa · aut cursu aut percussione · aut propter potum uini puri plurimi · fortis · aut propter satietatem nausiatiuam ex multitudine comestionis · aut propter famem uehementem · aut propter euacuationem aut coitum · aut fluxum uentris · aut longitudinem more in aqua balnei · Et non mutatur ex ea color urine · neque tingitur ex ea plurimum · et pulsus fit uelox et frequens uehementer · et corporis tactus ita est adhuc tenuis moderatus · et anelitus est uehementer obscurus · et lingua est uehementer asperitatis et siccitatis · et non fit in initio quod ipsius compilatio · et post eius declinationem sudor aut humiditas sine (?) dubio · Ideo quoque qui hac febricitat febre · non est necessarium nisi ut consideretur eius declinatio · deinde mittatur in balneum · et super ipsum aqua tepida fundatur · et ibi corpus tempore fricetur · balneum uero non sit superflue calidum · et illis qui frigore febriunt superfluo · quoniam eis aduenit inuia (?) · In illo autem cui aduenit ex labore et lassitudine et fatigatione plurima · multiplica unctionem et inunctionem cum oleo · et super ipsum aquam effunde tepidam in loco balnei non calido · deinde educ eum ex balneo · Et ciba ipsum cibo facili humido · et pota ipsum uino permixto mixtione subtili · et prolonget somnum ·

Ille uero cui hec febris ex contritione accidit · aut obuiatione · et apparet locus aperte calidus · balneum non ingrediatur · sed embroca ipsum et locum apertis (?) in frigida · et ad locum apertis singulariter intende · et cura ipsum donec sedetur · Illum uero cui hec febris ex potu uini puri plurimi accidit · balneum ingredi non sinas · sed in potu aquam granatorum acetosorum ei tribue · et aquam agreste et similia illis ex rebus infrigidantibus donec sedetur in eo febris integre · deinde fac eum ingredi balneum · cum facilitate et lenitate · Ille uero qui ex longitudine stationis in sole febrit · in aqua dulci recenti balneetur · et super caput ipsius acetum cum uino et aquam rosatam pone · et in potu sauich de ordeo ei tribue cum zucaro et aqua niuis · Illum autem qui ex aquis termarum febrit · in balneum semel mitte · et ipsum cum oleo bene inunge · et super ipsum tepidam aquam funde · donec corpus ipsius crescat · et inflet et rubeat · Illi uero qui propter cibi superfluitatem febrit · precipe ut somnum prolonget · et embroca ipsum si coloris eius rubedo uehemens fit · et tribuas ei aliquid duobus diebus non sauich (?) · In illo autem qui ex fame febrit · uero considera febris declinationem · sed in potu sauich de ordeo ei cum zucaro et aqua niuis tribue · et ipsum cibis infrigidantibus et humectantibus ciba · Illum autem qui ex fluxu uentris febrit qui ei superuenit · balneum ingredi fac · deinde ipsum cibis fluxum uentris retinentibus ciba · Illum uero qui ex coitu aut coitu (?) febrit · embroca · deinde uiolas [illegible] et aquam ordei ei in potu tribue · Illum autem qui propter longam moram in balneo febrit · in domo uenti dormire fac · aut in loco frigido · et da ei in potu aquam cum niue · Et super ipsum [illegible] sandalos et aquam rosatam et camphoram cum rosis [illegible] pone · Et plurimum quod hec febris finitur in die et nocte · Et fit de eis que usque ad tres aut quatuor extenduntur dies · Cum autem tres pertransierint dies · tunc iam egrediuntur a genere febris effimere · — Huius quoque febris spirituum non fit nisi ex repletione et oppilatione pororum et rubent cum ea facies et oculi · et confert ei embroca · Et caliditas quid huius febris · febris effimere quantitatem pertransit · Cum ergo effimeram febrem in die primo uideris · deinde in secundo die eam inueneris auctam · et urina iam tingitur · et pulsus fit uelox et anelitus · et rubent facies et oculi · tunc estima quod ipsa est de genere huius febris · Immo precipe quod sufficiat tibi embrocando eam · et soluendo cum aqua de fructibus · Et si febris in die tertio addit caliditatem · et pulsus et anelitus uelocitatem et frequentiam · tunc non dubites quin sit hec febris · Immo precipe cum embroca et solutione cum aqua de fructibus · Et si est rubedo manifesta · et pulsus plenus · et corpus carnosum · et in tactu cum caliditate humiditatis · minue cum embroca · Et si in colore non est rubedo plurima et corpus extenuatum est leue · aut lacertosum · et pulsus est frequens · uelox · latus · et caliditas incipientia · et cutis obscura sicca cum tangitur corpus · tunc cum aqua de fructibus facienda est solutio · deinde sirupum acetosum purum ei in potu tribue · Et ipsum inde ex aqua ordei ciba cum aqua duorum granatorum · Cum ergo alleuiatur · fac ipsum ingredi balneum post quod sit calidum · et inunctum cum furfure trita frica eum · et ei fricationem multiplica · et ablutionem cum aqua tepida · deinde ipsum extrahe · et fac eum dormire intermediatorio ut sudet · tunc enim hoc regimine cum a febre omnino curaueris sanies ·

Putride febris · capitulum cxlv (?) · de genere secundo febris

generaliter sunt iste · Et sunt separabiles que sunt putride · ex quibus sunt tertiana · et quartana · et cotidiana · et flantica (?) · et sinocha · et causon · et composita · et febris apertarum · Putridarum autem febrium signa · sunt quod incipiunt sine alteratione corporis extrinsecus aduenientem ·

excitatis extrinsecis quas in febre diximus effi
mera. si eveniunt incipiendo. et est cum eis
omnibus aut orripilatio aut tremor. non cum sinto
cha que est ex eis. et quibusdam febribus apparitum. Et
caliditas eius omnium est fortior caliditate febris effi
mere. Et pulsus et hanelitus et urina sunt vehe
mentioris alterationis. Dixi unicuique earum sunt
signa sibi propria. ¶ Signa itaque tertiane propria
sunt quod incipit cum orripilatione simul percu
tiunt acus. et non prolongatur spatium orripilationis
nec concutiunt in ea dentes. et non est frigus eius dimis
imo est frigus ad calefactionem declinans. et festinat
eius inflamatio. quare magnificatur pulsus et hane
litus. et frequens fit valde. et vehementer fit inquietu
do. et caliditas et sitis et angustia. Et quandoque acci
dunt alienatio et vomitus colere et eius egestio. et
fit in plerumque et estatibus et temporibus calidis. et quod
plurimum utitur labore et plurimum habitat hu
moribus et ab caloris generantibus cibum. Et si
fuerit cum istis signis aut quibusdam eorum quia iam
febricitaverunt homines plures febre tertiana tunc
iudica quod est febris tertiana ¶ Cui quidem cura est
solutio ventris cum aqua fructuum. sive sirupo de
prunis aut sirupo rosato puro aut decoctione
leni. Et fac illud in die non periodi. et da ei post
illud aquam ordei et aquam citroli et ciba ipsum sa
mich et aceto et oleo aut oleo amigdalino et
aque ei sint aque bibere frigide et omnia que
extingunt et infrigidant. Et sit studium tuum ad
extinguendum secundum quantitatem vehementie calidi
tatis et tepiditatis eius. Si autem exsiccetur natura tunc
permitte aquam prunorum ante aquam ordei per horas
duas. Et si solvitur tunc aquam granatorum muzo
rum cum granis suis et sua pulpa. Si igitur
non contravenerit hoc regimine non revolvebitur febris
usque quatuor periodos aut minus. Et hoc quod fe
bris plurimum stat in periodo quarto et quandoque septi
mo in ipso. Et plurimum quo extenditur est usque ad
periodum septimum. Que autem pertransit vii. periodos
non est tertiana pura simplex. sed est composita in qua
est commixtio flatis et loquimur inde. ¶ Tertiane
autem insensibilis signa omnia sunt signa febris ter
tiane preter orripilationem et sudorem non est tamen ea
ut cum est crisis. et caliditas febris et alienatio et ea
sunt vehementiores. et fuerit cum ea asperitas lingue
et citrinitas aut nigredo ipsius. Et cum lingua est
nigrior est maligmior et deterior. Et quanto est albior
est melior et levior. Et quanto est citrina est inter
illas in malitia. Et differentia quidem inter febrem tertia
nam continuam et continuam que fit ex sanguine est quoniam

hec fit fortior in initio et non fuerit cum ea rubedo
superflua et extensio in corpore et dispositio similis asma
ti et constrictioni anelitus quoniam cum febre sanguinea
sunt isti accidentia. Intende igitur in extinctione eius in
ut des in potu in initio sirupum de prunis in ma
ne et aquam ordei cum elevatione solis et aquam
citroli aut aquam cucurbite aut aquam melo
nis indi in meridie et mucillaginem psilii apud
somnium. Quod si natura fuerit obediens et assellaverit
omni die plus duabus vicibus tunc dimisit tunc da
igitur ei loco aque prunorum aquam granatorum muzo
rum cum suis minoribus. Et intende in extin
guendo quantum poteris. Et non attendas nec ascul
tes illud quod dicunt stulti medici quod multum
do extinctionis tardat crisim. Ego enim iam ex
pertus sum ambas vias et inveni hanc meam meo
luntiorem et securiorem et minoris timoris. Et qui
mortui sunt ex habentibus hanc febrem cum hoc regimi
ne multo pauciores sunt eis qui mortui sunt cum
regimine priori. Dimittere enim extinctionem
et subtiliationem regiminis ut appropinquet crisis
est dimittere egrum ad mortem procul dubio nisi sperem
ei superfluitatis humiditatis in corpore suo aut in ho
bediat medico et bibat aquam frigidam plurimam
aut comedat cibum que infrigidat plurimum. Et
si non plurimus eorum cerebrum assatur et stomachus in
ut spasmetur. quare dissolvuntur oculus et mandibu
la et accidit eis tortura. alius assationem cerebri et spa
mantur inde. Et non prohibetur in hac febre quin
in potu sumat eger aquam frigidam cum vult et quam
appetit de fructibus frigidis huius. Capitulum cxlvi.

Est febris de febre sinocha que est febris sanguinis.
Incipit calida sine tremore et rubet cum ea facies
eius et oculi valde et constringitur anelitus et tactus est sic
tactus balneati. et fuerit regimen in eis qui permiserunt.
regimen multiplicativum sanguinis. et est cum commo
tionem eius gravitatis in corpore et additio in sompno.
et pulsus cum ea est magnus plenus et urina est ruben
spissa. Et cura eius est ut succurras ei in principio
tui et antequam unitur cadat valde cum flobotomia. et
dimitte sanguinem donec egro superveniat sinco
pis. Et si fuerit debilis. ciba cum medulla panis
cum aqua granati muzi et aqua agreste. dein
dimitte eum. Et ad ultimum non dimittas quin per
ducat egressio sanguinis usque ad sincopim. Et post
illud da ei in potu aquam granati muzi et ciba in
ipsum aqua ordei et rege ipsum regimine habi
tum convenientem febri. sed sit tamen extinctione minor
ut. Et si tardat flobotomia in dispositione sua. Stude
ad dandum ei in potu aquam frigidam plurimam. Et da

Marginalia (right): cura quartane; l(ibet). si decus fuerit superfluitate; f. de fra.; exire

Marginalia (left): f. de periodo.; solvitur; mal. asperitas; mal. aspa; et levior.; inter

ei in potu ex illa usque quo satietur aut infrigidetur et tremat. Si ergo declinat febris tunc iam sufficit tibi. Et si redit, tu iterum usque quo declinet et fiat febris levis adherens. Et tunc quid regere ipsum regimine febris flatice. Hoc enim regimen offert in hac febre. Et ego iam expertus sum et probavi ipsum. Et illud est propter ipsum generis plurima quae est iuxta mortem a timore magno non ergo suspiceris ingerendo in potu aquam frigidam cum vehementer est necessaria. Nec dimittas eam nisi quando febris sinocha est ex apostemate intestino aut in epate aut matrice aut renibus aut vesica aut diafragmate et pulmone et proprie in diafragmate et pulmone et pectore. In intestino vero et epate est timor in dimissione tribuendi aquam frigidam in potu cum ipsa vehementer necessaria est maior quam sit timor in eo quod generatur ex malitia sua. Non ergo dimittas tribuere ipsam in potu cum vehementer est necessaria. Et signa vehementie necessitatis eius sunt vehementia inflammationis febris et quod pulsat cor et tremit propter assiduationem febris secundum illam dispositionem difficilem duobus diebus aut tribus et non extinguit eam extinguentia et non valent in ea. Cum ergo pulsat cor cum hoc tunc iam bullit sanguis ebullitione et non liberatur ipsum tunc nisi in potu detur aqua frigida et detur extra in potu subito. Tantum quod saciet. Res enim frigide fortes tunc non perveniunt ad illud quod necessarium est. Una sine dubio potavit istam aquam iterum supervenit eis sincopis post paululum et findunt venae in ventribus eorum et in panniculis cerebrorum eorum quare emittitur sanguinem per nares et large expellitur sanguis et moriuntur. Et illud quoniam arterie proprie frangunt. Et quando qui sunt bene posite et fortes quare non accidit eis hoc accidens sed constringunt eorum anhelitum et praefocantur subito. Quare oportet ut fiat quantum invenit quod accidit ex malitia sumendi in potu aquam frigidam. Hunc timorem magnum fortasse enim non accidunt extra nisi debilitas febris et plagatio spiritus eius et advenientia apostematis dum in visceribus et illud est extra quibus expelletur mors cita. Et quando est possibile ut sincopizent cum hac febre cum ea. Cum ergo aministraveris flobotomiam et dederis in potu aquam frigidam tunc rege febrem post illud secundum quantitatem quam videris de residuo caliditatis eius cum aqua granatorum aut cum aqua zuccari rosati aut aqua ordei aut siropo acetoso aut trociscis de rosis et similibus. capitulum ·cxlvii· de febre

Signa huius febris sunt quae ipsius flatice prodicta. Incipit cum oppilatione vero frigoris et tardat in calefiendo et est oppilatio longi spiritus et fiunt paroxismi omni die et fortasse non calefit. Cumque calefit non est vehementis inflammationis et est cum ea vomitus flatus et hilaritas in ore et debilitas appetitus et paucitas sitis et plurimum accidit inflaticis et mulieribus et pueris et eunuchis et in eo qui assiduat cibos et regimen humectativum et qui multum utitur fructibus humidis et mollescit cum ea corpus et inflantur palpebre inferiores et albescit facies et citrinatur. Cura vero cum est vomitus est siropo acetoso et aqua calida in hora oppilationis et vaporatio cum aqua calida. Et cum videris quod flatica est grossius quod quidem scies ex crossitie eius quod egreditur in vomitu et difficultate eius et expiginatione febris et longitudine sui temporis et sui paroxismi et difficultate calefactionis ipsius tunc ciba eum illis quae incidunt flatica cum vomitu. Et da ei in matutinis zuccarum rosatum et siropum acetosum. Dum permanet cum eo caliditas magna. Cum autem non fuerit caliditas eius caliditas superflua tunc da ei trociscos de rosis cum aqua feniculi et aqua anisi decocti. Cum ergo prolongatur da ei trociscos de eupatorio et medicinas fortes expurgantibus urinam sicut anisum et ameos et semen apii et amisum balneum et evacua corpus cum catartico forti. Et si dimittas in hoc toto quando confortes stomachum proprie cum mastice et olibano et cuperis et similibus illis. Proprie cum eo in illis quibus curatio fit. Cum hac est febre debilitas stomachi. capitulum de flatica continua.

Cum hac febre sunt omnia signa quae sunt cum flatica prodicta praeter quod oppilatio non est cum ea. Immo similitudo oppilationis in corpore et caliditas eius est addita et sudor in ea et non fortasse est nisi cum totaliter separatur. Et aqua pura est quae cum sudore separatur. Immo plurimum est recessio huius febris et flatice prodicte et utriusque quartane et omnium febrium plurium tardiorum absque crisi. Immo cum resolutione aliqua vice post recessum aliarum crisium aut est in dispositione tunc est vomitu et dolore ventris. Et cura huius est sicut cura flatice prodicte. Verumtamen oportet ut sit intentio tua in hac secundum ea quae calefaciunt cum cautela plus et proprie cum capud est debile aut eger est ex illis in quibus consuete fiunt egritudines consultudinales et fit inclinatio huius febris versus frigidum. Et pervenit ad confortandum stomachum cum zuccaro rosato et trociscis de rosis et similibus eis. Et si capud fuerit debile et febris fuerit calida tepida tunc da ei in potu fortia in provocando urinam et evacua flaticam et eis quae sunt ut trocisci de eupatorio et pillule in quibus est pulpa colloquintide et

·pigritia

·i·aliquando

aqua seminu. 7 indiai. 7 aqua mell. 7 camin.
7 diapipeon. Et q no dimittas uomitu cu ei
que inaduint. non enim plongat plurimu
cum h regimine. Et multociens quos puenit
h febris ad ydropisim. 7 ipe yposarca. Cu g
uideris inceptione corruptionis oplonis. tunc in
cipe succurrere illi cum eis que diximus in ceplo y
dropisis. Et elige ex ill medicinis conuenientiore
ea secundum caliditatem febris. 7 tarditatem ei. caplm.
Signu huius febris. cxlviii. de febre quartana.
Compilatio difficil. uehemens. conseqns profundi
tatem ossium. 7 debilitas pulsus in principio eius al
de. ita qd si tu assiduas illu qui hanc febrem hz.
no indiges cum eo signficatione alia. licet enim
pulsus in principio minoretur in inceptione omnium
febrium aliarum. no tamen sic minoratur in hac.
Et plurimu quis accidit h post febres cum pmisce
tur earum paroxismi. In inceptione uo cogua pus
accit. Et plurimu quis accidit in autumpno. 7 in
hyeme. 7 meo in quo dnatur cola nigra. 7 hnti
tibz splenes crossos. 7 qui multum utitur cibis me
lancolicis. Et caliditatis eius cum calefit. e in
fine caliditatem tertiane 7 eius conditionis uere calidi
tatis sicce. ualde mordicatiuis palmam. Et cali
ditas omnis sanguinee. e acuta. si e cum hu
miditate sicut e dispo uaporationis e aq
calida. Et caliditas flautee diuisa e. sic dispo
caliditatis puenientis ad manum. tertio re pro
ximum. Et caliditas quartane. e infra calidi
tatem tertiane. si no e insensitiue 7 accipitur in
fine ipam. Et cum huius febris e semp si aq e
ea e rubea crossa. 7 qn accidit post febres calas.
cum flomma basilice ex latere sinistro. deinde
soluere uentrem egri multis uicibz continuis si
no e caliditas febris uehementis fortitudinis c
decoctione epithimi secundum modu suu. Et sic
fortis caliditatis. tunc cum sirupo acetoso. 7 epithi
mo. 7 aqua casei in qua est infusum e epithimu.
7 cum decoctione mirobalanorum mgrorum. 7 infusione
eorum. Et si fuit caliditas ei sic fortior caliditas q
e febrium quartanarum. tunc cum aqua casei sola.
Et si fuit post febres flauteas. aut cotinuas.
tunc amminsitra uomitum post iracisima subtilia
tiua. cum quibz no e plurima calefactio. sic
sicla cum parua quantitate sinapis. 7 sirup aceto
sus. 7 infusum. 7 fac ipsum uomere. 7 da ei in potu
qn antiquatur febris. 7 alleuiatur compillatio. illud
qd sudare facit. sic cardinomu. Et medica
men de asa. e melius eo. 7 uelocius ipso. Et pone
coram ipso. 7 post ipsum duo uasa in qbz sit aq

bullita e camomilla. 7 sicheia. 7 calamento. Et
cooperi ipsum cum pannis in hora paroxismi 7 com
pilationis. ut uelox sit ei calefactio. 7 puocetur
tur sudor. Et mitte eum in huiusmoi hora in
balneu. inter omnis duos dies aut omni die in ide
paroxismi. Si aut febris fuit tepida. i subti
lies regimen ei. si da ei cibos leues. sic cuto
aciem. 7 assidua lenificationem nature ei. ita
ut des ei semp aquam sicle. 7 aqua caul. 7 sic
infusas in aqua mell. 7 ius galli uetusti de
cocti cum aqua 7 sale. in quo pcoctum fuit aliq
tulum polipodii. de quo sorbeat pauca cum cibum
suu. Et itera solutionem 7 flomiam. si no uide
ris ei plurimam diminutionem. ipsa enim n plon
gabitur secundum h regimen. Quartane uo conti
nue signa. sunt signa quartane periodice. Ver
tamen no e compillatio 7 sit fortis in qto. 7 re
pescat malus diebz. 7 cogua puus e ei cuenit.
Et ei quid offert flomia basilice post. deinde
flomia safene. deinde puocatio urine si fu
erit pigre caliditatis. 7 fuit cum ea in ore leni
tas 7 humiditas plima. 7 solutio melius cum
no fuit illud. 7 acciderit post febrem acutam.
caplm. cxlviiii. de febribz q fiunt paroxismi i
Quam pauca euenit quinqz diebz 7 sex. 7 pluribz.
paroxismi febris pertransiens quartum. Vertum ego
iam uidi paroxismos transeuntes multociens. Et
fiunt iste febres omnino ex humoribz crossis. Et
rum cum e sic quartane. caplm. cxl. de fe
Species febrium compositarum. bribus compositis.
plures sunt ualde. Et modi compositionis earum fa
tiunt accidere periodos similes periodis febris sim
plicis. Quamobrem oportet ut ostendas nccessitate
du febre ex periodis ei. immo secundum accidentia ei ipsi
ppria. Qnqz enim euenit ex compositione duarum
tertianarum paroxismi in omni die. Et iste e periodus
febris flautee. Sz cum tu uides paroxismu omni die
cum accidentibz tertiane. scias qd sunt due tertiane.
unu quarum paroxismi accidit cum recedit alia terti
na. Et plures compositae accidentes. sunt ille q fi
unt ex cola 7 flante. Et iste febres plure sunt 7
male. Quarum signa permixta sunt ex signis ter
tiane. 7 flautee paroxismu in omni die. Quare in die
erit calida pp uehementiam inflammationis. 7 in die
alio pigra. 7 sepulta. debil caliditatis. plure e
eleuationis. q no forsitam calefaciat nisi e la
bore. 7 iteratur in eo compillatio post calefac
tionem semel aut bis. 7 inflat cum hac febre fa
ties. 7 corrumpuntur uiscera. 7 debilitantur 7 infrigi
dantur stomachus 7 epar. Et cum huius febre e. ut

l pollitur

l pigritia

l post

l calida

sal diapi geon

5 et balneo 21

l singularis

no

l febris

aministret mea purgatio cum medicinis secundum patientiam caliditatis eius et multitudinem ipsius et intentionis meae et intentionis meae secundum cum sirupo acetoso puro et illo quidem cum seminibus et si cum zuccaro rosato. Cumque dies preterierint tunc da ei trociscos de rosis et zuccarum rosatum et mastice et aquam feniculi et trociscos de cupressino et similia ex eis que diximus.

Capitulum cli. De corpulatione sine caliditate.

Quando accidit corpulatio sine caliditate propterquam non calefit corpus tunc incipe mundificare egrum ex flature et da ei medicinas fortes ad provocandam urinam et minora cibum et potum eius et fac eum sudare in balneo et precipe ut moveatur et laboret.

Capitulum clii. De febre acuta ex pestilentia.

Febris que evenit ex pestilentia et quiete et caliditatis cum tangitur. Verum tamen anhelitus eius est fetidus frequens et adveniunt ei tristitia et sitis et vomitus. Cum ergo videris nauseam frequentem cum febre et propterea tunc scias quod ipsa est febris pestilentialis et propter quam concitat et multiplicentur et sunt signa pestilentie manifeste. Circumdantur eos ex illis que diximus. Sitque tota intentio tua in confortando cor istorum et temperando aerem continentem eos et adhibe eis bonam redolentiam et introducite eos in domos odoriferas mundas et sterne eis plantas bene redolentes in ipsis iuxtaque aspectu et suffumiga eas cum sandalis et camphora et asperge eas aqua rosata et aceto et aspergere ex eis super frustum luti antiqui quod sit super lateres domorum si sunt antiqui veteres. Et pone super timpora aquam rosatam et camphoram et sandalos cum panno mundo infuso in eis. Et fac eos dormire odoriferam semper. Et da eis in potu aquam frigidam vel frigoris valde et rob granatorum acetosorum et rob agreste et acetositatem citri et lac acetosum et aquam mixtam cum aceto quando non prohibet aliud. Et alia eos pullis assatis et vitellis ovorum. Et da eis in potu vinum album bonum odoris odoriferum cum admixtum sit quantum est quincuplum eius aque dulcis.

Capitulum cliii. De variolis et morbillo.

Signum generationis variolarum est febris acuta caliditatis occlusa et vehementia doloris dorsi et pruritus nasi et timor in sompno. Cum ergo videris aliquem invenire cum febre occlusa dolorem vehementem in dorso tunc scias quod illud est ex incepcione variolarum precipue si cum hoc est pruritus in naso et timor in sompno. Si autem febris est vehementioris caliditatis et angustia est maior tunc portendit quod ipso morbillus. Et cum quidem variolarum incipiunt est cum flomma cum inceperint signa. Si autem flomma non succurrit donec incipiant variole tunc ergo non festinas flommam in eis si attenderis. Et si fuerit corpus bonum in parvum pendentia et certitudine et non huius angustiam vehementem et variole iam inceperint exire tunc rege eum cum eis que festinare faciant exitum variolarum. Et non des ei in potu aliquod frigidum cum superfluitate plurima ut non stet exitus variolarum et supervieniat ei difficultas et timoris. Si autem videris variolas pigri exitus tunc da ei decoctionem ficuum cum in ipsis laccae et aliquantulo croci ut festinare faciat exitum earum. Cum ergo exierint omnes tunc adiuva eas ad maturationem cum regimine et vaporatione cum vapore aque. Si non ceperint pervenire ad maturationem et tunc rege eos regimine humectativo aptitudine calida sua et do in potu aquam ordei et talia secundum quantitatem vehementie caliditatis. Et non multum intendas ad solvendam naturam et precipue in morbillo et in fine rei nam non forsitan salvabitur huius ipsam aucte in fine rei sue. Et quando tu facias vaporem et maturatis tunc adiuva ad exsiccandum eas cum suffumigatione foliorum mirti et foliorum rose et fumo tamarisci et decoctione istorum et ablue eas cum aqua decoctionis si tardent exsiccatio. Cum ergo exsiccantur tunc si remanet in eis aliquod difficile exsiccationis et guttam desuper aquam et salem. Et cum confirmatur earum exsiccatio et completur tunc distilla desuper oleum tepidum multotiens donec cadant crustae omnes. Et incipe quando apparent variole et signa eius et instilla in oculos aquam rosatam in qua infusum sit aliquid sumac semi rubei. Et quando in albedine oculi accidit locus rubeus et pruritus aut albus in nigredine eius. Et si non accidit illud et videris variolas paucas tunc non indigebis hoc. Quod si inveneris pruritum quidem in oculo non sedatum per illud immo redit fortior quam fuit tunc distilla cum ex alumine et sale et vapore in eum vapore aque calide.

Morbillus autem est maioris timoris quam variole nisi in oculo. Intende ergo in morbillo cum eis que conveniunt cum frigiditate absque calefactione sicut aqua prunorum et granatorum acetosorum cum suis infusionibus cum zuccaro et aqua ordei et aqua melonis indi et cantolis et cucurbite et mucillagine psillii. Si autem invenerit infirmo advenire post hanc medicinam sitim et angustiam et forte etiam coopiet eum sincopis tunc fac eum sorbere aquam frigidam et fac ipsum sedere in ea parum et fricat corpus eius et cooperi eum donec sedetur quod in ipso est et egrediatur morbillus ad exteriora corporis. Deinde redi cum exierint ad extinguendum. Et observa naturam in fine rei ut non sit causa ad solutionem nequissimam. Et si in

al. et mastic

mal. ostet

manifesta

mal. et si non inceperint tunc ad maturationem tunc rege

mal. cum mirte mixtura et mirto et foliis rose

aliquod

in

mal. calam.

inuenens in infirmo resudationem sanguinis ex locis morbilli. Fac eum sedere in aqua frigida. Et scias quod est morbillus malus. Et rubee et uiolacee ius huius egritudinis est malus et pernitiosus. Et uariole citrine dure propinque inuolute mixte et rubee uehementis rubedinis et uiolacee. Et ille que ambulant ut formice. Et ille que fiunt superficie corporis sicut spasmata. Omnes male sunt et mortales. Et oportet cum senseris uariolas ut precipias egro gargarizare cum aqua rosata ut minoretur quod egreditur in gutture suo. Et effunde manus eius siccis in ematithe cum aceto et aqua ut minoretur quod egreditur in manu eius. Et fac ipsum naribus sugere oleum mirtinum ut minores quod egreditur ex eis in naso suo. Nam cum hoc feceris tunc faciens ipsum quiescere ex lesione maxima et nocumento magno. Et si egreditur de punctura sub plantis pedum suorum et in interioribus palme sue. Fac ipsum assiduare positionem earum in aqua calida ut alleuietur exitus uariolarum ex eis. Et si cibes egrum in his duabus egritudinibus pullis donec cadant cortices eius et donec recedant sitis et malitia. Haneliti ab hinc morbillum. Postquam ceciderint cortices tunc assiduatio balnei et regimen impinguatiuum corporis implebunt foramina earum. Et medicine que eradicant pannum delent uestigia earum. Verba abubetri filii zacarie.

Dixi in hoc libro meo medicinas que a capite usque ad pedes necessarie et insepabiles. Et posui illas que ex eis sunt preclare et electe et precio totum in quo erat superfluitas et ouatatio et fui contentus eo tamen quod medico est necessarium. Et declaraui illud et abbreuiaui et posui illud capitula.

Et ista sunt capitula libri.

De tincturam capillorum. | De eis que faciunt sudorem.
De alopitia. | De dolore capitis calido et frigido.
De furfuribus. | De emigranea.
De salsafuti. | De tortium.
De scabie humida et sicca. | De paralisi.
De morfea alba et albaras. | De epilensia et egritudinibus frigidis.
De morfea nigra. | De coriza.
De panno. | De apate flatico.
De impetigine. | De medicamine litargirorum.
De sanguine mortuo ex casu et aliis. | De fissura arteriarum.
De eis que delent uestigia uariolarum et ulcerum. | De uesicas.
De grumenis. | De adustione ignis.
De melancolia. | De eis que delent ulcera et faciunt nasci carnem.
De cola mugitu et timore. | De medicaminis oculi.
| De medicaminis auris.

De medicaminis dentium. | De rupturam.
De medicaminis oris. | De malitia complexionis.
De medicaminis nasi. | De apate duro.
De tussi et asmate et famie. | De testiculis.
De sosan et apate. | De lapide.
De medicaminis stomachi. | De duobus lapidibus.
De coquinam euomit cibum. | De emoroidis.
De faciendo bonum colorem. | De exitu ani.
De pleuresi. | De egritudinibus matricis.
De prisi et sputo. | De eis que calefaciunt matricem.
De eis que impinguant corpus. | De eis que adiuuant ad impregnationem.
De eis que extenuant corpus. | De lacte.
De singultu et pulsu cordis. | De spermate.
De nausia. | De podagra calida.
De colica passione et doloribus uentris. | De podagra frigida et sciatica.
De sincopi. | De egritudinibus iuncturarum.
De medicaminis epatis. | De urium.
De ydropisi. | De algebra.
De medicaminis splenis. | De morbillo et uariolis et pipleumonia.
De colica. |
De fluxu uentris. |
De tenesimon. |
De excoriatione. |
De urina. |

Verba abubetri.

Iam quidem peruenimus ad expositionem relationis egritudinum que sunt a summitate capitis usque ad pedes et reliquarum egritudinum et eorum quibus indiget medicus. In libro nostro magno in arte medicine qui scribitur albaugiui. Et in libro nostro qui est minor isto libro. Et fui contentus in eis secundum tractatum qui est almansori quem posui decem tractatus et feci ipsum regi mansori domino chorasceni. Aciui nomine nominaui librum et in libro nostro edito de iuuamentibus que feci adeli. Et in libro almululi que feci adeli domino tabristeni. Et in libro pelorum qui est liber maior quem ego opposui propter ampliam expositionem que ego explanaui in arte medicine et adiuuamento nature et que diuidia de de scientiis philosophie exceptis eis que diximus ex libris nostris cum ipsi cuigilet inquisitorem ad locum utilitatis quamuis intentio sit non completa quam defectus plurimus apprehensionis. Iam ergo diximus in libro nostro isto quod in ipso intentionem de omnibus medicaminis quarum rememorationem premisimus in eis que fecerunt de notatione capitulorum et intentione eorum. De tinctura capillorum.

Vnicuique medicina non dixi in hoc nostro libro que uocatur santacotario hunain filii ysaac. Et illic inuenietur. Confectio tincture denigrantis capillos. Sumat libram gallarum romanarum tuberum

Nota quod singulis prouincie non omnes herbas sibi generant. Ideo ego nicolaus rogatus a quibusdam sociis ut pura doctrina de perpositionibus medicinarum herbarum admonere tradendum que herbe per alias deficientibus poni possint. Hec medicinales positiones inpedimenta librorum subsequentur quid pro quo sit ponendum.

Pro absinthio: ut absinthii ...
Pro adipe ...
Pro ...

Pro tidon lapdanum
Pro tantreos bacce lauri
Pro tameleonta arthemesia
Pro capilli uenere lactuca agrestis

Vere medicinae.
Pro uitriolo: sulphur.
Pro fer: ...
Pro ...

Nota quod loco ... et cord ... apotecarii raro ... recipiunt de bove. Ideo loco huius potest poni se. acetose. ... de romano ... quod sic iuxta fant ... in ... fo 306 et cord ... eam ... generatem

et inungantur oleo et figantur in sole donec siccentur. et sumant calcis vive ... et aluminis et gallarum omnium ana ℥ xv. salis gemme ℥ vii. conficiantur omnia cum aqua calida postquam contrita fuerint sicut alcohol. et humectentur tribus horis. et tingantur cum eis. et dimittantur tribus horis super. et involvantur foliis sicle. deinde lavent in mane. ¶ Alia. lithargirum et calcis non extincte amborum ana partes una. et cerete partes due. conterantur. et conficiantur cum aqua. et tingantur cum eis. et dimittatur quatuor horis. ¶ Confectio tincture dealbantis capillos. Sumantur stercus yrundinum. et enula sicca. et mel. et semen rafani. et nestrum. et sulfur. et cortices radicis capparis. agregentur cum felle vaccino. et aceto vini. et tingantur cum eis postquam suffumigatio fit cum sulfure. et non abluatur. immo dimittatur. et fiat suffumigatio cum sulfure. et iteretur illud multotiens. Si autem albificentur. assiduetur eorum inunctio cum oleo sabucino. ¶ Ad efficiendos capillos flavos. Sumantur lupinorum et mirte amborum ana ℥ x. stafisagrie et furfuris amborum ana ℥ iii. agregentur cum aqua in qua infusus est cinis ligni vitis. et liniantur cum eis in nocte. et fient flavi. ¶ Ad crispandos capillos. farina fenugreci. et semen iusquiami contritum. et galle. et siom. et calx. et lithargirum. et liniatur cum eis. ¶ Medicamentum faciens nasci pilos ubi volueris. Recipe cineris abrotani ℥ x. ventris centauree ℥ ii. laudani ℥ iii. avellane combuste ℥ ii. terantur cum oleo veteri. et aromatizentur cum aliquantulo galie. et fricetur locus. et inungatur cum eis omni nocte. et abluatur cum ... et quando incipit vesicari. dimittatur uno die. deinde iteretur donec nascantur. ¶ Confectio medicaminis corrumpentis pilos et subtiliantis eos. Sumantur ova formicarum. et semen iusquiami. et psillium. et alumen. et opium. et liniatur post depilationem cum aceto sublimato. et assiduetur illud. quoniam subtiliat eos adeo ut non nascantur. ¶ Confectio medicaminis prohibentis capillos cadere. et prohibentis initium calvitiei. Sumantur galle et mirobalani nigri et folia mirti. et decoquantur in vino donec dissolvantur. et sumatur olei omfacini lib. 1. et prohiciatur in eo ℥ ½ laudani et ℥ ½ media mastices. et decoquatur illud vinum postquam colatum est. donec inspissetur paulatim. deinde prohiciatur super oleum aque pondus sui. et decoquatur donec consumatur aqua et remaneat oleum. et ... deinde liniatur cum eo in nocte. et lavetur in die cum decoctione mirti. ¶ Medicamentum ad calvitium in suo tempore. Sumantur ℥ ½ laudani. et citri ℥ ½. euforbii et gummi vite agrestis equaliter ℥ ½ ... mirre et quarta ℥ ½ storacis liquide. et quintum est totum. bis contriti conficiantur cum oleo de ben. et liniatur cum eo. et abluatur in die. ¶ Confectio medicaminis ad capillos cadentes. confortantis eos. et prohibentis eos a casu suo. Recipe laudani ℥ iii. gallarum. mirte. mastices. thuris omnium ana ℥ una. condimenti ℥ ii. dissolvantur cum oleo rosato. et liniantur cum eis radices capillorum. Est enim mirabile constringens et retinens. De alopitia.

Spume maris ℥ x. bitumis et zeduar. et sulfuris. et vite gumme vite agrestis. et euforbii omnium ana ℥ ii. stafisagrie. et centauree amborum ana ℥ 1. terantur omnia. deinde fricetur caput cum cepe donec rubeat. Et quando mordicat inungatur cum adipe ursi. et liniantur cum oleo antiquo. et liniatur cum hoc medicamine diebus ... aut tribus cum vino veteri. post fricationem cum cepe donec rubeat. et quando mordicat. inungatur cum adipe ursi. deinde iteretur. De furfuribus.

Confectio medicamenti fortis ad furfures. Recipe farine ciceris ℥ c. farine fenugreci et baurac panis. et furfuris ... contriti. et sinapis omnium ana ℥ xv. altee ℥ x. conquassentur cum aceto vini pauco. et aqua. et fricetur cum eis caput bene. et lavetur omni ebdomada semel. et assiduet ab inunctione cum oleis. et abstinentione et balneum.

Epithima ad sahafati recentem. De sahafati.

et in corporibus tenerius. Sumantur vene et alkenna. et aristologia. et lithargirum. et cortex granati. terantur omnia et cribellentur. et liniantur cum aceto vini. et oleo rosato. ¶ Confectio epithimatis ad sahafati antiquam. Recipe salem et armoniacum adhustum. et sulfur. et fumum argenti vivi. et gallas. et ... et lithargirum. et aristologiam. terantur totum. et amministretur sicut primum. De scabie.

Epithima ad scabiem humidam. Sumantur argentum vivum extinctum. et climia argenti. et sulfur album. et folia oleandri. et ... et calx. et lithargirum. et misceantur cum aceto vini. et pauca aqua. et oleo rosato plurimo. et dormiat super ipsum. et ingrediatur balneum. et lavetur cum ... deinde inungatur cum oleo rosato postquam effunditur super ipsum aqua calida. deinde ... ¶ Confectio epithimatis boni ad scabiem siccam. Recipe floris eris. et ... partes equales. terantur et cribellentur. et terantur cum aceto bene. et ponantur in vasculo vitreato. et in humore in

Pro genciana. elef. vel diptam.
Pro Gipsasterecos. chymole vel amlu.
Pro Gipso. lempnias.
Pro Gindio. coriandrum.
Pro Gicht. cortex granati.
Pro Iuniubis. zeduarium.
Pro Iuco poligonia vel succus ad ... vel succus amig. dulcium.
Pro Libanotide. puretrum.
Pro Lauristica se. semen pistinace. ... mastice
Pro Lentisco. radix poligonie vel ...
Pro Lacte ficuum. lac mori.
Pro Lacte mori. succus eiusdem. [cum tal. vi.]
Pro Liliface. calamentum. et eius ... vel rose rubee.
Pro Lacte amigdalarum. lac avellanarum.
Pro Lenticula. radix celidonie vel eius.
Pro Litargiro. squama ferri.
Pro Lapdano. pulegium.
Pro lacte de cocomdum ... vel ... [cum fabluntur ...]
Pro Libano. cortice libani duplex.
Pro Leuistica. radice papaver.
Pro Lavendula. pulegium.
Pro Lanceolata. absinthium vel folia rute.
Pro Amara. quod dicitur noli me tangere. semdes sperli ... vel psillium.
Pro Leucopipe. melanopiper duplex.
Pro lepore marino. cane fluviat. ...
Pro Mirobolanis. meu vel moras vel succus q.
Pro Mori succi. folia rubi vel succus eiusdem ...
Pro Mirra. psillium maior vel se. lini.
Pro Malua. fenugrecum vel bismalua vel branca ursina. vel barba aaron.
Pro Mandragora. lacrime olivarum.
Pro Mastice. lentiscus et eius.
Pro Melle. sapa ... vini dulce [... tal. mirte ℥ v.]
Pro Medulla cervina. sepum eiusdem. vel album ovorum ... vel succus eiusdem. ...
Pro Mal. granat. mala acetosa vel mala ... maciana
Pro Malorum granatorum succo. morule succus.
Pro Mumia. sanguis hominis desiccatus vel longus bovis. vel sanguis draconis.
Pro Mandragoleon. iusquimileon.
Pro Meu. mirabolanos citrinos.
Pro Miraschite. calamus aromaticus.
Pro Mandragora se. semen iusquiami.
Pro Melanopipe. crocus duplex. ...
Pro Melabrateo. spica nardi vel gariofil.
Pro Melliloto. flores camomille.
Pro Nardo Syriaco. squinantum.
Pro Nitro. sal costum vel ...
Pro Nardileon. therebentina vel pipeleon. i. oleum de pipere.
Pro Nenufare. mellilotum et eius.
Pro Nuce vomica. cathaputia.
Pro Oleo ... butirum maiorem recens.
Pro Osse sepie. pumex vel ros siriacus vel flos siriacus.
Pro Orobo. farina ordei.
Pro Opio miconis. succus mandragore vel iusquiamus vel se. eiusdem.
Pro Oleo ... oleum duplum vel adeps porcinus vetus.
Pro Oleo rosaceo. oleum omfacinum.
Pro Oleo amigdalarum dulcium. oleum ... recens vel lac amig.
Pro Opio armaco. opium siriacum.
Pro Oleo egiptiaco. pro oleo hispanico pro oleo cipino. flores cipri [... s. illud est vino.] decoctum in aqua et oleo ...
Pro Opopanace. lac cyclaminis vel castoreum.
Pro Opobalsamo. gummi edere.
Pro Osse de corde cervi. rasura cornu cervi bene desiccati.
Pro Ozimo. sisimbrium et eius vel hasta regia.
Pro Oculis populi. flores salicis vel ...
Pro Oleo nardino. terbentina vel oleum de pipeleon. i. oleum de pipere.
Pro oleo iusquiami. ... duplum
Pro Pipere albo. nigrum duplum vel eudium.
Pro Pollitrico. absinthium dulce vel rostrum porcinum. vel succus liquiricie.
Pro Pulegio. polium et eius vel peucedanum.
Pro Polio. pulegium vel centaurea ...
Pro Pino damasceno. pruna ...
Pro Peucedano. succus ...
Pro Ponfiligos. acatia vel succus ...
Pro Pistaceis. nuclos pinearum.
Pro Pipere longo. zinziber et eius.
Pro Pompolio. lanugo ...

Pro Polio ... se. eruce.
Pro Pertrosilino se. apii se. et eius.
Pro Pipere nigro. zinziber. camedrios
Pro Pisteron. cameleonta vel
Pro Pomis citri. cortex eius. vel cortex mespilorum vel psycorum.
Pro Pomo mandragore. se. iusquiami.
Pro Psillio se. citoniorum vel linaria.
Pro Papiri foliis. folia rubi vel eius ...
Pro Pinear. staphisagria vel ...
Pro Pulla. acetum vini forti ... ponatur due partes cum ... et detur ad bibendum.
Pro Policaria. leuistica.
Pro Pomo citri. hasta regia.
Pro Risi. flores ...
Pro Rore Syriaco. lapdanum ...
Pro Rosis siccis. folia ...
Pro Resina. picula vel terbentina
Pro Rubo. ramnus
Pro Raphano. oleum citoniorum.
Pro Raphanino oleo. succus eius.
Pro Radice ... codium
Pro Rodoleon. omfacinum.
Pro Rad. ... rad. ... vel rad. ...
Pro Rad. cappar. radix tamarisci vel
Pro Reubarbaro. reuponticum vel radix genestre vel radix ... vel ...
Pro Sale armoniaco. sal capadocum vel
Pro Semine mandragore. se. iusquiami
Pro Femur ... satyrion ... vince
Pro Saturnombi. semen ... vel sem.
Pro Squilla. bulbus vel cepa rubea vel ...
Pro Storace rubea. testiculos satirionis ...
Pro Storace. costum vel castoreum.
Pro Silphio. centaurea vel ... maior
Pro Scordeon. ...
Pro Sticados. camedreos et eius.
Pro Succo cucumbite. succus malorum ...
Pro Sandali rubei. berberis vel spodium vel bliteus vel abrotanum.
Pro Succo ... succus ...
Pro Semine cucumbite. se. ... vel sem. pomorum dulcium.
Pro Semine psillii. sem. citoniorum.
Pro Succo ... succus cameleonte vel ...

stercore que in triginta diebus extrahatur et teratur bene et administretur ex eo quantitas ℥ ii et liniatur cum aceto forti commixto. Confectio epithimatis ad scabiem siccam et pruritum. Recipe baurach et ueneris et salis et muriae et costi dulcis et gummi omnium ana ℥ ii storacis liquidae ℥ v liniatur ex eo cum oleo rosaceo corpus totum et dimittatur tribus horis deinde abluatur. Confectio pillularum de mirobalanis ad scabiem quas sumat omni ebdomada semel aut bis. Recipe mirobalanorum citrinorum ℥ xxx aloes ℥ xv scamoneae ℥ v. Quantitas dosis sit ℥ iii. Modus confectionis alkesme ad scabiem et ad saluitatem et ad tristitiam. Recipe mirobalanorum citrinorum ℥ c senae et fumi terrae ambarum ana ℥ xxx kesmes quantum aggregetur ei bibatur ex ea omni die quantum est nux mane et sero.

Epithima ad morpheam albam. *De morphea alba.* Sumant capsia et rubea et semen urticae et gummi et sinapis et terantur cum aceto forti et liniatur in sole. Confectio epithimatis ad baras. Recipe capsiae et blitis et staphisagriae et uerucis cantaridarum partes equales liniatur cum decoctione tuberis facta ex aceto uini. *De morphea nigra.*

Epithima. Recipe seminis urticae ℥ x gummi ℥ ii costi ℥ ii liniatur cum aceto uini. *De pannis et lentigine.*

Epithima. Recipe farinae lupinorum ℥ x seminis urticae et seminis erucae et costi et amigdalarum amararum et salis armoniaci et piperis omnium ana ℥ ii armoniaci ℥ ii et dissoluatur armoniacum cum adipe et coniungantur cum eo et fiat ex eis forma auellanarum et dissoluatur cum nocte et liniatur cum aqua azedarach in nocte bene epithimando et abluatur in mane cum decoctione seminis melonis et furfuris et uiolarum siccarum. Et ua... potest loco eius quando epithimetur cum aqua calida et inclinetur super eam donec rubeat et sit post balneum. Confectio epithimatis albus ad pannum et expertum. Liniatur cum sarcocolla dissoluta cum aqua aut cum felle uaccino. *De impetigine.*

Confectio epithimatis ad impetiginem siccam in ultimo siccitatis. Sumantur olei de cinsdomulus ℥ ii in quo dissoluantur bdellii et picis ambarum ana ℥ iii moueatur cum aqua in mortario donec sit sicut unguentum et ungatur loco. *De sanguine mortuo ex percussione aut aliis.* Sumantur arsenici rubei et lapidis calcis partes equales thuris quarta pars unius fiant inde collirium et liniatur cum nocte et cum aqua coriandri. *De eis que dicuntur uestigia uariolarum et ulcerum.* Sumantur litargirum combustum

et radices cannae siccae et farina ciceris et ossa uetusta et farina ui... maturi et gumma albeni et costus aggregentur et terantur et liniatur cum eis in nocte et abluatur in balneo sole. *De gumentis.*

Confectio gumentae clarificantis faciem. Sumantur amigdalae dulces et dragagantum et farina ciceris et fabarum et conficiantur cum aqua ordei et liniatur in nocte et abluatur in mane cum aqua furfuris. Gumenta clarificans faciem et rubificans eam experta. Sumantur cere et rubea et thus et mirra et mastix equali mensura et aggregentur cum aqua bulbi et liniantur et fiant collirium et liniantur cum aqua et dimittantur tribus horis deinde lauetur cum aqua calida. Et multum utatur in mane ciceris et aqua ciceris et sumat pondus ℥ ii pulueris ysopi et tertiam ℥ i de eo aliquot diebus. Confectio gumentae rubificantis faciem. Sumantur sinapi album et arsenicum rubeum et conterantur simul cum lacte et fiat simul gumenta cum eis septem diebus. Confectio pillularum ualentium ad lepram. *De melia.*

Confectio et melancolia et egritudines melancolicas experta. Recipe epithimi ℥ x pulpe colloquintidae ℥ v ellebori nigri ℥ iii et terra centauree ℥ v yerepigrae agarici salis indi omnium ana ℥ v sticados ℥ vii pollipodii ℥ x dosis eius ℥ iiii. Confectio pillularum conuenientium melie conferentium egritudinibus melie et timori. Recipe epithimi ℥ xx polipodii et agarici ana ℥ x ellebori nigri ℥ v magnetis ℥ iii salis indi ℥ v sticados ℥ vii fiant pillule de quibus sumat ℥ iii. Decoctio epithimi conueniens melie bona melie et impetigini et scabiei et morpheae nigrae. Recipe mirobalanorum nigrorum ℥ x polipodii ℥ v senae ℥ vii turbit ℥ iiii passularum enucleatarum ℥ vii herbe eupatorii ℥ v sticados epithimi amborum ana ℥ x decoquuntur omnia preter epithimum donec dissoluantur deinde proiciatur super ea epithimum et compleatur decoctio eius et coletur. Deinde sumat ex ea in potu per uices quarum rememoratio precessit aut cum agarico et salce et sale indo et elleboro nigro. Confectio medicaminis ad illum cui aduenit epilia et commotio cerebri. Recipe sticados ℥ x agarici ℥ ii et siseleos ℥ iii uiolarum siccarum ℥ v conficiantur cum kesmes et comedatur inde quantum sunt nuces due aut tres. *De melia et timore.*

Sumantur mirobalanorum ℥ xx harmel et mastici et serasabican et marum albi omnium ana ℥ v epithimi ℥ xv sticados ℥ x agarici ℥ v ellebori nigri ℥ v gariofilorum ℥ ii melliss...

Pro semine sinapis semen nasturcii
Pro Sanzuca scilicet saturegia uel hasta regia uel mellissa uel calamentum uel origanum.
Pro Scamonea radix cucurbite agrestis uel lac titimalli uel stercus soricis uel euforbium.
Pro Salamandra lacerta uiridis
Pro Succo endiuie succus cicoree
Pro Scariola cycorea
Pro Sisamo semen lini
Pro Scolopendria lactuca uiridis
Pro Sychen armeno absinthium.
Pro Succo mori rubi folia.
Pro Sale treno Gipsus [illegible]
Pro Sarcocolla succus centaurie

Pro semine acanti semen lini.
Pro semine apii scilicet rape uel lactuce
Pro semine dauci semen pastinace uel [illegible]
Pro Sisimbrio ozimum et econverso
Pro Simona flos syriacus
Pro Squama eris folia oliue.
Pro Sandonico abrotanum.
Pro Serpentaria
Pro [illegible] uiua crassula uel umbilicus ueneris uel cymbalaria.
Pro Staphizagria piretrum et econverso
Pro squinanto cardamomum.
Pro spago [illegible]
Pro sepo ceruino adeps anseris

Pro sepo lupi adeps ursi
Pro terebentina mastix et econverso
Pro thimo saturegia et econverso
Pro tamarindis prunia damascena
Pro titymallo cameleonta
Pro thuthia ossa ... ablatorum ...usta ad pannum oculorum et dd' eius maculas propter ...
Pro thamarisco genesta uel cortex fraxini uel merice uel mirra et econverso.
Pro tyriaca metridatum uel esdra magna
Pro tibapiro succus sandaracae.
Pro tartaro mirra
Pro turbit ezula et econverso
Pro uisco quercino succus quercus.
Pro uinis passe carnes dactilorum uel grana dactilorum.
Pro uiol' ~~...~~ flores amigdalarum uel cerasorum uel persicorum
Pro unguento fusco agrippa in omni loco ualet et mulieribus.
Pro uino malorum granatorum succus pomorum siluestrium uel uinum austerum.
Pro uermiculari cimbalaria
Pro xilobalsamo edera uel succus ciperi uel menta uel uolubilis.
Pro ypoquistidos mandragora uel acatia uel dragagantum.
Pro ysopo thimus
Pro ypericon scilicet aneti et econverso uel asarum
Pro ysopo coroto medulla uitulina
Pro yri illirica yreos et econverso.
Pro yarti flore mirra uel mirta
Pro yusquiami semine scilicet cinoglosse
Pro zizania semen lini.
Pro zinzibere piperis uel piper longum Explicit

Pro [illegible] bursa de mayo

.i. ozimum gariofilatum.

ʒ. iii. selemiemuski. ʒ. v. corticum citri macerate.
lingue bovis tritum maceratum. nucis muscate. gallie. ol
um ana ʒ. i. agregentur post contritionem cum lier
mes. et melle. Modus confectionis letificantis.
ad timorem. et tristitiam. et impinguat. et faciat
colorem bonum. et odoriferum efficiat omnes odorem. et
sudoris. et confert pulsui cordis. et si assiduet
letificat animam. ita ut extrahit eam ad cogitu
dinis similem abhominati ex multitudine risus
et leticie anime. Cuius commixtio. Recipe. rosarum rube
arum ʒ. vi. ciperi ʒ. v. gariofilorum. et masticis. et
spice. et asari. omnium ana ʒ. iii. cinami
et cassie ambarum ana ʒ. ii. macis. et cardamomi.
et been. et nucis muscate. omnium ana ʒ. i. terantur
et optime commisceantur. Et decoquatur libra embli
corum cum septem libris aque. donec remaneant tria.
deinde coletur. et ponatur super ipsum libra mel
lis. et decoquatur donec inspissetur. et pulverizetur
desuper commixtio. et moveatur cum ligno salicis. aut
ligno citri lato. donec permisceatur. et reponatur.
et sumatur sicut sumitur triferia. et ponatur in ipsum po
dus sexte partis ʒ. unius de musco. quoniam est magis
conveniens. Quidam vero homines ponunt in ea be
ten gemische. et melisse. et margaritarum. et fo
lii indi. omnium ana ʒ. ii. Et in descriptione alia
macis et gariofilorum. et nucis muscate omnium
ana ʒ. ii. et non sumatur nisi in hyeme. De facientibus
Somnum. seminis aneti ʒ. ii. cimini et bus (?) subet.
mitre amborum ana. tria partis ʒ. i. iusquiami se
xta partis ʒ. i. mandragore licentia. i. opii duo grana
na et semis. agregentur cum mucillagine fenugreci.
Confectio somnifera frigida. Recipe. seminis lactu
ce. et corticum papaveris. et fabarum excorticatarum.
et seminis portulace. et silerengi (?). omnium ana ʒ.
ii. opii. gummi duo et semis. agregentur cum mucila
gine psillii. et est dosis una. De dolore capitis et e
Confectio yere magne. in loco pillularum. migranea.
cochiarum. conferentis ad dolorem capitis. et epilentiam.
et vertiginem capitis ex repletione. et tenebrosi
tatem visus exhibitam (?). et minuitur aqua. Cuius con
mixtio. Recipe. yere pigre ʒ. x. pillarum per collogintidam (?)
ʒ. iii. et terram (?) scamonee ʒ. i. et semis. turbit. et sti
cados amborum ana ʒ. v. et ipsa est dosis. x. Con
fectio embrocce ad dolorem capitis calidum. et
vigilias. et birsem. Sumantur viole sicce.
et ordei excorticati. et seminis cucurbite. et semine
lini. et psillium contritum. et cortices papaveris. et semini
altee. et semini lactuce. et semini portulace. et rose.
decoquantur donec dissolvantur. et ruben fiat aqua. et
fiat embroca cum ea. Confectio embroce ad

dolorem capitis frigidum. et ventositatem crossam (?) ca
pite. Recipe. camomillam. et sticados. et sisimbrium. et san
suci. et beringetisi (?). origanum. ordeum. et folia la
uri. coquantur omnia sicut prima. et embrocetur cum eis
caput. De emigranea
Confectio epithimatis ad dolorem capitis fri
gidum. et emigraneam ex ventositate. et dolorem
auris frigidum. Recipe. castorei et euforbii. et opii. et
storacis liquide. et piperis. et foliorum rute. et calami
ti. et sinapis partes equales. fiant trocisci. et ebro
cetur. et dissolvatur in oleo. et sit oleum costinum. aut
nardinum. et distilletur in aurem que est in latere doloris.
Confectio epithimatis ad emigraneam. et dolorem
capitis calidum. Recipe. semen iusquiami. et semen lactuce.
et sicef menithe (?). et rosas. et sandalum. et fusfel (?). et
radicem mandragore. et opium. fiant ex eis collia.
et distilletur ex eis in aurem cum oleo rosato. et aceto
vini pauco. primum autem dissolvitur cum oleo costi
no. aut oleo nardino. Confectio capud
purgii ad dolorem capitis et emigraneam calidarum.
et ad dolorem auris cum caliditate et pulsatione. Recipe.
opii. et camfore. partes equales. fiant ex eis collina
similia lenti. et dissolvatur ex eis cum nectum fuit
unum aut duo in oleo violato. et distilletur in au
rem et nasum. et est bonum expertum. Capudpurgi
um ad dolorem capitis frigidum. fiant collia ex
euforbio et castoreo partibus equalibus. et dissolvatur
cum oleo rosato. in quo decoctum est costum. et distilletur
ex eo in nasum. De tremore
Confectio pillularum conferentium tremori perfecte. et mira
bilis. Recipe. piretri. et castorei. et capsie (?). omnium ana.
ʒ. iii. sarapini et pulpe collocintidis amborum ana.
ʒ. iiii. yere pigre ʒ. v. Cuius dosis sit ʒ. ii. et semis.
Modus confectionis ad tremorem. Recipe. mirobalanorum
nigrorum ʒ. xxx. savine ʒ. x. thuris ʒ. vii. ci
peri et acori amborum ana ʒ. v. Et ponatur loco
savine. et erit magis ultima. et melior.
Confectio trociscorum sedantium sitim. et suscitantium
subet. et delent alienationem et febrem. et dolorem
capitis. Recipe. seminis lactuce. et seminis papaveris. et
cucurbite excorticate. et seminis portulace ol
um ana ʒ. x. succi liquiritie et amili. et
dragaganti et opii. omnium ana ʒ. iii. terantur omnia et
conficiantur cum mucillagine psillii. et fiant ex eis
xx. trocisci. cuius dosis est trocisci unum. Et isti quod
magis necessarii sunt patientibus vigilias et alienati
onem. et quando res sit fortior. et superfluit. detur in potu
cum aqua coriandri viridi. aut cum aqua lactuce. aut
aqua atriplicis. et cucurbite et similium. De tortura
Confectio capudpurgii ad torturam. et paralisim.

et dolorem capitis. et egritudinem frigidas. Recipe castorei ℥ i. opii. et piperis. et calamenti. et galbaneti. et pulegii. collaginide. et bauriach rubei. et euforbii. et fellis bovini exsiccati. omnium ana ℥ iii. fiant collia. et fiat ex eis cum oleo pinguium cum auricule muris aqua. aut oleo [illegible]. Et in alia descriptione castoreum [illegible] equale. Confectio pillularum fetidarum maiorum que ponuntur ad paralisim. et ad torturam. et ad podagram frigidam et antiquam. et incidunt humorem crudum viscosum. et sunt loco yere maioris. quarum confectio Recipe yere pigre ℥ x. pulegii collaginidi ℥ v. serapini ℥ i. centaurie minoris et plantaginis omnium ana ℥ v. euforbii ℥ ii. et s. castorei ℥ gingiberis. et asse fetide. et sarapini. et opoponaci. et cupressi. et sinapis. et piperis omnium ana ℥ i. dissolvantur sarapinum et assa cum aqua tiriace. ex quibus conficiantur medicine. et fiant ex eis pillule. que erunt x doses. de quibus sit dosis ℥ iii. et tertia.

De paralisi.

Confectio anacardini quod est tiriaca paralisis et torture et apoplesie perfecte. Et hoc quod medicina sanat corpus statim. et sudare facit. oportet atque ut ipsum cooperiat ita ut sudet. Cuius confectio. Recipe gingiberis et piretri. et nigelle. et costi. et piperis. et macropiperis. et acori. omnium ana ℥ x. mitte et foliorum rute. et assefetide. et genciane. et aristologie. et baccarum lauri. et castorei. et euforbii. et sinapis. omnium ana ℥ v. mellis anacardi ℥ v. et tantum. involvantur cum oleo de nucibus et conficiantur cum melle. et dicitur sic nabaca. Et ipsum quod sunt loco assarselum. in omnibus egritudinibus frigidis. et inflammat cor statim. et attrahit febrem. bonum spasmo humido. et gravitudini lingue que fricatur cum eo. et destructioni sensus membrorum que cum eo emplastrantur et fricantur. et est medicina magne bonitatis. Confectio anacardini minoris ad morfeam et albaras. et lentigines. et oblivionem. Recipe mirobolanorum nigrorum. et belliricorum. et emblicorum. omnium ana ℥ xxx. olibani. et ysopi. et gingiberis. et piperis. et mellis anacardi omnium ana ℥ v. mellis apium quo conficiatur. dosis sicut prima. Et quandoque addunt in ipso acori et ciperi. et spice. omnium ana ℥ v.

De epilensia.

Confectio ad epilensiam. valde est bona. Recipe piretri et sticados. quod est aniuden romanum. et sticados omnium ana ℥ x. agarici ℥ v. coronini recentis et assebone. et aristologie rotunde. et affodilli et radix asari. et radicis liquiritie. et carpobalsami. et ligni peonie. omnium ana ℥ ii. Et exprimatur aqua squille. et fundatur super tantum mellis. quantum ipsum est. et coquatur cum eo. et si [illegible] medicine. Est est bona ultima. Et [illegible] ultimum in vanitate. yera hermetis. et anacardini mixtis. et yera pigra cum ea assidue utitur. secundum quantitatem virtutis. et etatis. et temporis.

De corriza.

Confectio formarum similium avellanis ad corrizam. Recipe thuris. et storacis liquide. et costi. et sandaraca partes equales. fiant ex eis forme similes avellanis. et suffumiget patiens corrizam ex una earum cum instrumento. quoniam abscidet fluxum nasi statim.

De apostemate.

Epithima. Recipe cyperi. et luti. et farine. et lenticularum frixarum. liniatur cum aqua germinatorum et aceto. et ligetur. et in descriptione alia loco ciceris ponitur alumen.

De serpentibus.

Confectio medicaminis ad lumbricos. Sumatur citri excorticati. et sinich. et turbit. et seminis nil partes equales. lupinorum plurima. cambil mediciatis partis. Et bibat ante ipsum lac caprinum tribus diebus in mane. et stringet in quarto die. postea bibat parum lactis. deinde incipiat bibere hanc medicinam dissolutam in aceto commixto cum lacte quantitate ℥ vi. et bibatur cum fimus est valens.

De fluxu sanguinis a naribus.

Confectio medicaminis. flos eris. et albugo ovi. ponantur super eam. quoniam retinet sanguinem. Confectio alia. ciminum et calx sunt bona posita super eam.

De vesicas.

Confectio medicaminis. Sumatur cerusa de plumbo. et climia argenti. et litargirum. et bolus armenicus. et camfora. aggregentur cum mucilagine psillii. et cerusa et aqua solatri et aqua.

De adustione ignis.

Atramentum et acon. super que pulverizetur castoreum et opium. et sit in eis parum olei rosati. et liniatur secundum dies aliquot.

De eis que consolidant ulcera. et faciunt nascere carnem.

Terminatur litargirum tritum. et imbibatur paulo aceto. et oleo. et teratur. ita ut cum equatur administretur.

De medicinis oculi.

Confectio collirii albi. Recipe ceruse plumbi ablute ℥ x. sarcocolle grosse ℥ iii. amili ℥ ii. dragaganti ℥ i. opii ℥ s. fiant collia. et administrentur. Confectio collirii rubei. lenis. floris eris quod sit imminens eris ℥ iii. colcothar adusti ℥ iii. eris usti ℥ ii. mirre. et croci amborum ana ℥ i. piperis ℥ s. fiant ex eis collia cum vino bono. Confectio dus fistule evenientis in lacrimali oculi. huius fistule cura est cauterium. Quod si non administratur cauterium. administretur hoc medicamen. Cuius confectio Recipe aloes et sarcocolle. et sanguinis draconis. et mirre. et thuris omnium ana ℥ v. climie argenti ℥ x. balaustie. et boli armeni. amborum ana ℥ v. floris eris ℥ i. et s. terantur medicine iste. et cribrentur

[illegible]

[illegible]

· alibar

· almusarragi est cum rumpitur cornea et egreditur per ruptu ram uuea.

locus saliua · et puluerizentur desuper · ¶ Confectio collirii uiridis de flore eris ad sebel · et ad sebel · et albuginem · et tenebrositatem et ungulam · ℞ floris eris ʒ iii · colcotar rubei adusti ʒ vi · arsenici rubei ʒ i · baurach · et spume maris amborum ana ʒ i · et in descriptione alia ʒ iii · sal' amoniaci · ʒ ß · amoniaci aureum i · Resoluatur amoniacum cum aqua rute · et fiant collíria · ¶ Confectio collirii faciens nasci carnem in ulceribus oculi · et prohibens almusarragi · et subtilians bothor · ℞ climie ablute · ceruse · tutie · alcohol · olibani · omnium ana ʒ ii · mirre ʒ i · sarcocolle ʒ i et ß · sanguinis draconis et aloes · amborum ana ʒ i · opii tritici · fiant modo collíria · Et est bonum ad ulcera et almusarragi · et exsiccat ea · et facit nasci carnem · et non remanet eius uestigium · ¶ Confectio collirii de thure maturans ulcera · ℞ thuris ʒ x · amoniaci sarcocolle · amborum ana ʒ v · cere ʒ ii · fiant exeis collíria cum mucillagine fenugreci · et in descriptione alia sarcocolle ʒ x · ¶ Confectio collirii ad albuginem · ℞ masacunie ʒ x · spume maris ʒ iiii · floris eris ʒ i et ß · baurach · et sacapini · et amoniaci omnium ana ʒ i · fiant collíria cum decoctione acori · et siccentur in eo · et fiat alcohol · deinde puluerizetur iste puluis · Confectio pulueris ad albuginem · ℞ masacunie ʒ ii · spume maris · baurach · et zuccari albosur · omnium ana ʒ i · puluerizetur cum eo · ¶ Confectio pulueris albi ad obtalmiam calidam et dolorem · Sumatur sarcocolla crossa et fundatur super eam lac · et exsiccetur in sole · et terantur ad omnes x ʒ x · cere ʒ iii · amili ʒ i et ß · opii ʒ ß · camfore · Et est conueniens ad uehementiam doloris et caloris · ¶ Confectio pulueris alius magis abscidens lippitudinem · et est bonum quod non fuit sanies multa · ℞ sarcocolle ʒ x · spume maris ʒ i · zuccari ʒ iii · terantur et agregentur · ¶ Confectio pulueris citrini fortis qui amouet et sine obtalmie · ℞ sarcocolle ʒ x · sief memithe ʒ iii · licii et aloes amborum ana ʒ ii · cere ʒ i et ß · spume maris ʒ ß · agregentur et terantur · ¶ Confectio iesluri conseruantis almusarragi · et facientis carnem nasci · ℞ antimonii ʒ x · floris eris de minera eiusdem · aceti ʒ iii · sanguinis draconis et aloes amborum ana ʒ i · terantur et aministrentur · ¶ Confectio collirii de stellis ad pannum et exceptionem eius ·

Et dicitur sic quia cadit sicut facte que sic uocatur · et est quod est spina que est in mecha · et est quod est specialis mezerium · et uocatur i. aliquantulum amar.

et dilatationem pupille · quod est bonum et expertum · Exsiccetur fel hyrci in uase eneo · de quo sumantur ʒ x · et colloquintide interioris ʒ i et ß · sacapini ʒ ii · euforbii tantundem · fiat exeis collíria cum aqua rute aut cum aqua feniculi · et fiat alcohol cum eo · et in alio scriptum sacapini ʒ i · ¶ Confectio alcohol facientis nasci palpebras · ℞ ossium dactilorum adustorum ʒ v · fumi thuris ʒ iiii · carpobalsami ʒ iii · spice inde ʒ iii · azuli ʒ x · fiat alcohol · et trahatur super palpebras · ¶ Confectio collirii ad granum in oculo quod distilletur in eo · ℞ aloes · et thuris amborum ana ʒ i · sarcocolle · et balaustie · et sanguinis draconis · et antimonii · et aluminis omnium ana ʒ ß · floris eris ʒ quartam · fiat exeis collíria · et distilletur in oculo in ipso lacrimali · et post expressionem eius · ¶ Confectio collirii de mirra ad punctum sanguinis · ℞ cere · thuris · et mirre · et amoniaci omnium ana ʒ i · arsenici rubei ʒ ß · fiant collíria · et distillentur in oculum cum aqua coriandri humidi · ¶ Confectio collirii de calcucecumenon ad ungulam · ℞ calcucecumenon ʒ v · floris eris ʒ ii · calcanti · sal' amoniaci · baurach · arsenici rubei · omnium ana ʒ i · terantur et conficiantur · et dimittatur donec fiat ut flos eris · et fiat inde collíria · et aministrentur · Sit que arsenicum eius sublimatum fricetur cum eo ungula · deinde puluerizetur cum radice liquiricie · ¶ Confectio collirii adi admadicon · ad uenas rubeas que sunt in oculo ex obtalmia antiqua · et sebel · et ungulam · et alias · ℞ uzifur · et calcucecumenon · et arsenici rubei · et zuccari tabarzed · omnium ana ʒ i · mirre · et cere · et uenarum omnium ana ʒ quartam · amoniaci · et thuris ana ʒ i · informentur collíria · et aministretur · ¶ Confectio alcohol conseruantis sanitatem oculi · ℞ tutie ʒ x · sief memithe ʒ iii · aloes et licii amborum ana ʒ i · camfore sextam ʒ unius · terantur cum aqua agreste · aut aqua sumach · et exsiccentur · et aministretur · ¶ Confectio alcohol ad lacrimalas · ℞ tutie ʒ x · coralli · et mirobalanorum citrinorum · et aloes omnium ana ʒ ii · piperis ʒ ß · macropiperis ʒ ii · fiat alcohol · et aministretur · ¶ Confectio alcohol acuentis uisum · ℞ tutiam nutritam cum aqua sansuci tribus uicibus · quod bene modo sic: ponderentur de ea ʒ x · et dimittatur postquam prenutriuntur ad illis tribus uicibus · deinde ponderatur ex ex ea ʒ x · zinziberis · et piperis · et macropiperis · et calidonie · et uenarum omnium ana ʒ i · salis

· i · mal' ʒ i ·

· i · fistula in lacrimali

mal' thuris ʒ v

· radini

· iesluri est nomen agregatum in se penetrationem et sanationem

· almusarragi · i · quod procedit de tunica uuea quando rumpitur cornea · Et quando ista ruptura est parua dicitur almusarragi · Et quando est multa dicitur mismar.

[illegible]

[illegible]

de emplastris

amoniaci ʒ. s. misceantur cum aqua sansuci aut aqua feniculi tribus vicibus. deinde exsiccentur et administrentur. Confectio emplastrorum et epithimatum ad oculos. Emplastrum ad cursum et guttam frigidam. Cortices granatorum. Confectio emplastri ad corrosionem lacrimalis. Enonia teratur et super frontem suam ponatur oleum rosatum. et impleatur cum eo. Confectio emplastri ad percussionem et vulnus in oculo. Sumatur ovum absque cortice suo. et aqua coriandri et oleum rosatum. et agitentur omnia. et ponatur super ipsum cum cotone. Confectio emplastri ad dolorem vehementem in obtalmia. Recipe coriandrum. mellilotum. cinnamomum. semen lini. tortellas. vinum. terantur. et conficiantur. et impleatur cum eis palpebrum. Confectio epithimatis phlebotomantis fluxum ex oculo. Sumantur aloes. et acacia. et succus memithe. et licium. et bolum armenum. et gummi arabicum. Et liniantur super frontem cum albumine ovi. Confectio epithimatis ad inflationem et apostema in palpebris. Sumantur rose. et succus memithe. et licium. et bolus armenus. et gummi arabicum. liniantur super frontem cum albugine ovi. et crocus. et mene. et aloes. et sandali rubei. et fiun fel. agregentur. et terantur. et liniantur cum aqua coriandri. et endivie. et aqua rosata. de medicinis auris.

Aulecem in aure. sumatur sarcocolla. et sanguis draconis. et thus. et mirra. et spuma maris. et bauraich. et bolus armenus. et scoria ferri. et flos eris. et aloes. deinde abluatur auris cum aceto et aqua tribus vicibus. postea involvatur licinium cum melle in medicamine. et ponatur in ea. Et de medicamine fiant collria. et cum necesse fuerit distilletur in ea semel cum aqua mellis. deinde administretur licinium.

Confectio medicaminis ad surditatem auditus et tinnitum. vaporetur vapore sansuci et absinthii et sechi. deinde distilletur in ea hoc collirium. Cuius confectio. Recipe. pulpe colloquintide ʒ. i. bauraich ʒ. i. ... castorei ʒ. s. aristologie rotunde ʒ. s. succi absinthii ... euforbii sextarium ʒ. i. costi ... ʒ. s. fiant collria. et distillentur cum oleo amigdalino amaro. Sunt enim ad dolorem frigidum et ventositatem. et difficultatem auditus. que conficiantur cum aceto vel felle. et fiant collria. de corrosionibus dentium.

Medicamina dentium corrosionem et eradicationem facilem efficientia. Recipe piretrum. medietatem colloquintide. et corticem eius. et corticem radicis cappari. et corticem mori. semen mezereon. aut folia eius. et uvas. et arsenicum citrinum. et lac sabine. aut sucum eius. agregentur. et terantur piretrum et colloquintide. et reliqua medicine cum aceto in sole tribus diebus. et moveantur in die multis vicibus cum aceto. et dimittantur per reliquum diem infuse in ipso. et pulverizentur deinde et dessiccentur. et fiant ex eis trocisci. et cum necesse fuerit terantur. et liniatur cum eis radix dentis in die aliquociens. et fiat hoc pluribus diebus. postquam se contigerit ... fuerit in circuitu dentis. facit enim eradicationem eius facilem. Confectio medicaminis de quo impletur dens corrosus. et frangit ipsum. semen mezereon. et lac sebrem conficiatur cum limum. et ex eo impleatur dens. Confectio medicaminis sedantis dolorem gingivie et dentium. quod administratur cum gingiva non est apostemosa. neque calida. Sumantur piper. et piretrum. et sinapis. et capsia. et zinziber. et bauraich. et fricetur cum eis radix eius multis vicibus. prius tamen bene fricetur cum panno. deinde fricetur cum hoc medicamine. deinde pulverizetur ex eo in aceto. et teneatur in ore. deinde vaporentur mandibule. et distilletur in aure que est in ipso latere de collirio doloris capitis frigidi. Et liniatur dens hoc medicamine. radix eius. Cuius confectio cum sit tiriaca. Recipe castorei et assa. et storacis. et mirre. et aristologie. et opii. et piretri. et zinziberis. et seminis iusquiami omnium partes equales. conficiantur cum melle aut kitran. et liniatur de eo dens dolorosus. sic liniatur cum tiriaca. et suffumigetur in instrumento cum semine iusquiami. et storace. de quibus facte sint forme similes avellanis. et teneat in ore oleum cum effictum in quo decocte sunt radices altee. et stringat super rem calidam aliquociens. Confectio tiriace addentes expta. Sumantur piperis. et asse. et opii. et mirre. et castorei partes equales. et conficiantur cum melle. Confectio medicaminis conferentis dolori dentium calido qui est cum apostemate gingivie. Recipe seminis portulace coriandri sumac. lentium excorticatarum. sandali citrini. et rosarum. et piretri. et camfore omnium partes equales. teneat acetum in ore cum aqua rosata. et misceatur cum hoc medicamine super gingivam post ... eius. et non deglutiat aquam ipsam. et administretur cum ipsum flomma et ventose. Confectio dentifricii mundificantis et abscidentis eruginem. Recipe sal gemme. et seminis iusquiami. et teste cancri combusti. et cambil. et spuma maris. et eorum equales partes. terantur. et fiat dentifricium cum eis. et caveat sibi a saturitate nauseativa. Confectio dentifricii stringentis gingivas et dentes. et prohibentis rubedinem eorum. Sumantur balaustie. et

[illegible]

[illegible]

[illegible]

·i· sem̄ rimaries·
spodiū· ⁊ rose ꝗ̄ittē· ⁊ carmezie· ⁊ aluīn· equali mēsura· ⁊ fiat ut sup gingiuā ad herant· ¶ Confectio dentifricii odorē oris facientis ⁊ dolore· ℞ corticū citri· ⁊ capi· ⁊ spice aromatice· ⁊ gariofilorum ⁊ nucis muscate ⁊ gallie· ⁊ xilaloes crudi· ⁊ cīnami ⁊ macis ⁊ heilbulgue· ⁊ cubebe· omniū ana ℥ i· musci ſectite· i· fiat ex eis pulūs cū aqua maiorum· ⁊ teneat in ore sup dentiū suūm· ⁊ deglutiat ex eis duas aut tres· ¶ Confectio medicinis faciens stare dentes ne corrodant· impleat̄ cotallo ⁊ mastice· ¶ Confectio medicinis ad corrosionē in gingiua· quā dolor fit fortis ⁊ denigratur· ℞ utriq; arsenia· ⁊ callas· ⁊ gallarum· ⁊ aluminis omnium equales ptes· terantur· ⁊ fundatur desup aliqd aceti fortis· ⁊ coquiſſetur in mortario donec fiat sicut unguentū· deinde dimittatur in eo donec exsiccetur· ⁊ terat̄ secūdo ⁊ tūo donec fiat sicut puluis· ⁊ sumat̄ ex eo quantitas duorum granorum ⁊ ·s· ⁊ min' ⁊ mai' in die semel· ⁊ sumat sup capud tepide· ⁊ ponat sup corrosionē· ⁊ dimittitur hora una· deinde sumat̄ more olei rosatū donec sedet dolor· fiat illud sex diebus· Cumq; rubet ponat̄ ī ea ex medicamine generatiuo carnis· de puluib; qui sunt in almansore· ⁊ aliis· ex eis q generant carnē· ē enī expertū· Confectio confectionis ad ferto

Recipit extremitatum multi birude· item omnis ⁊ cīnami· ⁊ emblicorum ⁊ capi· ⁊ spice· ⁊ corticū citri ⁊ florum squinanti ⁊ masticis ptes equales· gallie· ⁊ gariofilorum· ⁊ nucis muscate· cubebe· heilbuigue· ⁊ zinziberis omniū ana ptes unī medietatē· aggregent cū passis enucleatis· q sit duplū totū· ⁊ sumat̄ ex eo quod sic mix cū uino ... antiquo· Et fit illud pt uomitū ⁊ solutionē uentris aliquales· ⁊ abstineant a cibis uiscosis ⁊ pinguib;· ¶ Confectio ad cola que sunt bothor in ore· Sumat̄ spodiū ⁊ rose· ⁊ amilū· ⁊ coriandrū· ⁊ sumach· ⁊ lentes excorticate· ⁊ sem̄ portulace· al'chena de mecha· uene· piretrū equali mensura· ⁊ cam̄fore ptis media· ⁊ zuccari quantū ē medietas om̄nium· terant̄· ⁊ teneat̄ in ore· ¶ Confectio trociscorum de arsenico ad herpetē estiomenū· ℞ arsenici citrini· calcis ambarum ana ℥ ·x· floris eris ℥ ·v· colcotar tuciae· aluminis· galle lausdanum omniū ana ℥ ·iii· terantur oīa ē aceto p eboomadā unā· ⁊ informent̄ ex eis trocisci· Qui sunt ē conuenientes ad clistia· ⁊ ulcerum antiquorum putridorum· ⁊ herpeti estiomeno· Et ponat̄ cū eis

cū clistia fiunt opium· Et quando teritur cū aceto ꝑ in sole plus· tunc sunt magis ultimi· Quando reponant in loco ubi nō sit ros· ⁊ istere aceti ut nō debilitent· ¶ Confectio medicinis ad grauitatē lingue· Sumant sal amoniacū· ⁊ piretrū· ⁊ stafisagria· ⁊ sinapis· ⁊ pip· ⁊ acorus equali mensura· terant̄· ⁊ fricet̄ cū eis lingua· ⁊ sup ipsum in die multotiens· ¶ Confectio medicinis ad uuā cadentē· sumat̄ galle· ⁊ balaustie· ⁊ sal amoniac equali mensura· ⁊ sufflent̄ sicca· ⁊ ponat̄ semel sup coleariū tenue ⁊ eleuet̄ eā. ¶ Confectio medicaminis ad sinanchiā· ℞ uarmel ⁊ sinapis· ⁊ piretri· ⁊ seminis urtice· ⁊ mirre· ⁊ rose· ⁊ nitri· ⁊ sal amoniaci· ⁊ pipis· ⁊ cellamtis· ⁊ cineris yrundinū· ⁊ stercoris canis albi sicci· stercoris humani sicci· omnium ana ptes equales· terant̄· ⁊ sufflet̄ in guttur ex eis ⁊ ofticiant̄ cū melle· ⁊ fiat gargarismū ex eo sui pto quantū ē gallia· cū aqua mell'· Et quandoq; ponitur ex eo stercus canis ⁊ hominis· ⁊ ponit̄ loco eius fimus columbinus· Et quando res sit fortior ⁊ nō descendit inguitur ad· gargarizet cū sinapi contrita· ⁊ aqua· ⁊ melle· ⁊ ponat̄ uentose sup locum dolorosū· De medicinis nasi·

Confectio medicinis auferentis fetorē nasi· ℞ nitrū· ⁊ gallia· ⁊ colcothar· ⁊ cortices granatorum· ⁊ calamū aromaticū· ⁊ gariofilos· ⁊ mesim· terantur· ⁊ humectet̄ nasus cū licinio infuso in uino odorifero· deinde sufflet̄ in eo· ⁊ inuoluat licinium· ⁊ mittitur in nasū· ¶ Confectio medicinis allicatisum· Sumat̄ collognitid· ⁊ ciclamī· ⁊ nigelle· ⁊ baurac· terantur ē aceto tribus uicibus· ⁊ informent̄ collria· cū aliquātulo fell' uaccini· Et cū necesse fuit· dissoluat̄ unū· ⁊ distillet̄ pt balneationē· aut inclinationē sup aquā calidā· ⁊ naribus sugat aerē ad interiora cū tota fortitudine ergo resupino· Et quandoq; ue lxemite inuenit mordicationē· distilletur in eo oleū rosatū· ¶ Confectio medicinis ad fluxū sanguinis ex naribus· Sumat̄ aloes ⁊ thus· ⁊ balaustie· ⁊ calx uiua· ⁊ colcothar· ⁊ puluis molendini· ⁊ gipsū· ⁊ galle· terantur sicut alcohol· ⁊ sufflet̄ in nasū· ⁊ mittatur in eo licinū·

Confectio de medicinis tussis ⁊ asmatis ⁊ similium· decoctionis ysopi minoris ad tussim cū caliditate ⁊ asperitate pectoris· ℞ ficus albas· x· numero iuiubas· x· ⁊ sebesten· xxx· ⁊ passulas sine interioribus ℥ ·x· radicis liquiritie abrase ℥ ·x· seminis altee· ⁊ seminis atriplicis· ⁊ psillii· ⁊ ysopi· ⁊ uiolarum siccarum omnium ana ℥ ·v· decoquantur

[illegible]

[illegible]

omnia cum tribus libris aque donec remaneat libra. De qua bibantur ʒ. iii. cum violarum condite pondere ʒ. vii. ¶ Confectio decoctionis ysopi maioris conveniens ad tussim plurime humiditatis et asma et saniem et humores in pectore. Rx ficus albas numero x. dactilorum mundatorum numero decem. fenugreci ʒ. v. radicis liquiritie ʒ. x. capilli veneris ʒ. vii. radicis apii et feniculi et seminis utriusque et seminis urtice omnium ana ʒ. v. ysopi sicce ʒ. x. calamenti et yreos et prassii omnium ana ʒ. v. decoquantur secundum usum quam prediximus et sumatur in potu. ¶ Decoctionis ad tussim que indiget sputo faciens spuere extra humorem grossum cum quo est sonitus in pectore aut saniem et venit cum ea et levis valde. Rx capilli veneris ʒ. x. amigdalarum amararum ʒ. v. yreos ʒ. iii. corticis radicis capparis et savine herbe amborum ana ʒ. ii. seminis apii et feniculi amborum ana numero decem. gentiane et aristologie amborum ana ʒ. v. conficiatur cum melle despumato. Cuius dosis sit ex ʒ. ii. usque ad iii. ¶ Confectio similis illi ad eum qui est cum caliditate vehementi. Rx capilli veneris ʒ. x. seminis melonis et seminis citroli amborum ana ʒ. v. cuius dosis sit ʒ. iii. ¶ Confectio ad asma concocens humores grossos et saniem expectorans. Rx succi liquiritie ysopi sicce amborum ana ʒ. x. capilli veneris ʒ. vii. seminis urtice et yreos et coronimeni et piperis et aristologie rotunde et baurach et nasturcii et cimini campestris et amigdalarum amararum omnium ana ʒ. v. cum melle quantum ipsa sufficit conficiantur et detur in potu cum decoctione ysopi maiore. ¶ Confectio trociscorum de papavere ad tussim siccam que non indiget ut spuat et ad locum catarri. Rx papaveris albi ʒ. xxx. seminis cucurbite et seminis citroli et seminis iusquiami albi omnium ana ʒ. xxx. amidi et dragaganti et gummi arabici omnium ana ʒ. xv. conficiantur cum mucillagine psillii et fiant ex eis trocisci ʒ. iii. cuius dosis sit unus eorum cum sirupo de papavere aut aqua ordei que sunt bona ad tussim que est cum caliditate et sputo citrino subtili et ad tussim calidam. ¶ Confectio pillularum de storace ad tussim que inquietat in nocte et facit evigilare absque caliditate. Rx mirre et storacis liquide et opii omnium equales partes fiant pillule sicut ciceris et sumant tres in hora dormiendi. ¶ Confectio pillularum que tenentur in ore. Sumantur succus liquiritie et pip. et zuccarum equaliter et informentur pillule. ¶ Confectio pillularum quibus solvuntur humores in asmate frigida. Rx pulpe colloquintide ʒ. i. turbith agarici ʒ. ß. baurach ʒ. i. terrā succi liquiritie ʒ. i. seminis urtice et yreos

amborum ana ʒ. ß. terantur et informentur pillule et est dosis una. ¶ Confectio pillularum ad antiquam tussim que est cum febre. Rx succi liquiritie et violarum amborum ana ʒ. i. agarici ʒ. i. quartam et fiant inde pillule. ¶ Confectio pillularum de papavere ad tussim siccam infestantem et prohibentem catarrum qui est cum caliditate. Rx opium, amili, gummi arabici, succi liquiritie, papaveris equaliter. fiant pillule similes ciceri et dosis sit ex tribus usque ad quatuor que sunt convenientes pro pueris qui vomunt ex vehementia tussis. ¶ Confectio pillularum ad tussim que nominantur lenes. Rx succi liquiritie et amili et dragaganti et amigdalarum excorticatarum et gummi arabici omnium equales partes et zuccari tabarzet quantum est medietas eorum. terantur et conficiantur cum mucilagine seminis citoniorum et fiant pillule compresse et teneantur in ore in nocte et die. aufferunt enim asperitatem pectoris. ¶ Confectio trociscorum qui in potu sumuntur in pleuresi festinantes maturationem et faciles efficientes sputum. Rx succi liquiritie violarum amborum ana ʒ. x. amili et dragaganti et seminis altee et seminis feniculi omnium ana ʒ. iii. conficiantur cum mucilagine psillii et seminis lini et seminis citoniorum. et sumatur in potu cum sirupo violato. ¶ Confectio trociscorum de arsenico ad tussim plurime humiditatis et presertim malam et asma et dilatatur anhelitus illico cum suffumigatio fit ex eis super locum et bibitur. Rx aristolochie et mirre et storacis liquide et galbanum ana partes equales. arsenici quantum ipsa. aggregentur cum butiro vaccino et fiant inde pillule sicut avellane et fiat suffumigatio cum una earum per imbutorium. ¶ Confectio pillularum que sumuntur omni ebdomada semel aut bis et mundificant pectus ab asmate. Rx agarici ʒ. i. pulpe colloquintide quartam ʒ. i. ysopi ʒ. iii. succi liquiritie prassii sinapis omnium ana tria ʒ. i. detur in potu cum aqua mellis et est dosis una. Et nunquam sumitur in potu ex eis omni die ʒ. i. ¶ Confectio sirupi de papavere conveniens ad tussim siccam et presertim et offert sputo et catarro et tussi que evigilare facit in nocte et infestat. Rx papaveris albi et nigri ana ʒ. c. seminis lactuce quantum omnia. seminis iusquiami albi ʒ. xxx. decoquantur cum quadringentis ʒ. aque donec fiant ʒ. cc. deinde coletur et proiciatur desuper ʒ. l. mucillaginis psillii et ʒ. c. rob. et decoquatur donec inspissetur et amministretur. ¶ Confectio empli ad sosam sedantis dolorem et maturantis apostema malum. Sumantur viole sicce et camomilla et anetum et furfur et altea et farina seminis lini et farina fenugreci et farina ordei. decoquantur

[illegible]

cum aqua donec dissoluantur. et effundatur aqua
deinde conficiatur cum oleo. et fiat ex eo emplastrum
dum est tepidum. Et quandoque adduntur ei eo a
nis caul. et adeps antiquus cum non est calidus
plurima. Confectio unguenti lenientis spu
tum. et lenificantis pectus. et amplificat in tussi
sicca. et ptisi. R. cere citrine ʒ. x. olei de lici
ni citrina lib. i. storacis ʒ. v. adipis anatis
ʒ. x. aggregentur. et ungatur cum eis pectus et latus.
Confectio trociscorum ad tussim siccam cum ca
liditate uehementi et siti. R. succi liquiricie. et
miolarum siccarum ana ʒ. x. seminis citruli et
seminis cucurbite. et terantiabin. omnium ana
ʒ. v. conficiatur cum mucillagine psillii et se
minis citoniorum. et fiant trocisci ʒ. iii. et su
mantur in potu cum aqua ordei et sirupo ui
olato. Confectio trociscorum de terra sigilla
ta ad sputum sanguinis. R. thuris et sanguinis
draconis amborum ana ʒ. iii. et tertiam. cam
be ʒ. v. emathitis. et terre sigillate amborum
ana ʒ. x. aluminis ʒ. ii. et s. balaustiarum
ʒ. iii. et tertiam. opii cinamomi amborum ana
ʒ. ii. aggregentur et terantur. et fiant trocisci
x. Sitque dosis unius. et sumatur in potu cum
aqua albedyngi. aut aqua portulace.
Confectio opithimatis prohibentis fluxum
sanguinis ex uesica. et matrice et naso. R.
acacie. et succi cuius fistucides. et thuris et gallarum
et balaustie. et cere. et gummi. et mirre. et boli
armeni. et opii. omnium ana partes equales.
fiant inde trocisci. et liniantur cum necesse fuerit
pectus. et stomachus. et sunt in hora fluxus fluxus
sanguinis ex uesica et matrice. et liniantur
super uuluam in quibus sunt ulcera magna
super fistulas. et pessarizatur uulua de qua
fluit sanguis ex eis. et liniuntur super pectine
et alcatin. **de medicinis stomachi**

Compositio trociscorum stelle sedantium dolorem
stomachi. et remouentium eructuationem acetosam.
et difficultatem anelitus. et puncturam. et constricti
onem uentris. et inflationem. et dolorem capitis ac
cedentes cum bibuntur. aut liniuntur cum eis
frontes dissoluti cum aceto. et ad dolorem auris
cum distillantur dissoluti cum aqua sansuci
aut succo calamenti. et prohibet corrosionem dentium.
cum replentur eis. et ipsi conferunt sputo sanguinis.
et corrize. et tussi antecedenti. et ulceribus inte
stinorum. et morsui animalium uenenosorum.
et febri omnium. Et sunt de libro almensa. Ex
compositio R. castorei. et mirre. et cassielignee.
et terre sigillate. et corticis radicis mandragore.
omnium ana ʒ. iiii. croci et costi. et papaueris
omnium ana ʒ. vi. anisi. et seminis apii. et seminis
bleti. et siseleos. et seminis iusquiami albi. et sto
racis omnium ana ʒ. viii. tere medicinas
siccas. et dissolue gummas in uino odorifero.
deinde adiunge eas reliquis medicinis. et con
fice cum aqua. et informa ex eis trociscos.
faciendo unumquodque trociscum ʒ. i. et detur in
potu cum eo quod conuenit egritudini ex potibus.
Confectio trociscorum de rosis ad dolorem stomachi et
ad febres siccas in quibus est humor colericus et ad
inflammationem anelitus. et malitiam digestionis. R.
rosarum rubearum recentium ʒ. x. spice aromatice. ma
sticis. amborum ana ʒ. i. et s. informentur trocisci
quorum dosis sit ʒ. ii. Confectio trociscorum
de rosis maiorum conferentium doloribus stomachi. et ma
litie digestionis. et inflationi. et inceptioni ydropi
sis. et febribus antiquis. R. rosarum ʒ. iii. xilo
aloes. spice masticis cassielignee. florum squi
nanti. cinamomi. absinthii romani. omnium
ana ʒ. i. informentur trocisci cum uino ueteri.
et dentur in potu. cum aqua radicis quorum
dosis sit ʒ. ii. Confectio trociscorum stelle
qui in potu tribuuntur ad dolores stomachi prolixos.
R. spice. masticis. cinamomi. thuris. squinan
ti. castorei. mirre. piperis. mandragore. se
minis iusquiami. absinthii. opii. aloes.
omnium ana ʒ. x. informentur trocisci. et den
tur in potu ʒ. ii. cum uino. Confectio tro
ciscorum ad eum qui cibum euomit. cum significati
onibus calientis. R. rosarum. spodii. cumini in
fusi omnium ana ʒ. i. sumach ʒ. iii. cori
andri infusi in aceto. et assati ʒ. ii. sauich de
granis granatorum ʒ. ii. corticum fisticorum su
periorum pondus ʒ. s. masticis tantundem. aggregentur
et conficiantur. et fiant trocisci. et sumatur ad mali
tiam digestionis ex caliditate cum sirupo acetoso.
Modus confectionis ad eum qui euomit cibum cum
significationibus frigiditatis. R. indicis squinanti
ʒ. i. piperis ʒ. s. thuris. cyperi. amborum ana ʒ.
i. nucis ʒ. s. zinziberis. cinamomi. cassie.
calamenti. omnium ana ʒ. i. quartam. masticis.
xiloaloes ana ʒ. i. et tertiam. gariofilorum. gallie
ana ʒ. i. sextam. bellilici ʒ. s. [illegible]
deinde sumantur inferiora [illegible]. et terantur
cum aqua. et exprimantur. et dimittatur aqua donec
fiat crassa. et conficiantur cum ea. et bibatur de ea
ad magnitudinem nucis omni die. Confectio
trociscorum de spica ad [illegible]

et cinnamomi
ualde. Recipe floris squinanti, capsie
seu calami aromatici, spice nardi, omnium
ana ʒ. iii. croci, mirre, opii, anisi, piperis
costi, omnium ana ʒ. i. bdellii, silisbitor.
ʒ. ii. masticis, storacis liquide, amborum ana
ʒ. ii. amoniaci ʒ. v. infundantur in aceto et teran-
tur ad aqua stiptica. cum mina cum cit
pliento et ad aqua epatis cum sirupo acetoso.
Cuius dosis sit aurei unius. Confectio di
acimini boni ad frigiditatem stomaci et eructationem
acetosam. quae uentositates frangit et aliquid na-
turam et apit opilationem epatis et calefacit
ipsum et emendat colicam. Recipe cimini cum aceto
ʒ. c. zinziberis ʒ. xx. piperis ʒ. x. ameos ʒ. xv.
foliorum rute sicce. baurach rubei. amborum
ana ʒ. xx. epithimi ʒ. xxx. conficiatur cum melle.
et aministretur. Confectio electuarii solu-
tiui mundificatiui stomaci et expellentis ab eo sup-
fluitates humiditatum remanentium ex
fructibus humidis et ab crossis. Recipe turbit quod est
ut canna albi ʒ. x. zinziberis ʒ. v. zuccari
albi ʒ. xv. agregentur omnia et cribellentur sit
quoque dosis ʒ. iii. et iiii. et plus secundum quantitatem
necessitatis. Confectio diagolibani boni
ad frigiditatem stomaci et destructionem appetitus et ad festi-
nandam penetrationem cibi in corpore et retinendum
fluxum uentris accidentem a frigore stomaci et epa-
tis. Recipe piperis et calamenti et spice et siseleos et ame-
os et anisi et nigelle omnium ana preter eglesi-
thimis et balaustiarum amborum ana preter duas
conficiantur cum melle exquisitissime despumato.
et aministretur et sit dosis ʒ. iii. Confectio
stenacus conferentis ad debilitatem stomaci et corru-
ptionem fricture euenientem ex exubationem mens-
struorum et sanguinis emorroidarum. Recipe mirobala-
norum nigrorum. emblicorum. citrinorum. spice spi-
nardi. apii. zinziberis. ameos. piperis. olibani.
scorie ferri infuse in aceto uini. electuarii
da. i. pinguia omnia est sic alcohol. et assate omnium
ana ʒ. xv. conficiatur cum melle. Et ipsum quidem
abscidit sanguinem menstruorum et egritudinem flu-
xum uentris et multitudinem urine. Confec-
tio confectionis ferri cum lacte acetoso. a debili-
tate stomaci et extenuatione. Recipe scorie ferri con-
trite sic alcohol pugillum unum. nigelle et a-
meos et siseleos et cimini et feniculi omnium ana
pugillum i. rute et apii et ... te.
fundantur desuper libre septem lactis acetosi
et dimittantur duobus diebus. demum coletur ex eo lib.
una et bibat in summo mane. et comedat post

quatuor horas cibum bonum multum. et non appro-
pinquet aceto neque holeri. neque salsuto et bibat su-
per ipsum uini ueteris parum et bibat ex illo quod sitit
paulatim. donec integre compleat lib. duas
diebus aliquot. Confectio confectionis ferri cum
uino. faciens colorem bonum et calefaciens corpus. Recipe
seminis apii et seminis feniculi et anisi et cimi-
ni et ameos et anuiden et zinziberis et siseleos et
cinini et coriandri et piperis et macropiperis et
cinamomi et thuris et spice et gariofilorum
et nucis muscate et apii et seminis rute et
seminis eruce et seminis cepe. omnium ana quantitatem
aurei i. scorie ferri. aureos x. decoquantur cum
septuplo suo uini. donec remaneat medie-
tas et coletur et bibant omni die ʒ. xxx. illius uini
usque ad ʒ. xl. calefaciet enim fortiter illum cuius color
iam infrigidatus est et cuius color ualde malus est.
Confectio medicaminis ad impinguandum cor-
pus. Recipe cinnami. zinziberis. galange. cimini. ameos
omnium ana ʒ. v. nasturtii albi ʒ. x. sarcocolle
et sedarie ana ʒ. iii. seminis urgami et nucis
benden. amborum ana ʒ. vii. granorum ... pin
gruamoi ʒ. x. granorum de lienia ʒ. granorum de
lienia ʒ. v. papaueris ʒ. x. testiculorum uulpis.
hermodactilorum et behen utriusque. omnium ana ʒ. x.
et salis aluminis ʒ. x. scorie ferri ʒ. x. sumat
ex eo pulueris quantum digitis teneri potest tribus uici-
bus in mane et sero. prius quam contritum est et cribellatum et
postea sorbeat sorbitionem factam ex farina ri-
si et fabarum et ciceris et tritici et amigdalarum et lacte
et zuccaro et non comedat acetosum. neque salsum.
neque laboret labore uehementi et superfluo. neque prolon-
get moram in balneo et assiduet comedere sup-
inum. Confectio medicaminis extenuantis pin-
guedinem. Recipe lacce et sandaracce amborum ana
ʒ. i. duas partes. sansuci sicci ʒ. v. ammonici et
aristologie rotunde et genciane omnium ana ʒ
quartam. Cuius dosis sit ... ʒ. i. et studeat in
hoc adpuacionem urinam et tollerantiam sitim.
Confectio empli confortantis stomacum et epar et ca-
lefacientis ea. Recipe absinthii romani et costi
et apii et zinziberis. omnium ana ʒ. v. olibani
ʒ. iii. masticis ʒ. v. calami aromatici. gallie.
squinanti. gariofilorum. cinamomi omnium ana
ʒ. ii. misce facte ex uino ueteri et aqua citoniorum
quod agreget ea per ipsorum unitionem et tamen dis...
Confectio empli fortis resolventis apostema duri-
ciei stomaci et epatis et amistrarum ... et non est calidus et ...
apostema iam est antiquum. Recipe seminis lini et fenugreci et
seminis cauli et carpobalsami omnium ana ʒ. x.

[illegible]

coroumeni · 7 yreos · 7 amigdalarum amararum · 7
costi · 7 mirre · 7 spice · 7 api · omnium ana ʒ. v ·
bdellii subalbidi ʒ. vii · mastic ʒ. i · stomeis liq
de ʒ. iii · armeniaca · 7 cere citrine · 7 adipis anatis
omnium ana ʒ. iii · olei camomillini ʒ. xx · dis
soluant gumme in pondere ʒ. xx. vini · deinde ag
gregentur · 7 empletur cum eo · ¶ Confectio empl
ad apta durum meis cum non est antiquum · Rx fenu
greci · 7 seminis lini · 7 aneti sicci · 7 violarum sicca
rum · 7 camomille sicce · 7 altee sicce · 7 masticis · om
nium ana ʒ. v · spice · 7 cyperi · 7 squinanti · 7 cala
mi aromatici · omnium ana ʒ. ii · cere ʒ. ... olei
camomillini ʒ. xv · aggregentur cum eo · ¶ Con
fectio ad illud bona · decoquatur melo sisamino ·
costi · 7 api · 7 spica · deinde [illegible] · Et su
mant mucilago fenugreci · 7 seminis lini · 7 ce
coquatur donec inspissetur · 7 sumat [illegible] ʒ. i · 7
ceroti [illegible] cum oleo [illegible] · 7 masticis ʒ. v · ag
gregentur · 7 [illegible] · 7 empletur cum eis · De medicinis cordis ·

[C]onfectio valentium ad pulsum cordis · Rx thuris
ʒ. v · enule sicce ʒ. iii · calamenti sicci foliorum m
te · amborum ana ʒ. ii · seminis sisimbrii ʒ. iii · o
rigani ʒ. i · 7 ʒ · amomi [illegible] dentur in potu ex eis
aureus unus cum decoctione cimini · Sunt enim boni ad
inflationem invenientem · 7 puncturam ventosam · ¶ Con
fectio trociscorum de musco valentium ad pulsum cor
dis · 7 sincopim · 7 ypocondrii · 7 extenuationem · Rx ma
sticis · 7 xiloaloes crudi · 7 cinamomi · 7 gariofilorum ·
7 gallie · 7 spice · 7 nucis muscate · 7 cubebe · 7 car
damomi · 7 bellirici [illegible] · 7 oleum [illegible] · omnium ana
aureum · i · musci · 7 ambre · amborum ana sextam ʒ.
i · fiant trocisci cum [illegible] quibus sunt ad sin
copim · 7 ad pulsum cordis · ¶ Confectio medi
cinarum aliarum ad pulsum cordis · Rx coriandri
ʒ. x · seminis [illegible] · 7 seminis [illegible] ·
amborum ana ʒ. iii · spodii ʒ. iiii · rosarum ʒ. [illegible] cam
le · 7 margaritarum · 7 corallii omnium ana ʒ. i · seminis
portulace ʒ. iii · seminis lactuce ʒ. i · sandali
albi ʒ. ii · camfore ʒ. ʒ · musci [illegible] i · ¶ Con
fectio trociscorum de xiloaloes valentium ad sinco
pim 7 vomitum · 7 colicam passionem · Rx thuris ʒ.
ʒ. iii · rosarum ʒ. vi · xiloaloes · 7 gallie · 7 gariofi
lorum · 7 spice · 7 [illegible] · [illegible] · 7
spodii · omnium ana ʒ. i · cubebe ʒ. ii · fiant trocisci ·
¶ Confectio medicinarum de musco ad pulsum cordis
7 sincopim · Rx masticis · cinamomi · xiloaloes ·
crudi · gariofilorum · gallie · spice · nucis muscate ·
cubebe · cardamomi · bellirici · api · ignati
foliorum citri · seminis [illegible] · seminis [illegible] ·
[illegible] · [illegible] · sisimbrii · [illegible] ·

margaritarum · corallii · cubebe · sene · crude · foli
indi · been · omnium ana ʒ. x · musci ʒ. i · [illegible]
boni puri · aggregentur omnia cum melle [illegible] mirobala
norum kebulorum conditorum · De medicinis epatis ·

[C]onfectio trociscorum de berberis valentium ad ep
inflamationem · 7 debile · 7 corruptionem oppilationis cum
calliditate · Rx carnis berberis ʒ. x · rosarum rubearum
ʒ. v · seminis endivie · 7 portulace · 7 seminis citru
li omnium ana ʒ. iii · seminis api ʒ. i · spice ma
sticis amborum ana ʒ. ʒ · lacce · 7 reubarbari semi
amborum ana ʒ. i · fiant trocisci per [illegible] ·
7 [illegible] ponderis aureorum duorum · 7 dentur
in potu cum [illegible] acetoso puro · ¶ Con
fectio trociscorum de reubarbaro utilium ad mali
tiam oppilationis · 7 dentur in potu pro febribus longis
cum [illegible] forma · Rx reubarbari ʒ. x · spi
ce · masticis · seminis api · squinanti · amomi · sa
vine · amigdalarum amararum · costi amari · cina
mi · omnium ana ʒ. i · sextam · succi eupatorii · se
minis feniculi · anisi · asari · aristologie · gen
tiane · omnium ana ʒ. ii · piperis · 7 zinziberis · a
borum ana ʒ. i · succi eupatorii · absinthii ro
mani · seminis feniculi · anisi · omnium ana ·
ʒ. ii · terantur · 7 cribellentur · 7 [illegible] · 7 informentur
trocisci ponderis unius aurei · ex quibus ponetur in [illegible] ·
¶ Confectio trociscorum de lacca · [illegible] yoro
pisi [illegible] · qui provocant urinam · 7 aperiunt
oppilationes que sunt in epate · 7 [illegible] ipsum ·
Rx lacce · 7 reubarbari semi · amborum ana ʒ.
iii · spice aromatice · 7 masticis · 7 seminis api ·
7 squinanti · 7 absinthii · 7 amomi · 7 savine · 7
amigdalarum amararum · 7 costi amari · 7 [illegible] · 7 mirre
omnium ana ʒ. i · sextam · succi eupatorii · 7 ab
sinthii · 7 seminis feniculi · 7 anisi · 7 asari ·
7 aristologie · 7 gentiane · omnium ana ʒ. ii · pi
peris · 7 zinziberis amborum ana ʒ. i · 7 [illegible]
[illegible] ana ʒ. ii · informentur trocisci · de quibus
in potu dentur aurei ii · ¶ Confectio trociscorum
de mezereon [illegible] yoropisi a
scilla · qui in potu dentur [illegible] die · 7 faciet
ipsum [illegible] semel · 7 [illegible] · 7 aperiunt oppi
lationes epatis · Rx seminis endivie ʒ. ii · x · se
minis mezereon ʒ. i · 7 [illegible] · 7 [illegible]
foliorum eius · agarici [illegible] · rosarum [illegible] ʒ. ii ·
7 ʒ · succi eupatorii ʒ. i · 7 [illegible] · seminis
citroli ʒ. ii · [illegible] · fiant ex eis trocisci · x · 7 [illegible]
trocisci [illegible] ultimi · ex quibus bibitur unus ·
¶ Confectio medicinarum ad yoropisim tympa
niten cum non [illegible] · Rx anisi · 7 petroselini ·
7 [illegible] · 7 [illegible] · 7 piperis · [illegible] · 7 nigelle.

[illegible]

et hesim· et castorei· et asse· et ammoniaci· et asari· et cardamomi· omnium ana ʒ. i· sampsuci· et acori· et amigdalarum amararum· et nuc[is] [illegible]· et cimini kirmeni· et ameos· et origani· et ysopi· et [illegible]· et carui· et galange· et calamenti sicci· et foliorum al[illegible] gruib[us] calcanei vituli· aut bauunch adhu[illegible]· et amomi· et polii· et zinziberis· et agarici omnium ana ʒ. ii· mell[is] despumati quod sufficit ad confectionem. ¶ Ex[illegible] confectionis [illegible] valentis ad ypo[illegible] omni[illegible] eueniens inepcie· et sto[illegible] apetentie· Recipe aristologie· et zinziberis sic[ci]· et cerule· et [illegible]· et semis apii· et feniculi· et anisi· et ameos omnium ana partem me[illegible]· agregentur post triturationem· et cribellationem cum melle· et detur in potu ex eo quantitas auellane.

¶ Confectio medicaminis [illegible] maioris offerentis egritudinibus epatis cum cronice fiunt et prolongantur· et indurantur· et eruptiones eas [illegible] nich[il] omittit ex eis. Recipe fu[illegible]· et asari· et [illegible]· et seminis apii montani omnium ana ʒ. iiii· me[illegible]· spice celtice· et est illa que est magis [illegible] omnium ana ʒ. vi· costi· mirre· cassie lig[nee]· squinanti· carpobalsami· tuber cum quo tingitur· omnium ana ʒ. ii· polii· et suci eupa[torii]· olei de balsamo· [illegible]· et scolopendrie· et suci liquiricie· omnium ana ʒ. iii· calami aro[matici]· camomille albe· et tubee· et asari omnium ana ʒ. i· et ʒ. s· aceti [illegible] amborum ana ʒ. i· agregentur post triturationem cum melle· cuius dosis sit sicut nux. ¶ Confectio [illegible] valentium ad ydropisim cum calidtate· et corruptione epatis et splenis cum solutione uentris. Recipe spodii· et [illegible]· et gallie· et balaustiarum· et simach· et seminum [illegible]· et seminis acetose omnium ana ʒ. i· apii· et floris squinanti· et anisi· et spice· et reubarbari· et lacce· et corticum in[illegible] cappari omnium ana ʒ. s. endiuie ʒ. s· seminis agni casti· seminis portulace amborum ana ʒ. i· opii ʒ. s· camfore ʒ. sextam· fiat troci[sci] pondere ʒ. iii. ¶ Confectio pillularum [illegible] entium asellare aliquociens· et alleuiantium egrum. Recipe mirobalanorum citrinorum ʒ. x· sarcocolle ʒ. v· Quarum dosis sit ex duabus ʒ. usque ad tres secundum quantitatem uirtutis. ¶ Confectio pillularum de reubarbaro ualentium ad ydropisim [illegible]. Recipe mezerion ʒ. x· suci eupatorii· et seminis endiuie· amborum ana ʒ. iii· agarici ʒ. v· reu[barbari] ʒ. iii· seminis apii ʒ. [illegible] informentur pille· quarum dosis sit ʒ. ii· et s. ¶ Confectio pillularum aliarum soluentium aquam per [illegible] cum fortitudine. Recipe seminis mezerion excorticati ʒ. s· zuccari tabarzed ʒ. i· amigdalarum excorticatarum· et [illegible] amborum ana ʒ. s· fiant pille et sumitur dosis una. ¶ Confectio pillularum aliarum que sunt ultime. Recipe mezerion ʒ. s· eius [illegible] ʒ. i· [illegible] sarcocolle ʒ. i· euforbii quantitatem ʒ. i· sal[is] indi· et amomaci· et foliorum [illegible] omnium ana ʒ. i· sextam· fimi columbini ʒ. i· sextam et est dosis i·

¶ Confectio medicaminis de lacca. Recipe florum squinanti et spice· et asari· et petroselini· omnium ana ʒ. iii· eupatorii et lacce· et aristologie· omnium ana ʒ. i· et s· seminis endiuie· et seminis [illegible] omnium ana ʒ. iiii· mastic[is]· suci liquiricie· amborum ana ʒ. i· [illegible] ʒ. s· cuius dosis sit duorum aureorum. ¶ Confectio pillularum de quibus datur ydropicis omni nocte quia est cum siccitate nature· et leniunt eam· et alleuiant egros· et nominantur pille [illegible]. Recipe agarici ʒ. x· suci eupatorii· reubarbari· aristologie· omnium ana ʒ. ii· zuccari tabarzed ʒ. v· fiant pille simul [illegible]· et potentur de eis una omni die usque quo ad ultimum perueniat in lenitas. Soluendo enim fiunt asellare· et peruenit alleuiatio ab eis· et ipse cum hoc offerunt epati· et aperiunt opilationes eius. ¶ Confectio [illegible] de reubarbaro. Recipe floris squinanti ʒ. v· spice· et asari· petroselini· et anisi· et eupatorii· et lacce· et reubarbari omnium ana ʒ. i· seminis endiuie· et seminis [illegible] omnium ana ʒ. iiii· masticis· et suci liquiricie· amborum ana ʒ. i· [illegible] ʒ. s· quorum dosis sit duorum aureorum. ¶ Confectio [illegible] de camfora· ualentium ad epatis inflamationem· et ictericie· et febribus adhurentibus. Recipe rosarum ʒ. x· et [illegible] [illegible] ʒ. x· seminis [illegible] ʒ. x· seminis endiuie· et seminis lactuce· et seminis portulace· omnium ana ʒ. iii· spodii ʒ. x· sandali citrini ʒ. ii· camfore ʒ. i· [illegible] ʒ. ii· cum mucillagine psillii de quibus potest unus. Et detur in potu cum [illegible] citri· ad epatis inflamationem· aut cum lacte acetoso [illegible] aut lacte de quo extractum est butirum· et est bonum ad pulsum cordis ex caliditate· et [illegible] cum sirupo acetoso· et sunt boni febribus ex caliditate.

¶ Confectio empl[astri] de sandalis· ad epatis inflamationem. Recipe utriusque sandali· et rosas· et [illegible]· et [illegible]· et camfore· et [illegible] cum aqua solatri· et [illegible] acceto uini. ¶ Confectio empl[astri] ad ydropisim ascliten absque caliditate. Et quandoque emplastratur cum eo aqua et est expertum. Recipe farina ordei· et [illegible] omnium [illegible]· et cimini· et baurach· et bo[li] armenici· [illegible] desuper quoniam exsiccat aquam in uentre forti[ter].

[illegible]

Confectio hielelilengi conferens ydropisi calide. ℞ foliorum mezereon infusorum in aceto exsiccatorum tritorum ʒ v. agarici turbit amborum ana ʒ v. succi absinthii ʒ iii. mirobalanorum citrinorum ʒ v. rosarum rubearum et seminis endivie et citrullorum ana ʒ ii. terniabin ʒ x. succi liquiritie ʒ ii. coquatur terniabin donec fiat sicut mel et conficiatur cum eo et sumatur in potu ex ʒ ii. usque ad ʒ iiii. Confectio hielelielengi ad ydropisim cum qua non est calliditas. foliorum mezereon tritorum. agarici mirobalanorum citrinorum et sampsuci omnium ana ʒ v. yreos ʒ iii. reubarbari et succi eupatorii et spice et anisi omnium ana ʒ ii. Conficiatur cum melle. Cuius dosis sit ex ʒ iii. usque ad iiii. Confectio pillularum de mezereon ad ydropisim ascitem qui non est cum ea calliditas. in iuventutis solutio. ℞ mezereon. ca[illegible]. stercoris columbini omnium ana partes equales et quinta harum partium euforbii. conterantur omnia et reciperantur cum iulep aut sirupo violato pillule informentur de quibus in potu tribuatur pondus ʒ ii. et s. et cum pillularum decoctione seni. Sitque cibus eius zarisca. aut cibus cum sumach. aut acetum cum olio. aut sirupus acetosus. Confectio trociscorum azeirischiorum ad dolores epatis. ℞ azeirisch ʒ v. seminis citrioli excorticati. seminis endivie. seminis portulace. seminis feniculi. omnium ana ʒ ii. et s. succi liquiritie ʒ i. et s. rosarum ʒ i. informentur trocisci cum aqua rosata. et detur ipsi cum sirupo acetoso et aqua endivie et aqua solatri. Confectio trociscorum azeirischie calidorum. ℞ azeirische ʒ v. lacce. reubarbari. succi eupatorii. anisi. spice. mastices. omnium ana ʒ i. detur cum decoctione indica. De medicinis splenis.

Confectio trociscorum de capparis ad splenem durum et ventositatem. ℞ corticum indicis capparis grossi albeff. et seminis alfigdi quod est agni casti cortex amborum ana ʒ x. scolopendrie capari amborum ana ʒ i. aristologie longe. foliorum ruthe. amoniaci. nasturcii. acori. nigelle. omnium ana ʒ iii. resolvatur amoniacum cum aceto vini et conficiantur cetera cum eo et informentur trocisci ʒ ii. et sit dosis eorum unus. Confectio trociscorum alhamelech ad splenem cum calliditate et duritia. ℞ seminis alfigdi et seminis tamarici partes equales. seminis endivie. portulace. partes equales. scolopendrie quintam unius duorum ponderum. Informentur trocisci pondere duos aureos et sumatur cum sirupo acetoso. Trocisci vero de ilarilbe est aqua de indicis et sirupo acetoso. aut cum illa que de ea prima est. qui bibitur. ad ventositatem sub splene constituint. Confectio empli ad duritiem splenis. ℞ foliorum rute ʒ x. baurach ʒ iii. calamenti sicci ʒ iii. amoniaci ʒ vii. dissolvatur cum aceto vini et liniatur. Confectio pillularum expellentium bilem citrinam fortem. ℞ aloes scammonee amborum ana ʒ i. quintam. agarici ʒ i. et tertiam duas. succi eupatorii ʒ i. et tertiam. informentur pillule cum succo endivie et sit dosis una. Confectio empli ad splenem cum calliditate. ℞ lignum salicis et folia eius et ipsi extremitates tamarici et extremitates mirtarum cipparis et extremitates mirti et extremitates absinthii et acetum vini. De medicinis colice.

Confectio pillularum solventium colicam ulcerosam. ℞ aloes ʒ x. scammonee ʒ ii. et s. colloquintide interioris ʒ iii. et tertiam. salis gemme pondus ʒ ii. sarapini ʒ iii. sabine tritide. Informentur pillule que sunt doses x. Confectio satribezen resolventis ventrem fortiter et educentis superfluitates. ℞ scammonee piperis zinziberis cinamomi. foliorum rute. daucie. galange. cinamomi. gariofilorum omnium ana ʒ x. mellis ʒ xl. cuius dosis sit a ʒ ii. et media usque ad ʒ iii. Confectio electuarii diacitoniten solutivi quod amministratur melancolicis cum nausea fortiori sic et evomit eger illud quod bibit. ℞ scammonee ʒ x. mastices gariofilorum gallie zinziberis piperis macropiperis. nucis muscate. cinamomi omnium equaliter et in alia descriptione omnium ana ʒ x. succi citoniorum acetosorum. mellis apium equaliter. commisceantur et decoquantur donec inspissentur deinde conficiantur cum eis medicine. cuius dosis sit a ʒ i. usque ad ʒ i. et s. Confectio pillularum que sumuntur ante cibum et post ipsum et exsiccant ejectionem cibi paulatim et destruunt saturitatem nauseativam et solvunt ventrem et resolvunt colicam. ℞ zinziberis. melanopiperis. macropiperis. gallie. gariofilorum neremisch omnium ana ʒ x. zuccari tabarzed ʒ x. informentur pillule et sumatur dosis ʒ s. faciunt enim cellare adiuvantibus seniis usque adeo que omnem hominem secundum quantitatem sue nature et virtutis. Confectio clisteris ad febricitantes et patientes bursem cum retinentes eorum nature. ℞ saccari aque sicle in qua bulliat ʒ i. baurach et fundatur desuper oleum violatum et fiat clister cum eis. Et quando febris non est sumatur pugillus furfuris ʒ ... ʒ xxx. zuccari rubei ʒ ʒ ii. baurach et ʒ ʒ i. olei sisamini. Confectio pillularum resolventium saturitatem nauseativam

Marginal notes (boxed): ·i. acetosa montana· | ·Tal' ʒ vii· | ·i. extremitates· | ·Tal' ... · | abaucene· | facianam maiores ʒ ʒ vi. et minores ʒ ʒ iii.

ꝛ uentositatē · ꝛ digerit · ꝛ puocat appetitū
℞ · mastic̄ · ꝛ zinzibe̅ris cinamomi · gariofi
loꝝ · nucismuscē · piperis · macropiperis · omniū
ana · ʒ · x · scamonee electe · ꝛ uicium iam de
fiant pillule sicut ciceri · pondantes · quelibet · ʒ · i ·
Que quidē utiles existūt · colicā assidue pa
tienti · Confectio medicaminis ad colicā
fixum · ℞ · cimini · anisi · ameos · omnium ana pu
gillum unum · bulliant bene · ꝛ coletur · ꝛ coola
turi dissoluant pennidioꝝ · ʒ · v · ꝛ medulle
cassie fistule · ʒ · v · ꝛ fundatur desuper olei amig
dalini dulc̄ · ʒ · iii · Confectio medicaminis
q̄ datur cū doloꝝ ē uehementer commouet · ꝛ se
dat doloꝝ quē timet egro q̄ suppleciat ei sin
copis · propter doloris uehementiā · ℞ · zinziberis ma
cropiperis · storacis liquide · ꝛ cime · seminis iu
squiami omnium ana partes equales · castorei ·
opii · amboꝝ ana partē mediā · Informent pillule
sicut ciceri · Quaꝝ dosis sit amedio aureo ·
usque ad aureū · Confectio trociscoꝝ de uiol'
q̄ sunt cū scamonea · conferentes colice ē calidita
te · ꝛ utiles in febribus acutis cū indiget solo
ne uentris aut uomitu · ꝛ infrigidati · ꝛ sunt sul
timo mitificantes · ℞ · uiolaꝝ pondo · ʒ · x · sca
monee · ʒ · ii · ꝛ s · mucillaginis psillii q̄ eā
agreget · Et fiant trocisci · x · ꝛ sumatur unus in
potu · cū · ʒ · v · ꝛ uicium · ul' · ʒ · una iuleb · au
teminiabin · Modus confectionis ad colicam
mirabilis ualde · ℞ · cuminum · ʒ · l · sarcapini ·
· ʒ · x · conficiantur cum pennidiis · ꝛ sumantur ex
ea cum necesse fuit · ʒ · v · Confectio troci
scoꝝ de uiol' qui infrigidant · ꝛ dantur in potu cū
medulla cassiefistule · optimi ad eradican
dam colicā q̄ ē cum caliditate ꝛ siccitate · ℞ ·
uiolaꝝ siccaꝝ · ʒ · x · turbit mundi · succi liqui
tie · ʒ · v · fiant trocisci · x · ꝛ sumantur omni
die quasi decoctū sic cum eis · ʒ · ʒ · x · pussulaꝝ
enucleataꝝ · ꝛ decoquuntur cū duabus lib' aq̄ do
nec perueniat ad libram unā · ꝛ in descriptione
alia ad libram mediā · ꝛ coletur · ꝛ dissoluatur in
ea pondo · ʒ · x · medulle cassiefistule · ꝛ unus ex
his trociscis · ꝛ distillentur desuper · ʒ · ii · olei a
migdalini dulcis · ꝛ potetur in mane · Con
fectio trociscoꝝ de epithimo qui dantur in po
tu cum aqua de indicibus ad eradicandā coli
cam causam ꝛ uentositate · ℞ · turbit · epithi
mi · amboꝝ ana · ʒ · x · sarcapini · ʒ · v · fiant
ex eis trocisci · x · deinde sumantur indicum apii
ꝛ feniculi amboꝝ ana · ʒ · x · seminis utriusque ꝛ
ameos · ꝛ zinziberis galange · omnium ana · ʒ · v · de

coquantur in duabus lib' aq̄ donec remaneat lib'
una · ꝛ coletur · ꝛ dissoluatur in ea · ex istis troci
scis · ꝛ prohiciatur desuper aureus unus olei de lacua · Ial' aur' ii
ꝛ sumatur in potu · Et quando prohiciatur in decoctione
passulaꝝ ꝛ ficuū · Et quandoque datur in potu cū
storacem cum eo secundum mensuram q̄ iussa fuit · M
odus confectionis de baccis lauri quando fit cū uen
tositate fortis · que datur ad bibendum in dolore
costaꝝ · ꝛ intestinoꝝ · uentoso · ℞ · rute sicce · ʒ · x ·
ameos · cimini · nigelle · siseleos · origani · ca
rui · petroselini · amigdalaꝝ amaraꝝ · piperis
calamenti · macropiperis · dauci · aceri · omnium ana ·
· ʒ · ii · bacchaꝝ lauri · castorei · sarcapini · omnium
ana · ʒ · iiii · oppopanacis · ʒ · iii · Conficiatur cū
melle · de qua sumatur quantitas auellane cū ui
no ueteri calefacto · non ē enim ei par in spargen
do uentositatē · Modus confectionis spargen
tis uentositatē · ꝛ lenientis uentrē · ꝛ sedan
tis dolorē · Et ē fortior in hac dispositione quā
filoniū · ꝛ ego nomino ipsum filoniū · ℞ · pi
peris · ameos · folioꝝ rute · calamenti · castorei
cimini · baccaꝝ lauri omnium ana · ʒ · i · opii ·
seminis iusquiami · corticis mandragore · omnium
ana · ʒ · s · scamonee electe · ʒ · i · Conficiatur cū
melle eidem quantitatis · Et fiunt sine eis tro
ciscos sine melle · Cui dosis cū non conficiatur sit · ʒ ·
· i · ꝛ quando conficitur · sit a · ʒ · duabus usque ad quatuor ·
Confectio medicaminis quod supponitur disgregat
uentositatē · ꝛ reducens eam ad inferiorē regionē ·
ꝛ soluit uentrē · ℞ · cimini · folioꝝ rute uiridis
amboꝝ ana pugillum unū · borbor manen · ʒ ·
· ii · conficiatur cum melle · ꝛ intromittitur cū lana ·
Confectio suppositorii quod soluit uentrē · con
tentū enim · ꝛ prohiciatur in clisteri solutiuo · ꝛ nominatur
suppositorium album · ℞ · laumich panis · ʒ · x · col
loquintide interioris · bdellii · sarcapini · omnium ana
· ʒ · v · scamonee · ʒ · ii · ꝛ s · dissoluantur · ꝛ fiat
collirium ex eis · Confectio clisteris solutiui
lenis · ℞ · quinque sicce cittrinas · ꝛ pugillum sulfu
ris · ꝛ pugillum altere · positum in primo · ꝛ deinde folia
sicle · decoquuntur in duabus lib' aq̄ · donec perueniat
ad libram unā · ꝛ coletur · ꝛ prohiciatur super eā · ʒ · i ·
laumich · ꝛ · ʒ · i · olei sisamini · ꝛ fiat cū eo clistere ·
Cum autē uis ipsum acuere · prohice in ipso de suppo
sitorio albo aureū unū · Confectio clisteris
solutiui fortis · ℞ · ʒ · x · colloquintide · ꝛ · ʒ · v · cen
tauree minoris · ꝛ · ʒ · ii · borbor manen · ꝛ rute ·
ꝛ calamenti · bucheteni parū · ꝛ origani · manipulū ·
decoquantur · deinde dissoluatur in ea · ʒ · iii · [illegible] · ꝛ
trifere mell' · ꝛ · ʒ · ii · castorei · ꝛ · ʒ · i · sarcapini ·

Inal' sepummar ii ?

Inal' aur' ii

filoniu

ʒ·ii·ß· oppopanaci· et aurie iiii suppositorium al
bi· et fundatur desuper ℥·ß· olei de lieria· et fiat
clistere cum eo enemate· cum est colica difficilis et y
leos· Et si dolor fortis fuerit· ponatur in ipso quan
titas ciceris de opio· Confectio medicaminis
sedantis dolorem colice· et est filonium quod dissolvit ve
ntositatem crossam· Recipe piperis· ameos· nigelle· bac
carum lauri· cimini· castorei· omnium ana ʒ·i· opii
seminis iusquiami· mandragore· omnium ana ʒ·i·
mellis cum quo agregentur· Confectio for
marum similium avellanis sedantium dolorem· Recipe
castorei· ameos· cimini· nigelle· omnium ana par
tes equales· opii quantum omnia· fiat forme similes
avellanis· ponderantes quaelibet ʒ·i· et administres una·
Confectio formarum similium avellanis sedantium
dolorem colice difficilem vehementem· que est cum cola
et punctura· Recipe seminis lactuce· seminis portula
ce· opii· omnium ana partes equales· conficiatur cum
mucillagine psillii· et fiat inde forme similes
avellanis ponderantes quaelibet ʒ·i· Confectio clisteris
dissolventis ventositatem valde· decoquatur ruta in
oleo iiii ebuli· deinde sumatur ex eo ʒ·xx· et
dissolvatur in eo castorei oppopanaci· sampsuci (?)
in amedia ʒ· usque ad ʒ·i· et clisterizetur cum eo· Et
si dolor fuerit fortis· ponatur in eo quantitas ciceris
de opio· Confectio olei cum quo ungitur ven
ter· et expungit ventositatem· Recipe olei nuncei (?) ʒ·x·
cum quo dissolvantur castorei ʒ·ii· et euforbii
ʒ·i· fiat inunctio cum eo· Confectio trocisci
ad yleos efficientis vomitum superfluo· Recipe seminis
apii· anisi· amborum ana ʒ·xv· absinthii ro
mani ʒ·x· cassielignee ʒ·xx· piperis· castorei
opii· omnium ana ʒ·ii· et ß· fiant trocisci quorum
dosis sit a bauro (?) uno usque ad ʒ·ii· magis·
Confectio medicaminis ad vomitum lenem· Recipe cu
cur (?) nucis vomice· seminis nigelle· seminis rafa
ni· et aneti partes equales· baurach sal indi· am
borum ana partem mediam· cuius dosis sit ʒ·iiii· Et quandoque
addere in eo quarta drachme unius de oculi (?)· Con
fectio medicaminis temperati conveniens sine medici
narum fortium· et non est timor in eo· Recipe citri domi
nicis (?) vomice et aneti partes equales· fiat tro
cisci aurei unius· cuius dosis sit ab uno usque ad
duos· Confectio sirupi de granatis granatorum
sedantis vomitum· Recipe granatorum granatorum acetosorum
libras ·v· sumach mundificati libre ·i· quod infun
dantur desuper aque libre ·iiii· et decoquatur
donec perveniat ad duas libras et coletur et sumatur
de foliis citri folia ·x· et decem folia mente· et duo
aurei gariofilorum et aurie ·i· gallie ʒ·ii· quinque

thuris ʒ·ʒ·iii· cyperi (?) fistici viridis· et terantur·
deinde sumatur in potu ex eo cum adest vomitus
vehementis conturbans et colica passio· Et me
lius quod est cum sumitur cum aqua rosata· et si non in
veniuntur folia citri et mente nisi sicca· tunc su
mantur de unoquoque eorum ʒ·ii· Confectio
trocisci ad vomitum vehementem dolorosum· quod est
per effusiones humorum malorum ad stomachum· Recipe gari
ofilorum ʒ·x· gallie ʒ·i· cinamomi ʒ·ii· et
mule sicce ʒ·i· et ß· masticis ʒ·i· et ß· opii et
mandragore amborum ana ʒ·i· et ß· resolvantur et
fiant inde trocisci ·x· quorum dosis sit unus· Admi
nistretur in colica passione· quoniam sedat vomi
tum· et provocat sompnum· et stupefaciunt sen
sum stomachi· ita ut non opprimat ipsum illud quod ei
obviat· et nominatur trocisci de nula (?)· Con
fectio trociscorum ad colicam passionem superflua
et superfluitatem opinionis curatrina (?) quod efficit
animam et stringunt ventrem et retinent nocu
et fluxum dominante egritudine· Recipe gallie citri· garioo
filorum api· omnium ana ʒ·x· gallarum balaustie
carmezie· corticum granatorum· thuris· omnium
ana ʒ·x· opii· mandragore amborum ana ʒ·v·
fiant ex eis trocisci ponderantes ʒ·ii· Confe
ctio epithimatis ad colicam passionem et cum qua
est superfluitatem et tenasmon· Sumantur gallia
et acatia et tortelle et sandali et cyperi et rose et
thus et mirra et limantur cum aqua mirti et cito
niorum et vino· De medicaminibus solutionis ventris·

Confectio trociscorum de spodio cum acetosa· convenientiorum qui dantur in potu ad fluxum ventris cum
febre et acuitate· Recipe rosarum spodii· amborum ana
ʒ·x· seminis acetose ʒ·v· sumac et seminis por
tulace amborum ana ʒ·iii· balaustie ʒ·ii· gum
mi ʒ·i· et ß· fiant trocisci pondere tertie
ʒ·i· et additur in dosi hemitres opii· Confec
tio pulveris qui proicitur in os· et deglutitur biben
do aliquid post ipsum· ad solutionem ventris cum
tussi· Recipe granorum mirti et castanearum tritorum et pa
paveris et siliquarum seminis· omnium ana partes equa
les· gummi ʒ·ß· terantur omnia· deinde sumatur ipso
rum ex eis ʒ·iii· cum aqua rosata· Et in alia descrip
tione omnia sunt equalia absque siliquis· Con
fectio pulveris qui inde proicitur de granis
granorum bonum ad fluxum ventris cum calliditate et
casum appetitus· Recipe granorum granatorum acetosorum
assatorum purum contritorum sicut alcohol ʒ·c· cumini
infusi in aceto et assati ʒ·xx· coriandri infu
si in aceto et assati ʒ·xx· fructus tamarisci ʒ·x·
siliquarum nabati ʒ·x· sumac et balaustiarum ambo

·tal· ii·
·tal· ii·
·i· suffus·
·tal· sim·

ana ʒ xv. fiat coctio optima bona et misceatur cuius dosis sit ʒ iii.

Confectio pulveris qui in hyeme in ore projicitur ad lenis ad solutionem ventris cum tussi. Recipe granorum mirti et castanearum combustorum, papaveris et gummi omnium partes equales, dentur in potu ʒ iii cum aqua frigida.

Confectio pulveris qui in ore projicitur ad solutionem ventris cum tussi. Recipe granorum mirti tritorum ʒ i, castanearum ʒ v, papaveris sicut alcohol, siliquarum, seminis spodii, gummi omnium ana ʒ v, teruntur omnia et dentur in potu ʒ iii cum aqua frigida. Et sapiat ut in mane comedat vitellos ovorum bene elixatorum et sumat pulverem in ore de papavere.

Confectio mune constrictive que est sirupus de citoniis. Recipe aque citoniorum acetosorum lib. i, vini veteris ... decoquantur donec spissitudinem habeant et ponatur in eo qui autem ...

Confectio electuarii alcanizi convenientis constringentis ventrem valde et provocantis appetitum et spargentis ventositatem. Recipe granorum pistillarum combustorum sicut alcohol lib. i et in describitur alia granorum pistillarum quartam lib. i, granorum mirti combustorum sicut alcohol lib. v, siliquarum de spina et balaustiarum et thuris et fructus tamarici omnium ana ʒ x, amcos ʒ xvi, aggregentur cum melle canne.

Confectio pulveris qui in ore projicitur de bolo juvativum ad excoriationem. Recipe psillii assati ʒ xx, arnoglosse ʒ x, gummi et boli armeni amborum ana ʒ xx, seminis portulace et seminis fumi terre assati amborum ana ʒ x, aggregentur ista et combustio boli sit ultime fiat ut non ... et humectentur semina ... que adheret ei bolum, cuius dosis sit ʒ iii in mane et in nocte ... cum rob de citoniis puro.

Confectio trociscorum de spodio qui sunt fortes. Recipe spodii et rosarum et sumach et seminis endivie omnium ana ʒ i, terre sigillate et seminis portulace et seminis acetose omnium ana ʒ i et s., balaustiarum et opii et sandali omnium ana ʒ v, camphore sexta pars ʒ unius, conveniunt ad solutionem ventris cum est calidior superflua, qui in potu sumuntur cum aqua sauich. Infundatur sauich et sumatur aqua eius.

Confectio trociscorum de spodio. Recipe rosarum rubearum ʒ iii, seminis lactuce et seminis citroli et cucurbite omnium ana ʒ v, succi liquiritie ʒ v. ʒ v. cuius dosis integra sit ʒ media.

Confectio pulveris qui in ore projicitur de granis granatorum assatorum convenientis ad fluxum ventris qui extenditur cum eo dies et prolongatur. Recipe trociscorum ypoquistidos et corticis mediani glandium et castanearum et balaustiarum omnium ana ʒ ii, capitum granatorum ʒ ii, projiciatur super istas commixtiones quantum ipse sunt de pulvere granorum granatorum assatorum et misceantur cum eis et sumantur in potu ʒ iii aut iiii cum aqua frigida aut cum rob citoniorum puro quod est conformativum expertum.

Confectio trociscorum de siliquis fortium valde in stringendo ventrem qui administrantur cum vehemens est ventositas. Recipe gallarum et siliquarum nabatearum et fructus tamarici et thuris et balaustie omnium ana partes equales, opii et gummi amborum ana partem mediam, fiant trocisci pondere ʒ ii et s., de quibus dosis sit unus.

Confectio trociscorum ad tenasmon expertum. Recipe seminis iusquiami et seminis aneti et seminis feniculi omnium ana ʒ v, amcos ʒ ii et s., opii ʒ iii, seminis apii ʒ x, fiant trocisci pondere aurei unius, ex quibus dentur unus vel duo, administrentur cum non est calidus.

Confectio medicine de storace que administratur cum est fluxus ventris superfluitas et tenasmon quod non est calidus. Recipe castorei, opii, asari, storacis liquide, seminis iusquiami albi, thuris omnium partes equales, mell' quantum omnia dantur de eo ʒ ii.

Confectio pulveris qui in ore projicitur et notatur gluten et administratur cum superfluit cambucelli et vehemens est. Recipe gallarum, corticum granatorum ana ʒ i, thuris ʒ v, tortellarum ʒ ii, seminis iusquiami quantum ʒ unius, opii sexta ʒ i, administretur quando multiplicatur tenasmon et vehemens sit dolor et vigilie potest cum mina.

Modus licinii quo utitur quando dolor sit fortis et vigilie et est alexandri ... Recipe croci, olibani, mirre, licii omnium ana partem unam, opii partes ii, fiat licinium et supponatur. Dixit alexander fiat licinium de panno novo et madefiat bene et ... cum vino illas medicinas et dissoluatur opium in vino et cum eo ... alias medicinas et involuatur licinium in medicamine et utatur.

Confectio enematis retentivi. Recipe pugillum risi excorticati, pugillum milii et pugillum medulle glandis et pugillum lentis excorticate et pugillum rosarum et tres gallas, effunde super omnia duas lib. aque et decoquatur donec perveniat ad lib. i et colentur de ea ʒ ii et dissoluatur in ea de trociscis lenibus et fortibus et sumatur de super olei rosarum ʒ v et vitellus ovi assati et clisterizetur cum ea.

Confectio ... Recipe boli armeni et cerusse de plumbo et gummi et sanguinis draconis et acatie omnium partes equales, fiant trocisci pondere ʒ iii et dissoluatur unus eorum et clisterizetur cum eo.

Sal' xxx.

semis papaveris

jn al' cum est fluxus multus

Confectio trociscorum fortium. pinguentur cum tro
cisco existis ʒ. i. cinere obuste. opii. fria ʒ. i.
Confectio clisteris de arsenico cum quo clisteri
zatur quando prolongatur mora excoriationis ⁊ pu
trefactionis eius. ℞. aureos duos medica
minis herpetis estiomeni quod est in emplastro ...
⁊ ʒ. s. opii. ⁊ dissoluatur in decoctione lentis
⁊ balaustie cum aceto puro ⁊ aqua. aut cum aqua
stele. preterea clisterizatur ante ipsum cum aqua mell'.
aut cum aqua ⁊ sale. Confectio trocisci de a
lumine. qui administratur quando fluxus uentris est
ualde sanguinis plurimi. aut clisterizatur cum co
mmunia ... ℞. gallarum. ⁊ aluminis
⁊ acatie. ⁊ balaustie. ⁊ corticis granatorum. ⁊ succi
ypoquistidos omnium ana equales partes. te
rantur ⁊ clisterizetur cum eis. ⁊ cum mediani corticis
glandium. ⁊ balaustiarum ⁊ rosarum. Confec
tio clisteris conferentis ad egestionem sanguinis si
ne mucilagine intestinorum. ℞. gallas. iii.
⁊ rosarum ʒ. v. balaustiarum ⁊ corticis granatorum
amborum ana ʒ. v. lentium excorticatarum ʒ. x.
corticis mediani glandium ʒ. v. decoquantur. ⁊ co
letur aqua eorum. ⁊ fiuerit in ea ʒ. i. acatie. ⁊ ʒ.
s. ypoquistidos. ⁊ ʒ. ii. boli. ⁊ tantundem gummi
arabici. ⁊ clisterizetur cum ea. Confectio cli
steris ad ulcera intestinorum in quibus est saniei
corrosa fetida. ⁊ in quibus est sic latura. Sumg
tur mel. ⁊ subtiliter cum aqua ⁊ clisterizetur
cum eo more bis. aut ter. ⁊ clisterizetur post ipsum
cum hoc clisteri. quod ℞. eupatorium. ⁊ succum barbe
yrcine. ⁊ medianum corticis glandium. ⁊ tizi ab
luti. sitque de tizi plus. ⁊ decoquatur bene. ⁊ sum
atur aqua eorum. ⁊ dissoluatur in ea de hac medi
cinine cum confectio. ℞. thuris. ⁊ sanguinis
draconis. ⁊ cerusse de plumbo. ⁊ lithargiri
albi omnium ana ʒ. i. opii extra ʒ. usque ad
ʒ. s. terantur mediane iste cum uitell' duorum
ouorum coctorum. ⁊ dissoluatur in illa aqua ⁊ clisteri
zetur cum ea. De medicinis urine.

Confectio bunduc de seminibus ad ardorem uri
ne ⁊ difficultatem eius. ⁊ ulcera renum. ⁊ cum est ca
liditas uehementior. additur in eis sumac
⁊ abiciatur opium. ℞. seminis melonis excorti
cati ʒ. x. seminis citruli ʒ. v. seminis cucurbi
te dulcis. ⁊ seminis portulace. ⁊ seminis iusquia
mi albi. ⁊ seminis altee. ⁊ amigdalarum excorti
catarum. ⁊ dragaganti. ⁊ amili. ⁊ succi liquiricie.
⁊ papaueris albi ⁊ boli armeni. ⁊ seminis apii
omnium ana ʒ. ii. aggregentur cum qua orta
fuerint. ⁊ fiat inde pille similes auelanis. et

dentur in potu ex eis ʒ. iii. cum sirupo uiolato.
Confectio ad ulcera renum ⁊ uesice. ℞. seminis
citruli excorticati ʒ. x. amigdalarum pini. ⁊
granorum alkekengi omnium ana ʒ. iii. seminis
apii. ⁊ cannabis. ⁊ boli armeni. ⁊ gummi arabi
ci. ⁊ sanguinis draconis. ⁊ thuris. seminis iusq
iami ⁊ opii. omnium ana ʒ. ii. in formentur
trocisci pondantes ʒ. i. ⁊ iam. ⁊ in alio ʒ. iii.
Confectio trociscorum ultimorum ad ulcera in re
nibus ⁊ uesica. cum quibus est confortatio ⁊ lenitas.
⁊ incarnatio ulceris. ⁊ sedatio doloris. ⁊ nomi
natur trocisca alkekengi. qui sunt loco eorum. sed
sunt fortiores ad uehementiam ulceris. ⁊ doloris
cum urina mingitur. ℞. seminis citruli ʒ. x. bo
li armeni. ⁊ gummi arabici. ⁊ thuris. ⁊ sanguinis
draconis. ⁊ seminis papaueris albi. ⁊ amigdala
rum excorticatarum. ⁊ succi liquiricie. ⁊ dragagan
ti. ⁊ amili omnium ana ʒ. x. seminis apii ʒ.
ii. granorum alkekengi ʒ. iii. opii ʒ. i. fiant
trocisci x. ⁊ detur in potu quando non est acutus
in urina. ⁊ quando est acutus cum sirupo uio
lato ⁊ iuleb. Similiter trocisci ex eis ʒ. Con
fectio collirii quod inicitur in uesicam. sedans
dolorem qui est in ea. ℞. cerusse. ⁊ sarcocolle. ⁊
thuris. ⁊ gummi. ⁊ amili. ⁊ opii ⁊ sanguinis dra
conis omnium ana partes equales. fiant col
liria. ⁊ inicitur in eam in primis aqua mell'. ⁊
denitur que prouocant urinam. deinde dissolua
tur hoc in lacte. ⁊ initiatur in eam per siringam.
Confectio prouocantis urinam. ℞. seminis apii.
⁊ mei. ⁊ fu. ⁊ dauci. ⁊ rubee cum qua tinga
tur. ⁊ petroselini ⁊ sauine. ⁊ asari. ⁊ ameos.
⁊ seminis feniculi. ⁊ gallie. ⁊ costi. ⁊ amigda
larum amararum excorticatarum omnium ana ʒ. xx.
seminis melonis ʒ. x. cantaridarum ʒ. i. cinno
mi aureum. i. dissolutum cum uino fiat pille
similes auellanis. ⁊ sit dosis ʒ. iii. est enim bo
na ad difficultatem urine. ⁊ mollitiem in corpore.
⁊ ydropisim yposarcam. ⁊ egritudines ing
bus necessaria est subtiliatio corporis. Et quando est caliditas
addatur in ista seminis melonis. detur in potu de
ea ʒ. i. ⁊ minus ⁊ plus. Confectio empla
stri quo emplastratur pecten. ⁊ prouocatur urina. ℞.
seminis fille. ⁊ rutam. ⁊ calamenti ⁊ berengenis.
⁊ san suc. ⁊ spicam. ⁊ abrotanum. ⁊ alteam
⁊ folia raffani. ⁊ napos. ⁊ scebi. ⁊ camomillam
⁊ anetum. ⁊ caules. coquantur cum aqua. ⁊ sedeat
in ea eger. ⁊ fiat emplastrum cum fece super pectine.
Confectio epithimatis fortis ad difficulta
tem. ℞. piretri ⁊ baurach. ⁊ sinapim ⁊ mastice.

Margin notes: · decoctione — · i. pillule simi les auellanis. — · quelentiores — en — · urine.

[illegible]

liniantur cum illis in balneo et dimittuntur do
nec multiplicetur sudor et liniantur cum eo anus
et alcanna et pecten et ylia. Confectio que reti
net urinam valde. Rx glandium ℥ l. thuris ma
sculi ℥ xxx. coriandri infusi in aceto. mi
robalani nigri et boli armeni ambo ana
℥ x. sumat pulverem ex eis sicut oportet mane et in
sero ℥ iii. Confectio que retinet urinam alia.
Rx glandium ℥ x. rosarum et mirtillorum ambo
ana ℥ iii. acacie ℥ ii. amili et gummi arabici
et boli armeni omnium ana ℥ i. lentium exco
rticatarum ℥ x. Confectio ad distillationem
sine ardore. Rx glandium et thuris ambo ana
℥ c. granorum mahaleb et apii et mirte et galan
ge et canapi et enule et acori omnium ana
℥ v. terantur et sumat pulverem eorum ℥ iii.
Confectio trociscorum diabetis. Rx spodii succi
liquiritie ambo ana ℥ x. seminis lactucarum
℥ xx. seminis portulace ℥ xv. rosarum cori
andri sicci ambo ana ℥ v. acacie et
gummi et sandali citrini et lentium excorticata
rum et balaustie et boli armeni omnium ana
℥ ii. camphore ℥ s. fiant trocisci ℥ iii. et detur
unus in potu cum aqua rosata et aqua granatorum
acetosorum. Confectio emplastri ad diabetem.
et dicitur quod est nomen vini et dicitur quod est nomen exuda
tionis urine et multitudinis eius et comparatur cum
no qui incipit ab uno puncto et redit ad id.
Rx semen portulace et solatrum et cannem porca
et semen melonis citruli aut cucumeris curcubite
quodcumque presto fuerit et impleatur cum eo et premitur
cum quam fit tepidum. Sitque cibus eius lentes exco
rticate et acetum et agresta et omnia que incrassat
sanguinem. Confectio trocisci ad diarriam
et malitiam splenis et inflationem viscerum et coli
cam et tussim. Rx spodii ℥ ii. cinamomi berbe
ris ℥ v. boli armeni ℥ iiii. thuris ℥ ii. se
minis portulace ℥ vi. sandali ℥ ii. ypoquisti
dos ℥ v. camphore ℥ i. lacce ℥ iii. agregentur
et terantur et fiant trocisci quorum unusquisque sit ℥
iii. et detur in potu unus cum rob de papavere. Con
fectio alia ad rupturam expertam. Rx acacie et nu
cum cipressi et sansuca et iutte sicce et granorum lau
ri et gallarum et mugerath et gummi arabici omni
um ana ℥ xx. terantur omnia et ebulliant et c
olligatur gluten piscium cum aceto et agregentur
cum eo omnia et fiat emplastrum et coquuntur nuces
cipressi cum aqua et misceantur in vino et bibatur.
Et infantibus fiat emplastrum cum psillio. Confec
tio trociscorum bonorum ad fluxum sanguinis. Rx boli

armeni et cambe ambo ana ℥ x. acacie et ba
laustiarum et gummi et ypoquistidos omnium ana ℥
iii. seminis apii et seminis iusquiami ambo
ana ℥ ii. fiant trocisci x. et detur in potu cum vino
stiptico de quibus detur unus. Confectio e
mplastri ad rupturam experti. Rx nucum cipressi pre
dictas … et sansuca sicca et gallarum et acacie
et thuris et gummi arabici omnium preter …
dissolvatur gummi in vino et agregentur cum eo et
fiat emplastrum. Confectio ad apostema durum testi
culi. Rx farine fabarum ℥ x. cimini et …
ne ciceris et coriandri sicci omnium ana ℥ iii.
bdellii ℥ v. dissolvantur cum rob et fiat ex ei
s emplastrum testiculi. Confectio olei de scorpionibus.
Rx aristologie et gentiane et apii et corticum in
dorum cappari omnium ana ℥ i. proiciantur in
libram i. olei amigdalini amari et dimittantur
ebdomada una. deinde coletur et ponantur in eo
scorpiones x. et stet sub sole tribus ebdomadibus.
deinde coletur et administretur. Confectio
medicaminis ad lapidem. Rx semi
nis melonis carpobalsami seminis …
… petroselini omnium partem equaliter unam.
corticum indorum capparis corticum indorum opo
panaci amigdalarum amararum bacarum lauri
squinanti … spice cassie lignee scolopen
drie harmel gentiane aristologie rotunde
asari … bdellii amoniaci sar
… mirre piperis acori omnium ana partem
mediam. Solvantur bdellium et amoniacum et sara
penum … in vino subtili aut lacte … mell
et agregentur et fiant pillule et detur in potu omni
die ex media ℥ usque ad mediam ℥ una cum
aqua seminis apii et aqua seminis feniculi
et capilli veneris et … aqua ciceris …
et oleo amigdalino. Et quandoque conficitur hoc
medicamen quando involvitur oleo balsami ta
liter quod humectetur. deinde conficiatur cum gummis
et datur cum eo in potu omni die sexta ℥ i. deinde
scorpionum et pueris medietas sexte quia par
vi adhuc sint secundum quantitatem qua conficiuntur.

Confectio trociscorum de medicanis emorroidarum
de cambe ad abscidendum sanguinem et menstruorum
menstruum nimis fluentem et emorroydas. Rx cam
be et gummi nucis et lacce et balaustiarum et sumac
barbe hyrcine omnium ana ℥ v. thuris ℥ ii.
opii ℥ iii. agregentur cum mucillagine psillii
quorum dosis sit ℥ ii. cum ℥ i. succi sumach.
Confectio ad eum qui habet emorroidas et lub
ricitatem intestinorum. Rx seminis lini ℥ x. granorum

[illegible]

[illegible]

nigelle . ℥ . v . bdellii . ℥ . viii . thuris masculi
et ciperi . et ameos . omnium ana . ℥ . ii . et ʒ . sanda
licet despibei . ℥ . ii . et ʒ . agregentur omnia et terantur .
et dentur in potu . ℥ . iii . cum aqua . ¶ Confectio
suppositorii ad abscindendum sanguinem emor
roydarum . et ad exitum ani . Recipe thuris . et balausti
arum . et gallarum . et ammonii . et acacie . et alumi
nis fiant collirija et supponantur . ad exitum si ani
teniunt . et pulverizantur super anum et reducatur
intus . et sedeat eger in decoctione mirti . et medi
ane corticum glandium . et corticis granatorum . et ad
ditur in collirio cerusa . ¶ Confectio licinii
provocantis sanguinem menstruum . et emorroidas . Recipe
aclam et ellebori albi . et calamenti . et sampi
num . et euforbium . resolvantur cum aqua savine
recentis . et fiant suppositoria . ¶ Confectio
trociscorum de mirra alleviantium partum . et provocantium
menstrua . Recipe cinamomi . et mirre . amborum ana . ℥ .
ii . et ʒ . foliorum rute exsiccatorum . et calamenti . et cordu
meni . et pulegii . et rubee . et asse . et saxapini . et op
popinaci omnium ana . ℥ . ii . fiant trocisci pondere
℥ . ii . et detur in potu unus cum decoctione savine . ¶
Confectio suppositorii ad apostema durum in matrice
et dolorem frigidum . Recipe thuris . et bdellii indici . et gal
bani . omnium ana ℥ . ii . cere . et oppopanaci . et
amoniaci omnium ana . ℥ . i . masticis . et castorei . et
storacis liquide . et olei de lilio . et adipis anatis . et
olei camomillini omnium ana . ℥ . iii . leniantur
gummi cum vino et melle . et reliqui adeps . et ag
gerentur omnia . et fiat inde suppositoria . et amum
strentur . ¶ Confectio decoctionis in qua sedeat
ad dolorem matricis . Recipe sansuci . et balsamita
et fe[n]tha . et abrotanum . et semen cunii . et fenugreci . et
semen lini . et camomilla . et melliloti . decoquantur
omnia . et sedeat in eis . ¶ Confectio que provocat men
strua . Sumatur terra . ℥ . i . euforbii . et teratur bene
et supponatur ex eo pondere sextre . ℥ . i . in lana . et ho
ra una . et sic emittetur plurimus . quoniam facit flu
ere sanguinem fortiter . Cumque multiplicatur
fluxus sanguinis . tunc succurre ei cum rebus
rebus stipticis sicut necesse fuerit . et ponantur medicamen
tes excoriate . et ex eis in ibi curo ad iungi.
Si autem non inveniuntur adiungi . tunc dentur car
nes alcobugi . et pullorum . et innum stipticum . ¶ Con
fectio pessarii ad suffumigandum quod calefacit . et
adiuvat ad impregnationem . Sumatur castore
um . et storax . et galbanum . et euforbium . et oppopa
nacum . et carpobalsamum . et gumma alben . et costus
et bdellium . et spica . et resolvantur cum vino . et fiat pes
sarium . et supponatur noctibus pluribus . et sumat ipsum

cum die diamant . deinde aprimet sotio suo . et
suffumigetur cum eis et multiplicet . ¶ Confectio su
ffumigii de gummis qui in potum dantur quando difficilis fit partus
partus valde . et moritur fetus . extrahit eum fetum statim .
Recipe mirre . et oppopanacis . et galbani . et sampini .
omnium ana partem . i . asse fem medietatem . dentur in potu
℥ . iii . cum seraviati et decoctionis fenugreci . et ciceri
lorum . et aqua tute . et suffumigetur cum eis una post
alia . ¶ Confectio unguenti ad ingradias in
ano . et matrice . et ad adustionem ignis . Recipe cere
colate . ℥ . ii . olei rosati . ℥ . x . ceruse plumbi . ℥ . x .
plumbi adusti . coni . ℥ . ii . amuli et dingenga
ti . et opii . omnium ana . ℥ . i . albuginis ovium cum
lidi . agregentur omnia sicut unguentum . Est enim un
guentum bonum ad ingradias cum calitate . et ad
ignis adustionem . et ad omnem acuitatem . ¶ Con
fectio pillularum de bdellio ad emorroydas . Recipe mi
robolanorum nigrorum et kebulorum ana . ℥ . x . sam
pini . ℥ . iii . nasturcii albi . ℥ . ii . bdellii pinguis
℥ . xvi . dissolvantur gummi cum aqua capilli . et agre
gantur cum eis . et fiant pille . ¶ Confectio empli se
dantis dolorem emorroydarum apostemosarum . et api
tum ani . Recipe melliloti . et camomille decocte donec
dissolvatur ana . ℥ . i . cere . ℥ . i . vitelli ovi elixati
℥ . ii . opii . et sinne seminis lini . et mirre . et fenu
greci . et altee albe ana . ℥ . v . agregentur cum rob . et
ponatur superfluum ei oleum sisaminum . et fiat emplastrum
ex eo . et ongatur cum butiro et templet cum eo . Et
quidam addunt in eo bdellium . et pinguedo gibbi
cameli . ¶ Confectio empli aliud . elixetur cepe . et
oficiatur cum butiro . et templet cum ea . Est enim
valde utilius . et sit cepe . et albus . ¶ Confectio
alia ad dolorem matricis ex apertione . Recipe seminis lini
otriti . altee . amborum ana . ℥ . v . vitelli ovi eli
xati croci . ℥ . ii . opii . seminis iusquiami amborum
ana . ℥ . i . adipis galline . ℥ . ii . rob cum quo agreget.
¶ Confectio suppositorii sedantis dolorem matricis.
Recipe cere . olei camomillini . et adipis anatis . et opii .
omnium ana partes equales . supponatur cum lana . et
¶ Confectio medicaminis emorroydarum . sedantis do
lorem emorroydarum . Recipe olei de nucleis citrumlorum .
℥ . x . storacis liquide ℥ . i . bdellii . ℥ . ii . dissolvatur
in eo . et ungatur cum eo . ¶ Confectio unguenti
boni . Recipe bdellium subalbidum . pinguedinem gib
bi cameli . medullam cruris vaccini . nucleos ci
tomilorum excorticatos . storacis liquidi . vitellos
duorum ovorum . leniantur cum oleo in quo decoctum est cepe .
et inungatur cum eo . Est enim mirabile in elemento . De
Confectio medicaminis medicaminis lactis.
multiplicantis lac . Recipe seminis lunaie . et napi . et sille .

et misium et porri et ape et feniculi et furfuris tri-
tici omnium partes equales. Sumat ex eo pulveris
in mane et sero et comedat post ipsum acetum infusum in
lacte et potet super ipsum lac. ¶ Confectio medici-
minis abscidentis lac ex mamilla. Recipe seminis fu-
biz ʒ x seminis albedarugi et sauine et rute a-
borum ana ʒ v. Liniantur cum aqua albedarugi. Et
in alio loco pistis et sauine et rute pomis albedaru-
gi. ¶ Confectio medicaminis abscidentis lac. Recipe
seminis albedarugi et granorum agni casti amborum
ana ʒ x sauine et rute sicce amborum ana ʒ v.
Sumat pulveris ex eo ʒ iii. ¶ Emplastrum abscidens
lac quod multiplicatur in mamilla. Sumat seminis
albedarugi et farina ordei et farina fabarum et mi-
ce et calamenti et rute et fiat inde emplastrum et com-
plectatur cum eo mamilla. De medicaminibus spermatis.

Confectio medicaminis addentis in spermate. Recipe se-
minis bunie et napi et ape et rafani et spingi-
et granorum in pinu et granorum allilulil et granorum a-
alzelem et feniculi et satirion et boem utriusque et
uderis et granorum alsemnarc et lingue auis omnium
ana ʒ x zinziberis et macropiperis et canarum omnium
ana ʒ xv alini bone et mastici et piperis et seminis
eruce omnium ana ʒ v olei nucis indice et olei gra-
norum alkadam omnium equaliter totum cum quo involuan-
tur involutione humorosa conficiantur cum melle.
Deinde sumantur ex eo ʒ x mane et sero cum dragma
lactis et cum infusione de zuccaro. ¶ Confectio ad
minorandum sperma et diminuendam erectionem. Recipe
seminis agni casti ʒ x seminis portulace et endiuie
foliorum calamenti et lactucarum et foliorum rute amborum
ana ʒ v cimini et ape et balaustie omnium ana
ʒ iii. Sumantur inde in pulvere ʒ iii cum aqua secto-
gilonis. ¶ Confectio abscidentis spermatis cum est
calidius. Recipe seminis lactuce ʒ x rosarum ʒ ii
seminis portulace et psillii et cimini omnium ana
ʒ iii balaustiarum foliorum nenufaris amborum ana
ʒ ii. Sumatur ex eo ʒ una cum quarta ʒ i cum sero
et melle domatum. ¶ Confectio clisteris addeni-
tis in coitum et calefacientis renes. Recipe seminis eru-
ce et bauche et canarum et zinziberis et macropiperis
et seminis siseleos et rafani et seminis ape et porri omnium
ana partem unam ciceris omnium et tribulorum siccorum et
frumenti decocti cum aqua sicce pulsis et fenugreci omni-
um ana partes duas caput arietis pinguis et fru-
stum natis eius et medulla ipsius et testiculos eius to-
tum accipiatur in vase cum decem cepis et cooperiatur
aqua et dimittatur in furno ubi est cibus donec cito opi-
latum. Et approximet meliori ius supra una et
quod pingue est supra una et sumatur ex eo ʒ ii.

et exunctuoso ʒ i et exolo cinnamomi indici et granis
alkadam amborum ana ʒ vi et fiat ex eis confectio
bona donec incorporentur partem et clisteriza cum
eo in nocte cum dormire debet postquam clisterizatum
fuerit ante ipsum cum aqua sicle et bauich et pinguedine
suum assate et fiat clisterizatio cum eo in nocte tertia
ma vigilia et in medio eius et in fine ipsius. Et regat
regimine cum quo est consimilis. Et incipiat ille
quando adit in coitu iuxta cum mulieribus et dimittat
mulieres et bibat vinum faciens delectationem quoniam
multiplicat desiderium valde. De medicaminibus epi-
thimia ad podagram cum calidite. Recipe dragme
lupini armeni et sandali citrini et sief fel et
rosarum rubearum et sief memithe et mediacis man-
dragore et opii et cummi... omnium equales partes
fiant trocisci et liniantur cum aceto puro et aqua
rosata aut coriandri aut endivie aut solatri.
Et quandoque adduntur ei cedrea et boli armeni.
¶ Confectio emplastri resolventis residuum podagre
calide. Sumantur mucilago psillii et mucilla-
go seminis lini et fenugreci et farina amborum
et ceroti facti cum oleo camomillino accipiatur
et liniatur cum eis. ¶ Confectio epithimatis ad
podagram frigidam. Sumantur storacis liquide et casto-
rei et murre et aloes et acacie partes equales et limi-
antur desuper. ¶ Confectio pillularum de hermodac-
tilis ad podagram calidam. Recipe hermodactilorum
alborum ʒ i aloes ʒ iii scamonee ʒ i quartam se-
minis api sexcerum ʒ i et est dosis una. ¶ Confec-
tio pillularum de hermodactilis ad podagram frigidam
et dolorem anche antiquum. Recipe hermodactilorum et
satirion et mechezalbanum omnium ana ʒ vi
collaquintide interioris et bdellii amborum ana ʒ i
tertiam centauree minoris ʒ vi eufórbii et casto-
rei et oppopanaci et ase et galbani omnium ana ʒ i
quartam scamonee et zinziberis et sinapis et salis
inde et piperis omnium ana ʒ i sextam yere pigre
ʒ i. Et ipsum est fortis potio una fortis et media
est mediocris et aut tertia ipsius. ¶ Confectio me-
dicaminis albedo in diuris emendantis podagram
flaticam. Recipe camedreos et camepitheos et aristolo-
gie et gentiane et fu et nicu et dauci et petroseli-
ni et foliorum rute et foliorum cucurbite et rubee que
est tinctorum et asari et sauine et amicos omnium ana partes
equales. Sumat in potu ex eo omni die ʒ i et non
comedat septem horis hieme tota. ¶ Confectio
clisteris ad sciaticam fortis. Recipe radicis corticum cap-
paris et corticum radicis collaquintide et pulpe eius et
centauree minoris et mechezebeten et hermodactilorum
et satirion et mastici et bazaribise et sesinedem et

Dosis eius ʒ. a ʒ. i usque ad ʒ. ii. Dicit moyses dat ei dosis ʒ. ii. Contra venena usque ad quatuor servatur biennio. apponitur ab armeno apportatur ab antiquis . ceteris melior ... morsibus virulentis et poculis ... ac macerationibus. Datur cum vino ... Datur et cum sero contra yliacos ... dolori ac splenetico ... et aqua est nefreticis ... ac ydropisis. ... cum aceto ac est ... ac sanitatem ... Datur cum decoctione ... expellit ... ac ... tineas imponitur contra dentes corrosos . et ad alia plura offert. fiones

[illegible]

ratpsile · et seminis infantii · et hauae · et eruce · o-
um ana pugillum unum · coquantur cum aqua · et co-
lentur · et misceantur cum aqua corum nabati · et
oleum de keiua · et fiat clistere cum eo tepens
donec excoriationem faciat · deinde clisterizet
cum hoc clistere · et est illud quod fit ex castoreo · et bdelli-
um · et galbanum · et storace · et oppopanace · et euf-
orbium · et bezard · resolvantur in oleo costino
et fiat clistere cum eo · Confectio collirii
quod suppositum excoriationem facit · et sedat dolorem ·
Recipe pulpam colloquintide · et ciclamini · et bauraich · et
amoniaci · fiant colliria longa · et supponantur
et permutentur semper donec excorient · Confec-
tio emplastri ad ancham fortis stupefacientis dolo-
rem · Recipe calamentum exsiccatum · et cepe siccam · et sina-
pim · et corticem radicis cappari · et lac ficus e-
quo agrestis · et adiungantur loco doloris ius-
que quo cadant · Confectio emplastri resolventis
duritiem et lapiditatem exitaturis · Sumatur fe-
nugreci et amigdale amare · et amoniaci · et
bdellium · et resolvantur cum oleo de alcanna · aut
oleo de lilio · et agregentur · et emplastrum fiat ex eis.
Et cum in clisteribus clisteri acuto · et cavitur san-
guis · tunc clisteriza ipsum cum ... · et adipe capro-
rum sedabitur mordicatio per illud · in eo qui habet
eam vehementem · Et clisterizet autem ipsum cum clisti-
ere convenienti fetet · et mundificabit intestina · De
emplastrum ad algebra · Recipe mel algebra ·
excoriantes acutam · ... · bolum armenum
fiant sicut alcohol · et applicentur loco ita ut ei ad-
hereant · Confectio emplastri lenientis duri-
tiem · Recipe cere citrine ʒ. i · olei de lilio ʒ. i · adi-
pis galline aut anatis · medulle cruris vacce
... · mucillaginis seminis lini · omnium ana ʒ.
unam · agregentur · et empletur cum eis · Confectio
medicaminis sedantis dolorem usque quo fiat al-
gebra · In potu detur cum casus accidit mumie
duo grana · et cum vino stiptico · aut oleo rosato.
sedat enim dolorem usque quo fiat algebra ·

Completum est antidotarium ·

Unguentum egyptiacum · floris eris ʒ. iii · mel-
lis ʒ. viii · aceti ʒ. iiii · tere · et permisce ea ad invi-
cem · deinde bulli ipsum super ignem donec inspissetur
deinde repone ·

[illegible]

·i· consul · pronomen · nomen

**Aemon quem scripsit alguazir · abuale · zoar · filii
abumeleth · filii zor · in ... sarracenorum
hali filio iosephi filii ... de curatione**
sedentia a quibus convenienti est cavere · **lapidis ·**
et a quorum inventione cautela est adhibenda · Sunt dolo-
res per timorem qui est in eis · debiliores nam quicumque pos-
uit virtutem · et solvit inter hominem · et inter suas sa- (sentientes)
lutes · Et ipsi quidem non sunt sicut accidentia in quorum
curatione invenitur latitudo · Et ego iam mul-
totiens eo presente dixi quod hoc accidens est sicut inimicus.
Et oportet licet det induitias ut abscidatur ipsius
finis inventus per suam debilitatem intelligendo · si quis
sit contentus in debilitando ipsum scilicet abscidat ipsum ·
et cum eo illud quod acquirit ei nullos · cum acquirit ...
tionem · Et Aemon offerens in agregatione cause
huius accidentis parvam assignationem · ... quod secu-
tus est ab eo · est iste · cum tempus quidem estatis pre-
terierit usque quo pertranseat plurimum temporis autum-
pni · et descendat pluvia multa · tunc acceptio
uncie unius et medie de siruppo acetoso facto cum
aceto expressionis uve pure · et medietatis uncie
de siruppo violato cum quinque aq. · in qua bullierint (·unius)
corticis radicis feniculi drachma una et semis ·
et carui ... ʒ· una donec consumpta fuerit aqua per se-
gniti · et colatur · est conveniens · Sumatur hoc duobus
diebus mensibus quindecim diebus · Et acceptio aque ci-
ceris secundum quod dixi · est bona benedicta · Et si fiat
tur in aqua ciceris acutis in expressione predicto
te aceris · infundat eam · et misceat cum eo inde
coctione eius aceti quod destruat ipsi caliditatem · et
roboret eius incisionem · et ipsius abstersionem · Et ad
ultimum quod invenitur in acuitate expressionis quod re-
quirit studium in infrigidando · sumat hunc si-
ruppum sine medicinis dictis in aqua quas narravi ·
Et utatur siruppo acetoso · et siruppo endivie ·
et siruppo nenufaris · Et ponat in omnibus temporibus
aquam cibariorum factorum ei · aquam ciceris nigri · si
apud vehementiam caloris aeris decoquatur sed cum aceto
quod decoquitur cum aqua ciceris · et sit cum aceto cu-
curbita · vel in cibariis de cucurbita · multipli-
cetur origanum · Cum vero advenit autumpnus · et non
intelligo per autumpnum illud de quo absolute dicitur
hoc nomen · quoniam totum autumpnum cuius natura est extra
tempus estatis calida · sed volo per ipsum quod invenit con- (·s· si intelligo)
plexio aeris gradatim ad frigus · et associat ad illud
ut humectet aer per descensionem pluvie · sumat
decoctionem quam feci ei · quatuor drachmas
cum decoctione aceris ... cum sale · et pulegio pi-
peris die uno · et interpolet diem quinque inter ea aut quin-
que · Cum vero vehemens fit frigus aeris · et frigescit

Opiatis respiciat ... fri. ... ad oculos ... veh. ... pille ... ad xv dare ex eo ... et mastice et bolo ... fistule ... flux lacrimarum ... ac ex ... lubricare ... varie ... contra ... ex parte ... despexit ... albu-
ovo ... pille ex eis et perdixit ... et eis ... ex eis contra ... ac ... Datur cum vino decoctionis ac ... contra ... Datur cum pul. ... contra ... febricitantibus ... Datur cum vino decoctionis ... addito pul. mastice ... et costo ... contra ... cum oleo ro. et ... Datur cum vino contra nausee ... cum aq. ro. ... sucis et aceto et castoreo ... contra ... Datur cum sucro plantaginis ... suppositum ...

[illegible]

hiemps. accipiat de tiriaca magna omnibus decem
diebus. aut quis illius diagema unam cum tanto aque
calefacta quantum capit os semel permixto cum
siropo de acetoso citri. Et quando possibile est ut utatur
cibario facto ex holere urtice. fiat ei cibarium
holeraceum decoctum factum cum carne edi. quod sumat
in principio sue comestionis. Hoc enim regimen sufficit ad
auferendam causam huius accidentis. Et de illis quod optimum
ipsum in eo sumere est lepus propterea quam confirmatur
hiemps. et descensus pluvie. et in vere de caligine
diebus. ac non adolescentis est multo melior quam
anetis domesticus mixtis duobus temporibus predictis prope.
Et de illis quibus oportet conservari sanitatem ab omnibus
accidentibus que de asperitate callosis est ut sumat
accidere autem ut accidat cum ei in tempore autumpni. est
ut sumat in fine magni cum fine eius. quod et in prin
cipio ueris. istud. electuarium. excorticationem. et omnium. et
floris nenufaris. et oculorum uacce mundatorum ex
suis interioribus omnium ana. ʒ. viii. seminis semino
le. et uolubilis exsiccate. et medulle seminis citri
orulani. et medulle seminis melonis. omnium
ana. ʒ. iiii. floris uiole. et capilli ueneris. et corticis
radicis apii recentis omnium ana. ʒ. ii. et reubarba
ri electi recentis quantum. ʒ. i. terantur que sunt terenda.
et infundantur omnia nocte in sextario libre aque feruen
tis. et in mane ponantur super ignem lenem. et cum in
ceperint bullire. confricentur manibus calidam et cole
tur. et confricentur manibus in colatura de zuccaro ro
sato exzuccato. ʒ. xii. et de medulla cassiefistule
mundate a suis interioribus. et suis tunicis. ʒ. iiii.
et coletur et misceatur cum eo tertia uncie de siropo
iulep exzuccarato. et sumat mane altero et [illegible]
sent die assumptionis eius et sedi. ¶ Et ei quidem est
descriptio ad lapidem. illud non quod aufert de la
pidis. et prohibet ei generationem. est esse contentum in calo
pane fermentato spongioso cuius farina mollu
ta fuit in proximo. cum auibus laudabilibus sicut
pullis et perdicibus. et in interpolatione lepore et
sparago cum possibile est. Et cibarius holeraceus
ex urtica cum sicla est bis dictum. Et non repleat
comestionem multum. immo dimittat de satietate
sua partem. et non laboret post comestionem penitus. Et
si est necesse ut frangant illud quod generatum est ex ea
et extrahat illud. sumat de hac confectione. Recipe
corticis radicis sparagi exsiccate. et corticis
radicis feniculi exsiccate item. et polii. et sco
lopendrie. et alkekengi omnium ana. ʒ. v. ciceris. et
granum prunorum. et lapidis iudaici omnium super eo
rum. et cassie. et capilli ueneris. et bdellium [illegible]. et
[illegible] omnium ana. ʒ. ii. terantur singulariter. et

cribellentur. et conficiantur cum siropo de zuccaro [illegible]
sumat ex ea ex tribus. ʒ. usque ad [illegible]
illud cum aqua calida in qua bullierit [illegible]
feniculi. ¶ Et sunt ei ad [illegible]
lore lapidis. et dolore capitis. et [illegible]
litus. et dolore brachiorum. ad [illegible]
repellendam sufficiat regimen quod [illegible] ei ad
prohibendam eorum generationem penitus [illegible] ex quibus
generantur. sunt permixtio [illegible] et in eo [illegible]
cibi super residuum cibi. et labor post comestionem.
Et hec est res aqua prohibita ipsum multitudines.
et dixi ut non accidat ei labor [illegible] post comestio
nem. Illud autem quo est [illegible] apud uehementiam do
loris. nam dolor [illegible] non accidit nisi a generatione
lapidis [illegible] in aliquo [illegible] ego
determinaui ei. prohibet ei generationem si ei alligetur
ita ut nunquam de eo [illegible] et non accidet aliquid
ex eo si alligatum [illegible]
omnis [illegible] non est possibile [illegible]
dam [illegible] administratum in huiusmodi dispositione.
est istud. Recipe fenugreci. ʒ. iiii. seminis apii. et seminis
dauci. amborum ana [illegible] ʒ. i. bulliat cum libris
septem ½ aque. donec redeat ad medietatem. deinde
confricetur manibus donec [illegible] fiat.
Et in colato fricetur manibus de oleo uiolato ex
zuccaro uncia una et semis [illegible] ultima. et
coletur. et sedeat in hieme super medietatem ʒ. i.
de tiriaca magna. et in estate et suo simili de tem
poribus calidis [illegible]
locus totus cum [illegible] oleo. Olei anetini [illegible]
tur in quo [illegible] adipis galline. [illegible]
mergatur in eo lana succida. et [illegible]
ea tepefacta locus multis uicibus post potum
medicine predictis. deinde [illegible]
[illegible] bis. aut quater ¶ Dolor uero capitis
cum fuerit. [illegible] sumat
istud quod narro. Conditi rosati exzuccaro. ʒ.
xii. medulle cassiefistule mundate a suis in
terioribus et suis tunicis. ʒ. vi. fricentur ambo in
[illegible] ½ aque calide et colentur. et addatur colato
siropi uiolati de zuccaro ʒ. i. et [illegible] sumat in
mane. Et ungantur frontis et [illegible] post capitis
cum oleo rosato [illegible] cum tertia parte sui ex aceto
[illegible] et infrigidet. Et sit effusio ei super caput
cum uase strictionis ab altitudine mensure palmi.
quoniam est melius. et uelocioris iuuamenti. Si autem ac
cidat in tempore frigoris. sumat hanc medi
cinam. agarici [illegible] ʒ. i. et tertia [illegible]
seni [illegible] ʒ. i. terantur ambo et conficiantur cum si
ropo acetoso de zuccaro. Et sumat super illa duo

[illegible]

[illegible]

... cuscute ostrutii et anisi uini ... ana ℥ i. feruescant in sex unciis aque donec consumatur ex ea medietas. et colentur et misceantur cum sirupi acetosi ℔ i ʒ v. et fortiter ebulliant. Item camomille et melliloti uniuscuiusque manipuli quatuor in aqua que coquatur cum eo donec uehementer fiat ei calefactio. deinde teneantur frons et tempora super illum uaporem ascendentem ex ea. Cum autem tepuerit aqua in qua bullitum fuit illud quod dixi. submergantur in ea partes ille nisi et uaporetur cum eo. Non ualent color in tempore. Constrictiue uero anche non est cum additione carnis et commissio ex eam in uetitum. Et cum eius uatione illius eleuatur. Illud uero quod accidit de colore brachiis et membris. inungatur cum ... uenitur illud cum oleo anetino quod destruet illud.

Et est ei item suffitus ad lapidem. ℞ gummi pinorum et cubebe et lapidis indaici omnium ana ʒ iiii. corticis radicis spunigi et ebuli ambarum ana ʒ ii. seminis citrini ʒ v. terantur et cribellentur et adiungatur eis media ℥ zuccari et bibat de eo omni die ex duabus ʒ usque ad quantitatem eius aqua in qua misceatur sirupus acetosus. Et sit cibus terra fracta ex lepore aut feniculum et caueat holerum cibarias. Et est ei descriptio infusionis alia ad illud. ℞ corticum radicis apii et corticis radicis feniculi omnium ana ʒ ii. corticis radicis spunigi ʒ iiii. cubebe et rubee tincture omnium ana ʒ i. terantur omnia et bulliant in sex ℔ aque donec minuatur medietas eius et coletur et misceatur cum ea de sirupo acetoso squillitico una ℔ et media et bibatur.

Emplastrum ad emoroidas et scrofulas et excrescentiones. bauracis arsenici alcali partes sumantur equales. terantur omnia et pone ea in uase fictili et luta super uas os ipsius uas aliud et sedet uas super os primi luti. et accende sub eo ignem lenem a mane usque ad meridiem. deinde ex ... de sub eo. Et cum infrigidatur aperi uas superius ex eis duobus et accipe quod est in eo et pone ex eo parum super locum quem uis et corrode ipsum. illud enim corrodet locum quem uis. Et post hec pone super ipsum unguentum carnis generatiuum. Emplastrum resolutiuum apostematum et apiens ea. ℞ picis albe ℔ medulle ossis uacce ℥. cere ℥. pinguedinis galline ℥. olei ℥ iii. misceantur omnia et liquefiant super ignem et ponatur ex eo in panno super apostema et si indiget ex eo ad liniendum intromittere ex eo. Unguentum

egyptiacum. ℞ mellis ℔ i. quod super ignem positum feruescat et despumetur. deinde super ipsum fundatur pondus eius de aceto bono et feruescant ambo donec misceantur. Cumque uolueris ea uelle exuberare. proice super ea ʒ v. eris usti et uiride. Emplastrum ad apostema ambulatiuum in ... ex scrofulis et ratorum [...] cancro. ℞ cere et resine pini ana ʒ xiiii. opopanaci et mirre ana ʒ ii. aristologie longe. thuris ana ʒ iii. galbani. meu ana ʒ ii. bdellii uarii ʒ iiii. mercasangi auri ʒ xiiii. Aggrega medicinas tritas et cribellatas et solue que ex eis soluuntur cum oleo et conficiantur cum eis medicine et utere. Unguentum ad fistulas et ethe ... ℞ litargirii auri ʒ iiii. cerusse. cere. tuber ana ʒ iiii. litargirium et cerusa terantur bene et cera in oleo liquefiat et super ipsum proiciatur litargirium et cerusa. moueatur bene et utere. Puluis generatiuus carnis. thuris. aloes. sarcocolle. sanguinis draconis partes sumantur equales et terantur et puluerizentur super uulnera. Puluis ad lesionem ensis et cultelli et aliorum. ℞ aloes partes duas. corticis thuris partem unam. balaustie partem unam et mediam. Ad ydropisim. ℞ spice. floris squinanti. corticis cassie lignee. asari. omnium ana ʒ iiii. masticis. cinnamomi. lacce ablute. eupatorii. omnium ana ʒ iii. rauitici ʒ v. zafiranni ʒ ii. terantur omnia et cribellentur et conficiantur cum sirupo de radicibus fortis congulationis. et sumat ex eo omni die quantitas ʒ iiii. cum sirupo de radicibus. Sirupus de radicibus. ℞ corticum radicis feniculi et radicis apii et radicum squinanti. fu. omnium ana ℔ iii. anisi. dauci. seminis feniculi. uringi. omnium ana ℔ una. ligni liquiritie abrasio super ℔ i ʒ vi. et coquantur omnia in sex libris aque usque quo redeant ad medietatem et coletur et bibatur ex eo super confectionem quantitas cocleari unius et cum modicum aque ingentis extinctum sit ferrum ignitum. Fumatur lubrica que egerunt et ablutum corrosiuum in scaturigine quousque rubescunt et cum in aceto et fiat hoc ter et fiat de corticibus similiter de corticibus fisticorum ter et de tritomeca omnium equales partes sumantur et terantur ut alcofol. Pillule ante cibum. ℞ gariofili. nucis muscate. croci. cinnamomi. cardamomi. galange. ligni aloes ana ʒ i. reubarbari ʒ vii. aloes citrini ad pondus omnium. conficiantur cum uino albo.

[illegible]

[...]liber introductorius parvus in medicinam Rasis. Verba Abubecri Maumeti filii Zacharie Arasis.

Salvator excelsus et gloriosus, postquam fecit res ex situatione ad descriptionem, et ex ignorantia debilitatis (?) ad intellectum, et ex non esse ad esse, et misit motum super quietem, et fecit notum ex ignoto, et quod existit ex ignoto, et exinde fecit omnia sensibilia et generata, et totum quod comprehendunt visus, et continet locus et diameter, et a quo deficiunt existimationes et cogitationes ex profunditate scientie sue et creatione creature sue cum subtilitate sue artis. Omnia que in potentia sunt ex esse sue scientie et directa per magnitudinem sue virtutis et inclinata virtuti sui dominii. Primum quod creavit salvator gloriosus et excelsus fuerunt luminaria illuminantia que sunt substantie simplices et virtutes spirituales. Lumen autem dividitur in duas partes: apparens et sensibile, scilicet simplex et compositum. Sensibile autem est compositum, et simplex est quod non comprehendunt sensus, et est apparens cum superiori mundo, et est materia animarum, et est super quod cadit nomen intelligentie. Et intelligentia quidem est lumen ex lumine dei. Postquam quod factum fuit de lumine simplex, factum est umbra. Quare creavit ex ea animam animalem. Et propterea facta est anima [...] aer umbra. Et creavit ex ea animam naturalem que est sequens animam animalem. Quare factum est tenebrosum corpus propter propinquitatem ad lumen, et facta est ei umbra. Creavit quoque ex ea naturas quatuor que sunt caliditas et frigiditas et humiditas et siccitas, et sunt elementorum corporum compositorum (?). Et posuit salvator cuius rememoratio sit gloriosa ex eis agentes et patientes. Calor et frigus sunt agentes, et humiditas et siccitas patientes. Deinde creavit salvator cuius rememoratio sit excelsa de istis naturis simplicibus naturas oppositas. Et creavit ex naturis oppositis omnia corpora celestia et corpora terrestria. Quod est quia opposuit gloriosus et excelsus frigiditatem cum humiditate. Combinate sunt que et coagulata (?) et facta est aqua. Fuit que aqua prima creaturarum corporum et elementorum terrestrium. Et opposuit caliditatem cum siccitate, et factus est ignis. Deinde posuit salvator cuius rememoratio sit excelsa utrique nature elementum et cuique elemento locum. Quod est quia propterea factum est elementum aque et elementum ignis, facta est inter utrumque contrarietas et elongatio. Quare ascendit ignis levis sursum et descendit aqua gravis deorsum. Et factus est inter duo elementa aer propter quantitatem contrarietatis et elongationis, et est elementum tertium ex elementis mundi. Et eius complexio est caliditas et humiditas, quoniam ipse est ex natura ignis et natura aque, cum factus sit inter ea utraque. Propterea quod fuit illo sic

movit salvator aerem per virtutem suam, factus est quod ventus sonans. Et movit ventus aquam motu forti donec [...] fuit unde eius, et spumavit spuma eius, et facta est spuma tumida quarum una fuit super aliam. Coagulavit que eas per virtutem et facta est terra. Posuit que eam sedem animalium, et est elementum quartum quod est in natura sua frigida sicca gravis, sicut ignis est calidus siccus levis, et aer calidus humidus subtilis, et aqua frigida humida gravis fluxibilis. Deinde divisit salvator excelsus et gloriosus aquam in duas divisiones: divisionem sub terra et divisionem supra terram. Facta sunt que elementa quatuor: ignis et aer et aqua et terra. Et similiter venti quatuor: meridies et septentrio et subsolanus et favonius. Creatura (?) que est significatrix sapientis scientis eam, et creatura significans creatorem qui est deus, et non est deus nisi ipse. Mundus quoque est duo mundi, magnus et parvus. Magnus quidem est mundus et parvus est homo qui est dominator eius. Nomen autem volatilis cadit super haec tria nomina: formam et naturam et alas. Et nomen corporis est cadens super habens tres dimensiones: longitudinem et latitudinem et profunditatem. Et nomen hominis est cadens super vivum rationale mortale. Et similiter angelus diffinitur hac diffinitione. Reliqua autem animalia terrestria diffiniuntur per vitam et mortem proprie. Dicitur enim mens vivum mortale, scilicet vivum in tempore et mortuum in tempore. Etiam quod dicitur mens rationale potentia. Et creavit deus hominem et opposuit eum ex quatuor naturis contrariis in natura sua. Et sunt sanguis et flegma et colera citrina et colera nigra. Flegmatis vero species sunt quinque: flegma salsum cuius natura est caloris et siccitatis quia est calidius eis, et flegma dulce cuius natura est caliditas et humiditas et est minoris caliditatis quam flegma salsum, et aliud acetosum quod est frigidum et siccum, et aliud est vitreum cuius natura est frigus et humiditas, quod est frigidius speciebus flegmatis, et aliud est insipidum quod est minoris frigoris et humiditatis. Species autem colere citrine sunt quinque: colera rubea, et colera citrina, et colera vitellina, et colera prassina, et colera eruginosa. Colera vero nigra est duobus modis: colera nigra naturalis et egrediens a natura (?). Sed et sanguis duobus existit modis: sanguis [...] temperatus et sanguis corruptus [...]. Membra autem regalia sunt quatuor: cerebrum et cor et epar et testiculi. Et virtutes naturales sunt quatuor: attractiva et retentiva, digestiva et expulsiva. Et species egritudinum officialium sunt quatuor: egritudo que fit in creatione membrorum, et egritudo que fit in quantitate membrorum, et egritudo que fit in numero membrorum, et egritudo que fit in situ membrorum. Species autem egritudinum que fiunt

Margin notes (rubricated): creatura · anima animalis · anima vitalis · origo · flegma salsum (?) · veteres (?) · a porro quod dicitur prassina · quod est ut erugo eris · [...]ma · ... venosus (?)

[illegible]

·Vocis· · regalia

incrementum sunt quinque: figura et quantitas
et proportiones et asperitas et lenitas. Membra autem
corporea alia sunt quibus fruitur et regalia,
alia sunt officialia servientia. Regalia ergo quibus
fruitur sunt super que est revolutio vite et sunt mine
re virtutum spiritualium scilicet spiritus et intelligentie
et officialia et loca earum. Membra vero intrinseca
sunt septem. Et superfluunt in sublimitate et princi
palitate. Et membra quorum sublimitas et superfluitas
sunt note sunt cerebrum et cor et epar et stomachus.
Et propter illud facta sunt fumosa in sublimitate et
quoniam sunt minere virtutum spiritualium regentium
corpus hominis. Et post illa mediocritatis sunt duo
testiculi et renes et vesica. Ista ergo septem sunt
divisa secundum orbes stellarum et centrum earum. Membra
vero officialia que sunt sensus apparentes servien
tes sunt novem. Et ipsi quidem superfluunt in
sublimitate et sunt sensus auditus et eius sensata
sunt voces et sensus visus et eius sensata sunt
colores et sensus olfactus cuius sensata sunt odo
res et sensus gustus cuius sensata sunt sapores
et sensus tactus. Et creavit deus hominem ex quatu
or naturis commixtis innatum sua et sunt sanguis
et flegma et colera citrina et colera nigra. Et creavit
deus ossa et cartillagines et ligamenta et pilos
et ungues ex melancolia. Omne ergo membrum congelatum
terrestre privatum sensu est ex parte melancolie.
Quod est quia melancolia est congelata extra et sedes eius est in
splene. Et dominium eius est in visu a latere sini
stro corporis. Et propterea fit taciturnitas et cogita
tio et fletus et gravitas et tarditas et fixio et as
peritas in successionibus. Et est ei in stomaco proprietas ex
pellendi et retinendi cibum et excitandi appetitum.
Et creavit deus carnem et sanguinem et venas et
nervos et renes et testiculos et velamen cordis et
pectoris et uvulam et epiglotum et duas amig
dalas et linguam et epar ex substantia sanguinis. Et similiter
omne quod est calidum humidum est divisum ad sanguinem
proportionale ei. Et sanguis quidem emanat ex
epate et locus eius sunt vene et cor. Et dominium eius
in superficie corporis et anteriori capite. Et illud
quod consequitur animam ex proprietate sanguinis est risus
et gaudium et virtus desiderii mulierum et exuberan
tia coitus et pluralitas pilorum et corpulentia et mul
titudo sompni. Et proprietas eius in stomaco est velocitas
digestionis et melioritas generationis cibi et cursus
eius et alterationis subite ei ad similitudinem sanguinis
et carnis. Et creavit deus gloriosus et excelsus ce
rebrum et pulmonem et omne quod est in corpore ex substan
tiis humidis ex flatu. Et divisit ipsum in duas

·i· sincipite·

divisiones et posuit ei duo elementa et duo loca
que sunt cerebrum et pulmo. Sicut aqua dividitur in
mundo in duas divisiones: divisionem super fa
ciem terre et divisionem in aere quam efferunt nu
bes. Et similiter flatus aliud est quod ascendit ex pul
mone et aliud quod descendit ex cerebro sicut
descendit ros ex aere propinquo terre. Et eius do
minium est in posteriori cerebri et pectore. Et agrega ·i· occipite
tio secundum eius est in posterioribus dorsi et in eo quod ·ut ...
apparet. Quod autem consequitur animam ex accidentibus eius
est defectus et pigritia et gravitas et taciturnitas
et tarditas responsionis et quies et paucitas motus
et castitas et cetera. Et illud quod consequitur corpus ex
accidentibus eius est tussis et paucitas desiderii mu
lierum et paralisis et tremor. Et proprietas nature eius
in stomaco est infrigidatio excitationis fluctus ex ·s· caloris·
acuitate ciborum et potuum et reliquarum materierum per
venientium stomacho et corpori. Quod est quia virtus expulsi
va confortatur eo cum sit ei similis sicut confortatur genus
per genus et compar per comparem. Locus autem flatus est
in pulmone. Continuatur ergo frigiditas eius cum leni
tate aeris cum sit continuatum ei ab aere secundum ca
nales pulmonis. Deinde mittit ipsum ad cor cum
sit continuatum cum eo et adiuvans super illud. Et
propterea propter illud ad cor et expellitur ab eo calor
vaporum fumosorum et excitat per illud virtus ane
litus et caliditas innata. Et creavit deus excel
sus et gloriosus fel quod est calidum et siccum et igneum et
est domus colere citrine. Et posuit ipsum annexum
epati adiuvans epar super decoctionem cibi. Et po
suit dominium colere citrine in vertice propter levitatem eius
et ipsius subtilitatem et eius altitudinem et ipsius eleva
tionem. Eius autem expiratio est in utrisque auribus
que sunt ex divisione eius et ipsius nature. ¶ Et ei est ex
tribus omne quod est calidum siccum. Et ipsi quidem
currunt in corpore cum sanguine propter commixtionem
eorum et convenientiam ipsorum sicut convenientia olei ad
lampadem. Et ex proprietate nature eius in stomaco est at
tractio cibi et adiutorium super digestionem. Et similiter
est dominium eius in capite. Illud autem quod consequitur animam
ex accidentibus eius est caliditas et levitas et furor
et subtilitas et acuitas et solertia et audacia et
antecessio et desiderium mulierum et memoria et
velocitas responsionis et multitudo elocutionis
incautis et motus. Et illud quod consequitur corpus ex ac
cidentibus eius omne cum apparent significationes
caloris et siccitatis. Et est ei in stomaco et epate
et intestinis proprietas adiuvandi super digestionem.
Completus est liber abubacri arazi in intro
ductorio.

Ars somnifera. R. opii ʒ. i. iusquiami terciam ʒ.
unius. seminis lactuce sextam ʒ. i. mandragore de
cima ʒ. i. terantur et cribellentur et conficiantur cum
melle et utatur. Et non adducatur ex eo in potum est
enim periculosum. Et plus quod ex eo datur in potu est a ter
cia ʒ. usque ad medietatem ʒ. et equale est sexti ʒ.
Ars alia. R. mandragore partem et equale ei zaf
ferani et equale ei stomacis et equale ei opii. terantur
omnia et misceantur eis si necesse est aliquid aromatica.
deinde pulverizetur super illum cui vis somnum provo
care. dormiet enim statim si deus voluerit. Ars alia.
R. capitum papaveris albi que continuantur cum capiti
bus suis et foliis pugillum unum. et ponatur super ea ex
aqua quod cooperiat ea. deinde post diem et noctem mo
veantur motu ultimo. et decoquantur lento igne
donec due tercie consumantur et remaneat tercia. de
inde coletur cum panno spisso et exprimatur et ponatur
atur ex albo. deinde sumatur ex ea partes due
et ex mille partes una. deinde coquantur partes tres do
nec redeant ad partem unam. tunc si inspissatur bonum
est et si non. addatur decoctio donec inspisset et
coaguletur. Cum autem volueris uti eo. resolvatur in
aqua coriandri viridis et aqua iusquiami viri
dis et accipiatur de semine iusquiami viridis et se
mine lactuce et semine papaveris et zafferano
et mandragora. terantur medicine et cribellentur
et conficiantur cum melle. Ars alia. R. arsenici.
et equale ei mandragore et pondus ei de opio.
terantur totum illud et cribelletur et pulverizetur vehe
menter. Ars alius. R. arsenici citrini aur.
. iiii. storacis sicce aur. ii. papaveris ma...
aureos iiii. terantur totum illud cum eo quod sit si
bi equale ex olibano et fumiget cum eo semper
fiatur enim dormitur ante quam compleatur suffumi
gatio. Ars alius. R. mandragore et equale ei
de zafferano et equale ei de storace et equale ei de
opio. terantur totum et misceantur ei si necesse est aliquid
de aromatico bono. deinde pulveriza illud super illum
quem vis dormire. dormiet enim si deus voluerit.
Modus olei somniferi quod fiat somnum cum odore
ysahac ben honahin. R. opii. castorei. zaffa
rani. iusquiami. ellebori nigri. nucis somniferi.
seminis papaveris. mandragore. omnium partem
unam. terantur et cribellentur et conficiantur cum suco
mandragore. Et fundatur super illud oleum sa
lucanum factum ex olivis de ben. deinde dimittere ipsum
in sole decem diebus et commoveatur omni die. Item sec
undum. iterum commotione bona. deinde coletur. Et ac
cipiatur de opio quantitatem iterum. Et
terantur et ponatur super oleum. deinde commoveatur
decem diebus et remove oleum ad vitrum primum. Et pone
super ipsum iterum opium et commove ipsum omni die adeo
plenitudinem dierum. deinde dimitte ipsum stare sua.
Cum autem indigueris eo. accipe ex eo partem ʒ. et ex
ben subtilissimi partes. ii. et coadunentur.

Pone autem illud in vitro et pone ipsum super
cinerem donec curtur et unguatur cum eo frons et
duo tympora. Modus somniferi quod bibit quod
narravit ysahac ben hamelin. R. nucis mus
cate. nucis methe. ellebori nigri. opii. mirti.
seminis papaveris nigri silvestris. corticis papaveris
nigri. seminis lactuce. mirre rubee lamem. man
dragore omnium partem unam. terantur et cribellentur et
conficiantur cum aqua frigida. deinde detur in potu
ex eo cum lacte statim mulsum. aut vino secundum
quantitatem febre. Ille vero cui in potu datur non sciat
quod in potu detur. Cum autem volueris ut surgat
ille cui illud in potu dedisti ex somno suo. fac
ipsum odorare acetum et lambere butirum. Su
ber faciens filii sabid. R. seminis ameos sexti
ciecl. mirre. ambo aa. dramos duos. iusq
ami storacis ambo aa. dramicam unum. man
dragore similiter una. opii. tussugi. i. agre
ga omnia et utere. Et est ei iterum somnifera. R. se
minis lactuce. seminis papaveris nigri. fabarum
excorticatarum. seminis portulace. omnium sextam.
opii. tussugi. aggrega cum mucillagine psilli
et est potio una. Modus somniferi facientis
dormire infirmos et sanos. R. man
dragore. iusquiami albi. opii. omnium ana aur.
i. terantur et cribellentur et conficiantur cum aqua tepi
da. Et liniatur ex eo pannus et mittatur cum eo ad
frontem et tympora. cum autem volueris ut surgat
ille qui dormit. accipe lanam mundam et made
fac eam in aceto forti et exprime eam in nasum
eius. Surget enim. aut fac eum sternutare cum eodem.
Modus somniferi quo inebriatur quem volueris. R.
iusquiami et radicum eius et seminis eius. corticis man
dragore. ellebori albi. harmel. seminis lactuce.
spice. omnium ana partem unam. terantur omnia et cri
bellentur et conficiantur cum melle dispumato. cuius po
tio sit quantum cicer cum aqua tepida. aut vino puro.
Somniferum aliud expertum. R. corticis radicis mandra
gore. corticis radicis papaveris nigri et seminis eius. seminis
iusquiami. opii. omnium ana partem unam. seminis al
kekengi partes. ii. terantur et conficiantur cum eo quod con
venit bibenti ipsum. Et potio ei sit a medie
tate ʒ. usque ad ʒ. post vesperam et cum fuerit vinum.
Modus somniferi boni facientis dormire. R.
mandragore. iusquiami. zafferani. mirre. storacis

pond'

sicce · omnium ana ʒ · i · opii · pond' ʒ · v · terantur et cribellentur · et misceantur · et reponantur in cenomicum & indigueris eo · permisce cum eo aliquod de aromaticis · deinde fac ipsum odorari infirmum a quo vis.

Modus olei facientis dormire · R opii · storacis sicce · omnium quantitas pares una · terantur et cribellentur et conficiantur cum oleo aut cum melle · et inungatur cum eo nares · et tympones · et prius cum facit dormire · Et si fumat semen apii et teratur et conficiat cum oleo rosato · et inungantur ex eo nares et frons et dissolvat ex eo in naribus · faciet dormire.

Aliud somniferum · R mandragore succi · lactis lactuce silvestris · olei iusquiami · opii · omnium ana partes · i · teratur opium cum succo mandragore donec fiat simul cerebro · et misceatur cum lacte lactuce · et oleo iusquiami predicto · et fiat ex eo forme sicut avellanis · proximum enim optimo · Et si volueris fortiorem · conficies cum melle anacardi · et est magis ultimum · Et ei aries ut fumat papaver · et extrahis oleum ei in aqua · deinde coquatur mel cum illa aqua post despumationem ei · deinde coquatur mel donec consumatur aqua · et remaneat mel · et amministretur.

Somniferum ex rememoratione Isaac · opii · iusquiami · mandragore · omnium octava unum quarta ameti · sexta · zafarani · medietas · Cuius dosis est decima · cum aqua cumulum · aut cum vino ·

Adonetecum tumorem ut detumescent et ut appareat excietur et provocet · fiat electuarium quod R zinziberis · cinamomi · mastic' · omnium ana ʒ · i · piperis piretri · amborum ana ʒ · s · fustium garioph' ʒ · s · anisi · seminis feniculi · amborum ana ʒ · ii · folii indi · zedoarie · coronice · omnium ana ʒ · iiii · mellis quod sufficit ·

F 260 (4)

Dixit rasis volo Incipit lib iiii· ctãr rasis.
in h capitulo dicere medicinas q necesse sunt
in doloribus iuncturarum. s. medicinas laxatiuas q
alibi n sunt dicte n manifeste. 7 iqlibz illarum distin
go qualiter debeant inueniri in nulla ex eis sit posita n
in suo loco.

Materia ex q generat dolor iuncturarum: e p maiori
parte crudus flia. 7 sepe d sanguine. raro d colera.
rarissime d melia. rarissime d humoribz oibz. 7 qn opo
rtet materie addit p maiori parte cola. e flate
subtili mixto rari ex flate mixto e melancoli
a. rarissime de oibz humoribz mixtis supponitos sua
in corpore. 7 ego ostendam signa ebz ualde mani
festa. Dico g q debemus considerare qn eger sanus erit
e modi coloris erat loc. e modi ontact. e modi est
modo. 7 e modi materie e dolor. 7 q causa fac qui
esse dolorem. 7 d dieta ifirmi. 7 d oplexione. 7 de
tate. regione. tpr. 7 silibz. Sz sufficit ei ad cognoscendo
materiam pono signa l'ea. 7 nos debemus ostendere 7 decla
re illud capituli mag q aliud qz indie e cure.
Dico g q significatio coloris erit s q narrabo. Si
color loci rubeus fuit. significat q materia erit sa
guinea. Si citrinus colica. Si fuit mag albz co
lore coris. signat flia subtile. Et si fuit declinas ad ni
gredinem n significat ee simplr ex melia. Scire in
cognitione coloris qn tal color e ifine apparatu cali
dor. aut ex singulatione sanguis. sz si e nig color
fuit mbr firm 7 n procedit ipz calor. significat q e
ex mlia. Sz caue i cognitione coloris ut mbr n e ex
acie calid. l' balneo. l' medicina calida. l' comu
erit sr lat. l' ifricat ex omib istis. l' remanserit colo
alic medicine super eum. Si aut caliditas fuit
silis calori corporis. erit pp duas causas. Aut
qz i materia uic humor aliq. 7 tc erit dolor n ex qn
tate humor sz ex qlitate. Aut erit dolor pp mlti
tudine. n pp malicia humor. aut qz n e ualde profund
d i profundo mbri. Intelligim q d peruenit ex reple
tione n ex malicia humor. 7 remanserit signa repletio
nis. 7 dolor e i profundo. Intelligum q dolor pro
uenit ex qlitate humor. sz pp profunditate n appar
calor i superficie corporis. 7 tc debem scire p ex aliis
signis. Signa aut repletionis sunt ista. magnitudo pls.
ponderositas toti corporis. extensio mbr. tarditas mo
tus n e debilitate. sz qi potauerit hoi. 7 apparet su
dorificatio. 7 icedis. 7 ifacie rubedo. grauitas fronti.
hebetudo igenii. destructio appetit. 7 comune
mltu. 7 antiqua inasiss cu d nimus [illegible]
cib 7 potibz. 7 quiete. sine fleobotomia purgatione. sine labore.

sine coitu. 7 maxie qn oibz istis usus fuit. post ab
stinuerit. Signum contactus loci d i calore 7 fri
gore. 7 duritie. 7 mollitie. asperitate. 7 lenitate. ple
nitudine. extensione. euacuatione. Si membrz tactum
fuit calid. materia e calida. Si frim. materia e frigida.
Tn debes sire li q narrabo qm forte erit mbrum
lotu e aq frigida in ulla hora. l' discoopertu ad aere
frigidum. qz superficies ei frigida apparet tactui. Aut
forte mbr erit ligatum. Aut erit ifirm d omnes
sr ipz. y n 7 claudunt pori. 7 retinet uapor plu
rimi it. Si a medico n respexerit ipz iterz p uapo
ris euaporatione iueniet calid tactu. 7 forte pal
ma tangens distepata e qz n propter qlitate me
bri i calitate 7 f. Durities a signe q m e crassa. Mol
lities a signe q m e humida subtil' e dispo mb fuerit
distepata i eis q accidunt extrinsec. s. ex calore l' f
frig idurescat mbr. 7 e. calefac. 7 remollit. ad
h debes itellige i oibz aliis consideratoibz quas ego no
manifeste explanauio. Asperitas a signe m siccitate
Lenitas humiditate. Qn mbr exasperat p medi
stipticam. l' remollescat p oleu l' unguentu extrins
suppositu. Aut hui plenitudo aut extensio sig
ficat mltitudine m. aut mltitudine uaporis.
7 sic debes considerare sic plenitudine 7 extensione fuit
grauitas. erit pp mltitudine uapor contentor ico.
Dico 7 q debes considerare dispone corporis in sa
i sanitate qm quedam cor sr rugosa uniuersalit 7
spasmosa sic i senibz. 7 q da l' otiu. 7 fortasse e eet
aliq q ontact dur. 7 extensio sit id. sz q y magiat
fuit tactu uetis iflati. 7 tactu lapidis sentet q it
dur 7 extensu e distensa qm dur nocet tactu per
pulsione e passione. Modum egritudinum sunt isti qs
dica. punctio a 7 pressio significat calore m. Sz pressio
e h. signat humore spissu profud i canie. q pp sig m sa
guinea. Puncta a signe materia colica. Egritudo a
i q sentit eg mbr q grauat 7 spasmet. signat frigiditate
m. 7 q ostendit q e frigida uehementia doloris sicalo
i mb. 7 ostendit q m e cal'a qm mbr fiunt calin cu
lenitate doloris. 7 e mbr sentit ifirm extensu ex
utraqz parte l' p'stutu 7 tactu inuicat separatu
7 cutis fuit extensa. Scias q n nocet mbro nisi
qntitas materie l' qlitas ei. 7 tc scias q cor e plen.
De modo a cure considera. si qescat mbr cu
frigidis. aut augmentat dolor e calis e ex calida
cia. De dieta a ifirmi scias q si ifirmi ante
accessione fuit usus cib dulcibz 7 uino grosso
7 carne 7 ouis frixis 7 puo labore 7 mltu dor
mie. scias q materia est multa. 7 si usus fu

fuerit ab causis que generant coleram. et labore et
vigiliis et huiusmodi. scias quod materia colica. et si
usus fuerit ab generantibus superflua multa sicut lacte
et viridibus fructibus. scias quod materia est flatica et humoris
crudi. ¶ Dieta autem que facit sanguinem multum raro pote
rit facere dolorem inveteratum. quia ista dieta inspissat
sanguinem et reddit eum ineptum ad cursum sicut facit in corporibus
lanctum(?) et si aliquando contingit quod dissolvitur. quoniam ista
est in vicina materie cause. ¶ De complexione autem sic
scias quod si fuerit albi coloris admixti rubedini.
et si fuerit habens carnis cutis subtilis. et quando locus fricaveris
rubescet statim significat quod materia est sanguinea. et si
corpus fuerit pigrum et albi coloris non mixti rubedini
et corpus nudum pilis scilicet venis. carne molli occultatur iunc
turarum. et calvi ossium. generaliter talis dispositio qualis est in corporibus
mulierum significat quod materia est flatica. Et si fuerit macrum et cit
rini coloris. pilosum et cum venis. et manifestis iuncturis
ostendit quod materia est colica. Et si macilentia fuerit ni
gri coloris. duricies corporis. pilositas cum cutis si
gnificat quod materia est melancolica. Quia hec egritudo raro contingit
habentibus talem dispositionem. Et scias fili quod egritudo iuncturarum
fere non accidit pueris. sed raro contingit mulieribus. et per maio
rem partem contingit in iuvenibus ex materia sanguinea et flatica admix
ta cum colera. et accidit senibus ex materia colica vel sanguinea admix
ta cum colera. Senioribus autem contingit ex humore crudo quoniam
isti humores multiplicantur in senibus propter debilitatem di
gestionis. ¶ De regionibus autem scias quod in regionibus cali
dis multiplicatur colera et melancolia. In regionibus frigidis multi
plicatur sanguis et flegma. Et scias quod tempus veris augmentat san
guinem et flegma. Estas et autumpnus augmentant coleram et melancoliam
Et quando dixi istis materiis superius dicam in eis contrarie(?).
¶ Signa materie sanguinee: rubedo. calor. extensio.
pulsatio. gravitas. et omnia iuvamenta ad contraria sanguinis
Signa colere: fortis calor et pauca extensio. parvitas
gravitatis. parvitas rubedinis loci coloris. et
punctio. et declinatio doloris ad superficiem corporis. et alia
manifesta signa colere. Signa materie flatice: extensio
sine pulsatione gravitas et dolor sine punctione.
sed quiescens fixa in uno loco manens. et paucitas rube
dinis. et calor minus paucus(?). et cetera contraria flegma. Si autem
materia fuerit composita. non difficile cognoscere per signa sim
[C]um cognoveris quod materia est sanguinea plicata(?)
sapiens minuere ex latere domino(?) et hic propter commo
ca(?). quorum unum est materiam declinare ad locum alium. secundum retra
here eam ad locum aptum. Sed si dolor fuerit in pede dextro.
debes minuere de manu dextra de basilica vel de cephalica
inclusive(?) tamen debes ire ad alteram venam. Si autem non potes inve
nire ipsam. nec aliquam de ramis eius. minue ex vena

mediana quoniam quidam rami vene basilice. et quidam rami ve
ne cephalice coniunguntur et fit ex venarum coniunctione
vena mediana. minuere autem de cephalica non multum
iuvat in hoc casu. quoniam ista vena non derivatur nisi ex parte
superiori duarum partium vene concave. Quoniam ascendit
primum et venit ad manum. et propter hoc evacuat sanguinem ex parte
capitis et colli etc. Et dico autem ex parte inferiori. basilica
autem oritur ab ista vena inferiori et est a chano(?) pectoris illata.
et venit ad manum sub ascellari parte. et propter hoc evacuat
sanguinem a partibus inferioribus etc. et debemus minuere secundum mag
nitudinem doloris. et secundum vigorem corporis. et facies hirudines(?) simul
… quoniam iam apparuit et vinculum(?) ipsum perfectius in declinando
materiam a loco et attrahendo quod erit ad ipsum. … h.
sed non est locus dicendi. ¶ Si autem egritudo fuerit in manu pos
sumus declinare materiam duobus modis. ad alteram manum
aut ad pedem oppositum. et forte minues de duabus. scilicet de
brachio et de pede. Primo minues de manu. postea de pede. et
debes minuere secundum virtutem corporis. et secundum accidentia apparentia
et secundum pulsationem et extensionem caloris et rubedinis. multo
ciens sufficit tamen ista cura sola. Et ego vobis narrabo quod
iam vidi quandam mulierem que conquerebat et vociferabat de
dolore in dextro … et erat magna apparentia calidi et ru
bei coloris cum extensione et pulsatione forti. mulier
autem erat pinguis et multi sanguinis quam … usa fuerat
lacte et carnibus et erat fortis. et minui ipsam ex ma
nu sinistra de basilica et pede dextro de sophena in eadem
hora extraxi de qualibet lib. s. post tres horas solvi ligamen
et iterum extraxi lib. s. postea … eam. deinde post tres horas
extraxi de sophena lib. s. et in eadem hora cessavit dolor et
pulsatio. et mulier rogabat me quod iterum sibi extraherem de
manu. sed fuit ei … magnum. Sed ego no
lui declinare materiam illius propter duas causas. quarum una non
debeo dicere in hoc loco. et altera utilis est in talibus locis. immo
necessaria. scias quod mulier ista patiebatur dolorem in si
nistra manu sed debiliorem. et propter hoc nolui ut materia declina
retur inferius. quoniam debet hic medicus considerare et semper obser
vare. Cum ego curabam quendam hominem cui contingebat
dolor iuncturarum ex materia sanguinea. et incipiebat in iunctura
… que sunt inter … in manu dextra. et interrogavi
primo si accidebat dolor in manu alia vel pedibus. et dixit
mihi quod similis dolor accidebat in manu sinistra. scilicet in iunc
turis. et adhuc fortis et quod numquam in pedibus illud accideret
sibi. … nolui minuere in manu sinistra omnino.
sed minui ei ex pede dextro. Quidam autem medicus precipiebat et
cum minuerat eum manu dextra propter apparentia calidi quod habe
bat in iuncturis manuum sinistre et venit dolor in ista ma
nu. sed declinavit in dextram manum cum magis apparuit minori
maiori alio. et quando ego consului illud ab illo homine

q d' vena mediana

d' muliere

d' homine

q d' sanguinea

intellexi q ego sciebam plus de physica q alii medici. et hec
una de rebus ppter q debes materiam declina ad aliam
duarum partium. et materie qn fuit dolor in tali dispone q
possit augmentari. et hoc in principio doloris qm in tali
dispone debemus cavere a minutione et fricatione et aliis q
trahunt materiam. et non debemus derivatorie materie eligere ad
aliam partium qn in aliqua partium fuit membrum nobile. ad
q evenire incipiat vel possit. verbi gratia. q dolor patitur in iunctura
manus dextre et oportet minuere. In vena scilicet aut in venis cum capite
calido a matre. Dico q non debemus minuere in tali dis
pone ex manu. qm si fecerimus hoc nocebimus membro in quo est
apa. sed forte minuerimus ex pede dextro cum intellexerimus q
q in parte dextra est capsa calidum sanguineum cum periculum maius est
q periculum apatis q est in manu dextra. verbi gratia. in tempore vel in vene
dextre est capsa calida et in iunctura manus dextre est dolor debilis.
Dico q per debes medicari rei periculosiori et forte ac
cidunt in attrahendo materiam due oppositiones. possibile est q mulier
patiatur in iuncturis manuum ppter q oportet et habeat men
struis. Dico q debemus minuere ex pede non ex manu
qm in minutione manus et pedis sunt duo. scilicet declinatio m
a loco infirmo. et provocatio menstruorum. Sed materia mea
revertitur ad illam mulierem q ante dixi per minutionem
tamen tribus horis intermissis extraximus de saphena lib. v.
nocte illa dormivit. non dormiverat cum multis noctibus.
et non feci aliam curam non quare exhibui dietam frigidam et sub
tilem. et in tertia die minutionis fuit sana ex manu le
sa. q ppter debemus incipere curam minutionis. et post curam me
dicinis confortare cum unguentis frigidis et stipticis q dicere
precaveri. sed in declinatione non debemus ponere ista et materie
si corpus fuit plenum. qm forte converteretur materia ad mem
brum nobile et fieret peius. et forte emplastra et unguenta adducunt
in dolorem et hoc fiet qn positum fuit super locum dolorosum
et materia fuit multa et non movere potuit medicinae
materiam a loco. qm tunc clauderet poros membri et prohiberet
dissolutionem. et sic emplastra vel unguenta inducunt vel augmentant
dolorem per accidens. q ppter debes intueri qn emplastra et unguen
ta adducunt in dolorem. et ponemus illa unguenta et em
plastra non super locum dolentem. sed iuxta super locum ut inhibeant
fluxum. et prohibeant dissolutionem. verbi gratia. qn dolor fuit in
genu ponemus emplastra super coxam partem ita q finis
emplastri attingat principium loci dolorosi. et similiter faciemus
in omnibus passionibus iuncturarum. Si autem dolor non cessat ppter
ppter emplastra supposita non indiget ponere super locum pacientem.
et debemus ita uti medicinis donec cessat dolor apatis. et
eius calor et pulsatio. et tunc cessabimus ab eis qm si nos
uteremus magis eis uti. incrassabit materia et fiet dura
et recepta dissolutioni. vel non dissolvetur omnino. sed similiter
q apa est materie pauce. et declinans ad superficiem corporis.

dimittemus nature qm natura per se curabit. sed si fu
erit durum utemur mollificativis et dissolutivis sicut
diximus prius. In principio utemur frigidis et stipticis prius
mollitivis et dissolutivis. in medio ex illis compositis. q
do in membris remansit parum caloris et materie pinguitudo
Sufficiant ergo nobis ea que diximus in illo capitulo dicere
donec est modo de dieta infirmi generaliter. Si in isto tempore sit
in principio sit cibaria eius subtilia. et cum hoc si sit plus sa
guine. et infrigidativa. et acetuosis caveat et a vino et rebus
dulcibus et acutis et putrefactivis. et declinet ad acci
a stiptica et bibat aquam frigidam claram cum oximelle aceto
so. aut cum succis fructuum macianorum vel malorum gra
natorum vel citranorum vel acetum pomi citrini. et agresta. et coti
die sumat ad istorum. et dimittat motum. et post tunc
tunc infirme. balneum et coitum omnino. donec cessat cum humorum et
quiescat dolor. et tunc utatur balneo et motu illi tunc
tur mediocriter. Et si dolor augmentetur intantum q time
at de eius defectu. pone aliquid de medicinis sedativis dolo
ris. et ungamus membra cum mollitivis. et hoc fiat in apatibus
calidis sine magno timore. In passionibus a frigidis et humi
dis sit hic magnus timor et magna cautela. Si autem
fuit colica in principio incipiemus cum evacuatione colere cum
medicinis laxativis. et eligemus ex eis convenientiores
secundum virtutem corporis et quantitatem caloris. Si autem fuit corpus calidus
et debile. et tempus estivum fuit laxavimus cum aqua prunorum. man
na. siropo. et sero caseis. Si autem corpus fuit forte laxabi
mus cum mirobalanis citrinis aloe. scamonea. et nucis laxandi et secundum quanti
tatem materie. et sic minutione sanguinis curatur infirmus
sine alia cura. ita purgato colerico. et post hec ponemus
emplastra et unguenta frigida q attineant humiditati parum. vel cum
eius q non multum desiccant. et utamur istis donec cessat
vehementia doloris. et tunc dimittemus curam aliam. quia non est
necesse desuper ponere dissolutiva. materia enim est tam non
solet putrificari non indurari. Dieta autem infirmi sit frigida.
et humida. sicut aqua ordei. cucurbite. atriplicis. et huiusmodi. et caveat
a calidis omnino. et in diebus quietis dabimus alia q alterat
complexionem. sicut sirupus acetosus. et aqua ordei. viscositas psillii
et succus mali granati. et sit ei dieta frigida et humida. stat
eius in q iacuerit sit frigidus et humidus. et si fuit yemis cooperi
at caput et totum corpus. fugiat vigilias. fortes cogi
tationes. iram. et si fuit necesse dare medicinas sedantes
dolorem dabimus sine timore. Si autem materia fuit flica
et humoris crudi. Laxabimus si fuerit debilis cum semine
urtice et aqua mellis cum trium. et si fuerit infirmus fortis et
materia multa et spissa. Laxabimus cum coloquintida. centau
rea. sarcocolla. turbit. testiculi vulpis. et cetera iuvare
laxandi secundum quantitatem materie. et utemur vomitu cum oximel
le et semine raphani et celgis et sinapi. et sale.

℞ de vomitu

℞ ... ʒ ...

ꝛ aq mellis aut cum medicinis fortioribus istis
sicut nux vomica ꝛ ellim ꝛ vomitus est valde bonum
cum egritudo fuit in iuncturis inferioribus ut in sciatica ꝛ doloribus
pedum vomitum vomitu vel post cibum ... vel ...
piperis vel tyriaca ... speciebus ꝛ siruppi subtilian
te materiam ꝛ caveat a diminutione sanguinis ꝛ ma
xime in plenioribus fluxus ut non debilitet digestio multi
plicetur superfluitas ꝛ ponentur super membrum ab initio usque
ad finem emplastra calefacientia sed in principio cum constric
tiva ꝛ in fine mollitiva ꝛ dissolutiva fortiter et
debes cavere ne materia lapidetur in iuncturis quoniam ista
materia obediens lapideitati ꝛ totum illud debes fa
cere cum magna cautela non sicut faciunt multi medico
rum qui ponunt medicinas fortes ad dissolvendum unde
subtiliores partes dissolvuntur ꝛ remanent grossiores
ꝛ petrificantur ita quod nunquam potuerunt dissolvi ꝛ sic destru
itur instrumentum quod non potest movere membrum lesum. Sed debes
ponere una vice mollificativa postea dissolutiva
ꝛ quando videremus quod materia minuitur multum respicimus
utrum duricies permaneant sicut prius ꝛ tunc non pone disso
lutiva omnino sed postea mollificativa donec reddatur
molle bene postea dissolutiva ꝛ dieta infirmi sit sub
tilis ꝛ comedat una die ꝛ alia non utatur somno
absque cibo ꝛ non debet cibari usque ad repletionem
nisi ut satisfaciat appetitui ꝛ famem removeat ut
humores digerat qui remanserunt in corpore ꝛ non debet saciari
aqua sed cotidie bibat aquam mellis cum speciebus ꝛ medicinis
quas postea dicam ꝛ quando cessaverit fluxus materie ꝛ videmus
quod materia non augmentatur ꝛ corpus est bene mundum ab humoribus
tunc utatur exercitio ꝛ balneo calido ꝛ rebus provocantibus
urinam. ¶ Si autem materia fuerit superfluitas humorum in corpore
ꝛ non apparet multa victoria alicuius nec in dolore nec in
tactu tunc scias quod dolor est ex plenitudine ꝛ mul
titudine humoris ꝛ tunc incipe curam per minutionem sang
uinis postea per plurium venter est medicinis que possunt purgare di
versos humores sicut pillule cochie ... ꝛ ... ꝛ debes po
nere super membrum aliquam medicinam donec corpus purgetur ꝛ minu
etur de cibariis eius scilicet parvum faciet ꝛ subtilem ꝛ non indiget
aliquo regimine preter illud. ¶ Si autem apparet quod in iuncturis
est fluxus ex sanguine ꝛ cola aut ex sanguine ꝛ flate de
bes eum curare in oppositis ... pone quod materia sit
in aliqua iunctura cum calore forti tactu ꝛ sine extensione
ꝛ pulsatione ꝛ rubedine multa quantum dicere in aspectu sang
uineo ꝛ dolore ꝛ pulsatione aliud cum punctione. Dico
quod manifestum est ex sermone meo quod illud apparet com
positum ex sanguine ꝛ cola ꝛ debes incipere a minutio
ne ꝛ purgatione cole ꝛ pone eas quas dixi ¶ De me
lancolia a non accidit passio iuncturarum ꝛ propter hoc de eadem

℞ de dissolutivis ꝛ mollificativis

al' appet in multa victoria aliquis.

[illegible] de humoribus mixtis

[illegible] de melia.

mittamus sermonem. ¶ Laxativum in dolore iuncturarum ex san
guine ꝛ cola quando iuncture fuerint calide ꝛ volueris
solvere solum medicinaliter. Accipe succi mali granati dul
cis lib. .v. ꝛ mediam vel iuleb. omisce ꝛ mitte in ʒ .v.
mirobolanorum citrinorum ꝛ moretur in una die ꝛ nocte cola ꝛ
postea bibe. Aliud debilius sed magis infrigidat. Accipe
vel iuleb. ꝛ appone ʒ .x. mirob. cit. ꝛ sic dimitte per
unam diem ꝛ noctem postea cola ꝛ pone ʒ .i. mucilaginis
psilii ꝛ da pacienti. Aliud. Accipe pruna sicca numero
xxx. tamarindi ʒ .xv. coquantur in tribus libris aque donec
remaneat lib. .v. postea exprime cola colature mitte
mirob. cit. ʒ .x. ꝛ dimitte una die ꝛ nocte. Iterum
cola ꝛ additis ʒ .v. zuccari sumat paciens. Sirupus
prius mirab. cit. qui valet dolori iuncturarum ꝛ fe
bri acute ꝛ terciane purgat enim colam rubeam. Recipe mi
rob. cit. ʒ .c. ablue in aqua calida ꝛ in aqua frigida ita quod aqua se al' Rebl' c.
per emineat duobus digitis pone ad solem in
estate per .iij. dies. deinde accipe tantum aque ꝛ rema
nebunt mirob. ꝛ iterum mitte aquam aliam ꝛ dimitte
tamdiu donec amittant saporem ꝛ albescunt deinde acci
pe primam aquam ꝛ secundam ꝛ aggrega ꝛ cum ʒ .c. manne albe de
coque ad ignem ꝛ remove spumam donec fiat sicut iuleb.
ꝛ simul accipe de scamonea cuilibet lib. appone ʒ .i. al' aur' j.
de scamo. ꝛ super quamlibet lib. .i. aque ro. ꝛ utere quando volueris
Pillule ad dolorem iuncturarum calidum ꝛ sunt idea Johanni
cii. Recipe aloe ... partem ʒ. mirob. cit. ʒ .i. sca
mo. sextam partem ʒ. esule quintam partem ʒ. masticis sex
tam partem ʒ. fac pillulas cum aqua coctanorum vel macianorum.
ꝛ sume totum semel. iste sunt pillule purgant colam ... ꝛ
ꝛ purgant humores aquosos ꝛ bene operantur in dolore calido
iuncturarum. Pillule optime in principio egritudinis. Recipe aloe
ʒ .x. ... mirob. cit. ana ʒ .v. confice cum succo iuie
canine ꝛ sume quolibet vice ʒ .i. ... Pillule
purgantes colam sine molestia valent cum materia est
sanguinea. Recipe scamonee pulverizate ʒ .v. mitte in
aqua coctanorum ʒ .x. dimitte donec desiccetur ꝛ mitte
cum ʒ .x. zucc. ꝛ cubebe ʒ .v. confice cum iuleb. ꝛ fac pillulas
in modum ciceris ꝛ sunt optime in qualibet dispositione materie cum stomachus
est impeditus vel non egit ꝛ sume in qualibet hora volueris
Electuarium quod purgat colam confortat stomachum ... saporis ꝛ ...
Recipe citoniorum ... ʒ .xl. pone in aceto for
ti per diem unam ꝛ noctem postea extrahe ꝛ pista ꝛ appone sca
monee ʒ .x. cubebe ʒ .ij. cardamomi ʒ .ij. spice
nardi. ana rose ʒ .v. confice cum lib. .x. mellis ꝛ acci
pe cum volueris ʒ .ij. ¶ Valent in hac egritudine tro
cisci rosati. scam. ꝛ ... scamo. ¶ Medicamen
laxativum mundificans intestina a fecibus ꝛ a flate
... ꝛ ... a iuncturis fla. Recipe turbit ʒ .x. ... ʒ .ij.

℞ de laxativis ... ordine

zuct. ℥ xx. fac puluerem. sumat a tribus ℥ usque ad
iiij. Sirupus de turbit. educit flegma a iuncturis et a banchis
fortiter. et est aptum et bonum eis qui odiunt medicinas.
Recipe turbit lib. v. mitte in tribus libris aque frigide. et moretur
in tribus diebus ad solem. cola deinde. et uide si amisit
saporem proice: et aquam residuam suis a appone aliam aquam.
et iterum ad solem appone donec amittat saporem. postea
aggrega duas aquas illas. et mitte lib. j. zucc. et
coque donec fiat sicut iuleb. miscetur cum aliis humo
re. et si uolueris citius facere coque ad ignem. quoniam non est
debilior primo. sed non est ita clarus. Aliud laxatiuum
ad dolorem iuncturarum ex flegmate. purgat fortiter. i. sepe du
cit. Recipe surugen ℥ j. esule tertiam ℥. turbit ℥ i. et s. zi
ziberis unam sextam. zucc. quantum omnes alias species. Pil
lule que purgant flegma iuncturarum. Recipe turbit ℥ j. et s. colloquin
tide tertiam ℥. bdellium quartam ℥. forma pillulas et sunt mi
rabiles in attrahendo flegma crudum de ancha. Medica
men quod aufert dolorem anche. Recipe sarcocolle rubee.
surugen ana aur. ij. distempera cum ʒ j. olei nucum
et ʒ j. decoctionis anete. et bibat paciens. purgat enim
sine nocumento. et aufert dolorem anche omnino.
Medicine ad dolorem anche generaliter sunt iste co
loquintida. centaurea minor. succus cucumeris asini.
surugen. pirethrum. esula. sarapinum. armoniacum op
poponacum. ex istis componuntur medicine ad dolorem
anche ex flate. Medicamen optimum ad dolo
rem iuncturarum ex flegmate et dolorem anche. Recipe corticis
sicce coloquintide ℥ v. passas sine arillis plenam
manum. coque in tribus libris aque donec remaneat tertia
pars lib. due. x. uicibus magis flegma et humorem humidum
crudum. Pille fortes ualde purgant flegma ex iuncturis
et ancha. Recipe surugen ℥ v. esule tertiam ℥. turbit due
tertie ℥. coloquintide quartam partem ℥. euforbii quartam
partem ℥. sumatur uice una. sunt enim fortes. et in
isto loco utuntur pillule fetidis. et pillule surugen et ali
is pillulis que scripte sunt in libris. Decoctio que faciat
hominem surgere a lecto qui utitur impodagra et dolore
anche ex flegmate et est mirabile. Recipe cortices radicis
apii. feniculi. ana ℥ x. coloquintide centauree mi
noris. anteos. ana surugen. esule ℥ v. coquantur in tribus
libris aque. usque remaneat lib. j. et sumat cotidie ʒ j.
batirach. Pille fortes que purgant flegma et remouent
illud de ancha et iuncturis. Recipe turbit ℥ x. coloquin
tide ℥ x. et s. succi cucumeris asinini. centauree
ana ℥ iij. euforbii. aur. j. ℥ v. sarcocolle. serapi
ni. ana ℥ ii. armoniaci. ana ℥ j. et s. carui. sinapis
nastrcii. ana ℥ iij. conficiatur cum succo feniculi uel porrorum. decoc
torum ℥ iij. miscetur cum oue et debes uti eis cum co

fiunt pleni humoribus crudis et flate. in tali autem casu
potes uti yeralogodio et yera rufin. sed melius
ut utaris yera rufin.

Quando scitur quod dolor iuncturarum prouenit ex melia
ncolia utere istis medicinis. Recipe epithimi noui ℥ v. pul
uerisa et bibe cum ʒ ij. aque mellis. purgat enim meliam mul
totiens. Aliud. Recipe mirobalanorum indorum ℥ xx. epithimi ℥
v. mitte in libris i. et s. aque feruide et moretur in iij.
diebus. postea exprime et bibe cum ℥ x. zucc. purgat enim
meliam. Aliud. Recipe polipodii ℥ xx. epithimi ℥ xx. zucc. ℥ xl.
puluerisa et bibe cum iuleb. Decoctio epithimi que purgat for
titer meliam. Recipe mirobalanorum indorum ℥ xv. polipodii. sticados
ana ℥ v. sene ℥ vij. coque totum in iiij. lib. aque donec re
maneat lib. j. postea mitte ℥ x. epithimi. deinde remo
ue ab igne et dimitte sic per unam noctem. postea expri
me cola. postea accipe ℥ i. agarici et tertiam partem ℥ sa
licis indi et quartam ℥ elli nigri. aggregentur insimul cum oximelle.
et sumat in sero et decoctionem supradictam in mane. Pil
lule purgantes meliam ex iuncturis. Recipe epithimi polipodii
ana ℥ j. agarici duas tertias ℥. elli nigri quartam ℥ ag
gregentur et fac pillulas que una uice sumantur. et caue ipum
gando meliam quia non debes semel purgare sed sepe. iste
enim humor non ducitur in una purgatione in multa quantitate.
et nota quod purgationem melie humoris balneum et di
gestiuum semper debet precedere. Dolores iuncturarum pro
maiori parte sunt ex flegmate admixto cole quoniam dieta
plurium hominum est cessa. quia cum isti humores augmentantur
que ad iuncturas discendunt non possunt non per sui subtilitatem a bulli
tione caloris ut exercitiis uel usu rerum calidarum cum ipsi de natura
sua sint compacti et inepti ad fluxum. et propter hoc uidemus in
illis que patiuntur dolorem ex humore crudo tempore quietis
inter duas actiones humorum cum uigilant uel laborant uel rebus
utuntur calidis. In aliis autem fit contrarium. quoniam propter hoc non preser
uantur ab accessione. quoniam quando multiplicantur isti humores
claudunt meatus et quia constituti sunt anima corrumpuntur et pu
trefiunt. unde acquirunt acuitatem que subtiliantur et habiles fi
unt ad fluxum. et propter hoc medicine que attrahunt flegma et colam
insimul meliores sunt quam que colam tantum uel flegma trahunt. Medicine
que illud operantur principaliter sunt omnes species titimalli. uel
scamonea. turbit. coloquintida. et aloe cum turbit attra
hunt acutos et colam. Et tamen que colam et flegma attrahunt et
fortificant stomachum et ducunt sine labore. Recipe scamonee ℥ i. et
duas tertias ℥. turbit ℥ x. rose ℥ i. eris. proice in adi
℥ v. conficiatur cum succo coctanorum uel maciarum. et fac
as trociscos. x. et bibat unum trociscum et s. et fortis ij. De
coctio purgans flegma et colam mediocriter. Recipe mirobalanorum citrinorum ℥ x.
℥ usque ad xv. turbit ℥ v. usque ad x. coque in tribus libris
aque donec remaneat ij. tertie. et bibe. et appone zucc. al

Ꝯ ex flate et cola
ut plurimum etc.

bi. ʒ. x. cola et bibe. Pillule purgantes flegma et colam
attrahunt fortiter. Rx. scamo. ʒ. i. coloquintide. ʒ. ii.
aloe. ʒ. iii. succi absinthii. dragaganti. mastic.
ana. ʒ. s. bibat cum ʒ. i. et s. sunt electe et optime.
Et Nota quod surugen habet magnam virtutem in omnibus
doloribus iuncturarum. sed destruit appetitum come
dendi. et desiccat iuncturas cum in magna quantitate sumitur.
et propter hoc si fuerit necesse de eo accipere in magna quantitate
accipiat postea medicinas confortantes stomachum quia
propter admiscemus species cum surugen ana. mastic. etc. et
mollificamus iuncturas cum aqua calida pinguedinibus
et oleis. Et notandum quod istis non debemus uti nisi
cum magnus et vehemens fuerit dolor vel timuerimus
de defectu virtutis egri. quia iste medicine inspissant
sanguinem et prohibent descensum humorum ad iuncturas
quare propter non debemus eis uti nisi cum cor[pus] vacuum fuerit
et dolor fortis. et tunc damus ad mortificandum ad inhibendum
dum cursum. Et ego scivi illas quas excepi sunt. Medi
camen ad potandum cum dolor fuerit fortis ad alleui
andum surugen et zuccarum bibe cum aqua frigida. Aliud
bibe semen coriandri sicci cum ʒ. iii. cuiusque. Aliter pone i.
glandes in aceto una die et nocte. postea desicca et
et mole et da. ʒ. iii. Aliter. lentes excorticate semen
coriandri. surugen. glandes ana. mole. ʒ. iii. bibe.
Cibus eorum sit agresta. lentes in aceto. poma citrina
acetosa. generaliter omnia inspissantes sanguinem. Et si nimia
vehementia doloris duxerit nos ad dandum res mor
tificantes faciemus hanc medicinam. Rx. seminis lac
tuce. ʒ. x. iusquiami albi. ʒ. x. sene. ʒ. x. opii.
ʒ. x. aggrega cum succo lactuce et fac pillulas sicut
cicer. ¶ Si dolor fuerit in pedibus pone suppositorium
rium de opio. et statim dormiet. et hoc faciendum est cum
est de calida causa. Si autem causa est ex frigida cum utatur isti
alius. Medicamen. Rx. surugen. sene. ana. ʒ. x. a
sari. etc. cimini. piperis longi. spatarie. ana. ʒ. ii.
conficiantur cum melle et sumat patiens ex eo. ʒ. aureum. ii.
cum aqua tepida. Aliud surugen. ʒ. x. nitrie. cimi
ni. seminis agni casti. ana. ʒ. v. opii. ʒ. ii. confi
ce cum melle. et sumat. ʒ. s. Et si materia fuerit
composita ex pauca cola. diafilon est optimum. ad
hoc ita ut sit novum. Cibus eorum debet esse siccus sicut car
nes cocte et postea assate. panis tostus cum scibul[is]
calidis cocte et siti sustineat quantum potest. Aliud
medicamen est ad cessandum dolorem podagre frigide.
surugen. olibani. ʒ. xx. cimini. ʒ. x. sume ex eo. ʒ.
iii. et considera quod aliquando fit dolor fortis ex distensione
membrorum. propter humorum quod congregatur ex membri dispositione. et tunc
debes inungere cum oleo camomille. et facere emplastra de se

nune lini. bis malue et violarum. et dialtea. et
pone super iuncturas medicinas constringentes.
Post purgationem maior cura sunt clisteria que
attrahunt materiam talia autem sunt que vulnerant
intestina et exire faciunt sanguinem. et tunc cessat
dolor eadem die. quod ego vidi plus quam in mille hominibus
et nunquam vidi aliquem qui uteretur istis medicinis quin certo
to sanaretur vel ei alleuiaretur nisi sit ita fortis quod in
digeat iustitie. Et ego de istis clisteriis aliquas ma
nieres pulsas exceptas dicam. Cliste valde confortat
tiles flegma crudum et aufert egritudinem. Rx. cortices ra
dicis capparis. cortices coloquintidis. centauree mi
noris. cucumeris asinini. cortices agarici ana. ʒ.
v. coque in libris libras aque donec remaneat due tertie libre.
deinde cola. appone mel et oleum. et fac clistere. et teneat
quantum magis potest. et antequam fiat illud clistere precedat
clistere factum de hiera quod de alsegras vel cum sale et aqua
et melle ad mundificandum intestina a fecibus. deinde
sequitur clistere predictum. Aliud Rx. elli. ni. esule. co
loquintide. nastar. centauree. camedreos ana ma
nipulum i. coque in tribus libris vini. et mitte i. ʒ.
v. olei veteris. et fac clistere. illud est nimis forte
et calidum. et non debes coutti nisi in temporibus flegmaticis. et pinguibus.
aliud non sufficiat aqua hiberne arelgat. et nitri et aqua
sal. Aliter clistere accipe nasturcii ana. mitte in aqua i.
die et nocte. postea calefac. et ex ea aqua clistere fac.
et est optimum. Aliter. accipe lib. iii. aque. mitte in ea
lib. i. mellis et cooperias vas et pone ad solem duabus
septimanis. et cum opus fuerit clistere. Aliter. accipe cor
tices coloquintide coque in aqua et cola. et mitte par
num et oli et fac clistere.
Iam diximus supra quod unguenta que prohibent flu
xum non debes super iuncturas ponere. nisi cor[pus] mun
dum fuerit et post purgationes tunc debes ponere tales
medicinas super iuncturas ad confortandum membra.
et poros claudendos ut non remaneat multa su
flua. Et iam diximus conditiones illius cure. sed volo modo
dicere medicinas particulares. Unguentum
prohibens materiam et sedans dolorem et valet apostematibus
sanguineis. et infrigidat ea et confortat membra. Rx. spo
dii camphore. memithe. acacie. ana. ʒ. i. opii.
quarta. ʒ. conficiatur cum aqua solatri vel lactuce. vel portu
lace. Aliter. Rx. celidonie agrestis. memithe. sandali
ru. rose. cortices papaveris nigri. ana. ʒ. x. oppii.
ʒ. i. fiat tasca. et cum volueris uti resolue cum aqua
ro. et cataplasma. Aliter unguentum album mirabile. con
fortat membra et facit dolorem quiescere. Accipe
ossa combusta sicca. ablue in aqua pluries. postea sicca.

f de clisteri[bus]

Istis pnt(?) d[...]
...

ʒ. ij. sanguinis draconis ʒ. iiij. amidi ʒ. ij. cerusse ʒ. iiij. ag-
gregentur cum aqua ro. et cataplasma. Aliud quod confortat et pro-
hibet magis quam infrigidat. et debes eo uti cum materia
fuit multa. et timueris ne apostema augmentetur. Recipe sanda-
li rubei. memithe. boli armenici. cortice malig-
nati. oppii. fuliginis. armenici ana ʒ. conficiatur cum suc-
co mirte. et est emplastrum forte ad reprimendum humorem. Aliud ad
idem. acacie. galle uirides. sandali albi et rubei
ana conficiatur cum aqua mirte et unge. Aliud in initiis cum apostema
fuit in augmento et est de materia furiosa in qualitate
et in quantitate. Recipe amidi. camphore ana. mole et con-
ficiatur cum aqua ro. et suppone. Aliud quod sedat dolorem. et infrigi-
dat et expellit multum. mole cerusam cum lacte uaccino
et suppone. Aliud quod facit sedare dolorem statim et est expertum.
accipe micam panis albissimi mitte in lacte uac-
cino et dimitte donec ipsa fiat unguentum. et pone
v. partem olei oppii mole cum lacte. et suppone. et cum cale-
factum fuit remoue et aliud appone. Aliud accipe ceram
et oleum ro. sed quantum minus sit de cera. et caulibus ʒ. pone ʒ. ij.
ceruse et oppii. ʒ. mole et totum appone desuper et cooperi cum
foliis lactuce. Medicamen ualde forte et debes
uti cum magis fuit necessitas. Recipe oppii corticis
radicis mandragore ana ʒ. v. mole conficiatur cum aqua
populacee uel lactuce. uel iusquiami in forma grana
et sicca. et cum opus fuit solue cum aqua lactuce uel populacee.
Sed cum fuit dolor adeo fortis quod istis medicinis
non sedatur fuit. unge diu cum aceto fortissimo et calido.
Cum in apostema fuit in statu et dolor fuit aliquantulum
fortis. Recipe sandali ru. cerre. ana. confice cum succo
coriandri uiridis. Aliud ad idem memithe. aloes. ana con-
fice cum succo scari. Aliud farina ordei. rosa. ana
confice cum succo sarcocolle et apii. Aliud boli ar. ceruse rose.
mirte conficiantur cum aqua coriandri. Hec sunt me-
dicine que utantur in declinatione apostematis. furfur. bismalue
flos camomille conficiantur cum aqua furfuris
et ponatur super cartam uel panno. Aliud farine fenu-
greci et semis lini conficiantur cum aqua furfuris. Aliud me-
ti succi. semis lini. confice cum succo caulium. Aliud Recipe
cere partem i. olei aneti sextam partem fac ceratum et appone
camomillam puluerizatam. Si uolueris facere ma-
gis forte. appone axungiam gallice nigre uel
anatis. Aliud diaquilon cum oleo camomille est ualde
bonum. Aliud storax liquida. ladani mastice semen
caulium. aggregentur cum fecibus olei yris. Aliud ualde for-
te. mastice ladani semis raphani. semis cau-
lium. armoniaci cum fecibus olei yris confice. Et
nota quod quando uolueris huius medicinis uti primo a-
bluas membrum cum aqua calida tandiu donec rubeat.
et sic pone medicinas et permitte horis x. postea re-
moue et iterum appone et sic tam diu facias donec
apostema soluatur et si remanserit aliquid de apostemate uel aliquod
lapideum medicabimur sicut dicemus in sequentibus. et iam
diximus superius quod emplastra que dissoluunt non sunt necessaria nisi in
dolore iuncturarum ex sanguine. et modo dico quod sunt ne-
cessaria in apostematibus quorum materia est sanguis et maxime
in colerica aut flegmatica. sed apostema quod est ex pura colera istis non
indiget omnino. sed debes mutare si mora sit in dissoluen-
do illud quod remansit in apostematibus iuncturis de calida cum
quando materia est collecta in corporibus duris. atque coniuncta. sicut
iuncturis ligamentis. quia propter difficilior est ad dissoluendum
quam si esset in carne. et tamen si illud apostema curatum fuit secundum quod
debuit. et non fuit error ex medico nec ex infirmo. nec
alia materia ad aliam fluxerit. dissoluetur in xl. diebus.
et plures medici putant quod materia continetur non tamen
in ligamentis. sed et in cordis autumant solum. quoniam si
materia esset in cordis accideret spasmus propter continuationem
eorum continuationis in musculo in cordis materia est. quod ergo
materia discurrat ad ligamenta et non ad cordas cum
ligamenta sint duriora iam declaratum est in libro nostro
qui de ... appellatur sed illud ignorare non impe-
dit curationem.
In principio post purgationem debemus confortare membrum
ut non recipiat multa superflua. sed quamuis confortatiue
est membrum cum medicinis frigidis tamen non debemus instare omnino.
Sed aliquantulum calefaciemus et illud est
faciendum cum dolor fuit in augmento. Sed si al...
uigoretur dolor utamur medicinis sedantibus
dolorem. mixtis cum istis medicinis que attrahunt omne
et mortificant si non cessauerit dolor. et fuit in declina-
tione utemur cum medicinis dissolutiuis. Et simi-
liter fuit ... et durum medicinas fortibus. Si fuit mollis
subtilis utemur debilibus. Unguentum quod debes uti in
principio doloris iuncturarum ex frigida causa. acacia.
aloe. mirra. ana. aggregentur cum aqua mirte. Aliud nuces
cupressi. iuniperi. mirta. ana. aggregentur cum aqua gallarum ce-
tar. Aliud spice nardi. galle. ana. confice. et appone un-
guenta altariaca conplone et sedatiua dolorem. storacem
liquidam mitte cum oleo laurino. Aliud castoreum. costum
mirta. aggregentur cum oleo antiquo. Aliud ceram dissolue in oleo
antiquo et in oleo yris. et caulibus ʒ. pone ʒ. ij. euforbii
illud magis facit calorem ascendere statim in loco. Aliud
quod calefacit membrum. piper. castoreum. euforbium. ana. aur. j. pi-
rethri. aur. ij. mole et appone. ʒ. j. olei costi et unge
locum fortiter. Unguentum ad mortificandum. oppi-
um. castoreum. ana. cere media pars media aggrega
cum aqua et pone. et si dolor uigorauit. et medicinis non

cessauit. vngatur cum aceto forti in quo sit decoctum mitrastrum. origanum et herbe alie calide. Alie
dicamen dissoluens apostema molle. Recipe tumia. accipe
cinerem uitium. cinerem quercus. et mitte in aqua die una et
nocte. postea cola. et misce cum tantundem aceti. et iunge
pannum et pone desuper. Aliud. sal gemma. mole ofi
ce cum oleo. et frica locum. Aliud. acacia. mirra. aloe ana. con
misce et pone. Aliud. cera. alumen. conficte cum aceto. et
pone et iunge membrum cum oleo. et suppone pluuies.
Aliud. litargirum puluerizatum ℥ i. olei ℥ i. coque donec
sit spissum. postea mitte cinerem caulium et misce donec in
corporetur.

Cum apostema incipit indurescere utaris medicinis
mollificatiuis fomentis apertis et tamdiu
donec uideas remolliri et rarefieri. et latitudi
ne augmentari. tunc reuerteris ad dissolutiua et eis
utaris secundum sufficientem quantitatem. et non cessas quoniam molli
ficare. quoniam resolue donec totum resoluatur. Ter
cius quod mollificant est balneare. et cibis subtilibus et
mollibus uti. et purgatio penitus melior. et caue ab eis que
sanguinem inspissant. et uniuersaliter ab omnibus cibis uiscosis
et siccis. sicut ordeo et lente. et ab omnibus que adurunt
sanguinem. sicut allus et similibus. et salsis. et ab omnibus que sanguinem
non inspissant. sicut nouum uinum. panis azimus. oua dura.
Et sufficiant eis aues paruule. edulia. arietes. o
ua mollia mixta cum sale. et uino. et panis fermentatus
cum multo sale. et uinum subtile. et non cesses uti istis donec
apostema dissoluatur. Et si lapideum fuerit ex eo aliquid me
dicabimus cum istis medicinis. Unguentum
mollificatiuum. ablue membrum cum aqua calida donec inflet.
postea unge cum cera. et sic permitte vi. horas. et cotidie
sic fac donec appareat mollificatio. Aliud. radix
malue. radicem cucumeris asinini. coque in oleo et fac
unguentum. Aliud. forte mollificans. pinguedo galline.
pinguedo anatis. medulla cruris uituli. cera.
oleum. misce. et fac unguentum. et pone desuper nocte
una et die. postea ablue. et iterum appone. Aliud magis for
te. bdellium. storax liquida. armoniacum. misce cum oleo
yris. et suppone. Aliud expertum quod non fallit. feces o
lei yris. et feces olei seminis lini. musilago seminis
lini fenugreci. pinguedo anatis et suppone. Aliud ex
pertum quod non fallit. feces olei yris. et fec. Aliud mollifi
catiuum. Recipe cere ℥ x. olei yris ℥ i. medulle cruris
uituli. armoniacum. storacis liquide. bdellii. gal
bani ana ℥ x. liquefiat cera cum pauco oleo yris. alia
cum medicinis puluerizata addantur. conficiantur. Musila
go fenugreci cum aqua mellis. cinis caulium cum armoniaco.
et elax cum pinguedine antiqua. Stercus capre cum melle
armoniacum cum oleo antiquo. vel cum aceto. Emplastrum
oppositum. radix yris. aristologia. ellebori. piper. conficiantur
cum oleo. Aliud. farina lupini. fenugreci. stercus colum
binum. confice cum melle et pone desuper. Aliud forte. Recipe
aristologia. pireti. radicis capparis. yris. lupini. stercoris
columbarum. elax. ana. deficientibus nigelle quantum de omnibus. con
ficiantur cum oleo antiquo. Diaquilon forte ad dissol
uendum. Recipe litargiri. olei antiqui. ana. decoquantur donec in
spissetur. postea pone uiscositatem sinapis quantum est
oleum. et moueatur donec coaguletur. et cum ualde
forte. postea laua cum oleo aneti calido. et suppone pi
guedines die et nocte. Aliud. litargirum coque et appone
uiscositatem fenugreci. postea misce cum eo calcem. nitri.
piretri. aristologia. sulphur. ana de omnibus quantum
de uiscositate. Aliud. emplastrum mollificans et dissol
uens et est mirabile. Recipe armoniaci. bdellii. storacis
liquide. ana x. galbani ℥ v. piretri. fenugreci. ana ℥ x.
olei yris quantum sufficit ad mollificandum gummi. et conficiatur
cum ficubus nigelle. Cura postea ad lapideitatem. a
blue magis in qua cocte sint radices malue uisci. a
neti camomille donec rubeat quod est inceptiuum
lapideitatis. quoniam quando est fortis lapideitas. locus
lapis non rubet. deinde ponende sunt pinguedines
et medulle una die et nocte. postea laua cum oleo aneti
calido et suppone pinguedines die et nocte. postea
accipe lapidem marcasite et pone ignem donec rubeat.
postea roza cum aceto forti et pone membrum desuper.
et stet super uaporem una hora. postea laua cum aceto for
ti calido et fiat omnis cura per aliquot dies. postea
mole armoniacum cum aceto forti. et pone desuper
et dimitte per aliquot dies postea reuerte ad mollifica
tiuum. et sic donec resoluatur. Emplastrum primum ad sol
uendum lapideitatem. armoniacum opponatur. bdel
lium. galbanum. nitrum. sinapis. piretrum. sulphur.
ana. de litargiro quantum de omnibus. coque litargirum cum
oleo donec liquefiat. donec conficiatur cum aliis medi
cinis. et mollifica membrum prius. postea pone istam me
dicinam desuper. Dixit G. quod accepit caseum antiquum
longi temporis. et nasturcium et puluerizauit insimul. postea ac
cepit pedes porci antiqui salsi et decoxit. et cum aqua illa
miscuit nasturcium et caseum. et fecit emplastrum super uiceris
lapideitatis et rumpebatur cutis. et exibat omnis
uenenositas et sic patiens sanabatur. et expertum
sum sepe illud.

Quamuis istis medicinis medici non utantur
nisi in fine egritudinis. magis deberent uti in egri
tudinis principio. post purgationem. ad attrahendum illud quod est ipsum
dominetur ad superficiem corporis per uehementiam

istarum medicinarum attrahit materia ad superficiem corporis et propter uehementiam istarum medicinarum attrahit materia nimis forte et ampullatur locus et nullis ampullis agatur totum uenenum. unde forti attrahit materia quanto magis debilitatur ipsa pars tanto magis declinat ad ipsam materia. et medicine iste sunt ualde fortes. et eis non debes uti nisi post purgationem plenariam.

Emplastrum attrahens materiam ex profundo iuncture et anche. Combures nasturtium. piretrum capparis ana conficiatur cum aqua ciminis fiat et pone ligatum donec obuiat postea solue et si locus nigrescit bene. sin autem iterum pone donec ampullatur. et aperiantur ampulle. et laua locum cum aqua calida ut cessat dolor. et unge cum butiro ut non consolidentur uulnera quanto diutius fuerint aperta tanto melius erit. Aliud forte. feces uini aduste. catapucie cantarides. nasturcium ana conficiantur cum succo squille. Aliud simplex. unge locum cum melle anacardino donec ampulletur. Mel anacardinum sic fit. pone anacardos in forti aceto ad ignem. et permitte diu bullire. et mel quod continetur anacardis exibit et ueniet in aceto. illud accipiatur et ad usum reseruetur.

Cura ad dolorem anche et artetice. quam posuit G. et laudauit eam ualde. et dixit quod non est necessaria alia medicina. et semel imposita curat ita efficaciter. quod si paciens delatus fuit ad balneum in mula uel in lecto sine alieno adiutorio ad propria reuertetur. Accipe [illegible] in estate. quia ista bona est sepe super dolorem anche uel iuncturarum et dimitte duas horas ligatum et cum sudauit paciens in balneo intret aquam et dissolue emplastrum quia modo non est necessaria alia cura. et si remansit aliquid de dolore fac eandem per x. dies curam.

Signa autem materie iuncturis in ista iunctura non sunt diuisa a signis aliarum iuncturarum. Sed in cognoscendo et cura est aliqua diuersitas. et propter hoc locuti sumus de eo separatim. Dico ergo quod ista iunctura est profunda. quia cooperta multa carne. unde medicus non potest bene cognoscere materiam. nec ex colore loci nec ex rubore. Sed si apparuerit aliquod signum malum significat quod materia est ualde obediens. Ubi igitur calliditas uel frigiditas apparuerint tactu. significatur quod maior est in duplo quam appareat propter profunditatem iuncture illius. Sed propter maiorem partem nec in colore nec in tactu. et illud quod decurrit ad illam iuncturam sunt humores frigidi. et quando claudunt et tamen dissoluuntur quod propter multitudinem relaxantur ligamenta illius iuncture propter tantum quod uertebre resiliunt a sua et hoc est maius malum quod potest accidere in hac egritudine. Lapiditas autem nunquam quia non est minor nisi aliquam magnam uidisse audiui.

Cura huius egritudinis est hec. Si inuenimus quod sanguis habundet in corpore. minuamus de basilica de manu opposita anche infirme. et extrahamus sanguinem sepe. et si sanguis non super habundauerit. sed infirmus habeat cruditate et ex calore illi quod per minutionem non infrigidabitur corpus minuemus. Sed quando maiores isti cure est per fida et ualde bona. postea dabimus uomitum et fluxum sanguinis prouocabimus. uel clisteria fortia faciemus. et fortia emplastra ponemus. postea quando adiuuant si fuerit necesse. Et si apparuerint signa in corpore egritudinis tunc caue a minutione et incipe cum uomitu deinde fluxu. postea alius fac ordinem et non ponas super ancham emplastra nec unguentum ante nimiam euacuationem corporis. Sed si dolor augmentetur aliquantulum ante purgationem corporis pone in medicinas habentes calorem temperatum quod possint sedare dolorem et non attrahere materiam. ut camomillam et semen lini. et ungeamus cum oleo de alchanna uel oleo aneti quoniam unguenta emplastra talia quando corpus fuerit repletum multis humoribus attrahunt humores ad iuncturas et nocent multum. quoniam magis attrahunt quam dissoluant. et hec causa quod non debet apponere aliquod frigidum in passione sciatica quamuis sit ex calida causa. emplastris autem frigidis non indigemus in passione huius iuncture quamuis obueniant ex calore quoniam nulla medicina est extra tam fortis quod possit expellere materiam a loco suo. Sed inducit maius malum. quia claudit poros et retinetur materia et facit maiorem accidere dolorem. et solutio non debet esse nisi contrario ei quod est in profundo illius iuncture ad superficiem corporis. quod propter uitium emplastris obuientibus uel igne ipso si necesse fuerit. et postquam corpus fuerit euacuatum prouidentes utimur medicinis laxatiuis que attrahunt flegma et superfluitates mussillaginosas. ut cucumerem asininum. coloquintida centaurea. et huiusmodi. et aqua aloes mirabilis et adhuc. quoniam quando flegma accipitur deinde fit distinctia. Sed tamen antequam fiat curatur egritudo. et sis memor ut non utaris medicina laxatiua ante uomitum in hac egritudine. quoniam multotiens dolor augmentatur propter attractionem materie inferius. unde debes primo prouocare uomitum. post repletionem cibis diuersis uel diuersitatibus quia preparat humores ad uomitum. et quando infirmus usus fuerit iam uomitu sepe. tunc prouoca uomitum mane cum medicinis leuibus et debes interponere aliquos dies inter utramque euacuationem ut corpus quiescat. et propter illud ad euacuationem materie in fine egritudinis. quoniam tunc debes ponere spacium inter duas euacuationes longius. quia tunc uirtus est debilis. et si uirtus sit debilior ad hoc longius spacium ponemus. et dabimus cibaria multum nutrientia

signa

ci. pauce superfluitatis sicut est panis calidus bene
fermentatus et vinum coctum et vitella ovorum et carnes avium
et vinum clarum temperatum in qualitatibus. quoniam ista egritudo est
cronica. et in diebus quietis da medicinas quas diximus
in cura fluxe materie. et eliges ex eis fortiores vel
defectiores. scilicet secundum fortitudinem materie vel debilitatem
et caveant ab multa superflua generantibus et ab
ebrietatibus. sustineat famem quantum poterit sumat cibum
in tanta quantitate in qua maior fiat restauratio
quam fuerit dissolutio. et caveat ambulationem
balneo equitationem retentionem urine et stercoris ut non
declinent superfluitates ad ancham. et fit duas evacua
tiones utatur vomitu. et quoniam intelligimus quod suffi
ciet usi sumus medicinis laxativis. faciemus
clistria sanguinem ducentia. et apponemus emplastra obu
rentia. et ponemus cum in balneo calido. et ponemus
ventosas super ancham cum igne.

In firmitas hec est dolor fortis in longitudine
pedis et anche usque ad extremitatem digi
torum pedis simul cum corde extensa. et forte non per
venit ad pedem sed terminatur apud iuncturam calcaphi
aut in medio cruris. aut apud genu. et fit ex re
pletione vene venientis ad utrumque pedem. ex par
te inferiori partium duarum vene orientis ab epa
tis et forte erit repletio ex sanguine puro. sicut alius
sanguis qui in corde est. et forte erit ex sanguine grosso nigro.
et forte erit ex humoribus descendentibus ad inferiora cor
poris. Primus autem modus accidit in corporibus multi
sanguinis qui utuntur ambulatione equitatione carni
bus vino. aliis rebus dulcibus. et sentit infirmus calorem
intensum cum intensione doloris. et forte sine calore in lo
co per quem extenditur ista vena. maiorem apud tactum
et hoc erit quando multum repletur ista vena. quia occulta
tur spiritus et fit putrefactio. Cura isti passio
nis est minuere sanguinem ex parte anche ubicumque
apparuerit in parte sinistra cruris. Si autem non appa
ruerit minuimus aliquem de ramis qui sunt super dorsum
pedis in medietate extrinseca. in parte anterio
ris et medii digitorum pedis. quoniam rami qui sunt
in ista parte ramificantur ex ista vena. Illi autem qui
sunt in parte intrinseca ramificantur ex vena que dicitur
sophena. et iste due vene scilicet sophena et nathe.
quamvis ambe dividantur ex eadem vena apud genu. tamen
melius est minuere ex nathe autem ex ramis eius quam ex
sophena. Immo melius est et que ex vena que est in genu.
ex qua ista vena et sophena dividuntur. et propter hoc medici
utuntur minutione isti vene perpetuam.
Nos autem considerantes experti sumus multotiens et invenimus
ipsam esse sic diximus et laboravimus multum invenie
do ipsam. et credimus quod iam inventa est. sed non est locus
dicendi eam. et debemus minuere ex ista vena post
minutionem ex basilica ex manu opposita pedi.
et maxime quando corpus fuerit plenum. et post subtiliabimus
dietam. et prohibebimus motum et equitationem. et iste mo
dus non indiget alia cura. Secundus autem modus est ut mi
nuas in principio de eadem vena. post da medicinas
laxativas que attrahunt melancoliam. sicut epithimum
polipodium. mirobalanos indos. agaricum et huiusmodi. et absti
neat ab generantibus melancoliam. sicut est panis opti
mus bene fermentatus. panis ordeaceus. fabe. lentes et carne
vaccine salite. et salsa. et vina spissa. caules et
huiusmodi. cibus autem eius sit ex hiis que generant sanguinem subtilem
sicut pulli. eduli. vinum album. et utatur balneo. ut
minus generetur expulso sanguine. Tertius autem modus
raro contingit. et eius signa sunt ista. sentit mortifi
cationem et frigus in pede. et allevatur fame. siti. mo
tu sudore. gravatur multo cibo. nimia potatione
aque et vino limphato. et Incipiamus curare cum
vomitu et medicina laxativa que ducit flegma sicut
diximus in cura anche et dabimus oximel. et in die
bus quietis propinabimus ellia antiquata. sicut yera.
ruffini. et thyriaca quatuor specierum. aut leniora
istis. Et si remansit aliquid ab egritudine obu
remus cum igne. quarum una obustio fiat su
per anche iuncturam. alia in coxa super locum dolentem. et reliqua
super dorsum pedis. Cause quibus fiunt dolores iunc
turarum sunt tres. Prima est augmentatio humorum.
Secunda est fortitudo membrorum principalium potentium
expellere superflua. Tertia est debilitas membrorum
recipientium. Secunda autem istarum causarum scilicet fortitudo mem
brorum principalium non dolet. sed debet conservari in sua dispositione.
Tertia autem scilicet debilitas non dolet curari similiter nisi per mun
dificationem corporis cum fuerit securus ne superfluum
discurrat ad aliquod nobile membrum. et hec est radix conser
vationis a dolore iuncturarum. Dicamus ergo quod con
servatio ab egritudine iuncturarum ex sanguine est absti
nentia a carnibus et vino et rebus dulcibus et cibis
multi nutrimenti. et usus acetosorum. leguminum. agrestum.
et componat cibaria sua ex hiis rebus sicut illud quod
fit ex aceto et lentibus et cicere et illud quod fit de car
nibus vituli et aceto. aut pullis cum agresta et similibus.
et utatur fructibus et malis granatis et prunis. et di
mittat sicut videns uvas dulces. et si infirmus non
potest abstinere a carnibus damus ex eis que magis
nutriunt. sicut galli. perdices eduli cocta in ace
to. Si autem voluerit bibere vinum bibat parum et temperatum

q̄ n̄ sit nimis forte n̄ nimis antiquū. ⁊ si bibe
rit aliquātulū forte bibat p̄c̄ succ' agreste uel
acetum pomi citri. aquā mellis cū aq̄ ro. ⁊ cō
ueniant sacutoꝝ. ⁊ si acciderit euomat statī. ⁊ h̄
eit ei dieta in albo ⁊ potu. ¶ Sꝫ in somno ⁊ ui
gilijs motu ⁊ quiete dꝫ ēē mediꝰ. sāgˢ enim
multiplicat̄ ex nimia quiete ⁊ multo sōno. ⁊
in uigilijs acuit̄. ⁊ ī acuit̄ ex calle ex multitu
dīe c̄ēacti. q̄ pp̄ n̄ oꝫ uti aliq̄bꝫ istoꝝ. coyt' aūt
ē pessimū oīb; passioīb; in iūctis ⁊ si aliq̄n ac
cid'it. sit añ cibū ⁊ potū. caueat a balneo. ⁊ co
sid'emꝰ cotidie plsū. ⁊ colorē corꝰ ⁊ faciei. ⁊ si
uid'imꝰ sig̃ augmētatōis sāgnis pp̄ multū
cibū minuemꝰ ex eo. ⁊ si fuīt pp̄ q̄litatē cibi
mutabimꝰ eū aliū cibū. Si fuīt ex multo sō
no ⁊ q̇ete reuocabimꝰ eū ad motū ⁊ uigiliā.
ē ā adhibueīmꝰ c̄ca infirmū hāc ɔsid'atōnē
⁊ fuīt obediēs n̄ō aggrauabūt in corꝰ ē sup̄flua.
⁊ si sup̄ueńit alia actio debemꝰ ɔsiderare ī
ip̄is tp̄ib; actōis. ⁊ si minuerimꝰ sig̃ repletō
nis minuemus si sig̃ fuīnt fortia. si aūt si
gna fuīnt pauca ⁊ debilia minuemꝰ. si actio
uenit cito minuemꝰ. ⁊ ɔfortabimꝰ mēbr. ⁊ da
bimꝰ infirmo ī p̄usiōa sāgnē. ⁊ p̄hibēciā eī
cursū q̄ eī actō cito recedat ā sit leuis. Set
ego curabā quēdā hominē ex passiōe iūc
turar calida cui solebāt actō uenīē fortis ī
fine ueris. ⁊ p̄sēuauit ip̄i ab actōe tb; ānis. ī
.iiij. ā āno ɔtig̃ ip̄i agēdi q̄ n̄ō potuit sibi
cauē a dūis. p̄ea inducp̄; ⁊ dixi ei q̄ si n̄ minu
eret ꝯueñet accessio. ip̄e ē credebat se sanū
ēē ab egritudine. ⁊ iō n̄ curauit. p̄ paucos aūt
dies sēsit dolorē puū īgeniū q̄ n̄ curauit si
bibit uiñ. cū p̄uenit in nocte arripit eum
fortis dolor. ⁊ mane ego ueniēs extr̃i de
sāgne lib. .v. ⁊ p̄misi sic tb; horis. ⁊ posui
d'sup sandali rubi. ⁊ acetū aq̄ rosatam. ⁊ ex
traxi de sangne itū lib. .v. p̄ea addidi ī eodē
emplō balaustias ⁊ nocte illa cessauit pro
maiori parte dolor. ⁊ alia die extr̃i d' san
gne lib. .v. ⁊ omnino cessauit dolor.

In sup̄fluatōe a passiōe iūcturaꝝ ex colā d'bē
primo ɔsiderare motū huōris sic̄ sn̄ás
qualitatē colē naturalꝰ. aut sic̄ mag acu
tus ⁊ uehemētōris q̄litatis. Sicā sig̃ q̄ appa
rent ī iūcturis sūt sig̃ ap̄atis colē p̄e. scia
q̄ istud sup̄fluū colicū ē n̄ale. ⁊ si in iūctiā
fuīt magnꝰ dolor ⁊ calor fortis ⁊ n̄ō appa
corꝰ ap̄atis ⁊ dolor fuīt fortis scias q̄ illud su
p̄fluū ē uehemētōris q̄litatis colē illis. ⁊ n̄
dixerūt q̄dā medici q̄ q̄dam modꝰ doloris.
iūcturaꝝ ē ex ɔp̄lōis malicia tm̄ sine materia
⁊ nos iā fecimꝰ libꝝ p̄lurū. ⁊ adhuc faciemꝰ
requirēdo istas q̄ōes. Dico g̃ q̄ in tali lo
co debemꝰ uti euacuatōe ⁊ altare ɔplexionē
sꝫ in p̄ma dispōe debēꝰ mag euacuare q̄ ī sca. ⁊ ī
scda dispōe debēꝰ mag altare q̄ ī p̄ma. q̄n g̃ nos
sciuimꝰ q̄ materia descēdit in iūctis. euacuabimꝰ
colā ⁊ maxie in dispōe sanitatis pp̄e accessiōe;
⁊ cauebimꝰ ab eis q̄ colā gnāt. sic acrib; ɔlab;
⁊ c̄ssis. sic uinū acetū ⁊ mel. butir. ⁊ nuc̄. ⁊ oleū.
nuces. ⁊ silia. ⁊ gn̄alit' sit eī dieta q̄ dixi ipa
sicē iūcturaꝝ ex sāgne. sꝫ sit mag̃ humida. ⁊ utat̄
aq̄ ordi. ⁊ cucumis. cucurbite pōtulace. ⁊ p̄mit
temꝰ eū uti reb; acrib; acuis. q̄uis ē acā ɔsiccat
tm̄ colē fumositatē rep̄imit. ⁊ mortificat eius
acumē. ⁊ utat̄ balneo dulci mag q̄ ī dolore ex
sangne. resp̄iciemꝰ cotidie eī pulsū ⁊ urinam.
⁊ si uid'imꝰ sig̃ colē dabimꝰ medicinā. Si aūt
materia fuīt acuta sup̄flua ⁊ corꝰ fuīt macruꝫ
n̄ō utemꝰ euacuatōe p̄mo n̄ intelligamꝰ q̄d
ille humor cū malicia ei ē mlt'. ⁊ h̄ declabit' in
dispōe eī. s. iūcture. q̄n q̄ñ n̄ō apparueit ap̄a
significat̄ q̄ huōr ɔp̄ās non ē mult' ⁊ e conuer
so. Sit enī cib; ei aq̄ ordei ē uiscositate p̄ti
lli. ⁊ dab̄ ei aq̄ ē inuē ⁊ ablue mēbr ē aq̄ olei
tepida. ⁊ ieiunīē p̄mittat̄ p̄ comestionē.
⁊ cēdat par idie. sꝫ sepe. ⁊ comiat mltū. ⁊ n̄ō
laboret oīo. sꝫ sit ī q̇ete aliū utat̄ euacuatōe
colē p̄c. ⁊ cotidie p̄ōe emplm frīd' sup epar. ⁊
dabimꝰ aq̄ bibē d' scariol. ⁊ uuā caninā ⁊ ē cessa
uīt acumē ⁊ calor dabimꝰ plus d' cibo. ⁊ uinū lim
phatū ⁊ dietabimꝰ dieta illi q̄ uult īpinguaī
⁊ cū corꝰ eī fuīt p̄ig̃ ⁊ suscepit carnē. tc eīt san.

Si materia fuīt flica caueat eg̃ a cib mltē
sup̄fluitatis sic carnib; a'ietis. ouis lac
te uino nouo. piscib;. fructib; humidis. ⁊ suf
ficiāt eis res assate. ⁊ carnes auiū q̄ sūt pau
ce sup̄fluitatis. utat̄ salsis subtilib; uinā
tib; digēs. s. q̄ fuīt ex cāne cimino. origano.
aceto. sinapi. ⁊ hui. utat̄ eliis calis. ⁊ uīo an
antiq̄ pauco. ⁊ caueat a replōne cibi ⁊ potus.
⁊ si aliq̄ñ c̄cedit mltū. p̄uocet uomitū. ⁊ sudet in
balneo multū añ cibū. ⁊ utat̄ motu aīalīū.
añ cibū. ⁊ n̄ comedat p̄ motū statī. sꝫ parū
p̄ea. fricēt̄ eī iūcture in balneo ē nīt' fricatōe

et non dormiat de die omnino. Sed dormiat nocte
tota quoniam si uigilauit de nocte corrumpet digestionem et
multiplicantur superflua. et intelleximus quod in corpore
multiplicentur superflua dabimus medicinam exi
lientem ea secundum necessitatem. et in maiore parte temporis accidentis
et nulla medicina in monstratione ad dolorem iuncturarum
est ita iuuatiua sicut urine prouocatio et medicinas quas
solemus dare ad remouendum passiones istas sunt yera
pigra hermetis. et tyriaca .iiij. medicinarum et hui.
quoniam ista sepe abstulerunt passionem hominibus qui eas tol
lerare uoluerint et generaliter dico quod omnis maniere
euacuationis et uomitus in minutione. potio laxatiua.
prouocatio urine. sudor. quoniam fuerit usus loco suo.
aufert dolorem omnino. nisi infirmus usus fuerit et sit repletio
ne cibi et potus. quoniam si membra fuerint uacua et iunc
ture fuerint plenus. attrahunt superfluitates magis quam
solent attrahere. et propter hoc precepit G. quod nullus medicus su
scipere aliquem istorum qui patitur in iuncturis iam non sit
sapiens et obediens medico. Si autem omnino fuerit
per aliquem nolentem obedire. eorum medicina est melior
uomitus. postquam est euacuat flegmata et consumitur. Si tamen non
debes eo frequenter uti ne stomachus debilitetur. et similiter de me
dicinis prouocantibus flegmata et febribus purgantibus flegmata. Si in
firmus non potest sustinere uomitum et cibus ei non digeritur
bene absque eo exponemus unum ex passis et melle.
et scire apud diuersos est G. quod ista potio ualet nimis
passionibus iuncturarum. et qui solet pati in iuncturis.
quoniam pax hui. ideo augmentant debet uti euacuatione
in diebus quietis. et fricare iuncturas cum sale. et
oleo forti fricatione. hic ualde est utile. ut iunc
ture non recipiant superfluitates. et in dissoluen
do que est in eis fluxum. et si remanserit aliquid post egritu
dinem. mutabimus eum a uilla in qua iacet
ad aliam uillam calidiorem et caue si quis aliquam fece
ris cautium corporibus membrorum ne recipiant super
fluitates euacues paulatim et paulatim ne superflui
tas que solebat currere ad illud membrum reuertatur ad
aliquod membrum nobile. ego uidi plures hominum
mori subito quod non fuerant usi euacuatione
post cauificationem statim. curatio illi iuncture debet
eadem esse cum curatione aliarum iuncturarum. Sed uomitu
debet infirmus magis uti et potiones laxatiue debent
esse fortiores et caue a coytu. et quietatione ambulatio
ne. et maxime propter accessiones et quod non dormiat sup
er lesam ancham. Modus autem sciatice que omnino ex re
pletione sanguinis inuenia debet curari sicut curatur
passio iuncturarum ex sanguine et et magis quod non
ambulare nec honus magnum ferre. nec eri

gere lapidem etiam. Modus autem qui omnino ex hu
tate ad uenam illam prouenientem debet curari sicut curatur
passio iuncturarum ex flegmate. ¶ Medicamen nobile quod
sumat eger die uno et in alio die dimittat in
omnibus diebus anni excepto mense iulii et iunii. et
excepta medietate augusti et ex eo sumat aurei
i. cum ℥ .i. aque mellis quam potest in mane assellabit. et si ali
quo die non assellauerit non sumat medicinam donec
assellauerit perfecte uel aliquid tale. et non comedat post medi
cinam per .x. horas. et debes eum custodire sicut diximus
in passionibus iuncturarum ex flegmate. Recipe camedreos cen
tauree minoris ana ℥ .viij. aristologie ℥ .vii. genci
ne ℥ .vi. petrosilini ℥ .iiij. spice romane et nardi ℥ .i.
agarici ℥ .ij. aggregentur cum melle. ¶ Aliud nobile experi
mentum. Recipe seminis apii ℥ .x. petrosilini rubee ma
ioris ana ℥ .xv. aristologie ro. asari. radicis cappa(ris)
genciane ana ℥ .vij. agarici. surungie ana ℥ .xv. cu
mini. cinamomi. ana ℥ .x. aggregentur et sumat
cotidie per yemem totam aurei .j. yera. hurçimuç me
lior est istis medicinis. et perfectior medicamen
diatesaron expertum. Recipe camepitheos camedreos
genciane. seminis rute. ana. sumat cotidie per yemem
aurei .j. et dimittat in estate. ¶ Aliud quod aufert dolo
rem iuncturarum. Recipe reubarbari. pionie. mirre. spice nar
di. ana ℥ .xx. folii ℥ .j. gariofili. grana .xv. aristolo
genciane. ana ℥ .xxx. sumat cotidie aurei .s. post
cibi digestionem et debet incipere in equinoctio autumpnali.
et sumere per .l. dies. et interponere .xv. postea per .l. et dimit
tat per .xv. tamdiu sic interpollando .xv. dies et
sumendo .l. donec suma .ccl. uicibus. et dimittat
accipe a medietate iunii. et per totum iulium. et me
dietatem augusti. et non comedat nisi post .viiij. horas.
¶ Cura fit ex oleo uulpis quo utatur in pas
sione iuncturarum. sic fit. accipiatur caro uulpis po
natur in caldario magno pleno aque. et appone
sal. anetum. et bulliat donec caro dissoluatur
et ossa solummodo remaneant in aqua illa ponatur infirmus.
et intret eger. et moretur in ea per duas horas postea
exeat. et in meridie eandem aquam intret sicut in primo.
et in nocte similiter. et sic illud fiat in principio mensis
tribus diebus et in medio tribus diebus. et in fine tribus diebus
similiter. ¶ Unguentum ad dolorem iuncturarum quod oportet
uti per totam yemem. Recipe salis gemme. aluminis tar
tari ana. conficiatur cum oleo antiquo. ¶ Aliud. alumen. sal. et oleum
antiquum. ¶ Aliud. sal gemme. nitrum. oleum antiquum. et si locus
ampullauit melius est.

Quamuis declino parum ad has res. tamen bonum
est scribere in libro meo. ut non remaneat truncatus

et d. uulp.
Al' oleo costiano
t album

fine eius q̄ dixerūt antiq̄. ¶ Dix̄ corọ: si sinderis
pedē rane ⁊ ligaūs sup pedē podagri p tres
dies curat̄ ita q̄ dextrū pedē rane ponas super
dextrū patiētis ⁊ osūso. Dix̄ ẽ q̄ si ligaūs coral
lū idē opat̄. ¶ Dix̄ finei q̄ oposuit libr̄ d' lapi
dib;. q̄ magnes si fuīt ligat̄ sup pede podag̃
ci curat̄. Et alii phis dix̄. si accipiat̄ calcaneū
aq̄le. ⁊ ponat̄ ligatū sup pedē eḡ. curat̄. ita qd
dextrū sup dextrū ⁊ cōūso curat̄. ¶ Accipiatur
uentosa c̄ cap̄ sit ad mēsurā uni' palm. ⁊ acce
dat̄ ī igne. ⁊ sit figa amplitudine ad m̄su
rā ā chē. ⁊ claudat̄ os agtū bn̄. ⁊ ponat̄ sr̄ āchā.
⁊ stati adherebit. ⁊ sic p mittat̄ pouas horas.
⁊ p̄ remoueat̄. ⁊ abluat̄ loc̄. ⁊ iter supponitur
donec uesicet̄. ¶ Mod' cautiḡādi āchā. An
cha cauterigatur multis modis. Sz melior
ē iste. accipiat̄ istrumētū ad mod' coclearī fer
rei. ⁊ sit diametr̄ ei' sic medietas palmi. et
fiat ic̄cautu ei' .x. eminētie ad formā ossiū
dactilor;. ⁊ mittat̄ in igne donec rubeat. dei
de ponat̄ sup pixidē āchē. ⁊ eḡ iaceat sup latus
sanū. ⁊ cauterizet̄ .x. cauteriis una positōne
istrumēti. p̄ea ponant̄ empla de butiro ū uul
nā p manent apta. donec uenenositas tota
exeat. ⁊ c̄ nolūs cātiḡre. debes eḡ pone
tali m̄ q̄ acuīn anche appare p̄sit. dein fac sī
ip; centus ⁊ p̄ cauticab.

Emplm̄ ualēs podagre. dolorē q̄escat. pu
dōn. R̄. amidi. ʒ .x. sādali rubei. ʒ .v. acca
cie. ʒ .iij. mirre. c̄c̄. opii. aloe. an̄. ʒ .j. mole ōi
a c̄ aq̄ iune carine. l' plātaginis. ⁊ mittas
guttas oli rosati ⁊ utē a p̄ncipio eḡtudis.
Al' plastrū ad podagrā calidā. ⁊ fortē dolorē
⁊ ap̄unt sāguei repellit materiā ⁊ cōfortat loc̄.
sedat dolorē. R̄. semis nastcii farine ordei. psi
lii. mice panis bene sitati ciōiōissimi. aq̄
rosate. an̄ ōfice c̄ succo plātagis l' portulace.
⁊ mitte oleū rosatū cū albumie oui ⁊ pone
desup. qn̄ incip̄ quiescē dolor. adde q̄rtā partē
uitelli oui. ⁊ par. ¶ Emplm̄ mirabile adue
hemētiā doloris. R̄. rob d' musto aq̄ plātagis.
uiscositatis maluauisci albumīs oui. an̄. ʒ
ij. ōfice. ⁊ mitte sem̄ citonior; farinā fabaru;
⁊ farinā ordei an̄. ʒ .x. lapis armēici. sādal' cit.
memitie. aloe cicot. c̄c̄. an̄. aur. j. agita totū
⁊ mitte cere. ⁊ oli. ro. an̄. ʒ .v. ōmisce c̄c̄ ⁊ utē.
⁊ c̄ cessauit dolor. adde olibiū. mirre. an̄ aur.
j. ⁊ duo uitella ouor. ¶ Emplm̄ formicar̄

ad dolorē podagre calide ⁊ multociēs pbaui ip;
⁊ inueni mirabilē. Accipe de tra formicarū
alcco lipido. ʒ .iij. farine ordei. ʒ .j. d' foliis rose
ʒ .v. farine fabar. an̄. ʒ .v. malue. man
dragore. an̄. ʒ .iiij. vi. coq̄ maluā ⁊ mādrago
ram ī t'b; lib; aq̄ usq; ad medietatē. ⁊ cola ⁊
ōfice reliq̄s medicias pulūica. p̄ea mitte
in mortario ⁊ misce cū eo t'a albuḃmina oui.
⁊ duo uitella. ⁊ ʒ .iij. c̄c̄. pista totū bene ⁊ su
p pōe. ⁊ nō ē necessariū aliū nec alia cura.
¶ Emplm̄ d' cta. q' ofortat mēbr̄ ⁊ sedat do
lorē. ⁊ debes eo uti cū uehemētissimi fuīt dolor.
R̄. cere mollite ⁊ resolute ʒ .j. ⁊ amidi d' cocco
facto cū aq̄ rosata ⁊ aq̄ cucurbite. ʒ .v. misce
totū ⁊ mitte in mortario ⁊ pista bn̄. ⁊ remol
li cū lacte lactuce. ⁊ cū albumie oui fac de
totū ⁊ pone. ¶ Epl; psilii q' p̄dest calori ⁊
dolori podagre ⁊ debes eo uti in corp; calis
⁊ tēpore calido. mitte psiliū in caldario. ⁊
coopi psiliū aq̄ coq̄ diu. p̄ea repōe ī mortario
⁊ appōe panis micas remolitas iace mirtas
aq̄ ro. ogiga ⁊ misce c̄ pauco oli. ⁊ utē. ¶ Empl;
mirabile bonū q̄ potissim a p̄ncipio eḡtudis
usq; in finē. ualet multis. Accipe fabas cū cor
ticib; suis ⁊ uitulus. coq̄ī aqua. ⁊ p̄ea cola
⁊ aquā reponas in caldario nouo. post acci
pe semīs maluauisci. ⁊ semīs citonior;. se
mis lactuce. seis papauis albi. an̄. ʒ .ij. se
minis plātagis ⁊ fen̄. greci. folia ro. semīs
caul. mādragore sandali cit. an̄. ʒ .ij. coq̄ to
tū in aq̄ plātagis ita q' coopiat̄ medicie donc
remaneat medietas. cola ⁊ misce tātūdem
oli ro. coq̄ q̄usq; ōsūat̄ aq̄ ⁊ remaneat olm̄
cuilibet pōderi ʒ .iij. appone ʒ .iij. cere albe. ⁊
ʒ .iij. sepi de renib; uituli. misce totū ⁊ utē
ex eo c̄ op̄ fuīt. ⁊ si podag̃ fuīt ex frīda causa.
appōe mirrar. c̄c̄. an̄. ʒ .j. ⁊ c. ⁊ q̄b;l; ʒ .iij. ⁊ si
fuīt ex calida cā. pōe accacie. opii. an̄. ʒ .j. c̄ ē
mirabile ⁊ si uolūs pone optimū pone q̄rtā
ptē ʒ .i. caphore. ⁊ si uolūs solue duriciem.
accipe de eodē ēplo simplici. ʒ .ij. ⁊ pig̃dine
aq̄le ʒ .j. bdellii dissoluti in lacte l' rob d' musto
ʒ .j. ōmisce ⁊ pōe sup duriciē. ¶ Unguētū
ualēs ad podagrā calidā ⁊ frīdā ⁊ sciaticā
⁊ duriciē ⁊ apāta diuri. accipe .vij. uespiliones
⁊ pōe in caldario ⁊ coopi aq̄ pluuiali. coq̄ usq;
ad medietatē. postea cola. ⁊ pone tātūdem
oli ro. ⁊ frusta salic' ⁊ coq̄ usq; ad ōsūptionē

oli. ₇ utere ī passionib; fris. adde medicinas cali
das ₇ eōuūso. Scias q͛ istud unguentū ualet ī
calis caūs ₇ fris. nō ex q̄litate sua ſ3 ex q̄dā
uirtute occulta. Empl3 de seib; ualēs ī calib͛
caūs. ℞. semis papauis albi. semīs cucurbite se
minis aneti. semīs maluevisci añ. ℥.j. ʒ. s. coq̄
totū cū media libra aq̄ usq; ad medietatē de
in cola. ₇ pōe oleū ātiquū si fuīt yems. si estas ol3
ro. ſ pōs aq̄ ₇ decoq̄t ad ignē donec ɔsūat aq̄
₇ remaneat olm ₇ d̄m colet. ₇ mittet cera alba
₇ d' pīguedīe reñ uituli trīā pāte. ₇ cū lib; ℥. po
ne ʒ.i. acacie. ₇ ʒ.i. aloe. ₇ ʒ.i. cē. ɔfice ₇ q̄n̄ uo
luīs utere. In podag͛ calida. accipe aq̄ ₇ mitte in
ea ℥.i. corti͛ pulūigate. lapidis armenici ʒ.i. fa
rine ordei. ℥.i. semis balaustie. ℥.i. ₇ duo oua
cere. auī. j. ʒ. s. aq̄ ro. tāt ₇ ɔfica it. Et dixit
m̄ q̄dā phisicℓ monac͛ q͛ c̄ q̄dā soci eī cēt poda
gicus ₇ fuiss; incura eī multo tēpore uidit ī sō
nis. G. q̄ dixit accipe colloquintidam ₇ pulūiça c̄
bdellio ₇ ɔfice cū aq̄ caulīū ₇ maiorane ₇ pōe
d'sup tepidū. q̄ alt'a die fec͛ idē curat͛ ē d' poda
gra frida. Aq̄ ex q̄ abluitur mēbr̄ podagrici ex
frida cā. accipe folia salicis ₇ medietatē fumu
gē. fabarū ₇ lupinā. añ plena; manū. coq̄ c̄ aq̄
₇ intinge pannū ₇ mēbr̄ ablue. Diaq̄lō ua
lēs apāti frigō d'uir' ₇ podagre. accipe psilli
ʒ. xx. iusq̄ami albi ʒ. x. fenugrē. semis lini añ
auī. xx. seis cucurbite seis papauis. añ auī. x.
misce cū aq̄ cal'a. ₇ maneat ita una die ₇ una
nocte. p̄ea accipe eī spumā ₇ coq̄ cū olō ₇ litar
giro ₇ bdellio añ auī. x. ₇ de olō quātū suffic͛
coq; usq; fiat diaq̄lō. ₇ utē in diu'icieb; ₇ no
dis. Empl3 ad apātā d'ura. mlica ₇ flica
₇ ad nodos podagre ₇ ad spasmū q͛ ɔtig͛ nuis.
₇ dissoluit nodos ₇ remouet spasmū. ℞. bdellii
ʒ. xxx. pone in olla trita coopi cū aceto ₇ ℥.i.
rob ₇ p̄mitte donec remolliat͛. deiñ mitte
℥. s. mell'. pista donec fiat sic͛ medulla. ₇ tūc
adde olibañ. oppopanac͛. armoniac͛. mirrā añ.
auī. j. p̄ea pista in mortario. misce olm camo
mille ℥. iij. oli antiq̄ ℥. j. pīgdīs galline ₇
anseris añ ℥.i. pingdīs uituli ℥. ij. ₇ ɔfice ₇ utē.

Saaphati accīt pueīs ₇ forte accīt ī facie
₇ in capite ₇ gn̄o eī est ꝓꝓ multitudīe
sāguinis ₇ huītate cutis. ₇ signū eī sunt
uulnīa parua ex q̄b; exit humor qui spādit ī ca
pite ₇ in facie ₇ cū eis accīt pruīt͛. q̄r puer
uigilat ₇ plāg͛ ₇ ɔq̄rit. Et in eor cura corri
gēdo abū nutrīs. deiñ rade capud pueri c̄ psilotro
d'm superpōe folia atplicis q̄ñ forte curat͛ ꝓp
tātū. q̄r ista folia sugūt uenenū. aut pōe d'super
istud ūguētū. Unguētū ualēs ad saaphati
q̄ accīt in capitib; puerorum. ℞. ceruse. litargiri
añ ʒ. v. liquidi de cane uiuū ʒ. iiij. oli ro ℥. j. ce
re ℥. j. liq̄fiat cera cū olō ro. ₇ tāt medicie ₇ ɔ
ficiatur cū uitell' ouor duor assis deiñ ūge
cū eo capud pueri.

Passio q̄ dicit͛ fauositas mellis ē spēs saa
phati. ₇ tē sup uulnīa apparēt q̄si sanie. ₇ scal
pitur cutis c̄ mag͛ pruitu. ₇ eliq̄t ex eis q̄si
mel. Et cura eī ē ut cotidie radat͛ capd' ₇ ablua
tur cū aq̄ mitast͛. ₇ maiorane. saturegie. d'm
ungatur cū isto unguēto. accipe litārgiri ce
ruse añ. auī. ij. sulphuīs āgēti uiuī. auī. j. o
li ro. ₇ aceti. donē fiat ūguētū. ₇ unge cū eo se
ro ₇ mane capd. ₇ ablue cū illa aq̄.

Accidit q̄busdā pueīs ut excrāt c̄ mag͛ capi
te ₇ p͛ excitū augmītat͛ ult͛ m̄surā debitā.
₇ ego uidi puerī cui capd' ad eo augmītabat͛
ī longitudine ₇ latitudīe q͛ coll̄ eī sustie non
potāt. ₇ nō cessauit augmītari quousq; mō
tuus ē puer. Magtudo autē ēssa capitis aū
ex uētositate ₇ ossa gn̄ata ex ossib; capitis.
aut ex agḡatōe aq̄ inclusa ī eo q̄ nō inueit uiā
exitū. Et incipe icura eī p̄ḡrādo cap nutrīs
ē yems magnus. ₇ caueat ab oīb; cib̄ gn̄ātib;
uētositatē ₇ sup̄flua ēssa. d'm̄ īcipe in eī cura
c̄ eis q̄ mittūtur in auib; pueīs sic͛ d' amigdal'
amaris. aū d' olō aneti. l' d' ben optimo. ā de
aq̄ maiorane. si sic curat͛ fuīt bñ. sin autem
pone sup capd' ēpl3 d' olibano. sarcocolle. serapi
no. gūmi amigdal'. si sanatus fuīt bñ. sin ā
accipe babuī uiuū. ₇ pista cū testa sua donec
fiat unguētū. misce cū pauco olibanū ₇ pone
sup totū caput p͛ rasura ₇ p̄mitte aliquot dieb;
ista medicīa. restrīg͛ capd' ī redire fac ad m̄surā
debitā. deiñ mitte in eiu' naīb; l' fel lupi uel
cerebr̄ ₇ par mitte. ₇ fac hī īq̄lib; mīse. paru
Sitas capitis si fuerit naturalis nō curatur.
Sequit͛ de inflatōe uēt's. Multociēs accīt eis

Emplm. G. ī sopno

inflatio ventris cum magnitudine capitis. Et cura
eius est quod accipias mirram et aloen et comminue et confitiatur
cum aqua sarabari et pone super caput. Et si cum inflatione
ventris et magnitudine capitis macrescit corpus accipe
pe manipulum .i. nitule et .v. avellanas et
.vii. amigdalas et fenugreci autem .i. tantum et extrahant ab eis
oleum. deinde mitte in naribus usque ad .iiii. ʒ. et un
ge caput et mitte in auribus et dabitur nutrici cum lacte.

Sequitur de strumitate. Strumitas accidit in cerebro
et tunicis eius. Et signum est quod oculi profundantur
et supervenit febris. Et cura eius est quod ponas super
cerebrum folia portulace. et rasura cucurbite cum oleo
roseo et farina ordei. aut unge caput vitello o

Vigilie accidunt pueris in prima etate ut in colo
ratione ex corruptione lactis. Et cura eius est ut
mittatur in naribus pueri oleum violatum cum croco. aut
oleum anetinum cum succo lactuce et unge caput
et frontem cum istis oleis. et sit sollicitudo nutrix in correc
tione lactis. et da sugere puero sirupum papave
ris albi. et unge tempora et frontem vel cum oleo opii et ceto.

Sequitur de epilepsia. Accidit duobus modis
aut nascitur puer cum ea et est ex malicia com
plexionis in cerebro. scilicet aut sicce aut humide et frigide.
aut est accidentalis. Et signum illius est quando nascitur cum ea.
Signum accidentalis est quando advenit post partum. Et cura
illius est observatio diete. quando cum mutaverit etatem
sanabitur ex ea. Si autem non fuerit sanus sociabitur cum eo usque
ad mortem. Et cura accidentalis est sollicitudo
circa correctionem lactis ut caput et corpus nutricis purgetur.
et caveat ab omnibus cibis generantibus flegma. et non
lactet puer nimia quantitate quam possit digerere vel minus
et mitte in naribus medicinas calidas. et odoret
asam fetidam vel rutam et unge cum oleis calidis. et suspen
de peoniam ad collum. et liga ad collum eius lapidem
smaragdum. et non accidit ei epilepsia. et si duraverit
post hoc da tiriacam magnam.

Sequitur de passione quadam que dicitur mater puerorum.
Hec infirmitas accidit pueris in prima etate frequenter.
Et signum est plorat puer multum. timor in sompno et
vigilia. augmentatur calor. et ab ore egreditur
odor fetidus. Et causa huius egritudinis est acceptio lactis
plus quam possit digerere. Et cura eius est in correctione
lactis. et quod detur puero de diaplius vel diamusco
cotidie .vi. pondus ℈. cum lacte. et papua mediana est
illi tyriaca magna cum lacte magis data.

Sequitur de humore fluente ab auriculis. Hec infirmitas
accidit pueris in prima etate ex humiditate cerebri.
Et cura eius est ut mittatur in eius auricula lanam

bombacis antiquam. et cum fuerit humore plenum extrahatur
et aliud intromittatur. et forte cum hoc tantum curatur. Si autem
accipe alumen et dissolve cum vino et intinge lanam et in
tromitte. humor est desiccatur. aut accipe ... et nitrum
et tere cum aqua et aceto et intromitte.

Sequitur de veneno. Hoc accidit pueris ex venefica
vel plaga accidente in auricula. et sufficit eis in
tromittere mel bullitum cum aqua. purgat enim venenum auri
cule. aut accipe folia mirte. aut galline. et distem
perentur cum aceto et intromitte

Sequitur de egritudinibus puerorum in oculis. Accidit
pueris in oculis diversitas egritudinum. et ex eis
est inflatio et clausura palpebrarum. et forte hoc accidit
ex medicinis stipticis quas mulieres ponunt
super caput puerorum sicut alcanna et huiusmodi quando superflua
capitis convertuntur ad oculos. et forte accidit eis exflu
xu materie calide vel frigide. Et cura huius egritudinis
est quando rubor est in facie et calor in fronte. ut accipias
succum memithe et foliorum rose. ana ʒ .i. crocimin
re. ana ʒ .i. et ℈. pulverizentur et confitiantur cum aqua sarabari
vel lacte mulieris et supponantur oculis et fronti co
tidie renovando quousque aperiantur oculi. et est ex
pertum in pueris. Si autem in oculis non fuerit rubedo nec
calor in fronte. accipe rutam et ciperum et aloen et folia ro.
et confice cum vino bono super oculos pone. et plures
ad hoc sepe probavi. mitte in naribus parum ambre dis
temperate cum lacte mulieris. Si autem accidit eis aliqua
aliarum egritudinum sicut scabies et albedo et huiusmodi curentur
cum medicinis que dicuntur in etatibus adolescentium.
et iuvenum et aliorum. sed tamen cum lenioribus.

Sequitur de egritudine qua aliquis oblique aspicit vel
videt. Et hanc est naturale aut accidet post partum.
Cura eius est quod ponatur de nocte candela ex parte con
traria visui oblique. et cum receptus fuerit in lecto cul
tre purpure diversorum colorum super lectum quousque corri
gatur visus.

Sequitur de egritudinibus que accidunt pueris circa na
tivitatem dentium. Dicit G. quando dentes nascuntur
cito. nativitas dentium erit levior et minoris do
loris. sed dentes erunt debiles. et cum tardaverit eorum na
tivitas dolor est fortis. sed dentes erunt fortiores et duri.
et si origo eorum fuerit in yeme nascuntur statim et sine do
lore. et econverso si fuerit in yeme. sed gingive non inflabuntur.
et si fuerit in estate venit eis prius dolor. et acci
det eis in hoc tempore plurimum apostemata in gingivis et glan
dule et pruritus in auricula et fluxus sanguinis et ve
neni. et forte accidit quedam febris et fluxus ventris aut
constipatio et cura eius est quando gingiva inflatur quod scalpatur

epilesia

De fletu et timore

par cu digito fca cu olo aut pigdie galline.
aut cu cerebro leporis. aut cu lacte canis & pone
sup cap pueri aq in q dccocta sit camomilla a
netu. & pone sup mandibulas epla dissolutiua. &
si dolor augmentat p rap originem accipe ciname
butiri olm laurin. misce totu & pone sup capu
siue loc. l accipe butir ilac. & medullar ceruis
ei & pone desup. & cu appauerit capita dentiu.
pone sup cap eius cotu. & collu lana mundi & spar
gat cotidie sup lana aq. & si accidit ei fluxus
uentris medicaibus e eis q dicam fca. & silr d ostu

Vesice que accidunt i ore pueriolum pitde
i pma etate qm accidunt ex corruptoe lactis.
l exacuitie. & illa uesicato aut e nimis acuta
aut par acuta. Signu acute rubedo & fortitu
do doloris. & fluxus saliue. & signu par acute
e ut uesice declinet ad albedinem. & sit paruu do
loris. & humor q descendit ad os sit multus. Cura
uesicar acutar e co[n]uge lac nutricis cu cibo fu
do & humido. Dim mastici par delenical & ponat
mult i ore pueri. aut accipe par amidi disten
patu cu aq ro. suppone. & ponat in ore pueri aq
macianor l cectanor. & si humitas fuit colica m
nus. misce cu istis suct lactucar. aut portulace.
aut uue canine. & Cura uesicar paruu acumis
& declinantis ad albedinem e ut accipias mirram.
& cu an. cuctar duplu. puluigeto & mittatur. & si
plage fuint nigre aut putide medicabis cu
medicis in etatibus iuuenu.

Accadit puis in pma etate uomitus mult exeau
sis. aut p multitudine lactis mag quam
digere psit. aut p humitate lactis aut p corrone
ei & marie si puer fuit hmid & debil sto. & Cu
ra ei e q uetes multitudine lactis. & p osidi
i uomitu si sentit odor acetosus. & fuit i eo hu
mor albus. accipe olibanu. vij parte. z. pulnica. &
mitte in sir ro. & da puero. aut accipiat nuce
par cimini. & par sumac & mastic. & pone i ore
pueri. aut det puero sirupu malor granator.
Aliud q sepe pbatum. Accipe lig aloes. mastic.
an. z. s. galle. z. vij. mole totu & ofice e sir ro.
& modico gallic. & da puero ante q sugat lac.
& pone sup sto hec epl. R. masticis. aloe. aca
cie. galle. olibani. panis usti. an. ofica ante
cu olo ro. & cu sir ro. & pone sup sto. & e expta
ad uomitu & saliua puerorum. et si uomit no fu
erit odor acetosus. sz accit declinat par acum
ad acum l pallore, p pma puero par d rob

agreste, l citonior cectanor. aut de istis trisis.
Trocisci ualentes ad uomitu pueri. R. rosesp
di. an. z. iiij. galle. z. ij. semis portul. semis la
pati. an. z. i. & s. Rechabre. ofician e aq ro i eaq
mali granati ad pond z. i. & da unu trisu puero cu
sir ro. Et pone sup sto istud epl q ualet uomitu
& fluxu uetris q accit pueris. R. farine ordei. rubi
uiride. cortias mali granati. an. ofician cu aq
ro. & pone sup sto.

Sequitur de fluxu uetris. Multotiens accit eis flu
xus uetris p natices decau sic dixim. l p
frig cu ligant pueri. aut p corruptiones lactis
ex cola. au ex flatu. & sig colere q iuenit i regione
pueri citinitas. aut acum & ego erit sine mora.
& signu frigoris & flatus e albedo i regione & toto
iuenitur egit. & infla sit uiscosu ex stati. & Cu
ra ei e q e ex cola ut det puero sirupu ro. l malo
ru granator cu uita. & accipiat d fodio posito in
aq & detur ad bibendu. aut accipiat d ferrito dis
soluto in aq. & cola & mitte. vij. parte. z. spodii. &
tria par parte. z. galle. & z. s. cu. & da bibe. Accipe sem
lapaci mole & misce cu uitello oui assati & da
puero. aut da ex hac medicina expta. R. semis
lapacii. anisi uuar passar usti. an. z. iiij. glan
des. semis papiuus albi. z. ij. cu. z. iiij. aut pul
iugete. det ex eo cu uob de citonus l sir ro. & pone
sup sto epla stiptica. & accipe aq decoctois sumac
& malaca cu farina ordei & suppone. Accipe fari
na gallar & misce e farina ordei. l farina milij.
Si cessauit fluxus bn. si nauit accipe accipe acacie.
& cetruse an. z. j. opii. vij. parte. z. formalicinii. &
supone stati cessabit fluxus. Si aut fuit ex fri
gore l flatu det puero. vij. pars galle e succo cecta
nor. l det. iiij. pars z. olibani. & empl ostiptatis
uentre ualet stomachis puerorum. accipe cu. murraz
ceraz ofice e uino & pone de sup.

Sequitur de ostipatoe nature. Multotiens
accit pueris ostipatio. & Cura ei e ut des nu
trici cucumis. asini. deind alia lactet puerum.
Accipe lactide te & fac cerotu cu olo & pone de
sup. Aliud accipe. z. s. storacis socias. & te e pin
guedine ren yrci & fac licinu panu & suppone.
Et si accit puero ut ostipetur ii ei. & altet i colore
& no pot uomie. accipe tria pte unius z. & da cu
lacte mat ei. aut fac cliste e olo uiol.

Sequitur de tussi. Tussis accit pueris i pma eta
te ex frigore. lingue e uror no psuit claudere
epiglotu & sic infridat pect & instrumenta eius.

Et uet e stato e [illegible] tilr e olo. au sup ipsi ubilic uacun fel ponece & tocle maure

Au det ad comede par mell aur ele ne fgntate uri acetie.

Cura eius est cum eis que sunt cibi et medicine. iste est non debent curari cum forti medicina vel vehementi. sed cum hac. Accipe amigdalas dulces pista et confice cum aqua feniculi et coque cum ea et propina puero sero. mane autem accipe aquam feniculi et misce cum lacte et da puero. et si cum tussi fuerit asperitas et lenitas. accipe semen citoniorum et tremolle in aqua calida et extrahe eius viscositatem coque super ignem cum penidiis. amigdalis et da. et si affuerit calor misce succum mali granati dulcis. ¶ Medicamen ad tussim puerorum cum calore. R. seminis dragaganti. ʒ. s. seminis citoniorum. ʒ. x. confice cum aqua in qua cocte sunt sebesten. Aliud valens ad tussim puerorum. passulas sine acinis fac bullire in vase ferreo. sed cave ne adhereant. postea remove ab igne. pista misce cum eis tantundem penidiorum. et da puero mane et sero ad modum nucis. Aliud valens ad tussim siccam. accipe mirtum et misce cum oleo amigdalarum et propina. et si pectus pueri fuerit plenum multis humoribus accipe draganti gallitani ana. mitte in ovi vitello asso et propina. et si acciderit strictura anhelitus accipe seminis lini. pista et confice cum melle et da puero. Aliud. Accipe seminis bombacis et da puero in vitello ovi assato. et si cum tussi fuerit fluxus ventris da sirupum mirte cum lacte cocto. Aliud coque dactilos cum [illegible] in lacte. propina.

papaveris albi

Sequitur de pruritu et vulneribus et vesicis accidentibus pueris in corpore ex acumine urine. et quandoque accidunt diversa vulnera puero in corpore et causa est corruptio lactis ipsius vel ex corruptione lactis nutricis pueri. ex illis autem vesicis quedam sunt rubee quedam nigre quedam albe. et quedam vehementis doloris et quedam non. et si nigre fuerint cum febre mortem significat. Cura generalis est ut primo incipias in correctione lactis. et pone puerum super caldarium aque calide ad attrahendum superflua ad superficiem corporis sui. et puero ad medicinam ad expellendum superflua ab interioribus ad exteriora exhibitis succum decoctionis dactilorum aut ficuum cum aqua feniculi. et cum intellexeris quod omnes superfluitates sunt extra. balnea ipsum cotidie in aqua in qua cocta sunt folia rosarum et mirte et [illegible] cum autem puer exierit ab aqua unges eum cum oleo rosato. et si vulnera fuerint sicca cum oleo violato. et si fluunt humida ex multitudine venenum pone desuper cerusam mixtam cum cera et oleo rosato. et si adfuerit pruritus et fuerint ultra vii. menses balnea ipsum primo cum aqua in qua decocte sunt malve sicce et ordeum excorticatum malvavisci et folia cucurbite. sed non unges alio unguento. et da nutrici fumi terre succum cum mirobolanis citrinis et abstineat matrix ab omnibus rebus dulcibus et salsis et adurentibus [illegible]. Et si acciderit incurrit aliquod vulnus excoriatum. et pone pulverem balaustie amidi vel spodii aut alchanne et rosas pulverizatas et mirtum et farinam ordei. aut farinam lentium desuper pulveriza. aut radicem [illegible] tritam desuper pulveriza.

Sequitur de lumbricis. Non oportet nos pueris dare medicinas ad potandum contra hanc passionem sed eligemus ex eis que apponuntur extra. ¶ Medicamen abstrahens lumbricos ab intestinis. Accipe ciminum pistatum cum felle tauri recenti. et pone super umbilicum. Aliud. accipe lupinos assos. ʒ. i. aloes et bacas lauri ana. conficiantur cum felle tauri recentis. et da ei cotidie ad bibendum aquam sebesten. aut oleum olive. aut comedat amigdalas dulces.

De eminentia umbilici pueri. Accidit hoc puero quando multum plangunt vel vociferant. aut extensi magis. et forte accidit ex casu vel percussione. et cura eius est ut accipias lupinos et pecias panni linei obvolue et confice cum vino et interpone stupas et pone super umbilicum. et si fuerit flexibilis [illegible] umbilici non in loco flexibili propter tenuitatem cutis et si indigueris fortioribus medicinis pone quas dicemus in tractatu crepature.

Iam diximus supra quot modis accidit crepatura. sed modo non indigemus nisi medicinis puris [illegible]. Emplastrum valens crepature puerorum. R. aluminis ana ʒ. xv. i. galle ana ʒ. ii. terantur et conficiantur cum vino quousque inspissetur et pone super locum. et suppone spongiam intinctam in aceto mixto cum aqua. et cum ceciderit repone aliud. Aliud breve ponatur super aliquid panni glutinum de corio et super locum ponatur et permitte quousque adhereat et si ceciderit aliud reponatur.

Sequitur de lapide qui generatur in vesica pueri. et signum eius est stranguria et magnus dolor et tenuitas urine et pruritus in virga. et forte erit virga semper erecta. et cura est ut balneas puerum in aqua calida cotidie et da ei istam medicinam. ¶ Medicamen puerorum urinam frangens lapidem. R. olibani. [illegible] ana. conficiantur cum melle et detur ad modum avellane et mane et sero. Medicamen expertum ad [illegible] lapidis et difficultatem urine. accipe vii. nuces virides et pista cum cortice exteriori. et accipe manipulum i. porrorum non lotorum. et exutis extrahe succum et mitte in vase vitreo colatum. et da puero omni mane vii. diebus. et quando iverit dormitum unge virgam et testiculos cum oleo antiquo. aut cum oleo de ben.

Relaxatio accidit pueris aut in uno membro

aut toto corpore quod prohibeat ipsum ab ambulatione et motu et puerum propter humorem viscosum relaxantem nervos. Et cura eius est si fuerit filius ut des unum cum sirupis factum ex medicinis subtilibus et sit cibus eius sicut volucres assate et non comedat nisi carnes duras nisi pisces. nec vinum lymphatum. et antequam lactet puer unguentum inunge ei iuncturas cum oleo de costo vel oleo castorei et utatur isto oleo cotidie. Electuarium quod composuit G. cuidam puero qui patiebatur spasmum in toto corpore. Recipe intrisci rosarum. cinamomi. masticis. fu. meu. ameos. cornini. zedoarie. gariofilorum ana aurei 1. sandalorum. ligni aloes ana drachmam 1. centaurie drachmas 5. unge omnes medicinas balsamo et confice cum melle. et da cotidie quartam partem drachme 1 vel drachmas 5. Et si spasmus fuerit in toto corpore pone super spondile dorsi emplastrum euforbii quod sic fit. accipe cere unciam 1. euforbii unciam 1. olei quod sufficit et confice.

Incipit liber G. de medicinis experimentatis qui intitulatur experimentorum medicinalium quem transtulit Iohannes de Greco in arabicum. Et magister Farachius de arabico in latinum.

Dixit G. igitur qui descendit super altare combussit libros regum. et cum his combussit plurimos libros medicorum. in quibus combussit plurimos libros. qui erant completi. et quam quos incepi componere. et non doleo tamen de aliis libris quantum doleo de quibusdam experimentis medicine que erant in eis. que acquisieram a quibusdam viris bonis experimentatoribus. et forte pro uno experimento acquisito dabam multa bona experimenta. et forte dabam pecuniam. Et scio virum qui curabat lapidem in vesica curatione perfecta. et sepe in multis hominibus lucratus est infinitam pecuniam per hoc. et solummodo per hanc medicinam acquisivit nomen optimi medici vel philosophi. Et scio alium qui curabat perfecte fistulam manum cui dabant magne pecunie. et aliquis docere. Et alium virum morsum a rabido cane complete curabat. Et medici vocabant has medicinas bedezar. id est a morte liberantes. et forte medicus poterit congregare huius medicinam multam. Et bonus medicus egregius cum sciunt alii quod homines sciente aliquod bonum experimentum tribuerent illi in magnam pecuniam ut ab eo doceret. Et tamen de regione efesica qui fuit unus de bonis experimentatoribus habebat multa bona experimenta experta que custodiebat quod eo vivente nemo habere potuit quando postquam fuit mortuus pervenerunt ille medicine ad manus seterz. que pecias faciebat mirabilia. et exaltavit nomen inter medicos. Et nos non laudamus hominem ignorantem artem ut habeat has medicinas quia forte vellet prodesse et nocebat propter hoc oportet medicum scire complexiones et causas et accidentia. et cognoscat egritudines et earum accidentia. quoniam qui ignorat hoc non est securus quin noceat plurimum pro maiori parte. et si aliquando profuerit hoc erit ex fortuna. Et forsitan est aliqua medicina composita ex magna scientia propter unum quod aut fluxum ventris. aut colicam passionem curat. quod addiscendo dolorem quod ad alias egritudines confert. et quando utebatur illa medicina non in suo tempore nec in suo loco ideo nocebat. verbigratia ponatur quod aliquis vir patiatur fluxum tantum quod corpus eius attenuatur aut ex humore qui alterat cibum. aut ex frigore interiorum membrorum ita quod non attrahunt cibum. aut ex debilitate cistis fellis in attrahendo coleram ita quod colera pellitur ad intestina et facit fluxum. aut ex capite duro. ex genere apostematum membrorum in concavitate epatis quod cibus non potest pervenire ad ipsum. sed erit ad intestina et facit fluxum ventris videtur quod cura sit eadem non. ego autem dico quod medicine experta laudanda quando usus fuerit in non convenit cum eo quod non potest nocere. quare nos laudamus medicos altariu qui curant cum cibis sanctificatorum quoniam error cibi velociter corrigitur. error autem medicine forte ducit ad mortem. quare oportet ut medicus consideret complexiones et curationes considerate perfecta. Et ego composui hunc librum ex medicinalibus expertis quas probavi. et acquisivi a bonis medicis et magne sollicitudinis. et non ponam in hoc libro illum quod iam notum est in medicinis. sicut yere et opiate. et tyriaca et alie medicine que sunt note omnibus hominibus. et non ponam in eo nisi medicinas quas omnes homines ignorant. hunc autem librum feci unum tractatum. et si accidit postea quod expertus alias medicinas et scribam eas

Prima igitur ex eis est medicina quam accepi ab Astrim experimentatore qui erat de civitate tent. et curabat cum ipsa febres antiquas et valet ad complexionem corruptam et putrefactam. et aperit venas et provocat urinam. et adiuvat digestionem. confectio. Recipe cinamomi drachmam 1. spice nardi drachmas 2. ligni aloes drachmam 1 et 5. mastice drachmam 1. ana drachmas 2. saccare. gariofili ana drachmas 5. conficiantur cum melle optimo et accipe ex eo avellanam 1. cum aqua calida. et quod est sicut complexionis et habet opilationes cum aqua decoctionis feni et ani. Et ille astaiar quando aliquis patiebatur dolorem acutum coquebat camomillam et dabat aquam ad bibendum et curabat. et nos experti sumus multotiens et vidimus ipsum esse verum. et experti sumus medicinam primam sepe. et non fefellit ex eis que nominate sunt in laude et testificatur super hoc ideo ex compositione eius quoniam cinamomum comoperatur putrefactioni. et ideo est bonum odorem. confert omnibus interioribus. et subtilitas eius quod subtiliat humores. spica nardi habet bonum odorem et stipticitatem. et opus eius est quasi propinqua operi cinamomi. sed cinamomum est subtilius. lignum aloes cum eo quod valet ad hoc quod valet cinamomum est

altarius medicus
et camomilla

utilissima iter fistulati stō. 7 purgat illud quod est in eo ex humoribus putribilis et putrefactis. 7 masticatum aufert dolorem. 7 ualet stō. 7 digerit humores. anisum prouocat urinam et aperit opilationes et est ualde subtile 7 liquefacit superfluitates 7 facit quiescere dolorem quiescere. spatana aperit opilationes. 7 ualet spleni utilitate magna. gariofili desiccat humiditates extraneas. 7 confortat membra interiora. 7 aperit opilationes. 7 dabat ad potandum aquam in qua decocta fuit radix yris patientibus grossam opilationem. 7 una hora curabat. Et ego dico quod decoctio absinthii 7 centauree minoris facit hoc idem; sed radix yris hoc operatur fortius.

Alia medicina experta quam accepi ab aduena agariaco. qui curabat opilationes antiquas. 7 febres 7 asma antiquum. 7 non est ei simile. 7 iste aduena egyptiacus. accepi eam ex uno medicorum altanis. confectio. Recipe radix yris. aristo. lo. 7 rot. succi marrubii. ana ℥. iiij. succi gafit. mirre. camed. camepit. ana ℥. i. spice nar. spatanc. ℥. ij. gummi balsami. 7 lignum aloes. ana ℥. i. 7 s. puluerizentur 7 conficiantur cum sirupo mellis qui fit secundum hunc modum. Recipe cinamomi. mirre. ana ℥. j. liga in medicinas in panno raro raro. 7 pone in lib. i. aque die 7 nocte. deinde cola 7 colature admisce lib. i. mellis boni 7 coque super prunas sine fumo 7 flamma. 7 fac sirupum donec fiat sirupus. postea confice cum eo alias medicinas 7 fuit. 7 da ex eo in egritudinibus quas dixi in modo auellane. hec enim est de melioribus medicinis quas uiderim. 7 ego uidi hanc medicinam curare multas egritudines per medicinas simplices ex eis quas dabat est ℥. i. aristol. ro. asmatico. 7 dabat decoctionem epithimi epileptico et melia. accipiebat ex eo ℥. j. 7 ponebat in aqua calida per noctem mane colabat. 7 apponebat a. vj. ℥. scamonee usque ad. viij. ℥. 7 nos quoque addidimus agarici. 7 dabat decoctionem agarici ad bibendum contra dolorem capitis. 7 dabat armoniacum contra dolorem uictam ex humoribus crassis sepe. 7 curabat taliter. Ego autem semper soleo dare de succo marrubii 7 tricados mirtis cum aqua in qua decocta fuit marrubium uiride 7 camed. 7 dabam ex eo asmatico 7 sanaui multos. Aliud quod accepi medicinam ab aduena ad epilenticum cui non est simile. uel 7 hanelosis 7 tussientibus. 7 est expertissima ad epilensiam. Recipe ysopi sicca. yris. mirte. pp. ni 7 lō. cardamene. siseleos ei ponuntur nast. 7 carui ana ℥. ii. spice nar. costi. amcos. ana ℥. i. conficiantur in aqua in qua decoctum sit squinantum. 7 si uolueris quod purget confice cum melle. 7 da ei ex eo a ℥. ij. usque ad. iiij. 7 cultimum ad hoc. Et dicam nunc decoctiones quas probauimus 7 lucrati sumus ab isto medico. Decoctio squinanti 7 gariofili balsami quam bibit ex ea epilenticus. 7 qui humores crassos cotidie continue confert ei. aqua in qua decocta est ala quam si biberis extraneos curabit. Decoctio agarici quam si bibit quis dolorem antiquum patientis sanabit. Decoctio carui. 7 semen apii prouocat urinam fortiter 7 subtiliat humores crassos. Decoctio centauree curat sciaticam. Decoctio corticis exterioris fistici confortat stomachum 7 mundificat canales epatis. Decoctio asari prouocat urinam 7 menstrua fortiter. Decoctio masticis confortat stomachum debile ualde. Istas ergo decoctiones accepimus ab aduena expertas et probauimus eas 7 inuenimus expertas 7 ueras.

Medicinam expertum quod accepi a quodam sene qui curabat splenem durum. 7 si positum fuerit super scrophulas dissoluit 7 est sublime ualde. Recipe armoniaci ℥. iiij. 7 dissoluatur in succo camomille. aut succo aneti. aut in decoctione floris camomille. 7 misce cum eo radicem capparis. conficiantur 7 da ad bibendum ℥. ij. cum decoctione carui.

Medicinam expertum quod accepi a quodam uiro experimentatore ualens ad splenem. Recipe scolopendrie gariofili balsami. gariofili tamarisci rubee. ana ℥. ii. conficiatur cum melle. 7 detur ex eo ℥. iij. postea bibat acetum in quo decocta fuit spatana ita quod de spatana. ii. ℥. in. viij. ℥. aceti 7 decoquatur usque ad. iiij. ℥.

Aliud medicinam expertum quod accepi ab ipso. 7 ualet stomacho frigido. prouocat urinam. aperit opilationes 7 est nimis forte. Recipe cinamomi ℥. i. folii. cortices fistici. cinami. aluchimi. gari. gariofili balsami. squinanti. ana ℥. ij. succi tricados. seminis feni. ana. asari ana ℥. iiij. mirre. aristol. ro. radicis yris. mastic. ana ℥. i. conficiatur cum melle bono. 7 sumet ℥. ij. cum aqua calida in qua coctum fuerit asarum 7 semen feni.

Aliud medicinam quod accepi a asizerius. confortat membra stomachi 7 ualet spasmo 7 mollificationi membrorum 7 generaliter omnibus passionibus frigidis cerebri 7 neruorum. Recipe agarici. armoniaci. succi tricados. tum gummi piperis. squinanti. carui. ana ℥. ij. castorei. asari. squille assate ana ℥. i. radicis yris. mastic. seminis apii. ana ℥. s. spatanc. scordeon ℈. ana ℥. i. 7 s. conficiatur cum melle bono 7 sumat ex eo ℥. ij. cum aqua calida. 7 iste asizerius fuit de sapientioribus qui fuerunt suo tempore qui habebat unam medicinam quam nemini docere uolebat 7 dabat eam habentibus fortem dolorem 7 statim prouocabat urinam 7 uentositatem. ita quod mox auferebat dolor. confectio hec. Recipe yris. camedreos. seminis feni. 7 fu. seminis apii. ana. asari. ana ij. ℥. canelle. ℈. carui. flos camomille. ana ℥. i. succi tricados. genciane.

marrubii. an. ʒ. ii. puluerizentur et conficiantur cum decoctione asari
squinanti. seseleos. feniculi. fac pillulas unius ʒ. da cum aqua calida
in qua decoquitur flos camomille. hec medicina est ualde fortis.
et non est ei similis in prouocando urinam. et humores subtiliando et
aperit opilationes et temperat fortiter stomachum. ¶ Alia medicina
me quam accepi a cereo. ualet ad febres compositas et
diuturnas humores. Recipe. seseleos. feniculi. et apii. radicis utriusque. a
ristologie ro. et lo. folii. camepitheos. meu. siseleos. an. conficiantur
cum oximelle squillitico. et sumat ex eo cum aqua calida
in qua decoquitur semen apii. ¶ Aliud expertum quod ualet ad febres
compositas. et cronicas. et iam probaui ipsum multotiens
Recipe. asari. se. bone. piperis ni. et longi. se. apii. feniculi. an.
puluerizentur. et conficiantur cum uino antiquo. et da ex
eo cum aqua decoctionis feniculi. rubee cocti. ¶ Aliud prouocans u
rinam expertum. Recipe. asari. se. feniculi. rubee cocti. an. ʒ. i.
saturegie. ysopi sicci. centauree minoris an. ʒ. ii. pul
uerizentur et formentur pillule. et da ex eis ʒ. i. cum aqua decocti
onis feniculi. et an. ¶ Aliud ad puncturam scorpionis. Recipe. asari.
se. scordeon. centaurium minus. an. ʒ. i. seminis rute casto
rei an. ʒ. iii. puluerizentur et conficiatur cum uino antiquo.
et da ʒ. ii. cum uino antiquo. ¶ Aliud expertum probatum
quod curat humores uiscosos. et est optimum contra sciaticam
et est de expertis rustica romani. Recipe. saturegie. mas
tice. radicis utriusque. armoniaci. succi fucados. et zinziberis
ʒ. i. agarici. turbit. an. ʒ. iiii. conficiantur cum succo fe
niculi. fac pillulas et da in uitium.

Aliud medicamen aromaticum. constipans ualens
ad fluxum uentris qui fit ex debilitate uirtutis
retentiue. confortat membra interiora et intestina. Accipe
pulueris ro. granatorum mirte. sumac. boli armenici
an. conficiantur cum succo plantaginis. et forma pillulas. ii.
ʒ. et da cum aqua decoctionis granorum mirte. ¶ Aliud ualens
ad fluxum ex debilitate corporis. et est expertum. Recipe. ligni
aloes. ro. spice nar. cinamomi. balaustie. an. ʒ. ii. lacce
reubarbari. gariofili. an. ʒ. s. cum aqua decoctionis ro. conficiantur. et da ʒ.
ii. ¶ Aliud prouocans fluxum ex causa fistularum membrorum. et iste
fluxus quando accidit uix separatur. et ista medicina est nimis utilis
ad hoc. Recipe. cinamomi ligni aloes. gariofili. an. cauri. camedreos.
aristologie ro. spatule. an. ʒ. i. puluerizentur et conficiantur
cum aqua decoctionis ligni aloes.

Aliud medicamen quod accepi a castore. qui socius fuit
Castrati et uocabat ipsum electuarium ligni aloes. et non est ei
simile. et iam probaui ipsum sepe. et ualet ad debilitatem
membrorum interiorum et ad fluxum uentris corporis. et aperit canales
et subtiliat humores. et epar confortat ualde. Recipe
lacce. spice nar. asari. camepitheos. galange. gariofili. anisi
an. ʒ. iiii. ro. maiorane. mastice. gumi balsami. fu.
meu. an. ʒ. i. squinanti. ʒ. i. et s. ligni aloes. camedreos. fucca
dos. an. ʒ. viii. conficiantur cum aqua decoctionis ligni aloes
et spice nar. preparata mel quantum sufficit et malaxa. et sume ex eo
ʒ. iii. cum decoctione ligni aloes. et spice nar. hec medicina est de
nobilioribus medicinis ad ea que diximus. quoniam prouocat
urinam et confortat membra. et aperit canales et ualet
ad lapidem. Et iste castor dabat decoctionem camo
mille quando patiebatur dolorem forte ex frigida causa. et pone
bat patientem in balneo eiusdem herbe. Et dabat decoc
tionem absinthii aristologie asmaticis. et ad prouocandum menstrua.
Et dabat zuccarum ro. hominibus flamatis in stomacho.

Medicine breues quibus utebatur castor quando erat ex
mensa intiori. et sunt experte et bone inuente sunt.
Medicamen ualens ad morsum scorpionis. Recipe. asari.
se. galbani. conficiantur cum decoctione scordeon. et aristologie ro. et
accipe ex eo aureum. i. cum aqua calida. ¶ Aliud medicamen ua
lens asmaticis. Recipe. marrubii. ʒ. i. aristologie. ʒ. ii. lacce ʒ.
iii. conficiantur cum melle. et da ʒ. iii. ¶ Aliud quod subtiliat
humores et ualet contra putredinem. Recipe. spice nar. cinamomi. gariofili.
aristologie lo. conficiatur cum uino odorifero. et cum decoctione aristologie
ro. et gariofili. ¶ Aliud ualens ad epar. et aperit canales
eius et extenuat pingues humores. Recipe. lacce. aristologie ro. reu
barbari. spice nar. an. ʒ. iii. conficiantur cum melle et da ʒ. iii.
¶ Aliud prouocans urinam fortiter et est ualde bonum contra febres
flegmaticas et melancolicas. Recipe. gariofili lacce. an. apii. an. et con
ficiantur cum melle. et da ʒ. iii. cum aqua calida in qua decoctum
fuit anisum. ¶ Aliud dissoluens nausiam cito et dissoluens
uentositates. Recipe. an. ʒ. ʒ. mastice. an. ʒ. i. turbit ʒ.
iii. puluerizentur et conficiantur cum melle bono. ex quo sume
ʒ. iii. ¶ Aliud expurgatiuum humorum. Recipe. turbit. agarici. ana
ʒ. i. mastice. an. an. ʒ. s. conficiatur cum melle bono. et
da ʒ. iii. ¶ Aliud. humorum. Recipe. agarici. turbit. an. ʒ. i. mastice
ʒ. s. scamonee. viii. ʒ. conficiantur cum melle. et da ʒ. iii.
¶ Aliud purgans coleram puram et dabitur in qualibet hora et
dissoluit cito. accipe ʒ. ii. scamonee mitte in coctano
et assa sub cinere calido. postea extrahe et pone cum scamonea
coctano ʒ. i. mastice postea pista et fac trociscos ab ʒ.
i. usque ad tres. et da i. Iste igitur medicine sunt confecte
et sunt ualde bene experte.

Medicine electe que fuerunt medici regis lithos. Me
dicamen expertum respiciens dissoluens uentosita
tes crossas. et confortat stomachum debilem. et est sic bedeabar
ad has egritudines quas diximus. Recipe. an. lacce. ysopi.
spice nar. ligni aloes. galange. agarici. folii. an. ʒ. iiii. carui
armel. feniculi. an. ʒ. ii. aristologie lo. et ro. centauree mi.
saturegie ameos. mirte. origani. an. ʒ. ii. masticis.
ro. an. viii. reubarbari. genciane an. ʒ. v. squinanti. mente sicce.
an. ʒ. vi. conficiantur cum melle bono. et sume a. ii. ʒ. us
que ad ʒ. iii. cum aqua decoctionis carui. et aristologie. et hec

al. antiqs

r[ecipe] elect[uarium] de ligno aloes

de camamill.

de castor

Elect. de ...

mediana ē nimis nobil' ad ea q̄ dixi. 7 ops eius
ostendit ħ. Elim exptū ualēs feb; antiqs 7 ue
tositatib; ētiis pgat uinā. ℞. flos camomille.
an. lacce. aristol. ro. an. ʒ. iiij. mastic ʒ. i. ʒ. iii
bee ʒ. i. oficiat cū melle 7 utat'. Al' hi. ℞. flo
ris camomille. an. rubee. fen. asai. an. oficiat
cū melle 7 sume ex eo ʒ. ij. cū aq decoctis anisi.
Al' puocans urinā. ℞. asari. rubee. sem. cucu
meris 7 cucurbite. sem. apii. an. oficiat ē sir. fco ex mar
rubio 7 melle. Medicam ne ualde expti ydro
picis dissoluit iflatōz. ℞. yris. aristol. agaric. an
oficiat cū sir fco ex asaro. capob 7 melle 7 sumat ʒ.
ij. cū decoc fen. Al' puocās urinā. ℞. amigdal
ars. sem. cucu. asai. aristol. lō. an. ʒ. i. oficiat ē aqua
decois rubee 7 dē ex eo ē aq cala decois fen 7 apii. Al'
ad ydropisim 7 ad asma. ℞. yris. marrubii. fuce. aris
tol. lō. 7 ro. lacce. an. oficiat cū aq decois yris 7 det
cū aq cala decois gētiane. Al' puocis urinā. ℞.
saluinee. sem. cucu. lacce. rubee. an. oficiat ē mel
le 7 det ex eo. iij. ʒ. Al' ofortas epar ofortative ma
gna ualz ōm fire 7 hūide. 7 ē mirabil. ℞. reub. lac
ce. garī. lig. alo. ro. rubee. an. oficiat ē aq decoctis
fistici 7 gasit 7 det ex eo ʒ. ij. ē aq decoctis aristo. ro. 7
gasit. Al' expimtū ad splenē. ℞. scolopēdrie.
armoi. rad cap. an. oficiat ē aceto 7 melle. 7 det
ex eo ʒ. iij. ē dece aristo. ro. Al' ō lapide. ℞. sāgnis
yrci. lapid iudaici. saluice. lap a fin fell' u acce. a
sari. amigd amare. sem cucu. bdellii. costi. an. cō
ficiat cū aq 7 melle idē sit decocta rubea 7 costum.
7 det ʒ. ij. ē aq decois asai 7 flous camomille.
Al' expt ō lapide renū. ℞. sāgs yrci fici. lapid
ac q̄ iuenit i cast fell' uacce. fen. saluince. amigd
amare. oficiat ē uino. antiq aut aq decoc rad apii
7 fen. 7 fco fustos qlz uni ʒ. 7 det ʒ. i. cū sir saluince.

Medicie sonon. Hec fuit maxim medicorū
grecor q̄ habebat expimta plurima i fine no
bilitatis q̄ nos adqsiuim a discipul' ei' s. ocaanor
cognit boroc. Medicam magne utilitatis
laxatiuā 7 dissoluit uentositates ētias 7 ūde est ei
file q̄ ē plaunum. ℞. agarici ʒ. iij. elli m ʒ. ij. 7 gm
mastic ʒ. x. folii lig al' asai. yris. ebit. sem. an. ʒ. ij.
an. fen. armoniaci an. ʒ. i. sqille assate ʒ. iij. ro.
ʒ. vj. scamo ʒ. i. ofice cū melle bono 7 sumat ex eo
q̄ auellana ē aq calida. Decoc pgans matres 7
mulz. dissoluit uentositates. puocat mstrua ℞.
flous ameos. harmel. asari. flous camomille fen
gētiane. spice nar. sqn. camepi. camedreos. anisi
rubee. an. ʒ. x. coq i iij. lib aq q̄usq 7 remaneat

lib. i. 7 dum removeat ab igne 7 dissoluatur ī ea cala
ʒ. i. armoiaci 7 det ex eo q̄m ē mirabile. Decocto
nimiū ualēs ī declinatōe febū cottidianar. ℞. gē
tiane. rad apii. rubee. rad fen. agarico. ebit. asari.
ro. spice nar. an. ʒ. i. ponat' in caldario ē x lib'is
aq 7 decoqt sup ignē lenē sine fumo 7 flāma do
nec remaneat i. lib. 7 dissoluat' ī ea cala ʒ. i. lac
ce 7 utat'. Al' puocās urinā cito. ℞. fu. rubee.
tar 7 dec ʒ. i. 7 c. ē aq cala decoc ysopi 7 satic. Al'
dissoluēs omnes duicīes. cuiut 7 duicīe spleis
7 sephulas. ℞. dragon. flous camomille. pias
bruūe. armoiaci. medulle cruris uituli. galbani.
an. oftda oftda oteriat 7 dissoluat galbanū 7 ar
moniac ī antiq aceto 7 liqfiat medulla 7 pū 7 co
ficiat 7 sup loc pōit. Al' hi. ℞. folior cap. āmo
niaci. galbanū. capillue. flous camomille medul
le cruris ē u. an. oficiat 7 pone sup loc dur. Al'
qd laxat cito. dissoluit iflatōz. puoc urinā. ual
ydropisi. ℞. ebit. agaric. sc fen. an. an ʒ. i. scamo cetra
ii ʒ. rad yris. lacce. spice romane. rubee. fu. an
ʒ. s. oficiat cū sir fco ex melle. ysopo. origano sa
turia 7 utat'. Al' subtiliās hu. 7 ē bonus otra
asma. laxat hūoz uiscosū. ℞. aristol. ro. reub. suc
cū marrubii. lacce. ebit. an. ʒ. i. mastic ʒ. ij. oficiat
cū sir fco ex melle 7 marrubio 7 utat'. Aliud
ualde bonū 7 ō elim yris 7 ē utilitatū militar. ē
mirabil' ō ydropisim 7 debilitatē epat. puocat u
rinā 7 mestrua. laxat hu. duisos. ℞. aristol. ro. lac
ce squināti. marrubii. an. ʒ. ij. lig aloes. ro. an. ʒ.
iiij. ebit ʒ. iij. agaric ʒ. iiij. yris ʒ. i. oficiat ē
melle bono. 7 det ī iuuūte cū aq cala decois spi
cae 7 satic. Al' elim 7 ō elim reub. ofortat
epar 7 ē nimis exptū. 7 nos iā pbauim ip' sepe.
℞. lig alo. ro. lacce. spice nar. folii. ro. an. ʒ. x. reub.
ʒ. xx. oficiat cū sir fco ex melle. 7 det ex eo quasi
auellana ē aq calida decois fbin 7 grauios ē ē op
timū ī ofortatōe epat 7 oīm mēbr itior. Al' elim
exptū ad remouēd tiptū ifeb; antiqs. ℞. ase fe
ʒ. folii. canelle. pipis ni. 7 lō. centauree. armel.
an. ʒ. i. aristol. ro. ad pōd oīm. oficiat cū sir facto
ex melle 7 aristol. 7 utat ī futurū ab una 7 ualet
ad ii. Al' hi dissoluēs uentositates. ℞. ase fe
tide saxifrag. castorei. an. ʒ. ij. an. fen. an. ʒ. ij. ofi
ciat cū melle. 7 utat cū uino puro. Al' dissol
uēs uentositates. puocat urinā fortiter 7 mestrua.
℞. an. lacce. aristo. ro. rubee gētiane. meu. fu. spi
ce nar. costi. oficiat ē melle. 7 det ex eo ʒ. iij. cū
aq decois fen.

Medicine azito. Iste vir quis non habuit nomen
sit medicos acceptum ab eo .iiij. medicinas
expertas nimium. ¶ Primum medicamen valet ad
febres cronicas que fiunt ex hu. fri. et alio et aufert tipum
dissolvit ventositates et laxat hu. viscosos. et
valet pilis. R. yris .ʒ. x. piperis m. et lon. et al. ase
fe. scordeon. casto. folii. se rute. asari. armonia
ci. galbani. saturie. sagiminis afris sicci. sapini. xi
lob. carpo. ana ʒ. s. spice nar. an ana ʒ. iij. camepi
theos. camedreos. ameos. mente maiorane. foli
or rute agrestis. carui. rute agrestis gariofil.
ana ʒ. iij. et bit ad pondus omnium. agarici ʒ. x. conficiatur cum
sir. fco. ex melle. gar. lig. al. cinamomi. ana. et detur
ʒ. i. et s. ex eo cum aq. calida decoctionis genciane et
sau. ista medicina est valde experta omnibus infirmitatibus frigidis
victurum et asma et dol. frigido dissolvit ventosi
tates et sepe probavimus ipsum. ¶ Secundum medica
men confortat membra interiora. et est valde bonum ad flu
xum cronicum. confortat stomachum et aufert vomitum. R. nuc
cipssi. lig. alo. tamarisci ana ʒ. iiij. ro. mastic. lac
ce cinamomi. ana ʒ. ij. conficiatur cum aq. decoctionis cubebe
et mirre et detur cum aq. decoctionis cipssi. ¶ Tercium va
let ad lapidem renum et vesice. aperit opilationes et
expellit feces per urinam et est expertum. R. capilli ve
neris scorpionis. genciane. nuc. adusti. lapidis iuda
ici. se. civa. cuc. ana. rad. lilii celestis. pulvericentur.
et conficiatur cum aq. decoctionis camomille et melle et
sumatur cum aq. decoctionis agarici. ¶ Quartum valet post
pisi et frigiditatem capitis et ventro colon. R. agarici lilii
cel. lacte. aristol. lo. ro. fimi ficados. succi maru
bii. olibani. fii. camedreos. camepit. cinamomi
ana ʒ. ii. folii. gario. ana ʒ. iiij. reubarbari. ana. ana ʒ.
iij. lig. alo. ad pondus omnium pulvericentur et conficiantur
cum melle et detur ex eo ʒ. iij.

Medicinam gerardo greci. ab isto iuvo ante
primus .xi. medicinas expertas ad diver
sas egritudines probavimus et invenimus ipsas mira
biles. ¶ Primum medicamen valet ad infirmitates fro
fridas. confortat ipsum et est nimis mirabile. R. cum
piper. spice nar. an ro. ana ʒ. i. lig. aloes ad pondus
omnium. conficiatur cum melle in quo decocta sunt mancs mas
ticis. gar. ¶ Secundum medicamen valet ad dolores for
tes et iam probavimus ipsum. R. floris camomille. semina
centauree. aristo. ro. conficiatur cum melle. et detur ʒ. iiij. cum
aq. calida. ¶ Tercium hoc valet sicut primum secundum est. R. an
spice nar. opii. ana ij. camomille ʒ. iiij. conficiantur
cum melle et detur ʒ. s. cum cala. ¶ Quartum hoc est nimi
bile. R. succi corone regie camomille cum fiunt
virides. ana ʒ. iiij. et sicci fiunt virides ana
pl. ar. decoctiones ea et apponatur octava parte ʒ. ci et sq
nati ʒ. iij. et bulliant ad medietatem et colatura dabi
tur. ¶ Quintum ad col. ex opilatione. R. radicis lilii ce
lestis. agarici. ana iij. aristo. lo. et ro. camep. ana ʒ. v.
consilent et mittatur in iij. lib. aq. pone super ignem lenem
bulliat quousque remaneat i. lib. et pone lacte ʒ. s. et
bibe tepidum. ¶ Sextum dissolvens ventositates et va
let colice ex ventositate. R. cimini. feni. carui. ana.
ana. conficiatur cum sir. fco. ex melle. ameos et saturia o
rigano. sumatur cum aq. decoctionis rad. apii. et est ʒ. i. a
gaici. ¶ Septimum hoc. R. ana. cimi. agar. absinthii
centauree conficiatur et detur ex eis ʒ. iij. quando ventositates fu
erint multe et passio fuerit fortis. ¶ Octavum laxat
hu. viscosum et est nimis bonum contra epilensiam paralisim quam
sepe utor ego. R. agar. absinthii colloquint. ana ʒ. i.
ana lig. al. mastic. ana ʒ. ij. spatarie. armoniac. sarap.
ase fetide radices lilii cellestis ana ʒ. i. et s. congerentur
et conficiatur cum aq. decoctionis ana. aristol. lo. ro. et melle. et
sumatur ex eo quantum avellana. ¶ Nonum valens timidi
et stibi. R. rad. ale. risto. ro. gario. lig. aloes ana ʒ.
s. conficiatur cum melle et aq. maiorane. et detur ex eo ʒ.
iij. ¶ Decimum valens ad lapidem renum et vesice. et dis
solvit ventositates. et laxat hu. diversos. et est bedea
har. R. turbit. agarici nuc. usti. lapidis iudaici.
sagis yrei sicci. ana. feni. trium piperis. camepit. camed.
bdellii. ana ʒ. iiij. conficiatur cum vino bono in quo decoctum
sit agar. et cimini. ¶ Undecimum valens ad asma.
R. turbit. agar. absinthii aristo. ro. ana ʒ. i. cas
tor. camed. ana ʒ. i. conficiatur cum decoctione marubii. et cum
decoctione asari detur. iste sunt medicine quas probavimus sepe
et invenimus eas optimas.

Modo dicemus medicinas bautamus sicilie et sunt
.iij. quas probavimus sepe et invenimus veras. ¶ Pri
ma valet contra medicinas mortiferas et est nimis
experta. R. lauri col. luti sigillati. nuci avellanarum
fii. meu. apii. cinamomi. ana ʒ. i. rute. xilob. carp.
ana ʒ. ij. conficiatur cum melle et detur ʒ. i. et s. et forte ij.
¶ Secundum valens ad morsum scorpionis et calefacit
corpus et aufert tremorem ambarum frigidarum et in febribus. R. cas
tor. parte i. scordeos duas partes. costi amari ʒ. i. et s.
ase fe. ana parte s. conficiatur cum melle. et detur ʒ. i. et s. cum
vino. ¶ Tercium provocans urinam et menstrua. R. pu
legium cimini. rad. lilii celestis. aristol. rubee. confi
ciantur cum melle et detur ʒ. iij.

Medicinam quam composuit antilo de macedonia valet
ad febres flaticas dissolvit hu. et liquefacit
eos. et est bonum duritiei splenis. R. scolopendrie sq

nāti. camepit. castor. tūm pp. spice nar. folii.
asari. añ. ʒ. i. turbit. rad̾ lilii celestis. carpob. xi
lob. pulůrizēt̃ & ofitiāt̃ cū melle ī q̄ decoctū fuita
sari. sq̄nā. oppo. & det̃ q̃ ex eo q̄ auellana.

Medicam̄ q̄litaz. qd̾ ualz morsib; scorpiois
R. aristo. lō. & ro. añ aur̃. i. amī. ʒ. i. ase fe. ci
mi. se. rute. añ. ʒ. ij. castor. ʒ. iiij. ofitiāt̃ c̄ melle
& det̃ ʒ. ij. c̄ aq̄ calia decoctōnis gētiane. l' cū aq̄ de
coctōnis aristo cū mero.

Medicam̄ melior. qd̾ ualz ad dol̾ fortes. la;
pbauim̄ sepe ip̃i & iueim̄ meli' tiaca. R̄. a
mini carui. ase fe. aristo. camomille. corone regie.
absinthii. agarī. añ. ʒ. x. tū pipm. opii. ʒ. i. ct̃. capo
bal̾. sq̄nā. cinamoī. añ. ʒ. ij. asarī. gētiane añ aur̃.
i. pl̾. ofitiāt̃ c̄ sir̃ fc̄o ex melle. sq̄nāto. camo. coro
na regia. añ. & det̃ q̄ auellana c̄ aq̄ decoctōis añ.

Medicīe suspte abachaluzor. expimītatore de
ciuitate athenar. Ab isto nobilissimo me
dico accepim̄ tres medicīas opositas q̄b; semp
utimur ex q̄ nouim̄ eas. sūt ē mirabiles. & ab eo
& ab q̄busdam. xxx. medicīas simplices expertas ī eg̃
tudinib; diūsis. Primū medicam̄ opositum
valz ad asma antiquū. & apit opilōēs. R. asarī aur̃
i. succi mārubii. ysopi. storac̄ sicce. castor. añ. ʒ. c.
tū pipū. sq̄lle assate. aur̃. ij. ofitiat̃ cū oximelle
sq̄llitico. & det̃ ex eo a. iij. ʒ. usq; ad. iiij. Sc̄dm
medicam̄. ad fluxū antiquū q̄ otīg̃ ex frigore me
broz. R. capsii. folii. lig̃al. & spice anar. ro. ʒ. ij. ofi
ciāt̃ c̄ aq̄ decoctōis lig̃al. & det̃ ex eo ʒ. iij. c̄ decoc̄e ro.
Terciū ofortat uirtutē retētiuā. R. galle suāc
berbis. aur̃. j. gūi arab usti. lig̃al. añ. ʒ. i. reub. ʒ.
iij. ofitiāt̃ c̄ decoc̄e se lapacii & g̃nor mirti. & detur
cū aq̄ decoctōis capsii. Iste uir curabat mltas
eg̃tudines ex q̄b; elegim̄. xxx. P̄mo dabat mas
tic̄ ad dol̾ stō. Sc̄do dabit ʒ. iij. ase fe. ad mor
sum scorpionis. iij. dabat. ʒ. iij. aceti fortis
cali ō morsū tiri. & ē opatōis fortis ualde. iiij.
mittebat suc̄ hari & infmittebat ō maculā ocu
lor. & sepe h̃ sanebat. v. dabat ad p̄gād pectus
ʒ. iij. lilii celestis. vi. dabat. ʒ. i. asari & cura
bat stragiriā. vij. dabat camo. pulůrizatā et
malaxatā cū melle ad dol' uesice & reñ. pp hu
mū. īill' instrumētis existētē. & puocat urinam
& sic curabāt. viij. dabat. ʒ. ij. lacte ō oplōēs
epīs. ix. dabat ʒ. iij. armoniaci spleneticō &
curabat eū ī paucis dieb; oīo. x. dabat lac le
psis & curabat multos. s; h̃ ī diget sciā ī cog̃scen
do cām lepre ī q̄ oueniat lac. xi. dabat reub
ad debilitatē epis ex frigida cā & curabat omino.
xij. dabat. ʒ. ii. cubebe ad apiēdū opilatōne
q̄ accidūt ī mēbris interiorib;. xiij. dabat ʒ.
iij. maiorane ad puocād̾ mēstrua. xiiij. dabat
ʒ. ij. asari ad puocād̾ mēstrua. xv. dabat cimi
romañ ad sciaticā c̄ calida & curabat. xvj. da
bat tartar ad lapidē reñ. xvij. dabat ʒ. iiij.
laureole cū aceto & curabat morsus scōpionis.
xviij. dabat ʒ. iij. ... ad īfirmitates frigidas. et
calefaciebat cor. & ē nimis forte. xix. dabat
ʒ. ij. aloes cū calida ad ētticā & ad ofortād̾ os stōi
& utebāt̃ eo paciēs & curabāt. xx. dabat cētau
reā mi. ad sciaticā & curabat. xxi. dabat gar̃
pl̾. ct̃. ō debilitatē uirtutis dig̃e & curabat. xxij.
dabat garpsiī ō debilitatē epis & opilatōnes ei
& curabat. xxiij. dabat oleū uiruilē ō spas
mū ex siccitate. xxiiij. dabat decoc̄e agarī eg̃
tudib; cerebri & epis. xxv. dabat asterez ad i
firmitates pectoris & curabat asma. xxvj. dabat
decoctōz cētaurie ad morsū rutele. xxvij.
dabat decoctō iunipi ad puocād̾ mēstrua.
xxviij. dabat. decoc̄ gētiane ad sītatē mēbr;
& ad fluxū puēiēs ex eis. xxix. dabat decōnē
sq̄n. ad dol̾ mulīs p̄ partū. xxx. dabat galbāñ
ad puocād̾ urinā. & ad extrahēd̾ ebriōnē. Nos autē
nō sc̄psim̄ has medicīas quāuis plures illarū
nō cog̃scant ab oīb; ñ ū ñ negligāt̃ ab eis. q̄m
siunt̃ sic̄ or eīt mirabiles. Et quociēs usus
sui decōnē factam ex ysopo & asaro. & duabus
aristo. curaui de epilēsia. & c̄ decōne soli ysopi
asma. s; oz medic̄ scīe q̄no ordīe has medi
& ī q̄ tēpore & ī q̄b; oplōnib; ualēt.

Medicīe andreos greci. Iste aūt fuit ī tēpo
rib; suis phylosophus. & habebat multas
opositas medicīas ex q̄b; elegi. v. fortes l'
expertas. & dimisim̄ alias q̄ cog̃scūtur a plibus
hoīb;. P̄mū medicam̄ ualz ō p̄spitas & sītati
epis. & puoc̄ urinā fortit̃. & g̃nalit̃ dico q' nulla
medicīa ē ei silis ī opē epis. R. radic̄ lilii celes
tis. agarī. calami aro. asari. lacce. ro. spice nar.
cinamoī. lig̃alo. añ. ʒ. viij. garsit. fistici. añ ʒ. i.
mastic̄. añ. añ ʒ. ij. pl̾. ofitiat̃ cū uīo & melle.
& det̃ ex eo ʒ. iiij. c̄ decoc̄e lilii celestis & garsit.
Sc̄dm ualz ad asma & cā ē hu. c̄ssus. R. gē
ciane. ysopi. agarī. añ. ʒ. i. turbit. ʒ. iiij. succi
marubii. succi sticados. añ. ʒ. c. mastic̄ ʒ. ij. o
fitiāt̃ cū melle & det̃ ʒ. v. & isti mē nō ē silis.
laxat ē hu. c̄ssū. et uiscosū. & findit hu. c̄ssū

Trifere ualens ad dolorem ventris inferiorum et liberat a passione
colica que fit ex uentositate grossa in intestinis. Recipe agarici ȝ viij.
ȝ. radicis lilii celestis. aristologie rotunde. ysopi. mastic. squinanti. cipero.
ana ȝ. i. turbit ad pondus omnium. conficiatur cum decoctione agarici
et detur ȝ. iij. cum calida. Quartum ad extrahendum collera
et ualde forte. Recipe aristologie longe et rotunde. asse fetide ana ȝ. v.
spice nardi. agarici ana ȝ. iij. mirre ȝ. i. conficiatur cum de
coctione aristologie rotunde et detur ȝ. ij. Trifera laxatiua humorum di
uersorum. Recipe turbit. agarici. radicis lilii celestis. ana ȝ. i.
elleborum nigri. mastic. squille assate ana ȝ. iij. colloquintida
ȝ. ij. scamonee ȝ. c. conficiatur et detur ȝ. i. et c.

Electuarium theodoricon babilonicum ualet ad uentositatem
et passionem colicam et frangit lapidem et laxat uen
trem et iam plurimi ipsum et est ualde bonum cum dubita
uerint in egritudinibus utrum sit lapis uel colica quia ualet
ambobus. Recipe turbit spatane ana aur. vj. cumini carui
ana aur. j. agarici. radicis lilii celestis. aristologie ana aur.
vi. origani. ysopi ana aur. j. mastic. squinanti ana
ȝ. viij. conficiatur cum melle et accipiatur quantum auellana.

Trifera ualens ad dolorem capitis antiquum et ad uen
tositates et est mirabile. Recipe succi fenicados. succi ma
rubii et absinthii. mastic. reubarbari. camepitheos. camedreos
ana ȝ. xij. ysopi ȝ. vi. agarici ad pondus omnium. pl. conficiatur
cum melle et ex ea ad infirmitatem cerebri cum aqua cali
da decoctionis fenicados. et ad asma cum bono uino. et ad pro
cationem menstruorum cum decoctione iuniperi et feniculi. et ad dolores
fortes cum aqua decoctionis camomille. ad opilationes cum
decoctione absinthii et ad epilensiam cum decoctione pulegii
et ad sciaticam cum decoctione centauree minoris. et ad lapidem
cum decoctione lilii celestis. Electuarium lacte quod est bonum contra
opilationes antiquas. prouocat menstrua et est utilissimum
asmaticis antiquis et tussi antique. Recipe lacte aur. xx. piperis
nigri et longi. centauree minoris. aristologie rotunde. castorei. galbani. ar
moniaci ana. camepitheos. camedreos. aloe. fenicados ana aur.
x. marubii. asari ana aur. iiij. folii. radicis lilii
celestis. liquiritie aur. vj. pl. conficiatur cum melle et detur
quantum auellana cum aqua calida. Electuarium lacte magnum
et est expertum et est multarum utilitatum. ualet asmaticis et tus
si et prouocat urinam et sedat dolorem fortem liquefacit fle
uma et ethicam dissoluit uentositatem et est mirabile
ad tremorem cordis et ad melancoliam et aquam oculorum et ad
morsum canis rabiosi et ad puncturam tyri et generaliter
dico quod ualet omnibus ponibus mortiferis. Recipe aristologie
rotunde. radicis lilii celestis ana aur. x. squinanti aur. xx. asari
aur. xv. piperis albi et nigri ana aur. vj. camedreos. camepitheos.
succi marubii. succi fenicados ana aur. viij. spice
nardi. spice rotunde. armoniaci. mastic. galbani. squille assate.
gariofili ana aur. x. rotunde. granorum iuniperi ana aur. ij. spica

ticane. amomi. cubebe. se. apii. maiorane ana aur.
ix. turbit agarici. apii ana aur. x. folii. ligni aloes. reub.
et olibani. centauree minoris ana aur. xv. lacte aur. c.
conficiatur cum melle rubeo et detur ex eo secundum quod conuenit egri
tudini et hoc medicamen est nimis mirabile ad dolores fortes. la
xat humores diuersos sine labore et etiam confortat cor et re
parat stomachum.

Electuarium aristologie calefacit corpus. ualet opilationibus splenis
et epatis. quod accepimus a bachico de ciuitate tyria
Recipe aristologie rotunde aur. xx. marubii. camedreos ana aur. v.
galie aur. v. asse fetide tamen pipinum ana aur. x. mastic
aur. ix. pulegii aur. iij. conficiatur et utatur cum calido. De
coctio squinanti ualet ad febrem antiquam. aperit opilationes.
prouocat urinam. dissoluit uentositatem. Recipe squinanti ȝ. viij.
marubii ȝ. ij. absinthii. radicis lilii celestis ana ȝ. iij.
aristologie rotunde aur. vj. agarici aur. iij. costi aur. ii. mas
tic aur. iiij. radicis feniculi. cimini aur. x. ponatur in calcatione
cum lib. iij. aque et decoquatur usque remaneat tertia pars et detur
ȝ. iiij. et hoc decoctio est ualde mirabilis in antiquis febres
fleumaticas et debilitatem membrorum interiorum ex frigida causa.
Decoctio asari confortat membra debilia ex frigore et
aufert dolorem et findit humores crassos. et aperit opilationes et est
expertissima. Recipe asari aur. iij. ana aur. viij. absin
thii genciane ana aur. iij. se. feniculi. centauree minoris ana
aur. ij. ponatur cum lib. iij. aque. bulliat quousque remane
at tertia pars. et detur ex eo ȝ. iiij. Decoctio agarici ual.
ad epilensiam purgat matricem. prouocat urinam. Recipe agarici
ȝ. x. turbit ȝ. i. ana ȝ. iiij. harmel ȝ. ij. radicis apii ȝ.
v. radicis lilii celestis. mastic ana ȝ. ij. radicis pionie.
ȝ. iij. decoquatur in iij. lib. aque donec remaneat me
dietas. et detur ȝ. iiij. in quibus diebus et est ualde utilis et iam
expertum sum ipsam in epilensia et inueni eam optimam.
Decoctio pionie aperit opilationes crassas et est ual
de experta. Recipe pionie ȝ. x. radicis petrasilini ȝ. v. aristologie rotunde.
ȝ. vj. decoquatur in lib. iij. aque quousque remaneat medie
tas. et detur ȝ. iiij. Decoctio ysopi est magis ad pas
siones pectoris et ad antiquam tussim et ad asma. et ad ra
nelutum. Recipe agarici. ysopi. radicis lilii celestis. liquiritie. squi
nanti. pro asari. aristologie rotunde. armoniaci. se. feniculi. succi
fenicados. marubii. lacte ana aur. ij. decoquatur in lib.
iij. aque usque remaneat tertia pars. et detur ȝ. iij. in mane.
Electuarium expertum ualet ad opilationem matricis. Recipe ari
stologie lacte. radicis lilii celestis ana. conficiatur cum decoctione
galie et detur ȝ. iij. cum calida.
Electuarium quod accepimus ab yrdeconor. curat lapidem
in uesica et est nimis expertum. Recipe squinanti. fenicados ana
ȝ. i. sanguinis yrci. succi ana. aristologie rotunde. lapidis iudaici ana
ȝ. ij. pl. et conficiatur cum decoctione radicis apii. Electuarium ad lapidem

Dōcō aī. v: ad lapidē. Re. aī. auī. x. asari auī
ii. marubii. auī. i. radicis lilii ce. cē. aā. auī
iiij. saluīce seīs cucur. aā. auī. vj. coq̄r cū. ij.
lib. aq̄. donē remaneat iii. ps. dēt. ʒ. iiij. ex eo.
Dōcō ii: ad oppilatōes apiēdas laudabil' ē.
Re. asc. rad' lilii ce. rad' apii. rad' feñ. aī. io. ā. ʒ.
coq̄r cū trib; libris aq̄. ⁊ dēt. ʒ. iiij. Dōcō agaū.
ii: ad epilēsiā p̄gat matēes, puocat urinā.
Re. agaū. turbit. aā. ʒ. x. aā. ʒ. iij. hamel. ʒ. ij. rad'
apii. ʒ. v. rad' lilii ce. ʒ. iij. mastic. ʒ. ij. rad' pionie
ʒ. vi. coq̄r ī. iij. lib. aq̄. donē remaneat medie
tās. ʒ. iiij. dēt. ē ē ualde utile ī epilēsia exper
tū. Dōcō peonie. apit oppilatōes ēisas. ⁊ ē
ualde expta. Re. pionie. ʒ. x. rad' pētaf. ʒ. v. io
ʒ. vi. coq̄r cū. iij. lib. aq̄. sufficiēt ⁊ dēt. ʒ. iiij.
Dōcō aurī pfecta. ⁊ ē mirabil' curat ydropi
sin cito. Re. aī. ij. cētaurec. iiij. camedre. lacce.
ligal'. io. aā. auī. x. spice nar. ameos. fu. meu.
apii. aā. rad' lilii ce. rad' apii. fistici. cubebe. ysō
pi. gaū. marubii. sticad'. cinamōi. aā. auī. viij.
ameos. mirte. aā. auī. v. costi. auī. ij. dēcoq̄tur
cū. iiij. lib. aq̄. sufficiēt ⁊ dēt. ʒ. iiij. ē. iiij. ʒ. isti
elii. Re. aūstol'. io. ḡnus iunipi. cē. mirte. ā. ʒ. ij.
ligal'. auī. j. spice nar. ʒ. i. marubii. ʒ. iiij. ofici
āt cū dēcē poēa. Dōcō camomille, puocat m̄.
aufft dolorē forte. Re. camomill'. auī. xx. aī. auī
iiij. lacce. ʒ. ij. spīn cinamōi. rad' lilii ce. ligal'.
aā. ʒ. i. corone regie. ʒ. x. dēcoq̄r cū. x. lib. aq̄ lēto
igne sufficiēt. dēt. ʒ. v. Dōcō ysopi. ad passio
nes pectoris ⁊ c̄nicā tussī. ⁊ asma. hanelitum.
Re. ysopi. agaū. rad' lilii ce. sq̄ñ. pionie. aī. io.
asaī. armoiac. se feñ. sicci. sticados. marrubii
lacce. aā. auī. ij. dēcoq̄r ī. iij. lib. aq̄ sufficiēter
dēt. ʒ. ī mane. Elīn ad egritudines diuisas.
optimū. v: ad scotomiā. uitiginē al. findit
flā uiscosū. p̄gat ip̄. aufft dolorē factū ⁊ est
bonū ī uenē. apit oppilatōnes, puocat m̄st.
⁊ urinā. calefac corpus. ualet ad fe ēucas.
p̄gat matēes. Re. agaū. aī. marubii. lacce. ā
auī. v. asc. galbani. reubar. spice ñ. fu. seis fe.
rad' apii. tū piper. ā. ʒ. vj. ligal'. auī. iiij. turbit
auī. xx. ofice cū suf. fto ex melle asaro. agaric
spice ñ. lacce. ʒ. iiij. radic lilii. ce. ā. ofice ē dēcē
gasitidi. dēt. ʒ. iiij. ē calida. Elīn qd' curat
lapidē ī uesica ⁊ ē exptū. Re. sq̄ñ. sticad'. aā. ʒ. i.
saxīgius yrea sicci. aā. aī. io. lapis q̄ inuenit ī fellē
tauri. mīt obusti. saluīce. agarici. lapidū
dacti. amigd' amaī. aā. pului ēt ofice cū
melle ⁊ dēt. ʒ. iiij. cū aq̄ decoc seis apii. Elīmi
rabile ō uētositatē fortē. Re. aā. cimī sarcie
carui. aā. ofice cū melle. dēt cū decoc agarici
q̄ sic fit. Re. agaū. cipi. folii rad' sq̄ñ. auī. ij. rad'
apii. ʒ. vj. ponāt in caldario cū lib. i. aq̄ super
ignē leuē. coq̄ donec remaneat medietas dēt
ʒ. iij. cū. ʒ. ii. pdcē medicine. Medicamē bo
nū ad asma calid'. Re. lacce. auī. x. ʒ. aī. io. auī
vj. marubii. auī. xij. ofic ⁊ dēt q̄ū nux cum
calida. Medicamē qd' accepi a tōō ad stiti
te fto. ⁊ imitate ei. Re. ligal'. cinamomi. gaūof
tū pipū. ʒ. iiij. ofice cū melle. ⁊ dēt. ʒ. iiij. ē dēcē
sticados. All' ofortatis mēbr. absidit fluxū
cū maria ē fiū mbroz. Re. ligal'. cinamomi
reub. spice nā. mastic cidamōi. ofice cū dēcē
io. ⁊ nucas cipsi. ⁊ dēt q̄ū nux. All'. ualēs ad
colicā ex uētositate iurior ciuilloz. Re. aā. cina
momi absinthii. floz camomille. aā. ʒ. x. a
gaūā. ʒ. xx. scamonee. ʒ. i. mastic. ʒ. vj. ofice cū
decoc carui. ⁊ dēt. ʒ. ij. cū dēcē gasitidi. All' ad
dol' capitis. i. cephaleā. ⁊ ē exptū. Re. sicci sti
cados. ʒ. vij. spatane gasitidi. ligal'. aā. ʒ. iiij.
mastic. ʒ. vj. agarici ad pōd' oīū. ofice cū decoc io.
mastic. ⁊ dēt. ʒ. ij. usq; ad. iij. All' qd' ī pncipio
ualet ad descēsiōē; aq̄ ad oculū cū sepe acciuit.
⁊ ē exptū uelocis curatōnis. Re. spice nā. auī. x.
cinamōi auī. viij. agaū. auī. x. mastic ad pond'
oīū ofice cū bono melle. ⁊ sumat' condire ⁊ est
mirabil' curatōnis.

Medicamī zenonis d'athenis. Ipse fuit d'magis
medicis. Ego aūt nō uidi ip̄; q; nō fui co
temporaneus. s; magist' meus uidit ip̄; q
habebat expmēta bona. Ex quib; dedit nobis
xx. expimēta. ⁊ nos pbauim ea sepe ⁊ inuēimus
ēe uera. Primū medicamī qd' ē elīn spice io.
nā. auī. c. spice io. auī. x. absinthii. auī. viij. ci
namōi auī. xv. lacce mūdate. auī. x. gaū. auī. v.
gasitidi. auī. xvj. marubii. auī. xij. aī. ē reubar
auī. xxvj. ofice cū melle. ⁊ dēt ex eo auī. iij. ē ci.
Med. ij. qd' ē elīn cētaurec. v: ad podagrā.
⁊ ad oēs passiōes iūctar ē n̄ē sile. ⁊ h puoc urinā
⁊ lauat huores diuisos. sedat dolorē. apit opi
latōnē. ⁊ ē optimū ad iaricia. liq̄fac flā. ⁊ mū
dificat supflua apectore ⁊ pulmone. ⁊ h med'
dedit zeorziorde sc̄ptis zenoī. qd' oposuerat
ipūs. Re. cētaurec mi. ⁊ uriūgec. auī. x. aā. apii
feñ. aā. auī. olibani. gaū. aā. auī. rad' lilii ce.
aā. auī. j. cuci. galbani. āmōiacis storac. tum

piper. spice. ro. an. aur. xx. spice n. turbith an
aur. xxx. aloe. cit. aur. xvij. cipob. xilob. squille as
sate an aur. xvij. mastic. cc. an. aur. x. scamonee
aur. viij. puluerizentur et conficiantur cum melle et submit
tantur in ordeo per vi. menses. et detur exeo ʒ. iiij. et hec medi
cina est de magis medicinis quas habebat medicus ille.
¶ Med. iij. quod dicitur epl. colloquintida quod lauat humores
aquosos flegma et melia et cum hoc prouocat urinam et uere di
co quod non est ei similis ad acuendum uisum quia mirabile
est in hoc. Rx. coloquintide squille assate. asari. trium piperum
an aur. vj. spice ro. apij. feniculi. cipob. bel. ga
sith. cc. an. aur. iij. spice n. camedreos. camepit. ar
ro. genciane an aur. vij. puluerizentur et conficiantur
cum melle et submittantur in ordeo per vi. menses. et de
tur a ʒ. ii. usque ad iij. ¶ Med. iiij. quod dicitur
epl. squinanti. ualet ad dolorem fortem prouocat urinam
aperit opilationes. confortat epar confortatiue magis.
Rx. squin. aur. cc. ar. ro. aur. vj. ligni al. aur. x. ga
sithe. aur. xvij. cc. spice n. carpob. apij. an ʒ. j.
aur. mastic. aur. iij. trium piperum folii. camep.
an. aur. vj. conficiantur bono uino. et detur quantum auellana
cum conuenit tali egritudini. ¶ Med. v. quod di
citur eplm capilli ue ad purgandum quod in pectore est ex hu
more crisso. et est mirus expertum. Rx. capille ue. aur. x
xv. radicis lilii cc. xinee. cipob. matrisilu. folii
ou camomille. ar. ro. an aur. xv. puluerizentur
et conficiantur cum sirupo facto ex melle et capille ue. et dentur
ʒ. iiij. cum decoctione camomille. ¶ Medicina vj. quod di
citur eplm folii. ualet ad m. calefacit renes. Rx. folii ra
dicis aur. xx cinamomi spice na. spice ro. reub.
castorei. garyo. trium piperum. ligni al. cipob. an ʒ. xx.
reub. mastic. cinamomi aliethi. an. aur. xv. con
ficiantur cum melle et detur quantum auellana. ¶ Med. vij.
quod dicitur eplm ar. prouocat m. ualet ad dolorem matricis.
confortat stomachum debilem. restringit fluxum cronicum. et est mi
rabilis operationis. et non est ei similis. sepe est probatum multi
pliciter. et ibo in utebatur ipso. Rx. ar. aur. xx. rad. li
lii cel. lacce. matribu. an ʒ. ix. reub. ʒ. xx v.
spice n. ligni al. an. aur. xx. puluerizentur et conficiantur
cum melle. et detur ʒ. iiij. cum calida. ad interpiendum flu
xum cum decoctione ligni al. ad m. cum decoctione ar. ro. ad
dolorem matricis cum decoctione camomille. asari. ¶ Med.
viij. quod dicitur olibani epl. et est ualde utile ad uti
litatem stomachi. liquefacit flegma. conuenit senibus. confortat cal.
naturalem in corporibus eorum. Rx. olib. aur. x. mastic. aur.
iiij. squin. ar. an. aur. j. lacce. ligni al. an. aur. j.
rad. lilii cel. aur. j. reubar. an. aur. v. an. aur.
vj. puluerizentur et conficiantur cum melle et detur exeo

quantum auellana. ¶ Med. ix. quod dicitur eplm gasith
ualet ad epar. confortat epar. et aperit opilationes eius
ualet ad ydropisim. et ad corruptionem complexionis. Rx.
gasith. aur. xx. lacce aur. x. ligni al. aur. vj. gar.
aur. ij. aloes non loti aur. ij. agarici. aur. iij. et
mastic. aur. x. puluerizentur et conficiantur cum sirupo facto ex
melle et agarico. et est medicamen ualde bonum et
nobile. ¶ Med. x. quod dicitur epl. reubi. maxime
ualet ad fluxibilitatem stomachi. confortat epar ualet ydr
ropicis. et non est ei similis in hoc. et Zurio nemi
ni uolebat dare hoc opus ne lateat medicos quod eius
compositor eum composuit cum magna sollicitudine.
Rx. reubi aur. c. lacce. aur. xx. ligni al. aur. xxvj.
cinamomi aur. xl. ar. xxx. fistic. aur. squinanti
aur. xxx. maiorane an. luti sigillati. an aur
xx. rad. lilii cel. et rad. co. an. aur. vj. ysopi sicci
mastic. cc. an. aur. vij. cipob. xil. an. aur. xviij.
puluerizentur et conficiantur cum melle. et detur a ʒ. ij. usque
ad. iiij. ¶ Med. xi. quod dicitur epl. cappari ualet ad duri
ciem splenis et aperit oppilationes eius. et est optime
operationis. Rx. cappari. aur. xx. oppopa. scolopen
driu. an. aur. v. gasith. aur. xviij. amoniaci
aur. x. serapini aur. vij. puluerizentur et conficiantur
cum bono aceto. et detur ʒ. ij. cum decoctione cariu. et gasith.
¶ Medicamen. xij. quod dicitur epl. cappari. ualet ad du
riciem. et est expertum. Rx. capparum ʒ. xx. ar. ro. ʒ. xx. ma
tribu ʒ. v. scolop. aur. xvj. conficiantur cum aceto et fiat
trusa. et detur ʒ. ij. cum decoctione gasith. et tamarisci.
¶ Med. xiij. quod dicitur epl. turbit. ualet ad fe. emicra.
lauat humores colicos uiscosos. calefacit renes. et est
optimum ad passionem colicam ex uentositate. et pro
uocat urinam. et est mirabile. Rx. turbit aur. j.
agar. aur. xij. cc. mastic. an aur. vj. aristol. stri
cados. an. aur. viij. conficiantur cum melle. et detur a ʒ. ij.
ad. iiij. cum ca. ¶ Med. xiiij. quod dicitur epl. elli. ualet
ad uertiginem scotomiam. et emigraneam. et meliam. et
ad grauitatem pectoris. Rx. elli ni. aur. xx. ligni al.
aur. i. et c. cc. aur. i. an. aur. ij. mastic. aur. iiij.
maiorane aur. i. marmorot. agar. aur. vi. ra
dicis lilii cc. sticados. an. aur. viij. turbit. al.
aur. iiij. conficiantur cum melle. et detur ʒ. iiij. ¶ Med.
xv. quod dicitur empl. ag. ualet ad cephaleam. uentrem
confortat. et stomachum et epar. Rx. agar. aur. xv. prosie.
centaur. mi. an. aur. vj. lacce. ligni al. an. aur
viij. gasith. an. camedreos. camepiteos. squinanti
flor. camomille. mastic. aur. vij. reubar. spi
ce na. aur. ij. turbith. aur. iij. conficiantur cum melle et
detur a ʒ. i. et s. usque ad. ij. cum calida. ¶ Med. xvj.

qd dr epli[?] scillitic ualz ad asma 7 ad oppilatio
nes 7 uentositates. si no dz dari ill' hntibus
uulnu in mbrs interioribz. R. scille assate aur. vj.
al' aur. j. sticados aur. iij. agaric aur. 3. xvj.
mastic. 3. xij. gasit costi. cu pipu. an aur. x.
rad' lilii ce. aur. v. cap ue. 3. iiij. flor camo
mille aur. iiij. ofice cu cete agar. 7 melle. 7
dec. 3. ij. e cala. ¶ Medicam. xvij. qd dr epli
gumi. v3 ad passiones frigidas 7 uentositate
crossas. 7 dol' iuncture 7 sciatica. R. armoniac. sa
rapini oppopanac. an aur. x. eufobii. 3. ij. du
aru aristolo. rad' lilii ce. aur. iij. mitte gumi
in succo fe. cu decte ei. 7 reliq ofice cu melle.
7 da a 3. ii. usqz ad. iij. cu aliq q conueniat pa.
sarcocolle aur. ii. mastic aur. iij. an cimini.
asc fe. an aur. iij. ¶ Med. xviij. qd dr eplm
uan. qd e utile o uenen. R. luti sigillati an.
sal' indica agarici an. 3. ii. reubarbari auel
lanar. rad' pioie a aur. puluica 7 ofice cu
melle. 7 dec qi auellana. ¶ Med. xix. qd dr
eplm rute. v3 ad scorpiois morsu 7 febz cro
nicas. liqfac fla uiscosu. dissoluit uentosita
te. R. asc fe costi amari. 7 dulcis an aur. v.
ar. io 7 7 asari. an aur. ij. costi cinamomi.
al' an. 3. iij. rad' lilii ce. sarcocolle an. 3. i. 7 s. ge
ciane ar. an. 3. vj. puluicet 7 ofiat cu uino
uino. 7 melle 7 ruta. 7 dec 3. iij. ¶ Med. xx.
qd dr elm io. u3 i fine cotidiane. 7 u3 y dpicas
7 dissoluit uentositates. R. io. 3. xl. rad' lilii
ce 3. i. 7 s. agaric. aur. ij. marrubii. 3. iiij. lacce
reub. lig aloes. cinamomi. an. fen. se cimini.
absinthu mastic an. 3. vj. spice na. ar. io. an
aur. j. ofice cu melle. 7 detur. 3. iij. ¶ Iste sut
medicie zenonis. 7 ia pbauim ipas. 7 nos
uolum scre tates q s multocies. dim absin
dem ittat. ¶ Med. viii. subtilias. 7 spans
os ad exitu ipu egritudinis. fere an accep
tone laxatiui. R. absinthij. an fen. se. ar
io. sqnati costi. vil'. felu. apeii. agar lilii ce.
an. puluica. 7 ofice cu melle. 7 dec qi auel
lana. ¶ Empli qd d euades. valet ad dolo
re cruc ofestu. R. spice na. 3. xvj. mirre opu.
lactis oppop. castorei olibani. an aur. vij. gal
bani aur. iiij. mastic aur. v. folii. aur. vij. pi
pis lo. aur. ii. croci. x. aur. sqnati aur. x. amed
cinamoi. an aur. iiij. aluminis. se. apii. a. aur.
viij. petrsilini aur. iiij. sesdon aur. ij. bdellii
aur. rad' lilii ce. agar. a aur. xvj. puluiza
7 ofice cu melle. istud epl3 e exptu.
Medicam amato regis ad podagra 7 dolo
re iuncturar ex fle uiscoso q destruit mo
tus. 7 ualz ad repletone 7 debilitate nuoru
7 c oblitum in mulieribz i qbz habudat supflui
tates flice. 7 u3 ad lapide 7 genalit. dico q' ofplo
hi epli e pad uiuam diuinu qd e iifinitis ui
ab3 pbaui 7 ame nq separaui. R. rad' lilii cel.
aur. v. io. aur. xx. ligi. aur. x. ebul. aur. vj. sti
cados aur. viij. satur. cetauree mi. a aur. viij.
7 s. sqn. aur. viij. ce. aur. j. meu. aur. vj. fu. aur.
iiij. gasith. aur. i. eupatorii. aur. xvj. ziziun
ge. aur. xxvii. xil'. capob. a aur. vj. agar. xxx. o
libani. aur. ij. an. assan. qnor in nyp. ana
aur. v. spatane. ysopi. an aur. v. harmel. cimi
agstis. maiorane. scille assate an aur. viij. ou
gani aur. xij. nastur. calami aro. aur. iiij. co
fice e melle. 7 sbmittat in ordeo p. vj. mses.
7 dec qi auellana e aq ca. dosis satere. 7 ij. ar.
Medicam atur romani. v3 ad lapide uesi
ce. puocat urina. R. amigdal' dulcium.
se aue. 7 auen. lapid iudaici. agarici. flor camo
mille. geciane. an. 3. iiij. ar. capue saluinie.
saguis yrci sicci. ut obusti. lap. q repit i fel
le tauri. mirre an aur. v. puluicetur 7 ofici
at. 7 dec 3. iiij. cu aq decois. rad apii. 7 feni.
Dixit Rasis. 7 ia diximi i h libro nro q uoca
mus libr experimetatois. medicinas q s
pbauim. 7 accepim a sapietibz hoibz. s loda
q' medici alflor curabat p alios satis uz.
unde meliores reputabat alus medicinis.
Optime debem salutare uiz ita facietes per
cibu q alt fac p medicina q m corpora q cura
tur p exhibitione medicie 7 diete 7 reducat
ad tepancia meli q q curant p medicina. 7 me
dicus pposse suo dz osidare ut cibz 7 medicia
debet p inari sint p q nature amionis 7 sint
boni saporis ut eg delectet i ipis 7 diligat.
7 no dz uti eade medicina diu ne fiat ei qsi
nl'. 7 sep caueas ne pbeas medicinas mali sapo
ris. qm me q i fim ht odio mag nocet q pdest.
7 in e medici digniu dixerit cu me iusce res
dulces. res saporosas sic nos fecim i nob 7 no
qd accipit in sqnatia. 7 igeniati fuerit i me
laxatis. ¶ Potoes q ofortat stoi 7 epar 7 debes
caue i cautione malicie oplonis sine matia
ab euacuatoe 7 ofuso. 7 debes laxare medicinis
alleuioribz locis 7 osuetis. 7 genalit sic diximus

i libro interiori. Sed quoniam volumus evacuare primo subtilia deinde evacuativa mediocria. deinde fortia. et caveas de medicinis non expertis. sed utaris expertis et utere a bonis physicis. Et notandum quod omnes iste medicine sunt bone in suis locis et venenose in contrariis. Nos autem iam diximus in hoc tractatu de istis medicinis plures experta. sed superplus acquisivimus. alibi in hoc tractatu scribemus.

De aptatione medicine ut sine horribilitate possit sumi. Secundum rasi pillule mirabiles. que sunt oppo site in valentibus sume coctonem. Recipe mirobalanorum citrinorum et contusa. et sume ergo in aqua. ita quod cooperiat aqua et super eos te mirobalanos. et aliam aquam mitte tamdiu donec fiat absque sapore. postea repone utraque in vase vitreo et obtura vas cum panno lineo. et permitte donec inspisset aqua in modo mellis. et postea sua tamdiu donec pillule fieri possint. et accipe ex eis .v. pillulas vel quatuor cum zucaro resolve. Similiter remove saporem mirobalanorum et asperitatem eorum confice cum viscositate psillii. purgetur sine labore. et sine horribilitate sumuntur. Medicina ad epilensiam puerorum et debilitatis. Recipe succi squille et pe nidiorum. et da .ʒ.ii. Ad fluxum ventris pte .i. siseleos pt .ii. spicanardi p .v. piperis ℥ ana p .vi. squille assa te p .v. deducantur in pulverem. et ad pondus omnium amigdalarum dulcium confice cum melle expremendo vel cum zucaro penidiis cum alpul via. ana in forma trociscus ad tussim siccam et in gelia et fluxum humorum ad oppilatorum. Accipe se precipuus. al mole et misce cum rob nimi. et coque. mitte oleum a migdalarum dulcium. et bulliat donec inspisset. et da coti die qui non adurit flammam. Oximel purgans aquam. Recipe aceti fortis lib. v. foliorum esule ʒ.i. infunde in aceto et aqua per septimanam. postea bulliat ad consumptio nem medie partis. et adiunge ʒ.i. zuccari. et coque do nec fiat sirupus purgetur sine nocumento. et est sine horri bili sapore. et si habuerit epar calefactum in eadem pone aquam ro. si fuerint debiles mitte succi citonio rum acetum. Si debes considerare quantitatem fluxus apri ma die et si minues vel addes. et si aliquando dederis et non laxaverit. dabis primo pillulas quas diximus postea. et post .iiii. pil lulas vel .v. dabis istum sirupum. et si eger fuerit debilis et sit durities vel quartana noli addere in quantitate plus quam cotidie purgabis. Pondus des cotidie de sirupo supra factis qui provocat urinam. Pillule purgantes aquam citrinam fortiter. et sine horribilitate saporis. infun de esulam in aceto forti. per .i. septimanam. postea sicca pulverizata. postea accipe ex eo partem .i. et semine eius usti .v. partem. euforbii .viii. unius partis et zucare ad pondus omnium. dissolve zuccarum. et confice cum ea reliquas medicinas. et in forma pillulas similiter. quod sit

in forma electuarii. bene potis. si debes. sed debes considerare quantum ille valeat sit de esula ʒ.v. et scamonee est .iii. pars u nius ʒ. euforbii .vi. pars. et similiter potis dare sto machico vel apoplecticis. Oximel provocans urinam ut ad ydropisim. Recipe seminis cucumeris et cucurbite. seminis edii. ana ʒ. ii. se. apii ʒ .v. et infunde in aceto. et in aqua .vii. diebus postea cola. et mitte tantundem zucari. et cuilibet libre ap pone ʒ.i. aque cum aceto. et coque. et fac sirupum. Oximel dissolvens ventrem in colica passione. et est absque horribi li sapore. Recipe ℥ piperis. ana. capi. mastice. ana p .ii. zuc care ad pondus omnium. confice et detur ʒ.iii. cum calida. Et in ista passione valet calcanei bestiarum combusti. sed multo magis stercus luporum alborum cum zucaro. et hec medicina sit absque horribili sapore. Vomitus. Recipe seminis atripli cis p .i. salis p .vi. mellis aut magne quam vomica est magna. et detur ex eo .iii. dosis de semine atriplicis sit ʒ.i. Oximel provocans vomitum. Recipe candi radicis quod solet comedi ʒ.ii. pulpe melonis ʒ.ii. funde in lib .i. aque et malaxa cum manu. bulliat cum tantundem pendiorum. aut ii lib. mellis et fac oximel et propina. Medicina dulcis ad ydropisim. Accipe esulam et pista cum dragaganto et amido. sed esule sit partis .i. amidi par tes .iii. dragaganti p .v. et de zucaro quantum sufficit. et da ʒ.v. purgat aquam fortiter. et si fuerit arsura in pectore vel gut ture. bibat parum olei amigdalarum dulcium. et si supue nerit nausea bibat parum de succo coctanorum. co nficiatur fluxus et est de sufficto et a sucro. Ad mic tum sanguinis cum urina ex plaga vel vesica vel uirga. si in post mictu cum urina exit sanguis. accipe unum et bulliat donec coaguletur. postea sume ex eo lib .i. et misce cum farina siliginis. et da cotidie ʒ.v. in ma ne et est valde expertum. Ad restringendum vomitum accipe mora celsi non maturata perfecte. et desicca ad umbram et pulveriza. pondus illi pulverizati da ʒ.ii. vo mitum aufert penitus quibus utebantur medici summi apud. Ad tussim et fluxum. Recipe sirupi pulvis ro. sit lib .i. coque super ignem donec coaguletur. postea grani. ac misce usti .iiii. parte. et postea extende et fac penu dit. Ad constipationem pomum quod debet tenere paciens in manu sua. et coeret et assellabit. Recipe scamonee aloe. mirre. m. ana ʒ.i. esule. coloquintide. ana ʒ.v. pulverizentur et cribellentur per pannum spissum. confice cum succo caulium viridum. et ex eo informa .ii. poma que paciens teneat in utroque sepe ad invicem mutando ut cale fiant per motum. ut aer fortiori immutetur. et sic laxa bit fortiter. sed cave ut precedat aliquid digestiva vel aliquid mollificativa. Ad confortandum cerebrum. et reuma intercipiendum. Recipe spice nardi. laureole.

carnis ligne. storac. sicce. ana ℥ .i. rute catapu
cie. ana ʒ .i. puret. ℥ .iii. capita alliorum .x. grasit. ℥
℥ .i. eufor. ℥ .iii. mastic. ℥ .ii. olibani antiq
lib. v. ¶ Oleum ad quartanam elicitur a quatuor elem
entis quod olim sic fit coquitur carnes et ponitur in olla no
va opertum cum panno forti. postea accipe aliam ollam
vacuam et aliam superpone cribro super orificium olle
vacue et circumlinitur luto et cum terra et fac in
circuitu ignem levem donec emanat olim de carnibus.
¶ Medicamen ad maculas nigras removendas
et ad cutem subtiliandam et albificandam. Recipe farine lu
pinorum .iiii. p. farine fabarum p. ii. farine ordei
p. i. seminis raphani p. v. farine lentium amii
di. ana p. i. quod de cartena parte et dragaganti parte v.
se. cic. p. iii. pulverizetur et conficiatur cum lacte mulieris
et supponatur in facie per noctem. et abluatur cum decoctione mo
le. et sic curabitur. ¶ Trociscus ad mundificationem.
Recipe farine fabarum. simile tritici ana ʒ .iiii. ce. ʒ .i.
boracis ʒ .iii. confice cum decoctione fenugreci. furfuris
ordei. et fiant trocisci quos desiccetur ad umbram et cum volue
ris dissolve cum aqua dulci. ¶ Aliud et forte experi
mentum. accipe lupinorum fabarum. se. cic. lentium. ana amig
dalarum amararum. farine ana p. v. radicis canne sicce amii
di. ana parte ʒ .i. mini. quartam. risi loti. p. i. costi. mirre.
ari. lon. p. v. radicis lilii celestis ana p. i. conficiatur cum aqua et
pone super faciem de nocte. et mane ablue. ¶ Ad
facies facit rutilare expertum. accipe lutum ex quo
aurifabri abluunt aurum. et ar. ʒ .viii. foliorum sq
nati ʒ .viii. radicis lilii ce. gummi ar. ʒ .xii. confice cum aqua
furfuris ordei et informa trociscos. et sume et dissolve
pro cum aqua. et unge faciem in nocte et mane ablue
cum aqua frigida. ¶ Aliud. accipe aquam furfuris cocti spis
sam sicut sit. et pulpam melonis. et mitte in eadem aqua
ita quod cooperiatur et manu malaxa. et expone soli
appone per diurnale quantum est quarta pars circuli et dimit
te sic donec desiccetur. et ex eo faciem unge. et mane
cum frigida ablue. ¶ Ad facies facit rubicundam sicut
rosas. Recipe farine lupinorum. orobi ciceris albi. ana vii.
p. tritici. simile parte. pulverizetur et conficiatur cum aqua ro. et
unge. et cum desiccatum fuerit pone album ovi informa
trociscos pone ad umbram per. et ex eo distempera in aqua
ro. et faciem inunge et permitte duabus horis. ¶ Med.
ad maculas nigras mundificandas et cutem colorat
faciem. Recipe scorie argenti. auri. i. auripigmenti. ru
. conficiatur cum aqua ro. et unge. et cum desiccatum fuerit
per se cadet. postea accipe duas testas novas et accipe
aquam melonis. et frica cum aqua testas ad invicem. et si non
habes melones. accipe lac cum pulvere ossium

vetitum quod inveniuntur in parietibus donec inspissetur et un
ge. ¶ Aliud valens ad omnes maculas maculas in fa
cie et ad vestigia variolarum. Recipe palearum veterum in pari
etibus inventarum. et radicis canne sicce. et testa luti albi.
amidi ana ʒ .xx. capille. ʒ .xx. ari. lon. et costi ana ʒ .x. con
ficiatur cum aqua melonis. et faciem unge. et ablue post .vi. ho
ras cum decoctione viol. ¶ Medicamen valens ad multa
albificat faciem. et rubedinem inducit et multum durat
Recipe farine fabarum ʒ .x. farine ordei ʒ .xx. se. cicer ʒ .xv.
amigdalarum dul. ʒ .x. simile tritici ʒ .xv. stercoris passerum ʒ .viii.
lupini ʒ .vi. conficiatur cum aqua fur. et appone et ablue
cum decoctione scamonee et viol. ¶ Dicit diascorides si
quis accipit se. cucu. et pistaverit cum eo tritico mirta.
et pulpa melonis et informaverit tro. est mirabile
in abluendo faciem multum mollificando faciem corporis.
¶ Medicamen ad extenuitudinem cutis et manuum. Recipe
pinguedinis yrci. anatis. medulle cervi ℥ .iiii. vitelleo
vorum .viii. mirre ℥ .v. liquefiat cum oleo viol. et confice
alias species. et pone super faciem et manum. sed non quod non debe
nt omnibus istis medicinis precedentes balneo et ablu
tione cum aqua calida donec rubeat. ¶ Ad facies capillos
cooperiendos et confortat radices eorum. Recipe spice. ciduli.
al. costi. cardamomi folii ana aur. i. confice cum vino
odorifero. deinde accipe ollam habentem orificium subtile
in fundo perforatum quod illos illinies intus est porrecta confec
tione. postea suffumigabis cum nucibus Kebul. et nucem ungula
caballina. vel scud. ana. et cum fuerit desiccatum ex fumi
ca. gra. rados. et pulverizabis. postea omnia confice cum vino
odorifero. et inter illinias sicut prius. et suffumiga cum
storace sicco. et sandali alb. et camphora. et desiccatur iud
et ad usum reserva. ab ea quam per resolves. et caput unge
cum vino. ¶ Medicamen facies stare omnes capillos. et ad
eorum vales fissuras. Recipe succum foliorum salicis ficu
mirte vel vite. ana ʒ .iiii. pone ad umbram in olla super
ignem levem tamdiu bulliat donec remaneat iii. p. s.
deinde pulveriza ʒ .i. laudani. et mitte cum eo oleum
mirte. et misce cum eo totum sic. et quod radices pil. inunge
¶ D. dicit quod si caput fuerit lotum cum aqua mirte confirmat
capillos. et casum eorum prohibet. ¶ Med. denigrans
capillos eosque redolentes facies. confortat cerebrum. Recipe
papiri usti ℥ .ii. cortice nucis viridis ℥ .iii. laudani
℥ .ii. ligni al. ℥ .i. mastic. gariofili. nuc. mus. cipi cana
momi ana ℥ .v. mirobolanorum ebulorum ʒ .i. et v. nucis cupres
si ʒ .iii. foliorum olive ℥ .ii. et v. rubee ℥ .ii. pulverizetur
et conficiatur cum mucilagine malvavisci. et cum
iii. aur. athanasie. sed prius ablue cum decoctione cortici
nucis et mirte. postea ungas et suffumiges cum laudano.
et moretur sic per noctem mane unge cum oleo mirte. et

sic ablue cap. et hec faciens aliquibus vicibus longo tempo
ris spatio. ¶ Ad denigrandos capillos quod est mira
bile est. R. mirob. in. galle ana ℥ i. litargiri aur.
ʒ x. eris combusti aur. v. sal gemme. dragagantum
aur. i. pulverizentur et confice cum decoctione sandalorum citri
norum et suppone capiti et est mirabile. ¶ Ad faciendum
capillos nasci in superciliis et in barba. accipe plum
bum et ex eo fiat mortarium et pistellum et pone intus
oleum ro. et mirtinum et pista tam diu donec muta
tur in colorem plumbi et fiat spissum et unge locum
quociens facis crescere capillos et dimitte per noctem
postea ablue. ¶ Ad faciendum nasci capillos in eisdem
locis et forte denigrat. R. primus iii. foliorum mir
te. capilli ve. spice nardi. api. feniculi. apii. ebuli.
nucis cipressi ana ℥ i. decoquantur cum lib. iii. aque donec rema
neat lib. i. cola et colature adde lib. i. olei mirtini.
et decoquantur in caldario pleno aque usque ad consumptionem
aque. deinde accipe corticem pini. laca. m. ana tiam
partem ʒ. unius. ¶ Ad breve receptum ad denigrandum ca
pillos. R. ossium dactilorum laudani. ana. pulveri
za et confice cum oleo mirte et unge locum. ¶ Ad com
gras capillos et confortandum casum eorum et est breve.
R. nucis cipressi coque in vino et aceto et ablue ex eo
cap. ¶ Ad destructionem ortus capillorum et omnino
removet cap. de loco postea unge cum viscosi
tate psillii et aceto et cepa. aut cum opio. iusquia
mo. aut aceto et melle et est expertum. ¶ Ad
idem. unge cum sanguine testudinis. ¶ Ad fur
furia capitis si cap. fuerit calide complexionis. accipe
cicer pul. et confice cum aqua atriplicis. et cap. ablue
cum ea. ¶ Ad idem si cap. fuerit frigide complexionis.
ablue cap. cum aqua colloquintide. aut aqua lupinorum
aut cum aqua in qua resolvatur nitrum et fel tauri. ¶ Ad
idem. accipe furfuris lib. iii. remolliatur in aqua per diem
et noctem postea exprime. colature admisce lib. i. aceti.
bulliat et ex eo cap. ablue. ¶ Ad idem ablue caput
cum aqua atriplicis et fenugreci et inunge cum oleo lilii celestis.
¶ Ad idem accipe lupinorum absinthii pul. et confice cum
aceto et cap. ablue. ¶ Oleum de nucle et folia mir
tum misce insimul et frica semper cum manu vel cum ligno.
alia die scribitur et folia scilicet remanebunt vim
le inferius cadet. postea appone folia et fiat sic prius in
ordine per x. dies. postea pone nucle et extrahe ei oleum
cum aqua ca. et si volueris clarum facere adde parum sal pul
verizati. hoc oleum calidum et humidum dissolvit et humecta
at cutem et capillorum aufert furfures actuales in
manibus et pedibus valet ad pruritum et ad spasmum
de inanitione et bibitum expellit de renibus. sed nocet

stomacho quoniam remollit ei nimis propter humiditatem et relaxat
et debilitat operationes virtutis digestive et retentive
et ideo conveniens incolas et in divite siti. Si aliquis sumpserit
ex eo ad pondus ʒ. iii. cum iii. aqua. ligat et iii ʒ. passarum
ieiunus valebunt ac asperitatem corporis. et ad pruri
tum accidentem ex fleumate salso. et ex sanguine. et si addideris
ʒ. v. pervidiorum est utile senibus. et frigidis ex complexione. et de
pthisi. et projectum in nare resumit. et de tintura fa
ciei et epilepsie. et si epilepticus extrema cuiusdam et positum super
apa durum dissolvit et durum. ¶ Oleum ro. fit sicut
dicitur in calmasione. sed amittet virtutem. fit autem tribus
modis. Quorum primus est iste. Accipe olei olive. li
b. i. et pone in vase vitreo et mitte in eo. quartam partem
ro. viridium. et obtura cap. vasis. et suspende ad so
lem per x. dies. postea cola et invenies repositum. et hic modus est meli
or omnibus. ¶ Secundus modus est iste. accipe olei et ro. in
eadem quantitate et suspende ad puteum ita quod non tangat
ab aliqua humiditate. et permitte sic per duos menses. de
inde cola et fiat. ¶ Tertius modus est iste. sume olei et ro.
in eadem quantitate et pone in vase intus melle illinito. et
obtura cap. vasis et submitte in fundo terre in loco
in quo non tangatur ab aqua. nec aliqua humiditate. et permitte
sic per tres menses et olim sic factum maiorem acquirit
odorem a rosis quam alia olea. Oleum istud habet potencia
te. et est frigidum. tamen ei siccitas nec est vera potencia tas
et si aliquis sumpserit ex eo in maiori quantitate quam debeat
maxime fuerit mixtum cum rebus mollificativis. vel constipativis
sedat omnem dolorem calidum. et si sumptum fuerit per os
valebit contra arsuram stomachi et similiter si ex eo fuerit stomachus
inunctus et si fuerit cum psillio abluto et posito ad
ignem calefactum fluxui et vulneribus intestinorum
valebit. et sumptum cum lacte cap. ro. v. ad arsuram vine
et vesice et vulneribus renum et dolorem eorum et est mirabi
le in passione diabetica. et si admixtum fuerit cum
aceto fusum et mulier cap. valebit cephalee. et pa.
fre. et sinuitate fre. et frenesi nove et admixtum
cum aceto et ex eo collirium vivificatum. ut pruritum et scabiei.
si hoc non dum fit per purgationem corporis. et cum capiti ac
ciderit percussio cum fractura cutis in qua appareat
tela capitis. si infusum in sanguine columbe vel turturis
sedabit dolorem. et admixtum cum vitello ovi decoc
to super olim sedabit dol. calidum. ¶ Ex eo stomachum cero
tum cum calida ca alba et suppositum. Scissuris
manuum et pedum curabit eas similiter fissuris labiorum
et fissuris nasi. vel cephalee ex calida et frenesi ad
mixtum cum lacte mulieris statim et universo valet
frenesi nove. et mixtum in auricul' per se solum
vel cum lacte mulieris. et per siringam iniectum ad arsure

urīe. ⁊ īiectū p̄ cl'ana ual; tussi sicce ⁊ aspitati
pulmonis. ⁊ p̄cois. ⁊ cū ne plōis mixtū cū cā alba
⁊ positū sup ɔbustionē ignis ⁊ sedat dolorē
⁊ asp̄ata. Ē adm̄itū cū far' or. ⁊ sup̄positū lenisi
pile. l' pleuresi sedat dol'. ¶ Olm nenufarinū
fit sic olm ro. v; cephalee ca. ⁊ uaporib; celbr̄
ascēdētib; uigiliis frenesi inūctū cū cera alba
⁊ olō ro. v; ardori stō ⁊ ep̄is ca. uehemēti siti pota
tū cū aceto psillio abluto ualet uulnib; uesice
⁊ renū. ⁊ clistificatū ual; ardure urīe. ¶ Oleū
lilii cel' v; sic ro. ē et ca ⁊ hūid. v; ad dol' stō. la
na in eo intīcta ⁊ in matrice missa v; ɔstrictōni
orifici matris ⁊ ei spasmo ⁊ amo apertib; que
fiūt ī ca. ū; cephalee ex frigore īiectū c̄ lītagi
ro ⁊ cerusa ī oīe cuti uulnib; ū; senib;. Fit alio
modo. R. costi storacis sicce. cāpo. mastic. ā ʒ. v.
cōquassetur ⁊ apponat' ī uase uitreo cū olō ablu
to ad pōd' oīū. ⁊ flores lilii al' poīe. i. dessiccati
xxx. unūo pone in ūbra ⁊ ute p̄. iiij. m̄ses.
¶ Olm mirtinū. accipe folior' mirti hūi lib.
iiij. ɔquassa ⁊ pone in uino die ⁊ nocte. deīn co
la. p̄ea po ī olla cū guttis q̄tuor oli oliue. ⁊ deco
q̄ sup prunas donec ɔsumat' uinū. cola ⁊ ute.
Fit aūt ex florib; siccis eī. accipe eorum ʒ. iiij.
⁊ pone lib. i. ⁊ suspēde ad solē x. dieb;. cola ⁊ ute.
Fit ēt ex foliis eī; modis. vn̄ ē tal'. acc̄ folia mir
te uiridia. pista ⁊ extrahe succū. misce cū t̄inde;
oli oliue ⁊ decoq̄ ad ɔsūptōē succi. ¶ Scd's mod'
ē ut decoquat' folia cū uino donec accipiat uītu
tē folior'. cola ⁊ mitte cū t̄inde oli. ⁊ decoq; ī ua
se duplici donec ɔsumat' aq̄. ¶ Tertī mod' ē ut
accipiāt' folia mirte uīdes ⁊ mittāt' ī oleum
⁊ exponāt' soli p. x. dies ⁊ utat'. ū; ad fluxibili
tatē stō ⁊ ep̄is. ē ē ualde pōtica ⁊ firm. s; illud ē
meli' ī c̄ gtu ī ueit' amaritudo ⁊ uiditas ī eius
odore ī ueīt' odor mirte q' si corp' ūgat' p'hibet
sudorē ɔfortat mēbra debilia ⁊ fluxū uīcturar;
⁊ ficū. v; obtuitatōni cū cera alba. v; uulnibus
oīb; ex q̄b; manat hūitas. ⁊ positū sup uul
nus induat cārnē. mirtū cū laudano ⁊ capiti
sup positū fac ad ortū capillor' ⁊ ɔfortat eorū
rad'. ⁊ p'hibet casū eor' ⁊ denigrat eos. Injectū
ī aures incip; ē uenen̄ ip; dessiccat. ¶ Olm ca
momillinū. acc̄ flores eius ⁊ mitte ī olm. ⁊ sus
pēde ad solē x. dieb;. deīn cola ⁊ s'ua. Fit ē ali'. acc̄
capita camomill' uiridiū ⁊ pista. ⁊ accipe succ̄
⁊ t̄inde oli. decoq; sup ignē ī uase duplici donec
succ' ɔsumat' ⁊ remaneat olm. ⁊ ī illo olō iter

mitte succū ⁊ iter decoq; sic p'us. ⁊ h' fiat sepius
donec fiat olm. odorifer' forte v; lassitudini
⁊ cephalee ex melācolico hūore. ⁊ gen̄alit' oīb;
dolorib;. ⁊ ē oīb; ɔplōnib; ɔueiēs ⁊ ē ualde sub
tile. s; meli' ē ex q̄ soluit' odor malor' macianor'.
¶ Olm cit' fit multis modis. acc̄ oli ⁊ ambur' lib.
i. corticē cū citrior' pone in olō. morēt' p tres
dies. p̄ea remoue corticēs illos ⁊ appōe alios. sic
faciēs donec tota uit' cortic̄ madet in olō. Fit alio
modo. acc̄ citū uiride ⁊ rade eī corticē subtiliōē
ē uit' l' frio subtili. ⁊ impone in olla noua cum
aq̄ ⁊ olm ⁊ decalbat decoq; donec albescat citri;
⁊ mādet' uis eī olō. tūc remoueat' ab igne ⁊ sic
p̄mitte p̄ die. p̄ea cola ⁊ colatē adde succū cam
phore ⁊ usui res'ua. Fit ē alio m̄. acc̄ bōbacē
⁊ ītīge ī olō. ⁊ uade ad citū ī arbore existēs ⁊ ū
ge cotidie p. x. dies. deīn cū cleario argēteo
extrahe olm. paulatī. Fit ē alio modo. accipe citrū
cū fuīt bn̄ maturatū ⁊ rade corticē superiorem
⁊ pone ī uase suffumigato ⁊ repone ī uase str̄
ti orifici clauso cū cera. h' olm ē nobilissimū
⁊ utilit' reges eo ⁊ nobiles dn̄e ual; ad egtu
dinē renū ⁊ ad tremorē accidētē ī q̄rtana ⁊ ɔ
tinua. v; ad dol' uīcturar'. q; eadē hora ual;
paralisi ⁊ tremori capitis. ⁊ cardiacis. sciaticas.
dolori dorsi. ⁊ īiectū in naso ftica ī t' malama
ciana ē utile. aut acc̄ corticē uiridiū ⁊ pone ī
olō ⁊ suspēdāt' ad solē donec uis macianor'
mādet' olō. ɔfortat animā p'lon̄ odorē suū. v;
multis egtudinib; bibitū l' ex uīctum.
¶ Olm citonior' citonior' fit trib; modis ual;
emorōide emorroyce passioni ⁊ cephalee ca
tarro. ⁊ calido ardori ep̄is ⁊ fluxui cūico q̄ fit ex
colā. clistificatū ū; uulnib; intestinor' ⁊ non
manifeste. ¶ Olm costinū. acc̄ costi ʒ. xxx. et
pone ī uino p. i. diē ⁊ p̄ mitte ī duab; lib' oli.
deīn coq; donec ɔsumat' uin̄. cola ⁊ ute. l' īiectū
l' bibitū stītati stō l' ep̄is ⁊ tremori q̄ fit ī accessi
onib; febr̄. ⁊ reddit pulcros capillos. ¶ Oleum
mastic̄. acc̄ masticis ʒ. v. te. ⁊ decoq; cum duab;
libris oli donec ɔsumat' t'cia pars. ⁊ ɔs'ua. ualet
ad dolorē matris. q̄m calefac' ⁊ adiuuat retē
tōnē mediocrit'. v; flui cronico ⁊ debilitati ep̄is
⁊ uulnib; intestinor' fac̄ pl' q̄ tollit. ⁊ cura fissu
ras manuū ⁊ ped'. ¶ Olm basilicō uiride ʒ.
iij. ⁊ appone lib. i. oli ⁊ claude uias ⁊ suspende
ī puteo p. v. dies. deīn cola ⁊ s'ua. ⁊ si uolueris
facē facili' muta basilicō ī q̄l; septimana. ⁊ si

uoluūs suspēde ad solē. ſ; id qđ suspēdit̄ ī puteo
ē forti9 odoris. ⁊ qđ ī sole ē subtili9. v; cardiace
⁊ melie. ofortat̄ cor ⁊ reddit̄ audac. ¶ Oleū
absinthii sic fit. R. flor absinthii uirid' lib. j.
⁊ pone ī trib; lib; oli abluti. ⁊ suspēde ad solē. xl
dieb;. p̄ea cola ⁊ resua. ē ē ualđ mirabile. bibitum
ualet opilatōib; epis. v; yctiie. puocat m̄.
ofortat stō; debilē ⁊ iniectū in aure īfice uer
mes ⁊ lūbricos. fōr exeo cerotū. ⁊ apposito stō de
bili ofortat ipz. v; suffocatōm. ⁊ bibitū cū oxi
melle apit opilatōes splenis ⁊ epis. ¶ Olm
ziziūge fit sic olm basilicō. v; cardiace bibitū
aut iniectū. ¶ Olm mell' fit sic olm ro. ſ; est
tēpate ōnis subtile. v; suffocatōi lassitudini;
cephalee q̄ fit ex hūorib; admixtis. ¶ Oleū
ćaneti sic fit. ¶ Olm camomille v; dolori ex
uētositate mollificat duritiē apatis ūcūq; fu
erit siue in matrice siue in aliis mēbris. v; lassitu
dini ⁊ dolori aurīū q̄ fit ex uētositate. ¶ Olm
nucis ē calid' ⁊ sic. īter ei ē sic oli deben. ⁊ extrahitur
p pistatōnē ⁊ expssionē sic olm ḋuinulē. ⁊ ē for
tis dissolutōnis. v; dolori renū ⁊ uesice ⁊ fissu
risani. ſ; nociuū ē stō. ¶ Oleū laurin ē ca. ⁊ sic.
qđ sic fit. acc. bacas hū maturas pista ⁊ coq;
cū aq̄. donec osumat aq̄ ⁊ remaneat olm forcii ē
⁊ id qđ ē nouū uide. mi amar ⁊ ē mollificatiuū
⁊ calefactiuū. ⁊ apit orificia uenar. ⁊ ual; dolo
ri mēbror ex calidi cā. v; scabiei pruitui ⁊ ipeti
gini q̄ fiūt ex flate salso. v; alopicie ⁊ tyrie. ſ;
d; id caue hūti cap calid'. ¶ Oleū fenugrē. acc.
fenugrē. oli. lib. viij. cipi lib. ij. calami aroma
tici lib. j. pone in olo p. xx. dies moue ⁊ expme
oleū ⁊ osimilia. v; duritiei apatis ⁊ difficultati
partē ⁊ apati calido ⁊ itestinis ⁊ ano clisterizat̄
⁊ v; furfur fed'. ¶ Olm amigđ amarar sic fit.
acc exeis lib. j. ⁊ desicca. ⁊ tere in mortario donec
fiat sic medulla. ⁊ fude d' sup aq̄ bulliētis ʒ. v.
⁊ frica manib;. ⁊ si olm uideis ire digitos suffi
cit. Si aūt d' aq̄ donec exeat olm pone. ſ; caue
ne apponas multū de aq̄. Col'ī ei sit sic lac ⁊
corrūpitur ita q' olm nō ex. deīn expme iua
se id ⁊ aggrega qđ sup natat ⁊ sume deīn īfūde
ī alia aq̄ sup massā q̄ habebit ī manib; ⁊ p
mitte donec obibat aq̄. ⁊ fac sic pius donec
hās olm sufficiēt. Silr extrahit̄ de amigdalis
dulē. ⁊ h olm v; matatib; ⁊ cor doloib; ⁊ apa
tib; ⁊ suffumigatōnib; cāi cephalee. ⁊ aurīū
dolori ⁊ cār tinitū ⁊ ītesfiat ī umes īcis. ⁊ apit

opilatōnes splenis ⁊ epis. ⁊ v; asmati ⁊ dolori
renū. ⁊ adiūctū cū cera ⁊ suppositū pectori v;
apati. lapid' renū. ⁊ splenis apati. ⁊ extendit ru
gas faciei. aut extīguit maculas corporis ⁊
mixtū cū uino ⁊ positū sup cap v; uulnib; ⁊
capitis ⁊ furfuib;. ¶ Olm amigđ dl' v; ptōi
epi. ploīs leuit aspitatē ⁊ v; arsure urīe. dis
soluit apa dur. ⁊ extēdit spasmū. ¶ Olm sina
pinū sic fit. pista sinapi ⁊ mitte ī aq̄ ca. ⁊ mi
sce par oli. ⁊ dimitte p. j. noctē. ⁊ expme donec
olm exeat ⁊ fria. v; dolori ⁊ dsiccat hūitatē.
v; alopicie ⁊ dolori iūcturar palisi ⁊ tremori
⁊ morsui scorpionis p'is ptior cutis olō īuncta
tollit ablutōnē forte ofortat memoriā. dis
soluit flā ⁊ renes calefacit. ¶ Olm auellanar
extrahit sic olm amigdal' ⁊ ē tēpatū ⁊ subtile. v;
ō uenenū ⁊ morsū reptiliū. ¶ Olm alūpibi. R.
j alūpibi. lib. obrue donec crepet. ⁊ dimitte do
nec infrīdet. ⁊ pista donec fiat sic medulla. de
īn acc fenugrē. ⁊ pone ī aq̄ p diē. deīn cola
⁊ suppone igi aq̄ illā. ⁊ cū bullierit mitte ī ea
nigelli. ⁊ p binas ł ternas miūdatōes remoue
⁊ collige olm suaue ē ⁊ ualde calid'. ⁊ ual; pleu
resi inūctū ⁊ iiectū ī naib; ual; dictario ⁊ emi
grānee ⁊ frīcati cēb. ⁊ dol' iūcturar. ⁊ generalr ē opti
mū ī frigidis egritudinib;. ¶ Olm fistic' fit sic
olm amigđ ⁊ v; tussi ⁊ dolori pectoris ⁊ epis
⁊ frīde oploī. ¶ Olm psicar fit sic id qđ v;
emigrānee ⁊ apatib; aurīū mirabilr. ⁊ v; fissu
risani ⁊ apatib;. ¶ Olm uritice fit sic olm sina
pis lauar lauat flā v; dolori dorsi bibitū aut
inūctum. ¶ Olm iusqami albi. semē pista. j
malaxa cū aq̄ calida ⁊ pone ad solē. ⁊ cū desic
catū fuit mitte cū hūido ⁊ taliu h facias do
nec nigrescat ⁊ mollescat. deīn expme p pānū
lane spissū. ⁊ cogra olm suauē. v; uigilie. ⁊ i
iectū in naib; v; cephalee calide ⁊ dolori ma
tris ⁊ aurīū ⁊ dētiū. ¶ Olm d' seib; aut fit sic
olm d' amigdal'. ¶ Olm meloīs citruli v; ce
phalee. ca. capitis ī due sōpnū. uetum eo ī pas
sione lep... ⁊ arsure uesice ⁊ iectū psirigā. ¶ Ol;
frumēti. acc frumētū ⁊ pone sup marmor. ⁊ cale
facta laminē ēlla pone de sup ⁊ exibit oleum.
dic Rasis ī almasorio v; impetiginem. ¶ Ol;
nigelle v; impetiginē sic olm ōfrumēto.
¶ Olm boracis fiue. R. boracis fiue ʒ. iiij. oli
comunis. lilii. decoq̄t̄ in uase duplici. donec
uis madet olr olō. ⁊ colet. v; dol' iūcturar ex fra

cū mortificat parum q̄z sedat dol'. Olim purc̄
sic fit. Olim costi confortat stōz calefacit m̄
bra frigida v: palisi flexibilitati nervor cū olō. dor
so: pector: collo. v: an̄ accessionē fe. q̄rtane
cotidiane. aufert timorē cordis. q̄ si iūgitur val:
ad mortificatos mēbr: revocat calorē ī ipis.
pvocat sudorē ī iectū in ares epilēticu multū
cephalee emigranee frigide valz. Oleū eufor
bii. accipe euforbii ʒ.i. pulverica mitte in ʒ.i. olei
sine igne pone l' ad fortē solē. v: ad tinitū au
riū est mirabile ī sciatica passione. dol' dorsi
anchar: iū: ar: d: sin̄ p os qm̄ vulnerat intestina.
Olim formicar: volatiliū. accipe mille pone ī
olō. confortat coitū. Olim rute. accipe folior: ru
te viridiū. lib. c. oli lib. v. aq̄ lib. iii. coq̄t donec
consumatur succ' remaneat oleū. cola serva. v:
frigiditati ren̄ vesice. dorsi palisi flexibilita
ti nervor. absinoit coitū dorso exeo in uncto in
naso. v: ventositati factū ex eo coitū positum
sī apā cōhibet venen̄ id qd fluit ex eo. Olim
saluince. pista saluīcā decoq: in aq̄ mitte ol:
decoq: sup ignē cola serva. v: difficultati urine
lapidi dol' ren̄ bibitū l' inunctū l' iniectum in
iectū. Oleū oleād. lib. i. olivo. lib. 5. decoq̄t do
nec consumatur succ' cola serva. v: scabiei aufert
ōio. Olim canabi exhibet alia olea calida. cal'
ē sicc'. v: dolori nervor: duricie matris. dolori
aurium factū ex eo coitū dissolvit apā dur: valet
ulcerib: capitis pueror. Olim maiorane fit
sic aliud oleū valz lassitudini ī iectū ī balneū
v: palisi tortuit oris ī iectū in aures valz
oīb: īfirmitatib: capitis frigis dissolvit ventre.
pvocat m̄. v: morsui scorpionis. Olim balaustie
mitte ī olō coīmeo suspende ad solē p. xl.
dies. post cola serva. ē frigm̄ stiptic. confortat m̄
bra debilia. valz emothoice passioni fem̄ ex eo
empl: cū ē albi. vulnera curat ulcera cito. Ol:
mirab' emblicor. accipe lib. i. decoq: excis ī. vi. lib
aq̄ donec remaneat tcia ps. cola misce cū oleo
omfacio lib. ii. donec remaneat olim decoq. cola
serva. aut si volueris ortē pone ī olla suspē
de ad solē. ē frig̃ stiptic. confortat stōz v: fissuris
vicerar: casui pilor capillor confortat radicē.
Oleū raphani. accipe sem̄ raphani pulverica et
malaxa cū aq̄ ca. dein pone in caldario pleno
aq̄. decoq: donec supnatet olim. colligē. q̄to an
tiquius tanto meli' calidi'. valz morphee lavat ve
tre. mūdificat faciē. dissolvit fortit' calefac

multū v: palisi tortitur oris. Oleū benedic
tū sic fit. accipe oleū antiquū lateres rubeos q̄s nō
tetigerit aq̄ novos frange ipos p frustra minuta
ad pōd. ʒ. i. accende ignē donec rubicūdissimi fi
ant. post cū lib: frustis p se sigillatī in olō submer
ge. dein coq̄lla: reple ex eis vasa vitrea q̄ psint
sustinē ig' fortitudinē. dein claude ē luto suf
pende ī furno. sic suspēdit vas oli ro. nichil aūt
deb: int' ipa: ignē īē. se desiccatū fuit lutū
mitte sup vasa illa tanto mag' ignāt ignem
sic facies donec aq̄ fluat ab istis vasis tūc īcipies
maiorare ignē donec videas fluē oleū valde
rubeū caue ne ille ig's tāgat olim q: pitum
extinguēt. s: continua ignē donec cesse oleum
fluē. tūc p mitte donec infrigdet' p furn̄. post
feces de vasis excle. pone alios lates sī vasa
sint sana. si nō accipe alia vasa. sic facies donec
h̄as olim sufficiēt' qd repones ī vase stāto orifi
cio. valz sic olim balsami. s: subtili' ē clari' ma
ioris utilitatis ī egritudinib: frig'. pforat' mā
nū cito. v: lapidi egritudini vesice pvocat
urinā. v: dolorib: frig'. infectic īmes in eis.
v: palisi tortuire oris inūctū aut bibitum.
v: sciatice dolori iūctur: dolori dorsi fem̄ epl:
ex eo amoniaco. dissolvit apā splenis duri
tiē cū crūssie oīa pter dura. ī iectū p nares valz
epilēsie. v: opilatōi naūū. calefac' cerebr: v: obli
vioni. sedat dol' dentiū. ī iectū ī matrice pvocat
m̄. educit ebriōe: sive vivū sive mortuū. aperit
orificia venar. dissolvit sāgnē congelatū. ex
eo aliq̄ gutte posite ī olō ro. bibitū pgat pl'
monē ab oīb: eiis h̄moribz hanelosis. ē mi
rabile aq̄ ascēdēti in oculū. v: īfirm̄' venenis.
morsui scorpionis. ex eis q̄ suspicit p os opiū
l' iusquiam̄. multitudinē piscium agabiūt pisca
tores si ex eo retia sua īūxerit. Meli' qd est
valde rubeū fortis odoris subtile. si frig' inun
gat' ī eo approximet' ig' statī accēdet.

Capitul' iii. Dic visis cū cēim sollicit' erā me
quiam̄ opōtebat me vigilare. tādiu feci
donec oīo sōno caru visus fui reb: diūsis
q̄ in nil proficit. nō inveni meli' q̄ appone
naīb: olim nenufarum lactucas comedē: q:
visus fui oī tēpore iuventutis mee. senitutis
mee. q̄b: visus sui debilitatē visus molliciē
testiculor. nō inveni vtili' q̄ comedē passes pullos
columbar. q: visus redut visus inveni mira
bile ad h. pqd nō ē aliud ī ei opatione. Ex oli

pinear. oli d' be. oli maciano2 dulciu. ā fel pi'
fu. me p3 bulliant oīa sup ignē leui bulli
tione una. p̄ radex ʒ. s. musci m. 7 unge ugā
7 testiculos 7 utr̃ p balneū. Electuariū cale
fac. 7 repat sp̄c iueis. Socius meus q̄ mecū erat
ierosolimis cōqst' erat in d'ssicca 7 cardiaca 7
timore sine cā manifesta ē pcepit ut eēt cō
tentus carnib3 ancipitu coctis cū basilicō ga
rioffilato assatis 7 aspsis aq̄ ro. 7 pcepi pota
re uinū loco aq̄. 7 redol' aromatica 7 p h' ip3
feci acq̄re fortitudinē 7 audaciā 7 sic cura
tus ē apta 7 sciās q' nō pot' cōfortari ut' senis
7 cōualescē 7 parua sāguis n' per
usū columba2 7 turtur' passū cū uīno odori
fero. ¶ Dns ozās filii haly minuit sibi
ī autūpno. q̄ iebriato dissolutū fuit liga
m̄ brachii. 7 sāguis fluxit multitudo. ad
quē ductus fui in nocte. 7 ips3 sincopizātē
ita fortit' inueni q' aptis oculis palpebras
nō mouebat. tc̄ pcepi iugulari. iij. pullos
7 v. gallinas. 7 sindē frustari 7 decoq̄re ī. iiij.
libris uini odoriferi 7 tādiu bullire donec
ossa eēnt separata a carnib3. 7 apponi muscū 7
gariofilos cinamomū 7 colaturā pinaui p
uas strictā oris. 7 pu3 p̄ rediit ei uirt' 7 me
moria 7 locut' fuit. qui usus ista mediana
xxx. dieb3 don' recuperauit sāguinē q̄ admisit
¶ Contigit apud calidū uir' autes dno regi e
go autē erā ualde not' 7 familiaris ei. 7 pre
cepi sibi minutionē usq3 ad. iiij. lib q̄ntitatē
q̄ incep' in sincopi p longā morā 7 curaui
ips3 absq3 timore. ¶ Secdo unxi cap' ei cum
algolia 7 intromisi multū ex eā in narib3 ei'
7 accepi lib. i. uini odoriferi. 7 alia uins pullor'
collū 7 galli. 7 addidi muscū rubeū bonū 7 p
ieci ī ipsi guttur. q̄ statī recordat' ē. non ē
ē dubiū quī illa uia euasit. 7 forti fitenesi
p hāc uiā. sil3 minutionē. ¶ Contigit bēi
filio regis apud 7 media pcepit aromati
ca narib3 apponi 7 n' laudaui. s3 cōfect' fui ap
ne uentosā in fōtanella colli. qd utile est
hōi hūti apoplexiā. q̄ n̄ fit ex fūa ōne. 7 n'
ī digui emigñeis acuta alia me n' apposito
ne oli nenufarini in narib3 7 lībi camomil
lam. ¶ Quidā cōq̄rebat' d' fluxu uētris cōtinuo
7 pcepiuti eis qb3 usus fuit 7 multū pfuit
7 cū morā in ipo uidi q' n' surgebat ad sellā
stegē nisi p longū tēpus. dim cōtipit' eū

dui tē q̄sitū uti accidit p sōn noctis 7 tc̄. non
7 intellexi q' humor acut' descēdebat a capite us
q3 ad stō3 ad expellēdū supflua. 7 q̄n uigilabat
spuebat sepe. vn̄ ppēdi q' humor ille descēde
bat in sōno ē pcepit cūdēt cap' 7 pluī 7 acēt
ē sinapi 7 redolēt mē. 7 ablat' ē flux' cītius.
liberaui plures hōies a morte q̄ cōq̄rebāt' d' stō
frigiditate 7 calore. 7 n' recepte cū 3uccaro nenu
farino 7 cū sirupo. 7 uino albo lipphato cū tm̄
dē aq̄ in frigiditate sup nuce. 7 dabi caplōs fe
tos coctos 7 asperos cū uiscositate citonio2
7 oleo nenufarino. ¶ Et habebā sociū qui
cōq̄rebat' de arsura stō marie in p'n digōis.
accepi ʒ. iiij. 3ucc. 7 uiol' ro. 7 cōmiscui 7 appo
sui ʒ. ij. ambre. 7 ʒ. i. oli nenufarini. 7 inu
nū cōmiscui. 7 feci illū eo uti q̄ curat' ē cura
tione pfcā. ¶ Et sēp fui cōtēt' ī effimā so
lo balneo d'l'cas aq̄ tepide. deīn aq̄ fride sp
cauēdo ne opilationē patet'. Et sēp fui cō
tentus in sincca sirupis fructuū laxatis. 7 in
omni gñe febiū ut in frigiditatē 7 humiditatē.
¶ Curatō q̄ adhibui uni qui agsus ē iter
in estate qui rediēs sēro acutā fortis icurit
caloris. In quarta die augmētata ē febris
7 rubedo coloris 7 apparuerit mortalia sig.
7 uapor qui ab eā resoluebat' ualde calidus.
7 p horā in acuiebat cardiaci. 7 ego expecta
ui fluxū a narib3 l' fluxū uētr'. Si autē acide
ca manebāt ī melācolica passiōe cōplone
pcepit scalpetur in naso si forte supue
niret flux' qui cum tādiu rēt 7 calor augm̄
tarēt pinaui. x. lib aq̄ fri 7 stati hūit rigorē
7 uentuit 7 sic pmisit febris. x. dieb3 7 silit'
finēs ei q̄ cū eo ierat hac cādē passus est
febrē q3 nō potauit aq̄ fridā eadē hora eidē
diei in meridie mortuus ē. Nō ē ḡ dubiu3
quī iste liberat' fuit p potatōnē aq̄ fride.
¶ Dixit ypocras. q̄n apparet in sōnis apud ni
grū ī postiori parte auris iferi morietur ī. xv.
die. Et cū in iūctiis ydropia exierit apud
ī pede liberabit'. p modū aūt se a die q̄ apparuerit.
Si aūt sup nasū apparuerit pustula sicut lucere
uidi aut nigre moriet' ista in fine cāni a die
apparitōnis. ¶ Et q̄n febricitās hūit dolorē sub
ypocōdriis sinistris 7 apparuerit in loco apud 7 do
luerit subito moriet' in die. Et si pulpa nigri
coloris fuit aut pallidi ī pollice sinistr' scias
q' ē ex pestilentia pnosticat' mortē. 7 signūē

q alienat̄ cito p̄ dol' toci corpis. ⁊ cardiaca sta
ti p̄ sonū sigr̄ habūdātiaȝ meol. ⁊ pnosticat̄
mortē subitaneā cū erieīt palpebra febri
citātis ap̄a q̄ū auellana sine sēsu pnostica
ipȝ ēē apopleticū. ¶ paucitas sitis in febre
acuta aut siītas ped'. pronosticat̄ mortē
in .xx. die. Cū erit̄ in siīmitate nasi ap̄a in
gr̄ subito supuenit cū forti calore. morit̄
ī duobȝ m̄sibȝ. ¶ Qui caret̄ odoratu reuma
tia pnosticat̄. ¶ Dolor uictār iuuētute
breuitatē uite sigr̄. ¶ Tumor genuū post
soñ ex remanētia uirtutis pnosticat̄ palisiȝ.
¶ Cū in ancha ap̄a acuti apparet morit̄
in q̄rto m̄se. ¶ Grauitas logle in iuuētute
sigr̄ mortē subitaneā. ¶ Cū in cartilagine
auris apparueīt ap̄a fortis doloris morit̄ in
.iiij. m̄sibȝ. ¶ Qui patit̄ effīmā ⁊ effluīt sag̃
anāibȝ ei morit̄ in .xxx. diebȝ. ¶ Qui dōmit
aptis ocul' sine ɔsuetudīe pnosticat̄ epilē
sia. ¶ Quiū febēs manibȝ huc ⁊ illuc que
siciīt q̄i uidat mōtuos morit̄ ī .xv. die. In q̄
febētes dispōēs ifinite si discoopiāt pudēda
⁊ leq̄t̄ ulta t̄pia morit̄ oīo. ¶ Si ī toto cōpe
appuueriīt macule celestis coloris
oīo morit̄ ī m̄se. ¶ palpebre magne ⁊ uīdet̄
mōtale maxiē si fiiīt cū febre. ¶ tortura
madibule l' obliq̄tas iusus ī febre acuta sigr̄
mortē stati. ¶ Cū oculi fiiīt obliq̄ cito alie
natōnē pnostica. ¶ Cui sēsus subtiliō fit
subito surditas pnosticat̄. ¶ Qui apetit
comedē in horis nō ɔsuetis huōres ī ei stō
pnosticat̄. Qui aūt si fuerit̄ spissi īferīt mō
tē. ¶ Qui mltū studēt in libris phisicoꝝ p
nostica aut maniā aut meliā. ¶ Que ledit
cibūa nociua subito debilitatē m̄bꝝ
signat maliciā intelligētie sȝ tēpātia mag̃
ē ɔuenīēs. sȝ q̄ mag̃ psiīt siīt medicine
opātes uirtute occulta. ¶ Qui m̄siciīt ⁊ acade
rit frenesis ei morit̄. ¶ Cū accidēit feb' saīȝ
tussi ⁊ subito se recessit pnostica ap̄a ī aliq̄
uictur. ¶ Inr̄ cōpe accidit sepe dormitatō
m̄bꝝ pnostica ipȝ cito mori pp paucitatē spū
um in corpore.

Sūma isti capituli p̄ electionē ⁊ nutrīnor
bonitatē ⁊ prudētiaȝ appiiītōnis ē ɔsidē
da. dispōnis stellaꝝ ⁊ tēporꝝ ɔueīēs ōni. ⁊ ɔ
sidā in h̄ ulta ⁊ pōētis. q̄ excedit artē medicine
⁊ h̄ūt subtile ingeniū. sciat q' astronomie
ars nō modica p̄s meis iniqȝ indiget medi
cina. ⁊ p̄ illud fit dēō sp̄ēꝝ q̄ decoq̄t̄ aq̄ clara ⁊ ol'.
lig̃ siuuc. ⁊ salic ⁊ ramor ro. ⁊ cānaꝝ ⁊ herbaꝝ
odoriferaꝝ ⁊ modo incipiā. ¶ Electuariū ua
lēs ad fe. acutas. ⁊ ē mirabile ⁊ exptū. Rc. mi
rob. Reb. citrinoꝝ. aā. ʒ. ij. sem̄ ēd. basiliconis.
garī. aā ℈. i. cinamoī acuti. ℈℈. nouī. ā. ʒ. i. sā
dali albi. ambre. ā. ʒ. s. caphore. ʒ. s. dissolue
ābrā cū olō fistica. ⁊ ex eo iīge sp̄ēs. ɔfice ē tm̄
dē mell' uiuilr. ⁊ det̄ ex eo febricīti. a. ʒ. i. usȝ
ad. ʒ. s. c. ℈. ii. sir̄ maciano. ⁊ sir̄ fēō ex ⁊ uc.
¶ Medicam̄ ad hāc febrē mirabile. Rc. mirob
cit. ēblicoꝝ aā. ʒ. ij. cinamoī. garioff. sādal'
aā ℈. i. seīs ro. seīs cucumis albi. seīs papauī
al. ʒ. s. ungat̄ ē olō macianoꝝ ⁊ ɔfice cū tm̄
dē mell' cassiafistule ⁊ det̄ ex eo. ʒ. ii. cū ℈. ij. si
rupi mal' g̃. ¶ Elin ad fe. q̄rta. Rc. asar. cal'
aro. se. rad' lilii cel'. ā. ʒ. i. se. ar. aneti. cap̄. ue. ā
ʒ. s. cinamoī. ʒ. iiij. ɔfice cū melle dispumato
⁊ det̄. ʒ. s. sir. ℈. i. oximell' facti d' sir̄ endiuie.
¶ Elin boniū ad hāc febrē ualēs ī tertiane cādi
ace ⁊ melie. Rc. oli citonioꝝ. oli noui nucū
ā lib. j. ponat̄ in uase nouo ⁊ assig̃ oli quātita
tē ⁊ appone aq̄ bullitōnis gāiofilate lib. ij.
⁊ coletur ⁊ decoq̄ in uase duplici dōn ɔsumat̄
aq̄ ⁊ remaneat olm. tē remoue ab igne ⁊ mit
te in eo lib' musci. ⁊ det̄ ex illo olō a. ʒ. ii. usq̄
ad ℈. ij. ¶ Elin mirabile ad sincoā. Rc. semis
endiuie. seīs plātagīs. seīs portulace seīs cucu.
aā ʒ. i. sādal' cit. semīs lactuce. bbilā. ʒ. i. ɔfice
cū oxizacc. ⁊ det̄. ʒ. iij. cū sir̄ prunoꝝ. ¶ Emplm
pulcre ɔpōnis ad frenesī cū instātia uigiliaꝝ.
Rc. seīs lactuce. cucu. melo. pp. al. ptul'. iusq̄ā
aā. ʒ. ij. endiuie basiliconis. ʒ. ⁊ s. sādal' cit. cā
phore ā. ʒ. s. cinamoī. ʒ. ij. ɔfice cū sir̄ sebesten
cū tm̄dē uiuilr. det̄ ex eo. ʒ. i. ⁊ s. cū sir̄ uiol' et
prunoꝝ. ¶ Elect̄ ad emig̃neā acutā cū uehe
mētia uigiliaꝝ. Rc. amigdal'. se. pp. al. se. lactu
ce. cucumis. meloīs. cuc. aā ē rhe olm. ⁊ misce
cū olō nenufaīō ⁊ utē ī infirmitatibȝ capitis
quādo ē laudabile. ¶ Trocisci ad debilitatē
cpis ualētes ex cā calida. ʒ. x. ante. se. end. seīs
portul'. ā. ʒ. ij. sādal' cit. ʒ. s. musci. ʒ. iij. ⁊ succarē
ad pōd' omīū. fiāt trosci in succo basiliconis aūr.
ij. ⁊ det̄ cū sir̄ macionoꝝ ℈. ⁊ aq̄ ē diuie bullite
℈. i. ¶ Med' ad difficultatē urīe. sq̄nāti capi
namomi. ā ℈. j. cicer medīā pātē. faīne glan
diū. ij. p. ⁊ sume ex eo. ʒ. ij. ¶ Medicam̄ ad uul

ña oris ⁊ curationē. R. cāpori. mirre obuste. lilii
ce. ā. puluiga ⁊ pone sup uulna ⁊ ablue cū aq̄
ro. ⁊ aq̄ inq̄ infusū sit sumac. ¶ Medicamē
mirabile ad uulnā pestifera. R. anacardi. an
mastic. uinca. ā. lap. lazuli p. c. ofice ē tātū de
succa citonior. acuminū ⁊ pone sup fistulā
⁊ cicāt ⁊ de uulnū malū. q̄ absind' rad' eor ⁊ osti
nuit materiā. ⁊ cū fuīt uide pone desup.
¶ Med' mirab ad gen̄ād' carnē. R. folior ce
rasor. ⁊ folior iunipi. ⁊ cānis uicti. ve ro. rad'
lilii ce. ad pōd' oīm puluiga ⁊ pone desuper.
⁊ coopi folus cōuine ungas ⁊ oleo liq̄ facto.
¶ Medicam̄ extēdes fina ⁊ ebonē mortuum.
R. castorei. cinamomi. mirre. ān. fac tētā ⁊ i
tromitte. si forte sinaluīt da ei huc sirupū.
R. cānis aspi. man̄ plenā. bdeīs ÷. c. ēd ple
nā manū. iuiube ÷. c. aq̄ lib. iij. coquat dōn
remaneat. iij ps. ⁊ coletur. ⁊ det ex eo lib. j. ⁊ ū
gāt pedes alcina. ¶ Med' ad lap cui n̄ ē sile
R. mirte. rad' lilii ce. se cōuine. sq̄nāti. cinādi
ā. ÷. ij. cinai. rad' spica. rad' cippūs ā. ÷. i. gū
prunor. gū amigdal' amār. ā. ofice ē melle ⁊
detur cū ÷. i. sir cōuine. ⁊ ÷. iij. aq̄. ¶ Vnguētū
ad hisipilā ⁊ ad de apta calid'. R. sādal' rubei.
memithe. ā. ÷. ij. farine ordei. ÷. iiij. ofice cum
succo nucā cīne ⁊ pone de sup. ¶ Vnguētū
ad ide. R. nuc̄ cipssi. ÷. i. folior rubi ⁊ uilep. ca
pillinē. uine canine. seminis ro. citruli. mire
ān. ofice cū aq̄ folior uindiū. aut aq̄ ro. ⁊ pōe
desup. Sicut fuīt expestulēcia. adde. ij. ptes
lapidis armēia. ¶ Elm ad fe. q̄rtanā qd' ego
oposui. ⁊ ē magne utilitatis. R. asarī. sene. cala
miatr. gariofili. cinamomi seminis cōuine. ⁊
lactuce. ⁊ plātagīs. sādal' al. ā. ÷. c. basiliconis.
ofice cū ÷ uēt. uiol' ⁊ oxizāui. ⁊ ex eo ofic lapidē
lazuli p̄ multā ablutionē sepe sume ÷. c. ē
÷. i. camphore misce. ⁊ da ÷. ij. ē sir citonior.
¶ Dixit Rasis de lapide qui in renib; gen̄a
tur ⁊ uesica breuē s̄monē ⁊ opēdiosū abastitū
apt ap scrutatōe gen̄ali filii. s. s q̄ē i
¶ Dixi g̃ q' iste s̄mo diuis ē i. ij. modis q̄r
p̄m̄ ē an̄ gen̄atōnē lapidis. ⁊ s̄s p̄. vij. autē
istor ē indiuisibil' ⁊ ē dieta q̄ fac ad ꝯsuatōē
lapid'. Secds diuidit in tb;. quor un̄ ē ante
accessionē dol'. Secds uō i ipa accessiōe. an̄ uō
ē d' regimine quo dol' q̄escat ⁊ dol' labit ad ue
sicā p canales urīe. p̄ accessionē d' dieta qua
cōrupto aliq̄ ōmīg̃ trāsit ad lapidē. p hos duo'

modos quom̄ dictū ē. ¶ Dictū ē g̃ in a ōq̄; is
tar diuisioñ s q' o; ⁊ s q' suffic. Dicam̄ g̃ q' ꝯs
uatō sit diminuē cibaria ⁊ dietā gen̄ātia ip̄
⁊ uti fixāt ip̄is cibis ⁊ medicīs q̄b; ⁊ mūdifi
cetur sic regimine mūdificato subtilietur.
Cum uō nō ē capat ad gen̄ationē lapidis. suf
fic diuittē ⁊ gen̄ātia lap. ¶ Cum pat' ē ad ū
indiget reb; mūdificātib; ⁊ subtiliātibus
⁊ uiteis ne suis renib; aplicet' in q̄ p̄sit lapi
dari. ⁊ indiget infrigidātōe ren̄. ne lapidatio
festinet in eis. ⁊ ne illa in supuenīat ad ue
culos ren̄ū ⁊ indurescat cito. In h̄ q̄ loco dicē
da duo regimina breuit' ⁊ opēdiose. ita ut
uulgi ⁊ phy. ouenīat intelligēdo ⁊ faciēdo id.
¶ Dicim̄ q' gen̄ātia lap. sūt cibaria crossa ⁊ uis
cosa. ⁊ omē qd' ē ex frumēto asimo ⁊ panis a
zim̄. ⁊ copule ⁊ far cocta in aq̄ ⁊ silia. ⁊ ma
xīe si facta s̄ ex lacte ⁊ caseo sic ē gen̄ātia ess
sa oīa. humores crossos ⁊ crudos ⁊ pisces recētes
et ⁊ mag' corporis. ⁊ oua cruda. ⁊ frixa. ⁊ cereb
⁊ pedes ⁊ cutis assor. ¶ Oua aūt elixa n̄ p̄hi
bēda sūt ⁊ p̄p̄ue si amixtū fuīt alum ⁊ acetū
⁊ ruta. ¶ D' fructib; phibēdi sūt crossi ut per
sica ⁊ aū psica. ⁊ coctana ⁊ pira ⁊ hi. ⁊ oīa q̄ crossos
crudos humores generāt. ¶ Crudū ē multipli
care aq̄ nimis ⁊ aq̄ turbidā ⁊ cellā ⁊ salsā ⁊ gra
uē q̄ tarde descēdit. ⁊ aq̄ ualde frigidā. oīa ista fa
ciūt lapidē. ⁊ maxīe sicut h̄ fiūnt spissa. ¶ Mul
tū comedē carnes ⁊ maxīe cellas adiuuat lap
gen̄ari. ⁊ sōn sup dorsū ⁊ in culcitr's mollibus
⁊ laborare multū. ⁊ hoīs assiduū portare fr
renes ⁊ coyt' assiduus. ⁊ maxīe p̄ repletōnē
⁊ comestio sup aliā comestionē ⁊ uehemēs
ambulatō p̄ cenā. ⁊ p̄ baliū multū. ⁊ balnea
p̄ repletionē cibi. ⁊ oīa cibaria crossa ⁊ dura oīa
generāt lapid'. Et̄ n̄ o; plonget' in h̄ in eaq̄s
apta ilh usu. ¶ Dixi q' panis frumēti ⁊ maxīe
q̄ frūd' ē ⁊ g̃nus duris ⁊ uiscosis mouenēs est
dieta phibēdo gen̄ator lapidis s; q; panis iste
ē assuet' penes nos ⁊ aliud nocumētū fit ex eo
p̄sibile ē corrigi. n̄ o; ip̄; mutare palio q̄mitt
nocēm̄ in finimo i debilitādo u̇tute ⁊ oplōnem
corpēdo plus q̄ corrigemus. s; o; accipe panē
leuis pōdēis ⁊ parue uiscositatis. ⁊ diuretica ⁊
⁊ adde multā d' fermētatōe ⁊ salē comedē cum
diminutis. dicem̄ ⁊ h̄ in nō nocet. In eg̃ruū ē
p̄p uiscositatē ⁊ maxīe si sit cū lacte. ¶ Fabe ū
⁊ lupina ⁊ cicer utilia i h̄ s̄ ⁊ bona ⁊ maxīe cicer

ꝯ q̄rtana

que sunt mediocre et olla albaria. Ibi alentes sunt necessaria
mediocres. De carnibus dicendum est. gallinarum et
iuvenum et passerum. postea et passerum. anates autem grues
et non conveniunt. Et bone sunt eis carnes edorum
et iuvencorum. vitulorum. Carnes vaccarum omnino non conveni
unt et carnes agrestes sicut carnes leporum et similia. Ex
omnibus que conveniens vinum album subtile in hac di
eta. vinum vero et grossum dimittendum est. Confectio
est de uvis et amigdalis et melle valde utile est.
De oleribus utendum sit apium. endivia. viola. et parum de
endivia. et parum de eruca et menta. radices vero debent recipi
valde sunt utilia et similiter sparagi. Rapa est in cognita.
atriplex et spinachia bone sunt. De fructibus vero
sunt et maxime qui mundificant et aggregant in vias urina
libus. amigdalis et avellanis et maxime si parum habuerint
huiusmodi amaritudinis et tamen tempore si comeditur
uva sola amara. Mel et zuccarum apta sunt sed
et zuccarum convenientior quoniam non ita calefacit quando et satis
mundificat propter paucitatem calefactionis et abstersive
et mundificative est propter vias renis et conservative. Sicut
dicere sunt et pulse nuces. et avellane incognite. Dac
tili autem essi sunt et mali incognitus est inmaturi quando non
... Et si aliquam horam hanc dietam amiserit et maxime
sicut fuerit tempore non dicere assiduam sed abstinere
a coitu. De simplicibus acetum forte squilla est inprohibe
do lapide. ac generative frangit lapidem. Generali
species vini cum aceto. et alumen provocat urinam
prohibent generationem lapidis et maxime si per unam horam
potatur oximel vel ydromel. sic autem sicut lavant
renes. et abstergunt harenam in eis. similiter facit aqua ci
ceris. et acetum squilliticum. et acetum cappari et potare
aquam calidam. et post balneum oximel est nimium utile. Simili
assiduare vomitum et fluxum ventris et cavere reple
tionem que est valde nociva. et similiter balneum et motus
post cibum. Infrigidatio renum ut iaceat super frigidum et
et humidum. et cultare is frigidis. et pone super renes
sibi frigida cum aceto. et aqua rosarum et aqua ordei et psilium
et talia. Cum isto autem regimine servatur age
nerative lapidis. quoniam renes sunt frigidi et sicci.
mucilago autem in eis remanet aquosa et humidi
diu quoniam per naturam diu exhibuit ipsis. Quod ad dieti deire
gimine conservatoris a generative lapidis sufficit.
minimis carnibus sustentando ea in omnibus horis et medi
amis quo dicemus propterquam utendo sunt semper. sed cum debiles
carnes prestant actionem vel fortiores. Ista est infirmi
tas habet in maiori parte et significat quando adunat ea
ut constipatio ventris. dolor in spatulis pungens re
nes et difficultates urine. et fortis dolor descen

dit ad nigredinem et maxime in descensu lapi
dis per vias urinales. Explicuit epistola Rasis.
Bauracac. i. est genus salis. Incipiunt expositiones libri almansoris et libri divisionum:
sal nitri. sal naptica.

Gummi rute. i. quedam
nascens in ruta agresti.
Sectha. i. stiriades ara
bicum: clistere.
Enema. infusiones per
Mirach. quod timor
qui est zirbum.
Ramich. confectio est de qua
fit gallia.
Almuri. genus ciborum
exlentibus.
Almurisi. al'abiiii
Sawich. i. ordeum vel quod
libet semen fractum. vel assa
tum vel coctum cum aqua.
Granatum. Mura sunt
illa id est dulcia et acetosa.
Cisar. i. dilatatio pu
pille. [illegible]
Alguades. i. vene colli
Alcali. i. alumen congelatum.
Birsen. i. apostema in cerebro aut
frigidum aut calidum.
Alsubet. i. sompnus profundus
cum febre continua.
Cardamum. i. semen cresci.
Mutanabati
genus pulmenti.
Casole. i. quedam vasa lata
in quo decoquntur vasa infusionis.
Sabilonicum. i. quod facit
autem bonum chimum vel
bonam succositatem aut
quod lingua fiat.
Mel anacardi. i. suc
cositas que intus est.
Assemacasi. i. confectio.
Decorub. i. quedam species
melancolie: iusto.
Michi. i. collirium.
Ambrani. i. de pulvis ad
Alesar. i. medicamen
penetrativum.
Albesu. i. ut ligatur lig.

Zuccarum tabarzed. zuc
carum album. purum. bene coctum.
Alzazu. i. sorbitiones et
plites. capitulo sic dicitur minus.
Insimitum rosarum. i. flos huius
Psebel. i. vene rubee
cooperientes oculum.
Dulac. i. rubedo in palpe
bris cum est siliac in oculo et
asperitate.
Rob. i. succus coctus usque
ad spissitudinem mellis.
Alcohol. i. collirium.
Fulat sic super fumus
thuris. ponitur thus in lapide.
et supponitur pullus et quod
adheserit super est fumus
thuris [illegible] in oculo.
Pix romana. i. nigra.
Sahati puncta rubia
que remanent post obtalmiam
Julep. i. sirupus simplex.
Albedaragi. i. basilicon
est folia sunt alba et est de
herbis que comeduntur.
Celidonia de semine alo
co. i. terra ierusalem.
Arusinacati. i. medicina
acuta sine ruptorium.
Cochias. i. confectio vel
pillule.
Alaimati. i. pus generatum
tum in tunicis oculi.
Althusas. i. dilatatio
pupille.
Carabi in oculo. i. fistu
la accidente in lacrimali.
Bothor. i. pustula.
Kerates genus pon
deris est.
Semen albaris. i. hb.
Stirpes sil'. i. centrum gal
li. et sunt iiii species
Vaporatio cum milus. i.

.i. suppositio milii cale
calefacti.
Rotu .i. tretinna. pedes.
Cucurma e uas in quo
calefit aqua ablucendos
Cusarcopu .i. pond.
Tarasi .i. surditas.
Fistula in naso .i. polip.
ysi uel fullon .i. herba
de qua fit alcap.
Casei .i. amissio odorat.
Rosa nesri .i. rosa ca
pestris que ponitur in triaca.
Tresia an derecon
Incisio alchetai .i. nuc
nar que sunt in labiis.
Alchime .i. gummi cedri.
Traiectoriu .i. embo
tu. Reum herba est
Cedri .e. arbor. sor.
Alsebra .i. corteccari
nar uidoru .i. illorum
Calx .i. alumi. tores.
Alafir .i. utunt ea tic
Sosa .i. herba umida
tis te e salsi saporis.
Alafir .i. utunt ea tic
tores fica.
Crisomila .i. mala p
Dcola .i. botholi .i. p
tule. in ore. co.
Sene de mecha alo
Meminech .i. celido
Teremabi .i. mag
osita. di odoris.
Armel .i. herba fe
Murugi alphatin.
.i. coegenus plimti
Xilo karacte de sa a
aloco. caribie
Anabatie .i. fructus
Codumeni .i. catu
agstis. toe.
Risen carabe .i. nux
atinus extima cibi
Oresinno .i. son igit
ture qui ho moritur
Camesic sem tamai
sca.

Alsursen .i. pleuresis
Helemen .i. oximel
ganof
Istrube .i. qui cibus
bene digitur et bene in
bra nutrit .i. completa
digestione. cam acuitur.
Alcadiouis .i. medi
Alamide .i. herba de q
fit asa. confectio.
Pomorosie .i. qdam
Celarabi de zucco .i.
mel rosatu de zucco
ro. libu et e fi ussima.
Ribes aqua e de q fit sir
ribe. nascit in monte
Halehelanis abiaz
aceto condita. colatur a
lu que e ab ei cum aceto et
croco. ita ut oliua.
Alcagamich .i. ea q
condita sunt c salmu
Apium montan .i. mace
donicu. saniem.
Dubellati .i. collecto
apatis qui uenit ad
phelidegi .i. confectio
de melle sic penid.
Halbeal .i. cadamu
.i. lutu mesubui .i. q
dam confecto.
Cubugi .i. podiasolo
Alche .i. qdam herba.
Etramica .i. qdam co
fecto.
Cucurme qdam sunt
radices q sic citue.
Risse ordei l celib
gni .i. ordeu coctum
cum aqua multa.
Pisces esie .i. loch.
Suchalegi .i. aceto
su qda gen plimeti.
Almisus. gen silis c
buior. lupi.
Aldbucati .i. s. genus
vaporato cum milio
composito milii cale

factu in aqua calida.
Altarato .i. e duura
agrestis. l acorea.
Folia mezerio .i. lau
reole l anabulle.
Camathuli .i. fulat
.i. illa q fuat i salmu
ria. saluatelle aresu
la. elim de siliquis.
Alguben .i. sorbe ul
nespule l nespile.
Salutagabi .i. sor.
Sauicanabati .i. qdam
fruct arbois s. hedre
Algasab .i. ciculi no
canosi .i. albi et sicci.
Oli de Kerua. semis
petradactili. lac offia
stule. tulani
Catamu sem cu or
Alphidabegi gen
abutu
Mamu .i. herba scripta.
Alberegi .i. qdam sem
nigr .i. semina parua
i q sunt gutte nig et
albe. et sunt amara sili
a gni s pius.
Robelie .i. aribeles.
qdam genus legumis
Catin .i. renes.
Emunctoria .i. loca p
que transit urina.
Frustra masei .i. pille
magne facte ex latte
cameleon. offert re
tento urine.
Rubia tinctor .i. herba
Grana uiualep .i. ne
re. s. albiia crassa
Olim de be. be e sem i
quo ponit loco pipis al
bi. qdam confectio,
Saorenea .i. tteri .i.
Sozugenes retento
aqua alkili .i. succ coct
ad spissitudinem mlls
Alcoisif .i. cadom q

comedut.
Allkekegi. gen sola
fructu rubeu ad mod
cerase et ht tunica
Sinabi .i. mag confecto.
Secacul .i. sigillum
sce marie.
Mola egritudo est.
Sum .i. loc sup pectie.
Institia .i. bida.
Alfasudegi facta cum
amulo. ficus.
Alchanetegi .i. paus
Cortex pini masculi
et cimites qd e int
umbilicu et pectinem.
Eruggirius .i. stupha.
Seuestre spes seis e d
mola. aburu.
Diamate qdam confec
tio e celidonie.
Curcma herba e silis
Alfidabegi .i. genus
Alhubub. herbae.
Algarab .i. egritudo i
ocul.
Bezedurat .i. galbanu.
Papilla mille sumtas.
Calcadis .i. calcatur
Issius .i. tapsia.
Micali .i. canis de q
fit litargir.
Merdasengi .i. pliu
plumbi usti.
Acadra .i. boti.
Cadou .i. uitre puluis
uitricolor. urceolor
Abrasen .i. ulli in
corpore e olim.
Hoit .i. cssis.
Olim de Kerua olim
petradactilor.
Cinu cappariis qdi
utit salmuria.
Kistis .i. uallis.
Sirbu .i. reticulum
Almosos .i. genus
abutu.

Altaffit .i. ab3 facte d' lenticula.
Halhicel .i. icolatum de accetoso. et d' q' e cib3 d' aceto et aceto. ma. x.
Olim d'cherua .i. pal ventositas eq'na .i. si simbu. ca'ua maior.
Alacue. h'ba e sili sco tule. q'a dicit q' e polli tarie. egritudo e . ta.
Almesaib .i. caro sali
Adzere .i. plus acuti
Egritudo q'd fauuf e. accit i capite.
Aluc sp'es indi silis h'modactil' alb.
Aluca .i. fouea.
Ben .i. pipis albi.
Glutte albotin .i. uiscu' .i. terbentina.
Mugat .i. suct' radic. e tantu h'be.
Capsia .i. rumice. Ru mice .i. lapaciu acutu.
Karras. silis morb3 morphee albe q'n ca' ro infecta e usq3 ad o.
Albucul .i. q'a i ofecto inare ut leniat cu3 tura.
Saro .i. gen' ap'atis.
Afata .i. rose ifacte .i. p'tule p'iu'ifficie i corp' hois tepore calous ex sudore et dicit' d'su dationes.
Sief meinite .i. colli u .i. fusc' l' colliu d' suc co meinite. tis.
Cano apatis .i. r' apii
Ademanul .i. furtule p'cubucul'i igis.
Alfenafiac .i. sac' igs.
Formica .i. gen' ap'iti' excola ru.
Faufel .i. nux silis nu cis muscate.

Ex nodis ped' it' fo ca le .i. q'd e it' duo ossa brachii. et rescetu ide spaciu q'd e it' digito et nodos brachii.
Edemenul .i. caulus
Melo .i. fruct' melon.
Balchna .i. gen' ap'iti ignis p'situs.
Calcadis .i. uitriol.
Panaicau .i. egritudo u gula. s. alecrais.
Carzel .i. q'a aia ul tra mare i q'a nasciti muscus.
Algebra .i. restaura tio c'sms. pod'eris.
Kerates .i. silig' gen'
Rezera .i. oi' medici na siplex et o' uenen. l' e nom' lapidis.
Napellus .i. h'ba mor tifera.
Herb3 gen' orobi q' comedunt boues.
Agrarat .s. gen' scor pionis q' cauda t'hit p' se.
Alasciamu .i. erratica al'.
Carazacon .i. accorea.
Absinthiu nabatu3 .i. comune. s. tarata.
Rutela gen' aranee
Mina .i. sir' q' fit d' cato nus.
Sabree .i. gen' titimalli
Gilbet .i. sp'es elli albi
Corascena aloe.
Alcacar .i. t'ra uottu'
Granis bachi ab eme ma q' sut ut exitio nux uomica.
Ag'tmar .i. aq' bal nei n'l' cali.
Siela beta.
Cu iugis lacte .i. cu3 ligno cu q' adheret
Sufiet sonus i' m' muu et mediu. mob3

mino2 qua litagia.
Gidra arbor.
Sosa .i. pleuresis
Alagr q'a libe.
Zeduar herba est.
Suat' uene .i. radiat' vsnen .i. sulphurica
Alkesmes .i. uuepas se q' h'nt i'tiora g'na.
Alcacal. d'a gen' lap' e.
Sulphul .i. puluis ac ceptus in ore.
Amelmane h'ba e feti di odoris.
Sosabra gen' titimalli
Tuarnalbi .i. h'ba scp'ta silis cristo galli et bene redolet.
Ozimu. Gariosilu.
Conusfel
Cugeac .i. gen' basilic
Kehegi .i. solatri' o'tul'
Keregesif .i. abrotan'
Gilbenet .i. nux uomica.
Biseleos amu d' roman'.
Radix asines .i. ligni pionie
Sinasia turbith. e.
Sem' rusabra agel h'bi
Canabil. gen' t're rubee q' fricata i'ra euanes
Colcotar adusti sunt gen' calcati e et sut .iiii. sp'es. calcadis. colcota uitreol' un' alb3. aliu nig'. ali' rube' al' uidi'.
Colluriu allibum noie sic uocat'.
Alacabo olibanu.
Almusiengi .i. dilata tio pupille.
Baurac bulusur et d' sic q2 cadit supaere q' sic uocat' et d' sp'es almezeno. h' sir' nom' e agis petro3 et sana tione o'suas et facies nasci carne .i. q'd, p'ce

dit de uuea tunica q'n rupit' cornea et q'n rup tura e p'ua. d' almi saragi. et q'n e multa d' musinar. nutrita.
Garab .i. fistula i lacri mali tunica codita ul'
Cardica .i. caro rubi arises it' in palpebra iseriori et uidet' sic rosa.
Kitra .i. pix liquida.
Cod' codiu' s .i. silis saine
Mesinot .i. o'somula.
Cola .i. p'tule parue q' nascut' in ore pueror.
Alcausi .i. destructio olfact'.
Ag' telub .i. lenticule aq'tice.
Sosa .i. ap'a i uelamie sep'ite i'testina.
Aq' albedudegi .i. ozimu.
Enfestidos .i. h'ba baryrca
vsne .i. melissa arbors
Cimi carmeni aloe
Turbit ut c'na alba.
Reisis h'ba e silis ferule.
Mured' .i. t'ra q' o'ficit' ad h' ut m' fiat uinu
Risde .i. testiculor3 uulpis .i. h'ba satirion.
Tuteri .i. sem' h'be
Muic facte ex uino et aq' atonior .i. sir' d' aq' ato.
Cofecto fuscor.
Adhero .i. d' acetosa
Mata .i. napi. castus.
Sigmu alfaoi .i. agn'
Sarabaro. nero3 must' oximel garuofilatum.
Sauiac .i. gen' nasis.
Cofecto m'dac d'scib3 .i. pille siles auellanis
Sem' sulle .i. h'ba atretica.
Sadarac .i. uinir d'tei aloe.
Mons camesit .i. caru roma
Paesdatar .i. pul'uen.
Nefir caro aduregi.
Frezeze .i. nuces alba.
Diamare o'fecto d' pi

Ita alchatims et alchar ... cum capud et pedes agni cum aceto coq. ... ingalreyda
Alfebidagi ... super ... cum zucco
Alysas vel alchoes ... pamb de adarma ... frimula ... molea ...
posita in melle et frixa cum eo ... mel ... nuce ... evaricetam
ut mel ... ab eis.
Alchpan ... alhoes

guedine galli camelli.
Mezereri .i. anoglossa.
Albesed minoris .i. coral
Mezeria .i. tafinus in
gallice
Mez .i. faseoli parum
Alasef .i. puncta rubea
que fiunt ut pustulas in ore
ius et fiunt in oribus infantis
et papule in oculis et a
to recedunt.
Algosodica .i. nodi qui fiunt
gula et collo et sub ascel
lis et inguinibus.
Algafedia .i. parvillus
Alionia .i. albus de agresta.
Aleci .i. psillium.
Apium silvestre .i. petrosilinum
macedonicum. albe.
Alfesur .i. radix unitis
Alnacet .i. pulmonar.
Alsara .i. armoniacum et aco
rus atque asar ad invicem
mutantur in palio ponitur.
Alfasaf .i. desudatio vel to.
Alaersof .i. cedrum citrina
Alcesia .i. crema est ab aliis quod
fit de lentibus coctis et aqua
quibus additur acetum et pur
ciphum.
Alebic .i. cooperatorium in
strumenti aque ro.
Aldecaibi .i. corruptio sto.
Alfgualegues .i. inque
tudo quando loquitur secum
et non potest dormire.
Alfaraz .i. virga pastoralis
pastore vocatur.
Desiendurn adhim .i.
decepta .i. sensata in qua homo
se movere non potest et omnes
sui iuncture se destruuntur.
Alsama .i. dies canicu
lares .i. estatis et hyeme
.i. molestie. vel mandra.
Aludatice .i. sulphurice
Aliatois .i. edera. prion.
Alegregamit .i. puer scientis

per se tenuis cauda .i. castel
Aluenie .i. amees.
Alees sortelis aloes .i.
acotrinum. aloes. aloe amiceum.
Alethel .i. tamarisce ma
culum.
Aluqubre .i. scolopendria.
Alue .i. lactatum
Alma .i. sisit de zucar sicut
sisamum de melle.
Alzegi .i. atramentum.
Alahada .i. albus sicut ce
ruse et quo sica ponitur
sisamum.
Alsub butur caudum
Alsem .i. butir
Albeconagi .i. basilicon
cum latis folus.
Alahafati .i. rubor pus
tulosa qui facie apparet.
Altuabe .i. inpetigo.
Alut de las e.
Alafetida. et asa de las.
Albundacati .i. avellana.
Alnab .i. camilla.
Alcans .i. sicut est cap et pe
des agni cum aceto co
quitur et congelatur.
Almeos sicut est columba
coquitur cum aceto in ventre
ponitur mica.
Aluis lame .i. fisa.
Alchilac. hipodic tra gra
na ordei.
Aluebi .i. boni odoris.
Algahu .i. malus appetit
et cum alius appetit carbones
vel lutum et huiusmodi silia.
Alribu .i. res odorifera
quibus fit subfumigatio.
Alsmeret .i. res acetosi
tate habentes et dulce
dine ut mala granata
mira.
Alnufil .i. quando apparent
radices pilorum albe in
extremitate pilorum
nigre.

Alaratri .i. flos salvie
quo tinctores utuntur.
Alrzadac .i. acetosa
montana. humidi.
Ala absinthium .i. sicca
Alzarnot .i. anin pigmen
tum. fac mora.
Alaulaic .i. rubus quod
Alziler .i. fricatio est cum
ab... no.
Alaate .i. ysopo potulam.
Algasezuer .i. altea.
Alab .i. boni mores.
Alefidabegi ulna ul
ulcabus ique est caro.
Alabau .i. plumbum.
Alriller .i. semen nuce.
Alees sicut mice panis
de adarma plus fixe in
olo et feca posite est mel
le et fixe cum eo.
Alesman species in pi
per quam ponitur iab.
Ala casei .sez casei.
Alac .i. lac.
Ala lactis crema .i. casei.
Albedule .i. cambe. br.
Alafar .i. passio in igni
Almasac de lacte aceto
so et farina ordei.
Alabuta .i. mitum.
Alsabit .i. pultes in lac
spisse ex aqua et farina.
Alaulbem caro sup prin
nas assata.
Alcosi .i. tedium vel tristicia
de peccato et facit dormire.
Alituf .i. inflato.
Alatal .i. distillato.
Alberegesif .i. ozime
floribus nigris.
Altrisma .i. enule.
Alzorter .i. pedemas
culini servus.
Alares zaes .i. armoniae
Algedegul .i. vene que
procedunt a fundo sto. et
ab intestinis ad epar.

Alsakel vel amonis .i. spi
ca celtica.
Alchela .i. locus inter duas
spatulas sub collo.
Alchenb .i. locus ubi coniungit
collum dorso. sunt pip
Alefaguiati .i. species que
sunt ut piper et cinamomum.
Alhaset .i. ebulus.
Almoniac .i. marubium
Alpentustica .i. repesina
Alfedamegi .i. ematithes.
Alboti .i. ebetina
Aldhec .i. lac de quo extractum
est butir. oculos
Alcohol .i. pulvis ad
Alcoma .i. pulvis
ad oculos
Alcoma .i. nimel.
Alfro sinapis alba.
Alrasedi .i. nasturcium
Alaazir .i. centaur.
Almai .i. tussia.
Alelicegi species solat.
Al famlsumagi spagi.
Albohotat elia qui labunt.
Altuisse abscinnum silvestre.
Alfelcam digital quo
utuntur sutores.
Alberech .i. pforato.
Aldohonec .i. plumbum
Alacorat .i. pes corvi.
Alinegri .i. genus lactianor
Almarasim hospital
Aldehera est .i. laur.
Alfehi species lepre.
Alguerefeni genus
columbarum.
Algadi humor egrediens
de vulva cum aliis tangit
mulierem.
Alsauregi pulvis qui
cadit de parietibus salis.
Aluncula muris mano
tana arabice.
Aloes sigmi .i. epitimi
Aldubua .i. lupi.
Alchage species grua.

q d edera

palmes

Alchosora .i. squilla.
Alharib .i. vpio. vel uala
demonis.
Alacuidon .i. scordeon.
Arthetica .i. sulla.
Atiroso .i. lenticula.
Algardina .i. infirmitas
que nascitur in palpebris in
tantum quod non dimittit aperire o
culum et rubet.
Alharib .i. psillotrum.
Alsenar .i. aloes.
Alcarasce .i. apium.
Aseb .i. alumen. unum.
Asorbet .i. argentum uiuum.
Anedec .i. anetum.
Alozas .i. amigdalas.
Alhelese .i. capobalsamum.
Armeniaci. bolum.
Aulla .i. bedegar.
Afinual .i. capillus.
Armalgen .i. corallus
Albuiata .i. cerusa.
Alcet .i. costus.
Audala .i. coloquintida.
Alcamfor .i. caphora
est autem arboris gumma est.
Aluminar .i. celidonia.
Algar .i. calx.
Algasit .i. eupatorium.
Aliana .i. enula.
Laadmarcos .i. calai
cecaumenon. ens.
Fuuiar .i. esuttum .i. flos
Atimarca .i. litargirum
Aterum .i. lupinus.
Aliada .i. uinculus.
Alkekengi .i. flacula.
Alhorf .i. nasturtium.
Algarda .i. rose.
Algaruc .i. sarcocolle.
Almeca .i. uua sicca.
Acaturer .i. storax.
Alkuscas .i. pompholix. tutie.
Alcatar .i. unius fit mo
Alpirenidi penidii.
Albeladori anacardum
Afitroulile .i. grana pini.

Alithea .i. atriplici.
Almososat .i. tirandi.
Alfon .i. nasturtium ba
bilonicum.
Alargeo .i. sanguis draconis.
Alkebrit .i. sulphur
Alnilbe .i. electuaria.
Alarrea .i. epla.
Alsatengi .i. tapsie.
Albecadul .i. confectio a
macedonia.
Aomruacia .i. podix.
Algonnur .i. canes qui
faciunt gignuas.
Alfurnutum nomen electuarii.
Alhabmurit.
Alneubt .i. lenticula de
stagnis.
Alicastu .i. ydropisis.
Almary .i. maria scilicet
ulea menemoma dicta.
Alubace .i. intestinum tenue
Alacar .i. cerae.
Alsera .i. flos aneti.
Almastre .i. aqua calida.
Alcatasit .i. bisma.
Alectaia.
Alkadaice .i. lacertes
qui sunt in facie cum lingibus.
Atesisia ruta montana.
Albicce .i. ptres qui sunt in
cumulu am. corra.
Alheri .i. fumae quod pit
Algulasetu .i. uinum coctum
ad terciam. ta.
Aldie fe. ethica minu
Alphuta .i. tremor cordis.
Alcaracato .i. pulium
Aliegiati .i. cassia cum uinu
sia lignea nigra. sanc
Albusce .i. auellane as
Amathites .i. granum
nipi vel cedri. fluuiale
Almonesii .i. calamenti
Athurcub est herba que na
scitur in locis desertis si
ne foliis et est frutex et
rubeus et assimilatur uel

ciminis intro scilicet semine.
Almibnacegi .i. rob de
Alrasmes uue passe
sine granis. ulceris.
Furitamus .i. calamentum.
Almusiara .i. eminentia
Alfussea .i. unguentum in oculo.
Albellulato .h. pes est ho
Alnecara .i. borace. men
Alnoceati .i. extrema ca
pitis. item manus et brachium,
Alheel medium colli.
Almahase .i. uncta que est
Alcassatis .i. superior ps
narium.
Allieb .i. samum.
Aleum tortura.
Allachnech .i. fricatio
dentium et gingiuarum.
Atros .i. tri.
Alfaca .i. motum est saltu.
Aluffidabegi .i. uis quo
est caro et est factum cum aqua et sale
piuco et pix olo et pipe
piuciso.
Alfegueati .i. est speciebus.
Alhasce .i. ysopum montuosum
Algdeguauch sunt .iiii.
libre de badie.
Aleaugiramich .i. que
condita sunt cum salmuria.
Aleubugi .i. auis que dicitur a
lauda.
Kelesen .i. balsamum
Ihbetis .i. bertreis.
Bistesa .i. polipodium
vel pulipidia.
Batraum eris .i. tube
lees.
Bulbus cepa siluestris
Begi uis quam album
Bothor .i. pustule par
ue que fiunt in pueris pro
quibus mittitur. G. infantes sa
liri sale trito et fasciari.
et sic resoluta fiunt aqua
atina et liberantur fiut.
Babicha .i. quod fit extra

tico et lacte et aceto.
Becconariue. radix est
puctio silis .i. herba que
ualet suffumigationibus.
Berengessis. species abstanti
et est silis absinthio et eius
bututas est uiscosa.
Baurac quoddam genus salsu
ginis. et de quolibet sale
intelligi potest.
Bunduca auellana.
Bachul. porrus est.
Beri .i. psoras.
Barzum .i. sambucus domestica.
Becancogi .i. camomilla.
Burith .i. affodilli.
Barus. genus egritudinis
et dicitur inde monophea et ba
ris que cum pungitur mor
phea erit saginabuntur nunquam.
Besa est lapis uirtutis contra
expellens uenenum.
Bricha .i. pisum.
Baudne pistinache.
Bariculce .i. meatus inguinis
uideragi radix herbe sil
uestris silis zeduarie.
Zeduara et pro eo ponitur .ii.
Bedegar spina alba vel odor rose.
Begrad. galbanum.
Belesis. corallus.
Bather .i. fistule vel e
minentie fetide carnis.
Bucolie herba silis ca
momille scilicet cotula fetida.
Beiegi pro eo ponimus serapinum.
Becera .i. melo.
Bauna siluestris .i. dauce.
Buteron .i. far fenugreci.
Bikerua mirasol.
Cite .i. cucumis asininus.
Casbunnatabur .i. caput uc.
Cenicapit .i. centaurea.
Carreguel .i. cauu.
Camedeaus .i. camedreos.
Cremo armenum .i. cumini aleco.
Cholaseorot .i. aclam
vel malum terre.

Calchatlui .i. malus
appetit.
Caphadigui .i. p̄ssiū.
Cudiuc .i. buglosius.
Cācazerd .i. gūmi.
Altorfor sūt capita cū
doñ q̄ comedūt.
Cauguatuth .i. ea que
nascūt īgula ⁊ prouo
cāt ut scāmōnea.
Catigustinig. s̄t oīa
aceto ⁊ sale condita. ut
capparis ⁊ ex his oīa
fiūt sale ut sinapis
⁊ eruca.
Calectha .i. scama ferri
Cartamū. sem̄ cāotēsi
Catasā .i. tremor. uis.
Corter eīs. batitura e
Calidicō. trocistus de
arsenico factus.
Canaul caul' imperial'.
Cauha .i. uinū albū
⁊ debile.
Cheo tiac̄ uir lec̄ti
alexāder: īdux̄ Gog
⁊ magog.
Chilus .i. succositas
facta in p̄ma digestōe
ī stō.
Chimus .i. massa humor
facta in epate ex succosi
tate ueniēte a stō.
Cob .i. gūna sol'. h̄ba ī
yspania nascēs. ad fra
gēd lapidē multū ual.
Cetula. pōd' ē .i. x. ʒ.
Cahyphe .i. uesp̄tilioī
Camadieti .i. occiput
Carabit̄ .i. frenesis.
Carisē c̄ aliq̄s loq̄ uult
⁊ nō pōt n̄ multociēs
mouēdo linguā ⁊ os.
Carips .i. apiū.
Cauati lubia t̄restres
Celidonia d' h̄ba hyr
dinum. l' uena citrina.
Cūdillassa eueuc .i.

ē ⁊ fit de pasta de nucē
olō nardinū. l' laurinū.
Dirsim .i. sustētatio.
Debū olim. holim fit
de illo sien. qd' d̄r pip
albū.
Demesē .i. lapides ui
rides q̄b; acuūt̄ ferri
⁊ sunt d' mecha.
Danic .i. pōd' gnē .v.
Fanfel. pip longum
Dabic .i. luscus.
Dulb. h̄ba q̄ nascitur
ī mari et dicit̄ ega.
Diacodion .i. elīn d' p̄pe
Elēdezim .i. qn̄ aliq̄s
capd' impetuose ret' l'
añ cū loq̄t̄ mouet ip̄z
aut fac̄ strepitū ore
⁊ qñ loq̄t̄ sēp profert
idē ūbū. nz sit q̄ dicat
l' cū aliq̄s loq̄tur ⁊ so
nū fac̄. l' recordetur.
l' aliq̄d fac̄ qd' ēēnecū
uidetur.
Empima samositas.
Empfestides .i. ypoq̄sti
Embut .i. spina dos.
alba flore faciēs citū.
Eufesthois h̄ba yreā.
Ezelogingest ex aq̄
⁊ farina. ⁊ melle īolō
fixa.
Egipt̄ .i. albora.
Ebel .i. sauina.
Firfir gen̄ portulace
Fetez mich .i. oz inuū
gariofilatū. briona.
Fessitr uitis alba .i.
Fasarastra uitis agr̄sti
⁊ nig̃. ⁊ uocat̄ bricia
.i. uiticella.
Feluzaragi .i. fel ele
fātis
Fenut .i. lapis uultoī
Fedē .i. cor.
Fuchaba .i. pot̄ q̄ fit
d' ordeo ⁊ aq̄.

Fumi sicci medicati
ad scabiē.
Fafel. pip usuale.
Flores squinātī .i. flori
Fabi egyptiaci .i. lupini
Farmana .i. catapucia
Fac̄ cētaurea minor.
Forbiō .i. eufrobiū.
Gar .i. lauri.
Gersē .i. oculi q̄ p̄ oor
mutōnē apuī n̄ p̄s.
Garnozelē .i. pipere
ethiopum
Graū uidē .i. fruct̄ qui
ē sem̄ lētisci.
Gazel .i. capol'.
Garabi .i. lacrime.
Garsē gen̄ colubri.
Gele .i. duīcies palpe
brar.
Galsama ē caro sub u
ua pendēs.
Gatta stellio.
Gūme ofectiones liq̄
de q̄b; mulieres lini
ūt facie.
Garafal .i. gariofil'.
Hasec herba ex pilsa
sup̄ttam h̄nt ramos
q̄ dicit̄ ait impietas.
ex semel é sic ut spino
Hara .i. iuniperus. fu.
Humaī .i. joh̄is.
Hid lignū altee. ?
indicū altea ab̄s
staphisagria.
Hos mat' iiij. p̄s libre
Hothelesē .v. libra.
Habarusa .i. aranelebe.
Hacozus liq̄r ...
Holus .i. armeni .i.
Edzimō .i. iulep.
Ydromel .i. aq̄ mel is
Jumez .i. citoni frc̄t
Judebi ab; q̄ uocat̄ ...
Jasāt .i. h̄o stās ...
aptis nō moues ...
Jsadros ...
...

Jomari .i. radix palme
siluās.
Jollāgue .i. nucis inicate.
Julina .i. balaustia.
Raib lac acetosū.
Rauchil. gūna nabe .i.
tremule arboris.
Rilex .i. salix d' tōrrēte
Reste .i. h̄ba.
Riste .i. lib' ⁊ dimidia.
Radain .i. salis.
Refe .i. q̄ad mod'.
Rima .i. gallum. ⁊ est
gūn pastinace.
Ralagie ab; q̄ fit ex
pulmone ⁊ corde ⁊ epe
⁊ stō.

Rebegegi. h̄ba ē por
tulace silis. s; cū frāg
emittit lac.
Rill. ab; q̄ fit d' filā
ordei
Relēegi fit solat'.
Rarabit' aq̄a calidū
ī uelamine cebri.
Rutubut .i. color san
guis putrefacti ī sane.
Reisin .i. leustic.
Relil .i. l elic.
Almalic .i. mellilotū
Rosen cortices gladiū
Ristrā .i. id q̄ liniūtur
naues p̄q̄ ē pte cu3
pice.
Retimon Karmen
siler montan' l' siseleos.
Lauz .i. amigdal' amare.
Leghna. gen̄ titimalli.
.i. lactacolla. l' esula.
Amigdal' parāte cū
melle dispumato po
site coquitur ex q̄b; pa
ue p̄tule formatur.
⁊ sic comedūt. lapu
Lapuli .i. uolubilis
Lub h̄ba ē petaria.

faufel

+ uite alba.
+ uincela seu
uite nigra.

+ tinul .i. arbor.

+ ...

+ ...

Lubuc .i. pure.
Madic .i. cibarium de lac
te et carne. [iudaicum]
Lacune figul' sic lap
Lac papaveris opium.
Ligua auis. fructus
Lutum sapientie ut au
dium a quibusdam e grumus
muris cum capillo hominis.
Mes .i. grana parva fa
seolis minora habentia
oculum in medio sicut
fasseolus et vocatur farro
la .i. faseoli parvi.
Massal. sic fit de lacte
acetoso et farina ordei. et
cibus.
Maluil l' manub .i. lac
post butiri extractionem
remanens.
Mahalep. fructus nigre
cuiusdam arboris .i. nere
Maphata .i. catapucie
Mugat. dicitur esse ra
dix granati agrestis. et
dicitur esse radix neasce .i. tre
mule arboris.
Mezereon .i. leontice quia
quibusdam dicitur leontice. a quibusdam
anabulla.
Merdasengi .i. pulvis
de plumbo combusto et secundum quosdam
litargirus.
Mirabar .i. oditum.
Meschamesir .i. pluvi
altinum. [chu-]
Mauro curvata bra-
Mirac .i. interioris pelli
cule ventris. [coagulatum.]
Mest .i. lac acetosum
Mirtac. pellicula sup
siphac.
Marmatur .i. marrubium.
Masal fit de lacte ace
toso et farina ordei.
Machil .i. lac vaccinum
coctum de quo extrahitur
butirum.

Maragmos .i. extenu
atio cum siccitate et emi
nentia umbilici.
Miriga .i. vere cerebri.
Marasmos. est species
ethice et dicitur conge
latio.
Malaustia dicitur que
ventrem mollit.
Napta petroleum album
Neresinch. semen peonie
Napi silvestres .i. rapis
trum.
Nauic .i. potus qui fit ex
dactilis l' ficubus.
Alburnaucla .i. ea qua
pro cibo utimur ma-
maciana et acetosula.
Nucha in collum iungitur
cranio.
Nerine spica romana.
Nenucha .i. ameos.
Neseagi .i. scolopendria.
Nardum .i. oleum.
Nuchaham .i. cornu sup
quod iacent homines.
Nibi. cardiodonum.
Ochi .i. artia.
Oculistam dositico.
Ozimum citrinum basili
conicus.
Ozimum fluviale basili
mitum aquaticum.
Oggi .i. acetum. [nuce-]
Olivant semen maredo
Alatarago virga pastoris
Ozacar .i. origanum.
Oamfacum liberalique vocatur
gemina.
Damarcum sisimbrium
Phelutez fit quando mel
tamdiu coquitur ut supra
marmorem olim iniectum
permanet et durat quod postea
in vasum frustratum come
datur et sic sunt penidii
de melle.
Pumix lapis vulcani.

Rekis .i. aqua lac ace
tosum l' mel.
Racinati .i. egritudo
in qua eger semper ridet.
Ramix sup anchis.
Racualame .i. fumus
terre. [renis]
Ribez flos salicis to-
Rec iunct de nilo de quo
fit acacia.
Alsenuco species apium
campestris.
Resere. sangis doracinis
Resenegi. anulum.
Saba de fuctus ad spis
situdinem coctum quando bis
l' ter miscetur ex succo
et melle.
Reati. mirt'
Radix arboris mariane
athanasia.
Sibagit. salsamentum
liquidum. [cato-]
Sare tumores qui
cito fiunt et recedunt
Scob .i. mutatio coloris
que fit a sole.
Secaniabi .i. oximel.
Sahaca .i. sonietas.
Selune salse de piscibus
Sotanc .i. flumen de mari
rubeo.
Sesabra grece .i. mirtus
tegit et est basilicon. Cuius
flores sunt ut flores
viol'.
Siga storax liquida.
Sebi saluc'
Sim .i. buxus
Sibuc .i. salsa que fit ex
ex aceto et carni.
Siec memithe .i. succus
memithe ad solem desic
catus in pill' l' magdalio
nes forma.
Sekebinegi .i. opopo
Supasmate .i. linire.
Sedam .i. scotomia.

Sauuc de pomo ut sa
uic dectico .i. carta est
multa aqua.
Senear .i. pes columbin'
Sesisia .i. ruta agrestis.
Sumeth .i. nigella.
Seile .i. herba que in tritico
nascitur. cum est tempus
pluviosum habens mi
nutissima grana et est
lolium.
Sebel vene rubee que
sunt in albis oculorum.
Seceth .i. mandragora.

Explicit Deo gratias.

[illegible] per ergo moriatur [illegible] super [illegible] de lapide et [illegible]

¶ De lapide qui generatur in renibus et vesica compendiosum sermonem faciamus non
secundum ordinem priorum tractatuum. Sed tantum secundum quod necesse est loqui de eo quantum ad
curationem infirmi et cautelam preservationis ab eo. Et primo dicemus quomodo curatur
de ipso dum sunt duo modi, scilicet antequam lapis generetur. Et secundus est postquam iam generatus
est et confirmatus. Et primus horum fit per regimen generale in dieta tantum. Quoniam qui
curret cursus eius secundum quod oportet, fit per eum preservatio a generatione lapidis. Secundus
autem modus in se duos habet modos. Et primus est regimen in ipso antequam concitetur dolor
fortis. Secundus est quando dolor iam accidit. Et tertius est post lapidis egressum et
doloris sedationem. Et primus modus constat in frangendo lapidem iam generatum.
Et secundus est in regimine ut dolor quiescat et lapis descendat ad vias urine.
Tertius vero est de regimine eius post lapidis egressum cum dieta et medicinis generalibus eius, quando contingit
ulceratio propter transitum lapidis in eius viis. Dicam ergo de unoquoque istorum modorum
secundum melioris investigationis et sufficientie tractatum. Et incipiam a primo modo, scilicet
a dieta. ¶ Oportet ergo eum qui vult se a lapidis passione custodire
cavere ab illis que sunt generativa lapidis. Nec non etiam debet medicinis uti que ca-
nales mundificant et urinas purgant et humores grossos subtiliant. Hiis autem
qui non sunt parati ut in eorum renibus generetur lapis sufficit lapidis generationem re-
nuere diminutivo regimine. Eis vero qui parati sunt ad hoc expedit et rebus uti sub-
tiliativis et humores grossos incidentibus et canales mundificantibus ne in renibus
eorum aliquid remaneat materie que in lapidem converti possit. Oportet ergo hec duo reg-
imina summatim et plane commemorare ita quod ab eis intellectum communiter sic et
vulgus et medicus. Dicamus ergo quod illa que generant [illegible] grossa et omnia
que ex farina fiunt azima ut [illegible] et zipule et alia que sunt expressa quod apud
nos sucos dicunt. lomoli. frixoli. granones et silia. et maxime que cum lacte
fiunt. et ipsum lac crossum sive coctum. Et caseus cum inveteratus est
lapidem generare proprie est siccus. Pisces recentes magis conveniunt. Ova
frixa et dura. Ova autem tenera non illaudabilia sunt. maxime si albumen
non apparet cum eis. et dactili et fructus grossi. ut pira. mariana persi-
ca. et duracina. et antupsica [?]. et huiusmodi que more multiplicant humores
crudos. et multum uti sale aut salsis. et aque turbide. aut salsis.
generibus carnis adherentibus et que multum sunt frigida maxime siccitate sunt. Ova

quid [illegible] dicit [illegible]

hunc generant lapidem non nisi assidue carnibus uti grossis et supine diu ia-
cere in culcitris mollibus et lenibus. Et multo uti coitu maxime post
repletionem. Et nimius labor renum et dorsi. Et balneare post cibum
superfluum et maxime generationem facit lapidis. Sed ne longior fiat sermo huius
expedit summatim commemorare eum quibus est utendum. Dicemus ergo quod panis
ex farina trita super et maxime extra [illegible] non generat regimini
prohibitum generationem lapidis. Sed huius panis est apud nos assuetus. et
potest corrigi ne noceat. Et si nocumentum sit forte fuit au-
ferre. non expedit illud dimittere. et in aliud commutare. Maius est
dampnum inferre patienti ut potest corruptionem generis quam [illegible]
[illegible] prohibendo hunc panem. Oportet ergo ut eligas triticum
ponderis levissimum et omni careat densitate. et conficiatur [illegible] farina
sal et fermentum quod potest sustinere [illegible]. sic est nullomodo nocebit
[illegible] est genus huius qui parati sunt adhuc egritudine
proprie sicut lacte accipitur. Fabe vero et ciceri et faxeoli

legumina [illegible]

bona sunt in hoc regimine. Proprie ciceri est [illegible] medicinalia. Lentes autem
mediocre se habent in hoc regimine. De carnibus autem eligantur
gallinarum carnes et edorum. Arietes autem minus se habent in hoc regimine.
[illegible] leporine et plures carnes. De generibus autem vini eligatur album
subtile. vetus est in hoc regimine. Nigrum vero aut rubeum et spissum aut
turbidum malum est. Et autem sit [illegible] aut [illegible] et amigdal amaris
optimum est in hoc regimine. De oleribus autem sunt laudabilia. Apium. endi-
via. cucurbita. parum de eruca. ruta et menta. [illegible] autem et [illegible]
[illegible] et cucumera. [illegible] genus caulis quod solet [illegible] quod dicitur
alharsef [?]. et sparagus non solum boni cibi sunt sed et medicine. Napi vero non
conveniunt. Malva autem et bleta conveniunt huic regimini. De fructibus autem sicce
et maxime albe bone sunt. purgant eum quod in canalibus adunatur urine. Amig-
dale et non illaudabiles sunt. sed si aliquid habent amaritudinis dulces tamen
aut post [illegible] una amigdala amara tunc optima erit. Media
zuccari autem et mel optima sunt in hoc casu. Maxime autem zuccarum eo quod minus
dulce est et non tantum calefacit ut mel. Hec enim duo [illegible]

habent in regimine lapidis. parum calefaciunt et mollificant
et [illegible] et subtiliant. Fistici autem et nuces pinee purgant
[illegible] satis laudabiles sunt. Nuces vero illaudabiles
sunt eo quod ultra modum calefaciunt renes. Dactili et maxime
carnosi que multa habent [illegible] in [illegible] habent.
Hoc autem regimen debet servare qui paratus est ad re-
gimen cautele. Et si aliquis ab eo regimine recesserit
maxime si usus est illa que diximus in generatione. expedit non diu-
tius commemorari. Sed quantum addiderit [illegible] regimen.
Nec non medicinis uti que mundificant canales et purgant materi-
as quibus inveteratum est prohibere generationem lapidis. que in sequenti dicentur.
[illegible] tunc cum lapis incipit generari.

¶ Signa autem que monstrant quod lapis incipit generari sive ad
[illegible] hec sunt. Claritas urine postquam fuerit turbida et
arenosa. gravitas renum. et extensio eorum adeo quod
videtur aliquid pendere ex illis. Hec autem signa et
similia lapidis renum cum et oppilationum sunt. et quando
renum. non tamen expedit omnes commemorare [illegible]
generationem lapidis cum sermo sit de eo proprie qui iam paratus
et lapis est factus. et iam hoc de ipso novit.

¶ Nunc de medicinis que lapidis generationem impediunt et generatum ex-
pellunt commemoremus. Medicamen provocativum urine
et canalium ipsius mundificativum [illegible] quia [illegible]
lapidari [illegible]. Recipe semen [illegible]. semen apii.
dauci. cuius pars una. zuccari [illegible] 5. [illegible] et hoc
sumatur ante cibum duabus horis in quantitate duorum aureorum.
et post cibum [illegible] horis [illegible] aurei 1.
hoc autem medicamine potest quis uti secure. Non enim
manifestum generat caloris aut acuitatis. et si eo quis
diu utatur. Aliud medicamen quod frangit lapidem et mundifi-
cat renes et exhibit grossa urina. Recipe semen [illegible]
partem. semen apii partem 5. granorum mahaleb. hoc est
azelo quod vocamus [illegible] yspanico [illegible] pini
maioris. corticum radicis apii. ana partem [illegible]. dosis
sit pondus duorum aureorum. Hoc medicamen forte est
primo in frangendo lapidem. nec et habet calorem aut acuitatem
magnam quod si cum oximelle sqilitico sumatur fortius erit.

¶ Medicamen frangens lapidem fortiter. Recipe corticis radicis apii.
bacarum lauri. dauca. petroselinum. granorum mahaleb. [illegible]
calami aromatici. ana partes equales. dosis sit ʒ ii. cum ℥ i
sirupi [illegible]. Hoc medicamine expedit tunc uti cum
calor non fuerit. quis non sit magis calidus. sit tamen usus
ipsius cum febris non fuerit. Et si calorem generaverit aliquem
diminuatur [illegible] in quibus sumatur sirupus [illegible] zuccarinus.

¶ Medicamen ad fortissimum in lapide frangendo. Cordumeni.
bacarum lauri. ana partem 1. radicum caparis partes 5.
ex hoc sumatur unus aureus [illegible] cum [illegible] fuerit vacuus.
hoc medicamen frangit lapidem generatum. et prohibet iam ceptum
perfici. eo quod grossa provocat urina. et debet sumi cum de-
coctione pulegii cervini. Non enim accedat ad eum [illegible]
[illegible] et qui sibi de macilentia timet nec in estate.

¶ Aliud medicamen quod frangit lapidem. nullum tamen generat
calorem. Recipe semen cartami. ciceris ana partem 1. granorum [illegible]
semen [illegible] ana partes 5. dosis sit quantitas duorum aureorum.
cum ℥ i sirupi acetosi. Hoc valet calidam habenti complexionem
et in estatibus calidis. ¶ Medicamen simplex quod mundificat
et frangit lapidem non manifeste calidum operatur. Sumatur pondus unius
aurei amigdalarum amararum cum ℥ i sirupi [illegible].

¶ Aliud medicamen mirabile quod [illegible] operatur. Sumitur
[illegible] lapis iudaicus. lapis spongie ana [illegible]
[illegible] et est una dosis. Hoc quidem cum calore operatur
sed universa [illegible] sua non [illegible] aliquis. potest tamen quis
in omni statu uti eo et debet sumi cum albo vino
subtili sive cum aqua mellis tenui.

Oximel fractiuum lapis. Rx radic. capar. radic. feni. an. ʒ ii.
Radic. calami aro. sqle. diuer. pet. an. ʒ s. infundant per
tres th. aceti ueteris in eo per tres dies demittantur. Deinde coquantur
tot donec aduna th. peruenit. tunc coletur et colature apponantur
th. i. zucari et decoquatur donec fiat sirupus. Acetum autem scilliticum
prohibet ne lapis iam incipiens fiat et frangit cum factus est. Similiter et
sparagus et cardus quod comedunt apud mauros quod arabice
dicitur horsof. maxime sicut aceto et muriali .i. muria sua. impe-
diunt lapidem. Propterea si consequenter suam sirupus acceperis.

Fructus autem sicce lauant renes et exhibent arenam. similiter ius aceri.
Et conposita que fit ex fructu caparis et aceto et ex fructus
cum aceto et melle ana. Et oliue condite in aqua. Omnia hec
impediunt generationem lapidis et resistunt malicie catarrorum lapidem
generancium. Item potus aque calide cum die mane. Et potus
oximelis post balneum impediunt generationem lapidis. Similiter excitat
prouocatque urine. Et vsus uomitus statim repleto maxime consue-
tudinalibus eorum. Oportet etiam continue habere uentrem mollem et
cauere ne indigestio fiat. Nichil enim est peius huic
morbo. Similiter motus et exercitium et balneum post cibum.

Iam diximus regimen obseruatiuum et ea que prohibent confirmacionem
tumoris et frangunt quod iam factum est secundum quod conuenit modicam
huius curacionis. Ostenduntur quoque regimen catarrorum dum potest fieri
ut aliquam reuocetur ab eo. Cum si frigiditate quod aliud aliquod
capiti reuocatur mox adiuuant reddatur. Ex quibus eligantur que
lenia sunt et mollia et dulcia magis. Et hec ut remaneat per
manere iam lapis. Que autem forcia sunt et dura
ut remaneat per illo quod post adueniens dolorem et quod possumus appropinquare
hec enim mobilis ipse accessiones ordinem faciunt ut plurimum.

Et signa que has producunt et alia que apponantur possumus
ut considero necessaria. dolor pungitiuus et illius difficultas
urine. et factum descendit dolor ad inguina. hoc autem erit
tunc quando dolor descendit per ureteres ad uesicam. Hoc autem
accidencia est sicut filia eius que sunt colice. non est conside-
randa differentia in hoc opusculo. Eam infra hic plus
solito balneare et urinam tenere et non reuocandum albam regere
postilius decidunt. Si enim alleuiabitur dolor aut annichilabitur
eo quod adunatus est lapis. continue descendet cum urina.
Adeo quod apparebit in fundo uasis fractus et diminutus.

Nunc autem dicamus curam eius in tempore dolorum et qui concluduntur ut
propter uiam canalibus urine. Cum uideris tunc accede
cito et sede mox in tinam aque mixte priorem et pauletum
in decoctione camamile. foliorum caulium. fenugreci. altee.
seminum. ... vel malue. vnicuique propter. aut simul
omnium. Cum si inflamacio fuerit dum nimis calida. decoctione
cum folia psillii. aut portulace. viol. nenufaris supra
apponatur. Sedeatque aqua tepidam calida ita ut pacient sustinere
possit et diu in ea moram et quantum liceret calore quibus
non etiam debilis sit. Tunc enim non fiat magis mora
in tina: sed frequenter. Et quando exierit a tina inungantur
renes et ylia oleo camamilino et anetino et si calor fuerit
violaceo et infundantur super aqua calida. hec oleis admixta et frequenter
in decoctione. Et propria eis existentem in tina. cum quo prouocant
urinam et que prouocant lapidem. Et si difficultas magis fuerit
urine apponatur super pectinem et renes et inguina fumigacionem
caulium et folia altee et furfuris et huiusmodi cum aqua. Et opera
frequentia balneum et prouocacio. Et si non uenit exitus ei
statim fuerit facere clisterem quod statim exeat tunc enim maxime
per dolorem mitigabitur. Nichil enim est peius in hoc statu. quam
ut uenter sit plenus et uesica stricte. Vnde expedit in
hoc statu illis ut catarrus quod patiatur sit refrenare. multa uero
in euacuando. Ne multa generentur augmentet accessio et pauco mu-
tamento dulcedo uel. Cum si paciens repletus fuerit et si sic
apparuerint sanguinea. et regimen prohibeat generacionem fiat incisio
sanguinis in continuam de basilica latoris atque declinat dolor
sic et si fuerit calor eius inter lapis. Cum si dolor adeo in
tendit quod timeatur de sincopi. ut si anospiget prima fillonium
uel diaspermaton cum opio. Et hoc sit regimen donec egrediatur lapis.

Cum autem dolor descendit apud renum ad inguina. tunc scias quod lapis descendit
ad meatus urine. scilicet poros quos uocamus ureteres. et si quod descendit dolor ad inguina. uel usque
inguina. si hoc descendit lapis apud illa. usque uesicam et cessat dolor cum tur-
culus in uesicam ceciderit. Sed si difficulter sit descensus lapidis et dolor
fixus permanet tunc magis et magis insistendum est balneo de tina. et aliis
rebus lubrificantibus et mediocriter. Et insponendus est paciens qui subito de
sede inferiori et figura in figuram. hoc enim eradicabit lapidem et mouebitur.

Contingit autem et raro quod lapis consistit et figitur in aliquo meatum et
tunc inducit dolorem descendentem ad inguina. maxime si magnus. uel asperitatis
fuerit. uel illi meatus strictiores. quis lapis grauatus in renibus. uix aut nunquam asperitatis
inuenitur et lenis et cum fixo in meatibus non est nisi propter magnitudinem uel maxime
strictura. Ergo quia iam diximus ultimo regimen necessario in hora paroxismi huius
egritudinis nunc dicendum est de rebus quibus utendum est tunc. et primo de herbis quibus decoquitur
decoquuntur in tina. uel in aqua tine. que sunt sicut camamila. calamentum. altea. folia
sisimbrii. folia cucurbite. viol. folia plantaginis. malue. psillii. caulis.
abrotani. capillus veneris. Aneti. Ex quibus eligantur frigida. si calor fuerit
et acuta. Et calida quando acuitia et timorosa fuerint. et maxime quando fuerit
difficultas urine. tunc enim apponi debet capillus veneris et folia caulium
et camamila. et flores aneti. et semen lini. et fenugreci. et oleum
viol. et nenufarum. et cucurbitinum. Cibi autem sint uero lubricancia
et mollificancia sicut ius carnium cum oleo amigdalino. Hec enim cum
iuuat ad lubricandum lapis. Et si magnus calor non fuerit tunc
melius est ius gali pinguissimi antiqui decocte sicut pinguedines
duorum galorum. hoc enim est ualde utile. Potus autem eorum
sit sapa uuarum uel ficuum quod melior est. Cum si calor fuerit
tunc danda est ulep. uel sirupus uiolarum. Sirupus autem acetosus
non expedit in hora magni doloris. licet enim multum ualeat alio
tempore. Que autem ponuntur in clisteri. sunt sicut decoctio viol.
altee. et furfuris tritici. sebesten. fic. sal. et nitrum. cum oleo sisamino.
Egressus uero fecalis diluenda cum aqua ordei. et oleo violaceo cum usufructu
psilli. et semen lini et ... Medicine que dantur
tunc hora faciente ad lapis descensione et eius comminucionem. sunt semen
cucumeris. citrulli. cucurbite. radix altee. grana pini maioris.
amidum. amigdale dulces. et mucilago gummi. Paucis lapis ...
lini. cum sirupo viol. aut sapa uuarum uel ficuum. si quod ... Quod
Si uero difficultas urine magna fuerit tunc sunt forciora danda
que hic possumus eorum quod diximus.

Nunc restat dicere regimen post exitum lapidis. Cum quo descendit lapis ad uesicam
per meatum urine ad uesicam. nunquam uel raro accidet periculum si exierit per uiam
cum urina sine dolore et difficultate. Cum tamen figatur in orificio
virge interiori usque uesicam uel exteriori usque caput virge. maxime uero
in exteriori. huius autem cura per exanodisem. Si autem lapis egressus fuerit
sine nocumento tunc non indiget nisi ut utatur regimine conseruatiuo et
ut paulatim redeat ad pristinam. Si egressus eius malus fuerit
tunc alio indiget regimine. Malicia autem egressus duplex est. aut
cum lapis figitur in aliquo meatum. aut uulnerabit uias per quas
transit unde quando sequitur pessima uulnera hoc enim sit quando
meatus sunt stricti naturaliter. et cum lapis fuerit longus
dinalis. aut si figuram habuerit et utrique indiget remediis propriis.
Si post lapidem exitus fuerit urina apparuerit aliquis sanguinolenta.
aut sanguinea pura mixturam sanguinis uel uulneris. tunc non
dubitet quod lapis uulnerauit aliquas uias renum uel virge. Et tunc
mittendus est ad medicinas que consolidant ulcera. recencia. similibus
accidit in preparacionibus. Si uero in virga uere fuerit ad incidendum per
virgam consolidacionis quod postea dicemus. Necesse minuere de
basilica ut secundum suum ne generet plus lapis. Locus autem ulce-
racionis cognoscatur ex loco doloris et modo mixcionis sanguinis cum
urina. Nam si dolor in inguine. aut in renibus aut in pectine. et
sanguis fuerit ualde mixtus cum urina signum erit ulceracionis in
partibus. Cum si sanguis prius quam autem urina exierit. et dolor
in uirga fuerit. scias quod ulceracio est in uirga. Si autem urina retine-
atur post exitum lapidis. signum est quod lapis congelatus est in uirga.
et tunc propria est medicina dissoluens sanguinem. et emplastrandum
est medicinis et inuencionem per uirgam. quod huiusmodi pertinet in tractatu
Cum sit in principio cognoscendum est quod de opilacione uie per remedia
infra ad hoc apta. Contingit aliud ut causa sit retencio
urine propter firmam opilacionem in virga quod necesse est subtus inciderem.

virgam. vel scindere. de cuius cura post dicemus. Cum autem
vulneratio contigerit in aliqua dictarum viarum necesse est ut
curetur medicinis consolidativis. Et stude ut venter sit mol
lis et ut pauca sit urina et ut minuatur potus. ne orta ap
petitu urinarum provocantibus ut vie libere sint et medi
cine possint adherere ad consolidandum. Et si sanguis ap
paruerit et dolor contigerit. tunc scias quod vulneratio consolidatur.
tunc qui reducere infirmum ad consueta. cavendo repletionem et multi
plicationem urine. Et si sanguis cessaverit per aliquod tempus deinde
sequitur incisura sanici. scias quod non fuerat facta consolidatio.
Necesse tunc est uti seminibus provocantibus urinam et ardorem mitiga
tibus. donec iam sanies non appareat in urina. et tunc revertendum
est ad consolidationem per potum et per siringam. ¶. locus autem
sanici cognoscitur eo modo quo cognoscitur locus sanguinis. ¶ Nunc
dicendum de ipsis medicinis consolidantibus. Medicamen consolidativum
ulcerationum recentium in meatibus renum et vesice. Recipe
bolli armeni partem .i. olibani sanguinis draconis ana partes .ii.
aque lote partes .v. seminis cucumeris partes .vi. conficiatur cum succo
arnoglosse. et fiant trocisci. aureus .i. ex quibus detur unus
duabus horis ante cibum. et alius trociscus decem horis
post. ¶. Aliud medicamen quod datur intra per siringam.
consolidans ulcera recentia. Recipe ceruse. boli sigillati
olibani. sanguinis draconis ana partem .i. opii partes dragma.
fiat collirium quod distemperetur cum succo plantaginis. aut
cum decoctione rosarum siccarum. aut cum infusione seminis cito
niorum. et iniciatur in virga. Et si dolor fuerit magnus et
arsura vehemens iniciatur lac mulieris. aut infusio
seminis lini cum eodem lacte. aut gummi arabici aut dragaganti
dissolutum in aqua. ¶ Medicamen retinens sanguinem
fluentem a renibus et vesica. ano. et matrice. Recipe Ba
lauste. boli sigillati. armoniaci. balaustie. acacie.
olibani. ana partem .i. opii quartam partis. dosis autem .i.
cum ½ i de decoctione sumac. Cibus sit in hac dispositione
condimentatus cum sumac et agresta et lentes excorticate
cum aceto et ut citonia stiptica acetosa.
¶ Medicamen dissolvens sanguinem coagulatum. Recipe.
coaguli leporis partem .i. asse quartam partis. dauci.
mediam partis. Ex his detur aureus .i. et ... vel quarta in die
iterum. et da acetum fortissimum aliquantulum ad bibendum.
Et pone cum urina in vesica ... et emplastra
ad inguina et pectine cum calamento decocto et iniciatur de
hac decoctione per virgam. ¶ Modus autem utendi
siringa longum est enarrare. sed sollicitudinibus relinquo
determinare quod non expedit huic opusculo.
¶ Restat nunc dicere de lapide qui figitur in orificio
virge. vel in medio eius. Si in orificio interiori fuerit
oportet ut supinus iaceat patiens erectis pedibus.
et concutiatur fortiter secundum diversas figuras. hoc enim
modo poterit lapis reverti ad vesicam. donec cadat corpus
eius secundum meliorem figuram ut possit expelli ad virgam.
Et si fixio fortior fuerit necessarium est removere cum
siringa. Si vero fixio eius fuerit in virga ipsa. ita quod
aliquis sentiri possit oportet infundere super partem

et virgam aquam calidam et inungi oleo multo
et diu iacere in ea. et iniciatur aqua et viscositates
in virga et propinare provocativa urine. et potare
vinum cum aqua multa. ut multiplicetur urina. ad
hoc ut cum impetu ex eius multitudine lapis expel
latur. Deinde manibus comprimendo expellatur versus caput
virge. Et caveatur ne permittatur reverti ad in
teriora. Et si remeat liga virgam in inferioribus
in parte eius ne possit reverti lapis. Et si tamen
hoc non egreditur tunc oportet ut scindatur virga
subtus et duplicetur donec hoc modo lapis egre
diatur deinde curetur locus vulneris sicut curatur
cum lapis extrahitur de vesica. quemadmodum diximus in trac
tatu nostro quem composuimus de cirurgia. Et
autem nunc diximus de hac egritudine secundum suas
diversas horas et divisiones sufficiat. Reli
qua tue industrie supplere quod deficiat.

¶ Addens tamen huic tractatui quoddam experimentum
mirabile. quo multum usus sum in hac egritu
dine. et inveni efficaciam magnam. Et est
de libro hermetis quod hermes trimegistus
commemoravit in libro suo de ymaginibus
Et modus eius est ut accipias aurum pu
rissimum et facias in eo sigillum insculpens
ymaginem leonis sole existente in leone.
luna non aspiciente sextum. et domino ascen
dentis non aspiciente saturnum. aut re
cedente ab eo. Hoc sigillum ligetur in lumbari
iuxta renes illius qui hac patitur egritudine
quamdiu ipsum tenuerit non patietur ab ea.
Et ego hoc pluries expertus sum. Vidi et
quendam medicum temporibus meis qui in hoc sigillo
sigillabat olibanum tanquam ceram. et illud
olibanum sic sigillatum dabat patienti in
potu et statim mingebat lapidem. Et ego
quidem aliquando sigillare feci trociscos de
sanguine yrci secundum predictam doctrinam factos
Et mirabiliter operati sunt ad hoc.

Deo gratias.

Explicit liber de lapide et arenula quem magister
ipsum composuit. Predictus quem scripsit hic inveni
in alio libro hoc. Magister Ar
naldus qui est optimus et summus physicus in Ypa
nia et medicus ordinavit suprascriptas
medicinas. et experimenta domini Grego
rii pape qui calculosus erat

Gregory XII (?)

Istud experimentum est per utile ad morbum lapidis expellendum. Et specialiter ad
prohibendum ne lapis generetur. Accipiatur sem̄ melonis excorticati. sil-
sol. vitri gluciti. lapidis lincis. capilliveneris ana ʒ ii. fiat pulvis
et conficiatur cum melle. et aqua ciceris nigri sive rubei hoc modo.
Accipiantur predicta ciceri et ponatur in lebete in aqua tepida. Et cum in aqua
per bonam horam steterint. coquatur in aqua. et coletur et colature addatur
mel et tamdiu lento igne bulliant quod aqua consumatur et ~~solum mel~~ rema-
neat tantum adequitate mel. cum quo misceatur pulvis predictarum rerum
de quo sumatur de viii in viii diebus vel de xv in xv cum itur
dormitum in sero et post aliquantulum bibi potest

Rx cynamomi ʒ viii. ana ʒ vii galange ʒ ii. et galange nucis musc ʒ iii. fiat pulvis ad pigmentum.
Ad cynamomi solum pone ad vi. quartas vini .v. ʒ pulvis et iiii lib mellis.
Ad. ad xvi quartas vini. ad pom vii ʒ pulvis et vi lib mellis. vel vii. si vina non sunt matura.
Rx ... al. ʒ ii ... ʒ ß cinamomi piperis longi ana ʒ i. galange ... paradisi nucis musc ana ʒ ß
... ʒ vi misceantur et fiat pulvis subtilis

p regine

fel prez 7 ungo olli
soluala cand affigge
vat avellae ... cu ... aven ...
Succq ... aq ... dom

Benedicat me imperat maiestas protegat me regat divinitas custodiat me sempiterna deitas
foveat me gloriosa unitas dirigat me i[m]mensa bonitas rega me potentia patris vivificet me
sapientia filii illuminet me virtus spiritus sancti. Alpha 7 o deus 7 homo sit mihi salus 7 protectio contra omnia
mala ... 7 ... p. ff. 7 ss. ... domine ... 7 ... angelum tuum qui custodiam ... 7 ... ut me cum salute ... 7 ... facias ... ut nulla ... ... 7 ... commendo ... ... qui ... ... secula seculorum amen

[illegible]

Aqua ardens ... pone in ... ... 7 ... 7 ... ... pone in ... 7 ... ut ... ... 7 ... ... 7 ... 7 alembicu 7
7 ... ... distille ... ...

